Donard myn laste kucker

q gtin
ptor pri
neut m
pvident
tollcabil
si cou h
2m e ut
siez l' pmi
difficilia
ex difficu
q pdicu
; difficilu
sb cctitud
ut mitia
ostendat
dict mi
magis se
Saluato
ssimi csil
vocabit
voles pr
vlcimi i
tatib co
pdicat ci
inpluta
sole ic
siduida
addit h
assencie
Ideo adu
Vel alit
e filios
tilia att
vtilia
vtile ne
ut vtraq
Cum g

...erunt signa
...in sole et luna
...stellis etc.
...ce ...
...rudentis
...silian primum
...tria in
...consilijs
...servare
...et difficilia
que ... ...tut p
... ...at cum eve
nerint minus iacta ferunt que
provident ut dicit Gregorius in omelia Et nos
tollerabilius hec mundi mala sustinemus
si contra hec per prescie clipeum premunimur
2m est ut erigat eorum spem per promis
sionem vel pronunciacionem eterni boni quod post
difficilia consequetur et hic ne frangantur
ex difficultate et vehemencia tribulacionum
que predicit 3m est ut eventu tribulacionum
et difficilium atque exhibicionem promissorum
sub certitudine indubitabili assenciet
ut utraque et evidente tamen predictorum
ostendat si prime Ne si dubitarent de
dictis minus curaret de adventu tribulacionum
minus speraret de effectu promissorum
Salvator ergo noster qui officium prudenti
ssimi consiliarii habuit dicente ysaia vo
cabitur nomen eius admirabilis consiliarius
volens premunire suos electos qui tempore
ultimi iudicii reperientur ne difficul
tatibus eorum que erunt apparebunt frangantur
predicit eis eorum terristimacionem ac con
insolitam novitatem dicens erunt signa in
sole etc. 2o erigit eorum mentes ad con
siderandam propinquam securitatem Ideo
addit hiis autem fieri incipientibus 3o
assenciat predictorum veritatem firmitatem
Ideo adiungit Amen dico vobis non preteribit
Vel aliter Totale studium boni pa
tris est filios instruere ut contempnant inu
tilia attendant et considerent diligent
utilia et inutilitatem primorum et
utilitates secundorum certitudinaliter assenciet
ut utraque inter se differre credant
Una ergo salvator noster bonus pater

officium tenuit ad instruendos electos
Ideo mundi contemptum tamquam vanitatem tristiciam
cum vanitatem docuit Sed ut melius
suadeat quod mala in fine principis vetus
sunt ostendit cum dicit Erunt signa Unde Gregorius
in omelia Redemptor noster paratos nos invenire
desiderans senescentem mundi que mala
consequantur denunciat ut nos ab eius
amore compescat Appropinquante in eius
termino quot percussiones premat inno
tescit ut si deum metuere in tranquillitate
nolumus saltem vicinum eius iudicium vel
passionibus attriti timeamus 3o utilitatem
future beatitudinis cordibus nostris imprimit
Et ideo sequitur eciam ibidem Cum hec signa
dicta sunt mox ad electorum consolacionem verba
vertit Cum subdit hiis autem fieri incipi
entibus 3o ne de predictis dubitatum con
tingat sub assercione hec ita futura
veritatis pollicetur dicens Amen amen
dico vobis etc. Tunc ergo primo sunt 2o mo
pris etc. in introductione ut dixi 1o 2o
3o describitur finalis iudicii apparicio for
midanda in principio ewangelii Et hiis autem fi...
2o desiderabilis premii consolacio appetenda
3o infallibilis veri assercio acceptanda in
Amen dico vobis Circa ad primam partem Item
est formidanda apparicio finalis iudicii con
sistit in quadam mirabili novitate eo quod
apparebit Nam nova circa celestia sidera
2o circa mundi elementa 3o circa vitam hominum
4o circa affectus angelorum 5o circa iudicis
adventum Apparebit ergo novitas formi
danda circa celi sidera de quibus dicitur Erunt
signa in sole et luna et stellis Et que
sunt hec signa aperte ait et demonstrat
ubi dicit post tribulacionem dierum illorum hec
est secundum Matheum post tribulacionem dierum antichristi
et pseudo prophetarum Tribulacio enim tunc
erit magna existentibus nullus decep
toribus Sol obscurabitur et luna non
dabit lumen suum Et stelle cadent de
celo Sed de singulis hiis dubitatur quo
ad litteralem sensum utrum sit ita futurum
verum sit aperte expono Ad quod dicendum est
secundum diversos doctores hec diversimode per
mittuntur Bedam Ieronimum quod sol non

obscurabitur quia secundum diuiciorum sui lu-
minis occidat. Preter luna perdet lucem suam
sed comparacione Christi tunc apparentis omnia
visum apparebunt obscura. Cui concor-
dant Eusebius et Cris[ostomus] dicentes. Et sic
in hoc seculo luna et sidera mox obfuscan-
tur a sole. Et in glosa: Christo appropinquante sol
obtenebrescet et luna non dabit communem
iubar et stelle cadent de celo priore
spoliate amictu ut pociores lucis
sunt Christi amictu pociantur. Secundum vero
Augustinum non potest sic intelligi ut hec omnia
sic fiant ut verba sonant ad litteram. Quia
si multe stelle maiores sunt tota terra
ubi collocarentur si caderent. Et ideo
sic intelligi potest quod sol obscurabitur
et lune suum non dabit lumen. Hoc est quia
in consummacione mundi ab igne quo succen-
detur est aer obtenebrabitur propter eius
tenebrositatem et fumositatem accensam et
obscuratam. Sol quantum ad apparenciam nostri
visus videbitur obscurus et lune lux
non apparebit. Stelle videbuntur de
celo cecidisse nulla earum apparente et
forte propter scintillas igneas et discur-
rentes videbimus quasi quedam stelle
de celis caderent sicut patet in asub i.
Secundum autem Rabanum vel plurimi intel-
ligi volunt ita futurum esse quantum ad
obscuritatem solis lune et siderum ut
ad tempus lumine careant. Sic de sole
constat factum fuisse tempore dominice pas-
sionis. Cuius signa vero confirmat per id Iohel:
Sol convertetur in tenebras et luna in sang-
uinem antequam veniat dies domini mag-
nus et manifestus. Et sic ad litteram ver-
um est quod erunt signa in sole etc. Ita vero
apparebit novitas circa mundi elementa
quia erunt terre motus et sonitus maris
et fluctuum qualis numquam fuit. Et
propter confusionem talem timor et tremor homines
tunc invadent tam validus ita ut
dicant montibus cadite super nos et colli-
bus operite nos. Et arescent homines
pre confusione sonitus maris et fluctuum.
Hec summa et exposicio satis concordat
cum illa que dicitur est Apocalypsi 6. Vidi et

cum aperuisset [...]
terre motus [...]
sol tamquam sac[cus ...]
sanguis et [...]
mittit gr[ossos ...]
gno mo[...]
involut[us ...]
loco suo [...]
cipes et [...]
omnes fug[...]
et spelun[cis ...] montibus
et petris [...] abscondite
nos a facie sedentis super thronum et ab
ira agni quoniam venit dies magnus
ire ipsorum et quis poterit stare. Erunt novitates
que circa iudicium apparebunt. Sed secundum
Augustinum in epistola ad Hesicium hoc quod dicitur est
Erunt signa in sole etc. melius intelligitur
pertinere ad ecclesiam quam ad corpora celestia naturalia
Quia cum celestia signa fiant autem Christo adveniente
circa solem et lunam et stellas vel maiora
non per magno videntur potuisse esse. Erunt
signa in sole etc. si ad ista corpora visibilia
dicta celestia referantur. Et ideo ad ecclesiam
pertinere videntur que est sol et luna. Sicut
de ea dicitur est Cant. 6 Pulchra ut luna electa
ut sol. Et ita ecclesia tamquam sol obscurabitur
et tamquam luna non dabit lumen suum. Quando
impiis persequentibus et ultra modum sevien-
tibus eius veritas et sanctitas non apparebit.
Et stelle cadent de celo quia multi qui
gratia fulgere videbantur cedent persequen-
tibus et cadent. Tunc etiam quidam fideles
constantissimi turbabuntur. Eusebius sive
verius est beatus Ambrosius super Lucam exponens
obscuritatem solis ponit sol iusticie Christus
in cordibus frigescencium in fide lucere desinet. In
cordibus autem tepescencium vel in fide dubi-
tancium sive a fide excedencium obscurari
dicitur. Tunc ergo sol obscurabitur quia clara
fides in multis deficiet nube perfidie.
Et luna non dabit lumen suum quia sic in-
pollatis moribus lune luce deficiat
Sic in sancta ecclesia impollatis viciorum
ac mundi blandiciis multa lumine fidei
amittet. Et tunc stelle cadent de celo
quia persecucionis acerbitate concalescente

mlti q videbant gta fulge sapie
z scitat habescet ymo a veitate
i erroris fouea dilabent͂ ppt quod
bñ diccbat Apls 2 Cor. 11 Timeo qp sic
tuc sperps seduxit eua astutia sua
ita corrupunt sensus vrj z excedent
a simplicitate q e in xo ihu / Oz tan
ut omnes pdictas scorz expositiones
reducat ad vitatis vnitatem qp quilibet
in suo sensu vitatez qticat Noñdu
oz aute sinaz finalis iudicij duo
erunt sz inmutatio stupeda tam superioz
qz inferioz corpm Sic recitat hieron
d' analibus iudeoz Et io vra videtur ad
liraz sua Rabani z osina eius Aliud
ex erit tuc sicut expsse vb Aug ad
hesiciu asserit sz ebulatio tonq coteue
ut ipsa tepm sol et luna obscurata vide
atur Et mlti q tamq stelle fulget p
apparentez iusticia cadet in vera rigidu
sensu z ad infidos qulvent Et vi tes
ht expositio Augi z Ambr Vlteius
punicia x in sua gtia psonat appute
po oia pdicta oia lumia celi quasi
nichil apparebit hre luis sed potius
obumbrabuntur ab eius glosa facie et
splendore Et hn hieron z Crisi dicunt so
le obscurari ad pntiaz eius Dt ex hieo
qp hc ide fiet ad pntiaz crucis q tuc
splendorez solis excedz Vt sic verz sit qp
dt Ewang au xpo adventu ppdnar
d' sensibilibus signis solis z lune z ste
llaz Sic breuis scutie vi z sol verz
e sic spnar in ecclia ventum qd dt
errant ta sic recitat Aug z ambr
verū michiloius sit in pntia cristi
appntis in gloia sue maiestatis Vnd
dicunt hieron z Crisi Quia tuc omnj
lumie ad pntiaz maioris videbitur
obscurari / Scdo apparebit nouitas
circa mundi elemta d' q subiungitur
Et in tris pssura gentiu p offusione
sonitus maris z fluctuum Cogitu est
ut q elemetorz tranqllitate z maris cq
tate i creatoris iniuria male vsi sut
ad auaricias pompa luxurias z silia
ordinat b infnaa i elemetis sibi data

ex eoz elemtoz sonitu z offusioe
pmaunt Et qz tepus illud erit tepus
vlcois z iusticie z io elemta quibus
prauiu male vsi sut eis ad tormta
z afflictioz verteent ut i qbus pctauit
in eisde z p eade puniant Qualis
aut sit offusio sonitus maris z fluc
tuu eius tuc futura narrat hieron
vbi dicens pma die eriget se mare xl
cubitis sup omnes motes ex imotos
d' loco suo Za die descendz ut offue
tu modu ut vix vidi possit 3a ma
rine belue apparentes dabunt mugitus
tubles 4a ipm mare z flumia et
fontes arde videbunt Ex qbus oim
offusioe z sonitu ac fluctibus pauor
z tior vehemens faciet languere pctos
ut sit pssura illaz gentu in tris
q affluent scelos Vide Aug ad
hesicu Gentes intelligi no eas q
in semie abrahe bndicent sz que
ad sinistra stabut Tercio apparebit
nouitas i vita hoim d' q nouitate
adiungit Arescetibus hoibus p timore
z expectatioe q supueiet vniuso
orbi Attende q tunc tuc eaut no
uitatis formidabilis in hoibus qua
stupor nouitatis pntis d' quo dr
arescetibus hoibus p tiore coz siq tuc
actu pacient malorz z pctoz 2o
horror expectatois agguauit De
quo addit Et expectatoe eoz pdicti
signis existetibus i mudo formidabi
lioa z grauioa expectabut futura
Eo qz sic erunt gnalia oia pdicta
ut nus locus sit in mudo ad quem
ofugere possint pctos Et io gnalis
z nouitas geeret ad afflictioz ma
lorum Ho bn dcm e Que supueiet vni
uso orbi Ita p9 offusioz sonitus mais
z fluctuum videb hoies Quita die sequ
ti herbas z arbores emitte rore sagui
neu sic dt hieron vbi 6a edificia zue
4 um petras se adinuice collide 8ua
fici gnale tre motu p totu mudu
9na eqri tras arescet p tiore et
exeunt d' abditis ibi velut demetes

z langwescet formidine maioz ma-
loz q vniuersa' expectabil' Quito
apparebit nouitas in affectib; angeloz
De qbus subiu'. Nam z virtutes celorum
mouebuntur. Cu nop v'tu' celoz aliqui
ordines intelligi debeat apte Greg' in
om'a ostendit d' Quid n' dns v'tutes
celoz n' angelos archangelos tronos
dnacoes principatus z v'tut' appellat
Eos 9mouen' tunc dicet' qz i aduentu
districti iudicis mis tunc actus nostri
visibiliter apparebunt ut districte tunc a nobis
exigat hoc qd' inuisibil' 9ditor equanimiter
portat Pro tanto g° tunc angelici spiritus
9mouebuntur p quanto z nobis esse visi-
biles z peccatorib; exige° iusticiaz esse
formidabiles Vel s'm Aug' Tunc illi
sp'es 9mouebuntur qz stupentes ad no-
uitatem 9tingentem in mundo z ad ter-
ribilem penitus iudicis quandam 9motionem
patien'. Iuxta qd' vir dionysie ysa. 3 ℓ
Ecce videntes clamabunt foris angeli
pacis amare flebunt Vel s'm aug' ad hesi-
chium V'tut' etc 4 9mo. qz ipsos tunc persequen-
tib; sanctos quandam fideles fortissimi cedabunt
ut sic ex vehementia nouitatum tam in
elementis qz in celis qz in hoib; nullus sit
cor qd' no expauescat Et sic dicit Theoph
Non solum mortales fluctuabunt cum al-
tabit mundus s' et angeli stupebunt i tan-
terribilib; mutacionib; vniuersi Hoc de no
erit in ipsis v'tutib; celi qz sibi sunt
9scie enim vl' tiemant penas ill' ioo
lu s' tm ex hys q tam i mundi noui-
tatib; qz i inferne dapnadoz suppl'ca
videbunt Quinto apparebit nouitas no-
uitatum circa iudicis personam Quia videbunt
filium hois venientez i nube hoc e baiu-
late z ministra' s' sumente quandam nube
fulgentem quemadmodum dom e 9 pmissum
sunt ab angel' i die ascensionis eius
Act. i viri galilei qd' et Qualiter at ipm
ascendentez vidistis Beus leuncs pre-
misit d'. Nubes suscepit eum ab oculis eor
Ergo sic veniet baiula nube sicut ipsa
ascendit Vel dicit venire i nube hoc est
i carne assumpta De q loquitur ysa' 19

Ecce ascendet dns sup nubem leuem
z ingredietur egiptum Vel' veniet i nu-
be hoc e in caterua qz tunc omnes sancti
erunt cum eo Ieronim' i. d' ys. z veniet ad
iudicandum dns z stat ad iudicandos
ppl'os Dns ad iudicium veniet cum sen-
oribus ppl'i sui z principib; eius s' non
tm i nube s' et venientem videbunt
cum potestate magna z maiestate Ac si
apte dicat s'm Greg' in ol In potestate et
maiestate visuri sunt quem i humilitate
positum audire noluit ut virtutem eius
tanto tunc districtius senciat quanto nunc
ceruicez cordis ad eius paciam no incli-
nat Et bn dicit venturus cum potestate
magna qz si venit cum potestate maiori
que sit sub celo qui venit iudicari
qz tunc venit cum potestate suscitandi mor-
tuos sanandi infirmos etc Cum quanta
potestate arbitrari deinq ipm venturum
qui veniet iudicaturus viuos z mor-
tuos z omnez creaturam. ecce cum per-
maxima De q potestate dom e Dan. 1
Aspiciebam in visione noctis z ecce i
nubibus celi filius hois venit et usq ibi
potestas eius potestas eterna q non auferetur
Bene g° et dicit venturus cum maiestate
qz si tunc gloriosus in tantum apparuit quum
transfiguratus e ante tres hoies ut no
possent tollerare splendorem maiestatis
eius Maxime cum soli duo moyses z helias
fuerit tunc cum eo visi i maiestate Quanto
gloriosior apparebit quum veniet tali modo
ut videre ipm possint oes boni z mali
z cum eo erunt omnes ordines angeloz z to-
cia celestis. ecce hoc maxima maiestas erit
Sz dubitaret aliquis Verum tamen boni quam
mali videbunt gloriam maiestatis eius Et d'o
qz boni videbunt ipm gloriosum i humanitate
Et cum hoc videbunt gloriam diuinitatis Mali
at no videbunt gloriam diuinitatis s' tantum
videbunt gloriam humanitatis eius visio no erit
eis delectabilis s' formidabil' z terribil'
R° d' aliquis Quo vm sit qd' dom est
Arescentib; hoib; p timore Cum apte dicat
| ad tess. 4 Cum n' dixerunt hoies pax
z securitas tunc repentinus eis superueniet

3

initiu͂ Ad hec credo b. Augus. i ep͂ ad
hesicium Eaz tribulaciones predictas adve
tu x͂ erunt quos bonis et malis sz tn͂
cu͂ hc maxime tribulaciones pacient^r cla
ut sic ecc͂ia q intelli^r nomie sol' et luce
videat^r obscurari et electi unde videu^r
tpi͂ stelle qui cumbabu^r ut sacdm ypni
ac͂p hc dictu sit qd ptinet ad ecc͂iaz hc
ē ad electos eius tp̄is aggregatos i psecu
cione fidei s^t tu͂c erunt sig̃ in sole et luna
et stellis et ptinet ad reprobi dicturi s^t pax
et securitas Et post tribulacōm bonoz aqz
subdit^r ptinet ad reprobos scz In t'ris p's
sura gentium arescentibus hoibus p timore et
exsp͂tacōe q supveniet univ̄so orbi qd'
erit incipientibus signis iudicij Et post
h' oia subiungit^r aqz que bonis et
malis Tunc videbunt filiu͂ hoīs venientē
i nu͂. e Hic go no͂ cōriat^r dcti apl͂i
cu͂o Vel ut dica sicut p3 in glō i Tess.
v Cu͂ dicet hoies pax et securitas tp p'ta
morte aīo dabi^r tpis illoz dicu͂
ad pinaz Ad hc ut stelle hc ē electi qui
ceciderūt d' statu u͂ntū et grē timore psē
cucionis vl' seducti falsitate magnoz
signoz possunt reu͂ti ad fidez et gr'az
In quo tpe securi et missi i aux diuciu͂
sunt pvocos pmitten^s pace et securitate
adherentibus sibi atz dicēs Regnus sit no͂
tuus dns ut no tay ypt hc pibit mūdus
sz regnabis in pace et erit securu͂ Et tc
subito apparebunt signa iudicij qbus ipi
arescēt et pmenti^r que pnt intelligi
esse quedaz specimina initij Et tm d' i
Sequi^r 2^a po p'ncipalis lyra aūt sz ia c
In q describi^r desidabil' pmiu͂ ꝯsola^c
appetenda Et p^o p^o provocat electoz
mentes ad aspiciendaz mentes phenez
alacritatez 2° eaz ꝯfirmat p silitudinis
ꝯgruitatez i' Et dix' ill' silitudinez Provocat
go mentes ad gaudiu͂ et'ne vite du͂
mūdus tribulat' pauent^r dc lyra aūt sz
iapientibus q sa scriptus dicta s^t no tīrea
in vos electi nc pssura paciamini cum
gentibus dapnandi p ꝯfusiōe sonitus et
fluctuu͂ maris no arescat' cu hoibus
q carent ea q i mūdo p timore et exsp͂tacōe
q supveniet univ̄so orbi Vos celi gau
deatis ut exhilarata mente aspiciatis q'a
appinquat redempcio v'ra Sic n' dicit
Beda in ol Caput p mente ponit^r q sic
a capite mebra regunt^r sic mente co
gitaciones disponu͂t^r Levaie igz ca
pita ē mentes ad celestia gaudia erige
Cum go eligit ex fine mūdi gaudere
atqz hilarescē iubentur q videns cu͂ que
amat mox invenit transisse que non
amauerunt Provocat go ad gaudiu͂ electos
du͂ mūdi finis p signa evidencia appi
quat dicēs lyra aūt sz incep. c Ac si
apte diceret scdm Greg. Cu plage mūdi
crebrescēt cu horror iudicij v'tutibus
comotis ondi^r Levate vos capita
v'ra exhilarate corda q du͂ finis mūdi
cui aīa no͂ estis ppe sit redempcio quaz
qsistis appinquat Aliud ē spez erigit
electoz loquens aplus in psona eoru͂
q tpe illius ptur bacōis vltie vim erit
Viaz ipi mestitudine psecucōis et die
cione ecc͂ie que tūc toto orbe tribu
labit^r habebunt mentes dilectas et tri
stes quas salvator ꝯsolat^r ut erigat
in pn'o tot signoz dicēs lyra aūt sz c
Ac si diceret eis Vos q angustia psecu
cionis afflicti no͂ videbatis auxiliu͂ aqz
vobis adesse i'spiate q'a acceptiū ēstis
pmia q passis Et qui pius humiliata
capita tāz cordis q̄z corporis habuistis
depssa levate capita mentis q ppe ē
redempcio quia tota natura exspectat
Vel si sermo pdictus ad aplos qbus tūc
loquebat^r referat^r sic intelligi pt Ꝗ9
adventus x͂ in carne fuit ad redimēdu͂
aīas pcto obligatas Tn facta hac re
depcōe adc debebat remanē mors
corporis q fuit pena pcti Et sic appetitus
humanus remansit post illa redepcōm i
exsp͂tacōe redepcōis univsal' q futura
ē in vltia die iudicij e͂xtrm Cum ergo
tal' redepcio ē ad qua secq̄t^r vltima
beātudo et psecto appetitus humani Ideo
ēsus tūc eaz ꝯplei ondit qu fine mūdi
appinquabit d' lyra aūt sz incipientibus sa
signis finalis iudicij i'spiate mentis

octo integram vitam beati nempe. Et leuate capita vestra hoc est mentes ad complementum vestre beatitudinis que fecunda erit in generali resurrectione exhilarate quia vestra totalis redemptio qua restaurabuntur immortalitate corpora appropinquat. Unde Theophilus: Appropinquat redemptio vestra id est perfecta libertas corporis et anime. Sicut enim primus adventus domini fuit ad redemptionem animarum nostrarum sic secundus ad reformationem corporum celebrabitur. Secundo confirmat aliam veritatem propter claritatem similitudinis congruitate. Sic enim ceterum subiungit et dicit: Videte ficulneam et omnes arbores etc. Nichil enim a creatore factum est corporale et temporale ordinatum quod non ad quandam presignationem et quasi ad quandam similitudinem future beatitudinis vel future miserie sit expressum. Unde sicut in floribus est quedam apparens pulcritudo cito tamen transiens sic in eis est quedam significatio pro gaudio prosperitatis mundi quod cito evanescit. Et ideo prophete et apostoli floribus iocunde apparentibus et cito transeuntibus similare conati sunt. Sicut dicit Ysaias: Omnis caro fenum et omnis gloria eius quasi flos feni. Et Job: Homo natus de muliere, ubi sequitur: Qui quasi flos egreditur et conteritur. Et multa etiam dicuntur a sanctis. Et eodem modo successio temporum successum insinuat statuum decurrentium. Ut sic hiemis asperitati mediante veris implicita novitate succedit iocunditas et pulcritudo estatis. Ita scias post adversitates que in mundo patiuntur mediantibus quibusdam renovationibus atque insolitis signis iocunditas eterne felicitatis succedet. Secundum hoc salvator similitudine conveniente dicit: Videte ficulneam et omnes arbores. In eius similitudine primo transitoriam mundi iocunditatem per transitionem rei iocunde apparentia demonstrat. Sicut enim dicit Gregorius in omelia: Fructus mundi ruina est. Sic fructus floris est eius destructio. Ad hoc enim mundus floret ut quecumque in eo florere videntur consummantur. In eodem etiam similitudinis processu future beatitudinis spes demonstratur cum addit: Sciatis quod prope est estas. Longeve etenim gloria

scilicet future comparatur estati qua tunc merore et frigore mentis nebule transibunt et eterne vite dies veri solis claritate fulgebunt. Unde Gregorius in omelia: Sicut ex fructu arborum vicina estas cognoscitur ita ex ruina mundi prope esse cognoscitur regnum dei. Vel aliter comparatur dies ultimi adventus propinquitati estatis quia sic adveniente estate virtus solis appropians vivificat ea que vernus frigiditas mortificaverat. Sic adveniente die iudicii appropinquabit ad nos sol iusticie huius virtute vivificandi nostra corpora que peccandi frigiditas mortua reddiderat et abscondita. Unde Paulus hanc virtutem veri solis considerans dicit ad Philippenses: Et salvatorem exspectamus dominum Ihesum Christum qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Vel aliter secundum intellectum allegoricum per ficulneam significatur synagoga iudaica. Significatur ergo quod dies iudicii prope erit et istud quando ficulnea scilicet synagoga incipiet producere fructus bonos et converti ad veram katholicam fidem quod hoc erit tamen post mortem antichristi. Sic attendendum est quod dixit salvator: Ita et vos cum videritis hec fieri scilicet omnia sicut aliqua circumstantia admonet. Scitote quod prope est regnum dei. Iuxta illud quod prope omnia est adventus filii hominis. Et tunc inquit videbunt filium hominis etc. Est etiam iuxta illud signum eius scilicet crux. Unde aliqua circumstantia: Et tunc apparebit signum filii hominis in celo. Cum autem filius hominis et eius signum sic apparebunt visibiliter pro certo vicina erit finalis sententia in qua boni accipient regnum dei. Et ideo bene dictum est: Scitote quod prope est regnum dei. Et ita prope quod in ianuis ut dicit apostolus. Sequitur tertia pars principalis circa vero. Amen dico vobis quoniam non preteribit generatio hec donec omnia fiant. Secundum hoc duobus modis potest intelligi. Uno modo ut per generationem illam intelligamus plebem hominum que erunt tunc et eorum successores ut sit sensus: Genus hominum quod nunc mundum habitat non consumetur diluvio sicut factum est tempore Noe ut subiungitur sicut egiptii nec exterminabitur sicut Zodomite sed permanebit in suis successoribus quousque omnia

veniat q̄ p̄dixi Tercio pt intel d'gēte
iudaica ut sit ss9 Sniacio h id ē iude
orū nō pretibit ita q̄ tota sit aliq̄
ulata s; pmāebit i mūdo us ad tpus
quo oīa p̄dicta fiuīa sit 3ᵒᵒ pt intel
p ista gnacōm nova gnā° ecclie sue
scte q̄ lic̄ mlt sit gquassata psecu
coib9 tpib9 z locis diūs tam usq; in
finē mūdi durabit z nō pt̄ibit donec
oīa q̄ cōsy p̄dixit impleant Et tūc
In collacōe Rou3 ill° Videbūt filiū
hoīs venientē in nube vtūs sup̄ Sic fons
ē homo di filius ihc ēsy ut i ipo totius
rōnal creature poit9 sit p̄ncipatus
verz q̄ hᶜ nō stati in p̄mordio rerū
sed in plenitudine tpis clem̄ᵃ dīna
fiei ordinat Ideo hᶜ p̄dicta voluit ne
ad novitatez z magitudine rei scte
ming assentiret hoies nō pventis :
Assuefacti at dictis p̄nicialib9 cito
credent q°d credituī largit° salutem
Et quā nō minor vtutis ē hᶜ minor no
uitatis ē scd9 adventus q̄ p̄mus P° p̄di
cē voluit vitās motiva Vlti9 sicut
in p° adventu ei9 facto cūcta cāt obiā
creaturarū ad xpm z q̄dā gla maie
statis latentis Sic in 2° ei nisiór cū
cta pebit ad nutū maiestatis ecce
eiudēs in cēptū filius hoīs a manifestabit
visum Et scdm plibatū ordinez in
vbis p̄missis dei filius scdm suū adve
tū describit 3· videbit in qbi vbis oūt
v° hūilit assūpte euidēcia ipalanda
2° subvenientis nāe obediēcia ipalanda
3° ptatis collate magifice° formidada
Euidēcia ipalāda hūilit assūpte nōt
cū dr videbit filium hoīs Sic n° gvenient
ē ut ī° q̄ pdestinat9 ē ut i ipo sit salus
om̄ū cuctis manifestatus appeat in
opib9 z i vita Sic ecce ē ggruū ut sic
iudicaturus sup vivos z mortuos acce
pit ptatez in ea fōma iudicaturus
cūctis appeat manifestus Vñ dixit cū
iudicandus p nob interogareᵗ Amē ecce
dico 26 videbit filium hoīs sedēte a dex
tris vtutis dī z venientē in nubib9
celi Obediēᵃ ipalanda subseruientis

creatūe nota ē cū dr venientē i nube
opptet n· ut testimoniū auctoritatis et do
minii accessia sit sup creatuās ut x°
venientē tm̄ i carne q̄ ad iudiciū
famulat vniūsa In eo sigui misterio
nubiū quo visus ē ascendēs in celū
vte ecce ad iudiciū veniens Sicut dixit
aulus in die ascēn°is ei9 Actuū p°
Magfficēcia formidada ptatis collate
ostendit ē cū gcludit° cū vtute mag
z maiestate Ille quidē q̄ iudicaturus
vet cū hūilitate homī se gformans
tūc cū tanta veiēt maiestate potē°
z vtute ut gtremiscat a facie eius
qualimodo vniūsa Ad' p̄vidēs ipsa z
dixit Ingredē in petra abscondē in
fossa hūmo a facie formidīs domī
z glā maiestatis ei9 Circa p°m scim ē
q̄ p̄mus ē vētus i carne visus ē advei
sse i nūc videndus expectat ad iudiciū

Quidā	ventum n videbūt	viderunt
	venisse	
	As venientez videbūt	

Videntiū xpm venturz Aly viderūt simi
tudinib9 figuratis sic moyses Exo· 3
Videbo visiōe hāc magnā Aly inspira
cōib9 i uelatis Dan· 1 Aspiciebaz in
visione noctis Alio affectōib9 inflā
matis Thº· 13 Beatus ero si fuerint reli
quie seminis mei ad videdaz claritatez
ihrlm Aly ut p̄mi vadiū sed carne
velatū Luc· 2 Viderūt ocli mei salu
tare tuū Aly ut fontalez remediū s;
tūc sigillatū Jo· 1 vidim9 gloriaz ei9
Aly ut hūanatū s; immolatū Joh· 1
vidit iohēs ihm venientē ad se ait
Ecce agnus dī ecce q̄ tollit pecca mūdi

Iohanes Ew'm tāc durie
aut cū audisset i vinculis opa
xpi m'ᵗ· 11 In ū b9 quarz sciēcia
utilis ē z ignorācia dampnosa vitās
diligēt inquireᵃ ē· s; ad eaz nō pot
ēius devenire i ū p euidēciaz facti In
hys aut quorz sciā utilis ē i ignorā°
piciū hᶜ nō tm̄ ē dānosa utile est
pcauē suspitōz falsaz eām p° noti°
rēdēptori z sciā d' ipo utilis est et

nāria ad salutē ꝛ ei9 ignorācia ē dā-
nosa oportuit cētificari d' xpo q̄ndo
p̄us sint ī mūdo ꝙ veniet Vn̄ hꝰ nō
potuit meli9 fieri q̄ꝫ p euidēcia op̄m
Et iō volēs testimoniū sc̄s Joh̄s reddere
redēptori q̄ venāt ī mūd̄ p̄dicando
baptisando d̄mōn̄strando suo digito atꝫ
īterrogando p discip̄los ei9 p̄ncia d'clāt
Vnde ut facta nō v̄ba audeat īterroga-
ti x̄p̄us p opa sua p̄ncia3 mānifestat
Verū ꝙ possit aliquis male sentire de
Joh̄e ꝙ sic ex ignorācia īterrogat In
eo q̄ ventūs eē Remonꝫ saluator hāc
piculosā suspicōē cū in comēdacōē
ioh̄is v̄ba ꝙtinet dicēs Quid exist̄s
in desertū vidē Et scd̄m hꝰ p̄ns ewn̄gm
habꝫ tres ptes p̄o p̄mittit̄ īterrogat
instructiā ꝛ hꝰ in p̄n̄o ewn̄ Joh̄ es
2o subdit opacio diuina Et cū d' ihc ait
3o excludit suspicio dubitācia ꝙ ill' abe-
p̄mitti' ergo īterrogatō instructia cū p-
mitti' Joh̄ ait cū aud̄ ic vbi oā' ꝙsidare

tria { p̄o questionis nc̄citatē
2o querendi ꝙgruitatem
3o quesiti valitatem

Necessitatē īterrogacōis monstrat
audīcō attencio ꝛ opacio Triplex eīm
erat nc̄citas qua ioh̄s mot9 est ad
īterrogandū de x̄p̄o p̄o ꝙ in vinctis
hēod' posit9 audit a discip̄l' s. nō bene
sencientib9 d' xp̄o opa x̄o ut infra dicet
Et iō nc̄e habuit eos mittē ad xp̄m
ut eoꝝ ignorācia d' xp̄o corrigēt
visis opib9 q̄ fiebant ab ip̄o Vñ Joh̄
3 ꝙq'unt dicē Rabi q̄ erat tecum
trās iordanē hꝰ baptisat ꝛ oēs veniūt
ad eū Vel s̄m Beda ex īvidia ꝑsone
x̄ p̄cessit ꝑ eo ꝙ celebrior fame fieri
xp̄c q̄ꝫ coꝝ mḡr Joh̄s 2o ꝙ ī vinctis
exn̄s nō potāt p̄ncia' intueri ei9
opa ꝛ ex eis rddē ctos discip̄los ꝙ hic
eēt xp̄c iō p alios īterrogat ut cēti-
ficent' ei9 discip̄l' ꝙ iste ei9 opa discipli
ioh̄is mḡro suo narrabāt ꝙgnoscat
eē xp̄c adueniens Sic ergo ioh̄s p̄uidēs
finis sui ꝑpinq̄tatē ꝛ nolēs discipulos
ī'mittē male suspectos d' xp̄o cū p se
nō possit q̄a in vinculis erat nc̄e huit
mittē discip̄los ad xp̄m ut bn̄ īforti
d' eo p9 ioh̄is mortē xp̄m sequerent̄
Vñ Crisostomus ait ad deū mag' erigi
m' eū mēbris nc̄citas ꝛ iō ioh̄āes
d'trusus in carcerē qn̄ discip̄l' ei9 indi-
gebant ihm tūc mittit eos ad xp̄m
2a nc̄citas ꝙ audit opa nō q̄aliq̄
sed etiā q̄ nō potuit fieri p p̄uꝫ hoīꝫ
Ne ergo discip̄l' ea attribueret v̄tuti sp̄s
maligni sic ph̄isei attribuebāt d'ces
In beelzebub p̄ncipe demonꝫ eiat
demonia hic ē ꝙ audit ioh̄es hꝫ d'
opib9 mirabilib9 q̄ fiebat a xp̄o īterogat
vtꝫ ip̄e q̄ etiā opabat' sit ic q̄ ventur9
ē in mūd̄ q̄ fit etiā opa in v̄tute
diuina ut de9 ꝛ hōꝫ nō tm̄ ꝙ mag9
uel pseudo ꝑpha faciat etiā ꝙsilio
dyabolo ꝙ ꝑmittat Nc̄ idēo ioh̄es de
hꝰ īterrogat ꝙ nesciat s̄ ut aliqd
scīē facēt v̄itatē q̄ ip̄e nouāt p
sp̄m ꝑpheciē habens ergo ꝙtoꝝ nc̄citate
Sc̄o considare oꝫ ut querendi ꝙgruitatē
q̄ ꝙsidāt' ī hꝰ ꝙ addit' aduocātes duos d'
discip̄l' Cogruus ꝙstitor dubioꝝ ē ille
ꝑpt' ei9 instrucioꝫ sit q̄to Tota vero
hꝰ īterrogat̄o p̄ncipal' fiebat ꝑp' q̄ nos
Vñ discip̄l' ioh̄is aliq° liuore īvidie
mouebant' ꝛ afficiebant' q̄ndo disp-
licēa ex opib9 x̄o ꝙ videbāt ip̄m
suo mḡro p̄ferri Et iō ip̄i cētificandi
erāt d' x̄ excellēcia q̄ maior erat
ioh̄e ꝑpt' qd' p ip̄os qui cētificandi erāt
d' taꝫ nc̄ia v̄itate īterogacio fcā
fuit Vñ Glō posuāt suꝑ ewn̄ quo
ꝑ miracula ꝛ doctinaꝫ x̄o taꝫ discipli
q̄ꝫ turbe instruebant' nūc ꝙd' quo
hꝰ instructio usqꝫ ad discip̄los Johānis
puenit Qualiter ostendit ꝙgruitas querēdi
q̄a misit duos q̄ psuasibilōs erāt
ad credendū ꝛ faciliōs ad hꝰ ut bene
sentiret d' xp̄o ut sic p illos bn̄ īstru
ctos alii instrui possent de noticia
saluatoris Vñ Crisostomus Nō oēs discipulos
mittit s̄ duos illos quos nouāt for-
tassis alios psuasibiliōs existētes ut
insuspicabil' īterrogat° fiēt ꝛ ex ib9

7

vos discerent distantiam inter iohannem et
xpm. Alit ad hoc ostendendum congruentiam huius
questionis cum dicitur Misit duos de discipulis suis ut
interrogaret. Si enim iohannes dixisset discipu-
lis ite ad xpm de quo etiam et tam magna
dixi quia ipse maior me est, illi hoc au-
dientes putassent iohannem hoc ex magna
humilitate de se sensisse et dixisse ac sic
fuisset eidem magis vincti et minus aniati
ad sequendum xpm magistro suo relicto. In hoc
ergo quod non dixit Ite sequimini illum qui maior
me est, sed tamen misit eos ut interrogarent
eum, et cristus eis per facta miracula et non
per verba videre congruus modus fuit ipsos
trahendi ad xpm unde Crisostomus in omelia. Quia
iohannes obitus erat appropinquans studium sol-
licitum formidabat ne relinqueret ipsos
pernitiosi dogmatis conditorem et maneant
abiecti a xpo eius et a principio omnes
suos afficere studuit. Si autem dixisset eis
abite ad xpm quia melior me est non
utique persuasisset sed existimaret humilia
de se sentientem et sic ei magis fuissent affi-
xi. Quid ergo facit. Exspectat ab eis
audire xpi miracula ut per eorum relationes
et congruentias eis ostendat excellentiam
xpi et ad eius notitiam eos perducat.
Tertio occurrit considerare questionis utilitatem
de qua dicitur Ait illi Tu es qui venturus es
an alium exspectamus. Et hanc utilitatem
manifestat existentia providentia patientia.
Existentia quidem rei de qua fit interrogatio
Tu es. Omne enim instabile et fluens per
aliquod fixum habet nomen sustentari, et ideo
utilitas rei est quia per se stare non potest quod co-
gnoscat res per quam debeat stabiliri. Cum
ergo nos homines sicut et alie res create
sumus instabiles et cum nocentes. Quadmodum
dicitur ysaie xli Ecce vos estis ex nichilo
et opus vestrum ex eo quod non est. Et ideo per
existentiam eius qui vere est indigemus sustentari.
Quia ergo iohannes sciebat xpi excellentiam quia
ipse est qui per seipsum habet esse firmum et a quo
finaliter indigemus sic ab eo accipimus esse,
interrogat per discipulos Tu es, ut discipulos
instruat de vera existentia xpi. Ipse enim est
verum habens esse. Unde nomen essendi

sibi assumpsit Exodi iii Ego sum qui sum.
Et iterum ad moysen Sic dices filiis israel
Qui est misit me ad vos. Magna ergo
utilitas est scire finalem existentiam xpi.
Secundo manifestat hanc utilitatem divina providentia
de qua subditur Qui venturus es. Etenim quia
genus humanum alio suggerente ceciderat
providit deus ut alio relevante resurgeret.
Et tamen quia hoc disponebat facere tempore congruo
et ideo ne scirent homines tedio frangerentur promisit
se venturum ad eorum reparationem vel relevationem
complendam. Et quia non poterant comprehendere
notitiam plenam modi quo erat venturus
propter sacramenti profunditatem ideo nominabat ipsum
qui venturus est. Sic propter Abacuk et post
modicum qui venturus est veniet. Et ideo iohannes
modum comitem sequens de nomine quo a prophetis
prioribus fuerat cristus ut plurimum nominatus dicit
Qui venturus es, ut sciant discipuli quod non alius
quam iste dictus est a prophetis venturus ut salvaret
genus humanum. Unde Crisostomus. Cum sermo
fieret scripture hinc quidem predixit venturum
et tamen deum et dominum. Alii non missi sunt
simul cum xpo ideo omnium dominus et salvator
a prophetis nominabatur qui venit vel qui ven-
turus est. Unde Ps. Benedictus qui venit in nomine
domini. Tertio manifestat hanc utilitatem patientia
de qua dicitur An alium exspectamus. Sanctorum quidem
priorum mentes inter duo posita erant scilicet inter
desiderium redemptoris et considerationem dispositionis
divine. Quia desiderium redemptoris incitabat
eos ad desiderandum xpi presentiam. Consideratio
tamen divine dispositionis qua sciebat tempus
mittendi redemptorem sibi reservasse incitabat
tabat eos ad tollerantiam. Et propter ideo per
patientiam exspectantes quousque tempus ipsum compleretur
utilitatem et virtutem ex eius patientia consequ-
bantur. Propter quod hoc dicebat Abacuk iii Et
apparebit et non mentietur. Si moram fecerit
exspecta eum quia veniens veniet et non tar-
dabit. Et inter prophetas itaque se perseve-
rantem ostendens dicit An alium exspectamus.
Sed queret aliquis utrum iohannes dubitavit circa
xpm propter quod misit discipulos dicere illi Tu es qui es.
Et videtur quod sic. Gregorius in omelia et Beda volunt scire
utrum per seipsum esset descensurus ad inferos sic
per seipsum veniat in mundum. Contrarium videtur quia

cum Iohannes fuerit propheta quo maior inter
prophetas non surrexit inter natos mulierum non ig-
norat articulos future fidei ymmo ea
cepte quos alii prophete scierunt sed des-
census Christi ad inferos est unus ex illis qui
tamen ab aliis sciti fuerunt ergo dicendum quod
circa hoc sunt multi modi dicendi. Beatus Gregorius
et Beda sentire videntur quod ignoraverit
utrum Christus per se descensurus esset ad inferos
sicut per se ipsum veniat in mundum. ita quod
non dubitat ipsum esse redemptorem mundi
sed tamen utrum ad inferos descenderet. Nec
obstat quod iste sit articulus fidei quia cum
opera articulorum pertinentium ad humanitatem
facta essent. non fuit necesse quod prophete
omnes illos expresse cognoscerent sed aliquos
tantum. Vel potest aliter dici quod Iohannes non
dubitat de descensu Christi ad inferos. Nec
Gregorius dicit eum dubitasse sed ideo interrogat Tu
es qui venturus es etc. ut sciat an debeat
ipsum nunciare inferis sicut mundo nunciat
Ac si dicat Sicut venisti in mundum ita ve-
turus es in infernum. Sicut ergo nascendo te
mundo nasciturum premisi et mundo nunciavi
debeo te nunciare venturum vel descensurum
ad inferos ad quos moriendo te precedo
Verum et Gregorius verba quibus videbatur dixisse quod
Iohannes quesivit ut sciret si Christus per se ipsum ad
infernum descenderet sicut per se ipsum veniat in
mundum. Exponens subdit Tu es qui venturus
es. Ac si aperte dicat Sicut pro hominibus
nasci dignatus es an etiam pro hominibus mori
digneris insinua ut qui nativitatis tue
precursor extiti mortis etiam precursor fiam
et venturum inferno te nunciem quem iam
venisse mundo nunciavi. Et si obicias
quod necesse fuit quod inferis hoc nunciaret
dicendum quod non propter aliud fuit hoc congruens
nisi propter consolationem sanctorum qui detinebantur
in loco illo ut audito propinquo descensu
sui liberatoris consolarentur et aperirent exspe-
ctatam. Aliud modus dicendi est circa hoc
Augustinus in libro de questionibus novi testamenti [illegible]
Cum Iohannes non interrogat Christum Tu es qui
venturus es propter se sed propter discipulos quia ipse
bene sentiebat de Christo. Unde habebat fidem
de eo et cum hoc aliquo modo credere movebantur
ut ex interrogatione illa instruerentur per
opera et bene informarentur de Christo. Et sic non
ex sua dubitatione Iohannes interrogat Christum
sed propter dubitationem discipulorum. Et in hac expo-
sitione concordat Augustinus Crisostomus Cirillus Hi-
larius et multi doctores. Hilarii verba sunt hec
Certum est quod qui venturum ut preco nunciat
assistentem ut propheta cognovit. assistentem
ut confessor veneratus est. eius habundantia
scientie error non obrepsit. Nec sane
credi potest spiritus sancti gratiam in carcere posito
defuisse cum apostolis lumen virtutis sue esset
in carcere positis ministraturus. Iohannes ergo non
sue sed discipulorum ignorantie consulit. ut
eum sciret non alium a se predicatum ad
eius opera intuenda discipulos suos misit
ut auctoritatem dictis suis eius opera conferrent. nec
Christus alius expectaretur quam cui testimonium opera
prestitissent. Unde Ieronimus hanc opinionem pro-
sequens dicit Non quasi ignorans interrogat
sed quomodo salvator interrogat ubi sit lazarus
positus ut qui locum sepulchri indicabant
saltem sic prepararentur ad fidem si viderent
mortuum resurgentem Sic et Iohannes ab
Herode interficiendus discipulos suos mittit
ad Christum ut per hanc occasionem videntes signa
atque virtutes crederent in eum et magistro inter-
rogante sic discerent. Unde Aliud
modus dicendi est quod Iohannes hoc quesivit ex
pietate Et hic Ambrosius sensisse videtur Ita
quod sicut Petrus motus est ex pietate cum
dixit Christo propitius esto tibi domine non fiat
istud Ita Iohannes ex quadam stupenda pie-
tate interrogavit Christum de sua passione
[illegible] Et inde Ihesus
ait illis In quo describitur operatio divina
per quam Christus reddidit motivo interno et
questio Iohannis [illegible] quod ex operibus
audiverat de quibus discipuli Christo invidebant
motus est Iohannes ad interrogandum per discipulos
ut bene informarentur de ipso etiam operante
Et ideo huic motivo salvator respondens
et qui bene intelligit mentem Iohannis non dicit
eis discipulis Ego sum qui venturus sum. Sed
operatur etiam que nemo alius nisi Christus posset
facere Et ideo sic dicitur Luce vii In ipsa hora
curavit multos a languoribus et plagis

z spualib malis z cecis mltis donat visu
Et hc e qd dr Cui Ceciti aue sciend
mente iohis no dixt q cu sit qm p
hc vurso obsistet h audictib excogi
tasset n. z si no dixissent qd iudei ad
ipm dixerut Tu testio m phibes de
tepso testio m tuu no e ver Et ipt
hc a miraculis fecit eos disce insuspi
cabilez doctina faceres z maifestioz
Testioniu n qd e a reb credibilius
e testio qd e a vbis Vn ofesti cuat
cecos claudos z alios multos No ut
docet iohem sz ut hos q dubitabat
Sicut n alias ostes volut testioniu
d seipso reapi no p vba sz p opa dices
Si no facio opa patris mei nolite cde
m Ioh x Ita z hi q ipse e q venturus
erat opib attesta Z° iudz intetio
iohis dices Eutes renutiate iohi que
audistis z vidistis Ac si dicat Intentio
iohis no e audie vbis q sit q ventus
e sz audie q vos mea opa videitis et
io eutes renutiate ei q me opari vi
distis z q ab alys me fecisse audistis
Intento qde iohis i p'oio ditolladi fuit
ut eius discipli no remanerent sin fide
x ipt qd sub ea intento discipulos mittat
ad ipm ut visis opib z miraclis que
fiebat ab ipo z auditis q alis fecerat
disponerent ad recipiend e fide ipter
qd tali intento iudz dices Eutes hc
e reutentes ad iohes renutiate que
vidistis z q audistis cia h eq intetu ipa
st sufficieia manuducere vos ad id qd
intendit z ipt qd vos misit 3° iudz
qsito iohis dices Ceci vident claudi a-
mbulat n ioh Tu es q ventus es an
aliu expectamus ut x° no s'p vba sz p
opm euidentia iudicate disciplis iohis ost
fecit hinc ee ipm q cla potat opa
In ista no inspoie manifestat ostes ihs
se ee illu q ventus erat dupr p° per
testio m opm q i vita gerebat 2° exo
testiomo opis qd i morte factus erat
i Et bto q u fuit scand. Cutu ad pmu dt
Ceci videt clau u Cu pdictu fuat p
pphas q tpe i° quo saluator oim
venit i mudu sanitas z remedia ot
morbos corpales z q morbos spua-
les oferent hinc e q ide saluator
se advenisse maifestas p collatoz z
opatoz pdictaz sanitati disciplos
iohis ad sui aduetus noticia ex pmis-
soru opacoe pduxit dices Ceca vident
Ac si apte dicat Du ea q p me fi
debet i mudo tpe aduetus mei i carne
pficio q ipe sum q ventus su exopi
bus manifesto Nas ceca videt p me
lumine eis solo iussu ul' tactu ul' luti
linitoe restituto Hc aut p me fienti
fiend ysa 35 pdixi Tuc inqt apri-
entur oculi cecoz Ex q° g° hc fieda
ppha pdixat i i° tpe i q° veniet ie
que expectabat oes eta dns Ecce deus
ur deus ulcios addueet retributoz deus
ipe veniet z saluabit nos tuc appiet
ocli cecoz Constat ex hc q q p me
ceca redeut ad lumie q ipe su qui
ventus su z nq alus saluator debz
aplius expectari Sz ne l hc tm ope
iplendo qd ipe ysa pdixit posset
dici q alus expectandus q alia que id
pdixit nuc facere facio hinc e q
aliud opus ab eod ppha pdictu iplco
Qa claudi abulat me ipsos restituete
gradiedi virtute Vn ysa q iuste q
ibi qtinuo subiugit Tuc saliet sicut
ceru claudus Os z ulteri ista aduc alia
p illu q ventus e fienda os pfico q
p me lepsi mundat No n tm ia q
vbis pdicta erat d ventus ad salutez
mudi ipe di fili icarnatus debuit opari
sz ecia q figuratiue opib erat pfesta
debuit adiple ipt qd disciplos tra-
nseutes p blada z segetes pmisit euelle
spicas z ofricando comedere qua qd no
licebat lege Vt adipleat ppheticam
actoem qua dauid panes illos assump-
sit i cibu quos no licebat comede nisi
sol' sacedotib Ac p hc i vtroq actu ipe
auctor maifestaret q diuina natura
ofuadi natas nulli legibus e subiecta
Sic g° dz ipse ca q pmissa st fieda
p eu q dz timari figus q pcesserut

pcessit aut figura i vete testamto
d mudatoe lepre spualis z d sanitate
a lepra carnali debuit xpus i nouo
testa to vtraqz lepraz mudare In eo
go qd ut plepsi mudaut isinuiat qd
ie appuit i mudo p quē debuit lepra
sanai Ac si diceat eis xps p hc ta dia
pphatu qd figurās leg ipleo maife
stu e qd ie qui pmissus e ventus ia
venit z qa ipse sū nc aliqs a vobs
aplius expsctau Ez ut oia ostedaut
fri p me q pillu q vetus e fieda sz
pdicta Ideo sicudi audiuit me illos
i statuente audiuaz vtute Ita em
pdictu e ysa 35 Tuc aures surdoru
patebut Verū vm operor qd soli
dme vtuti reshuat cu ad pdem oia aqp
mo pt vtus ait attinge sz resuscitato
mortuos Qa mortui rsurgut ad meu
ipm susatatu Ex hs maifeste colligi
qd sū ie q ex dltate z huaite cosisto
Ita qd diuitas lates i carne patet oia
q dicta st salubr opat Veq ut ex do
ctina sic ex opibs qsa possit qd ipe sū
q exspctaba fucus diate ioh Et pau
pēs ewagelizau Ita n pdcau e fieri
p doctinaz 19 q exspctabat ventus
ysa. 61 Bm aliaz trāslacoz Spūs dni
sup me eo qd vnxit me ewagelisare
paupibs misit me Sed at mults
mod intelligi hc qd dcm e Paupēs
ewagelizau Vno sic Anū aduentu
xpi pmittebau hēditas possso z aīa
boā tpalia ac trena obsuatoibs leg
dei Tpe at xpi tamqp doctois ce
qtēptus mūdaliu z tpaliu pdicat sz
ido ab ipo qtēpti iapiet nasce viue
do z pdica paupēs elegit paupēs
voluit hre seqces Venite inqt p9 me
ait e faciaz vos fi piscatos hoim
Et itim Lu 14 Nisi qs remiciauerit
oibs q possidz nō pt meq ee dsa9 Ex
hc go pt intelligi qd paupēs ewagliza
qz eligu ad sequēd q ut diceret hoies
i celo sciō fet paupēs i hc mudo Tcio mo
pt intelligi paupēs ewagliza id est
pdicat z laudau ia ee bti ayachy T

Beati paupēs spu Et Luc. 6 Et atte
das qd i alys sex bīitudinibs nō dr qd
ia sint bti sz d futuro pmitti eis pmiu
suu vt possidebt trāz videbt deu etc
d alys paupibs at ia dcu e d pūti
Qm ipoz e rgm ce4 Ergo soli pau
pēs ewangelizau id e iaz annūciau
bti p pmiu d pūti Vn Bulh i quoda
smoē d aduētu q sic icipit Dignu e
fres exponēs id pbs Pēne colube de
argētate dt cq pēne st opacōs qbs
volat ad celu q tuc st deargētate
qu st opibs xpo qformes Qa sicut in
auro intellir xpi deitas ita i argeto
xpi huaitas Subiugit go aut qd
magna pēna e ipa paupitas qua
ta cito i celu volat Naz alys vtutibs
q sequit pmissio futuro tpe indicatur
Paupitati at nō ta pmitti qd donat
vn i pūti tpe annūciatu e Qm ipoz
e rgm ce4. cu cetis sit pmissio de
futuro Tcio mo pt intelligi paupēs ewa
gelizau id e intq gra spūs sci illustra
vt sic nō qfidat diuites l potētes hu9
scli i diuys l potētys suis Qa sola ua
ad deu qrisa p bona volūtate z si oibs
mudanus careat acceptat zc pdicat
z annūciat accepta Vn hieos Pau
pēs ewagelizatos intelge vl paupēs
spu vl cte opibs paupēs ut nlla int
nobiles z ignobiles int dites z paupes
i pdicacoe distancia sit h ingt i vi
gore h pceptor l iudicat vitatez
qu ois apt eu qui saluai pt eqal est
Deinde cu dt Et btus e q non fuerit
scandalizatus i me. ot se illu q ventus
erat z hc ex opibs q facturus erat mone
do Aliq em videntes opa x crederet
i eu z aliq secuti st ipm. q tn videtes
ipm ta indigna pati z ta vile morte
scandalizati st amitte fide quia d
ipo hnis ex opibs acqsiuerat et ex
doctina Cr d bū pvides xps eu appro
quare ad fine dixit mt 26 Omes
vos scandalum paciemi i me ista no
cte Btus go q nō fuit scadatus i me
Qa ie vāz z pfcāz fidē hz d me cu ceteris

mee simplicitate non amisit fidei sacramentum
Unde Greg. in omelia Visis tot signis tantisque
virtutibus non scandalizari quis potuit sed
admiratio sed infidelium mentes gerentes in illo
scandalum pertulit cum eum post tot mira
cula morientem vidit Unde paulus dixit
Nos predicamus xpm crucifixum iudeis quidem
scandalum gentibus autem stultitiam Valde enim
despectum visum est hominibus ut pro hominibus auctor
vite moreretur Et stultus tamen eius homo
scandalum sumpsit unde ei amplius debitor
fieri debuit Nam tanto deus dignus ab
hominibus amandus erat quanto pro hominibus
indigna susceperat Aliud est ergo dicere
Et beatus qui non fuerit scandalizatus in me nisi ap
ta voce abiectionem mortis sue humilitate
eius signare Ac si aperte dicat Mira quidem
facio sed abiecta perpeti non dedignor
Quia ergo moriendo te subsequor caveendum
est valde hominibus ne in me mortem despi
ciant qui signa venerantur. Hec Greg.
Aliter autem potest intelligi Et beatus est qui non
fuerit scandalizatus in me Aliqui enim videntes vitam xpi
quietam et nativitatem pauperem non potuerunt
comprehendere quomodo tantam haberet virtutem
tantamque haberet sapientiam et ideo quidam scandaliza
bantur in eo Unde propterea et dicitur Et multi
videntes admirabantur in doctrina eius
dicentes Unde huic hec omnia et que sapientia que
data est illi et que virtutes tales que per eius
manum efficiuntur Nonne iste est fabri filius
marie frater iacobi et ioseph iude et
symonis Nonne et sorores eius hic nobiscum sunt
et scandalizabantur in eo Alii autem non
valentes attendere eius opera ut crederent
in eo quod divinum attribuebant opera eius
virtuti malignorum spirituum et contrabantur
et quidam scandalizabantur in eo Dicit ergo
Beatus qui non fuerit scandalizatus in me hoc
est dicere Beatus est ille qui propter infirmitatem
carnis quam videt vel propter virtutem quam
non comprehendit non assumpserit in me oc
casionem non credendi vel non innuerit
malitiam detrahendi Et ex hoc latenter
commendat iohannem quod ipse non fuerat
scandalizatus in xpo modo eius divinitate
fuerat veneratus et eius excellentiam admiratus

et ut eius discipuli in eodem xpo scandali ma
teriam non acciperent propter hoc eos ad
xpm submisit Et hoc est quod dicit hylarius
Itaque cum rei iohannes carcuisset omnes discipulos
suos eos quibus antequam scandali non fuisset
quia motum eius se ne scandalizaret et
discipulis suis iohannes ut xpm adirent
misit Vel aliter scandalum hic dicitur est in
pactio pedum ex qua quis patitur ruinam
vel lapsum In ista ergo re quis scandalizatur ex
qua sumpsit occasionem ruine Cum ergo aliqui
moti ab operibus vel doctrina xpi vel per
invidiam vel per maliciam indebite male sen
ciebant vel loquebantur de xpo scandalizabantur
in ipso Et quia discipuli iohannis aliquando passi fuerant
ex predictis audientes opera xpi aliquo modo scan
dalizati sunt in eo Ostensis ergo suis operibus
xpus pavit omnes discipulos iohannis quia non perfecte
de xpi operibus sentiebant quando dicit Et beatus qui non
fuit scandalizatus in me Et hec est sua beatitudo
secundum dictum Invicem unus potuit quod enim
scandalizabantur in ipso dubitationes eorum
non divulgavit sed solum conscientie eorum de illum
quies redargutionem eorum latenter ibi innuit
Hec 3a post primum inest autem illud ad abeun
tibus in qua excluditur suspicio dubitationis
Turbe enim audientes et videntes quod iohannes
qui tot dixerat de xpo Ecce agnus dei et nunc
misit nuncios ut interrogaret xpm
Tu es qui venturus es an alium expec
tamus Poterant suspicari de iohanne quod
mutatus esset ab opinione et notitia quam
prius de xpo habuerat Ne ergo hoc facerent
et leviter suspicarentur de eo contrarium de
constantia iohannis Et hoc est quod Crisostomus dicit
Cunctum ad discipulos iohannis satis aptum est
Credebant enim de xpo per signa que viderant et res
servant sed oportebat turbas sanari que ex
interrogatione discipulorum iohannis multa inconveni
entia submittere ignorantes intellectum
consilium Poterant enim dicere qui tanta testatus
est de xpo aliter persuasus est nunc et dubitat
utrum sit ipse Vel quia carcer contriverat
in illo verbum quod mittebat animadvertendo iohannis
Iste in veritate iohannes Et in Et beatus qui non
fuit scandalizatus in me Poterat turba
contristans opinari iohannem a prima notitia

qua d' xº habuat recessisse ꝛ i eo opi-
bꝫ int scandalizai qd' xᵗ rmones
abeuntibꝫ ill' s. discipl' ioh' cepit dice ad
turbas d' iohe Et h' mo ꝯtinuat hi-
lario d' Atq ne id qd' tunc te pmiscebat
referi posset ad ioh tpꝫ scandalizatꝫ esse
i xº subd' Ill' at abeuntibꝫ sermone
go i hac pte suspicio turbaꝫ cita qua
duo fac' pº descri ibi optu te tpis tpis
2º ꝯmedacoꝫ ex ioh i' Qd existis i desert
ad pᵐ dt Ill' at abeuntibꝫ cepit ihs dice
ad turbas d' iohe Qd' ag' ne fet sm
Crisost i ol ne videat' hoi adulai vobꝫ
dauꝫ ex om ut poci i absencia eius
eꝫ in pñcia heiꝫ ꝯmendeꝫ eius eꝫ
eminenꝫ vtutes Deide cu additur
Qd existis in desertu vide desc'bit ꝯme-
dacom iohis Cu qua ꝯmdat eu d' quiꝫ

Claitate fame | Qd exist
firmitate ꝯstacie | Audiez ꝛ
fcꝫ de Austitate vite | ibi | vide hoiez
vitute sciecie | vide pphaꝫ
sublitate gre | h' e d' q

Comedat go ipꝫ pº salvator d' clai te
fame dices Qd existis i desertu vide
Cogitacoi ei turbaꝫ q cogitabant ex
ignorancia no ex malicia iohez opiom
mutasse d' cºsto · rndꝫ tacite salvator
ostendens ex h' q erga iohez fecerut
ꝙ no erat ignotus ꝛ lenis i indicat
ꝛ ꝯgnosceriº ꝫ sic fama dvolgata
erat d' ipso pfectꝫ fuit i ope ꝛ verax
i vbo Ac si dicet turbe ꝫ ꝙ ait Crisost
i ol qr qd' civitates dimittentes ꝯveristꝫ
i desertu Ho n plebs tanta cu tanto de-
siderio i hemu venissꝫ n magnu queda
ꝛ mirabile ꝛ pet soludioꝫ vide se existia-
ssꝫ fama go latat q vos trapsit in
desertu eu manifestat ꝯmdabilez ꝛ no
leve 2º ꝯmdat eu d' firmi te ꝯstacie
cu addt harundiez vento agitata Vitas
ꝯsta firmitas pmo deseri pt ex vito ista
bilitis sui ꝯstaic Et tal' instancia pe
indu cavi i ex adore laudꝫ ul' ex tiore
molestie Cum go vl' vento laudis atꝫ
psperitꝫ vl' vento molestie atꝫ adustatꝫ
a vita e rmone' istabil' e ac harundini

vento agitate similis Pº m go vicm qd'
salvator ꝯmedans iohez exclud' ab eo
e levitas ppt qua potuit existimai
opiom mutasse d' cºsto vn Crisost i ol
vide qm oꝫ aliaꝫ pmittens rmonꝫ
a iohe levitate d' q turbe dubitabat
dicens Arudine vento agitata qd' salva
tor n assciudo ꝫ poci nega º indrxit
Sic n dt Crisost i ol harundine q ipe
mox ut aura ꝯtigit i pte alia flect
p qua ꝯtrarie aia desig q mox ut
fauoe ul' detracoe tangi i pte q'slibꝫ
inclinat Si n ab humano oe venti fa-
voris flaverit hilarescat extoll' atq
totu se ad graꝫ i flectit Sꝫ si inde ve-
tꝫ detractoris erupit vn laudꝫ aura
veiebat mox huc q' i ptez alteram
ad vim furoris inclinat Si harundo vento
agita iohs n erat qr hunc n' bladim
gra n' cuiuslꝫ detractoris aura aspectu
faciebat n' ꝯspa eige n' aspa nove-
vat inclinare Arudo go vento agita
iohs no erat qꝫ a statꝫ sui rectitudine
nlla i re varietas inflectebat Vel
alit' ꝯmda' h' ioh a stabili te qa harũ-
do vento agita no fuit harundo enim
vento faciale mobil' e a statu i statu
qr cu sit int' vacua extiꝫ minima
e erea sui cluata Si at iꝫ plena
foret ꝛ extiꝫ depssa ꝯsistet a statꝫ sui
rectitudine vento flante difficiliꝫ move
Cum go intꝫ vacuꝫ e gra extiꝫ p abi
coꝫ eigit' fiet quo bꝫ vento l' favor
l' timor l' ire a pseuerancia boi l' opiois
move Cum at intꝫ plenꝫ e gra non
eigit extiꝫ p abiecoꝫ ꝫ p rputacoꝫ et
cogitacoꝫ sui humil' redd' tal' a statu vtutis
ncessat inmotu Et qm iohs intꝫ plenꝫ
vtutibꝫ extiꝫ at humil' eu facit ꝙ dictꝫ
fuit io arudo vento agita dici n potuit
ut levitate intꝫ d' xº ambiget q pius
ipm pcendo divicaurt 3º ꝯmdatur
ab austitate vite cu add' Sꝫ qd existꝫ
vide hoꝫ mollibꝫ vestitu In hoibꝫ videꝫ
sepe ꝯtinge qr aliqm ex nali ꝯplexioe
ul' ex pna ꝯsue ne ta leves ꝛ istabi-
les st ꝙ quolꝫ fauoe l' q'bꝫ detracoe

leui pspite l' adu'site a statu suo rec
titudine flecti ⁊ ita tres harundini sic
simil' d' e coparant Alii at hanc passionem
paciu ⁊ ex hoc q vite voluptuose ⁊ de
licate seqn'dos studiose iniugunt ita
q tres cu no sint istabiles nec mobiles
ex na sint tn ex voluptuosa vita i
stabiles Alia go mobilitate q ex nali
quadam leuitate pt iesse hoibus ostendi
exclusam a iohe Ne possit dici q ex
vita deliciosa pcipiendo fruis eciat insta
biles adiungit Sz qd existis vide hoiem
mollibus vestitum q. d. No existis vide
hoiem cu deliciosa vita nutrit et mulcet
gstanciam q aliq illecebra carnis
q pilis camelorum induitur ⁊ mollicie
vestis negat illi loco deserto Alia q mo
llibus vestiuntur no i deserto habitat sz i
domibus regu sunt Et io Crisostomus i oia huic
exposicioni gcordans dicit No pt aliqs
dice q Ioh in pde gstans erat sz postea
mollicies sunt facti e mobil Sic
n aliqs e iracundus na aliqs p ifirmitate
longam Ita aliqui sunt mobiles p natam
alii vo lasciuie fuerunt mobiles fiunt
Iohes at neqz na mobil' erat put qd'
dixit No existis vide harundiez vento
agitatam Neqz lasciuie dans se ipm quia
habebat pdit excellentiam Et n no
fuerit lasciuie intrat scola solucionis
⁊ carcer Si n vellet mollibus vestibus
no herem habitasset sz regu pallacia i
qbus q mollibus vestiuntur sunt Insinuat
at in hiis verbis saluator q pdicator
pnie no dz vitam molle sz austeram
assuere Nec domos regias ul' famosos
hianos appete sz pocius loca in qbus
vigit paupertas ⁊ durorum frequentare
Et io dicit Ieronimus q ex hoc qd dicit saluator
oudi q pdicator vite auste ⁊ vigi
de dz aulas regu ⁊ mollium hoinum
pallacia declinare Et gmenda Ioh a
vitate gstancie ⁊ sic ei dicit qd existis
vide pphetam ⁊ dico vobis plusqz pphetam
A stabilitate quippe vitatis agnite possit
i mouere hoies no solu leuitas incessus
q datur intelligi p harundiez Nec sola
voluptuosa vita q datur intelligi
p vestimentorum mollicies sz etiam ignorancia
vitatis pnus affirmate Bonorum n eciam
e ut qui agnoscunt se errasse i asser
cione aliquid dubii q coniugat id debito
loco tpe ⁊ mo Iohes go si p ignoranciam
aliq mea vera asseruisset de xpo certitudine
fuisset ponere id sub dubio donec ad
noticiam eiusdem plenam ne deveisset Ne
ipse posset credi a turbis q pnus p igno
ranciam iohes aliq de xpo sensisset de quo
nunc dubitans p discipulos cercioraii voluit
Adiungit saluator Sz qd existis vide
pphetam q vis de me futura vaticinat annu
nciaret ⁊ dico vobis plusqz pphetam q no
solum vitatem futuram pdiceret verum eciam
pntialiter demonstraret dicens Ecce agnus
dei ecce q tollet pecca mundi Vnd gregorius
i oi pphe ministerium e futura pdicere
no aut demonstrare Iohes aut plusqz
ppha eciam cum quem pcurrendo pphauit
eciam ostendendo innuabat Dicitur eciam plusqz
ppha q eciam eum quem ventum nunciabat
vlterius hoc ministerium baptismo gessit incitus
tangere scilicet dni carnem qd' numqz de po
ribus pphetis ulli gcessum fuit Est ideo dicitur
plusqz ppha q vlterius officium pphetale
eciam angelicum meruit obtinere De quo
statim subiungit hic e n de quo sciptum e Ecce ec
vobis po gmendat a gre solucionis ⁊ vo
ab opis strenuitate Amor vero op
tie i hoc loco gruit iohi Volunt n saluator
insinuare turbas q ioh no mutauerat
gpositum de vitatis agnita ac diuulgata
pnus de xpo. qz hoc nullo pdicatorum nomen
gpetebat et q no erat leuis n emul'
no ignorancia obumbratus Ne gº eciam possit
hec facie cum eciam gene l' ex negligencia
domi accepta gmedat a solicitudine gre
agelice hic inquit e de quo sciptum e Malac.
⁊ Ecce ego mitto angelum meum vba
sunt pris ad filium Angelum meum si iohez
ante faciem tuam hoc e an noticiam tuam
Et vere angelus dicitur q gra accepta no
deseruit. Sic nec angeli ad deum gersus
ipm deserere volunt Et ad istum an
regnum tempore ipollet. Fideliter ministerium e

iniūctū exsequit' iustia secta fideliter
agit Et i oibus dei voluntate adimplet
Et io qr tal' aud' iō meus specia' dicit'
ministus Ecce mitto angelum meū
Sz qm ad hoc xpm mitto ut tibi filio
meo testimonū phibeo' te mdo mai
festū, ido au faciez tuā pibit Inq̄ qd'
pr' sum d' ipo ppħauāt Et tu puer
pphā al' vocaberis ƚ c'. luc' | Sz ne dici
possit q p neglige'a ommittat officiū
iniūctū ⁊ mutet sniaz de veritate
platū Io subiungit' opa' strenua ez'
ppabit viaz tuā añ te Ex hac itaq
strenua opacōe pbat' q iohes fuit
plusqȝ pphā añiqui pphe pores presse
rūt xpm sola ānūciacōe Iste aūt
cū hoc q xpm ānūciat' corda hoim ad
recipiendū eūde ppauit Et sic pūia
corda hoim faciedo ad recipiēdū xpm
viā añ xpm ppauit Et qd' ñito d'
plusqȝ pphā dicit ppabit viā tuā id ē
pūia reddat corda auditor' peite'ā
pdicaco' ⁊ baptismo' Dnica quarta

Miserunt iudei ab ierosolimis
sacerdo' ⁊ leuitas ad iohes
ut interrogarent eū Tu qs
es Ioh' i | Ea que ad finē st' sz pphim
debet ordinari ad xpm ⁊ id finē att'
buit Sic q flores folia ⁊ rami i ar
boribus sunt pp' fructus debet ordiari
ad ipos multiplicandos ɔseruandos et
sustentandos Sic est domus fit ad hūc
finē ut ab ymbribus ⁊ caumatibus
ptegamur ⁊ io ad hūc finē debet tecta
parietes ⁊c q in domo ptinet ordiari
Cum int' oēs scōs q pcesserūt x' adue
tū iohes bapta fuit pp' xpm tm̄ pter
fine natus mirabiliter educatus singlar'
inspiratus multiformiter dotatus Hic ē q
tam ipe qz eius opa vita ⁊ doctina ad fiez
sz xpm debuerūt ēē relata ⁊ reputata
ad' hū ptus ewn̄ loco manifestat In qua
osten' q ipe sit ūit' sz x' testificator
Io. i. h' vet i testio' in Vitatis ptator
ibid' Ego vox clā Et eodē pdator illuc |
Tu puer pphā Vaz ipe ut testis pco ⁊
bapta totaliter se mostrat ordinatū ad

xpm Et sz hoc dum' ewn̄ in pncis i z ptes
Pmo em Iohes negādo qd' nō ē testis sit
veritatis In pn̄o ewn̄ // exūt go ei dn̄ qs
2o manifestā' qd ē pco sit deitatis i dyc
3o exprimendo quid agit ānūciator
existit maiestatis i Et q missi fuerat
Circa ad pm Sciendū q iohes testis sit
vitatis ɔfiteu' qd' nō ē Et hoc fat iudēo
tplici qōi Cuius pa quit' idistincte
qs sit 2a determinate An helias sit ⁊c
3a quit' omissa distinccōe ppone ut
officiū suū indicat Fuit go pe qōi qua
quit' idistincte qd sit Circa qd' p' poit'
qōe 2o qōnis solucō Circa qōm ē
attendendū pmo quare iudi miserūt ad
iohes 2o qre sacerdo' ⁊ leuitas 3o qre
ab ierlim 4o cur ip interrogauerūt
Pmo quare iudi miserūt ad iohes Hoc aūt
fecerūt moti ab excellencia fame ipius ⁊
ab excellencia auctatis q aūsus fuit bapre
pp' h duo moeba' ad sacerdos qs eet q
tante scitatis ⁊ auctatis i ppto eet q veiendo
ad se audet ⁊ baptizare i istū ne Vnde
Augus' Io aūt mitterēt nisi mouerent'
excellencia auctoritatis eius q ausus erat bapre
2o miserūt ab ierlim hoc fecerūt pp' duo vno
qa iohes alios excelleb i fama q̄d' mag
nus ⁊ singlaris a dō electus ⁊ singlariter
missus ab eis putaba' Sic ⁊ ewn̄ ɔfite'
Io. i. Fuit hō missus a dō Et io ab ierlis
ciuitate magna ⁊ singlar' a dō electa ad
di cultū ɔpetent' nuncios transmiserūt 2o
q sic ierlm excellebat ceteris ciuita'
isrl' ita sacerdo' ⁊ leuite i ierlm excelle
bat eos q erāt i alys vrbibus auctē et
sapia Et io ad ioh q erāt excellēt fame
⁊ scitate ⁊ pphia miserūt nucios a loco
excellēti ut cū magna veneracōe ab ipo
qrat qd' intendit 3o miserūt sacerdo' ⁊
leuitas q ioh filius fuit sacerdotis zacharie
fuit luc. i ⁊ cognatus erāt sacerdotū et
leuitar' Conueniēt' itaq sacerdotes et
leuite mittū' ad ipm tāq ɔgti ⁊ eo
ibus ut eius familiarius tāq familiaribus indicat
vitatē Vnde aug' Iudei qs a ierosolimis
ut ɔgti existentes bapte d' stirpe sac'
dotū existēti sacerdo' ⁊ leuite destinat

sasatanus qs eet iohes Alia rao hs
fuit ioh n ex singlitate vite religiosa
reputaba in tm ut esset ri potuisset
Et io indicauit iudei no n maiores hntes
religionis spem eidē submittē. ppr qd
sacdos et leuitas tanqz maiori religios
mittere potuerunt. Alia rao pt eē qz
iudei in iohē attendebant nobilitatē
origis austeritatez vite altū instirē
et iudei contēptū putauerunt ipm honora
biliorē xpo et io ei honorabiles nuncios et
dignos misit et xo tm pseq̄ In quo
eius attendebant genus humile io dicebant
Nonne hic ē filius fabri et maie. Et itr quēz
vitā qz cū peccatoribus conuersabat. conuersabat cōstre
nāt et io ei tamquā indigniore iohē innocēs
et abiectos nuncios suo tpe misit cū
questione de reddito cesaris Mt. 22 Et misit
ei ministros suos cū herodianis. Et hoc est
qd dt Crisostomus. Passi erant iudei quandā huānā
passionē ad iohēz. Indignū n estimabant
subicere eū xo. Qm multa q iohis digte
demandabant. Primo quorum primum erat genus illustre
principis n sacerdotū filius erat. Deinde
dura educacio et humanorum dispectio. In
xo aūt contrarium videbatur genus humile qd ei
exprobrabant dicentes Nonne hic est filius fabri
Dieta quius et vestitu uo plus mitius
humana. Quia go iohēs continue ad xpm
mittebat volentes iohēz magistrum habere
ingrum sum tamquā xpm mittunt ad eū opi
nantes p blandicias eū allicere ad con
fitendū se eē xpm. No go contēptibiles
mittunt sic ad xm suos suos cū hero
dianis sz sacerdotes et leuitas. Non quoscumque
sz eos q erant ex n tis hoc est honorabiliores
Nunc interrogauit eū Tu qs es. Tante
auctoritatis et vitatis putauerunt iudei iohēz
eē ut crederent ei de seipso phibenti tes
timonium qd tamen no fecerunt de xo. Imo
dixerunt ei Tu testimonium phibes de teipso
et io testimonium tuum no ē verum. Et io dt
Crisostomus qz sic fide dignum existimauerunt
iohēz ut ei de se testimonium dicenti crederent
et eius confessioni scirent qs eet. Deinde
cū dr Et confessus ē et no negauit. Ic describi
bitur questionis solucio. In qua occurrit
considerare iohis humilitatē et fidelitatē
humilitatē quidē Origenes sic dt Ergo ioha
In hoc nobis humilitas iohis comendatur qui cū
tāte virtutis eet ut estimari xs potuisset
voluit tamen humiliter subsistere i se ne ianiter
raperetur humana opinione supra se. Et dum
infimitate sua studuit humiliter agnoscere
sublimitatē celsitudinis meruit vacat obtinē. Ex
quo vbi ē humilitas ibi ē et sapia. Ideo in
hac responsione occurrit 2o considerare pspicua
citatē qa no dixit Ego sū iohēs vel
precursor vel aliqui eciā confessus est et no
negauit. Confessus ē qz no sū ego xs. Cog
nouit n Johes inspiracione diuina qz iudei
pstolantes xi aduentū que imineē ex
dictis pphetarum cuebant similiter idumabant
ad suspicandū aque excellētis vite esse
xpm. Et qz de ipso hoc suspicabant no tamen
audebat hoc asserere ne temerarij puta
rentur. Et io miserunt ut interrogarent qs eet
ppr qd iohes ad eorum interrogacoes euidenter
soluit suspicaciones eorum de seipso dicens no
sū ego xs. Caue n leges fecisse iohēs eū
et vbi oportet turbacione qz ipe eet christus
exclusit. Dr n ibidem sic Existimante at
ppto et cogitantibus oibus i corde suo de
iohē ne forte ipe eet xs. Respondit iohes
dicens oibus Ego quidē aqua baptiso vos
veniet autem forcior me cuius n sū dignus sol
uere corrigiam calciamentorum. Et hoc ē qd dt Crisostomus Johes
aūt ut videbatur discernebat qz questione sa
cerdotū et leuitarum dubitacionē et forte qz xs
eet baptista. Propterea at id pfitui cauebat
ne temerarij putarentur. quapropter iniuto
ut corporaliter fallax de eo penitus aboleret
ac subinde vitas ppalaret qz no sit
xs. Quia autem oia manifestat de No sum ego
xs. Cuius confessionem saluator allegauit in
testimonium contra iudeos dt Joh Vos misi
stis ad ioh et testimonium phibuit veritati. Ad in
git ac Crisostomus de alia tpe aduentus xpi
quodāmo ia piis vsitabat legis pitus ex
sacre scripture tpe illus spacii collige
bat. Quod qd Theodas nomodicā multi
tudine congregauit qui xs existeret Act
5 cap. Et post illū Judas galileus in
diebus pfessionis. Cū go sucuaius crista

expectaret adventum iudei tunc miserunt
ad iohannem interrogantes Tu quis es propter hoc
forsitan volentes si ipse se christum faceret Nunc
autem dicens Non sum ego christus negat quod non
erat et confessus est veritatem Vnde in hac missione
ostenditur consideratio fidelitatis Sic enim dicit Crisostomus
Devoti famuli est non solum non rapere gloriam
domini sed oblatam a multis respuere Fidelis
itaque et devotus amicus sponsi iohannes non solum
non usurpat gloriam christi sed et oblatam recu-
savit Sic enim dicit idem Crisostomus Tamen hec ex igno-
rantia ipsum credebant esse christum Sacerdotes
autem et leuite ex malitia volebant per bla-
ditias ipsum ad hoc inducere ut faceret se
christum et ideo interrogabant ipsum qui offerunt
sibi gloriam christi quod patet ex hoc quod iohanne dicente
Non sum ego christus Non dixerunt ad eum de hoc ulterius
quicquam sed magis addiderunt Quid ergo si
enim hoc non intendissent quod iohannes negat
se esse videntes Non sum ego christus statim dixissent
de hoc non interrogamus te nec istud suspicati
sumus de te et ideo manifestatur in sua intentione
dixerunt Quid ergo Ubi ergo fidelis christi precursor
confessionem plenam fideliter protulit ut honorem
debitum illi quem patribus suadet Vnde
Gregorius in omelia dicit in alia Confessus est quod non sum
ego christus quia dixit Non negavit plane quod non
erat ut veritatem loquens eius membrum fieret eius
nomen sibi fallaciter non usurparet Cum
ergo non vult appetere nomen christi factus est
membrum christi Deinde cum subditur Et inter-
rogaverunt eum etc ponitur tercia questio in qua
determinate querunt quis sit quia addunt Quid
ergo helias es tu cui determinata responsio per
negationem ipsis interrogantibus submissa quia
dixit Non sum Advertendum quod motivum huius questio-
nis An iohannes fuit helias potuit esse duplex
unum est quod sicut tactum est supra Iudei ex scripturis
sciebant propinquum esse christi adventum maxime
ex ebdomadibus danielis Sciebant autem per prophetam
esse quod ante adventum christi veniret helias Unde
in malachia ultimo Ecce ego mittam vobis heliam
prophetam antequam veniet dies domini magnus et
horribilis Et ideo dixerunt discipuli ad ihesum in
monte [illegible] quid ergo dicunt scribe quod
oportuit primum venire heliam prophetam Ex
hoc ergo quod iohannes tam excellentis vite erat

et fatebatur se christum non esse suspicari potuit
ipsum esse heliam qui precedet christi adventum
Et in hoc fallebantur quod non helias in propria
persona precedere debebat primum christi adventum scilicet
in carne sed potius precedet secundum scilicet iudicii
Tamen iohannes qui erat helias in spiritu precedere
debebat adventum in carne Sic dicitur Luce I
Ipse precedet ante illum in spiritu et virtute helie
Et ideo bene dixit salvator [illegible] He-
lias iam venit et si vultis scire iohannes ipse est
helias Aliud motivum ad suspicandum
quod iohannes esset helias potuit esse similitudo
vite quia austerus in victu et in vestitu sicut
helias habitavit in deserto peccatores durius
increpabat Et hoc est quod dicit Glossa quia alii
putabant iohannem esse heliam propter nimiam
abstinentiam et castitatem et solitariam vitam
et asperrima delictorum reprehensionem et dis-
simum future vindicte terrorem Nec illud
est preter congruentiam rationem quod iohannes putaretur
helias ex similitudine vite Etiam consuetudinaliter humana
cogitatio ex operibus arguere personas ut si
videat aliquis similia fieri ab alio que aliud
primus fecit quem diu iam expectatum resurgere ex
operum similitudine faciliter movetur ut credat
illum venisse quem expectat si videat aliqua
similia operari Etiam cum iudei expectabant
heliam iterum venturum et videbant iohannem operari
ea que helias primus fecerat operatum multi suspi-
cati sunt quod esset helias Talem suspicionem
auferens dicit Non sum Ac si diceret Licet propter
vite austeritatem ac zelum iustitie in quibus
appareo similis helie Neque ego propter peccatorum
[illegible] christum [illegible] precursor
debetis me estimare esse heliam quod non
predico penitentiam sed potius dominum nostrum ihesum christum
mansuetudine et obedientia Nec predico illum
adventum quo venturus est ut iudex in
maiestate sed illum quo venit ut redemp-
tor in humilitate et ideo precedo ut significat
humilis antequam veniet excelsus [illegible] du-
bitaret aliquis de dictis Et diceret Quo-
modo potuit esse quod sacerdotes et leuite dubi-
tarent utrum iohannes esset helias qui sciebant
heliam vivere et translatum esse in celum Iohannem
autem natum sciebant facta nativitate ex
zacharia et elizabeth ut patet Luce I

H dubitacō vno° solū pt ex hijs
q apparēt ex textu lr̄e Dict̄ n · i ꝙ sꝑ
oīa v̄ba in motana iudee diuulgabat̄
v̄ba h' oīa s; d' miraculosa natīte ioh
ɀ ita potuit ī his ēē ignotū a' obli-
tū qd' ī motanis cāt diuulgatū Sic
qmis ī magnis ciuitat̄ ignoāt̄ qd'
ī eoꝝ subvrbanis agit̄ quātumq; sit
magnū Et ideo pl'orite ignātes quo
fuit iohs natꝰ potuerit dubitaē an
ip̄e eēt helias Sz debil' ē h' rāº Et
idō aliud dica pt ꝙ ꝙ Johs miraculose
natꝰ ē s; d' mr̄e stīli ɀ seue ptē
q āb° ꝑcessāūt ī dieb; suis potuit
fiei ut credēt̄ āq̄' secretū dīuū mi-
sūu q° deꝰ h̄c mō declarasset adūētū he
lie Hoc nimō quō modoꝝ būi sacrū
x^m ex maria natū nō potēt cōplurī-
dē miabilia q' faciebat existiabāt
ipm āqs d' p̄tēr hoīb; ā fuerat ma-
gne v̄tut̄ ɀ illo° s; p natī̄ꝰ ex ma-
ria nouit assūpsisse vn̄ mt. 16 Dica
tunc dicūt hoēs eē filiū hoīs Et ei
d̄l̄ dixeꝰ Alij ioh̄ bāptāꝫ Alij helīā Alij
v° ieremiā; a' vnū ex ꝑphis Et h̄c mō
fiei potuit d' iohe Ergº dubitaēt āq̄s
tamē iohes negat̄ se heliā Cū v̄itas
dicat mt̄ 11 Johs ip̄e ē helias Ad h̄c
dd'r Sz̄ in ot ꝙ iohs ī spū helias
fuit dicēte gabriele archāglo luc · i ad
ꝑiez eiꝰ ip̄e pibit añ illū ī spū et
v̄tute helie Et f^m hūc ꝑf^m intelli-
git̄ v̄ba salua v̄ Joh ip̄e ē helias Eo
mō q° qmis dr̄ eē i° q̄ nō ē ꝑpt' sili-
tudinē āq; ꝑrētat̄ boc l' male ut in
vulgaī ut dr̄ d' āquo valde libāli et
magnio ip̄e ē alexr̄ Ip̄e aūt iohes
aliꝰ fuit ab helia ī ꝑsoā ɀ in officio
ut dcm̄ ē ꝑ dc̄o dixit Nō sū Interrogatꝰ
an eēt helias Itēm ū dr̄ ꝑpha es
tu Respon' etiā qō ī qua obmissa ꝑ̄te
determinacōe qrit̄ ut officiū suū ma-
nifesta Et h' qō pt ē ī nō intelligi
ꝑ̄° qz iudī sciētes ꝑdcū ēē a moyse
Deut° 18 ꝑphaꝫ d' gēte tua ɀ d' f̄ribꝰ
tuis sic me suscitabit tibi dnꝰ deus
tuꝰ ip̄ audies Et ita expectabant

aliq̄ ꝑ̄cēre x̄ aduentū q̄ eēt sitis mo-
ysi suspicāt° h̄c ī iohe cōpletū ꝓpt'
singlaritate auct̄ ɀ scītat̄ vite int̄-
rogabāt ꝑpha es tu ac si dicēāt Es
tu i° ꝑpha adūētuꝝ quē nob ꝑmi-
sit legislatoꝛ nr̄ moyses Sz iohes
volēs ex sua iusticie ꝑhibē testīoniū
x° d' quo sciebat i° a moyse ꝑphatuꝫ
fuisse dixit Eꝫ nō cāt i° ꝑpha s; po
tiꝰ vox indicātia ipiꝰ Et io rñdit
Non Et h̄c ē qd' dt̄ Aug̃ Nō simplr̄
substātiuit si sit ꝑpha s; cū articlo gro
ꝑpha es tu ꝑ singlos n̄ ꝑphas ꝑplures
nouāt neiēꝫ illoꝝ foē illū q̄ mois
ꝑphanāt Cum sic moys mediꝰ fācē
int̄ deū ɀ hoīs ɀ accepto testāmto a
deo tradēt discip' h̄c at noꝫ illud nō
attribuētib; x° sed aliud foē arbitrā-
tes a x° ipm foē iohēꝫ putāt illū
eē Alio° pt intelligi sic Quoniā āq̄s
resuscitat̄ a mortuis h' ipo credit̄
āqi mag' eē Et si magna dt̄ ɀ mirāc
fat̄ credit̄ ɀ existiā̄ ꝙ fuit ꝑuꝰ ma-
gne v̄tut̄ etiā go iudī videbāt in
iohe vitā ult̄ mōꝫ hūanū ɀ ipm
credebāt eē viꝝ hntē ult̄ quēꝫ homi
vitū Ip̄e fatebat̄ ꝙ nō cāt x° nec
helias d' padiso q^m vbi adh̄c viuit de-
scēdisse existiāūit ꝑphāꝫ āquē a mor-
tuis resurrexisse Et io dicit ꝑpha
es tu Sz ip̄e testīo^m ꝑhibēs veitati
quā aūcedebat Nō sū inqt ꝑpheta
Hoo pt intelligi s; Grēg ɀ Aug ꝙ iudei
sciēt° viros excellē° vita ɀ scītate
int' ipos huisse spm ꝑpheae ad āq̄
futura ꝑnūciāda Et h' oīā ī iohe
vidē° intrōgaūt vtꝝ q̄ dt̄ et facit
opet̄ spū ꝑphetico Et io dict ꝑpheta
es tu Sz q'a etsi futura ꝑnūciabat
tn̄ ꝑūcia demrābat Io dt̄ Non sū
Sz̄ ī ot Cum se ɀ ēē ꝑphāꝫ negat qr
nō solū potāt saluatoꝛ̄ nūciaē sed
etiā dmr̄āre Cōsueūt at hoīs appe-
tē excellēciā dignitat̄ apparēāꝫ scītat̄
ɀ itelligēciā vitat̄ Et si electi eminē-
cias nō hūt tāꝫ hrē desidāūt vel
cōphīe reputēt̄ affectāt Johs go

oblataz dignitatis excellentia declinat
& respondit dicens Non sum ego xrs Sanctitatis
vero apparentiam oblatam recusat rindendo
Non sum qui interrogatis sicut helias est
tu Sz veritatis intelligentiam se non gratur
hic cum negat se esse prophetam Nos ergo
ad eius imitationem non extollamur de exce
llentia dignitatis de apparentia sanctitatis de
notitia veritatis quipotius pro humilitatem
cognitionem sic sit subiectio in nobis ut
nichil magnum nisi sup nesciamus magnam
sententiam de nobis Contra ad hoc vero
consuet fri io innia imissi in hys tubo
responsibus iohis quibus se asserit non esse xpm nec
helia nec prophetam unum sbdt Est ergo es tu
Ubi sequitur 2a pars principalis eius In qua beatus johes
manifestatio quod sit pro effica dignitatis In
qua pte primo describitur importunia questionis
2o subiungitur declaratio rinsio Importunia
quidem questionis ondit qua conatur exigere iohz
quis sit pretendentes occasione talis ipor
tunitatis sua legatorum Et io dicit Tu
quis es ut rinsionem demus hys qui nos
miserunt Ac si dicerent s Glo Ex quo non
confitis te xpm esse nec helia nec prophetam
dic quis es ne sine rinso redeamus ad illos
qui nos miserunt Conatur ergo exigere a iohe
quid sit pretendens huiusmodi exactionis aliam
occasionem sz meticulosa iudiciorum dicorum cuius
iohis de se qui non videbatur de se loqui vim
posse habere quis esset Et io addut Quid
dicis de te ipso Ac si dicerent s Glo Audi
mus de xpo te multa predicante de te aut
nil manifeste asseris Quid ergo dicis de te
ut ex tuo testimonio cognoscamus de xpo
habes ergo importunia questionis Deinde cum ad
dit Ego vox clamantis ponitur declaratio rinsionis In
qua manifestatur et condecens prerogatiuis dignitatis xpi
prima est claritas predicationis
2a congruentia attributionis
3a mentitas instructionis
4a utilitas directionis
Est ergo
prima condecens
manifestans
iohes prerog
deitatis scilicet claritas predicationis cum qua dicit
Ego vox clamantis in deserto Ceteri prophete & scripture
veteris testamenti tamquam quedam soni loquentis
& quasi inicium portabat xpm venturum Iste
autem tamquam vox clara & etiam saluatorem adesse

presentem denunciat Et ideo ex presenti & clara
predicatione manifestat presentiam dicens dicens
Ecce agnus dei Et hoc est quod in hymno dicitur
O nimis felix Ceteri tamen cecinere vatum corde
presago iubar affuturum tu quidem mundi scelus
auferentem indice prodis unum Theoph Ego
vox quia veritatem manifeste annunciat de
eum qui in lege erat obscure loquebatur
Et Aug allegans heraclionem dicit verbum
quidem saluator est vox autem iohes intelligitur
solus enim sonus est omnis gradus propheticus
cum dominus est si non significationem voce dedit
tuba nec se accinget ad prelium Alios
per condecentia ista sz claritas predicationis mani
festatur iohes esse preconem deitatis Propter illud
enim quod latet in mente est velut occultum et
soli cogitanti manifestum vox autem expressa
per os exterius manifestat aliis presentiam eius
deitatis per claritatem id quod occultum erat in
mente Johes ergo testimonium perhibens de xpo
qui erat verus deus qui autem latebat in carne
fuit quedam vox declarans ipsius occultum mistice
quia diuinitas verbi erat humanitatis iuncta &
io tamquam quedam vox manifestabat hominibus
quod occultum erat mundo & hominibus Ut quod
verbum deum esse In mundo erat & mundus per
ipsum factus est & mundus eum non cognouit Sz
tamen quem non cognouit mundus tamquam verbum
latens sub carne reuelatum iohes manife
stat sue predicationis claritate Et io dicitur ibidem
Fuit homo missus a deo cui nomen erat iohes
hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet
de lumine Et de lumine quidem deitatis latentis
perhibuit testimonium predicatio vocis patentis
scilicet iohis Bene ergo vox & non aliud quam vocem
Johannes dicit se esse sicut dicit Glo Non dicit Ego sum
Johannes vel homo vel filius zacharie Non considerat in se
humanam substantiam vel generatorem sz ultra hominem omnia tran
scendit & comparatur ubi deficit omnia qui vult
mundum contempnere ascendit in celum altum factus
vox ubi uilitatem in se subiectam fatetur pretermissa
humana uilitate quantum excedit omnem creaturam
ut sit vox verbi 2a condecentia est congruitas
attributionis de qua subditur Clamantis Johes non
enim dicit se esse vocem clamantem sz tamen clamantis
quia non sensus predicabat sz totum quicquid erat
quicquid agebat attribuebat xpo cuius officium

fuit clamās Venite ad me oēs q̄ labo-
ratis ⁊ onerati estis ⁊c mt· 11 Et q̄ ī die
magne festiuitatis stās clabȝ ī tēplo
do 1 si q̄s sitit veniat ad me ⁊ bibat et
flumina d' vētre eius fluent aq̄ viue Et
hoc ē qd' dt aug' dt ait ioh se eē voce
nō clamatē ī deserto s; clamātis eo q̄
stabat ⁊ clabȝ Vicesimo stat ꝛc Alio pt
intelligi ꝯgruitas hui attributi ioh'
ad xp̄m qua Joh dt Ego vox clamātis Naȝ
ceti pphē ⁊ pdicatores vitatis q̄ fuit an
iohē et xp̄m pdicatur āquo vitatem
annunciabāt Ciā vl' vni pplo tm̄ l' vni
ciuitati vl' vni genti ul' vni etati Cristus
at vitatē quez oībȝ pdicat' Hic ergo
ē q̄ submisse loq'tur āquibȝ loq'r Ille
at qui clamat ab oībȝ ꝑtm̄ ē in se
vt audi Hic alq au xp̄m ꝑt' pciale
pdicacōȝ vitatis fuīt tm̄ loquentes xp̄s
at ꝑt' gnāle ⁊ vniusale doctrinaȝ
fuit clamans Et qz ioh iudex ⁊ pco
fuit talis clamātis io dt se ordinatū
ad xp̄m clamātē tanq̄ vox ad vbū mentis
Et hoc ē qd' dt aug' ī ol eīd ē q̄ iohēs
vocē se eē pdixit ū q̄a vbi pdicator
⁊ annunciator Vbali at q̄ vnigenitus
di filius vbū prius vocat' Ex ipa at via
locucōis ꝯgnoscitur q̄a prius vox sonat
ut postea possit vbū audi Joh g° vocē
clamātis se eē asseruit qz vbū pcedit
⁊ p eius ministīm vbū prius ab hoībȝ audi
Scda qō ē vanitas instructōis dt q̄ subdr
In deserto eīd' ē hoc mol pt intelligi primo
ut effectus ꝯ pcessiois indigentia pplō
iudaico ostendatur ⁊ manifeste Naȝ
ipa gens intus subiugatū nacōibȝ mul-
tis oppssa ēbuit multisq̄ dēlicti suffra-
gys modo quod' videbat' eē deserta Et
qz joh pdicabat redēptorē adee pnte
ad releuandā ꝯstitucā plebē io an-
nunciabat illū q̄ in deserto iudee clabat
Juxa id ysa xl vox clamātis ī deserto pa-
te via dni rectas facite ī solitudine
semitas dei nri Et hoc ē qd' dt aug' ī ol
In deserto iohēs clamat qz dēlicte ⁊
destitute iudee redēptorē annunciat
Scdo pt p desertū intelligi totus hic mundus

ab oī ad tmā fidei ⁊ iustīe alienus ī que
cristus adueniens clabat facite fructus
dignos pnīe Johēs aūt ⁊ ipendē clamās
peiteciam agite· vox fuit indicatiua xp̄i
ī huius mundi deserto clamātis Et vastitas
eius ex sterilitate opm̄ ꝯgnoscitur Vnde qd'
hic dt Leo pp̄ in s· sci iohis q̄ īcipit Pleni
illū sacrosanctū Exponens id vox cla-
ī deserto id ē ī genere pplo deserti erat hic
mundus a cultura fidei ⁊ timore di s; celebr-
tamq̄ aq̄ meritis ⁊ petōꝝ sentis īple-
tus nullum pcius bonoꝝ opm̄ fecunditas
attulit nisi imbre gre spūal' expe-
ctat Agricultura itaq; b· Johēs q̄ cū pphīas
atq̄ eciam viua voce annunciauit l' inuado
qui unde ciupm pfundēt ꝯfedaret ex-
colēt diuinq; vbi seminibȝ iplēt ad
maturā frugē id ē ad regnacōis grāȝ
sitiuret Tercio pt intelligi p deserti p
desertū aīa a dō destituta ad quā xp̄s
clamat ut reuertat' ad deū ⁊ peniteciaȝ
agat Que nūc p desertū dat' intelligi
Hic n· dt Leo pp̄ vbs vacua n· timoē di
pctoīa ⁊ spīn s carencia pcia deserto
squalet hēnt ꝯparat' Et qz Joh tanq̄
vox clamātis idē qd' xp̄s pniaȝ agite n
auncedebat ī hac pdicacōe xp̄m io bn
dictū ē vox clamātis ī deserto Qua qōo
ē vtilitas directōis de q̄ dr Dirigite
via dni sic dixit ysa· pphā Vbi iplet
pt intelligi vtili s iplere expoicōȝ hus
vbi Dirigite via dni sic dixit Joh dis-
ponēs pplm ad hoc ut libēt xp̄i doctrinā
⁊ pdicacōȝ susciperēt viā xp̄i dirigebat
Hic dt aug' ī ol via dni ad cor dirigit'
cū smo pdicacōis libent audit' Et hoc
mo intelligi pt id Luc 1 Tu puer pphā
altissimi vocaberis pibis n· añ faciē dni
parare vias eius Alio pt sic intelligi Di-
rigite via dni Cor huanum ex pcepta
di vinies hēt vias obliquas ⁊ tortuosas
⁊ io tunc ē ex viās dni ⁊ ē viās dirigi
Qn at ꝯpat' ⁊ dispoit' ut viuat sm
pcep dīma tunc dirigit' ī via dni Joh g°
pdicans pcep celestia pniaȝ agite ⁊
p fide ⁊ opa p q̄ deus intrat ad aiaȝ
dirigebat vias dno ī cordibȝ auditoꝝ

ut facilius sita pcep9 recapent pos x
Sic ic dr 9o | Audiebat fuit vnus q audit
a iohe testiom d' xo z secutus e xm Vt
go audiētes sequi9 xm pcep eo celesta
fuaet p iohez fuit i eo via dn dicta
9o pt sic intell' Euang aiis no pbz d'sa
cali assensu rebz impluit q subito appit
si nisi ccedāt limites nalis cognicois
sz si disponāt z pparet aiūs eius ad appe
aut ad eoz receptoēm z noticiz facilius
inclinat ut osenciat apparitibz Cum
go x adventus i carnes cplendi non
potāt p ialez cognicoēm oportuit ad
ipm hoies ne si subito apparuisset
indispositi mīn bn recapē ab eis Dēto
go b ioh tpm vox annūciatia z excita
tia z ppatiua accessit xm natiuite
baptismate z pdicatoe ut p ip ppare
ad recipiend x adventu Et hc fuit clare
Dirigite viaz dni sc corda hoim ad re
cipiend xm disponē Vn leo pp i sermoe
sepius allegato dt d' iohe Ea dns x
huic adventu suu ne subito ispatu
hoīs no agsēnt voluit eē testatū
Et s hac expositoez vi' intell' i Malach
z Luc ad lrāz ēsto exponit d' iohe pdcāu
Ecce eo mitto angelm meū q pparabit
via an faciē tua Vbi sbiugit Et statī
veniet ad templū scm suu dnator q vos
quer Dirigite go via dni p tplice vtilit
pdicta sic dcit ysa9 Iohā s cplanus ad
qd dictū ē cpli in iohe Et qm i scp'
eiusdē diuce opte qd incipt Annoq decio
quito r ponit ēba pdcā sc vox clamat
in deserto Et io alii exponūt aquo ibi
z alii hi Et io requirende st expositoes
horū ēborū hi z ibi ut heat integra
notitia d' eisdē D modi aut collacois
pt dici q btūs iohs bapa comedat hi
9o ab abilitate pdicaoīs | 9o a ogruitate attribucois | 3o a utilitate instructois | 4o ab vtilitate regitacois | ibi | vox clamat in deserto dirigite vi
Quātu ad pm Pmū ē q ioh fuit vox
9o iudicans cceptu etne vitat ysay
vox clamat i deserto 2o examis affirm
mitie volūt pbs Ecce dabit voci sue

vocē ūtut 3o illustrās intellcm ob
ceati hois ysa. Lo eid clabo 4o ad
monēs auditu obduratā cordi Eccl e e
vox tonitrui eu sufflat Quatu ad 2m
Scdm q ioh fuit vox q clamat 9o ut
clarius audiētur pv 8 Sapia foris clamat
i plateis dat vocē sua Et i eo vi ad vos
clamo z vox mea ad filios hoim 2o ut
intimius imprimetur Malach z vox dni ad
ciuitate clamat z salus erit timētibz no
tūm 3o ut devios reducē ysa. c 8 Cla
ma ne cesses qsi tuba exalta vocē tua
4o ut cautos exprimet Io 1 In die ma
gne festiuit stabat ihs z cla Si qs sitit
Quātu ad 3m Scdm q desertū 9o ē gend
iudaica Osee q Quasi vuas iveni in
deserto ysrl 2o pntis vita Ie 17 dederūt
portioez meaz desiderabile i desertu solitud
3o mudi mali Can 1 Que ē ista que
ascendit d' deserto delicys affluēs 4o cuscia
pnia ps posuit desertū i stagna aqua
Quātu ad 4 scdm ē q dēs dirige viaz
dno 9o ofenciōe conn instigata pv q
dirige semita pedibz tuis z oēs vie tue
stabilient 2o gre inspiratōe Thob c
omni tpe bndic dno z pete ab eo ut
vias tuas dirigat Et 2 palip q Cum
ignoremus qd agē debeam hoc solū resi
dui hemus ut oclos nros dirigam ad te
3o sermoi illustraciōe ps Egressus meus
dirige s elo c. 4o pcepto regulanti ps
Ad oia madā tua dirigebar oēz viaz
iniquā odio hui Seqr tcia ps pū
Et q missi fuerāt erāt ex phariseis et
In q exprimendo ioh qd agit annūciator
effica dune maiestat Circa pte ac
ista sic pcedit ewgta 9o describit nūc
ciorū malicias Et q missi erat 2o
interrogacois sui qcōis istanciaz ibi Et
interrogauit 3o responsois pruderaz i Ffc
4o locale ocurrenciaz i Hec sut hi ibet
Describit go pō nūciorū malicia dicēs
Et q missi fuerāt erāt ex phariseis
Pharisei etei interptaur diuisi q quasi
sitata z ostēta spē scitat singulares
voluerāt appare i vita Ex hys ergo
existētes nūcij q fuerūt missi ad

iohem ut exprimitur fuerit de ipso. Vnde
esset christus primo sitanerunt sancte et blandis
sermonibus eius animum inclinare voluit ut se
christum esse faceret. Sed quia hoc non potuerunt
facere blandiciis contra hoc facere exprobrantes.
Augustinus ergo contra describit eorum impor-
tunitatem et exprobrationem eorum describit ma-
liciam in nomine phariseorum. Vnde Augustinus hic ait
pharisei sunt non sunt divisi et importunitate sta-
tim in voces contumeliosas prorumpunt dicentes
Quid ergo baptisas. Et attende quod primo
dicti sunt sacerdotes et levite in primo contra
Nunc autem dicuntur pharisei quod significat secundum
contra temptatorum et ypocritarum
talis est quod primo blanda verba proferunt ut
animum audientis alliciant et ideo speciem sanctitatis
pretendunt ac si essent sacerdotes et
levite. Postmodum si non possunt allicere
blandiciis reprehendunt arguunt et contume-
lias contumeliis ingerant ut terroribus et per-
bacionibus extorqueant ab alio quod intendit
et sic sunt pharisei qui divisos vocant sive
Sic in istis phariseis accidit quod sicut Chrisostomus
quia blandiciis iohem non potuit simplicita-
tem animi eius inviniare temptant cogentes
eum dicere quod non erat. Omnium enim quod
omnes qui ad apparentiam hominum studet circa
vitam suam regulandam vel doctrinam mani-
festandam vel operacionem exercendam invidet
cuilibet alteri qui in aliquo preciosorum ipsorum
possit excellere. Ita ergo pharisei qui ad
apparentiam hominum studebant et singulares
in vita excellentes in doctrina et principales
in opere. Audierunt singularitatem vite
excellentiam doctrine et opus baptismi inaudi-
tum in iohe ei invidere ceperunt. Et quia invidia
voluit exprimi quod esset christus sed tamen timentes
ne christus esset non sunt ausi propter suam invidiam
manifestare ne confunderentur. Et ideo primo
blande locuti sunt ut exprimeret fuerit
si ipse esset christus. Cogito autem quod non esset christus
confessi vim sue invidie evomere ceperunt
redarguentes opus suum quia baptizabat. Non
enim sunt ausi in eo reprehendere vitam quia sancta
erat nec doctrinam quia concordabat doctrine
eorum eo quod predicabat contemptum in sui reatum
et ideo invidentes ei quod arguunt de baptismo

Et hoc est quod dicitur in Glosa. Erat ex pharise-
is quia doctrinam non contemnit sed invidet operibus eius.
Deinde cum dicitur Et interrogaverunt eum describit
questionis instantiam. Audita enim responsione de persona
quod dixit se vocem et non aliud instant et
molestant eum de officio dicentes. Quid ergo
baptizas si tu non es christus. Ac si dicerent
secundum Chrisostomum. Audacter vis baptizare si non habes
ad hoc officium auctoritatem. Christum enim baptizare
zantis erat auctoritate habiturum. Dicente
Ezechiele. Cum sanctificatus fuero in vobis effundam
super vos aquam mundam et mundabimini etc.
Ideo arguunt hic iohem quare baptisat
si christus non est. Et scientes quod in helia precessit
sit baptismi figura et per eius eundem potuit
figuraliter opus baptismi competere secundo addunt
Quare ergo baptizas si non es helias. Scientes
quod alium prophetam qui preiret christi adventum co-
gnoscere possent hoc credidisse quod baptizaret
et pararet homines ad christi baptismum recipiendum.
Nec intelligentes quod iohes dicens se vocem cla-
mantis in deserto insinuaret se illum prophetam
qui proponeret christi esse. Ideo adiungunt. Quare baptizas
si non es propheta. Ac si dicerent christus per auctoritatem
helie prefiguratus et alium prophetam tibi proprium
ac paravi christi posset convenire opus baptismi.
Quid ergo tu baptizas si non es christus neque helias
neque propheta. Vel nec quod ex presumptione tibi officium
baptiste usurpes quia illi tamen convenit baptizare.
Vnde Glosa. Audierant pharisei prophetam venturum
et baptizaturum. Sciebant enim Iordanis sicut
baptismum fuisse in helia et helizeo non
dubitabant pressisse figuram baptismi eos
siccis pedibus pertransisse. Vnde et ne
eos insurrexisse putabant et baptizare.
Vnde non interrogat. Es tu unus prophetarum
sed solum propheta es tu id est ille qui prefiguravit
baptismum. Deinde cum dicitur Respondit eis Iohes et
describit responsionis prudentiam. In qua responsione
iohes declarat primo suum baptismi efficaciam
in quantum eius secundo mediatoris excellentiam ibi
Medius. Manifestat ergo primo sui baptismi
efficaciam ubi advertendum est quod hec responsio
cum tanta prudentia prolata est ut per ipsam
Et edificationis exemplum tribuat et nobis
documentum. Exemplum quod edificationis tribuit
in hoc quod interrogantibus ex invidia atque

malicia redarguentibus i verba impacie
l' iacundie s' pocius instruccio et sane
doctrine respondit Ergo q dt Ego in aqua
Secundo q's cu pulsa mente requirat a hoibus
sine studio no minuat vn ioha ad vba
iocudie pdicatoris ta ait Gc go pru
dent' ebuit edificatois exemplu Tribuit
eciam documentu noticie et intelligencie Docuit
enim hac insicione diuinam sui baptismi
et bap' xpi q diuina i h' gsistit q bap
iohis erat tm in aq et no gferebat grati
lauabat extra et no sanctificabat intus
et tm ph' qd faciebat disponebat hoies
ad xpi bapm facilius recipiendum p q' ego
qd iohs dt Ego baptiso i aq nouit
insinuare se nl face baptizans Sed q
licet eis baptisma gram no gferret tm ad
xpi bapm recipiendu hoies dispone et
ppat vt sic pducturus ppararet vias xpi
ita baptizando facilius assuefaceret ad xpi
baptismum vn dt Ego i ol Iohs enim no
i spu s aqua baptisat q pcta soluere
no valebat corpa baptizator p aqua
mundat Cur go baptizat q pcta p aqua n
relaxat n ut parz sicut sue ordie s'uans
q nasciturus nasceo preueniat baptizatum
q dum baptizao preueniret Et q pdicatore
factus e pau sicut xpi baptizatoe eciam precursor
eet d' mutacoe sacramenti Gc go officio
bap iohis ih' fuit q precursor xpm officio bap
tizandi ut ad suauitatem bap' xpi corda ipsius
ppare't Deide cu dt Medius at vrm stetit
declarat mediatoris excellenciam in q describit

Cristi gmsiones familiare | Medius ve-
pfeccos sacramentalem | ipse e q p9
Dignitatis eminenciam | me | e' au me v-
inapphensibile exstenciam | Cuio su-

Describit go p° familiare xpi gmsiones d
Medius at vr stet Cristus n ut ex fami
liari gmsacoe hoies trahet int hoies
voluit gmsari pat qd hu dau e Iohs
vbu caro fcm e et hab' i no eccl vidi
ie q dicebat p9 h in ter' visus e et cu hoi
gm est Dat go huile gmsacoi designat
bapa cu aut Medius vr stet Ei vno ex vb
facta p huile et familiare gmsacoi Que
vos nescitis i vm qnta nl qualis sit

et q' hoc factus sit Vn Crisostomus Medius at vr
stetit h' at dix Eu deceret eat xpm
gmuixisse cu ipso ut vnu illoz se vbiq
huile e'e docente Cu at dixit Cu vos
nescitis i fcm et gmem hoiu e' cessia eet
ostendit puta qd e et vn Bu go mqt
phariseis Que vos nescitis Sacerdos enim et
pharisei ad q's h' iohs loqtur ex scpturis ex
spectabat xpm futuru et ipe iam erat pns
i ope quem exspectabat scptue gtrone
et tn eu puitate no gnoscebat Qm medius
eoz stabat et nesciebat Vn Theophilus
Medius erat dus pharisoz s ipi ignorabat
eu q scpturas se sare reputabat et in
qntu i ill' puniaba' dus medius eoz
erat s i cordib' eoz s nesciebat eu eo
q scpturas no intelligebat Vel sic Cum
deus sit vbiq specialr tn mo e i racionali
natura q ipa ht noticiam Et qm hanc
noticiam ht i corde qd e mediu eiusdem
creature Ideo deus ipie elegit s' cor hois
q'i ppriu locu Cum go esset ut deus i medio
racional' nature existens ia stabat i medio
p creature assumpcoe et tn ipsius mistorium
iudeis nesciebant gpletud Ideo dt Medius v
Ac si diceret Ille q e mediu racional' nature
qmuis sit vbiq diffusus stetit tn p essencia
i carnacois quem tn vos nescitis n' quantu
ad virtute diuinitatis inesse n' quantu ad
mistiu humanitatis assumpte Hunc media
tore dei et hoim sciens nullus hoies e'e
reducturum i deu et io requirebat a iohe
si ipe eet xps id e hret virtute deitatis p
qua posset rdncia i deu Oz iohs hoc
nolebat sic n' potat s' attribue sed
volebat ostendere q h' spli x' gueniret
Fuit Medius v' st q vn no Ac si diceret Ou
ius nescitis qs sit vt quite virtutis tn
ia int vos pns stat xpi cui officium e
mediare int vos et deu ut vos reducat
ad ipm ita q e° mediator no sit Theop
Medius erat pharisoz volens illos adiungere
deo s ipi nesciebant eu Deinde cu dt
Ipse e q p9 me venturus est Describit p
fectionem sacramentalem i xpo Iohs n baptiure
incepat quod sacramento ppatorio qd'
sacramentu no gtiebat tota et pfectiz

rom sacrificandi · sꝫ solu erat umbra
et ymago pfecti sacramenti qd debebat dari
p xpm Vn alis evangelista apte manifestat
qd iohis hanc dinciam exposuit sic suum ba
ptismum et baptismum xpi ait Ego quidem ba
ptiso vos aqua in pnia Qui aut post me
venturus est ipe vos baptisabit in spu
sco et igne dicens go iohis ipe est qui post
me venturus est i ostendit qd xpc habiturus
erat virtutem baptismi et sanctificatio et sic
huius ordo inter baptismum xpi et iohis qui
quantum huius in rebus Nam ea que priora sunt
tpe minora sunt virtute et que posteriora sunt
in dignitate efficacia sunt in pfectione Vn
Crisostomus ipe est qui post me venit est Ac si diceret
Non existimetis totum in meo consistere bap
tismate si n meum baptisma pfectum esset
alius non veniret post me baptismum daturus sꝫ
meum baptisma ppatio est illius et transibit in
pvio ut umbra et ymago Venit go post
me qui pfectum apponet suo sanctificante
baptismo Deinde cum dicit Qui ante me factus est
describit in xpo dignitatis eminentiam In hac
enim consistit eminentia dignitatis ut quis sit ipe in
tpe ultimus sit posterior multis prophetis et pcessit
ipo iohe quantum ad nativitatem carnis semper
omnes precellit quantum ad nobilitatem Vn ut
Jo · i · ad idem pcursor de eo testatur Qui
de celo venit super omnes est Per hanc itaque
dignitatem istius est ante omnes · id est omnibus est
platus Vel · i · d Ante me factus hoc est
antior in potestate p excellentiam et dignitate
qd michi platus est Vel ante me factus est
id est clarior me existit ita ut ipsi sit
ppositus Deinde cum dicit Cuius non sum dignus
solvere corrigiam calciamentorum eius describit in
xpo incomphensibile existentiam Solvere cor
rigiam calciamenti res est infimi ministerii
Vn quia cuius ministerii magnificentiam excellentie altitudinis
et sue dignitatis potentiam eius ostendens dicit Non
sum dignus discalciare xpm Johes go sua
infimitatem et xpi excellentissimam dignitatem
exprimere volens vulgarem sumpsit modum
loquendi dicens Cuius non sum dignus etc qui dicat
In tantum est ante me ut ego nec in vilius mi
nisterio eius vocari dignus sum Aliter potest intelligi
incomparabilis eminentia xpi ex premissis verbis hoc modo

Calciamentum n fit de pellibus mortuorum
go assumpta carne mortali in qua nobis divinitas
vbi apparuit quasi calciata ad nos ipa divinitas
venit Cuius calciamenti corrigia unio est
quinto tanti misterii Quia go unio tante
sublimitatis tanteque incomphensibilitatis existit
ut eius pfunditatem non comphendat nec pfecte
attingat aliquis intellectus creatus Vn id ysaie
c. 53 Generationem eius quis enarrabit Et io b.
Joh eius incomphensibilitatem extollens dicit Cuius
non sum dignus etc Et hoc est qd dicit Greg · in omelia
Incarnatum dominus veniens quasi calciatus
apparuit qui in divinitate sua mortalia nre
corruptionis assumpsit Corrigia go calciamenti
est ligatura misterii Joh go solvere corrigiam
calciamenti non valet qz incarnationis misterium
nec ipe investigare sufficit Ac si patenter
dicat Maior eo sum qui post me quidem
natum considero sꝫ nativitatis eius misterium n
comphendo Possumus adhuc aliter incomparabilis xpi
excellentia ex verbis pdictis colligi Sicut enim
deus p amorem univit de universis creaturis
p creatorum hoc est spiritualem et corporalem rationalem
creaturam inclinatus erat p carnis assump
tionem unitatem redemptionis Quia go nulla in
humana natura sufficiens virtutis et unitas fuit re
spectu generis humani redimendi et consequenter
ecclesie desponsande quam xpc qui solus eius
redemptor et sponsus et dici et esse meruit Et
quia mos fuit antiquorum solvere calciamentum
de pede eius cuius debitam sponsam accipiebat
alius illo eam recusante Vn in thobia legitur
hinc est qd iohes considerans dignitatem eiusdem
sponsi ecclesie dicit se non esse dignum solvere cor
rigiam Ac si apte dicat sꝫ Greg vbi supra
Redemptoris vestigia denudare n valeo
qz sponsi nomen immeritus usurpo Deinde
cum dicit Hec in betha facta sunt describit eius
locale convenientiam pdictorum Convenienter
quidem fuit ut testimonium qd dabatur qd mani
feste generaliter opatur est salutem hominum in loco
publico atque pluribus noto daretur Talis aut
locus erat bethania que erat trans iordanem
vbi baptizabat iohes Vlterius qui eandem
salutem in sacramento baptismi constituit opari
sic in sacramentali medicina Et figura huius
baptismi precessit in iordane vt etiam testimonium

debuit exhiberi iuxta iordanem Sz quia
alia lra non ht i bethania s i betha
bora q e villa iuxta iordanem ad utraq
tribulacio quantu ad sui inscriptiones oportet
quer misterio huius testimony In ptat
in bethania locu obediencie Bethabora
vo domus preparationis erat quo ioh testio
nium phibebat illi q p obiaz fidei qz
psitent fideles i sacramento baptismi
facit corda hominu parata ad hc ut sit
domus parata ad recipiend deum descende
tem i mundum p incarnationis misterium Sed
in inscriptione iordanus s descensus eoru
hic e q utraq modo hic dr h i bethania
vel i bethabora trans iordanem fiunt ubi
erat iohes baptizans Tollas
Medius ac vrm stetit In ibi ista d
monstrat ioh in i salua excellencias z
Primo manifestat patentem humanitatem z la
tentem diuinitatem maiestatem
Secundo tpalem natiuitatem et eternam
Tercio incarnationis sacramentum z redemptionis
beneficium Patentem quidem humanitatem
ista manifestat cum dt medius vrm ste
tit id e est i medio vrm positus per
carnis assumptionem s latentem diuinitatem
aperit cu addit quem vos nescitis Tpalem
aut natiuitatem aperit cum dt Ipse e q venturus
e s eternam maiestatem cum adiungit
quem ante me factus e Incarnationis sacramentum
insinuat cum dt Cuius n sum dignus ut sol
uere calciamenti In qo calciamento qz itelligitur
mortalitas carnis p veritatem humanitatis assumpte
In q carne factum e beneficium nre redemp
tionis ideo i ipso calciamento intelligitur
beneficium redemptoris Et qm tanta magna
lia congruo loco z patenti atq famoso
debuerunt manifestari ido subiungit euuangelista
h i bethania facta s trans iordanem z

Anno quintodecimo imperii
tiberii cesaris z Luce 3o
Conueniens e z conformis racioni
ut sicut opera creationis huius temporis quercias
d dispositionibus suis iuxta illud Eccl 3
omnia sunt tempus habent z suis spaciis tra
seunt vniuersa sub celo Ita opa redemptionis
humane habeat tempus eorum exhibicioni
conforme Ad hoc congnoverat Apostolus qui
dicebat Ad gala 4 At ubi venit plen
itudo temporis misit deus filium suum z Hoc
aut tempus congruum misterio nre redempcionis
non solum dz attendi pro nouitate humane
indigencie Cognouit aut ut qui e vene
bat i mundum q reductus erat ad vni
tatem illos q motibus actibus z ritibus
erat p multa diuisi atq dispersi Tunc
i ipso mundo erat ad vnitatem diuini
tpalis imperii reducta omnis multitudo tpalis
regiminis Et ido qm diuulgari debuit
ic vnus essentie p iohem congruum intro
ducitur tempus id i qo imperabat vnus Ad qo
tpe pertinet Anno xv imperii z Verum
qm non tm tempus s ecclesiasticus principalis actor
nre redempcionis dz sapere vnitatem iste
actor verbum e incarnatum hinc e q
p verbum inspiratum tempus p eorum agendi p
ductus eius precursoris ab eodem verbo ut
inspirato sumpsit exordium Et ido hic
subiungitur factum e verbum dni z Sz ut
opus correspondat tam tpi qz actori et
ido ipm opus vnitatem importat Ad hc n
institutus e principalis baptismus ut a
diuisitate z multitudine peccatorum veniatur ad
vnitatem gracie z a diuisitate morum tendens
vallium z montium procedatur ad vnitatem
fidei z concordiam pacis ac demum omnia pdu
cantur ad extremi iudicii similitudinem Et id
ideo iohes q predicabat vnum prime facere
baptismum vna ecclesia fidei vna rectitudinem
morum Concludit vna pnia iudicii z vna
omni visio sit Et videbunt omnes caro salu
tare dei nri Sequitur ergo diuisionem atq intro
ductionem premissam euuangelista diuidit i 3 p
Primo n ad predicatorem precursoris descendit
opportunitas temporis i Anno xv verbum dni
Secundo introducitur sublimitas auctoris i factum e
Tercio subiungitur congruitas sui vtilis operis i
Et venit i omnem regionem Describit ergo primo
opportunitatem temporis i q colligit primo vniuer
salis imperii i Anno xv Secundo concurrens
specialis dominii i Pauritate po pil ind
Tercio dualitates legalis sacerdocii i Sub prin
cipibus sacerdotum Anna et Caypha z

Ut ergo primo describeret optimitatem temporis
recensens ueritatem quando rerum. Anno
quintodecimo imperii tiberii cesaris. Ubi numerus
regum presidum et congruencia concurrunt tempori
nostre reparacionis. Numerus quidem annorum est xv
hic est numerus sicut dicit hieronymus in epistola ad pau-
linum ab uno per incrementa consurgens
xv facit gradus et reddit cxx. Et isti
insinuat nobis quod illum predicare iohannes incepi-
cepit qui doctus erat omnes gradus perfectionis
quibus prouenitur ad deum. Predicabit enim illud
xv ad quem tamquam ad mores. In quo est
scala hominum constituta per gradus uirtuti et
gracie prouenitur. Et hii gradus instructe in
psalterio continentur in illis uero psalmis qui
tum graduum titulo pronotantur. In eo
autem quod cxx efficiunt illum numerum presignauit
quo complemento spiritus sancti descendit illis semper christo in
cenaculo syon spiritus sanctus in linguis igneis
est diffusus. In quo datur intelligi quod iohannes qui
nunc predicare exorsus est scilicet anno xv illud
prenunciabat ventum ex diffusio erat
multa ad ueritatem fidei congregandi et cum
munere erat ei adherentibus spiritus sancti gracia
diffunderetur. Hic est numerus congruit predica-
cioni iohannis quod sicut in xv anno etatis hu-
mane incipit vigor pubertatis tam uigore
potencie quam in discrecione racionis. Et ergo quod
iohannes predicabat aduenientem in mundum eius
largitiuus erat potencie bene operandi et
noticie discernendi. Tercio hic numerus annorum
huius imperatoris scilicet anni xv imperii tiberii
cesaris si computetur diligenter annum per hys-
torias tempora precedencium continet ebdomadas
illas de quibus sic predixit propheta daniel
propheta ix capitulo. Ecce uir gabriel quem uideram
in uisione a principio cito volans tetigit me in
tempore sacrificii vespertini et docuit me et lo-
cutus est mihi dicens quod gabriel. Nunc egressus sum
ut docerem te et intelligeres ab exordio
precum tuarum egressus est sermo ego autem veni ut
indicarem tibi quod uir desideriorum es. Tu ergo
aduerte sermonem et intellige visionem. Septua-
ginta ebdomades abreuiate sunt super populum
tuum et super urbem sanctam tuam ut consumetur preua-
ricacio et finem accipiat peccatum et deleatur
iniquitas et adducatur iusticia sempiterna et
impleatur visio et prophecia et vngatur sanctus
sanctorum. Scito ergo et animaduerte ab exitu
sermonis ut iterum edificetur ierusalem usque ad xpm
ducem ebdomades septem et ebdomades lxii
erunt. Et pauca interpositis addit. Et post eb-
domadas lxii occidetur christus et non erit eius
populus qui eum negaturus est. Sed ergo anno xv
imperii tiberii cesaris ebdomade predicte compu-
tando annum pro die incipiebat compleri predictus
numerus hic congruit optime et tempori nostre instaura-
cionis. Regum enim eidem tempori congruit de quo
dicitur ipocrisy quia iohannes quod predicatio et penitencie baptismi
annunciando. Iohannes autem dicit est imperator et
imperium super hominem et multiplicabitur ut
dicitur ysaie ix. Persona sublimis congruit eidem tempori
de qua subditur tiberii qui interpretatur bonus
et videns eum quia iohannes illum incipiebat
manifestare et bonitate nuda est conditus
homo creatus et misericordie reparatus. Item et
videns eum scilicet homines qui ex bonitate sua
condiderat miserabiliter prolapsum in malum
descendit per essenciam incarnacionis ad restau-
randum eum de sinu patris. Quarto congruit huic tempori
congruencie de quo dicitur Cesar quod sonat in
sermone exponente possidens principes vel
possessor principatus. Iohannes uero incipiebat
illum annunciare qui erat futurus possessor
patris per futurum scilicet ysaie ix. Deinde cum
dicit presidente poncio pilato iudeam ostendit
quo ad tempus optimitatem congruit quantitas
specialis dominii. Ad cuius eiusdem literalem
Herodes est quod herodes sub quo natus est dominus
noster ut dicit augustinus et habuit quattuor filios scilicet
archelaum herodem philippum et lizaniam
eius patre defuncto archelaus successit
ei in regno iudeorum quod ipse herodes possi-
deret quantum ad iudeam et ydumeam ut
dicit magister in hystoriis. Et sicut dicit Beda super lucam
Iste propter feditates accusatus est apud
cesarem a iudeis qui per ix annos regno
relegatur eum in vienna ciuitate gallie
ubi et mortuus est. Timens autem ipse imperator
quod iudei rebellarent potestatem diuisit regnum
eorum in quattuor partes quo fieret debilius domi-
nium quam esset unum. Una autem pars istarum regionum
fuit iudea sicut accepta cum prefecit
tyberius pilatum qui dicitur fuisse de ia insula

q vocat pontus ex q dictus e ponticus
Et hoc e qd dr evan ta presidente poncio
pilato iudeam Ita q iste pilatus non
fuit princeps s tm procurator p romanis
qua procuratione suscep anno xiii
imperii tiberii cesaris et p annos x i procurator
gessit officium Alia pars qrta fuit gali
lea cui pilatus fuit herodes frater dicti
archelai Sub quo herode passus e dns
q etiam precepit decollari iohem Et io d isto
adiungit evan ta Thetrarcha at galilee
herode Vocat at thetrarcha princeps
quarte ptis a thetra qd e quor et archos
princeps Alia vo qrta ps fuit yturea
et traconitidis q venit in sorte philippi fris
predictorum archelai et herodis de quo subiungit
philippo at fre eius tetrarcha yturee
et traconitidis regionis Reliq vo quarta ps
fuit abilina i qua cum pilatus fuit lizani
as fr predictorum trium de quo subiungit Et
lizania abilie thetrarcha Aduertendum
e etiam q iohes illum predicare venat qui
multos ex gentibus quosdam at a iudea
ad fidem suam erat tracturus Ideo co
venienter tpa predicationis iohis p imperium
gentium et principes iudeorum sanctus lucas
designat Alia vo ipsi gentiles suscepta
evangelii fide colligendi erant i eius fidei
unitate Iudei vo ppter delictum pfidie
dispergendi erant p mundum Hic est q
ide evangelista unum dr pfuisse gentibus
plures vo pfuisse iudeis qui cepit iohes
predicare primus redemptoris Et hoc e qd
dr Glosa in ordia Alia n iohes illum predicare
venat q ex iudea quosdam et multos ex
gentibus redempturus erat p regem gentium
et principes iudeorum predicationis eius tempora
designantur Alia at gentiles colligende erant
et iudea p culpa pfidie dispergenda
Ipsa qz descriptio trinum principatus ostendit
quem i romana republica unus pfuisse
describitur et in iudee regno p quarta
pte plurimi principabantur Deinde cum
dr Sub principibus sacerdotum anna et cay
pha ondit quo ad oportunitatem consi
deratur qualitas legalis sacerdotii
Sic dr mgr i hystoria Thiberius cesar

misit valerium gratum preside i iudeam
annos xi et illuc pilatus q valerius pala
vendebat principatum sacerdotii et io anno
to anna hismaele constituit pontifice
Et hunc non multo post abiciens surro
gavit ei eleazarum anne filium Et hunc
amovens substituit ei symeone post
annum imposuit iosephum summo sacerdocio
q dictus e cayphas Et sic primus istorum
fuit annas ultimus fuit cayphas Sicut
aut dr qdam Glosa sr Joh Cayphas precio
emerat pontificatum hoc uno anno ille
anno alio successive Et io ambo dicebantur
principes sacerdotii Unde qd dr evangelista
Sub principibus sacerdotum anna et cayphas
Scdm hi qui convenient describitur tps quo
precursor incepit officium sue predicationis
p imperatores regum et sacerdotum quia ipsum
qui ipse annunciabat illum q imperator
rex et sacerdos cunctis omnibus imperaturus
erat omnes reges novaturus et pontifices scriptura
tamquam expiatus sacrificii offerre volebat
Et io bn dr Glosa insinuans i pte veritate
predicta i al Apte qz no solum qbus regibus
sed etiam qbus sacerdotibus actum sit demrat
ut qz illum iohes baptista predicaret q simul
rex et sacerdos existeret lucas evangelista p
dicationis eius tpa p regnum et sacerdotium
designat Scdm etiam q sic dr Beda
sr luca Cum iohes cepit officium sue
predicationis pontificatus iudeorum dispensa
batur romana ptate et non successione l
nobilitate tribus leuitice et io multi fuit
simul sacerdotes sic colligitur pt ex dictis
Luce 22 et 23 ca Sz hi qz tpe quo
iohes predicabat administrabat annas prin
cipatum sacerdotii anno vo i quo dns e
passus administrabat ipse cayphas hic e
q ipsis duobus contentus e evangelista annos pmisit
Et io dr sb anna et cayphas Se 2a princip
evangelii Factum e vbum dni Inq manifestatur
sublimitas auctoris cuius integrat quor
Primo insinuatio superna
Secundo illustratio interna
Tertio dispositio parabula
Quarto situatio concerna
ibi
Factum e v
Sr iohem
zacharie filium
In deserto
Describitur igitur primo insinuatio superna ad

manifestandum subtilitate auctoritatis ad
dr̄ factum ē v̄bū dn̄i Deus n. p filium q̄
ē v̄bū increatum ī ptū ē deus ⁊ v̄bum
incarnatum ī ptū hō ⁊ deus congregatus in
vnum eos q̄ erant p multa vana dispsi
onibus operat̄ ipsius ⁊ p ipsum ut p eius
preambulum ministerium suarum reducat̄
p xp̄m ad vnū vnum Cum autem ipse ipsius
non posset sufficienter v̄bū incarnatum
ū sup eū fieret v̄bū inspiratum Jō eius
opus incipit a v̄bo et celitus suprafuso
De quo dr̄ factum ē v̄bum d' Et h' ē qd̄ dt̄
Rom̄ sr lir̄ Congregatum eorum dei
filius v̄nium operat̄ in mundo ut celestium
non ab hoīe cepit sz a v̄bo sum ē v̄bū
dn̄i ī eo Vlt̄ ioh̄s preparando viam xp̄o
predicabat baptismus ut ergo maior fiat eius
auctoritas quia baptizat fit v̄bū dn̄i sr
ioh̄m vt a v̄bo gr̄e inspirante incipiat ī
opus qd̄ ad v̄bū incarnatum hoīm recipi
endum aptat Et io dicit dt̄ Jde Ambrosius
Vt autem appareat maior auctoritas ioh̄ nomi
baptismum instituens sum ē v̄bū dn̄i sr
eū Deinde cū addit sr ioh̄m describit
illustrationem mentis ioh̄ is inp̄ ī quo
ē gr̄a ⁊ ī isto fuit gr̄a sanctificatōs ex
ex vtero matris sue Jdeo dicit dr̄ illustrationis
ment̄ ut sublimitas cognoscat̄ aucti in eo
Et io dicit deū ē jo | d' eo fuit hō missus
a deo ē no ē ioh̄ hic venit ī testio ut test.
Deinde cū subdt Zacharie filium describit
dispositio preambula Fuit n. zacharias
incorans dnm l'auxilium dn̄i In hoc
ergo preambula fuit dispositio ut ioh̄s fieret
sublimis a dno quia pr ī oībus oroībus et
deprecationibus incorans ipse deū isrl' me
ruit auxilium dn̄i sup se vt qd̄ natura
denegabat sz qz d' vxore stili mauere cū
ipse ⁊ vxor eius processisse ī diebus suis
eid' filius nasceret̄ Et h' ē qd̄ eid' dr̄ per
gabrielem archangelum Luc. j. Ne timeas za
charia quoniam exaudita ē deprecatio tua ⁊ eli
zabeth vxor tua pariet t' filium ⁊ vocabis nom
eius ioh̄ Deinde cū adiungit In deserto de
scribit situationem congruam loci ut sicut dz
congrue loquito ita dz congrue opi et
officio exequendo ī ipo ita ergo predicatōs

officium qd̄ ioh̄s inpiebat exc̄ per
v̄bū factum sr ioh̄m iudeos desertos ab
oī gr̄a dispoebat ad h' ut gr̄az ad-
uenientem p xp̄m Unde ē qz congruent
incepit ī deserto Et h' ē qd̄ dt̄ Greg. ī ol
qz Joh̄ congrue in deserto predicabat quia
deserte ac destitute iudee solacium annun
ciat redemptoris Vl' aliter congruit ei locus
desertus Joh̄ ī incipiebat predicare illū
quē corda ista sola digne recipiunt q̄ ab
omni turbine mundi ab oī illecebra seculi
hy secernuntur remota Vt ergo locus congruat
predicatori predicare ī ioh̄ incipit vbi nec
turba pstrepentium impediat nec vanitas ac
superfluitas temporalis pspitatis n' videat sz
potius ī incipit predicare vbi solitudo loci
⁊ carentia temporalis iocunditatis occasionem
attente predicatoris inducunt Et h' est
qd̄ dt̄ Maximus In deserto vbi ad predi
catorem eius nec insolentes pstrepent nec insi
deles auditores n' videntur sz hy tm̄ audire
possent qui predicatorem eius dnm̄ cultus
expeteret Alia ratio recipe sup ī com
dnice 2ᵉ sr 1ᵒ eid exist unde in deserto
Ad hoc autem ī deserto fit v̄bū dn̄i sr ioh̄ quia
illi st aptiores ad diuinas reuelationes et
inspirationes capiendas q̄ remoti st a volupte
alliciente a socialitate distrahente ⁊ a pspe
ritate eleuante desertus autem ē locus remotus
a voluptate ⁊ socialitate ⁊ a pspitate Et
quia hic eciam sz voluptas alliciens socialitas
distrahens ⁊ pspitas eleuans hoīs sr
sequis p elationem st contraria diuinis inspira
tionibus capiendis Hic ē qz saluator ī
desertum ductus est celebraturus sic patet
ayt. e Et sr ioh̄m filium zacharie fit v̄
bū dn̄i in deserto Sequitur 3ᵃ pars principalis
Et venit ī oēs regiones iord. In q̄ subiungitur
vtilitas operis Et h' vtilitas ī duobus consistit
Pᵒ ī annunciatione salutaris remedii
2ᵒ ī adimpletione spiritualis vaticinii Circa primum
Describit ergo eius annunciationem salutaris remedii qui

	oblatum quia		venit ī oēs rege
ut	diuulgatum vnde	quia	predicans bapt.
	ordinatum salubriter		in remissionem pcc

Describit ergo pᵒ salutare remedium
ut oblatum quia cū dt Et ioh̄s sup q̄

factū erat v̄bū dn̄i vel' i oēz r̄g. vor-
Conabile ꝯgruosū ee ut id qd' ad
valitatez om̄ ꝯeit ꝯūit oībꝫ ex-
ponat Et qa iohes vel' i testiōniū
ut testiōm phibē d' lūie ōs cre-
dēnt p illū Vn̄ hec Jo. i Jdēo fuit
ꝯgruū ut i p̄n° sue p̄dicacōis se pate-
f̄ ꝯ ꝯmit exponēt credentibꝫ Et ideo
hac ꝯuitate i̊simuās ewl'ta dt cū
i oēm regioē venisse Vez qm̄ no simpr'
i oēz r̄gionē eoꝝ ꝙ credituū erat m
xp̄m potat i ta paruo spacio tpis p̄-
venē. ꝯuit i oēz illā r̄gioē venē i
qua ipe ꝯstitꝫ i ꝯuiaco ꝯgrā locuāc
volebꝫ ꝯo addr' yordais In hc' n flu-
uio a iohē baptisatꝫ vī regnatam
i aqs instituit Et bn̄ in p̄ta° nois
yordanis ꝯvet huic opi Interptat'
n yordanis descensꝫ eoꝝ Johes aūt
illū annūciabat q p meritis effon
descendāt p eoꝝ salute qs ade petm
dapnauerat Et ioh ibid baptisatis
cāt illū q p humilitē i yordāe descēdēs
et morti se subdēs docebat exo qlit'
ho p descensū humilit' i p̄ai potāt ꝙ
p supbiā cecidāt elacōe Deide vo
dt p̄dicās bapm̄ pn̄īe descb't quo
idē remem̄ ē diulgatū vn' Etem
asuefacē hōs ad bonū p tāto vale
ē eis p q̄nto facilꝫ ꝯsenciūt asue-
facti ad ead' bonū suscepcōē l' opacōē
Quā g° boni i q° ꝯsistebat cāt salus
hoīm s. bapꝫ x̄ ꝯ pn̄ia petōꝝ tūc
appinqbat cū ioh vel' i oēz r̄gionē
yordais Jdēo ioh p̄dicat° abap° icept
ita q baptisīn q̊bꝫdā dedt. no quid'
i r̄missiōē petōꝝ q ille dae no potāt
s; tm̄ i asuefacōē ad hc' ut r̄apie°
eꝫ bapm̄ facilꝫ ad r̄apiēdꝫ x̄ bapm̄
iclinarēt Vlteꝫ q ioh cū hc' q bapti-
sando hōs ut eos asuefacēt ad r̄apiēd
bapm̄ x̄ p̄dicabat pn̄iaꝫ vt dr' act.
pn̄iaꝫ ag. appi. r̄gn̄ ce. Et hic ē qd' dr'
ꝯuit' Bapm̄ pn̄ie p̄dicāe Et hc' ē qd'
dt Crisf fr' Joh Erat siqdē indi ignaui
ut culpas p̄pās agnoscebat quē g° h' cāt
cū maloꝝ ut petā agnoscēt ad r̄ demēꝫ

q̄rend veīt Johes hortās eos pn̄iaꝫ
agē ut p pn̄iaꝫ effecti meliōs atꝫ
ꝯuīti ad r̄apiēdū pn̄iaꝫ surgāt Jd-
eo iohes suadebꝫ ill' pn̄iaꝫ ut sbseq-
tez veniꝫ facilꝫ i̊petraret credēts
i x̄m Naꝫ n̄ pn̄iā ducēnt' neqq̄uaꝫ
exposcēnt ꝯuiacōē Vn̄ bapa illūs
nāꝫ aliaꝫ habuit cāꝫ n̄ q p̄paratoriū
erat ad fidē x̄ Vn̄ id qd dr' p̄dicās
bapm̄ pn̄ie refert' ad bapm̄ x̄ p qd'
r̄mittebant' petā no ad bapm̄ iohis
Vn̄ siqut' dicebat Jpe vos baptizabit
i spū sc̄o Vn̄ B'g i ol dt eꝫ q iohes
bapm̄ pn̄ie dāe no potāt ip̄ p̄dica-
bat s; dandꝫ p x̄m Deinde cū dit
In r̄missiōē petōꝝ descb't quo idez
r̄medū ē salubrit' ordiatū Vn̄ eō
dt aptlꝫ i ad cor' x Oēs mq̄t sub
moyse bapti st' i nui ꝯ mari Bapti-
zauit g° moyses bapnt ioh bapnt
ꝯ x̄ Qꝫ sub moyse factꝫ ē baptismꝫ
no i r̄missiōē petōꝝ s; tm̄° i figura
vī bapmi Sit' n' bapꝫ iohis fuis ē
i r̄missiōē petōꝝ s; i p̄parācōē ꝯ i pau-
sionē bapm̄ x̄ p q̄ñ at datꝫ ē bap-
tismꝫ i r̄missiōē petōꝝ Qā g° moy-
ses no potuit baptisau° petā dimittē
baptm̄ i r̄missiōē petōꝝ tm̄ p̄figurat
Sitit' qa iohes no potuit id ad ip̄su
p̄parat' Et id bn̄ dcm̄ ē p̄dicās bapm̄
pn̄ie i r̄missiōē petōꝝ Et no dicit'
dās pn̄ie bapm̄ x̄ Et id sic v̄bū pa-
tris p̄curebat v̄bo p̄dicacōis ita ba-
ptismū pn̄ie q° petā soluit p̄curret
suo baptismate Scdo descb't eīpta
Jmplecōm p̄phalis vaticīnij dicens
Sic scpt' ē i li. s. v̄sa° In ꝙ p̄phe° ot

Cogn̄icōnas p̄cursoris — Sic scp. ē
Sufficiēciā r̄ deptoris — ibi — oīs vall'
Euidēciā iudicatoris — Et videbit

Ostēdit g° p° ꝯgruēciā p̄cursor fuit
hac manifestat ex pte p̄visioīs p̄cur-
sionis offiꝫ loca ꝯ doctrine Ex pte qdē
p̄uisioīs q h' p̄cursor p̄uisꝫ ē anteces-
sor r̄i r̄ deptoris p v̄siaꝫ q totꝫ et
tal' p̄phando extitit Huiꝫ dan hicō'
i cp ad paulum Vo videat q̄ p̄phiaꝫ

d'futuis texe' sz ponit etiam qui d'pto
pdicitie xpi qd' lucas agruencia pon-
sor' p eude' ysaias voluit afirmare dicens
Sic scriptu e i li° smonu ysaie h' aut
scriptu e ysa° xl Ostendit ecl' ca ex pte
pnunsiois cu dt vox Sic n vox est
signu pambulu ducens i altem ut rpm
indiq Ita iohes vox fuit indicatiua
ibi Ite Sic vox e noti° ex tig opans
ut intiq aures cord' dispoat ad itel-
lecm ibi Ita iohs ex tig quid opabat
baptisaus i pdicans ut corda pparet
audienciu ad auditu ibi ieuiti quod
seqbat' rpm Et io dicebat Ego bapti-
so in aq medius at vem .c. Ioh. j Item
In h' diffr' sonus a voce qa sonus comis
e hoibz i alijs aiantibz vox aute
sol' hoibz agruit tm vocatibz roe Et
io sonus indiscrete reputat qd' signfica
vox at distincte Ca go alij pphe l'
ppt distanciam ul' ppt mititudinem
u ppbate quamis locuti st indiscrete
de xpo id dicti st sonus Iohs at qr rpm
prite ostendit qz pphauit eu mai-
festauit adverisse quem pdixit vetiu
pdicis dr vox Ostendit silr' ea ex
pte officij q' clamat Vox at iste gnas
gsrm cu nto vox apposite i tuc e
sensus vox clamat h' e vox clams
qa iohes ipe i desto clamit pniam
agite Vel pt gsrm cu eo possesse
q tuc e sssq vox clamt id e vox indi-
catia xpi clamat Sic n' het Ioh j
Crustis stabat i clabat q sitit veiat
ad me i bibat v Enocup at modo
ioh dicit vox clamat desigt offici
pdicacionis eis agruencia Conuenit n
clamai loge positis surdis i hijs qbz
loqm' p indignacoz Ca go iohes
indicat saluator' adoctu illis qui
loge positi erat a noti° vitatiou
hijs ecl' q surdi erat ad audieom salu-
brie ibu di Necnon i ill' qs merito
suor pctorum dedigbat' d Gemina
vipparu qs demitant vb fuge a ve-
tura ira pdicis conveient dicit habere
officiu voci' clamat Ostedit quarto

agruenciam pdicte pnunsiois ex pte
loci cu dt In desto Sicut n dau e
i pcedete pte Congrua situa° oste
i pnunsiore i qr ibu dm sup ipsu
factu dr fuisse i desto eo qr p destu
vl' iudeis destus a di cultua excole
dq p xpm pt intelligi Vl' iudea dsta
a di gra p xpm illumanda designai
pt Vl' ronal' aia cranalibz illecebris
vacua p xpm cundada pt signari
Et io locus pnunsiois e sz destu agen
cias pnunsio eis desigt Vltio autem
caud' agruenciam maifestat ex pte
doctine d Pate via dm rectas facite
semitas eis Vbi Sciam ez aliter patur
via dm aliter fiut recte semite eis
Via pat' via dm qn audietis aio vi
tutis fidei p doctioz suscipit' Patur
ecl' via dm qn p opa eoz audiet ad
di obediaz i riueneaz se dispoit Pr
qd' dt Greg in ola Oms n qui fidez
rectam i opa bona pdicat quid alud qz
venienti dno ad corda audiencium via
pat Sz rce fiut semite eis qudo
intime cogitaciones eis p innocentiam
ad rectitudinis glaz reduntur v glaz
Et io ibid' Greg subiugit Rectas semitas
do facit du mundas i aio cogitaciones
p smons bone pdicacionis format Vl' alit
Cor hmanum valde spaciosu e i aplu
i eu h' ad pinitates acidas idiatu
vt go pparet i se etiz i bonz volute
p qua deus veciat i eo via ad itrans
rpm dr Pate dm via Et h' e qd' dt
Aug In corde tuo via dno ppanda
e magna n e cor hois i spaciosu
si tn fuit mundu Neq i corpis quitie sz
i vtute sensum vtute magnitudine
eis itellige Para go i tuo corde via
dno p cofsacoz bona i cogys ac
pfect' opibz dige sitaz vt i te smo
di absq offensa pambulet Sz rectas
faciuus semitas eis cu distortas cogi-
tacoes i affecties ad rectitudinem
dim i vi boni dignus Deude cu dt
Oms vall' iplebit' Ostendit suffice eis rde-
ptor Qua maifestat ebz mol' open

Infusione grē | oīs vall' īp
ad detestacōm cl'pe | illu | oīs mōs
Cōrepcōz vite | Et erit pua

Maifestat ergo p° redēptor sufficiēcia
quatū ad infusiōz grē p xm̄ i cordi
bus humiliū habūdancius diffūdende cum
dr̄ oīs vall' īplebit' Sic n vall'
i situ humilior et depssior pri r̄liq
cūstate capacior reddi' ad r̄cepcōz
aq Sic mētes humiliū q̄ in ypā r̄pu
tacōe deprimit ꝛ humiliat semp̄ pōs
capaciores sut grē q̄ diffundit' a
mine largi'r vn̄ Crisost' i ol oīs vall'
implebit' q̄a corda humiliū sacre do
ctrine eloqo ē vtriq̄ grā replebit'
Iuxta qd' scptū ē Qui emittis fontes
i cōuallibus p valles itaq quandaz
mansuetudiz ꝛ tranquillitatē vita sigificat
q i adventu nr̄i redēptor' adiplei
debuit infusioe grē multiformis
Et lō bn̄ dr̄ Crisost' Vnde enuetaz in
ē tribus vitam sigificat p cōvalles &
i° pō' valles habundabit frumēto

2° maifestat sufficiēciaz r̄dēptoris
Xpti ad detestacoem culpe cū adue
nit Et oīs mōs ꝛ colles humiliabit'
Sic n mōs ꝛ colles cū sit eq̄l' nāc
vallibus ꝛ planicebus tam sr̄ ipsas
sui eminēcia eleuat' Ita suꝑbor'
mētes r̄lata cōsidacōe equalitat'
sue cū ceteris s' pibus sr̄ ceteros efferunt'
De qbus bn̄ dr̄ q humiliabit' Cr̄a m̄
suaz saluator' Qui se exaltat hu
miliabit' Vz cū adūtend' q dr̄ oīs
mōs ꝛ coll' Vbi p mōtes sc̄m Crisost' in
elatos supbos desigt p colles aūt
desꝑatos cōmmat nō solū ob sr̄bitaz
mēt' sue sed ꝓpt' desꝑacōis sterilitatē
Colles n nullos fructus pducut Mō
tes ergo ꝛ colles i adūtu saluator'
humiliati sut q̄a p xpm ꝛ sibi euacua
ti sut ꝛ desꝑati sut exclusi a glā Vn̄
bn̄ dr̄ ys xl Ecce dñator dūs exa
tiū cōfringet laguūculaz i t'rore ꝛ ex
celsi statura succide' ꝛ sblīes humilia
bunt' Alios p mōtes ꝛ colles sr̄bi
demones poīt intelligi Ita q p mōtes

mōres dēmōs p colles aūt q̄ exced̄
i magnitudine ꝛ alcitudīe maiōs itelligu'
adūsaie ptātes ꝛ tā isti q̄ illi i ad
vetu xpi humiliati sūt Cr̄a sic dr̄ Crisost' p
aduētū xpi adūsaie ptates pstrate sūt

In statu ergo salua°cōis nr̄ p masuetez
detesta' elacōis culpaz ut valle hū
masuetudīs grā r̄dēpcōis repleuit
ꝛ mōtē dyabol' sr̄bie ab ābicōe ela
cōis sue humilia° pstrauit Alio° p
mōtes ꝛ colles elatos sr̄bia iudeor'
pt' intelligi p valle humili° gentiliū d̄sig
nai Cr̄a ergo i adūtu nr̄i r̄dēptoris
humiles gentiles i plendi erāt p graz
fidei qua humilr̄ susceperūt Sꝑbi aūt
iudei humiliadi erāt p elacōz sue infi
delitat' Ideo bn̄ dr̄ oīs vall' īplebi'
ꝛ oīs mōs ꝛ col' hūi' Crisost' i ol' valles
īpleta crescat mōs humiliatus decrescat
q̄a minimus i fide mediator' di ꝛ hoim
pp̄ ꝛ gentilitas plenitudine grē accepit
ꝛ iudā p errōz pfidie h̄ vn̄ tenebat p
didit vn̄ ꝛ d' ipsis iudeis ppt' sꝑbiaz
humiliand' ysa ꝛ r dr̄ humiliabit' et
detrahet' usq ad puluēz 3° maife
stat sufficiēciaz redētor' xpti ad corre
ptōz vite direcs Et erit pua id ē p rita
ꝛ aspa i vias planas Vbi notād' q
an aduētū redēptor' vita humana
vl' declinabat ad prauitatē mor' omn̄
sa rātudie rōs vl' grauaba' dura' ctu
ppr ydolatriaz vl' opprimeba' aspita te
leg' q tpore suatoi eo sp solebat
iacte Cr̄a ergo i adūtu r̄dētor' prauitas
vite humane r̄ducta fuit ad rectitudinē
r̄gulaz rōis Ideo bn̄ pmitti' Erit pua
in directa Cum vīo aspitas cultus ydo
latrie p leuitate cor' cultori vi
dei n nō ꝛ aspitas tior' sb iugo
mosaice leg' p leuitatez amoris
euāgelii p r̄dētoz cuius in meliq
cōmuta fuit Ideo bn̄ subdr̄ Et aspa
i vias planas Vn̄ Crisost' sup̄ dcē expo
sicōi a q° nō cōcordās dr̄ p h° dclāt
leg' difficultatē i fidei facilitate
cōusaz Ac si dicat Nō vltius sudōs
ꝛ dolōs īueniet sed grā ꝛ remissio

petorum facilem viam prohibet ad salutem
Vel sic prava sunt corda et opera per iniusticiam
a rectitudine vivendi distorta. Recta sunt
directa sunt corda et opera ad regulam recte
vivendi reducta. Nam ergo in adventu christi
tam verbis quam exemplis eius signis quam promissis
vita distorta in moribus ad regulam iusticie
reformata fuit. Ideo dicitur congrue Erunt prava
Vltra iracunde mentes et ad indignationem
pronae asperitate sunt in sua conversatione
quam tamen applanantur qui ad lenitudinem
mansuetudinis revertuntur qui eorum ad audi
tum sancte predicationis mollescunt Ideo
bene adiungitur Et aspera in vias planas
Et hoc est quod dicit Gregorius in omelia prava indirecta
fiunt cum malorum corda per iniusticiam
distorta ad iusticie regulam diriguntur et aspera
in vias planas immutantur cum inmites
atque iracunde mentes per infusionem superne
gratie ad lenitatem mansuetudinis redeunt
Cum verbum veritatis ab iracunda mente
non recipitur quasi asperitate itineris gressus
pergentis repellitur. Sed cum mens iracunda
per acceptam mansuetudinis gratiam correp
tionis vel exhortationis verbum recipit ibi
planam viam predicator invenit ubi prius
propter asperitatem itineris predicationis gressum
ponere non valebat hec Gregorius Deinde
cum dicit Et videbit omnis caro salutare dei
nostri Ostendit evidentiam indicatoris
Et hoc non factum est in multis ut essent prava
in directa et aspera in vias planas quia
viderunt claritatem et evidentiam evangelice
veritatis in qua continetur expresse indicium
quo pravum atque iracundum simplicium et
rectum atque mansuetum primum consequitur
Et quia evidentia veritatis predicte divulgan
da erat usque ad terminos terre et perseveran
tura usque ad finem mundi Ideo bene dictum
est Et videbit omnis caro Vel aliter Cum in
hoc mundo non omnes visuri sunt christum per quam
factum est ut essent prava in directa et aspera
in vias planas. tamen ipsum tamquam salutare
nobis missum in extremo iudicio omnes visuri sunt
visuri Et ideo ut tiorem (?) inde eius consum
matur recipiatur ab hominibus tamquam salutare
remedium quo diriguntur prava et mentes

iracunde ad mansuetudinem revertuntur
hinc est quod prius sequitur dicat Et videbit
omnis caro salutare dei nostri Et ideo bene dicit Gregorius in
omelia Nam omnis caro accipitur omnis homo salutare
dei videlicet christum in hac vita omnis homo videre non
potuit propheta oculum ad extremum iudicium
tendit ubi cum apertis celis ministrantibus
angelis consedentibus apostolis in sede maiestatis
sue christus apparebit Omnes hunc electi et
reprobi pariter videbunt ut et iusti de mu
nere retributionis sine fine gaudeant et
iniusti in ultione supplicii in perpetuum ge
mant Ad quorum iustorum retributionem nos
perducat qui sine fine et Dominica infra octavas
natiuitatis christi
Erat pater eius
et mater mirantes super hiis que dicebantur
de eo Luce 2 Consuetum est tamen rei quam
consuetudinum ut id quod cum magno desi
derio exspectatum est multis promissionibus
est predictum multis approbationibus est exhibitum
propter suam excellentiam habeat nobiles
proprietates Lucas in salvatore nostro
Lucas in principio eius enumeras quomodo
eas describit Ad eius evidentiam notandum est
quod admiratio consurgit ex excellenti effectu
cognito prophetia consurgit ex futuro eventu
quo visus testimonium laudabile est Cum
et testificans iustus est et res de qua testimonium
redditur nota est. fama vero consurgit
ex nota bonitate super crescente de aliquo
Et hec est predicta Lucas per ordinem intendit omnes

Admirationis vehementiam — Erat pater
prophetalem evidentiam — Et benedixit
testimonii congruentiam — Et erat anna
Boni operis redolentiam — Et ut perfe

sed ibi

Ponens ergo evangelista primo admirationis vehemen
tiam dicit Erat pater eius scilicet ihesu et mater admiran
tes erant super hiis que dicebantur de eo scilicet ab
angelo pastoribus nunciante a multitudine
celestis exercitus cum gloria angelorum in excelsis
deo canente pastoribus de quibus dictum est
Illuc evangelio eorum qui reversi sunt pastores laudan
tes et glorificantes deum Et modicum supra ibidem
Et omnes qui audierunt mirati sunt et de
hiis que dicebantur a pastoribus ad illos
Sed quia certe mater mirabatur cum
tamen incarnationis cognosceret misterium

Admiratio autem vel consurgit ex re inso-
lita cuius ignoratur causa. Ad hoc dicendum quod
vir eius admirabatur ex vehementia tam
auditorum verborum quam rerum cogitatarum. Habebit
enim ea que dicebantur de puero hic esse excel-
lentia et supra humanam naturam et cum hic scie-
bat ea esse vera. Vehementia ergo cogitare vi-
veret in mente eius ex verbis auditis
causabat in ea admirationem. Et hoc est quod
dicit Bernardus Trascendentium rerum notitia con-
tentus in memoriam venit toties reno-
vat in mente miraculum. Et Damascenus li.
2 summarum. Admiratio est timor ex magna
ymaginatione consurgens. Cum ergo dicitur quod
admiratio supponit ignorantiam cause
eius effectus cognosci. Dico quod non est semper
sed ad ipsam sufficit vehementia cogita-
tionis rei quam considerantis. Secundo dubitatur cum
ioseph dicatur pater salvatoris cum mani-
festum sit tam ex fide quam ex evangelio non
ex semine ioseph sed ex spiritu sancto virtute
ipsum de virgine natum esse. Ad hoc dicendum
quod triplici de causa dicitur ioseph pater salvatoris. Primo
quia multis eius ac bandus ex fama
virginis crebat in tantum ut ab omnibus
pater christi existimaretur. Hic ergo pater dicitur per famam.
Et hoc dicit Beda super lucam. Patrem salvatoris
appellat ioseph quo ad famam me-
ruit persuadendam qui pater sit ab omnibus
existimatus. Secundo dicitur pater quod verus sponsus
matris eius. Ubi advertendum quod quinque dicitur
pater aliquis. Primo quia ipsum naturaliter progenuit. Secundo
quia ipsum in filium adoptat. Tertio quia ab aliquo
eius opera imitatur. Sicut dicitur Ioh. 8 Vos ex
patre diabolo estis et eius opera vultis perficere.
Quarto quia est affinitas inter duos quorum unus
erat pater vel mater alterius. Quanta ergo affi-
nitas inter primos duos tanto et una via
erit inter illum qui iste tamen non est filius
et ipsum filium Marie si ipse istius affinis
existeret iste tamen vocatur fiat filius alterius
illorum. Et hoc est quod dicit Augustinus. Eo modo
pater illius esset quo maritus et vir matris
recte multo vero convenienter quam
si esset aliunde adoptatus. Nec enim ipso
non esset appellandus ioseph pater christi
quod non eum genuit quin quidem pater ei
esset etiam si non ex sua coniuge procreatum
aliunde adoptasset. Tertio dicitur ioseph pater
christi propter deductionem salvatoris ad david ut
vivus per ordinem in alle quod ioseph a david
descendebat ostenderetur quod christus de virgine
nasciturus ex stirpe david secundum carnem esset.
Sed quia consuetudo scripturarum non accipit
series generationis a matribus sed a patribus
ioseph pater christi in evangelio ponitur. Unde dicit
Glossa cum aliqua ... dicere qui
generationis ordo a david deducatur ne viderentur
frustra ioseph nominari ut generationis ordo
haberet locum pater dictus appellatus est.
Sed 2a pars in qua ponitur prophetalis evidentia
ubi primo premittitur benedictio. Secundo prophetatur nostra
redemptio. Et dixit ad mariam matrem eius Ecce.
Primo adiungitur virgo de passione christi passio-
nem. Et benedixit ac benedictio ipsis premittitur
cum tamen patrem quam matrem symeon benedixit.
Propter quod benedicitur quod ex sollicitudine
et ministerio quod huic christo exhibuit et virginem
dignus est benedictione. Quaeret vero quod est eorum
benedicto principium propter quod eam angelus
sic salutat. Benedicta tu in mulieribus.
Deinde prophetatur nostra redemptio. Et dixit
ad mariam matrem eius. Ecce positus est hic
in ruinam et in resurrectionem. Et valde notandum
quod benedicere coniuncit matrem ioseph prophe-
tando ad matrem ... declarat
... ad matrem ... ex hoc eam
solam veram genitricem salvatoris insinuans dicit
eidem. Ecce positus est hic in ruinam et resurrectionem multorum.
Ubi duo insinuat ad nostram redemptionem
concurrentia. Primum est equalis iustitie quod suum
est unicuique tribuere. Ecce positus est hic in
ruinam et resurrectionem multorum in israel. Sicut
enim lux solaris equaliter distribuit beneficium
unicuique et tamen ex ea alii illuminantur et alii
cecantur. Ita puer iste ihesus qui est lux
vera equaliter iudicans bonis premia et
malis vero supplicia retributus advenit.
Unde Crisostomus. Sicut enim lux etsi oculos debiles
turbet lux est. Hic modo salvator etsi
qui perveniat etsi ... plurimi nec
enim est officium eius destructio sed eorum vesa-
nia. Quocirca non solum ex salute
bonorum sed etiam ex malorum dissipatione

vitę eius ostendit h. ie. Et dum expressus
In ruina et resurrectionem multorum ut scilicet
iustorum iniquorumque merita discernat. et pro
meritorum qualitate factorum iudex verus et iustus
aut premia aut supplicia decernat. Et in quantum
generit ad nostram salutem est arbitrans
doloris iuste pacientis. De quo subdit Et
in signum cui contradicetur. Cernamus in christo quod
erat in mundo tamen signum divinum multiplex
sit contradictum. tamen blasphemantes calumniam
opera imponentes. transgressores legis reputantes
grendo et modis omnibus huic signo po-
tissime contradictum est in misterio passionis
Unde virgilius ambrosius quod de christo narrat historia
quod dicit quod apud incredulos universa que de
eo scripta sunt signa sunt cui contradicitur Basilius
signum contradictionis accipies crucem ipse
dicitur a scriptura Deinde adiungitur
virginis de passione compassio Et tuam ipsius
animam pertransibit gladius Consuetum quippe
est ut inter amantes sit tale vinculum quod
uno paciente alter idem paciatur. Et quanto
vehementior est amor in eis tanto vehemen-
cius alter compatiens patitur Cum igitur summus
amor erat matris ad filium secundum ordinem
naturalem qui summum est vel christo tamen per passionem
quod dicitur compassionis gladius virginis animam
pertransiret Unde ambrosius inquit Hic de filio
dicit quod positus est in signum cui contradicetur
et in ruinam et resurrectionem erat ad eius genitricem
refertur. pro quo plus cum filio prostrata est
ipso moriente et glorificata per gaudio
ipso ascendente Sed queritur quomodo virgo tamen
dolere potuit de christi passione Et videtur quod non
debuit dolere quia sciebat ipsum citissime
resurrecturum Secundo quia sciebat ipsum mori pro
redempcione generis humani de quo non dolere sed
gaudere esset debebat cum ipsa nunc tali
redempcione indigeret Ad quod dicendum est quod duo
fuerunt in virgine quorum unum dolorem aliud
stuporem faciebat In eius dolorem quidem fecit
quia sensualis virginis esset regulata racione non
potuit naturaliter sine dolore manere cum vi-
deret crucifigi illum quem sciebat ex sanguini-
nibus purissimis peccatum Hic nunc sensualis
non potuit sine timore incorrupti videre
passionem Unde virgilius exponens hoc verbum

Et tuam ipsius animam pertransibit gladius hic
est dolor dominice passionis eius animam pertransisse
Etiam si nunc utpote dei filium sponte propria
mori mortemque ipsam non dubitaret
esse devicturum. ex sua tamen carne procreatum
non sine doloris affectu potuit videre crucifigi
Stuporem vero inscrutabilem fecit ei vehemen-
cia admiracionis Considerans enim dei filium
se humiliare usque ad mortem ut quasi
desperatus et humiliatus et derelictus videtur
esset a deo patre non sine maiore stupore
mentis movetur Unde augustinus de questionibus novi et veteris
testamenti quo. 73 Et tuam ipsius animam pertran-
sibit gladius hoc utique designat etiam est
maria per quam gestum est mysterium nacionis
inspicit in morte domini stupore quodam
dubitaret videns dei filium humiliatum
esse usque ad mortem non tamen in dubitacione
permansit quia resurreccione firmata est Et
quamvis tam compassione quod matris dolor ordina-
batur ad multorum abolenda peccata Idcirco
subiunxit eum tamen Ut revelentur ex multis
cordibus cogitaciones Quale enim cogitaciones
erat in hominibus sed nunc redempcionis nostre
revelate sunt ut eas ostenderet i. c. per nos
mortuus est Sequitur Et erat anna prophetissa In quo ponit
testimonium congruencium dicens Et erat anna
prophetissa filia phanuel De cuius ydoneitate
ad testimonium christo perhibendum enim commendatur describit
Officium cum ait prophetissa Et in viduis ac
Celibatum Etiam processit in diebus multis
Gratum obsequium Etiam non discedebat
de templo ieiuniis et oracionibus servans
Firmum propositum Etiam serviens deo die ac
nocte Propter quod commendabilis ydoneitas
testimonii eius subiungitur Et hec ipsa hora
superveniens confitebatur domino id est regracia-
abatur videns mundi salvatorem in israel Et
loquebatur de illo omnibus scilicet quia ipse erat redemp-
tor et salvator omnium Sequitur congrua po
enarratio In quo ponit hoc opere redolentes
quod consistit in duobus scilicet in legalis observancia
et in puericie virtualis eminencia Legalis
observancia ostenditur cum omnia perfecerunt que in
lege precepta sunt Et hoc notatur cum dicit Et
ut perfecerunt omnia secundum legem domini reversi sunt in
galileam in civitatem suam nazareth

Que ptāto dr̄ ciuitas sua qr i ꝗ virgo
et yoseph habitabat vn̄ i aulus
gabrel eā salutādā intrīet Sz beth-
leē erat ciuitas prie eoꝝ · qr erat
d' stirpe dauid cū parētes bethleem
habuit possiōz in dīsiōe tere pmissiois
R° ꝯsistit redolēcia boē opīōis i x°
ihū sm̄ hūanitatē ꝟtuali cīuīcē·a
ad nota· au dr̄ puer at ꝯfacbat z-
vbi nōn ez puer erat id ē habitu
hūane fragilit' induꝫ potuit cre-
scē z ꝯfortā Naz sc͞d' q dēs erat
ultiu capiebat augmētū Cōsequit'
aut i crement̄ erat adiungit' i sa-
pie incrementū dicēs Et ꝯfortabat'
plenꝰ sapīa Naz mx mēsura erat
corpē dīna nā sapias ꝑpās q' in
hūanitate erat āplꝰ z āplꝰ ma-
nifestabat Adiungit at Et gr̄a di
erat i i° Na homi ihū x° ex mag
gracia donatū ē ut ex q° hō esse
cepit di gr̄a i plēt' Vn̄ augꝰ ap̄s
quo x° d' spū sc͞o natꝰ dr̄ isinuat
nobl' gr̄az di qua i° hō ullis pcedē-
tibꝫ meritis i ipso exordio nāē i q̄ eē
cepit ꝟbo di copulacet' in tanta
pſōē vni͞te ut idē eēt filiꝰ di et
filiꝰ hoīs ac si i nāē hūāe fieret
susceptiōe qpāuis ipa gr̄a illi homi
nali q' nullū petōe possit admit-
tē z io iuste voca' i° eē q° nasat'
2 Finalit' adūcēdꝫ ē qꝫ i h° ew° sūt
q̄uq psōē sꝫ ioseph z maria q ad-
mirant' symeon q ꝑphat · anna q
ꝯfitet' z pdicat · puer q crescit et
ꝯfortat' Ex qbꝫ isinuat' q de hys
q d' x° dicta sūt z facta admirat'
vigilās sollicitudo mundiōe scitudo
q p ioseph z mariā designāt' Pphat
aut d' x° i° q ventura st' desiderii
magnitudo q p symeone audiuīt vidē
di x°m signata ē Testificat' aut
z dicat veꝝ eē ea q de x° dicta et
fca st' orōni uita q° qr i orōe aia
ꝯteplans opa x° cū admiracōe testa'
ea vā eē · z h' significa' p annā q nō
discedebat d' teplo orōibꝫ vacando

Crescit aut i ꝯfortat' plena sapia
sola psōis celsitudo q i solo x° i pta
ē Qua lꝫ nō possumꝰ imitari debemꝰ
ut possimꝰ venari vt dicamꝰ oī ew°
puer crescebat z ꝯfortaba' In via
Defuncto autem epiphā c
herode Ecce apparuit angelꝰ dn̄i
i sompnis yoseph a' z diuina
prouidēcia i rudi restauracōe sic
adimplē oīa voluit ut ad eaz ꝯcurrēnt
opa creaturaꝝ q ipa restauracōe
magis indigebat Hec aut creature
st' due sꝫ angelica cuꝰ ruina debuit
repāi Et hūana cuꝰ lapsus debuit
releuai Ex qbꝫ ꝯcludit' q ad in-
carnacōis mistīm ꝯcurrē debuit an-
gelica diligencia administrāo z pourāo
ea q erat necia ad incarnacōis mistīm
hūana obedia opando z ministrando
incarnacōis obsequiu dīna prouidēcia
iplēdo suū etrnale ꝓposituꝫ Et h'
subdit' qd' lꝫ occulte cū in i pri-
ti ewāgelio descb' d' Defuncto at herode
Descb' cīa incarnacōis mistīm angelica
diligēcia In pte Ecce hūana obsequiū
hūana obedia Et ꝯsurgens Cīa prouida
ꝯz eiꝰ mistīū dīna prouidēcia i Et
amonitꝰ i sōp recessit i partes galilee disiōz
Bꝰ duos isinuās dr̄ Vide quis et
ipē ihūs supcelestibꝫ supexaltās ad id
qd' sc͞dm nos ē immutabilis veiēs nō
refugit ad se ordinata z assūpta hūa-
naꝫ ordinacōz Ecce dīna prouidēcia
Et subdit' Sꝫ obediēs subdit' di puis
p āglos dispōibꝫ z p medios ip-
sos annūciāte yoseph Ecce angelica
diligēcia Et subdit' A pre disposita
filii ad egiptū recessio z itꝫ ad iu-
deaꝫ ex egipto reductio simple co-
plet' p yoseph Ecce hūana obedia
Quātū ad p°m ꝟo ostē' angelica diligēcia
in incarnacōis mistīm descb' ew° tēps apt
modū ꝯgruū z opꝰ imitatū Tēpus
aptū id ē ꝯgruū qa defuncto herode Nā
n° oīa tēpa d' se apta sit z x° suscep-
cionibꝫ ꝯgrua tamē ppt malicias pūnop
aptitudo tpis ipedit' ne diuine

revelatões et manifestatões sicut
Hic dt hiero i qda ep ertas ad ysaie
In tpe quo mortuus e rex achas vidi
dnm sedē etc ubi dt Et tūc vidit qn
malus pncips sblatus e de regno qi
9 mala ipediebat misterium revelatois
Sblato at malo pncipe de regno tps
ogruum adveit ut pax et tnqllitas
reddat pvicie Et io ogruate hode xe
iubet i egyptu fuge. qo hode dfucto
xe ad iudeā redire iubet Et io bene
pmittit Defucto at hode. qd e tps
aptu Vo at subdt modu ogruum dt
Appuit angls dni i sopn ioseph i egi
pto In quo aptus mod et locus ogruecia
quada insinuat actuu q ossistit in
apparitoe angelica Appuit inqt angls
dni Cum sz anglo cura iuncta erat gu
bnandi infantis salvator Iux id pphe
Anglis suis deus madat de te Modus ossi
stit i hc q appuit i sopnis ioseph V
adutendu Cu aliquibus appuit angls
vigilantibus q pp ibecillitatez fidei
sue uiuis erat fideles ut pastores
Sic zacharie vigila appuit q pter
magnitudinez sigri pmissi dubius erat
Et isti ogrue appuit no i sopnis sz i
vigilia ut p manifesta appitoez omes
abiguitas auferret ab eis Aliquibus app
uit angls valde fidelibus ut iacob i
visioe scale et talibus sufficiebat appitio
i sopnis ut fide faceret hys qbus appe
bat Et de talibus erat btus ioseph Et hc
e qd dt Crisostomus no appuit manife
ste ioseph sic pastoribus qa valde fidel
erat pastores at rudes erat Locus
ogruit hinc uo ppt qd dr i egypto
qa ex eo q ioseph ipso angli et puez
et mrez i egyptu duxit et reduxit ostet
tn agelu q ioseph ad iuvame eoz mistium
ordinatu Vo subdt opus iunctu Sur
ge inqt accipe puez et mrez eius
Ubi qr i hc ope ostendu Ad quius
euidentiaz notan Cu actus agelicus tpx
e sz purgare illuiare et pficere Et qa
no ivenabit opa et io ad ipm ptinet
opus sui vidē tnz Et sic qr anglo
actus actibus possunt qs actus angls
i hc ope iuncto manifestat cu ioseph
Po actu purgativu Surge inqt Sic
n i corpalibus macta inficit qua p
gatie e ipaz auffeur sic i opibus
aggrediēdis pigritia deprimit q extatie
e purgatie aim ad opus aggrediendus
ad ogruet insinuat i ipso surgedi
Surge dt Vo pot actu illuiativu cu
dt Accipe puez et mrez eius Possz em
ignorare ioseph modu quo xe redu
cet ad tra isrl vz cu mre l sine mre
Cuius ignoraas illuiens angls vo cu
mre iubet reduce ut ipa vgo om eoz
q cu xe fiebat ossia possz plenius
istruere evangelistas de hys q necia ad
fidē videbant Vo subdt actu pfectivu
cu dt Et vade i tra isrl Sic n pfecto
unusquisque i attēdit circa fine Ita p
fecto ubi inventa quo ad offim pdicacionis
erat ut tā getiles ubi sua mriacia
sanaret Et io i egyptu descēdit pfi
gurans getes ab eo salvandas et in
isrl reditus pfigurans iudeos finalr
ouertendos ut dt Cris Co poit actu
cause redditivū Defuncti st em q qre
bat aiaz pueri Sz qur Cum unus sit
defunctus q qrebat aiaz pueri Si n
solus hodes qrebat n debuit dicere
defuncti st sz defunctus e Si at alii qre
bant cu hode ut pontifices et sacerdotes
no oes vider defuncti fuisse Ad hc dr
q hodes pur qrebat aiaz pueri ti
mens eu opendis regnu suu sed multi
iudeoz cu ipso qrebat osentientes et
applaudentes hodi ut dt ayt. 2 Audi
es at hodes rex turbatus e et os ietima
cu eo t. aliqui pncipes et sacerdotes q erat
ietimus Sz q dr no oes tuc fuisse m
tuos Dd e q erat mortuu l pncipales
i inqsitoe vl ille q malo pposito xem
iquirebat Se 2a ps ubi ostendr
huā obia cu dt Qui osurgens etc Obz
obedia designat i duobus sz i integritate
obsvandi et i tiore tnsgrediēdi H ei
duo sp st i obedia pfca sz integritas
iplendi qd preptu e Et tior tnsgrediē

qd' opandu e Et attende quo ioseph
iplet preptu dictu e n. b Surge et
accipe puer et mat e ei et ipe surgit
accipit et vadit Et qz au his determauat
locu et obediens timet tusgredi quod
opandu e Jo subdit Audiens at q ar-
chelaus regret i iudea p herode pre suo
timuit illuc ire Et qz sic quod angelus
sic preptu e redeundi no ita locu de-
termiat ad q debeat xpm deducere Adhuc
dom e q xpr ea locu no dcia Pro ut
ioseph dubitans et timens sp haberet
recursu ad supmu auxiliu sr osiliu
Recorandu ex quo eius humilib i obediedo
magis omendare 2o ut ex frequenti
apparitioe angelica ioseph osortaret et
certa i opibz redderet 3o ut dina dispo
sitio de x adolesce~a intenda pau lo
et hoies adpleret vt in gallilea qui
nazaren nus qd pphatu erat vocaret
Et sic pz tria ptes sz pruacio dine pro
dencie erga mgr~ incarnat quod de quo dr
Et amonitus i sopnis rs i fe eius

Exposicio de epiphania domini

Qum natus esset ihs i beth
leez iude i diebz herodis regis
ay et Dispositio dina nequa
bificam nature sbtrcacio
ab huano gne legit subtraxisse qu
potius sm exigencias nati et ogrue
tpis ac opis eide mitordit odesce
In eius odesceesiois ordine pimus occur
ut osidare di prectoz 2o dyablice
machinatoz qi conata e sp circa genus
humanu opa dine clemac impedire
3o eiusd dispositois adpletoz eo q dyab
malia di prudencias ipedire n pt qu
ifallibiter ipleat pot pdictu naqz
rom deficiente rectitudie natlis prode
deus sbstituit lege scripta q no obstante
dyablica ipugnacoe intepla ad sui
oplemtu procedit demoto ia hoie
et ta de ignorancia qz de ipotencia vbdarguto
nc ex lege nae nc ex lege scripture
bificiu repiente salutis providit ipsa
dispositio dina sufficientissimu bificiu
salutis huane sz incarnacois misterium

Qui eius misti exhibicoe benigna tria
nob osidanda occurut sz prectoz dina
humana adversitoz et ifallibile adim
pletoz Que tria i puti euo b. mathes
ondens dr Cu natus esset ihs i bethl.
In quo quide euo tria ostendunt
1o effectus illustracois supne i at hod
2o defectus adversitois huane i Audiens
3o psectus sui oplementi disposicois dine
i Etm cu audisset i cab. Quantu ad
effectu supne illustracois occurrit osidare
1o indigenia nativitat i Cu natus esset
2o ogruencias ydoneit cu adv Ecce magi
1o go occurit nob osidare indigencias
nativitat qua collige possum ex trbz
Nas tusgrediens indiget satisfactoe
indigens subvencione oppsus libacoe
Cia go genus humanu ostitutu erat
sb tusgressioe peti indigebat satis
factoe hic at satisfactor debebat
ee ho qz ho peccauat No potuit at
satisfacere purus ho et io opetebat ut
satisfactor eet ita ho q eet plusqz
ho factus e itaqz deus ho ut i eode
sil occurret deus et ho qz ho erat q
peccauat et deus q satisfacere potuit h
e i e d quo pmitti i puti Cu natus eet
ihs i salvator ayt i vocabis nom eius
ihm ipse n salvum faciet ppim sium
a peccatis eoz 2o ide genus humanu erat
ostitutu sb indigencia i defectoe et
io idigebat i refectoe Refectio at ab
indigencia icludente morte e p cibu
vite Et qm xpc e panis vivus qui dat
vita mudo Joh 6 Jo bn dr nasci i beth
leez id e i domo panis Ut sic e panis
vivus q de celo descendit ita i domo pa
nis natus dicat i mudo ut indigentes
vitali alimento reficiat Sermo 3o qa
ipm genus huanu erat sb oppsssioe indi
gebat libacoe qr qd cuctu tps prim
pricipis sequit expssit dicens In diebz
herodis regis Du Regnum huit dimissio
ocordans dt In prio at euu te locus
ta poit eivni sz pponita Cum natus
eet ihs. ecce salvacio In bethleez
unde refectio tps In diebz herodis. ecce

defensio Huius defensionis nativitatem
Crisostomus reddens dicit Quamdiu iudaica gens
sub iudaicis regibus tenebatur quamvis peccantibus
prophete mittebantur ad remedium eius. Nunc
autem quando lex dei sub potestate iniqui regis tene-
batur et iusticia dei sub dominatione romana preme-
batur nascitur christus quia magis desperabilis infir-
mitas medicum artificiosiorem requirit
Aliam rationem reddit Ambrosius Nunc impleta erat
prophecia iacob patriarche Genesis penultimo que
predixerat de iuda filio suo prophetans Non
auferetur sceptrum de iuda et dux de femore
eius donec veniat qui mittendus est Nam herodes
qui prefuit hunc herodem filium antipatris
fuit rex iudee et non de genere iudeorum
Quo mortuo eius successit predictus ar-
chelaus ita quod in isto incepit deficere
princeps et dux de genere iudeorum Propter quod
in principio regni eius natus est christus Eius autem circumstan-
tiam temporis considerans propheta dixit In
diebus herodis regis Deinde cum dicit Ecce
magi ab oriente etc. Cogimur nobis considerare
convenientiam ydoneitatis ex parte scilicet illorum
quibus christi nativitas revelata est et hec
ydoneitas integratur ex quinque
qui Studiosi | Primo dico quod mendicantur
Graciosi | ut studiosi quando dicuntur magi
Solliciti | Non enim sine causa evangelista nomi-
Discreti | nando istos a proprietate ali-
Devoti | cuius supposuit vocabulum Nam
ysaia 60 prophetice ista vota sunt reges dicens
reges videbunt et consurgent principes et
adorabunt dominum deum tuum David etiam prophetice
istorum providens reverentiam dicit in psalmo Reges
tharsis et insule munera offerent etc. Evangelista autem ergo
circumstantia non regum in nomine magorum ut eorum
studiositatem in exspectatione complementi prophecie
dictum de christo per balaam et in querendo eum natum
exprimat et ostendat dicuntur enim magi non
ab exercendo artes magicas que a regula
magistrorum hoc penitus debent esse alienum Sed
potius dicuntur magi quia de rebus vilibus causas
querebant Propter quod dicit Rabanus eorum magi sunt
qui de rebus singulis philosophantur Constat autem
quod philosophari est ex studiositate invenire
causas effectuum quos prius nesciebant ceperit
Leo autem istos fuisse Leo papa in sermone
denunciat dicens Ex magno factum est
divine pietatis consilio ut gens a longinqua
orientalis plage regione consistens que exspec-
tandorum siderum arte pollebat signum na-
ti pueri quod sibi omnibus israel esset regnaturus
acciperet Secundo intendunt ut graciosi cum dicitur
venerunt ab oriente Sic enim ab oriente
venerunt quo ad situm et viam corporalem Sic ab
ipso oriente de quo dicitur est zacharie 6 Ecce vir
oriens nomen eius venerunt quo ad graciam et
inclinationem spiritualem Unde Remigius singulare
autem ipsi ab oriente venisse dicuntur quia omnes
qui omnes qui ad deum veniunt ab ipso et per
ipsum veniunt Ipse enim est cuius est oriens nomen
eius Vel dicuntur graciosi in hoc quod venerunt ab
oriente quia sicut ab oriente dies nascitur
mundo ita a gratia fidei illuminatur homo ut
pervenire possit ad christum Et ideo bene dicit
Crisostomus Ab oriente venerunt ubi dies nascitur
quia unde initium fidei processit quia fides
lumine est animarum Tercio describuntur ut sollici-
ti cum adiungitur Venerunt ierosolimam dicentes Ubi
est qui natus est rex iudeorum Querere enim in
longinqua et aliena regione illum quem solius
stelle apparitio indicat sollicitudinem
indicat requirentis Et ideo isti intelliguntur
maxime solliciti qui ab oriente venerunt
ierosolimam querere christum Eorum autem sollicitudo aliquid
habet naturale et aliquid spirituale Naturale quidem est quod
ierosolimam venerunt que civitas est regalis
Consuetudo autem plurimum est quod regales filii in
regiis civitatibus et nascuntur et nutriuntur Sic
ergo hoc habet naturale magorum sollicitudo ut regem
natum iudeorum in ierusalem tamquam in regia civitate
requirerent Propter quod dicit Leo papa Cum ista regis
humano sensu suggestum sibi regis ortum ex-
istimarent in civitate regia esse querendum Spiri-
tuale autem ista sollicitudo habet quod de nato pu-
ero consitetur Ubi est qui natus est rex iudeorum
Cum enim christum natum confitentur humilioris situm
in inferiore statu excellentioris principatus
spiritualis illustrioris indicium est Cognoscebant
enim ipsum propter inferiorem situm cum dicunt ubi est
Sciebant enim eius creatorem et infinitatem de ipso
consiteri fuisse ubi est quia iudei potuissent ubique
est Causa ipse est qui dicit Celum et terram ego impleo
Et hoc ergo quod querit de inceptione ubi est suppleat

itelligit ipe ee fcm ifioze fitu x° ggfcut
cu ee infioze ftatu qre° Cum natq e
Ille go q celfo e ftatu nafce° i patris
etnte ifioz ftatu affipfit nafce° in
tpis volubilte yo cu inriis vgitur x°
ggfcuit cu excelfu pncipatu ppr quod
addit Rex iudeoz Ifte n e ltr rx de aug
pncipatu dau e dany l ptas eius
ptas etna q no auffer~ z rgnu eq qd
nicqz corrupe~ Et apoc 19 hus i vefti
mto z i femore fuo fcptu Rex rgu et
dus dnancu Hac tplice notitias habi
ta a mag d' x° notas Aug i fmoe dic
Jacebat i pfepio puer ortu rces exi
guq cor e gtepibl' paupte fz magnu
aliq latebat i pmlo qd illi hos celo
didicerat Cu dt Jacebat i pfepio nott
humilte fty Cu adiugit puer ortu
rces n nott infimte fraty Cu gclut
Gz aliq mag lat i p n ifinuat ex
celletas pncipaty C° dfcbitur ut dif
crets cu adiugi~ vidiq n ftella eq i ori
Ille n q fue follicitudis coz ggruas
rddt ninto difcrety eeset~ Cla go non
fy rois affigtone xom fe qre dicunt
pfecto iudica~ effe difcti Ca° al coz
e q affecee fe vidiffe ftella eq i oriente
hec at ftella ta roe claut ac nout qz
roe ypctl coz difcretos declat Roe qde
claut ac nout Cla fic dt leo pp i fr
Tribq mag i rgnoe orient ftella noue
clar appuit q illuftor cetis pulcorqz
fydibq facile i fe ituean oclos aiosqz
gutet ut gfefti aduceet~ no ee ociofu
qd' ta ifolitu videbat~ Declat et coz
difcretos roe ypctal Ul q dr ftella eq
Glon ppiq qz hac creat ad oftefioz fui
x° defcbri~ ut dnoti cu adiugit~ Et
venq adorae eu No n abfq deuotois
fpu fcm e ut ta logniq refa rgs ifti
veiut adorae Hac n ipoz deuotone
vr~ intelxiffe pphta q poqz dix Reges
tharf z i f x adiugit Et adorabut eu
os reges terre os gentes fruent ei r°
Se 2a pt Audies at herod° rex tbr r
In q defcrib~ crudta deftitu adiuctiof
huane Et qui h aduieno fcm e x
herode q mag habebat gdaos tyrani
q i gis fo defcbi~ quqz gdacos quas
habuit i fua aduenicte q ft aq° no
que quqz gdacoiby magoz Hec at gdoes
hq ura° hc hut ordiez Oftedut° cm
Supfticiofq z no ftudiofq | Audies al
Ambiciofq no gnofq | Turbatq e
Maligniq no follicitus | lb | Et ggrgne o
Temerariq n difcretq | Cla fafatab~ ab
fraudulety n dnotq | Et inuites e
Pr° on° fupfticiofq Cla audies herodes
rex herodes interptar pellibq glaus vl'
pellibq glofq z io ipm eq nom enim
fupfticiofu denuat qz i exteriori appu
cia pelles z carnis glat lz n ppue
rge fupfticiofu ondt fi fede regni
tenes i exterior glie apparia trq° gle~
Et bn fupfticiofq eefe~ z no ftudiofq
herodes i lr qr dr~ pellibq glaus qz iq
ponu fupfticiofi zabut~ imita~ qui
exfpoliato hoie vefte inocecie glaty
e ipm induen pellibq mortuoz Ony z
fecitqz deq ade z vxori eq tunicas pelli
ceas z idnit eos x° ondi~ abiciofq z
no gnofq qz audies turbatq e z ois
ihrla cu io Ambitio n dnandi n vult
habe gforteq n pati~ audic gforte
z fi audiat gem bat~ Gz aduteq e
ey alia ra° e turbacois herod alia
tbacoi ihrlioz herodes ex abiciaone
tbat~ qz fucceffore q fua volutate
hre ptimuit Gz ois ihrla turbat~
ppr duplice roz quaz vna e roal
alia fauois Roale e ut cuncs tie
aut nouitates d' dugte dnoy qa
ipe gfueit ee cu difcidiq z tbacois
cum Cu go cucs icofolitu rege
hebat audeie audieres aliu rege
natu nouitate diffenfiof rronabile
formidati ft tbabat n qz herodes aude
es natu nouu rge d' gue iudaos
ipos vna cu ipo affligeret Alia ca
turbacos coz ee potuit fauor quo
hodi applaudebat Gir n dt Glo za
Sepe n ppt eis plq roite fauet qs
crudeliois femit z fuftiet x° oftedit~
herodes malignq no follicitus qua

ggregat oes pricipes sacdotu et scribas
ppli hec ad cogitao no vet de sollicitu-
di ordinadi et gubnadi rgm s3 pocius
de malignitate intfcedi xpm. Ex vo
ostendit temeraris no discretus quia
scitabatur ab eis vbi xc nasceret. Vbi
adutendu e q3 tc e temerarius q ipm
dent se ingerit sacrmetis ac diuinis
misteriis. In oibus ai diuinis misteriis sac-
metu incarnatois tel gdu supmu hz.
des ai pat eius herodes que xc vulpem
uocat dicens Luc 13 Ite dicite vulpi illi.
Nominatur vulpes existens q3 filius eius fuit
indignus diuina psecutus misteria. Vnde
saluator temerarios excludens a no-
ticia diuinor dicit discipulis suis Math 11
Nolite sanctum dare canibus. In hoc go herodes
temerarius coprobatur q herodes cu esset
sce i pscrutacoe natiuitatis xpi ipudenter
igessit querens a scribis et a principibus sac-
dotum locum et a magis tempus quibus xpi
natiuitatem cophendere posset. Querit ergo
primo a iudeis locum vbi xc nasci debebat.
At illi dixerunt ei in bethleem unde Iudaes
visioz affirmat testio Michee pphe dicentis
Sic n dem e p pphetam Et tu bethleem terra
iuda nequaq3 es mi et Ecce testimonii si
verum sit quantum ad locum natiuitatis xpi. Ter-
rios iudeos augunt de pfidia igracia
et malicia. De pfidia qde qz sacerdotes locum
natiuitatis et ipi exponerent herodi i xpm q
ibidem nasci credere noluerunt. De igracia
vero qa non pferunt pphecia sic plata e
Sic n dicit micheas Et bethleem effrata
puula es i milibus iuda ex te n egre-
dietur q sit dnator i isrl. Et de malicia
qz p apocopa tollunt finem pphie de
quo subdit ppha Et egressus eius ab inicio
a diebus eternitatis. Et hunc finem si no tacuissent
forte i tanta malicia cotra xpm herodes no
exarsisset. Vnde Cris sr ait Si integram
pphiam ptulissent considerans herodes qa
no erat rex tereus eius dies a diebus eternitatis
erant i tantum furorem no exarsisset. Tercio
querit a magis tempus. Quia tunc herodes clam
vocatis magis diligenter didicit ab eis tempus stelle
que apparuit eis. Attendas malicias temerarij

Quia clam vocat. Quia ois q male agit
odit lucem. Non go clam querit ppter prudenciam
bonitatem s3 ppter occultam malignitatem. Non
n reus eius indicium erat stella sed x nuncius
requirebat clauctum cu ipa toti mundo
exponeret in publicum. Angelus enim publice
ipm pastoribus narrat. Clamus di ca publice
manifestat. Magus auriloquium requirendat. Et
stella nouo fulgore ca apte denunciat.
Quare go clam querit herodes qd tam palam
denunciatur n qz malignus. Cogitans at
ipm q natus e qrere ad perdendum. A iudeis
quesito locum a magis querit tempus qz diligenter didicit
ab eis tempus stelle q apparuit eis vt per
notitiam loci et temporis posset deuenire i cog-
nicionem psone. Vnde Remigius. Ideo diligenter
interrogat qz callidus erat et timebat ne
reuerteretur ad eum ut tunc sciret qd ageret
pueros occideret. Tercio ostenditur fraudulentus
i deuotionem qua adiungit. Et mittens illos
i bethleem dixit Ite et interrogate diligenter
de puero hoc et cu inueneritis renunciate mi-
hi ut et ego veniens adorem eum. Audi fraudu-
lenciam suadet magis diligentem inquisicionem
et requirit ab eis certitudinem intencionis ad quam
ut inducat pmittit reuerenciam adoracionis.
Hec est ei consuetudo omni q fraudulenti sunt
ut qui atrox i occulto ledere volunt humili-
tate illis et caritas fingunt. Vnde dicit Cris
sr ait Cum alludit Ergo i ore Adorare se
simulat ut qui hec si inuenire posset extin-
guat. Et clarus Leo pp i s Audiens in
deorum principe natum successorem suspicatus
expauit et moliens necem salutis auctori
falsum spopondit obsequium. Bene aut eius
potuit fraudulencia i suo vbo dephendi.
Quia cu magi ut deuoti dixissent vbi e
q natus e rex iudeorum Iste ut fraudulentus
no regem s3 puerum nominat dicens Ite interroga-
te diligenter de puero. Auiebio n dignandi regem
natum audire a potiat. Fraudulentia vero
illum que nominabat puerum adorare velle
simulabat. Sequitur et post pauca Qui cum
audissent regem abierunt. In q describitur
complemtum dispositionis diuine Impletur
aut diuina dispositio i peracione ma-
gorum ad xpm hoc modo Describit enim

Segregacio primi consorcij Cum autem
Recuperacio celestis radij Et ecce stella
Alacritas recuperati beneficij Videntes autem
Promptitudo impensi obsequij Et intrantes do-
Describitur ergo primo segregacio a primo consorcio
qua magi audito rege abierunt ut christum
quererent non autem ad hoc ut ad ipsum redirent
Et hoc est quod dicitur Qui cum audissent regem
abierunt. Prima non potest sapiens in quam et
primum donum est separari a prauo consorcio Quia
non homo est animal sociale secundum conforma-
moribus sociorum Unde dicit psalmus Cum sancto sanctus
eris et cum peruerso peruerteris Et huius racio est quia
homo naturaliter est animal ciuile et pollitiatum secundum
philosophum ac sociale Unde valde prona est natura
humana ad conformitatem sociale Et ideo
magnum est beneficium separari a prauo consorcio
et hoc specialiter debuit in regibus reperiri Ex
hoc non perdidit roboam integritatem regni
sui quia adhesit consilio iuuenum quia nutriti
erant secum ab adolescentia sua Et notandum
est quod non dicitur Cum ergo audissent herodem
sed cum audissent regem quia primo non erat
audiendus in quantum malignus et fraudu-
lentus tamen propter dignitatem regiam fuit audien-
dus ipse vero euangelista videtur distinxisse inter per-
3 sonam et regiam dignitatem Nam inter ipsum
nominat solo nomine herodis ut ibi Tunc herodes
clam aliquando solo nomine regis sicut hic aliquando vtroque
nomine simul ut ibi Audiens autem herodes rex
Quod non casualiter sed prudenter factum est Quo-
ciens non vult insinuare aliquid de ipso quod ad
solam maliciam pertinet solum nomen herodis
ponit ut ibi Tunc herodes clam Ubi insinuat
quandam calliditatem et fraudulenciam ad deperdendum
innocentem Cum autem aliquid dicit de eo quod pertinet
pertinet ad maiestatem regiam pertinet ad ma-
liciam utroque nomine appellat ut ibi
Audiens autem herodes rex turbatus est Ad regiam
quidem maiestatem pertinebat sicut natiuitate
eius qui ad salutem tocius reipublice natus erat
Sed ad maliciam eius pertinebat audita eius
natiuitate turbari Ulterius quando vult insinuare
aliquid pertinens ad regiam dignitatem tamen ipsum
nominat solum regem vt hic Cum audissent regem
Non in audiendo erat ut malignus et ideo non
audierunt eum ut herodem sed ut regem quia propter
suam dignitatem audiendus erat Deinde
cum dicit Et stella quam viderant etc describitur
recuperacio celestis radij eius effectum spiritualis
gracie presignauit et ad christum deducere et
ipsum quesitum querentibus demonstrare Quia ergo
eius officium est deducere Et ideo Ecce stella
quam viderant in oriente antecedebat eos
sicut perductor ad christum quem ut querentibus de-
monstraret antecessit usque dum veniens staret
supra vbi erat puer quasi diceret hic est et
Unde Crisostomus stetit supra caput pueri quasi diceret hic est
et vt quem loquendo monstrare non poterat
stando monstraret Notandum quod disparicio
stelle et reapparicio eius redarguit malos
quendam deuotos et instruit peccatores
Redarguit quidem malos quia gentiles solius
stelle apparicione christum in longinqua regione
quesierunt qui eius stella disparuit intro-
gredi quam Iudei autem prophetas aglorum
testimonium et pastorum relacione muniti christum
in propria patria querere pretermittunt Commendat
deuotos quia magi nec disparicione stelle
nec turbacione herodis vel gentilis christum querere
deseruit sed perseuerauit querendo et recuperauit
celestem radium et perduxit ad christum Tercio
instruit peccatores quia stella graciam pre-
signat que apparet homini existenti in oriente
id est in conformitate ad voluntatem diuinam
Sed si cum herode in diuino mora contraxit ad
eius declinacionem inspirationem graciam amittit sed
si per penitenciam ab eo discesserit lumen gracie
recuperare meretur Et hoc est quod dicitur Et ecce
Stella sicut gracia dei herodis diuinam quando autem
per peccatum se diuino iungit mox graciam perdit
quod si per penitenciam recesserit mox graciam inueni-
et quam non dimittit donec perducat ad domum
pueri in celum Deinde cum dicit Videntes autem
describitur alacritas recuperati beneficij quam
introducit primo quantum ad affectum cum dicit
Gauisi sunt gaudio Et vult affectus gaudij
ostendere in eis quia eorum spes non erat fru-
strata sed potius confirmata eo quod ex recu-
peracione post luminis agnoscebat se non
inutiliter tantum subisse laborem Secundo hanc ala-
critatem introducit quantum ad excessum quando
addit magno valde Ille in magno gaudio
gaudet qui de re diuina gaudere eligit Ex

qp sm augg deu q̃reb̃ gaudiu̅ q̃ut
eo g° q deu q̃rebãt isti ad deu dedu
ci se q̃rebat itẽata stelle appicõ[n]e do
magno gau° gaudẽ dicit ȝ° caudẽ
alacritatez introducit q̃pti ad modum
qui adiungit valde nãle ẽ homi ut
aliquo iuo plus gaudeat de recupaᵒᵉ
boni pditi q̃ gaudebat pus de pucia
ei° boni possessi Sic expssisse q̃sum
at in pabola recepiẽ ouis ⁊ decĩe dra
gme pus pdite ⁊ pq̃uo reiucẽte ut
luc. 17 Qm go ista p di bufiom recu
pauerãt stelle ductũ ⁊ io nouo mo
gaudẽtes q̃summat cu dr q gauisi
st gau° mago valde Deinde cu dr
Et intrãtes do. ꝛc. Descib̃t ppetuae
impesi obseq̃y Cui qua introducit
p° deuotu obseq̃u, Et intrãtes
2° r̃ceptu bufiom Et rursũ accep
Obsitu ad obsequiu ot q sm ẽ Cum
reuẽcia 2° cu magfice ȝ° cu co
veiencia 2^a i Et appt̃ the ȝ i obtu
lerut P° go ostendit q obsequiu istoꝝ
fm ẽ cu reuẽn Qm ta itegrare
videt ois fideli° humilitas ⁊ pie° humi
litas qd q ta nobiles ⁊ excellẽs viri
domi taz desp̃taz tãq gnez pueliẽ
intr̃are digñt Et intrãtes magr domu
2 fideli° aut q̃a iuẽieu° puez pauilo
quidẽ fandi ipotẽtes ⁊ i nullo actu ab
ceute alioꝝ pueroꝝ discretu cu quada
puella mre eiq ipm credide viz deu
⁊ dim auctoꝝ cẽ Sic n dr Eccie ipi is
Inueniut puez quit^{te} pui aliene
opis idigum fandi ipotẽtez ⁊ nulla ab
huane isfancie gnal^{te} discretu Ex
hoc go q cleoz puez ivenũt cu maria
mre ei ⁊ tn ip deu ee c̃diduit i quo
nichil cuebat dim cou fideli° gmen
datr Cui adiungit pietas put ẽ cultq
r̃ligio sine latrẽ qr Et pcide° adora
uut eu Vbi non Cu mioz munq est
accepeu q ⁊ ipe offeus ẽ acceptus
Et io isti pus offert se p cultu piet
q offert ei munia ut ipi ia existẽti
b accepti deim coꝝ munia sut acce
pta ppt qd pcidentes adoraut eu

Deinde cu dr Et apti thezauris suis
ot q eoꝝ obsequiu factu sut cu mag
ficẽcia Qua ta declarat sz libalitas
paositas ⁊ spẽtas libalitas qd uomo
ad magficeas exigit Qz ois magfic
ẽ libalis ut i 2° etic lz no conuso
libalitas at i h° ondit q pmitti Et
apti thezauris suis s ad dauid p libea
litate no clausi p auaricie patate Sz
qui magfice ht libalitate non in
puis ⁊ vilib s i magnis ⁊ paosis io
adiungit paositas cu addr thezauris
Vt sic opa coꝝ cãt magfica sz reueri
viz deu ita supta faciut magficos
ac paosos Sz n ẽ spẽtas magficẽce
ut ex ipa fiat suptq sidm cõrispodeẽ ea
ad opa Et io dr i Exo. 2 Cu magfica
no q̃siabat eqla cia tepla ⁊ cia sept
cru s maioa cia teplu ut q̃formet
suptus opi ⁊ obiecto Sz spẽtas eciã
geniũt ad magficẽa ut opet ipis
Et h° ondit cu adiungit suis s no alieis
Qm n offi sacfiiu d rapia paupis
q q victiat filiu au pr̃em Deinde
cu dr Et obtulert ei munia ꝛc ot q eoꝝ
obsequiu ht q̃ueienciaz Et h° tn ex
pte ei cui offeruit q ex pte muneis
qd offerut Qa offerit ei no histriomb
no adulatoribq u relatoribq l'stilibus
s ei Cui ei ẽtc illi au debebat et sic
optulert recipe debeti itaq volũtarie
indigẽti offẽntes acceptati ⁊ optime
remunerati Jam ht eoꝝ obseq̃u q̃ueni
encia ex pte muneris D q° sbingit auꝝ
thus ⁊ mirra Auꝝ qdẽ quet regi thus
deo mirra morteli Sic aut q adorat
rex deq ⁊ hõ mortal' eãt Vl' i auo qd
signat sapiaz offerut xo qtq sapuit
In thure qd sigt oroq q ẽ affecty mentl
i deu offerut qtq orauit In mirra q
sicut opacoz iux id Cant. 2 Maq mee
distillauit mirra offert ei qtq agut
Tue u vificatu ẽ id pos reges thars ⁊
isule mu off Et id tres d saba ve auꝝ ꝛc
Ad imitacom go eoꝝ offeram xo hodie
splendorẽ cogniconl tq auꝝ fervore
deuocois tq thus dilectos ei pos ta

Digat oro nra sic intesu i 9 e duc
Et studiu mortificaois carnis tep min
ram Vltio inducit ewa busiou re
ceptu subdes Et r spos accepto i sop
nis ne rdiret ad herodez hc ar busieud
e directiu z instructiu Directiu quide
qr accepto rniso i sopnis ne rediret
ad herode p alia viaz reuisi st i regioz
suaz Instructiu ar e hc busieud qa
sic reuit abo oriente q venit a radio et
lue grae q significat headi i dnao stel
lla i luy grae pdit Ez si ab ipso pez
pniaz discesse ut luy grae rcupabit
q mediate istruat ut p alia via reu
tat in rgionem sua Per via n victoz
a padiso cepi a pria nra discessi ad
qua p viaz demu redie debet Quod
nob acedat ipe xpc ihs q e budem de

Dnica infra octavas epiphanie

Cum factus eet ihc annoz xij
asce ill ico r lu z Dnma
sapia i suis opibz aliqn opat
occulte aliqn maifeste Ita q defectus
occultos p medicinas puatas defectus
ar maifestos p maifesta rmedia cu
rare dispo Int cetos ar defectus
huana gnis plaga tam maifesta fuit
ut infirmit qnamo ex eo trasgressioe
nomie sortitur Et io remediu restau
ratiuz ipi 7 potetissimu ee debuit
i sanado z maifestissimu in curado
Et hc e qd salvator hmoi morbi medi
cus intepli maifestare debuit non
solu p ea q si nota erat sz etia p serip
xpc qd pveniens ad annos humane discre
cois conformes opa cepit rmedia sal
tatis Et hc e qd ewa lucas ostedens
dt Cu factus eet ihc annoz xij Ventane
odeces fuit ut ihc q xpc hos hoibus
silis factus fuat conformare eisde in
hys q si exigencie natl condicois Exigit
aut condico natus ut ho bn operans
bonis csuetudinibz conformet sapie
cialibz studys dedicet Tpalibz mi
sterialibz obedies subiugetur Ita q
sunm se csuetudine appbata 2m
nostra instituta 3m voz tenim Ez qui

q sic verus ho e ut ect aliqd aliud sit
supr hoies pdicta sic i suis csuare
dz opibz ut i eis suuat aliqd se posse
supr ipa demret Et io ewa ista
sapiaz dniatinis pn descbit cformi
tate eius i csuetudie appbata cu
excellencia doctinali In pn Cu fcs ess
2o ostendit rritate assupte nac cu
sapia eternali i Et dix ad ur 3o hm
litate obediencie cu reuerencia filiali
i Et descendit cu eis nazareth Desc
bes go pm sz cformitate i csue
tudine appbata dt Cu fcs esst v no

sa{ Etate cgruentiaz / Csuetudo obsuaciaz / Obsuacie psevanciaz

De pn dt Cu
fcs eet ihus
annorn xij

Etc etatl cgruenciaz p qd isinuatur
q gra crstinana p ipm cdendi pdicata
erat p duodenaui nrm apstoloz Vn
hs duodecis aus dnice etatl futur
disputacois exordiu qz hoc inis pdicari
cu fidi crstiana debeat 2o adiungit co
suetudis obsuacia dicens Ascendentibz
ill ieltm s csuetudie diei festi Cogi im
qppe fuit ut puer ihs q xpc nos an
gel mor factus fuit id qd p angelos
ipat loquens ad moysen d obsuacie
solemnitatl pascal z aliaz solleptatu
diligenter obsuaret Vn beda i ol Fect
go dns ut hos ho natus qd fraceda
hoibz p angelos ipat deus Sequitur go
ut hmac cusacois ei si deitl ei glam
delectam intuem 3o sbdit obsuacie
psevanciaz d Csuatisq diebz drabit
ir solemnitas diebz 1 psevare ergo
illis diebz i oroe z laudibz di csuare
fuit Deinde post 2m sz sapienciaz
doctinale q fuit adiuncta obsuacie
csuetudinis d Remasit puer i ihs
ubi nota quot opa xpc gessit tot
exepla doctine z vite pagede csatuet
hr at qtor opa p q qtuor doctinas i
sinuat cira ipm z d ipo pom Nam
se absentat a parentibz no invenit requi
situs int cognatos repit i teplo post
triduu sedet i medio doctoz audies
z interrogans Vo se absentat a parentibz

Remansit in ierusalem puer ihesus in templo
et non cognouerunt parentes eius. Ubi aliqui literale
aliqui doctrinale considerandum est. literale quod qui
remansit in templo latenter. Non cognouerunt
parentes eius. Ubi hoc causa ne parentibus impe-
dimentum prestaret disputationi pagende
cum legisperitis si sciuisset ipsum velle rema-
nere. Uel ne videatur parentibus contempnere si nollet
tibi ipsum remanere non obediret. Breuiter
remansit quo clam ne a retrahatur a mole
dies indicetur. Reliquum est doctrinale ex
eius absencia insinuatur ut vis eius ex eo
confirmetur parentibus obediat et inueniatur dei amico.
Ab ipsis tamen cum opportunitas operis diuini se
exhibet intrahamur ne impediti sit nobis
carnalis cognacio ad diuina. Unde quod deum
abrahe cum altum deputauit dicens Exi
de terra tua et de cognacione tua. Sed dubitetur
aliquis. Cum dei filius tanta parentum cura nu-
triretur potuit per obliuionem relinqui mater
per iter vnius diei sic enim dicit Existi-
mantes illum esse in comitatu venerunt iter
diei. Ad hoc dicitur quod hic omissio duplex
causa potest poni vna consuetudo eundi et rede-
undi. Erat enim secundum Bedam viri seorsum et femine seor-
sum incedebant ad festa pueri autem rem
potuerunt cum utrisque. Et ideo mater potuit
existimare quod esset cum ioseph in comitatu
virorum. Ioseph autem quod esset cum matre in comi-
tatu mulierum. Secunda causa potest reddi potencia
spiritualis. Unde non qui insidiabantur ihesum
iudei ut eum precipitarent de supercilio
montis ipse ihesus transiens per medium illorum
ibat et non apparebat. Unde et ipse remanere
potuit et parentes esse et tamen eis non apparere.
Eius non inuenit requisitus. Unde enim dicitur Venit
iter diei et requirebat eum inter cognatos et
notos et non inuenientes reuersi sunt in templo
requirentes eum. Ubi hora cognacionis oportunitas
temporis et loca congruitas cum non inueniendi
xpm potuit. Racio quod quia non statim ut
quesitus est inuentus quod diuina dispensatione fieri
credendum est ut non statim inuentum forcius
desideretur et forcius desideratum diligencius
inquiratur. Desidia in dilata et desiderium
crescit et inquisicio sollicior redditur. Co-
gnacio vero est de impedimentis et ideo non inuenitur
cognatos et notos insinuans notitiam
et cognacionem carnalem non esse viam deveniendi
ad xpm. Etiam sic dicit Iohannes I Dedit eis potestatem
filios dei fieri hiis qui non ex sanguinibus neque
ex voluntate carnis sed ex deo nati sunt.
Tercio requiritur in templo post triduum ubi oportunitas
temporis et loca congruitas concurrunt inueniendi
Oportunitas quidem temporis quia post triduum ubi
aduertendum est quod huius cognicio quendam dies est.
Triplex est autem cognicio sicut dicit Augustinus super
Gen. ad literam scilicet sensibilis qua res sen-
sibiles per corporeos sensus recipiuntur. Secunda
est ymaginaria qua res absentes per earum
species quasi presentes intuemur sicut intus
ymaginamur romam in qua tamen non sumus. Tercia
est intellectualis qua intellectuales et incor-
poree ut virtutes spiritus angelicos et ipsum deum
quoque mente intuemur. Post istam triplicem
cognacionem qui post tres dies requiritur quia
nec humana transcendens sensibilia et yma-
ginabilia et intelligibilia creata ac omnia ista
ab vno aliquo principio esse cognoscens xpm
reperit. Unde Iohannes enim dicit ipse inuenit dicens
In principio erat verbum et verbum erat apud deum
et deus erat verbum. Per quod subiungit omnia per
ipsum facta sunt. Aliquo inuenitur post triduum quibus
etas dicitur dies quia hec sua duracione etatem
quadruplicem et dies. Fuit autem prima etas nature
condite secunda nature lapse tercia nature sub lege
ordinate. Et non in prima nec in secunda nec in tercia
est ipse quesitus inuentus sed post tres quia post
triduum scilicet in die legis gratie. Deinde tangit
congruitate loca quia inuenit eum quem dicit
in templo. Non enim decuit alibi xpm reperiri
nisi in templo in quo offerebantur munera et dimit-
tebantur delicta reuelabantur ea que a
deo fuerint alicui. Cum iste puer futurus
esset salutaris oblacio delictorum remissio
et mundi reuelacio decuit eum ipsum reperiri
in templo per quod significatur ecclesia katholica
extra quam reperiri xpm non est locus. Unde
dicitur Non vbique inuenitur sed in templo dei quod
in ecclesia vbi fulgor dei atque sapiencia dei scilicet
xpm filium dei reperies. Circumstancio sedentem in medio
doctorum audientem eos et interrogantem. Sedet
siquidem significans dignitatem magistri quam
habebat. In medio significans equalitate

doctrine rationem quam diffundebat Vnde
Origenes Invenerunt in medio preceptorum sapi-
entie et erudicionem eos Exaudit et in-
terrogat Audit quod reverenter conformas quod
puer corporis sapientibus erudientibus conveni-
at set prius audiendo magistros reverenter
ut per reverentiam accedat eis bona gratia
quam docere desiderent in quo pretendit quedam
vana puerorum ostentacio Interrogat autem
non ut aliquid discat set ut prudenter interro-
gando magis doceat Vnde Ieronimus ad paul
Duodecim annorum etate silvam replenat
in medio doctorum sedens plus docet dum
prudenter interrogat Et Origenes magis ex-
presse Interrogabat autem non ut aliquid
addisceret set ut interrogatus erudiret ex
vno quippe fonte doctrine manat inter-
rogare et sapienter rendere Duodecim
annorum puerum sapiencie plenitudine splendere
si subito appareat stuporem et admiracionem
ingerit cordibus auditorum Propter quod ewangelista
subiungit Stupebant autem omnes qui eum
audiebant super prudentia et responsis eius et
videntes admirati sunt Vnde Beda Divina
siquidem lingwa sapienciam prodebat set infirmitate
etatis pretendebat humana Vnde mirabantur
alta que audiunt et infima que vide-
bant dubia admiracione percellunt Nos
autem nequaquam miremur secundum propheciam quod sic
parvulus natus est nobis quod tamen parvulus et
deus fortis Sequitur 2a pars ewangelii In qua
ostenditur virtus assumpte nature cum sapiencia
eternali Et primo potest ewangelista virtutem assumpte
nature Secunda dicitur probat primo ex vi mater-
nalis condicionis dicens Et dixit mater eius ad
illum Fili quid fecisti nobis sic 2o ex mater-
nali affectione cum adiungit Nam pater tuus
et ego dolentes querebamus te Nam dei geni-
tricis affecta verbis cum laudis
magistrorum studiositatem ostendit Et sic inter
fiducialiter humiliter et affectuose inquirendo
interrogat Set queritur quo potuit dolere
quem sciebat ipsum esse verum dei filium ex quo omnis
dubitacionis eius de perdicione et periculo filii
potuit sustolli occasio Ad hoc dicendum quod eorum
hic dolor potuit hic multiplicari causam
Quarum vna potuit esse timor de absencia
filii Non quereratis et postmodum set qui
erat dei filius inimicorum persecucione elongatus in
terra ascendisset in celum hic est solucio Origenis
Alia causa doloris potuit esse ex recordacione
scitorum recordabatur enim pueri quod Herodes
puerum quereat ad perdendum et quod filius eius adhuc
regnabat 3o potuerunt timere parentes
ne incidisset in manus Iudeorum qui querebant animam
pueri hic est solucio Glossa Alia causa doloris
potuit esse vehementia amoris Videmus enim
naturaliter quod vehemens amor non quiescit nec
investigat racionem absencie eius quod amat
set solum presenciam amati desiderans cum amor
certitudine querit quod amat et si non invenit ex
absencia dolorem incurrit Sic ergo potuit
esse ut parentes propter dominum puerum dilectum quem
querentes et non invenientes de absencia
dolerent et plus illa que plus amabant
2o potest ewangelista sapienciam eternalem pueri
Ihesu quam manifestavit Ad quod eundem
Notandum est quod eterna sapiencia in homine assumpto
habuit verbum conceptum et invenit hunc
obsequium reductum ad dominum hunc et
sacramentum hominibus incognitum Et ideo ewangelista
volens ostendere eternam sapienciam in Christo primo
ponit prudenciam eius contingentis eloquii dicens Et ait
ad eos dicens Et quid est quod me querebatis quod
dicit ad mirens Si prius homo cepit me
perditum querere invenire debuissetis 2o ponit
vtilitatem reducentis obsequii dicens Nesciebatis
quod in hiis que patris mei sunt oportet me esse
Patris celestis voluntas erat ut incarnatus
filius hominem ad viam reduceret gratie et virtutis
In hoc ergo quod in hiis que patris sui sunt se oportere
esse asserit ostendit obsequium quo mediante homo
reducitur in deum 3o ponit latenciam occulti
misterii dicens Et ipsi non intellexerunt verbum
quod locutus est ad illos quod scilicet de divinitate
sua loquebatur Vel hoc dicens non intelligebant
verba significancia se ad obsequia templi debere
deputari sicut Samuel qui in puericia statim
ad officium prophetie assumptus est vel ad aliquid
aliud Sequitur 3a pars ewangelii In qua describitur
ewangelista humilitatem obediencie cum reverentia
filiali in Christo Nam descendit cum eis et venit
nazareth Ecce humilem obedienciam Et erat subditus
illis In hoc filialem reverenciam ostendit

Et quia hec magnalia non debuerunt sic
fieri ut pobliuioz eorum memoria non transiret
ad posteros ideo subiungit Et mater eius conservabat
omnia verba hec conferens in corde suo Nisi enim ipsa
ea conservasset nos ea nesciremus Postea
quia christus assumpsit humanam naturam non cum defectibus
culpabilibus vel penalibus sed cum defectibus naturalibus
volens eius veritatem assumpte nature describere
quia ea satis probavit superius describit ad-
ditamenta aliqua in ipso reperta dicens Et ihesus profici-
ebat etate et sapientia et gratia apud deum et
apud homines Apud deum quippe proficiebat non
quod gratia vel sapientia amplior fuit in illo in modo
quod prius cum ab instanti sue conceptionis habebat
plenitudinem gratie et sapientie sed pro tanto dicitur
apud deum profecisse in quantum hominibus qui proficiebant
coram deo apparebat Apud homines autem proficiebat
sapientia et gratia amplius per successionem temporis in
quantum per opera manifestabatur hominibus Unde
Beda in omelia Dicitur autem secundum divinitatem proficere
non quod ipsa susciperet augmentum que ab
initio fuit perfecta sed ex eo quod paulatim
manifestabatur Secundum autem ad humanitatem
proficiebat secundum veritatem in corpore quo promo-
uebatur ad statum virilem secundum consuetudinem
humani incrementi Sed queritur utrum christus aliquid
profecit in cognoscendo quo ad actum sapientie
in quantum homo Ad hoc dicendum est quod duplex est cognitio
scilicet simplicis notitie et experientie Et quantum
ad cognitionem simplicis notitie non profecit anima
christi in cognitione quo ad numerum cognitorum quia
sciuit tot ab instanti conceptionis quot scit modo
et tanta sciuit quanta scit modo cum ipse sit
et erit uerissimus comprehensor et anima eius verbo
unita Secundum autem ad cognitionem experientie
profecit in cognoscendo quia expertus fuit veritates
aliquarum rerum quas non cognouerat experientia
sicut obiectas et passiones Et hoc est quod dicit apostolus
ad hebreos Et quidem cum esset filius dei didicit
ex hiis que passus est obedientiam Exemplum autem huius est
hoc Scio ignem esse calidum sed si non tetigi eum
non cognosco per experientiam caliditatem eius sed si tangam
profeci in cognitione Et aliud quod sciebam verum scilicet per
simplicem cognitionem scio esse modo per experientiam Et hoc
est quod consueuit dici quod christus in cognitione non profecit
quantum ad numerum cognitorum sed tamen quantum ad modum
cognoscendi Dominica post octavam epiphanie

Nuptie facte sunt in chana galilee Iohannis 2
In ordine rerum que ab alio
producuntur quinque tamen videntur obser-
uari primo ipsarum productio in esse secundo con-
servatio rerum iam productarum in esse tertio exercitium
sive officium et actio que per efficientem res
producta Debet autem ad bonum et sapientem
auctorem sic administrare res quas condidit
in ipsis productis ut conseruet quod in eis bene
institutum fuit reparet quod in illis depravatum
extiterit Deum ergo auctor humane nature
deus in principio creatoris eius aliquid plan-
tauit aliqui instituit et aliquid reliquit
ei per exercitium acquirendum Ideo fuit conve-
niens ut quod bonum permanserat confirmaret
quod autem depravatum fuerat instauraret Insti-
tuit quidem copulam coniugalem Genesis 2
Erunt duo in carne una etc Secundo plantauit
et condidit in homine ymaginem spiritualem Unde
faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem nostram Tertio reli-
quit in eo exercitium boni operis per aptitudinem
aptitudinem naturalem Ecclesiastici 17 deus
ab initio constituit hominem et reliquit eum in manu
consilii sui Primum ergo primum scilicet copula coniugalis
fuit contaminata Secundum scilicet ymago spiritualis
fuit deformata Tertium vis consilii deo exercitio
fuit depravata Primum quod erat contaminatum
scilicet coniugium approbauit Secundum quod erat deforme
scilicet ymaginem reformavit Tertium scilicet liberum arbitrium
quod erat depravatum instauravit Hec tria in
presenti euangelio misterio spiritualiter per ordinem describuntur
Primo approbatio sacramenti coniugalis In principio
Secundo reformatio ymaginis spiritualis Et deficiente vino
Tertio restauratio aptitudinis naturalis Et dicit ei ihesus
Quarto manifestatio operis miraculosi In fine
Primo ergo describitur euangelista approbatio sacramenti
coniugalis ubi sciendum est quod in hoc sacramento
sicut habetur ab Augustino tria bona considerantur scilicet
proles fides et sacramentum Proles quidem
multiplicanda ad diuinum honorem et cultum
Fides autem conservanda in utroque coniugum et per
hoc designatur unitas et coniunctio indiuisibilis
animorum Sed sacramentum ad designandum unitatem
christi et ecclesie diuine et humane nature in unitate
persone atque unitatem dei et fidelis anime
Hec autem tria bona insinuantur in verbis que
euangelista ostendit in prima parte euangelii ad istas

nuptias concurrisse. Quartum vero concurrisse
Congruentiam localem quia nuptie facte
personas virginales. Et erat mater ihesu ibi
presidentiam virginalem. Vocatus est autem et
Quarto ostenditur ergo concurrentia localis que
significat primum bonum matrimonii scilicet sacramentum
quod dicitur Nuptie facte sunt in chana galilee. Chana
interpretatur zelus, galilea transmigratio.
Illorum ergo nuptie cum debito celebrantur
qui zelo et amore eterne vite ita coniunguntur
ut sese mediantibus intendant filios pro-
creare qui una cum ipsis ad vitam transmigrent
eternam ita quod per ipsos repleri possit numerus
electorum. Ad hoc enim principaliter fuit coniugium insti-
tutum ut ex ipso filii procrearentur. Unde bonaventura
dicit 8 ethice. Communio matrimonialis est causa
filiorum qui filii sunt commune bonum. Propter quod cito
steriles dissolvuntur. Et quia non ad corporis
finem sed ad finem vite eterne debent esse intenti
plus generande. Unde bonaventura dixit angelus ad
thobiam 6 capitulo. Accipies virginem cum timore
dei amore filiorum magis quam libidine ductus
ut in semine abrahe hoc est in christo benedictionem in
filiis consequaris. Hec enim est principalis ratio quare
nuptie conceduntur et a sanctis intendi ... per
modum consilii producuntur scilicet procreatio filiorum ad
dei honorem et reverentiam generandorum. Propter
quod dicebat apostolus 1 thimo 5 Volo iunio-
res nubere filios procreare. Quod quidem est
salubre consilium non preceptum. Deinde
cum dicitur Et erat mater ihesu ibi ostenditur presentiam
virginalem per quam insinuatur secundum bonum
coniugii scilicet fidelitas intelligimus quod sicut ipsa
fidelis fuit viro et deo ita coniugati debent
plus generande intendere quod sibi conservent fidem
et pudicitiam coniugalem. Sic amet filios
producere quod puritatis mutue dilectionis et
fidei inviolabilis studium non amittat.
Ita nos docet apostolus adolescentulas coniugibus
admonendas ad thitum 2. Tu autem loquere
que decent sanam doctrinam adolescentulas ut
viros suos ament et filios diligant prudentes
castas sobrias domus curam habentes benig-
nas et subditas viris suis ut non blas-
phemetur verbum dei. Et attende qualiter competit
huic sinceritati fidei consonanter presentia
matris christi. In primis quod imperio erga

infuit vero quidem propter corruptores propter
transgressores propter oblivionis matris et propter
destitutos. Hic autem et in istis ingressus virgo
mater christi infuit vero quod pudicitia contra
prius corruptores. Reverentia et obedientia contra
primam transgressorum intelligentia contra
secundas oblivionis matris inerat contra primas desti-
tutos. Propter quod inter dicitur de ipsa in Ecclesiastici 24
Ego mater pulchre dilectionis scilicet pulchritudo
castitatis pudicitie et timoris scilicet reverentie et
obedientie et agnitionis scilicet clare intelligentie
et sancte spei scilicet benignitatis misericordie.
Deinde cum dicitur Vocatus est autem et ihesus et disci-
puli eius ad nuptias ostenditur presidentiam virginalem
per quam insinuatur sacramentum quod est tertium con-
iugii bonum. Propter quod advertendum quod christus sponsus
est. Unde dicitur ... Qui habet sponsam sponsus
est. Filii autem huius sponsi fuerunt apostoli ut dicitur
matthei 9 Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu
cum eis est sponsus. Voluit ergo christus cum discipulis
suis interesse corporalibus nuptiis ut per ipsas
significaret spirituales nuptias insinuaret. Possumus
autem dicere quod ipse nuptiis interesse voluit
propter sacramentum propter exemplum et propter argumentum.
Primo propter sacramentum ut scilicet manifestaret
quod in coniunctione nuptiali significatur coniunctio
christi et ecclesie. Propter quod dicit apostolus ad Ephesios 5 loquens
de viro et coniuge. Sacramentum hoc magnum
est. Ego autem dico in christo et ecclesia. Hoc est inter christum et
ecclesiam. Ad hanc ergo coniunctionem significandam voluit
christus nuptiis interesse. Unde augustinus super Iohannem
Quid mirum si in illam domum ad nuptias venit
habet nisi sponsam quam redemit sanguine suo
et cui pignus dedit spiritum sanctum. Alio autem modo
nuptie matrimoniales habent rationem sacramenti
quod sunt signum sacre unionis scilicet divine nature
et humane in unitate suppositi. Ad hanc enim
unionem designandam christus voluit nuptiis interesse.
Unde idem augustinus ibidem. Verbum enim est sponsus et
sponsa caro humana et utrumque unus filius
dei et idem filius hominis. Ille uterus virginis matris
eius thalamus est unde processit tamquam sponsus de
thalamo suo. Alio etiam modo manifestatur est
sacramentum quod sunt sacra unione que est per
caritatem inter deum et animam. De qua dicitur est
1 ad corinthios 6 Qui autem adheret deo unus spiritus est
cum eo. Et huius unitatis vinculum quod est caritas

no dr aliq° mo dissolui Scdo volut
intesse nuptijs xpc ecom sc humilitate
nobis daudedit no dedignc' ho intesse
licitis actibi homi quitiaz uxori sed ad
scti dignitatem ad dnis intesse dignat est
nuptijs suor suor Et io dr Aug d vbis
dni Erubescat ho ee supbus qn factus e
humilis dcus Ecce enim tota filius di venit ad
nuptias Tcio volut intesse nuptijs ppr
argumentu ut sc ex hoc posset fideles
arguere nuptias no ee malas sz bonas
Pvidit n' cstq illos hereticos ee futuros
de qbi dr apls pad thi e Sps aut ma
nifeste dr qr i nouissis tpibz discedet qda
a fide attendetes spibz erroris et doctrinis
demonior i ypocsi loquentiu mendaciu et
cauteriata hntes qsciaz z phibentiu
nubere z abstinere a cibis et hmoi ervoi pe
stifero salua°r occurres volut nuptijs int
esse Vtaq xplure ee statu qtinere scit sa
virginale viduale z qiugale Cls qstitud
apphat ac bonos ee demonstrans volut
nasci d' virgine laudari a vidua scz ab anna
pphetissa z nuptijs intesse Et hoc e qd
dr Beda i oelia Cz veire ad nuptias dig
tq e ncta liraz fide ree credeiu qfirmat
porro dacianu z marciami z ceteror qui
nuptijs detrhut psidia qr sit dampnabilis
qsirmat Et n' thoro imaculato z nuptijs
debita castitate celebrat° culpa iecet ueqqr
dnis ad has venire voluisset Sec' scda
ps pncipalis eiusdem Et deficiente vino In qua
describit refectio miraculi spial' vbi
Sm qr scd Aug i euchi vinu z petm
no e nisi quid defeus circa rectitudie q
debet hoi inesse Et iste defectus multo
ciens oritr in hoie ex hoc qr ps msi
or no regitr scd dictam racioi nc vo
regitr scd regula aoi debita ta ad
deu qr ad proxim Defectus at istius aoi
debentis homi adesse significatus e p
defcm vini i nuptijs Et eu supplem
ti insinuat p hoc qr salua°r aqua qo
tenus i vinu suppleat defcm i nuptijs
suitatis Ad huius tn' pctis intellige
claioie e aduertendu qr istius defectus
reparac habuit intercessor instructor z
reparator Intercessor mouebat ex pie
tate Instructor ex securitate sz reparator
agebat ex ptate Et h' tu eun tn p
ordine describit Pmo manifestat in
tercedet pietate 2° instruet securitate
i dr mr eius mi 3° reparator ptatem
i dr eis i° Circa ad pm Pon e cy
postulac amoris indigentibz pueit ex
pietate Sic at amoris semp moris ue
paler qrct dictato sz exop ure amo
dni oportunu qrct tpis qgruentia Ex
pietate i² maie subdr Et deficie vino
dicit mr eius ad eu vinu no hnt Co
passa e pia mr verecudie illor a qbz
erat inuitata Nesat ei ipa mr mie
absinsa pietatis i necessitatibz miserou
Et aut qpassa e illor verecudie a qbz
fuat p tpalibz nuptijs inuitata qnto
aplius qpatie nobis si pie fuit inuocata
Aut ei Bern in smoe huis dnice placet
ei illi nuptie ure sc qbz quingitur xpo
sponso z pueniet ad eas multo aplius illi
de cuius vtero tnq d' thalao suo sponso pro
cessit Deinde cu dr Dr ei i° Cid in
z ti e mly nodu Dnd id qd habz
qvene xpo ex di te Vbi aduertendu e qr
q i xpo fuit dup' na dnia sc z hmana
p dnia nay q deus e qvet eid pre p
hmana at qua traxit d' virgie qveit
ei mre Ergo p z mri erat qvenien
cia penes natiras hmana Et qui vtic
ista na no qveiebz xpo supnal' opacio
qua subito aqua mutaret i vinu io dr
Quid m z t e mly ac si dicat m et
ti i qmu es mly q ps hmam gnis sola
ia na hmana gnis e eq vtic n possu
opari qd insinuas sz qr qvtem aca m
vinu suppleas defcm vini hoc n possu
vtute solus diuinitatis qua a pre no a
te naseens recepi Et hoc e qd dr Aug
sr Joh Quis ur h q deus erat no hebz
mre sz scd q ho erat Miraclm aut
qd facturus erat scd diuinitatis facturus
erat no scd infirmitatis hmana Mira
clm aut exigebat mr at i° tamqr
no agnoscens viscera hmana opaturus
facta dnia dixit Cid m z t e mly q d.

Qd i me fit miraculum tu non genuisti
sz diuinitatem meam. Deinde cum adiungit
Nondum venit hora mea ostendit quod operacio
miraculi debuit ex superna disposicione temporis congruen-
tate. Primus autem oportunum ad faciendum
signum in quo pateret humana infirmitas que
transacta est cognic fuit tempus passionis Et ideo
post tempus expiracionis debuit ad daudum signum
Ione prophete Qui fuit Ionas in ventre
ceti tribus diebus et tribus noctibus quia eciam
debuit dari hoc signum non reconsatur secundum quod
gruunt Et ac referatur ad horam illam
quia vinum in aquam erat conuersum Sensus est
Nondum venit hora mea id est tempus quod esset optima
ut suppleam defectum vini quia nondum iste
defectus est cognitus ab aliis qui et supple
mento indiget ad corporis necessitatem et
miraculo ad integram fidelitatem. Eo spiritualiter
quod debeo ut ab ipsis cognoscatur defectus
quibus vtilius manifestetur mee virtutis effectus
vnde dicitur Ab hiis enim qui indigebat ro
gari optebat non a matre Voluit nondum
quia omnia decenti tempore operatur non solum ea
faciens Ideo sic Nondum venit hora mea id est nondum
sunt cogniti hiis qui assunt quod necessarium sciunt quod
deficiat vinum sine vt eos prius hoc sen
tire quod cum necessitate non presensit ut
brisium grandem suscipit sensum Deinde
cum adderet Dicit mater eius ministris describitur istiu
cuius securitate Circa quam primo ostenditur securi
tas percipientis ex parte Qui dixit mater eius
ministris Secundo dixit vobis facite Racio
nem mater filii pietate de eius securitate
confisa dicit ministris vltra procedens ac si diceret
Pro Beda Etsi nunc negare videatur sed faciet
quod postulatum intendo tamen sanctus Iohannes
deus et prima nunc ad prius omittet supple-
mentum defectum Pro quod facite quodcumque preceperit
Vult esse pro declaracione secundum mater preci
pientis ministris Et nunc ei facere quod nondum
venisset hora filii ad manifestandum se filium
miris per paternitatem tamen iam erat hora manife-
standi se filium dei per miraculorum operacionem
Ideo confidenter precepit mater dei Scilicet dixit
vobis facite Eo quod nunc sancto eius cognicionem sug-
gerente quod deo dispensante futurum erat
vt i vinum deficeret vbi conuenit corporaci

vini adesse sed in inpocius quibus Christus prius
ibidem vinum defectum mirabiliter suppleret Ac
si inciperet ex diuinitate ab omnibus intelligi
Tamen dixit Scilicet dixit vobis facite
Secundo ostenditur capacitas ex parte recipiencium
cum dicitur Erant autem ibi ydrie lapidee sex
posite secundum purificacionem iudeorum capientes
singule metretas binas vel ternas Beda
litteralem sensum Iudei consueuerant frequenter
lauare se cum aliorum superioribus Ideo in
impensis habebant vasa aquatica que dicebantur
ydrie ab ydor quod est aqua Iste autem ydrie
erant capacitatis determinate quia singule
capiebant mensuras duas vel tres Deinde
cum subditur Et dicebat eis ministris Implete
ydrias aqua describitur reparatoris potestatem
vbi ostenditur primo preceptum precipientis cum dicit
eis Ihesus Implete ydrias Secundo ostenditur prompti
tudo obsequentis cum addit Et impleuerunt eos
usque ad summum Beda quia dicebatur quod hoc ordine
restauracio ymaginis imperialis et hoc non
est ostensum supra in litterali exposicione Ideo
ad misticum intellectum recurrendum est vide
vbi nondum quod ab initio produxit humanam spe
ciem adiquis qui eius reparatoris desiderat ipsam
reparatorem videtur non aliquo postulacione in
quo postulacione ipse postulans quod mater dei
ei potenti quod genus humanum Christus dominum
tunc et Deficiente ergo vino id est deficiente
amore iustitie et rectitudinis in mundo in
specie totum humane nature per peccatum depaupera
te Dicit mater eius id est desiderans humane re
paratorem effectum vinum non habent quia amore
debite dilectionis vel rectitudinis iusticie omni
genus vel ouent Beda quia sub nullius merito
attendebatur racio humane salutis et ipse
ideo a deo consequitur desidio humane creature
cum dicitur Quid mihi et tibi est mulier hoc est dicere Quid
mihi et tuo humano generi est quem vis decet
eius reuelare defectum Vinum quia hoc quando
factum erat dicam sed tamen in plenitudine temporis
presenti hic est adiungit Nondum venit hora
mea hora id est sunt in qua Christus manifeste se
ondit habere carne ex natura humana sus
ceptam quia secundum in terra in hominibus conuersatus
dicitur mihi esse sic sua Iohannes Christus Et hoc
est quod dicit Augustinus Nondum venit hora mea quod d

Ubi te cognoscit cum pendet in cruce usque in fini-
tatis cepit eis mittere eos. Sed quoniam miseratio
que disponit hominem ad promerendum dei gratiam est
integra et perfecta obedientia dicente Samuele
ad Saul i regum xv Melior est obedientia quam
victime. Et Augustinus contra opera monachorum Citius
exauditur una obedientis oratio quam decem milia
contemptoris. Ideo subiungit obedientie doctrinam
que in omni statu decet ab homine requiri. Quecumque
dixerit vobis facite. Hec autem dicta
sunt in iure quod hec suasit semper innocentia et
humilitas adiutorium ut sicut per superbiam sunt
defectus culpe causati ita per obedientiam
eorum reparatio causaretur. Sed attendas statum
humanum generis secundum diversa tempora et etates que
erant in ydrie sex lapidee posite secundum purifi-
cationem iudeorum. Hee sex ydrie sex etates
mundi significant. In quarum illa gratia dei defece-
runt qui convenit facere dei voluntatem. Sed sunt
lapidee propter fortitudinem aliquorum in quibus
statum reproborum qui fundati sunt super petram
in christum penitentium vasa erant ad gratiam
recipiendam disposita. Sed posita erant secundum
purificationem iudeorum quia in mundo isti fuerunt
subditi institutis divinis ex quibus [illegible]
iudei acceperunt ritum sue purificationis. Sed
capiebant singule metretas binas vel
ternas. Nam in qualibet etate universa mundi
fuit bina caritas scilicet amor dei et proximi et
trinitatis fides illibata. Qualiter autem in
quibus predictarum etatum fuit aqua que converti
potuit in vinum ad reformationem imaginis
deformate hominis patet ex hiis que ponuntur in Glo-
sa sumpta ex Augustino super Iohannem in qua dicitur Cum prima
etas fuit ab Adam usque ad Noe in qua Abel
a fratre occiditur et hic pena [illegible]
patet. In hac signis innocentiam Abel sequitur et
malitiam Cayn fugit aquam abluentem et
reficientem bibit. Sed quis vero in eodem christum a
iudeis occisum intelligit de aqua vinum bibit.
In secunda Noe nec per iustitiam in archa salvatur
mundo diluvio pereunte. Sed quis hoc exemplo a
viciis se corrigit aquam salutiferam bibit.
Sed si in archa ecclesiam que cuncta animalia in
omnes gentes recepit in aqua baptismum in-
telligit vinum bibit. In tertia Abraham
obediens pro filio offert arietem qui habet t[illegible]

obedientiam aquam bibit de tertia ydria. Sed vero
in ysaac deitatem in ariete autem christi carnem
intelligit vinum bibit. In quarta David humi-
lis in regnum profertur a quo Saul superbus deici-
tur. In quo signis discit humilitatem et superbiam
fugere aquam utilem bibit de ydria quarta. Sed
quis vero per hoc intelligit christum propter humilitatem
regnare super omnes creaturas prout sumitur apostolus
ad Philippenses et vinum ex aqua factum bibit.
In quinta populus per Chaldeos captivus abduci-
tur sed ad deum conversus ad propria revocatur. In hoc
signis intelligit homines sub diaboli captivitate
detineri per penitentiam ad celum revocari aquam
de quinta ydria bibit. Sed vero de captivitate
peccati populum per christum liberatum intelligit et ad
propriam paradisi perductum primo id ps Ascendens
in altum captivam duxit captivitatem
vinum bibit de quinta ydria. In sexta christus
circunciditur et offerendus ad templum adducitur.
In quo signis sacramentum fidei didicit sobriam aquam
vinum bibit de sexta ydria. Sed vero in octava
depositionem totius mortalitatis intelligit et ad
templum eterne beatitudinis iustos deduci que
sunt vinum bibit. Iubentur ergo ydrie impleri
aqua et per ministros implentur usque ad summum
quidem deo paratum in qualibet etate ex eo vi-
te et figure future veritatis sufficientiam parate
[illegible] et post primum. Et dicit eis ihesus Hau-
rite nunc et ferte architriclino.
In quo describitur reformatio aptitudinis
naturalis per iuvamentum consuetudinis depravate
et hoc in conversione aque in vinum. Circa quod primo
introducitur preceptum de eligendo examinatore
in primo. Secundo complementum operis innuitur appro-
batione in ut autem gustavit. Preceptum autem
de eligendo examinatore est ibi. Postque ydrie
complete fuerunt aqua statim conversa est vinum
facto dicit eis ihesus scilicet ministris Haurite nunc
et ferte architriclino. Elegit autem Christus opus
suum examinari per illum qui toti convivio pre-
erat et non per ministros ne dici posset quod
ex diversitate aliquorum pregustatorum ab eis
vel sollicitudine ministrandi deceptus fuisset.
Similiter non per sponsum ne dici posset quod ex
iocunditate nuptiarum vel ex affectione admi-
nistrandi vel ex verecundia vinum deficientis pa-
ssionem aliquam passus deceptus esset. Ergo
per architriclinum examinari voluit ut eo

udico sing^a tedet. Est at archideclin^s
princeps triclinij triclinij at s^m Wgum
i historijs e ordo trium mensar. Vl' s^m
alios e ordo triu lectoru. Clinij n. in
gco sonat lectu. Et forte vtrq^z sensus
e bonus nam antiq^a i conuiuijs solemnibus
sic i nuptijs solebat sedere i lect^is
ordinat^is in mensalibus. et tres ordines
mensar i lect^is separatos vocabant
triclinium. princeps aut^e totius conuiuij vo-
cabat^r architriclin^s. Ad hunc at pertinebat
dispositio et ordo conuiuij celebrandi. Et
forte tal' ap^d iudeos erat aliquis sacerdos
vl' peritus i lege qui nuptijs interat i
lege ad h^c ut celebrarent^r s^m ritu et
ordine legis dei. Deinde cu d^t Vt
at gustauit &c. describ^t complementu
operis miraculi approbatione. In q^o manife-
stat p^o q^d probans ignorat originem. 2°
q^d allegat consuetudinem i vocat sponsum.
3° q^d exprimit singularem bonitatem i
Tu at seruasti &c. p^o g^o ostendit q^d p-
bans ignorat scilicet originem dicens. Vt at
gustauit architriclinus aquam vinum factum
et nesciebat vn esset. ministri at sciebant
qui hauserant aquam. o^t originem q^a
erat conuersio facta virtute xpi ad quam ipsi
hauserant aquam. Et origo no erat
ex vsitato cursu nature producti s^z ex
potentie xpi nature transmutantis. 2° ondit
quo iste approbator allegat consuetudinem
q^r gustato vino vocat sponsu architri-
clinus dicens. Omnis homo p^o vinum bonum ponit
Et cu inebriati fuerint i. saciati s^t tunc
apponit id quod deterius e. 3° exprimit
bonitatem cu singularitate dicens Tu at
seruasti vinum bonum usq^z ad^c h^c e quod
vsq^z ad finem. Et bn d^t bonum vinum q^d
s^m Crisostomum visibile e q^d vinum illud fuerit
optimum eo q^d xpo miracula talia fecit q^d ea
que natura facit ualidius preciosiora fecit. Sic
g^o sanabat infirmos clarus eis sanitate
conferebat q^a alie non potuisset aliqua medicina
conferre. Ita conuertens aquam i vinum tale vinum
fecit quale natura facere no potuisset. Spi-
ritualiter at Vinum e q^d i conuiuio i q^o ecclesie
opus suum exhibuit bn deficit vinum

peccatum ab homine q^z i h^c q^d vole xpo
conuiue d^z mundi delectatio eximanit. In
eod' ecc^l conuiuio optime d^r Omnis homo primo
vinum bonum pot q^z tam mundus q^d eius q^d
eccl dyaboli q^i uocatur inimicus homo at^t s^z
p^o vinum bonum pot i. p^o sed^t delectabilia
q^i alliciunt homines ad desideria. Et cu
inebriati fuerint hij q^i eis intendunt tunc
apponit id quod deterius e s^z tribulacio et
supplicium. Cristus at econuerso hijs q^i ad
herent ei p^o tribulationes et asperitates
vinum bonum reseruat s^z gaudia et co-
solaciones. unde Ioh. xvi. plorabitis vos
et flebitis mundus aut^e gaudebit vos aut^e
contristabimini s^z tristicia vestra conuertetur in
gaudium. Et h^c vino electi i fruato pt
intelligi i. Ro. 8. No s^t condigne pa^es
huius temporis ad futuram gloriam q^e reuelabit^r i nob
Et i. ad hebr^m. Omnis disciplina i pnti
no e gaudij s^z meroris. s^z fructum at paca-
tissimum iusticie exercitatis p^r eam afferet in
futuro. De solo g^o xpo conuenit et
singulariter e dictum Tu at seruasti vinum
bonum usq^z ad^c. Crisostomus i^e e d^r q^o tunc d^r m
p^o. No e q^i faciat bonum no e usq^z ad
vnum i. n vnus est vinum d^r mille vnum
reperi. Seq^r vltima pars pn^l sc^z h^c
vltimum signorum i. In q^a describ^r manifestatio
operis miraculosi. Circa quam o^r p^o incho-
acio operis h^c fecit initium sig. 2° declaratio
auctoris ihs et manifest^t. 3° illuminatio
inspectoris i. Et crediderunt. p^o g^o o^r
econtra inchoationis operis xpo d^r h^c fecit initium
signorum i. Non sunt contraria s^z h^c sa q^o
sio aq^e i vinum. 2° a conuersione operacio xpi
ut i simile q^d tota eius vita operatio et
doctrina operabat^r ad conuersionem hominum ut
a vanitate ad veritatem a vicijs ad virtut^s
et a mundo conuertent^r ad deum. Item hec
conuersio facta e i chana galilee ut
i simile q^d finis totius conuersionis humane
d^z ee cu zelo et amore ad deum
et ad proximum. Et d^z vlt^e iste zelus operari
zelum s^z affectione transmigrandi
ad celum ut d^r rota et d^r volubilitate presentis
vite veniat ho ad eterna. Deinde cu d^t
Et manifestat^t gloriam suam o^t declaratio

auctoris Ubi notandum quod natura humana in xº
ita ordinata est ad gloriam quod tamen ipsa rema-
net infra perfectorum creature Illam autem
talis rebus dicit plena gratia Nam etiam divina christi
cum sit abissus perfectionum plena dici potest summe
gloria Ebre j Cum cum sit splendor glorie et
Eam ergo conversio aque in vinum eo modo quo facta
est ea est impossibilis non potuit esse nisi
ex virtute divinitatis latentis quam tunc ex-
terius opere monstrabat Jo bud Dom est Et
manifestavit gloriam suam in divinitate quam habet
a patre non humanitate quam accepit a
matre Sed non ista ad impietas sanat
spiritualiter sed illam miracula est operatus
Deinde cum dicit Et crediderunt in eum discipuli eius
ostendit illuminationem suam confirmatorum inspe-
ctorum sacrorum apostolorum Unde scilicet discipuli quia
primus adherebant per quandam familiarem
conversationem et per fidem semiplenam. visio
miraculo quod a sola deitate fieri poterat
crediderunt in eum Um Rup dom est ope-
rat apli Ad hoc venit Augustinus quod hoc dicit
de illo modo locutionis quo dicitur apostolus pau-
lus natus in tharso Tunc discipulos Jo vita-
tos ad nuptias cum audimus tunc intelli-
gimus quod non iam sed futurum erat discipuli
hi per anticipationem vocati sunt discipuli Posse
est dici quod erant discipuli et quod fuit vocati
et hoc per quandam familiarem adhesionem sequebantur
ipsum modo discipulorum tamen non cognoscebant
in eo virtutem divinitatis Viso autem hoc mira-
culo habuerunt fidem de deitate ipsius Jo
dicit crisostomus Et crediderunt in eum Et cum hoc
fuerunt firmati in proposito perseverandi in
discipulatu Et ideo addit discipuli eius sed
quia primus aliquo modo fuerant discipuli sed tunc
perfecti facti sunt discipuli Dominica secunda post octavam

Cum descendisset ephiphanie
ihesus de monte secute sunt eum
turbe multe Mt. 8 Capi-
tulus Christus medicus est in curationibus suis secundum
diversitatem morborum diversa medicamina
adhibet Et item conversatia sanitatis intro-
ducta sollicite conservare Christus itaque
quam officium medici sibi attribuere voluit
Mt. artic Non eget qui sani sunt medico
sed male habentes Imo est boni et prudentis
medici secundum diversitatem morborum quibus
spiritualiter egrotabat genus humanum. Diver-
sa adhibuit medicamenta salutis unde
Aug in omelia quod Nam sic arte medicine
calida frigidis et frigida calidis curatur
Ita dominus noster contraria adhibuit me-
dicina peccatis et hec autem spiritualia re-
media sepe querit ostendi corporalia re-
media operando Unde in presenti evangelio per
duplicem curam quam corporaliter exhibuit
se medicum duplicis morbi quo genus
humanum infirmabatur ostendit scilicet peccati
originalis et peccati actualis Sanando enim
leprosum insinuatur se medicum esse morbi
peccati originalis Nam sicut lepra totam
naturam inficit ita peccatum originale totam
humanam naturam inficit Sanando autem
servum centurionis ab infirmitate que erat
prope mortem propinquius insinuatur se medicum
peccati actualis vel peccatum hoc inducit
ad mortem Et hoc est quod dicitur in presenti evangelio
Cum descendisset ihesus de monte In quo ostenditur
insinuat se esse medicum primo morbi na-
turam inficientis ibi Cum autem descendisset ihesus
secundo morbi mortem inducentis ibi Cum autem
introisset cap. Tertio ostendit se habere effectum
Dominum conveniunt ibi Audiens autem ihesus
ad primum Boni quod medicus volens adhibere
curam perfectam infirmo primo eius benignitatem
condescendit secundo gravitatem morbi considerat
tertio affectum et spem ipsius attendit quarto
remedium sanativum apponit Et primum hec
predicta christus habuit sicut quorum modo ad
ipsum leprosum quem sanat quos modos evangelista
describens introducit ut
Benignitate christo precedente Cum descendisset
Gravitate morbi naturam inficientis Ecce
Affectum infirmi primo ingerit Adorabat
Effectum medici benignum consequenter Et extendens
Cum primum ihesus benignitatem christo proveniente
introducitur Tertio devotio sincera ostendit
Ad primum dicitur Cum descendisset ihesus de monte
Ideo enim est facile homini infirmo et debili
in altitudine vite et sapientie imitari Ihesus quod
humanis infirmitatibus condescendens se
imitabile exhibuit sed infirmis beni-
volum ostendit Unde bene insinuat descensus

de mote Na q p° solos aplos i mote
vias pfctos docuit ad infima descen
dit ut infirmis se imitiud pbet Cuo
facto stati cu seq turba multa vbi
ostendi fuita duo qz d Veute se
cu turbe multe Vn oigt descendente
ad dudulis e melmate se ad ipsu tez
z ipotetuz cetoz mfirm ipsui cozu
secute se cu tbe multe Qud yr cu te
pleiq yr doctrina Nonulli yr admira
cm z curacom Deide cu dt Et ecce
leprosi veniens descbit qntate morbi
nam infitauit Existete em cristo
i sublimibs no potat ei hnam gen
ottre pti ponde olqual aggnatu
Sz postq iracedit gdescendt eid potui
psalute postulada veire ad ipm Ud
bene iste leprosi sigt q cu morbi mag
tate ad xm dr pcepisse Vn Crisost
cetos at q monte no ascenderat z
leprosus sin su attede no valebat quai
petoz baulas pondz lepra n petm
e aiaz Ido go dus d altitudie celi qi
d excelso mote descendit ut lepram
petoz nroz mudaret P io qi ia sperans
sanitate leprosi ocrvit descendeti de
monte Deinde cu dt Adorabat eum
dices Due si tu vis potes me mudare
Describt affctu infirmi remedio indi
gentis q affectu ondi fuisse ordiatu
3r Tunc n affectus huanus ordinatus
ondi qn he revenciai rspcu maie
stat humilitatei rspcu sue h ifirmit
z gfidenciai rspectu bonitat Que ta
vle i suo affectu agnosa habuisse
Habuit n p° reverentiaz ad xm hoz
z adorat ipm ut deu Vn Athanasius
Adoravit at leprosi dnm i corpe et
neqz ipe carne putat ee creatura
vbu di n p eo q vbu cat vilipedt
carne quia nesciebat ut i teplo eta
ta adorat omn creatoz 2° habuit
humilitate rspcu ipe infirmit Io dus
Due si vis potes me mudare No ei
dubitas d x clemencia sic loqt Dne
si vis Sz potiq sue indigitat z ifirmit
gsciq humilt dubitat ne sinis ipedicabi

decimi bufico sit indignus Vn ad
huilitez suaz exprimeda cecidt i fa
cie suaz vt dt Luc Ad exponis
Ambr dt qi i facie cecidt huilit e z
pudor vt unusqs d vita sue macūs
erubescat Sz gfessioz vecudia non
repressit ostendit vlnus rimediu postu
lauit dices Due si vis 3e volutē dni
no quai pietat incredulus dubitat s
qi demitor suoz gscius no psupsit
3° huit gfidencia respcu bonitat
d qua subiunges ait potes me mudare
Non allegat debes hc face non dixit
rogo ut hc faciat s volutez dni p
sufficieti causa sue salutis gstitues dt
Si potes vis Vn Ambr ipsi religios
z fidei plea gfessio e cu volut dni tri
buit ptatei Accebat n xm ee illu
de qo dt sapiens Subest ei cu voluerit
posse h aut gfideciam eri potat ex g
sideracoe duoz P° ex gsideracoe dfcus
artis medicine curative q no pt mor
bu lepre sanare 2° ex gsideracoe po
tecie creatoris q vtus sola volutate
potuit vniusa restaurare Vn Cirillus
Nouat n lepra exprimetis medicos
no cede s vidat diua e maiestat pelli
demones z cetos ab alys ivaliudinibus
curai que creat diua deuoti fieri No
dixit Due si vis potes me mudare De
inde cu dt Et extendens manu z ondt
effctu medici bnfici gsecutis vbi
ve huanitatis i xpo aegnt

Huanitatis ei ipeciu — Xo a me
Collate sanitatis effctu — duat
Reueude huilit exeplu

Regimentu quid ve huanitatis ondt
cu dt Et extendens manu sua tetigit
eu dices In vitate quid huanitatis pa
cio organicis distincta prob Et eo vi
aia rōnal gtinet Veritate go manus
organice distictaz ondit i extesione
manu z attactu ga qo dt Et extendes
manu sua tetigit eu vtute at aie
rōnalis ifirmat i actu volēde cu ait
Volo Vnd Greg Nicen Cu n sensus
tactus ppus e corpis sic et anime

moτ volūtas 2° adiūgit impiū dī-
uitatis cū addit d. Mūdāe Non ḡmctī
sic plerique latior putāt h' legendū
cū ī' qd' pcedit scz volo mūdāe Sz sic
dr hicō disiunctim vt sit sēsꝰ volo
sz facē qd' dic' me posse si volo Sed ut
maifeste ī ope mūdare ī ī opando
ti' mūdacōa ḡfēo Et ita h' vbū nō ē
infiniti moi vbi acti scz mūdo as .s.
ē moi impati vbi passiui scz mūdor
ar Ad euidēciaz pdictor Nōm ēz
ī ēsto insinuat' h' ācp ūale ipsiꝰ hūa
nitati sic ē extendē ma' ꝛ tangē
Et eē velle h' ul' illud Et ācp qd' est
ppūn ipsiꝰ dīuitati scz pficē volendo
qꝛ ipē deꝰ ē q' solꝰ dicit ꝛ fit Cogue
at ē vtriusqz acōn scz tactꝰ ꝛ ipēn
ad sanaudū Vn Cirilla Mirac ī hmō
ēsti dīne ꝛ corpar' opantes Dīm ē
eīn ita velle ut psto fiat oīa vnū
itaqz ēst ex dīna ꝛ huāna uā pficit
eo q' vbū caō fcm ē Sz q'ēt aliqis
quaē ēsti fuat' huc ordīnē ī sana
coē lepsi ut scz tangēt volēt ꝛ ipaū
sanaret Dicēm ē ad h' qꝛ ēst sic sa
nitates corpales pfcat ut ex ill' fen
cu spūales pūr ītendēt suis fidelibꝰ
ppvenīe In h' itaqz ordīe cuārōs le
psi fideles suos ꝙ tres pmuīt ērōs
quos pvidit dīna' sciatur in fide
quos vnꝰ ē maicheoz ditecumqz ē
nō habuit vāz ctute . cōn qs ē vitas
tactꝰ Cā extendēs ma' tetigit eū
Aliꝰ ē qꝛ ēst nō habuit vām aiam
ꝛ ꝙ istas ē ascūsi volūt' cū dr volo
3ꝰ ē aucꝗ error dicēt ēstū puraz
creatā cōn quē ē impiū dīuitatis
scz Mūdāe . quo dicto fcm ē ut vr sa
at' qꝛ ipē ē ī' e q' dr fiat et factū est
2° ex isto uno atq ordīe sanādi appact
qꝛ ēst nō ē sub lege Cā ursū ī legis
tangen' lepraz reddebān' imūdi ꝛ
eꝰ pliū indicabat sanatū qd' confirē
nō potuerit Cristꝰ āt n' tangēs im
mūda effīr' sed pocꝰ mūdos facit ēs
tangit n' tm iudicat sed mūdiciaz
opat' Terco subdr effectū sanatꝰ

collate dicēs Et ḡfestī mūdata est
lepꝰ eꝰ Natūā n' obediēs creatoī eꝰ
impiū ḡtinuo ī stamrat' a suis defe
ctibꝰ Sed' bn̄ insinuat istꝰ lepꝛe
curaꝰ q' ad vm salvator' vbū fuit
ḡtinuo mūdata Quāuis aut sic
obediat creatoī uā creata ḡsidāt tn̄
deꝰ ī talibꝰ bn̄ficiis qꝛ ipsiꝰ creatūe
volūtas nō sit ḡua creatoī sz pocꝰ
ei sit obediens ꝛ subiecta Sed' bn̄ est
ḡsinuatū ī isto leproso q' sue sanacōis
effcm ī xō posuit volūte dicēs dne
si vis potes me mūdāe Et h' ē qd'
dr Cuius Cessit aut mandanti uā cū
decēti volūte ꝛ qꝛ ullū habut' im
pedimētū volūt' ḡfestī mūdatus ē
Cm eē ḡgruit qd' dr Aug Elā nō
dubitat' credē nō tarda' sanacō qꝛ
nō distulit ḡfessiōi nō defuit mū
dacō Supūa' at si mes roāles lepꝰ
pctī infecta fuīt mēbrit' citissime
sanatez si voluntate se ēsto ḡformas
simplicit' ꝛ reverēt accessit ad eundē
Quarto ondr retunde exeplū hmli
tatis d. Et ait ei ihs vade ꝛ nēi dixꝛ
Ubi dupx' nobl documētū ondr Ad cuꝰ
euidēciaz Nōm ē ꝙ ī boīē q' a deo
recepiꝰ dupl'° nobl pīclm īminē
pt Vnū ne d' recepto bn̄ficio glām
relīqm ne ingrati bn̄ficiatis īveniam'
Cristꝰ itaqz vtriusqz pīclo pvidēs in
h' sanato pꝰ pcepit eīd' ut taceat
2° ut nunqz p recepto bn̄ficio sacdo
tibꝰ offerat ī' Sz vade ondē te sacꝰ
Pcepit gº pꝰ vade ꝛ nēm dixis
Ex h' eīn qꝛ boā agiꝰ l' boā recepiꝰ
nō debꝰ velle divulgari ad ianē glāz
Nec nobl ipꝰ attribuē qd' habēs
dicēte aplō Si aē accepisti qꝛ glāris
qsi nō accepis Ille qppe de accepto qsi
nō accepit glāa' q' nō bonū daūtꝰ
sz suis uiribꝰ attribuit qd' accept vel
q' nō dāuit sz ipaz glām qrit ī dono
Hanc e' vana iactaciaz videns salva
tor a recipiēte sua doā excludē dix
vade nemī dixeris Vnd Cris Nil dicē
nobꝰ docēs nō diligē ostentacōm ꝛ

honor. In hoc est exemplum dat superioribus
et presidentibus ac beneficiatis sua ut in
suis beneficiis laudem non querat propriam sed
aliorum salutem ac profectum ut dicit Augustinus
super lucam Illos si non vitaret iactantia et
gratia laudis lepram fortasse curare posset
in medicum ab infirmo. Secundo precepit eidem
ut munus offerat sacerdotibus dicens. Sed vade
et ostende te sacerdotibus et offer munus quod
precepit moyses in testimonium illis. Hoc autem
precepit ei ne ingratus de beneficio ex
istat curatoris. Consueverunt enim templum
deum divine in veritate constituti sunt deo
esse devoti per celebrationem aut et servitorum
ablationes sunt ingrati. Ideo salvator precepit
celebrato ut de beneficio sibi impenso gratus
existat deo et in signum gratitudinis munus
offerat constitutum vel Chrisostomus. Et quia homines
nostri in diu egrotant dum sunt in doloribus
vel aut convalescunt hebetantur. Mandat
ut sanatus deum pre oculis habeat dans
gratias deo. Sed tamen hic considerandum occurrit
primo quia istum misit ad sacerdotes dicens vade
et ostende te sacerdoti. Secundum precepit ei ut
offerat eis munus. Tertium quia addit in testimo
nium illis. Dicitur ad primum dicendum est quod istum
ideo misit ad sacerdotes in signum quod eos
honorabat et alios exemplum honorandi
prebet nobis propter officium sacerdotum. Secundo
ut ipsi sacerdotes videntes leprosum mun
datum a christo si crederent salvarentur et si
non crederent inexcusabiles redderentur.
Tertio ne possent eum arguere quod legem non
servet et tamen legi contrarium dicunt prescriptis.
Secundo ad ostendendum quod lex nondum erat in
suis observantiis evacuata nec malum
erat adhuc tunc eas servare. Eo quod non erat
adhuc tunc per nos oblatum illud verum
sacrificium cuius omnia legalia sacrificia erant
figura. Et hec ultima est ratio augustini dicentis
crisostomus. Dicitur ad secundum dicendum quod ideo addidit
eidem precepit moyses ut ipse legislatorem
et eius legem approbaret tamen a deo
datam. Et ut ostenderet se non esse moysi
contrarium sed conformem. Dicitur ad tertium dicendum est
circa hoc quod dicit in testimonium illis potest esse
relatum in eis quod precedit eidem precepit
moyses scilicet offerre in testimonium illis hoc est
munus oblatum erit in testimonium curationis
illius qui offerebat et non esset vera curationis
efficacia. Alio modo potest referri ad sacerdotes
ut sit sensus. Offer munus sacerdoti ut
illis qui recipient a te curato per me
munus nomen sit apud eos testimonium quod omnia
perfecte que a me fieri debent perpetrata est.
Tertio potest ad eosdem sacerdotes referri sub
alio sensu scilicet in testimonium illis id est contra
illos ut si aliquando te repellere vellent
tamen per me curatum quia et me odio ha
buerunt sit munus oblatum a te et receptum
ab eis sit tibi testimonium contra illos. Ultimo
potest intelligi in testimonium illis id est ut munus a
te in signum curationis oblatum sit illis scilicet
iudeis in testimonium quod te solo verbo sanando
testimonium perhibeo quod sum deus. Secundum quod
potest illas rationes que supra posite sunt. Hic addit
sunt magis valens quare deus precepit
sanato vide ne cui dixeris. Dicitur prima est
beati augustini super lucam dicens. Hec prima silentii
causa est imperata quod melior putat qui
fidem magis spontanee voluntate tenet
quam qui speratis beneficiis credidisset. Secunda causa
est quod ubi est evidentia rei superflua videtur
proclamatio ubi quia ergo manifesta est curatio
erat ipsa a lepra mundati superfluum iudicat
eius testimonium divulgavit. Glossa vero ait
si intellectum allegoricum lepra iste fuit genus
humanum lepra peccati originalis infectum
quod in ultimis diebus clemencie sue effectum
sanatus et mundatus postulat prior tamen
in divinam astrictis voluntates. Christus autem
descendens per medium eorum missus in de mon
te excellencie deitatis ad vallem nostre
humilitatis extensa manum id est verbo dei tangens
te nam humanum a prima lepra id est
originali macula. Ideo genus humanum cum
datum est ita quod quam diu erat abhominabiles
et sequestratus a consortio angelorum possit illius
sacerdotis reputari conspectum de quo dicitur in psalmo
Tu es sacerdos in eternum. Cui est offerre
debet id munus de quo dicit apostolus Ro xii Obsecro
vos per misericordiam dei ut offeratis corpora vestra hostiam
viventem deo. Morantur autem leprosi quoniam hec
peccatorum fecerat eo quod peccatum animam maculat

z vaietate affectonu desorit Quadmo
lep infiat corpus Et iste pctor aut xpm
pcedes adorat eu dicens Dne si vis po
tes me mudare Cu enim p pctis sinis co
fundit' ad simplex p indigencia rcipi
enda efficit' z eis volun' p oia conor
mat' Quo tlia opante cristus ma' sue
ime extendit z tactu sue gre omem
macula mentl expellit Oz ne homo sit
tato saluatori ingrat' restat agere fati
endu ut unus deuote laudl i testiomu
recepate sanitatl exsoluat Seqt'
2a ps prn' In q centurio' oudt xpm mede
cu ee morbi natm destrucutl sanadu
ceul morte Et quia introducit
Mettoian dispoitom
Excitatia adescensio Et ait illi ihs
humile consatom Ego ait centurio
Singlare comedatoi Audies aut
Primo go introducit metoian dispositoi
ubi considerare dea tia Loci affctm et
tractm Loci quid eu dr Cu at itusse
capharnau q iuptat' villa pigrrtc
dinis vel ager osolatois Ei em quis
pigredine tpalis delectatol z letitia
mundae osolatois infim pcti mtr
reit ad sanitatem dispoi potrit si pi
guedine deuotois z osolatoa spei eu
aia repleat' dicte' ci ps Sic adipe z
pigwedie replea' aia ma Affectu at
oudit eu subdt Accessit ad eu centurio
Et ex dictl Lu..a q misit ad eu seniores
iudeor' Mathea aut s Aug de ass'
ceuan' fiuat vsitatu modu loquedi in
quo aquis dr accede ad aque qui affcti
z desidio accedes miuitos intermedios
ad ipm submittit Tractm at dscdit
eu subdt Dne puer meus ic ubi expmit
centurio sua cari' tez z eius necessitate
Caritate quid qz vagat p suo q erat
ei ta carus z dilectus Et forte i hc suo
attendebat centurio tai natz qz mores
Ita q' ipt natam q erat hic Et ipt mores
qbi iste suus erat ornatus carus z dilectus
a suo dno habeba' Ideo eu suum pueru
uocat dicens Dne puer meus Exprimit
eius necitate q osistit i morbi pnua

qz iac i domo In morbi Vehencia
qz paliticus Nam ipr vehencia morbi
erat imbecoz amor desperata Consistit
eius i morbi agustia qz male torque'
agustia morbi ipm affligete Unde
eu dr Et ait illi ihs Ego venia z cura
bo eu Introducit incitatia z adescen
siom ua ex eu' te quam habut centurio
supplicano p suo ex humilte q se repu
tauit indigum pssua' accede ad xpm
Et ex fidelitate qua credt xpm posse
solo vbo curare dignus effectus est ode
scensioe q ipm excitaret ad eminabi
lem zuisiom dne ei zudeter Ego veni
am z curabo eu Ergo ait centurio ait illi
Dne no su dignus ic Ubi introdut extra
humilem consatom In q centurios tpo
vtue oudit' sa.

Humilitas — Humilitas quid i hc qp se
Fides — indigum reputat pntia
Prudencia — xpi dicens Dne n su dignus
ut intres sb tectu meu Qua humiltas
expssius sigt qd adiungit' Lu i ipt
qd z meip no su dignus arbitratus ut
venirem ad te Fides at centuriol oudi'
i hc qp addt Oz tm dic vbo z sanabi'
puer meus Vn hieco' Sic at i centu
rione comedacq fide eo qp credt paliticu
saluatorl posse vbo sanai Ita pz humi
litas i hc qp se indicat' idignu sb eu
tectu dns intraet Nc hic dicet cum
tata fide z humilte nisi illu que tre
bat intratur' domu suam corde gestaret
Na no erat mag fideli' si ihc intret
i pict' eius z no eet i pectoe eius Mora'
at vba centuriol nob pbet doctrinu
qui accedis ad recipiedu vaa z sacrta
dina ut sa tuc humili sentiam d' nob
z d' di clencia ofidam Vn aug Et tu
qui corpus z sangnem dni manducas et
bibis tuc dns sb tectu tuu ingredi' Tu
go humiliaus teip dicas Dne n su dig ic
Prudencia vero centuriol oudi' i hc qp ad
iungit Nam z eo hd ic Na eo hms que
uia videu' iesse z tn insut tagitu
sue fidi accepit ad intelligend posse
iesse ea q magl insul sr icce videut'

Attudenda nom[m] q[uod] c[on]sat[ur] Sequit[ur] g[ra]o ex
h[oc] q[uod] ni[us] videt[ur] ee dites Naz et
e[go] homo su sub p[otes]tate c[on]stitut[us] habes
sub me milites Et ex h[oc] q[uod] sub alteri[us]
p[otes]tate c[on]sisto n[on] subsit m[ih]i p[er] oe[m] modu[m]
milites q[ui] sub me s[un]t et t[ame]n m[ih]i integre
obediu[n]t Na[m] dico huic vade et vad[it] et
alii veni et venit et s[er]vo m[e]o fac h[oc] et fa[cit]
Cui d[icit] s[anctus] Aug[ustinus] v[er]bo Si e[go] q[ui] ho[mo] su[m] subditus
h[ab]eo p[otes]tate[m] q[ui]d tu potes cui o[mn]es s[er]viu[n]t
p[otes]tates Sicut g[ra]o dico huic vade et va-
dit Ita et tu potes dice[re] infirmitati ut
recedat et recedit Sic alii dico veni et
venit Ita et tu potes dice[re] sanitati veni et
venit Na[m] plus t[ibi] subiac[et] infirmitas et
sanitas q[uam] m[ih]i subiacet milites q[ui] sub
mea p[otes]tate s[un]t Moral[iter] a[ute]m sic d[icit] Ioh[ann]es
p[er] subiectos centurio[n]is p[ossu]nt intelligi vi[rtu]t[e]s
n[atur]ales q[ui]b[us] multi gentiles pollebant
vel e[ti]a[m] bone et deuote cogitaco[n]es Dicat
g[ra]o malis et defectuosis cogitacoi[bus] ut re-
cedant et recedet Bonis a[ute]m ut veniat
et veniet Quoq[ue] m[e]o id e[st] corpori dicat
ut faciat q[uo]d e[st] imp[er]atu[m] et dictatu[m] est
a m[en]te roe Ad informaco[n]e[m] e[ti]a[m] m[or]a[li]am
Sciendu[m] e[st] q[uod] centurio et zacheus differunt
s[e]c[un]d[u]m habent ad c[hris]t[u]m in f[a]c[t]o s[ed] t[ame]n c[on]formant
i[n] m[er]ito Differunt quidem i[n] facto q[ui]a hic
s[cilicet] centurio recusat eu[m] intrare i[n] domu[m]
sua[m] zacheus a[ute]m recepit eu[m] gaudens
Sz conformant[ur] i[n] m[er]ito q[ui]a ta[m] centurio[n]is
humilis recusa[ti]o q[uam] zachei leta susceptio
acceptant[ur] a d[e]o Ex q[u]o insinuat[ur] nob[is]
expresse q[uod] intrandu[m] ad sacramentu[m] diuina de-
vote et reuerent[er] accede[re] m[er]itorium est et
acceptu[m] t[ame]n si c[hristu]m d[omi]n[u]m i[n] domu[m]
m[en]tis gaudentes recipia[m]us cu[m] zacheo
Centurio e[ti]a[m] humilit[er] ab ip[s]o abstine[n]s p[ro]pt[er]
m[en]tam imp[er]fect[i]o[n]e[m] e[st] d[e]o placitu[m] ac si
declinem[us] tanta[m] excellencia[m] reuerent[er]
cu[m] centurione Aliud e[ti]a[m] c[on]siderandu[m] e[st] ad
m[or]a[li]am informacione[m] s[cilicet] q[uod] d[omin]us i[n]vitat[us]
ire ad filiu[m] reguli ire recusat Ad s[er]vu[m]
a[ute]m centurio[n]is n[on] invitatus ire p[ro]mittit
In q[u]o sic d[icit] Greg[orius] R[e]t[un]dit[ur] sup[er]bia n[ost]ra que i[n]-
d[e] q[uod] i[n] h[omin]ib[us] n[on] n[atur]am q[ua] ad yma[gi]ne[m]
d[e]i facta e[st] s[ed] honores et divicias

honoram[us] Cu[m]q[ue] pensam[us] q[uod] ista eos s[un]t
p[er]fecto interiora minime videm[us] du[m] ca
c[on]sideram[us] q[uod] in corporib[us] desp[e]cta s[un]t ne-
gligim[us] pensare q[uo]d s[un]t Sed i[p]se r[e]d[em]ptor factu[s]
c[hristu]s nos docuit n[on] cole[re] magnos et
c[on]tempnere minores s[ed] paup[er]es et divites
sicut honorare sic n[atur]ale debitu[m] postu-
lat et requirit Deinde cu[m] d[icit] Audiens
a[ute]m ih[esu]s mira[tus] e[st] describit singulare[m]
c[om]mendacione[m] cen[turionis] p[ro]mittit[ur] admira[ti]o q[ui]a
Audiens ih[esu]s miratus e[st] No[n] q[ui]d admiratus
q[uia] audiret re[m] qua[m] p[ri]us n[on] noverat
Na[m] sic d[icit] Aug[ustinus] s[er]mone Beniamin matheus
haut fide[m] in eo fecit q[ui] de eo mirabat[ur]
Admiratus e[st] igit[ur] ut admirable[m] et co[m]-
menda[bi]le[m] faceret fide[m] centurio[n]is Et quod
signo ostendat s[cilicet] admirable[m] h[ab]ere gra-
tias fide[m] admirando v[er]bo expressit Na[m]
sequentib[us] se dixit Amen dico vob[is] No[n] inveni
tanta[m] fide[m] i[n] isr[ae]l Na[m] i[n]tell[igi] mod[us] veri-
tatis p[ro]t[est] Uno[modo] ex p[ar]te motiui ad crede[n]-
du[m] ut sit s[ens]us No[n] inveni tanta[m] fidem
i[n] isr[ae]l i[d est] aliq[uem] q[ui] tam pauca motiva crede[n]-
di i[n] me habuit sic iste habuit q[uod] ta[m]
integre credet i[n] me Crede[n]t e[nim] discip[u]li
habuit p[ro]p[he]tias vel ioh[ann]is p[re]dicacio[n]e[m] vel
q[uam] vocaco[n]e[m] vel alia p[er]suasio[n]e[m] Credere
a[ute]m is gentilis n[on] habuit aliq[uem] eor[um]
d[e] p[re]dict[is] et i[de]o ei[us] fides a quo[modo] maior
c[om]menda fuit Alio[modo] ex p[ar]te r[ei] credite
Credid[it] e[nim] n[atu]ra q[ui] fuit isrelita s[ed] r[e]p[re]h[en]s[u]s e[st]
dicens D[omi]ne descende p[ri]usq[uam] moriat[ur]
fili[us] m[eu]s Sicut martha et maria credi-
dit dice[n]s D[omi]ne si fuisses h[ic] et[c]. Sz fides
illor[um] fuit r[e]p[re]h[en]sa putabat n[on] eu[m] n[on]
posse s[e]parari ubi p[rese]ncia corp[or]is e[ius] n[on]
esset Iste a[ute]m supgredit[ur] eos dicens
Tantu[m] dic v[er]bo et sanabit[ur] puer m[eu]s Tercio
ex p[ar]te stat[us] Iudei e[nim] i[n] statu leg[is] co[n]-
stituti facil[ius] potuiu[n]t crede[re] excellencia[m]
c[hrist]i p[ro]pt[er] doctrina[m] et p[ro]phecias leg[is] ma-
xime cu[m] exsp[ec]tar[en]t messias Centurio
a[ute]m i[n] statu gentilitat[is] existens nulla
p[re]dicc[i]o[n]e habebat s[ed] n[on] g[ra]o crede[re] fuit maio-
ris fidei q[uam] fides huius m[od]i incarnacio[n]e[m]
ex h[omin]is in q[ui]b[us] vivebat Cu[m] g[ra]o allego-
rice s[ecundu]m hec[ro]n[imum] In fide centurio[n]is significa

est fides gentium que maior fuit precessu temporis
quam fides iudeorum. Sic prophetice dicitur de dominis
per prophetam. Populus quem non cognovi servivit mihi
in auditu auris obedivit mihi. Secundo
per viii libro. Dico autem vobis quod multi vestrum
qui ouder se esse hic domini gratie confirmati
et glorificati sunt per fide que commendatur in
centurione. Circa quod sic procedit. Predicat in-
primo creditorum primum. Dico autem vobis
secundo migratorum simplicium. Filii autem regni
tertio declarat fidelis intentum. Et dicit centurioni
Predicat ergo creditorum primum. Dico autem
vobis quod multi venient ab oriente etc. id est
ab omni parte et ritu et statu ac cultu
gentilis. Vel ab oriente iuventutis et
ab occidente senectutis. Vel ab oriente gratie
illuminante et consolante et ab occidente tribu-
lacionis venient scilicet per fidem quam iste gentilis
centurio consignat. Et recumbent id est requie-
scent cum abraham ysaac et iacob quibus spe
promissio est benedictionis in Christo. Et sic isti recum-
bent cum eis in me credendo quod a predictis
patriarchis descendi. In mea gloria cum eis
requiescent in qua requie lux est exultacio
gloria et longevitas sempiterna. Deinde
cum dicit Filii autem regni eicientur etc. predicat
migratorum simplicium. Circa filii regni
id est iudei qui acceperunt legem qui dispo-
nebantur ad regnum. Vel in quibus deus elegit per
ipsos regnare et prius predicatum est eis re-
gnum dei. Eicientur in tenebras exteriores
hoc nobis significat paulus loquens iudeis
Actuum 13. Vobis oportebat primum loqui verbum dei
sed quoniam repellitis illud et indignos vos
iudicatis vite eterne ecce convertimur ad
gentes. Videntur etiam simplicia tenebre
exteriores quod hii qui deputantur principaliter
ut ipsas a dei luce exterius repelluntur.
Et hoc merito peccati eius iuste retribuitur. Et
qui vivendo in peccatis vel in errore ignorancie
dilexerunt tenebras interiores congruenter
dicuntur in istas mitti in tenebras exteriores.
In quibus quilibet pro peccato subiugitur. Ibi erit fletus
et stridor dencium. Fletus quidem ad designan-
dum tormentum ignis clamores. Solet enim
ex fumo procedente exigue [illegible]
Cum ergo ex mordiato adire regnum

temporalium deum conspexisset ex violencia ignis
ardentis sic cogentis. Et qui ardore dei
et ipsi fugiunt remanserunt frigore vehe-
menti stridebant. Hoc quod vobis pondere
corporum penas dicebat. Ab aquis nivium
transibit ad calorem nimium. Ultimo declarat
esse fidelitatis intentum quum dicit centurioni
Vade et sicut credidisti fiat tibi hoc est secundum
mensuram tue fidei fiat tibi donum quod
intendis. Cuius mensuram et quod meritum
declarat sequens effectus cum concludit. Et
sanatus est puer ex illa hora. Tanti etenim
meriti fuit fides istius ut non solum a Christo
credens sibi meruit sed etiam suo absenti
potuit sanitatem. Nos ergo fidem et devo-
cionem centurionis imitantes sic in dei
acceptacione erimus quod omni delictorum me-
dio et conseque sanitatem eternam nobis concedat
ihesus christus qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Dominica tercia post epiphanie.

Ascendente ihesu in naviculam
secuti sunt eum discipuli eius. Matthei 8.
In hiis quibus aliorum cura com-
missa est et ad quos pertinet alios dirigere
videmus hanc consuetudinem multum vigere
ut intendunt ducere vel duci permittere sibi
commissos in aliquod periculum vel in aliquod dubium
ut primodum subveniendo vel satisfaciendo
eisdem ducant eos ad perfectum perdere et
ad culmen perfeccionis intentum. Ubi gracia
eius pater intendens permittit filium aliquas
indigencias experiri ut primo subveni-
endo eidem doceat ipsum et pericule pe-
riculosa que a patribus voluntatibus illata
devitare. Prudens doctor discipulis sepe
difficultates proponit studens ut eos reddat
sollicitos querere que ignorant. Et sapiens
medicus intendens patitur ut egrotans aliquod
periculum infirmitatis incurrat ut primodum
et efficacia sue artis evidencius cognoscatur
et beneficium sanitatis restitute dulcius
accipiat. Salvator ergo sicut as in suis
operibus id quod sapiens in moribus et natura
plantavit aliquam permisit aquam defectum
in ibi ut ipsum primodum reparando sua
potenciam clemenciam et sapienciam patenter
ostenderet et sua bonitate faceret ...

[illegible]. Propter quod et discipulos volens in-
ducere et attollere ad considerandam excellen-
tiam divinitatis in ipso latentis eosdem
periculum maris facit incurrere ut constituti
in tali necessitate de qua per se non possent
evadere ad ipsum recurrant amore; quo
recepto eius amorem clarius recognoscant.
Et hoc est quod attendens sanctus expositor
dicit: Ascendente domino in naviculam secretum
quibus verbis sub ordine prolibatum describit
difficultates periculi excitati. In primo
necessitatem auxilii postulati. Et ac-
cesserunt et suscitaverunt eum. In fine
celeritatem suffragii communicati. Tunc
describo ergo primo difficultates periculi ex-
citati. Introducit primo
periculi occasionem in ascendente id est in
mari perturbatos. Et ecce motus
formidinis permissos. Ipse vero dor[miebat].
Introducit ergo primo periculi occasionem domino
ascendente id est in naviculam secuti sunt
eum discipuli eius. Sicut enim non ignoramus
Christus per terram de loco transiit ad locum ut
occasionem preberet hominibus experiendi suam
virtuosam potentiam super terram. Propter quod sepius
replicatur hanc sententiam: Ut autem sciatis
quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi
peccata. Ita non sine certa ratione transiit
mundum ad mare ut per occasionem marini
transitus suam virtutem manifestaret in aquis.
Et ideo ascendit in naviculam ut navi-
gantibus per mare eius potentia confiteretur in
eo. Et hoc est quod dicit [illegible]: Cum multa ma-
gna et mirabilia Christus ostendisset in terra
transiit ad mare ut ibidem excellentius opus
demonstraret quatenus terre marisque dominum cun-
ctis se esse ostenderet. Non solum autem
manifestatur occasio periculi excitandi in hoc
quod ascendit in naviculam sed etiam in hoc quod ipso
discipuli eius secuti sunt. Secuti sunt enim
discipuli eius. Utile periculum est id est per quod homines
qui constituuntur in eo datur occasio ut in certo
ubi recognoscant seipsos. Cum ergo Christus
multos non discipulos honoribus dignos efficeret
voluit eos tunc sequi se permisit quibus
providit eos de periculum [illegible] ut co-
gnoscerent in ipso periculo quod per seipsos

possunt quod eorum virtus valeat humili-
ter se sentiant et in honoribus constituti. Unde
Crisostomus: Accepit autem discipulos secum in navem
ut in periculis stupescerent et in honoribus
moderata de se arbitrarentur ut enim non
magna de se saperent propter quod preter alios
dimissis eos retinuit permittit eos flu-
ctuari. Ex hoc etiam istius periculi occasio videtur
aliter ostendi quod discipuli non secuti. Nam
ideo discipulos debebat inter periculis exponi
inter temptationibus periculum et inter pertur-
bationibus molestari ut ipsos assuefaceret
ad sustinendum fortia ea que providebat
eos pro suo nomine debere portare permittit
ipsos periculis maris periculum experiri. Tur-
bam autem quibusdam facilibus monitis instru-
endam non inducit in periculo contumelia sed
potius miraculorum nominate et verborum suavi-
tate deducit. Et ideo dicit Crisostomus: Ubi enim
miraculorum ostensio erat permittit plebem
adesse, ubi autem temptationum et timorum
acceptio adlethas orbis terrarum quas
excitaturus erat hos solos assumpsit in
difficilibus volens ergo illos sed se quos ad
omnia prestanda pro nomine suo disponit.
Deinde cum dicit Et ecce motus magnus
factus est in mari, introducit motum perturbatorum
qui facta est non casu neque ordine naturalis
causa ventorum permittente id est qui producit
ventos de thesauris suis. Unde hic autem
factus est hic motus magnus ut discipuli qui
viderant in aliis magnam potentiam liberan-
tis ipso experiendo in seipsis eius potentiam
in magnis periculis plus extimarent eius
virtutem quam extimaverint ea per ea que in
aliis potuerant cognovisse ut dicit Crisostomus.
Est attendenda est magnitudo istius periculi
quia motus id est fuisse tam magnus ut na-
vicula operiretur fluctibus. Consuevit enim humana
fragilitas in excellentibus et insolitis peri-
culis plus timere et dum plus timet plus
desiderat liberari et liberata melius recor-
datur beneficium sue liberationis, ex quo gratior
efficitur liberatori et ipsius voluntati liberius
se coaptat. Ut ergo discipuli amplius timerent
aut et timendo amplius desiderent liberari
per Christum et liberati per ipso sollicitius recordetur

bitacore eius ac p hec gradus efficacius
esse. ꝛ audita eius volunti p oīa se co
aptet pmittit eos magnis maris in
undacoibus fluctuari Et io dr Math
ffacta ē aūt tēpestas magna ut
magnū opus ostenderet. qr qnto magis
fluctus naviculē mivebat tanto magis
discipulos timor turbabat ut plus desi
derarent se liberari p miracla salvatoris
Deinde cū dr Et ipe dormiebat Inducit
formidis pmissioꝛ Quāvis ista
dormicio i xpo ostenderet veritatē carnis
humane qr sic dormit vaccat sic verus
homo ē Et eo mō dormit i navi sicut quo
cōsueverit aliquis hominibus hō dormire
sa sr ēmoral Sic addr aūt. mi Tu ai
hc insinuat quadā valē pmissioꝛ q
i piculis salvatoꝛ dimittat hos suis
ut expiencia qr ex scriptis desierunt ad
di amorem dvocaq ꝛ frenaq revera
Et hc mō ipha dīnaz clem is ipocaz
tpim dni dormiēte mit excitare dns
Exurge q̄re obdormis dñe Igit pueri
suscitata p di pvidēciaz figurā pcessit
i nova Ione I vt dr Ioō Sic ei tpe
tēpestatis exorti pōrī ionas descēdit
ad inferiora navis ꝛ dormiebat Et sal
vator tpe motus istius q magnus fuit i
mari dormiebat scz q i puppi tāq
i supiori pte navis Unde ab fru ē
a deo ut i ista tepestate mari dormiret
salvator Naz sicut Cris dr Si vigilasset
tēpestate exorta vl' nō timuissent vl'
nō rogassent vl' nō credidissent eū tem
pestatē illaz posse vbo sedare q ipso
vigilante qi eo invito accidere potuisset
Dormivit g° quiescens Ne 2a pa
pu lib Et accessert ꝛ suscitanent eū
In q describit̄ necessitas postulati
auxilii Cōr quia introducit circa p°
refugiū ad qd recurrit i Et accesserunt
Suffragiū qd ab eo postulat dicens Dne
Piculū qd pmittit i Perimus
Defectū q rephendit. Quid timidi estis
Introducit g° p° refugiū ad qd recur
rit dicens Et accessit ꝛ suscitavit eū
Queda sr picla i qbus fuga pot esse
refugiū. queda in qbus defensio Alia i
qbus excusacio pt pbere cura sr tutelaz
Nonnulla vō picla ita supant oē cosi
liū evadendi p viā alicuius iventoꝛ humane
ut de solo divino adiutorio possit hō spare
Et i talibus piculis recurrit̄ ad dnm cum
quodaz fiducie ad illū de quo credit qr po
ssit ad se recurrentes tueri. ꝛ p tale co
silium refugiū eoꝝ q in hmoi piculis sunt
detenti Cum g° discipuli xpi i maris
piculis cōstituti Nec fuge divinctio Nec
defensionis auxilio Nec est aliquis excu
sacōis pallio mali pturbacoꝝ potuit
declinare qr amerentes effecti cū quoda
securitatis spectu recurrunt ad xpm ꝛ dor
mientē suscitant ut ipso vigilante solvere
vnt dr Orig Os tanto metu discipuli
fuerant cōstituti ꝛ pene aīo alienati ut
irruerent i eum ꝛ nō modeste ac leniter
suggererent sed turbulent suscitarent
eū Deinde cū addr dicentes Dne salva
nos Introducit suffragiū qd a xristo
postulat̄ p discipulos Sic n' nā diligit
ꝛ appetit sup oīa sua pservacoꝛ ꝛ cōtinua
cōm i tota sua duracone Ita i piculis
sup oīa diligit suā salutē Et io omissis
ceteris humanis affectis qui pcm mortis
incubit solū deposcit salutē Discipuli
g° salvatorē int fluctus cōstituti undaz
de sola salute mercedes exorste postulant
Dne salva nos Deinde introducitur
piculū qd pcesat̄ cū allegatur Perimus
Sic in qlibz nā diligit suum esse Ita
timet id pde qd ē Vnu pus allegat ut
dīnaz iraz inflecteret Crisi' sic ambos
q perierat Sic discipuli formidantes dicunt
Perimus Deinde introducit defcm q
rephendit̄ cū addr Et dixit eis Quid
timidi estis modice fidei Vbi ei mag
auxiliū ad defensionem qr sit piculū
qd pt introducere lesionem Et tn timor
timiē qui tale amori pus ē ex defcu
fidi venit Vnde g° defcm fidi cōstitut
i discipulis rephendens q huius divinum
auxiliū pncia scz creature piclm
formidabat Dicit ipm ex modicitate
fidi fore causatū Et io sedm Marcu

carencia fidei eis imperans ventis hoc
est, scilicet cum ostendit dicens Quid timi
di estis nondum habetis fidem Vel aliter
Cum expertum esset pluries in multis operibus clemenciam
eius ad compaciendum et potenciam ad subveni
endum hiis qui sunt in necessitatibus et periculis
constituti Et tamen ipso presente timent periculum
de novo consurgens modicam et remissam fidem
de eius potencia et clemencia habere probantur
Cum ergo discipuli experti erant clemenciam
et potenciam salvatoris in relevandis de
fectibus super terram timentes cum ipso pericli
tari in mari ex modicitate fidei procedebat
Et ideo eos Luce 8 de carencia fidei rep
rehendens dixit Ubi est fides vestra Quasi
diceat In signis tot potestatem meam super terram
cognovistis quare non creditis quod et in mari
potens sum Et si mors immineret non e
debuistis certam constantissime sustinere Cum
ei modicum credit arguere quod minus conspicue
vel aliter poterat estimare de Christo quod vigi
lans corporaliter possit a maris periculo liberare
dormiens autem non posset Ac per hoc in tali
periculo accedere et eum suscitare ex defectu
fidei venisse notum est tamen si crederet
quod filius dei mori potens esset ad sal
vandum corporaliter dormiens quam corporaliter sanum
homines assumptum vigilans Unde Crisostomus dicit in
omelia Quique autem dixit quia non modice
fidei fuit accedentes suscitare ipsum hoc
signum fuit quod non decentem de ipso opinionem
habebant Noverant enim quod excitatus
potest mare increpare nondum autem dormiens
Mirabile hoc esset non presentibus tamen ubi hoc signum
fecit ut non accusentur modice fidei
si discipulos solos accipiens corrigit
Congruunt ergo modicam fidem in eis
reprehendit quia salvatorem habentes presentem
periculum timent et vitam habentes secum mor
te formidant ex hoc solo quod corporaliter
dormiebat qui secundum divinitatem subjectam nunquam dormit
Ecce nunquam ps. Non dormitabit neque dor
miet qui custodit israel Cui expositioni
satis concordat Augustinus dicens O vacces discipuli
salvatorem vobiscum habetis et periculum times
vita vobiscum est et de morte solliciti estis
quia dicit hoc in vobis non esset nisi vobis fides

aliquantulum defecisset Secundo tria precipua
Tunc surgens imperavit ventis et mari Ubi de
scribitur christi triplex celsitudo suffragii concitati
Ad cuius integritatem manifestandam
potenciam imperiosam Tunc surgens
Efficaciam virtuosam Et facta est tranquillitas
Evidenciam prodigiosam porro homines
Describit ergo primo potenciam imperiosam cum dicit
Tunc surgens imperavit ventis et mari Illius
enim proprium est imperare qui super eos quibus
imperat potestatem habet dominium Christi
maris ergo est eis secundum divinitatem creature ad
eius nutum verbo et officio imperantis Et ideo
dicit Marci 4 Et exsurgens comminatus est vento
et dixit Mare tace et obmutesce Hanc
locucionis formam imperiosam potestate in sic loqui
te designat Unde Beda super Lucam dicit quod ex
hoc loco intelligitur quod omnes creature sen
ciant creatorem quibus enim imperat senciunt
imperantem Cum ergo ventis et mari imperat
ponitur cum se super creaturas habere demonstrat
Et quamvis huius potentia optime declarat
virtuosa efficacia Secundo describit christi
efficaciam virtuosam cum addit Et facta est
tranquillitas in mari propria non in mari ma
gna tranquillitate fecit ut magna co
gnoscerent quia tam magnam efficeret et per
effectum cognoscerent eum esse dominum Et propter hoc dicit
In diversis partibus maris motum et fluctuum
eius tu mitigas Et ut dicitur de tam
magno timore ad magnam fiduciam in
ducerentur Unde Crisostomus De magno vento
facta est magna tranquillitas Decens non magnum
magna facere Et ideo quod prius magis con
turbavit profundum maris nunc itaque tran
quillitatem magnam fieri iussit ut discipuli
nimium conturbati magnifice letarentur
In hoc esset notandum ponitur imperantis quod natura
pro tempestate maris in partem si cessante
paulatim fiat tranquillitas inducitur et sonus
Et pro magna tempestate subito fieri
magna tranquillitas gloriose christus in primis
fecit solo verbo hoc non est naturaliter
virtute Et ideo qui hunc effectum viderunt ponentes
dominum maris eum cognoverunt ut dicit Crisostomus in summa
Et ideo ultimo describit christi evidenciam
prodigiosam Cum homines cum vidissent miraculum

si dicens Qualis est hic quia mari imperat et uen-
tis Dominus in figura humana et nauigans
ipse uidebatur et homines et aliis hominibus
similes et conformes Sed imperium eius et obedientia
creature eius excellentiam testabatur Et
non tamen quia excellentie diuinitatis hec apparen-
tes homines semper non nouerunt Et non compre-
hendentes latentem diuinitatem in ipso admi-
rantur dicentes Qualis est hic quia etc Ac si di-
ceret quasi Quanta est hic quia fortis quam magnus
iubet non creature et non sunt gradientes iussionem
eius Sed attende quia obedientia cuiuslibet alterius
creature hominis inobedientiam iuste condempnat
Nulla enim alia dei preceptum transgreditur
nisi uoluntas humana et forte angelica
dampnata Et ideo soli homines mali et primi
demones dampnabuntur ut qui noluerunt sponte
obedire imperanti inuiti subsunt iuste
punienti Dicit autem homines mirati sunt
et non discipulos admiratos dicit Quia enim
discipuli ex pluribus prius miraculis cognouissent
in Christo naturam diuinitatis non erat eis occa-
sio noue admirationis uidere quod mare et
venti parerent imperanti Naute autem et alii
qui preter discipulos erant in naui hoc nondum co-
potuit Et ideo de talibus uidetur euangelista dixis-
se cum ait Porro homines mirati sunt Et hoc
est quod dicit Beda super hoc Non discipuli sed nau-
te et ceteri qui in naui erant mirabantur
Et de eius omni uentis et mare obedirent
persona dubitabant Et cum eo concordat Origenes
dicens Sed qui homines mirati sunt non putes
hic apostolos significatos Nusquam enim inuenimus preter
honorem cognominatum domini discipulos Sed semper
aut discipuli aut apostoli nominantur Mirabantur
ergo hii homines qui cum eo nauigabant quorum
erat nauicula Sed autem ipsi discipuli cum ce-
teris admirati sunt de tam copiosa auctoritate
imperantis et de tam celeri ac insolita obe-
dientia maris obtemperantis tunc uiso nominantur
homines Quia secundum quem hominum noticiam
deitatis minus perfecte de Christo senserunt Et
ideo Beda uerbis subiungit Sed autem quis contra-
rium uoluit eos qui mirabantur fuisse
discipulos respondebimus recte homines appellatos
qui necdum potentiam nouerant saluatoris
sic perfecte quam postea cognouerunt semplene

Hec de litterali expositione sufficiant Mistice
autem post hec hystoria enarrata exponit de sta-
tu ecclesie primitiue Christo adhuc existente in mundo
Secundo de cursu totius ecclesie militantis Tertio mo-
raliter ad nos informandos Quantum ergo ad
statum ecclesie primitiue Christo adhuc viuente in
melius fit per nauiculam crucis autem ipso Sicut
dicit Beda super hoc et super Lucam De cruce
autem super qua descensurus ipsum inuitatur ipse Christus
dicebat dicit Qui uult uenire post me
abneget semetipsum et tollat crucem suam et
sequatur me Ascendente ergo Christo in nauicu-
lam id est appropinquante ad mortem quam
pertulit in cruce secuti sunt eum discipuli
per aliqualem imitationem Et ecce motus ma-
gnus factus est in mari quia Christo detento et
ad passionem deducto motus magnus pertur-
bationis factus est in cordibus discipulorum et omnium
fidelium qui tunc Christo adheserant in tantum
ut certam pusillitatem et pene totam desperationem
Ipse autem tunc dormiebat scilicet dormitione
soporis corporalis mortis Iam quia per triduum in
sepulchro quasi in puppi sub omnium tumultu tranquil-
le pausationis dormiebat Sed discipuli querentes
et desiderantes resurrectionem eius uidentes quasi ad
ipsum accedentes ipsum suscitasse dicuntur pro
eo quod ipsum resurrexisse predicauerunt et annun-
ciauerunt Quoniam resurgens a mortuis imperat
ventis dubitationum et maris tribulationum
atque tempestas et sedata dubitatione atque
expulsa tristicia facta est tranquillitas magna
eo quod magnum gaudium et magna consola-
tio tunc in cordibus fidelium est reducta Sed
increpauit paruitatem fidei eorum quia ipso
apparente post resurrectionem estimabant discipuli se
spiritum uidere Ipse dixit Videte quia spiritus
carnem et ossa non habet Et iterum Videte
manus meas et pedes meos quia ego ipse sum Et iterum
cum apparuit eis et increpauit duritiam cordis
eorum ut dicit Marcus ultimo Et iterum cum dixit Luce ultimo
O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus
que locuti sunt prophete Quia pedem et filiam in
hominibus ubi consignata sunt quibus ut dicit Marcus
timidi est modice fidei Sed homines mundani
uidentes tranquillitatem data ecclesie miracula
que in nomine Christi eius discipuli faciebant mira-
ti sunt dicentes Qualis est hic sic Christo qui resurrexit

a mortuis. Sta et venti hoc est creature superiores et mare hoc est creature inferiores ad invocationem ea nominis mirantur et per quem ad veram fidem et reverentiam sunt deducti etc.

Secundo per allegoriam assumitur quantum ad statum ecclesie militantis in processu huius mo. Navicula est ecclesia in quam christus ascendit dum qui per fidem in ea vacat esse dicitur et quod ea catholica ei per veram fidem inseparabiliter adheret. Sed interdum christus obdormit quando ad tempus ipsam ecclesiam tribulari permittit. Ita quod tunc venti doctrinarum et opinionum falsarum et mare persecutionum inundantium. Maiorem quando excitantur per principes contra ecclesiam qui continuamentem faciunt tempestatem validam ut videatur subingi. Sed fideles in ea existentes ad dominum amorem recurrentes quasi dormientem eum excitant dicentes. Exurge domine adiuva nos et libera nos propter nomen tuum. Cum consurgens in auxilium verbo imperans sui tam ventos false doctrine quam procellas inundantes perturbationum sanctis redarguit. Mediante fidei illorum qui dubitabant ecclesiam in eis posse deficere. Reducti sunt ad nichilum persecutoribus eius nichil aliud restat nisi ut carnales homines admirentur quod subito de tantis persecutionibus ecclesia redditur ad pacem etc.

Moraliter autem Navis est quilibet anima que ideo nominatur est domini quod capax est eius in qua christus ascendit quando per caritatem habitans in ipsa per mare huius seculi facit suos fideles transire ad portum salutis. Sed interdum permittit ad tempus animam ventis temptationum concuti vel undis adversitatum impelli. Ita ut videatur homini iusto quod sine dei adiutorio pereat et in temptationibus pene deficiat et perturbationibus animi frangatur. Tali tempore christus interdum dissimulat et deserit adiuvare ut eius animam probet. Ita quod talis permissio est quedam dormitio. Taliter autem et fidens tunc anima debet ad ipsum recurrere ut se in temptationibus subveniat et succurrat. Ac si dicat tunc cum propheta Exurge quare obdormis domine exurge et ne repellas etc. Et in psalmo Domine salva nos perimus. Et tunc ipsam perseverante in spe custo vino instinctu sue verbo quod vino inspirationis afflatu vel timore defensionis amoris oculi quod molestat commo tranquillitatis nichil aliud in eis anima respondens consensibus nisi considerare paucitate. Eos advertentes omnes cogitationes suas dubias suas sensuales suas diffidentes admirantes potius quam paucos inveniunt. Dum tam prompto et efficaci amore. Ex quo novitate tanti subsidii inducentur considerari quod christo imperanti obediunt et mare procellarum id est huius seculi tempestatibus et venti temptationum que malignis spiritibus suggerentibus excitantur etc. et ipse nobis etc.

Dominica quarta

Simile factum est regnum celorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. Matthei 13. Status ecclesie qui pugnat in terris in militantis assimulatur statum qui reperitur in ordine et regimine civitatis et rectoris ipsius qui per leges eius primo conatur prevenire discordias et bona volu tertio animi secundo prevenire pericula que possunt accidere. Tertio suadere mutuam supportationem offensarum pro pacis. Quarto comendare discretionem qua debet agnoscere conditiones omnium. Quinto longanimiter supportare quosdam defectus propter maius bonum quod inde elicitur vel propter aliquorum conversionem que finaliter reducuntur ad bonum. Et ultimo per iustitie equitatem dare unicuique quod meruit. Secundum ergo sex predicta christus in presenti parabola sex virtutes unitas ecclesie fidelium in hoc modo describit. Prima est bona voluntas. Secunda sollicitudinis cautela. Tertia est discretionis supportatio pacifica. Quarta est discretionis delicata. Quinta est longanimis tolerantia. Sexta est retributionis iustitia. Et hec sex quedam Glossa insinuat que in principio huius evangelii ponuntur sub hiis verbis. Loquitur bona voluntate et cautela et pacientia et discretione et longanimitate et iustitia. Secundum ergo predicta evangelium illud dividitur in sex.

Primo ostenditur quod deus in hominem seminavit bone voluntatis plantat ibi Simile factum est regnum.
Secundo quod cautele negligentia pariat ibi Cum autem dormirent homines venit.
Tertio quod defectus aliorum supportare conatur ibi

Accedebes aute fm pussfaciad
1° q dissterco sumaz ato pimpitat i
Ogim at duxit ei vis
2° q longanitas usq ad tps mita sup
portat ibi bonite vtq crescere
3° q msti^a decent remunerat ibi
Et in tpe messis dicam P° go sui^z quo
deq in hoie seiauit boe volut^t pla
tat qui pmittit^r Vnde sim e regim
ce Seme at p regnu celoz itellig^a
pus ecclia siue na humana q ad cose
qndu regnu celoz gdita e qnt dr
factu ee Na q eccla pus sit p fide
ggregata Bilit q humana na sit ad
regnu celoz ordiata h^c sim e ab i°
q ? illa ggregant ? ista crea^t Et qm
ide p^r fatiuas deq sua benignitate vt
qz indidit semia boe volutat? ? pn
cipia rete viudi at fructu spuale z
gmandi Vedo dr simil hoim q seiat
boni seme i agro suo Vt p hoiez
itelligaq benignitatez iq d' q° dom e
p pos Et ho natq e in ca ? ipe sudat
ca altissig P seme seiatu in agro
eq intelligaq nale indicatoriu in
humana na oiginalit seiatu ? recti
tudine fidi in ecclia inspiratuz De vt
qz n° pt intellig qd' dt dns Seme ?
platum te vineaz eloiz oc se? veru
daz nale ei indicatorii q dictame
fidi vez e seme q ad vitate vite as
pirat ? ad vitatez cande pducit Sc°
Describi^r q incautele neglige^a paru
at cu addi^r Cu aut dormient i° itdi^r
1° neglige^a psident si Cu aut dor
2° malicia invident venit inimicq
3° astucia decipient Na abijt
Describi^r go i° neglige^a psidet Cu
aute dormirent hoies id e ci negli^r
agerent plati ecclie vl' dormaq acce
pissent boni pastores ut apli ac alii do
ctores Hic n dormios rddt homiez
isensibile i^r spitu coz q ita ipi agunt^r
Sc° negli^a psident no pmittit ipm
pipe ea q pne infice sibi subiectos
Hos go dormire e platos ecclie q ad
custodia diuina greg vocati st negli^a

? incuria teq torpe Vigiles aute sut
clerici vl' pastoribq S' qbq dr Lu 2° Et
pastores erat i regioe ead vigilant^s
? custodie^l vigilias noct sup grege
sum Et illi d' q° p pos d^r Ecce n dormi
tabit neq dormiet q custodit isrl' vl' aliq
pt intelligi ista dormicio ho cum dr
a certis actiuibq intellcu ? volu^te Pq
qm go seme sq rectitudo nal' indicatoriq
i cordibq hoim seiatu fuit vl' boa in
spira° diuinq infusa diliges cautela
dz hri ab ipis hoibq p itellcu ? volu^te
ne p negli^a ?tuq fructq ipediat^r
boni semis gplatati Si cum i° due
potecie aie ita vez intellus ? boni
opaus dormiat visitabi^r d' hoibq illo
Pos dormiere sopn sum ? n^l iuenert
os vi diuiciaz i manibq suis Vndeq
at no solu e ne ipediat^r fructus p
negli^a supductus i cordibq meis Sed
et ne i cordibq meis a° i agro ecclie
locu heat mali^a invident S' q° subdi^r
venit inimicq eq ? supseiauit zizania in
medio tritici Iste inimicq intelli^r dyaq
q advsari intit^r cuil dispoiacoi diuine
Sic n° inimicos gstitut diuisos volut
ita deo fet inimicu dyabu pua volut^s
q q dei voluntate volunt sq inimicl dyai
Sua eq ut diuins dispoicoibq contra
intit^r Vo salua^ci ip inimicu gguisse
noiauit Tali qppe noie Luc x ipm
noiandu censuit qui d' eo loquens ait
dixit^t Videbaq sathan i advsariu vt
ex pot magr sic fulg^r cadetq d' celo
Sc° go dr inimicq dyaq e q advsat^r
? extollit^r q ome id qd' dici^r deq h^c
ait facit pu^r ipr maliciaz invidetes
Deinde cu d^r Et abijt Descrbi^r astu^a
decipient Illud cu abire no fuit n
qdaq astucia subtracio qua desiuit
ad tps fei pseq fideles i ecclia quasi
occultans suas mali^as vl' qua dsit
teptacoibq molestare hoies in quoz
coz aliqz mala suggestioq latenter
imisit vt i^a tpto diuiq admittit ?
tato paucios molestias i 3^a facie
vide^r infice Sic n sepe facit dyaq

tā in ecclīa q̄z in corde hūano In ecclīa
quidē zizania errores vel dissensiones seīat
Sz tn̄ sic seminata initi latet occu
lta ut accepta opportunitate foras q̄rale
sc̄at cuito in ecclīa nunq̄ agnoscitur tato
magis augmētū sumit p̄ut ꝑpter minorē
cautelā Similit̄ i corde hoīs aliqui sug
gestiones zizaniā supsemīat hostis atq̄ꝫ q̄
facto desint ad tp̄s alias tēptaciones
imitte ut q̄nto ip̄a nunq̄ mala ꝑpendit̄
tato latentiq̄ effectus cōcrescat Et ꝑo
abire cōmutatē malicie sue semen
Deinde cū d̄r Cū aūt creuisset herba de
scribitur euidēcia opis pullulatōis i appu
i Vbi sciend̄ ē q̄ cremētū ⁊ fructus boni
habitus ē opacō recta Et io habitus fidi
tuc crescat ⁊ fructificat qn̄ ip̄ꝫ habēs
facit opacōes virtutū Sic n̄ dicit̄ fides
viua sz q̄ opatur ꝑ dilectōnē Et cōtā dr̄
mortua qn̄ ei nō r̄spondet virtutū opa
Vn̄ d̄r Ja·2 fides sine opibus mortua ē
Crescente itaq̄ fides i fidelibus p bona
opa ⁊ fructū faciēte virtutū appent hn̄
q̄ p errores fidē hn̄t corruptā et sic sl
cū tritico zizania inotescat qn̄ i silitudinē
vboꝝ ⁊ ostensionū dissilitudo apparebit
itelligēciar̄ ⁊ opacōnu̾ Nā zizania
qd̄ in h̄ba puula sit similā h̄z silitudinē
cū tritico sz i cremēto ⁊ fructu toto disce
pat a tritico Sic oēs heres aliq̄n idū
ut silitudinē scītatis vel vitatis cū fide
In pcessu aūt sue assonis ⁊ i fructu
sue opacōis q̄ntu a rectitudie fidei sint
deformes vn̄ glō interl Cū aūt creuisset
herba id ē pficet̄ ⁊ fructū fecisset id ē
boē spē opꝫ mostraret apparuit zizania
i manifestauit se hereticoꝝ dogmata Aliter
aūt pt hoc euidēcia intelligi cū d̄r Cum
aūt creuisset h̄ ⁊c In pncipio quidē fidei
inspiracōe vel grē infuse adhuc nō ē hō
pfectus i tali gradu ut possit dici tāz
spūalis ut discernat ea q̄ palliat se
sub colore virtutū Sz qn̄ fides ⁊ grā in
eo suscepit incremētū ⁊ fructū boni
opis pduxerit i eo tūc fit hō spūalis
⁊ spūalit̄ iudicans oīa pt q̄ tūc dis
cernit errores a fidei sinceritate ⁊ vita

a virtutū scītate Et hoc ē q̄d dt Aug
Cū aūt creuisset Cā cū spūalis ē cepit
tūc iudicat oīa ⁊ io ei apparent errores
Discernit eīm q̄cq̄ audierit aūt legit aberr
rāe a regla vitatis Seq̄tur ꝫ ps pn̄ libs
errorū i Accedētes aūt sui ⁊c In q̄ ondt
quō alioꝝ defectus pacient̄ supportarē dat
In hoc eīm q̄ pr̄sulatas audit supsemīata
zizania n̄ tn̄ exarsit i ira sz paciēt̄
tollāt q̄d sufficiet dicēs Inimicus hō
hoc fecit Docuit paciā p q̄uā alioꝝ
supportentur defectus Et hoc ē q̄d dicat
Glō Ecce pacia nō eīm audito dolo ē
exarsit i irā n̄ mox vlcisci voluit
ita ⁊ nos lesi pacient̄ sufferamus Dr̄ ꝑo
Accedētes aūt sui ⁊c Ad cōmendēciā
Bonū eīm vera pacia alioꝝ ꝯfessus et
malicias sic supportat ut vlmisit eos
iudicio superioꝝ Aliter ꝯgrat motiua et
oīs ꝑpꝫ admitet Qn̄ potuerit adesse
pduci ⁊ mitt̄ nisi eam q̄o sit pdictoꝝ
auctor Secūdm̄ pdcā ꝑo h̄ p̄o intro
ducitur arbitriū superioris q̄ accedētes
aūt sui ꝑsissent ad ip̄m sic ꝑresca
tn̄ superior eīm inictat q̄d agnoscunt
iō admgit ⁊ examie discussiōis q̄ dicūt
Dūe nōne bonū seīn seīasti i agro tuo
volut n̄ sac auctor aūt̄ iudicet a
lesio cū ꝯfessiōe Inx ꝑob Salo Augꝰ
uti ogos ne vitupes quicq̄ Io admi
ssigm̄ admiracōis cū subdit̄ vnde ergo
hz zizania Admirat̄ n̄ fidelis ⁊ pius
qn̄ potuit ortū h̄re malicia cū d̄ quo
velit bn̄ seītie Sz qn̄ nō oēs rec
regule ꝯformant̄ Ideo sc̄ q̄ Cristꝰ mitt̄
Docentū instructores Et ait ill Inimicus
hō fecit hoc Actor quippe pn̄ libs oīs
errois oīs q̄ malicie dyaꝰ ē Si ꝑo
p bonū seīē intelligat̄ doctīa fidei
i agro ecclīe seminata p xp̄m dyabolꝰ
q̄ ē inuentor erroꝝ falē doctīe recte
sz inimicus q̄ viciis a q̄ decedit adiecens
Si aūt p bonū seīn intelligat bona
dispōciōem inspiracōis diuīe vel naturale
indicatoriū i agro hūani cordis a deo
originalit̄ seīatū Et sic dyaꝰ ē inimicus
q̄ inuentor cōtꝫ male affeccōnis quō

mittit prava desideria in humanis cor-
dibus dissuadere. Hic ergo omnis veritatis adversarius
sathanas inimicus describitur qui dicitur inimicus
homo hoc fecit. Pro tanto autem additur homo
quia quando quasi amicabiliter appropinquat ostendens
sub specie boni apparens ostensione homini
adversarius. Vel ideo sed licet dicatur inimicus
homo quia conversando cum deo ut deus est vo-
lens ad inferiora eius homini delectus est
De quo post vos depingitur dicens Conringe
dicere non oportet homo. Sequitur Servi pa-
trisfamilias Omnia dicunt etc. In quo ostendit
quod indiscretio simul cum zelo pariter. Et vo-
lunt docere discretio ideo necessaria ut boni
ex zelo iustitie cum incautela nimis di-
scretionem malorum ex quo possit eos subverti
volumus ut homines qui erroribus implicantur
vel qui bonum quietem perturbant vel qui religi-
onis formam dissipant hereses tollatur
de terra quos oportet discretione docere ad quod
non melius perducitur quam si dei sapientiam et vo-
luntatem requirat. Et hoc est quod dicit in hac
parte notatur In quo primo inducit zelum
bonorum diversas iustitie consulentem ibi Omnia autem d.
Secundo subiungit dei consilium discretionis providentia
edocente Et ait non ne etc. Introducitur
ergo primo zelus bonorum consulens dei iustitiam
hominem enim bonum sunt quibus est cura
de semine bonitatis et sanctitatis ut volunt eve-
llere omnia que pervertunt fructum seminis impediunt Et
ideo volunt evellere zizania quia putant fructum
seminis impediri ne impediat non autem ut con-
burantur In cuius signum desiderant ire et col-
ligere ea Ire quidem per diligentiam sed colligere
per disciplinam. Sed quia in hoc desiderio et pio
affectu volunt sapientiam sic simul ideo
dei voluntatem interrogant dicentes Vis acsi
dicant in nobis est promptitudo ex parte nostra ea
que efficaciam boni seminis impediunt consum-
mare in hoc nostro desiderio tuam voluntatem pro
regula nobis constitue operandi. Sed quoniam
deus patienter expectat eos illos qui sunt fidei
adversarii Ideo eis consilium discretionis providentia
dei fideles dicens Non ne forte colligentes
zizania eradicetis simul cum eis et triticum. Ex
quo datur intelligi quod deus malos expectat
dans eis locum penitentie Et in hoc sic dicit

hic eosque monemus ne cito appetentes fieri
quam fieri potest quia quod hodie nexio depravatus
est dogmate cras resipiscat et defendere
incipiat veritatem. Aliter autem secundum Augustinum potest intel-
ligi Ne forte colligentes zizania etc. Aliquando heresis et
scisma vel aliud peccatum in ecclesia habet aliquos
defensores ex simplicitate vel amicitia vel alia
ratione non mala propter hoc tamen malicie non fa-
vent sed bonum presumunt. Cum igitur corrigi hereticos
vel scismaticos velit evellere vel per punitionem
simul velut ex hoc peccati scandalum imini-
neat inter bonos hinc dicitur convenienter predictum
verbum scilicet Ne forte colligentes zizania id est ne
colligentes vel cadentes personas scandalum et
divisionem ponatis inter electos. Secundo
autem quod alius modus potest hoc quod dicit scilicet
intelligi scilicet Ne forte colligentes zizania etc. Potest
per zizania intelligi heretici per triticum intel-
liguntur electi. Multa ergo multi heretici occasionem
fuerunt multa bona veniunt Ideo fuerunt eis
occasio ut erunt triticum depurantes. Et
si autem tempus fuisset ab ecclesia precisi electi
non pervenissent ad statum tam perfecte veritatis
ac per hoc triticum fuisset quasi eradicatum
Secundo potest intelligi de quibusdam quos deus ad fidem
suam adduxit institutio hereticorum. Cum enim
plures quosdam peccatores qui sub specie sanctitatis
personas habent doctrinam antiqui ab eis in occulto
pervertuntur doctrina non sana vel de hoc scelo
rapiuntur vel ad manus veniant reverendum
quorum monitis non sinuntur errare. Si ergo ante
talem conversionem illi heretici fuissent ablati
de medio electi qui ad triticum pertinent forte
non pervenissent ad fidem. Tertio per triticum non
inveniuntur intelligi verbum sacre scripture quia
ergo vita et doctrina hereticorum fuit magnum
motivum exponendi dubia scripturarum Ideo si
electi fuissent colligenti id est sublati de ecclesia
exponentes triticum sacre scripture ad maturi-
tatem expositionis debite non venisset Si
enim paulus dicerat zizania fuissent de medio
sublata non haberemus triticum tam copiosum
exploratum eius Quarto sic inter triticum et
zizania quod latina lingua vocatur lolium
magna est similitudo in tantum quod antequam
faciant spicas vix decernatur a tritico
Sic ypocrite signa sine suspicionis non deceat aliquos

leuiter eradicaretur. Dicit etiam donec fructus eorum manifestus appareat. Ultima expositio est prima que est tacta supra. Et ex dictis predictis consonata glosa et Augustinus approbat dicit quandoque etiam qui nunc forte sunt eradicandi triticum non eradicaretur et zizania. Etiam multi primo sunt zizania et postea triticum fiunt. Quod nisi pacienter cum mali sunt tollerarentur ad laudabilem immutationem non pervenirent. Itaque si evulsi fuerint simul eradicaretur et triticum quod futurum erat si eis parceretur. Expectantur ergo per longanimitatem donec perveniant usque ad debitum tempus commutationis de vita. Et ideo [illegible] quinta post [illegible]: Sinite utraque crescere usque ad messem. In qua ostenditur longanimitas usque ad debitum tempus que multa supportat. Potest autem per messem intelligi animus dispositus ad credendum. Sicut dicitur Io. iiii: Levate oculos vestros et videte regiones quia albe sunt iam ad messem, hoc est corda hominum disposita sunt ad fidem. Et eodem modo accipitur eodem capitulo: Messis quidem multa operarii autem pauci. Rogate ergo etc. Tertio accipitur messis pro quadam maturitate in qua fructus evidenter apparens facit expressam notitiam de radice. Unde hic non differt messis ab herba quia messis dicitur quando venit ad maturitatem spicarum et fructuum. Herba vero quando fructum pullulat et accrescit. Sinite ergo zizania cum frumento crescere usque ad messem, id est per longanimitatem permittantur veri et falsi quam fideles et heretici [illegible] crescere usque ad messem, id est usque ad manifestam et evidentem operationem ut viso fructu utrorumque clarius ad invicem secernantur, ne per eradicationem alterius de quo malum suspicabatur triticum evellatur, id est bonum aliquis [illegible] requirunt [illegible] iudicare. Alio modo per messem potest intelligi dies iudicii in qua reprobi colligentur ad penam et electi congregabuntur ad gloriam. Et quoniam tunc erit tempus iustitie retribuentis unicuique quod suum est, unde sequitur: Ultra post [illegible]. Et in tempore messis dicam messoribus meis: colligite etc. Ubi ostenditur quia iustitia dei congruenter remunerat. Circa quam videtur optime

Temporis congruentia, ministrorum sufficientia, iudicandorum diversitas.

Temporis quidem congruentia ostenditur. Et in tempore quod messis. Sicut autem in tempore maturitatis messium non expectatur amplius fructus a radice que posita est quasi in termino sui fructus, ita tempore iudicii finalis omnium iudicandorum non expectatur aliquis fructus a radice voluntatis. Et ideo per tempus messis congruenter significatur tempus iudicii. Unde [illegible] quod dictum est Ioel iii: Consurgite et ascendite gentes in vallem Iosaphat quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu. Mittite falces quoniam maturavit messis. Ministrorum autem sufficientia optime videtur cum adiungitur: Dicam messoribus meis. Isti enim messores angeli sunt quorum ministerio mali in die iudicii colligentur. Unde infra eodem capitulo: Mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala. Quomodo autem per tempus messis dies iudicii, [illegible] messores intelligi debeant ipse salvator statim exposuit capitulo 13 eodem: Messis inquit consummatio seculi est, messores autem angeli sunt. Tertio ostenditur iudicandorum diversitas, que manifestatur cum concluditur: Colligite primum zizania et alligate ea in fasciculos ad comburendum igni. Ecce reprobi primo districte colliguntur ne electi timeant cum eis involvi penis quorum non consenserunt factis. Et etiam ut eorum videant punitam [illegible] quorum pravitates supportaverunt per pacientiam. Et per fasciculos distinguuntur ut sicut diversitates habuerunt demeritorum secundum eas puniantur, ita distincte et diversis suppliciis puniantur. Sicut qui in dispari peccato sunt [illegible] instrumento iustitie. Unde adiungitur simpliciter cum generaliter exponitur [illegible] igneus ad comburendum. Post eorum tamen hinc que per pacientiam discretionem et alias virtutes tolleraverunt multas afflictiones fuerunt quorum in mundo dispersi ipsi iuncti unitate et pace sunt ad unum premium introducendi et in unitatem felicis consortii congregandi. Unde adiungitur: Triticum autem congregate in horreum meum. Ad quod nos perducere dignetur Christus Ihesus qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Dominica in septuagesima

Simile est regnum celorum homini patrifamilias, Mat. xx. In verbis que nobis nunc [illegible] sunt hoc videmus esse commune [illegible]

aor̄ ē eā solliatudīs Ita qd amand ↄsueuit prouide dilectū ad opera uitoriā Et h᷑ dico d'aīute ex dilectōe sincerā Ad talia v° opa prouat ⁊ īduat qr optat dilecto p̄mū qd' acquit ex mito Et iō magis optat ei p̄miū tn̄ pīle Sz ipm ad solliatudīe opis ex quo mitū ↄtingit p̄muntior quo ꝯs p̄auet care ul' p̄mari p̄mo mitū facit Ideo ipm ē aautis solliatudīe mentē ex tīore Cum g° ↄditor m līalī aōre nos diligit Io ad opa uitorū gen̄ hūanū om̄i tpe om̄i etate suꝑ lege īduc̄

Et ut forcius aiaret ad opa p̄mū vnicuiꝗ bene opanti p̄misit Sz ne ꝯsꝗm negligēt bene opai tiorem finalis sinē sp mentē studuit Et h᷑ ē qd' put eron̄ feicos plene ↄtinē vide In q̄ vadit aōr ⁊ tamꝗ ra° amor opm ēta electos p̄mittē cū deꝰ m̄ patsfamilias ↄpat Vñ eni ipm ē aare ⁊ oia ēta filios ex amōe opai Cū g° deꝰ ex amore sincerō nos tn̄ filios diligit hīc ē qd de nob' solliatas cura gerēs p° nos ad bo᷑ opa īuitat s° ex ↄsidatōne p̄mij ad uitorias actos nos p vocat z° ex tīore final' sinē nos solliatos ee p̄uāt Sicut ēā ī puti eūg° ↄtinet ꝯ d' Sile ē reg. In q° 8°

Solliatudo dīua nos īuitans ad mitū ī uesinnū mm̄ glosū Cū ac Dīua munificencia nos vocās ad p Dīua iusticia nos p̄miciās iudiciū formidolosū i' Et accipieᵇ nūmrab

Alia introductio Aliqui desinit hobū opai qa nō h᷑ q̄ proret rō ad opa Aliqui v° qr lic̄ h̄eat proturitē ipm ad opa tn̄ nō spat boni p̄mū d'laboe Interdū v° eo opai negligit qa iudiciū nō formidat quo iudicio bene opantes p̄miabit' et ociosi p̄mio frustrabunt' Salvator g° m volens insinuāe qd negligētibꝰ bn opandi ex nob' p̄ceit nō ex deo In puti pa̅la demr̄at qd deꝰ m ad h᷑ nos īuitāe nūꝗ desistit īuitādo ad opa p̄mittēdo p̄miū bn̄ opātibꝫ Et ↄminādo oibꝫ indicꝰ q° electi a repbꝭ discernunt' Et scd' h᷑ puts ewāgelii ↄtiet ptes tres p° ostendit'

Dīua p̄ucenes ↄtiūt nos īuitans ad mitū In pū° uad p̄miū i' Cum scō Dīua clemēcia habūdant nos vocans Diuina iustīa dīuit p̄uiciās iudicii i' Et accipieᵇ nūmm Circa ad p° pte Scīm ē qd aliqui vocant' ad opa cū bonū opis ex p̄missiōe ēti et determinata p̄miij Secundā aut ex p̄missiōe ɪdeti p̄miij ꝑ tn̄ ↄguncte ⁊ iusti Aliqui v° sub nullis p̄mij p̄missiōe vocantur ad opa nō tn̄ sine aliq̄ spe recipiēdi aliꝗ ꝯsimo d' h᷑ ulla mencio fcā fuit a dño q̄ eos ad opa īuitat Et h᷑ tn̄ mo desaibit salvator hoīes īuitari a dō ad opa uitc ⁊ dicit Manifestat p° q̄lit' aliq ad h᷑ īuitant' sub certa p̄miij p̄missiōe In pū° cū hoās cīia Alio° qr ali sb iusta retribucōe Et ↄsꝗ p° quar aliqui abs om̄i pactōe Circa p° vide eorū exort Dt g° p° Sile ē regnū ceł hoīm patfa° Vbi vide īuitatiſ clemēc In noīe pusfā ad Eꝰ diligētia i' sollicitudine matutina Circa exort p° mat̄ uidentur duo īn Mādi querenciā Circa scb ēta quenciē p̄mittit g° statū ecce q° ē in hāc vita sub sile ut regnū celoȝ d° Sile ē regnū ceł i' militans ecc̄e declud et statꝰ In sacro quīd' eīm nomine regni celoȝ nitīū dat' intelligi status ecce triumphant ut ait s Beati paupēs spū q° ipoȝ ē re. ce Et hic statꝰ p tato dr̄ ee regnū celoȝ quia bn̄ regnabit ī celo ai xpo qui erit ī l° statu Aliqui ac noīe regni ceł dat' intelligi sacra scptura vt ait z ī Auferet' a vob regnū ceł ⁊ dabit' genti facienti fructū eiꝰ Et h᷑ ideo regnū ceł dicit' qr ī ea ↄtinet' doctrina exepla p̄cepta ⁊ monita q̄bꝫ mediātibꝫ pt devenī ad rgnū ceł Aliqui v° eo noīe rgnū ceł puts tpis ecc̄e desigt'

vt ait Jz Mutet fi/ho aug. f. z collig
d rege eo o. fem. Ubi f Eg opti. itllige
ectiaz puet tpt Cu p tato regn ce
dr p quito in ipa e gressu hoi facit opa
meritoria qbz pueiat ad rgim ce De
qbo ipbi tota pris pala e gtexta Deny
eu dr pifulias adiugit clemitiaz ipi
tautf Non ei ex alia racoe q3 ex sola
clemitia pueit ut deq m q nllo bono
sue creature indiget Nec ex eod bono
ipi creature aliqd requit. tatuz autem
heat d eu unto z pfectu quitaz habz
pifulias d doesitas suis Et io recte
pifulias filitudie oditor m gtit
Cu sic dr Greg. i ol elcos suos mhoc
mudo sic possidz sic pifulias i domo
Velut ecl clemitia m i redeptori hc loco
describi Ed sic tatu e suo ppm prius
e oia ex dore ita filios opari Ed ergo
saluator m creatiaz vniusq maxime
racoale ex dore gubnat pdito uoie pu
sfulias creient exprimit Sic n pat
fulias ex dilecoe remunat eos q m sua
domo sz ei obedient funt Et eod aore
castigat eos q sut sue volutti rbelles
Et ecl ex eod procit desides ad exitita
studiosa Ita oditor m aulos tepm sibi
obedientes vmat deones tq volutat
sue duos castigat. hoies vo q lhr mdo
sr ad opq boim tritat Et q3 h oia pfet
ex aore ordinato io qur dr pifuliad
totu mdi q sue spe domo Et hc e qd
dr Crs sup ait hio pifulias ostq e cu
celi z tra q vna domq e ppadia aute
celestiu terrestriu z mferoz treaturaru
Et heo pcessi ab Cu sic dr ait. xom
pfert d thezauo suo nona z veta Nona
quid p nonm mod pmadi nonu pme
rentes Et veta iudicia atz aliquas ret
butores malorz Deinde cu dr Cu exont
po mae odute opaios i vmeas suam
ostendit eo diligeria Eta exont no
p loci mutatoi f p boim affcus imis
siom z pauglicaz opacoz vl p malis
iudiei reatu illustratoz Vs enim thg
mof q3 mputat ad bom opq set vl m
spiracoe diue gre preuenta sic diah

Ns ama eo pueict me hc e meam
volun tez instigado velut bu opari
Vl aunomode auge ta instigate ad bo
nu vl lune nalis racos qd dictat sp
ea bu opandi ede qo loquitur dd dicaz
Signu e sup nos lu vultq tu dne
Ostendit ecl dilige a q po mae exont
Solliet do diligeo hc causat i hoie
vt spirito videit tpus z mod z etatez
optuaz stati aggredia id eta qsol
liatudiem ht Et hz potissime vni e
qm talis dilige a orbi ht ex amore
libali Na go deo m abetio genq
bnam ex libali aore dilexit hc e
ab exordio odetos ea ipm ad bonu
indure cura vt q mae ip odute ex
nisse dicit Cu m sima etate adaz et
eo postmos ad exriau boe actos sollicitat
vta q imaginalm toti pris sdm sic
vm dicet magni quid qutu ad nos bue
at quitu ad di vtatz Eug dicet mae sed
Eg i ol sut ab adz usq ad noe Bene go
mae exit odute opaios q manifesta
repit a po insto etiam merde buopan
pollicei Pot ecl h p vmea mtlligi
etia di Cr odsz. z vmea n oxttem
domq isi l e Et m po vmea d egypto
transtulisti r Ed ie plus isiliter pu
sunt i etia di collocata eat Vu Eg
i ocha Conditor m vmea hc vniusq
sz cetiaz q ab abel iusto usq ead vltim elcu
qm i fine mdi nasctius e dicat Et
istos ptulit q tot palmites insit
Deinde go dus plebe sua q ad
excolend vmeaz multo tpe misit opa
nos mitte vn z pue p vices primadu
p legis doctos deinde p pphias quaz p
opaios i vmee cultura labo aut Alio
p vmeaz pt mg insti a sz dus
dmse spes pote st q dmse vites pu
ma sreto castitas pacia cetisq vtu
ad eq insti opaioz atz cultura dea m
ab exordio mdi q po mae hoe tritat
pt z prim mae sive pueliaz etatez
calibz hoio ptulaias m q mtot hrc
lime descenos Sic lux sol mae nob
tempit Ille go po mae oducitur ad

vineā dn̄i q a p̄ma etate sue discrecōis ad insticie opa deo vocāte assumit et dp̄utat ita ut dicē possit cū ypha ysa 26 Anīa vigilabo ad te. Ad hoc n. mane īdu-cit nos Salomon Ecc° xi Mane semina semē tuū Ille ei mane sem suū seiat q a p̄mis discrecōis sue ānis opibus insticie atq virtutū ī pueicia insudat Deinde cū dr̄ Conuencōe aūt fca cū opariis ex denario diurno misit eos ī vineā suā ondit modū vocacionis Et h. consistit in libertate atq equitate In libertate quidē q nō apellit s; sub spontanea conuencōe ad opandū mittit. vt tanto sit acceptabilius opus uniuscuiusque quanto fuit spontanea volūtate sollicitus ac expeditus Consistit eciā ī equitate q sub pactone denarij diurni. vt q tota vita suā q̄si tota die ī seruicio dn̄e pdicacōis vel ī exercicio v̄tuose opacōis laborauerit p mercede denariū diurnū eterne retribucōis recipiat Et ip̄e vites diurnus dr̄ q ad diē eternū tunc dicit Diurnus eciā dr̄ q p opibus in luce virtutis factis opari ī die debet. Aliter pt equitas huius conuencōe notari ī diurno denario ut intelligatur q denario olim dicebat ymago regis ymaginē pdere minime sz munus spiritualibus ornandi. Sic ergo opans a p̄ncipio vite sue usq ī fine denario diurna p̄mittitur Eciā obseruacōe decē preceptoꝝ ymago dei informata ī eterne lucis claritate debet Et hoc ē qd dr̄ Mat. Conuencōe facta hoc est confirmata p̄missiōe q p ymaginē dei reformandi erunt si eciā edificacōe dekalogi mandatis insisterint. Ille n. ē denari de qo dr̄ Apoc. vi Bilibris tritici denario vno Bilibris tritici geminatū opus facit cuius quibus debetur denarius vnus Eciā omne opus qd hic fit ex libra gemine caritatis ī patria remunerabitur denario p̄mij glorie nostre mētis ymaginē ꝯformans Et tres bilibres ordei denario vno In ordeo ī qo sb cortice medulla gemine fcit opa facta ex mensurā fidei bene caritatis quibus dabitur in p̄mio idē denarius q et vnus dr̄ ee prem omnium q fiūt ex gemina caritate

Sub istis ergo p̄mis conuencōe deus nos mittit operarios ī vineā suā hoc est ī culturā sce ecclesie p opus pdicacōis et exercicium insticie opacōis Deinde cū dr̄ Et egressus circa horā terciā &c Ostendit qualiter aliquos ad bonum opus vocauit sub insticia retribucōe Et q isti sit in tripla dia q sūt illi q circa sextā et nonā horā vocauit. Prīo h. diuidi in tres In quā p̄mo describitur

inuitandorum desidia
Inuitantis insticia
Et illud dicit Eius vigilancia Tercia aut ꝯcernit
Prīo ergo describitur desidia inuitandorum cū dr̄ Et egressus circa horā terciā vidit alios stantes ī foro ociosos Ubi et tempus et modus et locus et ocium desidia manifestat Tps qū q horā terciā Sicut n. p terciā horā intelligitur etas secūda q sūt ab ipso noe usq ad moysen Sic intelligitur etas hois q adolescencia dr̄ eciā lux intellectus et virtus caloris ī ipsa iā augeri incipit Sic etiā sol hora tercia crescit qd ad argumentū desidie ī ociosis ptinet Maioris n. pigricie signum ē qū aliquos precedētes se opari ꝯspicit et tn̄ ipse non opatur q qū p̄mus nemo opante ꝯspexit Ex hoc ergo q hoīes sce etatis inde bene opantes precessant magnum argumentū torporis fuit q hoīes etatis secūde eos precedētes bonū opus nō acceptabat Et eodem mō q aliquis etatis iā procete s. adolescencie videat minores se bonū opus et tn̄ ipse sic opari negligit argumentū ē magni torporis ad bonum Eius tempore volebat a se excludē q dicebat Eccī vi A iuuentute tua excipe doctrinā et usq ad canos tuos īveniet sapienciā Modus eciā desidia istorum pbat dū qo dr̄ Inuenit alios stantes Aliquando erat q ad opus bonum sic pigros nō inerat s stabat q p supbiam et ꝯpiam tenuitates ī ꝯspectis fidentes ad opus uniuscuiusque ānimū sū p̄ceptis nō īclinabat Stabat eciā p affectus cordis tamē p pedes ad opus ex qo mercedē eternā acciperent nō ābularet ut qsi imobiles p desidiā a bonis opacōibus vacarent Locus eciā ꝯuenit ad eorū desidiā q stabat ī foro Eciā n. ociosi a bono ope ul'

aboā meditacōe vacauit hīc dna
venalē facit qr facilr̄ vt cū illo desi-
derio trahē quo voluit In ꝗ foro go stabat
q venales erat ꝛ ꝯ facile eum ata seduci
potuisset Sic n venales erat ad ato cō-
sentiendū dna⁰ Ita veales erat p facilitatē
liberi arbitrij ad ꝯsentiendū adultori Deo
vnd glō Intl' Stantes ī foro qi vēales
sicut digne emē vellet Alit' est in hoc
libro cor desidia maīfestat Forū n' locꝫ
ē in q⁰ emendo ꝛ vende⁰ alij alios da-
pnāt sepe Et ita q laborāe renuūt a⁰ sepe
decipien⁰ vitā qi ociosāꝫ ducunt
In hc go aliq ex vineas hc ē ex eꝯcī-
cium sce pdicacōl vl' boe opacois poīn
alioꝝ nutl salutē ꝯtuit ī foro ēē di-
cit' Vn orgl Forū aut ē ꝯtrꝫ ē ext
vineaꝫ ī'ceriaꝫ io In hc go mūdo vendeu⁰
ꝛ eme⁰ viuūt hoies ꝛ itmcasi'
fraudes facien⁰ vitꝫ sua sustentat
Vnū ē cor desidiꝫ maīfestat S' q⁰
dr̄ Ociosi Dup' aliqs desidiosi ēē pt
Vno⁰ si vacet volupt̄ibꝫ ꝛ oīibꝫ delicio-
sis ex qbꝫ aīa eīꝫ fit ꝛemissa ad bonas
acciōes Et moll' atq affeciatꝫ ad acciōes
strēnuas Et tal' inte dr̄ ociosꝫ qr ad
nllꝫ opa ꝛemuniacōe dignū assurgit Vn
Sirēꝫ Elim n' sic viuit qi eterꝫ sue
volūptē pascit' zoc vtiqꝫ ociosꝫ dr̄
qr fructū dum opis no sentat' Alio mō
dr̄ qs desidiosꝫ qm hns tps ꝛ opetūtē
atqꝫ facultatē bn̄ opandi Ita aliu no
ledat lucꝫ voluptuose vite no vacet
tn bonu opaē recusat Sed' simonē ē
cauend' orā sic d' Ecū ꝫ ꝛ Multa mala
docuit ociositas Et p Ezech 16 hec
fuit iniqtas zodōe sororis tue supbia
habūdācia panis ꝛ ocm Vns go no
inveni desidiosꝫ no ivenar' ociosꝫ Si
no plu aliqā no rapias ꝑ est de tuis
bonis des paupibꝫ ꝛ opa pbitatis ꝛ
virtutl pficias Vt nito cū mlē forti
qudaē poss S' q deū ē pōbr' vl pacꝫ
ociosā no cacdit Ad hc inuducē vss'
ī simoē dicēs Venie ociū no diligis
deū no ducas vitaꝫ ī ocio fugiā copiā
tum laboribꝫ exercere opis colubꝫ studiū

Et enim reddit ibid' subdens Grauiꝫ li-
bido vrit quē ociosū inuenit ·cedit ac
libido vbi cedit opi cedet ꝯstē Vt
possit vinci ī hoc i⁰ q̄ dr̄ Ier ī epla
ep aiꝫ bonū opis facito ut te sp dna
occupatū iveniat ꝛ nūqꝫ te iveniat ociosū
Deinde cū add' Et ill' dixit Ite ꝛ vos ī
vineā meā deseꝝ' iocūdl insta qa
no ꝯtis ꝛ sī fructu vt opaiōs labōie
ꝑ sub retribuere adignā quā pollicet'
eis dicēs Et q' iustū fuit dabo vob Et
quēt aqum Tūc ꝑ cto pacto sa da
nan dnium adurꝫ eos qs p⁰ mae
ī vineaꝫ misit Istos aē ꝛ sequetes sub
incto ler insto pacto ad laboꝫ inuitat
Ad hc pt tplr̄ indi Vno⁰ accipie⁰ h
vineā p insti q p⁰ mae p p⁰ etate
horā vo teraꝫ p 2 etate Hijs aū sic
accepit intellud ē qr ī ꝯtitudo pmiꝫ
induxit aīm negli ad opandū insti
Certitudo aūt eiꝯd' pmiꝫ induxit hoꝫ ad
sollicitudinē opis intori Nc go ada ꝛ
posteri ei ī pma etate se excusāe pos
sent ꝯ negli quā habitū erāt ad
opandū insti p incertitudicē pmi ierū
pactū fecit cū hoie i⁰ ꝛ cū oibꝫ posteris
pme etatl pmittens eis pmiū vite e
tne si insti ꝯsumaret Et hinc pmiꝫ
ꝯtitudo ex pmissiōe dniꝫ diuinū da'
itellegi Tcia vo etate ī dilu⁰ tūcata
no fuit aliud pmittendū eis q ī 2 etate
volebāt opari n q' iustū fuit dabo vob
Tcia pars ē ꝯdicōr iur plꝫ retribuē
qm meri possit qs p adiutorium legis nāe
corrupte vl' legis moisi scipte Et io sb
ead' fora pacti misit ad vineā hōs
tcie hōe p qs intelligūt' hōs a nōe vsqꝫ
ad moisen Et hoies sexte ꝛ none hōe
p qs intelligit' illi q fuert sb lege a
moise vsqꝫ ad xm Vn subdit' Iteꝝ
abijt circa sexta ꝛ nona hōaꝫ ꝛ fec' silr'
hc ē sub ꝯuencōe sili eos misit ī vineā
altenꝫ hunc expocōi ꝯcordat dcm
Eusi sr aꝫ' dicēs Ho q̄ spsit pmis q'
spear' dāc dnarum alios aē sb cto pacto
ꝯuenit dicēs Et q' iustū fuit dabo vobis
Sacēs eī dnis q pncipiūtibus fuat adaꝫ

Et omnes pariter in denario premium eternum pactum
fecit ad eum ne diceret ideo se neglexisse in
stantiam quia nesciebat quod prima fuerat recep
tus. Istis autem non fecit pactum quia tantum
patrem est retribuere quantum merentur. Et ita
pactum non sperabat. Alio modo potest dici ad hoc quod
deus non tantum pensat opus ex diuturnitate
quantum ex intensione voluntatis et sollicitudine
affectionis. Unde dicit Gregorius in omelia de sancto Andrea
Deus potius pensat affectum quam censum. Nec
pendit quantum offertur in sacrificio sed ex quanto
profertur. Nam ergo aliqui tardius venientes ad
fidem vel opus iustitie cum maiori sollicitudine
et maiori fervore possunt in vinea domini labo
rare quam illi qui prius ad hoc vocati venerunt
propter est hoc equantur et immo fuerunt fructe
Ideo eis promittit premium sub mensura
iustitie secundum magis et minus. Unde Gregorius. Nam opera
nos tamen homines non invitantur ad totum opus quod
poterunt operari suo iudicio reservatur. Pote
rat ei equale opus facere in vinea eius qui
ex mane fuit operatus. Tertio modo solum potest ex
poni de illis qui post aliqua peccata conversi sunt ad
opus iustitie. Ille enim qui super se invenerit innocen
tiam post mane fuit vocatus. Et quia in communi
re eorum premio glorie ideo promittitur denarius
glorie. Sed qui post culpam ad viam iustitie vel
ad rectitudinem fidei conversi sunt ad terciam sextam
vel nonam vocati laborare ceperunt. Et quia
talium vita aliquando fit deo carior propter suorum
devotionis et excellentiam boni operis quam inno
centia torpentes ideo talibus promittitur intentio
secundum iustitiam. Quod ei iustitia retributa exigit hoc
talibus dabitur in premium. Et hec est expositio Gregorii
Deinde cum dicit iterum exiit circa sextam et no
nam horam et fecit similiter. Ostendit domini nostri sol
licitam vigilantiam sive diligentiam. Nam non
tantum in prima etate mundi et tertia nec in pueritia
et adolescentia tantum sed in sexta et nona id est in
quarta et quinta et sexta etate mundi vel in
iuventute a senectute ad cultum fidei et in
stitie opera invitavit. Commovit autem sextam
et nonam horam. Nam secundum Christum in illis duabus
etatibus que fluxerunt a moyse per david
usque ad christum gentem unam scilicet iudeos potissime
vocavit quibus testamentum suum et pacta dispo
suit. Deinde cum dicit Circa undecimam vero exiit

Ostendit qualiter invitavit aliquos absque
certa pactione. Ubi introducit quatuor.
Primo prolixitatem. Prolixitatem quidem
Secundo sterilitatem temporis intendunt cum
Tertio inopportunitatem dicit Circa undecimam vero
Quarto utilitatem exiit. Prolixitatem quidem
sunt temporis usque ad finem mundi. Et est in ipso
fine aliqui opera iustitie facere inceperunt.
Prolixitas est temporis quod usque ad etatem decre
pitam qui ad horam undecimam aliquid boni operari
neglexerunt. Unde Gregorius in omelia undecima vero hora
ea est etas que decrepita vel senectus dicitur. Nam
ergo ad vitam bonam aliqui in pueritia aliqui in
adolescentia aliqui in iuventute aliqui in senectute
aliqui in decrepita etate perducuntur quasi diversis
horis operarii ad vineam vocantur. Secundo adiungit
sterilitatem operis quia in hora invenit alios
stantes sub intellectu est otiosos. Ut stantes
qui erecti per superbiam. Otiosi autem intelliguntur
per operandi negligentiam. Sed quia divina clementia
malos inspirat ut convertantur ideo post in
ducit bonitatem cum quod dicit. Et ait illis Quid hic
statis tota die otiosi. Ubi primo introducit rationabilem
reprehensionem. Secundo subditur excusationem cum dicit
ei quia nemo nos conduxit. Primitur ergo
rationabilem reprehensionem dicit Quid hic statis
qui erecti per superbiam tota die per continuam
boni carentiam otiosi per negligentiam. Ac
si diceretur si multo tempore pro salute vestra
laborare negligitis. Quem enim verisimiliter videtur
tot tempora perdidisse. Quia est exceptus
status diversos sue vite utique operari debent
Unde Gregorius in omelia Quia enim consumpto tam longo
tempore pro vita sua laborare neglexerunt qui
tota die otiosi stabant. Et infra Qui usque
ad etatem ultimam deo vivere neglexit quasi
usque ad undecimam otiosus stetit. Unde recte
usque ad undecimam torpentibus dicitur. Quid hic
statis tota die otiosi. Ac si aperte dicatur Et si
deo vivere in pueritia et in iuventute noluistis
saltem in ultima etate resipiscite et ad vitam
vite cum iam multum laborati non estis vel sero
venite. Est ergo diligenter hic consideranda benigni
tas nostri conditoris qui non solum in collatione
beneficiorum et quo ostenditur vocem est in malorum re
darguere relucet. Sed dicit Gregorius in sermone
de adventu. Dignum est valde. Et ideo exigit

racio ętatis ut quibus a constitucione mundi regnum
eternum paratum est ipsi eciam sese regno pare
non negligunt Magne ergo bonitatis divine indi
cium est ut eos sustinuerit qui usque ad ultimam
etatem per bona opera se parare neglexerunt
ad glorie premium recipiendos et invitatos dis
ponat Deinde subiungit ad primum ex
cusacionem qua suam ociositatem tegunt dicentes
Quia nemo nos conduxit hoc est si breves vias
vite nobis predicavit Talia enim in ultima
etate mundi gentiles vocati ad quos neque
propheta neque patriarcha missus fuerat Secundo
primo possunt dicere Nemo nos conduxit hoc
est nemo nobis veritatem fidei predicavit Tercio quia
deus magis subtrahit beneficium sive inspira
cionis vel instinctum cordis recte a racionali crea
tura Unde est quod ista excusacio magis sit
apparens quam sit ad veritatem investigacionis
Verum quia nunquam nos excusacionis velamen
pretendit divina bonitas absque admonicione
et inspiracione bonum relinquit Unde est quod adiun
git Et ille dicit Ite et vos in vineam meam Ubi
innuit eis extremam utilitatem temporis si dicat
homines qui in fine mundi ad graciam fidei sunt vocati
quamvis multa tempora ad exercicium boni apta
transierunt adhuc tamen superest nobis tempus in quo
potestis bonum operando mercedem vite operare
vel tercium homines qui in etate decrepita vocantur
ad exercicium boni operacionis dicitur Tota die
hoc est per totum tempus vite vestre ociosi fuistis
nunc tempus venit in omnibus actibus occu
pastis Tamen quia nunc tempore in spacio eo quo vo
lunt ad fidem vel ad iusticie operaciones acce
dunt Ite et vos saltem in fine vite vestre
in vineam meam Et secundum fidei regulas iusticie
opera premerendo laborate Secundo ratio per
primum vel ceterum Cum sero autem factum esset etc. In quo
describitur magnificencia divina nos vocans
ad premium gloriosum vel sabbatum Postquam
enim operibus divinis racio reddita est ad remu
neracionem tempore oportuno devenit dicens Cum sero etc.
Ubi occurrit considerare quatuor scilicet
Tempus
Modus
Ordo
Opus
Primo vero dicit Cum autem sero factum
esset hoc est cum finis mundi appro
pinquasset Tunc finis mundi con
paratur hore sextine Tamen
sicut prima hora est in qua laboratores mercedem

acceperunt divinis operis ducunt Ita tunc
mercedem laborum suorum quibus toto tempore labora
verunt recepturi sunt iusti Et sicut prima hora
scilicet sextina tamen est dies in qua requiescunt labo
rantes accipiunt Ita finis mundi erit tamen
omnis laboris Unde in Apocalipsi xiiii Amodo iam
dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis Per sero
ergo bene intelligitur finis mundi vel sabbatum Tamen
sero factum esset hoc est cum dies totius mundi ad
vesperum consumacionis inclinatus est. Secundo quia
aliquis conclusit in fine mundi et non ante
universalis retribucio est ventura Ad quod in
tendendo pater dicit racio reddi Unde quia usque
ad id tempus est spacium merendi per actus
iusticie Et iusticia habet in operibus cursum
suum tunc erit autem tempus iudicium Sicut
ergo per consummatam et cogitatam iusticiam con
dignum iudicium fecit secundum exigenciam meritorum
Ita per cursum mundi in quo quilibet vocatur
ad opera iusticie et non ante finem eius sed in
fine tamen debet per ultimum iudicium retribui quod
meruit unusquisque Et hoc est quod dicit Cassiodorus super
actus Considera quod sero non mane redditur merces
ergo adhuc stante seculo iste iudicium est futurum
in unumquemque merces reddenda Et hoc ideo quia
beatitudo merces iusticie est futura ideo non in
seculo redditur sed cum sit iudicium Alia racio
potest reddi et in finali iudicio debet fieri ultima
premium bonis et supplicium malis Ut ergo
bonum videat qualis sentencia malis displicuerit
et glorificet eum cum beneficio acceperit quod
sentenciam illam evaserit autem tamen mundi hoc
est in ipso fine talis sentencia dari debet Alio modo
potest intelligi hoc quod dicitur Cum sero factum esset
hoc est cum finis mundi appropinquasset quia quod
fiet in generali iudicio omnibus bonis communiter
hoc fit in morte cuilibet particulariter cuilibet mo
rienti respectu premium beatitudinis Secundo
occurrit nobis modus quem exprimit hic ubi
dicit dominus vinee procuratori suo voca opera
rios et redde illis mercedem Iste dominus vinee
convenienter intelligitur deus pater eius procurator
deus filius Unde Iohannis xv Ego sum vitis
vera et pater meus agricola est Primo autem deus
pater dicitur dominus vinee filius autem procurator
in quantum pater omne iudicium dedit filio Dicit ergo
deus pater deo filio constituto iudice vivorum

ꝫ mortuoꝝ Voca operarios ꝛ cū ꝯtinual
tur ꝯstitue electos Etiā secundū apl'm ꝛ ad
Cor ꝯ oportet nos oms stare an ꝯtinual
xpi ut recipiat unusquisque put gessit in
corpe suo Et io bn̄ d' de hoc recepcione
Et redde ill' mercedē Secundū r mgr sancte
procurator iste pt intelligi aliquis angeloꝝ
ad quē ptinet pri' execucio sniarum boꝝ
datarū a xpo vt sedm hc fit sensus huius
dicti Dn's vinee i xp̄s q' ē dn's tocius
eccl'e d' procuratori suo i aliam angeloꝝ
ad hc specia' deputato Voca operarios
execucio' iusticie opa ipsum i roꝝ ꝛ redde
illis mercedē deducē' ad formā o de tri
Convenienci' tn̄ xp̄s d' procurator sedm
hoiem assumptū De q° d' Jo 6 ptatez
dedit ei iudicium facē q' filius hois est
Iste g° vocat operarios ꝛ redd' eis mercedē
qn oms ꝯgregabimur an̄ xp̄m i iudicio vt
unusquisque accipiat fm opa sua Tcio ostēd'
nob' ordo qm expimit' qn d' Incipiens
a novissimis usq ad p'os Ubi ꝯsideranda
ē huius ordis veritas scz quō veꝝ sit q'
novissimi primitus premiant' 2° huius ordis
rō veritas quid patz in thy Pō' quia
primitus vocati st̄ pites legis scilicet de
de pites legis moisi ꝛ novissie patrs
ꝛ fideles legis nove Et tn̄ q' celit ista
q' pites pcedētes ad glaz st̄ vocati Jdo
qz a novissimis dispensator incep' i t
buē primū pq laborē diu aut celeris
q' a statim qn exeunt d' corpe pdueniunt'
ad regnum Illi at post longaz expectacōz
quā i loco pxiō infrio sunt expti 2° pt
h vitas i hius q' in divsis etatibus vocant'
ad gram Aliqd' ii vocati ab inocencia
puerili lōgo tpe i opibus iusticie vel' excl
sic pduerunt laborat Cz i etate decrepi
ta pducunt' ad glaz Et alii i ead' novissia
etate vocati cōs pcedit ad glaz Et ita
a novissimis incepit dispēsator qn tarde
ꝯsu'tis citius ducit ad regnu q' iocēs in
stitutū Sic pz i latrōe dext' ꝛ pet'
Jo' ead' vitas pz i hoib' ꝯsilis etatis
nō p ead' tpe ꝯuis In qbz ꝯtingit quez
i° q' tardius ꝯuti' ad mitu statu solut
mitis debitū alio ad' i statu vite diuā'

hc itm ē a novissimis incoeptu Unde
i exō pdicto d' latrōe ꝛ pet' d' Greg
An no ad vindetz ret lat' q' isi non
habuit scō petre habuit tam sero
p pena q' deū i care ꝯfessus ꝛ pene
cu voce spm exalat' vite A novissio
at redde denariū pstaliatis incep' qui
ad padisū regē prius latroꝝ q' petru
introduxit 2° videt' ē ꝯgrua rō huius
ordis quare sc̄ a novissis incep' In opib'
mie hc d' observai ut hc relucat ex q°
mia apliq ꝯmedet' Dā g° ex sola
mia pri' veit ut deq vocat ad gram
ꝛ ad opa iusti' premiū huā iq obligatum
prto ꝯderes sūt ut i effcu vocacōis
hc fuerit ex q° aplus sue mie benignitas
i luceat hc aut potissie manifesta' i hc
q' novissios ꝛ q' recent ad se ꝯusos pius
remunerare incepit q' i° q' prius ad eū
ꝯuisi i bois opibus plurim laborat Et io
bene d' Crisi st' at Op n labens aq'
das illis q'b' grat' donas q' p solo mō
honorē donas Ergo oīb' fsis deq redd
des mercede iusti ordi' Gentilibq aut
dans supinmeros mirat' Dicite aplo
Gentes sup mia honrate deū Et io d'
Incipiens a novissis usq ad p'os Aut
ideo ut ondat deq ieffabilez misicor
diā suā p'm novissis ꝛ idigentib' redd
mercedē pq' primis inmia n mia ordi
ne nō aspexit Ultio nob osten' opus
In q° requia' vocati ꝯsilit primati st
De q° d' Cu venisset g° q' circa unde'
hōraq venerat s ad labōand' Cu venisse
nt' ad primū recepieb Accepeunt
singlos denarios hc ē q'lz v'm denariū
diuinum q' i° q' i ultia etate mudi vel
q' i fine vite sue ad opa iusti' vel ad
fidē vel' denariū phēnis gl'ie recept
Venient' aut ꝛ primi id ē i mudi primor
dio vl' i pmena vite sue etate ad g'
ciaz vocati st' Arbitrati sūt scz ex comparacōe
sui labor' ad laboꝝ posteroꝝ q' plus
erat acceptuq sp in primo q' diucius
laboraverat i circa° Accepert aut ꝛ
ipi singlos denarios Etiā idē premiū
dat' prioribus ꝛ posterioribus q'tu ē ex pte

glie sempitne. Iuxta sic̃ ꝯcordant
vba Greg̃ i ol' dñe exuti ptes an lege
quĩ sub lege fuerũt ꝛ tn q in domi
adventu vocati st ad r̃g̃m celoꝝ sine a
liq dilatõe venerũt Eundẽ g° denariu
accepit q laborãnt ad vndecimã q
exsp̃tauerit toto desidio q laboãnt
ad p̃mã qꝛ equale vite etne retribu
tom ꝯsecuti cu hijs q ab inicio mundi
vocati st hiꝫ q i mundi fine ad dnm ve
nerũt Ecce dubi d hr qd dr omnes acce
pisse eund denariu qr oẽs electi accipiet
idẽ p̃miu Et tn Ioh 14 dr In domo
patris mei mansiões multe st iqd mltiz
de diuisitate atq multitne pmioꝝ Ad
hr dicẽdũ qz in i° p̃mio glie bte aliq est
eq̃le oibꝫ btis ut imõrtltas ꝑpetuitas
et silia Et pueres ele nitz q oẽs acci
piet vnũ dnariu hr ẽ p̃miũ equal'
dmabilitat' imõrtlitat' et ꝑpetuitat'
Aliq̃ aut erit i meq̃le s; claitas glie
in q sedm mag' ꝛ min' fulgebũt electi
ꝑ exigentiã gradum meritoꝝ Et de hr
dcm ẽ q In domo patris mei mansiões
multe st Et hr p; ex° apli dicetis 1ᵃ
Cor 15 q; stella dfẽt a stella i claitate
sic ꝛ r̃surrõ mortuoꝝ Sic ir stelle hnt
aliq que s; q i celo ꝑpetue st ꝛ tn ad
vna aliaꝫ i claitate excedit Sic ꝛ sci vlt
hr qd que i p̃mio hebut i glia vnꝰ
alio gliosioꝛ erit Vn Aug° d ꝯsen° eius
Erã ipa vita etna par erit oibꝫ scis
eq̃lis dnaris ẽ oibꝫ attributꝰ q ẽ om
nibꝫ Erã vo i ipa vita etna distincte
fulgebũt lũia meritoꝝ multe mansiões st
apd patrẽ ac i denario quidẽ nõ ipari
nõ viuet aliq alio plixius In mltis ma
sionibꝫ honorat' alt' alto clarius Pcollatõe
sit i° tbu Vora opariõs ꝛ rddc ill' mercẽ
Dom cõ; ꝑ° vocat dnaꝰ ad despiciend
ast ꝛ Tũc hodies clas voct magflac Vot
ecl' id ad subrtend Iudith 1 vocat na
buchodonosoꝛ rex holofnes pncipem
militie sue 2° voct dex Et i° ꝑp ꝑ°
ꝑfsos ad p̃me lamentu ysa. 3 ꝛ vocat
dus ad fletu 3° gr̃sos ad ꝯñe ꝑfectu
ꝑõz ꝯuersit aallas suas vt vocaret

ad acce ꝛ ad inema erit sicq parulꝫ ẽ
3° ꝑfectos ad glie brauiu 1 pe 3 Deꝰ
aut gr̃e q vocat nos i etnã glaꝫ sua
Et Apoc 19 Bti q ad cenã nupciaꝝ agni
vocati sut De cena ps pur eiusq
Et accipiet mũmab' ac In q describit
iustitia diuina iudiciu formidolosu nob
puniciãs Vbi eius tũ introducit ꝑ°
A uernlosaꝫ annaccoz ibi Et accip
Eatoables satisfcoꝫ addt i Et ic riud
formidablõz ꝯdcoz sbdt i Ecce erut
Introducit g° 3° ꝯuelosaꝫ admaciõz
diues Et accipietes mũmabat adu
su patresfat dñs hn nomssi vn hõ
fecut ꝛ pacs 10s ic Vbi oz vide tñ ꝑ°
vitates huꝰ dicti s; Et accipie 9 mur
Equalitatem pmiũ Erã pacs illos
Difficultatẽ laboris qꝛ Et portauim
Cauth ad vitatẽ huꝰ dcti s; Ergo dicit
q regnu celoꝝ etc q accepit mũmurat
Cuiꝰ g° dnariu eciñ p̃miũ accipies
mũmurare dcti st Ad hr pe tplr videi
Prio q hr mũmurat nõ acci ꝑprie pro
ꝑio actu mũmuraciõ s; ꝑ exspectatiõe
diutina q ptes por testanti q i vinea
dni laborãnt sic vndo exsp̃tauerut
introduci ad r̃gnu Eo q ipi exuti a cor
pe nõ preperũt p̃miu nisi p° r̃surrõ
nis redemptois Et q ipaꝫ cu mag° de
sidio exsp̃tant ꝑ loga sp̃acia vite ip
exsp̃tasse ẽ qdaꝫ mũmurasse ꝯ ptes
nom testis q a cẽsto vocati st ꝛ exouti a
corpe ꝛ mũdati a pctõ stati trãsferũt ad
regnu Et eoꝝ nõ exsp̃tãe ẽ nõ mũmu
rãe Et hr ẽ qd dr Greg i ol' Nos em
p° patria iusticiam infin loca quibꝫ tra
quilla suscepit eius ꝑfecto ꝛ laborasse
i vinea fuit ꝛ mũmurasse Cuncti g° p°
mũmuraciõz dnariu accepiut q p° loga
infin tpa ad gaudia puenit regni Nos
aut q ad vndecimã venimꝰ pt° laboꝝ nõ
mũmurãs ꝛ dnariu accipimꝰ Erã p° aduetu
mediatoꝛ ad r̃gnu mox ut d corpe
exis Et id sine mõra accipimꝰ qd antiqui
ptes cu magna ꝑpe dilacõe meruerũt
Et eod° pe dici d illis q vocati sut ad opa
iusticie tpe iuuẽtutis ꝛ q tñ suspirãt ad

regnum Cupiditas dissolui et esse cum christo Tertio
quia longo tempore in hoc mundo viuentibus aliqui
vocati in decrepita etate ad gloriam perducuntur
talium longa expectacio est quedam dissimilitudo
immutacionis non tamen proprie Ergo vt dicit Crisostomus
est immunis detractionis immunis contencionis
et murmuris admiracionis Nullus igitur ante
pretereas durationem vite plenioris immutabitur
detrahendo vel conquerendo Tamen propter excessum
gratie qui premiabit eos primos qui sero et tarde
venerunt ad opera iusticie Et quia qui nichil
laborauerunt in virtuosis actionibus est quedam
vehemens stupor causabitur in illis qui
diu vixerunt in operibus bonis quia multa pro
christo sunt passi et quam in extendo sancte
caritatis diuinam desudauerunt hoc ergo admi
racio est que quedam immutacio 3o potest
dici quod per vocatos prima sexta et nona hora
genus iudeorum intelligitur per vocatos ad vndecimam
intelliguntur gentiles Gentibus itaque reci
pientibus dona spiritus sancti iudei ad inuidiam
commoti sunt immutatos Quia in naciones
gratia spiritus sancti diffusa est vt dicitur Actuum x Et hec
est quod lucas dicit Actuum xe retornacio gentium
libri mundi et in ewangelio torquetur gratia Deinde
cum dicitur hii nouissimi vna hora fecerunt et
pares illos nobis fecisti ostenditur vidensque primum
equalitatem Diuersitas temporis longitudo
vite et vocacionis prioritas sic concurrit ad
meritum quod non sit notitie vos vel esse quod plus
vel minus denarius mereatur Et ideo tardius vo
catus ad gratiam potest sic feruenter conuerti ad
deum sic deuote ei subicere sic studiose vir
tutes exercere operari quod equabitur in merito
illis qui prius vocati sunt Et hec veritas est
tam respectu eorum qui in diuersis mundi etatibus
vocati sunt Tamen respectu eorum qui in diuersis eta
tibus sue vite gratiam perceperunt Tales
ergo dispares in tempore et conuocates in diuinitate
labores sunt pares in merito et per consequens
coequantur in premio Deinde cum dicitur Eum
portauimus pondus diei et estus Describitur
laboris difficultas Que difficultas 3r
potest ostendi Vno modo quantum ad consideracionem primi
Sicut in tali consideracione alleuiat grauitatem
laborum quia facilius portat labores qui premium
boni sperat ex eis Ita prioritas eius

premium facit pondus operum leue Et eco
no sine dilacio eius facit apparere pon
dus grauem Quia spes que defertur affligit animam
Illi ergo qui vocati sunt in primis mundi
etatibus cognoscentes premium suum longe
esse grauabantur sub pondere actionum et desi
deriorum Et ideo dicunt Portauimus pondus
diei et estus Illi autem qui vltima etate mundi
vocati sunt cognoscentes premium ipso iminentes
in operibus et desideriis grauabantur quod propinquitas
premium leuigabat opera Vnde Christus
dicit sicut ait Matheus est nobis vita ad finem
dierum considerans cognoscere tempore esse finem mundi
Vnde et christus nos animans dicebat Penitenciam
agite appropinquabit regnum celorum Et quod dictum
est de illis qui vocati sunt in prima etate mundi
respectu eorum qui in vltima vocati sunt potest intelligi
de hiis qui in pueritia vocantur et diu viuunt
respectu eorum qui in decrepita veniunt ad fi
nem quod dico quia istis facile est laborare eo quod
de propinquo gaudium expectant Illi autem propter
dilacionem premium portant pondus diei et estus
Alio modo potest hoc verbum exponi referendo nouis
simos ad istos qui vocati sunt ad obseruaciones
datas tempore legis scripte Ad cuius euidenciam
Sciendum est quod propinquum autem est facere opera
leuia Primo id portauit leuiter qui por
tat quasi libenter Propinquum autem honus est graua
uacionis eos qui ex ipso operantur Quia ergo lex
ewangelica est lex amoris primo dicitur Iohannes
Iugum meum suaue est et onus meum le
ue est quod vocati tempore legis ewangelice propter
amoris leuigamentum qui vna hora dicuntur
laborasse Vocati autem tempore legis nature vel
mosaice propter grauitatem eorum que imposita
fuerunt eis Et propter timorem qui erat eorum
principalis racio operandi dicuntur portasse
pondus diei quantum ad grauamina legis
De quo pondere dictum est Actuum 15 Quid
temptatis imponere iugum super ceruices
discipulorum quod neque nos neque patres nostri por
tare potuimus Dicuntur etiam portare pondus
estus quia lex scripta ostendebat peccatum a
quo erat cauendum et non conferendo gratiam
adiutricem augebat concupiscenciam qua
crescente premebantur qui erant sub ea pondere
temptacionum Hii autem qui sunt sub ewangelio

recipiunt gratiam ref[er]ente g[ra]tiam
q[ue] e[st] ex d[e]mite legis et no[n] tantu[m] estu
g[ra]vant[er] temptacio[n]um vn[de] Cris[ostomus] sup[er] aut[em]
pondus totius diei d[icit] o[mn]ia sc[ilicet] mandata leg[is]
Estu[m] aut[em] vocat curiose temptacio[n]em 2[us] p[at]et
h[oc] quod d[icitur] pondus diei et estus p[ro]prium esse
bonu[m] omnium fidelium i[n] quolibet statu q[ui] pon-
dus fidei q[ue] e[st] quedam dies et estus p[er]secucio-
nu[m] portantes Et cu[m] h[oc] dum p[er]uenerunt acce-
perunt denariu[m] sui laboris p[ro]pter aliquos qui de
novo venientes ad fidei acc[e]ss[er]unt et q[ui] sine
labore ad p[re]mium sunt vocati Sed[?] introdu[cit]
ergo c[ontra] r[ati]onabilem iusticiam su[am] satisfactio[n]em
q[ue] subd[itur] At i[lle] r[espo]ndens vni eor[um] satisfacit
p[ro] r[ati]o[n]em revincente[m] iniquitate[m] Vas vnu[m]
p[ro] r[ati]o[n]em allegante[m] equitate[m] Nonne ex denario
p[ro] r[ati]o[n]em manifestante[m] benignitate[m] Volo aut[em] huic
p[ro] r[ati]o[n]em allegante[m] libertate[m] i[d est] An no[n] licet mihi fa[cere]
p[ro] r[ati]o[n]em redarguente[m] malignitate[m] An oculus e[st]
Adducit ergo p[rim]o r[ati]o[n]em revincente[m] ab actu
p[ro] illis iniquitate[m] Cu[m] i[lle] vni eor[um]
dixit Amice no[n] facio tibi iniuriam Et p[otes]t r[ati]o
sic formari No[n] e[st] r[ati]onabile vt q[ui]s p[er] iniuria[m] de-
fraudet operariu[m] que h[abe]t a[n]i[m]u[m] carissimum
Sed vocacio ad fide[m] invitacio ad opus
p[re]paracio ad regnu[m] e[st] in a[n]i[m]o ergo non est
r[ati]onabile q[uod] tibi iniuria[m] facias 2[o] addu[citur] r[ati]o[n]em
arguente[m] equitate[m] dicens Nonne ex denario
mecu[m] co[n]venisti mecu[m] Et aut[em] ex h[oc] r[ati]o
sic formari Operarius no[n] facit iniuria[m] qui
tantu[m] ei dat p[ro] labore q[ua]ntu[m] ei ex p[ri]ma
convencio[n]e p[ro]misit Sed tantu[m] tibi tribuo q[ua]ntu[m]
p[ro]misi tibi eo q[uod] do tibi denariu[m] sic ex denario
co[n]venisti mecu[m] Ac si diceret No[n] p[ro]misi tibi n[isi]
mercede[m] co[n]formem te[n]ebas[?] ergo esse co[n]tentus et
tolle quod tuu[m] e[st] ex iusto labore et ex co[n]-
vencio[n]e p[ri]ma et vade i[n] pace Vn[de] Remigius
Tolle quod tuu[m] e[st] id e[st] recipe merced[em] tuam
et vade i[n] gl[ori]am 3[o] adducit r[ati]o[n]em manife-
stante[m] benignitate[m] dicens Volo aut[em] huic
novissimo dare sic[ut] et tibi Conforme[m] aut[em] sit
r[ati]o Operariis no[n] fit iniuria si d[omi]n[u]s alteri
tantu[m] tribuit ex gracia vel p[ro] modico labore
q[ua]ntu[m] alteri tribu[it] ex pacto convencio[n]is Et
ideo no[n] facio tibi iniuria[m] q[ui]a volo huic no-
vissimo dare ex gracia q[ua]ntu[m] e[st] tribuo p[ro] labore
Ita q[uod] sic tibi volo ex co[n]vencio[n]e iustus esse

Ita et huic misericors ex gracia 4[o] adducit
r[ati]o[n]em allegante[m] libertate[m] dicens An no[n] licet
mihi quod volo facere Potest aut[em] r[ati]o sic formari
Opus vnius no[n] impedit necessitatem libere
largi dispensatoris qui possit equaliter
p[re]miare minus laborantes Ita q[uod] v[er]u[m] ex
merito operis aliu[m] ex gracia liberat Sed talis
e[st] i[lle] q[ui] bonoru[m] om[n]iu[m] ... s[ed] o[mn]ia precipit
vob[is] ex benignitate vt quod precipit vob[is] p[ro]sit
ergo ... r[ati]o ... p[er] ... i[n] ... Cu[m]
regum ... eius o[mn]i bonitas voluntatis
recte subiungit[ur] An no[n] licet mihi quod volo facere
Similiter n[on] q[uod] ... bonitatis ... n[on] ...
Congruens n[on] esset si no[n] daret quod de[bet] no[n]
si dat quod no[n] de[bet] 5[o] adducit r[ati]o[n]em redar-
guentem malignitatem dicens An oculus tuus
nequa[m] e[st] q[ui]a ego bonus sum Conforme[m] aut[em] sic
r[ati]o Actu[s] ex invidia q[ui]s dolet de beneficio
alteri collato ex bonitate d[omi]ni no[n] bonitas
d[omi]ni s[ed] invidia alicui e[st] ca[us]a nequicie iudicetur
Sed q[uod] posteres vocati ad celu[m] veniret d[omi]n[u]s
dolet q[uod] novissimi eq[ua]liter sunt pares h[oc] non
causat[ur] ex bonitate d[omi]ni s[ed] ex invidia eor[um]
ergo ipsa erit tota ca[us]a nequicie Ex bonitate
quippe d[omi]ni cecidat equalitas p[re]mii i[n] hi[i]s
qui diversis temporibus s[un]t vocati Sed ex ipsa
reputacio[n]e aut[em] ex mani gl[ori]a cu[m] ...
i[n] sibi q[uod] noluerit pares h[abe]re Volo[?] ergo
q[uod] alius e[st] perficere no[n] causat[ur] ex alio
alio q[ua]m ex vicio et p[er] co[n]sequens ex nequicia
Et ideo bene d[icit] Cris[ostomus] No[n] aut[em] dolebat quasi
fraudatus de mercede sua s[ed] q[uod] ille q[ui] aplius
q[uam] merebantur acceperunt Sic enim dolet
invidus qui alteri aliquid addit[ur] q[ua]si ei s[ub]trahat[ur]
Ex quo p[ate]t q[uod] ex vana gl[ori]a nascitur invi-
dia No[n] dolet ille 2[us] q[uod] desiderat esse
prior Cum g[a]udet ... oculus tuus re-
id e[st] intencio qu[a]e ad p[ri]macia inter ... p[er]plexa
e[st] invidia cui mea no[n] placet benignitas
Habeo ergo r[ati]onabile[m] satisfactio[n]em Vltimo
introdu[cit] formidabilem co[n]clusio[n]em Sic erunt
novissimi p[ri]mi et p[ri]mi novissimi Et h[oc] i[n] duob[us]
co[n]sistit p[rim]o in occulta disposicio[n]e 2[o] i[n] districta
retribucio[n]e P[ri]mo d[icit] Sic in[fra] erunt
novissimi p[ri]mi et p[ri]mi novissimi Totus enim
parabole intencio ad h[oc] refert[ur] ut p[er] ea
q[ue] dicu[n]t[ur] i[n] ipsa co[n]stat[ur] q[uod] disposicio divina

quosdam tardius vocat ad graciam quos tamen
prius vocat ad palmam vnde sequitur Ad
quod autem sensum hec parabola tendat manife
stat cum subdit Sic erunt nouissimi primi et
primi nouissimi quidem vocacione ad opus fuerunt primi
vocacione ad premium Nouissimi in reuelacione
veritatis sicut gentiles fuerunt per excellenciam
sanctitatis primo iudei Nouissimi ad religionem
fuerunt primi hoc est excellenciores ad premium
acquisicionem Sic paulus nouissimus hoc est
posterior stephano ad religionem fidei vocatus
factus est prior eo ad premium sublimitatem
Consistit ergo conclusio ista in districta retri
bucione de qua subiungitur Multi sunt vocati
pauci vero electi licet hec ubi exponetur requi
re infra dominica xx post penthe.
costes Iste sermo est Collacio
Hii nouissimi vna hora fecerunt et pa
res eos nobis fecisti ait 20 Dicimus
enim diuina prudencia circa hec de quibus
tractatur Specialiter tamen hec prudenciam de
reparacione creature racionalis primo quod a mundi
principio usque ad finem vocacionis et exhibicionis reparacionis
non desistit ad opera iniunctionis accionis Sic
euangelium hodierne laboris testatur historia
Sed quamuis omnes status decreuerit mundi tempore
gracie reuelate inscendit Ideo ipsum notan
bis designando nouissimos et tamen maio
rem alius introducit ostendens ideo ab vltimis
ergo quibus comparatur et antecedit non sine ad
miracione laudauit in verbis propositis cum dicit
hii nouissimi etc. In quibus verbis vocati tempore gracie co
parantur precedentibus et commendantur scilicet quantum ad
Statum dignitatis — hii nouissimi
honoris leuitatis — vna hora
muneris equalitatis — Et pares eos etc.
Quantum ad primum vocati tempore gracie commendantur
quantum ad statum dignitatis cum dicitur hii nouissimi
ubi nota quod electi nunc dicuntur nouissimi quia
instar nouissimorum habent proprietates tres
primo quia sunt ad perfectum apciores
secundo quia sunt fini proximiores — hii no.
tercio quia sunt in domo preciosiores
Dico primo quod electi dicuntur nouissimi quia ad
perfectum apciores Et de hoc potest accipi illud
Apoc. ii Noui opera tua nouissima plura
prioribus Secundo quia fini proximiores et per consequens
preciosiores Unde dicitur Gen. 33 et 34 iacob filios
rachel beniamin et ioseph ordinat no
uissimos Tercio quia in domo preciosiores Io. 2 dicitur Iob
42 Benedixit dominus nouissimis iob plus
quam principio eius Et hoc de primo Quantum ad secundum
ubi ostenditur leuitatis honoris illorum qui tempore
gracie vocati sunt cum additur vna hora fecerunt Non
quod onus illorum leue est et ideo quasi horarium dicitur
propter tamen primo propter amorem dilatum vnde Gen. 29 Iacob
ad hanc horam estum et sitim etc. Et in
omnibus hiis superamus propter eum qui dilexit nos
Secundo propter amoenum spatium vnde ait Nolite
cogitare quo aut quid loquimini Tercio propter premium
accelatum Ro. 13 Scientes quia hora est iam
nos de sompno surgere Nunc enim propior est nostra
salus quam cum credidimus Quantum ad tercium ubi
ostenditur equitas muneris cum dicitur Et pares
illos nobis fecisti Non enim lamina et in
multis sit diuina inter eos qui vocantur tempore legis
gracie et precedentis tempore Triplex tamen equalitas
recipitur in eis in respectu finalis premii primo
quia equaliter elongantur a corrupcione secundo quia
equaliter assecurantur de firmitate tercio quia equaliter
perficiunt appetitum quietacione Primo dico quia
equaliter elongantur a corrupcione vnde dicitur
Gen. 17 Eadem die circumcisus est abraam et is
mael filius eius et omnes viri domus eius tam
empticii quam vernaculi et alienigene pariter
circumcisi sunt Circumcisio significat ablacionem
corrupcionis Secundo pariter assecurantur de firmi
tate vnde dicitur Iob 26 Qui ligat aquas in
nubibus suis ut non erumpant pariter deorsum
Tercio equaliter sine pariter assequuntur appetitum que
etacionem vnde dicitur Ysa. 41 Ponam in deserto
abietem vlmum et buxum simul ut videat
sciat et intelligat et cogitet pariter quia
manus domini fecit hoc Bene ergo dicitur hii no
vna hora fecerunt Dominica in sexagesima
Cum turba plurima conueniret
et de ciuitatibus properaret ad
ihesum Luc. 8 In illis verbis quod
ex natura sua et ex conniuencia liberali
tate dantis omnibus diffundit hic videns
contingere diuersitatis effectum ex eodem
proueniens Non tamen ex parte ipsius quam
ex parte recipiencium causata est vbique
Sicut solis tamen ex natura sua quam ex largitate

conditoris quia se diffundit. Sicut si quando
desiceret aqua liquefaceret aliquid durum et
aqua mollificaret non ex diversitate sua pro
venit sed potius ex diversitate que in recipientibus
reperitur. Cum igitur dei sapientia carnem as
sumens concordantia caritate quamdam doctrinam
mundo quasi diffundit. Non provenit ex parte
ipsius doctoris vel eius doctrine ut in cordibus
quorundam sterilis esset et in aliorum multum
fructificaret. Sed potius ex diversa dis
positione vel affectione recipientium seu
audientium hanc doctrinam. Et ideo salvator
noster volens ostendere quantitatem dei contra
quemdam doctrinam instituisse ad instructionem
omnium. Et humanorum cordium diversitatem ad re
cipiendum dei verbum optime assimilat doctrinam
ipsam semini quasi diffuso et cor huma
num terre disposite inequaliter dicens Ex
iit qui seminat. In qua parabola primo assimilat
suam doctrinam semini indifferenter seminato.
2o quod sub verbis figuratis et occultis hoc dixit
excitat mentem hominis ad intelligendum. Deinde
3o ne id quod dixit remaneret sine expositione
declaravit quod sufficeret ea que dixit. Et secundum
hoc 3 erunt in principali divisione et 3 partes. Primo ei ostenditur
Evangelice doctrine generalitas communicata. In principio
Mentes humane intellectu excitata. Hic dicit
Occulta misterii sui declarata. Est autem hic
Circa primum. Primo enim est ad conciliationem
evangelice doctrine ostendendam. Evangelista
introducit quatuor que omnia quantitatem includunt

Temporis oportunitate	Cum turbe multe
Actoris ydoneitate	Exiit qui se
Operis oportunitatem	Seminare semen
Recipientis diversitatem	Et dum seminat

Describit igitur primo temporis oportunitatem cum dicit Cum
turba plurima conveniret et de civitatibus properarent
ad ihesum. Optimum quidem est doctrine quando concurrenter
omnibus convenit ut tunc capiat pervulgatum
vel insinuari quando multitudo magis est parata
ad auditum. Et ideo multis turbis convenientibus
ad ihesum convenit manifestare communionem et evan
gelice veritatis. Ubique optimum tempus est ad
manifestandum qualitatem doctrine ex qua omnia
vivia possunt sanari. Cum convenerunt ad audi
endum ille qui per diversas voluntates remansit
implicari. Et ideo cum turba plurima conveniret
ad ihesum. Quia sicut erat plurima in numero
ita erat affectione et intentione
diversitate diffusa. Unde glossa. Quia multis in corpo
ribus varia mens (?) inest sic diversitas
hominum ita et diversitas interna voluntatum.
Non enim omnes eadem voluntate sed diversis ex causis
confluxerant. Quidam pro bono quidam pro malo
omnibus tamen dominus benignissime prebebat doctrinam et medelam
conservans et sanans. 3o optimum tempus ad
insinuandam evangelice doctrine quantitatem fuit
cum de civitatibus properabant ad ihesum quia ipsa
eius doctrina ad hoc ordinabatur ut omnes terre
nos a terrenis affectibus separatos ad celestia
desideria elevaret et faceret eos omnes esse
celestes. Deinde cum addit dicit per similitudinem
Exiit qui seminat. Post auctoris ydoneitatem
que manifestatur in modo loquendi et in doctoris
egressu. In loquendi quidem modo quia dixit per
similitudinem. Ille quippe ydoneus doctor cen
setur qui tali modo loquitur ut ex ipso auditores
reddantur attenti. Consuevit autem eos attentos
reddere consueta similitudo unde quod quibus loquitur eo
quod humanus animus consuetis similitudinibus delectatur.
Modus autem iste qui est per similitudines ydoneitatem
doctoris ostendit. Aperta et finalia leviter
contempnuntur. In obscuris autem et occultis libentius
exercitatur intellectus humanus. Quia igitur evan
gelica doctrina non erat tradenda taliter ut
ex modo contempneretur sed ex ipsa potius intellectus
excitaretur. Hinc est quod eius auctor interdum
in parabolis et similitudinibus loquebatur. Ad hoc autem
potest etiam ratio pro similitudinibus locutus est
Eius enim sacra doctrina est quedam dignis
quod ipsa non manifeste indignis. Prima hiis
quibus est omnibus datum proponi. Taliter igitur modum
proponendi ipsam esse debuit ut ea omnibus expo
sita tamen quod patet dignis occultaretur
indignis. Et ideo forte est conveniens ut per simili
tudines dominus loqueretur. Has duas rationes
insinuat Theophilus dicens Loquitur autem dominus
per similitudines primo quidem ut attentiores fa
ciat auditores. Consueverunt enim homines in
obscuris se exercitare et spernere manifesta.
Deinde ut non capiant indigni que mystica
ac dicebantur. Circa ad rationem est hic. Quia cum
turba plurima doctrina ipso audientes non ex
eodem affectu sed multiformi intellectu erant dispositi

Debuit h doctrina sic tradi ut q̄libz scd̄m
ppriā capacitatē aliq̄ possit haurire sine
itellige° sui admirac° Et h° optie fuit ē
qui sub q̄dā silentio ē tradita a cristo
dn̄o Et h° ē qd̄ d̄r hieō° Turba no vna
sine s; diuersā i singul' volu̅tāti vn̄ loq̄r
ad eas multi parabolis ut mix varias vo-
luntatib' diuisas rapiat disciplinas Ista
manifestat ec̄ eciā ydoneit̄ doctoris eglli-
cita exiit q̄ seiāt Exiit quid dei filius
d' sinu p̄ris i mundū veste huāit' indutus
Jnū i° Joh 16 Exiui a pr̄e ? veni in
mundū Ez qz no simplr̄ exiit s; sicut
seians eciā d̄r exiit Exiit q̄ seiat h'
? exiit seians idcirco actu eius isinuat
cōtinētez q̄ p futurā oīb' aq̄ diuulgat'
sc̄i vbū veritatis vn̄ Beda sr̄ lluc saluāz
n̄ri melius q̄z di filiū intel'ce possum q̄
exiit seiare sc̄i sim qz d' sinu p̄ris q°
creature no erat accessus egrediēs ad h'
venit i mundū ut testimoniū phibēt vi°
Et ita exiit ut testificator Exiit ec̄ ut
reconciliator Eciā ī hō a dō multo peccati
fuit relegatus ? i exiliū exclusus Placat
deo eū me reconciliac̄ q̄lr̄ frequēt exules
rrocantur ad rege benignum Nā int'dū
aliquo expulso a regis gra alz qsistēt alii
regl' ari ab ipo egrediēs ? ad expulsū
accedes cū instruct° alz doct° p'humilit'
? subiect' vnitē rrocat ipm ad regez
Sic di filius nos qsidans exules a pr̄e
celesti ut nos illo ꝑgnie revocaret exiit
No p loca mutacōes s; p misteriū incarna-
cōis alz nos instructos ? phumilitate
subiectos dō p̄ri reconciliatos
reduxit ad rege Jta ut vere sit d' eo ex
ien° 1° Abacuk iii Egressus es i salutem
ppli t° i salute cū x° tuo Jnuic sente°
concordat Cris° d Exiit at q̄ vbiq; ē no
localit' s; p amictū carnis nob ꝑpinq̄t
Decent at adventū xpm x° exiui no
iaminc Erāt ei exclusi a dō ? seruti co-
depnati ? rebelles regl' electi Eminet
vō reconciliac̄ inf' eos exeūdo ad ipsos
eiē eū ipis loq̄r dō' dignos eos factos
asp'cū regio eos inclinat Sic ec̄ ē s;
facta Exiit Tāc exiit ut doctor sine

qminator sue doctrine p opus virtutis
Jō adiūg' Seiare sc̄i sim Et hec
gnitas relinq̄ i actu i radice ? i posse
ssōe In actu qd̄ qz exiit seiare Alii
quid exierunt occupare fines ? ēllōs
rruo qz tra n̄re mitis n'e ? maledi-
cta subdita p pctm̄ germinare no cessat
Alii vō exierūt tirā sparac̄ Sic Joh
bap̄ta d' q° llu j pubis em an facie
dni pac̄ vias ei Alii exierunt agro
las inspicere Sicut ille d' q̄li d̄r domi-
ni ē h'co vecte ac Ez mi p'dictoz actuū
h° tū q̄ues ? imediatiū vtilr̄ ad
fructū sicut ? h° actus seiandi Et ideo
bn̄ d̄r seminare sc̄i sim Et h° ē qd̄ d̄r
Cris° Cū audier' qm̄ exiit q̄ seiat
seiare no existies ēe ydoneitate simo'
Egredi' eni multoties q̄ seiat ad alias
res vl' ut scindat tirā vl' ut aliās her-
bas iadat vl' ut spinas evellat vel
ut alias q̄z h̄ clem deligēcias exhibēat
hic at ad seiandū exiit h° n'ē qd̄
ꝑmissū ē opere ? de cena p x̄m fe-
cūdanda Seiabo in ea i tiā ? misē
bor eis h' ec̄ gnitas relinq̄ i radice qz
no exiit seiare aliqd̄ qd̄ pullulac̄ vl'
fructificac̄ no possi Ez exiit seiare
seme vbū sc̄i vitalē eo effcus est ita
gnitas ut oībz sufficiēter possit prestac̄
Sic n. dan̄ ē ysā ? ? Sic descend' ym-
ber ? nix d' celo ? ill° vlt̄ no revtitur
s; inebriat tirā ? germinare eā fac' ? dat
sc̄i serenti ? pane comedenti Sic erit
vbū qd̄ egredit' d' ore meo no r'v'tet'
ad me vacuū Vn̄ ? sal° mt. 13 do-
ctrinā suā semini assilans d̄r Sil̄e ē
reḡ celoz hoi q̄ seminat bonū
sem̄ i agro suo Vē bonū sem̄ saluato'
ur seiat qm̄ cordibz nris vel p'dicō
vl' inspirac̄ vl' instruc̄ gratie administ'
Et iō bn̄ d̄r Theoph' No cessat eē di
filius sp̄ i n'ris aiabz seiare no solū
cū docz s; eē cū creat i aiabz n'ris
sem̄ boa 3° h' gnitas i dr̄a i posse
ssōe qz no alienū s; ppm sem̄ seiavit
Et iō add' sim Eo h° at optie ē cop'is
eius gnitas manifesta Eciā sic ipe qditor

ūr quē opa sua diffundt circa cōe
gubīnacōe z r̄dēpcōe Ita quit suaz
doctrina ſp̄o sic i p̄dicacōe z eid' v̄tutez
quez h̄bunt ad sanctificacōez Nc mīz q̄
sic ipe ē v̄bu īncarnatū ex q° oīa pro
cessēūt ī ēē Ita p̄ x̄pm eē v̄bu p̄dica
tū ē ex q° oīa reducūt ad bn̄ ēē Petrq
g° z paulq nō x̄pi aż doctrina ſ̄ eaz que
x̄ erat p̄dicatu°. nō sui ſ̄ x̄' semē
sembāt Cusiq at nō aliud ſ̄ sui se
seīant qz nō aliaz ſ̄ suā doctrinaz
p̄dicat Et h° ē q° d' Thus Cromt
aut ut seīaret se sui Nō n° accept
v̄bu ei īnutuatu cū vōe ūalet sit
v̄bu dūm Nō ē g° sui x̄pi semen
pauli vl' iohis ſ̄ habet cū accepit
Cusiq at h̄a x̄pm se pfessus doctrinā
ex sua nā vni z īndi dicebat ąualr
h' l'ras nouit q̄s nō didicit Cz cōn
h' oīa' iohis Mea doctrina nō est
mea Cu g° doctrina eiq ē semē sui z
nō ē eiq ſ̄ p̄ris g° z semē q°' seīat nō
ē sui Ad h° dd' q̄ doctrina x̄p̄i nō erat
sua ī q̄tu erat hō ſ̄ habebat eā a semet
ipo ī q̄tu deq Et iō bn̄ possūt v̄trūq̄
sa semē suū z nō mea doctrina Vl' erat
doctrina sua q̄tū ad v̄itatē habendi vl'
sciendi Nō at sua q̄tu ad oīgiez nascendi
eū sic filio eē ē a p̄re ita z h' sapientez
eē ē a p̄re Deinde cū d' Et dū seīat
ali° ic describt recipiēt diuisitez q̄ in
gnāli q̄ngēta ad duos gdq reducūt
Sic vt d' Eusebiq Coz q̄ recipiūt seīa
v̄bi dūn Cluidā facti st̄ digni vocacōe
celesti ſ̄ labūt a grā p̄ negliaz z tepōz
Alij at multiplicāt se vi ī bonis fructibz
Et s̄dm h° p° ista gn̄et duo V° est
indispoicio coz q̄ infructuose recipiūt
semē v̄bi p̄dicati vl z° ī d° ccidt ī t' bo
t'ⁿ ē dispoīo coz q̄ v̄ti' audiūt v̄bu dī
Infructuose recipienū tp̄a ē modus
Vnq q̄ causat' ex cordis leuitate atq̄
īcuria q̄ p̄mittit' deōm suggestioibz
occupari Et isti designaūt' p̄ viam
Aliq cā' ex cordis duricia atq̄ īfidelitate
Et isti designāt' p̄ petrā Tc° cāt'
ex nimia sollicitudine Et isti designāt'
p̄ spinas Videm' g° ta p̄dca h' parā
diuidit' in tēs In q̄z p̄a describūt illi
q̄ ī vtilit' recipiūt v̄bu p̄dtis leuitate
In z° coz q̄ habet x̄p' diuiciaz ptinatez
ī Cecidt sup̄ pe In tcia coz q̄ h° hūt
p̄ sollicitudis p̄uitate ī Et aliud cecidt
int' spinas Describēs g° eos q̄ sīt fru
ctu v̄bu dī audiūt x̄p' cordis leuitate d'
Et dū seīat ſp̄ quē z indiffcit' aliud
cecidt sec° viaz Via eī s°° Bedā est
coz sedulitate malaz cogitacōm attitū
z arefactū ne possit semē dūm verbi
vtilit' recipē z p̄ ipm gīmare Cz atte
das q̄ talit' receptū sa, sec° via dupp'
pati' detinetū vnū q̄ ąculcatū ē
aliud q̄ voluc's celi comederūt i° Con
lcatū q̄dē ē q̄ pedibz malaz affcōm
h' v̄tute succedēcū ē subictū z sepe
attritum Cz volucs celi cōedūt i° Cerā
repositū leuit' ī cordis supficie z nō in
itimo ip̄iq abscōsū a deōmbz ē ablatū
Cūm deōes p̄ tato dicūt' volucres celi
q̄ celestes st̄ nāe facilit' q̄ volāt huc
z illuc ut possūt rapē q° seīat' in
vnq Vl' dicū' volucs celi q̄ aez istū
caliginosū ad tp̄s inhabitāt volitāt'
p̄ ipm ad plaudū atz excitād electos
Vn Bern sr̄ illu p̄dicat' ī p̄te ąorda d'
oz v̄bu q°' cecidt sec° viaz a pessimis
cogitacōibz ąculcatū ē z a deōmbz ra
ptū Cūm iō volucs celi dicūt q̄ celestes
z spual' st̄ nāe vl' q̄ p̄ aēa discūt
Deinde cū d' Et aliud cecidt sup̄ petraz
describt eos q̄ infructuose v̄bu dī ra
piūt x̄p' duriciei ptinatē Est n° q̄
coz hūāⁿ ad recipiend' v̄bu dūm ita
dispoitu sic t'ra inculta z ārida ad
recipiend' semē vtilit' q̄ ipm illam
fidi culturā h't z oīs v̄tutes z grē p̄ua
tur ~~honoe~~ humoe Et iō bn̄ d' erronea
ez i° q°' cecidt sup̄ petra natū aruit
q̄ nō hēbat humorez Vn Bn̄ sup̄ illu d'
oz petra ē coz indomitū nllo fidi vome
penetratū in q° nō ē vera amor z
pseūancia v̄tutis Cd' ei ē defcus olei
ad mitendas lapides v̄ginū hoc est
defcus fidi z grē z v̄tutis ad recipiend'

velut di vbu Sed attendendu e quod
dr de hc art. l c Et semina q ceciderunt
i petrosa no habebat tram multam et
continuo exorta sunt qr no hebat altitudinem
tre Sole aut orto estuaverunt qr non
habebat radicem et aruerunt Petrosa enim
tra e duricia mentis pviae q no ht leni
tate obedie et gemitus post auditum verbi
di facilit exultare videt Et qr no ht
altitudine tre hc e studium pravitat et
eruditos disciplinam celestium vel etia
profundi terr humilit Sole at orto hc e
adveniente fervore persecutor ppt conditate
vbi audit vl adveniente estu temptaciones
vl fervente desiderio boni tempal estuaverunt
p impaciam vl estuavit i exarmuerunt
qr i talibus vba vbi auditi fere evanescet
Qa no hebat radicem hc e qr parum
erat i talibus cordibus desideri salutaris et
ppt cor duricia aruerunt hc e vigorem
amiserunt fidi seu virtute vbi perdidit
Isti n st illi de quibus dr Iere x Indura
verunt facie suam supra petram et noluerunt
reverti De eisdem eni dt Et aliud cecidit
int spinas etc Describit eos q pducunt
fructu vbi auditi ppt sollicitudines
vanitate Vbi advertendu e qz sicut aia
simplex e i una ita et simplex i affectu
Et io si p amore se convertit pfecte ad vnu
no pt p amore pfecte se cvte ad oppositum
Qa dr bu salvator nt eu dixit art. nemo
pt duobus dnis svire a ei vnu odio ha
bit et altru diliget a vnu sustinebit aut
altru contempnet Qa go vbu dnm accendit
ht i hoie aore celeste Bellarm dicit
accende ht aore tirenum Inpgle e qr
sil aia bu sollicita d aore celestium qui
nis sollicita d amore trestrium Quod
advertens pps dicebat Divicie si affluant
nolite cor apponere Ille n cor appoit q
nil studiosius optat Ergo sm predicta
nimia sollicitud mundanar diviciar ht ex
tingue i corde hoim flama aor di et sic
ht suffocare celeste semie exortam Et
hc e qd dt vbu pmissi Et aliud cecidit
int spinas v i corda diviciar sollicitudib
lacerata Et sil exorte spine hc e simul

pullulantes cu cresceret sollicitudines
diviciar acquirendar prevaluerunt amori
celesti q nasci incipiebat ex vigore
vbi concepti Et qr prevaluerit ideo suf
focaverunt dt vbu Crisostomus dt Sicut at
spine no pmittunt oriri semie sz ex con
densatione suffocant immissu Sic solli
citudies vite pnt semie spuale fru
ctificare no sinit Iste st i spine de
qbus dem e Pv. 2 c Per agru pigri hois
transivi et p vinea stulti ambulavi et
ecce totu repleverat hortice operue
rat supficie eius spine et maceria la
pidu destructa erat Quartus ponitur
dispositio eor q fructuose recipiunt
di vbu cu dt Et aliud cecidit sr trram
bona et ortu fecit fructu centuplu Tra
quidem bona e mite cor et docile qd e
debita custodia circumvallatu iuxto illud
pv. 4 Omni custodia sua cor tuu qr
ex ipso vita pcedit Et io no e sic via
Est ecia devota ante et studio celestiu
contemplacioni cultu et io no e sic petra Est
tia a mundanis sollicitudib et voluptatibus
aliena et io no spinis occupatum
Vnde qu incipit habere vigorem et ipo
mediate pficit ho d vrtute i vrtutes
donec faciat fructu Vn Cirillus Cum
em i mente munda ab oibus pctacoib
vbu dnm infundit tunc mittit radices
i pfundu et gminat tunc spicam et consequitur
pfica Ad quo pfectu dr qr fecit fruct
centuplu hc e pfecta nam rei Per cen
tenariu em q consurgit ex denario du
cto i semetipm qr decies decem significat
maxia pfcio Cu go talia cor virtute vbi
dnm recepti precepta decalogi observandi
pfecte invigilet ex qlibus ipor fructo
mere primu qd a transitoriis transfert
hoi ad celestia tunc a sinistra transportat
i dexteram sic enim centenariu a leva transit
i dextram hz exinterare Vnde sr Luce
Beatu go cor boi tra significat de q Dauid
e Gen. 2 Sevit at ysaac i tra illa et
invenit i ano i centuplu Sed quaret
aliquis Quo sapiens seiator sic scienter
potuit seiare vbu sum secus viam supra

petra ꝫ int' spinas In qbꝫ p nllm
fructu potuit multiplicari Ad h' dd' ē
ꝓ Cuius Et nō ē rōable sem via male
vl' sup petra q' nō pt fieri tra boa vl'
int' spinas alias sciare semē male
q' nō pt fri tra culta In tra at spina
li sꝫ i mete huana q' d' via pet' et
spinis pt qrti ꝫ fri tra boa pot' esse
rōabile sem vbi di pree Cra p viute
semis vi dim bid ps le ē petraꝫ fici
tiaꝫ pigre Et viaꝫ nō vltra geulcad
ꝫ spinas destam Cꝫ g° plus semis pe
rijt nō ē ab eo q' seminat Nō dimite
nō pamperes discūt neꝫ sapiētē neqꝫ
insipiētē ꝓ oibꝫ loqba² q' a semo erat
aplexus Vidēs at q' futura erat d'
Aliud cecidit ꝛc Aucat ei dicē qd me
optimt facē ꝫ nō fecit Aliq' aut pt
solui qꝛ ēstꝫ sic venit veit i mudu
ut p passioꝫ sua oms saluaret ꝫ tn
effcu passio' iq aqm venit ꝫ p' sua
mali ciāt idō fuit irrōabi' cꝫ pa°
suscepta p oibꝫ cꝫ āq nolt fructū eiꝫ
ptripare Ita ꝫ ꝫposito doctia eꝫ dbut
cē oms oibꝫ luci at q'md corda ioi
rapiat ipas ꝓr h' tn nō fu' irrōabl'
eꝫ cmatia diffusio vn nō ex pte
sciātis ꝓ ex pte recipiētis ē viciu Et
io d nō dicit qꝛ i° q' sciat ad venit in
via alid i petra ꝛc Sꝫ dicit qꝛ ex pte
sciatoris fuit sciare tn Aliud tn ce
cid' i tra alieꝫ aliud i alieꝫ Et h' ē qd'
d' Theoph Seiāns nō pueit aliud
sem via ꝓ sem cecidit Eum em seminat
doꝫ rectu simoꝫ ꝓ simo diuisde cad'
i audic' vt q'da cor dicat via alii pet'
quidā spine qda tra boa Ali' pt dia
ei sciare ēstꝫ doctia suaꝫ sciendo· co
gnoscebꝫ bona aptitudine quā habꝫ
na' cꝫ cor cꝫ h' hoi ꝫ vina qbꝫ vbū di
fructificac nō sunt' habe° g° vsotu
ad bona cord' dispoitom ꝫ aptitudies
debu' inducē ꝫ venit sciare Sꝫ ista
dispoicio venit ē in q'lbꝫ dū ē in via
Cognue itaqꝫ semē sum sposit i oms
q' i oibꝫ repit āq qd' cāt bn aptu ad
fructu Et maxie cū vbū sciatū eleꝫ

apture poss' vigorac ꝫ augmētac Sꝫ
qm quidā psistētes i mali° nolt psēq
aptitudieꝫ eleꝫ ꝫ insiētū vbi Io dicit
cecidisse i via petra ꝫ spinas Seqt'
ꝫ° ps pn'l's cr°n h' dicēs clabat et
h' aurēs ꝛc In q' mēt' huane itellige²
excitat' hoc ꝛc pt fri dup' sꝫ Cuiadō
admoitoria psatoe Et isructoria de
clāratoe Et sd' h' ps ista h' duas p'
P° excitat mēt'm huanam admoitoria
psatoe Cla h' dicēs claba et h' aurēs
audiēdi audiat Clabat qd' Cla domi
entes indiget clāore ut excitet' Mo
rien' silit indiget ut rsuscite' Vn
qn dns rsuscitat' lazaꝫ clamit Lazaē
veni foās Io xi Desides ꝫ pig' idiget
clamoē ut excitet' ꝫ ad opa ordinet'
Pu° i° p° i Sapia for' clamitat i pla
teis dat vocē s' ꝛc Cla g° doctina evā
glica excitatiā ē dormcium vt eugi
let Diēte bto pet' i pe· v Sobrij es
tote ꝫ vigila' i oronibꝫ vris Resuscita
tiā moienciū morte pcti diēte paulo
Adeph v Surge q' dormis ꝫ exurge a
mortuis ꝛc Excitatia ē pigriciū dicēte
saluatoē Apt·ꝫ o Cid h' statis tō die ociosi
hic ē qꝛ ēstꝫ ꝑponēs hac doctia sb sili
tudie semꝫ clamabat Inssinuas eam
ex sua declamatoe ꝫ pdira° excita
tiuā dormiētiū· rsuscitatiuaꝫ moiētiū
ꝫ excitatiaꝫ pigriciū Sile hmꝫ
se' ēstꝫ Io· A cui stās i teplo clabat
Si qs sitit veiat ad me ꝫ bibat Ibi ei
pmittebat dorm sessis q' ad modū cla
mois excitat rsuscitat ꝫ excitat Sꝫ
qd clabat Et h' aurēs audiēdi audiat
Scdm Beda si illuc vbiāꝫ i evn° vl'
i apoc' h' psatoe poit' misticū sigfica'
cē qd' d' Et io volēs excitare mentes
audiencium ad pscrutandā intelligēciaꝫ
dictoꝝ Nō aurēs corp' ꝓ aurēs mētis
excitauit Sic ꝛc d' Greg' i omelia Oms
q' ill' aderat aurēs corpis habebat Et
ce aurēs habētibꝫ dicebꝫ Si qs habꝫ aurēs
audiēdi audiat Aurēs pculdubio cord'
requt De hmo etēi q' aure corporis
audiuit ꝫ audita cordis aure nō itellige

Nc mellon psicut pt dra .i. q̄ sodu-
res habet ⁊ nō audiet Deide cū
discipuli ogitabāt at discī ea qu̇ quo
exitat mellon huam quādā istructiā
declarōe Vbi po.ᵒ ꝯ° fatiat spon-
taneo 2° rōnabil satisfacto sfulat
quid penetracō qz cū eēt singlis in
domo ut dr ai. Et interrogabāt eū
discīli ex quadā fatuai ofidēcia que
eēt h pabla vt ipa apta declarōe
itelligerēt qd occulte sibi inse dixit
fuāt publice Deinde cū dr Cibri-
ipe dixit pont rōnabilis satisfcō
In q ostendit ꝯ° aplōꝝ dignitas ad
reuelacōē secretoꝝ 2° incredulorum
indignitas ad agnicōem eorū Dignitas
go aplōꝝ ad reuelacōē secretoꝝ huius
ubi ondit qz eis dixit Vob datū est
nosse mistiū regni di Vobis quid scd
Remigiꝰ aplis q mi adhēt qui ī me
credidit Mistia regni ce hc ē crōm
dogta datū ē scire Nā eis vir˚ ētim
ē aptissiē reuelata dicēte eis sal-
uatore Ioh 15 Vos aūt dixi amicos qz
oīa q audiui a pre meo nota feci
vob Sz indignitas incredulorum ad ogn-
cōem mistioꝝ ondit cū adiungit Ceteris
at in pabolis hc ē sub velaie ⁊ ob-
scure datū ē audiē mistia regni dei
vt sca occultent a eis ⁊ indignis
nō exponāt doret Sz attēde ezi
vtrisqz sī tn̄ dignus qz indignus dicitur
Vob datū ē Eꝝ in apti acceperunt
ognicōē clarā eorū d mistijs sacre
scripture qz d secretis regni celoꝝ hc no
sunt ex eoꝝ industia sz ex merā di gra
Dic aplis ad Eph 4 manifestat dicēs
Vnicuiqz at vrm data ē gra sm mensura
donacōis xpi Et ipse dedit qsdā quid
aplos quosdā at ꝓphās alios aūt
euangelistas alios at pastōes atqz doctores
ad ꝯsumacōē scōꝝ ī opꝰ ministij ī edi-
ficacōē corpis xi Lyr id ē ad aplis de-
scendo ptestas dub Ad Eph 3 ay at
oīm scōꝝ minimo data ē h gra ī gē-
tibꝰ ewangelizaē inuestigabiles diuicias
xpi ⁊ illuiare oīs q sit dispēsacō

sacramēti absconditi Sz quō gra ē qz
alus sit datū scie ⁊ audie ī pabl Ad
hc dd qz hoīm q ex puitate mēt sue
vl ex infidelitate pualēte vl ex negli-
gēcia pricēte nō ē creditiua ea q sūt fidei
vl nō ē opatiua sm audita melius ē
id ē vni malū ē nescie qz scie qa
scie ⁊ nō face dr ɔtemptū Ex hc go
qz alus q sūt ceti ab aplis qz fidem
aptiam nō sequut datū ē audie ī pa-
bolis ea d quibz pau a nichil auaret
si ea itelligerēt magis eis gra facta ē
Nā vni petm luerēt nō credēdo h
q nō intelligebāt qz huisset ɔtēnēdo
intellcā Et hc ē qd expsse dr Theoph
Ceteris at in pabl vg ri gra h eis xc
abscondit ne maiꝰ iudicium eis puenit
si postqz nouerint xpi mistia ɔtēpsērint
Cum ei intelligit ⁊ parui spernit grauius
punietur Vel pt aliter solui Eꝝ alus dat
ē scie ⁊ audire ī pabol ex catudie in
sui Naz qz dicit de dom infidi puenit
ex mia qua dignū erat q cīsto simpli
adhēbant scie ⁊ intellige mistiū re-
gni di Ita cetis q cīsti opibz ɔdicebat
datū sunt ex mistia audie ī pabolis
qz excecauit eos malia eoꝝ Et hoc
bn ostendit cū subdit Vt videtes nō
videāt ⁊ audiētes nō itelligāt Videntes
qd cīsti opa oclis corpis nō videre ea
ocls mētis ad venacōē ⁊ dileccōm sed
poci ad detraccōē Sicut pz qui dicebat
In beelzebub pricipe demonuꝝ eicit de-
monia Et item Nō ē hi ho a do q sabbatū
nō custodit Et audiētes salutarē doctinā
nō intellexit eā sz ɔtēpsērit eā dicētes
Tu d teipo testioniū phibes ⁊ testioniū
tuū nō ē verū Et io ayt sz exprimit qz
ex districtōe mistia datū ē eis audiē
sb velaie ⁊ ī pabol euāgelista referentem
Dicā sic ibid a cīsto Ideo ī pabol loqr
eis Nā videtes nō vident ⁊ audientes
nō audiunt neqz itelligunt Vbi Lucas vt
at manifestius qd dicat fiat subdit Ideo
ī pabl loqr eis Et siquid ne h exce-
cacō eēt apperie oclos eoꝝ optebat
Nā vo voluntaria ē excecacō h …

nō dix' simp' nō viderūt hoc videtes
nō viderūt Viderūt n. demōes exeūtes
ↄ dixūt In beelzebub eiat demōia Au
diebat ꝙ ad deū eos ↄhebat ↄ dicet Nō
ē hi hō a dō q̄ sabbm̄ nō custodit Nā ɡo
ɡua hīs q̄ audiebāt ↄ videbāt auerti
abat ꝑ hᵉ ipm̄ vidē ↄ audiē eis suffic
Nichil n. pficiūt ſ̄ indicium maius icidut
Vn̄ ↄ a pn̄ eis nō pabolice loq̄batur ſ̄ oī
mifta ↄtumdine Nā aūt audita ↄ visa
pōteiūt iā in pabol' loq̄tur Et sic veri
ficatū ē id q̄d Apus ī pabol' os meū
loq̄r ꝓpositōes ab īnio Secte n. ſ̄ᵐ ꝙ
dt Beda sr̄ luc ↄ in pabol' audiūt qui
clausis sensibꝫ cord' nō curāt ↄgnoscē
veritatē Obliti eis qd dn̄s dixit Qui hꝫ
aurēs audiendi audiat Tūc eī ipleta ē
pphecia ysaie dicet' sedō Audite au
dien͛ ↄ nolite intellige ↄ videte visioē
ↄ nolite ↄgnoscē excecā cor p̄pli huis et
aurēs eis aggrāua ne forte videāt oculis
suis ↄ auribꝫ suis audiāt ↄ corde itelligāt
ↄ sanē eū Sed' cā ꝑs pn̄cipal' Est
aūt h̄ pabla Vbi describit' occlta mi
stij sūma declāta In q̄ declāōe po' pō
Seminis expositio Est eī h̄ pa
Diuisa eis rcepcōe ibi Sed at semē
Tocius pable pn̄c' ↄclusio Scd' at ī t
Pōit' ɡo pō seminis expositio cū dr Est
aūt h̄ pabla Semē ē vbū di Ex hᵉ
eīm ꝙ ī pabla ↄ filium ne vbū di dꝫ
itelligi insinuat se figurate loq̄ Ex hᵒ
ꝙ expone dignatus ē qd dicebat occl
te isinuat nobꝫ ꝙ ī his q̄ mistice et
ī obscuo locutus ē debeāꝫ ivestigare
itellcū occultū Vn̄ Greg' ī ol' Dominus
expone dignat̄ ē qd dicebat ut sciamꝰ
rex signifcacōē q̄rē ī his q̄ p se nō vo
vitas volūt explanaē Deinde cū dr
Hn̄ at semē viā r. describ' dīuisa rcep
cio dim̄ fmō Vbi adūtend' ſ̄ Ensebiū
Qꝫ dest̄ncem̄ semē hᵉ ē itell' rcepi
entiū pdicatoꝝ sacre doctrine eis sꝫ cūc
pᵃ ē ꝙ audietes dāt lenit' auditum
volentibꝫ fallē 2ᵃ ē ꝙ nō suscipiūt
ī intel' pfundo vbū auditū Et ī adūci
ente teptatōe cito relinquūt 3ᵃ ē ꝙ

Quida suffocāt vbū p sollicitudine (i.e. 4ᵃ)
diuiciaꝝ vel ꝑ labore Et sꝫ ꝑ pecia 3ᵒ dīo 2
pō n. describit ꝙ 3ᵒ mōi rcpiū sꝫ itell
Primi' suscepcōe ꝑt cordꝰ leuitatē In pn̄o
2ᵒ ꝑt dimatē ītabilitaᵗē Nā q̄ p pe
3ᵒ ꝑt sollicitudīs varietatē ī Scd' at ī spōs
Quatū ad pm̄ dr Scd' at semē viā cea
dē sꝫ sicut, os q̄ audiūt vbū di Deinj
ꝑt leuitatē cord' eoꝝ q̄ pmittūt
corda paté suggestioībꝫ spiritum ma
lignoꝝ venit dyabol' ↄ tollit vbū d' cor
dibꝫ eoꝝ ne credetes salui fiāt Nā
sicut Hu sr̄ luc Beꝫ viā illi seiati sꝫ
q̄ vbū qd audiūt nullā fide nūc itellcū
nullā accepta de vtilit' ocasioē pcipe
dignūt' Tales eī ꝑcꝫ ↄgnoūt dap͂m
qd ꝫ a demonibꝫ ē illatū pūt dicē cū
Job ſ Venerūt latrōs ↄ fecerūt ſ̄ viā p
me ↄ obsederūt ī gruo thabnacłꝫ meū
Secdo exponet idispōꝝ eoꝝ q̄ vbū
di rcipiūt ītabil' ꝑt dimatē ītabi
litatē dr Nā q̄ sup petra hꝫ sꝫ q̄ cū
audierint cū gaudio suscipiūt vbū ↄ
hm radices nō hūt ꝙ ad tps credit
ↄ ī tpe teptacōis recedūt Sic n. videꝫ
ī aliqbꝫ rebꝫ facil' succendi ignē Tn̄ ꝙ
caret pabulo boi humor' Cito ecꝫ et
faci' extigui' flāma q̄ lenit' ē accē
sa Ita ī q̄busdaꝫ cordibꝫ festināt' et
placibl' rcipit' vbū dei Sꝫ q̄a non
hūt humore sctē dūocōis cito arescit
ī eis flāma vbi rcepti Vn̄ Greg' ī olia
Multis libet qd audiūt boi opis iucia
ꝑponūt ſ̄ mox ut fatigari ceperint
adūsitatibꝫ inchoata derelinquūt Nec sa
ɡo tra humoē nō habuit ꝙ hᵒ quod
ↄminānāt ad fructū pseūancie non
pduxit Nā multi cū vbū ↄ auaricia
audiūt eand' detestant' ī 4 om̄ con
teptū laudāt Sꝫ mox ut viderint
aiā qd ↄcupiscat obliuiscit' qd lau
dabat Gaudiū at istoꝝ ē d' auditu
vbi dum sic ɡaudiū ipocritē D' q̄ sr̄
Job 20 Gaudiū ipocrite adinstaꝝ puncti
Assilant' eī balaaꝫ pphē insano q̄ ad
visioē tabnacłoꝝ p̄pli isrl' exultat' ↄ
cū desidio letabūdo dixit Moriat'

aiā mea morte ustoꝝ ⁊ sunt nouissa
mea hoꝝ filiā ⁊ tu oblitꝰ es scelatas
q̄s laudauāt ꝙ ꝓpluū di ꝯsiliū malig
m machinātꝰ ē auaitia ductꝰ Tercio
expons quartꝰ aliq̄s coculit suscepint
di v̄bū ꝓpt sollicitudiēs vaitates ut dr
Lucas at in spinis cecidt ꝛc Videꝰ aquā
flāmaꝝ l aqua mā d nouo accessam
extigwi si frequit supinfūdat aq̄
iundācia copiosa Et eodē mō i corde
hoīs flāma v̄bi dīm extigw si sollic
citudine dictaꝝ cor ip ad amōꝝ verum
bufcinein inflāme De q̄ sollicitudīe
subingir Lucas at i spinis cecidt hij st
q̄ audiūt s v̄bu ee ame cords s tuī
a sollicitudinibꝫ ⁊ diuīs ⁊ volumptatibꝫ
secti euntꝰ suffocāu Vbi aduteduꝫ ē ꝙ
ꝯꝝ saluator iutꝑtāt spinas ꝑ dicias
qꝫ ꝯtiuus spine delcare videau tu cū
frequētant i vi͞te plꝰ affligūt q̄ de
leare put Aduteduꝫ eē qꝫ dicīs adm.
xit sollicitudies ⁊ volumptes Eo qꝫ siue
ut acqirau siue ut augeat siue vt
custodiau diuicie sollicitudīes necessaio
hūt ꝯiunctas Et qm vsꝰ eaꝝ vel ꝓpter
cuiositates vl ꝓpt supfluitates vl ꝓpt leui
tatē vl ꝓpt indebitū modū vtēdi volu
ptatē parē ꝯsuet Io addt dicīs volumptꝰ
q sollicitudo facit istabilitates quauda
mentē ⁊ distractoꝝ a v̄tute v̄bi auditi
ꝓpt qd adiūgit Euntes suffocātꝰ Ci
dicat Tales a ꝓposito illiꝰ qd ceperāt
ꝑ v̄bū di recedētes ꝑ sollicitudīe dis
trahentē suffocāur Nā desfaciete in
eis vita acq̄sita ꝑ v̄bū a sollicitudibꝫ
hꝰ secli extigwī Et qm suffocatum
v̄bū auditū a sollicitudīe distrahēte a
thesāuo detinēte ⁊ a volumptē delcau
te nō hꝫ v̄tutē fructificādi i mēte Io
bu adiūgit Et nō ꝯferūt fructū s̄ spi
ritualis ꝑfectꝰ Dem cū dr Lucas aut i
t̄ra boaꝝ ꝛc Post toam ꝑablē piuplex
ꝯclusioꝝ expones bona t̄raꝝ s. hij st
q̄ in corde bono ⁊ optīo audiētꝰ v̄bū
retinēt ⁊ fructū afferēt i paciā Vbi
ponit tres ꝯdicōes boas ad hꝫ qꝫ v̄bū di
vtilit recipiatꝰ i corde ꝯ͞ tres malas

expositas supiꝰ Nā cōn auditē cordꝰ
q̄ ad salutiuē petre ꝯtie cadēt huiore
ponit h boītatē ꝑ ꝯte latē Cōn ꝯtiu
tatē affctum ꝑ sollicitudies ⁊ volumptꝰ
laceratoꝝ pōt h optīm cords recipiendꝫ
ꝑ desidiā etinoꝝ Cōn leuitates cords
nō retinet di v̄bū s diaᵇˡⁱ suggestiōibꝫ
facilit expoitū Pōt h ꝑseuāuciā v̄ti
nēdi v̄bū auditū Audiētes inqt v̄bū
retinēt vt sic cor subditū ꝯtie affctum
ad celi desidia ꝑseuāut retinēs dīm
v̄bi v̄tute t̄ra bona dīca Cꝫ quarta
ꝑseuāucia hꝫ pūt paciaꝫ pacia vō
opꝰ ꝑfcm hꝫ Vō bn̄ dcm ē qꝫ tal t̄ra
fructū i paciā ꝓducit Vltīo ex quo
fructꝰ boē t̄re ꝑ paciaꝫ ē ꝑfectꝰ ꝑfectio
aut i cētenario iportatꝰ optic ꝑ fructū
allatū i paciā expoitū ē i° qd d boa
t̄ra i ꝑabla ꝓmissū sūt Et aliud ce
cidit in t̄raꝫ bona ⁊ fcit fructū cētuplu
Vl sic t̄ra bonū s. cor hoīs bonū et
optīm atꝫ v̄tiues di v̄bū ita studꝫ boa
opa facē qꝫ ex eod v̄bo facit alioꝝ mala
equāut tollāre ⁊ ex hꝫ fructꝰ opeꝝ
eiꝰ maior efficit qꝫ ꝑ ꝯpaꝫ alioꝝ ⁊ ꝑ
paciaꝫ diuisoꝝ mūdi aduēsitates portat
Vn Gg. i ol Tīa gꝰ boā fructum ꝑ
paciaꝫ r̄ddt qꝫ illā st boa q agiꝰ siuō
equāuit ⁊ ꝑ ꝓxioꝝ mala tollcāꝰ Fruc
tū gꝰ ꝑ paciam r̄ddt qꝫ cū hūiliter
flagella suscipiūt ꝑꝰ flagella sblimiᶜ
ad pinua ꝑducūt Ad q nos ꝑduce dig
net dns xᵉ q ē budcs ꝛc Collacio
Exont q̄ seiāt seiare semē sūi
Luc oct Bed qꝫ dt btus Augꝰ i
smoē d bto Iohē baptā Ante xo adue
tū iste mūdꝰ spualoibꝫ tāꝫ agꝰ maultꝰ
⁊ petoꝝl spinis obsitꝰ ullāꝫ boꝝ opeꝝl
fecūditatē acculāt ullūꝫ ymbrē ꝯtie
spitalꝰ recepat Huic gꝰ salutati bem
gnitas dīna subueniens vtilē cultoꝫ ⁊
irrigatorē ꝓuidt qui disposiut filiū
di incarnai Cuiꝰ dispēsacōis iplecōm
xpm v̄bū incarnatū oīb exhibitam
dr de seꝑo Exont q̄ seiat seiare semē
sūi In q° cīdent oīt t̄a v° nost̄e
istauracōl pūam r° mī repatōis

officiu. Tercio reparatoie actois modu Re
stauratois pri[mu]m o[ste]n[di]t i mistio sciu[m] cor
Reparatois officiu [con]firmat i actu pdi
cacionis. Reparatoie actois modu declarat
i exitio fructife diffusionis. Primo dico
q[uod] i pdicto obloqui[tu]r pri[mu]m me re
stauratois i mistio incarnacois. Et h[oc]
not[atu]r cu[m] d[icitu]r Exeunt iste n exitu sunt
d[e] sinu patris i mundu mediante incar
nacois mistio vn[de] d[icitu]r Jo. 16 Exivi a patre
[et] veni i mund[um]. Secundo vo reparatois officiu
i actu pdicacois cu[m] add[itu]r cum seminat.
Ita enim vbu pdicacois dune semi co
pat[ur]. Dico i actu seminandi rite d[e]scrib[itu]r
officiu pdicandi. Vn[de] bn d[icitu]r pdicatoribus
d[icitu]r pos cum seiant i lacrimis i exultacoe
metet [et]c. Tercio ostend[itu]r mod[us] reparatoie ac
tois i exitio fructife diffusionis. Et h[oc]
not[atu]r cu[m] subiungit. Seiare se[men] suu. Ita
n tota ma in aya quada erat pdicacois
ex transgressioe p[ri]mi p[ar]entis o ii iniciis dea
aqd scienti [con]stitissi insit[a] digne tota
i initiu destruxissi. Et io x[ps] adveniens
seme reparacoim apportat. Et h[oc] e q[uo]d
in grauz actoe reclit ysa[ias] ypha c. 1
Nisi dns sabaoth reliquisset nob[is] se[men] qi
sodoma fuissemus [et] qi gomorra silres essemus
Vn[de] [et] d[icitu]r Exeunt q seiat. Quantu ad p[ri]m[u]
vbi ostendit[ur] me reparatois pri[mu]m cu[m] d[icitu]r
Exeunt. Nouim q[uod] an[te] xo exitu de sinu
patris i mund[um] tra cordis hu[m]ani erat
arida q[ui]a destituta flumio irrigante
Erat opaca q[ui]a priuata radio illustra
te. Erat [et] sterilis q[ui]a occupata vetito gen
minate. Ergo vbu oes fons exijt i mu[n]d[um]

Vt irrigatiuus riuulus — D[ic]it p[ri]mo sap[iente]r i d
Vt illustratiuus radius — Eccl. 2 & Ego
Vt extirpatiuus gladius — qi flumi[n]a de

rivi exivi de paradiso. Secundo exijt ut illu
stratiuus radius. ysa[ias] i Ecce a me exiet
[et] iudiciu meu [et] lu[mine] i ppl[or]u req[ui]escet. Tercio
exiuit ut extirpatiuus gladius. Sacli
pania te qi gladiu [et] dns sup eos vi
debunt exibit ut fulgur gladius eo[rum] [et] dns
deus i tuba canet. Quantu ad 2[m] vbi o[ste]n[di]t[ur]
officiu mi reparatois cu[m] d[icitu]r Ut seiat
Nota q[uod] officiu mi reparatois fuit seiare

Vndiffeir[et]
Equaliter
Affluent[er]

Primo seiaunt indiffer[enter]
q[ui]a quecu[m]q[ue] diffusione luce
bo vt theca. Et d[icitu]r seiat
aliud cecid[it] secus via al[iu]d sup[er] petram. Secundo
seiaunt equaliter p[er] suspensus de bndictoribus
2 Cor. 9 Qui seiat i bndictoribus de
bndictoribus [et] metet. Tercio seiaunt affluent[er]
p[er] large extitus. Eccl[es]i[ast]e 11 Mane seia
seme tuu [et] vespe ne cesset manus tua
q[ui]a nescis qd magis oriatur h[oc] an illud.
Quantu ad 3[m] not[atu]r reparatoie actonis
modus i se[min]e tam. Nota q[uod] vbu dm ad
modu illud seminis habet. Primo virtute
spiritualium germinativa. Zach. 8 Semen
pacis erit vinea dabit fructu suu et
tra dabit germe suu. Secundo germinatoria multi
plicacois. Luc. 8 Aliud cecid[it] i tra[m]
bona [et] ortu fecit fructu centuplu. Tercio
h[abe]t multiplicatoria observacionis. Isa. 22
Quo[modo] descend[it] ymb[er] [et] nix de celo et
dat seme serenti [et] pane comedenti. Sic
erit vbu qd egredit[ur] d[e] ore meo. Ergo
d[icitu]r Exeunt q seiat. **Dominica in quinquagesima**

Hassumpsit ihs duodecim discipu
los suos [et] ait ill[is]. Ecce ascendim[us]
ierl[usa]lem [et]c. Luc. 18. Sapientes
i medicina peritia curare volentes q[uo]d aliquid
aliud cu[m] infirmu intendet e medican
curacois pdicte infirmitatis [con]venie[n]te onde
liberale cura solliciti exhibe. Cristus
g[ratia] mod[er]n[e] sapientis medici attedes ge[nus]
hu[m]anu n posse [con]venienci mo cura
ri q[uam] p[er] satisfactois fienda p morte
sua. Ostend[itu]r i p[rese]nti eu[angeli]o hu[m]ane
infirmitatis medicina curativa. Hu[m]ane
infirmitatis curative defectiua. Sue be
nignitatis benivolencia admirativa. Et
ita h[oc] eu[angeli]um in serie p[rese]ntis eu[angel]ij mani
festat p ordine. Primo q[ui]a primo ponit m[ed]i
salutis medicina [con]venientem. Secundo subiungit
me infirmitatis plaga inferentem. Tercio
e ad pso ond[itu]r me curacois efficacia
sufficienter i Cecus aut vl sic sedeb[a]t
h[oc] eu[angeli]um h[ab]et tres ptes. Ond[itu]r n. primo

Medicabilis [con]gruentis
Infirmitatis hu[m]ane difficilis
Medici curantis liberalis

Assumpsit
Primo e ac
Tercio at

Primo ergo circa la pot medicine agruitate
cu narrat insti passio Nq n mon
agruitaci fuit nre salutis qr ut liberare
re gen huam mito inocent Sic phz
Aug 22 d ci di a ca ll nisi ad j 7 bn
gsentit Cris sr ayt d ois at salg in
xpi morte posita e n e alis ppt quod
magis deo magis gras age debeam qm
ppt morte ipius Advertend at qr h salu
tis medicina sub pvisa osted exhibe
et ce occulta Et ideo circa pot p
sionis ordinem In principio
Exhibicois modu cu addt Tradet at q
occultacois insti cu adingt Et ipi n
Ponit ergo p ordine pisionis dt Assup
sit v xij ic Ubi duo st ondet p qr
pdicat ordine passois sue Cum ra
e duplex P qr prodeb disciplos aios
ex sua passioe turbandos pdicit eis 7
passiois pena 7 rsurrcois glam ut cu
videut eu moiente rsurrectm m
dubitaret Alia ro e ut cognoscerent
discli morte dni no ee necitatis s spo
tanee volu Io ipas predit 7 spota
nea ad eas accessit ne dicerent quasi i
manu hostiu incidit q nos pmittebat
saluare Sic io scit ordine pa enar
rat cu dt Tradet n gentibz 2o advte
dn Et tm duodeci 7 no oibz scier pas
sios pdicit Ca sic thaurus pciosus in
hon vas includend e sic misteriu
passiois aplici pectoribz tamo fuit
pfuntis included Adiungit at Et co
summabut oia q scripta st p pphas de fi
hois Et bn p pphas dt ut ondat so
no tm ta pphet s plis illa ee qr
pdixant pphe ventu 7 p pa gens
huana i debenz Nu ysaias david et
ceti pphe vl simul vl separati he ordiez
describerut Nu Cris h ysa pdicat
dicens Corpus meu dedi pcucientibz 7
genas meas ad alapas 7 facie mea
no averti ab increpantibz 7 aspuentibz in
me Et id ysa Tradidt ingt i morte
aiam sua 7 cu scelatis reputatus e Et
hc e qd dt Postq flagellaverit occidet eu
Et ad rsurrcoz eq dat pdixit dicens

No derelinques aiam meam i inferno Nu 7
h subdt Et tcia die rsurget Et io bn
dicitu e qr sicud describebat modus exhibi
cois Nd in eunde 9 Certu e qr pa o
sic exhiberi debuit sic reqrebat rdep
cio filiorum ade q p petm fuerat sbiecti
dna Io oppositos mos debuit i se hre
mod ill qbus petm ade consumatu fuit
ut curare 7 tra cons I o eni fuit
i i o peto appetitu ppe libtatis q nolu
obligari pcepto dei ad filios ut satis
faceret dt hc volut aliorum ptita cdi qi
serpin traded i sua libtate i fuitute
p satisfactoe pcti introducti ex malo
usu ppe libtatis Io pmittit Tradet ei
gentibz Tradit n e dna suggeretu
iuda pdente 7 vedete phrisco iudete
pre pmittete 7 se consentiete 2o fuit
i peto p puttis appetitus honoris p q
satisfcm e p xo inuiriatis io bn dt Illu
det Qd ipletu e i possin ayt r s Tunc
milites psid suscipientes ihm i ptorio
congregat ad eu vnisam cohorte Et ij Et ge
nuflexo an eu illudebat ei dnt Ave
rex iudeor 3o fuit i peto ade iordia
ta delectacio p ca satisfactoe offert xo
afflictio d q subdt Et flagellabit Qd
ipletu hetr at ubi pilatus ihm flagellat
4o fuit i peto ade iordinata gplacencia
facies spee b data 7 i nulie gplacencia
fructus ligni phibiti Geni 2 vidt mlr
qr bonum eet lignu ad vescendu i pulcru
oculis aspectuqz delectabile tulit d fru
ctu eius 7 comedit P eo satisfactoe ostus
volut i facie sua gspui io dt Et gspue
Qd ipletu le ibm Et exspuerut i eu
acceperut arundine 7 pcuciebant caput eius
5o fuit i ea peto gsumac intl cpma
habuit ex ipo peto necitate moiendi
corpalr p separacoz aie a corpe 7 plagam
intl spualr p separacoz aie a deo Cum dn
pa mori ine ut Aug xo d trin c x dt
Subveit p vnica simpea morte xo
s p morte corpis q eius aia violent
separata e a corpe violencia pacois d q
subdt Et postq flagellaverit occidet
eu Deus qm redimebat ho ut possi a

morte revocatu ad vitam qd est resurgere
Ideo p vitam suam simplicem resurrectionis operatus
e christus dupliciter in nobis sacramentum resurrectionis animae
de culpa ad gratiam et corporis de morte ad
vitam Ideo admonet Et tercia die resurget Ideo
bene dicit Apostolus Qui christus mortuus est propter de
licta nostra et resurrexit propter iustificationem nostram Circa hoc
exhibitione advertendum est quod exhibere p passionem
precesserit submissionem resurrectionis passio enim eius ondit
qd p veritate eius sustinere debemus resurrectio
vero q tercia die facta e predicat quod sperare
in eternitate valeamus Tercio adiungit misterii
occultacionem cum dicit Et ipsi nichil horum intellexerunt
Non intellexerunt quidem quia nondum noverant
existere quod propheta predixisset Nam post
resurrectionem aperuit eis sensum ut intelligerent
rent scripturas Erat autem verbum istud abscon
ditum ab eis et intelligebant que dicebantur
Ipse dominus sic Beda dicit super Luc. Pro quidem
quia consuetudinis humane est ut que videre
desiderat eius non possit intelligere audire Narre
si videat in eo aliquid verum semper vivere possit
discipuli ergo nostri semper videre cupientes quem
non solum esse homines sed eundem verum esse cognoscunt
mortuum audire non poterant Vel quia christus occul
ta misteria discipulis manifestare ut epli[?]
in parabolis loquebatur Audientes ergo misterium
passionis allegorice et parabolice dictum pu
tant Et ideo non referunt dicta eius ad intel
lectus describendos sed ad alia occulta
misteria inferenda Ecnet[?] aliquis Circa
christus ordinem sue passionis loquentem cum ipse fiet
enarrat Vel quare ecclesia hoc evangelium in
principio passionalis observantie premittit Ad
Primum dicendum quod sic tractum est in experimento pri
dens discipulorum animos predicatos ex passione
providebat eos de resurrectione contra dubitationes
ut ergo et meroris inmestiua et incredulitate corda
auferret ordinem passionis et diem resurrectionis predicat
Ad secundum dicendum quod ecclesia hoc evangelium ipso dominica
in quinquagesima post ipsum ordinem quem habet ad
evangelium dominicae in lxxma et in sexagesima
Nam sub vocatione ad culturam vinee insi
nuatur divina vocatio Et in evangelio ii^o[?] dominice
sequentis divina inspiratio In quinquagesima autem
sub misterio passionis ondit nostra redempcio
Quod ergo non convertitur ad deum obediendo
vocationi saltem convertatur ad ipsum consenciendo
inspirationi Et qui non vocatus ad vineam ob
temperat non inspiratus ubi dei semen fructificat
saltem considerando beneficium passionis sue consue
tudinis peccati relinquat Vel ideo ipsum evangelium
quod hic ad tempus quadragesimale quod sequitur Nam
tempus quadragesimale ad hoc institutum e ut
p opera satisfactoria preteriti temporis peccata
purgentur Hic autem christi meritum est ra
dix omnis meriti sine quo nullum opus meritorium
est possibile Ita eius passio est principium omnis satis
factionis sine qua nulla satisfactio sufficiens
est Et ideo in principio temporis satisfactionis depu
tati enarratur passio christi principium satis
factionis et fundamentum Hec est secunda pars
principalis evangelii in qua ostenditur quod appropinquet in
In qua describit evangelista circa humane infirmitatis
dificultatem Ad cuius evidentiam sciendum est quod
cecus sicut dicit Glossa super genus humanum quod a summa
claritate expulsum dampnationis sue penas patitur
Ad cuius pene descriptionem enarrat evangelista Pro
Loci et temporis congruitatem Circa secundum appeti[?]
infirmitatis deformitatem Circa tercium
recuperande salutis aviditatem Circa quartum et ultimum
desiderabilis ergo optinet infirmitatis humane
quo ad tempus dicit dum appropinquaret qui cecus
sedebat Nam nostri tempore plaga transgressionis
humane homines cecavit et a bonis operibus
reddidit ociosum propterea[?] tamen in fine mundi qui
christus adveniret deficiebat a bonis operibus et
a rectitudine cognitionis quia tam impotencia quam
ignorancia viciorum suggestionibus succumbe
bat Propter quod plura patiebatur defectus gratie et
virtutis Ideo bene addit congruentis loci cum dicit
Iericho quod interpretatur luna per eam defectum a luna
propriis defectus mortalitatis humane intelligitur
Sic exponit Gregorius in omelia Conseqenter ponit evangelista
humane infirmitatis deformitatem sub similitudine
ceci dicens Cecus quidam sedebat secus viam
mendicans Ubi deformitas generis humani de
scribitur quantum ad quatuor defectus quos patitur Homo
enim
Circa — Caret — Lumine cognitionis / Exercicio boni operationis / Regula directionis — Ideo dicit Cecus / Sedebat / Secus viam / Mendicans
Habundat sollicitudine inquietationis
hinc ubi insuper defectum sencientibus Ideo in regno
posita cum dicitur Ego autem mendicus sum et pauper

Deinde pot ctu ta proparande sau[t]
auditatei cu dt Et cu audiret tba
pte tr Vmassi cm audis ype salutis
attente obsuat quadr possit mpe
nie pmedm dilgent itroga exqut
ptu medicu z si ipm ipeunt istat
exorat sue aut busicm Hinc ordi
nez teneaz iste cecz i desidio ypie sa
mitatis Nas attente ausultat z io
dr Cu audiret turba ptereunte m
2o diligent intiogat qz itiogabz
qd hr eet Cm nisu e qua ihs na
zarens tusiet Et bii d tusisse i quia
m'is infirmitatibz aparnet z tusen
z pdicat m'is infirmibz medelaz ad
hibuit salutaez Vnx dem pet Act
x Cum ptrisiunt bufa do z sana
os oppssos a dya 3o vehement clat
vbi cu exoraunt affus impedi
euem cogitacoim defecty desidij
sauitatis excessi Orauit affectus
sudit op clamat dicens Ihu filii dd
mise mei Clamor ei z nue postu
lans vehemencia affecty declarant
Defectu at cogitacoim ipediceu ei
dt Et q pibat mepabat eu ut ta
cet ho em pmus affucty asuetudibz
cogitacoim molestys itm aggua
vt si qui desidet z postulz supm au
xiliu ipe pme cogitacoes i ten dist
hunt a teo desidio ut qz inepae vide
aut sollicitudies z daore sec affecop
postulaunt aux Vnu Grg i ol Ille
aut q ihm veniete pcedt designat
cavlm desidioz turbas tumltusqz
viciorz q pusqz ihs ad cor nrm veit
at cogitacoes dissipat z i ipa nos a
tacoe qturbat Et qm incs saluus
sue auida si zethat ne asceq possz
salute pus accedi z aplis auctur
ad aux requirens Ideo addit ex
cessu desidij sau tl acficede ei subdt
Ipe vo multomags clabat fili da
mise mei Cum ii salute desiderat
senciens se gnai sautaste pou viacz
z voce orid sue ipedi ne p se orae
possit vehencia clare connit Vn

Grg vbi s Tanto qmoi tumltu viciorz
in cogitacoim pmunt tanto orai isps
te ardenter debes Et adiriendu e qlit
iste cecz aux postulat dicens Ihu
fili da mise mei Vt em Grg ait
sm zelenacoz molet asitet in ipo
saluatois ptate qz ihs Ipe n e de
q dr ast'q qp saluu faciet ppm sun
2o qsite nac huac qformitate ei
adiungi fili dd Vt em filio damd e
hoibz qformis e i na Ex q seqi qp
hoibz di subvenire eo qz sint e hom
Vnu Criss alloqns hnc cecu dt qz te
domit o ho no plegisti pmatz subz
Vnu go nosti lunare nide fili dd ir
ve ex eo d q dom e dns illuiat ce
cos 3o postulat saluatois benigte
cu subdt mise mei Se tria pe
pu ls ctu Stans at ihs misit illu
adduci ad se Vn q pot ctu ta medici
curatis lbtates Tesp tu cq vo pont

[Aliqd indicatiu ptatis](Pont go
[Aliqd ifirmatiu benigtatis](indicatiu
[Adiungit effectu sanitatis](ptatis dt

Stans at ie misit illu adduci ad se
Sic em istabilitas ypa e cul tate
z eiq ipotencia mutat Ita stabilitas
ypa e ditat z eo potea z vtute isi
mat Sic cos obtpaire ptiet ad tuitz
huiet fmente Sic inde ditatis est
z ipecuu indicat papict In eo go
qp dns iubz ceu adduci ad se z ihs
qp stare describt apte initat indicatiu
ptatis 2o pont aliqd ifirmatiu be
nigtatis cu adiungit Et cu appinquasset
intiogat illu dicens Quid vis t facia
hz at benigtas dur inotescat se qz
excitat fide dicens Quid vis ut fa ti
vbi glo Auib Vt cognoscita no nisi
qsitente posse saluari Et bn excita
fides cu interrogatio qsi dicat velut no an
no dicas sz lumie qut dicens Domine
ut videaz Vnu Grg i ol Cecz a dno no
aux sz luce qut z nos no flas dnias
sz luce qras qua vide cu sol angel
possimq ad quia luce via fides e Vn
tec ceco dt Respice fides ta te salua fet

Vnde beda i omel super predicti expositione consonans
dicens Surde homines etc. Cecus
ergo deus tociens audit sonos illuminat quia
per benignitatem suam vocibus nostris excitat
spacie misteri e sibi nobis gratie per
dimittat peccatorum infundit Ad hoc autem recipit
quod valet ut cor ad oracionem excitet petit
volet hoc quod et nos petere et sic credere per
gulstat Non e quod ad eum qui dicit clamans pertinet
infirmitatem suam cognoscere medicinam
querere et ipso inspecto consequi sanitatem Hunc
tamen monetur in tempore actui Ad quos actus Lucas
soleret describit Vlterius approximat transit
et stat Et admirando non audit homines sine in-
sinuatur destitui ut ipse se assereret ce-
cum quem per ignorantiam et impotentiam sustinebit
in bello Vtrasque exhibit se medi
cus sollicite inquirendo Et stando declarat
se potentem in in sedibus remedia sana-
ta conferre Vn glo super Luc Ihesus videns
cecum audit stans illuminat quia per humilitatem
suam nostre excitat vocibus operatur Et per
potentiam dimittat lumen sue gratie infundit Tercio
adiungit euidentia effectum sanitatis per hoc quod
ipsum effectum velociter et utiliter acceleratum dicitur
Et confestim vidit et sequebatur eum magnificans
deum Velociter quod accelatum e beneficium quod
confestim ad x dictum restitutus sanitatis patet
Vtilitatem autem hic ondit fuisse collatum quod non
sic ingratus hic recepit beneficium sed sic
gratus fuit quod dicitur Sequebatur eum magnificans
deum Vidit enim et sequitur quia per gratiam illuminatus
ex beneficium recognitione ita gratus existit ut
Xpm i suis operibus imitaret Et e aliquid in quo
hunc cecum imitari debeamus quod scilicet Xpus ante
cunctorum fides ostendit fundans et per eternam
com benevolenciam confirmat Ex quo nobis in-
sinuatur quod qui indigeat diuino auxilio cum
fide firmiter accedat ad deum Et quod cum
beneficium suscepimus non simus ingrati Vnde
sequitur Et omnis plebs ut vidit dedit laudem deo
Vbi insinuatur hoc beneficium gratiose manife-
statum quod dicit beneficia non solum homines presentes
quibus pueri exhibent sed etiam illis quos eorum consi-
deratione in laudem deitatis assurgit Ex
Quibus etiam predicti Euangelii expositionem et rogat
terciam videns ei sancta Cum eciam affirmat respiciat

hunc cecum Ad hoc dicendum quod hunc misit cognicionis
imitacione est uerum quod predicta e in expositione
ut scilicet mi cognitionem fidei excitaret et accederet
ad parentibus Et hoc racio post in glo Vnde
Secunda racio hunc est ut astantibus innotesceret tan-
tudo affectus hunc cecum postulabat lumen
Cum ei turbe increparet eum ut taceret
nesciebat quod ille beneficium postulare vellet
sed aliquid aliud in quo multa dicta per obpbrie
Tertia racio hunc e ut ipso ceco publice mani-
festante sue necessitatis defectum publice curare
non posset emuli eorum dicere quod dixerunt
de ceco nato Vnde eos e Ipso enim e qui
illuminari poposcit Ad eum istar nos dicimus
Ihesu fili dauid etc Dominica in quadragesima

Ductus est ihesus in desertum a spiritu
ut temptaretur a diabolo etc. Math iiij.
Videmus in actibus bellicis tria
concurrere bellandi occasionem belli pugnam
et alterius partis victoriam Bellandi occasio
est ex qua mouetur alter contra alterum ut ipsum
expugnet potentia et virtute quam de victoria
ipsum sibi subiciat Bellandi pugna consistit
in eo quod aliquis contra alium vtitur viribus et armis
ut ipsum devincat Pugne et belli victoria
est qua alterius superato alter remanet victor
pro victoria commendandus et honorandus Huiusmodi
ordinem enarrat salvator in pugna quam
saluator cum diabolo suscepit Et primo ponit
temptacionis motiua cum dicit Ductus est ihesus
in desertum a spiritu Secundo addit temptacionis pug-
nam cum subdit Et accedens temptator etc Tercio
ondit belli victoriam cum concludit Tunc reliquit
eum diabolus Circa istud enim primum procedatur
sic primo exponetur verba per absque aliqua mo-
ralitate quantum litteralis Deinde moraliter pre-
vertendo sensus secundam et terciam Ponitur ergo circa
temptacionis motiua dicit Ductus est ihesus in
desertum a spiritu per tamen ex quibus diabolus motus
fuit Xpm aggredi ad temptandum Et sunt hec
Assumpte vite austeritas cum dicit ductus est etc
Ostensa patrum conformitas Et cum ieiunasset xl
diebus et xl noctibus infirmitas cum addit postea
postea esuriit Ex hoc enim quod diabolus vidit
Xpm assumere vitam austeram per ingressum
deserti vidit eum ipsum conformem moysi et
helie in eius spacio Vidit nichilominus eum

esuriente motus fuit ad eum temptandum ac
cedere. Secundum ergo motiuum fuit austeritas
vite ei assumpta per ingressum deserti. Vnde
Crisostomus in originali Conueniens accepit ut a sancto spiritu
in desertum ductus crederetur ut illuc cum suo
spiritu duceret ubi hoc ad temptandum malig
nus spiritus inueniret. Cum consentit lyrico
dicit Ductus ac non inuitus aut captiuus sed vo
luntarie pugnandi. Tertium motiuum dyaboli fuit
conformitas Christi quam habuit ad priores in ie
iunio scilicet moysi et helie cum dicitur Et cum
ieiunasset xl etc. Addidit ac dies noctes
ne aliquem depriuauit scriptura asserente
xl diebus quidem abstinuisse noctibus autem
comedisse. Non processit ac ultra hunc numerum
ut conformis esset prioribus predictis quia ieiunium
sanctum ex sua conformitate approbaret ut vi
tas carnis pateret. Vnde Crisostomus in originali Non autem
ultra processit in ieiunio quam moyses et
helias ne incredibilis crederetur carnis
assumpcio. Glosa Concordat legi quod per mo
ysen accepit et prophetis quod per heliam cum ie
iunat sub tanto tempore ipsi. Sed dubitaret
aliquis Quomodo christus et predicti priores potuit
tanto spacio temporis sine omni cibo sustentari.
Ad hoc dicendum est quod hoc non fuit in eis virtute nec
humane nature sed virtute diuina supernaturali
potencie. Sed tamen diuersimode in hiis tribus. Elia
helias sustentatus fuit virtute panis prius
editi cum decoctum commulatur hac virtute. Vnde
quod dicitur ambulasse xl diebus etc. in fortitudine
cibi illius. Moyses ac sustentabatur in consor
cio sermonis dei et in visione eius. Cristus ac in
suppositio ubi suspendentur opera nature
ut non deficeret ieiunando. Vnde Glosa Moy
ses sustentabatur eloquio dei helias in
fortitudine cibi christus ac ex virtute suppositi.
Tertium motiuum fuit esuriens carnis infirmitas
quam ostendit cum dicitur Postea esuriit. Vnde Glosa
Iacob hoc est nature humanitatis et per hoc est occa
sio temptandi illatus ei primas et prius insinuat.
Et hoc confirmat per Crisostomum super aliquid
esuriente non crederet deum vnum esuriit ne manu
feste intelligatur et sic dyabolus temptandi occa
sionem extingwat et suam victoriam impediat
vnde sequitur Postea esuriit. Moraliter tamen christus in
hoc vobis nobis prebet exemplum imitandi pugna

cum contra dyabolum et opera perfectionis. Cum hec
enim quod statim post suum baptismum opera penitencie
et austeritatis assumpsit, cum tamen nec baptismo
nec penitencia indigeret, insinuat nobis talia
opera imitari debere. Vnde Crisostomus in originali Ut autem
discas quam magnum bonum est ieiunium et
quale scutum est aduersus dyabolum. Et quomodo
post baptismum non lasciuie sed ieiunio intendere
debemus operibus ipse ieiunat non eo indigens sed
nos instruens. Et hoc est quod post ingressum
deserti post ieiunium assumptum saluator
temptari voluit duo nobis insinuat. Primum
ut cognoscamus dyabolum tunc fortiora
nobis bella indicere cum maiores viderit nos
virtutes et operaciones assuescere. Vnde hilarius
In sanctis est maxime dyaboli temptamentum
ut triumphatur quod victoria magis est ei ex
optata de sanctis. Et Augustinus de conflictibus veteris
testamenti etc. hoc idem affirmans dicens dyabolus
non querit homines male viuentes sed sinos
dei quod factum eius perpetue conseruat.
Et iterum ibidem voluntatem suam facientibus
perit dyabolus. Ad dei amorem confugere autem
volentibus offendicula opponit et simus dei
insidias tendit et persecucionibus contra eos
obsequia magis infestus est. Secundum est ut temp
tatores nostra nobis vtiles agnoscamus. Cuius
fructuosa est utilitas. Nam pro viribus cognoscentes
nos dyabolus non placere quod non temptat illos
quos cognoscit sub esse sub suis. Tertio ex eius
temptacione reddimur ad consequendum merita
infirmiores ex quo scimus nos de donis acceptis
non extolli. Quarto quod ex temptacione probamur
probati ac coronamur. Ex hoc eciam quod ductus
est ihesus in desertum quod est inter iherusalem et iericho
in quo sub figura hominis semiuiui relicti
a latronibus genus humanum vel natura figuratur.
Nobis moraliter pugna faciendo contra illa
vicia quibus mediantibus primus homo vulneratus
est in naturalibus et gratuitis spoliatus. Ex hoc eciam
quod christus xl diebus et noctibus ieiunauit unum
imponendo corporale cibum insinuat nobis
ut contra diabolum possimus ieiunio obseruancias
aggredi debeamus. Et hoc sub numero quadra
genario in quo numero quater decem sunt. Ex quibus
numerus nobis ostenditur ut decem preceptorum et
quatuor euangeliorum monita custodiamus

Vn ergo i ol ype aut auctor hom̄i in
xl diebȝ n̄ⁱ cibū oio ſūpſit ⁊ nos q̄ꝑt
poſſum̄ ecīe in eā p abſtinēᵃᶻ affli
gamᵃ quadrageᵉ Quadragenariū
aūt nūm̄ cuſtodiᵗ qᵃ v̄ta decalogi p e
libꝰ euⁿ ꝑ implet ·h· greg ꝰ Se ⁊ ʳᵃ ꝑo
Et accedēs teptator dixᵗ ei In q̄ oudit ˢᶻ
teptacōis pugna Vbi adūtēdū ē qꝛ
ſic dᵗ Iohēs i can· ſua ꝑ eplʰ ⁊ e Omiꝭ
i mūdo ē aᵘ ē ꝯcupia carnis qᵈ ad gu
lam ptiet aᵘ lux̄ia vl' ꝯcupia oculoꝝ
qᵈ ad auariciā Aut ſupbia vite qᵈ ꝑti
ad ſupbiā De q̄bȝ tribȝ viciis p̄ᵐ hoīes
teptaᵗ dyabꝰ De gula cū ſuaſit ei co
medē ligᵐ vetitū De ſupbia cū dixᵗ
Eritis ſic dii De auarᵃ cū ſubiecᵗ ſciēs
boⁿᵘ ⁊ malū Hūc ordīe pſeqᵗᵘʳ i xᵒ
ide teptator eisdē eod̄ mō vīncē p̄ quē
vicit adā Et lo h ꝑt i q̄ oudᵉ teptacōis
pugna diuⁿ ꝑt ꝑ mondiᵗ teptaᵒ
ptinēs ad viciū gule In pⁿᵒ Et accd
2ᵒ tepᵒ ptinēs ad viciū ſupᵇ Tūc aſſūp
3ᵒ tepᵒ ptinēs ad viciū auaᶜ Itm aſſu
mens ergo cīoᵐ ᵃ teptacōs ptinētem
ad viciū gule p̄ᵒ ouᵗ teptacōem mali ᵃᶻ
dicēs Et accedēs teptator dixᵗ ei Si
filiꝰ dī es dic ut lapides iſti panes fiāt
Ambroſius Inde icā cepit vn̄ ꝑmꝰ vicerat ſcī
a gula d Si filiꝰ dī es et c̄ Tacē ei ꝯgnouāt
dei filium ee venturū Sed hūc eſſe ꝑ ſtcā
mīs infirmitatē nō putabȝ explorat et
teptat d Si filiꝰ dī es Teptat aūt cū
addᵗ dic ut lapides iſti panes fiāt Sed
attendēdū ꝑ nōrabile teptacōem ruuū
Si em dyaꝰ credᵗ xp̄m lapides i pa
nes poſſe ꝯūtē fruſtra teptat eū quē
ſciebat oīpotentē Si aūt hᶜ nō cre
dᵗ fruſtᵃ dixit Dic ut lapi· iſti pa· fi·
Ex q̄bȝ p̄z ip̄m nō ex aſtucia ſꝫ ex mali
ſceꝑiſſe teptarē Vn̄ beda Ex duobꝰ
ciꝰ temꝭ dyaᵇ ᵏᵉ Si ꝑ uirtutē eꝰ ꝑuit
lapides panes fiei fruſtᵃ teptat eū q
tate ē pon̄ᶜ Si aūt nō pt faēe fruſt
di filiū ſuſpicariꝭ Tᵒ pont ergo i c̄ſtu
i teptacōe victoriā cū dᵗ Ille aūt dixit
ei Scriptū ē Qa nō i ſolo pane viuit
hō ſꝫ i oī v̄bo qᵈ pcedit d oē dī Qa
eūi c̄ſti ꝓpoitū ſiᵗ huiᵈ ᵗᵉ nō pōnᵒᵃ
dyaᵐ ſupbiē Io teſtiōᵐ ꝓtulit ex
ſcriptur' ex qᵒ teptatoris maliᵃᶻ cōfutarꝭ
cū dixᵗ Scriptū ē ꝑ l hᶜ ip̄e nos inſtruēs
ut i dyaᵇ teptacōibȝ ſacri eloqꝑ v̄ba
ad memoriā reuocem̄ q̄bȝ excitemᵘ cōtᵃ
ꝯſuetas aduērē ⁊ ſuggeſtiōes ī ſpiuē Vn̄
hiēr ſr Ionā exponēs qd ſit clangor
tubaꝝ dᵗ Omīs v̄ᵃ diuioꝝ v̄boꝝ medi
taᵒ velut tuba q̄dā ē aurēs n̄ras ad ꝑ
lm excitās ne forte dormiās adūſario
vigilāte Iuxᵗ expoitōi ꝯcordat Glo
i ol' d· Qm̄ teptatū diuꝭ a dyaᵒ ſacri
eloqꝑ v̄ba reddit ⁊ q̄ teptatoꝝ ſuū m̄
gē in pfundū potuit v̄tute ſue pōnᵉ
nō oſtendᵗ q̄tꝰ ꝑ bēt exᵐ vt ꝯciēs
a ꝑuis hominȝ aliq̄ paciam ᶻ ad doct'
nāꝫ excitem ᶻ pocꝰ q̄ ad vīndictam
Scriptū at ē Deut. 8 erit ſalᵒʳ ſcriptū
ē ee teſtatᶻ d Nō i ſolo pāe viᵗ hō ſꝫ i
oī v̄bo qᵈ pcedᵗ d oē dī Et bū dr Nō
i ſolo pāe hō viuē ſꝫ a ſi diba ᵐ Qa
ſic corpa huāᵐ nō viuit ſꝫ taco abo
Sic aīa viuē nō pt ſine dī v̄bo Qꝫ hᶜ
v̄bū dr pcedē d ore dei qꝛ ꝑ ip̄m nobis
īnoteſcat diua voluntas Vel aliᵈ ſcdm
Glo Luncatū īnſtiō diuā ᶻ v̄bū dī nō
ē eni q̄ dᵗ ſꝫ dī Imō i dē Nō ei vos eſtis
q̄ loqm̄i ſꝫ ſpūs pris veſtri q̄ loqᵗᵘʳ i vob
Quāti ergo queoꝝ īnſtiō v̄bū dī plata
ſꝫ os dī ſꝫ īmx i· d ē ſ 7 Si ſepaūiꝭ ꝑ
cioſu a vili q̄ſi os meū eris Vel aliᵗ
pt expom̄ d oē dī v̄bū pcedē Qa oīs
vitas ē ꝑ inſpiratōē ꝯᶜ vitaꝭ Sic pt
hīc ex i ᶜ v̄bo Ambroſius Vitas a q̄cūꝫ dicaᶻ
a ſpū ſcō ē ꝑᵃ at vitas d ſcripa dᵗ Ego
ex oē altī ꝓdyꝭ Eccī c Nō ē eꝫ dicē
i hac īnſiōē oudᵗ dyaᵐ nō aliq̄ valē
ſuadē ſꝫ malicioſe teptarē ꝓs n· corpal
i nob īnſior ē ꝓs aūt ſpualis ſupior
Corpo ergo qꝛ dyaꝰ d abo corpali ptinēte
ad ptē viliorē ꝑmitꝰ ſeᵗ incēom ꝯꝑ
hiſꝫ ē teptarē Ac ſi diceat ꝯſtꝫ Cum
ꝑuꝭ agꝭ d abo corpis qꝛ d abo mētis
q̄ v̄bo dī aliᵗᵘ teſp manifeſtās qꝛ tep
tatōꝫ eꝭ Tᵒ poᶻ teptiᵒ ptinēs ad
viciū ſupbie cū dᶻ Tūc aſſūpſit eū dyaꝰ

i scam ciuitate Ubi xpo ponit^r tepta v^l audacia t^o ea astucia t^o r^epulsa De audacia eius d^r circa Tunc assumpsit eum dyaboli^s Assumpcio ista no ex ibecillitate diu^i veit s3 d^r inimia supbia Et bn d^r assumpsit q dyabol^s sp ad alta tend^t z quos vult p supbiam vince ad alta ascende facit In scam ad eius v^s v n^r tm deb3 intelligi In q teplu di sacru erat z in eo sca scoz Item q i ea erat loco magistoru sacdoc3 z sacficu Exo ht g^o q i hac q scta d^r xpm tepta^t Insinua^t q dyabol^s i loc scis fidelib3 xo insidiat^r Sz atte de audacia aplicom Statuit m^s eu sup pinacculum tepli h^c e pinaculm erat sedes doctoz exno i tecto tepli qd erat planu ad mod^u viuq solaz z i eo sedebat q ppim instruebat Statu^t aut xpm i loco honoris z i loco piculi In loco qde honois ut facilq ad supbia inclinaret q q^srvet nasci d^r honoribz In loco at picli ut hret oprtunitate dyabol^s p q^r iactancia d^r honore inmissa ad picipitiu ex ead supbia inclinare Sz q pu^r intencio teptatois erat expiri si cristus eet di filius xo submixit Si filius di es mit te te deorsu Et bn ^cgruit h^c vbu teptatoris intecioi q erat ppitare homiez a culmine virtutu qd e deorsu T^o ponit eius astucia cu d^r Scriptu e em q angel^s suis mad^t de Nota i p^a teptacoe victus e testiomo scriptuaz cogitat g^o noua astucia dyabol^s sua malicia palliare testimonio scriptuaz qadmo sepe facit qn scos viros teptare conat Vn Ambro Sz q zathas transfigura^t se i angelu luc^s z d^r scriptur^s sposs diuis laqueu fidelibz parat vti^r testiomis scriptuaz no vt doceat s3 ut fallat Aduertendi e at exponit eu dyabol^s hac scriptuaz simam pone i qsumatois sue suggestois adduxisse Pa q lrc scriptu e au^{los} tollere i maibz viz instu no tm xp^r h^c scriptu ee intel^r ut serp piculu expoat piculis Pa eu q si filius di e h^r eu suadz mitte se deorsu no indigz auxi^o au^{loz} q xp^r maibz debeat sustine s3 pocius ipsi

angeli eius ipio sustentar^r T^o qa si d^r vo h^c dyabol^s scriptu ee intelligebat z hinc ee xpm dubitabat cui hec suggerebz debebat r^dnere ad incoueniens q ibid d^r eode adiutu erat Sup aspidem z basiliscu ambla^s Et sic cessare debebat ab hac teptacoe faciens se ee vincendu T^o ponit teptatois r^epulsa cu add^r Ait illi ihs Rursu scriptu e Non teptabis dnm dm tuu h^c e sic z p^rcedes sca non i solo pane rc euidenter scriptu ee allegat ut legis atq cofinet sacramenta Temptare deu e qn habita via deueniendi ad fine aliq sed q piculo e na^r li induste Illo scito qn qfidendo d^r spiritual adiutorio serp piculis exponeret In Augustin^s ptz ad sana doctina qn ho ht qd faciat no teptare dnm deu suu Tercio ponit^r tepta^r pmes ad viciu auaricie cu dicit^r Iterum assumpsit eu dyabol^s i monte rc Ubi p^o ponit^r teptatois fraudulenta pmissio In pnti^o r^eualua^r potestatia r^epulsio cu add^r Tc d^r ei ihs Ffalsa pmissio ond^r i ostensioe a pmissioe Iterum m^s assumpsit Cira quid modi illos qs de supbia cona^r decipe i excelsu ducit Ita z i^{os} quos d^r auaricia teptat i monte sci diuiciaz sci honoz p appetitu sublimitatu cona^r eleuare Vn Glo Teptatus d^r auaricia i monte ducit q auaricia z ambicio sp alta petit Et ondit ei oia regna mudi z glam eoz Hec ostensio s3 Crisostomu sic fca e qa aqs sup excelsu ponitq monte digito dmostraret al^r diuisas ptes mudi z glaz eoz duce In ista ^psencia sut lapides pciosi i vince optie In ista auru In ista argentum rc h^c mo no^r h^r totu mudu ostensu z eius gla Cum ex pone sat^s ^qgrued^r Rabanus q d^r q h^c oste sio fca e no q visu v^l apliaciue sim variatez indaue pepe qua dabat sed qn spreciosa ou^t x^o ut faceret eaz ab eo amari Sc^r h^r pmissio h^r oia ti dabo si cadens adoraueris me H^r pmissio no d^r pari^a s3 d^r auaricia pcedit Cira mala p auaricias sepe s3 plia ou^t q ea po^ra se extendat P^r qd d^r Icol expons h^c vbu Augustin^s i scibz d^r cicracia loqit^r No em pt oia regna dare cu sciaz ipsos

scdo{q} viros a do vigens facias Sz non
minor demencia q{uod} sit aurogancia p{ro}mittit
eni regna t{er}rea illi q{ui} dat celestia Vnde
Ferrng{us} Muada e dna demencia ill{e} p{ro}
mittebat dare reg{na} t{er}rea q{ui} sunt fidelibus
dat reg{na} celestia Et gl{ori}a{m} mdi ei q{ui} e glie
dn{u}s Secundo e q{uod} abusio dnaudi h{ec} h{abe}t an
nexu vt q{ui} dnau v{e}l alnus si alit h{ec} ex
tme no pt scrp t sua p{ro}mittit t offi illi
q{uo} mediate dominiu acqre spat Et si
v{er}o h{ec} optime ab i{n}s{u}p q{uo} v{er}o hre dnatu
ei p{ro}mittit aliq{ui} vn ad asensu sun enim
inclier t ipse p{ri}mus e sua altiq q{ua}s ipe s{un}
nos acqrat Et h{ec} mo dna{us} xpm s{ub} sb
ingrie voles se datur ei ana reg{na} mundi
p{ro}mittit Et h{ec} e qd d{icit} Ambro{sius} abusio
dnaudi doe stetu p{ri}mu vt eni dnectur
aliq{ui} p{ri}mus sunt eruuat{ur} obsequio ut ho
noe dote t dn v{er}o ee sublimare sit va
missar Non e{st} q{uod} vicu q{uo} mediante
dna{us} cecidit a statu glie p obstiacom
radicatu sunt i corde ea sine mte Ipt{er}
qd d{icit} dno d{icit} d{omi}n{u}s nor Et i decomba est
fanthasia p{ri}ma t obstiacio mtz erd at
sit radicatu e conat{ur} ipo ad pplementu
sui affecta Et io dna{us} q{ui} p{ri}o appetere rat
honor{em} mo indebito mo t mt eri se ado
rari requit Vn glo s{upe}r isto v{er}bo Ecce ati
q{ui} dnq superbia Ont n i pu volunt silez
se do facte Ita nunc volebs dnm culti
sibi vsurpare Sa{lvatoris} salvatoris potesta{n}a
repulsio cu addit Dt ei i{esus} vade zathana &c
Expelle{n}s n{on} p{er}fec dnabltu a se sine ipo
sunt teptionibus ei{us} Tria n{on} gula n{on} s{upe}rbia
n{on} vana iactancia potuit aliq{ui} con xpm
Vn Crisostomus dna{us} pont ne p{er}dia{m} vlcio
teptamus io d{icit} vade sathana Sz t vaco
ha{ec} repulse posint ex sententia dicens Scp
tu e sum deut{eronomi}o Dominu deu tuu adorabis
t illi soli s{er}uias Cu dicas Tu petis ut e
deu te creatura adore{s} cu eq{ui}{us} tu debeas
me q{ui} su tuus t ciuis creator adorare Sz
q{uomodo} et aliquis Quare est i p{ri}a t i{n} 2a tepto de
sic benigne r{espon}dit In hac aut t{er}cia quasi
exaspatus dixit vade zachana Rdh{ec} d{icit} c
et h{ic} pt r{espon}di va{lde} dup{licite}r p{ri}ma q{uia} d{e} gula
pt aliquis teptu p aliq{uo}d iacitem nale

De superbia p{rin}cipio m{od}o s{ecun}dare{ntur} q{uia} sepe
occurrit hom ex neglige{nt}ia Sed h{ec} q{uia} t{er}
tia assurat d{e} d{omi}nos honos ullo{s} l{ice}t m
se matamentu In hac g{ra}o teptio dna{us}
cu anai{m} d{omi}nos honos t{er}re sine arrogat
qd honorend{us} e creatura Io indignie r{es}pe
luit 2a ra{tio} q{uia} i alns teptacoib{us} dna{us}
attemptabat aliqd humanu In hac aut aliqui
dnm attemptat Et q{uia} esto renuat suade
r{e}ddend{us} ee hoibus qd hominu e{st} deo qd
di e Io q{ui} operaces arguit dna{us} de eo
qd vsurpamt alie{nu}m Vn Crisostomus videlicet aut
q{uia} esto cu passa sunt inuria teptatoris
dicens Si filius dei es tu Io e turbatus n{on}
dna{us} increpa{vi}t Nunc aut qu dna{us} dei s{ib}i
surripuit honore exaspatus e t repulit cu
dicens vade zathana Notat{ur} h{ic} 2a p{ro} m{od}o
q{uia} et doctrinu p{ri}o ut teptati de virtus
virtu{tis} oppositus p{ri}mcedamus i sentencia t vi
cia ipa detestata ad memoria reducimus
Quartum qd salvator i oibus teptacoib{us} p{re}dictis
superaut{ur} p{ro}misit s{upe}rius e Quarto isti nimi{ru}m
ut quotiens bona nobis p{ro}ponat{ur} ex tepta
tionibus adu{er}tamus q{uo} sine nobis etia p{ro}ponit{ur}
t si simus ipo mala est ita q{ua}tenus nobis p{ro}
mitti e vanu t p{ro}pt{er} h{ec} nunc {con}suetamus
Quinto q{uia} sic dna{us} teptare adae victor exstitit
teptamus at d{e} eis d{e} vnus xpi victus e ita
nos {con}formates xpo p opa t virtu{tes} dnabolus
superemus q{uo} victo dicas Vade zathanas
Sexto tria pro vn{ius} exempli Tunc reliqt eu &c
ubi audi{tur} istia belli victoria cu dnabolus
victus abscessit Reliqt eqd{em} dna{us} xpm no
sump{er} Sz sic Lucas d{icit} ad tpus sc{ilicet} vsq{ue}
ad hora passionis i cruce Et ut victoria
dignitatis melius p{ro}bare{tur} Angeli accesserunt
t ministrabat ei Io aut tuc accesserunt
q{ui} p{ri}us no ministrassent ei s{ed} ad tps ipe
p{er}misit se absentare ut teptator acce
dere no potest s{ed} minist{ra} vmeret{ur} Ministra
bat aut ei no p{ro}pt{er} nec{essi}tes i potentie s{ed}
p{ro}pt{er} honore p{ro}prie{tatis} ip{s}ius Et p{ro}pt{er}a no dicit{ur}
adiuuabat s{ed} ministrabat Moa{liter} at Sic
exo esta dna{us} r{esis}tit ipe {con}fusus absceda
Eo q{uia} sic eunt dicunt doctores q{uia} p{er}fecte vi
ctu e ab hoie d{e} vno vicio nunq{ua}m teptare
p{re}sumit ipo cad{em} Sng vo e q{ua} dnabolus

Superbi existentes haberet unica et superari
Secundo ergo victoriam de tribus vitiis christus est
tiet sp de i° superai et habet contra victorias
habere de ipso Et sic superato diabolo angeli ac
cesserunt ministrantes ei Sic si nos diabolum
superamus eius temptacionibus resistendo habebimus
bonos angelos comites qui suggerendo bo
nas inspirationes nobis administrare non dese
rent Omnes enim sunt administratorii spiritus in
ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt
salutis ad hebr. i Notandum quod aliter narratur
hec historia a luca c. 4 et aliter hic a matheo
Quoniam lucas eo ordine quo historia gesta est
eam ponit dicit temptacionem secundam in monte
fuisse 2° illam autem in templo fuisse ultimam
Matheus autem attendens convenienciam harum temp
tacionum ad illas quibus adam temptatus et victus
fuit primo ponit illam que ad gulam 2° illam que
ad superbiam 3° illam que ad avariciam pertinet quo
ordine adam temptatus fuit **Collacio**

Ductus est ihesus in desertum a spiritu ut temptaretur
Tria in hiis verbis describuntur
Salvatoris nostri iter inspiratum ad digendum
cum dicitur ductus est · · in desertum
1° securior mansio ad expugnandum vicia
3° hostilis impugnator ad sustinendum iter
ut temptaretur a diabolo Ihesus nichil dirigens
per se neque solo humano sensu allatus sed spiritu dei
inspiratus loquitur secundum prophetas Desertum est locus
securus ad expugnandum vicia Deuteronomio dicitur
te duxit per desertum diabolus autem contra ad sub
vertendum per se Adversarius vester diabolus tamquam
leo rugiens circuit Quantum ad primum sciendum quod
tres spiritus fuerunt in christo quorum ad effectum primo
spiritus virtutis ad digendum ignaros ysaie
Spiritus domini super me eo quod unxit me etc. 2°
spiritus equitatis ad corrigendum iniquos ysaie etc.
Spiritu labiorum suorum interficiet impium 3°
spiritus sublimitatis ad expugnandum diabolum ps.
Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam Et ista
Educetis de collacione cuiusdam Quantum ad 2m
sciendum quod desertum securum est ad pugnandum con
tra vicia Quia caret curiositate complacente
societate distrahente delectabilitate allicien
te Quantum ad 3m sciendum quod hostis impugnat christum
de tribus scilicet gula in deserto vana gloria in
templo et de avaricia in monte excelso **dominica 2a**

Egressus ihesus secessit in partes
tyri et sydonis etc. mt. 15 In con
suetudinibus humanis hec videmus
quod volentes aliquem vel aliquos provocare ad
opera magistri proponit eis exempla maiorum
et priorum et actus eorum Et quoniam instruendi et
provocandi possent aliquid se excusare de propria
imbecillitate dicentes non possum facere sicut ille
vel iste quia non sum tante virtutis Et ideo aliquando ad
omnem excusationem amovendam proponit exempla
virtutis in persona fragili ut omne excludat
excusacionis velamen Et hunc modum tenuit
in presenti evangelio evangelista matheus Volens
enim nos provocare ad opera virtuosa multorum
proponit nobis exempla in exemplum Sed ne possimus te
excusare de tua imbecillitate dicentes non possum
facere sic christus ideo proponit tibi exemplum mulieris
chananee Cuius nec vigor nec valor industria
nec potencia aliquid virtuosa effecit Et tamen ea
multiplices hic ostenduntur virtutes in exemplum imitacio
nis Ubi notandum quod primum quod est nobis necessarium
ad accedendum ad deum est vera fides Oportet enim
accedentem ad deum credere quia est Et quoniam
multa difficilia occurrunt bene agentibus et cum
hoc multa adversa et ideo est paciencia necessaria Et
quoniam in talibus paciencia in gratia probatur quod et
quantum possit homo per se ipsum ideo necessaria est humi
litas sua infirmitate cognoscens et alterius
postulans auxilium Ergo tanta ergo hanc
mulierem proponit nobis in exemplum fidei paciencie et
humilitatis Et ideo in hac sequencia describit primo
fidei rectitudinem · Egressus ihesus
paciencie fortitudinem · ibi · Qui non respondit ei
humilitatis magnitudinem · Etiam domine
Hanc divisionem breviorem potest scribere hec evangelio
dicens Mulier autem hec invenies fides pa
ciencia et humilitas Fides quia credit sanari
posse filiam suam Paciencia quia totiens excepta
in precibus perseverat humilitas quia se non turba sed
catulis comparat Describens ergo evangelista fidei
rectitudinem primo ostendit optimitatis manifesta
de fidei congruencia cum dicit Egressus etc. 2°
ponit ipsius fidei vehemenciam ibi Et ecce mulier
3° ponit eminentis indigencia ibi Filia mea a
Ponens ergo manifeste de fidei congruencia dicit
Egressus ihesus scilicet de iudea secessit in partes
tyri et sydonis Tyrus est civitas metropolis

chananeos Sydon dicitur esse civitas senecie
ita quod habe sit civitatibus gentilium per quarum
accessum infirmitas oportunitas manifesta est
fidei mulieris unus non credentis Allegorice
autem gentilis credituris in xpm que per mu
lierem signatur. 2º subiungitur fidei mulieris
vehementia que patet ex tribus. 1º quod a finibus si
nibus egreditur. 2º quod clamat. 3º quod orat
Circa primum notandum quod desiderio aliquid utilis cog
ditur patitur vehementia fiat ut inveniat
sollicite querit quod desiderat magnum studium
videt habere circa questionem Et hec tamen genuit in fide
huius mulieris Et ideo vehemens agi neuit
dicitur Exiit ergo 1º de propriis finibus Cum dicit
egressa Et ecce mulier chananea a finibus
illis egressa Quidem cum que xpm habebat pnitere in
xpm credere noluerat Sicut ergo fuit
hec mulier que ut xpm quereret terminos suos
egreditur Et hoc dicitur isti tirum chirorum quod
interpretatur angustia Et sydon venatio quod
infidelis accedens ad xpm de angustiis
peccatorum et venationibus demonum recedit
Deinde ostenditur vehementia fidei quod clamat Cla
mat tantum super gloriosum virtutis per fidem per quam no
vit xpm esse verum dominum ad quem clamandum est
Deinde ostenditur vehementia fidei eius quod dili
exorat dicens ei Miserere mei fili david Et hoc
dico diligenter quod cognoscens se non habere meritum
cum tanta gratia deberetur nichil aliud nisi miseri
postulat ad quam solam pertinet gratis relevare
miserias Ac si diceret Domine non est in actibus
meis bonis non in consuetudine iustitia ideo
solam misericordiam exoro Item hoc autem quod dicit Domine
fili david duplicem xpi naturam confitetur divina
scilicet cum vocat dominum humana vero cum adiun
git filii david Nec dicit miserere filie mee sed
mei Quia sicut Glosa dolor filie dolor matris
est 3º allegat indigentiam cum dicit filia mea
a demonio male vexatur ut ex facilitate do
mini ad misericordiam inclinet totum ei dolorem
enarrat Circa quod considerat in tribus In speciali
magnitudine et qualitate Circa primum dolor est ex
propriis verbis est de magno malo est de tali
morbo dicit esse mulieris et enarrat eius fa
cilius inclinat audientem ad compassionem Circa
modestiam hec mulier in allegatione indigentie
Audit nostram dolorem esse ex propriis quod filia mea

Audit magnitudinem morbi cum ait Male
vexatur Audit qualitatem quod a demonio Moraliter
autem hec mulier cuius filia vexatur a demonio potest
intelligi anima cuius consciencia diversis peccatis ve
xationibus agitatur Ad cuius sanationem quandoque
dicitur anima egredi per peccati detestationem contritionem
et satisfactionem de finibus tiri et sydonis
Cum enim conscientia pungitur et stimulatur re
morsu peccatorum in angustia est et in tiro
Cum autem evagatur extra se querens bonum extra
est in venatione quadam et in sydone Re
linquens ergo peccata quibus angustiabatur et desideria
quibus evagabatur egreditur de finibus tiri et
sydonis A quibus egressa cognoscit quantum per
peccatum et vanam sollicitudinem a suo crea
tore fuerat elongata Et ideo clamare cogitur
quod xpm est distantium si audiri debeat ve
hementer clamare Et quoniam in tali clamore
non videt quod debeat propter sua merita exaudiri
Ideo dicitur solam misericordiam dei postulare eo modo quo
facilius xpm ad exaudiendum inclinet Hoc
autem in duobus consistit scilicet si confitetur eum dominum
quem orat Et si considerat actum misericordie maxime
factum propter nos Et hoc facit quando allegat
incarnationis misterium dicens fili david scilicet quantum
ad humanitatem Ut autem facilius misericordiam consequatur
dicitur suam miseriam allegare confitetur propriam
culpam et peccati turpitudinem et etiam graviter
et servitutem pessimam quam pro peccato obligatur
domino Et tunc vere dicit quod filia sua a demonio
male vexatur Sequitur 2a pars principalis cum
dicitur Qui non respondit ei verbum In qua ostenditur patientia
huius mulieris in perseverantia fidei quod tantis
contemptibus Tamen propter silencium domini ei non re
cessit Tamen per hoc quod apostoli non videntur
exaudiri orantes pro ea Tamen quod eius clamor
eis molestus videbatur profuisse et tamen perseverat in
prece Primo ergo videtur contemptum quod dominus ei
non dignatur respondere propter quod dicitur Qui non
respondit ei verbum Et si queres Cur responsum non
dedit in ea postulanti Ad hoc dicendum quod
misterium fuit circa hanc Unum ut atten
deret desiderium mulieris ad constanter et
vehementer postulandum Quia consuetudo est
indigencium ut quando eorum defectum cognoscunt
cicius quod responsum non habeant ab eo quem
rogant vehemencius desiderant relevari

2° ut dñs nō rñdēte ipā forciꝰ cla
mās ꝑ discipulos faciat eos orāe
ꝓ se Consideⁿᵈᵒ ei ē cor q̄ indiget ali
cꝰ auxiº q̄ si nō im̄ediᵗᵉ optinent ab eo
q̄ se ꝯūtat ad eꝰ familiarēs q̄ꝛ ꝑ eius
mediātibꝰ obtineant qđ petebat Eāē
familiaēs a q̄ lōga ꝑce a q̄ uehenti
claōre molestāt 3° q̄ꝛ ista mlr̄ erāt
gentil' ꝛ ipe ꝑcepat in via gentiū ne
abiēis ne videan̄ᵗ facilr̄ faīe q̄ illud
qđ mādauāt ēē cauendū 2° vide
ꝯtēpni q̄ꝛ discip̄ˡ orātibꝰ ꝛ ipā clamte
nō optinet qđ petit io sᵉ Et accedēᵗ dn̄i
eꝰ rogabāt eū dicēᵗ Dimitte illā q̄a
clāt ꝑ nos Ubi p° poīt discipulorū
intꝓnētōꝛ Que potuᵗ s̄ hicōᵐ ex lib'
cui eius vl' q̄ꝛ ignorabāt misteᵐ quo
desc̄ebaᵗ xp̄s vl' q̄a mā eiuꝰ ēt s̄i
misia mlieis vl' q̄ꝛ ipōrtunitate clāo
ris eiꝰ tediē capiebat Itaꝫ tmē eādē
Crisis poīt medias tn̄ dicēs sic Cristo
ait discip̄ˡᵒˢ ad calāitᵗᵉˢ mlieris eā ista
tos Cꝫ tn̄ nō ausi dicē da ei hāc gr̄ām
sꝫ tn̄ dimitte eā 2° vr̄ ꝯtēpni q̄ꝛ dñs
sꝫ ad hᵒ nō eē missū vr̄ asserē dñs Nō
sū missꝰ ni ad oues q̄ ꝑierūt dom̄ isrl'
Ubi dꝫ intelligi q̄ p° ꝛ p̄nᵗ dñs ad iude
orū salutē missꝰ sit ut eos q̄ s. ꝑ trās
gressiōē legꝭ ꝑierūt ꝑ exēpᵐ ꝛ doctinā
sanaret Cꝫ ipi eā ꝯtēpnēᵇ ꝑ̄mo ꝯ
ad gentes ꝑ̄ apl̄os ē ꝯpellēnt 2° iude
discipul' ꝑ suū silēciū ꝯfirmāt ꝑ hᵒ
q̄ sue misericordie sacramētū p° abscō
dendū erāt a gentibꝰ qđ tn̄ manifestandū
erat iudeis ꝑ ap̄ꝑ ꝑ ipos gentibꝰ diuul
gandū Sequᵉ aūt mos Cristi poss' nō
h' loq̄ni ad ꝯsūdicē ei Chūs tn̄ sis
p̄nᵗ missꝰ ad oues q̄ ꝑierūt domꝰ isrl'
quāē hᵒ nō dixisti qn̄ magi munēa ob
tulerūt si eoꝝ fidē acceptasti Curie cen
turiōl' fidē ꝯmēdasti Tuāē samaritāᵉ fidē
sitisti quid ꝯ fecit h' mlr̄ chananᵃ ut eā
solā fide ꝯ͂ rnses Iudēi pt nō idō dicēs nō
sū missꝰ ni ad oues q̄ fide eiꝰ mlieis re
spuā n̄ attēndā Cꝫ ut p̄bē pacia ꝯ ut
ꝑseuēāciaꝫ cānses ꝯ ut radice hūilitᵗᵉ
ꝯfūda Cꝫ tn̄ hūilr̄ sic ꝯtēpta ꝑseuēāt

in pce Cū ꝑseuēāncie addᵗ ꝛ reuerēciaꝫ
vn̄ subdᵗ At illᵃ uenit ꝛ adoāᵗ eū dicēs Dñe
adiuua me Clā eni ꝑ̄ius lōge stās cla
bat nec tociēs rpulsa ꝑ̄ꝰ accedᵗ Et iō
que ꝑ̄ius simpᶫ ꝯfitebaᵗ dn̄m ꝛ hoīē mō
adorat ut dn̄m veꝝ Et q̄ ꝑ̄ius mālꝫ po
stulabat misericordie nc̄ adiutoriū petit
dicēs Dñe adiuua me Ex q̄bꝰ oībꝰ innuitᵘʳ
q̄ ꝑseuēancia ī aduīs deduᵗ ad ꝯfidēciā
ꝛ amoꝛ ꝛ ꝯgnitiōē Vñ Rē ꝑseuēāᵃ
ē uirtꝰ Moāᵉ at ꝯtinuāᵉ cū ꝑ̄dcā mo
ralitᵗᵉ Sꝫ aīa mulꝫ postulās eē sepe vi
deatᵘʳ rpulsari ꝑ dꝫ ad scōꝝ confugē
auxiliū Et si nᵒ sic possit ꝯseq̄ qđ desi
derat iudiciū dꝫ ꝑseuāre ī pce Fabaꝫ
Sꝫ q̄s miq̄t ꝯsīāz hᵗ alīa veꝛ sorde pol
lutāꝫ filiā hᵗ a demone male vexatam
Item si q̄s bōa q̄ ꝯcessit petēꝫ peste fedatᵘʳ
filiā hᵗ imundi spūs faīnꝫ nō exagitatā
sꝫ ꝑ̄ꝑ nūc ut ad pces lacimōs ꝯ ꝯfugiat
scōꝝ ꝑ intercessiōes ꝛ auxiᵃ q̄rat Seqᵘʳ
3ᵃ ꝑꝰ p̄nᵗ ꝯ̄nᵐ Qᵒ rūs ait Nō ē bonū
sumē ꝑ q̄ ondᵗ ꝯfunda hūilitᵗ hꝰ mli
eis hᵗ mō Que hūilᵗᵒ ut excitet ꝑ
ad qđ postulat eidē negatᵘʳ p° ex hūi
litē dñegacᵒ ꝯfirmatᵘʳ ī At illᵃ dixᵗ 3°
ex hūilitᵗᵉ fides sua ꝯmēdatᵘʳ ī Rūs
Q° ex hᵒ largit ꝯceditᵘʳ qđ postulāᵘʳ ī
ꝯfiāt t sic vis Seqᵘʳ ḡo ꝑ p° quod
postulatᵘʳ sub hᵗ ūbᵗ Nō ē bonū sumē
panē filioꝝ ꝛ mittē canibꝰ Ac si dicat Qᵉ
ab āntiquo vnū deū coluit filij sᵗ Gentilᵉˢ
vō d' quibꝰ tu es canes sᵗ q̄ꝛ tāquā canes
audi crimibꝰ ad sacrificia ydoloꝝ ꝯūtūt
Nō ē ḡo bonū sumē panē qᵒ intēndi
sᵗ iudei s. doctinā euāgelicā ꝯpa uirtutū
collacōꝫ sanitatū ꝛ oīa canes ī gentilᵉˢ
exponē 2° ex hūilitᵗᵉ dñegacᵒ ꝯfirmatᵘʳ
hūile ē eni nō rñdere īꝑꝑerātibꝰ nō
ꝯtristari ī alicꝰ laudibꝰ ꝯfirmāe ꝑ̄ꝑriū
ꝯtēptū cū hᵒ tn̄ sua uirtute hūiliter
postulāe qđ h' mlr̄ fecit Cū n' audi
uisset se canē uocari ꝯ panē denegari in
deos filios dñegari uocari nō rñdet
dñegata nō ꝯtristata ē ī iudeōꝝ laudibꝰ
nō ē dedignata se uocari canē ꝯ hūilr̄
postulās dᵗ Etiā dñe sꝫ Nō ē bonū sumē

Tam catelli edt de mic q cadt de mesa
dnor suor. Ac si diceret Scio me dne pacem
filior nō mereri nec integros posse capere
cibos nec sede ad mensam debere cum pre tam
grata sum reliquijs catulor ut p humilitatem
merear ad panis integra peruenire magis
Et aduertenda est mulieris hic i inde humilio
cum sapientia christus vocat filios iudeos hic cosi
ter eis panē nō ee tollendū et cum hoc vo
cat eos dnos cum dicit dnōr suor hec ē hu
militas summa ē Sz attende cum hoc prudentiam
Canis vocata ē et catellū dni se nominat
et p hoc a dnō mitenda. Ac si diceret Si
canis sum nō sum aliena a dnō Si g canē
me vocas mitti me ut cane mensam
dni mei relinquere nō possum sum grata de
micis reliquijs contentus. Tercio fidei vehementia
quidam cum dicit Ihus mulier mag est
fides tua Quoacteonq humilis coniungitur
cum alia virtute sicut auctor nō attribuere
domū dī sz deo ex quo nascitur eius dom aug
menti et ppter hoc fides maior est ex humilitate
Et qm hec fides sic augmentata occasio nō
est de se Cum sit q credit id qd postulatur
fiat tibi sicut vis ppter sa meritū fidi et
humilitatis vtri et mt nt dr ppter hunc sermonem
exiit demonium a filia eius vbi glo Ecce ppter
hec sermones fideles humiles et prudentes meruit
qd rogat verum addit Et sanata est filia eius
ex illa hora Moraliter ar quinta cum moralis
precedentia Aia pagana parat vtilit repulsam
nec alior pabi obtulit qd peccatis humiliet
se et nec catulos nō nec filios computat
serpentiam postulet aliqua gratiam micas vsq Et
si psenenat orans humiliter consequitur finaliter
qd postulat p serpentiam Etia melius valet
oratio q fit p se q ab alio mediante Vnde Crisostomus
Intende qualiter apostolis nō impetrantibus ipsa
impetrat cum magna quidem instantia oret
p miris nostris a nobis vult rogari magis
q ab alijs p nobis. Do tria in xl ma

Erat ihs eiciens demonium et illud erat
mutum Luc. xi. Ihus doctrina q
i vbis tm pposita est si opa nō
videt mala et ociosa videt Si at vbis
opa subsequit et cum hoc doctrina de se
sit consona vomi acceptanda est ppter duo

pmo q operibus confirmatur Secundo q rone com
mendat Et ex hoc sequit eius doctrine auctor
commendabilis et extollendus Et hunc ordinem
ponit B. Luc. in pnti euangelio Circa pmm ondens
primo doctrina eius confirmari p opa i demonis
eiectione Secundo eius doctrina ee ronem que co
sonat racioni Dicens n ra q diuisio
sit eius destructio sicut i rebus q i vnitate co
sistunt Tercio ondit q laus et magnificencia deb
sublatam qui dr ei beatus venter qui te
portauit ergo si tu pdicare hic euangelium in tres ptes
Aliter pt hoc euangelium introduci Sicut dr in
polit. laus ē sermo elucidans magnitudinem
virtutis Ad hoc g q quis vē laudetur oz i eo ē
magnitudinem virtutis Cum g in xpo fuit virtus
pfecta ad operandum et scia virtuosa ad confitendum
sive instruendum ideo de merito laus debuit ex
hiberi Et hec tali ordine i euangelio In quo describit
Cristi operacio virtuosa i Erat ihus eiciens
Eius instructio fructuosa i Omne regnum in se
Eius quidam gloriosa vbi Extollens eum
vel brevius sic Sana doctrina consona operibus
pbata racionibus dz extolli magnificis laudibus
Et quia xpi doctrina fuit talis ideo i euangelio pdicata
tā declarat ppter qd dimittit i tres ptes pmo ondit q
Cristi doctrina confirmatur operibus in pncipio
2o declarat racionibus ibi Ipse autem ut vidit
3o extollit magnificis laudibus in fine
Ponit g euangelista Cristi doctrina operibus confirmari
tū pomit pmo ponit eius miracula operantem
2o inoccencias de operibus admirantem 3o inimi
cos opa calumpniantes Pmo g ponit potentiam
operans mirabilia ad confirmacoem doctrine
Dixerat enim salvator paulo ante docens pater
vr de celo dabit spm bonum petentibus se
Cuius doctrina ut opere confirmaret erat deco
nium ab illo q eos fuerat punitus tum explso
maligno spū spiritus bonus dat petentibus
sic fuerat vbi pmissum Et hoc est qd dr euangelio
Erat ihus eiciens demonium et illud erat mutum
vbi glo pus pdicacoem vba q humilibus ppo
suit eos miracula operantur vt q pdicata nō
credunt visis miraculis credant Et item p
missat dns q spiritus bonus dare orantibus
cuius quidem beneficium subsequitur miraculo de
monstrat Aduertendum q iste a quo demonis eiectus
ē nō solum mutus sed et cecus erat vt pz mt 12

Ta g° miracla in eod' hore fc̄a sunt
Etiā cecus vidit mutus loq̄t^r obsessus a de
moē lib'at^r Cūne tū spūa^r ceteri im
plent^r i c̄fessiōe credentiū vt exp̄ssis
ṗm debuē fidi lumē aspirat Dem
ad laudes dei tacenda p̄us ora laxent^r
vn̄ loco ii° q' h' dr̄ Cū eiecisset demoni
locutus ē mutus dr̄ ait 12 Et curat^r eū
ita ut videt z loquet^r Nō qr̄ demō
d^r ēē mutū nō ṗp^r carē^tia affect' loqu
di s^t cecū ṗp^r carēntia actꝯ videndi
n^c surdū ṗp^r carē^tia poten^c audiendi
Sz qr̄ sūt decepcōis auffert' apti
tudinē hūanā affectꝯ ad loquēdū de
dūino i fidi c̄fessiōe z claritate huāū
itellectꝯ ad c̄gnicōē diuinoꝝ z audi^tez
hūanam desid'ii ad audiedū di v'bum
reddit hōs spūa^r cecū mutū z surdū
Deinde ponit^r innocēcia q̄ de opibꝫ
admirat^r cū dr̄ Et admirate sūt turbe
vn̄ Cirillꝰ h^c ait miraclo patrato ex
tollebat eū turbe p̄conis z gl'a que
deca deū H^c est eni dr̄a int' simpli
citatē q̄ iūcta ē cū innocē^tia z sp̄lītez
q̄ iūcta ē cū stoliditate Etiā simpx z in
nocēcia c̄siderans magnifica opa q̄ aliq̄bꝫ
c̄sūt z nulli obsūt admirat^r d' magnifi
cencia opis z laudat d' vtilitate opantē
q̄ seq^r ex opibꝫ Simplices et stolida
vel neuti istoꝝ huꝰ si aliq̄ hʒ r̄pstē
admirat^r z iquetent' laudat Seq^r
tert' In q° ponit^r iuidia q̄ opa calūpni
at^r dup^r p̄° attribuens ea v'tuti de
monū cū dr̄ Quidā aūt ex eis dixerūt
qr̄ i beelzebub p̄ncipe demonū eicit
demonia Sic eni duaꝝ v'tutū c̄v'ctū
adiūcte velut innocēcie z simplicitatis
ē bona opa c̄mēdare Ita duaꝝ mali
ciaꝝ adiūcte c̄v'cenciū ē boā opa
dep̄uare Etiā g° i pharises iuidia et
astucia iūcta erāt x opa calūmabāt^r
q̄ nō ceūt fōi v'tu^t diuinitatis s; ipo
racōe diabolice ṗuitatis Vn̄ Beda Im
bis ait q̄ mir̄ erudite videbātur diui
sp̄ facta mirātibꝫ sobē z pharisei vel
negāe n̄l' sinist' int'ptacōe p̄ccetē
laborāt q̄i nō diuinitatis s; imundi sp̄ūs

opa fuissēt Et h^c ē dice In beelzebub
p̄ncipe demonū eicit demonia Dicit^r
aūt beelzebub deus muscaꝝ qr̄ bel dns
ipolitaꝝ fuit Zebub aūt interp'tat^r mu
sca ṗp^r imūditie idola q̄ imolaba^r in dos
muscaꝝ Judei p̄ncipē imūdoꝝ spūtuū
beelzebub vocauit Z° calūniat^r opa
p̄ponēdo ea i mūo reꝝ infioꝝ Quod
ost^r i eo qr̄ dr̄ Et alii teptant^s sig^m d'
celo q̄rebāt ab eo ccl̄i d. s; Crill' Qua
ius ab hoīe demonē eiecisset nō tn̄ h^c
ē diūe opacōis argumētū Nouūs eni
videq̄ aliq^s v'oibꝫ miraclis sile Moys
eni tiūdnit ṗplm p mediū maris Jesue
v° successor eꝯ solē retardat^r i gabaō
tu v° nichil hoꝝ ondisti Quere ē eni
pdigia d' celo tiunt qr̄ hōs cogitacōibꝫ
tuc tpis efficiebāt^r erga ṗpm Se
z^a po p̄nciāu eūm Ipe aūt ut vid^t cog^e
Vn qua c̄sta doctrina c̄firmat^r z declāt^r
racōibꝫ rcte racōni c̄formibꝫ Et
ponūt^r sex racoes Prima sumit^r
Ex' n̄ vnitate z diuisibilitate In p°
Immortate z maioritate i' Si ego in
vincentis potestate ibi Cū fortis ar
ex Affectum disparitate i' Qm nō est
expertū diuisitate i' Et q̄ nō colligit
Iuste i tribueto sequitate i' Cū aūt imūdꝯ
pones g° rōni sup'taꝝ ex iz vnitate
z disibilitate pmittit ex r̄° ta d. Ipe aūt
vt vidit cogitacōes eoꝝ dixit Nō n̄ ad
eoꝝ v'ba s; ad eoꝝ cogitata ūudꝯ vt uel
sic a malicia c̄pescēnt^r z v° credeūt
q̄ occult' videbat occlta Est aūt rō talis
Nulla res q̄ sua diuisibilitez hʒ in pon
vni^te pe stāe si ea q̄ adiūcte vnita
ēē debēt diuidān^t z vlt' h^c vni labo
ret ad alteri' d'struccōz Cuiꝯ pbā^c ēē
pt qr̄ tal' res habz ēē violentū Nullū
aūt violētū ṗpetuū Si g° i p̄ncipe de
moioꝝ eicit demonia eū eoꝝ rēgim ex
h^c p̄senet i mūdo qr̄ c̄corde s i vniti sūt
ad hoīes d'apiedos ac p h^c possidedos
Quo g° si p̄ut adūsꝯ se pugnā z vnꝯ
aliū expellē Quō g° tāto tpe potuit
eoꝝ dominiū p̄manē H^c ē qd' d^t Oē
regnū i se diuisū desolabitur i^r x^c

Hinc exposicioni concordat Cirillus dicens
Ex hinc rudes q̄ cuncta accidunt domus
eni et ciuitas si fuit diuisa velociter
dissipatur et eciam regnum quo nichil est validius
finiat eius regna et domus subditorum concordia
Si ergo inquit parcones demonia eius dis
sensio inter eos est cessat ergo diuina virtute
contra zathanam Sit enim quod concordia prin
cipes crescet ita et discordia maiorum dila
buntur Notatur autem hec racio sic exponitur
Ipse est quedam regnum in quo racio dicitur principalis et
potencie sensitive eius obediencie Illa regere iste
regi debet Si ergo sit diuisio inter istas po
tencias ita quod inferior potencia non obediat
racioni regum hoc diuisum est et opta ro fina
liter desolari per inordinatam vitam ut dicit ipsa
visitetur id est Amos 9 Ecce oculi domini super regnum
in peccatum ut conterat id est a facie terre. Ex
eius diuisione non solum desolatur regnum hominis
verum eciam prauitur et subuertitur secundum racionem Et quod
debet subici dominatur scilicet sensualis appetitus
Tunc non dicitur homo a deo contaminatus id est Augustinus.
Et Subuersa solum regionum et contra forti
tudinem regni creatam in potencia sensitiua
ut q̄ subuersa est hic per inordinatam vitam in
futuro subuertitur per penam Commando
autem nouatur sequentem eorum cum ista dicitur
Porro si in digito dei id est virtute spiritus sancti
ordinantur homines mira semper ciuitas de
mora nimala desideria ab eo profecto in
homines venit regnum dei Quia tunc omne regnum
in ipso eorum homine incipit regnare deus Beda
Pater ait 2a porro regnum dei inter vos est
Dicitur 2a racio sumpta ex incouenienti et ma
iori tante cum dicitur Si autem in beelzebub Vbi
ponitur racionem sumptam ex comparacione minoris
virtutis ad maiorem dicitur Si ego in beelzebub
principe demoniorum eicio demonia filii vestri
in quo eiciunt quasi dicat Non sunt minoris virtutis quam
filii vestri et tamen non dicitis eos in beelzebub
eicere demonia Cum ergo me dicatis in illius
virtute eicere demonia Quare eis filii eorum
intelligantur apostoli siue alii exorciste qui per
exorcismos quos fecerat rex salomon demo
nia expellebant virtute diuina Quos non
dicunt in virtute demonis autem expulsionem
eorum operari Cur causam earum volebat attribuere
Christo qui non inuocando sed imperando demonia
eiciebat Et ideo patet quod hec calumpnia non venit
ex fonte veritatis sed ex prauo iniustitiae Ipsi
quam addit comminacionem Ideo et ipsi iudices
vestri erunt Iudices quidem ad iniquam comparacione
quia illi expulsionem demonum deo attribuebant
vos autem eam principi demoniorum assignatis
hic ex Crisostomo Tercio ex hoc concludit aliquid pro quo
eos allicit ex bona collacione cum addit
Porro si in digito dei eicio demonia profecto
peruenit in vos regnum dei Ac si dicat Pagina
id est quod dicitur in me insuper vestis alienis
notam non habens manifestum est quod nunc in me
hic dicitur Ex quo sequitur quod in digito dei id est in
virtute spiritus sancti eicio demonia Et si ego
homo existens in terra prauitate et ipso eicio
demonia diuinitatem est in me humana natura
ut in me credatur esse potencia quam in ceteris
hominibus non est nam diuinitatis Et quia ita est
profecto peruenit in vos regnum dei Dicit autem
peruenit in vos id est quia per quam prauitas dominatur in
homine diuinitus deus in homine regit Dicit ergo
in vos ut eos attraheret ad benignitatem
Tamquam si diceret secundum Crisostomum Si vobis aduenient
per me prospera cur mea bona fastiditis hec
ille quod dicitur peruenit in vos regnum dei secundum Augustinum
ostensum est quandam spiritualis prauitatis spiritus
sancti in qua regnum dei est et vos in quibus habitat
spiritus sanctus esse regale domum Non est ergo
spiritus sanctus dicitur digitus dei ut dicit Iohannes secundum Augustinum
de quo eorum Quia sicut digitus adiuncte sunt
distincta una ad spiritum sanctum pertinet prauitatis donorum
que id est Alia dantur per spiritum summo sapiencie 1
Cor 12 In vltimis autem membris immo una
gratia appetit precio quod in digitis Alio secundum
Cirillum quod filius dicitur manus patris spiritus sanctus
digitus quod pater operatur omnia per filium sicut homo
per manum plura operatur que est organum
organorum Sed ergo digitus non est alienus
a manu immo mediatus digitus manus
operatur ita quod spiritus sanctus consubstancialis est filio et per
ipsum filium omnia operatur ut sit talis actio in
tantum eo quod prece operante hoc fit per filium
et vero per spiritum sanctum Et hoc est quod dicit Augustinus
Ad formam vim non ad distinccionem potestatis
referenda est digiti comparacio Tercio sunt
potestatis manifestas adiungit 3am racionem D.

Cu fort armat custod atriu suu
Et hec mo gtr Cirill d. Cu nouu
cat p mltas gsuetudies detrahe eu
itractae sinos vti ne ero manifestis
sic qd demrat voletib inueiq prin
cipe huq scli itrare s' insita viat d'
Cu fort ar. cust at. s. c fort dr h'
dya no pot uale fortitu uc tm sed
q d Cirill Or pot autiq chirauides
qua pusillanitas huana cat vic ei
vince vt n gsenactes s' Or iste fort
armat dr eo arma s Theoph sut
oms spes vitioz qbz inimiq iualut
con hoies Atriu at mudq dya' votq
c no q suu sit carce l' gubnatoe sed
tq imitatoe Cta i maligno poitq est
z eq possessores insticitu dya' sequtes
dm inine gsesoit pux i dyoh l qmdq
eu no ggnot e nc go mudu tp atriu
suu dya possidebat q p ma pon
aithenir violet z ipelles fraudulet
au salvatoris adveti p infideli et
malignitate impio mario ponebat
i h mudo Et h e ee in pace oia q
possidet i pacifice z sine contradicoe re
gnae i huis quos s' subiecat Or cae
pon a meuor z fortior Or at fortior
i supveniens Iste e i fortior d quo
dau e Sap. s Cops sino tuq a regali
bq sedib venit durq debellat Cia s
q d Cirill p ps di simpn vbu toq
fortitudis dator z dns virtutu suu e
hoc inuasit illu z arma eq abstulit lo
se vicit eu vniusa arma eq auffet
i qb gsidebat Victq qe e dya adud
i om temptacoe vt ps ayt e Arma
ad dya' s Beda st eq astucae rliq p
neqtie spual Spolia vo eq ipi hoies
ab eo decepti Be Et spolia eq distribu
et Nam ille q circueu pnus vinctis dya
bolice fraudis tp queda spolia rapta
fuert a x erepti d eq ptate i dnsa
officia vite spualis distributi st Sic
pa d cipano q rectitq pnus magice
artib ad fide gusq distributq e ut epa
lem cura gereret Et eod mo d miltis
alns q pnus seducti fraude maligni

spitq Et p mis eq spolia facti a xsto
erepti de eq ptate i ecclie st vtilit
dispsi Et hinc expone gsidat Cirill
dicens Na q dudu metta fuerat ad ig
norancia z error ab eo evocati st per
scos aplos ad noticia viritat z oblati
do pri p fide adhibita a filio Et basi
liq magis expsse distribuit spolia e
lribet fideles custodie angloz ad hom
salute vocatu at angli pastores Et
ut xsq ondat se ee illu forcioz q at
dya m bellas mat addit gsta z qutra
pbacom Tlm no e meu con me est
Et q no colligit mecu dispgit Vbi dn
plice effcm ondit q dya ouq e z eo
Vo q no qoeit vna cu alio eo q nc
dya e xo i bois gsentanea nc xps i
malo gsentit dya s dya extollere
adusq oe qd dr deq Hc e go dice Tlm
no e mecu i gsensu boni adusu me e
p dissensu pmitat sue Tlno go quis
e ut q michi z meis cqueq e ad sui ac
suoz expulsioz in gsenciat l' obediat
ut ad meu iperiu suos expellat de
hr quos possidet Vn Cirill Adusq me e
qi d. Ego volo hoies offic do zachac
vo coium m Tlna at q m no coopat
s dissipat q mea st ia in gsentireq
fcet ut ut mecu erect demos Vel effcs
e q no qrcit xsq cu zachaui i vno
fine accipen nc eqin Eo q xsq adhc
fine venit ut filios di q erat dispsi
moribq z cultibq ydoloz ggregaret i fidi
vnitet z moz Zathas at q fq auctor
diuisio e intendit sp collectors dispgere
Et hc e qd addit Tlm no colligit mecu
dispgit Ac si diceat Or tu cuq sis za
thane z ipe m no sblu q m no gse
cit Vmect q m gna opat z ad dm
sos fines Tlno e versie z i eq vbu
z demes ei ab hus qs ab eq ptate ei
pio z ggrego ad nm electoz a q ipe
dispgit z dissipat cona Be Be vota
ra q sunt ex insta rtribuo eqtate
cu dr Cu muda spu ex d ho Et vl
ee va tal Eqms insta h manifestz q
i eq ope z solliciat hoies Tlmt ab

penq nō largit̄ v̄tute l' pitate alicui
ex q̄ hoīes trahant ad melius z ītrahat
a malis Et sic ē int' zatheu z mc q̄
cū ipe sui expulsꝰ ab eo sp̄ q̄ıt
habitacoī ī alio quā si īveīre non
p̄t sollicitꝰ ē rediri ī illā a q̄ expulsꝰ
ē Et si ꝯ̄ ꝓbeat̄ miꝰ īmūdiōr z peior
reddit hōi in tm̄ ut eius status nouissi̅
peior sit q̄ꝫ p̄ma Nō g° ī ea v̄tute
sit ut eꝰ ꝓficiā opa elia q̄ eius sollici
tudīm sc̄ q̄tia Et q̄sinat̄ ī xa q̄nuīa
ꝑ Beda dr̄ Ⲉic posſz simp̄r intelligi do
minū h' ad discipulos suoꝝ z zatheē
opīn adūuisse Et ipe sp̄ polluta
imūdāē zatheꝰ mūdata q̄uoibꝫ sor
dibꝫ q̄tuare festiat Expoitꝰ vero
v̄boꝝ istoꝝ ptīꝫ reqre sc̄ q̄ta pa p̄ns
dnīcā ꝓlꝰ ī evī̄ ꝯcessi̅t ad illi sobe
Hec̄ tria p̄t p̄ū' ewn̄ ꝯfm̄ ē al' d̄ ic
In q̄ ēstꝫ ꝓpt sua doctiā extolli mag
fici laudibꝫ z ꝓꝰ h' laus vo Pꝰ doctiā
sue obſuatoꝝ īnabi̅r q̄udat̄ ī' Ar ī dīx
Pꝰ g° ēstꝫ laudibꝫ extolli ei dr̄ fm̄ ē
ac cū h' dicēt extollēs vocē q̄dā mlr
d' turba dix̄ illi Btꝰ vent' q̄ te portauit
Quorī ebāꝰ in cor inorēꝰ q̄sidat vti
li tē z vltate doctiē q̄ a vōe plen̄ est
q̄surgit ad laud īꝰ ex eo oē doctia p
cedit Et ī qui vult ipm extollē mag
fice ob ipiꝰ reveūt z amoꝝ extollit
eū quo mediāte tal' doctor venit vl
natꝰ ē z nutitꝰ Et io mat' x meito
q̄nda ī eꝰ magfica laude ꝑꝰ quā
ī carne venit ihc̄ mdū doce hoiēs in
via salutꝰ et āplus q̄nda filiꝰ eius
q̄uales ipa gnat Tu q̄ ip ī vētō suo
porta doctoꝝ mdī io at Btꝰ vent' q̄ te
portauit Tu q̄ eꝰ curā gēius ī p̄ncia
mitiut eū q̄ pasat oia hīc add' Et
vbā q̄ sunxisti sp̄ sc̄ bta Beda sr̄ Illud
li z maiā lauda q̄ dnm portat̄ et
vē di filiū adūsa blasphēans iudeoꝝ
q̄site z veꝝ hoīs fim testat̄ mīi q̄sūba
lem nisi ei vna cuō cet ai mre sinst
vent' z vbēa iꝰ v̄gīs bn̄ficientꝰ Qem
doctīe x q̄suatoꝝ in abi̅r q̄nda at
ī dīx Quīmo Btī q̄ audiūt v̄buz

Hec si dicat Nō soluz laudāda ē mr
q̄ v̄bū di portat ī vtō sz maxīe btā
ē q̄ v̄bū di z p̄cepta suat ī corde z
custodit ī ope Nec z oēs btī sc̄ qui
v̄bū di audiūt fidē pcipiūt z boni
opꝫ custodia in suo ul' pxioꝝ corde
pariūt z nutriūt Vn̄ Beda sr̄ Illud
Eadē aut di genitx z inde q̄d' btā ē
q̄ v̄bi incarnādi mīstra ē fcā tpal'
Et inde mltō beatioꝝ q̄ eiꝰdē mādati
custos manebat etnā Nō ē Qꝫ ex
hc̄ v̄bo elicat̄ documētū nō glandi ī
aliquā saītate si ecꝫ ipi q̄ sc̄ sctī affines
sint z pntes Na ēstꝫ mrē laudat
plꝰ d' eo q̄ v̄bū salutꝫ custodit ī corde
z ope q̄ꝫ q̄ ipm portat ī ventre Vn̄
Qꝫ nō sint nisi v̄pudiat mrē sz
ostendent q̄ m' ei pꝫ v̄ sunsꝫ nisi
bea z fidel' sunsꝫ Cetm̄ si mac non
ꝓdat sine v̄tutibꝫ aīe ꝓpm ab ea extu
traxisse Multo magꝫ nob sine prom
sine fr̄em sine filiū v̄tuosū habeāt
nos at abſistāꝫ ab eꝰ v̄tute nequaq̄
hc̄ ꝓdesse valebit Dō q̄nta ī p̄ma
Abent ihc̄ tuꝰ mīe gallꝰ qd'
ē tybiādꝫ Et sequēba eū mlta
magna Qꝫ v̄ Vnaq̄q̄ res q̄
ī naturē tendit ad aliq̄ locū q̄ ē ex ip
ī naturē quiescat ī eo qui pveīt ad ip
Et si talꝫ res hc̄ q̄gnitoꝝ tā secū ad
ipam sū inclīatō pueīendi ad ip locū
v̄tutꝫ q̄suacōis ee ī eod' Et notitia
d' efficaci v̄tute sui q̄suati Cū g° ad
silitudinē hoꝫ tplex ꝓpietatꝫ int' q̄suatꝫ
z q̄suatiui se habent ēstꝫ ad hōs ipꝫ
q̄suatꝫ z attrahētꝫ ad dnā Jdō evī̄ ta
Joh in puti evīn' ꝓdicta tā d ēsto re
spꝰ eū turbaꝝ aud̄ Et p̄ꝰ aud̄ ī cristo
v̄tute attractiuā ī ābnt ī tuꝰ mac
Pꝰ v̄tute ī fectiuā z q̄suatiuā Et cū sble
Pꝰ hoīm q̄toꝝ ī uen̄ ei beficioꝝ q̄ssatīꝫ
ī Illi g° hōs Ad eundē āt pꝰ nōn
Qꝫ aliquꝫ hc̄ v̄tute attractiuā ut pꝫ
se aliq̄ trahat ī si hōs reddat sollicitos
ad bona Et aggredi opa ī mīrabilia Et
ascendat ad ꝑfectōꝫ culmīa Et q̄a ēstꝫ
h' tā opaꝰ hōs p' se attrahē conatꝫ ē

Usq hc epla mo habuit i se 9tutem
attractiua ppt qd' s h' ta 9mu h' ps
adue i tes ptes In pa om diligecia
pdicacois cta abne tus In 2a magfi
cecia opacois cta seqba cu mlo In 3
excellecia gteplacois Subiyt g i mo
Attractim go pm e diligecia pdica
cta ista tasiunt d iudea 3 abnt tras
mae galli ad mae d tibiad a ciui
tate tibia sup qm sita Mae scdm
sicut gallilea tota intp Trasiut g
mae galli qr ibo 3 exo gtepti vo
lubilis 3 istabil' sci pdica mostbat
Trasiut at d loco ad locu sic qr dicit
Theoph pbau ypi volutate 3 audi
ores hoies qmacq cuitat 3 sollia
oes itadics Sc attractim 2m qd
e magfiecia opacois cu d Seqbat
cu mlta magna qr videbat sig q
faciebat sr iqs q infirmabat qa
cecos illuiabat leprsos mudabat 3 alia
hoi faciebat q i erou gtinentur
Familiare ei 3 gsuetu e simplicibg
hoim mag miracls 3 exepls q do
ctina qtinuis sit excelles Ra hui est
qr sensiblia mag st nota eis Cu g
videt excelle 3 i se sensi vlt quez
cui si nac putat cu q hc fecit aqp
ee vlt alios ppt qd ceci ad eu veni
inflectuur sa excellecia nota i eu
dia Subiyt go i mote i 3 isedebat
cu disci suis Sut n simplices tm be
libent seqban xpm ppr signa q facie
bat Sed disci mag eleuati ad spuri
lia libent seqban xpm ppr doctina
qua docebat 3 gteplatiua vita qua
vbo 3 exeplo eis suadebat Ppt qd sepe
duxit eos i motes Ut sic erat elogi
ti a tra 3 appinqbat celo Ita mete q
a tcis elongare 3 celestibq appinq
ret Vn Cris Ascend i mote erudiens
nos a tumltibq 3 ab ea q i mundo est
turbacoe qesce Et ut appeat qr pau
lati ista venat legales obsuancias
adimplere qr eis subiti no erat Nec ei
sde subiiceban q seqr xpm addidit
eva Erat pxm pasca dies festus
iudeoz Innicos s Theoph obsuacionibi
ea veritate adveniente cessat ois figa
3 qr legi no subiat ut legalia festa
psicat Collacio Seqba eu mlta de
mag qr videbat sig q faciebat Ioh 6
In qbz vbis ostedit pa mira sacitate
ichoacio In pu 2o huane caliutatis
declaacio 3o diuie benignitatis gdescesio
Circa pm e gsidadu qr ic e inchoatio
mira q ista se p abnegacoe voluntatis
ividac psperitatis Ait 1 Mat sequar te
quocuq ieris P vam dilcoi ypc hu
litatis Gn 2 C precedat dns meus 3 ego
seqr vestigia eius Ut p austeras marcia
com ibellam sensualitatis Ait q n
no accipit crucem suam 3 sequitur me cotidie
no pt meus ee disci Cira 2m noin e
qr caliutas huana nota e i hc qr dit
Sr hos q infirmabat Ad' pt e intro
duas s tres radices P p pusillaiatate
itroduci infirmitas diffidetie 3 dspa
cois Deut 3 C videbit qr ifirmata sit
manus 3 clausi qr defecerut 2o p adu
latim itroduci infirmitas iudic 3
vacois 2 pal 28 Asa infirmi icepit
Doloz pedu vehemtissie 3o p moz
dinati auiq itroduci infirm auai
3 abicois Sicut pa d Authiocho 2 mach
Circa 3m Scdm e qr ista fecit tria signa
q tres infirmitas pdictas Pm fuit sig
clemcie q infirmitate diffidecie Ps
ffac mecu dne sigm i bono 2m fuit
sigm dilcois 3 aucte q infirm te iudic
Cant 8 Pone me sic sigclm sup cor
tuu qr fortis 3m fuit sigm paupts
3 iopie qt infirmitate auaicie Luc 2
hc vobis sigm Inveniets infante paing
volutu positu i psepio Sc 2a ps
pu erou Cu sublenasset go oclos i
In q ont ista 9tute gsuatiua 3 hc 2o
p qr gsuat dilcos ab erroris pictio In pu
Tmbas a famis dispedio i dui g ecai
Eligas miacli testioio i vt ad vole
Consuat at disci ab erroris picto
exo 3 vbo Exeplo quidq qr prius mode
ste rspicies 3 attente dicens oclos
no eiigebat sz ne ad picte mota turb

cpaces oclos benigne sublevat ipo
qd dt Cu sublevasset vbi Cust Recep
enim sedebat semper cu discipl suis secr
dili loquens atq eos ad serp qntens
Deinde respiciens vidit turba ad se
venientem Sed io qr dt Beda oculos
levat ut discas qr oclos no cugebt
huc atq illuc pudice sedebat attetus
cu discipulis suis Et i qret atq Vno
ex isto providebat cuival discipl et pieto
qd vl e qr pietin e homi q i actoibz
vite spualibz istruit ne qusio oclos
z affectu ipm ad inferiora ab ope spua
le pinibz Et io ute e b ocul clevat
mentis dilr asideare q sue vite sessitne
si utina z q ei sufficiunt vt sic proiciat
ipam z no prociat ab ea Et h significat
esten cu ptu doctinaz qua docebat se
dens cu discipl levat oclos i spiciens a
loge turbas Et h e qd dt Glo Exe
sue nos admoneg levare oclos cordis
nri ut si forte eo docete ad altitu
actois z scientie ascende prmittamur
turba sequenti carnaliu cogitacoim
ideo nos pinibz z ab altitudie oteplacois
deiciat s eas spualibz escis optime
rape possume pasce aneq Dicebo ad
eos i vocat ab curvis pieto Ad quem
dicens Dom qr pietin e curvis ee ta
te simplicitatis qr no sciat deu esse
potente pasce hoies quocuq modo
volunt Et h mo philipp vit intrega
cougre Item pietin e curvis putre qr
d panibz panaces z d plurib ples z no
aliit possit deus hoies pasce Et h modo
prodit dus euv andree i dt ei vius
ex discipl Et pcaucs qr curvi discipli
i philippo cu vidisset qr multitudo magna
veit ad eu dt ad philippu Vn emeq
paucs ut rinducet hm intrroga qde
no ut ignorata discat s ut discipl ad in
di ipoz tarditate ondat qua i se ipe
de no valebz No vet qo h intrega d
ignorata s d prudea temptat discipli
ut sid illis d futo miraclo ondat non
adhc ee pfram Vbi non Cr temptat
modo ut diuat teptat cio ut istruat
Dnamet ut decipiat Teptat z deus ut i
struat Vn glo h at dicebat teptas
eu fidi i e asules d futo miraclo pter
qd addebz Ipe at sciebat qd eet facturus
Vn Cust probacioe eu sciebat p talem
intrrogacoem induceb i diffidat qq
com signu Et ipt h evo ne i sum te
locuciois moracoe atq suspicio sb
ingit Ipe at sciebat q eet facturus
Et h quid intrega eli discipulo agebz
Sic eni oclos i sm pu h debilitate
vigoris ppt qd no pt excellencia visibili
oteplari z p uac mouecud ducit ad
statu firmioz i quo vigore robato o
teplari z vidi visibilia excellencia Ita
mes racoalis lacte doctine ibuta no
pt capere quita sit poni dimitati Et
io opt ipaz adhuc capessendu mandu
dua paulati ut possit capere solidum
cibu ut ostat ut ee ipale ipt deus
philippa qr ad i iud z lacte nutriq q
no vidat quo d paucis panibz marcia
multitudo posset i fia iud dicere duc
paces no sufficiunt ut vniqsqz modicu
qd accipiat Intrroga ut discat vi
ipale ee esse ipt poni dimi Et h
e qd dt Glo Ad philippa lacte doct
ne nutritq soludu fidi qgrois cibu ca
pe no valet vnx sue ivtuc sacultate
tit impot estimaus tot paucis refici
posse panibz s eaudi dd ut ee ipale
Et si quera Cinae plo philipp itrregat
qz alu discipl Ru Cust qr i sciebat
quis discipli z aplioz idigebat doctria
Et qr philippus tal eat qr multu iudis
ut qd dixit alibi Due onde nob patre
z suffit nob Io qr intrrogu istruit d
hmo q oportebat Mora philippu qui
interptr os lapadz figura gerit pdoru z
ibi i altre cu xo qstent d turba ca
lialu hoi vl d qsolacoe infinoru
vl d regimie tpalu affectoim cu deus
ipos intrrega l instrue idd arretos
reu bn iude dicunt qr duce z duaioz
paces no sufficiunt ist D vm cetena
sit pfecto hoc actois p alu alme
sce ialis si racoalis q duo eaudiendl

i fide no sufficit n aliqs d secti fidi
actualr modicu qd intelligat n cis al
titudo sacre theo^e addat^r Quadmodu
vita diuina panibz addita potuit tot mi
lia homi saciare l yes n sacre doctrina
fidi ais p leoris opacom figuratas et p
sciam rez creataz aqua^r illustratas
ad plena noti^{as} spualiu agnoim p
ducat Deide pride^z circa andree cu
additur D^r ei vnu ex discipl^l andreas fr
simonis pet sp^z s intell^r ead simplicit^{te}
q ? philipp vn theoph Sz a andrea
dns siles philippo ipe^l ??mps alaq d^e
i^o qteplantz D^r qd addit Est puer
vnu h^r q hz panes ordeaceos ? duos pi
sces Et bn d^t alaq qz cud^t xpm posse
aliqd augmetu dare panibz s no tantu
qd d^r panibz poss saciare quiqz milia
P^r qd addit Sz h quid st int tantos
Et sic aliquo^o qveit cu philippo i nc qs
sciendo pon^{as} xpi cui oia st possibilia Al
iq at aliqs qteplans puta^t q poss dare
cremetu panibz s ej maioz multitu ne
de mult^s ? paucior d paucioibz saciado
h^c at io forte puta^t qz vet^r i eiq mete
q helizeq d^r 20 panibz sacia^t cetu hoes
p sinam Cuj ascend^t mete i aliqd excelsiu
s ad sumu no potuit pueire Eid excls
pz qd subdit Sz h qd int tatos Ista bz
n qz d paucioibz paucios ? d pluribus
plures factus eet q miracla faciebz Sz
h^c no erat vm qz derogabz oipotencie q
no precepit quitates mac i opacone sua
vmo n mat aliqz lic at potuiss de
nichilo creac pacs qbz turba saciaret
volut tn pacs assuete ad miracla fa
ciend ut ondet creaturas no ee alienas
abeq sapia vtes eis ad sui miracli mat
Ex q^o gclud^r error maicheoz q dict h
inferiora a do tebraz creata Non at qz
ad lraz pue i^c q habu^t v pacs vl sut
vnu ex 12 discipl^l vl aliqs d turba Alle
goice at moyses sunt i qbz q p doct^{as}
v librox solm pauit sic infra dicet^r
Ro gsuat ista turbas a fames dispedio
cu ad^d Dix^t go i^c facite hoes discube
Cu add^t Erat c. q p ovinia quiqgcos
? quiqgenos vq l sut i vno ordine
? l. i alio Et qz erat vnu tps sa ppe
pasce io erat herba vidi multa ibi d q
d^r Erat at fenu multu i loco Vnp q^o
discubuerut vi nuo qsi quiqz milia Sz
vt oia refeat i prez suu celeste Acce
pit ihs panes ? cu gras egiss distribuit
discubetibz Et silr ex piscibz quantu
volebat Quet aliqs cuius vr i ypetione
miracloz q videbat^r excellencia ee no
referbat gras vt i sanacoe pali^a ? i re
suscitacoe filij vidue ? tn i multipli^{ce}
panu qd mig vide^z ee gracias egit
Ad h^r d q h^c fecit saluator ppter tria
P^o ut ondat eis q gmestioz incipiut
opote do gras agere Cu n aliqs in
maioibz opacoibz cu^z a seminqo opai
In minoibz at ad altm ifre qd opat^z
Insinuat nob ut nos q i maioibz altm
indigeq auxi^o ad illu eq auxi^o idigeq
debe recurre ? eid gras age S^o gras
agit ut ondat se do no ee 9rrm s ex
volu^e di opai supna^r Cu n aliqs opa^z
mirabilia pit malcoss i^a vctorqre i
ouu principu dice^s qz i vtu^e maligi
spitz talia opat^z ? no i vtu^e di Ad eq
remocoe ista gras agens pri se a do
hre qd opat^z ondit Vn d^r n Cum t^z
ba multa erat puis ? optebz eis suade
qz s volu tes di adrenat Vo cu occulte
aliqd miraclm faciebat no orabz sed
cora mult^s orabz ne crederet qz esset
do 9rrius T^o ut ondat oia ee redu
ceda i dm a q^o hnt pricipui sui ortz
Sic ei i nalibz isoluco rez fit ad pri
cipia ex qbz res gpont^z ut mixt toru
i elemta pca ? i vceptoibz isolu^r fm
dz ad ea a qbz recepit^z qd ab a^r ph hz^z
Vt go ista ondat oia nob refi^e debe
i deu a q^o tqm a pri^o e diuacio oes
dom suo exo nos pnoras gras agit
Vn Eclo ai^r 6 Unsu digendam ee
mult arcez fit ad luce sore qrendaz
cu d^t Intues i celu Scdo queret
aliqs vtz multiplicao^o pacs ista creant
aliqs de nouo vl solu augmtancuz
pacs preddetes ? pisces Ad h^c d

Et nō fuit nove rei creacio ƒȝ tm̄ p̄ce-
dentis multiplicacio. h' ē eni dr̄a int mul-
tiplicacōis ⁊ creacōis qȝ qui ex nichilo p̄-
cedēs aliquid p̄ducit creacio ē rei producte
cum aut ex aliquo p̄iacenti aliquid aliud Eme
sile ī specie p̄ducit' ut ḡm ex grano
Sive sil'e in gn̄e ut mlr ex costa ade
nō ē creacio ƒȝ multiplicacio siu augmentu
Cristus go multiplicans quinqȝ panes ⁊ du
os pisces nichil novi creat ƒȝ p̄cedētes
multiplicat. Ita ut id qd' nā potuisset p
multa intervalla tpm̄ facere p̄ducendo
ḡm ex grano d' q° parte potuisset fi-
eri panes multiplicauit. Et subito nō p nāe
v̄tute neqȝ p creature artificium ƒȝ p
diuinitatis imꝑiu opatus ē vn̄ Aug. vn̄
ei multiplicat d' panes grans segetes
inde ī manib' suis multiplicat' quinqȝ
panes p̄ita n' erāt ī manib' x̄ panes
at illi quinqȝ qi semia erat nō quidē
t're mandata ƒȝ ab eo q̄ t'ra fecit multip̄ta
Ecce oīa x̄ vtcȝ q̄suetia reliquiar in
miracli testimo . . . vt at ipleti ƒt
dixit . . . Colligite fragmenta ne
pereant Collegerūt go ⁊ ipleuerūt duodecim
cophinos fragmentor ex qnqȝ panib' ordi-
aceis q̄ sup̄fuerāt his q̄ manducauerant
Adhuc in tanta copia reliquiar facti ē ne
īputaret' fantasticu qd' factu erat
Sicut aliqui videm⁹ qȝ strenui pugnatores
p̄a victoriā habitā arma depicti secu
deferut ī victorie testimo'm vn̄ Cris. Ideo
quid' h' ostentacio sup̄flua fuit sed ne
p fantasias existimaret' qd' factu ē ppt
qd' et ex subiecta matia miraclm fecit
Ideo aut vacat a mag° instio qȝ n' plus
q̄ xij cophinos fragmentor voluit sup̄esse
hoc eni factu ee credendu ē ppt hoc ut
ondat qȝ subtilia legis diuine misteria q̄ ex
legis diuine sensu hauriunt' nō nisi vn̄l
aptis q̄ infra duodenariu q̄tinent' co-
cedunt' tractanda atȝ colligenda vn̄ Aug.
Et hec in glo. Fragmēta sunt secreciora q̄
quib' nō capi possunt h' colligunt apli ⁊
anuntiūt abiect' indi p̄fecti Et itm̄ Sunt
fr' ut fragmēta n' q̄ ipsi nō potu' ma-
ducare ex id go īstat n' ut secreciora

intelligere q̄ nō pt capere intellecto illud
q̄ ydonei sūt alios docē Sic erat apli
qui ⁊ xij cophinum sunt ipleti Hec ēciā po-
pulus ... Illi go hoīs ... Ubi poīt hom
gnōr ... ḡfuar Cui n'
aliquis ... collatu nō fuit aptu
dum ul' ... ƒȝ ... benigniter ascribt
Et ī eo aliquid recognoscit ... bn̄ficium
⁊ potuit ⁊ voluit elargi ... ē ī eo
...ia q̄ bn̄ficia recognoscit Et qȝ ista
fuerat ... ut ...
... bonitate ... habūdat
Ideo dicit Cum venerit ē ī ... Spua-
liter ... ē panis ... ē vbu̅ di ... ē ... ipsa
... dolor ... cibabit nos p̄ie ...
... ē meditacio sca ... Cibat illu ...
... ē ... dabit ... dus p-
... panis qȝ ...
Fragmenta ... panis ... saturatur
affecta ... ⁊ subtractio occasiōs
pcti sūt fragmenta ... sūt q̄sidacio offensas
sp̄es ... ⁊ ... ... q̄sidacio
... ⁊ ... laboris
Fragmenta ē vigor ... et
... Fragmenta ...
... magnitudo sacramenti
suscipiendi Aduertendu ē qȝ quinqȝ panes
ista ⁊ duo pisces ... allegorice significāt
quinqȝ libros moysi ... duas psonas excel
lentes ī lege sc̄ sacerdotalē ⁊ regalem
Hic go puer purus ⁊ masuetus mon sen
... ⁊ mitissimi ... q̄ ... fuit ...
singularis ... duo ... Cuius
libri quinqȝ ... quidē ... legalia
ad modu palee ... ƒȝ ...
... sacramenta ppt ... misteriu
Et p regale fastigiu ordinabat ... ī homi
ad correccōm delinquenciu mediante
iusticia ... ⁊ ad remissiōm transgressionu
mediante oblacōne sacerdotu ... Hic dr
duos pisces Mo... at hic puer fuit
... q̄ ... dr ...
quo dictu ē p Salomō Virū de mille
unū repi ... Eius ... virtus
... virtute fidei ⁊ virtute ...
... De q° dauid ē ... Petro ...
... Quinqȝ aut panes iste adduxit in

i mudo l mor. Pm9 e pesteriu D q° dt
ps l lbabs nos vac lacmas. 2° e pfia
enim sc laboranciu D q° dcut 8 no
i solo par uit. 3° e pfecto sn desidan
cui D q° dcit Beati q madunt pa
ne i reg° di Et ipso sucrd m lacrme
mee pacis die ac nocte. 4° e viatoru
vl peguaru D q° Jo 6 pais que ego
dabo Et mlta etia ibid 5° e qteplan
cui sc sapiec Ecci 15 Cibat illu pane
vite 2 intellcs. hu panes i hc mudo
st ordeacei ppt austitate vite desa ue
Crys i aplis ad heb ois disciplina i pnti
no e gaudn sz meroris Et mlta dlcs
ppr fructu D q° ipe subiuxit fructu
aut paracissim iustic exhitit p ca
affert i futuru Duo at pisces sr due
suauitates vna ipius intelles i cognoe
vei Alia affects i dilecne boi vel vna
suauitas e aor 2 dulcedo dilecti Alia
e spes premii Et isti panes 2 pisces
no distribuunt n hmo q distribt sup
fenu hridles ois n mo fenu Cocul
cantes eis carnales affects digni re
ddunt q a cristo reficiat panibz 2
piscibz predictis d. Sc² p domica

Q uis ex vobs arguet quita
me d peto Si veritatez dico
vobs Cuiac no credit m Jo 8 c
Ommsaucas rei pfecto i hc qsistit cp ha
beat qd habe debz ex natura sua Et no ha
beat qd hre no dz sa qd sue nate no
apetit Tantu go ht res d impfecne
quantu desicit e d hmo q ualt debz hre
vel quatu ht i se d eo qd no dz hre vbi
gra Aur e pfcm aurz qu ht oia q
requiru ad pfeccoz auri naz pote etz
2 vtute 2 nichil ht eoz q i auro pfco
repiri no debet Et eoi Tantu e aqd
aur ipfcm quatu desicit i hmo q re
pui debet i auro pfco vl quatu ha
bundat i hmo q i auro pfecto ee no
debet Justicia at ht intio duas ptes
ex qbi integratur vna ex q ht cp debz
face boni Alias ex q habz ut dz decli
nac a malo Ut sic declare a malo
2 face bonu integrat pfecoz iusticia

Et qa doctina vca e qi gda iusticia Jo
si debz ee pfecta duo requirutur in ipa
sa Et sit ostensia inocencie 2 vitatis
qi habendo qd debz Et q sit declinatia
neqcie 2 falsitatis qi no habere qd no
debz Haec duo ouduntur i doctina 2 i pu
ti cristi Primo q° p° ouditur inocencia et
vitas ta i cristo qi i eis doctina P° dcla
tur malicia 2 falsitas mdoz ta i smoibz
qi i vita Pa ps in pu° Quis ex vob arg
P° eu silbt Sudit ei mdi ic Ad eude
cias pte ptas In q ouditur vitas i cristo
2 eis doctina Bam e ez tps e veit
sz vite doctine 2 iusticie Veitas vite e
qui p inocencia vita petin Veits doct
ne e qui tradit id qd vm e non ad
mixtu aliq falsitate Veitas iustic e
qui tribuit vnicuiq qd suu e Et hec
trip x vitas oudt fuisse i cristo P° vitas
vite Quis mqt ex vob arguet me d
peto 2° vitas doctine cu imediate sb
iugit Si vitate dico vb q re no cdit
in 3° vitas iustic cu sentenciado qclut
Qui ex do e vba Dices go v° vite
vite dt Quis ex vobs arguet me d peto
Sicut n natura petin dr deviatio a
reo ordine q qpetit nae ri vt petin i
planta e deviato ab ordie nali q debz
ee i planta Et petin i corpibz aialiu e
mostru deviatio ab ordie q i eoz copibz
repiri dz Ita petin i moribz e deviato
a reo iudicio ronis 2 trsgressio legis
2 preptoru q sed dictu n mlus tatudis
dati sr ppt qd dt Ambr eu petin e
trsgressio legs dine 2 celestiu i obe
diencia mandatoz Cu go cristo n i se
n i actoribz vite aliqd habuit qd fuit
rete raoi dissoni legi dine cirui 2
celestiu mandatoz trsgressium eu
pfce i oibz volunt x fuit qformis
voluntati prinoso i eo fuit vicia vite
Ppr qd dixit Quis ex vb arguet me
d peto Vn Gg i ol vo designatur ex
roe sc oude no ee petom Ecoh ac
pende possuq draui x 2 homi ceto
Cla sic dt aug eis fidunalq ls dine
potuit n dius nr q petin no fec n

inventus ē dolus ī ore eius Ipe. 2 Ecce hic
est malicia eorum q̄ causam odii habuerūt
possumus intelligere Nichil n. dicitur hō odisse
ī petrum Et ergo nō potuit cū sibi arguere
de pctō q̄ nec non mala potuit cristum
odisse Deinde ponit veritas doctrine
cū addit Et veritatē dico vobis que nō ē
dicitur in tamen ut veritas ī pit ꝑfectissime
ī doctrina qui ab i° docet q̄ via ē et
vbi de vacabis et de re ī q̄ imobilitꝰ vi
tis recipitur et ad finē ī q° recipitur vitꝰ
promissi perducet Cū ergo doctrina ꝑ fuit
ab ore eius q̄ veritas ē q̄ nō ē inventus
dolus ī ore eius sunt ꝑ ꝯsequēs vbi veris
dicta Et vba erant adequata sicut aie
q̄ veritatē faciebat Erat eciam de re vera
scilicet de tempus ī quibus ppetuo veritas ꝑseruat
Erat nichilominus ducens ad finē ī q° est
veritas ppromissor vē i. vitam eternam docebis
Et q̄ natā hui institutum est doctrina
miss̄ reputat respuenda ut doctrina eius
nō audiendum Ideo ꝯplūdens eis q̄ nō
credebat dicit Quare nō creditis mihi Cū
dicat Eum mee doctrine nō creditis nō ē
ex aliquo qd reputo ī mea sed ppt malicia
q̄ regnat ī vobis Consequitur ponit veritas
iusticie videlicet qd bonus ꝯpetat et quid
malus cū dicit Qui ex deo ē vba dei audit
ppterea vos nō auditis q̄ ex deo nō estis Quo
ciens aliq ē tota causa ponens aliquem effectum
ita q̄ ea posita sit pnū effectus sequitur
ī remoto eius causa ē remotus effectus vtputa
Exemplum adequate huiusmodi ī corpe aialis ē tota
causa sanitatis ita q̄ ea posita ponitur sanitas
Ideo remoto eius ē tota causa ī remota sanitas
ī eodem corpe Et q̄ habere voluntatem ꝯformē
voluntati diuine ē esse a deo et hic ē tota cau
sa audiendi et obseruandi vbum dei Et hic ē
qd dicit salvator Qui ex deo ē vba dei audit
cū dicat Esse ex deo ꝑ ꝯformitatem voluntatis
ad deum ē causa tota audiendi vbum dei
Et ppterea vos hic vbum nō auditis q̄ ex deo
ꝑ ꝯformitatem scilicet nō estis Sed q̄ ꝯcret aliquis
vbum gaudet q̄ voluntas defecit veritatem
Quid ergo si sic dicit Greg ī ol̄ omelia si
vba dei aure corporis percipit et intelligit pu
sit Non sunt nonnulli q̄ vba dei nec aure corporis

percipere dignatur Et sunt nonnulli q̄ hic quidē
aure corporis percipiunt sed nullo ea mentis
desiderio ꝯplectuntur Et sunt nonnulli q̄ libenter
vba dei percipiunt ita ut eciam fletibus ꝯpun
gantur sed post lacrimas rursus ad iniquitatem
redeunt hij pfecto vba dei nō audiunt
q̄ hec qd audiunt exercere ī opere ꝯtempnunt
Ad quartum vide dico Eum q̄ veritas est
rectitudo voluntatis seruata ꝓpter veritatem ī se
Sic dicit Anshelmus ī libro de veritate Voluntas
autem habet ptatem in se sue actionis q̄ est
velle Ideo ergo fortis velut vnum ita q̄ id
nō deficiat ē ex suo ppo conatu Et aut
ita debilis velut aliquis qd ipsum deficiat ex
ppa libertate descendit tū deficiat q̄ a
de mobili Et q̄ ex ppo motu suo est
vtrumque ideo ex ppo motu voluntatis ē ppetue
rectitudinem ꝯseruare qd ē tenere cū veritate
et deserere rectitudinē qd ē nō habere veritatem
Et ponit Anshelmus ī libro de veritate exemplum huius dicens
Si eciam vnus homo tante virtutis ut teneret
tharum ita q̄ nō possit manum eius evadere
Et videns eū tenentem ipm et videns qd
manum eius fugeret dicere Sin ipse vtrumque
dicere q̄ ī tenendo tharum vtitur viribus suis for
titer ī tenendo dicere nō vtitur Eodem modo
voluntas q̄ ꝑ suum conatum tenet se l' nō tenet
se cū veritate tō ē cū verbis Sed ...
ꝑ pū libertatem eorum Fuit ergo iudei ... oū
ꝑfectio doctrine x declarauit quoniam fuit
ī malicie tū in sermonibus q̄ ī vita Consi
derandum ē aut q̄ iudei ... iniuriabantur xpo
duo sunt ppt ea scilicet ppt dictum ꝯgrim vel
ppt verba sue vissime excusacionis et ppt
dictum etne dinacionis Cristus ergo sua p
videntissima sapia declarauit predictam tred
iniurias Primo iniuria fuit illata ppt dictum
ꝯgrime vel Primo ... Sed iniuria fuit illata
ppt vba excusacionis Primo intentatam fuit
morte ppt dictum etne dinacionis Primo ergo
declarat iniuriam fuit illatam ppt dictum ꝯgrime
vel Et primo ponit iniurie illatam Secundo illate
iniurie pendens excusacionem ī textu ibi et dicit
Ponit ergo eius iniuriam illatam dicens Respondes
unt ergo iudei et dixerunt ei sed ppt rem q̄
ꝯdicat eos quod nō esse probat vba eius
nō audiebant Vnde nichil oīa quanti sunt

nō eē filii abrahe ut dr̄ ꝯ dna' itē
rūt quia Stone bn̄ dixi' nos quia
samaritanꝰ es ⁊ demoniū hēs Ad' ei
q dt Cui eū aliqi alii dux dicit hoc
apd iudeos q valde insensibiles erāt
infamia videbat' ꝑr qd' i iniuriā ꝑ
rumpebat Et ꝯr ēt aliquis Quare dice
bāt ip̄m samaritanum ⁊ hr̄e demoniū
Ad hc dd' q p hc ꝑom valde dehonest
tāo ꝯrebat' ⁊ io ꝑom samaritanū ee
dicebāt ꝑm̄ iudei hebrāicos dissolue
tes utpote sabti obs̄uatores q samare
tam nō ꝑfc̄e obs̄uabat iudaicos ritus
⁊ io ip̄ p hc nomē ꝑs̄uatorē volēt appe
llāe Demoniū vo ip̄ hr̄e dicebat vel
ꝑpt ea s̄mones t̄ns̄cendētes capacitatē
hūanī ingenii q̄b dicebāt dm̄ se habē
prēm vl' d' celo descendisse u' Vel ꝑpter
opacōi eiꝰ i ꝑpl insibiles q i potestaē
ꝑpabat mūd' spiritibꝰ ⁊ exibat ꝑpt qd'
dicebāt In beelzebub p̄ncipe demonio
eiat demonia Vl' ꝑpt cogitacōni occlta
q revelabat Sic dt Theoph' Vide po
illate iniurie pendēs excusa° eū dr
tūt ꝯ ⁊ dixit Ego demoniū nō hēo ꝯ
Et h' excusacō sit ꝯa voē Quarꝯ ꝑma
tal' ē Demoniū habēs nō pt honorificāe
prēm celeste s ego honorifico i omibꝰ
actibꝰ meis prēm meū celeste i qm̄ ōia
opa mea refundo ergo demoniū nō hēo Sed
potiꝰ vos q facientis qd' nō dēbis me ꝑ
sua obꝑpria i honorastis Et hc ē qd' dicit
Ego demoniū nō hēo s honorifico prēm
meū ⁊ vos ihonorastis me Ubi Aug super
hoc ꝯfacio qd' deo s vos nō facitis qd' debetis
q i honorastis me Quā si ꝯgnoscētis me sic
ego honorifico prēm meū sic vos hono
raretis me Secūda racio ē tal' Sic diabolus
ꝯsuit gl'am ꝑpriā ꝑpr qd' ruit ita omīs
q hīt demoniū gl'am ꝑpriā q̄rit ergo A de
structiōe ꝯsequitur eū nō q̄ram gl'am meā
demoniū nō hēo Quia aut' ēsto nō ꝯsit gl'am
suā manifestū ē p hc qd' subdit Est qui
q̄rat ⁊ iudicet Ac s diceret Quāvis illatis
ꝯtumelijs aliq' reddit quiātā gloriā
suā q̄rit Tam aut' ꝯfirmat arbitrio dei
iniuria' illatā gl'am di ⁊ nō ꝑpriam q̄rit

Sed ego sic facio ergo demoniū nō hēo Et hc
ē qd' dt Ego nō q̄ro gl'am meā Est qui
q̄rat ⁊ iudicet eū d' psecutis Ex honorē q
ad prēm hēo h' locutꝰ sum vob ⁊ nō ꝑpt
ꝯsiacōi ꝑpe glie mee ⁊ ꝑpr hc dehonora
stis me Et nulla ē in eo hūꝰ ꝯtumelie
q illi obnoxiꝰ est ꝑpt q hc audio
Tercia racio tal' ē p obs̄uacōne s̄monis quā
habētis demoniū nō pt vitāe mortem
etnā q vita eꝯ ad hc nō ordināt' ymo
potiꝰ ordinat' ad incurrēd mortem
etnā Sic ꝑ eos inꝑpr qd' bn̄ dan' ē
Invidia dya' mors intrauit i orbe terrā
Et ꝯ q̄cumq s̄uauit s̄mones meū morte
nō gustabit in eternum ergo demoniū n hēo
Et hc ē qd' dt Amē amen dico vobis Si quis
s̄mones meū s̄uauit morte nō gustabit
in eternū Hc aut' io dicebat s Aug q vide
bat aliā morte q morte corꝑis de q
nos libāre veniāt s morte etne dāp
nacōis cū dya° ⁊ āgel' eiꝰ Advertēdū Est
ad hc q hō ꝑom iniurietur ꝑ pacias ⁊ ꝑ
hc fiat forcior ⁊ ꝑmat ad ponas ⁊ ex
hc maledictū ꝑ maledicto nō reddat Vo
cēto mansuete ruit Cū duo fuerit i eo
impꝑein' obiecta s samaritanꝰ es et
demoniū hēs Istud 2m nō negat q̄ sa
maritanꝰ interꝑtēt custos Noluit ei s
Augꝰ se ēē custodē q sic ꝑtinnit ad eū
ut redimeret ita ꝑtinet ad eū ut custodi
ret Deinde ipse ē samaritanꝰ q accessit
ad sauciū ⁊ miām impēdit ut Luc. x
Eandē s̄maē pot Aug' i al' d' Ego iniuria
susceptiēs deꝯ nō ꝯtuelosa vba reddit
Ex q̄ re qd nob ꝯfirmat ut eo tpe q'a
ꝑ nos ex falsitate ꝯtumelias accipim' cor
eis vā mala taceam ut ministeriū iuste
correpcōis i arma v̄tam furoris Non est
Ex exemplū nob salvator ꝑbuit augmentandi
pacias qn ꝯtumelie irrogāt' ui ipse accep
ta iniuria ad doctinā ꝯūsa ē nō ad vin
dicta Vn Aug' i al' Quid nob q iniurias
faciend sit suo exō nos amonet Vt
cū malorū ꝑversitas crescit nō solū frangi
ꝑdicacō nō dz s augeri Vn duo ꝑcep
hr̄e demoniū dictꝯ ē ꝑdicacōl sue beneficiū
largiꝯ ꝑcedit d' Amē amē dico vobis Si quis s̄ r

Decimo^o^ po^t^ declaracio iniurie illate propter
verba excusacionis cum subdit^r^ dixerunt ergo iudei
Nunc scimus quod demonium habes Et primo ponit^r^ collacio
contumelie ei dicentis Nunc cognouimus quod demonium
habes Tamen sic honorat et ut melior esset per
contumelias existimat Ita sic tamen in proverbio est
proximum ut benefacio peiores fiat Nam accepta
predicacione ipsum iudei saluatorem blasphemauerunt
Motiuum autem blasphemie ex dictis saluatoris
assumunt tamen sunt dicta non veracia et tamen
sunt dicta arrogancie Quod non sunt veracia
dicta ostendunt dicentes Abraham et prophete sicut
verbum dei et tamen mortui sunt Tu ergo cum nos esse
maiorem dicis quam nec est maior abraham Et non
potest esse verum quod dicis Si quis sermonem meum servauerit
Quod sunt dicta arrogancie confirmat cum ad
iungunt Quem teipsum facis Id est secundum Bedam cuius
meriti cuius vel dignitatis vis credi Vel secundum
Theophilum Tu qui nullam causam dignus es carpen
tarii filius de galilea natus tibi suscipis gloriam
Ostendit ergo primo quod predicta verba non sunt dicta
veracia Si quis sermonem meum servauerit etc. Cum arguunt
abraham mortuus est et prophete mortui sunt Et sic
Christus sic dixit falsum videtur Tu non es maior
patre nostro abraham neque prophetis Et tamen tantum
quod non servauerunt sermonem dei et mortui sunt dicere
ergo Si quis sermonem meum servauerit mortem in eternum
non videbit non veracit loqueris Tamen arro
gancie reatum eorum affigit Ergo in illis verbis
Tamen enim eterne morti inheserant et eandem
mortem cum inheserant non videbant cum solam
mortem carnis aspicientes in vitalem sermone
calcabant Secundo ostendit quod predicta verba dicta
sunt arrogancie cum addit Quem teipsum facis
Ac si dicat secundum interlinearem Tamen alios eos dicis ex
tuo sermone liberos non posse mori cum sancti dicti sunt
ex potiori te sermonibus mentiris Deinde ponit^r^
declaracio iniurie cum dicit Si ego glorifico me etc.
Quia autem duo dixerunt infamando quomodo scilicet
Nunquid tu maior es patre nostro abraham Et
Quem teipsum facis quod in primo loquitur fallaciter
In secundo arrogantis Ita declarat iniuria vt
risque ita quod primo iudicet ad secundum Ubi notandum est sic
patet ex textu eterne Iactator enim inexistencia
in ipso et maiora quam sunt sibi existimans si aliquod
sunt in eo gloriosa Verax autem et sermone et
vita conforme existencia tamen in se et nec maiora
neque minora Cum ergo iactator est secundum
glorificat et facit seipsum maiorem quam sit ac iac
tat se in verbis de nobilitate et similibus Cum autem
verax est conforme scilicet habere quod habet et ab aliquo agnosci
et scire quod scit et facere quod facit Christus ergo
ostendit se non esse iactatorem sed veracem Iactatores
autem iactatores et non veraces ostendit secundum se esse
veracem in habendo quod habet In primo secundo in sciendo
quod scit in Ego autem nouim tercio in operando quod
operatur in Sed scio eum et sermonem eius seruo Ostendit
autem se esse veracem in habendo quod habet dicit Si ego
glorifico meipsum sicut iactatores in me quod in me
non est sicut vos putatis dicentes quem teipsum facis
Gloria mea nichil est sicut gloria illorum qui de se iac
tant gloriosa que in eis non sunt Unde nihil hic dicit
Non quero gloriam meam sicut iactatores vel sola
tores qui volunt videri quod non sunt Sed quod veracis
sum confiteor in me quod in me est non quod a
me sed a patre Est enim pater qui glorificat me
et quem vos iactatores estis et dicitis quod deus
vester sit et eum non agnoscitis eum Cum dicat
vos carnales illum deum verum vocatis propter
temporalibus illi servitis et non agnouistis eum sicut
quod intelligendus est et spiritualiter serviendus esse et me
quem eius filius sum non cognouistis Notandum quod pater
glorificat filium quatuor modis Uno ab eterno
quem equalem sibi eum genuit ex quo gloria eius
vocatur Ad hebreos i Cum sit splendor glorie
eius Secundo in baptismo cum venit vox dicens Hic
est filius meus dilectus Tercio in monte cum transfigu
ratus est ubi eadem vox audita est Quarto in
resurrectione cum collocatur eum ad dexteram suam
et dedit ei potestatem omnem in celo et in terra Ul
timo quod verax sum non iactator dico secundo me
scire patrem quod si aliter dicerem essem similis
mendax sicut vos estis iudaei dicendo
quod deus vester est Et hoc est quod dicit Ego autem
noui eum et si dixero non scio eum similis ero
vobis mendax Et hoc secundum crisostomum iudaei
libros potuerunt videri hoc procedere de arrogan
cia cum dixit Ego autem noui eum. sed mentiri
tamen non est Tamen sic dicit Augustinus Arrogancia non
est sic timenda ut veritas relinquatur Quod beda
similis verbum sequitur Si dixero quod nescio eum
similis ero vobis mendax Tercio ostendit quod sit verax
in operando sicut et in sciendo secundum Tamen scio
eum et sermonem eius seruo Sicut enim verus est filius

patris et filii. Ita et una voluntas. Ubi autem
est unum velle ibi est conformitas omnimoda ut si-
mo unus fuerit ab alio. Tertio videamus ad primum
quod obiecerant: Numquid tu maior es patre
nostro abraam qui mortuus est quasi maior se omnibus esse abraham.
dicit: Abraham pater vester exultavit ut videret
diem meum, vidit et gavisus est. Et potuit
esse causa talis. Christus quando exspectat videre diem
alterius quo numquam maior est exspectatus
temporis complementum et terminus desiderii sui cum di-
es ille exspectatus venit, tunc desiderium exspe-
tantis completur et ita gaudet de eius presentia
tamquam de suo maiore. Sed ita se habuit abraham
respectu mei, ergo maior sum ipso. Unde Eusebius:
vidit et gavisus est propter beneficium quod a me
habet ut a maiore. Et bene dicit exultavit. Unde
secundum Augustinum non timuit nec diffidit sed credens
exultavit sperando de promissione sed de me facta
intelligere diem mei adventus. Sed queritur a
quo tempore abraham vidit diem christi, cum abraham
longo tempore fuit mortuus ante incarnationem christi.
Ad hoc dicendum quod abraham vidit diem christi multis
modis. Uno modo secundum Gregorium in omelia: cui apparuerunt
tres viri quos adoravit ut unum dicitur vidi-
sse diem christi ut intelligitur filium esse mediatorem
in trinitate. Alio modo secundum Chrysostomum in oblatione quando
voluit filium immolare loco cuius immolatus
fuit aries ostensum, sed intelligit diem illum
qui signabatur in hac oblatione scilicet de immola-
tione christi per quem fieret salus mundi. Tertio dicunt
quidam quod vidit abraham quod venit in spiritu
quando fuerit complenda in christo. Et sic hic dicit Augustinus:
Ego non dubito patrem abraham totum se-
sisse ... quod christus erat venturus in carne.
Ait in sinu suo quem mittebat pauperem ma-
num ... meum et intra in paradisum
celi. Unde ergo fuit ibi mirandum nisi quia
sperabatur de quo abraham venturum in carne
deum celi. Christus secundum Theophilum vidit diem christi
qui diem desiderabilem habuit et letitie ple-
num. ... minimi a ... secundum promis-
sionem sed ... In fine tuo videtur ...
hoc est ... sic ... dicit ... quod ... in comparatione
mortem ... intentio per ... christe dura
... cum dicit: Dixit ergo iudei ad eum: Quinqua-
ginta annos nondum habes et abraham
vidisti. Et vere exultavit ut videret diem meum ...

a morte ... non ... Et ideo sola
in eo ... etate pensat indigeti vi-
detur dicere. Unde quinquaginta annos nondum habes
et abraham vidisti. Quasi diceret: Multa sunt
anni tempora ex quibus abraham mortuus est et
quomodo tu vidisti eum? Aut tempore vidit dicens tamen
... quinquaginta annos nondum habes. Sed salvator
a carnalibus consideratione eorum convertens ad di-
vinitatis eternitatem adducens eum. Amen dico
vobis antequam abraham fieret ego sum. Et bene
secundum Augustinum dicit: Antequam abraham fieret et non antequam esset
quia ita fuit creatura quod ab eo accepit esse
et hoc per non esse quod est genere fieri de seipso autem
dicit eternus: Ego sum, et non addit factus quia filius
ita habet a patre suo esse quod numquam habuit non esse.
Et sic per sum significat eternitatem, eandem et perpetuitatem
durationis. Unde in Exodo .3. c.: Ego sum qui sum.
Exodus hic dicit ... morte intentat. Ita quod primo
describitur mortis intentio. Tulerunt ergo iudei
lapides ut iacerent in eum. Dementes
eum carnalem et infidelem. Unde dicit Gregorius in
omelia: sustinere eternitatis verba non valentes
que intelligere non poterant lapidibus
obruere querunt. Et quia duri et insensibiles
erant ad verba sancte predicationis secundum Augustinum
ad sui similes scilicet ad lapides currunt. Secundo
ponitur evasio declinando cum dicit: Ihesus autem
abscondit se et exivit de templo. Quando
sic dicit Augustinus: abscondit se in angulo vel parietes
preter ... celestem potentiam invisibilem se insi-
diatoribus abscondit. Constitutus et transiens per
medium illorum exivit de templo. Videndum quod
divina benignitas cor bis et ter contempla-
tionis ad se vocatum amore non desinit sed
qui omnes inimicos per abstractionem sive di-
vina presentiat tunc peritus relinquit et deseri-
t ad ... Et hoc significatum est in hoc quod salvator
tunc iudeos relinquit qui ad lapides quasi
se. Unde Augustinus: Ecce vos postquam mortua quod ad
eum spectabat perfecit doctrinam hominis lapidibus
imminet et deserit eos qui correctionem non
suscipiunt. Et Gregorius in omelia: Quid autem ab-
scondere se dominus significat nisi quod eis ipsa veri-
tas absconditur qui eius verba sequi contempnunt.
... quam non invenit humilem veritas
fugit mentes. Et hinc abstrahit ad lapides
fugere dicitur. Unde secundum Bedam: Quot malos

cogitacoes assimilat tot lapides i ihrm
pute ptendit z quitu i se e ihrm ex tot
vie tonant Nos go crissimi ut ex
de simg vba dei cord audiu audien
custodiam Amen In die palmarum

Ante sex dies pasce venit ihs
i bethaniaz ubi lazarus fuerat
mortuus Joh 12 Sicut sit hoi
in naturalibus pduccionibus qp ex diversitate radi
cum pcedit diversitas fructuum Sic verita
dicit salvator ex sua radice no i ficus
pducitur Ex spinis no i spine fructus
tumsat Mt. 7 Ita ex diversis habitibus
q se hnt ad opa sicut radix ad fructus
optet pcede diversa opa Et hoc e qd dicit
Eccl. et unicuique qualis e etiam loqt
z opat Aliud go pcedit ex habitu pietatis
aliud ex habitu avaritie aliud ex habitu curio
sitatis Etenim pietas alt libent administrat
z subvenit Avaricia q alienu e libe
ter appetit Curiositas ut nova inveni
at libent ivestigat Ecce ista tria invenimus
psonas q movebant pietate z iste ei
libent ministrabat Tercio psonas q move
bant ex cupiditate z iste de eo libent
murmurabat Tercio psonas q movebant cu
riositate z iste libent cu eo erubat Et
istarum triu psonarum opa z nomina possunt
i presenti evangelio repire Et io dividit in
tres ptes Primo ponit pietas xi admini
strans In sco Tercio cupiditas z invidia
de administratione murmurans i dt go una
Tercio curiositas nova vide desiderans i Cog
nit go tur ba Pietas at administrans
copiosa e qui pegrinu colligit sub ppio
tecto vel ppio hospicio z ei i necessitatibus
imminentibus subministrat z pvidet ei i fu
turo Et hoc ppio ondit i hac pietas admi
strans xi Primo pregrinum colligit i ppio hospi
cio Ante sex Tercio ei subvenit i necio cibo ibi
Fecerunt ei cenam Tercio pvidet ei de confectio
unguento i Maria go accepit Primo go colli
git pietas xpm hospitem hospicio De hoc
inquit evangelista Ante sex dies pasce venit ihs
bethaniam i qua fuit receptus e ab alio p
opus pietatis Sciendum i ppio habebat domi
cilium nec alibi Et i q domo receptus fuit

dicitur Mt. 26 Et Mr. 14 e Cum i domo Simonis
leprosi id e q leprosus fuerat prius si ut sa
nus erat qz xs eum sanaverat Notat au
tem evangelista tempus scilicet ante sex dies pasce qz de
cimo die primi mensis accipiebatur agnus
immolandus xiiii die eiusdem mensis z die
pcedenti hunc decimum diem iudei hunc diem
incipiebant Et sicut qui i exordio z pludio
solempnitatis epulabat splendide z hec erat
dies nona q erat an diem festum p sex
dies hac go die qua epulabant splendide
incipiebat venit ihs bethaniam z receptus
e i domum Symonis ut comederet cu eo Et
hec oia dt Theophilus super hoc verbo Ante sex dies
ut memoria facte resuscitationis lazari co
firmaret addit evangelista ubi fuerat lazarus
mortuus quem suscitavit ihs Venit go sicut qz dt
Alcuinus sup ierosolimam qz bethania leo
sola quinque ut p nos patet Bethaniam
ant ut resuscitatio lazari memoriam omni ar
cius imprimeret Et sic addit Glosa ex hoc
iudei inexcusabiles confunduntur tractantes
de morte tanti resuscitatoris Tercio ponit actus
pietatis subveniens i necio cibo cu dicit
Fecerunt ei cenam i z martha ministrabat Sic
erat enim hec facta i aio 19 q ex tota mo
aio diligenti go eu quem reverentur diligit
ut no sit contenta p alios ei servire nisi z tota
ppio obsequiis serviret Cuius bona evangelista ondit
i martha cuius sedulitatem describit Erat
enim qz no contenta facile servire ipam z
serviendi ministerium assumpsit Et ut evangelista
confirmet resuscitationis sue huius miraculum tam
sedule ostenderet addit Lazarus unus erat
ex discumbentibus cu eo Ubi notandum ut non
fantasma sed eius vera resurrectio pbaretur
Et Augustinus Videbat mutus loquebatur z epulabatur
vivus ondebatur infidelitas iudeorum confun
debatur Et sic dt Augustinus de verbis domini Lazarus
discumbens narrabat aliis eo interrogantibus
loca penarum ita qz ipsa loca q diu fuerant
ignota p lazarum paruerunt Tercio ponitur actus
pietatis pvidentis xo i unguento confectio
tuo cu dt Maria at accepit libram un
guenti nardi pistici preciosi z unxit pedes
ihu z extersit capillis suis pedes eius z domus
repleta e ex odore unguenti Ubi notandum hoc

factu amendat q° ad pondus iusti qa
libra fuit Tercio ad quãtã qr nardi spica
ta Unde dr mr .xiiij. de spica eius t̃gulei arō
tis ꝛ io dr preciosi Quarto quatu ad puritate
qr nō erat admixtio ibi alterius matie
sed erat pistica id ē fidelis ꝛ nō adulterati
Quinto quo ad qualitate qr odorifera eo qr
eius odore domus repleta ē Sexto qr vngētu
fuit preciosu ideo precioso loco fuit cōditū
qr sr caput ihu ut dr mt .26. ꝛ mr .xiiij.
Et sup pedes ut h dr Johis Et sciendu
q maria ista que p° accessit ad ihm
semel retro secus pedes eius vt lucas te-
stat dr fuisse peccatrix ꝛ tūc solū ped
dni vnxit i domo symonis phisei h aūt
nō peccatrix dr sed solū maria velut iā ad
sanctitatis magne gradū elevata Et io h
nō tantu pedes sed ꝛ caput ihu dr pfudi-
sse Et attende qr qr hu i h° pie° obse-
q° id qd' qrebat marthe q pcedit
vitā actiuā Et id qd' qrebat marie
q significat vitā cōteplatiuā tribuit est
etiā marthe actiue qrebat ministrare ideo
ministrabat etiā marie cōteplatio ita vm
ē intenta io etiā ihm ipa tm sollicita
ē Vnde Crisostomus Maria aut nō famulabatur quasi
famulatu sed ad solu dnm cōstitut honor
ꝛ io nō ut ad hoīe accedit sed simple ad
deu ꝛ hoīes Morat aūt ihs declinat ad
bethaniā i qua sr lazarus maria ꝛ mar-
tha qr libent ibi recipiebat ad cenā i q obedia
parat b° dom Et interptat bethania
sci domus obedie Et si ibi dr resta ꝛ iuugi
opti i cē marthaz q ē figura vite actiue
ꝛ mariaz q ē figura cōteplatiue Vnde
martha instruet opib⁹ mie ꝛ pietatis
ministres Maria aūt cōtepletur tm dim te
esti q sanctus i capite vnctione qr hntes
q sentiat i pedu vnctione ꝛ eius i sup
sit lazarus a morte pcti resuscitatus cu
cteris discubētis qr sanctus mores ad cenā
dni comedendā fit dignus Et hu qrei
nt interptacōes ꝛ pietates pdcōr no
mi hunc moralr etiā lazarus interptatur
auxiliatus a dno Maria interptatur elevata
ꝛ illuminato Martha aūt suo ope pietis
opa psignat Unusqsq go ē paruulus
dinie gre resuscitatus a dnō de cōmib⁹
pctis ut lazarus de monumto habz opa
pietatis ut martha. est elevatus p cō
templacōz ꝛ alios illuiat p exepla cō
versacōis imitabilis debz precioso vngento
bonoꝝ opm que sunt libra. h° ē scdm
rectu pondus iusticie caput ihu vngē
h° ē altū de eius diuinitate cōteplari et
meditari ꝛ dicē Debz et pedes eius id ē
humanitatis infima pensare ꝛ capillis
suaꝝ superfluitatū habundanciaꝝ p lar-
gicōz elemosinaꝝ ipendēo paupib⁹ ab-
stergē Et tuc domus scē ecclie iplebitur
odore vngenti q odor ex fama ꝛ diuul-
gacōe bonoꝝ opm diffunde. Sicut
aplus mt esti bonus odor suus i oi loco
Sc° 2ª ps pñl' euangelii dt go vnus ex
discipulis eius q ponit̃ iuda cupiditas
de administracōe numeratis In q° ponit
tal' ordo qr describit̃ p° scelati ostensio
inde auarissimi i vnus go ex discipulis
P° corrupta intencio eiusd nequissimi ibi
dixit aūt h° nō Tercio discreta correpcio
mansuetissimi i dixit go ihs Ponis
go scelatas intencōem inde auarissimi
dt vnus dt go vnus ex discipul' sius iudas
scarioths q erat eu traditurus Raz eni
malu habebit ppositu si recepisset tunc
optimu so positu ē Et erat eu traditurus
Unde h° vngetu nō venijt trecentis de-
nariis ꝛ datu ē egenis Ideo qr io dominus
tollārit iudā i cōsorcio aplorū lz scirēt
eu futurū tradicōz suu ut nob daret
exm tollandi malos quousqz coꝝ ma-
licia nō diuulgetur Item nō qr sic bo-
noꝝ hominu opa sr bonis ꝛ pcipientib⁹ odor
vite i vitam eternā Ita sr malis ꝛ ob-
stinatis odor mortis i morte eterna Et
io ex eod ope marie q° domus repleta e
ex odore vngenti iudas attraxit venenu
inuidie ex q motus dixit Unde h° vngu-
Et h° sp h3 astucia mali° qr aliquē
colorē boni pretendit ad sui coopimētu
Sic eu iudas murmuraret ex auaricia cōt-
ra bonu opus pmisit zelu queda i ele-
nacois egenoꝝ dicens Et datu ē egenis
Hoc qrēt aīus Unde Joh soli iudaz

dr numerasse q opus maie cu tn ma
theus z marcus i pallegatis capitis di
cat ee d alns dispi Ad h dd e sic Augus
dr d cossn ewa q potuit ee q solus
iudas h dixerit p sinodochen duo ewte
attribuit plurib dispi ponetes num
plurale p singlari vl pt ee q a dispi
murmurabat d vngenti effusioe psuasi
a iuda ipr eiua egeoz Sic ex infusioe
esti colligi aut io opus Na paupes sep
habebitis vobis ic Sz tn qa ex quada
pietate pcessit eoz murmur io statim pa io
correpcoe cessat Sz iudas sola ex auaricia
murmurabat io pa correpcoe dni intencio
praua i eo pseuabat Et io iohes aliorum
dispi murmur a matheo z marco suffi
descriptum tacens vera digni psequit Et de
sola murmuracoe obstinati iude ex auaricia
opi pio iudicis detraheb incom facit
De quo sequitur h ait dixit no qr d egenis
ptinebat ad eu s qr fur erat z loculos
habes ea q mittebat portabat In q
ostendit hug iude negissimi corrupta itecio
Na quelicumq aq sub ptextu piet abs
condit vma sue iniquitatis conuictus est in
itencoe Et qr iudas sb ptextu cure pau
perum abscondebat sue auaricie appetitu
io corrupta habuit intencoz ex q dixit
Auaie h vngetu no venit Sedm qua
at intencoz h dixit apt iohes i vbis
sequentib h ait no dixit qr de egenis ic
Notus go auaricia dixit h vba Auc auari
cia s Cristi cor i suitutem redigit h ei
iudas pditoz fecit Enezi lepsu z aman
morti tradi Alchuinus Addit at loculos
habes Vbi voluit eius ostende quatis
adescensoib istis miis infirmitatibus
fuit compassus Cum ipe esset eis pfecte opa
no solu ea q sunt pfectissima egit sed etia
egeit z infima ut aliis i fugeret h i
locul h ait fecit ut tec i vtroq pfectis
existens pfect z ipfectis se viaz salutis
ostendet z ipfector infirmitas sciens no
dapnaret Vn Glo Em instruit angli
loculos hz i sumpta paupm adescedes
infimis Sz qrit aqs Cu ae dns cum
sciret iudas fure ee cumsit eid cura

portandi loculos z ea q potuit furari
et p erae Ad h dd e q cristus pridens
iude auaricia volut oes occasioes auffie
ab eo ne ex h mom poss ad vendedu
dnm so cumsit eid locum pecunie vnde
poss eius auaricia saciai Et h e vo Cris
sit dicit Ideo ei fuit exuti loculos
cumsit paupum z oem absedit occasioz
Non vlhabat dice qui ipt pecunie de
sidium h feci etem sufficientie hebat
ex loculo gaipsce vmitigacoz Alia vo
ad h e qr videq i domo z familia bene
ordinata q maiorib z prudecioribus qui
tatu offia maiora z inferiorib ac mio
prudentib cumittum minora Ita debuit
cristus suos discipulos ordinare ut admistracoz
pecunie q mio e q sit admistracio do
ctrine dicenib aplis Act vi Non e equu
nos delinquere vbu di z ministrare mensis
Comittet illi q erat inferior digent z
miti scz iude Et h e rao Theophi dicentis
Iudas admistracom pecunie suscepisse
iudas fatentur tamen minimu om Na pe
cunie admistracio admistracoi doctrine
inferior e Et h ra osonat Aplo dicenti
Secularia negocia si habetis otempbiliores
q sunt int vos sup i a constituite Costat ac
qr laico loculor erat qui gddaz scire ne
gocii i sp tu doctrine Et aut dr dnm e
ei no debuisse dare occasioz furadi Dm
e s p h no cuniceret magis malu Sz i
pposito no dare iude loculos fuisset ei
occasio maioris mali qr plus excecasset
eg auaricia Tercio po discreta correpcio
q mansuetissimi cu dr Dixit go ihesus
Sinite illa ut i die sepulture mee fuet
illud Et h correpcio hz quada benignia
condescensioz ad iuda qr ut ipm no pdat
fure ipm cu aliis arguat a murmuracoe
reprimit eu volens cu dr Sinite illam
h eni e mos mansueti dni corrigere vm
d mlto s sub tacet ei petiu no e notu
osimps alius s solus duo si ipis fuit in
vim cogregatis dicat volo q omis caueat
ab h defectu z h facies multu benignus
e q illu q solus e malus Vn Cris cu hac
suma dr cristus ac multa condescensione

vtes ad iuda no ?cusat eu sinr ypi
enez s; qnez subtilr increpatione
dices Quuta 2o hic h ?icepco gphi
ca; aiaco; q facit h vngetum
fuaud i mstio sepulture q d' pxio
iminebat vn mk ar 20 sup ill
aucto h vngeteu h ad sepliedu me
fet dt officiu e sepulture qd vos
pdicoe putat ut mu4 si in dat fidei
adam p qua mox finim sii sanguie
lvabi ee ex h aiacioz pphetioz
q maia q dm mortm vnge qsit
z no potuit vnccte loco 19 desiderm
tenuit Dicit g vt i die septe
mee fnet i Ac si dicat Naz ista mlier
cui no licebit me vnge sepultu da
tu e ut me ad vnctez tenzat ac si
ista ?o? fine nsi ad die sepulture
mee Et h e qd dt Alchuinus Dicit
se mortuz z sepeliendu ee aiotibus
vngends io maie cui ad vnctoz mor
tui corpis m? desidauti pueme
no liceret donatu sit vncti ad im
pende obsequiu qd pq morte celeri
resurrecoe pueta reqret 3o hic h
correcco qrrua ?om vn dt paupes
em sp hetis vobiscu me ad no sp hebit
s hm corpale puta de spuali n dut
ar vlt Ecce ego vobiscu sii oibz diebz
vsq ad ?summacoem scli Et pt tal effe
vacio vniq q e expendu eo tpe quo
magis valz ota psona q aliq cepe
pt repiri z aliquo no repit poci
q ota illa q no tantu valet z ?
tpe repiri valz pt Cu g expende
h vngetu ota me melq sit q ex
pende i vsq paupm z cu h me no
sp q ad corpale puntaz heatis pau
pes at sp repie potestis No vos debz
moue ad iniurias d h ope q vnge
tu istud effusu sit sup capt z corpq
meu hunc vir ?sonat Glo dicens
Sic magna pacia no arguit iudam
auaricie z no causa paupm dixisse
s ex roe mostrat no ee culpabiles
ios q mt hoies qi sauti de facta bz
fruis mistrat q corpa e capt ad pno

tpe mansuos cu sp sint paupes sibi
quibi eleo pt impedi Sz vltra po
aron Cogno at turba ro im q desib
cuiositas noua vide desidans Cu m
aliquo nouo effeu qcut benigtas aut
toris potecia agentis vtilitas opis et
cu h fragilitas actoris qz ?e opus no
ht silr i nra velle mirac i i q talis
effectus cuiusq e ppr reuerencias bonu ul
pon ul sctitatis 19 q h opatus e ex ca
ritate vide pcede z io ?mdabilis e
tal solicitu Sz velle ipm vide solu
ppt singlaritate z no ad aliq fructu
videntis h e ex cuiositate Et q mlta in
dei h mo veniebat bethaniaz z io bene
dic q eos mouit cuiositas noua cu
signis ?d' cr?ta cu dt eos Vo tm ppr
ihm venisse bethaniaz s ppr vide lazar
Ppr ihm eni debuisset venisse audiend
z videnda s ppr lazar videnda venerat
que suscitauat ihc a mortuis Vn Glo
Cuiositas hos adduxit no cari? Vltius
cu duo st ola ut vni heat vo? ois
bom venie ad loca vbi albo ?sistit ?
mnq bonu qz i eo aliqd ?solitu audit s i
ee z venie illuc mnq vn ppr ro? ma
ioris boni cuiositas maia ?venete
Nota Sic pz i hmis q ad scta loca vt ad
maximas indulge? vadut potius ut
videat q ut spualia bn reportent
Et h mo crom ta istos nota cuiositas
audo pocius q vtilr ?q ppr hoiez q
suscitauat a mortuis z no ppt deum
suscitatez dt eos venisse bethaniaz ?
ibide eet z ?sta deq qui suscitaue?
z lazarq que a cristo suscitatu audiue
raut Nos aut non sic s; pocius ppter
deu qui ppt hoiez ?templandum
loca peragimus q z ppt scitate diri
gamus gressus nostros Ad nos ?

Sequit crom i die sco pasce

Maria magdalena z
maria iacobi z salome
emerut aromata ut veni
entes vngent ihm
Mr 16 vnctus dilectois
?sueuit i corde diligentis

gruare pietate et humanitate; circa dilectu
si sit in statu cui competit officium pietatis
vel humanitatis. 2° consuevit diligentem red-
dere sollicitum ad quaerendum quem diligit ex quo
ei videtur ut dilectus manifeste sit ille et de
suo felici statu certum reddat illum qui diligit
3° ipso mediante eiusdem statum aliis dilectoribus
manifestet. Et quia vis amoris in cordibus san-
ctarum mulierum vigebat ad Christum eius tempore
mortis eius ideo sollicite fuerunt quaerere
corpus in sepulcro ut eidem officia pietatis
et humanitatis exhiberent ungendo. Ex quo
factum est ut digne fieret audire et videre
certitudinem divinae resurrectionis. Ipsis etiam
mediantibus status eius resurgentis discipulis
eius factus est manifestus. Et hoc est quod dicit Mar-
cus in principio capitulo: Cum transisset sabbatum et c.
Ubi evangelista formam tamen praedictam describit ipsarum
studium magnificorum gaudendo. In primo ponit
iudicium resurrectionis venando. Et in secunda
per nuntium denuntiatos desiderando. In tertia
certitudinem ad plenum. Secundum est quod studium sollicitum
divinae harum sanctarum mulierum ostendit evangelista ex
eis primo ex praeparatione obsequii secundo ex acceleratione
temporis tertio ex requisitione auxilii. Tertia
ibi Et valde mane. Tertia ibi Et dicebant ad in-
vicem. In quo ostendit studium sollicitudinis sanctarum
mulierum ex praeparatione obsequii cum dicit: Cum
transisset sabbatum. Ubi advertendum quod sepulto
domino praedictae mulieres praeparaverunt unguenta
quantum licuit eis operari scilicet usque ad vesperam
sabbati. Cum vero iudaei a vespera in vesperam
celebrabant sabbata sua, vero transactis vesperis
scilicet ipsius sabbati dicebatur sabbatum transisse
quo tempore eis licebat emere et praepare-
[illegible] hic ergo dicit evangelista: Cum transisset sab-
batum id est post vespertinam horam diei sabbati
Maria Magdalena et Maria Iacobi scilicet
mater quae fuit soror virginis matris Iacobi
minoris et Ioseph iusti. Et Salome. Hi secundum
aliquos fuit mater Iohannis et Iacobi quae dicitur
Maria Salome a patre Salome trahens
cognomen quae fuit tertia maritata. Sed tamen ante
emerunt aromata simplicia pretiosiora quae compa-
raverunt ante inchoationem sabbati ut venientes
ungerent Iesum. Advertendum etenim mulieres
fuerunt dilecto affectu sepulcro domino

obsequium humanitatis parant sed unctorem eo
aromatibus ungendo ut corpus eius a corruptione
salvare possent. Hanc enim habent aliam unguen-
ta virtutem ut conservando humiditatem conti-
nentiam suam corpus a corruptione [illegible] tempore
per [illegible] quo resurrexisse nesciebant sed
adhuc mortuum existimabant eius corpori officium
pietatis voluerunt unguentorum impendere. Cum
ergo in alia parte mulieres quae dominum fuerant
secutae cum aromatibus ad monumentum venerunt
et ei quem vivente dilexerant eius mortuo
studio humanitatis obsequium. Lazarum autem devotum
studium illae sanctae imitantur quae in Christum mor-
tuum credentes cum odore virtutum et studio
bonorum operum requirunt quem non desistant.
Deinde cum dicit: Et valde mane una sabbatorum et c.
ostenditur sollicitudo studio earundem ex acce-
leratione temporis. Nam valde mane una sabbatorum
scilicet autem clarum diem ut dicitur supra et non venerunt ad
monumentum orto iam sole id est clarius sole ad
partem orientis aquam apparente. Intelligendum
est hic quod praedictae mulieres ceperunt aromatibus
sabbati post vesperas convenire nocte sequenti usque
post tenebras noctis quae transactas idem usque
post mediam noctem sed quia in profunda nocte
non est eis visum recte discurrere appropinquan-
te autem aurora diei dominicae venerunt ad mo-
numentum et ideo dicitur venisse valde mane et
orto iam sole. Et autem additur una sabbatorum
sic intelligendum est omnes dies septem in
quibus pascha celebrabatur et credebatur
azyma dicebantur dies sabbatorum. Et quia prima
feria post sabbatum quae dicebatur magnus dies
sabbati scilicet dies quae nunc est dominica factum est
quod evangelista narrat ideo dicit una sabbatorum.
Nota hoc autem quod hac die Christus gloria sua resur-
rectionis illustratur factum est ut dicatur dies
dominica et primum septimanae et quod omni reveren-
tia digna sit habenda. Comparatur autem ex ope-
re et tempore quod sanctae [illegible] describuntur nobis data exem-
plum ut illuminata facie exempli quod virorum [illegible]
odorem bonorum operum et orationum suavitatem.
Duo studiaque offerre. Deinde cum dicit: Et dice-
bant ad invicem et c. ostenditur earum sollici-
tum studium ex requisitione auxilii. Scilicet [illegible]
rationem propter magnitudinem lapidis propter debili-
tatem virtutis feminae non potuit aperire

sepulcri. Vbi ergo ꝯsulut d'amor͛ reqⁱrendo ad eius apertam. Et attendas qd' facit vehementia amoris & desiderium obsequii q̄ habebat ad xp̄m. Nō ꝯsiderant difficultates q̄ poterāt occurrere n̄c ex eis retrahit̄ ab obsequio ꝓposito. Et io mulieres nō ꝯsiderant difficultatem apertionis sepulcri vel revolutionis lapidis s; vehementi desiderio tracte venerunt ad locum. Sequit̄ᵣ et valde diluculo ... Rā desiderans ista cū odore vnguentū occurrere quādā claritate illustrantis gr̄ie iā responsa uel ꝯ dubitacōm & difficultatē ad ꝑficiend' qd' optat d'uo' finiens mentem. Ita q̄ videt̄ sibi hec petenti aliqua obdurate inclusionis gemitum. Et tunc suspirans dicat. Quis revolvet lapidem sc; duritie cordis ab hostio monumenti id ē ab introitu cordis mei ut possim diligere d'n̄m meū ꝯtemplari. Cum autem desiderium ad illum apertum sepe angelica subvenit diligentia adiuvantes ad cognoscendum aliqd' de diuinis. Sic fam ē historia? ita diuinaz ꝯsiderationē ut sequi ꝑs potius ꝑonū manifestat q̄ seqt̄. Et respicientes viderunt revolutum lapidem. In q̄ describit̄ᵣ indicium resurrectionis veniende qd' indicium videt̄ ꝯsurgere ex .v. p̄o patefactione sepulcri. Et respicientes videre in inventione angeli. Et introeuntes in monumentum Revelatione ꝓposita. Cum dixerit illud Annunciacione facta. Non ē hic ostensione loci. Venite & videte. Est ergo p̄mum indicium dñice resurrectionis patefactio sive apertio sepulcri s; qua dr̄. Et respicientes viderunt revolutum lapidem. Qd' nō ē factum casu? s; a ꝓposito diuina ordinacōe ꝯcedit. Erat quippe magnus valde. Qz ut lapid' tā excellentis magnitudinis revoluisset. Mathei appareat ... 28 c. Angelus autem dñi descendit de celo et accedens revolvit lapidem & sedebat sup̄ eum. Revolvit at angelus lapidem nō ut egressuro dn̄o aditum pandat s; ut egressum eius iā facti hominibus p̄stet indicium. Unde Beda. Qui enim in mortalis exiit clauso vtero virginis potuit nascens in mundum ingredi ipse factus immortalis potuit clauso sepulcro resurgens exire de mundo. Signat aut

revolucio lapidis & apertio sepulcri revolucionem & apertionem sacramentorum & apertionem figurarum n̄c nō & patefactionem misteriorum ꝑtinentium ad salutem. Unde Beda sup̄ ꝯ Revoluto lapide insinuat reseracōz sacramentorum xp̄i q̄ velamine litere tegebant̄ insinuat. Lex aut in lapide scripta ē. Secūdum ... dt. Et introeuntes in monumentum potest 2ᵐ indicium qd' ꝯsurgit ex inventione angeli vbi etas sup̄habita & ornatus gl'ie indicant resurgentis. Etas quidem intrantes in monumentum videre iuuenem. Hoc em etas sanctificat q̄ ꝑfecte ꝯgruit statum immortalitatis. Qui sic n̄c admittit detrimentum nāe n̄c indiget aplioris incremento. Ita s; statum q̄ immortalitatis ꝯgruet aptat̄. In hac em etate ꝯsta credit̄ resurrexisse & in eadē credit̄ futura resurreccō omnium electorum dicente Aplo ad Eph. 4. Donec occurramus omnes in virum ꝑfectum sm̄ mensuram plenitudinis etatis xp̄i. Situs eciam ꝯpetit gl'ie resurgentis. Et qd' dr̄ sedentem in dextris. Sic n̄ dt Gg. Quid ꝑ sinistram nisi vita ꝑ dextram vo ꝑhenna vita signat̄. Quia ergo redemptor nr̄ p̄ntis vite corrupcōm transierat recte angelus q̄ nunciare eius ꝑhenne vita venerat in dextra sedebat. Habitus eciam ꝯgruit eius gl'ie d' q̄ adiungit̄ Coopertum stola candida. Ita s; Gregorius. Candor vestis splendorem denunciat nr̄e solempnitatis. Recte ergo coopertus stola candida dicit̄ q̄ festiuitatis nr̄e gaudia nunciaret. Ornatus similiter ꝯvenit gl'ie resurgentis. De q̄ dr̄. Et obstupuerunt. Sola em xp̄s resurgens ex loco miseriarum ad celsitudinem tante gl'ie dr̄ ē deductus vt d'ꝯ dt Apl'us ad Ph. 2º. Exaltauit illum & dedit illi nomen qd' ē sup̄ omne nomen. Et io mito in videri hoc gl'ie mentes humana obstupescit. Sequitur at ille iterat in monumentum ipsi qui ꝯsepeliunt̄ cū xp̄o in baptismo uel penitentia. De ipis dt Apl'us ad Ro. 6. Consepulti em sumus cū illo ꝑ baptismum in mortem vt quo surrexit xp̄s a mortuis ita & nos in nouitate vite ambulemus. Si em ꝯplantati facti fuerimus similitudini mortis eius sil' & resurrectionis erimus. Talibus aut q̄ xp̄o ꝯformant̄ qui sepulcrum eius intrantibus

dat notitia d' glia resurrectois i q etas
eit iuuenilis ? iocunda signficat p iuue
nes que religiose fcie videt Vesti eit
preciva ? secuda fta p h' q in dextris
sede aspicat eo modo q' sponsa d' i Cant
Leua eq sub capite meo ? dextera illq
aplexabit me Condicio corpis eit fu
lgida ? decora qd' signficat p h' q an
gelq coopiq e stola candida Et qm n'
oculq vidit n' aures audiuit n' i cor
hois ascendit q ppauit deq diligentibq se
io i signu eiq excedetis glie obstupuert
Predicta io oia no qbuslibq ostendunt
s' hiis solu q cu ardoribq vermitiqa ali
celestis glie degustacoem p nocas aliq
pcepiut q ad qrendu xpm cu sctis desi
deriis ? oibq devotois atq uitu odoribq
solliciteq intendut Deinde cu additur
Cum d' illis Nolite expauescere ponitur
tciu indiciu facte rsurrectois qd' e ex
revelacoe ppositi ? studii eaq cu ait
Ihm qritis nazarenu et Ut ex reuela
coe hq' facilius moueret ad credendu
rsurrecoem io qa volt eis manifestare
eaq facta h' e enim mos inclinadi aim
ad credendu dictis si dicens reuelat audi
entis aliq intellis eiq secreta Et attede q
dicat an hiis indictis Ihm qritis et
In qbus idis nobis qmendat eaq studiu
ac ppositu Una ondit ipm io regula
tu i intencoe cu d' Ihm qritis Ihus
n' interptat salvator Cum go qrit ihm
qrit salvatore q quei no fuit n' medi
ante regulata intencoe Et nos qd qrim
i eccia nisi salute Querim go ihm di
centes cu aplo | Cor. 2 Nichil me iudi
cam scire int vos n' xpm ihm Sc'do ondit
eaq ppositu sublimatu devocoe cu addit
Nazarenu interptat eni nazarenq flori
dus ? io ad xpm cu odore floride devocois
debem accedere Ipse eni e ille flos d' q d'
Ysa.xj Egredietur vgā d' radice iesse ?
flos d' radice eq ascendet Alia lra dicit
Et nazarenq d' radice eq ascendet Tercio ondit
eaq ppositu roboratu qpassioe qmdo
subdit Crucifixu Tales n' copassio
poit homines i statu io d' q' d' Aplus

Ad Galat. ij Mundq m crucifixus e ? ego
mundo Ita q qlibq illaq mulieq ex com
passioe ad xpm que qcebat intelligi
potuisse dicere illud Gal. 2 Cristo qfi
xus sum cruci Vixit itaq modo qm
nos h' tpe esse Deinde cu d' Sur
rexit no e hic describit amicacio fci
qsi dicat Sicut h' latuit p infirmitate
mortis assumpte go h' erat Sz iam
surrexit p gliam imortalitatis ppe
tue Et attendas q imediate post
ticas crucifixu adiungit surrexit Ac
si dicat s' io Radix amara crucis e
vamus flos vite cu fructibq emerit
q q iacuit i morte surrexit i glia
Unde Aug' optie d' Non e h' sci i loco
mortuorq q resurgens factq e dux
vivorq ? mortuorq Deinde cu dicit
Ecce locq vbi posuerunt qrtu indiciu rsur
rectois sci ex ostensione loci Sepul
cri apti ? eiq vacui testimoniu cat
facte resurrectois tequ si dicat Volo
ctificari d' eiq rsurrecoe venite ? videte
locu vbi positq erat q vacuq e ? apte
Sepulcr. i. a cursio loci mortalis nob sit
p angliu insinuatu ut sic esse imor
les ex mortalibq factu qgnoscim ita ad
imortalitatem eq studias pvenire Er
go voluq ee socii glie resurgentis sicq
pticipes ignomie paciens vt visu
possit i.d Cor. i Sicut socii passionu
estis ita ? resurrectois eritis Se'
ps princ' etiam Sz ite dicite Sz e'q
? petro In q describit quintu manife
statois rsurrectois eaq facte Attende
du e aut ita maifestacois istaq p
qbq qmitti i Sz ite sci vos iudicite
p' qbq transmittit dicite Sz eq Sz qd
pdicat etia precedit vos i gallileam Sz
qd pmittit q i eu videbit Sc'o go
attendendu e qbus qmittit opus
maifestade rsurrecois ia sciuerq mulieribq
qbq d' Sz ite dicite Ut ei sexq iste ou
datur ad effectu pme redempcois et ad
gaudiu rsurrecois hic e q efficiat pti
ceps tute noue leticie Et qa mulier
fuit pma ministra ? materia mortis hic e

q rnic int mortales sit pa miseria et
miseria vite. To aduertendu e quibs tns
mitti h manifestatio qz discipulis eius et
petro Discipulis quide eius ut q testes
esse poterat mortis q fieret et testes
resurrectionis Sed in speciali petro exp
mit ut q se indignu arbitrabat disci
platnus q ter negaverat no
desperet ex negatione quapropter eius
fieret de remissione Et sic dt incus
ex hoc discet q petri peccata no nocet
qui no placent Et in h dat peccatoribus
spes et confidencia revertendi ad dnm
no obstantibus pctis prioribus qa ipse
patus e recipere penitentes et suscipe
revertentes To aduertend e qd ponit
et certo qd promitti ei dt precedit vos
i galileam ibi eu videbitis sic dixit vobis
Erat em dns iam proximus passioni post
aut surrexero precedam vos i galileam
Secundum itaqz hystoriam sensum Undecim
discipuli abierunt i galileam i montem ubi
constituerat eis ihs et i apparuit eis ut patz
ex textu Galilea aut galilea interpretat trans
migratio que facta e allegorice quia redepto
nr a passione ad resurrectionem a morte ad
vitam transierit prdico i galilea videndus
erat Significabat eis secundum bedam q gra
predicationis dnice resurrectionis a iudeis
ad gentes transire debebat hic e q vi
sum dnm discipuli a iudea transierunt in
galileam Sz qm i cordibus gentium eadem
predicatio fructu no facet in domino p
gram ad eorum corda discipulorum predicantium
non precedet Ideo bn dicit precedit vos in
galileam ibi em eum i conversione gentium
sicut i eius membris et electis videbitis
Moraliter aut Sz glam resurgentis vide
cupimus eamus i galileam id e de vicijs
ad virtutes de carne ad spiritu de mundo
ad celum p sancta desideria et p operacionum
studia transmigremus Ut Sg i glo Et
vos resurrectionis glam pa lete videbitis
si nos a vicijs ad virtutu celsitudine
transmigremus Cum go in sepulchro inue
ciat transmigratio ostendit qa is q in
mortificatione carnis agnoscitur in

transmigratione unitus videtur Sed nos
concedat christus dei filius Amen ·:·

Pro intellectu hystorie domine
resurrectionis et apparitionis dni et
angelorum hodierna letitia die
factarum et evangelistarum intencio q
i verbis aliquibus dissonancie videntur claris
habeatur libuit hic supaddere ordine rei
geste cu annotatione eorum que ingeri
i scolastica hystoria et doctorum precedentibus
i margnibus eua tualiz dicta Cum
transisset sabbatum id e pa vesperas sabbati
q tunc licuit multa operari q no licui
sset in sabbato aut vesperatim maria magdalena
et maria iacobi et salome q si lucis silu
erat i sabbato a confectione ungentorum ppt
celebritate sabbati cessaverant emerunt aroma
semper plura prioribus ut venientes nocte sequi
sequenti ungerent ihm Cumqz ergo et parassent
aromatibus antequam eet crepusculum su
aurora ceperunt venire ad locum ubi po
situm erat corpus ihu etc q venit an
claru die illuc pt qd iohes dt maria
magdalena venisse cu adhuc tenebre eent
ad monumentum Cu q concordat dictu cle
ophe luce c dicentis Sz et mulieres qda
ex nris terruerunt nos q an lucem fuerunt
ad monumentum et no invento corpore eius
Luna tn tunc minuebat claritas diei iam q
i parte orientis Io dixit matheus ves
pe at sabbati q lucescit i pa sabbati ve
spe qde sabbati ponit loco noctis sequentis
sabbatum diei Sz ne intelligat q mulieres
venerit ad monumentum i pa pte eius noctis
Io addidit tunc lucescit i pa sabbati id e
i ultima parte eiusdem noctis iam appropinquante
luce diei dnice Tunc dies dnica dicit
prima sabbati id e prima feria post sabbatum
Omnes em illi dies septe vocabant sab
bata Uel q dies sabbati dicebat magnus
dies sabbati Prima vo dicebat prima
sabbatorum Io dixit matheus q lucescit i
pa sabbati id e prope luce diei dnice Et
ppter eand causam dt lucas valde dilu
culo venerunt ad monumentum Item quorum
talis claritas causabatur ab ascensu solis
ad pte orientem Io dt aut Et valde

mane vna sab[ba]to venit ad monu[men]tu[m] orto iam sole. Premeretes at hora p[re]dicta s[cilicet] i[n] crepusculo ad monu[men]tu[m] loq[ue]ba[n]tur admonice dic[entes] Quis revolue[t] nob[is] lapide[m] ab hostio monu[men]ti. Itaq[ue] p[ro]p[te]r magnitudine[m] lapid[is] et debilitate[m] virtut[is] femine non credebat se lapid[em] posse amouere. Hic t[ame]n notandu[m] e[st] describe[n]d[o] disposition[em] eade[m] d[omi]ni sepulcri. Vbi s[cien]du[m] q[uod] forma ip[s]ius sepulcri int[er]i[us] erat obloga. Ita q[uod] sic[ut] ext[er]i[us] erat rotu[n]da forma. sic obloga s[e]c[un]du[m] q[uod] vident[ur] ea[m] sigurare hii q[ui] viderut. Intus aut ip[s]a concauitas obloga erat et q[ua]si quadrangularis ita q[uod] logitudo p[ro]tendebat[ur] ab oriente i[n] occide[n]te[m]. Latitudo v[er]o a septe[n]trione i[n] meridie[m]. Erat aut a p[ar]te septe[n]trionis int[er]i[us] q[ue]da[m] p[ro]minencia eminens sup[ra] pauime[n]tu[m] p[er] palmos tres vel circa. cui[us] logitudo tantu[m] p[ro]tendeba[tur] q[uan]tu[m] longitu[do] toci[us] spelunce int[er]i[us] s[cilicet] a p[ar]te orientali vsq[ue] ad occidentale[m]. Latitudo v[er]o ei[us] erat ta[n]ta q[uod] sup[ra] ea[m] potuit corp[us] mortuu[m] collocari s[cilicet] circa me[n]sura[m] q[ua]tuor palmor[um]. Hostiu[m] at erat ex late[re] q[uo]d respiciebat meridionale. Cor-p[us] aut et ex o[mn]ib[us] aliis p[ar]tib[us] erat clausu[m] nulla[m] h[ab]ens fenestra[m] vel ap[er]tura[m]. Ad h[oc] at hostiu[m] fuit posit[us] q[ua]si advolu-t[us] magnus lapis ad claudendu[m] hostiu[m]. Et d[e] isto lapide dicebat mulieres p[re]dicte Quis revoluet nob[is] lapide[m] ab hostio mo-nu[men]ti. Mulieres g[ra]o p[re]dicte appropinq[u]antes ad monu[men]tu[m] viderut revolutu[m] lapide[m] ab hostio monu[men]ti. Ang[e]l[us] au[tem] d[omi]ni descen-dens d[e] celo accessit et revoluit lapi-dem et sedebat sup[er] eu[m] cui[us] asp[ec]t[us] erat fulgur et vestim[en]tu[m] albu[m]. Vt ex timore atq[ue] pauore nimio et p[ro]p[te]r t[er]re motum factu[m] i[n] hora resurrectio[n]is et corp[or]is custo-des extiti cecidut i[n] t[er]ra[m] et facti sut insensibiles t[ame]n mortui. Ita ut nichil p[er]ceperit d[e] hiis q[ue] p[er] mulieres et angelos dicta vel facta s[un]t. S[ed] resurrexit[?] vibi[?] fugerut a loco sepulcri. Predicta g[ra]o angelus dixit mulieribus. Nolite time[re]. Scio eni[m] q[uod] ih[esu]m q[ui] crucifix[us] e[st] q[ue]rit[is]. Surrexit non e[st] h[ic]. venite et videte locu[m] vbi posit[us] erat

d[omi]n[u]s. Introeuntes at i[n] monu[men]tu[m] no[n] in-uenerut corp[us] ih[es]u ut d[icit] Luc[as]. Vbi marc[us] adiungit Et viderut iuuene[m] sedente[m] i[n] dext[r]is coop[er]tu[m] stola ca[n]dida. Cum dix[isse]t eis Quid q[ue]rit[is] viuente[m] cu[m] m[ortuis] habe[n]t g[ra]o duos a[n]gelos vnu[m] sede[n]te[m] i[n] lapide et aliu[m] i[n]t[ra] monu[men]tu[m] i[n] dextra p[ar]te et a[m]bo s[un]t induti alb[is] vestib[us]. Cu[m] g[ra]o mulieres egresse esse[n]t d[e] monumento p[ar]tim gaude[n]tes q[ui]a audiuerat x[r]istum resurrexisse d[e] monu[men]to. p[ar]ti[m] timide p[ro]p[te]r app[ar]icio[n]es a[n]gelicas. p[ar]ti[m] tristes et [con]t[ri]state q[ui]a corp[us] d[omi]ni no[n] inuenera[n]t. Ecce duo vi[ri] id e[st] a[n]geli p[re]dicti steteru[n]t i[uxt]a illas i[n] veste fulge[n]ti. Cu[m]q[ue] timerent ex pauore eor[um] et hesitare[n]t ac verecu[n]dia declinare[n]t vultu[m] i[n] t[er]ra[m] dixeru[n]t eis a[n]geli Quid q[ue]rit[is] viue[n]te[m] cu[m] mortuis et[c]. Hec v[er]o[?] Lucas. Post p[re]dictas app[ar]iciones a[n]gelor[um] et monita eor[un]d[em] venerut mulieres ad discipulos et nu[n]ciaueru[n]t eis an-gelor[um] visio[n]es et dicta dice[n]tes q[uod] d[omi]ni corp[us] no[n] erat i[n] monu[men]to. Vn[de] Johe[s] sp[eci]al[ite]r am[m]emorat maria[m] dixisse Tulerut d[omi]n[u]m meu[m] d[e] monu[men]to et nescio vbi posuerut eu[m]. Ve[r]is eni[m] ad[huc] faciebat ea[m] aud[a]ci[?] videre d[omi]ni corp[us]. Et io-nn[?] intelligebat mist[er]iu[m] resurrectionis. Ne[c] sole i[s]te tres s[cilicet] maria magd[alen]a et[c] fue-runt q[ue] p[re]dicta dixerut discipul[is] s[ed] alie q[uod] L[uc]a[s] v[er]o[?] Erat maria magd[alen]a et Johanna vxor s[cilicet] chuse p[ro]curator[is] herod[is] et maria iacobi et cetere q[ue] dicebat ad ap[osto]los h[ec]. Discipuli v[er]o t[ame]n h[oc] audit[o] fuer[unt] p[er]ter-ri[ti] et videbant[ur] eis h[ec] v[er]ba mulieru[m] q[uas]i deliramenta n[on] credebat dict[is]. Petr[us] aut et iohe[s] surge[n]tes cucurrut ad monu[men]tu[m] ita q[uod] iohe[s] t[ame]n iunior p[re]cu-currit cit[i]us petro et venit prior ad mo-nu[men]tu[m] no[n] aut[em] intrauit. Petr[us] at sequ[en]s ip[su]m ve[ni]t posterior s[ed] introiuit prior et vidit linteamina posita et sudariu[m] inuo-lutu[m] q[uo]d fuerat ad capu[t] ih[es]u. Post petru[m] aut intrau[it] joh[e]s et vid[it] p[re]dicta o[mn]ia et crediderut hiis q[ue] mulieres dixerant s[cilicet] corp[us] no[n] e[ss]e i[n] monu[men]to. Cu[m] ig[itur] aut duob[us] discip[u]lis s[cilicet] petro et iohe[ann]e recessi

fuit maria magdalena et alie mulieres ad locum
vbi sepultus fuerat ihs Discipuli autem predicti
abierunt iterum ad semetipsos id est reuertebantur
ad hospicium vnde recesserant primo que mulieres
remanserunt in loco illo vbi erat corpus Recce
dentibus itaque discipulis et aliis mulieribus ad loca
propria discedentibus maria sola remansit
iuxta sepulcrum Et cum staret flens inclinauit
se et prospexit in monumentum Sic solet
facere homo qui diligit quod est iterum ac iterum
querit dilectum vbi prius fuit quamuis sciat
quesitum ibidem non inueniri flendo ergo
prospiciens vidit duos angelos in albis
vestibus quorum vnus sedebat vbi fuerat caput
ihesu alius vero vbi fuerant pedes eius
Cum angeli dixerunt ei mulier quid ploras Re
spondens ait Quia tulerunt dominum meum et
nescio vbi posuerunt eum hec cum dixisset con
uersa retrorsum vidit hominem quendam de quo
existimauit quod esset ortulanus Cui dicenti
Cur fles et quid queris Respondit domine si tu
sustulisti eum dicito michi vbi posuisti eum
et ego eum tollam Hinc autem quem ortulanum
existimauit dominum appellauit ut ex reue
rencia eidem exhibita inclinaret eum animum
ad condescendendum sue peticioni dicit Si tu
sustulisti eum Non adiungit quem eum quia
vis amoris nimium intendit hic operatur
in animo ut nemo credat ignorare rem quam
cum cordis amaritudine querit Post hec verba
christus eam vocat ex nomine Maria forte
more consueto et voce quibus eam antea nominare
solebat dixit ei Maria quia ita audiuit faciem
ab eo quem ortulanum putauerat Et au
dita voce christi et cognito quod esset vox eius
conuersa ad eum dixit ei Rabi hoc est magister
et volens tenere pedes eius prohibita est ab
eo dicente Noli me tangere nondum enim ascendi
ad patrem meum Ac si diceret ei dominus Non
es adhuc digna me tangere quia in corde tuo
nondum est fides perfecta mee resurreccionis quia
adhuc non cognoscis me ad immortalem vitam
resurrexisse Et vade ad fratres meos et
dic eis Ascendo ad patrem meum et patrem
vestrum deum meum et deum vestrum Hec prima
apparicio Illa ergo vadens ad discipulos
inuenit in via alias mulieres quibus dixit

Vidi dominum Sicque vna cum ipsis reuertebatur
ad discipulos ut nunciaret eis quod dominum vi
disset et quod hec et hec dixisset ei Illis ergo
mulieribus scilicet reuertentibus cum essent in via
occurrit ihs dicens Auete Ille autem accesserunt
et tenuerunt pedes eius Quibus dixit No
lite timere ite et dicite fratribus meis ut
eant in galileam ibi me videbunt Hec
2a apparicio Cur autem nunc non prohibebantur
tangere pedes eius sicut maria prius Racio est
quia fides ex verbis marie magdalene iam
roborata erat in cordibus earum de resurreccione
christi Et sic eciam maria cum ipsis admissa fuit
ad tactum pedum ipsius Venit ergo maria
magdalena ut Iohannes dicit et ceteras cetere quibus
christus occurrerat in via ut dicit magister in hist.
et dixerunt discipulis quod vidissent dominum et nar
rauerunt eis ea que dixerat eis Post hac
3am visionem apparuit symoni qui dicitur petrus
sed vbi vel quando non legitur Videtur tamen magister
opinari in historiis quod petrus post predicta
verba mulierum iuit ad monumentum solus et
vidit sola linteamina posita ut Lucas
refert et reuersus est mirans intra se de hoc
quod facta fuerat Reuertenti ergo apparuit
dominus Hec tercia apparicio Eadem die apparuit
duobus euntibus in emaus dum essent in via
quem cognouerunt in fraccione panis ut scio
sicut Lucas narrat Hec quarta apparicio
Cum ergo sero factum esset eiusdem diei scilicet dominice
resurreccionis et illos recessisse ab aliis
venit ihs ianuis clausis et stetit in medio
eorum dicens Pax vobis ego sum Nolite timere et
ostendit eis manus et pedes et dixit Habetis
aliquid quod manducetur etc vt Lucas vltimo capitulo
enarrat Hec quinta apparicio Ecce hic ergo
descripta est ordo et modus manifestacionis Do
minica in albis

[O]um esset ergo sero post pascha
scilicet die illa vna sabbatorum et
fores essent clause vbi erant
discipuli congregati propter metum iudeorum venit
ihesus etc Iohannis 20 Sic in verbo ualebergda
sit quorum fructus et vtilitas est qui exterius
operentur Quedam vero est fructus et vtilitas in
quadam occultacione Vita est in hiis qui per
uenit ad fidem Quedam habet suum fructum in
occultacione quedam in manifestacione Primo ergo

de vtrisque vtilitas et fructus radicis ab
ipsa procedit que sub terra recondit. Sed
vtilitas et fructus sapientie est qui alijs ma
nifestatur propter quod bene dixit sapiens The
saurus absconditus et sapientia inuisa que vti
litas in vtrisque. Similiter de hijs que pertinet
ad fidem vtilitas sacramentorum maxime
eucharistie accipit ex eo quod sacramenta
velantur. Nam si euidentia esset fides
in eis meritum non haberet. Sed vtilitas arti
culorum consistit in eorum notitia et euidentia
qua mediante confitentur. Et ideo conuenienter
fuit illud patenter manifestatum quod factum
est ut per ipsorum euidentiam fructus salutis
fidelibus proueniret. Et quia resurrectio est
de illis quorum vtilitas in manifestatione
accipitur. Ideo dei sapientia ipsam manifes
tam voluit per alia die qua facta est. Nam ut
certissimus iudicijs probaretur et ad tempus po
tuit deseri quantum ad nouam diem erat con
testis futurus et cum hec signa probata de
ea debuerunt multiplicari. Et hoc est quod
b. Johannes in presenti euangelio per ordinem ma
nifestat dicens Cum esset sero etc. In quo primo de
scribit resurrectionis dominice manifestatam claritatem
secundo electi discipuli certificatam tarditatem
tercio argumentorum facte resurrectionis multiplicatam
veritatem ibi Et post dies octo ibi ...
Circa primum ad primum describit euangelista per ordinem
triplicem actum primo euidentias resurrectionis
ostense Cum autem esset sero secundo potentiam
auctoritatis collate dixit ergo eis iterum tercio
diuinam incredulitatis ... s. Thomas
at vnus Circa resurrectionis euidentiam
ostendit euangelista quinque conuenientia primo tempus
debitum secundo locum congruum tercio apparitionis modum
quarto euidentie signum quinto congratulationis effectum
Describit ergo primo tempus debitum dicens Cum
esset sero die illa vna sabbatorum. Cuius tempus conue
nientia accipi potest ex illa hora ... dicitur
Cum esset sero Tunc enim discipuli congregabantur
qui de die dispergebantur ut ergo simul collectis
appareret hora serotina expectatur. Tunc etiam
discipuli magis timidi erant ex quo timore
reddebantur aptiores ad consolationem recipien
dam de resurrectione christi. Et ideo bene dicit Beda
Ideo at sero apparuit quia quanto erat eos tunc

maxime timidos esse. Vel etiam conuenientia temporis
accipi ex die de quo adiungitur die illa vna
sabbatorum hec dies fuit ipsa dominice resurrectionis
in qua ihesus quinque vicibus legitur apparuisse primo
marie magdalene secundo mulieribus in via tercio
petro sed non legitur vbi uel quo quarto duobus di
scipulis euntibus in emaus quinto decem discipulis
existentibus in conclaui de quo apparitione dicitur hic
Et vocabitur ipsa resurrectionis die apparuit di
scipulis. Nam sicut dicit Crisostomus audientes ... quod maria
annunciauerat et forte quod alie mulieres et quod
duo discipuli ipsum viderant quinque erant quod a
discredentes a credentes dolent quia eos
non reputat dignos sua visione. Hec ergo
cogitantes nec per vnam diem dimisit perplexe
sed ex eo quod sciebant iam suscitatum esse videre
sitientibus apparuit eis. Deinde cum dicit Et
fores essent clause vbi erant discipuli congrega
ti propter metum iudeorum describit locum congruum
Cuius congruitas accipitur primo ex clau
sura fores inquit erant clause ut christus
intrans ad discipulos per hostia clausa insi
nuet quod ipse qui potuit exire de vtero virginis
clauso et ad eos intrare ianuis clausis
potuit resurgere monumento exiuit obturato
Et ideo dicit Theophilus hostijs clausis intrauit ut
ostendat quod eodem modo resurrexit adia
cente lapide super monumentum. Hec autem quod
exiuit de virginis vtero et egressus est de sepulcro
et ingressus est in cenaculum nullo perfractorum
apertorum non est ex humanitatis sed ex ipsius diuinitatis
virtute. Et ideo dicit Augustinus super Johannem moli corporis
vbi diuinitas erat hostia clausa
non obstiterunt. Ille quippe eis non apertis
intrare potuit quo nascente virginitas
matris inuiolata permansit. Secundo accipitur
loci congruitas ex adunatione de qua dicitur
vbi erant discipuli congregati. Non enim potuit
eos sine presentia sua relinquere quos in
nomine suo congregatos sciebat. Sicut ipse
promiserat dicens mathei 18 vbi fuerint duo
uel tres congregati in nomine meo in medio eorum sum
Tercio accipitur loci congruitas ex timore per
presentiam repellendo de quo additur propter metum
iudeorum. Sicut enim dicit Beda hic infirmitatibus apostolorum
miseratur qui foribus clausis intus congregati
sidet propter timorem iudeorum. Ut ergo talis

repellat timorem eius in loco timoris apparuit ut
securitatem tribuat et pavorem expellat. Vel
de quo dicitur venit Iesus et stetit in medio eorum et dixit
eis pax vobis describitur apparitionis modum. Hic
modus consistit in tribus primo quod venit 2o quod stetit
3o quod dixit. Venit ergo ianuis clausis ut
sic veniret in mundum clauso virginis utero et veniret
ad publicum clauso sepulcro. Ita venit ad
discipulos clausis cenaculi hostiis. 2o stetit
in medio eorum ut plurimum modum consuetum eo
quod consuevit stare in medio eorum ante passionem
eos instruit quod ipse idem est qui prius in medio
eorum conversatus est. Ideo meo quod dicitur Luce 22
Ego in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Item
stetit in medio ut se mediatorem ostendat quia
mediatoris per mortem complevit de qua
morte resurrexit. Et sic insinuatum ostenditur
illud Io. 1 medius autem vestrum stetit quem vos
nescitis. Item stetit in medio ut per medium quod
est locus connexionis et coherentie ostendat se esse
illum qui pacificavit celestia cum terrestribus faciens
ea esse concordia. 3a sequitur tertium in quo con-
sistit modus apparitionis quod dixit eis pax
vobis, annunciat eis pacem ut ex hoc com-
struit quod ipse est ille qui prius reliquerat eis
pacem dicens pacem relinquo vobis pacem
meam do vobis. Et hec annunciatio multum utilis
fuit discipulis illo tempore propter triplicem pacem que
signum revelationis tranquillitatis et assecura-
tionis. Nam quia a Christo fuerant separati tempore passionis
propter infidelitatem indigebant revelatione
propter quod ipse instruens eos revelatos sibi verbum
pacis obtulit eisdem qui revelatum. 2o quia erant
attoniti indigebant pace tranquillitatis. Ideo
annunciat eis verbum tranquillitatis conscientie scilicet
pacem ut visitet de eis id psalmi Pax multa
diligentibus legem tuam et non est illis scandalum
3o quia erant timidi de persecutoribus iudeorum
quibus videbant se expositos indigebant verbo
assecurationis propter quod dicitur pax vobis. Ac si diceret
Et si in mundo pressuram habituri sitis in me autem
pacem habebitis. Deinde cum dicitur Et cum hoc
dixisset ostendit eis manus et latus describitur eiusdem
ostensionis signum ad certitudinem maiorem faciendam
de veritate resurrectionis Christo dispensante. Servat
vestigia vulnerum que moriendo susceperat ut
vivis vestigiis vulnerum in corpore resurgente

cognosceretur vivat esse ille qui pro nobis causa
receperat moriendi. Propter quod bene dicitur Luce
ult. ipso dixisse videte manus meas et pedes
meos quia ego ipse sum. Et hoc est quod dicit Greg-
orius ad id corpus quod videre poterant fidem in-
tuentium dubitabant propterea ostendit eis manus
et latus. Illam enim manus infixerat clavis
lateris apparuerat ubi ad dubitantium corda
sananda vulnerum suorum servata vestigia. Dein-
de cum dicitur Gavisi sunt ergo discipuli viso domino
describitur congratulationis effectum. Vbi advertendum
est quod si unum oppositorum est causa alicuius effectus
alterum autem est causa oppositi effectus ut
si absentia dilecti erit causa doloris et pena
eius erit causa letitie. Quia ergo absentia Christi
et quedam eius carentia fuerat discipulis causa
tristitie, eius presentia et visio post resurrectionem
fuit eis magna gaudium. Propter quod bene dicitur eius
Gavisi sunt ergo discipuli viso domino. Et hoc bene
prius insinuaverat Christus post cenam ut habetur
Io. xvi ubi dixit modicum et iam non videbitis
me et iterum modicum et iam videbitis me. Et in-
ferius ait videbo vos et gaudebit cor vestrum
et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. 2o circa
describitur perennitatis auctoritatis collate cum dicitur
eis iterum dicit eis pax vobis etc. Vbi Christus discipulos
mittendos confortat primo ad idoneitatem 2o ad auctoritatem
3o potestatem. Confirmat ergo primo eos idoneitatem
cum iterum dicit eis pax vobis ut iterato verbo
sit confirmatio pacis ac per hoc reddantur ipsi
cordibus fortiores et per consequens magis ido-
nei ad tollerancias eorum. Sit ista in pectore
duplicem confirmat caritatem quia mediante
ex pace caritatis ad deum ipsi reddantur
subiecti. Et ex pace caritatis ad proximum
ipsi efficiantur benigni. Vel iterat eis verbum
pacis ut eos reddat idoneos ad por-
tandum pacem in opere et predicatione. Iuxta
illud Ysaie lij quam pulcri super montes
pedes annunciantis et predicantis pacem.
Vel iterat eis hoc verbum ut ipsos instruat
quod ipse sit pacis factor et reparator. Secundum illud
Ephe. ij Ipse est pax nostra qui fecit utraque
unum. Sit quod ipse pacis dator et annunciator ideo
Et veteris annunciavit pacem hominibus qui longe
et hominibus qui prope. Vel iterato propter notitiam dandam
de efficacia sue passionis et resurrectionis

qbi pacificat vniusa que eis pace Deīde
cu dt Sic misit me pr ꝛ e° mitto vos
Confert eis auctate vbi gsidāds qꝛ i mi
ttente e auctas In misso at e vel
recepcio auctat vl execu° recepte vn
qd dt aplꝰ ad Ro9 Quo pdicabt nisi
mittant Cū g° i pre e auctas i filio
subauctas io dt Sic misit me pr Vez
qm i x° fuit auctas mittendi disci°s
sic fuit i pre mittendi fim io addt Et
e° mitto vos Ac si dicat Ei auctate vos
mitto q ego a pre missꝰ su Vel alit
Pat cpmē ex caritate fim diligat tm
ex caritate ad tollenda adusa p mūdi
vtilte misit Eod modo cpꝰ ex cari te
vos diligēs ꝓ mūdi salute inter
psecutoꝛs mittit vn dꝫ Pr cōmide
fim misit ei hic p rdēpcōe huani
gnis gstituit sacrauit Itaqꝫ dr sic
misit me pr ꝛ e° mitto vos Ac si
apte dicat Ea cari te vos diligo cum
int scandala psecutoꝝ mitto q me
pr diligit qꝛ venie ad tollendas ad
passioēs feat Vl in his nob isinuat
esse se mediatoꝛ di ꝛ hoim ee qꝛ ad
mod medij pticipat d ext'mis d pre
quid qꝛ ab eo missꝰ e d hoibꝫ qꝛ ipos
mittit Et io dt Aug Equale pri fim
nominꝫ sꝫ h vba mediatoris agnimus
mediu cōpe se ostt dic Ille me ꝛ e
vos Ille me deu ꝛ e° ho vos homines
Deīde cu dt Et cu hc dixisset insufflat
i eos describt quō x° discipulis gmlt
ptate; vbi introdut modu actu et
effectu modu qdē qꝛ Cu h dixisset isu
fflauit i eos h n isufflacō sig fuit
spc vtuit ex q isinuat se x° dāre spm
sem fidelibꝫ Sig ee fuit qꝛ spc sem
ex f° pcedt sic ꝛ ex pre pcedt vnde
Aug ad orosiu dt Ipse dns ihs esto
pg i sui am suaz ut ostendet a se pce
de spm sem sic a pre isufflās i dicōs
suos ait ill Accipite s sem Et sic io dt
i oiginali sr ioh insuffla° ia no fuit in
suba spissati sꝫ dimacio p agnia sigfioꝫ
no tm a pre sꝫ et a fi° pcede spm sem
Deīde intdut actu cu dt eis Accipite
spm s Dz em vba Accipite ss sc sf effi
cacia ad donadu Sic dt Aug i li° d cath
dyal c 2 Creatura io accipit dōa di
qꝛ deꝰ dat Ideoqꝫ dacio di causa accipie
tibꝫ eꝰ dōa causa e hmōi ea cpmꝰ no
sit vm ex creatura io no ht dōm dei
qꝛ deꝰ no dat vnū pocius deꝰ no dat
qꝛ ipa creatura recusat accipe Insimi
aus g° saluator qꝛ sua dacio est causa
creature hmōi dona spūs sci si gīat
in a accepcio dt Accipite Ac si dicat
cuitu ex me e offeō vobl dōm spꝰ sci
si ex vra volute gīat accepcō Con
qꝛ bis det esse dicti spm sem sel exis
i tra ut h ꝛ semel existēs i celo ut in
penthecoste ad fidem qꝛ dat hoibꝫ ad
ppi dilecōs ꝛ dei Et cpm p grāz spc s
i ecclia dimittu pcta io subiūgit hmōi
ptt effectu dices Quor remiseitis
pcta remittu eis Vez qm sic dignꝰ
p grām s sci i eccliā pcta dimittu
ita indignꝰ pcta retinetur Io adiūgit
Et quor retinueitis retenta st Et hc e
qd dt Aug Ecce caritas q p s sem dif
funditur i cordibꝫ vris pticipū suoꝝ pcta
dimittit eoꝝ at q no st eis pticipꝰ tenz
Aduertend e sic dt Sig ad quod culme
aplī ꝛ vi aplici deducti st vt vice dei
qbusdā pcta retineat qbzda relaxat
Grande qppe hor s g̃ue pondus istꝰ e
honoꝛ Dur quippe e ut q nesciat tene
moderamina vite sue iudex fiat vite
aliene Aduertend 2° qꝛ spc sce aliqubꝫ
dat tm ad vite merita ut bōis fidelibꝫ
q no habet officiu in ecclia administrandi
sacrameta Aliqbꝫ dat tm ad ptate ꝛ auc
toritate exequendi officiu ut qui malos
gstitu ptis ligandi ꝛ absoluendi Et hc no
habet spm sem ouis mali ministri sacri n
Aliqbꝫ vo dat ꝛ ad vite meritu ꝛ ad ptate
exequendi officiu ut boni ꝛ pꝫ ministri
sacra toꝝ Et io q̃uis h pri° ptas sit spc
sce aplis ad officiu remittendi pcta tm
qꝛ boni erat nichil mīs e eos hc dōm
accepisse q° ad vite meritu ꝛ ptatē officij
Tcio describt dimicaz incdulitatꝫ excepte
cu dt Thōs at vnꝰ x Vbi describitur

Po thoe absencia l relacois diligetia i
Dixit go ei alii 3o po dubia i Ille at
Absencia go thoe describit hiis vbis Tho
mas vnus ex xii q dr didimus no erat
cu eis qn venit ihus Thomas at primo
dubia fuit de ista resurreccoe primo vo
altitudie cognicois et confessiois divinitate
et humanitate xpi profunde penetrans confe
ssus e Tn hic insinuas euangelista profu
ditate cognicois q defectu dubitacois
expssit profunditate qde i noie ipo
thomas enim interptat abissus abi
ssu penetrauit profunde quia habuit
confitens dns meus et deus meus Didimus at
dicit q dubius sic enim dictus e ppter fidei
tarditate quia erat nimis incredulus
Scdm vo q dt aug i ol no e gestu a
casu ut dilectus i e discipulis deesset ab aliorum
societate qui pt int eos dns apparuit sz
hoc diuina dispensacoe factu e Et na
q miro modo supna clemencia ut discipulus
dubitans du in magro vulnera palparet
carnis i nobis vulnera sanaret infidelitatis
Et nota q hic dr q thos no erat cum
eis Et tn luc vl dr q illi duo reversi
de emaus invenerunt congregatos undecim q
videntur contrariare Sz intelliged
e q int reditu istorum duorum de emaus
et apparicom ista fuit aliqd intervallu i
q thomas exiuit post cuius exitu venit
ihs et stetit i medio eorum Et sic salua
vtrius dictu euangelistarum luce et iohis
Tn in reventu thos interfuit et qd discipulis
illi dixerunt audiuit de apparicoe eis facta
pos qd exiuit et tunc ihs venit Deinde
cu ait Dixerunt go ei alii discipuli vidimus
dnm describit relacois diligenciam Ad hoc
enim ut eorum testimonio thos crederet fre
tus nam ee dni resurreccoem retulerunt ei se
vidisse eu Deinde cu dt Ille at dixit
eis Nisi vido et describit dubitatis duri
ciam Sn ei faciale ad oem persuasiom
crede leuitatis e Tn q cito credit leuis
e corde Ita multu investigare pt esse
curiositatis et difficult crede iam pbatis et
manifestis rebus e grossiciei Thos go
no ex curiositate sz duricia et grossicie

mentis nolebat crede ista resurreccoem
q reputans ea ipossibile ni forte inuenire
eam p visu et palpare ea p tactu ppter
qd dt Nisi vido i manibus eius fixuram
clauorum Ecce notitia quam recipit p visu
Et mittam manum meam i latus eius digitu
meu i locum clauorum Et mittam in eo
Ecce experimentalis cognicio quam recipit per
tactu Et hec ista duricia ex quadam grossi
cie intellectus procedit Nisi enim dispensacone
factu fuisset i corpe resurgentis ad immor
talitate no remansisset vestigia vulne
ru nec apertura clauorum Velle go ista vide
et palpare i glorioso corpe q no conuenit
nature corporis gloriosi erat ex grossitudie
intellectus Sz hanc grossiciem tm permisit
deus i electo suo discipulo sic dispensatiue ci
catrices i suo corpe reseruauit Amplius enim
nobis medicina magna confulit q citius cre
dit q thos q diu dubitauit Vn dt Greg
i ol ppla nobis thoe infidelitas q credencium
discipulorum fides ad fidem contulit q dum ille
palpando ad fidem reducitur mens nra omni
dubitacoe posposita i fide solidatur
Se 2a pars principalis euangelii Et post dies octo
In q describit euangelista thoe certificacoem
tarditate Circa quia sic procedit Introducit
po discipulorum congregacoem 2o diuinam ap
paricoem 3o ostensionem vulnerum 4o fide
lem confessiom 5o credencium commendacoem
Primo modo describit discipulorum congregacoem
dicens Et post dies octo sz a die resurreccionis
xpi erant discipuli eius intus et thos cu eis
Ubi et tempus et modus aliqui nobis insinuatur vi
detur Tempus q no statim post diuinam
resurreccoem de x resurreccoe sz post octo dies
ut i isto intervallo disponeretur audiens ad ea
q ab aliis visa sunt et audita et disponitur
facilius credere uo sibi et aliis iterum appari
Vn Crisostomus No statim ei apparuit sz post
dies octo ut i medio ammonitus a discipulis
ascendat i maius desiderium et fidelior
fiet i futurum Modus ei aliqui insinuat nobis
obseruandum q no apparet thoe existenti
solitario sz i congregacoe aliorum posito ut i
hoc fieret cptu s plane vniuersitas congregacionis
fidelium et concordia fratrum Deinde cu dt

Venit ie ianuis clausis et stetit in medio
Conducit dicta apparitionem Ubi primo ipsa
quod venit ihesus ostendit veritatem nature Et intendi
mus quod ianuis clausis manifestat dotem
glorie et efficaciam virtutis divine Unde Aug
in ser pasc. Clamus a me si per hostia
clausa intrant ubi est corporis modus et
ego video si super mare ambulat ubi est cor
poris pondus sed fecit id quod dominus Aug. ergo
resurrexit desiit esse dominus qui neque est
modo utrumque sed possibile In hoc autem adventu
christus servat consuetum modum quo cum discipulis
fuerat conversatus Et stetit in medio eorum ut
per hunc modum familiarius inclinaret thomam
ad fidem Observat familiarem modum salu
tandi quia dixit eis Pax vobis ut ex hoc
cognosceretur esse ille qui salutationem pacis docue
rat Luce x In quamcumque domum intraveritis
dicite pax huic domui Et qui pacem
in seculo habendam promiserat Joh 16 In
mundo pressuram habebitis in me autem pacem
Et qui pacem quasi hereditatem reliquerat Joh
14 Pacem relinquo vobis pacem meam do vobis
Et qui pacificos beatos nominat promiserat Math.
v Beati pacifici quoniam filii dei vocabuntur
Et adventus quod per unum discipulum reduceret
ad fidem ihesus venit et stetit et dixit pax vobis
ut ostendat clementiam dignationis sue et
amoris quem habet ad humanam salutem et quod
est amplioris clementie In ista condescensione
satisfacit desiderio discipuli plus requirentis quam
exigebat ratio credendi Insinuans ex hoc
quantum sit paratus condescendere imbecillitati
humane Et hoc est quod dicit Cris. Considera
dominatoris clementiam qualiter et per unam animam
ostendit seipsum vulnera habentem et accedit ut sa
luet eam Et ut hic discipulus auctoritatis dignus
erat fide ut si thomas credat eis et ipse
promittens sed tamen quod plus thomas qui fuit ut
hoc cum venit xpus se condescendit eidem Postquam
se reddidit dixit thome Infer digitum tuum huc
Ubi intenditur ostensiva prevencionis Unde
dicit Cris. Constat ihesus et non expectat a thoma
interrogari sed ut ostendat quod cum loquebatur
ad condiscipulos adesset sicut qui dixit nisi videro
in manibus eius fixuram Eisdem verbis usus est christus ad
eum dicens Infer digitum tuum huc et vide

In hac autem revencione manifestavit xpus
christus thome de resurrectione veritate certificat
et ipsum ad fidem probatam confortat Et noli
esse incredulus Certificat ergo ipsum de veritate
resurrectionis cum dixit thome Infer digitum tuum
huc sicut dixisti quod dixisti Nisi ponam digi
tum meum in locum clavorum vide manus
meas de quibus dixisti Nisi videro in manibus
eius fixuram clavorum Unde ergo palpavi
ut tibi tam visus quam tactus sit argumentum
veritatis resurrectionis Et palpa manus meas
que fuerunt cruci affixe Et affer manum
tuam et mitte in latus meum quod lancea vul
neratum in cruce apertum ut per maiorem contracta
tionem totius manus magis de veritate mee
resurrectionis convincaris Notandum quod christus re
surgens reservavit signa vulnerum que susce
pit in cruce propter fideles et propter infideles
Propter fideles quidem in argumentum veritatis resurrectionis
Propter infideles autem in testimonium iuste exo
probrationis Fuerunt enim prima signa aptius
argumentum veritatis resurrectionis ut dum palpari
possent in vero corpore ab eorum et omni fide
lium cordibus omne dubitationis vulnus a
putaretur Futura etiam sunt eadem signa infide
libus testimonium iuste exprobrationis ut eis
in die iudicii ostendat ad testimonium quod per
redemptorem non stetit eorum salutis eorum sed per
eorum maliciam et ingratitudinem Unde
Aug. Possit autem si vellet de corpore suscitato
et glorificato omnem maculam cicatricum
abstergere sed sciebat quare cicatrices
in suo corpore reservaret Sicut enim demon
stravit thome non credenti nisi tangeret et
videret Ita etiam inimicis vulnera sua de
monstraturus erit non ut dicat sicut thome
quia vidisti me credidisti Sed ut convin
cens eos veritas dicat Ecce hominem quem
crucifixistis videtis vulnera que infix
istis agnoscatis latus quod pupugistis
quoniam per vos et propter vos apertum est nec
tamen intrare voluistis Hec Aug. Notandum etiam
quod christus corpus suum et gloriosum et palpabile
discipulis ostendit Gloriosum quidem quia clau
sis ianuis intravit palpabile autem quia dixit
Infer digitum tuum huc Ut per hoc quod
palpabile ipsum exhibuit ostendat

ipsum esse eiusdem nature cuius prius exstitit
Per hoc autem quod glorificatum introduxit clausis
ianuis manifestum ipsum esse alterius glorie quam
ante resurrectionem fuit Vnde Gg in omelia Palpan-
das autem dominus carnem prebuit quam clausis
ianuis introduxit Rua in re duo mira
et iuxta humanam rationem valde contraria ostendit
Dum post resurrectionem suam corpus suum et incor-
ruptibile et tamen palpabile demonstrauit Nam
et corrumpi necesse est quod palpatur et palpari
non potest non quod corrumpitur tamen et incorruptibiles
et palpabile se demonstrant ut perfecto
post resurrectionem suam ostendit corpus suum esse
eiusdem nature sed alterius glorie hec ille Deinde
eundem thomam ad fidem confortat dicens Et
noli esse incredulus sed fidelis Ac si dicat
Adimpleui voluntatem tuam ostendens tibi manus
et latus tu ergo mihi accomoda fidem tuam ut
sicut ego tibi satisfeci me exhibendo sic tu mihi
credendo satisfacias Deinde ou dt Respondit
thomas et dixit et introducit discipuli fide-
les confessionis vbi aduertendum quod quia fides
non sit proprie de apparentibus tamen ex apparentibus
potest intellectus excitari ad intelligendum ea que
non apparent Thomas ergo ex hiis que ei conspicue
exhibuit intuenda atque palpanda ascendit
ad intelligendum diuinitatis naturam Et cum hoc
naturam humanitatis glorificate Cum data erat
omnis potestas in celo et in terra propter exaltacionem
nature humane quam intellexit Dominus meus
Cum intelliges in isto quod dictum est Apoc 19
Et habebat in vestimento et in femore suo scrip-
tum rex regum et dominus dominancium Secundum propter
sublimitatem nature diuine dixit Et deus meus
Tu deus enim ps deus meus es tu et confitebor
tibi deus meus es tu et exaltabo te Deinde
introducit credentium commendacionem qui dicit
ei ihesus Quia vidisti me thoma credidisti
Beati qui non viderunt et crediderunt fides enim
tanto maioris est meriti quanto quis minorem
habet probacionem ad credendum Cum ergo constantiam
non vidit miracula facientem nec audiuit do-
centem nec intuitus est resurgentem maioris
est meriti credendo in christum quam qui oculis vel presens
vel audiens credit Et huius meriti maioritatem
dedit saluator intelligi qui dixit Beati qui non
viderunt et crediderunt Aduertendum tamen quod beatitudo

duplex est vna in spe et alia in re Beatitudo
in spe iterum est beatitudo quia tamen propter spem homo
nondum est in statu consumato Sed pro tanto
talis dicitur esse beatus quia si perseuerauerit in illo
propter quod dicitur beatus deueniet ad beatitudinem rei
Et hoc modo romanum Beati pauperes spiritu et
mites re aut x Nam si perseuerauerint in illis
virtutibus secundum spem viuentes sicut sunt beati in
spe iterum finaliter erunt beati in re Et eodem
modo dicuntur hii beati qui non viderunt et crediderunt
perseuerando in fide et secundum rationem 19 fidei
viuendo Vnde Gg in omelia Reuificat valde
quod sequitur Beati qui non viderunt et crediderunt In
qua sentencia nos specialiter signati sumus
qui eum quem in carne non vidimus mente re-
tinemus si tamen fidem nostram operibus prosequamur
Ille etenim bene credit qui exercet operando quod
credit Sed dubitatur de hoc verbo dupliciter scilicet
Quia vidisti me credidisti Si enim propter vi-
sum tamen credidit non solum thomas sed et alii apostoli
dici debuit verbum istud cum ipsi videndo
crediderunt Si autem propter tactum credidit non
debuit ei dici Quia vidisti me sed quia te-
tigisti me Ad primum dicendum quod eodem quia cum Apostolus
adhuc Heb dicat quod fides est de hiis que non
apparent videtur quod non sit verum quod vidit et
credidit Dicendum est ad primum dubium quod secundum
Aug Thomas forte non tetigit quidam sermone
vel quadam reuerencia alteratus vt legitur in
ewangelio quod tetigit propter quod dicit ei ihesus Quia
vidisti me et non quia tetigisti me Et posito
quod tetigit et tangendo credidit bene dictum est
Quia vidisti me Eo quod visus generaliter ponitur
sensum pro omni continet Dicitur enim in toto de
bene continere vide quam bene currit iste cum
tamen cantus nobis non per visum sed pocius per
auditum percipimus Et hoc modo dictum est in
Exodo Et populus videbat voces et lampades
in summitate montis Et bene adiungit quod si non
tetigit sed vidit tamen quia tunc non debuit dici
soli thome verbum predictum Ad est quod quia thomas
fuit tardior ad credendum ceteris hinc voluit
accomodare fidem narrantibus sed voluit vi-
dere antequam credere Ideo specialiter ei soli dicitur Quia
vidisti me Ad 2m dicendum Gg in omelia quod aliud
vidit et aliud credidit hominem vidit et deum
confessus est Et secundum Theoph Thomas ostendit

sa in tli gfessione opti^m theologum exprimes in x^o duas nas i vna psonaz viam quid humana dices dns meus. Di- naz vero adiungens i deus meus Vnaz aut psonam gfiten^o vtrumq d'vno x^o ihesu dicens meus. Sc^a tria ps principalis Ista quid z alia sig hi q descb^r mla- plicatio argumentorum resurrectionis facte Cum quia p^o manifestat signorum multiplic- citates z^o adiungit vtilitates i h' at scripta st Dt g^o p^o Multa quid z a^a signa scripto ostensiua resurrectionis fecit ihs i cospectu discipulorum suorum Et ideo ab ipsis visa z cognita q tn no st scripta i l. o h^c tame ppr h^c no reinsanda si inveniant^r i libs aliorum euangelistarum vt p h' ipa Johanes itelliga^r gsumare z approbare dicta z scrip- ta aliorum quibus datum e euangelia gponere d'actibus ihu x^o Deinde cu d^t h' autez scripta st ut credatis n adiungit scriptorum vtilitates Vbi aduertendum e q fides aliquorum ortum habuit ex visis opibus z miraculis. Ali- quorum vero ex auditu Sic d^t Aps Ro. x Aliorum vero fides ortum z robur accepit ex hiis q dicta st Et io hunc modum consi- mmas Johes d^t h' at scripta st ut creda- tis qm ihs xps e filius dei Sz qm tal' fides vtilitate no caret io adiungit Et ut credentes vitam habeatis in nomine eius Ecd'ut ocedat **Do^a z^a p^a pasce**

Ego sum pastor bonus Bonus pastor dat aiam suam pro ouibus suis Joh x Auctor nature deus cunctis rebus indidit naturalem inclinatoz ad suaz pfectoz ex qua resurgit ome id qd' rebus pot reddere pfectas Et qm ordo regiminis pt res promoue ut pficiant^r z phibe pfectos eaz hic e q ipe auctor nature vtilit gstituit ordine platorum i rebus ppr h^c enim dixit sapiens phs i z metha^e Cz entia nolunt male disponi z q no est bona pluralitas principatuum z io vnus e princeps i regie vniusi Sic aute vacabit^r potius e ordo principatus z re- giminis in ibus Jta i genere humano pt diuersitates studiorum affectuum z morum

z modorum viuendi Jta z iuste positus e gradus platorum ppr qd' d^t Gg i ol' Omnes hoies natura equales genuit^t sz variante meritorum ordine alios aliis dispositio occulta pposuit Et qz no omnis ho pariter vite equa^r gradi^r alt' ab altero regat^r. cuius regimie si ad pfectum sub- subiectorum ordinatum fuit bono pastori no imerito assilari debuit Sz quia plerumq vtilitat^e subditorum qdam pside- tes ea tn q sibi st vtilia intendunt Et ideo tales noie mercenarii descbunt^r Et h^c e qd' d^r in pnti euangelio dno^t ihu x^o In q^o p^o describit^r bn psidentis gditio E^o sum pa. z^o mali pastoris abusio i ^c Mer- cenarius at z^o cure pastoralis pfectio i Ego sum pastor bonus z gs^o. Descbit^r g^o p^o bn psidentis gditio q gsistit in duobus p^o in exari eiudentia z^o i cari- tatis eminentia i bonus pastor Primo itaqz gsistit gditio bn psidentis i exa- ri euidentia qua ista ppoit cu d^t Ego sum pastor bonus Jpe n. ista sic fuit bonus i viuendo q bonitas vite ipsius eet exar oibus vite regulande Sic eciam fuit bonus i docendo q eius doctrina e exar oibus veritatis pdicande Sic eciam fuit pfectus i psidendo q eius psidencia e exar oibus pemmencie modande Et io pastoribus cetis se pbet exar i psidendo d^t Ego sum pastor bonus Sz ut bonitate eius in opere pastor e clarius videam Bonum e eorum custos fuit bonus pastor p^o q sol- licitus i custodiendo In cuius signum nasci voluit qm vigilabat pastores Luce z z^o q^a beniuolus i supportando ysa xl Sic pastor gregem suum pascet i brachio suo ggregabit agnos z i sinu suo leua- bit z fetas ipe portabit z^o q^a mo- destus i corrigendo Ezech z^o Sic pastor visitat gregem suum qn fuit i medio ouium suarum Quo cont d' quibus d' ibidem p pphetam Qd' perierat no quesistis sz cu austeritate impabatis eis z ipta dispse st oues mee Qd' perierit mecum non requisistis qd' e z sollicitudies custodie Sz cu austeritate ipabatis qd e contra

bivolēciaȝ minē Et ci pōn a qd ē ꝯ
modestiaȝ disci ne R c assistat ꝯdicō bn
psident i caritat eminēcia S q̄ sub
iūgit Bonꝰ pastor aīaȝ suā dat p
omībȝ suis Hīc reglam rei pastoris
ꝯ maior caritate nēo hꝫ ꝙ̄ ut aīaȝ
suaȝ ponat p amicis suis Non g° pot
meliꝰ maīfestari ꝯdicō boni pastoris
ꝙ̄ ex eminēcia caritatis quā habz ad
oues q̄ maīfestat ex hoc ꝙ aīaȝ suaȝ
ponit p omībȝ suis Et bn ꝯ q̄ ꝓmise
rat se ee bonū pastorē istā ꝯdicōm
adiūxit sꝫ ꝙ bonꝰ pastor aīam
suaȝ dat p omībȝ suis Eo ꝙ ex hoc ope
se ee bonū pastorē pbauit q p nob
tm̄ p omībȝ tradidit semetip̄m ꝓpt qd
bn d Ioh 3 In hoc ꝯgnouiꝰ caritatē
di qm ille p nob aīaȝ suaȝ posuit ꝛ nos
debeꝰ p frībȝ aīas ponē In tantū g°
aliqs ē bonꝰ pastor i quātū assimilatur
pmo pastori Bonꝰ g° pastor p° dedit
omībȝ suis corpꝰ ꝛ sanguinē suū i ci
bū ꝛ potū Deinde p ipis tradit aīaȝ
formā relinquis bonis pastoribȝ ut pro
ꝯmissis s omībȝ ꝓp̄iaȝ subaȝ tribuant
Et si necītas fuit p eis vitā corpalē
exponāt Et hoc ē qd d Gg i ol Ecce
ꝯ q̄ nō ex accidēti dono sꝫ eēnt bonꝰ
ē d Ego sū pastor bonꝰ atꝙ eiusdē
bonitatis formā quā imitem adiūgit
dicēs Bonꝰ pastor aīaȝ suā ponit pro
omībȝ suis Fecit qd monuit ostendit qd
iussit p omībȝ suis aīaȝ suā posuit ut
i sacramēto nrō corpꝰ ꝛ sanguiē suū
vtēt ut oues q̄s redimet carnis sue
alimēto saciaret Ostensa ē nobis de
ꝯtemptu mortis via quā sequamur appo
sita forma cui īpmamur Primū ē omībȝ
eꝰ exteriora nra misericordit ipendē po
stremo vō si necē ē eciā mortē nraȝ p
eisdē omībȝ ministrare Qm at nō dat
p omībȝ subam suā quō p hiis datuꝰ
ē aīaȝ suā qui d nullo nō factꝰ ē i
Sequitur 2a ps pn lis eiꝰ Mercenariꝰ at ꝛ
In qua describitur mali pastoris abicō
q̄ ꝯgnosci pt ex tribȝ Primo qꝛ alienꝰ ab
officio 2° qꝛ iniustꝰ i pculo vidꝫ ei

3° qa venalis p pcio i mercenariꝰ at
Primo g° abiecō plati ꝯgnoscit si sit
alienꝰ ab officio Quod ipsa pt iudicio ꝯ
pbari Primo si pius lucra quīt 2° si curā
subditor negligit 3° si oues s ꝯmis
sas nō diligit Et hoc tpx iudiciū sal
uator ꝯfirmās d Mercenariꝰ at Ubi
declārt ꝙ abiectꝰ pastor alienꝰ ē ab
officio Primo qa pius lucrū quīt non
fructū Qo noīe mercenarij appellat Mer
cenariꝰ uocat Ille quippe mercenariꝰ ē sm
Gg q̄ ꝯ rebus tpalis lucri dn̄icas oues
pascit Sut in omelia ait Greg qui
dni plꝰ t̄rena subaȝ ꝙ̄ oues diligit
merito nomē pastoris pdidit Nō n pastor
sed mercenariꝰ vocatur q̄ nō p amore
intimo oues dnicas sꝫ ad tpalibȝ mercedes
pascit Mercenariꝰ quippe ē q̄ pastoris
locū tenz sꝫ lucra aīaȝ nō quīt t̄re
nis comodis inhiat honorē platcōis
gaudꝫ Est g° alienꝰ ab officio pastoris
i q̄ mercenariꝰ ē eo ꝙ pastoralē curā
nō ad vtilitatē subditor ordīat sꝫ eā
collocat sub mercede comodi tpalis 2°
pbatur alienꝰ ab officio qꝛ curā subditor
negligit ꝓpt qd d Et q̄ nō ē pastor
Nomē ei pastoris hoc pius impretie vid
ut p eiꝰ officiū ꝛ studiū grex pascat
Cum g° ad hoc pesse voluit ut sibi in
tpalibȝ ꝛ nō gregē ꝓmoueat ꝯsequēs
ē ut nomē pastoris pdat Ut sic dicit
Aug 19 d ci dei Sciat se nō ee epm
q̄ pesse voluit ꝛ nō pdesse Ita sciat
se mercenariū nō pastorē q̄ nō salutē
gregis sꝫ tpales vtilitates quīt De talibȝ
eni ꝯqueritur dn̄s Ezech 34 Ue pastori
bꝰ isrl̄ domꝰ q̄ pascebat semetipos
nōne greges pascūt a pastoribȝ lac co
medebatis ꝛ lanis opibam et qd
crassū erāt occidebatis gregē at meū
nō pascebatis Tales g° mercenarij sunt ꝛ
nō pastores 3° pbatur alienꝰ ab officio
qꝛ oues s ꝯmissas nō diligit ꝓpt qd
saluator adiūgit Cuiꝰ nō sunt oues ꝓp̄e
Amor caritatis hoc causat i mete psidētis
ut alior vtilitatē ꝓp̄iaȝ ꝛputet p ꝯ
delectacōis Et alior defectū ꝓp̄rium

esset pro opera omnia. Et huius contrarium in subditis reperit in se ipso tantum ipsum inducit et ipso subditi cum oves ipse huius pastoris reputat. Cum vero non amore gregis sed amore temporalis commodi subditis preest in rei veritate non habet ipsum in nomine. Sic ergo mercenarius alienus est ab officio. Deinde cum dicit videt lupum venientem ostendit quod talis pastor monstratus est in periculo. Cuius contrarium pastor ostendit quod evenit ibi periculi contrario. Videt igitur lupum venientem. Tunc enim pastor videt lupum venientem cum providendo cognoscit in populo vel hereticum falsam seminare doctrinam vel dyabolum temptationes suggerere vitiorum vel homines perversos diversa suadere flagitia. De talibus enim lupis convenienter intelligi potest id quod dixit paulus apostolus Act. 20. Ego scio quod intrabunt post discessum meum lupi rapaces in vos non parcentes gregi et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes perversa ut abducant discipulos post se. Tertio ibi reperit gregis derelictio cum dicit quia subiungit Et dimittit oves et fugit. Dimittit quidem oves plus temporali utilitati sue quam spirituali saluti providens subditorum. Et fugit vel mutando locum vel subtrahendo auxilium suum. Gregorius in omelia. Lupus super oves venit cum quilibet iniustus et raptor fideles quosque atque humiles opprimit. Sed is qui pastor esse videbatur et non erat relinquit oves et fugit. Quia dum sibi ab eo periculum metuit resistere eius iniustitie non presumit. Fugit autem non mutando locum sed subtrahendo solatium. Quarto ibi reperit gregis dissipatio cum dicit subinfert Lupus rapit et dispergit oves vel hereticus vel dyabolus vel perversus pastore non defendente. Rapit vel ad falsam doctrinam hereticorum vel ad immundam vitam dyabolus vel ad iniustas calumpnias perversus homo innocentes inducat. Dispergit autem cum sic multiplicata flagitia vel ad diversas hereses vel ad diversa vitia ab unitate separando dispergit. Cuius detrimenti ratio a pastoribus requiretur dicente domino Ezech. 34. Propterea pastores audite verbum domini. Vivo ego dicit dominus deus quod pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam et oves mee in devorationem omnium bestiarum agri eo quod non esset pastor neque enim quesierunt pastores gregem meum sed pascebant semetipsos et greges meos non pascebant. Propterea pastores audite verbum domini. Hec dicit dominus deus Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum et cessare eos faciam ut ultra non pascant gregem meum nec pascant pastores amplius semetipsos. Deinde cum dicit Mercenarius autem fugit quia mercenarius est manifestat quod talis pastor venalis est et pro precio ... practice et videtur in operibus que sunt ad alterius ordinate finis tenens rationem premii. Et ideo hec virtute reglandi agentem et movendi ipsum ad opus. Quia ergo finis boni pastoris est custodia gregis. Ideo suum docere suum agere suum vivere et suum ministrare ordinat ad utilitatem gregis. Ex quo sequitur ut pro grege se exponat cum viderit oportunum. Sed quia finis mercenarii est utilitas propria et non subditorum. Et ideo ubi propriam utilitatem periclitari existimat ibi continuo fugam parat. Quia fugam ex nullo alio causatur nisi quod propriam utilitatem plus amant. Et ideo potest hic solummodo fugit quia mercenarius est et non pertinet ad eum de ovibus quarum non querit profectum sed potius lucrum. Unde Gregorius in omelia. Sola causa est ut mercenarius fugiat quia mercenarius est.

Notandum est secundo quod dicit Hugo in 2° libro de claustro anime(?). Quatuor prelatorum est differentia. Quidam sunt qui bene vivunt et tamen subditos male vivere permittunt et isti non bene possunt sed potius cum heli dampnationem merentur. Quidam male vivunt et tamen subditos suos bene vivere compellunt et hii non bene possunt ... veraces ... et tamen exemplo occidunt. Quidam sunt qui male vivunt et subditos male vivere permittunt et hii inter omnes pessime possunt de quibus dicitur est sap. 6. Iudicium durissimum in hiis qui presunt fiet. Quidam sunt qui bene vivunt et subditos bene vivere cogunt et hii optime presunt. Notandum 3° quod malus pastor locum dignitatis tenens et tamen gregem subditum non cognoscens esse convincitur. Unde id Zach. 11. O pastor et ydolum derelinquens gregem. Lupus dicitur pastor curam regiminis suscipiens et tamen nimium gregem suam perimitate(?) demolientes. Unde id Ier. 12. Pastores multi demoliti sunt vineam meam. Ezech. 34.

Principes eius in medio eius quasi lupi rapientes predam ad effundendum sanguinem. Tertio dicitur pastor esse latro gregem seducens. Iere. l. Grex perditus factus est populus meus pastores seduxerunt eos fecerunt vagari in montibus. Quarto dicitur malus pastor interimens gregem illaqueans. Et de quo dominus hic loquitur. Sed aut quod hic Augustinus notat secundum quod pastor est diligendus latro cavendus sed mercenarius tollerandus. Cuius ratio est quia licet non habeat studium [illegible] habet tamen doctrinam sanam et [illegible] sollicitudinem. Isti in ecclesia dei temporalia lucra sectantur et tamen predicant [illegible]. Ita quod per eos vox Christi auditur et oves sequuntur vocem pastoris. Unde etsi tales mercenarii sunt in se, respectu tamen ovium sunt pastores. Secundo tangitur [illegible] Ego sum pastor bonus. In quo describitur cura pastoralis perfecta. Unde quia [illegible] primittit principalem conclusionem. Secundo adiungit [illegible] probationem ibi Et agnosco oves meas. Dicit ergo primo principalem conclusionem. In quo residet tota perfectio cure pastoralis cum dicit Ego sum pastor bonus. Advertendum autem quod ipse Christus in spiritu deus bonus est per essentiam. Omne autem aliud a deo non habet bonitatem per essentiam sed per participationem. Unde illi qui vocabant eum bonum magistrum dicit. Nemo bonus nisi solus deus. Est etiam bonus per influentiam quia omnibus rebus de sua bonitate influit. Et secundum Augustinum de trinitate propter bonitatem influentie ipse dicitur bonus cum adiectione ut bonus creator bonus innovator et bonus pastor. Eo quod gubernando custodiendo et nutriendo influit curam ex sola bonitate in nobis. Ideo dicitur bonus pastor. Secundo hanc bonitatem pastoralem probat cum dicit Et cognosco oves meas. Ubi potest formari talis ratio. Boni pastoris est cognoscere et agnoscentem diligere oves suas et eis agnosci et amari ab eis. Sed ego cognosco oves meas et agnoscor earum innocentiam approbo et agnoscor ab eis ergo vere sum pastor bonus. Maior huius rationis patet [illegible] Jo. x. Qui intrat per ostium in ovile pastor est ovium. Huic hostiarius aperit et oves vocem eius audiunt et proprias oves vocat nominatim et educit eas. Minor autem istius rationis ponitur hic cum dicit Et agnosco oves meas scilicet notitia approbationis et dilectionis. Et agnoscunt me mee tamen notitia fidelis adherentie quam notitia humilis obedientie. Unde Gregorius in omelia super hoc verbum. Ac si aperte dicat. Diligo oves meas et ipse me diligentes obsequuntur. Nam qui veritatem non diligit adhuc eam minime agnoscit. Deinde cum dicit Sicut novit me pater et ego agnosco patrem. Ponit secundum signum [illegible] quod potest ratio sic formari. Signum pastoris est quod ipse faciens voluntatem principalis domini conformando se eius voluntati exponit se pro utilitate gregis sibi commissi. Sed ego agnosco perfecte voluntatem patris in quo est principalis auctoritas. Pono animam meam pro ovibus meis [illegible] tradidit in [illegible] et [illegible] conformans me in hoc sue voluntati per omnia. Ergo sum pastor bonus. Huius maior est evidens et simpliciter a Christo sublimis ibi. Sicut novit me pater et ego agnosco patrem. Cuius voluntati quia perfecte cognosco me conformare ipse novit quia animam meam pono pro ovibus meis. Deinde cum dicit Et alias oves habeo que non sunt de hoc ovili et illas oportet me adducere. Ponit tertium signum boni pastoris quod est circa omnium diligens reductio. Ex quo sic arguitur. Proprium boni pastoris est adunare oves in ovili. Sed ego aduno eas etc. que sunt disperse. Ergo sum bonus pastor. Maior huius rationis supponitur ex experientia [illegible] patet [illegible] ibi Et alias oves habeo que non sunt de hoc ovili id est gentiles credituros. Unde quod oves sunt propter innocentiam eis in baptismo instituendam. Sed non sunt ex hoc ovili quia non sunt sub lege littere sed sub lege gratie colligendi sunt. Hoc in sinagoga sed in ecclesia inveniendi sunt. Et tales oves oportet me adducere ad veritatem et unitatem fidei quibus adductis sequitur quod vocem meam audient et tunc fiet unum ovile per unitatem ecclesie et unus pastor scilicet Christus. De quo dicitur i Pet. ii. Sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum. Rogabimus ergo deum ut [illegible]

Dominica tertia post pasche

Modicum et iam non videbitis me Joh. 16 c. Ab eadem re divisio modo accepta et secundum unam oves divisas videns

aliqui causam contraria Sic ab eadem re
intellecta sub ratione conveniente causatur compla
centia intellecta vero eadem re sub ratione discon
venientis causatur displicentia Unde et philosophus
dicit est eadem est causa contrariorum Sicut
presentia gubernatoris est causa salutis navis
et absentia eius est causa depredacionis Sic ergo
ab eadem re secundum diversos modos potest causari
tristicia et gaudium sic potest causare consolacionem
et angustiam Nam consolacio nascitur ex gaudio
de re habita Tristicia vero ex eo quod generat
angustiam de rei amate carencia Cum igitur
christi corporalis presencia esset eius discipulis nimia
magni gaudii consolacionis et leticie Absencia
vero ipsius opposito causa Nec tribulacio vel
tristicia de sua absencia ideo minus contrahit
Predicit eis absenciam sue humanitatis in pre
senti eorum cum dicit Modicum et iam non videbitis
me etc Ubi primo ponit tam consolacionis quam
desolacionis occasionem cum dicit Modicum 2o
occulti sermonis dubitacionem ibi Dixerunt ergo
3o dubitacionis solucionem ibi Cognovit ihesus
Primo ergo ponit consolacionis et desolacionis
occasio Ubi premittit primo desolacionis
vero cum dicit Modicum et iam non videbitis me
Istud enim modicum fuit tempus quo christus mortuus
iacuit in sepulcro in quo tempore christi discipuli
ex absencia salvatoris desolacionis occa
sionem susceperunt Unde glossa Modicum id est
parvum tempus restat usque ad hoc quod capiar et
claudar in sepulcro Hanc eorum tristiciam
ideo predixit eis sicut Crisostomus ut per audicionem
tristium assuefaceret eos ad ferendum leniter
tristiciam de separacione sua futura 2o subditur
multiplex consolacionis occasio ut ab una sim
plici desolacione intelligas devenire ad
multiplicem consolacionem sic tollet tribulacio
sicut debes cum dicit Et iterum modicum et vide
bitis me Est autem multiplex vero consolacionis
ex intellectu verborum primo ex hoc quod dicit Modi
cum et iam non videbitis me scilicet mortale
et penis subiectum quia post id modicum in quo
christus fuit tentus illusus mortuus et sepultus
surrexit numquam moriturus Unde glossa ibi
Iam non videbitis me id est numquam videbitis
me mortale 2a vero consolacionis ex hoc quod
subdit Et iterum modicum et videbitis me
Hec enim visio fuit manifestacio qua post re
surrectionem discipulis apparuit prebens eis se ipsum
vivum per gloriam resurrectionis Unde quidam dicit de 20
Christi sunt discipuli viso domino Et alie appari
ciones multe Et quia hee manifestaciones
facte sunt post triduum mortis et sepulture
ideo dictum est Et iterum modicum et videbitis
me id est post paucos dies Vel aliter quia
iste apparciones facte sunt per dies xl ut patet
Actus i eadem hoc tempus fuit in comparacione
ad tam delectabilem visionem quam ipsum semper vi
derant cum eis conversantes ideo dicitur
Et iterum modicum et videbitis me Glossa
id est xl dierum spacio quo videbitis sensibiliter
Vere quam ista visio terminata est per hoc quod
ascendit ad patrem ideo additur tercia racio
consolacionis Quia ad patrem vado Fuit enim
vero consolacionis id quod erat eum intendere spiritum
sanctum Sic autem predixerat eis supra eodem capitulo
Expedit vobis ut ego vadam Si enim non abiero etc
Moraliter autem ex hiis colligitur quod hiis qui deo
subiecti sunt et qui deum diligunt non in universo
vero amaritudinis et doloris esse potest sed id quod
est in eis eam non videre deum utpote peccatum
quod vocat modicum Quia propter modicam de
lectacionem aliquis ipsum peccatum committit et vero dicitur
modicum quia penitencia reducit ad modicum
Quando enim ergo electi senciunt vel cognoscunt se
aliquid commisisse vel in aliquo consensisse unde deum
offenderint desolantur Sed multociens et in
cipiunt consolari ut ex verbis quibus animati
anima ad deum videndum quia omnia in comparacione ipsius
dei modicum sunt Sed quia in ipsis non sic confirmat
christum ut credat christum esse alibi quam cum patre
ideo maxima consolacionis est christum intelligere
et cognoscere esse in gloria dei patris
Moraliter etiam per modicum tribulaciones quia
cum remocione videntur homines a visione
divine cognicionis et per modicum consolaciones
quia videntur christum ponere homines in cognicione sive
approbacione ipsius Sed iste tribulaciones pa
cienter tollerentur et consolaciones modo debito
cognoscantur restat premium futurum quod erit
quando videbimus christum sicut est facie ad fa
ciem in dextera dei patris Ut quod bene dicit
petrus i petri i Modicum quidem nunc etsi
oportet contristari in variis temptacionibus

ut probatur fidei vere multo preciosior sit
auro quod per ignem probatur ibi etiam in laude.
Dicit ergo secunda pars principalis lectionis: Dixerunt ergo
ex discipulis eius ad invicem. Ubi ponitur certa finalis
dubitationis. Ubi attendas primo dubitationis
initium, secundo dubitationis causam, tertio dubitationis
ignorantiam. Materia quidem dubitationis est ista:
Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem: Quid est
hoc quod dicit nobis modicum et iam non videbitis me
et iterum modicum et videbitis me. Nam verba ista que
sibi ipsis repugnantia videbantur materia erant
discipulis dubitandi. Ac si dicant: Si enim ipsum
videbimus quo vadit ad patrem. Si autem vadit
ad patrem quo verum est quod non videbimus. Causa
dubitandi materia. Sequitur autem dubitationis causa.
Causa est quia quod dicit modicum et non videbitis me et
hoc dictum erat eis tota ratio dubitandi. Nam
cum prius dixisset: Ad patrem vado et iam non
videbitis me, nullam habuerunt dubitationem sed
potius dixerunt: Ecce nunc palam loqueris et pro-
verbium nullum dicis. Nunc autem propter hoc quod addit
Modicum ignorabant quod primos ipsius significare
vellet. Tertia ignorantiam confitentur dicentes
Nescimus quid loquitur. Moraliter mentes positum in
tribulationes affligentes et consolationes dele-
ctantes nunquam est apta ad intelligendum spiritua-
lia celestia et ea que de deo solo dicuntur. Et ideo
ut intelligat predicta debet esse ab utrisque se-
gregata et aliquantum aliena. Unde Bernardus super Cantica
sermone .. est in sopore Ade quem cum sopores non
sunt elevati ad prophetie spiritum. In ipso autem
sopore tamen abstractus ab omni voce tantum
accepit spiritum prophetie ipsum cum dixit: Hoc
nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea.
Dicit tertia pars principalis lectionis: Cognovit autem Ihesus
quod volebant etc. Ubi describitur dubitationis solutio.
Et ponuntur primo cognitio latentis propositi, secundo ex-
positio exigentis dubii, tertio explanatio
manuductionis exempli. Cognitio quidem latentis
dubii ponitur. Unde: Cognovit autem Ihesus quod
volebant eum interrogare. Ubi duo sunt que
testantur eius divinitatem. Unum est quia sine
auditu verborum discipulorum dubitationem cognovit.
Unde Glossa: In hoc ostendit se esse deum cum sine verbis
eorum intellexit dubitationem. Aliud probans
ipsum fore deum est cognitio propositi quod in
eorum cordibus versabatur. Etiam volebant ipsum

interrogare quia voluntatem ipse prius scivit
eorum dubitationem unde. Et ideo ponitur secundo
expositio exigentis dubii cum additur: Et di-
xit eis: De hoc queritis inter vos etc. Ubi repe-
tita causa et materia dubitationis adiungitur
expositio: Amen amen dico vobis quia plorabitis
vos et flebitis, mundus autem gaudebit, vos autem
contristabimini. Quasi dicat: Hoc est illud modicum
post quod venturum est aliquod temporis spacium bre-
ve in quo mundus gaudebit de mea corporea
morte et sepultura eo quod non durabit nisi
per triduum. Vos autem plorabitis et flebitis scilicet
lacrimis oculis et fletibus interius et contristabimini
anxietatibus cordis. Deinde exponit hoc quod
dixit: Iterum modicum et videbitis me cum addit:
Sed tristitia vestra vertetur in gaudium, id est post illud
modicum quo mortuus fuero ac sepultus. Ita ut
tristitia vestra quam habuistis de passione
vertetur in gaudium propter visam et gustatam resurrectionem.
Et quam sic gavisuri estis de resurrectione ita
et de ascensione. Ideo post illud modicum quod dixi
vobis et videbitis me additum est: quia vado
ad patrem, ut ostendam utrumque vestrum in omni
et ascensionem meam ad maius gaudium pertinere.
Tertio ponitur explanatio manuductionis exemp-
laris cum patet. Ubi attendas exempli na-
rrationem et eius adaptationem. Narratio quidem
que dicitur: Mulier cum parit tristitiam habet quia venit
hora eius. Sicut quod pati debeat quod maledictionem
illatam peccati mulieris cogitur experiri. Sic et
ego pro eius peccati dimitto ut satisfaciam
debeo mori. Eadem ergo ratio est doloris parturi-
entis et passionis mee quantum ad materiam. Et ideo
quod de mea morte doletis instar parturientis
et passionis mee quantum ad causam. Ideo eadem ratio
est eius doloris et vestre tristitie utrique ploratus.
Sed sicut ista cum pepererit puerum iam non me-
minit pressure doloris precedentis propter gaudium
presens quia natus est homo in mundum. Ita et vos me
resuscitato propter gaudium resurrectionis non eritis
memores tristitie passionis. Et ideo subiungit exemp-
li adaptationem dicens: Et vos quidem nunc tristitiam
habetis, scilicet quod ad instar mulieris pregnantis
et expectantis horam pariendi expectatis ho-
ram mee passionis. Iterum autem scilicet post istam
videbo vos et gaudebit cor vestrum, quod quia
erit de re perpetua ideo gaudium vestrum nemo

tollz a vob Moa at h nou q i toto
puti crom h septe viab pot modic
In tby dr no videbit me z alys tribus
videbit me Et vm e cu m addi hoz
sz i d eo e h qd d vob modicu Sedm
at historias i 3 Regu 19 ca trasieunt an
helias i qbz no erat dus pm fut vetq
sine spitq vehems oteres petras z no
i spu dus 2m fut comocio z no i qmo
cioe dus 3m fut ignis obnies motes
z no i isto dus Spitq vehemes sigt
simplbz q infiores oteres z despiciens
maioribz z paribz sathagit duari Et
ista e i d pm modicu i qo dus no vide
Itaz d simpl dictu e Job 2 Elevati st
ad modicu z no sbsistet z hmiliabut
Comocio at signat anaias q huam cor
mqetat z comonat hc qmonz huam
pace huam statu z oia q st mdi Et
h e 2m modicu i qo no vi dus qa in
ea no e Dr at modicu qa intocens
acqsita maioi laboe longo tpe modico
possident Et pz Luc 12 de isto amao
cogitati quo recodet ex anai fructus
suos Tusu e Stulte hac nocte i petet
a te aiaz tua q al pasti cuig eit Et d
h modicu dictu e Luc 16 Qm i modi
co inqq e z i maioi iniq9 eit Ignis
at signt luxiaz huam amy pue
icendente Et h e tom modicu i q dus
no vi q no e i eo Et bud modicu
qz modica eq delectacio cito tasit Ita q
vny e i d Hugq Momtaneu e qd dele
ctat etim e qd ciat Et d h modicu i
ad Cor 3 Modicu fincetu tota massaz
corrupit Ecce ipo modicu i qo dus no
vide Secit historia lib reg Et pq ig
ne sibulq aure tenuis z ibi dus f ito
lliga appainsse pphete Si em p si
bilu intelligas noti az dine qgtonis
q liet p inspiracoz P auraz q ua e
p qmocoz aqm excitaie itelligas um
di tbulacoz P tenuitate intelligas adq
comissioz a deo oressas homi q in ei9
dispensacoem sic tenuis sibulq aure pt
ab hoie papi Si sic accipiatur pdicta
habeq tolos madicu i q z ex quo xpm
vide poterq Quar modicu pm e
studiu mipiede vitas ad di qqmicoz
pq qua deu vide mem d h Ecc vl
Modicu laboaui z mltaq requie iveni
2m e exerciciu supportande adisit p
pacie pssioz Pe q Ipe i dr Budicts
deq z pr dni nri i x q regnat nos
i spez vma p isur oz ihu x ex inauis
Et infra In qo exultabit Modicu ope
etsi ocistai opty z e sinoriq alle tu 3m
e modicu dispesaude oine l'zci o o
misse p commez z i viam dissusioz Luc
19 Euge sue bone z fidelis q i mo
duo suisti fidel cia ptate habes sup
x ciuita Septim modicu i qo nec
dr videbit ut no videbit e ist mo
dicu vite puit i qo pt ho sic vive
ut pue di visioe z pt sic vive ut ad
di visioz pueniat Et io isud modicu qz
indifferens e ad vtruqz Et d h modicu
d Jac 4 Quid e vita nr n vapor ad
modicu parens Det nobis dus h mo
dicu puis vite sic vive ut ad ipius sal
uiferaz visioz meamur ptinge Amen

Vado ad eu **Domca qrta**
q me misit z neo ex vobis
interrogat me q vadis Jo 16
Consuetudo e tene diligeciu d pn
cia dilecti gaude z d corpali eq abse
cia qristai In qo statu z affectoe pot
quedaz ca ee iniq vsq sq q tal' aoz n
qsidait bom qd ex absencia dilci pot
qseq diligens intedu pponedu ee eq pnce
corpali In qo eni bonq dus non taq
desidio iq qplacecie corpal qz vtili
q pvet ex absen sm dz insiste Vt sic
veifice i d Aug i enchir Multa bona
pstau invit du cor qsulit vtili z n
volun Salua gz m ply attedes
vtilites sm rcessit qz qsolacoz sue pn
cie corpal' aplis psitiq dt i puti
crom Vado ad eu q me misit Vbi
cro ta manifestat v quada anxie
tates peales causataz ex sm corpali
absencia 2o pdicit eis necitate re
qrentez ipaz absenc 3o exponit
efficaciez opacoz dom qd i cedes cat

nissimus eius Et sic hec cum hz tres
ptes Nam p° describit discessum et anxietatem
vado ad eum 2° sui recessus necessitatem Ego
ct veritatem dico 3° mittendi doni utili
tatem ibi Cum autem venerit ille arguet Circa ad
p^m i q° anxietas discessus describitur Intro
ducit p° huius tristicie seu anxietatis em
dentia 2° causalem efficientiam Circa ad
p^m dicit Vado ad eum qui me misit et nemo
ex vobis interrogat me quo vadis Eadem
quod dicit Crisostomus Audito id quod Christus dixit eis
venit hora ut omnis qui interficit vos ar
bitretur se obsequium prestare deo In ta
tum mentes istorum inciderunt ut nichil loqui
possent et ideo euidentem eorum tristiciam
christus excitans et quasi modo redarguens dicit
Vado ad eum qui me misit quasi diceret In
proprio est meus corporalis recessus quod iste
quies mundi vado ad patrem qui me
misit Ex mestitudine nimis vere fit ut
nemo ex vobis interrogat me quo vadis Su
perius quia non erant ita tristes dixit aliquis
eorum domine quo vadis Nunc ergo quod nemo ex
vobis interrogat me quo vado est signum
euidens tristicie virtus silencium Augustinus autem
aliter exponit hec verba referens hec quod
dicit Vado ad eum qui me misit ad illum
diem quo christus ascendit ad patrem de quo
ascensu loquitur christus tamen esset presens quod deo
proprio esse debebat et ita credendum erat ip
sum ut iam esse dici posset Circa ergo illum ascen
sum tamen patens et euidens debebat a dis
cipulis vidi oculis corporis Pro euidentia
eius christus insinuans dicit Et nemo ex vobis
interrogat me quo vadis id est nemo ex vobis
indigebit interrogare ut discat a me
quo vado quia hec propriis oculis intuebitur
Deinde cum dicit Ego quia hec locutus sum vobis
inducit tristicie eorum causalem efficaciam Ego
possumus dupliciter intelligere secundum quod istud quod
christus sic Ego quia hec locutus sum vobis potest referri
dupliciter Primo uno modo potest referri ad id quod immediate
ante dicebat discipulis Venit hora ut omnis qui
interficit vos arbitretur obsequium se pre
stare deo Ex hoc enim dicto poterant discipuli
cognoscere se esse expositos tribulacionibus
aliis et constitutos in odium mundanorum

Unde id potest christus sic ait omnes occisiones
Et quia non erant perfecti in amore dei ideo
tristicia impleuit corda eorum timore futurorum
malorum Cum enim fuerunt in caritate amore perfecti
non contristabantur timore persecucionum fu
turarum Immo et in passionibus gaudentes le
tabantur Unde dicitur Act v eo ibant apostoli
gaudentes a conspectu consilii quoniam digni
2° potest dictum christi referri ad id quod immediate
precedit scilicet vado ad eum qui misit me Si
cut dicit Augustinus super Johannem discipuli id quod exterius
videbant scilicet corporalem presenciam amittere
metuebant Et quia se aspiciebat esse cari
ssime agnoscebat christus dicente Vado ad
eum qui me misit contristabantur in eis carnalis
affectus sine humanus quia cum eis desolabantur
Rememorat 2a pars principalis eorum Ego qui hec locutus
sum vobis In qua ostendit sui recessus necessitatem
Unde primo insinuat 2° eam dicit Sed ego Ego
ego veritatem dico vobis quia expedit vobis
ut ego vadam Ac si diceret super Lucas Et si
multas contristemini oportet vos audire quia est
vado quia me recedere vobis necessarium est Non
venerit enim christus quod dicit Augustinus quod eis po
cius expediret Visio enim spiritualis et interior
quo illuminandi erant per eius recessum meli
or et vtilior erat eis quam visio corporalis
et exterior quo dolebant se priuari Et ideo
continuo hanc vtilitatem manifestat dicens
Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos
Ubi Beda Cur spiritus sanctus non ideo non est datus
discipulis antequam christus patrem in tanta habundancia
in quanta danda erat quia christus hoc datum non po
tuit Ex quo ipsum eis dari non contingit tertio
tres rationes Prima est quia id tam excellens
donum non competebat mundo autem opus redemp
cionis sed reducto mundo et homine deo reconcilia
to dari debuit 2a ratio ad idem est quia tunc
potissimum competit dominus dare excellencia
dona qui peruenit ad statum gloriosum
regni sui sic conuenit reges facere post
coronacionem Circa ergo christus eundo ad patrem
ibat ad statum sue perfecte glorificacionis ideo
post eum ascensum congruum fuit promissum
mittere spiritum sanctum Has duas rationes videtur
Johannes insinuasse Johannes vii Nondum erat spiritus
datus quia ihesus nondum erat glorificatus

Tcia vo ad idē ē ex pte disci^z v^i bom
q^p corpal' c̄sti p̄ntia cāt aplis occa
sio queda n̄o intelligēdi spualr ea q̄
s^t credenda d' c̄sto ex quo fiebat min^9
bene disposti ut^r ad excellēciaz tāti
dom Cristo at ab eis discedēte copa
lit deducti s^t ad spuales intelligēciaz
eoz q̄ credēda erāt d' c̄sto. taz q^o ad
ei^9 diuitatez c̄p q^o ad ei^9 hūanitatē ex
quo facti s^t dispositi ad sp̄s s̄ci missioz
Et^r qd' d^t Si em n̄o abieo paclit^9 n̄o
veniet ad vos Ac si apte dicat ut aut
Greg^9 i ot. et 8 mor. Si ab intepcōis
vr̄e ocul' corpa n̄o subtraho ad itel
lcm̄ vos invisibiles p̄ gsolatoz spiritū
n̄o pduco Si at abieo cp mei diuita
tez intelliget^s p̄ fidē z p̄ eādez fidez
hūanitatez meaz ggnoscet^s s^t c̄itatis
quaslibz exaltatiq Tūc vob^s sic dis
posit^s mittaz eū s^t paclitū q̄ d^r gsola
toz ut iā n̄o d' mea absencia vl' vra
ĝssura isteti^z. s^o potiq coz vēm letet^z
Se^z z p̄s p̄u^{lus} eriq Et cū venit i^e
arguet mūd In q̄ describ^t c̄sti^9 mitte
di dom vtiltez tplicē Est at p^a vti
litas detesta^o mali Et cū venit z^a
insti^cucio vei Adh^c mlta z^a ggro c̄sta
qz ille me clarificab^t Quo ad p^{az} vti
litate pmitti^r in g̃uali r̄pa mali dte
stacio cū d^r Et cū venit i^e arguet mūd
d' pc̄to z d' iusticia z d' iudicio Ita cp in
hac g̃uali dtestacōe mali sp̄s s̄cs v^i
ph^9sui^9 cāt mūd d' d^ssi^u ypo^s s^z d' pc̄ta
d' pfectu alico^s qz d' iusti^a z d' excessu
punito s^z d' iudicio Qt at ille arg^u i^e Hō
excludēs qui vr̄ z s^t^9 arguat mūd d' pc̄to
Sz tm̄ isinuās cp sp̄s s^t i cordibz discipl'oz
caritatē diffundet z gsta^{nq} largi^r ut oi
tiore dpulso mūd gstant arguent d' pc̄to
Deīde subiūgi^r r̄pig dtestacōis expoicio
cū add^t d' pc̄to qdē qz n̄ c̄dit^{ur} i me De
pc̄to s^t isidelit^e mūd argui^r Etiā habēs
sufficie^{ta} argu^{ta} q^p x^e s^t deq z ho tā ex
opibz q̄z ex doctina i eū c̄dē recusa^t De
h^c pc̄to s^z isidelit^e mūd mag^s q̄z d' aliis
argui d^r Etiā s^t Aug^9 h^c pc̄to manēte
cetā manet z h^c discedente cetā dittū^r

Sm̄o i^d Act^a s^t fide purificās corda eoz
Ab̄itenus ē ad itllu^9 pdtoz ubi oz ̄
q^p n̄o d^t qz n̄o credit in vl' qp n̄ c̄dit^{ur} i^e
me s^z qz n̄o credit i me Vl' n̄ adē x^m
z c̄dē x^e i^e q̄ pseuāt i pc̄to sic d'mōs
credit z gtremiscūt ut d^r Iac z Sz q̄ c̄d^t
i x^m i^e spat i eo z dilig^t x^m z h^9c
manet i eo p̄ fide opante ex dilecōne
opa gsona fidei In h^c g^o mūd arguit^r
d' pc̄to S^o expoīt quo arguet mūdū d'
iusti^a dicēs De iusti^a vō qz ad prēz vado
z iā n̄ videbit^s me Ad c^{us} intelligēcia pōt
Pmo sic arguit^r mūd d' iusti^a p^r eā n̄o
vo^t adherē ut ex h^s iustificet^r Sc^o quia iu
sticiā rpēmiet ad prēm z iā n̄o videbi^r
mortal' Alio^s sic argue^r mūd d' iusticia
quā n̄o vo^t zecognoscē introductaz p
x^m Cristq at ut iusti^{ce} homi gsicet d'
strenuo i^gno pcti scip obtulit dō p̄ri
z ita p̄ morte vadēs ad prēz n̄ aplus
videdq mortal' opatq ē iusti^{az} i mūdo
Trz i^d p̄s Opatq ē salutez i me^o tre
d' q̄ iusti^a mūd ignarq exns p̄ spm s^t
fuat arguēdq T^{oo} sic iusti^a fideliū i
h^c gsistit qz c̄dūt qd' n̄o videt Iustq
em ex fide vivit s^t vita grē z iusticie
Vt^r qd' dictū ē thoe Jo 20 Bti q̄ n̄ viderūt
z crediderūt Iusti^a itaqz aploz z fideliū
ex h^c ē qz c̄stq ivit ad prēz z ideo non
potu^t eq diuitas n^c hūanitas videi z
tn̄ c̄diderūt z credit i eū Sz q̄ iusti^a mūd
argui^r qz c̄dētes noluit mutari Tcio
expoīt quo arguet d' iudicio Sz iudicio
at qz princeps hq mūdi iā iudicatq ē
Ad cuiq^r intelligēcia pt Pmo cū dicq id ē
hoies gursatōis mūdāe argue^r p̄ vos
d' iudicio qz facit opa q̄bz meat^r iudi
cū Nc^e rpe se potit excusac dicēs Nō
potui rsistē teptatōi Iā princeps hq
mūdi i. dyao^9 q̄ pricipa^r hns q̄ eq tepta
cōibz pben^s assensū rplicat^r gd^s facit
mūdāe Iaz iudicatq ē i. d' cordibz fide
liū expulsq ut n̄o possit vincē nisi
volēte h^c em n̄o c̄stq d^r Jo 12 Nūc
iudiciū ē mūdi nc̄ princeps mūdi hui^9
eicie^r foras Alio^s expoīt sic arguet
mūd d' iudicio qz n̄o timet mutū pc̄ta

q qui xpi suas pravitates ita indicatur est
Ille enim arguit mundum de iudicio qui non ti-
met adherere illi et munitur eum qui iudicatus
est iam scilicet princeps mundi Demonis quem omnes sugge-
Credat hereses in xpm ne arguatur de peccato
infidelitatis Trascat in numerum fidelium ne ar-
guatur de iniustitia eo quod iustificatos non
imitatur Timeat futurum iudicium ne cum
mundi principe iudicetur quem iudicatum
sequitur Nam qui eum sequitur auditurus est in
iudicio Ite maledicti in ignem eternum qui pa-
ratus est dyabolo et angelis eius Deide cum dicit
Adhuc multa habeo vobis dicere etc ponit 2a utilitas
scilicet instructionis veri Cuius quidem inducitur huius
utilitatis primo indigentia Adhuc multa etc 2o suf-
ficientia Cum autem venerit 3o complacentia Non
enim a semetipso primo non ostenditur indigentia quia
carnales et debiliter capaces erant Non
enim pro nunc nondum sunt capaces profunditatis
sacramentorum in sancta quia qui aliquid eius capiat eru-
dienda Vnde nec apostoli tunc erant capaces
multorum misteriorum que in posterum sciri debe-
bant Vnde dicitur Adhuc multa habeo vobis dicere sed
non potestis portare modo Ex quo et per que
doctorum illarum capaces et instruantur de
illis adiungit dicens Cum autem venerit ille spiritus etc
Vbi manifestat huius doni sufficientiam quia in-
tegra fontalitas celitas universalitas et
utilitas Celitas cum dicitur Cum venerit Beati
cum venit in hominem ipse docet Et ideo dicit Gregorius in oc-
tava penthecostes Audi qualis est iste artifex spiritus
non ad discendum mora agitur etc Fontalitas
autem ostendit cum addit Ille spiritus veritatis
Est enim spiritus veritatis quia a filio qui est veritas pro-
cedit et quia ab ipso tamquam a fonte veritas in
cunctis diuiditur Et quia ad veritatem ducit
faciens nos coniunctos principio suo scilicet patri
et filio a quibus procedit Credo huius dicit iste ipse iam
dixit Iohannes xv cum dicit Cum venerit paraclitus
quem ego mittam vobis a patre spiritum veritatis qui a
patre procedit ille testimonium perhibebit de me et vos
testimonium perhibebitis quia ab initio mecum estis
Ecce quomodo dicatur cum xpo mediate
spiritum veritatis Vniversalis autem ostenditur cum
addit Ille docebit vos omnem veritatem In quo
est ostenditur utilitas quia per ipsum consideratur veritas
Dicit autem omnem veritatem Est enim veritas

vite doctrine et iustitie Veritatem vite docet
spiritus veritatis inspirando efficaciter quod sit age-
dum Credo huius ostendit apostolus ad Romanos 8 Cum enim
dixisset Cum scilicet spiritum sunt qui sunt spiritus sequuntur
adiungit Prudentia autem spiritus vita et pax
Veritatem quoque doctrine docet spiritus veritatis quando
docet quid credendum et intelligendum sit Credo
ostendit Apostolus I Cor 12 de alius per spiritum datur
sermo sapientie alii sermo scientie Et infra Hec autem
omnia operatur unus atque spiritus dividens singulis
prout vult Veritatem iustitie inspirat qui
docet quid sit unicuique tribuendum Sic ergo docet
omnem veritatem Tertio ostenditur huius doni compla-
centia cum addit Non enim loquetur a semetipso
sed quecumque audiet loquetur Vbi advertendum quod
duplicem complacentiam facit in homine spiritus sanctus
Vna scilicet que dat ei intelligentiam de personis
divinis illuminans hominem ut credat quod pater est a
quo procedit filius et a patre ac filio spiritus sanctus
Dicit quod quicquid habet nec spiritus sanctus habet procedendo
Vnde non a semetipso sed quecumque audit loquetur quia
eius audire est ipsum procedere Plena igitur nota
quia loquitur qui veritatem inspirat est Est
itaque prima complacentia istius doni inspira-
tio divinorum Secunda vero est revelatio futurorum Vnde
quasi subdit Et que ventura sunt annunciabit vobis
Et huius ex hac promissione nova consolar-
lentia que pectus elevat sed letificat me-
te discipulorum Ad nichilum enim ut ait Lucas ita
audire est gens humana ut ad scienda futura
Vel sic Spiritus sanctus adveniens corda discipulorum
illustrans venturas eis persecutiones quas pro
xpi nomine passuri erant annunciavit ut dum
eas cognoscerent providerent et minus affligere-
ret eos porro et ex eis premium sperarent
promissum Vel aliter per Bedam Que ventura sunt
annunciabit vobis Cum gaudia vobis celestis
patrie ad memoriam reducit ita quod intrant
eis mala que pro nomine ipso confessione erant
passuri et premia que per eis erant recepturi
Deide cum dicit Ille me clarificabit etc Ponit
tertia utilitas quia facit spiritus sanctus in clarus est no-
titia et evidentia xpi Et hec evidens notatur
duobus pro intelligo in his verbis Vno modo sic Spiritus
sanctus illuminando corda apostolorum atque fidelium
nunc non et diffundendo in eis caritatem declarabit
eis qualiter filius est patri coequalis ut confiter-

ab eis qz ipe e splendor glie et figura
substancie eius. portansqz oia vbo virtut
sue sedes ad dextram maiestatis i excels
vt d Ebre j. Clarificabit g filium spiritus
sanctus adveniens ut i e q prius oz ho credeba
batur intelliga patri equal Et qz i ista
equalitate ab ipo filio procedit ide sps s
sicut procedit a patre Ideo addit etia de meo
accipiet Accipit d eo id qd e sz sim
ee qz qd tpm a vitate procedes annu
ciat veritate Ideo addit Et annunciabit vob
Non g mirz si adveniens doctus e oez
vitate qz a vitate procedes annunciabit
ipam veritate Alio istud clarificat pot
intelligi sed qz expont Augus sup Johes
Spiritus n sanctus veniens i discipulos xpm cla
rificat id e clarz ostendit z manifestat qm
p ipm illuiati z iflamati discipuli fidu
cia impleat timore depulso annunciaverunt
hominibus xpm ac si eius fama diffusa e
toto orbe terrarum Qd em ipi factum erat
virtute sps sci hc ipm spm scm dix fac
turum Ipsi g aptus mediantibus nomine ipo
spiritus s. divulgat ac p hc ipm xpm ei
de mediantibus revelat z clarificat Qd
bn confirmat vba q d Ille inqt me cla
rificabit Sicut vn ille auctor Nz ne credat
maior filio vl sapior ipo Ideo addit
Quia d meo accipiet z annunciabit vob
Et hc vltio annecti ne a mysterio trite
clarificacionis excludantur apli Ideo adiungit
Et annunciabit vobis sz p vos non meu
hoibus intimate hc n mo tn spm scm qz
discipulis eius attribuit sm nol manifestacoz
Johannis xv d. Cum venerit paraclitus qz e mit
tam vob Infra Ille testimonium phibebit d me
z vos testimonium phibebitis qia ab inicio
mecum estis Moralit aut aqui eius subtrahit
ab hoibus aqs effcm gre qi vadens in
suo effcu ad eu q donatur gra z eo mo q
dom e Jo. iij Sps vbi vult spirat Et iis
Et nescis vn veniat a qo vadat Si g
ho i cli subtractoe pig sit osidenare
cas tal subtractois dici pt ei qz no int
rogat q dom gre vadat Cognita at
tal dom subtractoe ipsis effici qz a do
se delictu credit Nz qm tal pvatio

mundum efficit hoiez humilioz z p quens
ad gras magis dispositum Ideo quenit sibi
dici pt Expedit ti ut ad tpus hc dono
pvet qz si non pvatus fuis eo paclito
te adhuc indisposito non mitte Si aut
pvatus fuis te humiliato mitte Et cu
venit p nouum augmentu gre Ille argu
et i te mundanas affecciones d pcto sz
qo minus credis i xpm fide opante per
dilectoem eo qz tal fides z opacio prius erat
tepida z remissa Et d iusticia sicqz nolu
isti imitari i xo q ipe invecciaz z in
staciaz iuit ad patris gliam non amplius
videndus mortal Et d iudicio qz ondet te
prius non debite osiderasse ac timuisse fa
ciedo qz ipm sic osideres ut scies etiam sic
princeps mundi huius demonis sue potestatis iu
dicatus e ita q non timet ipm odepnatu
sed p malicias iudicabit Et quamus aut
tn sint unita hoi sic preter gra tn no
fit subito i oibus pfectus sz pocius quando
pficit tn i gra qz i domibus sps sci doce
tis eu oem vitate fidei doctrine z iusticie
In q vitate ogsat ho p fidei lumen quod
quenit ipsi pfore dnus advise opatur
Et p vitatem iusticie clarificatur i ipo hoie
xpus vt dicat cu aplo ad Gal. ij Vivo
e ia non ego vivit aut i me xpus ita qz
attendat doctum eius j Cor vj Empti
enim estis pcio magno io portate z glo
rificate deum i corde z corpore vro Qd nob
ipe largiri dignetur q e bndcs i scla scu am

Dominica in rogacionibus

Amen dico vobis Si qd petie
ritis prem i noie meo dabit vob
Johis 16 Quocies aliqs volt
optinere donum aliqd videtur tria qrere ad
optinendu donum postulatum Primum e libe
ralitas dantis Secundum opotunitas tpis Hz duo
videtur confirmasse xpus cu dixit Cecli omn
i te spant dne qd spectat liberalitate dantis
Et tu das illis escam i tpe optuno qd manife
stat opotunitate tpis Tercium qd qerit ad
optinendu postulatu e ydoneitas po
stulantis Naz teste Grego Cu is qui
displicet ad intercedendu mittitur irati aiu
ad deteriora provocatur Predicta vo tria sz

libalitate dantis ꝯgruitate tpis et ydoneitate petentis xᵒ ꝑ sua v̄ba i initoria oroe integre repiri d̄claiis dt Am dico vob Si qd pecieritis prez in noie mo dabit vob Vbi pᵒ manifestat donantis libalitez i Am dico vob Rᵒ sb iungit tpis optunitate i vsq̄ mo no petistis q̄cq̄ 3ᵒ introducit petetis ydoneitatez i H in pūbus locutus su vob Quātū ad pᵐ In qᵒ manifesta² libalis dantis opꝫ attende q̄ḋq̄ sꝫ petitois ob͞tu sub͞tu pincipin exauditois intuitu ꝯ ꝑonis effectu Ob͞tu petitois e ipā res postulata De q͞ ꝑmitti² Am dico vob Si qd pecieritis p Sedm ac qp dt Aug i origiali Illud e mitti me aq̄ qd e ꝑmanēs ꝯ stable ꝯ ꝑ quē ptiet ad vita etna Res go postulada q̄ꝫ h ꝑmittit xᵒ obtinēdaz e ptinēs ad vitā etna Et quꝫ filiꝫ zebedei mag̃ ad tpales glaz q̄ꝫ etna postulabat sede ad dextrā ꝯ ad sinistrā xo Idcō dom̄ e Nescitis qd petatis No em petebat q̄d ē i aq̄ stabile ꝯ ꝑpetuū ꝫ potꝫ trāsitoriū ꝯ caducū Ex hᶜ aut q̄ ob͞tu petitois fiende i noie xo dꝫ ee aq̄ etim patꝫ q̄āe multi petut i eꝫ noie ꝯ taꝫ no obtinet q̄z no petut qd i aq̄ etim ꝫ tpale potꝫ 2ᵒ opꝫ attende petitoiꝫ sub͞tu De qᵒ dr petitis sip vob apti ꝯ siles vob i fide Teste namq̄ ceco nato ꝫ iā illuīato Joh 9 Scīꝫ q̄z deꝫ pctores no audit ꝫ siqs cultor eꝫ fuit ꝯ volūtez eꝫ facit hᶜ exaudit Ex hᶜ pꝫ q̄ multi no exaudiūt² q̄ꝑ petut i noie xo q̄z eoꝫ pcta eos reddut exauditoe indignos ꝯ ꝑ ꝯphensioe dignos Vn̄ iᵈ pꝫ pctorū at dns deꝫ q̄ae tu enauas insti^ab mae Et i Tu vo odisti disci^p^laꝫ hꝫ ſt illi d̄ q̄bꝫ dictū e ꝑv̄b i Tuc iuocabt me ꝯ no exaudiaꝫ mae ꝯsurget ad me ꝯ no iueniet me eo q̄ exosaꝫ habuerit disci^p^na ꝯ timoꝫ dni no susceperit 3ᵒ oportꝫ attende hꝫ petitois orīgiale pincipiu De qᵒ addit prem Sic n̄ pr e a qᵒ e omne datū optimū ꝯ oe donū pfectu

descendes Ita ipe e pri ma qᵒ phar postulaē debes Qd bñ ondit salvator ait 6 Vos at cu orabitis dicite Pr nr q̄ es i cel Cᵒ ondit q̄ opꝫ attende hꝫ petitois intuitu qd funda² sr intuitu xo De qᵒ sbdit In noie mo hᶜ e i vtute noīs mei Est aut vtꝫ noīs xo salꝫ ꝯ salua͗ eo q̄ ihs int͗ptat² salvator Sic go no ꝑ sono voc tm accipit hᶜ nomē salvator ꝫ ꝑ re signata sꝫ salute Et io no petit² i noie eꝫ q̄cq̄ petit² ꝯ vom salutis Sed hᶜ dictu e Jacō 4 petitis ꝯ no accipitis eo q̄ male petatis Ille n̄ male petit q̄ ꝯ salutez ꝑpiaz aq̄ petit Vn̄ Aug sr Jo No ei sonū litaꝫ ꝫ qd sono recte ac vāat ītelli² h accipiendū e cu dr In noie mo Vn̄ q̄ h sentit d̄ xᵒ qd no e d̄ vnico filio di senciendū no petit i eꝫ noie Cuī vo qd e d̄ iᵒ sentiens assentit spez in eꝫ noie poit ꝯ accipit qd petit si non ꝯt suāz salute sempitna petit Accipit aut qū debꝫ ꝯceda n̄ no negatūr ꝫ ut ꝯgruo dent² tpe deferut² Quīto attende oꝫ hꝫ petitois effectu De qᵒ subdit² dabit vob Vbi attedas q̄ no dt dabit ꝫ dabit vob Scīt n̄ ꝑ se ipīs oranꝫ ꝯ rem vtile sue saluti postulanꝫ exaudiūt² Si at res postulent cuꝫ ꝯtrariū sit vtilꝫ ad ꝑpiaz salutez q̄z e id qd postulat no exaudiūt² ad votū ꝫ ad meitū Sic paulꝫ petes a se auffi i stimulu carnis auilu zachae no e exauditꝫ ad votū ꝫ ad meitū Io ꝫ dcm̄ e Sufficit t gra mea nam vtꝫ i infirmitate pficit² Cu aut sci petut p alꝫ mitu petut ꝯ mld no Duc at cause possic ſt ꝑpr q̄s pctorꝫ sctoꝫ p alꝫ no exaudiūt² Vna e pseuāncia i erroe 2ᵃ e obstinato mentis Vn̄ sup iᵒ vbo Je xy Tu at noli orare p ꝑplo isto n̄ assuas p eis laudꝫ ꝯ oroꝫ q̄ no exaudiaꝫ te Dt Glo duo ſt que obsistūt scoꝫ orobꝫ ne exaudiant² a dno pᵐ e error ꝯ uictꝫ ꝑmanens 2ᵐ e cor ipenitēs sine finalis ipnia Dt eē ibid Glo q̄ scoꝫ oros obsistūt

ne dicit pater quod moysi dicitur Dimitte me
ut percuciam populum istum Sequitur 2a pars
principalis capituli Usque modo non petistis in nomine meo
In qua describitur oportunitas temporis Ubi primo
preteriti temporis ignoranciam insinuat 2o spem
obtinendi postulata corroborat 3o for-
mam peticionis determinat 1a ibi Petite et acci-
pietis 2a ibi ut gaudium vestrum. Primo ergo ignoranciam quam
habuerunt discipuli de virtute nominis Christi in tempore
preterito insinuat dicens Usque modo non pe-
tistis quicquam in nomine meo Ecce quod duo-
bus modis exponi potest Primo ut intelligatur
sic Discipuli qui Christi in fine ... non perfecte
cognoverunt virtutem nominis eius Et quia nullus
petit in virtute eius quem impotentem ad dandum
existimat vel potentem ignorat Ideo nichil
petierunt in nomine eius ante adventum spiritus
sancti Ita quod ignorancia virtutis nominis illius
fuit eis tunc occasio non petendi Alio
modo Sic apostoli cognoverunt eternam virtutem
nominis Christi ante resurrectionem tamen non pecierunt
in nomine eius quicquam Ecce non petiverunt ali-
quid perpetuum et eternum Et quia omne quod non est
perpetuum non est quicquam nisi pertinet ad perpetuum
ordinatur Ideo bene dictum est Usque modo non
petistis 2o corroborat spem obtinendi
postulata dicens Petite et accipietis scilicet
aliqua pertinentes ad eternam salutem et hoc in
nomine meo de petentibus in talibus dictum est Matthei 7
Omnis qui petit accipit et qui querit invenit
et pulsanti aperietur 3o ut clarius informen-
tur de re quam in Christi nomine debent petere
determinat quod sit postulandum dicens Ut
gaudium vestrum plenum sit Ubi advertendum
est quod omne gaudium non est plenum quia quod est de re
habita per factorum semiplena Ut quod est de
re que non replet appetitum et desiderium
possidentis Ut quod est de re que habet possibilitatem
permixtam malo Ut 3o quod est de re que
potest perdi quia contrario quod timetur eius amissio
diminuitur complementum gaudii ex timore
perdendi rem quam ex amore possident Ecce g
illam res eis beatitudine eterna reperitur in
qua sit commoda perfectio que eorum replens perficit ap-
petitum continuus eternus et quod non sit im-
perfectioni commixta Postremo perpetuum acquisita
fuit perdi non possit Hic est quod de nulla

re creata potest esse gaudium plenum In
eterna vero gloria est status omnium bonorum ag-
gregatione perfectus Ideo ibi bonum potest esse etiam
gaudium plenissimum dicente domino ad mo-
ysen Exodi 33 Ego ostendam tibi omne bonum
Et patenter dicente Christo discipulis Johannis xv Hec
locutus sum vobis ut gaudium meum in vobis sit
et gaudium vestrum impleatur 2o in eadem gloria
est satietas omnis appetitus dicente Psalmista
Saciabor cum apparuerit gloria tua Et iterum
Adimplebis me leticia cum vultu tuo Et ideo
potest ibi bonum facere gaudium plenum Iuxta illud
Matthei 25 Intra in gaudium domini tui Et bene dicitur
Intra in gaudium domini tui In ceteris rebus que
sunt infra deum intrat gaudium in hominem
quia appetitus maior est quam sit bonum pos-
sessum et appetitus simul ambitu omnia
eius bonum Sed in bono eterno appetitus supere-
vatur a bono quia maius est ibi bonum quam
sit appetitus ipsius capacitas Et ideo in-
trat in gaudium tamen inceptum in ipsum 3o in
eadem gloria est bonum omni malo impermixtum di-
cente Johannes Apocalypsis 21 Absterget deus omnem lacrimam etc.
Et ideo potest consumare gaudium plenitudine Ecce de
bene omnibus Ysaie 51 Ponam deserta eius quasi delicias
et solitudinem eius quasi ortum domini gaudium et le-
ticia invenietur in ea graciarum actio et vox laudis
Et ibidem expressius Et hi redempti sunt a domino con-
vertentur et venient in Syon laudantes et leticia
sempiterna super capita eorum gaudium et leticiam
obtinebunt et fugiet ab eis gemitus et dolor
4a in eadem gloria est securitas perpetua obti-
nendi bonum gloriosum Et ideo potest gaudium
esse plenum dicente domino Johannis 16 Et gaudium
vestrum nemo tollet a vobis Sequitur 3a pars principalis
Hec in proverbiis locutus sum In qua introducuntur
petentes ydonei ... Ad quod tamen quatuor est omnino
primum est previa illuminacio 2m est accepta dilectio
3m est fidei accommodatio 4m fidelis adhesio 1a
ibi Et ideo dico vobis quia rogo patrem 3a ibi Et credidistis
quia exivi a patre Primo ergo ad ydoneitatem pe-
tenti quia requiritur previa illuminacio ... secunda
per eum de quo dicitur Hec in proverbiis locutus sum vobis
id est obumbrate et obscure Et hoc conveniens
fuit quia adhuc non erant capaces profundorum
misteriorum aperte et clare vobis revelandorum
Tunc ei vis ... erat verbum Psalmista Aperias ...

parabol'os meu. Sz vet hora qn iam nõ in pvbris loqr vob' sz sub
velaie et obscuritate. Sz palã de pre mo
annunciabo vob' vt sc' p notitiã eius a q' pe
te deat' sitis ydonei ad petendu. Et tunc
cognito patre et eius merito. In illo die petetis
i. adveniente claritate notitie in nõie meo pe
tetis. Hec ē ei illa dies de q̃ Ro. 13 dr̃ Apl's
Nox precessit dies aũt appropinq̃bit. Adventus ē
Sic dr̃ Aug' in orig' h' dies de q' dr̃ ēsse in
illo die nõ pt intelligi dies etne lucis qz tc
nõ erit aliq' necessitas annunciadi de pre q̃
videbitur secum ē. Nec erit necessitas aliq'
postulādi. Debz g° referri h' dies ad diē
ul' tps adventus spũs sci in q° apli accepto
dono sp̃uo tãq' prez cognouerit qz vnite
nois ē. Deinde cũ dr̃ Et nõ dico vob' quia
ad ydoneitatẽ petendi querit gratia et ac
cepta dilectio sb' h' vb'. Et nõ dico vob' qz
ego rogabo patrem de vob' s. tanq̃ p qbusdã
exneis a dilcõe mei p̃rs. Et tamẽ p
hijs q̃ in dilcõe l' approbacõe prima nõ sut
firmati. Ipe n' pr amat vos eius signum est
q̃a vos me amastis. Sciendu ē qz amor quo
diligim deu nõ ē cã qz deus nos diligat
s' pr' qd dr̃ 1 Jo. 4 Nõ qsi nos dilexeimus
eum sz qm ipe prior dilexit nos. Et h' dico
de amore q° nos diligit deus ab etno. Et de
amore q° nos dilexit in effectu p gratiã p'
venientem. Tamen aũt ad ppetum duplice
amorẽ amor nr' quis nõ sit cã tñ est
signum eius. Et io sic exponi clausulam
pdictam. Ipe n' pr etc. Aliõ pt intelligi verbu
pdictum de amore q° deus p gratiã consequentẽ
l' subsequentẽ bonorũ opa et affectus accep
tat. Acceptacõe aũt ē quedã amacõ. Et hoc
mõ clausula pdicta pt sic intelligi. Nõ
dico vob' qz rogabo prẽ p vob' tanq' p illis
quorũ opa nõ sunt pri accepta vl' aput
eum meritoria. Ipe n' pr p approbacõe amat
vos. Cuius ro° ē qz vos me amastis et p amorẽ
mi adhesistis. Hoc aũt mõ 2° pt intelligi id
Joh 14. Qui aũt diligit me diligetur a patre
meo. Et ibid' Si qs diligit me sermonẽ meu
servabit et pr meus diliget eu. Deinde cũ dr̃
Et credidistis q̃a a dõ exiui. Ostendit qz ad y
doneitatẽ petendi querit firma et fidelis
adhesio. Circa quã ondit' p° fidel' adhesio
eius dr̃ Et credidistis qz a dõ exiui. 2° fidei
declaracõ sive confirmacõ ibi Exiui a patre. 3°
discipulorũ confessio ibi dicunt ei discipuli Ecce nũc. P°
g° ondit' fidelis adhesio sub h' vb'. Unde
dico qz pr amat vos. Et mito qz p firmi
tatẽ fidei credidistis qz a dõ exiui. Tñ q°
ad etnã generacõem qua exiit filius a patre
sic deus de dõ. Jux' illud Joh 1 Verbu erat aput
deu et deus erat verbu. Tñ q° ad tpalem
incarnacõem qua exijt filius a patre p effectũ
humanacõis. Jux' qd ibid' sr' Et verbu caro
factu ē. Ut aũt hui' fidei rectitudinẽ et
firmitatẽ approbet adiungit eius declaracõẽ
sive confirmacõem dicens Exiui a patre s. p
etnã generacõẽ et veni in mundu s. p tpalez
incarnacõẽ. Iterũ relinquo mundu p corpal'
p̃ncie ablacõẽ et vado ad patrẽ s. p passi
pti hois glorificacõẽ. De h' dictũ ē Jo 13
Sciens ihs qz venit hora eius ut transeat de
h' mudo ad prem et qm a dõ exiuit et
ad dm̃ vadit. Et qm discipuli claritate pdictorũ
verborũ illuminati ad agnicõẽ notitiã maiorẽ p
venerũt cũ credencia de xpo. Io subdit eoru ta
eorũ confessionẽ cũ adiungit dicunt ei discipuli etc.
Ubi discipuli confitentur de xpo p° doctrine claritatẽ
2° sciencie incertitudinẽ. 3° exprimut sua credu
litatẽ. 4a ibi Nunc scimus qz scis oĩa. 3a ibi
In h' cre. Confitentur g° p° de xpo doctrine
claritatẽ dicentes Ecce nũc palã loqris et
pverbiu nullũ dicis s. in h' qd dicis Exiui a
patre et veni in mundũ etc. Videbatur ei eis loquer
clare de sua incarnacõe dicendo Exiui a patre
et veni in mundu. Et eciã de sua glorificacõe ad
iungens Iterũ relinquo mundu et vado ad patrẽ.
Et qm h' intelligebat discipulis sic vox ipsa
sonabat. Io addit Et pverbiu nullũ dicis.
2° confitetur de xpo sciencie incertitudinẽ cũ subdunt
Nunc scimus qz scis oĩa. H' aũt scire xpm scire
oĩa intelligunt apli ex duobus. P° ex h'
qz cognoscebat eorũ cogitacões et cordiu
secreta atz eadẽ revelabat eis dicens Vos
me amastis et credidistis qz a dõ exiui. 2° ex
h' qz dicebat secreta dĩna s. qz pr ipos
amaret et petencibus exaudiret eos filiũ. Et
qm ex vtroqz intelligebat xpm omniscientẽ.
Io subiungit. Et nõ ē opus tibi ut qs te interroget

Cui dicebat quod scis omnia antequam ab aliquo audias
scis que cogitat et quid quis scandalizetur et quod
interrogare velut. Io ad insinuandum tamen mel
eius conceptum non est necesse ut te interroget
Ulterius exprimunt ex predictis suam fidelitatem dicentes
Et in hoc credimus quod a deo existi. Sed aliter sic
intelligi. In hoc quod omnia scis a tempore credimus quod
a deo existi. Primum non dicebant intelligebant
scire omnia tam secreta quam publica tam eterna quam
temporalia tam futura quam preterita et eo prius ex
quibus congnoscere potuerunt quod Christus erat deus et a
deo exierat non tamen creatus sed tamquam deus
Sicut autem verbum in quantum deus exit a patre per eternam
generationem ita in quantum homo exivit per carnis
susceptionem cuius exitus fuit ad matrem imperatorem

Dominica infra octavas ascensionis

Cum venit paraclitus quem ego
mittam vobis Io. Iste paraclitus
fuit tam necessarius ad vitam eternam
habendam ab initio creature sic cognitio
veritatis et adhesio firma in ipsa. Et econtra
nullus umquam potest vitam intrare nisi quod a veritate
discessit. Unde salvator ostendit ypocritas hoc primum
aliquando cecidisse a beata vita quod cecidit a
veritate. Ioh. 8 Ille homicida erat
ab initio et in veritate non stetit. Et quia Christus
venit ostendere viam qua pergitur ad vitam
eternam. Ideo de se ipso dicit Ioh. 18 Ego in
hoc natus sum et ad hoc veni in mundum ut testi-
monium perhibeam veritati. Deus quando presentia sua
corporalis ablaturus erat de mundo constituit
eos qui viderant et audierant eius opera
et doctrinam in officium predicande veritatis. Sed
quando amatores mundi sic est contraria veritati sicut
tenebre sunt contrarie luci. Futurum erat ut
sicut dilectores tenebrarum odiunt auctores lucis
Sic dilectores falsitatis mundane habent
odio eos qui predicaturi erant veritatem. Ut
autem non dimitterent sue predicationis officium
timore persecutionis tamen in predicatione eius odium
mundi ad ipsos et persecutionis imminentis
et anxietatem contra sevitiam persecutorum. Et sic
hemus tamen sancti inventu officium mundanum odium
et divinum anxietatem. Et hec tamen per ordinem exprimit
summa ecclesie premittit quod dicitur Cum venerit pa-
Ubi omnia primo predicande veritatis officium. In principio
2o predicante veritatis odium in hoc locutus sum vobis

tandis qua asperitate persecutorum anxietatem. Et hoc
faciet ut Clarum ad primum Bonum quod officium
predicande veritatis requirit consolatorem in adver-
sitatibus quas propter predicationis officium aliqui
incurrunt illi qui predicant. Requirit etiam infallibi-
lem consolatorem ne errarent in dubiis. Requirit
ut tamen certum cognitionem et expertum ne men-
dacium dicant pertinentibus. Et hoc tamen Christus dicit commissione in
eos quibus commiserat predicationis officium. Primo
enim promittit eis consolatorem in adversis. 2o con-
solatorem in dubiis. 3o expertum in peritiis.
2a in Spiritum veritatis. 3 in Et vos testimonium perhibebitis.
Primo ergo promittit eis consolatorem in adversis dicens
Cum venerit paraclitus quem ego mittam vobis a patre
spiritum veritatis. Paraclitus quippe consolator dicitur.
Promittit ergo eis consolatoris donum ut ex
fiducia tanti consolatoris non timeant perse-
cutionem adversam nec asperitate cruciatus dimittant
reddere testimonium veritati. Ac si diceret Adversa
quidem passuri estis predicantes veritatem mee
passionis et resurrectionis et ascensionis sed non frangami-
ni in spiritu quia donum consolatoris celitus
mittam vobis quod vos faciet in tribulatione
gaudentes. Unde dudum Spiritum autem
sanctum venientem consolatorem dicit ab operatione
ei nomen imponens quia non solum eos quos
invenit dignos se ab omni perturbatione reddit alie-
nos. Verum etiam incredibile quoddam gaudium eis
tribuit sempiternam quippe letitiam in corde eorum tradidit
inspirat quorum spiritus est habitator. 2o ne for-
te errarent in dubiis promittit eis infal-
libilem consolatorem et veracem inspiratorem
dicens Spiritum veritatis qui a patre
procedit. Ut sic ex eo quod paraclitus est det
fiduciam consolationis. Ita ex eo quod spiritus veritatis
est dabit scientiam cognoscendi eo quod docebit
omnem veritatem tam vite in gloriam quam iustitie
consuetudine quam etiam doctrine predicande eius aliquid
per partem ad cognoscendum patrem celestem et hanc
docere potest quia a patre procedit. Alia pars ad fi-
lium in quantum est deus et in quantum est homo hanc doce-
bit. Ella ille testimonium perhibebit de me. Ipse
enim spiritus sanctus adveniens in discipulorum mentes tantam
efficaciam tribuit predicationi eorum quam testifi-
cabantur dei filium esse et a mortuis suscita-
tum ut in ipsum crederent et qui prius cru-
cifixerant et qui prius ipsum mortuum viderunt. Sic

pz Act 2 et deinceps per totum librum. Vide
Aug. Tale paclitus testimonium de me phi
bebit ut eos faciet in me credere non videntes
3o quia virtus predicanda exigit etiam et expti
cognitionem: ideo predicat eis ut de his que
viderunt reddent testimonium quod virtute cog
noverunt in multis ptitis. Et vos mquit testi
monium phibebitis quia ab initio mecum estis
Ac si diceret secundum Aug. Et vos potius predi
cabitis quia nostis. Et quia ab initio mecum estis. Et si
queratur quare tunc plus predicatum erat quam
nunc cum ita bene sciret ea que viderunt sicut
postea sciverit. Dicendum est quod non ita bene
sciebat ea antea sicut post spiritus sancti adventum quia
tunc que videbant intelligebat spiritu sancto do
cente. Et quia non erant tunc ita constantes ad pre
dicandum sicut post spiritus sancti adventum. Sicut patet in petro
qui ante spiritus sancti adventum ad vocem ancille vocem
christum negavit quem post spiritus sancti adventum nec minis
nec flagellis affectus predicare desiit. Ut
dicit Crisostomus in omelia. Aug. Dabit vobis fiduciam p
hibendi de me testimonium caritas diffusa in
cordibus vestris per spiritum sanctum qui dabitur vobis. Ille quippe
testimonium phibens et testes fortissimos facie
ens abstulit inimicis vestris timorem et inimicorum
odia convertit in amorem. Unde et predicaverunt
apostoli ea que a christo viderunt patet Io. I c. 1o de ea
vidimus et audivimus et manus nostre contrectaverunt
quod oculis nostris perspeximus de verbo vite annun
tiamus vobis. Et 2 pet. i de testimonio pet
hec quod reddidit. Unde vidit christi transfigurationem
et magnificam gloriam et audivit vocem paternam
cum eo ipso fuit in monte thabor ut hec
historia ait. Sequitur 2a pars viii cap.

Hec locutus sum. In qua describitur odium predicate veri
tatis. Et hec odium cause persecutionis in predicatores
de qua persecutione sicut fuit improvisa scandalisare.
Et ideo salvator premunit discipulos contra persecu
tores quos passuri erant predicatores veritatis. Primo
predicat eis aliqua vera persecutionem. 2o subiungit
quid ab infidelibus patiantur. 3o quo eorum persecu
tores augeatur. Dicit ergo Hec locutus sum
vobis ut non scandalizemini. Hoc est ut non sumatis
occasionem ruine propter malum illud predicatoris
veritatis ex persecutionum imminente. Scandalum
enim est impactio impellens ad casum. Post autem
turbatio et persecutio improvisa causa esse occasio

ut sic augeatur a bono et omittat opus ac
cedens ad virtutem. Ut ergo eis christus improviso non generet
scandalum in cordibus discipulorum. Christus predixit eis gra
vitates persecutionum futurarum. Unde Greg. Minus
feriunt iacula que previdentur. Predixit autem omnia
eis auxilium gratie affutur que grava pacatu
et tranquillum redderet eorum animum. Et in persecu
tionum acerbitatibus collocatum. Iuxta id ps.
pax multa diligentibus legem tuam et non est
illis scandalum. Ut Aug. allegat. Sequitur Ioh. 2o
subiungens quid ab infidelibus patiantur dicit Absque
synagogis facient vos. Iudei quippe ignorantes
dei iustitiam sicut christum et suam que ex legis observan
tia carnali erat volentes diffinire putabant
verunt esse contrarios legi sue et a suo consortio
expellendos qui in christum credebant in christum. Et iam
ordinaverat illum sicut ex synagoga eiiciendum qui
christum confiteretur esse. Ut patet quod futurum erat ut a
postolos qui christum predicaturi erant non sine gra
vibus persecutionibus et verberibus ac peius diris de
suis synagogis expellerent. Sicut patet de ste
phano paulo et aliis discipulis christi in actibus apostolorum.
Unde persecutio nec sic subito absque provisione
contingeret eorum animos minus perturbaret. Predixit
eis in parte cum dicit. Absque synagogis facient
vos scilicet propter virtutem fidei mee quam predicabitis.

Deinde adiungit quo eorum persecutores augeatur
eis apud gentiles et ydolatras cum a synagogis
iudeorum eiecti gentibus predicabunt christum dicens
Sed venit hora ut omnis qui interficit vos ar
bitretur obsequium se prestare deo. Tanto namque fi
delis aliquis persequitur quanto magis credit
se persequi iustum negotium. Et hoc maxime verum
est cum in eo negotio se deo plus placere et p
ctes persecutorum cultum exibere et ideo tanto
contumaces et immanius persequitur quos odit. Sicut vi
demus in subiectis antiquum dominum temporalem qui se tanto
plus placere deo credit quanto ipsos quos dicunt eos
hostes contumacius persequitur et premunt. Et ad apostolos
si spectant iuste agere et ipsos quos arguunt esse iuste
pati. Sic ergo iudei habentes zelum legis divine secundum
carnalem intellectum et non secundum scientiam id est veritatem et spiri
tualem intellectum videntes quod ad predicationem a
postolorum convertentur homines et quod omnia veteris testa
menti sacramenta et sacrificia ac cerimonie delinquentur
et contempnerentur estimabant deum plus contempni.
Et ideo persequuntur istos illos qui fidem christi predicaverunt

arbitrantes se hoc facere pro defensione legis
dei et zelo testamenti eorum Ideo multi persecuti sunt apostolos
et discipulos quod arbitrabantur obsequium se prestare
deo Unde dicit paulus de se Act. 26 Ego
quidem existimaveram me adversus nomen ihesu
multa debere contraria agere quod et feci ut multos
multos sanctorum in carceribus inclusi a principi-
bus sacerdotum potestate accepta Et cum occiderentur
detuli sententiam et per omnes synagogas frequenter
puniens eos compellebam blasphemare et am-
plius insaniens in eos persequebar usque ad exteras
civitates Iste ergo habens zelum legis non tamen
secundum scientiam arbitrabatur obsequium se prestare deo
quando sanctos persequebatur Item et idolatre persequentes
et interficientes christianos vel dive arbi-
trantes se obsequium prestare deo iovi herculi a-
pollini et ceteris ydolis Sequitur tertia pars principalis
Et hec facient vobis etc. In qua ponitur anxietas que
ex pietate processit Est autem anxietas duplex
prima orta ex causa precedenti secunda ex notitia pas-
sionis Prima intelligitur cum dicit Et hec facient vobis
quia non noverunt patrem neque me Causa enim quare
quia apostoli passuri erant fuit ex parte perse-
quentium ignorantia patris et filii quasi dicat
hec facient vobis scilicet ut ex synagoga vos
eiciant Et quod interficientes vos arbitrabuntur
se obsequium prestare deo quia non noverunt patrem neque
me Ac si dicat hec causa sufficiat vobis in
consolatione scilicet quia me et patrem non noverunt Anxietas
ergo quia difficultatem persecutionis duplex in hoc
verbo insinuatur Una enim quare ex quo apostoli tanti
patris et filii ministri passuri erant tribulationes
exequentes officium predicationis multum eos anxio-
rum ostendebat quia christi dei patris sermonem ad
universa mundi Item Matthei 5 Beati eritis cum vos male-
dixerint homines et persecuti fuerint Gaudete in illa die
quia merces vestra multa est in celo Aliud est anxietatis
quod eos debuit ex hoc verbo scilicet hec facient vobis
propter innocentiam Cum enim christus deviarent peccatorum
suorum pati sanctus ex hoc quia causa passionis non
alleviat dolorem passionis Et cum aliquis sine ullius
mali conscientia innocens patitur magis ex hoc tol-
lerabilior persecutio et eius magis consolatus redditur
Sed ergo apostoli minime timendi sunt consolati erant quia quod
a mundo iniuste erant persequendi Et ideo confortatur eos
fortificat ex ignorantia persequentium scilicet quia
persecutionem eorum hec facient ex ignorantia vel ex

ex quo magnam eis incutit anxietatem in tribulationibus
futuris Deinde cum dicit Sed hec locutus sum vobis etc.
Intelligitur anxietas quod oritur ex notitia seu pre-
scientia passionis quas erant passuri Unde
sicut dicit Augustinus super Iohannem Ne ignaros atque improvisos
aliorum mala impensa comprimis cito territa
turbaret hec fuisse tamen ut hoc eis premuni-
ciaret ostendit dicens Sed hec locutus sum vobis ut
cum venerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi
vobis In hoc autem predicto scienda attendenda est
primo quod dicit Cum venerit hora Secundo quod adiungit
eorum Tertio quod addit Quia ego dixi vobis Ergo primo
cum sit Cum venerit hora intelligitur quod omnis potestas
quam mali habent super bonos limitata est et quam
horaria id est duratione huius continetur Unde quod
ex sua brevi duratione minus pertimescenda
est Et ideo dicebat Apostolus 2 Cor. 4 Id enim quod
in presenti est momentaneum et leve tribulationis
nostre supra modum in sublimitate eternum glorie
pondus operatur in nobis Ergo secundo quod addit scilicet
Eorum intelligitur quorum hora ista referenda sit
quia non dei non angelorum non sanctorum sed potius
peccatorum debet intelligi potestate malorum super
bonos in hac vita contra veritatem et iustitiae
quia de sola iustitia et veritate in sola potentia
gloriantur Imitatores illorum effecti quibus
dicit Luce 22 Sed hec est hora vestra et potestas tene-
brarum Ergo tertio vero quod addit Reminiscamini
quia ego dixi vobis colligere debent electi quod in
pati patiuntur a reprobis non deo providente et permit-
tente Non autem providens permittet electos
temporalia mala pati nisi magna bona eliceret
de ipsis Quare quod tollerabilius debent mala su-
fferre sciens ipsa a deo propter eorum utilitatem provisa
Haec autem ad evitandum predictum potest in missa de sta
tum non inutile existimavi aliquid addere quod
ad personas divinas quasi sit ut est distincte personarum
in summa predicat Vide ergo quod eorum aliqui
hoc exprimunt pertinentes ad spiritum sanctum sive proprie
sive appropriate Et aliqui pertinentes ad filium Et
aliqui pertinentes ad patrem Ad spiritum sanctum pertinet
quod sit advocatus consolator et doctor sive
confirmator Ad filium pertinet quod sit mediator
et reparator Ad patrem vero quod in eo sit principa-
litas et auctoritas Et has proprietates personarum
divinarum expressit Christus in premissis huius evangelii
Una de spiritu sancto quod sit advocatus et consolator

ꝯsolator ostendit ex nomine paraclitus Cum
venerit misit paraclitus Interpretatur enim paraclitus
advocatus et non et ꝯsolator Advocatus autem
pro tanto quia apud deum misericordias facit quos inspirat
pro peccatoribus advocare gemitibus Consolator autem
dicitur quia spe vere tribuens prestabit consolatorum
operatur in mentibus eorum quos implet Item dicitur
ꝯsolator quia hominibus viatoribus et in hac va-
lle miserie ꝯstitutis quandam consolationem tribuit
de spe felicitatis eterne Item dicitur ꝯsolator
quia ꝯstitutos inter mundi adversitates ac tribu-
lationes consolatur ex notitia omnium quod per
tribulationes ꝯsequimur eterne si constantissime
perseveret Unde et paulus videtur attribuere spiri-
tui sancto consolationes quas electi de tribulatione
mundi percipiunt et eos de spe felicitatis eterne
dicens Ro v Gloriamur in tribulationibus scientes
quia tribulatio patientiam operatur patientia autem probationem
probatio vero spem. spes autem non confundit Quia
caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum
sanctum qui datus est nobis Cum autem idem spiritus sanctus sit ꝯso-
lator ac ꝯfirmator ostendit christus dicens Ille
testimonium perhibet de me Perhibet enim testimo-
nium de christo primo in baptismo et in transfiguratione
dicens Hic est filius meus dilectus Propter quod dixit
ipse christus iudeis Et testimonium perhibet de me
qui misit me pater Secundo perhibet testimonium de
christo iohannes baptista Jo. i. Hic venit in testimonium
ut testimonium perhiberet de lumine ut omnes crederent per illum Et
iterum hoc est testimonium quod perhibuit iohannes quia
vidi spiritum descendentem Et infra Et ego vidi
et testimonium perhibui quia hic est filius dei Tertio
quia testimonium perhibet de christo scriptura Joh v
Scrutamini scripturas et ille sunt que testi-
monium perhibent de me Quarto christo testimonium perhi-
bent opera Jo. x Opera que ego facio in nomine
patris mei ipsa testimonium perhibent de me
Quinto testimonium perhibuit de christo spiritus sanctus Et hoc
multipliciter primo qui in specie columbe descendit super
eum ut dictum est Secundo qui in nube lucida obum-
bravit eum matthei xvii Tertio qui in apostolos descendens
fecit eos fortes ad testificandum de christo ut habetur
Act. i Accipietis virtutem spiritus sancti supervenientis
in vos et eritis mihi testes etc Et eodem iiii virtute
magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis
ihesu christi domini nostri Cum autem filius dei sit reparator
et mediator ex hoc patet causa sic ipse est

mediator per sanguinem i timothei ii Ita mediatur inter
deum et homines Propter quod et reparat genus huma-
num restituendo ei innocentiam per quod facit
homines dignos ut mittatur eis spiritus sanctus Io.
dicitur in littera allegata vii Tamen non dominus non
fuit datus humano generi non ad innocentiam
restituto Unde habetur infra vii Jo. Nondum
erat spiritus datus quia ihesus nondum erat glorificatus
Videtur autem quare est mittendus nobis expositum
est Et in hoc ostenditur quod spiritus sanctus procedit a patre et filio
tamquam ab uno principio Jo. dicitur Spiritum veritatis qui a filio
qui est veritas increata Et adiungit Cum a
patre procedit Et in hoc notatur in patre principa-
litas et auctoritas cum dicat Ego cum mittam
spiritum sanctum tamquam a me procedentem tamen huius processionis
auctoritas est in patre Propter quod ego ita mittam
a me quod in ipso patre est fontalitas et
auctoritas sue processionis Cum enim a me procedit
spiritus sanctus a patre habeo Cum autem a patre procedat hoc
habet a semetipso Causa enim a filio procedit ideo filius dicitur
mittere Causa ergo a patre procedit ideo additur A patre
mittitur Causa quod ut nobis fiat Cogere In die
penthecostes

Si quis diligit me
sermonem meum servabit etc
Joh. xiiii Providentia dei sic
disposuit effectus spirituales
quos facit in mundo quod in corporalibus rebus
plantavit quasdam similitudines eorundem hoc
autem ideo factum videtur ut intellectus humanus
per ea que in rebus sensibilibus percipit ꝯsurgit
ad credendum atque cognoscendum ea ad que per sua
industria non pertingit Videmus autem in herbis que
ex terra nascuntur hunc ordinem a deo plan-
tatum quia ad fructus uberes producendos exigit
bona dispositio ex parte terre et humiditas pluvie
ex parte aeris et sollicitudo exercitii ex parte
cultoris Ad horum ergo corporalium similitudinem
fructus boni operis spiritualis requirit bonam
dispositionem in operante superna preventionem
in inspirante et sollicitam admonitionem in
exhortante Hunc triplicem ordinem in loco
manifestat cum dicitur Si quis diligit me In
quo quidem triplici manifestat christus ordinem ad opus
spirituale Primo suscipientis hominis dispositionem
in Si quis diligit me Secundo supervenientis dei opera-
tionem in hec locutus sum vobis Tertio admonentis
domini consolantis in Non turbetur cor vestrum

tũtũ ad p̃m e adũtend̃ q̃ ꝯtua m̃
se pota magis elucescut Et io salua
voles maifestaĩe q̃te v̓tut e bona
dispoio hois dilĩgẽtis deu adiungit
q̃tu ĩpedimtu ꝑtat ad bonu tales
dispoitõis ꝯuaco Vez ut alliciat ad
tlez dispoitoz bona desidãndaz ꝛ ꝯua
toz eis ĩmonedaz oñt hoc dispoitois
excitaco͂z excellente Et scd̃ h' tñ ista
p̃a ps subdiuidit i tres ptes Describit n̓
erou͂ t̃a bona dispoitõz ꝑficiẽte i Si
q̃s dil. me 2o eis ꝯuacoz deficiẽte i
Qui no dilig͛t me 3o maifestacoz alli
ciente i Et smoz que au Describes g̃
bona dispoitoz ꝑficiẽte d̃t Si q̃s dil͛t
In q̃bz v̓bis ꝯmittit habitu. actu ꝛ fru
ctu habitu q̃de discẽnẽte iustos ab iu
stis sez dilcoz s' q̃ d̃t Si q̃s dilig͛t me
Dilco q̃ppe s̃ Aug̃ e g̓ra ꝛ spẽal' v̓tus
pioz atz scoz Cu cete v̓tut bonis et
malis possit ẽe q̃ues Et s̃e .17 d'tm
h sola e q̃ diuid̃t ĩt' filios regni etni ꝛ
pditõis etne Vez qm no pt tal' habitus
ociosus ẽe i aĩa Jo adiungit actum dicẽs
Smoz meu s̃uab͛t Sic n̓ d̃t Gg̃ i ol
Nuq̃ e aor di ociosus opat̓ n̓ magna
si e Si at opaĩ renuit aor n̓ e Jlo pt
at aq̃s opaĩ maiora q̃ s̃uaĩe pcep̃ xo
ꝛ eis doctria q̃ tal' obs̃uacia ad vitam
pducit etna Ipe xp̃s q̃ deu e Jo 8 Si q̃s
s̃moz meu s̃uauit in̄tz no gustabit
ĩetim Et ideo salua͛oꝛ ad obs̃uanciaz
s̃monu suoz disci͛os inducẽs Jo xv di
cebat Si pcep̃ mea s̃uauit̓ manebit̓
i dilcoe mea sic ꝛ ego pcep̃ pris mei
s̃uaui ꝛ maneo i eis dilcoe Et quoniaz
bonu habitus actus opantis bonos fructus
acq̃rit Jo adiungit 3o fructu dicẽs Et
pr mens dilig͛ eu Quamis n̓ deus no
sit acceptor ꝑsonaꝛ e tn̄ app̓bator boꝛ
Jta q̃ bonus app̓bat opãnte Deinde opa
eius ꝑm g̃o eis app̓bare e sum dilig̃e Qa
g̃o pr celestis q̃ filiu suu misit i mũd app̓
bat os q̃ doctria filij i carne loq̃ntis s̃er
uat Jdeo bn̄ dix sbdẽs Et pr m̃s dilig͛
eu Et qm̄ illu app̓bat deus ip̄o dilig̃e
que no ĩhabitat p donu g̓re ꝯfsuãcts

Jdo adiung̃ dix͛t Et ad eu veniem ꝛ ma
sioz ap͛t eu faciem Venit q̃ppe deus ad
hoies p amor͛m qn̄ ho venit ad ip̄m per
obediẽ obsequiu Ve͛t ad hoĩes p ĩnela
cõz s̃m qn̄ ho venit ad ip̄m p dilatacõem
cord͛s Vñ Aug̃ s͛ Joh eod loco Veniut
quid̃ ad nos du venim ad eos veniut
subueniẽ du venim obediẽ veniut il
luniãdo du venim ĩtuẽ veniut ĩpleto
du venim capiẽ vt sit nob no exĩnca
coꝛ masio s̃ ĩtima sit nob no transitoria
visio s̃ etna Jo add̃t Et masioz ap͛t eu
faciem Venit g̃o deus ad hoz p g̓raz s̃ i eo
masioz facit p ꝑseũancia Et io q̃ pos
t' accepta; g̓raz ad petm reũt͛ ad eu sic
tm̄s venit q̃ ap͛t ip̄m masioz no facit
Et h' e q̃d d̃t Gg̃ i ol' Jn quozda eled
corda vẽt ꝛ masioz no facit q̃ p ꝯpũc
tom quid' ĩ ꝯspectu di ꝑoptut s̃ tempe
teptacois h' ip̄i q̃ ꝯpucti fuerat obli
uiscũt͛ sic q̃ ad ꝑpetrãda pcta redeunt
ac si h̄ minime plãxissẽt Qui g̃o deu vẽ
dil͛t ꝛ eis madata custod̃t i eis corde dig̃s
ꝛ venit ꝛ masioz facit Qa sic eu dimt͛
aor penetrat ut ab h̄ aore teptacois
tpe no recedat Ecce quo deus masione
fac͛t i hoie ꝑ ꝑseũanciaz ad que ꝯmo
veniat p g̓raz Vñ ꝛ saluator ꝑmittẽs
discipl' g̓ras Jo .14. ꝑmisit eis ecl eiusdẽ
g̓racie ꝑseũan͛cz d' Et ego rogabo prez
meu ꝛ aliu paclitu dab͛t vob ut maneat
vobcu ĩetim spm veritat Deide cu d̃t
Qui no diligit me s̃moz meu no s̃uat
maifestat ꝯuaciõs boi deficiẽte Sic d̃t
Jeron͛ difficile e' l̓ma͛m aiam aliq̃ no
amaĩe q̃ ad ĩferioib p amoz ĩtend͛t ad
ĩferiozib p desidi͛m ĩh̄et Qui ĩtend͛t
celestib p amoz studz s̃uaĩe regla̓s q̃bz
mediãtib ꝑueniat ad celu Qui vo ĩhẽt
terreis p desid͛im ꝯtẽpnit l' negligit
celestia pcep̃ s̃uaĩe Jo bn̄ dix͛t salua͛oꝛ
Qui no dilig͛t me s̃mõs meos n̓ s̃uat
Sed n̓ q̃ d̃t Gg̃ i ol' Tato vnq̃sq̃ a
sup̓no aore disiũgit͛ q̃to ĩfĩs delecta͛
Deinde cu d̃t Et s̃moz meu q̃ au͛ sub
iungit maifestaoz alliciẽte Et unde h'
ẽe eu cuda tate ꝯtoi q̃ posse q̃s dubi͛e

Quod quando fit quod vir suus diligat sermonem
ipsius servatos et precepta eius custodierit etc.
Et sermonem quem audistis non est meus sed eius qui
misit me patris. Ac si aperte diceret. Ideo
vir meus diligit eum qui servabit meum sermonem
quia sermo meus sermo est patris mei. Quia ergo
quilibet diligit conservatorem sui sermonis consequens
est ut pater diligat conservatorem sermonis mei quia
talis sermo est ipsius patris. Vel aliter. Quia dixerat
qui non diligit me sermonem meum non servat
ne aliquis opinaretur quod aliquis conservator sermonis
non posset diligere patrem celestem hoc excludens
dicit. Et sermonem quem audistis non est meus
sed eius qui misit me patris. Cui dicit Glossa. Non
me solum sed neque patrem amat qui hunc non
audit sermonem. Et dubitatur aliquis de hoc dicto
Symmus ei dixit. Si quis diligit me sermonem meum ser-
vabit. Ait dicit. Sermo quem audistis non est meus
quod videtur oppositum sonare quod meus et non meus.
Ad hoc dicitur quod in conditione filius est ei quia ut
dixit Io. vii. Mea doctrina non est mea sed eius etc.
Et ideo eundem habet intellectum id est verbum et istud quod
hic dicit. Potest ergo triplex hoc exponi. Primo secundum visionem vel
In dei filio idem est esse filium et esse sapientiam geni-
tam et esse verbum. Sic ergo quod sit filius non habet a
se sed a patre. Ita potest dici quod filius non est
suus sed patris. Quia ergo sit sapientia genita et verbum
non est suum sed patris ita quod est filius verbum et sapientia
patris. Cum ergo sua doctrina sit sua sapientia
et verbum eius sit sermo eius. Sua doctrina non est
sua et sermo eius non est suus sed patris. Vult ergo
in talibus locutionibus ostendere quod quicquid habet a patre
habet. Secundo potest sic intelligi doctrina que est mea
vel sermo qui est meus secundum divinitatem non est meus
sed humanitate. Quia sermo non quem per os carnis
ipsius proferebat instrumentaliter pertinebat ad naturam
humanam causaliter et principaliter vero ad divinam. Sic enim
aqua fontis transiens per canale non est ca-
nalis principaliter sed fontis. Ita doctrina non a
fonte divinitatis transiens per canale humanitatis
erat divinitatis fontaliter et principaliter. Humanitatis vero
instrumentaliter. Tertio in filio in quantum deus est sibi con-
stitutus in patre auctoritate. Quicquid ergo ea que
habet dei filius sua sunt in veritate. Ideo attribuit sua
ipsius ad auctorem. Ut sic vivificet predicta
verba. Doctrina que est mea vel sermo qui est meus
secundum veritatem sed veniente proferendi non est meus

ipsius ad auctorem attribuendi. Quia et omne quod
habeo a patre nascendo accepi. Et hoc est quod
infra dicit Ioh. xvii. loquens ad patrem. Nunc cog-
noverunt quod omnia que dedisti mihi abs te sunt quia
verba que dedisti mihi dedi eis et ipsi acceperunt
et cognoverunt vere quia a te exivi. Et infra. Ego
dedi eis sermonem tuum. Sic ergo meus et non
meus non implicat contradictionem diversis respectibus.
Hec tertia pars. Primo dicit. Hec locutus sum vobis apud vos
manens. Ibi sufficienter dominum operatio. Ubi
primo introducitur christi corporalis presentia loquentis.
Secundo promittit dominum intellectualem instructionem ipsius paracliti
Tertio relinquit homo concordiae veritatis in pace
mea. Primo ergo introducitur christi presentia lo-
quentis cum dicit. Hec locutus sum vobis etc. quod dicit hec quidem
profunda celestia et diligenter cogitanda quod
sublimia ad tabula tenere quod apud vos manens
vobis adhuc mediis locutus sum corporali presen-
tia que longe ab ea distat que sequens dominum est
in nobis. Ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus
que potius spiritualis est. Hec alia est in qua ma-
sio qua promisit futurum. Alia vero hec quam
presentem esse testatur. Illa spiritualis est atque intrinsecus
mentibus redditur. Hec corporalis forinsecus oculis atque
auribus exhibetur. De corporali mansione dominum est
Io. i. Venerunt et viderunt ubi maneret et apud
eum manserunt in die. De spirituali autem man-
sione quam sepius promisit dicit i. Ioh. iiii. Deus
caritas est et qui manet in caritate in deo manet et
deus in eo. Secundo promittit dominum intellectualem
instructionem cum dicit. Paraclitus autem spiritus sanctus etc. Ubi notat
primo convenientem denominationem. Secundo personalem expressionem
tertio eternalem emanationem. Dicitur ergo primo convenientem
denominationem huius dominum cum dicit paraclitus autem eius
nomina colliguntur ex duobus scilicet duas interpre-
tationes ipsius vocabuli. Dicitur enim paraclitus advo-
catus sive consolator. Convenit ergo huic
dono scilicet spiritui sancto nomen paracliti in quantum
idem est quod advocatus. Quia apud iustitiam dei
patris pro peccatis illorum intervenit quos inspiratione
facit [illegible] postulare. Unde quod bene dixit
apostolus Ro. viii. Ipse autem spiritus postulat
pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Quod sic dicitur
intelligendum. Postulat quia illos in quibus habitat
postulantes et gementes facit. Et hoc est
quod dicit Gregorius. Ideo advocatus dicitur quia pro
errore delinquentium apud iustitiam patris

introeunt. Nam unum subiectum est cum patre et filio excitatione pro delinquentibus prohibetur, quod eos quos replevit excitatos facit. Convenit ergo huic dono hoc nomen in quantum id est quod consolator. Loquebatur enim christus discipulis de suo corporali recessu ex quo poterant eorum mentes contristari et turbari. Ut ergo eorum subveniat desolationi promittit eis donum consolatoris. Et hoc est quod dicit Cyrillus: Ut autem eius corporalem recessum facilius sustineant, parat eos promittens quod eius recessus maiorum eis erit causa futurorum bonorum. Unde ipse dixit prius Joh. 16: Ego veritatem dico vobis quod expedit vobis ut ego vadam. Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos; si autem abiero mittam eum vobis. Secundo ponitur personalis expressio cum additur Spiritus sanctus. Cum enim cum quibus personis in trinitate id sit cum alia in trinitate substantia in divinitate et in potentia, tertia est alia in proprietate ac personalitate. Quia aliarum nomina diversa eis conveniunt, ut hoc nomen pater soli personae convenit, et ipsius personalitas per hoc nomen specialiter exprimitur. Ad notificandam ergo personam tertiam in trinitate positum est hoc nomen spiritus sanctus. Ita quod spiritus absolute dictus de deo declarat essentiam, Joh. 4: Spiritus deus est. Sed hoc nomen spiritus cum hac additione sanctus proprie declarat personam sanctam in trinitate. Quae pro tanto convenienter exprimitur hoc nomine quia est amor sanctus a concordi voluntate patris et filii spiratus. Et ideo dicit Aug. in V de trinitate: Spiritus sanctus est ineffabilis patris filiique communio. Tertio notatur eternalis emanatio cum additur Quem mittet pater in nomine meo. Ab illo enim aliquis mitti dicitur quem respectu eius habet auctoritatem. Nulla vero persona in divinis habet auctoritatem super aliam nisi procedat ab ea. Si ergo pater mittit spiritum sanctum ab ipso procedit. Ulterius in nomine eius mittitur aliquis cuius virtute fit missio. Unde Ps.: Benedictus qui venit in nomine domini convenienter exponitur, id est in virtute domini. Et Joh.: In nomine meo demonia eiicient, hoc est in virtute nominis mei. Si ergo ille habet virtutem et potestatem super eum quem mittit

in eius nomine, sequitur quod filius habet potestatem super spiritum sanctum qui mittitur in eius nomine: Quem mittet pater in nomine meo. Nulla autem persona in divinis habet potestatem super aliam nisi procedat ab ea. Ergo spiritus sanctus procedit a filio. Ex hoc ergo quod pater mittit et in nomine filii fit missio spiritus sancti, ad eternam manifestatur quod ipse spiritus sanctus ab utroque procedat. Et sic eterna emanatio eius ostenditur in hoc quod ab utroque mittitur in tempore sicut ab utroque producitur ab eterno. Eum enim a filio mittatur qui a patre mittitur, patet Joh. 16: Si autem abiero mittam eum ad vos. Hoc enim dictum est de eadem missione de qua nunc dicitur Quem mittet vobis pater in nomine meo. Huic expositioni concordat Didymus sic dicens: Iste ergo spiritus sanctus in nomine filii a patre mittitur, quod in unitate sit unitus ad filium, unde filii dictus est spiritus. Quarto describitur eius virtualis operatio cum adiungitur Ille vos docebit omnia et suggeret vobis omnia. Hec enim est differentia inter verba que habent intellectum corporalem et temporalem et ea que habent intellectum spiritualem. Quia verba que habent intellectum temporalem per se vel ab exteriori instruente attingi possunt. Sed capacitas humani ingenii per se non potest attingere veritatem verborum que habent sensum spiritualem. Sed oportet in eis habere doctorem interiorem qui doceat intrinsecus veritatem eorum que forinsecus audiuntur. In hoc ergo patet virtualis operatio spiritus sancti quod veritatem verborum que intellectum habent spiritualem intrinsecus inspiratione docuit. Et ideo bene dicitur Ille vos docebit omnia. Verum quia talis doctrina est quasi imperceptibilis et occulta, ideo additur Et suggeret vobis omnia quecumque dixero vobis. Suggerit enim non quasi sit minor et doceat verba minora, sed quia occulte manifestat ea que intellectus capacitatem excedunt. Huic expositioni concordat Greg. in omelia dicens: Ipse vos docebit omnia quia idem spiritus nisi cordi assit audientis otiosus est sermo doctoris. Nemo ergo docenti homini tribuat quod ex ore docentis intelligit, quia nisi sit intus qui doceat

Doctoris ligwa extiq̃ i vacuu laborat
Et post ex m ibid' Bẽ d' illo q̃ cu
pdicatez audiebat dicẽs Ecce vnam
loquel voce oĩs p̃nt audite n̄ p̃nt
tn̄ sensu audite vocẽ papul Cu ergo
vox dispar no sit cur g° i cordibus
viris dispar ẽ voc intelligẽcia Nisi
q̃a p h° q vox loquit qnt admonet
ẽ magr intus q̃ d' voc intellige^a q̃sa
spear dou ponit^t co h' s'ih° v̄bo ex
saluator existẽs cu disc' mlta diffici-
lia eis dixit ad intelligẽdu mlta eo
ꝛ vala q̃ incout retine no potuerit
ppt fragilitatez v̄tut meoratiue
Dũt ãqua tacuit quor ad° n̄ erat
capaces Vñ p° Joh 16 Adh° mlta
habeo vob dice s̃ no potest portãe
mo Aduenies g° s̃s eor intellcm
ita illustrat ut oĩa difficlia intellcu
penetraret Ipor memorias ita con
fortaut ut oim v̄bor ꝛ gestor cristi
meores fierit Et sicut intẽs eor capa-
ces fecit ad penetradaz oĩa occlta ad
salutez nr̃a d' quib; tn̄ p se qm p
postis sunt instruendi erat Recte g°
d' Ille vos docebit oĩa ꝛ suggeret vob
oĩa q̃cuq dixeo vob h' ẽ Glo Theoph
dicent Spũs ergo suus ꝛ docuit et
qmeorauit Docuit quid' q̃ no dixerat
eis ẽsto tm̄ no valebat portãe Co-
meorauit v° quecuq dixerat dns sed
obscurit eã vel intellcus tarditate co-
mendaẽ meorie nequiuert P° relinq^a
vnio qcordit necẽs cu dr Pace relin-
quo vob Consuetu° ẽ illor q̃ bn̄ volut
dispensaẽ ꝑ familiaribus ꝛ carioribus pa-
q̃ciora relinquit Jo saluator corpalit
a discis recedens preciosu ꝛ cary thesau-
ru eis reliq̃t vix pace dicẽs Pacez
relinq° vob pace mea do vob Et qm
no dedt eis h° donu ad deceptoem sed
ad consolacoem no ad subiiciendu sed
ad muniendu Ideo adiungit No que-
mudu dat e° do vob Etiã mudam int-
du pacez dant sibiuicẽ adiuicez vt
alter alteru decipiat fraudul aliqñ
ut sine molestia tpal' laboris viuat

Ego aũt no taliter do vob pace s̃ potiq
ad h° do eã ut alt' alteru sincero corde
diligat Et ut vnuq̃sq̃ vir in ppt me
tpales molestias equaimit ferat Nũ-
tu aut bonu sit h° q̃d' ẽsto discipl' suis
dedit ꝛ reliq̃t sc̃a pax pat si attendas
q̃d sit pax Est em s̃m Aug' d' v̄b dni
serenitas ment tranquillitas ani sim-
plicitas cord' aoris vinclm consorcium
caritat Et subd' Nec ad hereditatem
dni potit peruenire q̃ testamentu pacis
noluit habe Nec potit qcordia hre
cu ẽsto q̃ discors voluit ee cu xp̃iano
Et aduertend ẽ q̃n ẽsto dixit Reliq°
no addit meaz Et simplr inq̃t pace
relinq° vob Cu aut dixit do addidit
meaz d' Pace meã relinq do vob Cuius
dicti ra° pt colligi ex qsidãcoe pacis
Est em pax tpis q̃ bona pt ee ꝛ est
qua pt aĩs male vti ppt q̃s abusu
Jbm̃ dr zelaui sup iniq̃s pacez pctor
videns Est scd̃o pax pectoris i qsciencie
ꝛ h' ẽ bona d' qua Joh 16 dr° saluator
In mudo pressura habebitis i me aũt
pace Et q̃a in h° mudo d' qm lege q̃
libet inueit i se aliq̃d q̃d' eã qsciaz re-
mordz Ideo tal' pax i p̃nti vita no
ẽ pfecta Est tcio pax etnitat q̃ sic
bona ẽ q' pfecta Saluator g° corpal'r
discipulos relinques pacez tpis h° est
pacez mutuaz q̃ nostra potiq dicẽda
ẽ q' nr̃a sp̃a q' sit sua reliq̃t Et pace
pectori h' ẽ qsciencie q̃ ppt i morsu
qsciẽ sicut nr̃a ẽ nob reliq̃t Jo dixit
pace relinq° vob Pace v° etnitat que
pfecta ẽ ideo potiq sua q' nr̃a discipl'
pmisit dicẽs Pace mea do vob h' est
1a pax qua pmittit dns Ysa 32 Se-
debit inq̃t ppl's meus i pulcitudie pacis
i tabnaculis fiducie ꝛ i req̃e opulenta
Possũt tn̄ sane intelligi ex cristi v̄bis
intelligit d' pace qua insti hnt in xp̃o
Ita q' qñ d' pace relinq° vob sbitd' d'
ẽ meaz Lyra exponit ꝛ eos precedit
qcordat Aug' sr Joh vbi d' Pace vob
reliq̃t i h° sclo i quo manentes hostẽ
vincimq Et ut cos hic inuicez diligamq

pace dabit suaz nob i futuro seclo quando
sine fine hoste regnimus ubi nullu dis
sentie possim Pax est nob ipe e z cu
credimus qz e z cu videbimus eu sicuti est
Eg qd e q ubi dr Pace relinquo vob no
addidit meaz Ubi vo ait Do vob dixit
mea utrobiqz subaudiendu e meam
z ubi dictu no e Ecce gsuma expositio
nis ulte Adiungit aut ide Aug con
firmacom exposicionis pcedentis An
forte z h ecq latz Pace em sua cum
voluit intelligi qualez ipe ht Pax vo
ista qua nob relinqt in h seclo potius
nra intelligi e qz ipius Illi quippe
nichil repugnat i seipo qz nullu habz
omo pcim Nos aut talez pacez adhuc
habemus in q dicamus dimitte nob debita
nra Item que int nos ipos e nb pax
qa invicez nob credim qz invicez dili
gimus Sz nec ipa plena e qz cogitacoes
cordis nri adinvicez no videm Vel
alit expom pot Pace relinquo vob u sed
qz dt b Aug 19 li de civi dei c 13 Pax
aie rationalis e ordinata cognicionis
accionisqz gsensio Pax hois mortalis
z dei e ordinata in fide sb etna lege
obediencia Pax celestis civitatis e or
dinatissima z gcordissima societas fru
endi deo z invicez i deo Etna go cristus
corpalit relinqus discipulos eis dorm
relinqbat gracie p qua etne legib
obedirent dt pacez relinquo vob qua
vos mortales etnis legib obediendo
gcordes sitis cu do Et sic relinquo vob
pace q dz ee int hoies q sut adhuc in
statu viatis z ipm dm Sz qm pmitto
vob pace q e in celesti civitate gsistens
i ordinatissia z gcordissia societate fru
endi do Io pace meaz do vob h em
pax mea e qa ipam pfecte possideo
cel ab istanti mee gcepcois Cristus ei
fuit pfcus gphensor et i vtero matris
Et ido pace etne fruicois sp habuit z
pp suas sequentib se pmisit Et qm
hoies huius mundi no dant s pace adin
vicez ut deo sz ut h mudo pfruantur
Cristus at fidelib suis dat pacez no

ut h mundo sz ut do tm fruant Ideo
addidit No quo mundus dat eo do vob ide
sm Aug No quo hoies daut q diligt
mundu q pptra s daut pace ut mundo
sine molestia pfruantur Sc 3a po
sita hec erit No turbet cor vrm In
q describit admonitio dni gsolacois q
ex trib colligit Ino ex fastigio glori
ficacois No turbe cor 2o ex triumpho
i sui reditu i Et ut dixi vob 3o ex bnfio
redempcionis i Iaz no multa loqr 4o
go gsolatur eos cristus ex solemnitate spi
ex fastigio sue glificacois qua latet
insinuat Ita q tn qz pmittit ipo quad
sentur exhortacom dices No turbe
cor vrm neqz formidet Sic n dt Aug
ex h turbari z formidare potat cor
illorum qz recedebat ab eis qvis reiturus
ad eos Ne forsan grege lupus h int
vallo invaderet pastoris absencia Et
ido gsolaus eos dt No turbe cor vrm
Ac si apte diceret Non turbari debetis ex
h qz qvis pacez mea vob relinqua
tn vos corpal desero Tm non desero
vos pncia deitatis immo vobiscu su usqz
ad gsumacom secli Deinde cu dt Audi
stis qa eo dixi vob ic repetit ptitaz
allocucom Cupies em salvator disci
plos suos exhortans de sua corpali
absencia dixit eaz ad h ordiatuz ut
pareret discipuli locu mansionis etne
Et deum venturus eet ad eos atz assump
turus ad seipm Io 14 e sic invicem Cu
qm dixisset vob qz vado parare vob
locu z si abiero z pparavero vob locu itm
veniaz z accipiaz vos ad meipm Hanc
aut allocucom cum gsolacone plenis
simaz repetens dt Audistis qz eo dixi
vob vado z venio ad vos Ac si diceret Sic
vado ad prem qd vos gturbat tn ad
vos veniaz qd vos gfortet Sic g audi
stis qz eo dixi vob vado qd est nra cau
desolacois Ita z audistis qz eo venio ad
vos qd e nra integre gsolacionis
Item Sic audistis qz vado psolue de tu
tous huiam gnis p morte corpis ex
qo gtristamini Ita audistis qz venio ad

vos p̄ sui resurrectionis victoriā ex q̄ delectari debet. Nunc ē q̄ statim subdit latentē gaudiū suī glorificationis dicens. Si diligeretis me gauderetis vtiq̄ q̄ ad patrē vado q̄ p̄r maior me ē. Consuetū dilectionis ē ut gaudeat d̄ p̄motione ꝛ sublimatione dilecti. Quā ḡo ēēt sc̄dm nām humanā sublimandꝰ exaltandꝰ ꝛ glorificandꝰ p̄ h̄ q̄ relinquēdo mundū ibat ad patrē. Ideo eleuatione glorificationis insinuās dicit. Si diligeretis me gauderetis vtiq̄ q̄ vado ad patrem. Qui enim nō reliquit patrem sc̄dm diuinitatē qui exiuit a patre ꝛ venit i mundū. Et tn̄ exisse dr̄ sc̄dm formā humanitatis assumpte. Ita nec accessit d̄ nouo ad patrē sc̄dm deitatē quādo relinquens mundū iuit ad patrē sc̄dm talis recessus fuit sc̄dm humanitatem. Quod insinuatur qui addit. Quia p̄r maior me ē. Sc̄dm enim illā naturam ascendens iuit ad patrē sc̄dm quā p̄r maior ē ipo. Constat autē q̄ h̄ nā humana ē. Et q̄ ex h̄ q̄ talis natura accessit ad patrē p̄mota ē et sublimata ad statū glorie ꝛ ad imortalitatis fastigiū congaudendū fuit eis. Vn̄ glo. ꝛ ē accepta ex dictis Aug. sup̄ Joh̄. Eo q̄ eat ire ad patrē ꝛ recedē a nob̄ mutare atq̄ imortale facere qd̄ suscepit mortale ex nob̄ ꝛ leuare i celū id qd̄ fuit in t̄ra p̄ nob̄. Natiue ḡo humane congaudendꝰ ē eo q̄ sic ē a v̄bo assumpta ut imortalis efficiet̄ in celo atq̄ ita fiet t̄ra solis ut incorruptibil̄ puluis sedet ad dexterām p̄ris. Consolat̄ ḡo xp̄s discipulos d̄ sua absentia turbatos ex sublimitate sue glorificationis dicēs. Si diligeretis me gauderetis vtiq̄ ꝛc. Tertio consolat̄ eos ex triūpho resurrectionis dicēs. Et nunc dixi vob̄ p̄usq̄ fiat ꝛc. Ap̄li enim ex fidei sue puritate ī capiebant alta misteria maxime q̄ d̄ diuinitatis xp̄i altitudine dicebant̄. Ideo nō intelligebāt p̄fecte q̄ potēa diuinitas tanta eēt ī eo ut possit īsurgē a mortuis t̄cia die. Vel si hāc fidē habuerit cū passiōē tn̄ eā mortis x̄ tpe p̄diderūt. Et io dr̄ Aug. ī sū. Ex ipo mortuo tpi dauerit discipli ꝛ putauerit q̄ā pereūt. Dixit ḡo eis ꝛ mortis tpus. Vado ꝛc.

Et resurrectionis glām. Et venio ad vos. Ut cū p̄ mortē eū īsurrexisse viderēt facilius crederēt ip̄ eē dei filiū q̄ ex v̄tute p̄pria a mortuis īsurrexit. Ideo dr̄. Et nunc dixi vob̄ p̄usq̄ fiat sc̄ ante mortem q̄ā īsurrectionē. Ut cū factū fuit sc̄ v̄tz credatis sc̄ nō tn̄ illa sc̄ et ea q̄ sūt de mea deitate. H̄ n̄ nō dicū ē thome. Quia vidisti me thoma credidisti Jo. xx. Aliud n̄ vidit et aliud credidit. Humanitatē vidit ꝛ diuinitatē credidit dicēs. Dn̄s meꝰ ꝛ deꝰ meꝰ. Huic expositioni concordat Aug. sup̄ Joh̄ dicēs. Sic reba q̄ videnēt agi ī nob̄ ut ea credam̄ q̄ nō vident. Illud itaq̄ dt. Cū factū fuerit credatis q̄ eū p̄ modū visuri erant viuētē ꝛ ad patrem ascendētē. Quo viso fuerāt creditur q̄ ipe eēt xp̄s filiꝰ dei q̄ h̄ potuit ꝛ facē ꝛ p̄dicē ātequā faceret. Creditur aut h̄ nō fide noua sc̄ aucta sc̄ ēēt cū mortuꝰ eēt defecta cū surrexisset p̄fecta. Tertio consolat̄ eos ex beneficio redēptionis. Et quidē ip̄a redēptio facta ē p̄ p̄pria mortē. Ideo ondit mortem d̄ p̄ximo īminetē. Et p̄o manifestat dyabolicā ip̄ius p̄tatē. Tertio se p̄ mortem spontanee subeuntē. Ostendēs ḡo p̄o mortem p̄ quā redēptio erat fienda imminētē d̄ p̄ximo dt. Iā nō multa loq̄r vobiscū. Ī dicebat sc̄ recedē q̄ iā īstabat tpus ut cōp̄hendēt̄ ꝛ ad mortē ducēt̄. Secūdo ondit dyabolicā eius morte p̄tatē d. Venit enī p̄nceps mundi hui̇ id ē dyabolꝰ qui q̄rit p̄ncipatū oīb̄ p̄tā. Sic n̄ sc̄ auctor ē malorū ita p̄nceps ꝛ capt factꝰ oīm repbor. Non habēs dominiū creatur sc̄ p̄ncipatū culpar. Ad insinuandū ḡo rat̄ p̄ncipatū dicit̄ p̄nceps mundi hui̇ h̄ ē mundanor hom̄ ī spūtu vitā hn̄ mundi ꝛ p̄ctā sectant̄. Vn̄ ap̄lus cū dixisset. Nō ē nob̄ collucta ̄ aduersꝰ carnē ꝛ sanguinē sc̄ aduersus p̄ncipatꝰ ꝛ p̄tates rectores mundi tenebrar harū. Addit̄ h̄ ē i. p̄nceps d̄ q̄o dn̄s ait Jo. xii. Nunc p̄nceps hui̇ mundi eiciet̄ foras. Iste ḡo p̄nceps accepta licentia ex dn̄a p̄missiōē venit ad p̄suadēdū ꝛ ad laborandū q̄ me tradit ad mortē

p manu malorum inbrevis suorum Sed tamen in me non habet quicquam Quia in illis habet aliquid quod eos trahat ad mortem Quia vel nascendo vel vivendo peccato sunt obligati Et quia ipse cum illis pati videro videtur in me quod ad se pertineat reperit Unde Aug In me non habet quicquam quia nec cum peccato deus veneat nec eius carnem de peccati propagine virgo peperit Verum quis dubitari posset et dicere Cur ergo moriens si peccatum non habes et cur diabolus hanc potestatem supra te habet si in te quicquam non habet Ad hoc dicit quod statim se sponte ostendit mortem subire dicens Sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem et sic mandatum dedit mihi pater sic facio Sicut aperte diceret quod mortem suscipio non est ex necessitate sed ex spontanea voluntate Nec est ex debito peccati sed virtute obedientie quam obedientiam ad patrem habeo ex vinculo dilectionis Quia ergo diligo patrem ipsius adimpleo voluntatem Et sic mandatum dedit mihi quod per obedientiam mortis debitum totum mortis persolvam sic facio et ideo morior pro salute hominum non recuso Cuius mortis sicut nos hodie participes sua gratia efficiat Amen

Dominica secunda post trinitatis

Homo quidam fecit cenam magnam et vocavit multos etc. Luc. xiv. Cum status requirit convenientes proprietates et operationes personarum que sunt intra talem statum Et ideo imperiale regimen requirit quod imperator habeat conditiones et competentes quarum prima est largitatis munificentia ut sit munificus in dispensando Secunda solleris prudentia ut sit providus in acquirendo ita quod per ipsius prudentiam multotiens imperium et subditi reducantur ad pacem non obstante quod aliqui pacem respuant oblatam Tertia est iustitia qua puniantur excessus ita quod malus non reportet comodum de malitia sua Cum ergo christus ihesus qui in mundi regimine temporale dominium tenuit sit perfectus in regimine spirituali et subiectis tres conditiones predictas sic ostendit habere in spirituali regimine ecclesie in presenti evangelio quod dicit Homo quidam fecit cenam etc. In quo christus ostendit primo sue munificentie largitatem in homo quidam fecit cenam magnam Secundo quod ingratos providentie sagacitate dampnat Et cepit se omnes Tertio cum eosdem iustitie equitate infine Amen dico vobis Primo ergo ostendit christus sue munificentie largitatem dicens Homo quidam fecit cenam etc. Ad cuius commendationem introducuntur quinque Primo benivolentia domini quia homo quidam Secundo eminentia convivii quia fecit cenam magnam Tertio habundantia consortii quia vocavit multos Quarto elegantia nuntii quia misit servum suum Quinto opulentia bonorum quia parata sunt omnia Commendat ergo primo manifestam largitatem christi nos invitantis ad refectionem eterne dulcedinis Primo quantum ad benivolentiam domini cum dicit Homo quidam Sicut enim ex benignitate dei factus est homo sic ex eadem nobis preparatur dulcedinem refectionis eterne Hic enim est ille homo qui de se ipso singulariter loquens dicit Venit autem filius hominis querere et salvum facere quod perierat Commendat eam secundo eminentia convivii cum dicit fecit cenam magnam Sed enim quia cena sunt eminentiam habuit dignitatis Unde Greg. in omelia Quid per cenam eterna refectio designatur quia post prandium cena restat post cenam vero nullum convivium restat Beda super illud fecit cenam magnam quia satietates eterne dulcedinis preparatur Commendat tertio eam ab habundantia consortii quia vocavit multos Sicut enim deus ex largitate sue bonitatis multas condidit creaturas que possunt esse beatitudinis participes Sic ex eadem largitate multos vocavit et ad eandem beatitudinem invitavit Et vere multos quia de omni gente de omni statu et de omni lingua ac omni etate qui sit rationis capax plurimos ad beatitudinem consequendam vocavit Commendat eam quarto elegantia nuntii quia misit servum suum dicens invitatis ut venirent Dignitas servi ex domini benignitate dependet Unde quibus servus tanto maior est et dignior ceteris pluribus quanto maior et melior ac dignior dominus servus est homo autem iste qui cenam fecisse multiplex adeo magnus dominus est quod in eius comparatione alii domini potius servi quam domini sunt Et ideo sic ei servire regnare est Sic eius servi reges sunt Ideo elegans nuntius missus est quando

seruus talis dm̄ missus ad vocand' inuitatos
dicit᷑ desperatos Conuendat eciam eand' im-
mensitatem sufficiencia siue opulencia oīs
boni D' qua subdit᷑ oīa parata sunt oīa Vē
conuiuii ī refectione etne habundans est
qa oīa erūt parata beatis Celū ad hītand'
angeli ad congaudendū cum̄ ad pfruend'
hanc opulenciam preparatam cōsiderabat ysaias
qui dicebat ecd' oculus nō vidit abs
te q̄ preparasti expectantibz te Et aptus
i Cor 2 eand' sniaz repetens dt oculus
nō vidit nec auris audiuit nec ī cor hoīs
ascendit q̄ preparauit deus diligentibus se
Magna ē g° hui' conuiuii opulencia Eius
em magnitudo omnes transcendit cogitacōm
sensuales omnes eciam intellectuales aspec-
tu vtr ul' dimensum Sic ī expo᷑ Aug'
ī quad' epta Oculus eā nō vidit qr nō
ē color Auris nō audit qr nō ē sonus
et a siti nullus sensus attingit ad eam
qa qd'lz obiectum sensitiuū transcendit Et
ī cor hoīs nō ascendit qa nō ē infra
sz supra naturalem eius virtutem Sensus iste
parabole anagogicus ē quātum ad prin-
cipalem intentum Alr tn potest intelligi homo
quidā ēst scilicet q̄ ex natura bonitate factus
ē homo Et quidā qa singularit' fuit
ī eo puritas humane nature Sic em
dt Aug' Ipse venit de altitudine humane
nature eo qr assumpsit eam purissimam sicut
fuit creata ī sua inocencia originali
Ipse fecit cenā magnam Cum volentibus
ei credere eique adherere preparat felicitatis
refectionem eterne Cuius refectio optime per
cenā magnā describit᷑ qr nullo claudet᷑
fine sed ipa erit finis et tminus omnis
expertate delectacionis Sic cena finis ē
oīs refectionis diurne et erit magna p
continenciam oīs boni Ad hāc vō refectionem
multos vocat qa euangelicam tubam
constituit p quā oīs status oīs etas vtriusque
sexus vocat᷑ ad regnum Hora autem cene h°
ē ī vltima etate sctī sic cena ī vltima pte
dei Et misit seruum suum h° ē ordinem
predicatorum qui eand' doctrinā euangli-
cam diuulgauit ad vn̄' aliud dicunt v̄
ut inuitatos ad eand' regni etni cenā
venirent Qa ibi parata sunt oīa Parata em
ē ibi summa veritas offerens se intellectui
ad contemplandū eam p visionem summa
eternitas offerens se memorie ad possidend'
p tencionem Summa bonitas atque iocunditas
offerens se voluntati ad degustand' p frui-
cionem Sic g° patz allegoricus sensus q' tn
moralem presupponit h° ē bonos mores
ī hīs q̄ vocantur Potest tn eciam allegorice
pertractari h° mō Homo quidā scilicet ēst īmi-
nente passione in qua patuit humanitas
eius veracit' fecit cenā magnā qn cū
discipul' manducās agnum pascale cōtu-
tribuit sui corporis et sanguinis sacramentū
q̄ vē fuit cena qa hora cene instituit hoc
misterium Sic dr Joh xiii et xxi qd' Aptus
i Cor xi eam vocat cenam dicens Conue-
nientibus vobis ī vnum iā nō dnica cena
manducare Dr eciam magna qr illorum
principaliter et sacramentaliter continet q̄ dicit
Celū et terram ego impleo qr eciam fideli-
bus principibus tuc seculi et pemod' futuris
id sacramentū voluit esse cōe Misit vero
seruum suum hora cene id ē in fine mundi
ī q° fiunt dicē inuitatos ut venirent qa
p predicatores nō cessat ammonere vocatos
ad fidem ut preparati et dispositi accedant ad
tam altissimum sacramentum In q° parata sunt
oīa qr ī vero corpore vera aīa vera diui-
nitas reperit᷑ Corpus p conuersionem aīa p
vnionem diuinitas p concomitanciam Ibi eciam
digne accedentibus preparata ē gra ī ha-
bundancia h° ē ia preparacio d' q̄ dt psa ta
Parasti ī conspectu meo mensam aduersus
eos qui tribulant me Collacio
Homo quidā fecit cenā magnam &c Tanta de hac
magnificencia et cena notant᷑ P° nō descbit
nobis ēsse sue clemencie benignitatem qa
homo quidam Secundo proprio munificencie largi-
tatem qr fecit cenā magnam Tercio preci-
entis graciam pietatem qa vocat multos
Quantum ad primum Sciendum ē eciam sic dt Gregorius
Cum ī scriptura nobis insinuari dz misteria
principia scilicet tunc noīat᷑ noīe aliquo signi-
te austeritatem et diuinam Sic patz ē et
vbi noīe ignis vigilanti manifestā
ē diuinos misterie dī e pplum penitentem

Cu dr Ed tu videß Jerima Fut vga
vigilantez co vido Cu aut clemencia
eius nob dz ostendi vocat noie homis
q masivetu e p naz Vt go ipe nobis
sue clemencie benigtatez ostenderet dicit
ee ho quida Et ut eiusde benigtatis
cciocß sui nome ht ihus qd benigte
z mia plenu e hinc Joseph dcu est
ay i vocabl nom eius ihm ipe n salm
fa ppl su a pc eoz Cultu ad zm i qo
manifestat eius largit cu dr fec cena
mag. Scdm Magna e cena xpi ta
to qa signat pmmnata hest z itca
assiveri rigl to sunt exa gmidata in
ista pabla lu sc z o qz mita desida
ta Apoc 19 Beati qui ad cena nupci
aru agni vocati sut Cultu ad tcm vbi
maifestat pietas pvenies gtie cu
dr Et vocauit multos Scdm e qz ad r
fectones saciatat etne deus aliqs vot
intali inspiracione vsa q eis sufitat
ab oiente insti vocaut eu ut sequet
se Alios vocat pextiom pdicatoz Sy
io ppo mysit ancillas suas ut vocare
ad arcez z ad menia ciui Alios aute
vocat peali cominatoe Jc z c Bla
du eius co voco sup omis hitatos tre
dt dus exercituu Sc z a ps pinc lib
cron Et cepunt se omis sil excusare
vbi ondit pvidencia io q defectu int
ductu ab ingrat Ita qz ipo port cruci
maliquor pmutatez dona di rcusatez
i Et cepunt to pvidencie cultatez alios
substituere i Et reiuss sui Cultu ad
ym dt Et cepunt omis se sil excusare
Sepe ei accidit ut ex benigte dei q
ad fidez vocati st male viuedo quai
fidei sue zuando a regno di excludant
De qby ps dr omis declinaueriit simul
inutiles fci st Jo cepunt oes se sil excusare
Deinde specialit describit ipa pmutas r
spones di gram Era qd tamimsmuat
p ordme pio port rcusacio fcta p
supbiaz elevante ad vana i po dixit
zo p auaricia inclinate ad ifima i Et
alt dixit 3o p lasciviaz allicietez ad
mollia i Et alius dixit vxoz po 1o go id e

supbis elevatis ad vana dixit Villam
emi z nece habeo exie z vide illa Et
dr pimu qz supbia e pmu viciu a quo
ome aliud sumpsit iniciu Sicut autez
pimus homo p supbiaz cecidit q supiorez
dnm habe noluit Sic z nuc pos q a
cena dni excludit p supbia volunt aliq
dnari i ppr qd dt villa emi Supbia
eni e qua infiocß despicit paribus et
maioribus sathagens dnari Ad hs eni
intelligit emisse villas ut pibus natabat
posss p potenciaz dnari Sz qm istud
viciu no sinut hoiez subici deo nec
cognosce seruz ipm Jdo sic trahit ipm
ext timoß racoß ut eu cogat appete
z quere modos dnandi ppr qd subdit
ipe supbus Necesse habeo q d cogor
exire id e extra timos meos ie Et
vide illa h e c tmose z sollicite modos
dnandi appete Eg qa supbia pare
cosueuit ypocrisim palliu excusacois
i humilitate vocis ptendit dicens Rogo
te habe me excusatu Con tale viciu
desiderabat ppheta cu dicebat No decli
nes cor meu in vba malicie ad excu
sandas excusacoes i pctis Pretendit
aut humilitatez i voce i causa nocien
di dicens Rogo te habe me excusatum
Beda Rogat z tam venire contepnit hu
litas sonat in voce supbia in accione
Possunt aut h quatuor effectus supbie ex
hys verbis excusatoriys eliceie Pmus
ya aim indebite elevat ut appetat
dnari Jo villa e Zo qz mentez captiuat
ut cogat ex se vagari Jo nece heo Zo
curiositate anuat voles h z illa ppue
tari Jo dt Et vide eas Zo ypocrisim gnat
ut possit palliari i Rogo te Secut Et
alt dixit Juga boum vbi ondit qz aliqi
excludunt ab etna refectoe p auaricia
inclinates ad infima Auaris eni per
desiderium tnoz inclinat ad yma Et io
omis virtutes suas q vigent i sensibus suis
quoz st quinq tacens iungit Cumlibz at
sensu qa ht duplex instrum tn i sicut visus
duos oculos auditus duas aures tactus ge
minat p sensacoz intus z ext Scdm Augus

Ideo quinque iuga boum emit quod totum conatur
sensuum per terrena acquirendis exponit ut
recte dicat Iuga boum emi quinque et eo
probare. i. id est virtutes sensuum meorum exa-
minare et occupare in terrenis. Sed quia sepe fit
ut sollicitudo superflua quam habetur de terrenis
sepe iam sub pallio gubernande vite et fa-
milie cooperit, ideo addit Rogo te habe me
excusatum. Sunt enim plerique ut avaritie inimi-
tati predicatione ambitione et consilio ad
regnum celorum desiderandum taliter se excusent
Habeo filias oportet me venire ut communi-
nos oportet me servare statum et honorem
meum. Ideo oportet me thesauros congregare fratrem
et filiam si volo habere predicta. Sed tamen
rogo te ores pro me quasi dicat habe me
excusatum etc. Et alius dixit Uxorem
duxi et ideo non possum venire. Ubi ostenditur quod
alii excluduntur ab eterno convivio per lasci-
vias allicientes ad mollia et carnalia.
Nichil enim tantum ungit in delectationibus
terrenis quantum delectationes carnales propter
hoc quia vehementer afficiunt. Et ideo quod talibus
sunt immersi nichil omnino de celestibus
sapiunt et ideo quasi impossibiles redduntur ad
spirituales dulcedines degustandas. Et hinc
est quod iste ad cenam invitatus quasi celestiam
propter delectationes carnales contempnens dicit
Uxorem duxi et non possum venire. Sic enim
dicitur I Cor. 7 Qui cum uxore est sollicitus est
que mundi sunt quomodo placeat uxori sue et di-
visus est i. separatus a desiderio celestium ad que
degustanda eius affectus mollibus deditus
totus debilis est. Unde Basilius Intellectus
humanus vigens ad mundanas illecebras
debilis est ad agendum divina. Hic surgit
questio eorum qui coniugium dampnant quia sicut ex
textu apparet ipsum excludit a regno dei.
Dicit enim coniugatus Uxorem duxi et ideo non
possum venire scilicet ad cenam dei. Sed secundum
veritatem sicut dicit Beda super Lucam Coniugium
bonum est secundum se tamen sacramentum a deo insti-
tutum a Christo vero confirmatum. Sic patet Io.
2. Attamen aliqui ipsum non contrahunt ad
finem suum ad quem est institutum scilicet ad procre-
andum sobolem ad dei laudem sed potius
ad saciandam propriam voluptatem. Et in talibus

reprehensibile est et causa separandi hominem a deo
et excludendi ipsum a vita eterna. Unde hec
res illicita signata est per plures scilicet volu-
ptatis carnis per matrimonium. Unde hec sunt
verba Bede Quamvis bonum sit coniugium atque
ad procreandam sobolem dei providentia con-
stitutum, nonnulli tamen non propter hoc fecunditatem
prolis sed desidia expetunt voluptatis. Et
ideo per rem iustam signatur quod non legitime
res iusta. Item sicut dicit Ambrosius Illud quod
est iure pro se aliquo ponitur ut reprehensibile
non simpliciter sed comparatione magis perfecti.
Tamen propter impedimentum potest esse causa retrahendi
hominem a desiderio celestium. Et hoc modo
coniugium comparatum ad virginitatem et ad vi-
duitatem habet quandam impeditionem. Unde
sicut dicit Apostolus ibidem Mulier innupta id
est vidua et virgo cogitat que domini sunt quomodo
placeat deo, nupta autem cogitat que mundi
sunt quomodo placeat viro. Pro tanto coniugium
ex sua impeditione potest esse occasio quare
a regno dei excluditur. Allegorice autem
secundum Ambrosium Gentiles propter immoderatum
appetitum dominandi signantur in emptore ville
quos vanitas talis affectionis a regno dei
excludit. Iudei autem qui propter inordinatum
zelum legis Moysi quasi in emptore iugi boum sunt
[illegible] bonum consilium non receperunt
signati sunt in emptore boum. Sed heretici qui
velut quodam affectu femineo et molli impu-
gnant stabilitatem fidei signantur per ducentem
uxorem. Moraliter autem ut sic exponamus
Cum quis vanitate superbie vel avaritie deditus
per predicatores vel sanctos viros dicit Conver-
tere ad deum dicit Libenter hoc facerem sed vani-
tas mundi vel divitie mundi non me
permittit. Hic tentatus ad cenam domini
venire recusat. Sed qui innocentiam dicit
Roga deum pro me ut hoc possim quod modo
non possum humilitatem predicat in voce
ora pro me superbiam vel avaritiam in opere
quia temporalibus deditus etiam recusat. Cum vero
lascivus et immundus hic dicit quod celestia de-
siderare debet propter immensum affectum ad car-
nalia monita salutis parvipendunt dicentes
venire non possumus. Deinde cum dicitur Et re-
versus servus nuntiavit hec domino suo describitur

Q

poudere ciuitatez Deq aut sic pondz ex
ciuitate illos quos q̄tus claudos pondz
qp zelet ex iustitia tota illos qui ppria
malicia regno di se reddut indignos
Et ex ciuitate iudicat alios ad qrendu
rpm ꝛ ex sapia quosdam qpellit soutos
Et ideo ijx actq hic describit pmus ē
zelatiuq 2q inductiuq 3us ē qpulsiuq
Describit' go pus actq zelatiuq sbhnd
vbis Et reūsus fuit iratus h. d. sit
ordine pditam qformiate se diuine
sue ꝛ iuste iudicati iobedientias sue
ingratitudinez petoꝝ ꝛ eiq ipaz inceta
te do qa vocati ad glaz venire qtēpnūt
Irasci dr dus no ira qturbate s; ira
p zelu eiq inflamante ad puniendu
iuste qd male factu ē Et hc ē diuē
Nunciauit h; dno suo Tunc iratq ē pat
familias Sic dt aug' i oña passio non
cadit i deu go nc ira Et eiq petos
punit ꝛ eoꝝ detestat' facinora ad mod'
irascentis sclz no ira qturbate vom
s; ira zelante iustitia Sic q deus est p
hoc iratq ē dus i pplm suu ꝛ abhor
nauiq ē heredit' s. Describ' 2o actq indu
ctiuq qui addi' Dixit suo suo Exi cito
i plateas ciuitatis ꝛ vicos ꝛ paupēs
ac debiles cecos ꝛ claudos introd' huc
ut impleat' domq mea Introduci'
ad desideriu intradi cena cena q sut
i plateis hc ē in latitudine vie illius
spaciose q ducit ad morte Et q i vicis
hc ē quos inopia tpaliu tet āgusta
tos pmi quide qui sut i lata via ꝛ
ingrediant' arctaz viaz q ducit ad vita
2' aut q sut i vicis hc ē i tpali augu
stia ꝛ inopia ut ppt' qstu pauperes
vitaz ducūt habeut' alimta ꝛ quibus
tegant' hijs qteti sut Et ne credi' qp
aliquis defectq bonoꝝ fortune ut sunt
defectq diuitiaꝝ vl' defectq boni nāe
ut ē esse claudu debile vl' cecu exclu
dat a regno celoꝝ qo ad lraz subdit' pau
pēs ꝛ debiles cecos ꝛ claudos introduc
huc Vltiq Sic dt Beda Taz isti q nūc
introducunt' d' plateis ꝛ vicis qp illi q
po fuert vocati intelligu fuisse petos

s; eiq in hc differut qa illi fuert pctores
supbi ꝛ ppr supbiaz vel recusauit vel
qtēpsēnt vocatoꝝ diuaz Isti at signifi
cat petores humiles q vocati a do ex
humilitte qtēti ad rpm ꝛ p hc intro
ducu' ad regnu Qd isti ut dictu ē aut q
Non veni vocare iustos s; petos hc est
eos q ex supbia ꝛ ppa reputacōe iusti
st ꝛ in hc pdurat s; illos q se ex humi
litate petores recognoscut Est etia h'
adūtendu qp illi qui introducunt' ad ce
naz oppositas hnt ppetates ad illos q
venire qtēpsiut Ille em emptor vil
le ducis intell' et supbiq diuicie at st
corpali paupti opposite ꝛ supbia pau
ptati spūali Itm negociator boū per
sollicitudinez ie volebat ꝛ p diligente
qsidacōm volebat pbare. tm qtia' clau
ditas q vsu eundi no bn hz Similiter
cecitas qp cca male pnt pbare ea q
i vsu aucaīne cadūt Debiles vo nomi
bi valet ad copulaz maritalez quappter
no vide' eis subee aptitudo ducedi vxorm
Sic i' eptores ville negociatore boū
ꝛ ductore vxoris mudi illecebra ꝛ tpal'
affluencia occasio' excludut a regno
Hc pauperes ꝛ debiles cecos ꝛ claudos
defectus oppoiti occasioē' introducunt
ad cena Vn dt Amb' sr lucā Fuerq deli
qt cui deest illecebra pctorum Hnc sa
tere qcordat Greg' i ol' d. hos itaqp sa
pauperes ꝛ debiles cecos ꝛ claudos eligt
deq quos despicit mudq etia plerumqp ipa
d'fectio hoīez reuocat ad semetipm ꝛ
tato celerius vocez di aliq audiut qnto
i hc mudo no habet vbi delectent' De
scribit' tcio actq qpulsiuq cu addi' Et ait
Dne factu ē ut impasti ꝛ adhc locus est
P introductos no ē adhc qpletq nūs
electoꝝ ꝛ supna ciuitas tm nūs vl' a nulla
cuius suoꝝ nūo sit fraudabit' Sic dt
Aug' i enchi Iccirco ait dus suo Exi i
vias ꝛ sepes ꝛ qpelle intrare ut impleat'
domq mea Vn vnus em qstituti st q iā
i bono volunt' tramite positi a tpalibus
cupiditatibus qparmo recedut ꝛ viaz ma
datoꝝ vtrumqp custodiūt Et isti qpellunt'

ad regnum celeste qui probum predicatores ad perfectionem ulterius ascendunt. Dicebat enim propheta: viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum. In sepibus autem illi reperiuntur qui per claustrales observancias sunt inclusi per quas a ceteris laicis viventibus distinguuntur. Et hii compelluntur regnum intrare quando per aspirantes professionis observancias deo servire coguntur. Iste namque sepes regularium statutorum a mundo retrahuntur et coguntur deo servire. Ut sic creata precepti regularibus et sollicita cura presidencium coguntur intrare ad cenam eternam. De talibus enim dicitur Canticorum ii: Custodes eum qui circuunt vineam que consedent in sepibus, dicebat Gregorius. Allegorice autem secundum Ambrosium de viis et plateis civitatis introducti iudeos conversos significant qui cultum divinum sub quadam urbanitate legis tenuerunt. Et isti dicuntur introducti quia et propter convenienciam legis et eorum et propter eius expositiones prophetas qui loquebantur de Christo facilius fidem receperunt. Vocati autem de viis et sepibus gentiles conversos significant qui in via publica erroris et in sepibus agrestium morum positi existentes virtute miraculorum compulsi sunt.

De tercia parte principali: Dico autem vobis quod nemo etc. Ubi ponitur equitas iusticie in ingratos. Iustum est enim ut qui graciam oblatam respuunt vel contempnunt ipsi a fructu gracie excludantur. Iuxta illud ps.: Noluit benedictionem et elongabitur ab eo. Quia ergo vocati ad cenam venire contempserunt iuste ab ipsa excluduntur dicente domino: Dico autem vobis quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam. Isti sunt de quibus narrata sapiencia dicit Prov. i: Vocavi et renuistis, extendi manum meam et non fuit qui aspiceret, despexistis omne consilium meum etc. Beda: Christus per se vocat, vocat per angelos, per prophetas, per patres vocat, per apostolos vocat, per pastores vocat, plerosque per miracula vocat, plerumque per flagella vocat, aliquos per adversa. Nemo vocatus venire contempnat ne dum se vocatus excusat cum voluerit intrare non valeat. Cenam eternam concedat nobis deus qui regnat etc. Dominica tercia

Erant appropinquantes ad Ihesum publicani et peccatores ut audirent illum. Luce xv. Sicut opus sapientis est non mentiri de quibus ipse novit et mencientem posse corrigere, sic opus est illius qui devios vult revocare ad bonum conversos benigne recipere et aversos ad conversionem dulciter vocare. Quia ergo salvator noster ad hoc venit in mundum ut deviatos per viam traheret ad iusticias mediante pia lenitate est quod et peccatores ad se conversos recipiebat clementer et perversos in insidia non quiescentes dulciter invitabat ad graciam. Et hec duo in presenti ewangelio demonstrantur quia in ipso denunciatur quomodo ipse peccatores familiariter recipiebat ad se conversos. Et murmurantes de tali conversione ac recepcione exactos inducebat ad bonum cum dicit Erant autem appropinquantes ad Ihesum etc. Notatur ergo hic benigna susceptio conversorum et sollicita amonicio peccatorum. De quibus ambobus subsequens ibi loquitur. Quia humana fragilitas firmum nequit in tanto seculi lubrico tenere vestigium, contra adversos errores remedia noster bonus medicus divinitus sic clementer recipiens publicanos et peccatores spe venie, iudex misericors non negavit si per satisfactiones congruas ad penas inducentur murmuratores. Igitur secundum ordinem predictum ewangelium presens dividitur in tres partes. Primo describitur peccatorum humilium devocio acceptanda, ibi Erant appropinquantes. Secundo superborum hominum murmuracio detestanda, Et murmurabant scribe. Tercio clemencia divine pietatis admiranda, ibi Et ait ad illos.

Aliter potest presens ewangelium introduci sic. Sicut in rebus naturalibus videmus unamquamque rem agere secundum proprietates sue forme ut fructum producere fructum proprium et vina sitit. Unde dominus dicebat: Numquid colligunt de spinis uvas etc. Et sicut videmus in habitibus artificialibus unumquemque artificem operari propria sue artis. Unde dicit Ieronimus ad Paulinum: Quod medicorum est promittunt medici, tractant fabrilia fabri, ita est in rebus moralibus quia unusquisque agit secundum regulam virtutis vel vicii quam gerit in mente. Peccatores ergo gerunt in

mēte habitu pnīe ex q° libent̄ appin-
quat ad illū audiendū a q° pnīt innaz
ꝯscīe Irrisores ⁊ detractores gerit hītu falsē
iusticie p quā dedignat̄ ⁊ increpeo illoꝝ
q̄ aliquā pridem deliquerūt Salua or aute
hītu sc̄ne pietat̄ habitu gerit clemēte
iuitabiles ex q° sic ꝯūsos ad se recipit
Et h° ē qd̄ dr̄ pmo ergo Erat appinqn̄t
Hec introductio hr̄ ortu ex ūbis Greg⁹
⁊ h̄ dicentis Uera iusticia ꝯpaꝯoēz hr̄ falsa
dedignacōēz Sed ꝯ at pdicta h° ergo in
diuidi pt̄ in tres ptes Pmo dr̄ habitꝯ
pnīe querens m̄iaz Scd° affectꝯ malicie
inferens culpaz ibi Et murmurabat Tercio sc̄ne
pietat̄ inducens ad pnīaz ibi Et ait ad il.

Primo ergo describit̄ pctōꝝ humiliū deuo
cio acceptanda Ul' scd̄ aliaz diuisionez
coꝝ habitꝯ pnīe querens m̄iaz cū dr̄
Erat appinquantes ad ihm publicani et
pctōes ut audirent ūbū di Ubi ꝯsiderādꝯ
ē statꝯ actꝯ ⁊ affectꝯ Statꝯ quidē quia
publicani isti s̄ Glo· sc̄ ī eū statu q̄ ve-
ctigalia exigūt vl' pedagia ꝯduīt Di-
cunt̄ eē publicani q̄ publica lucra secul̄
sectant̄ ut raptores ⁊ theolonarii Unde
matheꝯ sedēs ad theoloniū dicit̄ fuit publ'
Et pctōres sc̄ qui ī ꝯnibꝯ ⁊ manifestis
erant irretiti pctīs Unde ma̅ria magd̄
dr̄ fuisse pctrix Luc· 7 Tercio statꝯ Scd°
actꝯ Erant appinquantes ad ihm Sic
enim amor ⁊ odiū s̄t due affecciones sic
pariūt duos motꝯ siū actꝯ ī aīa Ex
amore orit̄ ꝯsecucō rei amate· ex odio vo
orit̄ ī silencio ⁊ fuga a re qua odiꝯ Tr̄a
ergo isti ꝯūsi ad xp̄m q̄ diligebat ut eū
a q° potuūt d' statu pctōꝝ sanari Iōco
ergo ipm habebat actū ꝯsecutiuū qual'
ē appinquare ad ipm Sciebat n· ūsꝯ
ee illud Iac· 4 Appinquate deo ⁊ appinqbit
vob' ūū Theoph Exequebat̄ h' ꝯ causa
curie suscepat admittens pctōs sicut
medicꝯ egrotos Uīr eīm actꝯ iste salz
appinquare pt̄ bona ⁊ mala intencōe fieri
Ideo addit̄ affectꝯ Ut audirent illū Audi-
tꝯ ē sensꝯ disciplinabil' Iōco q̄ bono affu
ad xp̄m accedit ut audiat ꝯfecto eiꝯ uo-
cāpē disciplinaz Ut dicit̄ ī eo i° deut· 33

Qui appinquant pedibꝯ eiꝯ accipiūt
d' doctrina ei⁹ Que doctrina accepta effic̄
correptor̄ disciplia Inx° ī° ps Disciplina
tua correxit me ī fine ⁊ disciplina
tua ipsa me docebit Collacio bina
Erat appinquantes ad ihm p· In q̄bꝯ ūbis
describit̄ modꝯ ꝯūsiōis pctōꝝ ad deū
⁊ vbi ostendit̄ ī p° pctāta malicia
q̄ pub' ⁊ Scd° inchoata iusticia q̄ Erat ap·
Tercio accepta reuerencia Ut audirent illū
Quantū ad p°m Sciendū ē q̄ q̄dā publ'
⁊ pctōres ꝑ malicia pctātā et
ualit̄ fuit dapnati ut pnātur Gom
⁊ zodome De q̄bꝯ dr̄ Gen· 13 hoies zodo
mite pessimi erat ⁊ pctōes coraz dnō·
Quida s̄t tpalit̄ flagellati ut ꝯuteri
ad pnīaz De q̄bꝯ in ps Uisitabo ī vga
iniq̄tates coꝝ ⁊ ī ūb· p°c· Quidaꝝ aūt
misericordit̄ recipiunt̄ ut alliciant̄ ad bon
Sic isti De q̄bꝯ dictū ē ayt q̄ Audiri
publicani ⁊ pctōres venientes discumbe
bat cū ihm ⁊ discl' eiꝯ Quātū ad 2m vbi
notat̄ inchoata iusticia cū dr̄ Erat appi
quantes ad ihm Sciendū q̄ appinquare deo
signū ē pbabile p° pdestinate electois
Unde Jos Notū faciet dnꝯ q̄ ad se ptinet
et sc̄tos applicabit̄ sibi ⁊ quos elegit appin
quabunt ei Scd° future sc̄tificacois Leuit x
Sctificabo ī hiis q̄ appinquabūt m̄ Tercio
desiderate glificacōis Ps beatꝯ quē elegisti
ꝯ filiꝯ isrl' ꝑplo appinquāte sibi Quātū
ad tcīū vbi īsinuat̄ accepta reuerencia
qn dr̄ Ut audirent illū Sciendū q̄ reuēnt
audire ūbū di disponit p° ad gr̄e suscep-
tōn Eccī Audi tacens ⁊ p reuerencia
accedit̄ ī gr̄a bona Scd° ad diuinaz accepta
cōm ps Audi filia ⁊ vid et ī Et ꝯcupiscet
rex decorē tuū Tercio ad uiti stabilicōnez
ꝑ ix ī Qui aūt audierit me absq̄ terrore
quiescet Et ayt· 7 Omīs audit ūba mea h' et
facit ea silis ē uiro Scd° 2ª ps pncipalis
Et murmurabat scribe ⁊ phi Ubi describit
malicie describit̄ no sc̄ne clemēciaz
Vz scd' ꝑ p°ꝯ diuisioꝝ supboꝝ hoim mur
muracō detestanda q̄ insinuat̄ hꝯ ūbis
Et murmurabat scribe ⁊ phisei dicentes
Quia hic pctōres recipit ⁊ manducat cū eis

Ubi ponuntur Persone detrahentes et verba earum
Persone quidem sunt scribe et pharisei Scribe quorum
officium exponere legem habentes ista scientiam
legis debebant cognoscere quem predicebat venturum
quem ad penitentiam inducere
et inductos recipere peccatores Pharisei
autem habitu et statu religiosi sententes
debebant inclinari ad misericordiam super peccantes
et gaudere de conversione eorum Ex hoc
ergo istorum notatur malicia quia directe
facta erat contra statum intra quem
erant constituti propter quod salvator
ipsorum commendans statum et officium
opera autem condempnans dixit Mat. 23 Super
kathedram moysi sedebant scribe et pharisei
Omnia quecumque dixerint vobis facite Ecce
commendat statum et officium Sed ipsorum
actiones condempnat subdens Secundum opera
eorum nolite facere Notus autem eorum hic
demonstratur cum addit Murmurabant
Murmuracio in hoc differt a detractione quia murmuracio
est contra factum vel opus Detractio
est contra bonam famam Aliquis autem quando murmurat
contra malum opus vel factum ex
zelo iusticie et hoc oritur ex amore boni
et si discrete fit est commendabile Sicut
quando fit ubi potest prodesse et coram illis qui
prodesse possunt et ea intencione ut prosit
Hoc enim modo conveniunt dicta quod sanctus
murmurat contra malum Aliquis vero aliquando
murmurat contra bonum opus eo quod ex
superbia ipsum facere non potest et hoc modo semper
malum est Aliquis autem quandoque murmurat de
bono opere et cum hoc similiter infamat personam
facientem id quia opus de quo murmurat tamquam
male factum retorquet et detrahit de persona
Et hoc modo est impositor quia scribe et pharisei
murmurabant de opere misericordie Christi quod potissime
apparebat in susceptione conversorum
et de opere familiari conversationis eius cum publicanis
et peccatoribus id manducare et bibere
quod pertinet ad personam mitem Et ideo condempnantur
eorum maxime viciosum potissime
quia etiam perfecta retorquent in personam Christi
dicentes Quoniam hic peccatores recipit et
manducat cum illis Sed est hic advertendum
quod murmur eorum non fuit laudabile nec

virtuti conformiter non murmurabant ex
zelo iusticie tamquam malefacta detestantes
quod tamen requiritur ad hoc quod murmuracio sit
tollerabilis Unde dicit Gregorius in omelia Vera iusticia
compassionem habet falsa autem dedignationem Quamvis
iusti et iusti soleant recte peccatoribus indignari
Sed aliud est quod agitur zelo iusticie
sub discipline aliud quod sub typo superbie
Quia iusti et si foris increpationes pro disciplina
exaggerent intus tamen dulcedinem per caritatem
servant Hec ergo hic contra quod de falsa iusticia superbie
solet ceteros quos superiori despiciunt ulla infirmitatibus
misericordia condescendunt Hoc ille Non ergo
fuit bona ista murmuracio Tum quia motivum
eius ex parte scribarum et phariseorum fuit invidia
et superbia quia ipsos monebat ad opera
non detestanda Tum etiam quod pretendebant sibi
displicere malum in quantum malum sed Christi
conversacionem et benignitatem ad conversos etc.
tamen non displicebit eis in eo quod personam Christi
quem odiebant Et ita deprauabant in sua
iniusta murmuracione Ex quo processit quod omnia
verba et facta eius quantum potuerunt deprauaverunt
et diffamaverunt personam eius dicentes
Quia hic peccatores recipit etc. Sequitur Et ait ad
personas eorum Et ait ad illos parabolam istam
In qua manifestatur clemencie divine pietas
admiranda Vel secundum dictionem sedaciam responsio
pietatis inducens ad penitenciam Sunt introductionem
conveniat Gregorius in omelia et Beda super
illud dicens sic Cura egri erat ita ut
egrotos se esse nesciret quid quod erat a
cognoscerent celestis eos medicus blandis
fomentis curat benignum paradigma obiciat
et in eorum cordibus vulneris tumore premit
Ostendit autem sua clemencia Christo ad recipiendos
peccatores et conversionem ipsorum duplici similitudine
Quarum prima sumitur ex proprietate boni pastoris
secunda ex sapiencia sollicitate mulieris Prima ibi Quis
ex vobis Prima autem parabola quod sumitur ex
similitudine boni pastoris Primo describitur errorem
hominis delinquentis In primo secundo adicit pastoris
in inquirendo ibi Nonne dimittit Tercio exultacionem
eius congaudentis ibi Et veniens domum Quarto
adaptacionem similitudinis autentice ibi Dico vobis
Describitur ergo primo errorem hominis delinquentis
similitudine ibi Ait ad illos parabolam istam dicens

Quis ex vobis homo qui habet centum oves et si
perdiderit unam ex illis. Homo iste perfecto est de
quo Jo. dicit homo natus est in ea. Qui centum
oves habuit qui omnes creaturas rationales
in sua innocentia creavit. Qui numerus centenarius recte
dicitur oves quia hic numerus innocentiam signans
optime angelicam et humanam creaturam
in prima creatione designat que innocentiam pos-
sedit. Sed iste dicitur fuisse centum quia per istum
numerum datur intelligi creaturas rationales per-
fectas in naturalibus suis fuisse creatas. Ita
quod nonaginta novem per novies decem
et unum novem angelicas creaturas designat
in ix ordinibus sunt distincte quarum ultima
perisse dicitur vel fuisse perdita quia etsi aliqui
angeli peccaverunt de tribus ordinibus et chori
primi fecerunt. Centesima omnes humanam
designat naturam que quia tota in primo parente pec-
cavit tota ideo peccante peccavit. Perdidit autem
quoniam centesimam ovem pastor celestis qui Adam
peccante tota humana natura perdidit innocentiam
Unde bernardus adventus. Pro dixit in prima tota
humane nature. Erravi sicut ovis que periit.
Describitur secundo amor pastoris inquietus dicens
Nonne dimittit nonaginta novem in deserto et
vadit ad illam que periit donec inveniat. Et cum
invenerit ponit in humeros suos gaudens.
Et bene hic insinuatur amor boni pastoris qui
quasi dimittit vadit et inponit. Dimittit quidem
99 in deserto hec est ordines angelorum in regione in
celo et propter nimiam caritatem qua dilexit
homines lapsum venit in terram. Sed dicitur quod illos
in deserto dimisit insinuans per desertum ipsum
celum quod tunc homo et apostate angeli de-
seruerunt qui peccaverunt. Unde Gregorius in omelia dimittit
99 quia sic angelorum chorum derelinquit in celo quod
desertum dicitur quia tunc homo celum deseruit qui
peccavit. Et ut perfecte summa omnium id est
creaturarum rationalium integraretur in celo homo
perditus querebatur in terra. Et sic subiungitur. Ad
illam vadit s. que perierat querens s. eam donec
inveniat. De hac quippe sollicitum ut veni-
endi et querendi id quod perierat ipse Christus
sicut Lucas dicit. Venit enim filius hominis querere et sa-
lvum facere quod perierat. Sed hanc inventam imponit
in humeros suos gaudens homines quippe
perditum dicit filius in mundum veniens assumit

exemplis laboribus predicationibus et doctrinis
tandem servos per ipsius redemptionem offerens
reddidit et hec redemptio dicitur esse inventio. Unde
dixit Petrus i Pe. ii. Eratis enim aliquando sicut oves
errantes sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum
animarum vestrarum. Sed valde nota est quod dicitur Im-
ponit in humeros suos. Humeri Christi sunt brachia
crucis in quibus salus mundi pependit vel inter cuius bra-
chia sunt naturalibus. De quo dicitur est ipsa lux
facta est principatus eius super humerum eius. In illo
quippe misterio sicut gregorius homilia 34 videtur quod eius
peccata dicitur in corpore suo super lignum portavisse
ipsa lux. Et i Pe. ii. Et hoc modo exponunt
Gregorius et Beda super Lucam dicentes. Oves in humeros
suos imposuit quia humana natura suscipiens
peccata nostra ipse portavit. Sed hic fecisse dicitur
gaudens. Unde sicut dicitur Heb. xii. Christus proposito
sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta.
Describitur tercio exultacio amici gaudentis
hoc modo. Et veniens domum convocat amicos et
vicinos suos dicens. Congratulamini mihi quia inveni
ovem meam que perierat. Venit quidem dominus
salvator qui completo misterio redemptionis
humane ascendit in celum. Ubi enim ipsa domus
eius est quia ipse ipse est caput et principalis
ecclesie triumphantis. Hec est illa domus de qua dicitur
est Baruch 3. O Israel quam magna est domus
dei et ingens locus possessionis eius. Et Joh. 14.
In domo patris mei mansiones multe sunt.
Ad hanc domum insinuabatur Christus in proximum
cum diceret Joh. 16. Exivi a patre et veni in
Sed additur convocat amicos et vicinos suos
Beda Gregorius in omelia. Amici ergo hic intelliguntur angelorum
chori qui per omnia voluntatem eius perficiunt. Cum
et vicinum sit quia vicinius et propinquius
eius gloriam contemplantur. Propter quod dixit Petrus
i Pe. i. In quem desiderant angeli prospicere.
Huic expositioni Beda super Lucam concordat dicens.
Amicos et vicinos convocat illos videlicet
angelorum choros qui amici eius sunt quia voluntatem
eius continue in sua stabilitate custodiunt
vicini quoque eius sunt quia claritate visionis eius sua
assiduitate perfruuntur. Sed quod dicat eis
Congratulamini mihi non dicitur omnium mecum sed in
terra sed Gregorius in omelia eius gaudium est vita nostra
et cum ad celum reducimur solempnitatem leticie
eius implemus. Est in tota continuatio isti

capitis et membrorum ipsius quia sibi attribuitur ea que
sunt membrorum Eo modo quo in fine dicturus est
Quamdiu uni ex minimis fratribus meis fecistis
mihi fecistis Sic ergo similiter conveniet quod sit in nobis
ista similitudo debet esse gaudium quod nascitur de nobis
Describitur secundo adaptacio similitudinis attrahentis
vel inducentis ad penitentiam cum dicit Dico vobis
Ita gaudium erit angelis super uno peccatore penitentiam
agente quam super 99 iustis qui non indigent
penitentia Ubi primo occurrit nobis invenire quod hec
verba optime attrahunt peccatores et ad penitentiam
inducunt Si enim quilibet desiderat auxilium
virtutum angelicarum sic naturale est cuilibet facere
opera que placent eis quorum patrocinio indi-
get et quorum auxilium optat Sic naturale debet esse
peccatori facere opera ex quibus angelis fit gaudium
quale est opus penitentie ut hic dicit salvator apte
Volens cumulus naturaliter optat illis complacere in
statu vite quibus expectat sociari in patria ergo
si in peccato est naturaliter debet appetere facere penitentiam
de qua tamen gaudent angeli quorum socius fu-
turus est Sic ergo hic sermo attrahit ad penitentiam
Docuit secundo videre causam quare accidit gaudium
angelis dei super uno peccatore penitentiam age-
nte Ad cuius evidenciam Bonum est quod iustitia est
omnis virtus que inchoatur in hoc mundo et perficitur in
futuro Tamen ergo angeli bonum commune diligunt quod
in futura vita consummari debet Hinc est quod eis
gaudium de multiplicacione iustorum accrescit
Aliter etiam potest dici quod de peccatoribus conversis ad
penitentiam debet angelica restaurari ruina
Cum ergo homines ad penitentiam convertuntur augetur numerus
eorum per quos angelica ruina debet integrari
ideo de hoc gaudent Et hoc est quod angelus orabat
in psalmo Benigne fac in bona voluntate tua
Syon ut edificentur muri Ierusalem super simplic-
ium hominum qui lapsi sunt per casum demonum
Sed contra hanc literam possunt aliqui opponere et
dicere Quare non videtur verum quod angeli plus
gaudeant super uno peccatore penitentiam agente
quam super 99 iustis qui non indigent penitentia Cum
enim est quod angeli gaudent de iustitia hominum
De maiori ergo iustitia magis gaudent Sed
maior est iustitia in 99 iustis quam in uno peni-
tente etc Ad hoc dicendum est secundum Gregorium in omelia quod hoc
non intelligitur de quolibet penitente in comparacione
ad quoslibet iustos Sed tantum de aliquo peccatore
respectu aliquorum iustorum Sunt enim sicut aliqui
iusti qui illicita non commiserunt et tamen propter hoc
non assumunt laboriosas operaciones quia non
videtur eis quod indigeant quia non peccaverunt et cum
hoc etiam rectam conservant vel licitis et concessis Et
aliquando peccatores qui conversi ad penitentiam dura sibi
inducunt recordantes asperam vitam ducunt et
frequentes faciunt operacionibus iustitie insistunt
De horum conversione peccatorum maius gaudium est in
celo quam de illorum vita remissa De talibus enim dicit
Gregorius in omelia plerumque magis placet deo vi-
ta post culpas quam de securitate torpens inno-
centia Et ponit exemplum ducis in prelio quia plus
congaudet militi qui post fugam reversus est et
fortiter pugnat contra hostes quam illis qui num-
quam fugerint et tamen non fortiter pugnaverunt
Exemplum etiam adducit de agricola qui plus
terram illam diligit que post tribulos et spinas
bonas et copiosas segetes producit quam eam
que numquam spinas habuit et cum hoc raros
fructus producit Aliter etiam potest dici quod hic
loquitur contra usitato more consuetudinis
Omne enim assuetum propter visitacionem eius mi-
nus gaudium non generat sed de novis gaudemus
Sic ergo pater plures habens filios unus
plus gaudet de uno recenter nato vel a
mortuis resuscitato propter novitatem quam
super omnibus aliis qui diu cum eo propter consuetu-
dinem qui erant sibi noti et cogniti Ita propter
novitatem peccatoris conversi maius est gaudium
coram angelis dei quam de multis qui continue iu-
sti exstiterint Vel aliter dicimus sit eadem
potencia creare creaturas et iustificare
peccatores tamen magis patet misericordia dei in uno
peccatore penitentiam agente quam super multis qui
penitentia non egent Et quia angeli plus gau-
dent super eo opere dei in quo plus relucet potencia
divine nunc ideo dicuntur plus gaudere super
uno peccatore penitentiam agente quam super 99
iustis Et hec solucio ponitur in Glosa Potest
etiam dici secundum Augustinum ut per peccatorem penitentiam
agentem intelligatur genus conversi per 99 iustos illi
qui cum sint peccatores tamen ex superbia reputant
se iustos Sic numerus 100 imperfectus est quia
deficit a centenario numero in uno Et certum est
quod plus placet angelis unus humilis quam 99
superbi Et hec racio est consona parabole in qua

Salvator intendit sup̄bias indecorū
reprimē. Sc̄a Aut q̄ mlr .x. ī por-
sitū' inducēs ad pnīaz pctōs sup̄ia
ex sapiā sollicitate mlier' Mlr ī ipp̄
mobilitate cordis āq̄ pōt ī sup̄bi⁹
ad sigrificandū ā q̄d impfcū intelm̄ vō
ppt sapiaz ⁊ sollicitudine cīca domū
gubnandū pōt ī bonū ⁊ ad sigficand᷑
bonū Sic h̄ pōt ad sigd̄ sapiencia
dīnaz Vbi ōn̄ describit p̄o ꝑfcōz nāe
rōnalis creāte ī drae mlr .x.° lapsū
ymagis defōrte Et si pdidit 3° mod᷑
sapie inciate ī Nōne accēdit lucnā
4° applausū nāe repate ī Et cū iue-
nit 5° fructū pable vnīte Ita dico vob
Describes go p̄o ꝑfcōz nāe rōalis
creāte dt drae mlr hns dragās decē
h̄ mlr sic dcā ē sapiaz dīnaz insi
nuat Sic Luce 13 hētr Cui assilabo
r̄gnū dei sile ē fmēto q̄d acceptū
mlr id ē dei sapiā abscondit ī farine
satis tbz Et h̄ sapiā habuit x dragās
h̄ ē decē rōales c̄raturas sc̄ nouē
ue ordines anglōz ⁊ vnū ordinem
hoīm. q̄ rēe dicūt dragme qr ōs sue
ymagine r̄gis eīne insignite Dicit
āt dragma dragās ⁊ dragma drage
rīā dragm̄a āt ē ps ponderis q̄d est
q̄rta ps stateris Et iste vōblo vtit
medicina ī rceptis Est ēt q̄dā gen⁹
cantici musice Vn̄ ī cātico dicit cātica
Aū thoz hīz r̄gis frequētate ut dlīa
cātica dragās Sz dragma mē ē gen⁹
monete huius ymagine r̄gis eīn ī rō-
nali creatura Describes 2° lapsū
ymagis defōrte aīt Et si pdidit vnā
ex ill' vnā eīn dragma pdita ē qū
ymago ī hoīe p pctm defōrta ē q̄z
mis eīn ymago dī ī hoīe destrui nō
possit tn̄ qū defōrmatr p vicia q̄si
pdita r̄putatr q̄ā a sui creatoris ꝯfor
mitate r̄cedit ⁊ ī eo approbatiōe q̄ ī eīs
notā nō exīstit Sic ei scdicuz insi-
nuat ī fine fatuis v̄ginibz ⁊ eis ānō
reppls Amē dico vob nescio vos h̄ ē
vestra facta nō approbo Sic go pdidit
sapiā di dragmā huāx gnīs p pctm

q̄ā ipā defōrta p viciū ī approbaciōe
dīna nō fuit Vn̄ Sz ī ōl eiā ī dragā
ymago exp̄imitr mlr dragaz pdidit
qū hō q̄ cditz ad ymagine di fuāt p̄ cāo
a similitie sui cditoris r̄cessit ī Describes
tio modū sapie incarte adiūgit
Nōne accēdit lucnā ⁊ euēt domū ⁊ q̄rit
dilr donec īueniat Vbi exp̄imit mod᷑
incarnacōis effectus opacōis ⁊ sollicitudo
requisicōis Mod᷑ q̄ippe incarnacōis ī ācce-
sione lucne Accendit mlr lucnā In
lucnā accēsa ē ꝯsidare testā lignē
⁊ lignē mediāte q° lumē ⁊ liquor
ꝯiungitur ⁊ teste Sic ī myst̄io incarnacōis
occurrit ꝯsidare corpus huanum q̄d ē de
nrā terra ad mod᷑ teste aīas dualēs ⁊
vitales ad modū liquoris diuaz rōalem
ad modū lignī Eīna mediāte sc̄dm Aug
eplā ⁊ ad volusiam Et damasc̄ ⁊ sūāz
dīnitatis lum corpi vnītū ē Vn̄ Sz in
ōl Accendit mlr lucnā qū di sapiencia
apparuit ī huanitāte Effectus opacōis ondr
qū dr Et euēt domū Dominus in h̄ p
hoīs ꝯsciā ponitr q̄ euertitr qū p dili-
gentē examinacōz ⁊ ꝯtricōm pctōz ꝯu-
titur ut sic ꝯuersa mundetr Di g sapiā
dicēs pnīaz agite ⁊ app̄ ī re. Et itm
Securis ad radicē arboris posita ē Et
itm Ut q̄d cogitatis mala ī cordibz vr̄is
⁊ multa alia Quod a° fēt q̄z q p mag
ꝯsciās euertit Ad h̄ aūt euertit id ē ꝯuer-
tit ⁊ ꝯmonet ut h̄ faciēdo mundaret
⁊ mundāo ymagine reformaret q̄ īforma-
ta draga pdita eet remanēta Vn̄ a°a
trislacō dr Emundat domū vl ꝑgat Vn
Bed' sr lucā Accēsa āt lucnā euertit
domū q̄ā mox ut eius dīnitas p carne
claruit ōis se nr̄a ꝯsciā ꝯcussit Dom᷑
nāq̄ ꝯuertr cū ꝯsidacōe reatus sui huā
ꝯsciā ꝑturbatr Eūsa rō domo r̄peritur
dragma qz dū ꝑturbatr ꝯscia hoīs
r̄patr ī hoīe similitudo cditoris Solli-
citudo āt inq̄sicōis ondr q̄ā q̄rit dilr
donec īueniat Quia dilige a di sic9 hoīez
pditū req̄sivit pz ex sup̄ius dictis pz
⁊ ex hīs q̄ gessit ī vita sua ⁊ ī morte
Describit 4° applausū nāe r̄pate dū

Et cu[m] venit convocat amicas et vicinas dicens
Congratulamini mihi quia inveni dragmam meam
quam perdideram. h[oc] mo[do] p[er] amicas et vicinas
intellig[untur] virtu[tes] celestes q[ue] f[iun]t p[ar]ticipes
gaudii d[e] conv[er]sione hominis perditi sic superius
expositum e[st]. Vel d[icitu]r eis Congratulamini m[ihi]
q[ui]a s[ecundu]m Greg[orium] di[vina] sapia virtu[tibus] celest[ibus] facit
p[ar]ticipes gaudii d[e] conv[er]sione hominis perditi
q[ue] fecit ministros dispensationis misterii
salutis eo[rum]. Omnes e[n]i[m] s[un]t administratorii
sp[irit]us i[n] ministeriu[m] missi p[ro]pt[er] eos q[ui] hereditatem
capiunt salutis ad Heb[reos] i. Ult[im]o concludit
fructum parabole istius d[icens]. Ita dico vob[is] gau-
diu[m] e[st] cora[m] ang[e]l[is] dei sup[er] uno peccatore penitenti[am]
agente. Hic e[st] et ult[im]a finis tam istius
parabole q[uam] p[re]cedentis ex gaudio angelo[rum] gau-
dentiu[m] d[e] peccato[rum] conv[er]sione inducere peccatores
ad penitenciam. Nam sic bonos terret p[er] quanda[m]
ca[u]tionem ne recedat a bono. Ita malos p[ro]vocat
veniam ut recedat a malo. Unde Greg[orius]. Pe-
semus si possumus dispositionem superne pietatis
statibus si recederit minatur e[st] penam. lap-
sis vero ut resurgere appetant p[ro]mittit veniam.
Illos terret ne p[re]suma[n]t i[n] bonis. istos confo-
vet ne desperent i[n] malis. Iusti ergo ibi p[er]-
timescite ne corruatis peccatores ergo sp[er]ate d[e] m[isericordi]a
ut resurgatis q[uia] gaudiu[m] e[st] cora[m] ang[e]l[is] dei etc.

Estote **Dominica quarta**

Estote ergo misericordes sicut et pater vester
celestis misericors e[st] Luc[e] vi. Sicut
inferiora recipiunt a superioribus vir[tute]m et can-
cendi sic ab eisdem recipiunt ordinem et
modum agendi. Et ideo nichil p[otes]t esse ex[e]m-
plificatius ad regulandum vita[m] et ad dirigend[as]
operationes humanas q[uam] consideratio operu[m] divino[rum].
Sic ergo i[n] regulanda vita q[uo]d ad se ip[s]um suf-
ficiat instruimur ex consideratione i[llius] q[uo]d videm[us]
i[n] x[rist]o. Et in regulando ho[m]i[ne]m ad p[ro]x[imu]m suffi-
cit ex[emplu]m q[uo]d videm[us] consideran[tes] q[ua]l[ite]r deus se h[abe]t i[n]
gubernan[d]o et conservan[d]o creaturas. Necnon in
supportan[d]o peccat[a] humanos defectus. Ut
ig[itu]r m[isericordi]a dei sit nob[is] regula q[ua]l[ite]r deb[ea]m[us]
p[ro]xi[m]is misereri d[e] m[isericordi]a d[icitu]r i[n] p[rinci]pi[o] evo [euangelii]
Estote ergo. Ubi p[rim]o suade[tur] v[ir]tus ho[m]i[n]em ad
p[ro]x[imu]m ordinans i[d est] Esto[te] ergo. Se[cun]do p[ro]mitt[itu]r
m[od]us h[ab]end[i] hoc misericorde[s] s[i]mi[l]es i[d est] Sicut.
Tercio adduci[tur] similitudo q[ui]a deus s[i]c explanat

dicebat ill[e]. Quarto ad p[ar]te[m] p[re]tem. In q[ua]
suadet[ur] p[ro]p[ri]e v[ir]tute[m] ordinate ad p[ro]ximu[m].
Se[cundu]m Ioh[ann]e[m] Damasc[enum] li[bro] ii c[apitulo] d[e] tristicia. Mi-
sericordia e[st] tristicia i[n] adv[er]sitate bono[rum]. Nam
ex ip[s]a fit cor ho[mini]s co[m]pacie[n]s miseriis al[ter]ius.
Hec a[utem] v[ir]tus ita consistit i[n] quada[m] affectione dul-
ci inclinante mente[m] ad p[ro]x[imu]m q[uod] s[ic] f[ac]it ho[mi]n[em]
alt[er]i i[n] n[e]c[ess]itate constituto subvenire si pot[est].
Si no[n] p[otes]t facit ei co[m]pati. facit ei i[n]dulge[re]
si offendi[tur] vere n[on] misericors corde ope et
lingua condescendi[tu]r. Et ideo p[re]dicta virtus h[abet] p[ro]-
gnat[ur] in patet i[d est] Estote m[isericordes]. Sec[un]do p[er]fecta r[e]
explicat[ur] i[d est] Nolite iudicare. Dicit[ur] ergo
in g[e]n[er]ali cu[m] d[icitu]r Estote ergo misericordes. Et q[uia]
i[n] hac g[e]n[er]ali[ta]te no[n] co[m]p[re]hendit m[isericordi]a p[er]f[ec]ta sed
t[ame]n i[ll]a q[ue] e[st] p[er]fecta. Ideo addi[tur]. Sic et pater v[este]r
cel[esti]s misericors e[st]. Et b[e]n[e] eius p[er]fectio in hoc
m[anifest]at[ur]. Quida[m] n[on] misericordes s[un]t ex q[ua]da[m] na-
li benignitate et dulcedine cordis. Et q[ui]d[e]m quida[m]
bonu[m] e[st] s[ed] no[n] p[er]fectu[m] n[ec] v[ir]tuosu[m] q[ui]a p[otes]t
bonis et malis fidelib[us] et infidelib[us] e[ss]e co[mmun]e.
Alii vero misericordes s[un]t s[ed] no[n] o[mn]ib[us] exhibent
affectu[m] m[isericordi]e s[ed] t[antu]m illis q[ui]b[us] carnali affe-
ctione diligu[n]t et h[oc] e[st] p[o]t[i]us o[mn]ib[us] indiffere[n]t[er]
co[m]pet[er]e. Quida[m] a[utem] misere[n]t[ur] n[e]c[ess]itatib[us]
et miserijs alio[rum] q[ui]a o[mn]ib[us] ex amore et cari[ta]te
ordinata diligu[n]t. Na[m] ex amore a[m]ici na-
scit[ur] dolor d[e] adv[er]sitate a[m]ici. Et ideo ex ordi-
nato amore or[itu]r co[m]passio ordinata et dolor
ordinatus d[e] adv[er]sitatib[us] p[ro]xio[rum]. Et h[ec] e[st]
m[isericordi]a p[er]fecta ei[us] p[er]fectio no[n] p[otes]t melius
indicari q[uam] i[n] ex[empl]o patris et[er]ni q[ui] ideo
misericordit[er] mis[er]iis n[ost]ris et n[e]c[essit]atib[us] con-
descendit q[ui]a sincera cari[ta]te nos diligit.
Sic ergo p[er]fectio huius m[isericordi]e divin[e] q[uan]d[o]
addi[tur] Sic et pater v[este]r m[isericors] e[st]. Deinde u[ltim]o q[uomodo]
m[isericordi]a op[er]a explica[n]t[ur] p[ate]t q[ua]n[do] addi[tur] Nolite
iudicare etc. Ubi s[e]c[undu]m e[st]. Sic dicitur e[ss]e q[uod] p[er]fecta
m[isericordi]a ex ordinato amore nasci[tur]. Amor aut[em]
ad p[ro]x[imu]m d[e]b[e]t vigere i[n] corde i[n] ope[re] et i[n] lingua.
Et ideo ho[mo] d[e]b[e]t se h[ab]ere ad p[ro]x[imu]m misericord[ite]r
i[n] h[i]s q[ue] p[er]tinent sil[iter] ad m[en]te[m] et lingua[m] sic
e[st] iudicare et condemnare s[ecundu]m leges et regulas
cari[ta]tis. P[ro]pt[er] h[oc] h[abe]mus ex[empl]o i[n] q[u]o agit[ur] d[e]
m[isericordi]a p[re]mitti[tur] ex[em]pla d[e] dilectione singulari
q[uod] sunt ex[emplu]m et ortu[m] a dilectione q[ua] p[ri]m[us] deus
dilexit nos. Ex tu[n]c q[ui]ppe cari[ta]te nascitur

pfcm op9 mīe q̄ mīa exp̄mit̄ cū dr
Nolite iudicare .i. in hijs q̄ ptinet tm̄
ad mete .d. qua mīa adiūgit̄ Dimitte
et dimittemini .i. in hijs q̄ ptinet ad op9
d. qua mīa addit̄ Date et dabit̄ vob Dz
ee h° innocēs ēē i hijs q̄ ptinent ad
mentē et lingwā ut p̄ximi opante ea
q̄ bono et malo aīo fieri pñt nc corde
nc lingwa iudicēt male Debz ēē innocēs
ēē in eo q̄ p̄ximi mala apte opantes
nlt qd gressu ē nō gdēpnat sicut q̄s
a dō penitq dēlictū et abiectū Sic em̄
dr Beda sr̄ Luc Incertū ē qualis futurus ē
q̄ nūc malq l' bonq app̄et Est g̃ op9
ipietatis gdēpnaē eū iā dānatū q̄ue
deq exspectat misericordia ut gu̇ta Op9
at mīe ē sperāe eū ad q̄m revs̄ur ad
deū Et sic assilans nos p̄ri mīaz dr
Nolite gdēpnaē hc ē Nolite temēe i ēas
fie gdēpnatos sinaz Unde id apl'i .j. Cor
.4. Nolite an̄ tp̄us iudicare q̄uo adusq veniat
Et ut efficaciq nos a temerario iudicio
retrahat adiūgit Et nō iudicabimini Qm
iudiciū sine mīa fiet ei q̄ i iudicādo nō
ht mīaz .i. ē iudiciū misericordie fiet
ei q̄ iudicādo ht mīaz Sz q̄rit aliq̄s
Utrū sit licitū d' alicuis factis iudicare Vr
q̄ sic p̄t vbū apl'i .j. Cor .6. Nescitis q̄m
āgelos iudicabimus q̄nto mag secularia .·.
Conn̄ in hēt hic Dd' q̄ iudicare potest
aliquis vl' q̄a hc ei cōpetit ex offic° cura
et regimine alioq̄ Et si incūbat ālm ex
officio dz iudicare iuste .p̄mo tñ exq̄sita
veritate et mō debito s̄vata Si aut ei
ex officio nō gpetat tūc distinguo Qm
ea q̄ vt iudicare a' sunt sic indubia et
indifferēter facta q̄ nō pt dici q° aīo
sunt facta vtq bono l' malo Et de talibus
nō ē ei licitū iudicare q° pōnq temerā-
riū Unde Beda sr̄ Luc hc loco nihil aliud
p̄cipi existio n̄i ut ea facta q̄ dubita-
tionē ht q° aīo fiat i meliorē p̄tem
interptem̄ Aut ea sunt q̄ vt iudicare
sunt apte mala ut nullo° possint bn̄ fieri
sic tantū ē sup̄ Et d' talibus licitū ē fa-
cientē iudicare sz tñ nō ē licitū eum
dont̄ ē in vita gdēnaē tāq̄ oīo ircorrigibilē

Unde idē Beda subiūgit Qz cū sc̄ptū ē
ex fructibus eoq cognoscetis eos d' mani-
festis dicitur ē q̄ nō pñt bono aīo fieri De
q̄bus nos iudicare pmittit Ad dīu apl'i
Nescitis q̄m āglos iudi xc dd' q̄ loq̄t̄ d'
iudicio extremo i q° apl'i erūt iudices Unde
id Sedebitis vos sr̄ sedes .12. Sz q̄rit̄
vtq liceat alīu altiū gdēpnaē Qz nō
vr̄ ex hc qd h' dr Conn̄ in hēt ex hc
q̄ aliq̄s malū p̄manet p̄mittū qd
ē q̄ iustitie rectitudinē Dd' ē q̄ gdēnaē
aliquē dont̄ viuit gdēnatōe etn̄ sup-
plicii tamq dānatū nō ē licitū alīu n̄
hc agnosceret revelatōe dīna Sz gdē-
naē alīq gdēnatōe pene tpal' licitū
ē illi q̄ ē minist' iustitie sed exigentiaz tal'
gmitate dpe d' pōt h' loq̄t̄ xc De sc̄dā
p̄cedit argutū i q̄m Sc̄z Dimitte et
dimittemini Ubi specificat̄ op9 mīe
ptinet ad mētem Est n. op9 mīe fieri
i corde dimitte imurias ex toto mīe Sz
q̄ hc factū amore di magnū ē mīri
Ideo subdit̄ Et dimittet̄ vob̄ Unde glō Dimitte
inurias et dimittet̄ vob petm̄ Et gcordat
cū hc qd dicit̄ ē ap̄t .6. Si n. dimiseritis
hoīb9 peta eoq dimitt9 et vob p. m. p. vr
Deinde adiūgit̄ Date et dabit̄ vob Ubi
specificat̄ op9 mīe ptinet ad maūm
sed ad exhibitōez munerū et obsequiorum Unde
glō Date bñfica et dabit̄ vob et̄na vita
Sc̄z .2. p9 pñl' ei° i thesaurū boaz
In q̄ describit̄ mīeq op9 misericordiē p̄mi-
aū Et p° manifestat̄ p̄miū mīs opibus
mīe i speciali .2° declat̄ eq̄tas iustitie
i tribuēt i gnāli d. Eadē q̄ppe mensurā
De p° dr mensurā bonaz retribucōis
iustā Et gfertaz id ē plenā Et coagi-
tataz id ē gquassataz ita ut nl' vacui
remaneat qn tota capacitas repleat̄ Sic
vas gquassatū et coagitatū recipit
grna vdiq sine vlla vacuitate Et supef-
fluētē id ē suphabūdātē sed redun-
dante q̄ p̄mij magnitudo excedit̄ mīs
q̄ntitate Dabunt i sinū vestrū Sinq h'
idē ē q̄ capacitas appetitq vt sit
sensq ē bonq Opa mīe i nō temere
iudicādo i nō gdēpnādo i p̄cō inurias

Q
ꝛ dando bn̄ficia dabit. hc ē ertē ca
nlr occasio dandi vob' ete p̄mii. q̄le
vr desidat ꝛ pt capē appetit Dicā ei
q̄ mēte manu ꝛ ligwa fuit ex mīā
ſc̄ causā p̄mij qd' deq bn̄ opantibus
ebuit Vn Beda sr lūc pt at q̄ mēte
maū ꝛ ligwa egiq accipi sc̄ mensurā
bonā ꝛc quā tu reddes p̄miorū mi' opeā
sua Pot dc ꝛ alit' expom hc qd' dicit'
Dabūt i sinū vrm ut sit sensus illi gā
quos facietis p̄dicta opera nūc non
iudicā͞o s pocī gparienō. nō adēnā͞e
s excusan'. nō videmō s pocīq iuut'
tenō iniurias ꝛ offensas. Dādo bn̄ficia
siue tpāli subvencōs siu spūalis āmo
nicōnis. Dabt i sinū vrm hc ē i desi
deriu vri aīm qd' habetis ad eternam
btūm nēq p̄m̄endis bonas mensuras
retribuciōs eo q̄ mīā exhibita eis
intelligi exhibita fuisse ēsto et aīore hc
sentis q̄admod' ipē ēsto sunt i extmo
iudicio se dictur Eydn sentis vm ex
p̄mīis sciliq meis in sentis ait ꝛ c
Deinde subd' Ead' q̄ppe me ꝛc Vbi
declāat' gnāalit' eq̄tatis iustīe retri
bucōe Cā q̄nta vtue aīm hō opatq ē
boni tāta ꝯsolacōe glīe ei insuabi'
ganm sr p̄mm Et q̄nta delectacōe
siue affecōne p̄ua malo opabit' ma
li tāta gn̄ute peaq ei insuabitur
dolor Iux i' Apoc 18 Quātu glīficat'
se i delicijs tantū date ei tormētū et
luctū. h go gnālis sma retribucōis
tā bonoꝝ q̄ maloꝝ ad hc statū posita
ē pq preptū mīe ut ex desidio p̄mij
qd' rddet opa mīe facientibq iducam̄
ad ea facieā ꝛ ex tiore supplicij qd' dabi'
eis q̄ ꝯria faciūt vetbaui' ab aīs q̄
mīe adusant Alit' ꝯs intelligi sm Aug' i
epla ad do gras hc qd' dom ē In q̄ me
sua mesi ꝛc Volūtas ei mīsura ē omn
bonoꝝ actuū q̄ntu ad voꝝ vnq l' vtutis
Cā volūtas boā ē radix bonoꝝ opm
ꝛ mala malorꝝ In q̄ go volūte q̄ms
opatq fuit opa mīe In eade volūte
retbuet' ei btitudo sm̄ intensioꝝ vo
lūtis Sitir ē d' opibq p̄mis eo mala
volūte factis q̄bq rddet eis supplicium sm
ꝯponēq male affectois Vn Aug' ꝯ sup
In ipō aīo vbi appetitq volūtis huāoꝝ
om̄ ē misura factoꝝ qui pcā sequit'
culpa plexus maior ut seneēs ceāte
gnioꝝ ſō ei dixisti In iudicō iudicaūitis
i ead' iudicabimi Et ad mensurā In
q̄ mensura mesi fueris remetiet' ꝛ vol
In volūte q̄ppe remetet' boq hō bō fca
ꝛ i ea remetiet' ei btitud' It q̄ i volūte
ꝯrā remetiet' malo hō mala opa ꝛ i
ea remetiet' ei miseia Cū vbi q̄nsq
bonq ē eū bn̄ volt i eis malo ē eū ma
le volt Ac p hc eis ill' io sit btūs l' miser
hc ē i ipō sue volūtis affectu que om
factoꝝ interioꝝ mensura ē H i c Be
tīta pō pul' Dicebat at ill' ꝛ silētiu
In q̄ ponit' siletiō q̄ dom sc' explanas Et
sit explanat' qd' dom ē dimitte ꝛ date
vt 1o id opq mīe qd' dom ē Nol' iudi
i Cum at videt Ad declaūd' opq mīe
qo p'pat' dimitti iniuria duplicēq adduit'
silitudine Cuiq p'a tal' ē Sicq pot
cecq cecū duce Ac si dicat Tu debes ex
mīa dimitte iniurias ꝛ nō irasci ꝯ in
iuriante q̄a si vos iracūdia ꝛ appetitus
vindicte excecauit tantū eris p viam
iracūdie p̄uati lum̄e vitatis q̄ntu ille
q̄ vos offenderit erit ead' luce p̄uatis
p viam iniurie vob' illate Ac p hc ꝛ
tu q̄ contra iniuriantes irasceris cecq eris
ꝯpt' irā Et iste q̄ te offendit cecq eis
ꝯpr offensas Ex q̄bq deveniet q̄ nc tu
nc ille possetis vob' mutuo cāq p̄bē de
remedi ad vitā s ābo cadetis i fouea
dapnacois Ille quid' q̄ offendit, tu vero
q̄ nō offenderes dimissa Si eni non
dimiseritis hoibq pcta eoꝝ nc pr vr'
celestis dimittet vob' pcta vr'a ait' 6 Si aūt
dimiseris ꝛ nō sis cecq p iracūdiaq ꝛ
ille ꝯpr tranquillitatq tm aīm ꝯvertet' ut
peniteat eum q̄ te offendit ꝛ tu d' pa
cīa coronaberis Hūc expoicōi ꝯcordat
Bed' sr Luc d' Nuq pt cecq cecū d' ꝛc
Deinde hui sentēcie pendēq ex supiori
bq vbi d' dada eleosina ꝛ de dimitteda
iniuria dr Si te irā ꝯ violentū ꝛ cont'

petente phylargiam id est retentus sumere excecauit unusquisque tua mente viciata vicium eius curare potes quia ipse solus qui iniuria fecit et non tu eo quod sic nesciebas verus deputaberis Ac si te immittentes tuum illum qui peccatoris eius prauitas inuenit et illum ad primas iniuria monebit et tu pacie premio donaberis hoc est de pacia donaberis

Prima similitudo ad idem talis est Non est discipulus super magistrum Perfectus est autem omnis si sit sicut magister eius Ac si diceret Tu debes iniurias ex corde dimittere quia ego qui deus sum et magister sum omnis iusticie non irascor peccatoribus qui eius dictis vos non plus debetis querere nisi ut offendentes vos conuertantur alias plus quereretis quam magister vester et sic non essetis boni discipuli volentes plus in vindictam iniurias vestras quam magister vester velit in vindictam suas

Perfectio ergo vestra est ut vos qui pueri hoc estis sitis tales qualis ego sum vester dux et magister Ita quod sicut ego non vindicando sed tollam iniurias inimicos meos reddendo penitentes Ita et vos dicentes hos qui vos offendunt reddatis eos ex vestra pacia meliores Hunc expositionem concordat Beda dicens

Si magister qui verus deus est non potuit suas iniurias vlcisci sed ipsos maluit iustificatos reddere meliores causa necessaria est ut discipuli qui pueri sunt homines regulam perfectionis sequantur

Secunda Quid autem vides festucam in oculo fratris tui et trabem in oculo tuo non consideras Cuiu-(?) simplicat quod dictum est Nolite iudicare etc. Et

Nota quod per exemplum retrahit nos a presumptuosa temeritate iudicandi quod mediante aliena facta iudicamus aliter quam debeamus Primo a temeritate iudicandi quo condempnamus et vituperamus in alio leuius peccatum cum tamen grauius sit in nobis Secundo innuit tam iudicamus temerarie vel condempnamus indebite

Unde secunda sunt que potius in ypocrita notantur ergo dicitur Quid autem vides scilicet temere iudicando festucam id est leue peccatum In oculo fratris tui ut puta quod aliquis ipso ciuis in aliquo negocio cum bonis iudicans ipsum recidisse a statu virtutis et odis eum ac detestaris Non consideras autem trabem que in oculo tuo est id est graue peccatum odio vel contemptum proximi quod est in te Non consideras id est non examinas non aduertis non diiudicas Quantum enim trabs excedit quantitate festucam tantum peccatum odii vel rancoris excedit in quantitate peccatum causaque cum tamen in se Secundo innuit nos a temeritate condempnandi de alio quo potius dicitur

hoc quod potius vituperare in fratre leue peccatum et condempnando obiurgare proximum quasi constitutum in statu dampnationis et tamen tu ipse non vides id est non obiurgas nec detestaris trabem id est graue peccatum quod te in peiori statu constituit Unde est in oculo tuo quod reso-(?) tui tumoris te excecat ut non possis tua cognoscere et detestari peccata Hunc expositionem concordat Beda dicens Quod alteri cum superbia aut odio vel alio quolibet crimine preter leuia aliquando iudicantes a crimine corripiunt eos quos subito viderint ita turbatos iudicantes Dico autem mentis a soluto puritatis statu quam festucam in mente vicinasse atque incorrigibiles domini preceptum quo ait Nolite condempnare Magis amant vituperare et dampnare quam emendare atque corrigere Notandum est quod a facilitate iudicandi et a temeritate condempnandi retrahit vnumquemque in altum considerantes simpliciter Nam si sensum suum vnusquisque consideret cognoscet quod vel in eodem sunt in maiori peccato est quod sit de quo fratrem iudicat vel condempnat vel in tali aliquando fuisse aut in futurum eidem posse et si fore in eodem vel simili est non debet alterum iudicare quia in quo alterum iudicat seipsum condempnat dum eadem facit que iudicat Possunt ista dici quod apostolus ad Romanos 2o In quo alium iudicas teipsum condempnas eadem enim agis que iudicas Si autem non est in eodem peccato sed aliquando fuit reuocet ad memoriam quot infirmitates hominis qui prona est ad peccandum Et ex hoc plus mouebitur ad compaciendum infirmitati quam ad condempnandum propter quantitatem peccati Si vero non est nec fuit aliquando in simili vel grauiori peccato cogitet quod eidem possit nisi deus misericorditer subueniret qui cogitatione nimirum plus inclinabitur ad mansuetudinem per quam condoleat miseris aliorum quam ad condempnandum fratrem dei qui est frater suus Ultimo innuit quod consulibus temere iudicante vel repente condempnante de ypocrita eice primum de oculo tuo trabem et tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui Ypocrita est qui aliud

ptendit et aliud intendit. Iudicamus autem temere pretendit in se actorem iusticie. Cum ex eo quod hic temere facit vel simplex est vel odio movetur contra fratrem vel aliquo commitit delicto quo privatur iusticia. Et sic pretendit se iustum cum iusticia sit privatus. Talis ergo ypocrita est. Eiciat ergo primum trabem superbie vel odii vel iracundie de oculo suo meus et tunc iusta poterit alicui iudicare peccata. Aliter eciam reprimit illos qui faciles sunt ad iudicandum et ad condempnandum. Quidam enim faciles ad hoc vicium pretendit se velle consulere fratri suo et dicere obiurgant cum eciam iracundia aliquis et in hoc sunt ypocrite quod condonat se consultores et sunt vituperatores potius quam correctores. Cuilibet autem de isto talium dicitur ypocrita qui se pretendens velle consulere et ammonere et sub hac specie fratrem tamen suum iusta condenas vituperas et confundis. Eice primum trabem hoc est grave peccatum superbie offensionis de oculo tuo hoc est de intencione cordis tui. Et tunc ex simplicitate tue innocencie perspicies modo debito ut educas festucam hoc est leve peccatum et corrigibile de oculo fratris tui id est defectum intencionis vel ignorancie fratris tui potius corrige cum magis prius tempus consideres diligenter. Dominica quinta

Cum turbe multe irruerent ad Ihesum ut audirent verbum dei et ipse stabat secus stagnum Genesareth. Luce V. Cum inscius est ut actiones operacionum suarum actores manifestet. Convenienter fuit ut dei filius monstraret per actus suas sic deus et creator manifestaretur auctorem. Et ideo post mirabilia operatus est in terra tam opere quam doctrina ex quibus dominus terre cognoscebatur transiit ad mare ut in eodem docendo et operando dominus maris appareret. Unde beda super Lucam ait. Cum turbe irruerent Iesu. Glosa. Magna fecit in terra transit ad mare ut et ibi magna faciat et dominus terre maris appareat. Continuo hanc introductionem ewangelii habet partes duas. Prima est quod christus in mari novo modo docuit ibi Cum turbe irruerent. Secundo quomodo in mirabiliter operatus fuit ibi Ut autem cessavit loqui. Vel aliter dividendo ageres sive per unum tractem sive per intellectum dicitur agere diversi. Quod hoc requirat diversa disposicio pacientum diversorum. Unde patet in prescalaribus quia alia pacit filius et alia servus. Cum ergo alter sit dispositus ad christum audiendum ille qui iam christum sequitur auditate audiendi verbum dei et aliter ille qui sunt in mundanis actionibus occupati. Ideo christus aliter operabatur ipsis in istorum et aliter ipsis in illorum. Circa ipsis in turbarum audiens audie verbum eius operabatur ut doctor. Respectu vero piscatorum ut ipso sequeretur relictis mundi sollicitudinibus operatus est ut deus. Et hoc dicit primus eius. Cyrillus gradat quod dicit primum solum sufficit doceat inquit et trahit ad magisterium suum et per piscatoria magisteria piscatores discipulos. Christum hanc igitur ducens dividitur ewangelium in tres partes. Quarum prima ostendit dominum Ihesum novum et utile modum docendi ibi Cum turbe. Secunda latentem et efficacem modum operandi ibi Ut autem cessavit loqui. Tertia singularem et mirabilem modum attrahendi ibi Et ait Simoni. Ad primam partem describit ewangelista primo devotorum sive dispositorum proprietates prima. Secundo convenientem locum quo ipse stabat. Tertio humiliter sedens. Et ascendens in unam. Quarto utiliter verbi cum pulchritudine modi ibi Et sedens. De primo notandum in hoc quod irruerent in christum tempore audiendi audire verbum dei. De quibus sic dicitur Cum turbe irruerent ad Ihesum ut audirent verbum dei. Irruere hic non sumitur in malum prout est aliquando ex odio vel ira impetere ad ledendum obiurgandum vel invadendum. Unde postea ipse capitulo in sequenti turbe irruerent in eum. Et sumitur hic irruere in bonum scilicet desiderio doctrine audiende vel beneficium percipiendi amore. Unde dilectus filius erat ut ad brachia matris qui irruerunt in eam simul. Vel sic devoti peregrini irruunt in loca ubi sunt reliquie sanctorum. Et sicut scolares audiendi doctrine currerent ad locum cathedre desiderio doctrine. Sic ergo turbe irruerunt ad Ihesum ut audirent verbum dei ut christus. Erat enim eis quemadmodum diligentibus eum et tenere cupientibus. Ut te moveat quod hic quod dicit. Cupientes tenere eum. Et ewangelista dicit irruit quia amor fuit ex devocione excusat quasi actus qui videntur sonare irreverenciam et criminaliter quia tamen non ex malicia sed ex fervore devotorum procedunt. Movebantur autem turbe ad tantum fervorem irruendi ad christum

ex miraculis et ex gratiositate faciei eius et ex sublimitate doctrine eius. Vnde Cris(ostomus). Non eo discessisset dum hec miracula faceret, quos noluisset sola presentia facie et os eius loquentis. Neque non in agendo miracula tantum mirabilis erat sed et visus eius habundabat plurima gratia. Vnde et loquente eo audiunt in silencio serie locutionis non interrumpentes. Hec Cris(ostomus).

Secundo agitur de loco. Et ipse stabat secus stagnum genezareth, quod in duobus attenditur. Primo quod erat ipse locus in quo poterat separari aliquantulum a turba ut sic quietus eum audiret. Et ideo dicit quod ipse erat secus stagnum genezareth quod propinquus spaciositati aquarum ut posset aquarum separari a turbis [illegible]. Secundo quod non se voluit operari supra naturam, ideo non voluit super [illegible] navibus ascendere [illegible] sed potius uti [illegible]. Ideo additur: optimus locus quod ibi erant naves piscatorum qui descenderant et lavabant retia sua. Vnde Beda super Lucam: Stagnum genezareth idem est quod mare galilee, quod sic dicitur a regione galilee circumstante. Mare tiberiadis a proxima civitate que olim cenereth vocata sed ab herode tetrarcha instaurata in honorem tiberii cesaris tiberias est appellata. Porro stagnum genezareth a loci proprietate quod crispantibus aquis de seipso excitare auram perhibetur greco vocabulo dictum est quasi generans auram. Mystice, Christus secus stagnum stetit quia in mundi huius fluctuantes actiones immobilis permansit. Secundo non in terris visus est et cum hominibus conversatus quod tamen in suis operibus nulla fuit instabilitas viciorum sed omnis immobilitas actionum perfecte. Sed in hoc mundo duas naves repperit quod duos populos iudeos et gentiles dominus invenit [illegible].

Piscatores autem istarum navium predicatores ecclesie sunt [illegible] significant [illegible] descendere [illegible] in ope predicationis et familiari conversatione debent retia sua lavare ut quod [illegible] dum operibus faciendo docerent. De hac sua loquitur Beda super Lucam: Due naves secus litus posite circumcisionem et preputium [illegible] iudeos et gentiles significant quas bene ihesus vidisse perhibetur quia in utroque populo novit dominus qui sunt eius. Eorum quod a fluctibus seculi huius ad soliditatem litoris videlicet huius est [illegible] visitans perduxit. Piscatores autem sunt ecclesie doctores qui nos rethe fidei complexos et de profundo ad lucem elevatos quasi pisces ad litus terre [illegible]. Cum enim quedam verba [illegible] sunt complere predicationem [illegible] que [illegible] in fide [illegible] amittunt et inde retia quasi vincula sunt vocata. Sed hec retia modo laxantur in capturam modo ad loca plicantur quia non omne tempus est habile doctrine et ideo non extendenda super lingue doctoris [illegible] cura gerenda. Deinde [illegible] dicit: Ascendens in navim que erat simonis rogavit eum a terra reducere pusillum. Cui humilitas [illegible] quod cum sit omnium dominus non precipit sed rogat. Vnde Theophilus: Vide ergo [illegible] mansuetudinem quo rogat petrum [illegible] possit super dominus [illegible] ascendit. Hec navis petri sed Beda super Lucam etiam est [illegible] quod paulus dicit: Cum operatus est petrus in apostolatum operatus est et mihi inter gentes. Vnde bene [illegible] credentium erat cor unum et anima una. Super hanc dominus ascendit quia per incarnationis misterium semen abrahe apprehendit. Vnde dicit hebr(eos) [illegible]. Vel ascendit in navim petri eo quod [illegible] principatum in ipso iudeorum [illegible]. Ab rogat duce[re] pusillum [illegible] navim a terra [illegible] Beda significat quod temperate et non nimis profunde est utendum verbo ad turbas. Secundum [illegible] Augustinus [illegible] quod primo in regionibus [illegible] verbum [illegible] predicandum per totum mundum. Et iam propter hoc pusillum ductum est in altum.

Deinde sedens docebat de navicula turbas, ubi describitur utilitas. Ubi enim [illegible] modi [illegible] sedere docere [illegible] Aug. in [illegible] pertinet ad dignitatem magisterii. Vnde ergo modum [illegible] doctoris est ut [illegible] magister sedens doceat. Pro tanto autem erat eis sedere utile quia ordinabatur ad spiritualem actum [illegible] additur: Et docebat turbas. Vnde [illegible] non indiget medico quia sani sunt sed qui male habent. Sic predicatio non est utilis superbis et sapientibus videntibus sed solis humilibus ac simplicibus qui significantur per turbas

Sed q̄ salutaris doctrina no͂ de hu͂ana
sagacitate ſʒ potius de sacre scripture auc-
toritate procedit Ideo additur e de nam-
cula id est de auctoritate sacre doctrine Unde
Beda super lucam de nauicula docebat turbas
quam de auctoritate ecclesie usque hodie gentes
docet Sed scdā pars principalis circa Ut autem
cessat loqui dixit ad symonem In qua ponit
circumstancias latentes et efficaces modum
operandi Et circa primo consistit in precepti qualitate
quod ondit in primo Secundo in obediencie animi
fidelitate cum addit Et respondens symon Tercio in con-
sequentis operis utilitate quam manifestat
cum adiungit Et hoc cum fecissent Potest
circumstancia primo precepti qualitatem hoc modo
Ut autem cessat loqui s. ad turbas dixit ad
symonem Duc in altum et laxate retia vestra
in capturam Attendas quod bene hoc preceptum
qualificatum est quod mandat secundum congruam
disposicionem precedens enim cristi locucio
ad turbas a petro audita disposicio
quedam fuit aptans animam petri ad hoc ut
faciliter inclinaretur ad obediendum precepto
ti Et ideo bene premissum est Ut autem cessauit loqui
Mandatur ergo homini qui ex naturali aptitu-
dine habebat cor indolis bone et ex
nomine suo obedienciam pretendit symon
quod interpretatur obediens Mandatur et res
que consueta fuit in petro fieri que et in
futurum aliquid figurarent ab ipso petro
spiritualiter adimplendum Et dicit Duc
in altum et laxate retia vestra in capturam
Dico autem hoc significare res spirituales adim-
plendas Petrus enim typum gerit simonis
futuri pastoris ecclesie et predicatoris atque
doctoris Unanimis Sed aliis dicitur laxate
retia vestra in capturam Soli tamen petro dicitur
Duc in altum etc. ultra de profundis misteriis
et sacramentis ecclesie dume scripture debemus
disputare nisi solus petrus et illi qui sunt eius
pro tempore Et bene nunc precipitur petro Duc
in altum cum primus tempore cum iam vagauerit
a terra reducere pusillum Unde sicut Beda super lucam
quod primus ad proximas gentes euangelium
predicauit postea ad remotas predicare
debebat vel quod primus verbis simplicibus
et ad simplices postea profundis misteriis

et mundi sapientibus debebat proponere Ut sic
per veram predicationem mundi principes et sa-
pientes nichil non cum eis militantes possent con-
tra prelatos Misterium autem vera vix litteris
sic verba predicatoris a humanitate que me-
diate vix homines aperiunt experiencia
sic est loqui de eius veritate que prefatur in mundo
morte et filiis Qui in alto vera laxantur
qui ea que ad eius excellencias pertinet predi-
cantes vel qui illa dicunt in parabolis que ad
eius gloriam quia non videtur pertinent De-
scribitur secundo circumstancia obediencie ac fidelitatis
cum ait Et respondens symon dixit illi Ut ei
humilis et obediens Sic ut non sonat
veritate verborum ... alterum obtemperat imperanti
dicens Preceptor per totam noctem laborantes
nichil cepimus Non addidit ideo perturbatus et fa-
tigatus nolo me frustra exponere diffi-
cultatibus laborum et periculis maris Sed
magis subdit In verbo autem tuo laxabo rethe
Attendas animi ita fidelem qui et ante in
uno fuerant sine fructu Et post quidem quod tota
nox per totam magis noctes vero vero quia
piscatorum labor nichil per artem illam potue-
rat cepisse piscium Ideo dicit laborantes
nichil cepimus Plus autem confisus de virtute cristi
quam de tempore aptitudine vel de industria artis
fide plenus adiungit In verbo autem tuo laxabo
rethe Allegorice per totam noctem veteris
legis laboratum est Et quia defecit gracia
que per ihesum cristum facta est et ideo tunc nichil
ex opere operato capi poterat sola circumsi-
cione excepta In verbo autem cristi sancta
sunt sacramenta legis gracie que virtute efficiunt
quod significant in hoc facto accedat Mistice
vero sicut Beda super lucam per totam noctem
laborat predicator cum auditorum cor
nullius inspiracionis innuente illustratur et tunc
nichil capit quia nichil proficit ad conversionem
audiencium Unde Beda nisi dominus cor illustr-
auerit auditorum doctor in nocte laborat in
in verbo suo gracia laxate fuerit instru-
menta disputacionis frustra vocis sue predi-
cator iaculum mittit quia fides populorum
non sapiencia verbi componit sed diuine vocacionis
munere prouenit Describitur tercio consequentis
operis utilitatem dicens Et cum hoc fecissent etc.

Hec utilitas manifestatur in tribus. Primo in exteriori prosperitate. Et cum hoc fecissent etc. Secundo in interiori dispositione. Quod cum vidisset etc. Tertio in vehementi admiratione. Stupor enim etc. Est ergo primus modus fructus utilitatis in exteriori piscationis copia. Propter quod dicitur: Et cum hoc fecissent scilicet laxassent retia in capturam, concluserunt piscium multitudinem copiosam in tantum quod rumpebatur rethe eorum pre multitudine piscium. Et annuerunt sociis qui erant in alia navi ut venirent et adiuvarent eos. Dicit autem annuerunt et non vocaverunt. Secundum Theophilum quia tantum stuporem ex captura insperata meruerant ut vix loqui possent. Et ideo per nutus non per verba auxilium postulant. Et illi per nutum et signa vocati venerunt et impleverunt ambas naviculas ita ut pene mergerentur scilicet nimio piscium pondere gravate. Advertendum est quod obedientiam et credulitatem petri debuit tale premium consequi quod rethe eius dum expanderet impleretur. Et quod futurum erat in ipso presignaret scilicet quod rethe eius ad apostolatum vocaret. Unde Theophilus: Alia de navicula turba instruxerat non sine mercede domini naviculam dereliquit. Ampliavit beneficium ipsius quod primo dedit ei multitudinem piscium et deinde discipulum ipsum fecit. Nota etiam quod fructus boni operis sic prestatur quod operantes confisi de virtute vel arte ingenio in vanum laborant. Confisi autem de multitudine misericordie divine magnum recipiunt fructum. Quod signatum est bene in hoc loco quia per totam noctem laborantes nichil ceperunt. In verbo autem Christi confisi ceperunt multitudinem piscium. Unde Glossa: Vana presumptio quod nichil aliud cepit scilicet de sua presumentes industria vel arte. Confisi vero humiliter fructuosa quia in verbo Christi magnam multitudinem concludit. Nota secundum Augustinum de questionibus evangeliorum: Rethe rumpitur cum tanta multitudine carnalium hominum intrat ecclesiam ut ipsas ecclesias per hereses et scismata scindant. Sed tamen pisces non elabuntur quia suos Deus novit qui per hereticorum scandala fiunt. Nota etiam quod cum rethe rumpitur quod alia navis repleatur. Dictum est enim supra quod navis petri fuit ecclesia congregata de iudeis. alia vero navis fuit secundum Bedam fuit ecclesia congregata ex gentibus. Liquet ista non implentur piscibus hoc est fidelibus. Primo enim rethe illius rumpatur quod primus fuit suscitatum scisma in ecclesia iudeorum et verbum dei repulsum ab eis quod apostoli transirent ad gentes. Sicut habetur Act. 13 dicentibus paulo et barnaba. Vobis oportebat primum loqui verbum dei sed quoniam repulistis illud et indignos vos iudicastis vite eterne ecce convertimur ad gentes. Impletum etiam fuit rethe ecclesie de iudeis congregate quando iudas simon magus anna et caypha de ecclesia exierunt quando multitudo paganorum congregate in gentibus. Nota etiam sic replentur naves ut pene mergerentur quod tot intrat ecclesiam sive de iudeis sive de gentibus congregatam ad unitatem sancte religionis ut quasi ipsa videatur subiungi sed tamen per fideles perseverantes semper talis stabilitur quod non subiungitur. Nota etiam secundum Ambrosium super Lucam etiam quod in altum rethe ducitur capiunt multitudinem copiosam quod in primo nascentis ecclesie prima multitudo fidelium aggregata est sed in processu temporis tanta multitudo intravit ut totum mundum repleverit.

Deinde ponitur secundus fructus qui consistit in interiori dispositione quando sic dicitur: Quod cum vidisset Simon petrus procidit ad genua Ihesu dicens: Exi a me quia homo peccator sum domine. Iste enim fructus est quorumdam mentium devotarum ut in magnis operibus vel visionibus vel revelationibus sive beneficiis divinis ad seipsos retorqueant oculos considerationis et semetipsas despiciant atque nichil esse cognoscunt in tantorum magnitudine operum divinorum. Quod bene Abraham significavit Gen. 19. Cum post colloquium divinum post angelorum familiare convivium post promissiones magnificas sibi factas dicebat: Loquar ad dominum meum cum sim cinis et pulvis. Ex eadem dispositione mentis petrus considerans magnitudinem operis quod ex precepto Christi consecutus fuerat se ipsum ad illa non reputavit dignum nec presumpsit suis meritis eam attribuere sed potius se iudicavit indignum presentia salvatoris dicens: Exi a me quia homo peccator sum domine. Unde Ambrosius: Admiratur petrus dona divina et quod

meruerat hic animus prouehebat et tal'
humilitas meretur pias domini consolaz
Secundus autem petrus ex humilitate sic
dixit sic simpliciter loquebatur Reputa si
peccatorem se sentiebat ad dominum sicut
ad medicum potius debebat accedere quam
dominum a se repellere unde Gregorius
Petre immo si te peccatorem consideras
oportet ut a te dominum non repellas Deinde
ponitur tertius fructus qui consistit in
vehementi admiratione cum adiungitur Stu-
por enim circumdederat eum et omnes qui cum
illo erant in captura piscium quam ceperant
Stupor secundum damascenum li. 3 c. de tio-
re est passio timoris proveniens ex incon-
sueta ymaginacione Nam ergo tale quid
petrus et socii eius numquam fuerunt experti
ideo merito incurrerunt stupore Vel quoniam
tales tunc inducti sunt ad gloriosam
qui esse eorum in verbo christi tot pisces
ceperant ideo possunt ipsum esse sanctum videre
et ad bonum disponentes Verum quoniam ubi est
eadem causa operis ibi debet et reperiri idem effectus
Et quia hoc opus fiebat a christo ut esset signum
et motiuum quod piscatores ipsum sequerentur homines
piscando piscaturi ideo causa ita tangebat
Jacobum et Iohannem sicut et petrum ideo et ipsi
stuporem meruerunt De quibus sequitur Similiter et
Jacobum et Iohannem fratrem eius filios zebedei
qui erant socii simonis scilicet stupor circumdedit
de captura insueta et ignorata piscium
Sequitur ultima pars principalis Et ait ad simonem
In qua ponit christus tria genera modum
attrahendi naves ut trahat ad se primo
confortat secundo promittit tertio attrahit Confortat
ergo primo dicens Noli timere Nemo enim
ex suorum peccatorum formidine debet timere
ad christum accedere et viam aggredi sanctitatis
sed potius cum timore reverencie debet ad
christum currere et vias salutis intrare
Unde petro sua recognoscenti peccata et
dicenti quia peccator sum christus dicit Noli timere
significans quod nullus peccator timere debet
ad christum accedere et sua peccata confiteri
Unde Ambrosius Dic et tu exi a me domine
quia peccator sum ut indulgeat tibi deus Noli
timere indulgente deo peccatum fateri

Secundo ut attrahat promittit dicens Ex hoc iam
eris homines capiens Unde Ambrosius Vides quam
bonus deus qui tribuit hominibus ut vivificandi
habeant potestatem Et signanter ad solum petrum
dicitur Ex hoc iam eris homines capiens ut
exponatur eidem quid captura piscium sig-
nificet Quia sicut tunc per retia pisces ita
postea per verba homines convertentes ad tota
celestia hoc pertinet quod per verba predicationis ca-
pit homines quos de profundo huius mundi
pelago trahit ad celum Ultimo attrahit
Nam subductis ad terram navibus secuti sunt
eum Secuti quidem sunt eum sicut ei discipuli per
vite imitacionem et mundi contemptum Collacio
Preceptor per totam noctem laborantes
nihil cepimus In verbo autem tuo laxabo rethe
In quo verbo ex parte christi primo describitur excellen-
cia dignitatis quia preceptor scilicet ex imperio di-
vinitatis Secundo ex parte nostra deficiencia cari-
tatis per totam noctem Tertio ex parte operis dimi-
nucio utilitatis quia nichil cepimus Quarto ex parte
devote mentis obsequium humilitatis In verbo autem
tuo laxabo Quantum ad primum Nota quod christus
dicitur preceptor primo ad instruendum ysaias 33
Non faciet avolare a te ultra doctorem
tuum et erunt oculi tui videntes preceptorem
tuum Secundo ad protegendum ysaias lv Ecce testem
populis dedi eum ducem ac preceptorem gentibus
Et luce 8 Preceptor salva nos perimus
Tertio ad compaciendum luce 17 Jhesu preceptor
miserere nostri Quantum ad secundum Nota quod est
quidam laborans in nocte ignorancie Job
3 Cognovit opera eorum et idcirco inducet
noctem et conterentur Et Johannis xi Si quis ambulat
in nocte offendit quia lumen non est in eo
Secundus in nocte malicie Joh xiii Cum
accepit buccellam continuo exivit
erat enim nox Tertius in nocte ne-
gligencie ysaias xxi Ad me clamant
ex seyr custos quid de nocte Quantum
ad tertium Attendendum quod laborantes in
nocte ignorancie nichil capiunt vir-
tutis seu fructus Ezech 13 Ve prophetis
insipientibus qui sequuntur spiritum suum
et nichil vident ut laborantes nocte
malicie nichil capiunt sanitatis Judicum
vi Madian et amalech nichil aliud ad

vita penites relinq̄bat i ſꝫl' laborā
nocte negligente n̄l' cepimꝰ valeſ
ꝑs dormierūt sopiti ſunt ꝛ n̄l' īvene
rūt os ꝛc Quātū ad ultimū ſcḋm ē ꝗ
q̄ntū ad vba ēſt i lapoanda ſue vita
ꝑdicatois ut hic Tiº ꝯteplacois lo 2
ꝑuttite in dextam naviġ rethe Tº
vera opacois ayᵗ ē ꝯ vidit duos fr̄es
inteńt v̄ita i mari ꝛc **Dn̄i ſexta**

Amen dico vobis Niſi habū-
dauit iuſticia vr̄ pl'ſq̄ ſcribaꝝ
et phiſeorū non intrabitis
in regnū celoꝝ ayᵗ ⁊ Conſonū eſt
raciōi q̄m natūe ut vnicuiq̄ vi
uenti opa ꝯgruencia ſtatui ſuo ſuſt
enta ei v̄tus opibus c̄reſpondens
Unde ſtatu rei viriato neceſſe ē eciā
v̄tutē et opā variari h̄ᶜ eni patꝫ
in homie cui ineſt alia v̄tꝫ in ſtatu
pucie ꝛ alia i ſtatu adoleſcencie et
alia in ſenectute · ſic de ſe ꝑ q̄lꝫ ſtatu
ꝗᵗ Aplus j Cor̄ 13 Cū eēꝫ puulus
loq̄bar ut puuluꝫ cogitabā ut puuluꝫ
ſapiebā ut puuluꝫ cū aūt fac̄s ſū vir
evacuaui eā q̄ ſt puuli Videᵗ itaq̄
h̄ᶜ ḡnalit̄ eē verū ꝙ maḡ ſtatus co-
petit magna v̄tꝫ ꝛ magnū opꝰ Et
q̄ ſtatꝫ euāgelice ſiue xpiāne ꝑfectois
ē magnꝰ int̄ oīs ſtatꝫ q̄s genꝰ hūa
nū habuit pꝰ ꝑtm̄ ideo ꝯgruit ſibi
magnū opꝰ ꝛ ꝑ ꝯſeq̄ns magnā v̄tꝫ
Et h̄ᶜ ē q̄d ſaluator dᵗ in ꝑnti eūᵒ
Am̄ dico vob̄ Niſi habūdauit Ꝗꝛ q̄m
vbi ſtatꝫ ē altior ibi caſꝰ ē ꝑiculo
ſior vbi aūt ꝑiculꝫ mag̃ imminet
ibi ē ꝓvidencius ſuccurrend̄ hinc ē ꝙ
in ꝑnti euāgᵒ ſaluator hūc ordinē
deſcribit Pᵒ manifeſtat ſtatū xpiane
ſiue euāgelice ꝑfectois · Niſi hab.
2ᵒ ſubiūgit ꝑiculū ſupne offenſioꝫ i.
Audiſtis ꝙ dcm̄ ē 3ᵒ declarat modū
debite reꝯciliacois i Si ḡᵒ offers mun̄
Manifeſtans ḡᵒ ſtatū euāgelice ꝑfcōis
dᵗ Niſi habūdauit iuſticiā vr̄a pl'q̄m
ſcribaꝝ ꝛ phiſeoꝝ nō intrabitis i regnū celoꝝ
Vbi aduertend̄ Ꝗꝛ iuſticiā dupr̄ accipitᵘʳ
Pᵒ dᵗ Uno modo ſpeciāl' put ē queda v̄tus
regulans hoīem i hiis q̄ ſut ad alterū
Sic vendētes ꝛ emētes ꝯmutāt ſcḋm
hāc iuſticiā ꝗ ſilr̄ ꝯūit in rebꝫ diſtri
buend̄ · ſic ē dāe tantū p̄mū ꝑ tāto
m̄ito ꝛ tantū ſuppliciū ꝑ tāto d̄m̄ito
Et h̄ᶜ mō iuſticia ē vna v̄tꝫ cardināl'
diuiſa ꝯ tpancia prudēciā ꝛ fortitudinē
De tali iuſticia nō ē h' mencio Alio modo acciᵖ
iuſticia ḡnalit̄ ꝑ rectitudine oīuꝫ v̄tutū.
Sic phs dᵗ in etic ꝗ iuſticia ē oīs
v̄tus Et h̄ᶜ mō ſumitᵘʳ in ꝑnti eūdiaʳ
Niſi iuſticia vr̄a ꝛc Vn̄ Criſ iuſticiam
aūt hic dᵗ vlem v̄tute Ꝗꝛ in h̄ᶜ ꝙ dᵗ
vr̄a intendit xpianis additamentū
grācie · q̄ꝛ diſcipulos ſuos ad' iudeos et
nouos in fide eē nichōs ingriſ legis
antiq̄ debē ideo ſubdidᵗ pl'q̄ ſcribaꝝ
ꝛ phiſeorū nō intrabitis i regnū celoꝝ
Vbi inſinuaᵗ reſpctū quoꝝ debeat vr̄a
iuſticia habūdare q̄ꝛ reſpctū iuſticie quā
ex obſuancia legis habē potuīt ſcribe
et phiſei Vbi ſciēdū ꝙ aliqñ iuſticia ſcribaꝝ
ꝛ phiſeoꝝ deſcribiᵗ ut repꝛhenſibil' Sic
Luc 16 ꝛᵒ dr̄ Vos eſtis q̄ iuſtificatis vos coraꝫ hoībꝫ
Interdū deſcribiᵗ ut ꝯtemptibilis Luc 18
Dixit ihc ad q̄ſda q̄ ꝯfidebant i ſe tanq̄
iuſti ꝛc Vbi infra de phiſeo ꝯcludᵗ ꝙ
eiꝰ iuſticia fuit ꝯtemptibilis qui dᵗ Am̄
dico vob̄ ꝙ deſcendit hic iuſtificatꝰ ꝛc Alicū coꝝ iuſticia
deſcribitᵘʳ ut ꝯmēdabilis ſꝫ imꝑfecta
q̄ ꝑtinet coꝝ obſuancia legalis Et h̄ᶜ
mō dr̄ in ꝑnti Niſi habūdauit iuſticia
vr̄ pl'q̄m ſcribaꝝ ꝛ phiſeoꝝ Pꝛ eni
ꝛ min̄ ſcḋm Criſ ꝯpatiua ſut ꝛ debēt
poni reſpctu reꝝ q̄ ſut eiuſdem ḡnis
Iuſticia ḡᵒ ſcribaꝝ ꝛ phiſeoꝝ attēditᵘʳ
in impletione mandatoꝝ legis mo-
ſi q̄ iuſticia bona quidē fuit Ꝗꝛ ꝗ
imꝑfecta ille qui non venit legem
ſoluē ſed adimplē dᵗ ꝗ ad intrandū
regnū celeſte xpiani debꝫ habē am
pliorem iuſticiam Ꝗꝛ quereret aliquis
Quare iuſticia noui teſtamenti debet
ſupabundare reſpectu iuſticie veteris legis
Ad h̄ᶜ dicendū eſt ꝗ quadrupl' ē raᵒ
huiꝰ ſupabundancie Pᵃ ē accepta a

radice oīs opatōnis Ita oīs opacō
nra orit᷑ vel ex amore ul' ex timoē
Ita q̄ bonꝰ amor bn̄ inflāmās ra-
dix ⁊ ra° ē boni opis ⁊ nullus amor
male inflāmans radix ē mali opis
Simil' bonꝰ timor bn̄ humilians radix
ē boni opis · ⁊ malꝰ male humilians
radix est mali opis Quamuis aūt tm̄
bonꝰ timor dī q̄ bonꝰ aōr sit radix
boni opis faciendi tamē timor ē rō fortī
principiū opandi · amor aūte ꝯfortu
Iusticia g° cuiꝰ p̄ncipiū ē amor debꝫ
suphabundāe iusticie cuiꝰ p̄ncipiū ē
timor Et q̄a racō opandi in no° te-
stamēto amor ē eo q̄ ē lex amoris
Racio aūt opandi ī veti testamēto tiōr
ē eo q̄ ē lex timoris Hinc ē q̄ iusticia
discipulorū legis noue debꝫ habūdāe
sup̄ iusticias discipulorū legis antiq̄
Hīc ē q̄ dr̄ Augꝰ Breuis insiq̄ drn̄cia
legis et euangelij amor et timor
Secunda racō sumitur ex adiutorio ⁊
cōtinuācia opandi scꝫ ex gr̄a Cū g°
opera iusticie sumūt racōm boni
ex gracia necesse ē ibi iusticiaꝫ ha-
bundare · vbi et gracia habundat
Sꝫ maior ē gracia in lege euaglica
q̄m ī lege mosayca · g° ⁊ in ead' dꝫ
superhabundare iusticia Quod bn̄
preuidens ysaias dicebat Iusticia vr̄a
sicut nubes matutina ⁊ q̄ ros mane
ptransiens Ra° aūt quāe maior ē
gracia ī nouo testamēto q̄ in veteri
testamēto ē duplex Vna ē q̄ sacr̄ta
noue legis ꝯferunt graciaꝫ ex ope
opēato et in magna copia Sacr̄ta
vēo antique legis non ꝯfēbant gr̄a
circūcisione excepta Sc̄a racio est
ꝯsencia cristi et efficacia illiꝰ pa°
De quo dicit᷑ Ioh̄ i Vidimus enim
plenū gracia ⁊ veitate Et itm̄ lex
per moysen data est gr̄a et vitās
p ihesum cristū facta est Tcia ra°
sumit᷑ ex euidencia exempli Per
euidenciam em̄ exempli manuduc᷑
homo et animatur ad opera iusticie
Ergo p euidencius exēplū iusticie

Debent opera iusticie habūdare
In lege ante moysi exēpla iusticie
reꝑiunt᷑ in viris sanctis sed ī lege
noua exemplū iusticie ē sanctis sctōꝝ
Quanto ergo distat ꝑfectio cuiꝰlꝫ
creature a ꝑfectione que fuit in
cristo · tantū distant oīa exēpla
bene agendi que sunt in veti testo
ab exemplo iusticie qd' nob' ībuit
dei filius incarnatus Et idō tantū
debet habundare iusticia nr̄a sup̄
iusticiam iudeorū Vnde Aug' ī de
smone dn̄i in monte Si queritur
qd significet mons bene intelligit᷑
significare maiora p̄cepta iusticie
quia minora erant que iudeis data
sunt et infra De hac aūt iusticia q̄
maior ē dicit ꝓpheta Iusticia tua
sicut montes dei Quantum ad ꝯ sunt
ex pte p̄miꝫ Ad maius q̄ppe p̄miū
non venit᷑ racōnabir nisi p maiꝰ
meritū Maius aūt meritū reqūit
maiore iusticiam Cū g° ī veti testo
p̄mium promittebat᷑ t'renū In
nouo aūte celeste Quanto celeste
p̄miū excellit terrenū · tanto iusticia
noui testamēti debꝫ sup̄ veteris testi
iusticia habundare Et hoc est qd'
saluator insinuās dicat Nisi habu-
dauit iusticia vr̄a plusq̄ scribaꝝ ⁊
phariseoꝝ non intrabitis ī regnū ceꝝ
Ad insinuandū aūt hanc differēncia
int' p̄miū veteris et noui testati
regnū celorū in veti testamēto nusq̄
aut raro nominat᷑ In nouo aūte
frequēter replicat᷑ Quod' forte ideirco
factū ē q̄a tā excellēs p̄miū ⁊ inextimā-
bile bonū nō nisi p os dei fuerat
ꝓmittendū Vnde Augꝰ c̄ faustū
Hic aūt nomē regni celoꝝ qd' tā crebro
noiāt dn̄s nescio vtꝝ ī libris vetis testi
q̄sq̄ inueniat᷑ Hoc n' ptinet ad reuelacō̄
noui testati qd' ori eiꝰ eē noiandū
sūabatur Hunc regnū ad ꝑpetuū suos
suos veteꝝ testatū ꝑfigurabat Hinc g°
sunt q° p̄cepta ī scēda erat occultus
fuit ī veti testato · ꝓmis sed' cū ecia

tuc vincerent sancti qui futura ex
revelacione videbant Sequitur 2a pars
principalis Audistis quia dictum est etc. In qua
describitur periculum fraterne offensionis Et quia
ubi periculum maius imminet ibi est diligen
cius precavendum In offensione autem fraterna
maximum imminet periculum Ideo ei provisum
est eciam ab antiquo Cuius provisionis precep
tum salvator incorporans dicit Audistis
quia dictum est antiquis Non occides In qua
parte ostendit primo quomodo fraterno offendiculo
fuit a principio obviatum ibi Audistis 2o quomodo
tempore gracie precepti obviacio fuit aug
mentatum ibi Ego autem dico vobis Fuit ergo
ab antiquo fraterno offendiculo obviatum
Sicut recitat salvator dicens Audistis
quia dictum est antiquis Non occides Qui autem
occiderit reus erit iudicio Cuius causa
naturale iudicatorium dictat ut homo alteri homini
non debeat nocere nec in verbis nec in opere
Tamen sic viciata est humana natura trans
gressione peccati ut prona sit ad nocendum
alteri et sine causa Unde adhuc in primordio
malicia patet quod ex sola invidia fratrem
innocentem occidit Ut ergo timore pene
retraheretur quilibet ab offensione fraterna
dictum est ab antiquo Qui occiderit reus erit
iudicio Istud ergo preceptum iusticia consistit
in prohibicione male actionis ita quod tantum
malum opus prohibetur et hoc sufficiebat pro
tempore illo quo populus erat rudis in cognitione
divina Nam sicut tunc fuit imperfecta cognicio
veri boni sic imperfecta fuit dilectio eius et
proximi que ex ipsa dei dilectione dependet Ideo
ergo tamen imperfecta dilectio proximi homicidium
perpetrare prohibendum fuit sub pene alicu
iusmodi comminatione Verum quoniam iusticia novi testamenti
in declinando offensionem proximi debuit excrescere
tempore legis gracie Ideo ostendit 2o quomodo hoc pre
ceptum fuit augmentatum cum addit Ego autem
dico vobis Quia omnis qui irascitur etc. Ubi attendenda est
imperantis auctoritas Et preceptorum integritas
Auctoritas quidem imperantis cum premittit Ego autem
dico vobis Ac si diceret Antiquis per suorum mi
nisterium datum est hoc dicitur dominus Non occides Ita
quod ex auctoritate propria non precipiebat eo quod non
erat deus sed homo Et ideo non erant legislatores

proprie sed tantum ministeriales et promulgatores
Ego autem qui deus sum qui legislator
principalis existo per meipsum ex mea
auctoritate precipiens dico vobis etc.
Crisostomus Considera legislatoris potestatem
nullus antiquorum ita locutus est sed sic
hec dicit dominus Etiam illi ut servi ea que dicta
sunt a domino annunciabant Hic autem ut
filius ea que patris et que sua sunt illis
suis predicabat et imperabat Secundo
attendenda est preceptorum integritas
De qua subditur Omnis qui irascitur
fratri suo etc. Perfectius evellitur
mala arbor quando non tantum rami
vel fructus verum eciam ipsa radix fun
ditus exstirpatur Constat autem quod radix
omnis male actionis a corde tamquam a
radice procedit Et ideo qui prohibet
pravum affectum cordis perfecte exstirpat
offensionem fraternam Ut ergo evangelice
iusticie perfeccio et superhabundancia decuit et
non solum pravum motum in corde sed eciam
pravum iudicium vocis precepit amputari
dicens Omnis qui irascitur etc. Ubi
quatuor per ordinem sunt consideranda Primum
est differencia preceptorum Secundum conclude
cia supplicionum Tertium est racio criminis Quartum
est gravitatis sceleris Quantum ad differencias
preceptorum prohibetur primo omnis motus
cordis illicitus dicitur Omnis qui irascitur 2o
quilibet sonus indebitus vocis ibi Qui dixerit
fratri suo racha 3o quilibet excessus improperii
expressus ibi Qui autem dixerit fatue etc.
Prohibetur ergo primo omnis motus cordium
illicitus contra proximum cum dicitur Omnis qui
irascitur fratri suo etc. Ira sed Damascenum
est motus cordis causatus ex fervore san
guinis existentis circa cor inflammati ex
evaporacione fellis vel ex aliqua alia occasione
seu causa Ita tamen quod aliquando potest iste motus
esse debitus et virtuosus ut qui procedit ex
discreto zelo iusticie Crisostomus hec ex
salva vel ayt [illegible] Considera eos cum ira
constitutus est super ceteritate cordis com
Aliquando autem hic motus est naturalis et caret racione
peccati qui ex quadam naturali surrepcione procedit
que surrepcio precedit racionem et tamen racio eidem

non assentit sed magis refrenat eius motus
Unde non dictum est per prophetam Irascimini et
nolite peccare. Irascitur et non peccat qui
ex provocatione quadam indignatur, quamvis aliquid
subito cum tamen iudicium rationis regulat
et refrenat iram conceptam. Aliquando
autem hic motus est indebitus cum scilicet ex
livore vindicte vel odii rancore procedit.
De tali enim dictum est Eccli. xxviii. Homo homini
servat iram et a deo querit medelam.
Hanc ergo iram tamquam indebitum
motum cordis contra fratrem prohibens
salvator dicit Omnis qui irascitur fratri suo.
Secundo prohibetur quilibet sonus vocis
indebitus cum dicitur Qui autem dixerit
fratri suo racha. Hec vox racha secundum Augustinum
de sermone domini in monte interiectio est signi-
ficans motum animi indignantis. Sicut
heu interiectio est dolentis. Sed Crisostomus
in omelia dicit verbum contemptus et despe-
sionis ut sicut nos volentes aliquem
in suo facto vilipendere dicimus Tu es
valde sapiens vel consimile verbum. Ieronimus super
Matheum dicit racha. Secundum vero hebreos
racha verbum est hebreum et interpretatur
lenis aut vacuus quod nos vulgari modo
possumus desipiendo cerebrum nominare.
Qualitercumque exponatur quilibet modus predictorum
semper importat sonum vocis indebitum non
tamen determinate expressum. Nam tamen talis
sonus iudicium est indignationis interius con-
cepte ita quod per eum fiat alteri nota indi-
gnatio cordis contra ipsum. Quod quidem vitio-
sum est et offensivum amoris fraterni. Ideo
eum Christus districte prohibet ordinando
eum esse illicitum si quis fratri sic dixerit.
Prohibetur tertio quibuslibet expressio verborum
in quo sit vitio improperium expressum. Unde
subiungitur Qui autem dixerit fatue.
Ille enim fatuus est qui nullius discre-
tionis sale conditus est. Unde Crisostomus ait
de quocumque fideli quod careat sale dis-
cretionis fidei et cognitione veri et boni
atque hec sibi imperare expressa
verborum iniuria est grave peccatum
unde est quod salvator ipsum prohibens dicit
Qui autem dixerit fatue scilicet fratri suo.

Sicut ergo differentia preceptorum sic
videnda est correspondentia suppliciorum.
Opus iustitie est ut graviori peccato
gravior pena respondeat. Ergo secundum
ordinem gravitatis in culpa debet esse
ordo gravitatis in pena. Gravius autem
est dicere fratri suo racha quam irasci
tantum quia in sola ira offensio tenetur
in corde. In racha vero ipsa interius in-
dignatio sonus manifestatur in signo.
Et ideo qui fratri irascitur reus erit
iudicio id est accusatione qua posset
trahi ad iudicium tamen locus datur ei ad
defensionem. Qui autem gravius offendit
dicendo racha gravius punietur quia
reus erit concilio id est reus erit consen-
su iudicum de sententia danda in ipsum
ita quod de ipso certum est quod puniri debet non
habet locum defensionis tamen post discussionem
iudicum et consilium communi debet puniri.
Qui autem gravius adhuc offenderit
dicendo ei fatue gravissime punietur
quia reus erit gehenne ignis id est pena
inferni. Gehennam quippe salvator
hic secundum Rabanum nominat cruciatum
inferni quod nomen est tractum dicitur esse
a valle ydolis consecrata que dicitur ennon
hoc est vallis filiorum ennon. Et est iuxta
ierusalem que olim repleta fuit a
caldeis cadaveribus mortuorum quam
contaminavit Iosias ut legitur in iiii Regum.
Ad evidentiam istius correspondentie quod
pena gravior infertur pro maiori
offensa. Sciendum est. Sicut dicit Augustinus
in sermone domini in monte Quod in predictis peccatis
est gradus culpe. Malum quidem est
irasci contra fratrem suum sed tamen hanc
animo retinere intra se minus malum
est quam ipsum quadam voce increpationis
non expresse sed quasi indeterminate ex-
primere quod significat racha. Istud
autem adhuc minus malum est quam improperium
in expressum verbum impetum vel [illegible]
quod importat nomen fatui. Istis ergo
gradibus culparum correspondet gradus
penarum. Qui enim irascitur fratri suo
culpam tamen committit in corde et in occulto

Et ideo reus erit iudicio et ob hoc
obnoxius pene sed sacrote incerta
et indeterminate a qua pot evade eo
qd ipsa culpa non accuset eu eo qz
non e manifesta tn posst accusari
qd si fiet adhuc habet locu defensio
Qui aut dixerit fratri suo racha
ubi e expressio vocal indeterminate
indignacionem iam aut ostendet
ibi pctm est manifestu Et ideo tal
puniendus e hoc modo qa reus erit
concilio Quia eni qualis reus et dignus
est sic indicatus e in pte qz ca ipm
restat discussio fienda Iudicium qd
e qa ctu habet qp puni dz eo qp
euidencia pcti ipm iudicat puniend
Adhuc tn restat discussio qa sic no sunt
i pcto specifica ra et determinata offe
sa sic no e ei determinata qntitas pene
sed p gsiliu e taxanda Qui vo dix
erit fatue ita exprimit i vbo indig
nacoiz inteus qp eciam manifestam et
determinatam dicit iniuriaz Et ideo hic
ostendit dignus gehenne ignis ut i e
offense publice et determinate publica
et determinata respondeat pena Sic
ergo sdm gradus culparu est eciam
gradus penarum Attendendu 2o qp iusticia
no solu attendit i opando bonu
sz eciam in declinando malu Sic g iusticia
evangelica i opacoe boni plus ha
bundare debz qz iusticia aliquorum
Consequens erit qp i declinacoe mali
sitr pfeccior ee debz Et io sicut in
lege moysi qui occiderit fratrem reus
erit iudicio Ita eade sina in evan
reus erit qui irascit fri suo Quto
maior pctus q mic occid frez suum
in cor i e q dixit ei qz ex gtemtu fatue
reus erit gehenne suppli pena reus
erit id homicida ymo i infinitu maiori
Tercio videda e ra ciuis sz qua racoe
irasci fri e pctm et dice eide racha
vl fatue Ubi Sciendu qp irasci pot qs
h alique yt pctm Ita qp dedignacione
habeat ad viam gpassioz ad natiz et
hoc modo nullam habet racoz pcti

Unde dt Aug i li retract No irascitur
fri suo q frits vicio irascat Itu pot
qs irasci gtra frem p zelu ut corrigat
hanc no saune ineus repl hendit hoc a
motus de amore et sca cui te vemeta
vium no st Sz irasci et indignari gt
eu que ex vera caritate dilige tenei
e facere contra preceptu dileccois fratre
et in hoc gsistit ro cinis i hoc pctato
Dice aut fri i racha hoc e vacuu gra
que tam sps scs replevit gra fidi ul
gracia cui e gtrie q bonitz sps s
Dice aut fatue e illu vocare i fatua
tu que cstus sale sapie gdunt et sal
ens do derogare Uts go i qbz gsista
ra pdictoz pctoz Unde h qd addu
sine causa et frustra dicet Qi ois q
irascat fratri suo sine ca reus e
iudicio Qz hoc e supfluu qa nra ca
pot subesse ex qua qs possit iuste
irasci fri in qtu frat qa no e ra
aliqua pdictaz penaz q irascat alicui
ppt malicia ut corrigat vl ut re
cognoscat punitate sui scelis vl dicat
ipi racha vl fatue Sicut ei paulus
reus fuisst aliquaz pdictaz peaz q
gehena qui galathas insensatos a
pellaunt dicens O insensate galath
qs vos fascinat vitati no obedire Ci
videda e quantitas scelis i hijs pctis q
pcis ta grues pene infri debeat cu
tn leuis videantur culpe Ad hoc Sciendu e
Cu qz ex lege diuina ois pximus equalit
nobis e diligendus sb pena pcti mortalis
Qia at ira e incebitus motus cordis c
odio frno pximus et sic dileccoi
pximi dice repugnt Un hz rocz culpe
mortal Et qa ex eade radice pced
ut aliqs vbu vilipensiois et gtempte
contra pximu pferat Un gtempnit illu
p q cristus mortuus e qd itm maiori
pene incitorium e Qui vo ex idigracoe
et ira appellat frez suu fatuu pccat
et contra caritate dei et q dileccoem pxi
p[ri]o qa deo gtumeliaz facit 2o fri sui
gmone cstus denegat Nd sic patet
Cristus eni e di patris sapiencia

Et ideo oīs qui credit ī xpm̄ ⁊ p fide
habꝫ eū ꝓfitu nō oīaꝫ plen̄ ē sapiā
fatuꝰ at ēēt sapiās ꝑncipaliē non
pot dicē at illū fatuū quē ꝯstat
habē fide qā talis ē verꝰ fr̄ omīꝫ
fidelis ē dicē qꝫ ipē nihil habeat
quē cū xpō Vn̄ Crisꝰ Sic nemo est
vanuꝰ q̄ habꝫ fr̄em suū ita nemo ē
fatuꝰ q̄ cognoscat xp̄m Nec pūi ex
istes fr̄em vocāe stultū auffert eū
prudenciā ⁊ itellcm quo hoīes suu
⁊ ab irroabilibꝫ distāt Ex ḡo patet
q̄ntitas ꝑdictay culpay Secūo ꝑ po
pū ꝑs Si ḡo offeres munꝰ tuū ad
altare Ubi declarat modꝰ debite
reꝯciliaconis Cuia n· huāna fra
gilitas ad malū ꝓclina facilr pxīm
offendit ꝯquo nō ꝑdeat offēsionis
Jdeo salubrit ꝓvisa ē medicina ut
siqis fr̄em offendit rꝯalietr ei si vot
placē ꝯsp̄tui dīno Et ī b ū dm̄ ē qꝫ
h describi¹ remediū debite rꝯciliacōis
Vn̄ Remigiꝰ sr̄ ayt huic ꝯminacōni
ꝯcordās dr̄ Ille medicꝰ celestis desc̄e
dēs d' cel' ad trās īpit curā huāni e
grotu Ideo tribuit ei salutāe anthi
doti q̄o sane¹ i· ꝑceptu nō irascēdi nᵉ
racha dicēdi nᵉ fatue Sꝫ ꝯgnit genꝰ
huanū adeo ꝓclinū ⁊ infirmū ut hᵉ ꝑ
ceptū nō sp̄ fruāe poss Ideo si quis
trāsgredit¹ hᵉ ꝑceptu dedit ei ꝯsiliū
q̄o subleuē² eger Egit ei dn̄s more
boni medici dicēs infirmo Caue te ab
hᵉ vl' ab iᵒ cibo qd̄ si frāgerit ⁊ ei no
cuit statī remedium adhibꝫ sanatiu Sᵉ
fecit dn̄s nr̄ dicēs Si offs munꝰ t· ad·
Ad cuꝰ euidēciā sciēdū est offerenti et
munꝰ hoīs si debꝫ eē ꝓficuū ⁊ dō ḡtū
tres ꝯdicōes requirit Pᵒ qꝫ sit iustū
2ᵒ qꝫ sit volūtarie 3ᵒ ex hᵉ reddi¹ acce
ptu Quas ꝯdicōes xpūs ondit ī vbis pre
missis In qbꝫ ondit muneris offerēdi iusti
ciā cū dr̄ Si ḡo offs munꝰ t· Debꝫ aūt
ista iusticia attēdi ī tbꝫ sc̄ ī re oblata
ī loco ⁊ in offerente In re qdē ut d' ꝑprio
qd̄ iuste possidet¹ fiat oblacō Cā qui
facit oblacōꝫ aūt elemosinā de rapina

pauperis ēē q̄ victiat filiū ī ꝯsp̄tu
pr̄is Et hāc iusticiā satis īsinuat hec
ꝑnoꝫ tuū cū dr̄ Si offs munꝰ t· hᵉ est
si offrē ꝑponis d' ꝑprio tibi a dō ꝯcesso et
licite acq̄sito fac oblacōꝫ Pr̄ 4 3 hora
dn̄m d' tua substa ⁊ d' ꝑmiciis frugu
tuaꝫ ⁊ īplebūt¹ horrea tua saturitate
⁊ torcularia tua vino redūdabūt Debꝫ
etiā h iusticia attēdi ex pte loci Cā sꝫ
Augꝰ ī li sūa· ꝓsꝑei Sic vidēdū est
qd̄ offerās ⁊ cui offerās Ita videdū ē vbi
offerēs Cā extra catholicā eccliā veri sac
ficii nō ē locꝰ Vn̄ ⁊ moyses Deut 13
ꝑcepit filiis isrl' dicēs Caueas ne
offerās holocausta tua ī oī loco Hec ḡo
iusticia q̄ attēdi¹ rōne loci īsinua¹ cū dr̄
Ad altare· q̄a sc̄ ibi deputatꝰ ē ipē locꝰ
offerēdi Sꝫ tercio h iusticia īpri ex pte
offerētis· qꝫ nō ē munꝰ acceptū nᵉ ꝑmꝰ
offerens sit acceptꝰ Hᵉ bn̄ īsinuatū ē
Gn̄ 4 vbi ondū ē qꝫ dn̄s ideo respexit
ad munia abel qꝫ ꝑmꝰ respexit ad ipm
Respexit inqt dn̄s ad abel ⁊ ad mune
ra eiꝰ Ad caym aūt ⁊ ad munera eiꝰ nō
aspexit Sꝫ ḡo iustꝰ eē ipē offerens ut
ex hᵉ oblacō eiꝰ accepte¹ Et h iusticia me
morāt cū addi¹ Et recordatꝰ fueris qꝫ r
Cau n· fr̄ tuꝰ hꝫ aliq̄d adūsū te qui eū
lesisti vl' offendisti Na si te offendit nᵉ
hꝫ aliq̄d adūsū te sꝫ tu adūsū eū ⁊ tūc
nᵉ tu debes ei rꝯciliari sꝫ ipē tibi Examina
ḡo ꝑmꝰ vtru fr̄em leseris ⁊ tūc poteris
dō munꝰ offerē cū fr̄i satisfeceris d' offensa
Et attēde qꝫ bonū sit pax frā ⁊ ꝓptū dō
sit acceptū q̄a sicꝫ ipā nullū sacrificiū ē dō ḡtū
nᵉ dō munꝰ s oblatū acceptat nᵉ frā
pax ꝑcedat Vn̄ Crisꝰ sr̄ ayt Vide miā dei
quo vtilitatē hoīm aplꝰ aspicit qꝫ suos
hōres· plꝰ diligit deꝰ ꝯcordia fideliū qꝫ
muna Quādiu n· fideles hoīes alīqꝫ disse
sioꝫ habuerīt munꝰ eoꝫ nᵉ suscipit orō
nō exaudit¹ fideliū qꝫ diu nāt se non
fuerit aūt Concordia ḡo ꝑmꝰ ē hnda
cū pxīo ut oblacō possit eē accepta dō
Et hᵉ bn̄ īsinua¹ ī vbis ꝑmissis Et recor
datꝰ fuis qꝫ fr̄ tuꝰ hꝫ aliq̄d adūsū te va
de ꝑmꝰ rꝯciliari fr̄i tuo 3ᵒ muniꝰ

offerendum debet esse racionabile. Unde Rom. 12:
Racionabile obsequium vestrum. Sed ut racionabiliter
dedicatur in hoc verbo: Relinque ibi munus tuum. Ubi
duplex racionabilitas denotatur. Una ex parte
bone voluntatis continuande cum dicitur: Relinque i-
bi munus tuum. Racionabile enim est ut qui vult
deo sacrificium laudabiliter offerre continuet bonum
proponi voluntatis quod propositum ex devocione
concepit. Et hoc satis insinuatur cum dicitur: Relinque
ibi munus tuum, scilicet ante divinum conspectum. Non enim
dixit reporta inde sed potius ibidem relinque ut
ostendat se non sponte propositum divinum opus
sed potius quod velit ut ipsum sit continuum. Tamen
ut ipsum acceptum sit requirit caritatem et reconciliacionem
fraternam. De qua subditur: Et vade prius re-
conciliari fratri tuo. Glossa: Non dicit refer quia
quod recte offertur mutare non licet.
Sed aut relinque donum placabile offerendus.
Non enim munus repellit sed caritatem
proximi querit sine qua nec ad cari-
tatem dei pervenit. Unde prius caritate
proximo solvat qui munus suum deo placere
optat. Et hec est secunda racionabilitas
que requiritur ad hoc quod obsequium nostre
oblacionis sit racionabile scilicet reconciliacio fraterna.
Triplici enim racione cognoscere potest quod
fraterna reconciliacio est racionabilis.
Prima talis est: Racionale est ut unusquisque
operans perfectionem sui operis intendat et
quantum potest assequatur. Sed opus oblacionis
non est perfectum in conspectu divino nisi
offerens reconciliatus sit fratri suo. Ergo
hec reconciliacio racionabilis est. Unde
Crisostomus in omelia: Si aliquis propter amorem proximi
ei reconciliari non curat ad hoc eum
inducat ut saltem opus eius non ma-
neat imperfectum. Secunda racio talis est:
Racionabile est ut offerens aliquid deo
quantum in se est auferat omne illud propter quod
oblacio sua potest esse non accepta. Sed odium
et offensa fratris facit quod oblacio non sit
deo accepta. Ergo racionabile est hec auferre
mediante fraterna reconciliacione. Unde Crisostomus
ait: Discordantibus non vult deus
accipere sacrificium. Hinc ergo perpende
quantum sit malum discordia propter quam
et illud abicitur per quod culpa laxatur.

Tercia racio ad hoc est talis: Racionabile
est ut qui vult alicui domino gratus esse
nulli servorum eius existat inimicus.
Unde non acceptat istius dominus dona
qui odio habet servum eius et proximum
fratrem. Constat autem proximum tuum
esse tecum servum unius domini et fratrem tuum.
Si ergo illis duobus vis placere oportet
ut servum eius et fratrem tuum nec oderis
quinimmo potius si ipsum lesisti reconciliare
eidem ut domino tuo ac suo placeat
munus tuum. Unde Hylarius: Nescio
qua racione hostia pacis acceptabilis esse
possit pacis amatori quandiu fuerimus im-
placabiles. Fraterna autem reconciliacione que
tam racionabilis est statim fit munus acceptum.
De quo subditur: Et tunc veniens offeres, fratri
reconciliatus et deo acceptus offeres munus
tuum. Sed ad clariorem intelligenciam huius
reconciliacionis attendendus est ordo quem
ponit Crisostomus super Matth. qui talis est: Si
fratrem offendisti mente ut si contra eum irasca-
ris fratri tuo sufficit ut ei mente reconcili-
eris dimittendo ei ex corde et restituendo
ei bonam voluntatem. Si autem offensa
sunt in verbis ut est illud quod dicitur ei Racha
vel fatue verbo debet esse reconciliacio.
Si vero processit offensa in opere debet
et per opus fieri reconciliacio. Sed queret
aliquis utrum ista reconciliacio sit facienda
semper antequam offeratur oblacio si frater
sit procul absens. Ad hoc inducit beatus Augustinus
de sermone domini in monte: Cum si presens est
frater offensus vel eius presencia potest conveniente
haberi sic debet fieri reconciliacio
ut evangelium dicit ad literam ut prius
reconcilietur quam fratri aliquod sacrificium
deo offerat. Si autem absens sit et
eius presencia haberi non possit, debet
coram deo proponere reconciliacionem et sepius
reum cognoscere propter fraternam offensam ita quod
quocienscumque se obtulerit oportunitas vel presencia
fratris offensi reconciliabitur eidem.
Et hoc propositum cum contricione et confessione
fraterne offense sufficit ad hoc quod quis
digne offerat munus suum deo.

Dominica septima post trinitatis

Cum turba multa esset cum
ihu nec haberent quod manducarent
convocatis discipulis ait 8
Sicut in operibus nature generare videmus
rationem operandi potentiam operantem et
evidentiam rei facte. sic etiam videmus
hoc tamen generare in operibus que fiunt per arte
ut in operibus domificandi generat quo
partem faciend sit domus potentia existentes
quibus opus et pulcritudo domus arti
ficialiter facte evident commendans
artificem. Cum ergo dei filius est ars
summa plena omnium rationum viventium
Ideo in suis operibus que operatus est in
carne assumpta est attendere rationem
quare hoc fecit quia nil fecit non conveni
te debita ratione. potentiam dignitatis
qua mediante hoc fecit et evidentiam
effectus qui virtute opificis manifestat
Hec autem tria satis aperte in evangelio hodie
manifestantur dicit Cum turba multa ubi
describit ad operandum quandam singularem
rationem miraculi xmi inducentem In primo
2o virtute efficaciter operantem i. Et
ceperunt 3o evidentiam operis potentiam
ostendentem i Et sustulerunt Primo ergo hic mo
describitur 1o benignitas compatiens In
primo 2o devotio perseverans. Quia ecce iam
3o subsidium deficiens Nec habent quod 4o
periculum imminens Et si dimisero 5o vi
ctus indigens Quidam non ex Alio
pt hec ewangelium introduci et dividi ut
fiat eius introductio per capitulum compa
ciens ex mea benignitate et defectus
membrorum indigentium Videmus non quod qui
aliqui sunt constituti in aliqua miseria
et indigentia et benignitas alicuius eis
deliberat subvenire quia aliqua posse
generare ex parte indigentium aliqua
ex parte compacientis aliqua ex parte operis
quo miserias et compaciens subvenit
indigenti Ex parte quidem indigentium
sunt duo requisita que inclinant hominem
ad compaciendum primum est necessitas imminens
et periculum ut si quis in magno periculo et
in extrema necessitate constitutus esset quod quam
si haberet tale homo subsidium et auxilium
pati ad eius necessitate removendum non
tamen quis movetur ad compaciendum sed et ad
subveniendum ei Ideo 2m motivum
compassionis est subsidium deficiens Necessi
tas ergo imminens periculi et deficientia
subvenientis auxilii sunt duo ex parte in
digentium ut quis moveatur ad compaciendum
eis Ex parte vero compacientis sunt generaliter
tria primum est benignitas proveniens 2m est
liberalitas sive largitas subveniens
3m est exhibitio satisfaciens Ex parte autem
operis generatur medium evidentia manife
stans Volens ergo ewangelista describere opus
quoddam salvatoris in quo maxime illucet
pietas et summa illius ad subveniendum
necessitatibus hominum qui recurrunt ad ipsum dicit
Cum multa turba esset ubi haec sex premis
sa sex per ordinem describuntur primum est
necessitas imminens periculi Cum turba
2m incommoditas deficientis auxilii
i. Et non haberent 3m benignitas provenientis ibi i.
Et interrogavit eos 4m liberalis subve
nientis domini i. Et accepit 5m exhibitio
vel copiositas subvenientis domini i. Et man
ducaverunt 6m est evidentia manifestantis
signi i. Et sustulerunt Describitur ergo primo
necessitas imminens periculi cum dicit Cum tur
ba plurima Causa quod convenit ewangelista ponere
alimenti defectum Cum turba 2o salutis
compassionem Convocatis discipulis 3o ponit duorum
causam ecce iam triduo 4o moriendi occasionem
Et si dimisero Est ergo necessitas imminens
periculi causata ex alimenti defectione
qua premittens ewangelista dicit Cum turba mul
ta esset cum ihu nec haberent quod mandu
carent Consuetudo est humani affec
tus ut si fuerit intendat et afficiatur
ad aliquid quod multa necessaria est ad gub
nacionem vite obliviscatur vel eorum aliqua
quibus generaliter indigemus fit oblivisci affectus
ad aliud multum intentus Hoc non videmus
in mercatoribus multum intentis ad lucrum
quod imus sunt providi circa ea que pertinent
ad corporis victum Sic in ludentibus re
Sit autem est in sollicitudinibus corporis ita
magis ac potentius in sollicitudinibus
spiritualibus quia affectus fuerit intentus

circa dei contemplationem miraculorum consideratione
et donorum dei acceptionem sic erat obliuis-
catur eorum que ad corpus pertinet nutrimentum
Sic expresse patuit in magna quando hora
refectionis prandii sedebat secus pedes
domini et audiebat verba eius circa dulcedinem
verborum intenta obliuiscebatur eorum que ad
curam corporis impendi pertinebat. Et iste
affectus bonis spiritualibus intentus sollicitudinem
causat in homine ut parum aut nihil cogitet
de hiis que ad vitam pertinet corporalem.
Ecce inquit petrus ad ihesum Matthei 19 Nos
reliquimus omnia et secuti sumus te. Turba
ergo multa partim operatione miraculorum partim
susceptione beneficiorum in curatione langwo-
rum partim veritate predicationis partim devotione
virtutum affecta ad sequendum Christum obli-
uiscebatur ciborum ad vitam sustentandam
necessariorum et erat de eterna patria magis
sollicita quod insinuans evangelista dicit Cum
turba multa esset cum ihesu nec haberent quod
manducarent. Ac si patenter diceret Sic
affecta erat propter eius predicationes ut eum
sequerentur non obstante eo quod non ha-
berent aliquid ad manducandum. Unde et Matthei
xv dicitur quod sic ascendens in monte sede-
bat ibi et accesserunt ad eum turbe multe
habentes secum mutos claudos debiles
cecos et alios multos et proiecerunt eos ad
pedes eius et curavit eos. Et loquitur ibi
matheus de pueris factis vel turbe nomi-
tati miraculorum et doctrine sic intente
de victualibus nihil curabat. Deinde cum
addit Et convocatis discipulis describit circa
salvatoris compassionem. Ubi primo attendere considerare
quod salvator compassionem ostensurus super
indigentia et necessitate turbarum discipulos
convocat ut eos et per hoc et turbis inde
proficere debebat ad compatiendum eorum futuris
necessitatibus assuefaciat tempus si per compassionem
quam discipulis revelat et se hic dominat
eis loquendo dicit dicat Sic oportebit et vos
misereri turbe et potius quorum curam vice
diligentie committere sicut misereor super turba. Hec
recor super turbam. Hec Augustinus. Esto-
te ergo misericordes sicut pater vester. Secundo occurrit
considerare circa hoc quod Christus discipulos convocans

ad secretum sue mentis affectum eis mani-
festando per quod insinuatur presidentibus et
maioribus atque doctoribus ut secreta
maioris que possunt prodesse pluribus debeant
subditis minoribus et discipulis intendunt aperire.
Et hoc est quod dicit Crisostomus super hoc verbo hoc autem
facit ut magistros exemplo erudiat minoribus
atque discipulis communicandi consilia. Tertio circa
hoc occurrit considerare quod ait Misereor super
turbam. Cum enim misericordia sit quedam species tristicie
compatientis alicuius mali ut dicit Damascenus
in 2 libro sententiarum. Salvator hanc tristiciam
per compassionem ostendens veritatem ipse nature
humane demonstrat. In quo errorem euthicis
destruit qui unam tantum naturam et unam
operationem in Christo fuisse mentitus est. Unde
Beda super Marcum. Ut videat hoc
quod super turbam miseretur dominus ne vel inedia
vel vie longioris labore deficiat affectum
esse et compassionis humane. Verum quia hoc
compassionem in vita que est quedam passio sic
et tristicia et ira et ceteris speciebus salvator
non contraxit ex necessitate originis sed dispen-
satione assumpsit ex electione voluntatis.
Ideo dixit Misereor super turbam. Ac si di-
ceret Non cum turbis impliceor aliqua
necessitate quia invitus sustineam sed
super turbam misereor ex benignitate
compassionis quia spontanea voluntate ex-
hibeo. In hoc sensu etiam intelligitur dixisse Ma-
theus v. c. de Christo videns turba multa ihesus
et misertus est super eos quia erant sicut oves
sine pastore. Deinde cum dicit Quia
ecce iam triduo sustinent me nec habent
quod manducent describit populi devotionem.
Ubi advertendum est Sustinere aliquem circa
compassionem perseverare ut Matthei 26 Sustinete hic
et vigilate. Aliquem pro tollare Ecclesiastici 2°
Deprime cor tuum et sustine. Hoc autem
cum dicit Quia iam triduo sustinent me circa
compassionem perseverare. Unde ait Ieronimus quia ecce iam
triduo perseverat mecum. Nec autem in
loco deserto turba absque cibariis per tridum
perseveravit cum domino nec deficientibus
alimentis ab eo separata fuit sed quasi
oblita omnium propter quod perseveravit cum domino et
suavitate doctrine et considerationis operis eius

hec fuit magne devotionis mito accep-
tande et innumerande iudicium Advertendum est quod dominus ihesus quedam opera
fienda sic ad tempus distulit ut congrue
cum tempore fieret convenientius et ipsa opera carius
susciperent et in se mirabilius facta
cognoscerent Quamvis ergo prima et 2a
die dominus potuit turba hac in deserto
pascere et post dictum tamen distulit usque in
terciam ut deficientibus hiis que secum porta-
uerat turba domini sequentes probaret
devocio ipsorum ut predictum est Et opus
factum quod utilius erat et magis necessarium
ut eundem carius redderet et amplius a ipso
fieret Unde Crisostomus Et si qui venerunt
cibos habuerunt tamen consumpti iam erant
et ideo hec non in prima et 2a die hec fecit
sed in tercia quando iam omnia erat consumpta
ut primus ipsi in necessitate constituti cum
ampliori desiderio susciperent quod fiebat
Deinde cum dicit Et si dimisero eos ie-
iunos deficient in via describit mou-
endi occasionem Auctor namque generis humani
mortem non creavit in homine sed eam tamquam
pro peccati pena inobedientibus minatus est
et delinquentibus inflixit ut Gen 3o
Opus ergo in quo nulla racio inobediencie et de-
licti reperitur non debet esse hominibus causa
mortis Cum ergo pensare cum xo doce-
te sanitate et virtutum opera faciente ut
racionem inobediencie nec racionem peccati includit
non debet permittere ipse auctor humani generis
sit per eius opera aliquis deficiat vel mori-
antur in via Et ideo bene dicit Augustinus Et
dimittere eos ieiunos nolo ne deficiant
in via Ubi ostenditur quod voluntatis sue
non est mortem inferre sive permittere
sed prohibere eam et expellere ab hiis qui
cum fide obediencia ac bonis operibus sequuntur
Ne autem dicere possit quod non imminet
bis periculum deficiendi quia propinquum ha-
buerunt subsidium provisionis humane
ad quod potuissent habere refugium addit
Quidam autem ex eis de longe venerunt
ad ...m facit ad augmentum devocionis
turbarum et hominum qui venerunt ad eum
non obstante difficultate et pluralitate

viarum et fatigacione debilitatis et ideo recte
habuerunt racionem ut ... in via defe-
cissent et ideo misericordie ex dei beneficio
debuerunt reparari Sequitur 2a pars
principalis Et induit ei discipuli eius quam
manifestatur incommoditatis deficientis
auxilii Discipuli enim adhuc rudes et di-
vinam potenciam non attendentes sed humanam
solummodo infirma cogitacione pensabat
multitudinem reficiendam que multum indige-
bat alimenti Pensabat 2o naturalem
potenciam deficientem que non poterat ex
nichilo panes creare vel de quantitate minima
fabricare sed tamen de ipsa que ibi non erat
nec esse poterat panes in tanta copia
multiplicare ut tante sufficerent multi-
tudini Pensabat 3o sterilitatem loci ut
latenter adiuvantem ad relevandum de-
fectum Ideo quia tamen non videbat modum
possibile subveniendi turbe super qua se
inferri salvator dicebat Causa ergo
pensabant multitudinem que refici debebat
Dicit Unde istos poterit quis saturare pa-
nibus in solitudine quod expressa ponitur
autem sic ut saciemus turbam tantam
Ac si dicerent Tanta est multitudo istorum
ut nulla nobis via pateat reficiendi
ipsos Causa 2o pensabat naturale potenciam
creatam ad hoc non sufficientem sed sufficienter
deficiente addit Unius Ac si diceret
Que virtus est in aliquo proprietas existente
nobiscum cuius beneficio possit istis famel-
licis subveniri certe in nullo est talis virtus
nec in nobis Unde Augustinus sic dicunt rudis ipse
Unde ergo nobis in deserto tantis panes 3o
quia pensabat sterilitatem loci racione a ca-
stellis habitabilibus in quibus consuetum subsi-
dium pro indigentibus reperiri dicit hic
in solitudine Habes non ob difficultatem
omnemque defectum hec voluit convenire ad
hoc opus ut quod postea fiendum erat eundem
cognoscerent potencie pocius ad dei potenciam
quam ad humanam necessario ut quod nec virtus
creata nec loci condicio nec auxilium multitudinis
operari poterant sed pocius impedire
factum confiterentur pro divina virtute exi-
stente in xpo qui super predicta operatur

Seq^r tcia pes pn^lis^m vltiaz int
ductor^z ipius qua pseq^r intedo Et in
trogat^t eos qt paces hetis In q^o ou^r
benigntas puemet^r i. vbi ponit be
nigne pvet p^o disctos ut illumen^r
ad cognitoz vei 2° opa ut apte^r ad
refectoz ipsi 3° turbas ut ppare^r
ad recepcoz beneficy Pvenit go p^o
discipulos ut illumient^r ad cognitoz
vei qa Intrrogabat eos qt panes
habetis Ad hc n eos intrrogat ut
p intrrogacoz recordare^r altis mi
racli qd pmus fecerat saciado quinqz
milia homi d quinqz paibz z duobz
piscibq z recordac^o illmaret^r ad
cognoscendu in x^o existe^tz diuit^e
cui pvtuti no e difficile d pauce pa
nibq multos hoies reficeac Est go
xpi intrrogac^o puenio discip^r ut
illmarent^r vnd Cris^r sr ayt Ipse
aut x^o ut disci^r erigat mentes
eos intrrogat ut ex iuo intrrogac^oe
eos qmeoret eoz q^d facta st sez
qn v milia d v panibz saciat 2°
pvet opa ut aptent^r ad refectoz
ipsi cu addr^r Cum dixit septe Co
gruent yste nus qvet panibz de
qbq tacz de qbusda seminbz multipli
cai debebat almeca mlti^tus que
seqba^r xiiii Cra sic ex A domo spus
sci descendit ois qsolat^o z refecco spi
tualis i elect^s. ita A paces qvenicu
assupti st ad opq refeccois turbaru
3° pvet poit turbas ut ppare^r ad r
ecepcoz bnficy Cra precept turbe discu
be sr tiraz vbi dux pvenc^o ipatia
eis induct^r Vna qt precept eis dis
cube Alia qp sr traz discube Discu
be n h accipi^r p sede qi ad mesaz
mo aequo ordinato Ordiata veo
sessio ordine mete sedate z tnqlle
cu quada masuetudie sigficando
denunat Nullus at melius ppat^r z
disponit^r ad refectoz gre capieda
a do q^z i^e q mete masuete z tnql
li^te resedagz hnr qd dom e ybo^z z
Deluspes ipe deuidz z mansuete

dabit graz Hc e go pma pvencio
ppatiua tbaz 2^a e qz fecit eos discu
be sr traz Vt oia tra mapiedo ca
lcie z csto mhere digni efficiant^r
refectoe celesti Et sup traz ut inco
rando qa tra sut z in tra reticent^r
toto nectis affectu adheant cantori
Et sr traz ut ad modu tre aide ex
poster z desideut ymbre gre q^o
reficiant^r z fecudent^r dicec^s cu ps
Aia mea sic tra sine aq ti Hec cfita
ps pn^lis Et accipies septe paces
In q describ^r libealitas sbvcient^e
aimi vbi notad e qz lz huana na
mltu heat sustetai p cibu pau
tay infinit^a eis qdescendes dina
clemaa libar ei qcessit cibu aliquis
rei delcabil hut^r intetiua vtutez
sic st carnes z pisces. pr qd ostdi
vtez z di sapia sua libealite sbvcies
indigetibz caz maifestat p^o in
panis mltiplicacoe 2° in piscin as
sociacoe i Et hebat pis. Cluti at
ad mltiplicoz pais adutedz e qp actg
libalit^r tue gciosq e z acceptq qu
fit hilait^r qmit z ptilit^r hilait^r qd
qa hilaem datoz diligit ds Coit^e
vo ut tbuat vmcqz nominte paceti
Vtilit vo ut psit hys qbz tbm^r ait
go circa libealitate xpi p^o i sbve
men^o hilait^e 2° in duide^o qmit^e
3° in appone^o vtilit^e p^a i Et accip
2^a i ffregit p^a i Et dabat Descbes
go p^o libalitate qu i xpo st qp sub
venit hilait^e dices Et accipiens
septe paces gras ages Ista n grau
acco ex qda hilaite pcessit. qua
gaude st insinuat de salu^e huai
gnis q sup lazaru flendo ot^r qtitud
gaudz d salute mea Cruae aut
mltiplicatus paces gras egit sut
plures roes p^a e ut oudat se do no
ee qtrm n^t i vtu^e adusary di clua
opai. sic i qbqda alys opibz pbrisei
calumabat^r xp opai dices In beelzeb
pncipe deo^r eice deo 2^a vo ut in
struat i pu^o ta spual qp corpalis

refectos illi gratias agendo ei a quo
recepimus ea que sumptum sunt. Et hoc est
contra multos qui semper aut dicit. Erudit nos nos
prius tangere mensam donec gratias egimus
ei qui cibum dat nobis. Tertia ratio est ut illa
gratiarum actio sit nobis indicium quod salvator
non letatur in predicatione hominum sed potius
de eorum salute letatur. Et quoniam sciunt nos
erat opus ad predicandam mortem libera-
torem sequentem et ad salutem eorum conser-
vandum hinc est quod de hoc gratias agit pro
gaudio et hilaritate salutis. Deinde
cum dicitur fregit describit eandem virtutem libera-
litatis in divisione omnium. Si enim panes
illi integri remansissent non potuissent
ab omnibus comedi neque communiter omnibus distribui.
Fregit ergo ut quod insufficiens comedere
integrum quasi efficeretur fractum. Unde
frangente sed duo seminarum sit ei
bonum si non fuissent integri et non in
fructum dispersi nec diminuti in multiplicem
segetem tantam multitudinem alere non
poterat. Tunc vero Christus in se implevit quod
per prophetam dixit ysaie. lviii. Frange
esurienti panem tuum. Deinde cum dicitur
Et dabat discipulis ut apponerent et
apposuerunt turbe describit eandem liberalitate
in apponendo utiliter. Utiliter enim fuit ista
liberalis appositio discipulis qui acciperent
a manibus Christi et apponerent turbis oculis
propriis poterat videre quomodo panis in discipulorum
manibus augebatur et per quos potuit
in eo agnoscere virtutem divinitatis que
etiam operabatur. Unde honorabat discipulos
suos in quo non solum eos honorabat
sed voluit ut hoc miraculo facto non in
dubium fiat nec oblivisceretur eo cum pre-
cient manibus propriis utilis erat et tamen
quod et dispendium mortis per tetrum ministros
et appositionem eundem dabat et tantum bene
factorem sequendum esse tempore vere salvatorem
omnium confitebant. Unde potuit dicere id
Joh. 6. Hic est vere salvator qui venturus est in
mundum. Deinde cum subditur Et habebat pi-
sciculos paucos etc. ostenditur liberalis in piscium
associatione. Ubi advertendum est quod virtutes
sic connexe sunt ut qui una illarum est vero

faciendi aliquod opus optime et excellenter
tamen semper sic operatur ut non corrumpat opus
alterius. Aliter enim operari non esset agere secundum
virtutem. Et ideo siquis in convivio faciendo
liberaliter ministraret et tamen propter sumptuositatem
vel superfluitatem ciborum temperantie modum
excederet non ageret secundum virtutem liberalitatis.
Similiter si ibidem quis liberaliter ministrat in convi-
viis propter ruditates vel aliam occasionem
solummodo cibos viles apponeret non ageret
secundum eandem virtutem. Tamen ergo liberaliter ministrat
et cibos apponit secundum decentiam et secundum
sufficientiam personarum, talis liberaliter operatur.
Christus ergo ut perfectam omnem virtutem serva-
ret in refectione turbis exhibita liberalitatis
modum temperantie non omisit quod nec tam
sumptuosa fercula fecit apponi quod temperan-
tiam turbaret in convivio nec sic solum
panem largitus est sed honestatem convivii
et refectorum turbarum piscium commixto. Et
hoc est quod subditur contra. Et habebat pis-
ciculos paucos et illos benedixit et fregit
et iussit apponi ut sic per appositionem
piscium illa refectio redderetur ornata.
Sequitur quarta pars principalis. Et manducaverunt
et saturati sunt. In qua redditur copiositas
satisfacientis domini. Panes enim et pisces
illi non solum in manibus domini sed etiam discipulorum
manibus excrescebat sic dicitur Ioh. vi.
Et ideo sufficere potuerunt turbis. Et ut
ostendatur non esse fantasticum tale augmentum
sed verum non solum apparens sed veraciter exiens
manducaverunt et saturati sunt. Comparatio
non se manducare non varieti manducat
unum qui est excitatus non est saturatus sed
esuriit. Veraciter ergo manducaverunt qui
manducantes saturati sunt. Ultimo ponitur
sexta pars principalis cum dicitur Et sustulerunt que
superaverat de fragmentis. In qua describitur
evidentia manifestationis signi. Circa
quod attenditur in duobus. Primo in habundantia
reliquiarum. Et sustulerunt secundo in multitudine et
numero cibarum in cenam. Est ergo primum
signum habundantia reliquiarum cum quo dicitur Et
sustulerunt que superaverunt de fragmentis se-
ptem sportas. Et post saturitatem tante
turbe septem sporte superfuerunt non

potuit ee n paucos illi diuina virtute
tantu icepisset incrementu ad quod
eos no potuit deduce aequa vio
creata Sz hc attendedu e q in hoc
miraclo supfuerit tot sporte quot
fuut pauces de qbg ia refecto facta
e vt insinuet p hc q illi q esuri
ut z sicuit iusticias saciati septe dos
spos sa sic hudat in opibg bonis ut
in eis colligat z inveniant septe
spacios virtutu sa fidei spei caritatis
prudecie fortitudis temperancie z iusticie
Et septe opa mie Deinde cu dicit
Erant at q manducauerunt qt qor
milia z dimisit eos Mathes aute
addit pt puulos z mulieres vbi in
vide insinuare quada efficacia illius
nutrimenti qd dicat extra te Br refecit
eos tale gennu ut secu posset ditti
i viaz sua no obstante q aq de loge
venissent z q aliqui erat debiles ut
puuli z mulieres Potuit n ip q cibo
helie contulit tanta virtute ut i eius
fortitudine ambularet xl diebz z xl
noctibz panibz z piscibz qos multiplicat
confere maioz efficacia nutriendi sicut
eis contulit multiplicacois augmentu
Sic go expositu pz hc euvm lrar de
intellcu misticu ne videaq Spualit
aut exponi hc euvm placendu e
Sz sicut dt Beda sr ast hc miraculo
mistice designt q via puit scti alit
mulieres cursire nequaquam n gra redep
toris nri nos alimeto vbi sin reficiat
Etc i refecto ista significat caz refectom
qua fidelibz suis xc spualr admi
strat is qa no oibz spualis gre
refecto ebuit q no omis digni st
Io pmisit euvm ista suscepicoum congru
itate d Cu turba multa eet cu ie
Soli n illi digni st dono refectois
celestis q inter multas sollicitudines
tmas z desidia adherent duo ihu
z ip voluntatem inniteur Tr n turba
multa cu ie ee dr qui i mltes aduersi
tatibz z turbinibz huius scli fideles z
deuoti sunt psenerat cu xo Ita q
qlibz eoz dicat cu aplo ad Ro 8
Certus su q neq tribulacio neq angustia
nz mors n nos separare potit a caritate
dei q e in xo ihu Sz ut pfre quis
disponat ad ydoneitate eius benefi
cioz oz ut i nullo de se vl de sua virtute
confidat Et hc e turbas no habe quod
manducet Talem n xc libent misere
ac se miseri manifestat ille qbus
sua secreta queat Ac si vocatis dis
cipulis dicat Misecor sup turba Quia
enim pu lus va psecto fidelum consistit
in fina psenera cu xo nullis adu
sitatibz vl pictis mundi obstantibz
Io subditur vao misera Qa ecce iam
tduo sustinent me Ac si dicat xc ta
lem sponte z libenter misecor q null
aduersitatibz nullus dispectus nullisq
vanitatibz mundi vl nare me sequi
desistunt Sustinent ergo fidelem xcm
tduo qui in fide sce tint lucidi duo
p sinus suos q petis mas q lagrio
nibz psenant instancia supplicunt
Item tduo dnm sustinet q a pcatis
rantibz in qbz duo ceux st i ope cogi
tacoe z locucoe quitud z i eisdem dio
deserunt Vn Beda Tum bra tduo dnm
sustinet qui multo do fidelem peta que
pctiunt p pmas declinas ad deum
se i ope locucoe z cogitacoe quitit
Vel ei st Rab p hc tduu intelligi status
triplex legis s naturalis scripte z gre ita
q qlibz illaz legu facit die vnu
Illi n tduo dnm sustinet q secdm
dictam legis nate secdm infecoz legis
scripte z secdm forma z reglas legis
gre xcm secunt Co pt intellgi vt tdo
psenare cu duo sm hilar sit tduu
mortis eius cu quada opacone duo
tione recole ipsiq duo p duocoz
gingi vl eius morte i surrecoe z
ascensoz confiteo z crede ipi duo
conformari Sz qui fideles taliter
adherentes duo cibu deficerent n
vbi dnm pablo nutrien Ideo ad
ingitur Et si dimisero eos ieiunos
i domu sua deficient i via scta.

Vn Bede sr ayt dimitte eos ie^os in
dom^m s^n ne def^t i via · q^z
vix ?ūsi pctōs in p̄nti vite via de-
ficiūt si in sua ?sciā sn̄ doctrine pa-
bulo dimittunt^r Ne g^o lassent^r in
huiꝰ pegrinacōis itinē pascēdi sunt
sac^e amonicōe Illi aut̄ sic^t ait ad p^e-
sencia p^iōs p^a ?ūsionē qui multis
pctōrib^9 fuerūt involuti ꝛ io fora
oi pabulo diuīn ubi indiget Jo addi^r
Quidā n^r ex eis d^e lōge venerūt De
ppe n^r venit ad x^m q^i in recta fide ꝛ
bonis morib^3 enutrit^9 p̄ua ?misit
a q^bꝰ ?u^sus ē ad x^pm De longīq^o
v^o ve^t q^i i mlt^s facinorib^3 asuet^9
ad x^m nnitandū eiꝰ funcidum
?uersꝰ ē t qm difficile ē assueta
relinquere ꝛ facile ad ipa redire ideo
tles pctōs ad x^m ?ūsi i via pnīe
ꝛ sanctitat^s pposito deficerēt si non
nutrirent^r alimēto sacre doctrine Beda
d^e h^c v^o d^t Quidā vi^s fraud^s ꝛ incluſ
castitatis corrupcōe expt^9 ad oīpotent^e
d^m ?uersꝰ n^r e festinavit iste d^e lōgīq^o
n^o ve^t q^z p incorrupcōe ꝛ morte^s
pxim^9 fuit Alii naq nullis flagiciis
nulla impudici^a inquinati sol^e autē
?iugii expt^9 ad ministeriū sp̄uale
?uersus ē. neq iste ve^t d^e longīq^o
q^z vsꝰ ē ?cessione ?cessa p illicita
no erravit Alii p^9 facta furta p^9
illatas iniurias ꝛ violēcias Alii p^9
pp̄etrata veneficia ꝛ homicidia ad
pniaꝫ redeūt atq ad oīpotēte^s d^i svm
cū ?ūtū^r hij vi^s ad dñm d^e lōgīq^o
veniūt Quāto n^r q^s plꝰ i p̄uo ope
erravit tāto ab oīpotēti deo lōgiꝰ
recessit Dent^r i^r alimēta eis ꝛ qui
d^e longīq^o veniūt q^z ?ūsi pctōrib^3
doctrine s̄cte cibi p̄bende s^t ut inde
vires reparēt q^s i flagiciis amiserūt
Vel ēt ista longīquitas intelli^i pt^e
i gentib^3 ad x^m ?ūsi q^z iudei q^i i x^m
crediderūt d^e p^rop^e venerūt q^i hūt d^e
eo noticiaꝫ p leges ꝛ p̄phas Gentiles
aut̄ q^i n^c legē n^c p̄phas erāt instructi
d^e x^o dicunt^r venisse ad x^m d^e lōgīq^o

Quōmō id ipsa h^o sic filii tui d^e lōge venient
ꝛ fi^e tue d^e latē surget Et isti potis-
sime indigent cibi sacre erudicōis
ne i via ꝯ ceparit deficerēt Instruēdi
aut̄ rectores ecclie ꝛ p̄dicatores sacre
doctrine ?siderās^s i mlt^ne credenciū de-
fectū nālis corrupcōis p̄ñitatē ad
vicia iplicatōis ad mūdi negocia nō
reperiūt in se v^tutē possidēdi eos
sp̄ual^r in s̄cta ?uersacōe nutrire nec
videt pa^s v^tutē creatā h^c posse
?plei Et io dicūt Vn istos q^s pōtit
saturare panib^3 i solitudie Qūasi
dicerēt Cum eēt tāte s̄cti^s tante
sc̄ie ꝛ tāte pfecō^s ut istos tā diusos
i morib^3 tā distractos i opib^3 tāqꝫ
iplicatos i negociis posset instrue^e
nutrire ne ad vicia plabant^r Sed
salvator q^i nō dimisit fideles suos
remedio salutari s^z s̄cti dona in ecclia
diffusa revocat ad mēte p̄sidēciū
dicēs Qūt panes hēt^s Vt ill^i videlic^z
septē septiformis gr̄a s^i s̄ti i nouo
testa^to diffusa revoce^t ad mentēꝫ
p̄sidēciū ꝛ ?gnosca^t ee sufficiētes ad
oēm mlt^ne credēciū i x^o nutrienda
Et bñ i pane sp̄s s^i gr̄a d^sigt^r quia
sic panis vitā corpalē nutrit ?firmat
ꝛ ?firmat ita ꝛ gr̄a sp̄uale Et ideo
illaꝫ postulās dauid dicebat Cōfirma
h^c deꝰ q^d opatꝰ es i nob Et itꝫ Sp̄u
p̄n^li ?firma me Hic g^o septē panes
septiformē s^i s^i gr̄aꝫ p̄figurat Vn
Beda d^t Septē aut̄ panes i mistio no^i
test^ti ponūt^r in q^o septiformis gr̄a
sp̄s s̄ti pleniꝰ fidelib^3 creditꝛ ꝛ credenda
revela^r ꝛ credita dat^r Tal^s aūt gr̄a
p^r sui excellēciā nō dat^r cūct^s de
qm lege ?ti h^s q^i dequo^o digni
s^t Jsti s^t illi q^i desidia c?tꝰ mūdi
?cerebras ?imꝰ ducere inl^t ?cul-
cat Et io p̄cepit turbe discūbē sup
t^raꝫ Illi n^r s^r t^ra discūbūt qui sic
carnis delectamēta fugiūt ut eāꝫ
t^rca oīa ꝛ ip^m mūdū ?tēnat ut x^m
libe^s sequant^r Hic g^o dispoit^s x^s sue
gr̄e dona dividēs q^i i ip^s ?tatur

⁊ p eoꝝ domꝰ grãs agit tūc sic acci-
piens septē panes grãs fregit nō
ut ↄsūmat s; ut fidelib; distribuat
Deꝰ q̄ grãs septiformē spūs i sacr̄is
noue legis habūdant īfundit fidelib;
Et h̄ sacramēta ministrio aplōꝝ ac succe-
ssoꝝ eoꝝ ↄmisit Vñ ī hꝰ ↄmissiōis
īsinuacōe dictū ē Dabat d'ᵉ suis
ut apponerent turbe sed rpoꝝ ac fideliū
recreacōe ⁊ spūales ↄsolacōe cū īfu-
siōe grãe mēorato exo sacroꝝ testamti
noui ⁊ poꝫ libros eiꝰ testamti q̄
prefactos panes apponi iubebat
saluator p ministiā platoꝝ atq̄ doctoꝝ
vt tā ↄsolacōe exoꝝ q̄ ↄsolacōe
doctrine p̄dicatoꝝ libēꝑ attēte ⁊ deuote
audienꝰ q̄ī manducanꝰ saciēt̄ ⁊
spūat̄ reficiant̄ Vñ Beda sup̄ aꝫ
vlr manducāt d' panib; dm̄ ac piscib;
⁊ saciānt̄ q̄ v̄ba di ⁊ exā intuentes
ad pfectū vite corrupcōis plꝰ as-
surgē atq̄ excitari festināt Cuiꝰ
apte ↄuēt id ps Edēt paupēs ⁊ satu-
rabūt̄ ⁊ laudabūt dn̄m q̄ req̄. e. ⁊ viuēt cor-
da eoꝝ ī sclm̄ scli Tūc n edet paupēs
⁊ saciant̄ qui hūiles audiūt v̄bū
dei ⁊ faciūt. ꝯ v̄bi v̄tute nō s; sup̄
in largitoīs laudē ī cuctis q̄ opant̄
ↄuīt ut mercedē etne vite recipi-
entes possint eoꝝ corda viuē in
sclm̄ scli Quoꝝ d' q̄busdā ꝑuis
auditorib; v̄bi dn̄m p̄dicit Manduca-
stis ⁊ nō estis saciati. manducāt et
nō saciant̄ ul' sacciant̄ q̄ panez
v̄bi dn̄m audienꝰ ul' exā sacroꝝ tāq̄
pisces appositos ↄgnoscēnꝰ q̄ī ad cibū
spūale credūt q̄d eis tn̄ ad saturi-
tate etne refectōis nō pficiat Et
q̄m in sacr̄tis noue legis v̄tuꝰ grãe
septiformis tā pfunda ministria ↄtinēt̄
ut qm̄t nō possint capi ab oīb;
hic ē q̄ ad v̄su adhuc ad intellm̄ ex-
cititudū prudētiū ī spūa d' reliquias
septē sporte Et aptiē dixit sporta-
rū sic dt Beda sup̄ aꝫ Sporta sit ⁊
ↄtexit̄ d' iūnco ⁊ palma Iunc' at
radicē suā figē ↄsuet̄ ī hūido ne

arescat palma v° daba᷑ auriq̄ttꝰ
ī manꝰ victoris Publicꝰ g° vi ī sa-
cr̄ia q̄ pfunda ministria penetrare
nouerūt radicē mētis sue figūt in
hūido fontis etni ne ↄnati hūore
grãe arescāt. ac p h̄ q̄ agūt et
opant̄ etne retribucōis palmaz ex-
pectāt Quius at turba nō attigit
ad tantā excellēciā ut posset pfū-
da scrutari ministria tū p fide exan-
gliaz ī simplitate mētis aliquis gdꝫ
pfectōis attigisse describit̄ ex mīo ī q°
turba mēorat̄ Erat aut q̄ manducā-
uerūt q̄ī x milia h̄ n· mīs sr̄ q̄tuaq;
s; hic° in sp ī laud poꝫ ⁊ p̄t soliditatē
quadrāguli n· lapis nō fluctuat nō
ē instabil' Et ob h̄ eccl erōni in h̄
mīo ↄcerta sr̄ Vñ g° erat x a q̄
ī fide eoꝝ erroꝝ erat stabilitati et
firmati vl' dicit̄ fuisse q̄oꝝ p figuraz
q̄ figurabat eos q̄ d' q̄oꝝ ptib; mūdi
erat ↄgregandi ad xp̄m vl' dicit̄ fuisse
xᵒʳ milia p q̄oꝝ v̄tuꝰ cardinales
q̄ illi xp̄m seq̄ puit ⁊ cū eo ī solitu-
dine sc̄e ↄuersacōis p̄sistē qui pollet
q̄oꝝ v̄tutib; sr̄ prudēcia tpancia for-
titudine ⁊ iusticia tunac p̄a sr̄ pdēcia
ē ↄgnicō rerū appetēdaꝝ ⁊ fugiēdaꝝ
2ª sr̄ tpancia ē refrenacō cupiditatū
ī hijs q̄ tpa' delectant 3ª sr̄ forti-
tudo ē ↄfortacia ↄ incolestias sclī
4ª sr̄ iusticia q̄ diffundit̄ ad oēs s̄ tā
ad deū q̄ ad pxm̄ ut vnicuiq; reddat
q̄d s' ↄgruit Tales at sic v̄tutib;
pollenꝰ libē puit a xp̄o dicti Et dimi-
sit inq̄t eos Nō q̄d delinq̄do ut ab
eo separent̄ s; dimissiōe excitatiōis
ut cū ad opa mitoria reportet
fructū d' grãs s' datꝫ fine vō fru-
ctꝰ pcipiat vita etnaz Amē Dnica
Attendite octaua p° trinit̄
a falsis pphis q̄ veniūt ad
vos in vestiblꝫ oviū intrīsecus
aūt ꝫ Perfecta doctina eiꝰ q̄ volt
aliū dirigē ul' docēm̄nuo h̄ requirit
ut pricta ⁊ obliq̄tates q̄b; deviāt
pt a rātudie ī sua doctā maīfestz

Et si aliqua falsa se occultant sub
similitudine virtutis apparentis. et si aliqua no-
cina se pallient sub colore utilitatis
et aliqua prava se celent sub velamine
sanctitatis illa cum magna diligentia sunt
ponderanda. Ammonendique sunt ut illa
diligentius caveant quia quanto illud quod
prima facie apparet in eis minus facit
caute decipiunt ex ipsis. In manifestatione
ergo malicie et periculum predictorum operum
tria advertit. primo conditiones operancium. secundo
principia operum et tertio raciones mutorum
Condiciones quidem operancium multiplices
possunt esse. Quarum quedam pretendunt extrinsecus
sanctitatem. quedam autem manifestant intrin-
secus sanctitatem. principia autem operum sunt duo.
unum bonum scilicet voluntas bona. Aliud
malum voluntas prava. Raciones autem mutorum
non sunt ponere in exteriori apparencia sed in
voluntatis divine adimpletione obediencia
Cristus ergo in ista doctrina conside-
rans periculum quod in ypocritis et hereticis
propter deceptoriam ostentacionem multum
viget cautos et sollicitos nos reddere
voluit contra ipsos. Et hoc dicit in principio
evangelii. Attendite a falsis prophetis
ubi insinuat considerandas diligenter condiciones
operancium et diversa principia operandi unde
racionem quia accipiunt vitam eciam. Et secundum
hoc tria dividuntur predicta evangelii in tres partes
Primo nos inducit ad diligentem examinacionem imi-
tandi hominem committentis. Attendite a
Secundo subnectit convicens exemplificacionem
considerandi operis. Cum addit Numquid colli-
gunt. Tertio perficit sufficientem racionem consequendi mu-
neris. Cum concludit Non omnis qui dicit michi etc.
Primo ergo inducit nos ad examinacionem imi-
tandi hominis dicit Attendite a falsis prophetis
qui veniunt ad vos in vestimentis ovium
In quibus verbis nos reddit attentos et
cautos ut eorum quos volumus sequi considerentur
diligenter condiciones. Nam hic ubi attendite
noverunt quandam diligentem cautelam
eorum que latent. Nam ubi res est in patulo
non dicitur attendite sed videte. Et certe
bene debet attendere homo quid faciat in eis
que pertinent ad salutem quia multa

fugienda sunt que salutem impediunt. Unde
secundum Crisostomum super Matheum Non est debilis sed firma
cautela salutis scire que fugere debeas
In hac vero consideracione imitandi hominis
quatuor condiciones debemus advertere scilicet doctrine
veritatem. habitus qualitatem. mentis sinceri-
tatem et operis probitatem. Doctrine veritas
corrumpitur per falsitatem. habitus qualitas
simulatur per honestatem. mentis sinceritas
perditur per pravitatem. operum probitas certifi-
cat dubietatem. Et has quatuor vult diligenter
ponere. Debemus attendere in ipsis doctoribus
primo doctrine falsitatem cum dicit Atten-
dite a falsis prophetis. Prophete quidem dicuntur
non solum qui futura de Deo predicunt sed
eciam qui misteria scripturarum prophetico spiritu
manifestata exponunt. Et sicut tales in
exponendo spiritum sanctum sequuntur instinctu
veri sunt prophete. Qui autem ad sensum suum
et ad attrahendos ac decipiendos sim-
plices verba scripturarum exponunt falsi sunt
prophete. Et quando falsitas et malicia mani-
festa paucos et quasi nullos decipere potest
Ideo se palliat sub aliquo sanctitatis
colore. Ideo secundo nos ammonens attendere
habitus qualitatem cum adiungit. Qui veniunt
ad vos in vestimentis ovium. Vestimenta quidem
ovina humilia et honesta speciem preferunt
sanctitatis et quandam religionis sub quibus si lateat
malicia doctrine vel vita pollita et ficta
nomine sancte religionis portatur a persona
facilius propter simulacionem corda fidelium
simplicium seducunt. Nam sicut dicit Crisostomus
Nulla res sic extimatur bonum sicut
simulacio. Malum enim sub specie boni cela-
tum dum non cognoscitur non cavetur. propter
quod dominus hanc pestem decepcionis abho-
minans Apocalipsis 3 dicit Utinam frigidus esses aut
calidus sed quia tepidus es incipiam te evo-
mere ex ore meo. Frigidus quippe est id est qui
aperte propter eius defectum ordinata actione
patitur non pretendens in actione calorem et
in intimum suum vel decipere intemptu sua
pravitate aperte ostendit. Calidus id est qui non
apparent sed vere existentem calorem or-
dinate actionis succendunt. et iste non decipere
sed accendere proposse alios ad diviniorem

dorez ronat' Hz tepidg i e qui
ptendit se calidu dno aore osten
tacoe vite silate cu tn mtq cacat
ve dilco ardoe Et q tal' ply pe
corrupe alios du mg timet abeis
z lo exo oe dno evomit' q ab eq
catho cca sepat' Zm qd' cristq
dog adulte e ment sincitas quia
ista co mpit' p affectq ronate co
adnngit Intrinsecq at st lupi rapac
Bic n pz Jo x Officiu lupi e rape
no nutrie dispgere z no ogregare
Et lupq mgis rapit z dispgt oves
Bic ve ypocte z hetia st intrinsecq
lupi rapaces q instar lupi rapiut
z dispgut quos put ut ps se trahat
tamq pdaz acceptaz d' qre de isti
dr Ezech 22 Pncipes i medio eiq
qi lupi rapie pdaz Jtm istar lupoz
dispgut q vnitatez fidei z ecce co
dilacerare conau' z maxie tme
qui mdq eit qi in fine pr qd' dan e
Jemine z Lupq ad vespaz vastabit
eos Mudo n ad vespam hc e ad fiez
tendete sine osumaco hetia osma
vastabut z dispget fidelu vnitate
cu Cris v's loquis d' doctoribz hetcz
dt Ex posito spem zanoz sinsapiut
ut zanos mg' seductos morsu di
lanet Zo instar lupoz devorat
q imaginatio sni error gutture ad
morte spualez trahit z postremo
traeut ad etrnaz qua devoraco
pvidebat Aplis qi dicebat Act 20
Bao q pt discessos mea mtrabe
i vos lupi graves no pcentes grg
Certo doq xc attende opm pbitate
cu anectit A fructibz eoz ognosces
eos Fructq n h' popibz accipiut
opa em ab habitu mtl pcede sigm
pte ac delctabi fiat sic fructq ab
arboe z eq radice Naz ql' vnq qsis
e s pthm pbitu mcl' mtq ctia loq'
z ctia opat' extq Et co male hituatt
phitq viciosos no st p'm ad opca
pbitatis s qibu hituati st z co exo
eis oqsu' qles st Eraech tn q qda

sut opea d' gue bonoz q bonis et
malis put ee gnia ut ieiun oro
z eleo z pdca no discerut' infallibr
mali a bonis Sut aut alia opa q
solis bonis opetut ut opa caritatis
z illa sut q bonos ostendut differre
a malis Et h' s Augq n' s l de do'
i mo' st ia q Aplis enumas vo'cat
ca fructq spitq d' Fructq at spus est
caritas gaud pax pacia Qualr
ec' bom a malis ex fructibz discernit'
insinuat Augq Et eci Grg 31 li mor
o Cu aiqs silate pfert spez sctitatis
a p hc appz vestiq vestimtl omn
Bi subtrahar ab eo id ppr qd' silata opa
faciebat ut honor l' laus hnana vl'
qd' no reputo' tal' qle se reputu
appiebat statz desinit etia ostendre
Et co a fructibz opm bonoz in qbus
no pseucat ognosci' qual' e Et hc
e qd' dt Augq v's Ex opibz qia pt
vtiu exotiore cultu abicoe aqi faciat
Cu n tepcut aqqibz teptacoibz
x coupa ill' subtrahi ul' negai q isto
velamie l' scuti sut l' oseq potuerit
tuc note e ut appeat vtr lupq in
omina pelle sit an agnq in sua
Seq' 2a pts pri l' evn Nuq colli
gut d' spinis vuas In q subnectit'
gvenice exifica' osid'acoi opis Circa
admods in nalibz dusor effectum
st dusa pua ita exo nalm pductio
m debeq in hnanis actibz intueri ut
boa opa i bonu rducaq pu'm scq in
bona volutez mala aut i malam
volute sq insim pu'm rferaq Et
hms qvexions opm ad pncipia xc
exa in plantis z arboribz pponens
Po i special d' qbusda arboribz dusi
tatez fructum ppt dusitez vtutis
intrinsece manifestat Zo i gnali de
oibz arboribz hc veru ee dclat i eu
addit Sic ois arbor bo Zo ex hys exa
ad ppositu adaptat d' Ergo eo fruc
Dicat go sic p' Nuq colligut d' spis
vuas a d' tribul' ficq Nerz n pt de
planta aliqua colligi qd' no nascit'

ex ea Radix aut et stipes et humor sive
non hnt virtute producendi uvas et eodem
modo nec tribula producendi ficus Et ideo
sicut ex fructibus uvarum arbor cognoscitur
esse vitis non spina et ex ficubus arbor
cognoscitur esse ficus non tribulus Ita ex
caritatis operibus cognoscitur homo esse ovis
innocens non lupus rapax Et quia hoc
generalissime est verum tam in moribus quam in
naturalibus ideo adiungit Tertio generale exemplum cum
subdit Sic omnis arbor bona fructus
bonos facit Circa quod explicandum introducit
Primo exemplum ad duplicem fructificandi
virtutem Aliud exemplum ad impotentiam fructi
ficandi transmutationem ibi Non potest arbor
bona Tertio exemplum ad male fructifere ar
boris punitionem ibi Omnis arbor Quantum
ad primum dicit sic Sic omnis arbor bona fru
ctus bonos facit Ecce una virtus fru
ctificandi fructum bonum Mala autem arbor
fructus malos facit Ecce alia virtus quoad
fructus producendos Introducit secundo hoc
exemplum quantum ad impossibilitatem transmuta
tionis virtutis fructificandi dicens Non potest arbor
bona fructus malos facere neque mala
arbor fructus bonos facere quia impossibile est
ex bona radice malos fructus fieri
donec est bona Et impossibile est malam radicem
ad hoc devenire ut mala existens fa
ciat fructus bonos Et quia arbor fruc
tifera ad hoc plantatur ut bonos afferat
fructus et si non fructificet fructificandi potest et
debet tempore ivalet plantatori Ideo adiungit Tertio
ivalens arboris combustionem dicens Omnis arbor
que non facit fructus bonos excidetur et in ignem
mittetur Quarto ad propositum exemplum adducit ex
hiis inferens Igitur ex fructibus eorum cognoscetis
eos Sic diversitatem arborum ex diversitate
fructuum bonorum et malorum cognoscere
contingit sic ex rectitudine operum recti
tudinem voluntatis et ex obliquitate seu
perversitate operum perversitatem et obliquitatem
voluntatis infallibiliter cognoscetis Igitur ex
fructibus eorum cognoscetis eos ¶ Comparatur autem
potest hoc licet expositum sit Cristus sit
qui dicit Ego vua hec in se misterium qui
quia sicut botrus mediante unitate ligni

multa in se grana continet coniuncta sic
Cristus multos fideles per lignum crucis sibi
coniunctos Ficus autem sunt ecclesiam quia
sicut ficus multa grana in uno tegi
mine hec est sub una cortice sibi identifica
sic ecclesia multos fideles sibi sunt vel fide
dulci quodam caritatis amplexu coniun
ctos In ficu ergo duo possunt significari
scilicet caritatis opera in dulcedine et unitas
in coniunctione De tribulis ergo id est de
diabolo servus hereticis ypocritis et similibus
habentibus aculeos perversitatis per falsam
doctrinam vel maculatam intentionem non
possunt colligi opera caritatis et unitatis
sic nec colliguntur ficus de malibus tribulis
In vua autem intellige aliam bonam opera
et sunt quatuor in ipsa In eo enim quod vua in
torculari pressa et conculcata non insilit
nec resistit significat perfectum opus pa
tientie In eo autem quod sic pressa sincerum
vinum absque admixtione aque ex ipsa procedit
significat opera sanctitatis et veritatis omni duplici
citate carentia Et in eo quod vinum ex
ipsa impressum dulcedinem suavitatis
continet sunt suavitates gustus huius dulcedinis
quia boni vel hauriunt de eternus ¶ Unde
Psalmista magna multitudo dulcedinis
tue domine quam abscondisti timentibus te Item Gustate
et videte quoniam suavis est dominus ¶ In hoc
autem quod vinum est sic suave et dulce
cor letificare hoc significat gaudium
et letitiam sanctorum quia sancti vi in spe vite
eterne gerunt et hoc in spiritu sancto Opa
ergo patrie sinceritatis spiritualis dulcedinis
et gaudii de eternus que significantur in vua
necessario de spinis id est de spinis diaboli col
ligi possunt que vel publice vel occulte fi
deles lacerant ut sunt heretici et ypocrite
Alio modo potest hoc per magistrum moralem exponi
ut habetur in glosa Cure et sollicitudines
huius seculi sicut salvator suam in parabola
seminantis aut in spine sunt a quibus homines
spiritualiter lacerantur Spine ergo et tribuli
cure sunt seculi et punctiones viciorum pertinent
ad vitam carnalem hominis veteris Unde dictum
est Cum operata fueris terra spinas et
tribulos germinabit tibi Genesis 3 Unde vero et

fructus dulcedinem significat nove con-
versacionis quam iste inchoat. Unde et in
principio sue predicacionis esuriit qui vidit
ficum significans se esurire et desiderare
nove conversacionis dulcedinem ex hominum mo-
ribus et vita. Nota ergo colliguntur fructus
nove conversacionis de spinis et tribulis
carnalis veteris consuetudinis spinis curis
cum ... occupata vel pressa potest quidem
simulare sed tamen fructum non vero fructus
nove conversacionis. Sequitur autem hic generaliter
similitudo de operibus et eorum principiis. Sic omnis
arbor bona fructus etc. usque De ar-
bore quid per ipsam in parte intelligitur
multi multa dixerunt. Certi tamen omnes con-
cordant per ipsam intelligunt voluntatem
Nota quod eiusdem arboris Certum est quod prime af-
fectiones voluntatis sunt amor et timor
Ex istis nascitur appetitus rei amate vel
fuga istius cuius timetur periculum. Et isto
appetitu mediante homo prorumpit in
verba vel opera. Sic ergo arbor bona vo-
luntas bona est cuius radices sunt due
amor boni inflammans et timor bene
humilians. Stipes ergo quod oritur ex hac
duplicata radice est appetitus ordinatus
in appetendo appetenda et non appetendo
non appetenda et est erectus et non
obliquus. Hic autem ramificat in multos
ramos secundum diversitatem appetendorum et secundum
multorum vere appetendorum. Et quia oportet
multa dicere et loqui ut appetibile possit
acquiri et ideo impaciente voluntate loquitur
certo tempore folia id est verba a radice pre-
dicta stipite mediante et ramus sed
ad voluntatem in flores et fructus bona volun-
tas prorumpit quando odorifera verba divina et
opera suavitatis producit. Cuius autem
mala voluntas arbor est mala volun-
tatis radices sunt amor male infla-
mans et timor male humilians. Stipes
et rami mali appetitus folia mala
verba et fructus opera perversa. Omnis ergo bona
voluntas propter bonas affectiones et bonos
appetitus facit bonos fructus et econverso
mala malos. Sed quia possit aliquis dicere
voluntas bona potest bene principaliter facere

bonos fructus et cum hoc eciam aliquos malos
Et similiter mala voluntas potest mala operari
facere et cum hoc quedam bona. Et ideo hunc statim
excludens dicit. Non potest arbor bona fructus
malos facere etc. Hoc dixit. Non potest arbor
bona mala fieri neque arbor mala fieri
bona. Nam quod homo donec est in via habet
voluntatem deambulatoriam et vertibilem
potest bonam voluntatem mutare in malam
vel arbor bona fiet mala sicut patet in
Saule qui in principio regni fuit bonus. In
fine tamen est malus factus ut fuit rep-
batus. Similiter potest homo malam voluntatem
mutare in bonam et sic facere fructus bonos
ut in Paulo qui erat mala arbor quando
fuit persecutor ecclesie. Factus autem est bona
quando conversus et positus in fide factus est fidei
constantissimus et maximus predicator. Verum
quia ad hoc est homini data voluntas cum
adiutorio gracie ut per virtutem liberi arbi-
trii faciat bonos fructus, ideo per
divine iusticie equitatem omnis voluntas ex qua
non prodeunt boni fructus excidetur et in
ignem mittetur. Cum mundi finis Matthei 13.
Exibunt angeli et separabunt malos de
medio iustorum et mittent eos in caminum
ignis. Sic ergo excidentur qui a iustis
separantur. Sequitur 3. per Prima. Non omnis
qui dicit mihi domine domine intrabit etc. Sufficiens
causa innuitur. Regnum enim dei ex merito cum
gracia acquiritur. Causa autem perfecti meriti non est
constituta in ostentacione vite nec in
loquacitate sermonis sed in perfecta imitacione Christi in
quo voluntas patris impletur. Et ideo eundem
notum sufficientem communicatam dicit. Non omnis
qui dicit mihi domine scilicet per ostentacionem sermonis Et
iterum domine per loquacitatem sermonis intrabit
in regnum celorum. Sed qui facit voluntatem etc. quia voluntas dei
consistit in perfecta imitacione vite et exa-
minacione Christi in quo Deus pater optime compla-
cuisse testatus est super quem et celi aperti
sunt in primo testimonio ut ait 3 ad designandum
quod celum eius imitatoribus secundum voluntatem dei
patris instar Christi facientibus aperietur. Unde
Bernardus dicit est Sed qui facit voluntatem patris mei qui
celis est ipse intrabit in regnum celorum etc. Et bene sequitur
textus post precedentem de discrecione fructuum

z opm Ciraº e qz supius ostendat
ex fructib; ee distinguendos malos
a bonis h' at aut q fructus st qnes
bonis z malis z q fructus st ppri boz
vn bnt dice due due e hie boni
appnaa in vbis qd e gnie bonis et
malis Et io p hr nc e dicend aliqis
arbor bona nc intrare i regnu ce
face aut volutatez pris q in celis
e est fructus pprius bonoz z io ptinet
tm ad arborez bona qua non pt
hre falsus ppha vn Augz i s. do
i mo No puteis ad illos fructus d qbs
sup dixit A fructib; eoz cognoscetis eos
ptine Si qs dno mro dicat due due
z ex eo nobis arbor bona videa sed
illi sut fructus face volutez dei de
q dt Si qs fat volu p m Eez dicet
aliqs Cu no pt ee vm q no ois q dt
due due intbt i reg ce Cu tame
Aplus dicat q neo pt dice dns ihus
nisi in spu sco Cu aut hr spm sau
habitans e z regnum ce Ad qd dom
e q aplus loqt i d gyris gtesfatis
sedm q sps s. dat ad gfessioz fidei
a aliqs aliqn vel no aut ad mitem
vite Et hr mo ver e q sn spu sco
neo pt dice dns ihus i sine gracia
gtisdata pvemente hoz ad ttez co-
fessioz fidei s; qz hr pt sn absz mito
vite ideo h' salvator bn dt Non ois
q dt m due de mt i r ce s; q facit
volu p mei q i cel e ipe intbit in
regnum celoz Cui introitu ipe nob
gcedat ihs xpc q cu pre z sps s e bndi-
ctus i scta sclor am dominica nona

Homo qda erat dives q
habebat villicu z h' dffama-
tus e apt illu qsi dissipasst
bona illi Luc 16 In cuita hoibus
necia ad salutez e gvidecia i pucul
cra iacta mig ferut q pvidentr
z nos tollabilis mudi mala sustine
si cosu h' p pvidentie clypeu pmuni-
m Periculu at maxim imminet
transgressori qui hr dnm potentez z
iustie actore atz subtile mqsitore
Quapp opz ipm q transgressus est
s gvidere talit in futuz ut ea possus
cepta sua pnitentia actos reparat
quoz busino sustentet Voles go
salvator nos iddie sollicitos d pvi-
dencia habenda in futuz maxie q
sumz instas qua p nris offensoib;
exspectare debes ogrueti situiu ne
nos informat d ho qd erat din vbi
pº describit iusti opus examinans pu
2º pvidea i fugiu ppaus i dit at vil
3º doctrina situdie nos ifoimus i Et
eº dico vob facite Ad eiudem pmi
vbi describit iusti opus examinans e
Scim Ez ad actu iustic q fit inter
dnm z sum ppt sui delictu quip co-
sueuert gcurre pº poi cohtcendi
2º rla accusandi sez qui ifert dno
mala sui 3m e cuvale rplhudee
4m diligecia examandi Et vlei m dui-
cia iustic gminat Et io ad described
opus iustic examacione cuta ista qz
but e gplexus pº n describit poi
cohtcentez 2º fama videu accusare
3º masuetudine cuale reprhedete
4º dilige rom reqrentez 5º dui
ciaz pena q actu gminate Poi
cohtcentez describit cu pmittit ho
quida erat dives q habebat villicu
Ille erat potes e aliu cohtcee cui inest
vigor aiui habudacia thesauri et
auctoritº dominij Si n aliqis heat
aium effeiatu ppt defectu vigoris
met timet l' negligit eas s' sbditos
cohtce hinc defectu excludes erota
ab illo q p iusticiaz ht examare vocat
eu hoiez quedaz dicens ho qda erat
Eo q ho cois rc qz sexu Vigor aiui
ppiq dat intelligi q gsina p singla-
res designom essendi qz esse quidez
Sunda erat Vlteig Si qs habz defectu
thezauri ppt paupetate pt a iusticia
obliqri Ca istud e vnu d hys que
gsueuut pvte rectitudinez iustic scz
auaricia accipiedi alienu ppt defectu
ppriu Ad hr go excludes subiugitur
dives e q sit no egeis muneb ut

pt ipsa a iustia oblige Cosuet
ec iustia pire pt defectu pside
tis et auctatis qz no e aqs ad que
ptieat dominu et p quo discute
vl' inqre a' examiare cam mcita
Ad qd excludend subdt aucte domi
Q' habebat inqt villicu Exmus em
villicus ipie custos sit aliq ville aliq
dni Sicut yconomus e dispensator
domus ut dt Beda sr luc qz villicus
a villa nome accipit yconomus aut
dr ab ycon qd e ymago vl' signu
et noma qd e lex l' regla qz ad eius
ymaginem vl' signu tota domus regi
et regulat Tamen hic accipit villicus
gnalit p omi dispensatore cui co
missa e cura dispensandi qslibet
res dni sui Scdo describit famam
vlcidiaz accusantez cu addt Et hic
diffamatus e apt illu qi dissipasset
bona ipsius Petru n alicuius sic e occltu
ut vl' vni vl' paucis sit notu aliqu
aut sic manifestu e ut fama cius
laboret contra eu Et huius petu hic
qveienciaz et differenciaz qa si est
occultu debz i occulto accusari Si
aut e manifestu i tantu qz fama
con ipsum laboret dz in publico ac
cusari In hic go differunt Conveniut
aut in duobz Pmo qz ab eo debet accu
sari apt illu ad quem ptinet ipsa cor
rige Scdo qz p iusta causa et cu certa
expssione debz fiei tal' accusacio :-
Ex qbz possum collige qz ad peccatu
publicu accusandu tres debet qdicoes
concurre Pma e accusao publica Et hic
notat cu dr Et hic diffamatus e apt
illu Dicit aut defamao et diffamacio
qa defamao impont iusta infamia
alicui ipotita sine causa sic fuit falsa
crims ipocito fra scte zuzane et bto
bnrdo d' stupro Diffamao aut pvenit
ex mltis vl' diuitiis eac Et sonat aliqn
in bonu sic d' xo dr qi diffamauit ipo
p tota syriam et hic ppr excellenciam vite
doctrine et opm eius Scdm aut accipit in
malu demits aliqs exigentibus /

sic Magna erat diffamata p ciuitatem
i nelun ppr peculanciaz vite Sic i pnti
accipit diffamacio p accusacoe alicuius
criminosi contra quem pbabit fama laborat
et qi ex clare omnj accusat Et hic mo
dr hic villicus diffamatus ppr dilapi
dacom manifestam bonorum dni sui
Scda qdico q ad hc dz concurre e psona
debita apt quam e fienda accusaco
Et hic notat cu addit Apt illu scz cuius
dominio subiacebat q eu poterat
vitate discutere et punire a prelatis ac
emendare defectus vn prelatus e ne
accusao defecti mz alicuius apt illu ad quem
no spectat eius correcio pocius sit ipsum
infamiae qz accusaie qd no ex amore
correcois sed ex desidio confusionis ppd
videt oriri Tercia qdico ad hc qam res
e iusta et necca ca accusandi Que
notat in hc qz subdit Ei dissipassz bo
ipius Iuste n accusat q res dni s'
qmissas male tractat duplici roe
Pmo qz pr scruicii ne aplius rpas di
ssipez Scdo qz no e iustu male agenti
qcede libtatez et licenciaz psenandi i
malo et io tal' accusao e iusta Tcio
descbit mansuetudinez eiuals repehu
dentez eu ancatit Et vocat eu et
ait illi Quid hc audio d' te optimus
qppe modus corrige e incipe a vbis
dilecois q et bnficiu dni revocet ad
mcorias et transgressionis ymi no de
buisse commisisse ondat q hic pnat
i eo qz hunc dr Quid hc audio d' te Ac
si diceret eidi Quo potuit ee ut qmisis
talia tm cui tanta boa fecit Adute ergo
qz grant delictu q tas bnficiu dnm n
timuisti offendere Scdo pot diligens
roz inquirente Redde inqt roz villica
cois tue Hic rao e expone duo qz
fidel' sic habuit i rebz s' qmissis scilicet ad
vtu pcuracio sollicite custodiendo et non
indebite distrahendo qd si alit egisti p
examine vel qprehende eius malicia et
infidelit dispensandi Tercio pot seui
tate acet pena qminabe Cu qcludit
Iam no potis villicare hc e no habebis

aūus officiū custodiēdi ꝛ dispēsādi
res meas ꝑma qde pcā q̄ plecti
dz iͤ q̄ res ꝫ ꝯmissas infideͬ tc̄tat
ē istaꝗ debz amoui ab officio sibi ꝯ-
misso ꝛ puai auctē q̄libz q̄ pus ha
buit in ibȝ ill' Ad' bene insinuatͬ
hͭ cū i p̄mis villico dr Iaz amplius
nō potis villicāe Hͭ ad lrāȝ de ꝑa
pte dicta st M Moralr̄ aūt ista ꝑ
tendunt spūalē sensū Homo enī
iste ꝫdeptor in ē cui icst ꝛ animi
vigor inseꝑabil' ꝛ thezaurꝰ i habū
dācia ꝛ poūa coh̄ēndi īꝯpabil Iste
hō habz villicū quēlibz hoiez relīq̄ " cui
bona siue nālia siue tpalia siu spi
rualia bn̄ ordināda ꝫ gēda ꝛ dispen
sanda ꝯmisit Vn̄ Cris Nō em nos
a deo i vita p̄nti collocati sum⁹ ut
dns i ꝑpā domo s; tm̄ hospites et ad
uene q̄ͦ noluꝯ dnum ꝛ quo tpe nō
putātꝯ q̄ mō locuples ē i bkm fit
mendicꝯ Ergo q̄cuq; sis nomīs te
eē dispēsatorē aliēoꝝ ꝛ t'nsitōꝫ vsꝯ
tibi iura ꝯcessa Abiecto gͦ ab aīo
dominꝯ fasto suam humilitez ꝛ mo
destiaz villici Et iste apt dnm insa-
matͬ qͥ nō vtͬ bene ḡrys ꝛ rebz
ꝫ ꝯcessis ꝛ datis ꝫbi grā qͥ nō exeꝯ
de dīnaꝯs opa pietatꝯ de potenꝯs
opa iusticie d' scīā opa rāndis de
ecclasticꝯ offꝯs opa scītatꝯ ꝛc d' aꝫs
bn̄ficys dei ꝫ' datis nō bn̄ vtitͬ Hͤ
enī ē bona dni dissipāe vti di ḡrys
ꝛ donis ad aliū fine q̄ ipa dona d'ꝫ
ordinentͬ sicut si male ꝯgregat di
uicias vl' male expendat Vn̄ theoph
Cū nō exēꝗ dispensacōꝯ opeꝝ ad
libitū dni s; ad ipās illecebras ꝯmi
ssis abvtimͬ tēmosi villici sum⁹ Hinc
ad dnis vocat qͥ tuīoz mouet et
ne dāpnacōꝫ dicēs ei Qd hͦ audio
d' te Qū ad mētē eiꝯ ꝫuocat malū
vsū bn̄ficy ꝫcepti debz n. quilibet
male vtens ḡrys ꝫ' datꝫ cogitāe q̄
eiꝯ ꝑusitas i aūibȝ dei clamat atq;
auditͬ Et q̄ͥ tīor dāpnacōꝫ oritͬ
ex eo q̄ hō ē ꝫ' ꝯsciꝯ maloꝝ suoꝝ

d' quibȝ i die mortꝫ sue tenēͬ rōni
ꝫddē Ideo adiūgit Redde rōz villicꝫ
tue hͦ ē dicē die mortꝫ excogita in
qͦ te oportebit rōm ꝫddē p oīm ti
ꝯmissꝯ Et eꝫ d' ipo tpe iuxta dictū
B Bnh' Omē tps ti' ipēsū a te rq̄reͬ
quaͬ sint expēsū Et q̄ͥ illa dies
vltia in q̄ exigeͬ raͦ d' ꝯmissꝯ poit
hoiem ext̄ statū minꝯ ul' deme ut
Omē n̄ minū l' demitū ē ꝯstitutū
hoīm donͨ viuit Ideo sbiūgit Iaz n
nō potis villicāe Sedm̄ gͦ dupliceͣ
rōm tīmorꝫ dns reuocat t'nsgressōz
pͦ q̄a exigit ab eo rōm oīm ꝫ ꝯmi
ssoꝝ 2ͦ q̄ statū mēndi hͥ t'minari
ostēdat Sic em̄ minū augrl sunt ai
casū sic omē minū hois ē aū mō
tez Hinc exposicōi morali ꝯcordat
Cris q̄ sic dͭ Redde rōm villicꝫ tē
Cottiͤ ꝑ effectꝯ nobꝫ exclamat dns
ondēs nobꝫ fnctē sospitatez in
inidie p̄usqͥ vespascāt examinez
ꝛ aliū int' prandia exspiratem et
dnꝯslode ab hac villicōe discedimꝯ
Deqͥ ꝛª ꝑs pͥ' eiꝯ Aīt at villi
cꝯ intra se ꝫ q̄ describͬ prudēcia
refugiꝫ ꝑxīus Ubi aduertendꝫ ē q̄ ꝑ
videͣ ꝑpiis ē necīa in piācl' quādo
sꝫ ē piclm ꝑdēdi et habitū vl non
acqͥrendi desideratū Ad hͦ enī hō
ꝑuidz in futūꝫ ut nō ꝑdat qd' iam
habz vl' ut acqͥrat qd' nō hē qͦ tꝫ
indigꝫ Erat nō hē tantaz ꝫtutem
ul' poūaꝫ q̄ i oīn piclo sit sufficaꝫ
qͥ vlt ꝑ sꝫpm illi piclo tūc ꝑuideͣ
ē ꝫ' necīa Et iō euͣ subtilitͬ tā
in hac pte descibit pͦ notīā pi
cli iminēcꝫ Aīt al' 2ͦ īpotenciā
hois defectū releuātꝫ Fodē nō val
3ͦ industriā villici ꝫ' in futūꝫ ꝑuide
tꝫ i Scio qd faciā Describͭ gͦ pͦ
noticiā picli iminētꝫ dns Aīt aūt
villicꝯ int' se Tīor n. hͦ agit i hoͦ
ut intra se reūsꝯ exaīet piclm ꝛ
iō villicꝯ tīore pene ꝑtīꝯ ad semz
ipm reūsꝯ ē ꝑp' qd' cepit cogitare
int' se piclm iminēs exaīando Vn̄ dt

Quid faciā s. ut dispēdiū vincēdi ī futurū evitem Quia dns meus eī bursi- cus 7 officio dispēsandi ab eo michi cōmisso vincebat Aufert a me villicacōez Et quia iustior ē q̄ fecit examinacōe et cōgnoscē. fecit ek pensacōe vices ipiās homis cui pecuniā innuet vt t p se ip posset pītlo subvenire Fodere nō potē hois quia in se ipo cōgnoscat nō posse ī levacōe defectu unde subiungit Fodere nō valeo mendicare erubesco Amplexo cui via ē qua hō paup pt victum acquire scz laborem ppiu 7 beneficiu alienū Laborium requirit arte 7 labō su vigorem Ita tamē q ars parū l' nl valz deficiente vigore Et io .i. cui vi gor corpis dficit nō pt ū p beneficiū sustētari Hac impote villicus ī se cōsiderans dt Fodere nō valeo Bn̄ficiū vō alienū in hōie nō aspecto qui dz nomi gratis petē magna vēcundia pait ī tantū q ipos retrahit a petēo Et hc ē q dt Mendicare erubesco Venū qia pret laborem manuū 7 questu me dicanci tcia via ī stat homi ad prō- dendū s' in futurū dnc ī statu psp̄iet ē scz acqre bonos amicos Ideo ponitur industria villici s' ī futurū providet Scio inqt qd faciā i. vbi eez tpis optimus et nō opis 7 modi sagacitas descri- bitur qō tpis oportunitas Scio inqt qd facia- az p tpe quo adhc heo auctē dispēsā- 7 tractandi bona dni qia infra istd tps possim m acqre amicos ut cū amotus fuero a villicacōe ipi ppt bn̄ficiū quod pstitu eis recipiat me ī domos suas et ut opōtebt me laborare ut men- dicare 7 tn̄ habebo vn̄ vita sustentē 2o describitur cōgruitas modi q m hc cōsistit q singul' debitoib3 dni sui aliqd de debito relaxavit Alii qdē medietatē quē p.o desigt eui cta dicens Convocatis itaq singul' debitoib3 dni sui dixit p'o Quantū debes dno meo At ille dixit Cētū chados olei Dixitq illi Accipe cautionē tuā id ē registrū tuū ī q.o tantū ē psc̄ptū quantū sis dno meo obligatus et diminuta medietate Scribe quinquaginta hc faciens cū q̄ scz sim amotus a villi- cacōe vn̄ dt Sede cito Alii aū relaxat quītā ptez vim cētenarii s. l. qbus ablatis a centū remanet 80 Et hc ē qd' dt Deinde 7 alio dt Tu vō quantū debes Qui ait Centū choros tritici Dixitq illi Scri- be 80 Est aū chados in greco idē q amphora in lao 7 ē genus mēsure cōti- nens urnas tres seu metretas Unde dr Io 2 de ydriis lapideis Chorus ceū ē genus mēsure cōplens modios 30 3o opis sagacitas qua declarant vba dni villicū de prudencia cōmendātis cū dt crō tra Et laudavit dns villicū iniquitatis Nō quidē de iniquitate cōmissa sz de prudēcia qua sibi providit in futurū unde signat subdit Quia prudenter egisset In qbus tal' prudencia magis vigeat salvator a- nectit Quia prudenciores filii huius seculi filiis lucis sunt in gnacōe sua Filii huius seculi sunt illi quorum totū studiū ē ad psperitates huius mundi acquirendas quorum prudencia dr prudēa carnis Filii aū lucis dicuntur q ex suo statu uel officio spualibus deputantur negociis cū opa eorū talia ēe debeāt ut luceant coraz deo angel' 7 mundo Sz quia filii huius seculi magis studiosi sūt 7 solliciti querere media 7 invenire qbus acqirant tpalia q̄ isti sint in acqirendo spuales vti- litates Io filii huius seculi dicuntur pdēciores filiis lucis in gnacōe sua Moralit' aū cū pdicta moralitē cōmendando sic psequor Ex q.o homi cōstituto adhuc ī statu viatoris cui sunt dīna dona cōmendata 7 accomodata pdicā cō.da tps futurū ī q.o aplius merēi nō poterit timore pīculi dz intē se tacitus cogitare 7 ex- aminare p.o inimicos pecuniā qia ea q accipit tpalit' dispēsanda l' spualit' opanda sic sīt accomodā sīt ut eorū usus cessit ad acqirenda virtutū vita ista finita Et tūc aufferur villicacō id est ipoitur tīnus opi meritorio ex q.o pōt hc priū acquirere Debz ergo cōsiderare ppiū defectū ī peiet ut se ad statū acq

tendē in q° fodē nō valebit medi-
cīe aūt erit ↄfusibile ⁊ ītile ſꝫ
dē ei ē ↄſiaciū in az ligōe ↄtrīōſ
extolē ut extpat ab ea vadiabuſ
pctorū tēpꝭ ſpūaꝛꝫ poſſit valeoſ
fructꝰ affiꝛe Ultꝰ hāc at vitā nulla
ↄtrīo eit vtil' ad delendā pctā ↄtīnud
n dāpnati dican' inī pnīaꝫ agē
ꝑ anguſtia ſpitꝰ gemenꝰ ut Bap
r. ti ifructuoſa ē coꝝ pnīa qꝛ nō
ē ꝑ pctū in qꝰtū ē offenſiuū dei
et infectiꝰ aīe ſed ſolū iqtū ē de-
ſinit ūde Et iō ſubdie' ibid cauſa
ſ. ꝑ anguſtia ſpitꝰ gemēꝰ q̄ āguſt
cauſat' ex acbitate pcāꝝ Mēdicāē
at tūc erit ↄfuſibile ⁊ ītile Sic
fuit ill' quīqꝫ fatuꝰ v̄ginib' mᵗ 27
q̄ dicebāt ſapiētib' date nob' de
oleo vr̄o ⁊c Sic ḡo cogitās hō ūni-
ūes paulū ⁊ ꝓꝑū defectū ſollicitꝰ
eit querē remediū hoc at nō pt
meliꝰ acq̄ri q̄ꝫ ꝑ opa mīe Et ideo
d' bonꝰ ꝰ ↄmiſſis adeo ſine tpalib'
ſiue ſpūalib' ꝑ eleoſinas ⁊ exēcia
ſpūalia debꝫ aīcos ſpūales acqrē
aliq̄n medietateꝫ ſuoꝝ bonoꝝ ex
habūdācia cord' miſericordr̄ largiēꝰ
aliq̄n q̄ntāꝫ ptē q̄ ē decīa duplicata
ſcdm qꝰ ē zacheus ill' q̄b' opa mīe
tribuit' Ad hᶜ aūt dꝫ hō induā exō
hoīm hꝰuꝰ ſcli quoꝝ prudēcia ſolli-
cita ē exq̄rendo ⁊ acq̄rēdo queſtus
tpales ad quos tpe nītatꝰ r̄cīat
⁊ hᶜ faciūt eē ꝑ mōs illicitū ⁊ iniuſtū
Ad hᶜ ei totāꝫ pabolāꝫ iſtāꝫ ſaluator
poſuit ut ꝑ ea q̄ videꝰ in tpalib'
fieri ſpūalit' impleaꝫ Et iō bū ſeꝫ
Luca ꝑs pū' lᵉᵒ Et eᵒ dico vob' ffacite
vob' aīr ⁊c In q̄ poit' doctrīa ſtatiīne
nos informās dupl' ad ī hac ſtī-
tudīe infōmam' pᵒ n iniſtr' nim'
d' mal' boni eliē Cū dr̄ Et eᵒ dico
vob' Ego mq̄t eꝰ ꝓꝑiū ē eliē boā
d' malis ⁊ ꝑ tpalia hoīeꝫ digē ad
etīa Sꝫ q̄d dico vob' ffacite vob' aī-
os d' mamō iniq̄tat' mamona ſꝫ
ſrā lingwā ſonat diuicias iniq̄tat'

vel inq̄ poſſeſſas l' iniuſte acq̄ſitas
de q̄b' boni eliūt' cū bene prudēt'
ac iuē debite diſpenſant' hys eni
bene diſpoītꝰ ⁊ diſtractꝰ acq̄rūt' aīa
ſpūales tq̄m d' mala tr̄a ꝑ bonū
exēciū colligant' boni fructꝰ Inſtᵒ
m' 2ᵒ cōn defetū ꝓꝑiū remediū
ꝓuidē Ad quid n facē nob' debemꝰ
aīcos ut cū defeātꝰ inq̄t recipiāt
vos in etnā thabnacla Nullꝰ ē taꝫ
iuſtꝰ de lege gnl' eū nō poſſit iput-
tari pctm ⁊ ideo in diſtrīto examine
iuſti iudicꝰ mltū ꝰ inveniēt defcē
Sꝫ vbi mitū ꝓꝑiū deficiat ſuſticiē
pūt interceſſores ſcōꝝ quos nob' fuā-
amꝰ aīcos ut eoꝝ pabꝰ recipiam'
i celū Si dū viuīꝰ eis i tpalib' l'
i ſpūalibꝰ miniſtramꝰ dū viuūt no-
biſcū vl' eoꝝ amōē et reverēcia
faciꝰ indigentib' ymāꝫ quā valeꝰ
eꝝ n d' talib' acq̄rendꝰ aīcꝰ ſaluaᵗʳ
intelligit apte declarat qū etna
thabnacla exp̄mit Recipiāt inq̄t
vos ī etna thabnacla Poſſꝰ eē hᵉ
ex hac lcōe argui a mīori ſic
Si d' mamone iniq̄tꝰ bū diſpēſato
⁊ i opa pietatꝰ expenſꝰ ↄferet' homi
ad nītur q̄to magꝰ diuīae bene
acq̄ſite ⁊ iuſte poſſeſſe ↄfiꝛe poterit
Sūt ⁊ gracie ſpūales ſi ꝑ diuino
amōē diſpēſent' ⁊ expendant' alīto
n forcꝰ ex hys ⁊ efficacius acquit'
venia pctōꝝ ⁊ etnoꝝ thabnacloꝝ
pmiū Qd' nob' ſcōꝝ ſuoꝝ interceſſio-
nib' ↄferat qui ſꝫ ſine vit ⁊ regt
ihs xᵉ q̄ ē bndictꝰ i ſcla ſcloꝝ Amē

Dominica decima

Cum appropinquaret ihs ierlm
videns ciuitatē fleuit ſup
illā Luc 19 Bonꝰ legiſlator
bonus eē pdicator qui voluit qꝛ
lex ⁊ doctrīa ſua diligēt' obſuet' dūz
exō docē q̄d' ꝓꝑiū ⁊ pdicat v̄bo
Si n aliud dicāt ⁊ aliud faciūt ↄtrīne
factꝰ q̄d ꝓcipiūt v̄b' Cū ḡo ſaluator
nr̄ fuit ꝑfectꝰ i iuſtituēdo etnā taꝫ
legē i pdicand' ſalutarē doctrinam

Ecclesia ut habetur flevit | Primus cepit facere
quam docere hinc est quod omnes beatitudines quas
predicavit et docuit suo voluit confirmare
exemplo Sic patet discurrenti per singulas
Ecclesia enim dixit Beati pauperes spiritu vitam
suam in paupertate spiritus inchoavit conti-
nuavit et finivit Ecclesia dixit Beati
mites suam mititatem posuit in exemplo
ait || Discite a me quia mitis sum Et
quum dixit Beati qui lugent Et beati qui esu-
riunt et sitiunt iustitiam has duas bea-
titudines in presenti evangelio suo exemplo
confirmat Etenim quia voluit ex compassione
miserabilis civitatis lugere ruinam illam
speciem beatitudinis confirmavit qua dicitur
Beati qui lugent Ecclesia vero ex zelo iustitie
voluit eiicere de templo ementes et ven-
dentes ac in ipso templo cottidie doce-
bat iustitiam confirmat reliquam beatitudinem
quae dicitur Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam Huius
introductionis consonat verba Augustini dicentis
Omnes beatitudines quas locutus est Iesus in evangelio
suo confirmat exemplo Sic quod dixit Beati mi-
tes probat dicens Discite a me quia mitis sum Et
quod dixit Beati flentes confirmat quia flevit
super civitatem Secundum ordinem predictum
evangelium habet duas partes prima continet sal-
vatoris pietatem miseriis compatientem
In prima secunda iustitie severitatem malefacta
corrigentem ibi Et ingressus in templum Circa
ad primam partem Sciendum est ecclesia non omnis
fletus pertinet ad illam beatitudinem de qua dicitur
Beati qui lugent Sunt enim quidam qui flent
dampna temporalia et isti iuxta hoc beati non
sunt Flere ergo pertinens ad beatitudinem est
primum est consolatio eterna et duplex Unus
qui quis pro desiderio eterne vite a qua dif-
fertur propter incolatum vite presentis suspi-
rat et plorat dicens cum propheta heu mihi quia in-
colatus meus prolongatus est Alius cum quis
ex consideratione malorum spiritualium ut sunt
peccata et pene peccatorum sive ea in se sive
in aliis considerat quadam pietate et amore
caritatis moto plorat Et hoc ultimo
modo Christus flevit super civitatem Considerans
enim ipsam Iherusalem in vanitatibus affligendam
suppliciis et ingratam de beneficiis Dei

quadam dulcedine compassionis motus plo-
ravit dicens Ecclesia si cognovisses et tu
Ubi primo describitur evangelium Christi fletus compassionem
secundo fletus occasionem ibi Et quidem in hac die
Describit ergo primo fletum super civitatem compassionis
dicens Cum appropinquaret id est Iesus videns ci-
vitatem scilicet electam specialiter ad cultum divinum
Sic habetur 2 Paralipomenon 6 Elegi Iherusalem ut
sit nomen meum in ea Videns civitatem
scilicet demeritis futuris transgressionis destru-
endam inmensa ac pietate motus flevit
super illam dicens Ecclesia si cognovisses et tu scilicet
mala de proximo tibi ventura sicut ego per certitudinem
divine mee divinitatis cognosco Et tu
sciendum flevit Christus etiam qui vult omnes
homines salvos fieri compaciebatur miseriis
peccatorum Cum enim vera erat compassio inquantum
verus erat homo ... demonstrata est quia
veras lacrimas in signum compassionis effudit
Sed quare ipso redemptore flente ruinam
miserabilis civitatis ipsa tunc de sua ruina
non flevit Causa fuit quia ipsam non
providit nam si eam providisset sicut Christus per
compassionem lacrimatus est sic et ipsa per consequens
sue future miserie ploravisset unde sequitur
Si cognovisses tu utique fleres id est et flevit
etiam pius redemptor ruinam perfide civitatis
quam ipsa civitas esse non cognoscebat esse
venturam Cum flente domino recte dicitur Si
cognovisses et tu scilicet fleres que modo
nescies quid tibi immineat exultas
Sciendum quod Christus legitur tribus vicibus flevisse
Primo in morte lazari Iohannis || Secundo hic quando vi-
dens civitatem flevit super eam Tertio in cruce ut
dicit Apostolus hebreorum 5 Cum clamore valido et
lacrimis pro sua reverentia exauditus est
Super lazarum quidem flevit propter humanam
miseriam cuius signum duxit ubi posu-
istis eum Super civitatem flevit propter humanam
ignorantiam cuius signum dixit Si cognovisses
In cruce autem flevit propter humanam malitiam
sive malitia enim fuit occidere innocentem
et maxime Christum scilicet Christum Et hec tria scilicet mi-
seria ignorantia et malitia sunt inflicta homini
propter peccatum Et ideo in hiis tribus Christus flevit
quia voluit satisfacere pro peccato ... pena
... portavit ipsa ... Precedente ...

Et quidem in hac die tua. Describit fletum duplicem occasionem quarum 3a est secundum triplicem rationem qua diligens dolet de dilecto Nam si diligens aliquem caritate sincero cognoscat ipsum amicum in eo indebito casu quod sit sibi contraria Cognoscat ipsum passurum dura supplicia Et 3o cognoscat ipsum ingratum ad ipsa beneficia. occasionem triplicem habet tristicie et compassionis Et has [illegible] compassionis occasiones describit circa ipsos quas salvator flet super civitatem ex compassione Primo quia cognoscebat eos letari in transitoriis gaudiis 2o quia providebat eos passuros dura supplicia 3o quia advertebat eos ingratos de suis beneficiis Cognoscebat ergo eos primo letari in transitoriis gaudiis Et ideo dicit Et quidem in hac die tua que ad pacem tibi Dies hominis est et non dei totum tempus quod homo in carnis voluptatibus et in mundi vanitatibus expendit Nec in hoc considerat quod deum offendit nec eterna supplicia futura providet sed quod in pace vitam viciosam ducit De hoc ieremias dicit Et quod in hac die tua Hunc diem insugebat e qui dicebat Ieremias Diem hominis non desideravi tu scis Dies autem dei et non hominis est illud tempus quod homo deputat divinis obsequiis et divinis beneficiis recognoscendis De quo dicit psalmus Constituite diem solemnem Sed quia ergo iudei solo tantum tempus sibi concessum in vanitatibus pacifice deducebant ideo ipsum eis condolens dicebat Et quod in hac die tua que ad pacem tibi Unde Gregorius in omelia Diu enim se carnis voluptatibus daret et ventura mala prospiceret in die sua que ad pacem esse poterat habebat Et cur diem ad pacem in prosperitatibus habuit ostendit subdens Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis Neque enim securus in presentibus prosperitatibus gaudet quod de prosperis providet mala ventura hic Gregorius ibidem subdit Si ira cordis oculis mala que imminebant abscondita non essent leta in presentibus prosperis non fuisset 2o providebat eos passuros dura supplicia que eminebant et unde Quia venient dies in te et circumdabunt te

Ad cuius evidentiam considerandum est quod supplicia que per sinam divine iustitie contra peccatores proferuntur debent correspondere peccatis eorundem Et ideo hic attendere debemus ordinem suppliciorum eorundem quibus peccatorum Nam habitatores ierusalem tempore pacis abutebantur. vana securitate letabantur in multitudine ipsi gloriabantur et de civitatis magnificentia vane confidebant Quia ergo tempore pacis sibi concessi abutebantur debebant per tempus ultionis puniri De quo tempore dicit salvator Venient dies in te Ac si diceret Nunc quidem in hac die tua que ad pacem temporalem tibi est concessa abutens ipsa pace et ideo tibi ad supplicia veniet in te dies ultionis Unde Osee Venerunt dies visitationis venerunt dies ultionis Quia vana securitate confidebant. ideo per timorosam obsidionem puniuntur de quo subdit Et circumdabunt te inimici tui vallo Et isti iudeorum inimici fuerunt romani qui sub vespasiano et tito romanis principibus circumdederunt ierusalem exercitu 42 anno post dominicam passionem Eo quod ipsi iudei rebelles recessissent a dominio romanorum misit tytus qui nomine romani imperii eis presidebat Et ideo bene dicit quod inimici circumdabunt eam Inimici hic sunt romani qui occasione rebellionis facti erant inimici iudeorum Unde Gregorius in omelia Romanorum principes designantur cum dicitur Venient dies in te etc Ita ut dum tamen obsidionis et vehementia conturbationis omnia subiugantur Et coangustabunt te undique Legitur enim in hystoria romanorum quod ob causam rebellionis iudeorum Imperator romanus misit magnum exercitum per tytum et vespasianum filios eius in iudeam qui iudeos convenientes ad diem festum in ierusalem incluserunt et undique fossatis et vallis ac exercitibus circumvallaverunt in tantum ut coangustarentur intra urbem ut nec egredi possent ut sic verificaretur verbum salvatoris Et circumdabunt te undique et coangustabunt te Hec est 1a circumdatio de qua ponit salvator Luce 21 Cum autem videritis ab exercitu circumdari iherusalem tunc scitote quia appropinquabit

desolacio eius. Quia desolacionem id est salvator
noster providens deplorat dicens: Ad terram prosternet
te. Romani namque per longa obsidionem
et diversa bella ut Josephus narrat
Jerusalem captam destruxerunt ita quod templum
funditus evertit muros destruxit et eam
prostravit ad terram. Qua vero in ultima
conflictu Judeorum adiungitur tria peccata. Et
filios tuos qui in te sunt. Sensus verborum est quod
non solum civitatem captam destructuri
erant hostes romani sed et populum desolaturi
et dissipaturi. Sicut enim Josephus refert
Judeorum centena milia gladio et fame
perierunt, nonaginta milia fuerunt
dispersi. Ex quibus vero plurimi naves ho-
minibus plene et absque remigibus marinis
fluctibus exposuit. Alii vero venditi ita quod
uno argenteo xxx dabantur, eo quod Christum
xxx argenteis emerant et mercati fuerant.
Hic tamen adhuc pro tam vili precio invenieba-
tur qui eos emere vellet. Iuxta quod predixit eis
Moyses: Vendemini inimicis vestris in servos
et ancillas et non erit qui emat. Ultio qua-
que civitatis sive magnificentia vane iactan-
tia dabatur peccata contra subiungitur. Et non relin-
quent in te lapidem super lapidem. Cum
hic primus salvator dixerat futurum de templo
nunc tamen hic dicit de tota civitate. Sic habe-
tur xxiii dicente quodam ex discipulis Christi: Magister
aspice quales lapides et quales structure
templi. Et Jesus ait illi: Vides has omnes
magnas edificationes? Non relinquetur lapis
super lapidem qui non destruatur. Secundo ergo
nunc predixit de templo nunc de tota Jerusalem
affirmat. Secundum Gregorium et Bedam hoc non
verum esse probatur. Civitas illa prius fuit
posita in tali situ quod locus calvarie ubi crucifixus
fixus est dominus et ortus ubi est sepultus extra
civitatem erant. Nunc autem civitas posita
est in tali situ quod loca predicta sunt quasi in
medio civitatis, ergo prior civitas tota-
liter est destructa. Quare autem hoc factum fuit
dicitur in historia ecclesiastica. Ex romanis reversis ad propria
Judei quidam qui evaserant et latitaverant in
speluncis et antris ceperunt reedificare civitatem.
Quo audito Romani miserunt illuc Helium
Adrianum imperatorem fortem qui expulsis inde

Judeis non reliquit lapidem super lapidem civitatis.
Totaliter eam mutavit et in loco in quo nunc est
aliam edificavit Helia nomine suo vocatam, sed
precedente tempore nostro primum scilicet Jerusalem vocari
cepit. Tercio quia adiutebat eos magnis divinis
beneficiis dicit: Eo quod non cognovisti tempus visi-
tacionis tue. Hec namque peccatum causa fuit omnium
peccatorum precedentium, etiam si salvatorem cognovisset
et adventui eius grata fuisset, omnem potuit
temporalem penam evadere. Unde Theophilus: Si
me cognosceres et in me crederes, omnia pa-
ratus a Romanis et ab omnibus erepta pericul-
is. Moraliter: Civitas Jerusalem animam figurat quam
dominus recidisse videns de statu gratie qua
deum videbat et pacis future eternitatem
contemplabatur. Et positam in statu vanitatis
et pacis viciose conditionis ipsius clades
plorantibus. De tali anima plorat
dicens per eos: Quia si tu miserabilis peccator
cognosceres quod tibi evenire debet et in presenti dolore
compunctione ac timore fleres. Et contra
sancti plangentibus statum peccatorum ipsi
peccatores non plangunt. Secundo dicit: Et quia est va-
de quod spiritualia et presencia tamen considerat, de quibus dicitur:
Et quidem in hac die tua que ad pacem tibi. Con-
stituerunt namque animam oculos mentis sue per te le-
ticiam et ducunt in bonis dies suos extol-
luntur honoribus transitoriis tamquam si eorum tem-
pus duraturum et ideo tempus suum habent ad
pacem sibi. Et hoc est quod dicit Beda super Lucam:
Quia hec dies hec anima perversa que transitorio
gaudet in tempore cum ea que assunt ad pacem sunt,
quia dum ex rebus temporalibus letatur, dum honoribus
extollitur, dum in carnis voluptate dissolvitur,
dum nulla ventura pene formidine terretur,
pacem habet in die sua que gravius damnacionis sue
scandalum in die habebit aliquam. Alia vero
est quia futura mala que pro peccatis suis pas-
suri sunt non considerant. De quibus additur: Nunc
autem abscondita sunt ab oculis tuis. Eo namque quod
ipsi providere supplicia futura non curant securi
in peccata committunt et minus de commissis dolent.
Et hoc est quod Beda subiungit: Perversa anima in rebus
presentibus dedita in terris voluptatibus resolu-
ta absconditur sibi mala sequencia que
providere futura infugit que presentem leticiam
perturbet. Dum quod in presentis vite oblectacione

se desit qd aliud est clausis oculis ad ignem vadit Sed quam iusto dei iudicio agit ut prisca anima que tempus concessum sibi ad meritum expendit ad vane leticie gaudium accipiat tempus ulcionis Ideo addit Et venient dies in te et circumdabunt te etc Deo quippe permittente animam deserente et iniquis demonis prius actibus per finem mortis requirente inimici eius ideones eam circumdant vallo videtur nunc pressam cogitacionibus ut timore ut desperacionis nunc spe presumendi ut inconsueti sceleris eius memorie imprimendo ut diversis fantasmatibus circumsepta et obsessa egredi non possit ut conversa ad deum et exeat de peccato Vlterius enim sicut dicit in sermone de Innocentibus prius amadiusione hac sua peccator ut moriens obliviscatur sui qui dum viveret oblitus est dei Sed quia quanto plus malignus spiritus animam pressam appropinquare morti conspicit tanto plus eidem efficitur molestus Ideo addit Et coangustabunt te undique Circumdant eam item qui pravis cogitacionibus pravioris adiungit quibus sic includitur eius virtus excellencia ut arctata et quasi detecta in illa non habet ad salutem suam penitus permittatur cogitare Et ut omnis racio bone cogitacionis tollatur ab ea ad terram prosternitur dum dolor de amissione terrenorum et timor mortis qua mediante tamen in terram revertitur eius mente imprimitur Tunc enim eius filii hic est bone cogitaciones que ex naturali lumine vel ex habitu iudicii lesse potuerunt vel debebant prosternuntur ad terram quia totaliter dissipantur Sed ideo peccatoribus dicere possibile omnes cogitaciones eorum Sed ut omnis ordo spiritualis edificii in illa anima factus esse destruendo adiungitur Et non in te lapidem super lapidem non super lapidem in illa anima non relinquitur ut in ipsa omnis bonus affectus cogitatus assensus operis meritorium dissipatur Verum quam tot mala in demonio sceleris detestandi anima non pati permittitur ideo adiungitur Eo quod non cognoveris tempus visitacionis tue Hic enim potius ingratitudinis quod quia divinus beneficiis est ita adeo conversus est ut demonio ipsius anima digna est deserere a protectione divina Sed est advertendum quod primo invito tempore ingratus in

tempus sue visitacionis non cognoscat Visitat autem deus animam precepto quod tunc ingrata est que precepto salubri non acquiescat Visitat aliquando beneficio quod tunc ingrata est quam beneficium a deo datum vel non cognoscat vel non refert ut pro eo gratias donatori Visitat iterum ipsam inspiracione melioris vite et correpcionis quod tunc ingrata est que inspiracioni contradicit Visitat nonnumquam flagello quod tunc ingrata est que cum flagellis corripitur sed ut ipsa penitenciam In omnibus autem hiis dum non cognoscit tempus visitacionis sue postquam merito traditur potestati malignorum spirituum

Sequitur secunda pars principalis ewangelii Et ingressus in templum In qua potestatem ostendit iusticie severitatem malefacta corrigentem Ubi advertendum est quod ad iusticiam pertinet mala corrigere et mala corrigendi vel correcta rectorum ostendere et secundum racionem iusticie debitam operari Ut ergo ewangelium ostendat Christum perfectum in operibus iusticie corrigendo introducit ipsum

Primo ut malefacta corrigentem
Secundo ut transgressores redarguentem
Tercio ut secundum racionem iusticie operantem

Primo ergo introducit eum ut malefacta redarguentem dicens Et ingressus in templum cepit eicere vendentes et ementes de templo Erant enim in templo aliqui ementes et vendentes ex avaricia veteribus sacerdotum qui hec vel fieri ordinaverant vel permittebant ad hoc ut volentes offerre munera in templo parata ea invenirent et volentes offerre se excusare non possent dicentes se non invenire quod offerret Hoc ergo peccatum quod ex avaricia sacerdotum oriebatur habebat initio salvator Christus corripiens significantem eius ex sacerdotum culpa non sciebat provenire eo quod ipsi principales fuerunt in ipsorum peccato Unde Crisostomus in omelia Omnia nova intra unde mala ventura erant per eius templum ingressus est ut de templo vendentes et ementes eiceret omnes quod avaricia ipsi maiore ex sacerdotum culpa fiunt Alia causa racio est quare hoc factum corripuit quia tamen malum erat non rebona ad aliud usum quod ex divina institucione sit ordinata maxime si eius principalis usus sit invicem ordinatus ad dei cultum et contra peccatum et ab eo quod zelat dei honorem

corrigendi Sz templu i° erat ordinatu
totaliter ad cultu diuinu ergo vende et emere
tpales erat abusio 7 ad aliu vsu q̄z
principal' institutio eius requiret ordinare
Vn Amb Deus auit templi sui no merca
tiois volt ee diuersoriu s3 oraculu sctitatis
A x° ergo q̄ zelatur patris honore ista exo
rtas tm mala sunt corrigendi Et io
alii sic habet Jo 2 sicut corexisset huc
excessu additur e ab eo ta Recordati vero
st d'li eius q̄z scriptu e zelus dom tue come
dit me R° introduxit eius ta pom ut
trasgressoes i daigueret qui addit dicens
ill' scriptura domus mea domus oratiois e vos aut
fecistis illa speluncam latronu Cristus enim
q̄z vterius legis editor e spualis 7 scripte
7 io ad ipm vtriusq3 legis trasgressores
ptinet redarguere Vn trasgressores legis nature
redarguit mt 15 qui ill' phariseis q̄ sua
dendo vota sola filios ipos a parentu hono
ratioe retrahere intendebant legis nature tras
gressor impeccauit Sic i ptem legis
mosaice trasgressores arguit cu dixit
Scriptu e f ysa 56 domus dom mea domus
oronis e Vocabitur Nd hc domus di edificata
e ut i ea deus exoretur qd vos trasgres
soes legis no obseruatis in ea Sz potius
fecistis illa spelunca latronu q̄z ibi mi
trabantur simplicibus ut emerent d'apecunia
q̄z i numelaris sedes alia rapiebat
idebite q̄z ibi lesios paupum exquire
bat 7 spualiter malo exeplo simplices
qui suffocabat principes eos a via domus
vera domu dei fecerut speluncam latronu
Vn Aug i ol Cum ad accipienda munera
i teplo isidebat psecto q̄z quibusdam no
dantibus lesios exquirebat dubiu no erat
qui spelunca latronu factu fuerat Cum ad hc
i teplo assistere nouerat ut a no dantibus
munera studerent corpa psequi aut ut mu
dantes spualiter necaret Sz qd hodie d'
mlt vu'l ecclsticis dicas· imitatur ed
illos qs nc x° reprehendit q̄a ad hc in
suis ecclesiis isidet no ut oroibus vacet
ad ppti edificatioz 7 sustentatioz s3 potius
ut ipi 7 coru ppinqui ditentur 7 bo paupum
indebite retineant ac malis exemplis

ppltm ingulet 7 necat Vbi n pot
dici Scriptu e q̄z domus mea domus orois
vocabitur vos aut fecistis illa speluncam
latronu Vn Aug d' quibus enim ? Seqsfiunt
n fucmos in ecclia q̄ sua negotia po
cius agerent vl' receptacula ibi hrent ad
occultanda i ecclia sua scelera q̄z ut cui
tate x° sequerent 7 pctorz ofessione
vera accepta corrigerent Et ad idem
facit qd' dt Cris i ol domu di spelunca
latronu fecerut q̄z du puersi hoies locu
religiois tenere ibi malicie gladys occi
dunt vbi viuificare pximos oroibus sue
intercessioe debuerut In domo di non
n satatis opa debet exerceri Iuxta illud psalmi
Domui tua decz scitudo dne i longitudine dierum
R° introducit eius a saluatorz nrm fuisse
tom instanter opantem s. concludens cu aiie
erit Et erat cotti° docens i teplo Facto
q̄ppe instanter hc dictare vr ut qui qs dam
reprehendit 7 corrupit q̄z loco sacro no bn
vtuntur exibe i eod loco opari di ipa pro
quibus facti e locus Cu ergo x° redarguerit
ementes 7 vendentes quia templo dei
abutebantur n° i eo faciebat opa quaa
teplo ppe i eod no aliud q̄z opus diuinu
exeant docens pplm ea q̄ sunt dei Rec
te moueat q̄z no dr orasse s3 potius
docuisse q̄ docere aliud sit q̄z orare Nam
cu dr domum di ee domu oronis accipitur
oro p omni ope spuali eleuante mentem
humana i deu Doce aut viaz di mani
eleuat mentes i deum io cu docere in
templo ipm faciebat domum oronis
Moraliter at quantumado ptes ista moralitr
ptl pcedentibus Sciedum e q̄z sicut teplu fuit
qda pro ciuitatis 19 congte i q̄ dis colebatur
s3 tm a puersis p auaricia di cultus in eo
pturbabatur Sic mt inlarne malorz hom
repiuntur aliq di cultores q̄ a malignis
spiritibus l' a mundanis a vicibus i auaricia
aquarm punitur q̄z quo mo dsunt in
eis act dei p amore Vlcs mentes
decus ingredientes p adiectum nouc gratiae
tamqs i ppm teplu reperit i vendentes
7 ementes qui reperit cogitatoes acquirere
tpalia p sollicitum studiu mundialium

facultatu quos eicere incipit qui eis
ostendit quod pauperum etiam divitat quam pei
adose acquirant quam tortose possideant
et hos filia proponit hominum eterna bona
transitoria Et cum diligenter considerat incipit
ho mundi despicere et sollicitudinem mun
dane vanitatis a se proicere Et tunc
audit dominum dicentem Auferte ista
hinc hoc est expellite vanas cogita
tiones de anima vestra Eo modo quo predictum
clamat Ysa. I Lavamini et mundi estote
auferte malum cogitacionum vestrarum ab
oculis meis Et primo hoc facere debetis
Scriptum est enim Ecclesia domus mea scilicet sancta
anima xpiana divino cultui mancipata
domus oracionis est per sanctas meditaciones Vos
autem per maliciam vestram et avariciam
fecistis illam speluncam latronum id est deo
non Cum enim eam fecerat in ea marte
et prodere fecistis eam speluncam latronum
dum in ea latitare permittatis cogitaciones
iniuste accipiendi alienum inordinate
bonis proximorum invidendi nocendi eisdem
et si non publice potestis saltem occulte
huiusmodi cogitacionibus expulsis ab anima
ipsa in ea proponitur residens docet eam
cottidie de regno dei Ad quod nos perducat
Domus mea domus oracionis Collacio
vocabitur vos autem fecistis etc. In quibus verbis
primo describitur locus congruus ad orandum id est domus
secundo humana pravitas ad offendendum deum
(cum dicitur vos autem fecistis). Quantum ad totum theatrum
Scriptum est etc. sive domus dei intelligatur
anima fidelis sive materialis sicut ecclesia materialis
etiam debet quatuor reperiri in ipsa quorum
opposita plerumque reperiuntur in ipsa et ideo
domus oracionis fit sepe spelunca latronum
Primum est decor puritatis Ps. Domum tuam
decet sanctitudo Hanc facit speluncam la
tronum immundicia carnalitatis Ier. xi Quid
est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera
multa Secundum est decor veritatis Ps.
Prius humilie fac veniens in domum hanc
facit speluncam odium fraternitatis Primo reg.
etc. et facta est contencio magna inter
domum david et domum saul Tercium est splendor
caritatis Act. 7 Neque accendere lucernam et

ponunt eam sub modio sed super candela
brum ut luceat omnibus qui in domo sunt
Hanc facit speluncam latronum tenebra
sitatis Ier. c. x Nunquid spelunca latronum
facta est domus ista in qua vocatum est no
men meum dicit dominus Quartum est compasso pietatis
Ysa. 58 Frange esurienti panem tuum
et egenos vagosque induc in domum tuam
Hanc efficit speluncam latronum avaricia
cupiditatis Prov. I Implebimus domus
nostras spoliis etc. Dominica undecima
Dixit ihesus ad quosdam qui confidebant
in se tamquam iusti et aspernabantur
ceteros parabolam istam Luce xviii
Officium prudentis agricole est sic nutrire
plantas fructificantes ut de agro suo ar
bores steriles eradicet Item simile officium
est predicatoris atque doctoris sic plantare
virtutes in cordibus auditorum ut de eisdem
evellat semina viciorum Quod bene deus
manifestat cum ad Ieremiam dicit Ier. I
Ecce dedi verba mea in ore tuo ut evellas
et destruas et dissipes et perdas Et hoc quantum
ad vicia Et edifices et plantes et hoc
quantum ad virtutes Cum ergo christus exivit in
mundo officium exercuit predicatoris et
agricole in agro huius seculi sic plan
tavit in auditorum cordibus virtutes quod ab
eis vicia extirpavit Quod bene hinc
etiam loco manifestat in quo declaratur
quod superbia tamquam vicium infectivum bo
norum operum si eis admisceatur et ideo
humiliandam ostendit humilitatem vero
tamquam virtutem deo acceptam commendandam et
sublimandam conclusit Quantum ad hanc introducendam
evangelium in primis habet tres partes
Primo describitur elata superbia comparacione superbi
et humilis dicitur considerandum in duo homines
Tercio utriusque diversa sentencia approbanda in hoc verbo
Vel sic Humana iudicia in hoc differunt
a divinis quia humana fundantur secundum cognicione
exteriorum et eorum que apparent non super cognicionem
cordis occultorum Ita quod iudicat iustum
illum qui in exterioribus iustus apparet Sed
divina iudicia que fiunt cognicione tam oc
cultorum quam manifestorum iudicat illum
iustum qui non apparet sed existit et iniustum

Saluator ergo videns quomodo superbia
eorum qui de suo arbitrio plus quam existencia
iusticias confidebant ostendit deinde
non iudicare secundum ea que videntur extra in
operibus sed secundum ea que intus latent in affe
ctibus viciorum vel virtutum Et secundum hanc inten-
dunt eorum in hoc tres partes primo enim
describitur apparens boni elacio comme
dacionem primo Secundo realis boni et mali di
screcio intelligitur ibi Duo homines Tercio recti
iudicii sentencia commendanda ibi Dico vobis Et
utraque divisio redit in eundem sensum
Primo dico quod describitur apparens boni elacio
commendanda ubi nondum est quod elati et sibi
ipsis reputant se perfectos et quod se per se sufficere
existimant Secundo sua opera omnia bene facta
videntur Deinde ceteros vilipendunt quia
se perfectos reputant et se per se sufficere arbi-
trantur Ideo in se perfectos confidunt Quia vero
sua opera eis recta et bene facta vi
dentur ideo credunt se esse iustos Tercio quia
alios vilipendunt ideo ceteros aspernantur
et despiciunt quia non sunt perfecti eorum
Volens ergo evangelista describere superbiam elatorum
quorundam ostendit eam integraliter ex tribus
Primo ex ipsa reputacione cum dicit Dixit Ihesus
ad quosdam Nullus enim confidit in re qua
non reputat esse sufficientes ad id ad quod
infert sua confidencia Ut nemo confidit de
adiutorio illius quem non reputat sufficientes
ad auxilium sibi conferendum Ergo qui de aliqua re
confidit vel de adiutorio illius reputat eam
sufficientem Isti itaque ideo confidebant in
se quia se perfectos sufficientes ex ipsis reputa
bant Ex qua reputacione consideratur
racio superbie prima est quia se sibi sufficere
reputant contra divino adiutorio non curat
et qui deum despicit quod non potest nisi ex ra
dice magne elacionis oriri Secunda racio
superbie est quia quia aliquis se reputat cum ipse
nichil sit credit de se quandam excellenciam
quia non habet sed fingit in ipsa existimacione
hec autem non potest nasci nisi ex interiori elacione
superbia Et ideo sicut dicit apostolus Galatas se se-
ducit Tercio oritur eciam ad eandem superbiam
concurrere propriorum operum existimacionem quia quicquid
agunt videtur eis factum secundum regulas iusticie

Et ideo adiungit Confidebat in se tamquam
iusti hic est tamquam habentes opera iusticie
Tales sicut dicit Glosa parva Verum quam sit
superbia que dicitur in mente sua hoc est
reputare se perfectum et de suis operibus iudicare
quod sint iusta Ideo sunt alios despicere Ideo
subiungit Et aspernabantur ceteros Sed
quia deus omnes arrogancias humiliat Et
sicut dicitur Ysaia 2 Ecce dies domini super omnem
superbum excelsum et super arrogantem et
humiliabitur Ideo saluator hic infalli
biliter evenire ostendit proponens parabolam
istam qua superbum humiliatum et humilem iu
stificatum concludit Et concordat sine
sapientis quod est Superbum sequitur humilitas
et humilem suscipiet gloria Sic ergo premis
sa est aliquorum superbia commendanda Secun
do ergo ratio ponitur Duo homines ascenderunt in templum
In quo describitur superbi et humiles dicam Primo
veracit iusti et iniusti discrecio consideranda
Ubi primo consideracio operum eorum convenientia
que est tempore Nam conveniunt in natura primitiva
Duo homines ut ex nature equalitate equalis
racio mansuetudinis atque humilitatis detur
intelligi Ac per hoc unius superbia ostenditur
non aliunde quam ex proprie sue voluntatis
causari Nam cum quo natura omnes homines equa
les faciat non plus habet ex racione naturalis motiva
unus causam superbiendi quam alius Licet forte
hoc habeat ex qualitate complexionis sed
ista non est causa compellens hominem superbire
sed forte aliqualis inclinacio sit ex com
plexione in aliquo ad elacionem Tota ergo
racio principalis est a propria voluntate non
ex condicione nature Conveniunt eciam in accione
causa ambo ascenderunt in templum Ut ex
convenientia fidei sive religionis equalis racio
insinuaretur affectus Omnis enim qui templum
ascendit vel ingreditur dicitur se reverenter
deo subiicere quod si se non subiicit sed potius
iactaverit superbus deprehenditur Conveniunt
tercio in proposito quia uterque ascendit in templum
ut oraret Ut oraret inquit hoc autem
ideo adiungit ut innuat quod licet tam
superbus quam humilis possit habere actum quo
mens utriusque elevetur in deum Tamen propter
superbiam tali quantum actum elatus deiciatur

Et ppt humilitate cumctaz eius peccator
orans iustus efficit. Habeat ergo corum
cotrarietatem, primo consideranti opus eorum differentia
que attendit in statu et in affectu. In sta-
tu quod quantum eorum erat phariseus quasi
singularez et religiosaz speciem vite gerens
phariseus enim dicit quasi ab aliis diuisus quod
per habitum singulare quem ferebant et
per quasdam speciales et supersticiosas ob-
seruancias quas pro omni ipso seruabant
Et alter publicanus id est publica negocia
et officia gerens sicut est exigere vectigalia
pedagia et arte capsoriaz que officia
omnino sine peccato exerceri non valet Dif-
ferunt ergo in statu Differunt eciam in affectu
vbi occurrit vero considerare affectum pharisei
et affectum publicani Ad euidenciam affectus
superbi pharisei Notandum est quod omnis superbus
est elatus per propriaz reputacionem est ad se
conuersus per propriam affectionem habet enim ad se
amorem recuruum ceteros despiciat sine com-
paracione et quanto sua opera magna exis-
timat et sancta secundum racionem Et sic predicti
pharisei affectus describitur plenus superbia
Primo quia elatus cum dicitur phariseus stans
Stabat enim per elacionem mentis sue Sicut
enim dicit Gregorius in moralibus Difficile est
ut elacio quam regit in corde non erumpat in
gestu corporis Stabat ergo elacionem cordis
ostendens in corpore Sic et dominus volens
insinuare mentalem superbiaz filiarum syon
per elacionem corporis dicit ysaias Eleuate
sunt filie syon et ambulauerunt collo extento
Secundo ostenditur eius affectus ad se ipsum non ad
deum conuersus cum subditur Hec apud se orabat
Ille enim orat apud deum cuius affectus per
amorem extenditur ad deum vsque ad sui
contemptum Et talis pertinet ad dei filios quia
amor dei vsque ad contemptum sui facit homines
ad ciuitatem dei pertinere Sic Augustinus dicit de
ciuitate dei libro xiiii in fine Ille vero orat apud se
tantum qui habet ad se ipsum affectum recuruum vsque
ad dei contemptum et iste pertinet ad ciuitatem illius
qui noluit deo subesse Amor enim sui vsque ad
contemptum dei facit ciuitatem dyaboli Sicut
Augustinus ibidem dicit Et dicit Nunquid bene
orat qui apud se orat secundum illud psalmi Apud me
oracio mea deo vite Dicendum est ad hoc
quod orare apud se est duobus modis Vno modo
cogitare intra se et ex intimis cordis sui
quasi in quodam intimo secreto peccata et beneficia
dei Et hoc modo referre ad deum peccata quidem
ut deus indulgeat beneficia vero gracias
referendo ut deus ipsa augeat et conseruet
Et hoc modo propheta apud se orabat Alio modo
apud se orare est sibiipsi iactando in oracione
sua complacere et hoc pertinet ad superbiam
Quo modo iste phariseus per propriam complacenciam
ad se ipsum recuruatus orabat apud se
De quo tercio subditur eius affectus elatus
per despectum aliorum ex hoc quod addit Deus
gracias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum
raptores iniusti adulteri velut eciam hic pub-
licanus Vbi attendas despectum maximam
superbiam indicantem Est enim vniuersalis et
vituperabilis et temerarius Nam vniuersaliter
omnes despiciat Non sum inquit sicut ceteri
hominum Sic dicit Augustinus in omelia Si diceret Non
sum sicut multi hominum Sed non sum inquit
sicut ceteri hominum Quid est inquit sicut ceteri homines
nisi preter me omnes Ego inquit iustus ceteri
peccatores Deinde vituperabiliter adiungit
raptores scilicet per auariciam iniusti per conpressionem
aliorum diuisi per superbiam vite qua alios
opprimunt et eos indebite tractant Adulteri
per concupiscenciam carnis Ecce vituperat omnes
homines mortalibus viciis notat Deinde
temerarius fuit eius despectus ex hoc quod
addit velut eciam hic publicanus Temerarium
iudicium illum inter peccatores ffiat quippe est et
magnum tumoris iudicium non esse contentum
despicere omnes homines in quadam generalitate
nisi in speciali eciam socium despiciat Teme-
rarium iudicium illum inter peccatores specialiter
commemorare qui ad hoc in templum ascendit
vt veniam quereret de peccatis et iam statum as-
sumpserat penitentis Secundo ostenditur eius superbia
per enumeracionem meritorum De quibus dicitur Ieiuno
bis in sabbato hoc est in septimana quia nominatur
die sabbati Decimas do omnium que possideo
Et bene hoc loco elacio mentis eius exprimitur
eciam secundum Bedam super lucam quatuor sunt elacionis
species tumoris species Vna cum quis quod habet a
se putat habere Alia cum id quod habet a

deo ẽ datu p suis merit̃ existimat
q̃ cu putat se hre qd' no hz ẽ tã
cu ceteis despectis appetit singlarit̃
videi hre qd' ht hec mo loq̃ Aug
d' supbo ĩ li° d' gra no' testã dicẽs
Supbia odit osorcu et ĩ qutu ĩ ipo
ẽ solus cupit emine oĩs supbꝯ Et
hac vltia spe supbie labõabat iste
phariseus Sz dubitacẽ aliq̃s Quare iste
reprehendit' qui d' bnficijs ẽ' dat gra·
cias referebat Ad hoc dicendũ q̃ gracias
agẽ pot ẽe dupr̃ vno° cu quada
vehemti z reuẽnti hũilitate totu qd'
ho habz in deu referẽdo q̃ de̋ et d'
accepit n° mo sep extollẽ° vl' aliq̃
pferẽdo· et hoc quid' ẽ deo acceptu z
gtu Alio° cu quada supba elacõne
sepm alijs pferẽdo ꝓpt̃ ea que a dõ
accepit Et hoc viciu tãtu detestabile
ẽ apud deu ut oĩa bona faciat non
pdesse vñ Criso sr' Joh Supbia ĩ nobis
existẽte oĩs vita nr̃a imunda sit et
si sobrietatez z si v̓ginitate z si ieiũm
z si orõs et si eleẽosina z si qdcũq
aliud pficiãs Accedit ei homi hnti
bona opa cu supbia· qd' accid' clau·
dẽti omẽs ianuas ciuit' cõn hostes
vna tm̃ relicta apta p quã ingssi
hostes deptaunt z destruũt ciuitate
Sic sola supbia ĩ hoĩe v̓gnate ho=
stis hũani gñis cor eꝯ ingdiẽs omi
v̓tutu fructu dissipat z ĩutile r'ddit
Vñ ysi d' su° bo° Supbia sicut est
origo oĩm criminu ita ẽ ruina oĩm
v̓tutu ipa ẽ in pctõ pma ĩ ꝯflictu
postrea Cũ ĩmus go phariseꝯ dõ gras
agẽt q̃ raptor iniustꝯ adultip no
ẽet z q bis ĩ septiana ieiunaret z
decĩas oĩm q̃ possidebat daret tn̄ de
hijs oĩbꝯ supbiebat vñ dẽinto sup
bie a fructu toc̃ꝯ boni opis cadebat
Aduertendũ at' q̃ cu phariseꝯ iste ceteros
hoĩes iudicassz d' pctõ ĩ ꝓxim dicẽs ẽe
ipos raptores· de pctõ ĩ deu dicẽs ipos
ẽe iniustos· d' pctõ ĩ sepos dicẽs ipos
ẽe adulteros Cũ q̃ formetur ĩ corpꝯ
suu pctat Sed ill' pculit q̃ nec ĩ ꝓxim

nec ĩ deu nec in sepm videba' s' pc-
tasse In ꝓxim q̃dẽ no qa ex q° red-
debat decĩas d' ꝓp° no ẽ v'isile q̃
ĩ'rapẽt aliena In deu sit' no videba'
s' pctõ pctĩe qa soluebat decĩas a dõ
preceptas z sic s'uado leg' pcepta
videba' s' hre leg' iusticiã In se
aut no videba' s' pctĩe q ieiuna·
bat bis in sabb° ut ex modestia abi
z potꝯ ꝯtinenciaz iudicꝯ casti' et
no sit int' adulteros ꝯputandꝯ Im=
munis go s' videba' ab oĩ pctõ Sz tn̄
si vis ṽbor eꝯ pẽset' pctat ĩ deu cu
no hũilit' s' supbe gras ĩ'febat et
ita no oĩm decĩas q d' corde non
hũiliteꝯ z subiectoꝯ deo psoluebat
In eꝯ ꝓpt̃ istã ꝯ extãos decĩe st' isti
tute Itm pctabat ĩ ꝓxim p ꝯtẽptu
singloꝝ z spca' penitẽt' publicani
Et ĩ se q mis magna d' se psũebat
z se inoretẽ temerarie assẽbat Con
cl° ꝯ° I Si dixim q pctõ n hẽꝯ re
Hẽꝯ go it' supbiet' phari z iusti ẽ
Deinde cu dr' Publicanꝯ aute a lõge
stãs re occurit nob ꝯsidãre affectu
hũil' pctõr' que collige possũꝯ ex
situ ex gestu actu z affatu Ex situ
q̃dẽ q publicanꝯ a lõge stãs ex hu·
militate ꝓpẽ vilitat' qua se indignu re·
putabat accedẽ ad loca sacciõa no·
lebat ꝓpinquis accedẽ s alõge stabat
tamq̃ si cu centurione dicẽt Dñe
no su dignꝯ arbitratꝯ accedẽ ad te Sz
tn̄ sic dr' Ps° ĩ otro lõginq° stabat
s dñs cu d' ꝓpinq° accedebꝯ Excelsus
n· dñs hũilia respiat Et sic id expõt
sr' ps° hũilia d' lõginq° respiat ut
attollat alta id ẽ supba d' ꝓpinq° attẽ
dit ut deprimat Sc° attẽdit' hũilitꝯ eꝯ
ex gestu Qia nolebat nec oclos ad
celu leuare Ex v'ẽcũdia q̃ppe q̃ ẽ ex
hũili ꝯtrõne ꝓpẽ ꝯsciẽ nascebatur q̃
tm̄ erubescebat deu celi cuꝯ oclos of
fenderat trãsgrediẽ° eꝯ pcepta q̃ nec
oclos leuaẽ volebat Ac si dicẽt cu
mauisse z palup ĩ si No su dignꝯ
videẽ altitudinez celi q iritaui ira tua

ꝛ malū corā te feci Nō q̄ hꝰ qd̄ dr
Stās at publicꝰ Nō imputat̄ ei ad ſꝰ
biā ſicut phariſeo Fa° ē q̄a nō ſtabat
ꝓpinquꝰ reputās ſe ſꝫ delōge cōſpiciēs
ſe 2° q̄a nō ſtabat cuite erectꝰ ſed
pocꝰ facie demiſſa nolēs oclos in
celū leuaṙe ut ex ipo geſtu corꝑ
oſtēderet humilitās mētis Stabat igr̄ ꝑ
ſpem venie nolebat oclos leuaṙe ꝓpt̄
ꝯſciaꝫ culpe Vnde Augꝰ i ot Audi
ad̄ humilitē publicanū pcā ē q̄a
d' longinquo ſtabat ſꝫ nec oclos ad celū
leuabat vt eū reſpiceṙet nō reſpi
ciebat ꝯmēbat ꝯſcīa ſubleuabat
ſpes Attende 3° eādē humilitatē
ex actu q̄ nil aliud faciebat niſi q̄
pectꝰ ſuū percutiebat Ex pectore em̄
tamq̄ ex loco i q° ſedes ē cordis pro
dūt ea q̄ coinq̄nāt hoīes Vnꝰ id ayt
Ex corde n' exeūt cogitacōes male
adultīa hoī & hꝰ coinq̄nāt hoīes
Publicanꝰ itaq̄ ꝑ rūu pectꝰ percutiēs
ꝓpriā culpā agnoſcebat ac ſi ex ipo actu
diceret Iſto ē aꝯ cā mei pctī n̄ ſolū cor
iniqūitate qd̄ i hꝰ pectore iacꝫ Et ex ipo
actu percutiēdi ꝓpriū pectꝰ ōm humilitēꝯ
manifeſtabat̄ Etiā ſꝫ Augꝰ i ot penas
exigebat a ſe ut deꝰ eidē ꝯſcīe digneṙe
Vert aūt ē ꝯgrꝯ i mēte cū logit̄
ꝛ opatꝰ ſꝫ pſalm i c. ll. x c. j. Et Iſto humi-
litate q̄ua iſte habebat i corde oñdt̄ in
affatu dicēs Deus ꝓpicꝰ eſto m̄ pctōi
vbi ex pte di exorat benignitatē ex
pte ſui allegat ꝑuitatē Ex pte q̄s
dei allegat benignitatē Deꝰ m̄i ꝓpicꝰ
eſto Non iplorat ſapiaꝫ q̄ pctū ordi-
nat i penā Nō iuſticiaꝫ q̄ ꝯ pctōres
ꝓſt ſuitā Non potēciā q̄ execucōē mā-
dat ad penā ſꝫ ſolā clemēciā q̄ ꝓpicꝰ
penitētibꝰ inſēt Vere q̄ ipe humilis
di clemēcie attribuit q̄cq̄d iuenit in ſe
boni vl' q̄dq̄ mali nō fuit ſꝫ illatū ſibi
attribuit eā i q̄bꝰ vidꝫ ſe deū offēdiſſe
Et io adiungit Augꝰ pctōri Nō aliud
ex ſe ꝯgnoſcēs n̄ pctū Vn Augꝰ ꝯ ci-
di etiam vera pietē ꝛ ꝑ hꝰ humilitē in
deū q̄ diligit credit ꝛ ſꝑat pꝰ itendt

i ea q̄ ꝯ diſplicet q̄ꝫ i ea ſi qua in illo
ſint q̄ nō tūc ipi q̄ꝫ vitāi placet ne
q̄ id ſi qd̄ i eo ē vn̄ placet tribuit
niſi nīe cui metuit diſplicē De hꝰ
ſanati gr̄as agēs ſ. deo de ill' ſꝫ diſ-
plicabilibꝰ ſanandꝰ ꝑces fundēs Et
adūtās quo integ ꝑmā q̄ſui ad oēs
pctōs ſuās naſcat̄ ex v̄a humilitate
Integrat̄ n' ex ꝯtrīcōe cū ſignū eſt
vēcundia q̄ ad hꝰ oſtendit̄ fuiſſe i pbl'
q̄a alōge ſtās oclos ad celū leuare
nolebat Dictū ē ei ſꝑ q̄ i hꝰ oñdt̄
ſpes venie eleuās ꝛ tior ꝯſcīe deꝑmēs
Contrīo at nil aꝯ ē q̄ꝫ dolor aīe q̄ tēit̄
ꝛ affligit̄ int̄ ſpeꝫ venie ꝛ timoꝛ pene
Confeſ° aūt oñdt̄ i affatu q° ſe notat
pctōrē dicēs Augꝰ pctōru Satiſfcō
vō i pctōꝛ percuſſiōe ꝛ orōe q̄ percutiēs
pectꝰ & Deꝰ ꝓpicꝰ eſto m̄ pctōri iſt̄
Hec t̄ria ps pn' eīm Amē dico vb' def-
vbi deſcribit̄ recte iudicꝫ ſnīa approbāda
Vn Augꝰ i ot Audiſti ſuꝑbū accuſatōꝫ
audiſti reū humilē audi nūc iudicem
Amē dico vb' Eſt h' ꝯſideranda iuſta ſnīa
2° gn̄alis regula Iuſta qd̄ ſnīa eiꝰ dt̄
Amē dico vb' Augꝰ de vbis dn̄i vitās dt̄
deꝰ dt̄ iudex dt̄ Amē dico vb' Deſcēdit
hꝰ ſꝫ humil' publicꝰ iuſtificatꝰ i domū
ſuaꝫ ab illo hꝰ ē plꝫ q̄ i. ē phariſeꝰ ſup-
bꝰ vl' ꝯpacōe i. m̄ mīꝰ q̄ publicāꝰ
ſollicitꝰ erat ꝯſiti pctā phariſeꝰ aūt
q̄uā ſecurꝰ enarrabat mēta Vn Augꝰ
de remedijs pnīe Magis q̄ iuſtificatꝰ
deſcendit publicanꝰ ſollicitꝰ ꝯſiti pctā
q̄ꝫ phariſeꝰ iactor meritoꝝ enarracōne
ſecurꝰ Alia ea racō ꝯ̄rit adiſtig ſnīe
ſinītatē Sic ergo iſti ꝓpoſuit vtriꝫ
iſtoꝝ aſcēndit i templū ut oraꝫ phariſeꝰ
voluit deū orāe ſꝫ ſuꝑbe gracias
agē ſeip̄ laudāe ꝛ ceteros iudicāe ꝛ
io a dō meruit repbari Publicanꝰ at
nō ſeip̄ laudat ſꝫ humilē vbis ꝛ actibꝰ
iudicat̄ ꝛ deū ſupplicat exorat ꝛ ideo
clēciā ſuaꝫ vtiꝫ reportat Vn Augꝰ de
vbis d' loquēs d' phariſeo dt̄ Erā i vbis eiꝰ
m̄l inuenies q̄ deū rogauit noluit dn̄m
rogāe ſꝫ ſe laudāe ꝛ rogāti inſultāe

publicam at cord' ofcia remordebat
si prectis applicabat hyems go instar
cofirm̄ simt. Attendas ꝛ infallibilem
r̄glā. ecīa oīs q̄ se exaltat humiliabr̄
ꝛ q̄ se humiliat exaltabit. Sic eni ī spe
culatiuis sciēs quedā sūt r̄gle īfallibiles
ꝯgfcendi sic. Si ab eq̄lib; eq̄lia dema
remanencia sūt equalia. Et sic ī agibi-
lib; quedā sūt regle recte agēdi. ut
qđ tibi nō vis fieri alti vide ne feceris.
Sic ī p̄mis ꝛ simplicius īfallibil' r̄ga
ē ista quā saluator ī p̄nti exp̄mit
dicēs. ecīa oīs q̄ se exal. hu. ꝛ q̄ se hu. ꝛc.
Habz at h̄ r̄gula ꝯguictē rōm sue
infallibil' veritat' si ꝯsideming rōz viciōꝝ
ꝛ v̄tut'. habz ꝯguictē siliue in natā
habet ꝛ firma auctez ī scriptā. Primo g° hēd
firmitatē ex roē v̄tut' ꝛ vicij. Ipa eni
sup̄bia viciū ē qđ' mētē eleuat idebite
ꝛ erigit ꝯ deū ꝓpt' eꝯ ꝯnitate ꝯcupiscit
opa iusticie quib; adiungi ad nichilū
deducit. Humilit' vo v̄tute acceptio
v̄tus ē ꝯtrarie dō plac ut cū pctōrū
pondꝯ si eis adiungat' dep̄mat et
faciat indulgēi. Et h̄ ē qđ' dt̄ Eris.
Sic humilitas ꝓ sui eminēcia pcti
pondꝯ supat ꝛ salicēs attingit deum.
Sic sup̄bia ob sui mole ꝯfacili iusticias
dep̄mit. Si g° tm̄ pē humilis ī pctōē
q̄tū ē iniuria apud deū iusto. ꝯ
to magis sup̄bia ē detestāda cū est
ꝯiūcta pctō. Tercio h̄ r̄gla hēt ꝯgruente
silitudinē ī natā. q̄a sic arbores pfu-
diꝯ radicate eminēciꝯ ī suis ca-
cumīb; exaltant'. Sic humiliꝯ ī v̄tute
māsuetudīs ꝛ pfundiꝯ radicati altiꝯ
exaltant'. Et ꝯuerso. Sic arbores quaꝝ
radices pluꝯ erigunt' ad sup̄ficiē t̄re
minꝯ crescūt ꝛ cicius arescūt. Sic ele-
uati ꝓ sup̄biā dep̄mūt'. Hanc siliue
satis nobis insinuat illa humil' x̄ ancilla
ꝛ mat' dicēs Luc. j. Deposuit pot. de
se. ꝛ exal. hu. Habz ꝛ tercio auctoritatē
ī scriptuā qua dr̄ j pe v. Humiliami sub
potēti manu dī ut vos exaltet ī tēpe
visitacōis. Deꝯ n. sup̄bis r̄sistit humilib;
aūt dat grām. Si aūt r̄sistēcia dei cōm
creaturā ē depssio ipiꝯ ꝯtrarie q̄ deꝯ
eaz tm̄ ꝯ rebellē a se expellit. verū
ē ꝯ oīs q̄ se exaltat ꝓ sup̄biā humilia-
bit' a deo ꝓ depssioꝝ. Sic humiliati et
depulsi sūt illi q̄ ꝓ viciū sup̄bie no-
luerūt deo subesse sꝫ angeli mali. Vnde
hiero. q̄ ī ep̄ sup̄bia naturē celestes
appetit inrep ꝛ ad ipōs volās ortus
appetit glāz ꝛ p̄mitatē honor' ī ip̄ē
q̄ d' glā ꝛ p̄mitate auget' cerpt' ut
quos inuenit ꝓterpes nāe faciat
ꝯsortes ruine. Si n. gr̄a dī ē p̄uam
ꝛ cū tota ꝯ rōnal' creatūa ī ꝯspectu
dī exaltet' cū ip̄e grāz det humilibus
verū ē infallibilit' ꝯ oīs q̄ se humiliat
exaltabit. Ppt' qđ' ip̄e ait ij dt̄ discite
a me q̄ mitis sū ꝛ humil' corde ꝛ inueni-
etis reqēm aīab; vris. Cuā nō ꝯcedat

Dominica duodecima

Exiens ihs d' finib; thiri
venit ꝓ sydone ad mare
galilee ꝛc. ait' A. Sicut ī
opib; artis create reperit' tā q̄ ad
ipaz artez ꝓtinē videntur. Ita ꝯtingit
reperiri tā illa ꝯforma ī sapia om
creature. In arte aūt creata h̄ reperimꝯ
ꝯ ad eandē ꝓtinet ipa opa ꝓmitus
fabricare. 2° reperimꝯ ꝯ artifex ꝓ per
artē ꝓ volūtatē ꝛ appetitū ꝓuen
taz opus fiendi ꝯ opꝯ reparandi. 3°
inuenimꝯ euidēciaz rei facte que tā
artē ꝯ artificē manifestat. Ad silitu-
dinē g° hoꝝ triū ē reperire ī sapia
creature. 1° ꝯ ad ipaz ꝓtinet tā opus
pductiōis ꝯ opus reparacōis. 2° ꝯ vtrūq;
opꝯ pdictū ꝓuenit benignitate ip̄e
volūtatis. 3° ꝯ euidēcia suoꝝ opm eꝯ
excellēciaz manifestat. Vnde id Sap. xiij.
A magnitudīe ei spēcie ꝛ creature ꝯgnos-
cibiliter poterit eoꝝ creator vidēri. Cum
g° xp̄c ihs dī filiꝯ sit opatꝯ ē salutē
humāi gnis ꝯ ī suis opib; sit mat' ea q̄
ꝓtinet ad nobilitatē sapiē increate
ꝯdūo ī eis relucet benignitas ꝓuen-
tōis strēnuitas opacōis ꝛ euidēcia
opis. Que tā optime relucet ī ope huiꝯ
ewāng'. In q° p̄° describit' benignitas

precios i hoies ibi d'fi . R° adiu-
git ordo curacois i Et apphensum
R° subnecti eudecia opis i Et stati
cuctu ad p°m Quam e ca benignitas
precios ẋ in hc ondr qr ipe sponte
trasit d' loco ad locu ut fiat indigen
tibz pns ac p hc possit s' curari ille
q curacoe egebat int'uetu p'sanacoi
z xpi instācie curandi Et h ps p°a
tres ht ptes p° ei introducit opo
tunitas preuiēcie R° curaco idigētis
R° simplicat° gpaciēs Oportunitas
preuiēcie ond' ex hc q x° no ipo' gpas
vtilitate s ipi ī sua benignitate tuc
indo de loco ad locu exiuit d' finibz
thiri z vet p sydonē ad mare gallile
ut medios fines decapuleos Vt ibi
opus suā exhibēt pnaz vbi genus
humanu salut pati ognouit idigētis
Thiri aut z sydon vt dt remigius
ciuitat° fuere gentiliu Naz thirus fuit
metropol' chananeoz Sydon aute
tirus eiusde respicies ad aquilonem
De talibz go finibz exiuit ne
daret occasioz iudeis ne transgressore
legs eu arbitrantes qr pdicos gtepnerēt
Nichilomi tn ibi aliq moraz i eis gtraxit
ipas pagiado ut isinuaret qr i° gets
aliq recepture erat vbu salut ipo qd
no erat pcius gtepnēde Et io ibide
vt hr ait xv filiaz mulier chananee
a demonio libauit Insinuas plz gets
illas aliqu a cultura demoni libandas
M at dr advenisse ad mare gallilee
intellid e ipm ad filios isrl' redisse
hc n mare dr gallilee a regioe galile
dr n mare tybiadis a tyberia ciuitate
sit eo collocata dr at z stagnu gena
zareth ab euentu ventoz q gnantur in
eo qsi gnante aura M at addit int
medios fines decapuleos intelligd e
s Bed q decapolis e regio dece vr
biu trans iordane a deca qd e dece z
polis qd e ciuitas q e sita g gallileaz
M at dns dr venisse int medios fines
decapuleos no ipos fines intrasse i
telligas s porro usq ad mare venisse
atq ad illu locu ptigisse qr medios
fines decapuleos q se porro respici-
ebat Deinde cu dr Et adducut ei
surdu z mutu Introducit curacio
indigentis Int omnes sensus qbz media-
bz ho peruenit ad cognicoz noticiaz audi-
tus e q principalis Est n sensus valde
disciplinabilis Carere go vsu tal' sensus
magna indigēcia e magnaq p'sticio
gdicois humane Vsus q vsus loqle datus
e homi ad expressioz laudis diuine z ad
manifestacoz ipi°n gceptus z ad aqre
du illud qd ab alteo exigit gdicio
hois q naturalit e aial sociale Carere go
vsu loqle maxia dimuco e pfecionis
debite homi a na Vi go fideles ogs
centes xom reparatoz nate adducut ei
hoiez in q° multu indigebat reparacoe
na ut eide z auditu restituat z loq
laz Sed qm acceptu e deo ut ho
homi socciat indigeti z p caritate
vtutez inpeciat p necessitatibz indi
gentis Et io subdit deprecacio gpacie
tiu cu addit Et deprecabatur eu ut impo
nat illi manu Ubi ecia illos deuo
tos idicat z fideles Deuotos qdem
qa p nutz depcabantur fideles at qa
credut ex ipoicoe man xi posse re
stitui audit homi z loquelam z c
Seq 3a ps pn ls Et apphensu eu a
turba in qua describitur ordo curacois Circa qd
e gsiderare tia s modu remediu et
effectu Modus quide gsistit i puata
segregacoe qr saluator apphensu eu
d' turba duxit sp seorsu Insinuans
p hc no ad homi laude s ad vtilem
eoz salute gferebat remedia sanitatis
Instruit et plz electos ut i arduis
opibz vtutu vana gloiaz studeat d'cli
re Dz q ilois attentos qr ml' e qd
reddat hoiez deo caru ut possit mira
bilia opari si no fuit eis vita i humilitate
fundata Et io bn dt Crisostomus Elatu surdu
du z mutu seorsu a turba apphendit ut
diuina miracla no faceret manifeste i
struens nos z vana gloiaz eicere z tumore
Nichil ei e ex q° aliquis sic miracla

operi sicut si humilitatē colat ꝛ mo-
destias sequat. Deinde adiūgit re-
medium qd̄ ꝯsistit ī q̄dᵃ actōe. Misit
eū digitos suos ī auriculas eiꝰ ꝛ expu-
ens tetigit linguā eiꝰ ꝛ suspiciens in
celū īgemuit. Et ait. Effeta qd̄ ē ad-
aperire. Digitos quidē misit ī auriclas
ut ostendat se illū eē d' quo ps̄ ait
Manꝰ tue dn̄e fecerūt me ꝛ plasmauerūt
me. Et ut ostendat se illū eē qui ī
digito dei .id ē ī ūtute sp̄ūs sc̄ī demōs eiciat
sanatqꝫ languidos. Et ut ondat se illū
eē cuꝰ corpꝰ erat diuīa ūtute dotatū
et diuītꝰ vnitū p opacōz eiꝰ. Nōnulli
est q̄ hūana natā p pctm̄ a sua
nobilitate cadēs multiplicē ūtutē pdidit
quā habuisset ī mēbris. ꝛ ī eis multipli-
ces pacōs meruit. Ut ergo xp̄s manifesta-
ret q̄ nā hūana ī xp̄o venit d' altitue
originalꝭ innocēcie p digitos om̄i
passiōe carētes passiōes curat q̄ sūt
ex pctō causata. Et hoc ē qd̄ dicit Cirillus
Cū enī ppt̄ trāsgressiōē ade natura
hūana mltā meruerāt passiōes ꝛ mēbrorum
ꝛ sensuū lesiōz veniens x̄ps in corpo-
re ꝑfectoꝝ demōstrauit hūanā nāe. ꝛ ppt̄
hoc digitꝭ aures aperuit. Tercio expuens
tetigit linguā eiꝰ ut dño īsinuat verum
q̄ oīa q̄ ī xp̄o nā hūana x̄ erant
eēt superflua ppt̄ vnioꝫ diuinitꝭ sacrata
erant ꝛ ūtute plenissiā. Sputū n.
quedā supfluitas ē ī corpe hoīs.
Et hoc ē qd̄ dicit Theophil. Expuens te-
tigit linguā eiꝰ ut sc̄ ondēt q̄ oīa
membra sacri corpꝭ eiꝰ diuīa existūt
sc̄ta sic ꝛ sputū qd̄ vincta lingue sol-
uit ꝛ eiꝰ oīe sputū supfluitas est.
Aliud etiā insinuat p hoc q̄ expuens ta-
git linguā muti sc̄ q̄ p xp̄m qui est
sapia dei q̄ p saliuā datur intelligi apitur
oīs lingua etiā p̄us muta ad recte lo-
quēdum tā d' diuinis laudibꝫ q̄ de aliis
q̄ ptinēt ad salutē. Unde qd̄ dicit ē
Sap. x. Qm̄ sapia aperuit os
mutoꝝ ꝛ linguas īfanciū fecit disertas.
Quarto suspexit ī celū. Et suspiciens inq̄t
ī celū. Id' p tanto fecit saluator pro

quāto manifestaē voluit q̄ d' celo de-
scendit oīs gr̄a ꝛ oīs salus. ꝛ q̄ de
celo quērenda ē omne ꝑfectū. Unde Beda
sup̄ Mar. Suspexit ī celū ut inde muti
loq̄laz inde auditū surdis inde cunctis
infirmitatibꝫ medelas docerēt eē quēren-
das. Quinto ingemuit ꝛ ait Effeta. Et qm̄
vocabulū sc̄ effeta ī cōmūi vsu non
erat ul' lingua hebraica nō h̄ebat
ido euāgelista ipm̄ exposuit cū dicit qd̄
ē adaperire. qd̄ ppie ad aures ptinet
Ut intelligamꝰ p hoc illū sbrevi ī passiōi-
bꝰ surditꝰ. Uerū qm̄ ingemuit saluator
ista faciēs. Aduertendū ē q̄ alia ē in
nobis alia ī xp̄o causa gemēdi. Nā in
nobis principalis racō gemitꝰ dꝫ eē cōplex-
vna q̄ exclusi sumꝰ a regno. alia q̄a
grauati sumꝰ pctō. tercio q̄ afflicti sumꝰ pēis
pcti demeritꝭ. Saluator aūt nullam pre-
dictoꝝ habuit rōnem gemēdi. Ingemuit
ergo ppt̄ exemplū. ppt̄ ꝯpassiōis affectū.
ꝛ ppter ūitatꝭ argumentū. Primo enim qd̄
ut insinuat nos q̄ si ipe q̄ nō indigꝫ
aliquibꝰ bñficiis īmo cūcta petētibꝫ donat
tn̄ datiōs alijs sanitatꝭ ingemuit. Et
nos q̄ alieno īdigeꝰ auxilio cū fletu
ꝛ gemitu debemꝰ a deo nr̄a postulaē
siue p nr̄is siue p alioꝝ petiis suffra-
gia bñficia ꝯuertat. ita ut possimꝰ
dicē id apli ad Ro. 8. ipe spiritꝰ postu-
lat p nobis id ē postulaē nos facit gemi-
tibꝫ īenarrabilibꝫ. Unde sup̄ id gradat
Bed' sup̄ Mar. dicens. Ingemuit nō q̄
ipi opꝰ eēt cū gemitu aliqd petē a pr̄e
q̄ petentibꝫ cūcta donat cū pr̄e sꝫ ut
nobis exēm dacēt gemēdi cū ul' p nr̄is
ul' nroꝝ erratibꝫ pximoꝝ supne pie-
tatis p̄sidia postulamꝰ. Tercio ingemuit
ppt̄ ꝯpassiōis affectū. Cū n. deꝰ creauit
hoīeꝫ īmortales sanū ꝛ integꝝ vibꝫ
corpis ꝛ aīe ī tantā miserias merito
pctī deuenit ut aliqn̄ ī aliqbꝰ priuetur
auditu pr̄t q loq̄la. Quā miserias xp̄s
puidēs ī hoīe ꝯpaciēs ingemuit
Sic ꝛ ī morte lazari plorat. Nā sꝫm
Augꝰ ī mlam̄. Ideo d' morte lazari
plorauit q̄ quē deꝰ creauit imortalem

demittam peti fecit eē morzles Ita et
hic ingemuit sr hc sur do et mutu
vn Cris Ingemuit nāc misery huā-
ne videns misiās i qua gen hūa
inciderat Vo ingemuit ipse vitatis
argumentu ex n i celu suspiciens inge-
misc it vitatem humanitatis ondit ex
aut impando sanat substantiam et
potentiam indicat deitatis vn Beda
sr aut vtraq nā vnus et eiusdē ab
manifeste distincta e Suspiciens n i
celu qui ho deu scabiu ingemuit
si mox vno sinoc qui potens diuina
maiestate curauit Deinde cu ad
dit Et statī apte st aures eius Da
scribit effectu curationis q consistit in
apcōne sensus i quo viget vtus audi
tiua de quo pmittitur Et statī apte
sut aures eius Et solucio instrumenti
in quo stat vis pnunciatiua d q sbdi
Et solutu e vinculum ligwe eius Et i
pfatōe recta pnunciatiē vtut de quo
subiungit Et loquebatur rectē Hec tria pe
puli ero Et precepit eis ne cui dicerent &c
In q manifestatur euidencia opacōs cū
qua declāratur pmo racionis exemplaris prece
pti i Et precepit illis 2o racionē bñficij
recepti i cumatō āt eis 3o recomēdacō
vtus facti i Et eo āplius pdicāt go pº
racionis exemplaris precepti cu dr Et prece
pit illis ne cui dicerent Est aūt hc prece
ptu exare mlis mo Nā pº p hoc
docem i magnis q agimus nō ppām
glam sz di laudē et proximi vtilitatē
nos debē querē et qutum i nob e ia
ctantiā declinare 2o docem q nō ē
nob glandu i excellencijs et hys q ex-
tius patet sz i passionibz et i humilitatibz
q intius latet vn beda p hc non i
vtutibz glandu ee docuit sz i cruce et
humiliacōe 3o docem p hc q i oibz
q agimus tps et oportunitates dēbm attēdē
nō et modu ageni xi Et n sal or
nō ptemp sit tpos celāē ex hc videtur
attendē iuidiā iudeorum ut nimium ante
tps psequerentur et ne reputaret appe
titor laudis Vt go oēs ocāsiōs eis
auffeāt tā psecucōs q falsi iudicij
qutum e in se declīnat laudē humanā
Et hc ē qd i pte dt Cris precepit mi
racula occultari ne an tps antedēt
iudeos ad homicidiu p inuidia pcitaret
Deinde cu dr Quato āt eis precipie
bāt 2o recognico bñficij recepti Na
isti qbz pntibz i firmus erat sanatus do
gnū d bñficio b sito et humilitatē salua
toris recipientes q nō diuulgaret factu
mirabe et venerābē illorum magnitudinē
bñficij attenderet alabat ad pdicandū
opus factū qd humilitas sacret red
debat excelsiū Quia humilitate crescēte
et opis pdicacō augebat Et io quāto
eis precipiebat sz q nō dicerent tāto
magis plus pdicabat et eo āplius &c
vt sic vificāt i illa q i pcedēti erat
Cum se humiliat ex Et id sapiens Glam
precedit humilitas Ex adūtē h debem
vnu vale documentu ut dante et reci
piente Saluator et dans beneficium
fanum laudat recusat Recipientes āt
pdicat i nisante Ex quo instruimur q
Cris q cu alicui bñficia largimur mi
nime applausu et laudes debem appetē
Cum vō accipim bñficia debem bñfactorē
laudare et pdicare quantum hc rō requirit
Dubitaret h aliquis de duobz pmo quare
cotra q conā erat cordum precipiebat
isti q nō dicerent alicui ea q facta erāt eos
pdicantos 2o vtz isti nō siuado
preceptu peccauerit Ad pmu dubiu re
spondz Aug d consensu euāgelistarum ex ido
cristus precepit eis ne cui dicerent ut
sciret eos ditiones Quā pigris lauda
toribz volebz onde qpto gaudiosius
qpto feruencius eu pdicare debeat qbz
iubetur ut pdicet qu ille q prohibetur
tacē nō valet Ad 2m dd q aliqua sut
precepta in qbz optz finalē et intencionē
precipientis et vba precepti sic st mādāta
decalogi et i talibz quicuq trāsgreditur
preceptu peccat Alia vō st precepta
i qbz pmo optz obseruare intencionē
precipientis nō oz i eis obseruare verba
precepti Sic pz i isto precepto Si quis

percussit te i una maxilla pbe ei
& alteram intencio n. papiet e ut p
paciam sic supportet percussus in una
maxilla ut habeat aium paratum ad pa-
ciam eciam si percuciat i altera ut dt Aug
i sr d'puero dni Et het 23 q 2
paty Et hanc intencionem dz observare
vere perfectus Non aut obligat ad sua
dum vba precepti sz ut offerat alteram
percucienti una Nam cristus huius precepti condi-
tor percucienti se i una maxilla non
pbuit alteram sz dixit Si male locutus
sum testimonium phibe de malo tc Joh 18
Ad ppositum aut quia xc precepit istis
ne cui dicerent Intencio papiet erat
dare exemplum de vitanda laude hominum &
eius appetitu i actibus operationibus & hoc
e observandum ab oibus vba aut precepti
obligatoria non fuerunt & ideo isti non obs-
servando ea non peccauerunt Deinde cum dr
Et eo amplius admirabantur describitur comme-
dacio universalis facti Intendit ex mag-
nitudine atque excellencia opis eius causa
nescitur neque comprehenditur nascitur admira-
cio in hiis qui talia opa intuentur. ex
quo fit ut actor eius opis i oibus que volt
potens esse credatur ac per hoc concedetur
deus omnipotens & operando Et hoc bene
manifestat evangelista cum dt Eo amplius
admirabantur dicentes Bene oia fecit surdos
fecit audire & mutos loqui Ubi dt Glo
q ex predicacione eorum qui erant sanati a
cristo crescebat admiracio turbarum
& confessio beneficiorum Moraliter aut mutus
iste & surdus significat peccatorem cuius lingwa
a divinis laudibus tacet. ita q si aliquam
lingwa peccator deum laudat sp cum lingwa
cordis eius muta remanet Unde idem ysa-
29 populus hic labiis me honorat cor
autem eorum longe e a me ppter quod dicebatur
per ps Muta fiant labia dolosa Sicut ergo
mutus e peccator a di laudibus ita & sur-
dus a divinis monitis audiendis & preceptis
Unde idem ps Sicut aspidis surde obturantis
aures suas tc Qui enim cum divus creatoris
exit de finibus tyri i quo cito relinquit
animam angustiatam oneribus peccatorum

Tyrus n interpretatur angustia & per sydo-
nem ad mare quam pervenit & precedendo
suis inspiracionibus appropinquat ad animam in
amaritudine compunctionis constitutam Cum pt
dicit id Tiren & Magna e vel mare
contricio tua Et bene tirus per sydonem fecit
transitum quia inspiracio deus dr facere
i conspectu peccatoris Nam sydon interpretatur
venacio anime ad pnam amaritudinem &
commocionem bene fit amaritudinem peni-
tencie anima q virtute contricionis & dolor i in
quadam commocione constituta e Postquam
autem ad detestacionem peti provenit e tunc
respirantur medius fines decapuleos qua-
tur i aspectum mentis id xo subiecte po-
nuntur observancia decem mandatorum dei
Sz quum homo i tali disposicione constanter
cognoscat se divino beneficio indigere ut
auditum spiritualem recipiat & loquelam
Ideo omnes vires anime eius ipso xo pntantur
& ei supplicat ut manum suae virtutis
apponat Tunc salvator inmisit ipos
suos donos qui quibusdam digitis in aures
interiores auditus & immissa sapiencia tangens
gustum mentis ipam mente facit ad ce-
lum respicere ut dicit cum ps Ad te levavi
oculos meos qui habitas i celis Et item Levavi
oculos meos i montes unde veniet auxilium michi
Sz quum i tali consideracione cognoscit homo quam
longe a deo prius fuit quam indignus gracia
extitit i quantis facinoribus iacuerit
quantumque dei beneficiis ingratus fuit In-
gemiscit & petit ut deus sinum mentis
sue aperiendo perpiat & dicat Effeta
id e in te aperiantur omnes vires ad v-
sum virtutum Ad cuius responsum statim apperiuntur
aures cordis ad audiendum atque obediendum &
tacencia prius labia solvuntur ut loquatur
recte tum de dei laudibus quam de humanis moribus
& semper de oibus que pertinent ad salutem
Et i homine sic sanato siquis reintegrato
intendunt nascitur preposit non manifestandi
sz exhibicione occultandi dona dei adeo
collata tamen si dicatur eidem neminem dicas
Sz quanto plus hoc preposit crescit tanto plus
deum talis homo i suis virtutibus predicat Eo
enim q humilitas crescat eius virtutes ope

crescit ꝛ fama v̄tutū Et ex hᶜ admi-
rabilior reddiᵗ cuct̄ vidētibꝫ in tātū
ut ꝯ̄ innumerᵉ fcā ēa rpm p graciaꝫ
Dicatᵘ ꝙ bn̄ oīa fecit Audire fcᵗ sur-
dos p̄cepta celestia ꝛ mutos a dī lau
dibꝫ fecit loqꝫ laudes eīnas vt ꝯ̄ vno
qꝫ sit ꝯiūso verificatū intelligatᵘ illud
p̄s Sacrificiū laud̄ honorificabit me
ꝛ illic iᵗ quo ostendaꝫ illi salutarē dei

Dominica t̄decima

Beati ocli q̄ vident que vos
videt̄ luc xᵒ Studiū cord̄
hūani sp̄ v̄satᵘ ēa aliq̄ rem
q̄ amatᵘ ꝛ io inltū dꝫ hō attendē q̄l'
sit res quā amat Si eni actᵘ boni
trāsitoriū toto corde studiū homo
laborat īvanū p̄n salon hᶜ attendēs
p̄p̄ dixit Ecc̄ᵒ j vanitas vanitatū
ꝛ oīa vanitas Enūat̄ mlt̄ ēa que se
studiose ꝯparauāt dᵗ Vide cūcta q̄
fiūt sub sole ꝛ ecce vniūsa vanitas et
afflictio spūs Si aūt ametᵘ ab hōie
pīarᵘ bonū dīuū qd' ē etnū studiū
eiꝫ fructuosū redditᵘ ꝛ aceptū Ad
hᶜ aūt ꝙ ametᵘ aliq̄ mltū valꝫ ꝯmdaᵒ
pīnae ꝛ ꝯ̄gtōis eiꝫ·q̄a ꝯmendaco
eiꝫ inducat ad amorē ꝛ ad desidīᵐ
ei pūt̄ Postq̄ aūt res ꝯmedata di-
ligiᵘ ꝛ desideatᵘ restat ut iveiatᵘ
moꝫ ꝛ via q̄bꝫ possit puenire ad eiꝫ
acquisitōꝫ ꝛ possessōm Vt g̊ etnū
bonū ametᵘ ꝛ aātū ꝯ̄ratᵘ Saluaᵒʳ
ī p̄nti eiūᵒ p̄mittit eiꝫ ꝯmedacōꝫ qꝫ i-
nuat desidīᵐ ēa rpm ꝛ affectōnes
subiungit modū ꝛ viā ad eiꝫ acq̄sitōꝫ
Et sᵐ hꝫ ī ea euāᵐ istud p̄nᵗ dīuᵉ m
ꝛ ptes p̄ᵒ inducitᵘ ꝯmedacio boni
p̄niarᵘ ꝯsidāti In p̄nᵒ 2ᵒ oñditur
affectꝯ p̄mꝫ aꝯput desidāti i' At
iᶜ dixit 3ᵒ subiūgiᵘ p̄fcō madati vo-
lit̄ ꝯsuati i' At iᶜ dixᵗ ad eū In lege
q̄d scp̄.ēētum ad p̄ᵐ Sciꝫ ē ꝙ boni
p̄niarū ꝯg̊tu pt dupᵘ ꝯmedari Vnoᵒ
p̄ʳ utilitatē p̄niae eiꝫ Alioᵒ p̄ʳ desi-
derium exsp̄ctanciū qui cāt absentia ma-
xime si exspectantes fuerit vi ꝯmē-
dabiles ꝛ valētes Et hᶜ uno ꝯmedat

hꝫ saluator boni sue p̄niae p̄ᵒ n·co-
mēdat rpm ex bn̄ficio videnū dices
Bti ocli 2ᵒ ex desidio exsp̄ctanciū ibi
Dico vō Comendat g̊ p̄ᵒ rpm ex
bn̄ficio videāu cū dᵗ Bti ocli q̄ vi-
det q̄ vos videt̄ Vbi adūtendū est
ꝙ dupᵘ ē btitudo Vna q̄ ia hētᵘ in
re ꝛ h attenditᵘ penes clarā visiōꝫ
dītat̄ in se Et hanc habet soli ꝯp̄hē-
sores De hac xᵒ loquebaᵘ cū dixit
Bti q̄ inaduciāt panē ī regno dī Et
h p̄miatᵘ ill' q̄ in dno moriūtᵘ Apoc
jᵉ Bti mortui q̄ ī dño Alia ē beatitudo
spei que sꝫ q̄s hꝫ spem fīnā de p̄re-
miando ad p̄nia btitudīe Et hᶜ ꝯ̄iut
oībꝫ ill' q̄bꝫ dr̄ aꝯᵗ v Bti paupēs
spū q·rp·ē r̄g·ceᷓ Bti mites ꝛ Et
ꝯuenit ḡr̄aᵘ oībꝫ ill' q̄ madata dei
obsuat sꝫ iᵈ p̄s Bti imaculati ī via q̄
ambulant ī lege dn̄i De hac itaq bti-
tudīe dicᵘ hꝫ Beati ocli q̄ vī q̄ vos vid.
hanc btitudinē opetabat Thobias xem
Beatus ero si fuerit reliq̄e seminis mei
ad videndaꝫ clatatē ihlm Cū aūt dᵗ
Bti ocli q̄ v q̄·v·vī· ꝯ̄tpliceᷓ pt hᶜ
intelligenciꝫ Vna quidē de visione
inferiori qua p fidē illūiati aplorum
ocli videbat ipletū qd' scti p̄phē ex-
spectabat ipledū· et dicūtᵘ ocli
aplorū bti ī cō p̄phetaꝫ sꝫ silō q̄ crisū
viderūt ꝛ nō intellexerūt Alia intel-
ligencia pt eā sat̄ ꝯfōrmis p̄dicte
q̄ ocli hꝫ ex hꝫs q̄ īmediaᵗ p̄cedit̄
Saluator n̄ p̄miserat Abscondisti h
a sapientibꝫ ꝛ prudentibꝫ ꝛ reuelasti ea
puul' H at dices ꝯfirmauit ꝙ occulta
dī sacrāmēta n̄ uo altissima notiᵃ tam
p̄sonaꝫ puul' reuelata reddē btos
in spe illos q̄bꝫ reuelauᵘ Et quod
discipulos t̄p̄ puulos ꝯ̄ illa reuelacōe
ꝯmedat ꝛ notiᵃ d· Bti ocli q̄ vid·q̄ v
Silō eni ꝯ̄sōs ꝯsōꝯie iᵃ sacrāmēta q̄ reue-
lauᵘ puulis q̄bꝫ me ꝛ p̄rēꝫ reuelaui
Aᵃ intelligeᵃ pt oē ꝙ ī cluda ꝫ hꝫ ali-
qualit' visio corpal' ut sit sēs ꝯ Beati
ocli tā intelles q̄ corpales q̄ videt
q̄ vos videt̄ hᶜ ē q̄ intelligiᵗ ī me

misterium incarnatois. ꝛ corpales
q videt ext̄ glyuāt⁹ ipas psentes
ꝛ cū hᶜ videt spacoes pntes a me sꝑ
q̄ indicit diuitate latētes hᶜ n̄ mo
pt d' x̄ visiōe intelligi exultasse illū
seuē symeonē cū dixᵗ Viderunt ocli
mei salutare tuū hᶜ est mō viderunt
illi d' q̄bꝫ dr̄ Jo. j. Et vidim⁹ glām ei⁹
q̄ī vnigeniti a p̄re Deinde cū subdit
Dico n̄ vob' q multi r̄ges ꝛ pph̄e ꝛc ma-
nifestat⁹ desidm exsp̄tacōm ut ex
hᶜ quedet bonū sue pnac Cū eī
aliq̄ desidat' ab infirioribꝫ l' leuibꝫ
psonis vel' est ab hyis q̄ sᵗ sub'a passio
nibꝫ pctōꝝ desidia istoꝝ ut tales sᵗ
nō arguūt nobilitatē n̄ᶜ bonitꝫ in
re desidāta eo q tales plꝫ appetunt
bonū appns q̄ꝫ existēs Cū qn̄ aliq̄d
vehemēt desidat' ab ill' q̄ illuiat sūt
noti a vitatis. q̄ ornati sᵗ hītu sātatis
q̄ est statū excellētes tenēt ī regno
mūdi taliū desidia quedat bonū
desidātu. q tales ī desidando sꝰ q
tales sᵗ nō deviat a bono vēo Et hoc
mō quedat xᶜ bonū pnac sue q̄a ē
desidātū a vuᶠ illuiatis quātū ad noti-
ciaꝫ vitatis Jd̄o pmittit Dico n̄ vb q
multi pph̄e Jtm q̄a ē desidātū a viris
pfectis q̄tū ad excellēciaꝫ dignitatis
Jd̄o adiungit Et r̄ges Jt̄ q̄a desidātū a
vuᶠ ornatis hītu sātatis Jd̄o Mathe⁹
loco r̄gū posuit iustos dicēs multi pph̄e
ꝛ iusti Et n̄ūo vnū istoꝝ p aliēo po-
nit' q̄a illi vei reges sᵗ qui p iusticiaꝫ
se ꝛ alios r̄guūt ꝛ cc̄ Jlli vō vē iusti
sᵗ q̄ sᵇ ꝛ alyꝫ ꝑsstendo vita ī oibus
recta tenēt Et hᶜ bn̄ insinuat Bed'
d' Mathe⁹ appās pph̄as ꝛ iustos appl
lat pp̄i n̄ sᵗ r̄ges magni q̄ teptacōi
num suaꝝ motibꝫ nō qsenciendo nec
succūbē s̄ r̄gendo pee nouert At
tendend⁹ ē q cōm dᵗ pph̄as ꝛ iustos
voluisse vidē q̄ videbāt apli nec tam
viderūt Et silit' audīe q̄d' apli ꝛ tū nō
audierūt Cū d' hᶜ mō vcen̄ sunt Jpi n̄
a lōge cū pspectum ꝛ ī enigmte pūcia
x̄ ī carne aspicietes ꝛ eā ītelligent⁹

uītiaꝫ hūane salutis sūo desidio cu-
piebāt videē cū pntes Vn̄ clabat Da'
Ostende nob dn̄e mīaꝫ tuā ꝛ salutare tu-
ū da nob Et ysaias vt dirūpēs celos
ꝛ descendēs Doctnā ei⁹ nouerūt
salubre ꝛ io desidābat eā sūo studio
Cū qm̄ ipoꝝ ī tpe adhuc nō venerat
plenitudo tpis q̄o deꝰ hō fi'ī disposuāt
io n̄ᶜ viderūt n̄ᶜ audiuert lꝫ mistm
x̄ futurꝫ p spm̄ s̄ edocti psētis qdo
cognouissent ut dᵗ Cris' Gl'e scda
ps p̄n' Et ecce q̄dā legisꝑitus ꝛc-
Jn q̄ describi affecta⁹ pnūs apparet
desidati Vbi qsidāda ē pmo psone
qdico ꝛ° dubꝫ intzoga° Considēacio
quid' psōe qclūdit lr̄alē noticiaꝫ legis
sr̄pbaꝫ claroꝫ mētis ꝛ sitātaꝫ ītencōꝫ
cord' Cōplūdit gō p° qdico psone
litt̄ālē noticiaꝫ legis ac q̄ dr̄ Et ecce qd'
legisꝑit⁹ vba quid' legis tenēs sed vim
legis ignorās Cū n̄ dᵗ Ambᵒ sꝑ luca
Jste n̄ d'mo coꝫerat q̄ ignorās in-
sticiaꝫ dei ꝛ suā volēs qstitue iusticie di n̄
sᵗ subiecti Et itm̄ d'ill' Cū dicetes se
sapiētes p noticiaꝫ lr̄alē legis stulti facti
sūt pp̄ ignācaꝫ spūal' intellcꝫ eiusdē
Cōplūdᵗ c° psonal' qdico sr̄pbā cla-
rorū mēt' pp̄t q̄d' addᵗ Surrexit ut
cla° quā hēbat intꝫ māfestet' per
eleuacōꝫ corꝑ exterior' Cōplūdit t̄cio
sitātaꝫ intencōꝫ cord' q dr̄ Teptans
cū Sic tēptat° ab āquo aliquid bono
capit Et io iste tēptator sub desidcio
vite et'ne habēde palliās intencōꝫ
suaꝫ q̄ī blandic° ꝛ lauda° xp̄m dicat
Magr̄ q̄d facie° vitā et'na possideb-
potuit āt hꝫ qto mouī ab isto legisꝑito
pp̄t vba q̄dāꝫ q̄ pmiseāt xp̄m dicēs
Gaudete aūt q nom̄a vr̄a sr̄pta sᵗ in
cel' vl' ex hᶜ q dixāt spēat' dixit Bīi ocli
q̄ vi ꝛc Veꝫ q̄m p̄usa cāt ītēcio hui⁹
tēptatoris io ad malū sūe ordinabᵗ
suā intzogacōꝫ Ad hᶜ sꝫ ut eiusdē
audiens quō possidēt vitā et'na noua
viaꝫ ad hᶜ instituēt sic noua videba'
pdicācē doctnā Ac p hᶜ legisꝑit⁹ ca-
lūpniari possꝫ xp̄m ī hyꝫ que pdicaᵃ

ptinet ad salutē doce ḡra moysi vl' forte io interogat q̄d faciet hr̄et vitā etnā ut silendo se leg' ignaru interogatu a xp̄o de lege respondet recte legis p̄cepta ⁊ p h' laudat' ut prudens ⁊ legisperitus Nec d' alio indicat facie q̄tor q̄ d' vita etna ꝑt duo q̄ q̄a sciebat xp̄m loq̄ frequet d' vita et na ill' q̄ sequebant xp̄m R̄o ut q̄dā silet salutez q̄a q̄ntur d' ptinētibus ad salutez Sc̄z 3ª ps pn̄cip̄ At ie dixit ad eu In lege q̄d scriptu ē In q̄ describit' p̄ſito mādati veliut q̄ſua ti Cn̄ q̄a ptē tal' ordo q̄tinet' Nō ñ p̄º q̄tinētie legalis interogacio R̄º sufficiencie eiusd explicaº i Ille au R̄º explicacō' is approbaº i dixitq i Recte R̄º q̄s p̄xi' sit hom declaraº i Ille at volens vel sic p̄º pitus de q̄tinētia legis interogat' In p̄mº R̄º legis sufficiencia explicat' i Ille aut R̄º illius explicaº approbat' i dix' illi Recte R̄º q̄s sit m p̄x'ms declarat' i Ille at p̄º go legisperitus d' legis q̄tinencia interogat' ꝑt q̄d s̄ sc̄z ihs dix' ad eu In lege q̄d scriptu ē quo legis interogat' aut ut ex sua respōe colliga' quā vitā etnā possidat vl' ab ea excluda' Et io d' Glo q̄ xp̄s interogat q̄d scriptu ē ut ex suis responsis vl' iustificet' vl' dānet' Verū nō simpl' interoga' q̄ scriptu ē s̄ adiungit' In lege ut ex hoc fallaciaz teptatoris excludat Intendebat n̄ iste teptator ali' audire a xp̄o q̄d nō q̄tinet' in p̄ceptis moysi Et io xp̄s r̄mittit ad lege ostendens q̄ lex q̄tinet q̄d obſuatu p̄ducebat ad vitā d' qua iste q̄sierat Deinde cu dixit Ille iudeus dixit Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo ⁊c explicat sufficiēcias legis vbi opcet videre hui' p̄cepti q̄tinenciaz sufficiēciaz potēciaz ⁊ diffenciaz Cōtinenciaz quid' q̄a Ex toto corde ex tota aīa ex tota mente ⁊ ex oībꝫ vibꝫ et iubet deū diligi Ex q̄o n̄ totū hoīem ⁊ oīs vires eius dilecōe dei s' vendicat nullus locꝰ r̄linq̄t' i hoīe ad diligend

aliq̄ q̄d spectat di dilectioni Semper n̄ minꝰ diligit' deus qui aliq̄ nō relatu ad eius dilectioz amat' Ꝓpt' q̄d bene dt Augꝰ i li. sol. Minꝰ te amat qui aliq̄d tecū amat Ergo cor hoīs diuisū sit p amores ut sic deū diligat ⁊ cu hoc amat aliq̄ q̄d ad deū nō refrat nec ordinat Iste nō implet q̄tinēciaz hui' p̄cepti Et io bn̄ dt Basilius Cū dicat' tota aīa nulla p̄te no' recipit scdm Naz q̄tinētiaz dilecōis i infimis expēdens plano h' ti nichil a toto deficiet Sicut vase aliquo liquore pleno i quod emanat foris itātu minꝰ ē plenitu dinis d'rogat Sic et aīa i q̄ntū emanauit ab ipsius dilecōe ad illicita i tantū minꝰ ē amorez diuinū Vltiꝰ q̄ dt ex oībꝫ vibꝫ t. sit q̄dāz vehemētē conatū ad deū diligendu q̄tinēcia istius mandati Vnd Theophilus h' go intelligē q̄ oportet nos oēm virtute aīe diuino amori subicē et oc vilit ⁊ nō r̄misse Vn addit' Ex oībꝫ vibꝫ tuis Sed quid significat i dilecōe di ista disticio ex toto corde ex tota aīa ⁊ toto q̄ sic hō ꝑt gradū nobile quē tenꝫ i rebꝫ hꝫ i se virtutez vegetatiuaz q̄ p̄cipue viget i corde Virtute sensitiuaz q̄ viget i aīa Vn aīatu ab aīato p̄cipue dimosat' sensu R̄º hꝫ virtute racionalez ⁊ itellectiuaz q̄ viget in mente Et q̄m q̄nꝫ viuꝰ sentiꝰ ⁊ intelligiꝰ ad di amorez r̄fere debēꝰ io dicit Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo ⁊ ex tota aīa tua ⁊ ex tota mente tua Verū q̄m oēs iste virtutes sil' collecē debent viliter ad deū ordinari io adiungit' Et ex oībꝫ vibꝫ tuis Et h̄ expositio pot' hīri ex dictis Greg' Nisseni Aliꝰ pot intelligi ut p totū cor p̄ntes q̄d r̄ſpondꝫ appetitꝫ i desidāl' intelliga' sic deū amari ab hoīe ut i eo nō r̄maneat amor auaricie ad res tp̄ales P̄ totaz aīaz ap' quā resultat q̄p̄hensibl' virtus ad delectabilia gustꝫ ⁊ tactꝫ intelligat' di amor sic occupare aīaz ut nulli p̄ue delectacōi relinquat' locꝰ P̄ totā mentē ap' quā r̄ſpōdꝫ queda eleuaº hoīs

sup se intelligit di cor sic desiderii
ab hoie ut i ipo solo totalit gloriet
Ut sic p totu cor excludat auaricia p
totaz aiaz carnis ocupiscencia p totaz
mente supbia z vana gla Et hec
expoicio insinuat i dictis sci maximi
epi sub his vbis Cu hac go intencoe
trina ad deu dilcoez lex pcipiat ut
auellat nos a trina mudi habitudie q
respicit ad possessioes ad glaz et ad
voluptates in qbus tptacio e et cristus
Alio pt intelligi Ex toto corde et sic
exponit glo mt 22 Ex toto corde tuo
id e ex toto intellcu sine errore ex to
aia i tota volutate sine odiccoe ex
tota mete i memoria sine oblivioe Ex
oibus at virib3 e addit ad exprimendu
vitem conatu quo intrinsece z extrinsece debemus
fi ad amore divinu Sic go hec pcep
ti hui otinencia Tercio optet vide huius
pcepti sufficiencia vbi adutendu e q 4 a
sola st diligeda ex caritate q pnt ptici
pare felicitatez eternaz vl' ipaz hre per
essencia Cuius racio ad pns pt tradi ex hoc
qd dr ab aplo i Cor 13 Caritas nunq
excidit Si go habit e ppetuus z for
malis racio eoz reflectu quoz e habitus
de3 ee ppetua Cu a go tu eas ppetuitatez
ht et diligibilia ex ipa debet hec hre
q sunt ordinabilia ad eternitate in qua
possunt pcipe illud bonu qd eius oi respicit
p sic vom quatuor diligibiles Talia
at no st nisi ta sca deus q ht bonu
illud p essenciam pe ho q diligit et
hec qntu ad aiaz pn cipaliter deinde qntu
ad corpus i qntu erit fctu icorruptibile
Tercio e q pt pticipare cu eo id bonu sc3
pxim Scriptura go dilecoez di sui et
pxi sub pcepto ophedes dt Diliges
dnm deu tuu z pxim tuu sic terpm
sufficient regulat hoiez qntu ad ea
q diligenda st ex caritate Quarto oz vide
hui pcepti potencias Nam vr impole
q i hoc mudo ho ferat in deu toto corde
tota aia z tota mete Cu ei eius intencio ad
multa distrahat q impediunt illa ta
intensa dilecoez dei Dicendu ergo e
q pceptu de dilige deu ino pdicto
ad hoc datu e ut ho conet z ichoa
tiue incipiat ipum pficere z ea q impe
diunt eius ipleccoez studeat a se abdicare
Ad hoc aut faciedu ht multa adiutoria
Pmu e queda vis seminaria q plantata
e in nobis a na dilige di bonu Na
cim bonu amat z appetit z io ma
xime bonu e maxie diligendum
Secundum ad hoc adminiculus e multoru beneficioru
recepcio Tam n racio q na dictat
nos debe dilige bnfactores Cu go deu
habeamus tantu bnfactore ut ab ipso
acceperim omia sumus nimis deceptio ip dilige
eo mo quo pceptu e vn bn dr om
ethi ca que hoibus ad deos e amicicia ut
ad bonu superexcellens bene n feceret
Aliter at dici posset q aliqd pcipit ut
omni tpe fiuet sic sut ea q pcipiunt
i pceptis negatiuis Aliqd aut pcipit
ut p loco z tpe obsuetur sic st ea q
pcipiunt i pceptis affirmatiuis Cu a go
hoc pceptu e affirmatiuu Et io eius obs
uancia de3 sic intelligi ut sc3 ponit eo
qd pt cor cogitare vl aia desiderare
vel mes recordari vl vires opari Dei
dilecoi no deserat Vel aliter dicendu
est q aliqn aliqd pcipit ut obsuetur ali
qn aut ut desideret ho ee i statu illo
i quo possit illud iple si tribuendat fa
cultatez eius p aliquo statu Quamvis
go i hac corruptibili vita ho no po
ssit pceptu pdictu sp iple tn vtilr
datu e ut videt ho q i hoc statu
succubit z a potencia ipledi ipm de
ficit desideret ee in statu i o felici in
quo ipm otinuo poterit iple Potest
ei exsequedi mandatu de pxi dilecoe
videt ho hre ex natura Vn Lucillus
Hortat at a do potencias ad hoc exsequedu
mandatu Nos aut no nouit quin ma
suetu z ociuatiuu aial e ho no at
solitariu z silvestre Nichil n ta pxim
e nae q3 admoicoez otinere z mu
tuo idige z ociuatiu dilige Quo ergo
pcreuens nob dns tradidit semina
bonu genus at fructus requirit

Co optet vidē hor̄ pceptor dicas q̄ ē
q̄ in pcepto dil̄co nō limitat̄ modus
sed dicit̄ ex toto corde tota aīa tota mēte
et oībȝ vibȝ Precepto sui et pxi ē pfixus
modus sȝ sicut teipm Ea dicta vō ptē
accipi ex hys q̄ sup̄ dicta sȝ Et cum
caritas respiciat bonū beatificū Sic
pmū et nūm diligibil' ic dȝ diligi sine
fine nō q̄ illā bonitatē habȝ sine
fine hc ē dūs deus Et ic fine nō q̄
pt eā pricipalē finē et iste ē q̄libȝ
homo et cel ei pxiū Deinde tñ cō-
cludit Duxit illi Recte rñdisti post
approbacō rñsionis In qua dd' approbacē
et quēntū et qēn rñt saluator Quen-
ti quid' qa temptator erat et ideo ipi sē
rñde ut fallat ipsi astucia qprimat
qa ad hc ut vitā etnā heat suffitus
dr ea obsuācia mādatorū Et qm
d' vita etna acqrenda sacl fit qū
pfectū it' regni celest oudr dilco
dei et pxi Et io aut hoc fac et viues
vñ colo pfectū it' regni celestis oūt
dū legispito d' dileoe di et pxium
supra ppoūti rñt hoc fac et viues Et
Deinde tñ dr Ille at volēs iustificare
se ipm Ubi sit pxiū hoi declaret ubi
tal' ordo ab eorū tñ suat pmo cm de-
scribit qtoȝ supbiēt In pmo 2o pa-
bolaȝ satisfacit i' Cusponcō at ic
3o adaptacōz cōcludet i' cls hoīu
tam vere go dt sic Ille aut volēs iu-
stificare se ipm dixit ad ihm Et qs ē mē
pxiū Ille legispitus putabȝ se adeo
iustū sapientes et pfetū q̄ nō estima-
bat se parē habē Et io interogat qs
ei pxiū q̄ posit ei cōpari i iusticia et
sapia et pfectōe cū pxiū dicat qua-
daȝ cōlitateȝ cōparacōe Et hc forte
estimauit d' se ex ubi dūi dicet sup̄ rcē
iudicasse vñ dt Cirillus laudatus
legispitus a saluatōe q̄ rcē rñdisset
i supbiaȝ prupit ultm b' pxim pu-
tauit ee qi nq erat ei i iusticia cōparando
Attendendū ē h' q̄ supbia et ypocrisis
vicia sȝ b' valde inuicē affinia et ideo
omni facilē nascitur ex alterō Unde

legispitus iste q̄ pus erat ypocrita p
simulataȝ qstōȝ ex q̄ ad temptandū dūm
accessit p ppaȝ reputacōȝ i supbiaȝ
elatus ē vñ Cirillus Conuenit u eū
qpanio alienati vicia et fallacia qua
temptando qsierat ad arrogāciam
lapsus Attendendū 2o q̄ tā supbia qȝ
arrogācia ocliȝ hēt obnubilacē inta-
lē Et io legispitus q̄ ex hys q̄ legāt
xpm cognoscē debebat p sibus et
ypocrisim ita obcecatus fuit ut q̄ nō
deū sȝ hoiez tm̄o existimaret et in
tantū rōe puatus ut quē homiez
qfitebat pxim nō putaret vñ Glo
cum putabat se nō aū deū sed tm̄
hoiez sede nt ipm quē ingitm vōt
pxim recognosceret Et vē ignorat se
habē pxim et cōlez i iusticia qa nō
credebat in xpm sic dt Amb Cū aut
xpm nesciat legē ignorat illā veritatē
qua lex pnūciabat ventūa Deinde
cū dt Cusponcō at ihs Adiungit
pabolaȝ satisfaciet In q̄ sb silitudie
hoīs descendētis ab ierlm i iericho et
cadentis i latrōes q̄ despoliatū pla-
gis impositis semiuiuū i linqntes abierūt
sicut pmi hoiez spoliatū gratys i naturalibȝ
a demonys vulnatū Sȝ cū tā sacerdota
q̄ leuita nullaȝ nō pīante q̄ tm pxi
debebat ee vulnato tā pr gens q̄ȝ
israhelita erat sic ic vulnatus qm
ppt officiū qa eis cōmissa erat cura
ipi gubnaudi Samaritanus autez
prauite nuaȝ vulnato i q̄o erat tm̄o
similitudo natue et cōpassio nūc Concludat
ex hys q̄ pxim efficiat nō ppinquitas
generis nc dignitas status sȝ potiȝ cōmu-
tas nāe et utilitas indigencie Ac p
hc sicut nq ē iut pdictis a q̄o vulna-
tus exaudit ita nq ē qui pxius iure
debeat reputari Dicit go hō qdā
sȝ adaȝ et i ipo totū genus huanū ab
eo p vim nāe ppagandū Descendit ab
ierlm i iericho i a visioe pacis etne
q̄ sȝ p ierlm q̄ interptat visio pacis
Descendit appetēdo infiora boa in
defectus multiplices petōȝ q̄ d'sius p

vicibus innuit q̃ minpetrat luna a lumine
deficiens quia solem non aspiciat. Ita adam
in defectum peccati et gratie carentiam descen-
dit quia solem diuini luminis per inobedientiam non
aspexit. Et incidit in latrones i. angelos
noctis et tenebris q̃ merito dicuntur latrones
qui latentes et quod aliorum est rapientes. Et
eciam despoliauerunt eum donis et gratuitis qui
vestibus comparantur quia gratis a deo collatis.
Et plagis impositis i. in uulneribus homine
vulnerato abierunt s. non a temptacione
cessando. Semiviuo relicto. Vel sicut
Augustinus exponit de quibus eciam ... Spolia-
uerunt eum inmortalitate. et plagis impo-
sitis peccata suadendo siue relinquendo prom-
titates ad malum. relinquerunt semiuiuum
quia ex parte qua potest intelligere et cognoscere
deum viuus est homo. Ex parte qua peccatis contabe-
scit et premitur mortuus est. Vel semiviuus
relinquitur quia liberum arbitrium habet homo
vulneratum in tantum quod ad eternam vitam per se
redire non potest. tamen sua dampna potest cognoscendo
sentire. Sic i. e. q̃ relinquitur semiuiuus
genus humanum quando sic vulneratum spoliatum
et semiuiuum iacebat. Accidit ut sacerdos quo-
dam descenderet eadem via et viso eo preter-
ivit. Id est sacerdocium legis quod incepit ab
aaron non potuit humano generi lapso
subuenire. Vidit quidem eum qui defectum eius
et peccatum cognouit sed q̃ videre potuit sa-
nare non valuit. Similiter et leuita cum esset
secus viam et videret eum pertransijt. Id est lex
moysi insinuata per leuitam et eius gubernacionem
visio per eundem facta vidit quid peccatum hu-
manum genus potuerit. Id est per legem cogno-
sci, ut dicitur Ro. 8. Id est erat secus viam id
est iuxta veritatem in lege descriptam sed curare
ipsum sanare non valentes gemendo
pertransierunt. Samaritanus autem quidam id est
christus qui fertur per samaritanum qui interpretatur
custos. De quo dicitur in psalmis Nisi dominus
custodierit ciuitatem. Et faciens s. in carne
assumpta. Id est ut dicitur in Actibus Cum pertran-
siuit benefaciendo et sanando omnes oppressos
a dyabolo. Venit secus viam. Id est factus est
homo mortalis susceptione vicinus
est et fuit secus viam humane nature per

carnis susceptionem. Sed tamen fuit extra viam
per custodiam culpe contrariam. Sicut per de
ipsa dictum est in psalmo Beatus vir qui non abijt
in consilio impiorum et in via peccatorum non stetit.
Sicut ergo christus factus est homo carnis
susceptione vicinus ita et nunc collacione
nostre fidei vides eum in via motus est. Et ima
gines humani generis tanti vulneratum
delictis et spoliatum graciis misertus est
ei compassione. Appropinquavit eidem et sacramentis
euangelice gracie. Alligavit vulnera eius s.
generis humani. Infundens oleum id est ebue-
do spem venie qui infundens oleum nunc.
Et vinum hoc est sermonis dilectionis ad bonum
operandum. Vel infundit oleum promittendo
remissionem peccatorum et regnum celorum cum dixit
penitenciam agite appropinquabit enim regnum celorum.
Vinum autem infudit terendo timorem ex for-
midine comminacionis iudicij et pene cum
dixit Omnis arbor que non facit fructum bo-
num excidetur et in ignem mittetur. Et hec est
exposicio Ambrosij dicentis Sic oleo fouet
in remissione peccati sic vino compungit denun-
ciacione iudicij. Vel infundit oleum per con-
solacionem mansuetudinis siue humanitatis.
Vinum autem per excellenciam operum deitatis.
Et imponens illum in iumentum suum. hoc est
corpus suum. Id est peccata nostra ipse pertulit
in corpore suo ut dicitur i pe. 2. Vel imposuit
eum in iumentum suum qui hominem fecit credere
sue incarnacionis misterium in ipse non dicitur in v8.
Ut iumentum factus sum apud te et ego semper
tecum. Vnde Augustinus de questionibus euangelij Iumentum
est eius caro in qua ad nos venire dignatus
est. Imponi iumento est ipsam incarnacionem
christi credere. Sic autem assumptum hominem per fidem
vel remissionem peccatorum factam in baptismo.
Duxit illum in stabulum id est in ecclesiam
que lassatos ac vulneratos et a latronibus
spoliatos recipiens reficit donec in patriam
reuertatur. Et bene dicitur ecclesia militans sta-
bulum et non domus quia sic recipit viatores
ut fetorem non careant delictorum nec ipsam
quasi existentem patriam sed potius adhuc viam.
Vnde Glosa Hic domum sed stabulum vocat quo
nomine inscias et fetores hic vite significat.
nec homo in hoc exilio tempore in patria gaudeat

Sed quia ductus ad eccam per fidem et
fidei sacramenta ivet tamen immediata sa-
nitatem quam multiplicata i(n)venit Ideo bene
subiunctum est Et curam eius egit Egit ergo
curam in eum homo voluntate ad stabulo
curam cum eum premonuit ut precepta con-
templaret que accepit Et altera die id est
die ascensionis sue vel altera dies est qua
homines sanati post gratiam dimittit operari
pro libero arbitrio et vivere sub regimine cor-
que in ecclesia sunt prelati Et hoc est quod subdit
protulit duos denarios et dedit stabulario
duo denarii sunt duo testamenta vel duo
caritatis precepta vel fides divinitatis et
humanitatis que dantur stabulario quando
cuilibet presidenti vel doctori ex officio in ec-
clesia committitur cui quidem officium est
commissa cura subditis vel ipsis gubernandi
Et ideo ei precipitur Curam illius habe Et ne
immissa hoc faciat sed potius convertatur
ad plures operandum quam sibi ex officio videtur
incumbere adiungitur Et si quid supererroga-
veris ego cum rediero reddam tibi Superero-
gavit paulus qui ad corinthios scribens
ait i ad cor vii De virginibus preceptum
domini non habeo consilium autem do tamquam misericordiam a
deo consecutus Iterum supererogavit quando
predicans evangelium propriis manibus acqui-
rebat victum cum tamen liceret sibi ab hiis
quibus predicabat necessaria vite accipere
Supererogant doctores ecclesie qui novum
et vetus testamentum ad utilitatem fidelium
conantur exponere et ideo hii omnes retribu-
tionem accipient in futurum Expositio
predicta supra est de dictis Augustini in libro
de questionibus evangeliorum Deinde cum dicit Quis
horum trium tibi videtur etc describit adapta-
tionem concludens In qua adaptatione ponitur
primo ponitentis cum fuerit Quis horum
trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit
in latrones Secundo adiungitur valentis occurrens
responsio At ille dixit Qui fecit misericordiam
in illum Tertio subiungitur instructiva conclusio
cum addit Et ait illi ihesus Vade et tu fac si-
militer In qua quidem conclusione demonstrat omnes
homines proximos indicandos cum exhibendum
est eis officium si indiget Et quia
nullus est homo cui sit nunc beneficium tem-
poralitatis denegandum quia ideo nullus homo
a proximi ratione excluditur Sicut ergo
mandatum de proximi dilectione omnes obligat
ut nullus possit ab eo absolvi propter igno-
rantiam dicendo Quis est meus proximus cum
omnis homo secundum conclusionem hic positam proximus
sit ostenditur ac eidem nunc beneficium pro
loco et tempore sit exhibendum Quod nobis
adimplendi gratiam donare dignetur ille qui
se misericorditer exhibuit homini sauciato
Ihesus xristus qui est in secula benedictus Amen

Dominica decimaquarta

Factum est autem dum iret ihesus
in ierusalem transiebat per samariam
et galileam et dum ingrederetur
quoddam castellum occurrerunt ei decem viri
leprosi Luce xvii Natura divina est corpori copu-
lata conformiter est quod per similitudinem rerum
visibilium ad cognitionem invisibilium perdu-
catur Quod bene ostendit apostolus Ad Ro primo
cum dicit Invisibilia dei per ea que facta sunt
intellecta conspiciuntur Sicut ergo deus invisi-
biliter sanat interiores infirmitates mentis
Ad hanc sanationem notitiam perducit multos
homines considerando et intelligendo modum quo
confertur medicina sanitas corporalis Et
hic est quod in presenti evangelio ponitur et devo-
tio supplicantium et ipsius xristi obedientia
sanandorum beneficium sanitatis recognitio
illius qui gratus extitit sanatori redar-
gutio ingratorum et perfectio devoti Ad
hoc autem ista ponuntur per ordinem in descrip-
tione corporee sanitatis ut mens huma-
na intelligat quod spiritualis sanitas
accipitur per devotam supplicationem per
condescensionem et per humilem subiectionem
qua collata debet sanatus esse gratus de
beneficio Nam ingrati merito redargui
et grati merentur in beneficiis amplari
Sic itaque predictum evangelium habet quatuor partes
Primo describit modum sanitatis collate In prin-
cipio affectum virtutis rogantis ibi Qui steterunt a longe Ter-
tio excessum voluntatis largientis ibi Et ait ille Iterum
quarto perfectum meritis devoti ibi Ait illi Surge
Describit itaque primo modum sanitatis collate Circa quod
primo introducitur descriptio loci:

R° desiderium bñficiꝝ descripcio igit
2° ogtio defcus ꝑpu locu poit sub
3° postula° bñficiꝝ hys v̄bꝭ Factum
ē du iret ihc i ihrlm trãsiebat p media
samariã ꝛ galileã hoc at factu ē
no casualit̃ ſ; potiꝰ ad ꝑpositũ ut du
p ista loca trãsiret optũ tẽpꝰ sue piac
exhibẽt illꝭ q̄ suo bñficio indigebãt
sꝫ leprosis Et signãt̃ tñsit int̃ samariã
ꝛ galilea Sic n. dt̃ Theoph discordia
erat int̃ samaritanos ꝛ iudeos Vt ergo
ꝯiuncet qꝛ vult eos ad pacẽ rducẽ per
fidei vnitatẽ int̃ vtrosq; tñsit ut
vtrosq; ꝯpingit i vnũ Deinde cũ
dt̃ Et cũ ingrederet̃ qddã castellũ oc-
currerũt ei x vi leprosi q̄ ꝛ steterũt a lõge
Describit̃ desiderium bñficiꝝ xpo enim
ingredientẽ castellũ ꝑpt̃ hꝰ solũ x
vi leprosi occurrũt eidẽ qꝛa desiderãt eiꝰ
bñficiꝰ ꝯseq̄ sanitatẽ Isti n. ꝑpter
iudiciã morbi ex quo habitacioꝫ
hoim̃ inhãbãt̃ ꝯs sil'itudinẽ faciẽ-
bꝫ ꝯmitas atꝫ iformitas pacꝭ Et sic
dt̃ Theoph ꝑstolaba̅t̃ tñsitũ ihu sollict̃
donec adveniẽtẽ xp̃m videẽt desiderãb
sꝫ ab eo ꝯseq̄ sanitatẽ Deide cũ dt̃ Q
steterũt a lõge i. describit̃ ogtio defcꝰ
ꝑpu Nã ideo delõge steterũt qꝛa rputa-
uerũt se imudos ꝑpꝰ eminẽtẽ acce-
dẽ ꝛ tãto dño appinquare vñ Theophꝰ
Steterũt a lõge q̄i verecũdãb d' imũ-
dicia q̄ eis iputabat̃ Putabat eñ
qꝛ xp̃c eos fastidiẽt ad modũ aliorꝫ Et bñ
ꝯgruo ꝑpu defcꝰ seq̄t̃ ad desiderium
bñficiꝝ qꝛa q̄ meliꝰ sui ꝯsat defcũ
auidiꝰ dꝫ desiderãre rnectiꝫ bñficiũ
Deinde cũ dt̃ Et leuauerũt vocẽ suam
dicẽꝭ Ihu preceptor miserere nr̃i Des-
scribit̃ bñficiũ postulatũ i. sanitatẽ
Et h postulat̃ cũ vehemẽti desiderio qꝛ
leuauit vocẽ suã magnũ eñ clamor
intẽdu signũ ē magni desiderij Vt qd'
dicebꝫ ꝑs Dñe deꝰ salutꝭ mee in die
clamaui ꝛ nocte corã te Vbi vehemencia
sui desiderij ad salutẽ ꝯsequẽdã expressit
Postulat̃ eñ ista sanitas cũ fidelĩ
aīo eñ dicunt Ihu preceptor Ecoh' aũt
qꝛ nõ assenciunt eũ ut mortalẽ ſ; ut
saluatorẽ qꝛa ihm Et ut dñatorẽ
qꝛa preceptorẽ cũ sui fideles ostẽdũt
vñ Theoph Nõ simplicit̃ obserũãt nec
rogãt eũ ut mortalẽ vocãt eñ eũ
preceptorẽ i. dñm quorũ pene videtur
hic opinari dñm Postulat̃ eñ h sanitꝰ
cũ sermõe pio cũ dt̃ miserere nr̃i Et iste
sermo eis ꝯpetit qꝛa ꝑpt̃ eos qꝛ ꝑpꝰ ꝑpũ
qꝛ rogant ꝑpt̃ eos quid' qꝛa erãt i
miseria ꝯstituti Nichil at ꝯpeciẽcius
postulat̃ a miserꝭ qꝛ mĩa nã ꝛ mi-
ser' maiore mĩa indigẽt Et ꝑpꝰ illũ
que rogãt ꝯpeciẽꝰ ē talꝭ sermo Nã
ꝑpe ē q̄ ex mĩa q̄ ꝯpassꝰ ē miꝭ mi-
serꝭ factꝰ ē nob̃ vñ dicitur aũ ad
ioseph ayt' i vocabꝭ nõ eꝰ ihm ꝑpe
n. saluũ faciet ꝑplm suũ a pctꝭ eorũ
Clã go postulãt mĩaz ĩvocãs ihm
io dicẽs nomẽ ihu rẽ noĩs ꝑpꝰ sedꝫ
salutẽ lucrauerũt Et sciẽ ē qꝛ ꝯpinꝰ
lõge fuerũt corpe tñ ꝑpĩq̄ sctã sue
affcõe ac deuocõe Clã ꝑpe ē dñs
oibꝫ ĩvocãtibꝫ eũ Deide cũ dt̃ Cis
ut vidit dixit Ite ostẽdite vos sacerdotꝫ
Describit̃ obediẽtia ꝑparata Et h obediẽcia
duo ꝯsinuat ꝛ tm̃ ꝑfigurãt Insinuat
ꝑ° eẽe qꝛ ꝯpꝰ nõ veniat soluẽ legẽ
ſ; adimplere dñ mittꝫ illos ĩe ad sacerdotꝫ
quos lex d' sanitate ĩcepta l' nõ recepta
reliquiebat iudicio sacerdotũ Vnde ꝛ
illũ quẽ a lep' sanauit ayt' s legit̃
ad sacerdotẽ misisse dñs Vade ostẽde te
sacerdoti ꝛ offer mũꝰ qd' ꝑcep' moyses
i testĩoniũ illꝭ 2° ista missio isinuat qꝛ
obediẽs xp̃o iubẽti sanari debebãt eo
eẽ qꝛ ad sacerdotes misit eos se osñsuros
eis isinuat qꝛ pudo xp̃o iubẽti sic sana-
rent̃ qꝛ a sacerdotibꝫ iudei iudicarent̃
Cã' bñ insinuat euãgelista cũ addit Et fcm̃
ē dũ irẽt mũdati st̃ Theoph qꝛ iubet
eis qꝛ irẽt ad sacerdotes nĩl aliud innuebat
ñ qꝛ debebãt curari Tercio at qd' ista
missio ꝑfigurãt ē qꝛ lep' ſ; ꝯtrũ hẽtica
doctrinaz qꝛ istos lepꝛosos pubĩca hẽtica
designãt̃ quorũ oĩum si ad vitatẽ fidei
ꝯuertant̃ deꝰ sic curat qꝛ tñ mĩstris eccie

[i]celuit[ur] offi[ci]um eos regraciandi et fide-
[li]bus ceteris annunciandi Et ideo dicit Aug[ustinus]
[in] q[uestionibus] evang[eliorum] ex sacerdocio iudeorum
[fi]gura fuit sacerdocii quod est in ecclesia
[Le]pra autem vicia per sermonem mi[ni]sterium in
[e]cclesia deus sanat et corrigit doctrina
[u]sus vel inveniendi per sacramenta vel katheci-
[z]andi per sermones ecclesie tributa est Et ideo
[s]pecialiter ad ponitum facies dicit Ambrosius
[her]etica pravitate vel gentili superstitione
[v]el iudayca perfidia vel fratrum scismate
[qui] dei graciam mundatus caruerit necesse est
[u]t ad ecclesiam veniat colorem fidei veru[m]
[il]lius ostendat vnde paulus ad
[A]naniam Cornelius ad petrum mittitur
[ce]tera vicia deus in ecclesia per se ipsum sanat
[S]ecunda pars vn[us] autem ex [illis] de-
[cl]aratur affectus vnius [illegible] et grat[ias]

[Pri]mo est cognicio beneficii | ubi | vnus autem
[Secund]o expressio laudis | | Regressus
[Terci]o reverencia mentis | | Et cecidit
[Quart]o convenientia vocis | | Gracias ag[ens]
[Quint]o despectio gentis | | Et hic erat

[P]onitur ergo primo despectio beneficii cum dicitur
[V]nus autem ex eis ut vidit quia mundatus
[In] domo dei hec exigitur a creatura
[u]t recepto quod gratis datur cognoscat
beneficium recognoscat Nec debet recipiens
negligens esse in cognoscendo vel oblivi-
[osus] de congesto quinymmo debet intendere in
receptum ut donator sit statim graciarum actio
[s]ed mundo sue gratitudinis virtus est laz-
[a]ro et non per ingratitudinem ab eo divisus
[es]t quia vnionem mundo de esse unus ipse
[e]t intra unitatem fidelium positus cum
[in]tellecto suo creatori unitus est et ideo mundo
[e]t unus Vnus autem ex illis ut vidit quia
[mun]datus est Vidit quidem qui per gratitudinem
beneficium recognovit Vidit eciam quia mun-
datus est ab ipso cuius voce tanti beneficii totum
[at]tribuit caritate diligentem Deinde cum dicit
[R]egressus est ponitur expressio laudis Con-
gruum est ut omnes res que ab aliquo principio
procedunt ad suum revertantur principium quatenus
[s]ic [illegible] quod bonum datum est Ecclesiastes i Ad locum
[u]nde exeunt flumina revertuntur ut iterum
[flu]ant Et si hoc competit rebus carentibus

racione Multo magis competit creaturis racione
utentibus ut accepto beneficio creatorem ad
ipsum cum tot laudibus revertantur quemadmodum
graciarum se proponunt a deo consequi et eodem
modo tam magnis laudibus ad ipsum redeant
sicut ab ipso magnum beneficium perceperunt
Ecce bene iste unus deo gratus ostendit quod per-
cepto beneficio sanitatis regressus est cum magna
voce magnificans deum Magna cum vox
magnum affectum denotat unde dicitur que
glosa reddit quia ipsa deus magnificatur Et ideo
dicit Theophilus ex samaritanus in excelsa voce
emittebat benignitas Deinde cum dicit
Et cecidit in faciem suam ante pedes eius ostenditur
reverencia mentis Congruum enim est ut qui
reverencia sit prudens atque humilis tunc
est deo accepta In hoc ergo quod iste cecidit
ad pedes ihesu humilem reverenciam exhibuit
In hoc autem quod in faciem suam cecidit prudenciam
eius mirat[ur] Nam qui retro se cadit non dis-
cernit ipse ubi cadat Qui autem cadit in faciem
suam ubi se prosternat considerat ex prudencia
in suo casu considerat Vnde quod sic dicit hic in Glo[sa]
Bonus in faciem cadit videns quo cadit qui retro
cadit non videt Boni ergo in faciem cadunt
quia humiliant se in hiis visibilibus ut ad in-
visibilia erigantur Mali vero retro cadunt quia
cadunt in invisibilibus ubi non videt que eos
sequantur Hic ergo iste in sua reverencia
prudenciam signat quia cadit in faciem propriam
humilitatem vero signat qui ad pedes domini se
prosternens vel boni sibi attribuit sed bona que
accepit a christo mundo recognoscat Vnum autem
reverenciam mentis tam prudentem quam humilem
exhibitam frequenter sequitur expressio convena-
[illegible] addit Gracias agens ubi sic dicitur
describitur convenientia vocis Congruum quippe
est ut sic iste voce ipsa mediante qui clamando
poterat Ihesu preceptor miserere nostri ita
sanus ab ipso ihesu eidem per vocem propriam gracias
ageret qui sanaverat Deinde cum dicit Et hic
erat samaritanus Ponitur despectio gentis ubi
gens ipsa et inceptio nominis [illegible] [illegible] consimat
Gens quidem samaritanorum satis vilis erat illis
temporibus tamen a diversis principibus congregata et
samariam tam inhabitacionis translata [illegible]
[illegible] igitur quod gens [illegible] fidelis

duoto ꝛ grato homi nl ad di graz pu-
ciendaz pt obce expssit euo ci Et h'
cat samaritan9 Et hc e qd dt Theoph
hir pl qb cõnicë qp nl spcdt queqz
placë deo ꝛ sid' grã pphano pcessit
diuino bomi gerat ppositu Erat qd
nob' isinuat gens d' qua iste fuisse
dicty e Interpta° ei nois istig dqi
nob' sigt Naz samaritanu) interptat'
custos Ille aut nouit prudenter et
hmlit' deo gras age q custos exotis
sui no iauit' sup se tolle' sz teaz illo
a q° recepit q itp hec se deuota mte
ystrauit Sc' 3a ps pu lis Rndes
aut ihs dixit Nonne x mudati st et
noue vbi st' In q describ' excessiu vo-
lutas ingte Vbi erro tia introduat
p° rememoraco bnfici mticorditer
collati 2° redarguco mui euident
ingti i' Et noue v' st 3° discreto scti
velit' manifestati Nõ e recty In°
go rememorat bnficiu misericorditer
collatu dices Rns aut ihs dixit Nonne
x mudati st' Sud collatu bnficiu
indicat hys qui decalo inno ptinet
cia p obseruatõ decalogi qz mdiaz
met hc defaces aut ab ipa decalo-
gi obseruaria pfecto cense' Et ideo
bene admget' 2° redarguco ingtoz
sub nuo qui defiat a decalo qui de
Et noue vbi sut Naz sz dug ez ingti
deo mdatoi suo graz agedam pia
hmlite no pstimet' silco st ill' d' qb
dt aps eum cu cognuisset deu no sicut
deu glifiauit a grãs egit Pro tales
i nouenario nuo tep inpfu remãebut
No n' indiget nuo ut quada forma
veritatis coaugiuitent' i x Interrogat
al x° vbi st v cu sciret vbiqz vbi
ecent q oia cognoscat Insinuat p hc
ingratos d' recepti a deo bnficus non
ee in sua approbacõe ꝛ reputados esse
qsi no sint 3° discernt ero tia int scm
grati ꝛ ingtoru dicens Non e recty qui
rediet ꝛ daret glaz deo n' h' alienigea
Et bn iveneoz sociat cu reditu quia
cu ois ho recessit a do Eo qp omes

declinauerut Nulls pt dice inuecta
ri q ad deu reuss e ad bn ipe salo-
isinuat Nunc x v cu reusioz pdig
fily ad prem inuencionez pditi
fuisse ꝯclusit d' pierat ꝛ inuentu e
Inuenty ir eat qa ad prez reuersu
fuat Aduertendu e ee sic supius dia
bat' e4 sic no obest pphanu gens
bonis ꝛ inst' Ita no pdest sctas p
tu prauis ꝛ ingtis vn illi qui ex
gente erat isrl' st ix mudati qui in
dederal deo glam h' reprehensibiles
oriunt' Et alienigea ꝯmdat' Rdo
go h' inuenty e Sequit' quarta p
pua l' Et ait illi Surge x In q descb'
pfectu int' deuote eta quia inducit
pmo ꝯforta° vigorosa Et ait illi S
2° adhortaco vtuosa ibi Et vade
3° ꝯmdaco grosa eta fid' tua t
pmo go introduat ꝯfortacoz vigo
rosaz qn ei dr Surge Actus eni
surgendi tia erectoz importat vig
queda sicut in surgete pt qd ap
inducens ad vigoz gre pctoz clam
Ad Eph 5 Surge q dormis ꝛ exurg
a mortuis rc Et ps Surgite pq
sedits q mnducat' pane dolorf rc
Deinde cu add' Et vade Introduat
adhorta° vtuosa Naz i via dei no
pfice e est defice Non go suffit sur
rexisse a pcto ad graz n' ic q surrex
pficiat in vtute Adhuc go pfectu
vigorit adhorta° qua dr vade id e
pfice i vtute Deinde cu ꝯcludi' Eta
fides tua te saluu fet Induci' ꝯme
dacio grosa vel grãosa in q vnto fide
ipe saly dr introducta Et sic de fide
ꝯmda' ic q grans feulit ita ꝛ d' insi
lite arguet' ingti hc d' litali expos
toe sufficiat Moralit al scim e4
i hoie e superior ps rois q d' se rgta
dz etiaz legu ꝯsidacoe ꝛ h pars
ꝯcernet' st' p utin q dr visio pac
Est alia pars homis inferior q debz
subia supiorf dictam ꝛ custodire
leges eius Et hec significatur pe
samariam que interptat' custodia

Et e trio i hoie appetitus sensitiu q
fert ad diu'sa delectabilia · et iste fert
p gallileam q̄ interptat transmigrac̄ ul
rota Et sic ita visitas aiaz per
illustrato3 ptus superior rom̄ vaca
cois qui vadens inter medium transit p
ea q̄ fuit intima pti inferiori et appe
titu sensitiuo oms homi qui i quoda
transitu qd' spectat ei finis pon̄ ad et
virtutes quibus regulari debz vita mor
tales quam transiens p media sama
riam et gallileam Et tunc ingreditur
qdda castellu i · ianuam osciē huāe
In cu ingressu occurrunt ei cogitatus
qs p transgressione p mandatoru lep
i macula peti inficit tunc p vi lepsi
Et hic aut qz quanto e ho suoz facti
notum se indignu reputat p appro
pinquare et io se et suos affectus qui
longe consistens diiudicat se longinqu
ee ab eo Lu · c n · mo publicanus se
considerans longe stabat Luce 18 Et
qm tunc ho se vidz i magna miseria
constitutu compellit clamare et iustaz po
stulare ad Jhesu preceptor miserere mei
Et bn pmittit ihs qd' e nom salutis
qa pu ho in pdicto salutez querere
dz Bene etiā adiungit preceptor ut ho
se cognoscat transgressoz precep ipius
Et qa a tali transgressione no merito
propos fz di iā e sanandus hic e qz
bn addit cu sic uu i Videns at salua
i hoie ea illaz q̄ pus fuiat ab eo cursa
et io infectā ad se pfite culpaz et sa
lute ac miaz postulare approbat et
remediu penitentie inspirando indicat
In q remedio i spirat p voluntariā
peti detestacoem dicens Ite Ro vidica
confessioz addens ostendite · Jo ipaz confe
sionem subdens vos simple no alios ut
ho in confessione ppia et no aliena peta
manifestet Co debita ministrorz requisi
tom concludens sacerdotibus qd' e cont
multos petos q̄ ul' leuite ul' vana
iactancia l' familiari aia mude sua
peta s' familiaribus reuelant q̄ tn nolunt
sacerdotibus ostendi Et qd fit i hoie q

obediens inspiracoi diuine proponit quere
remedium pnie certu e qd' fam le d' ist
Et fam e du iret mdan st Certi ei
ut ppoit pctor se p confessioz vitaz ondere
ei om dz mdat a maculis pctoz sicut
ille ps dixi hic e ppositu confitebor adu'su
me iniusticiā meā dno et tu remisisti i
pietatem peti mei Cum at sanatus a s
tz vere fidi virtute qui vnus exiis recog
scat qz di bnficio e sanatus qui videns
qz mdatus e Et tal' p virtute gratitudis
reuti ad xm attribuens eius bonum qz
sanatus e ac magnus laudum vocibus
deu glorificat p bnficio sanit Cum vo
ab vni te fidei recedit vl' a pfecte
decalogi reuocu qui nouē exorites
reputant ingrati · qz n bnficiu adeo rec
gnoscant acceptu n ei gras referunt
ut tenent pt qd' no st' digni noticia
sz ut sunt i approbacoe diuina sz qui ab
ea exuci reputant tnz q no st' ut
dicit eis Et noue vbi st' Js at q grās
exins deo gras reu' dignus e maio
ribus gratys cumulari Et io ei dr Sur
ge ad exercitiu boni opis Vade per
pfectu virtutu qa fides tua te salu
fecit disponendo te et coadiuuando ad
tuā salute Quā nob concedat di fili q
e bndcs i scla amen Dn̄ decaquinta

Nemo vl' duobus dnis ser-
uire p Gaudiu cuilibz boni
legislatoris e disponere et
ordinare subditos ad consecuto illius
finis q̄ e princ intentus i lege Sic
eni pat i regnis et ciuitatibus In quibus
legislatores conant ordinare et dispone
eos q st' i regno et ciuitatibus ad qmuis
bonu reipub Et qm ad hic dispo
nunt regul' admonicionibus comminaco
nibus et pmissionibus Inde e qz in
legibus eoru reperit regte direcie
admonitōes incitātes · comminacōes
deterrentes et pmissiones allicientes
Saluator go nr legis eius doctor
et conditor volens ad finē eterne beatitu
dinis nos ordinare · ad quā tn ad vltim
finē tota ipa lex eiusd' ca refert

Quandoque perficit nobis regulas infallibilis
veritatis, interdum monita caritatis ac humani
tatis, et interdum promissa allicientis utilitatis.
Et hec tria in presenti evangelio ostenduntur. Nam
primo perficit regulam veritatis infallibilem ibi Nemo
secundo addit instructionem caritatis admonitionem ibi Ideo dico
tertio adiungit utilem et allicientem conclusionem ibi
Querite. Circa primum notandum ergo ad primum salvator
perficit primo regulam pertinentem ad humanam
occupationem secundo eandem regulam reddit rationem
Aut enim unum etc. tertio adiungit duorum dominorum
expositionem ibi Non potestis. Dicit ergo primo sic
Nemo potest duobus dominis servire. Glosa inter se dis
sidentibus servire. Ubi primo videnda est racio
dicti. Secundo unde hoc dictum trahat originem
tertio quomodo ex hoc distinguitur vita virtuosa
vel a vita que viciis occupatur. Primo ergo
videnda est ratio dicti. Servire non importat
servientem quam voluntatem suam totaliter con-
formare voluntati domini cui servit. Et quia nemo
potest conformare voluntatem suam duobus
dominis inter se contrariis ideo nemo potest duobus
dominis servire. Secundo videndum unde hoc dictum
trahat originem. Et dicendum quod potest tribus modis
declarari. Christus enim superius locutus fuerat
de mundicia hominis tam interioris quam exterioris.
Et quia ad hanc non potest pertingere qui se subiciat
rebus temporalibus et servit eisdem sed tamen soli
deo serviendo. Unde est quod dicit Nemo potest duobus
dominis servire. Item ex alio trahi potest. Nam superius
Christus multum reprehendit avariciam servien-
tes avaricia que est ydolorum servitus volens
ostendere quod talis servitus excludit homines a
servitio dei. Ideo dicit Nemo potest duobus dominis servire. Et ista
videtur esse principalis intencio dicti. Item
ex alio potest trahi origo dicti sermonis istius
secundum Glosam. Dictum fuit enim quod per mala intentionem
bona ex quibus depravantur, ut oratio
elemosina et ieiunium que facta fuit ut hominibus pla
ceat. Sub ergo salvator tractare quomodo qua
dam possumus facere bona ut placeamus deo et
ut placeamus hominibus. Aut Nemo potest duobus dominis servire.
Tertio videndum est quomodo hic distinguitur vita virtu
osa a viciosa. Nam qui sunt virtuosi subiciuntur
deo mediante virtute. Illi autem qui sunt vi
ciosi dyabolo subiciuntur mediante vicio. Sic
ergo nemo potest duobus dominis servire. Ita quod nemo

potest virtutibus et viciis simul intendere et
eisdem servire. Deinde cum dicit Aut enim
unum odio habebit et alterum diliget aut
unum sustinebit et alterum contempnet redit
rationem predicte regule generalis. Ubi advertendum
est secundum Augustinum de civitate dei libro 14 quod amor est
radix omnium affectionum anime nostre et ideo ex
amore nascitur timor. Unde sicut dupliciter
est amor ita duplex est timor. Est enim amor
bonus inflammans ex quo nascitur timor
bonus humilians. Et est amor male inflammans
ex quo nascitur timor male humilians. Cum
autem omnis qui alteri servit aut facit hoc ex amore
aut ex timore ideo oportet quod duobus dominis contra
riis nemo servire possit. Nam si ex amore
uni illorum serviat adhibit dominum et odio
habebit eam que contraria domino sunt, et unum illorum
duorum odio habebit et alterum diliget. Diligit
quidem unum cui servit ex amore et odio
habebit alium qui contrarius est domino quem amat.
Si vero aliquis serviat alicui domino ex timo
re hic non timor est male humilians sed quia
est sine amore oportet quod illum sustineat cui
servit et contrarium eius contempnat. Nolle enim
subici alicui domino per timorem nec tamen eidem
subiectum esse ex amore est ipsius dominacionem con
tempnere. Et hoc est quod additur Aut unum sustine
bit et alterum contempnet. Sic non solum servit in
eodem tempore eodem amore et odium subiecto
contrariis ita nemo potest simul duobus contrariis do
minis servire. Aut etiam potest exponi quod dicitur
est Aut unum odio habebit etc. Sciendum potest quod
aliquis ex altera duarum causarum sic vel ex
caritate vel ex timore. Cum sunt duo domini
ex caritate eidem coniungitur per veram amiciciam
ideo ita diligit eum cui subicitur quod odit omne quod
contrarium est ei contrarium. Ergo unum diligit et alium odit
duorum contrariorum. Cum autem sunt aliqui ex
necessitate domina patitur serviente qua oportet
eum sustinere et invitum ergo dominum illum susti
nebit cui necessitate subicitur et alterum ei
contrarium contempnere cogetur invitus. Deinde
cum dicit Non potestis deo servire et mamone
Subiungit expositionem duorum dominorum contrariorum
quibus non potest homo simul servire. Ubi advertendum
Sicut dicit Glosa Sicut deus est homo ad superiora
servire. Ita amor temporalium quem hu

nöie mamone designat˜ trahit ad
inferiora illu͂ q̄ cor apponit ad ipsas
Cũmus g° deus ⁊ res create d͂ria nō
sunt tn̄ in roe dirnandi d͂ria est Nã si
aor dei in hoīe duc͂t trahit ipm ad
supna desideranda bona Sic at amor
terenor͂ duc͂t in hoīe trahit ipm ad
ifima appetenda g° bn̄ expositu͂ ē q̄
sut duo dn̄i quibȝ sil͂ hō suie nō pt
Alit ec͂ pt intelligi qd̄ dn̄i ē mamō
cui s͂ ihe͂m suiēe syriaco diuicie
interpra͂ ⁊ suire g° mamōe ē suire
ē diuiciis qd̄ ē ēē auar͂ ⁊ auaricie
suie Et qr nec° pt sil͂ suie deo et
diuicijs q͂ deo suit͂ suiendo v͂tutibȝ
s͂ bn̄ dic͂t Nō potestis deo suie ⁊ mamōe
Scḋm tn̄ ē q͂ sic id͂ i͂heo͂ dt Aliud
ē suire diuicijs ⁊ aliud hr̄e diuicias
Qui n͂ suit diuicijs diuicias custodit
ut suus ⁊ iste magis possidet a diuicijs
q̄ possideat ipas Qui at hz diuicias eas
possidz ut dn̄s qd̄ bn̄ fieri pt ut eis
vtit͂ ad exercicu͂ v͂tutu͂ atq̄ ipas bn̄
dispensis v͂tu͂ h͂eo͂ Qui diuiciaȝ suus ē
diuicias custodit q̄ aut suitute ex-
cussit ingu͂ distribuit eas ut dominus
Alit ec͂ pt exponi v͂bu͂ pdictu͂ sicut
hetꝰ in Glō Mamona ē nom̄ demonis
q̄ pest diuicijs nō q̄ ī eius dn̄oe sunt
sed q̄ hijs vti͂ ad decipiendu͂ hoīes
irretiendo eos laqueis diuiciaȝ Vt g° p
mamona intelligi͂ demon Sic g° nō
pt q̄s deo ⁊ dyab° suie ita nō pt deo
⁊ mamōe ēē subiectus Et h͂ afirmatio
expositio ofirmat͂ p Aug͂ d͂ sermo͂ dn̄i
dicente Qui n͂ suit mamōe i diabolo
ille vtiqȝ suit q̄ nc͂to suie puss͂ ihe͂s ipo-
situs huius sc̄li a dn̄o dr̄ Sequit͂ ⁊a ps
ewangelij Ideo dico vob ne sollicti sitis
in qua ponit͂ instructoria admonicio
Sed quia introduci͂ p° admonicio ⁊°
admonicio ratio i Nōne aīa 7c ponit͂
dn̄i g° p° admonicio sub h͂ v͂bis Ideo
dico vob ne sollicti sitis aīe vre qd̄ man-
ducetis neqȝ corpori vro qd̄ īduamini Vbi
p° videnda ē ra° huius dicti Vbi Sciendu͂
q̄ duo sut necia homini ad vita corpis

osuiendā sz victus ⁊ vestitus p̄̄t qd̄ dt
Aplus ī Thio 6 Habentes alimta et
q̄bus tegam͂ hijs ɔ̄tenti sim͂ Colhe͂ g° q̄ hec
duo sut hoī necia possz aliqs credē
q̄ ɔ̄tinus nō possz hō suire deo ⁊ diuicijs
tn̄ possz hr̄e cor intentu͂ ad eas pp̄ter
victu͂ ⁊ vestitu͂ sn̄ q̄bus vita osuari nō
pt Ad excludendā g° opioz hāc dt
Ideo dico vob ne sol͂ cc͂ Et h͂ ē qd̄ dt
Aug° ī s͂ do͂ Ne forte ɔ̄tinus sup͂flua
nō queratꝰ pp̄t ipa necia cor dupli-
cet͂ ⁊ ad ea deflecte° torqat͂ itenco
addit Nolite solli͂ti ēē aīe vre 7c
Qd̄ pōt duobȝ mō͂ accipi vno° p
pte hōs q̄ dat vitā ⁊ tūc ē sensus
Nolite solli͂ti ēē aīe vre dic͂s qd̄ ma-
ducetis i pp̄t aīaȝ viuā q̄ alit nō pt
corpus viuificare ni͂ ē i māducetis
Nolite hr̄e sollicitudineȝ sup͂flua͂ circa
victu͂ acqirendu͂ Cũmus n͂ aīa d͂ se
cibo corpali nō egeat tn̄ nō pōt
alit in hac vita mortali corpus suste-
tare ī manducz hō Alio° pt it͂ sumi
p vita ipa corpali eo mō q° saluato͂
dixit Ioh xij Qui odit aīaȝ suā in
h͂ mūdo aīaȝ i vitā corpaleȝ Et ideo
h͂ aīa ponit͂ p vita q̄ ab ipa pincipal͂
causat͂ vita Tercio sciendu͂ ē q̄ ex h͂ v͂bo
male intellecto dixit quidā q̄ xp̄iani
nō debēt laborare ut aliquo° penitus
cibu͂ corpis ⁊ maxie monachus l͂ religiosus
Contra quos ip͂e qd̄ plus ē sic pbat Augꝰ
ī li͂ d͂ opibȝ monachoȝ Sic eni͂ dt ibidē
Qui veniūt ad pfessioz sui tꝰ dei ex
vita rusticana ⁊ opificu͂ exercicio
⁊ plebeio labore sequonis opeuit
excusare nō possunt Nullo eni mō decet
vbi senatores sut laboriosi ibi fiāt
opifices ociosi ⁊ quo veniūt ī lectis
delicas pdior͂ dn̄i ibi sut rustici
delicati Cu͂ at ait dn̄s Nolite solli-
citi ēē 7c Nō h͂ dt vt ista nō pcu-
ret quantu͂ necitas ē vn͂ honeste po-
terit s͂ nō ut ista ꝓnt͂ intueat͂ ⁊
pp̄t ista faciat quicqd̄ ī ewāgelij pdicatōe
iubent͂ Sic g° nō phibet͂ puidencia
circa ea honeste pcurāda sed et

sollicitudo pur quendi dicta. Iō bene
dt Salō. Nolite solliciti ee i aīa tpali
no retrahamur ab ctinis. Vn hiero dt
Cu labor extendo ē sollicitudo tollēda
Qd aut sit sollicitudo sciri potit si
intelligat i ps. Diuicie si affluat
nolite cor apponē. Ille n dicit sollicitu
ē q cor eius appoit. Ille at cor appoit
eis q uel studiose optat. Ergo sollici
tudo ē studiositas cordis ponens circa
rebus i ad qd inclinat affectus p ipas
sollicitudine. De tali n sollicitudie
qui ē circa cusstodia boa dicit Salon
Ecc 3 peccatori aut dedit deus afflictioz
3 curas supfluā ut addat 3 cgreget 3
tradat ei q placuit dō sed 3 h vanitas
3 cassa sollicitudo ē. Intelligas tn q i
hac aucta det deus dz intelligi pmisse
dedit deus i pmisit. Et id qd po in fine
q h vanitas ē 3 cassa sollicitudo no debz
referri ad id vbu 3 tradit ei s ad ea q
supius posuit s addat 3 cgreget p curas
supfluā. Deinde cu dt Nonne aīa plus
ē q esca. ponit hq admonicos i vbi
ponit vo eintade sollicitudie quo
ad pitiacom alimti 2o qo ad pitiaco
indumti 3o quo ad sollicitudiez abiciedi
vniuse 2a i Et d vestito q 3a i Noli e go
sollicitu ee 1a in tres s tres rōs quas
adducit 2o i Respicite vola 3a i Quis
at vrm. Ponit go pa pmaz rōz abici
ende sollicitudinis circa alimtu q sic formai
pt. Qui libalit qd maius ē absq sollici
tudie nra tribuet qd mius ē s deus tribuit
aīaz nobis q plus ē q esca 3 corpus qd
plus ē q vestimtu. go tribuet vob absq
nra sollicitudie escā 3 vestitu. Et hoc
faciet si i eu q corpus 3 aīaz largitus
ē spez ponat vre gubnacois tā quo
ad escāz q quo ad indumtu. Vl sic rō
pt formai. Deus no formasset aīaz in
corpe indigētez cibo 3 vestitu n sua
pvidēa d vtroqz pvidisset ei sufficiēs
gubnacom. Cū a sapiens artifex non
fabricat nobiliores effectus qui eis pvide
at d mius nobilibus sufficientis q sīt necia
ad cguacoz ipoz. Et h ē qd dt lia
Nonne aīa plus ē q esca i nonne ma
ior ē aīa in entibus naē q esca p q
cguat vita corpea. Et corpus nonne
plus ē i nobilius q vestimtu qo oīu
Qsi diceret si supmus artifex aīaz 3 corpus
nobiliora q̄de creauit. escā 3 vestītu
eis necia pvidebit. Deinde cu dt Re
spicite volatilia celi po rōm 2am
q fm Crisost in hc differt a pcedēti q a
illa ē pcessus descendens a maiori ad mius
In ista vo ē pcessus ascendens a mio
ad maius habebat go pcedens rā cē
fundamtu. Qm libalit dat qd maius
ē libalit etiā dat qd mius ē h aut 2a
hz pfunda to illā maxiaz ipoz qui
dā cguet. Cui d quo mius vr inesse i
3 d quo magis. Sz mius vr q dō pascat
volatilia celi q hoīes. Volatilia at
pascit absq sollicitudie go multo mag
hoīes pascat q st plus boni existimacōe
3 in gradu entis 3 i ordie vniuersi. Et h
ē qd dt lia Respicite volatilia celi
quo no serunt neqz metunt nq cgregant
i horrea 3 tn pr vr celestis pascit ea. 2o
aut pr vr 3 no dt pr eorum de volati
lium ut maiorem det hoībus rōz sperandi
Quasi sic q hoībus speciar pr ē pascit ea
ad q no cpatur ut pr q tanto magis pascit
illos quoz dr ee pr. Et io sbdt Nonne
magis plus estis illis dt at magis plus
ee hoīes q volatilia q hoīes sublimiori
dnit in i 24 naē. nobilius dotati i spūe
gnō pfectius munitur. cfirmatione gtu
Vn oīa alia aīalia deus fecit ad hoīem
et pp hoīem hoīem at fecit ad se 3 pp
se. Deinde cu dt Quis at vrm cogitans
ponit tcia rōm q sic formai pt. Humana
sollicitudo no pt pducē corpus hoīs
ad qntitatem s debitā s ad eā pvide
dī sola pduat go si hc no pt facē cir
fim ee. uel p se potit absq eius pvide
cia sua cfuai etiā. Maioris strud
rōm po dices Quis vrm cogitans s i
ipas sollicitudines pt adicē ad staturam
suaz cubitum s vrm q d nq pt h. s ci
dī pvidencia hc pficit go multo mag
nc sollicitudo nra potit sufficē ad qu

inhabitantia consuadens. Nec vero formatur ex
dictis Christi super aut dicit Deus non est quod per
singulos dies inveniunt corpus suum sicut
te non intelligite. Si ergo in tempore toto
dei providentia operatur quo in natis suis
cessabit. Si at vos cogitatione modicum
parte corporis vestri addere non potestis quo
cogitamus salvandi estis in toto. Deinde cum
dicit Et de vestitu quid solliciti estis ponit tertiam
ad excludendum sollicitudinem circa vestitum
Circa quod primo inducit nos ad considerandum
circa res viles et parum durabiles dei providen-
tiam. Secundo ostendit quod ipsa superat omnem humanam
industriam. Tertio ex hoc concludit sollicitudinem
superfluam. Secunda ibi Dico autem vobis. Tertia ibi Si autem
fenum. Inducit ergo nos primo ad considerandum
dei providentiam a hoc circa res viles et parum
durabiles ut sunt herbe et singulariter dicens
Considerate lilia agri quomodo crescunt non
laborant ut mares neque nent ut fe-
mine et tamen dei providentia sic curat de eorum
ornatu ut ipsa lilia agri statuto tempore
fomentur in frondibus vestiantur in candoribus
repleantur odoribus. Et quod terra radicitus non de-
dit dei providentia producit ex terra. Deinde
cum addit Dico autem vobis ostendit quod hec
providentia omnem superat humanam industriam
ubi primo formavit talis vero. Si Salomon quamvis
regibus sint preclarior ac de ornatu et gloria
regali sollicitior in tamen a liliis sic su-
peratus est ut nec in omni gloria sua fuit ve-
stitus sicut unum ex istis vna die sic lilia
in tempore florido coram ergo dei providentia quod hoc
facit omnem superat industriam humanam. Et hoc
est quod dicit Dico autem vobis quoniam nec Salomon in
omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis
Precedentes at ratio conformat per ex hoc
quod dicit Hieronymus super hoc verbo dicit nam Tenera quod
sericum quod regalis purpura quod pictura textrinum
potest floribus comparari quid ita rubet ut rosa
quid ita candet ut lilium q. d. nihil. Deinde
cum dicit Si ergo fenum etc. Excludit ex predictis
nostram sine sollicitudine superfluam dicens Si autem
fenum quod hodie est et cras in clibanum mittitur
deus sic vestit quanto magis vos modice
fidei. Ac si diceret. Si res tam breves dura-
tionis et tam vilis conservationis quod hoc tamen

durat et non plus ut non et tam vilis ordina-
tionis quod consumitur est quod mittitur in cliba-
num absque ipsarum sollicitudine deus sic ornat
et vestit quanto magis vos qui estis multe
durationis gloriose conservationis et perpetue
ordinationis providebitur de necessario vestitu etc.
Non ergo dubitetis ut vobis divina provi-
dentia in vestitu subveniat ex modicitate
fidei vestre provenit non ex defectu bonitatis
divine. Ideo bene dicit vos modice fidei. Verba
Bloi [illegible] modica fides quod ut de nimis con-
temptu est Gaium est quod hoc quod dicit Cras in
clibanum mittitur duobus modis potest intelligi.
Primo ut significetur nomine clibani furnus
ad quem calefaciendum ut panis possit coqui
in eo aliquando utuntur feno et virgultis desiccatis.
Secundo ut eodem nomine significetur acervus feni ex feno
quod in multis regionibus fit sub forma furni
scilicet rotunda et quasi figure pyramidalis.
In utraque at expositione hoc significatur quod
lilia et herbe ordinantur ad vilem finem
respectu finis ad quem ordinatur homo.
Deinde cum dicit Nolite ergo solliciti esse excludit
sollicitudinem utriusque scilicet circa alimentum
et vestimentum. Unde Christus per quod superius singillatim
de victu et vestitu sollicitudinem excluserat
argumento ab inferioribus sumpto hic ergo quantum
utrumque excludit dicens Nolite ergo solli-
citi esse dicentes Quid manducabimus aut quid bibemus
aut quo operiemur. Et rationem huius persuasionis
adiungit dicens Omnia quidem sollicitudo
ex defectu fidei venit. Nam hec omnia gentes
inquirunt hoc est gentiles qui omnia credunt
quodam fortuitu casu venire et non dei
providentia ministrari ut Democritus et Epicurus
sollicitudinem totam ponunt in acquirendo predicta
nec sperant in providentia dei. Ut credentes nos
sperantes sic habere deum gubernatorem totam
intentionem nostram et studium vite apponunt
in sollicitudine predictorum. Ergo qui fide et spe
coram ipsorum transcendunt non est solli-
citi de predictis. Secundam rationem adiungit cum ait
Scit enim pater vester quia omnibus his indigetis. Ex
hoc enim quod scit non potest propter ignorantiam ipsos
omittere in sua gubernatione. Ex hoc enim quod est
pater non potest propter ipsius voluntariam
negligentiam permittere in sua subventione

Unde Luce xii° dicit: sciat deus si scit pater vester ut eos in maiorem deducat. Et enim pater est non potest despicere filios. cum vos homines pietas hoc sustineant. Matthei autem nos subveniet propter miseriam nostram, necessitates quas cognoscat. Ideo addit: etiam hiis omnibus indigetis.

De 3a parte principalis: Querite ergo primum regnum dei. In qua adiungit vale et allicientes conclusiones. Circa quam primo iungit nobis diligentiam finalis premii, 2o sufficientiam convenientis medii ibi Et iustitiam eius, 3o promittit indeficientiam temporalis subsidii ibi Et hec omnia adicientur vobis. Primo iungit nobis diligentiam finalis premii dicens Querite ergo primum regnum dei. Etiam enim homo ex naturali dictamine rationis desideret beatitudinem et per consequens regnum dei, tamen a studio et diligentia inquirendi tantum bonum distrahitur propter occupationes rerum temporalium. Et ideo salvator, remotis humanis sollicitudinibus ad bonum, dicit primum querite regnum dei. Est autem regnum dei retributio bonorum operum ut dicit Crisostomus. Beatus Augustinus vero dicit quod regnum dei est bonum nostrum in quo finis constituendus est. Ideo bene dixit salvator Luce xiv: Beatus qui manducabit panem in regno dei. Hoc regnum est id in quo premiabuntur iusti, ad quod introducentur electi, a quo excludentur immundi. Premiabuntur quidem iusti ut ait Matthei xiii: Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. Introducentur electi ait xxv: Venite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Et ab ipso excludentur immundi. i Cor xv: Caro et sanguis regnum dei non possidebunt. Et ad Gal. v: Qui talia agunt regnum dei non consequentur. Secundo cum dicit Et iustitiam eius, ostendit sufficientiam convenientis medii. Sicut enim deus unicuique nature providit media debita per que possit attingere finem suum,

Ita et rationali creature providit medium congruum perveniendi ad regnum dei quod est finis ipsius. Hoc autem medium est iustitia, non quecumque quia non iustitia legis antique sed iustitia fidei. Propter quod dictum est Matthei v: Nisi habundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et phariseorum non intrabitis in regnum celorum. De iustitia ergo legis gratie tamquam de sufficienti medio perveniendi ad regnum dei loquitur Christus dicens Et iustitiam eius. Hanc autem

iustitiam Crisostomus super Matheum dicit esse viam per totalem per quam itur ad regnum. Si ergo cogitaveris qualis erit gloria sanctorum et supplicia malorum, necesse est ut aut propter timorem pene a malo recedas aut propter desiderium glorie festines ad bonum. Et si cogitaveris que sit dei iustitia, ipsa ostendit tibi vias suas quas ambulantes sequeris. Tercio cum dicit Et hec omnia adicientur vobis, ostendit sufficientiam temporalis auxilii. Divina enim providentia sic administrat necessaria querentibus regnum dei et iustitiam eius ut non permittat huiusmodi sibi deficere ab hiis que necessaria sunt ad vitam corporis gubernandam. Et quia intentio totius cordis principalis est auferre ab homine sollicitudinem acquirendi temporalia bona et inducere ipsum ad studium boni eterni, ideo non dixit Querite ergo primum regnum dei et postea querite ista temporalia, ne si hoc dixisset cor hominis fuisset duplicatum et ita tamquam duobus dominis serviret. Ut ergo uni soli domino serviatur addidit Et hec omnia adicientur vobis. Nec dicit dabuntur quia hec bona temporalia in comparatione eternorum adeo parva sunt ut non debeant dici quod dantur tamquam optima, sed apponuntur ad ipsos tamquam necessaria propter vitam mortalem. Adverte quod quamvis hic ordo divine providentie circa nostram gubernationem potest [illegible] colligi ex hiis verbis, iste ordo invertitur propter peccata. Unde quia homo transgrediens mandata dei dereliquit iustitiam, privatum est eum huiusmodi rebus quibus debebat vita corporalis sui gubernari, dicente deo Gen. iii: Maledicta terra in opere tuo. Si ergo homo ad querendum iustitiam revertatur non privabitur rebus quibus eius vita indiget corporalis, sed potius per fecunditatem terre colende vel per alios modos iustos et licitos eidem adicientur omnia que sunt necessaria ad vitam donec de corruptibili perveniat ad eternam.

Dominica xvi

Ibat ihesus in civitatem que vocatur naym etc. Luce vii. Videmus hoc tam in natura quam in moribus observari quod excellentes effectus et transcendentes conditionem humanam introducuntur propter aliquibus preambula ut facilius eis intellectus assentiat assuefactus ex hoc quod [illegible]

cognouit ipsos. Facit ergo hec natura quia secundum nobilissimi effectus introducitur in ea quibusdam minus perfectis antecedentibus quia de imperfecto tendit ad perfectum. Et ideo solis ortum antecedit lux aurore que est minus perfecta. Et fructum antecedit flos qui minus proportionat de perfectione nature. Et quoniam ars imitatur naturam et ideo ars etiam ordine sinat. Sicut hoc est hominum qui si boni sunt sunt. Sicut ornamentum nature quibusdam minus perfectis actibus ad perfectum deducuntur. Cnoiaz itaque intellectus eundem ordinem sequitur in actibus cognoscendi. Ideo oportet ipsum manuduci ad difficilia per ea que virtute minus faciliter attinguntur. Et ideo per sensibilia ad intelligibilia per terminos ad principia per premissas ad conclusiones pertingere consueuit. Et quia in credendo ab ratione per fidem congruum fuit hunc ordinem obseruari ut assuefacti per aliqua priora assentirent hiis que sunt difficilia ad credendum. Hinc est quod saluator miraculis sensibiliter ostensis manuduxit genus humanum ad fidem. In fide autem unus articulus est de resurrectione mortuorum. Ut ergo ad hec credendum homines inclinarent specialiter solo verbo voluit filium vidue suscitare. Unde Gregorius in super hoc euangelio dicit: Sic resurrectionis autem exprimitur non ita verbis sicut operibus a saluatore dudum que ab inferioribus inchoans opus miraculi fidem nostram assuefacit ad maiora. Ideo quidem in egritudine desperata sunt certiorem resurrectionem cepit pretium. Et post hec altiori pietate duxit homines ad fidem resurrectionis. Dum suscitatur filium vidue quem ferebatur ad monumentum. In hac autem resurrectione oportet attendere caritatem humanam compietate ostensam et potestate diuinam. Et si hec tria circa hoc tres partes describit in euangelio tria.

Ex parte defuncti statum calamitatis. — Ibat iesus in

Ex parte affectum pietatis — ibi. Et cum vidisset

Ex parte eiusdem ipsum dominum tertio — Et ait adolescens

Quantum autem ad primum describit euangelista ipso

primo accessum. Secundo defuncti casum ibi. Cum autem

appropinquaret. Tertio matrinam calamitatem ibi. Filius

unicus matris sue. Quarto turbe societatem ibi.

Et turba. Primo ergo describitur accessum dicens.

Ibat iesus in ciuitatem que vocatur naym. Hec enim ciuitas est in gallilea iuxta montem thabor ad duo miliaria. Ut autem opus fiendum mediantibus hiis que videant possit peruenire ad notitiam posterorum. Ibat cum eo discipuli eius vicini scilicet quod mortuum suscitaret solo verbo et per eos hec manifestaret. Et quoniam tam ad vtilitatem eorum qui erant presentes quam ad informationem sequentium christus operabatur miracula. Ideo ibat turba cum ipso copiosa. Que turba et videns crederet et absentes instrueret diuulgato miraculo propter easdem causas lazarum suscitauit presentibus discipulis et multis iudeorum. Iohannis 11 vbi ideo dicit. Et propter populum qui circumstat dixi ut credant quia tu me misisti. Deinde cum dicit. Cum autem appropinquaret porte ciuitatis. Describit defuncti casum qui talis est. Cum ihesus appropinquaret quidam defunctus efferebatur hoc est portabatur extra ciuitatem sepeliendus ideo. Non fuit a fortuna vel casu quod ihesus occurreret iuxta portam defuncto qui ad sepeliendum portabatur sed potius a proposito ut impleretur numerus trium eorum quos christus reuocauit ad vitam. Quantum ad tria que magnum misterium nobis indicant ut infra apparebit filiam enim archisynagogi suscitauit in domo. Hunc adolescentem in via extra portam et lazarum in sepulcro. Deinde cum dicit filius unicus matris sue et hec vidua erat describit matrinam calamitatem naturale est enim parentes diligere filios. Manifestatur ergo calamitas huius vidue ex duobus. Primo quia plus destituta solatio eo quod hic defunctus filius erat unicus matris sue. Naturale est in parentibus diligere filios qui in eorum consumatur tamquam esse parentum. Sic ergo quilibet diligit suum esse ita diligit vitam filiorum. Quando itaque mater unicum habet filium tota spes eius dependet ab ipso. Et ideo magna calamitas est unicum filium habere et eo priuari per mortem. Hoc in bono cudebat anna mater thobie iunioris de thobia. Heu heu me fili mi ut quid te misimus peregrinari lumen oculorum nostrorum baculum senectutis nostre solamen vite nostre et spes posteritatis nostre. Calamitatem ergo huius fecit crudelis mors

vnica filii b3 quia adhuc possz cala-
mitas eius aliquo mo releuari si haberet
viri tamen ratione vi quia nec plus aliquem gene-
rande Io subditur 2a ro calamitatis quia
h' vidua erat et non habebat in quem
aspectum suum defigeret loco defuncti
hic n solus aderat cum alacritatis in
domo hic solus erat quem viri pro ce-
ssu 7 dulce esse solebat. priuata ergo
ipso per mortem in magna erat calami-
tate reliacta. Deinde cum dicit Et turba
ciuitatis multa cum illa manifestat so-
cietatem tbe ... n. status ad compas-
sionem trahebat ut 7 multi ad compatiendum
fere desolate. 7 cum h' a multis communibus
inueniens resuscitandi consistent potentia
resuscitauit Sequitur 2a pars principalis
Quam cum vidisset dominus in qua describitur expressio
affectus pietatis Circa quam introducit circa tria
1o affectum compassionis) Quam cum vid.
2o verbum consolationis) ibi (dixit illi Noli
3o indicium resurrectionis) Et accessit 7
Introducit ergo 1o affectum compassionis ex-
parte christi. qui videns matrem viduam flentem
quia per mortem filii sui vnici omni erat
consolationis remedio orbata humano
priuata auxilio Et ideo solus poterat dei
beneficio consolari Et ideo conveniens filius
dei ad misericordiam motus est ut consolari poterat
7 miseriam releuare ipse ad misericordiam moue-
batur ipse est de quo dictum est Luce 1 Et
misericordia eius a progenie in progenies Et iterum
per viscera misericordie dei nostri in quibus visitauit
nos oriens ex alto Deinde cum dicit illi
Noli flere inducit verbum consolationis quia
dicit christus Mulier noli flere mortuum quem mox
resuscitatum videbis vnde dicitur prohibetur flere
cui cum resurrectio debebat Et hoc ad-
monet christus homines non nimis flere et
tribulari debere de eorum morte mortuorum propter
spem resurrectionis future Vnde id 1a ad
Thess 4 Nolumus vos fratres ignorare de
dormientibus ut non contristemini sicut 7 ceteri
qui spem non habent Si n credimus quod christus mortuus
est 7 resurrexit Ita 7 deus eos qui dormierunt
per ihesum adducet cum eo scilicet in vitam eternam Et hoc
est quod dicit Cuius iubens aurum cessare a

lacrimis qui consolatur mestos pro tribus
defunctis consolatio est spe resurrectionis
sperantes Deinde cum dicit Et accessit 7
tetigit loculum Introducit indicium
resurrectionis future Accessit n christus qui
vita est 7 tetigit loculum qui vita obui-
ans morti ut per tactum eius qui vita est
mors eius qui iacebat in loculo indica-
retur redire ad vitam Et ideo hii qui
portabant mortuum ad sepulcrum. steterunt
quia iam mors incipit effugari christo tangente
instrumentum id est in quo mortuus iacebat Ste-
terunt ergo qui portabant quia non debebat
amplius ad locum mortuorum portari cum ta-
ctus vite appropinquare iam cepit Sic n-
sum igni vnitum calefacit ea quibus appropiat
sic manus christi vnita deitati cui vnita est
iam disponebat defunctum ad vitam Vnde
7 tactu manus eius multos sanasse con-
fessus Mat 8 leprosum tetigit dicens
Volo mundare Et confestim mundata est lepra eius
Et Luce 22 Cum tetigisset auriculam quam
petrus absciderat sanauit eam Sequitur 3a pars
Et ait adolescens tibi dico surge in qua describitur opus
in deitatis Circa quod introducit circa tria
1o vivificatiuam iussionem) Adolescens tibi
2o vitales operationes) ibi (Et resedit qui
3o vniuersale admirationem) Accepit autem
Introducit ergo 1o potentiam sui viuifi-
catiuam iussionem dicens Et ait Adolescens
tibi dico surge Cum ei ait Tibi dico imperat
ut surgat Imperium hoc eius est qui dixit
7 facta sunt ic dixit et fiat lux 7 facta
est lux Gen 1 Et vide quam dissimilis est christus
in imperationibus aliis viri iustis 7 sanctis
helias deflet super filium sareptene 3
Reg 17 dicens Domine deus meus oro reuertatur
anima pueri huius in viscera eius Helizeus ut
suscitaret filium sunamitis corpus suum
applicauit corpori defuncti vt habetur 4 Reg
4 Petrus vero orat pro thabita ut reuo-
caretur ad vitam sic dicitur Act 9 Saluator
autem ut mortuos ad vitam reuocet imperans
dicit puella tibi dico Surge Mar 5 Et
Io 11 Lazare veni foras Et in puero Ado-
lescens tibi dico surge Ipse enim est qui sic non errat
per verbum suum dixit ad eum ita per solum

v̄bū mortuos r̄duceat ad vitā. Deīde
cū dr̄ Et r̄sedit ·c· Introducit vitalez
opacōm. Ubi aduītendū q̄ nā creata
obediēs creatori ultas maīas fat ad
exsequēd madatū sīt qd̄ xp̄o ipauit
defūcto q̄ surgēt ptīo obedit nā q̄
duo dicete Tibi dico surge· stati r̄dyt
ad vitaz. Uia at vite r̄stitute p̄ r̄pm
tp̄x indiciū ewn̄ta descr̄ibit. Quorū
p̄m ē q̄ r̄sedit q̄ erat mortuus· nc̄ et
potuisset se erigē ad sedendū n̄ r̄uo
catus fuisset ad vitaz. 2m indiciū ē
q̄a cepit loq̄. Uo n̄ p̄t loqui corpus
examīe cū n̄· locucō sit actus vitalis
nō p̄t fieri n̄ a re hnte vitaz. 3m iu
diciū ē· q̄a dedt̄ illū mr̄i sue. Nō em̄
fuiss̄ mīa gaudyt s̄ doloris matri si ei
datū fuiss̄ corpus examīme nc̄ r̄portass̄
ad domū corpus mortuū. In hc̄ g° q̄
mat reddit filiū q̄ plorabz intellc̄
q̄ r̄pm vite r̄stituit ut mat vivus
q̄ fuat mortuus redderēt. Nō ē q̄ sc̄d̄
q̄ dr̄ Beda sr̄ Luc̄ Eqz pulcre evāu̅a
diūm p̄us mīa motū ēē sr̄ mr̄e p̄g
mod̄ filiū r̄suscitasse r̄catat vt in
vno sa mīa nob̄ exm̄ imitāde pie
tat̄ ostendēt In alto sz ī r̄suscitacōe
fidez mirāde p̄tat̄ astrueēt. Deinde
cū dr̄ Accepit at om̄s tior ·c· itrodut
vtem admiracōz. Ubi aduīcēd ē q̄ sic
dr̄ Damasc̄ 2 li· suaz c· d̄ tiore eqz
tior ht̄ sex sp̄es int̄ quas admira°
ē vna z stupor alia. Ita q̄ admira°
ē tior ex magna imaginacōe p̄ve
nīēs. Stupor v° causat̄ ex iasueta
ymaginacōe. Ex q̄b; p̄z vn̄ causat̄ fuit
tior s̄ q° hic dic̄ Accep̄t at oīs timor
Nā iasuetū erat q̄ ad v̄bū hōis ipan
tis debēt subito āqus mortuus r̄duce
ad vitā. Ex hc̄ aūt q̄ r̄sedit q̄ fuat m̄
tuus ē sto dicete Surge. Tātus fuit tior
q̄tū ad illā sp̄ez q̄ dr̄ admira° p̄pter
excellē̄ā z mag̅itudīez v̄tut̄. Quaz
excellēciaz cū grāz actōe ɔfess̄ s̄t q̄n
mag̅ificaūt deū dicēs. Quia p̄pheta
magnus surrexit ī nob̄. Sed q̄m isti
erāt d̄ gētē i̅a q̄ exspectabat p̄ aliq̄

a deo missū visitari. Io hc̄ qd̄ exspecta
bat ɔsitēu̅ r̄ in xp̄o ɔpletū dicetes Et
q̄a deus visitat̄ plebē suaz. Et bn̄ dicit
visitat̄ q̄a s̄ q̄ dr̄ in Glo̅ Tūc visitat̄
cū v̄bū suū incarnai fet̄. Cottidie at
visitat dn̄ sp̄m sciū ī corda homi ut
suscitent̄ infudit. De p̄a visitacōe dom̄
ē Luc̄ 1 visitat̄ nos oriens ex alto z ita
fecit r̄dēpcōz pleb̄ sue. De 2a v° dr̄
Iob z visitas sp̄em tuā nō pctab. Et Iob
x visitacio tua custodit sp̄m meū. Etcetera
Moralr̄ at supp̄onat̄. Homo ē q̄ uan
q̄ mr̄ p̄tat̄ fluctus siue cōmocōis s̄m
genus huanū ī fluctu temptacōnum
positū z cōmocōne aiorū collocatum.
Ad qd̄ cū apppinq̄ret ihc̄ p̄ ministerium
incarnacōis z visitacōis r̄pit hoīez
p̄ crīmalia pctā s̄natu vitā gr̄ie et
mortuū. Hc̄ pctā eius erāt occulta sed
publicacōe op̄is z s̄mos manifesta
z io ex portam effēbat̄ q̄a p̄ sensus
corporis eius status mortis aliis manifes
tabat̄. Portabat̄ aūt a q̄tuor ī lecto
z ī lignis. Eqz a q̄or portaba̅ s̄m q̄or
pctā gn̄ā q̄ colligunt̄ p̄ similitudinez a q̄or
clemet̄. Ho ni a tra porta̅ ad mortē
q̄n sola trēa cogitat z ī r̄pis tantu
publc̄e occupat̄. Ab aq̄ v° portatur
ad mortē q̄n lasciua z carnalia co
gitās totus ē in fluxu carnali. Et
q̄m in p̄a gn̄acōne mūdi genus huanū
p̄ lasciuā vitā corrupit viā suā vt
p̄z Gn̄ 6 Io ī aq̄s diluvy ē punitum.
Ab aēr at portat̄ q̄n oīa fat̄ p̄ laude
homi. Ez ab igne porta̅ q̄n auari
ciaus et deinctus in hc̄ s̄clo p̄ phas z
nephas publice thezaurisat. Habem̄
g° q̄tuor a q̄b; pctor porta̅ ad locū
mortuorz. Uel isti portātes defūctū
ad tumulū signat p̄ua desidia siue
pessios p̄suasōes q̄ aīqūibus malis
p̄suasionib; aīas inducūt ad malū. R°
portaba̅ ī lc° Lectus at medū ī sp̄ā
s̄m ɔsciāz. Vt ī p̄s Lauabo p̄ singlas
noctes lcm̄ meū ·c· Et can z In lectulo
meo p̄ nocte q̄sivi q̄ diligit aīa mea.
In lecto g° porta̅ pctor qui ī ɔsciā

male ꝯ'sca qui pausans iacꝫ B°
portabat' in ligno quod q'd' designat
ꝑmā roꝫ pcti ꝫ ꝑmaꝫ spez venie
ꝑmaꝫ qde roꝫ pcti qꝛ pctm ꝑm it'
ductū ē p lignum ꝟitꝫ ec' spez venie
fit qꝛ portat' ī ligno qa salutē hoī
ī ligno saluator ē opatus Sic n dt
Amb' sup luc h' mortuꝰ spe rsurge'
habebꝫ eius lignū ꝫsi nos aū pdidāt
tn pcta qm ihs hc tetigit pfice cepit
ad vitaꝫ Hunc at defunctū deplorat
mr vidua significās qꝛ pctore q' est d'
mro fideliū deflet mr ecclia Et qui
sicut mult' no pt redire ad grām sicut
neqꝫ iste mortuꝰ suis vibꝫ poterat
redire ad vitā mult' sce mris ecclesie
revocat' ad grām Cꝫ attēdas quo
ordine dns ad lacrimas mris motꝰ
accessit ꝫ tetigit loculū At illi q' por
tabant steterūt ꝫ ipāns mortuo dixit
Adolescens tibi dico surge ꝫ rsedit q'
fuāt mortuꝰ Lectulꝰ sū loculꝰ ī quo
portaba' defunctꝰ sicat pctorī male
affecta ꝯ'sciāꝫ Portatores at significāt
malos viros malos affectꝰ mala
dsōmia ūno ꝑuos ꝑsuasōs sive
adulatores ꝯ'cīt ꝑ go sce ecclie mistꝫ
xps pctorī accedit ad loculū qn eius
visitat ꝯ'sciāꝫ qua tanges sive ꝑspiacōl
bnficio vl' metū indicꝫ l' spez ꝑmij
iouitat hoim Et tūc stati ꝑue affcōs
mali mores īmq ꝑsuasōs gdm sigut
ꝫ mes deo vocāte reūsa ad se salua
toi vocāti obedit cui obedic° ī sidꝫ
ī scpa exaīant sētīte vite destin
Ac p ꝯ'tōis ꝫ satisfacōis studiū r'd
di' ecclie tāq' matri Hoc aūt opus
ī vocacōis ad grāꝫ ī publico pctore
admīacōꝫ ꝫ tīōrez reūēcie cāt in
ꝑpis q' videt hoīez sic ꝯ'usū No em
sn admīacoe pt vidi q' ꝑus erat
lascivꝰ qꝛ subito videa' castꝰ q' ꝑus
erat supbꝰ subito effica' hūil' qui
ꝑus erat avarꝰ subito efficiat' lar
gus Ita d' alꝫs vicꝫs ad oppositas v'
tutes hos subito trāsmutē' Sed cui
attibue' tal' muta° ēte bon' dīne

qꝛ sic deꝰ visitat' mete hoī qꝛ creat'
Non sunt' qꝛ tres mortuos rsuscitat'
x° vnū ī domū aliū ī porta ꝫ tēiū
ī sepulc° Isti tres intm sicant tres
mortes aīe p filia archisinagoge q
nondū erat foris elata ꝫ adhuc ī domo
latebat signt pctm qd' ī cogitacōe ē
ꝫ nōdū pactū vt go ondēt dns qꝛ
occulta pcta ꝫ levia occlte possūt
delei cū paucī assūpti vꝫ pet° iohe
ꝫ iacobo ꝫ andrea nō ꝫ pre ꝫ mre
fil' suscitat' puellaꝫ P filiū vidue q
a mlt' videtibꝰ erat elatꝰ signat'
pctm qd' no solū ī cogitacōe nō ꝫ
ope pactū ē vt go dns ondēt qa
publica pcta publice pnia debent
delei videtibꝫ mlt' suscitat filiū vi
due P lazarꝫ quadam q' iacebat ī
monimento sicat' pctm qd' no solū in
cogitacōe ꝫ ope ē pactū ꝫ ec' ī mala
ꝯ'suetudīe tene' vt go dns ostēdēt
istos tales si ꝯ'usi fuerit ad eū vix sa
nārī suscitat' dicēs Lazare veni foras
Sorōs q' interpellāt dnm p fre sūt
cogitacōes sē lazarꝰ adc ligatus
erat p' dr d' Solute ꝫ sinite abire
hc cottidie fit ī sca ecclia Cott' c debꝫ
pctor expelli ab ecclia ut ecciāꝫ qua
ꝯ'tristat' suo ꝑuo ope letifiꝫ eaꝫ dign'
pnia vt ꝑ ꝯ'pactāꝫ pniaꝫ p iniūctam
sacdotis socie' sue ecclie dꝫ dnica
Cum intraret ihus
ī domū cujdaꝫ pncipis phi ꝫ
sabbto manducare panē ꝫ ipi
obsuabat eū luc xiv Studiū boni
legislatoris ē ut ita faciat qꝛ dominius
extinctꝰ vicia ꝫ v'tutes inserat ac
mores subditorꝫ ꝯ'ponat Et tāto eꝰ stu
diū ē pfectiꝰ qnto meliꝰ pdcta tīa
pficiunt' Cum go ī istꝰ legislator per
fectissimꝫ xpus extirpādi vicia ī scindi
v'tutes ꝫ ꝯ'ponendi mores ī suis opibꝰ
ī suis doctrinis hūisse ꝯ'sicat' Hic
ē qꝛ ī pntis ewangelio malicie phariseorum obviat
p bnficiū curacōis eorꝫ avaiciaꝫ re
darguit p evidentiaꝫ opacōis eorꝫ sup
biaꝫ hūiliat p doctrinaꝫ parabolice

instructos Et si ipsam curam hic habes et plus
beneficium curacionis quam phariseorum
insidiosam maliciam i. Cum intraret
(ostendit) argumentum redargucionis quam con-
cupidam auariciam i. Fuit autem
documentum humiliacionis contra
fastuosam superbiam i. Dicebat autem
Circa primum Sciendum quod cristus sic impen-
dit beneficium curacionis ydropico quod tamen
non potest eius operacio patere calumpnie in-
sidiancium. ad cuius euidenciam cristus tales
ordine describit Premittit enim primo
quasdam circumstancias generales 2o adiun-
git insidiancium studium i. Et ipsi obseruabant e
3o miram operacionem i. Et ecce homo ydropicus er-
4o interrogacionis congruenciam i. Et respondens
ihesus 5o euidenciam curacionis i. Ipse autem ap-
Premittit ergo primo quasdam circumstanciarum
generalium quarum prima est sumpta a loco
de quo dicitur Cum intraret ihesus in domum cuiusdam
principis phariseorum Cum enim saluator cognosceret
phariseorum maliciam tamen cum eis manducare con-
sueuerat et cibum sumebat ut per conuersacionem
doctrinam et miracula eos traheret ad
noticiam veritatis. Unde quod eciam hic quam Luce
xi inuenitur phariseorum interfuisse conuiuiis
Dicitur enim ibi sic Rogabat ihesum quidam phariseus
vt manducaret cum eo et ingressus domum pharisei disc-
hic autem intrasse dicitur domum principis phariseorum
2a circumstancia sumitur a tempore de quo subditur
Sabbato Nam sabbatis potissime docebat
tam exemplo quam verbis Sabbatis eciam miracula
faciebat ut fieret spirituale sabbatum Et ut
pluribus eius opera et doctrina prodesset Unde
dicitur in Glosa Sabbatis precipue doctrinam et operatur
ihesus non solum propter spirituale sabbatum sed
propter celebriorem populi conuentum querens salutem
omnium 3a circumstancia est conuiuium de quo
dicitur manducare panem Tale est hominis alium
inuitantis ad conuiuium ut ad amorem eius quem
inuitat adducatur ex familiaritate conuictus
Et ideo cristus inuitacionem ad phariseorum conuiuia
condescendebat eis ut eos ad suum amo-
rem attraheret et ut attracti libencius
susciperent eius doctrinam Consueuit enim quilibet
libencius audire doctrinam eius quem diligit
Deinde cum dicitur Et ipsi obseruabant eum

describit insidiancium studium Inter ceteras
cautelas insidiatorum hec est vna scilicet ex quadam
familiaritate deprehendere aliquid reprehensibile
in eo cui inuidet vel quem non diligit Et ideo
pharisei eo quod inuidebant obseruabant ipsum
in familiari conuiuio quo manducabat cum
eo. obseruabant enim si curaret in sabbato
ut ipsum de sabbati violacione accusare valerent
Sic enim calumpniati sunt eum Johannis 9o Non est hic
homo a deo qui sabbatum non custodit Deinde
cum dicitur Et ecce homo quidam ydropicus erat ante
illum Describit miram operacionem Deus enim et
rebus quas creat et defectibus per peccatum
introductis in eis ita vtitur ut in eis tamen
in mira vnitate potenciam suam et sapienciam
suam et suam clemenciam in mundo predicta omnia
manifestet Unde et iste ydropicus qui
erat ante eum factus est materia tam potencie quam
sapiencie et clemencie ostendende Est autem
ydropisis morbus aquosus subcutaneus
de vicio vesice natus cum inflacione tur-
gente et anhelitu fetido Cuius proprium est
siti tanto amplius prouocare quanto is qui pa-
titur eam plus bibit Ita dicit Beda super Luc
Istud autem miraculum quod hic homo paciebatur in
corpore illi paciebantur in mente et ideo an-
te eos stetit curandus ab hoc vicio ut cor-
porali exemplo discerent quare in mente curari
deberent Unde Glosa super illud Ecce ydropicus
ante phariseos curatur quia per alterius egritudinem
corporis in altero exprimitur egritudo mentis
Deinde cum dicitur Et respondens describit congruen-
ciam interrogacionis que patet ex duobus primo ex
hoc quod dicitur Et respondens ihesus Nam eius manifesta
interrogacio fuit occultarum cogitacionum et
insidiarum responsio Unde Beda quod dicitur respondisse
ihesus ad hoc respicit quod premissum est Et ipsi
obseruabant eum Dominus enim nouit cogitaciones
hominum 2o congruencia huius interrogacionis
patet ex hoc quod legisperitos ac phariseos in-
terrogat Dixit enim ad legisperitos et phariseos
Legisperiti propter legis noticiam debebant bene
iudicare de hiis que continentur in lege Pharisei
propter sanctitatem religionis quam se habere putabant
debebant bene sentire de beneficio impendendo
infirmo A legisperitis ergo legis iudicium querit
A phariseis autem opus pietatis exposcit

Et ideo tria consequentia est in hac interrogatione
de eo quod interrogat Si licet sabbato curare
Si enim opera caritatis non sunt prohibita in sabbato
eo quod etiam non sunt opera similia que sola sunt
prohibita in sabbato Levitici 23 omne opus servi-
le non facietis in eo Curare autem infirmum
ex compassione opus est caritatis ideo debuerunt
intelligere legisperiti quod liceret curare infirmum
in sabbato et per hoc non observare curatem Et
ideo in hac interrogatione christus ostendit ipsos esse
legis ignaros qui calumpniam imponebant
quasi transgressori legis ei qui etiam operabatur in
sabbato Et ex eadem interrogatione phariseos
qui pretendebant speciem religiositatis de irreli-
giositate redarguit Vera religio est cultus
pietatis secundum illud Iacobi Religio munda et im-
maculata apud deum et patrem hec est visitare
Qui ergo parant calumnias illi qui ex pietate
infirmum curabat a cultu pietatis alieni
esse probantur Et quia ad hanc interrogationem
tam congruam scilicet Si licet sabbato curare iudei absque
sua confusione non potuerunt respondere subiungitur evangelista
At illi tacuerunt Sed ut quod dicit Beda merito
tacent quia contra se dictum quicquid dixerint vident
Si dicerent licet curare contra se esset qui observant
si curaret Si dicerent non licet arguerentur
de hoc quod sabbato pecora curant Deinde evangelista
dicit Ipse autem apprehensum et cetera describens eundem
curationis sui efficaciam Nam contemptus non
curans de insidiis invidorum sibi notis pub-
lice curat ydropicum Et hoc est quod dicit
Ipse autem apprehensum sanavit eum ac dimi-
sit Et bene dicit ac dimisit quia corporaliter
et spiritualiter sanatum dimisit abire ut profi-
ceret per gratias operationis ad anime salutem Et
ut gratia volentes esset beneficatori gratum
beneficium confitendo ab ipso Non enim iste
ydropicus desiderabat sanitatem consequi a christo
et ideo stabat ante eum ita quod eius desiderium et con-
fusionem erat quasi quedam preces in actibus et cum
voce non audebat rogare ut ipsum curaret in
sabbato et hoc propter phariseorum timorem Et ideo christus non
attendens ad silentium oris sed ad desiderium
mentis contulit ei beneficium sanitatis Sic enim
dicit Gregorius in moralibus Apud eum reverencia affectus
magnus est in conspectu incircumscripti spiritus
clamor sine voce Non ergo quod salvator non

curavit hic de scandalo phariseorum eo quod econtra
mente calumpniabantur opera eius scilicet invi-
diam talis que operabatur in sabbatis Infirmatur
ex hoc quod non debet omitti opera pietatis
et caritatis propter scandalum invidorum et de-
tractorum Sequitur 2a pars principalis Et respondens ihesus ad
illos et cetera In qua inducitur argumentum ad redar-
guendum contra phariseorum avariciam Hoc enim modo
Beda super lucam pertractans ista continuat dicens
Ante phariseos ydropicum sanat et mox
contra avariciam disputat ut ipsos avaricie
arguat per quam sabbatum violant et male
legem interpretantur Dividitur autem hec pars in duas
Primo enim introducitur argumentum ad redarguendum
2o impossibilitas responsionis Et non poterant et cetera
Introducitur ergo primo argumentum ad redarguendum
sub hiis verbis Et respondens ad illos scilicet insidiosos
observatores dixit Cuius vestrum asinus aut bos in
puteum cadet et non continuo extrahet illum die
sabbati Ac si diceret Unusquisque vestrum operatur
in sabbato salutem corporis animalis propter cu-
piditatem temporalis comodi non operans
salutem animalis propter animal sed propter comodum
temporale Quod si reprehensibile non iudicatur
licet in vobis opus factum per cupiditatem quo
ergo reprehensibile iudicatur esse opus factum
a me per opere caritatis Et hoc est quod dicit
Beda super lucam Competenti exemplo solvit
questionem ut ostendat eos violare sabbatum
in opere cupiditatis qui eum violare arguunt
in opere caritatis Cum itaque evidentia exempli
et violencia argumenti eos convincebat ideo
sequitur impossibilitas responsionis de qua dicitur Et
non poterant ad hec respondere illi Sequitur
autem 3a pars evangelii Dicebat autem ad invita-
tos parabolam In qua adiungit documentum
humilitatis contra eorum fastuosam superbiam
Et hoc modo continuat Ambrosius pertractans istud super
lucam dicens Primus curatur est ydropicus
in quo fluxus carnis exuberans anime
gubernat officium spiritus extinguebat ar-
dorem Deinde docetur humilitas cum in
convivio nupciali appetencia loca superiora
arcetur Circa hoc autem occurrit videre primo
documentum in dictis autem 2o superbie
pictum ibi Cum invitatus 3o humilitatis perfectum
ibi Sed cum vocatus 4o conclusionis iudicium ibi Quia omnis

Primo ergo occurrit nobis videre documentum motivum
quod est ex hoc quod aliquando invitati a principe
phariseorum cum Christo satagebant optinere
loca prima et suprema in convivio tamquam ex
hoc magis honorabiles viderentur. Et hoc est
quod subditur: Dicebat autem ad invitatos para-
bolam istam scilicet que sequitur ut eorum superbiam
ad humilitatem reduceret. Intendens quomodo
primos accubitus id est prima loca convivii
eligerent dicens ad illos scilicet ea que sequuntur
parabolam. Nota quod invitati ad convivium istud
erant vel legisperiti vel pharisei. Legisperiti autem
ut sapientiores existimarentur in lege
eligebant loca honorabiliora in convivio.
Et item quilibet legisperitus ut peritior aliis
haberetur eligebat locum honorabiliorem et primum
appetebat putans ex hoc sapientior ex-
istimari. Pharisei etiam ut sanctiores haberentur
in vita honorari in conviviis appetebant.
Et ideo loca magis honorabilia appetebant
et mittebant se et respectu aliorum. ex quo motus
est salvator documentum humilitatis proponere.
Deinde cum dicit Cum invitatus fueris et cetera describit
superbientis periculum. Circa quod

Primo prohibet actum ambitiosum | Ibi | Cum invitatus f.
Secundo proponit periculum dicens | | Ne forte honora
Tertio exponit confusionem elationis | | Et tunc incipies

Primo ergo prohibet actum ambitionis sive elationis
dicens: Cum invitatus fueris ad nuptias non dis-
cumbas in primo id est sublimiori et honorabiliori
loco. Sicut enim dicit Crisostomus prosilire prius te
ad honores qui nobis non conveniunt indicat
nos temerarios esse et ira facta ...
pro replet. Secundo ut actum predictum prohibeat
proponit periculum deiectionis dicens: Ne forte
honoratior te sit invitatus ab illo et veni-
ens is qui te et illum vocavit dicat tibi: Amice
da huic locum. Tertio adiungit statum confusi-
onis dicens: Et tunc incipies cum rubore no-
vissimum locum tenere. Et bene dicit Cum rubore
id est cum verecundia et confusione. Et hoc propter
duo: primo quia non obtinuit, secundo quia a loco hono-
rabiliori est deiectus. Et ideo bene dicit Crisostomus: Erubescit quod
...pit neque obtinuit ambitiosus
sed passus est repulsam et satagens qualiter
huiusmodi honoribus non honoratur. Deinde cum
dicit Sed cum vocatus fueris ad nuptias et cetera

Suadet humilitatis profectum. Ubi nobis occurrit
videre primo quomodo ostendit suadet humilem elationem
secundo ... profectum dispositionem tertio excludit
honoris assecutionem. Quarta ibi: Et cum venit.
Quarta ibi: Et erit tibi gloria. Suadet ergo primo humi-
lem elationem dicens: Sed cum vocatus fueris ad
nuptias vade et recumbe in novissimo loco
scilicet humili in reputatione hominis quantum ad se et
modeste operationis in conversatione ad alios
quantum in se est appellet. Et ideo hoc insinuans precipit
accipere. Deo quam hominibus suadet eos sponta-
neam elationem. Secundo submittit eiusdem ad pro-
fectum dispositionem dicens: Et cum venerit
qui te invitavit dicat tibi: Amice ascende
superius. Et enim non ambitiose studet alios
preferri sed humiliter alios se preponit merito
humilitatis fit dignus honoribus. Enim quanto
humilitas est magis grata videntibus hu-
militer tanto apud eos maioris reputationis
facit esse humilem quam superbum. Recumbe igitur
in novissimo loco ut ex humilitate cunctis
te cognoscant quia ex presumptione preparabit.
Et ideo concludit ostendens honoris assecutionem quam
quis meretur atque modestie dicens: Et erit tibi
gloria coram simul discumbentibus. Advertendum hic
quod omnis homo naturaliter appetit honorari. Salvator
ergo volens homines inducere ad humilitatem
adicit ex spe consecutionis id quod omnis ap-
petit scilicet ex spe consequendi honoris inducit
propter quod dicit Et erit tibi gloria et cetera. Deinde cum dicit
Quia omnis qui se exaltat humiliabitur et cetera. Introducit
indicium generalis conclusionis dicens: Quia omnis qui se
exaltat humiliabitur et qui se humiliat ex-
altabitur. Hec autem regula veritatis intelligi potest
diffinitive infallibiliter. Quia omnis qui se exaltat
scienter et superbe de meritis extollendo coram
hominibus vel in propria reputatione id est a Deo
humiliabitur quia superbe deicietur. Quia autem
humiliat prudenter se reputando beneficiis
indignum iste exaltabitur a Deo. Aliquo potest
esse vera regula predicta quantum ad reputa-
tionem hominum non tamen semper sed aliquando. Videmus enim
illos qui se extollunt per superbiam reputatione
ab hominibus honorari et qui se humiliant contemp-
nuntur. Videmus autem esse coram hominibus qui se
humiliant honorantur et qui se exaltant
et honoribus semper ingerunt a quibusdam

gtepnut ita q aqm ipos gtenut ipt saustu 7 gtencudos indicaunt De pdicta vo i gta aqua dici su pius dimia x i fine 19 erōr 7 dux ihs ad qsdā h' ei 3ª finis ē 19 ewāu 7 sic 7 istus Spuar ad mrate ihu domu hois i serpo dimisi p cupiditate 7 auaricia; sine p a^d vicon gtigit aqu ut ho ad serpm reiusq qi sabb'm i regem sui custodies ipauat ausa gmmit Cz malignus spits huit sanādo inuidetes obseruat qr hoz ad paupiam i trocet quos ho ipoi to aquo bono ymo ipata aie sue sauite pomada dz cas tot viribz adiplere ut simt agnoscat se app hensu a vtute dima sive in qua ap phensione ydropis aie tota effugar sine n p ydropisim intelliga lascinia carnis Cz q dr Beda q lascinia no saciat s augetr dū se satisffit Sinc intelliga auaricia p q vr dugs q no saciar duiciis 7 copia s pong augez Intelligēdz ē p ullm alm sanctu po sse hoiez n p xpm ab alto pdictorū Sanato at hoie obmigādi st insi diatōs deones et p silitudine tpa lem sollicitudinis dicēte hoie ad se ip Si boue a asinu cadētē i pute u sathags exthie pridens tpalibz comodis quto magis des serpm de puteo psunde inigtatis abstrahē ne dapnet ete mltomagis Dicit aut boue a asinu p boue isinuat hoz q legi dām subiecty ē p tnsgssiom ipius legis in puteū lapss ē vicioz P asinu isinuas eu q legi scripte no subditi exonis lege tn nāe tnsgre dies cadit i puteū inigtatis db isto puteo pbabar se tuei pōt a Ne absor beat me psundū neqz vrgeat sup me puteus os suu Pot ecia p bouez intelliga io q nālī discrecōe viget boo n ruminas 7 vngulā diuides sicut hoz discrecōis prudēcia ipollentem Iste at cadit in puteū qui ex certa malicia se iungit pctō Azmg at

at stolidu hoz hebetes 7 pne disc cōmis designat q cadit qui vl' eiusd ul' alio mō reuiti pctīs Si 1ª pdca aualia peniat qs ēxhe d' puteo ma li qui cadit i rpm mo abstate die sab' a cui celebrate 7 hc facit ad tpalē vtilitez qnto magis debz vniqss serpm extrahē d' pctō ne in etna dapnacōz mgat Hoies at ho d' pctīs 7 cuiaty ab ydropisi auaicie sine luxurie ad nupcias ē 7 celic vocatis cu fidelibz eqd' xō nunc et nūo gmgnis ē No go se extollat ut qi sciatur certis d'sus mutis glē Neqz ecia iputet se digni i eterna hīe locū digniores Naz ad alta se igereus mltocius depmet ad isima 7 iterō cognoscat alm serpō meliōz exist ac p hc cu rubōe nouissimi locū te ue incipit q inveit i se casū vnde appetiuit glaz 7 honoz Vocatus go p gtiaz ad nupcias ē 7 etne debet humilit senciēs d' se i nouissio loco recumbe id ē nouissim 7 mīm omi se reputare Attēdes vbu sapiētis q dr Quāto magnus es humilia te i oibz 7 corā dō iueies gra Naz dns ve niēs que humilē iueiet aīa nomie inīcupabit 7 exaltās ipm p maiōa dona faciet ascēdē 7 i cōspctu fide liu ipm faciet āplius mīrabile i vita mīrabile 7 i fama donec mīrabilior fiet i glia Qa ois q se exaltat p supbiaz humiliabit i pea Et qua se humiliat p reputacōz ppiaz exaltabit i etna gla Ad qua nos pducat rex humiliū xpus q vivit 7 regnat p oia scla am

Dominica decimaoctava

Accesserunt ad ihm phasei 7 interrogat eu vnus ex eis legisdoctor 7 ayt 22 Intelli gas lector q in ecio ewāte iacet sic phisei ad audientes q silenciū iposuiss saduceis gvenerut i vnū Et introgat eu vnus ex eis Potest ad hc ewāgm introduci mltis modis Pmo malicia hois sel' 7 bis cōfusa

intoxicatus aggreditur ad aliquem contra eum quem confundit et donec in illo proposito perseverat non cohibetur quousque confundatur. Cum ergo malicia phariseorum temptans Christum sepe confusa per prudentem Christi responsionem non est correcta. Hinc est quod iterum conatur eum temptare. Et hoc est quod dicit Crisostomus. Omnis malicia confunditur et aliquando cohibetur, autem numquam. Confusi ergo a Christo interrogantes utrum liceret censum dari cesari, iterum temptant de magno legis mandato. Et hoc est quod dicitur etiam Accessit ad Ihesum. Alio modo potest intelligi hoc etiam [illegible] Nam certum quod sauciat homines innocentes est livor invidie et malivolencie. Hoc non curat sed invidia et malivolencia orta ex ipsa numquam cessat insidiari innocenti et uno modo insidiandi cessante alium ad insidiandum invenire conatur. Sic manifeste videmus in fraudibus invidorum. Cum ergo pharisei ex invidia malignum animum haberent ad Christum, ideo cessante uno modo temptandi ipsum alium modum adinvenerunt. Propter quod accesserunt ad eum et interrogavit eum unus ex eis etc. Verum quia innocens Christus est sine aliquo respondit insidiis temptatorum et hic fuit potest interposita aliqua difficili questione. Hinc est quod Christus interponens questionem de filio ipse erat sine fecit temptacionibus invidorum. Tercio potest intelligi hic sic. Duo sunt opera sapientis scilicet non mentiri de quibus novit et mencientem posse manifestare. Propter primum scilicet quod non mentitur de quibus novit ad interrogata satis reddere veritatem. Propter secundum scilicet quod mencientem potest manifestare in sua sapiencia potest ignorantes de eorum ignorancia convinces expellere. Christus igitur sapientissimus primum opus sapientis in primis exercuit interrogatus phariseos de quadam difficultate. Et hoc est quod dicit etiam textus Accessit ad Ihesum etc. Sequitur qualis predictarum interrogacionum etiam in tres partes dividitur. Describit enim primo quandam questionem de Christo experimentum faciendi. Secundo Christi responsio dociminum presens ibi Ait illi. Tercio ipsius interrogacionis audaciam excludens ibi Congregatis autem. Circa primum describit textus primo phariseorum quandam astuciam deliberacionis. Secundo subiungit temptativam questionem ibi Et interrogavit eum unus. Describit ergo primo astutam phariseorum deliberacionem etiam secundum veritatem littere. Audientes pharisei quod Ihesus silencium imposuisset saduceis convenerunt in unum. Convenerunt quidem ad deliberandum qualiter Christum de ignorancia possent arguere vel aliquo alio defectu in sua responsione. Convenerunt eciam in unum ut multitudine vincerent quem racione non poterant superare. Unde sic dicit Crisostomus veritate se nudos esse confessi sunt qui multitudine se armaverunt. Potest eciam intelligi eorum deliberacio astuta secundum literam quia potest eciam secundum literam Accesserunt ad Ihesum in eo non quod ad ipsum accessissent interrogantes de mandatis legalibus pretendentes se simplici corde velle ab eo audire aliquid pertinens ad salutem animarum suarum. Eo quod hoc non intendentes consequi ipsius potius capere aliquod indebitum ex ore eius et ideo talis accessus cum deliberacione habitus ostenditur quandam astuciam et maliciam in deliberacione. Deinde cum dicitur Et interrogavit eum unus ex eis legisdoctor temptans eum Magister quod est mandatum magnum in lege etc. Circa quam interrogacionem primo advertendum est secundum Crisostomum quod unus pro omnibus loquitur ut singulorum Christus vincat. Omnes videantur vicisse. Si autem victus fuerit solus videatur confusus sed tamen interrogantes per unum vincere erant parati ab uno. Secundo advertendus est quod iste qui interrogavit dicitur esse legisdoctor. Et cum dicitur temptans eum ad duobus modis potest intelligi. Uno modo quod iste legisperitus malo animo Christum interrogavit non ut addisceret sed ut intendens de ignorancia argueret. Et sic approbatur eciam quod Christus dixit ei Non longe es a regno dei. Unde autem Christum eciam quidem non dixisset ei si habuisset malignantem animum quod Christum [illegible] de concordancia evangeliorum potest esse quod temptans accessit eum. Deinde tamen responsione correctus animum mutavit ad benignitatem ex quo confirmatur dicens Bene magister in veritate dixisti quod unus est deus et non est alius preter eum et ut diligatur ex toto corde etc. Aliter potest intelligi et hoc est quod dicitur Temptans eum

acapia^a nō p teptaōe inpbe et
maligne voluit sꝫ p teptacōe qdā
aūose expiencie q̄ sine mag^o vicō
fi pt. Aut est p quadā teptacione
pbacōs sinioris ut sꝫ sint ꝯgsset
notitia qua xᵉ hebat ī legꝫ difficulta
tibꝫ Et sm̄ hᵉ nō sunt magne cāpe
intioga^o huꝫ legisdoctoris Spᵉ qd̄ di
a potuit ei ut amarꝫ vocat Non
lōge es a rēgno dī Zᵒ adūtend̄ ē
ꝗꝫ iste pmittit mgr̄ Cū n. loquitᵉ
teptans ex pno aīo ut Criſ vot aūc
mgr̄m vocat illū ꝗ n̄ vot eē ꝗꝫ
eꝫ silātoīe accedēs adulatoīe vōt
ip̄ mgr̄m Cū at teptans accedᵗ nō
at aīo maluolo ut pt̄ fi ī aliqꝫ
tēptatīe intiogāte ut expiatur
sapiaꝫ aīꝫ Tūc id ūbū mgr̄ non
adulatoīe platū ē ſꝫ pocꝫ quadā
vibao nō loquīdi Cūᵒ adūtend̄ ē
ꝗꝫ intiogat d' magno mādaᵒ legꝫ
d. Qd̄ ē mādatū magnū ī lege. q̄
intioga^o ſꝫ Criſ eū reph̄nsibilem
notat Qā iᵉ dꝫ d' magno ītiogāe
mādato q̄ p̄nus minora adimpletᵗ Sm̄
ūhicō d' magno intiogat mādaᵒ
qā eū multa ī lege vide^r eē eq̄lia
q̄rit ex r̄ufiōe ꝗ hr̄e ūꝫ calūnia^e
q̄rōp nec r̄udēt Cū dicat vnū eſſe
maiꝫ īt oīa Sicꝫ go scire vot
aīosītate ducꝫ q̄ ſt magna p̄cep
rgula de vite ꝗ ea obſuāē nō vot
curat ſlus ē phiſeꝫ intiogaᵉ de
magno mādato legꝫ ꝗ tn̄ minimū
nō suāt. Seʒ 2ª ps p̄ia^l Ait
illi ī. Diliges dnm̄ deū tuū In q̄
introducīᵗ xᵉ r̄ufio dom̄ᵗᵐ ꝯferēs
Cīa qua xᵉ maīfestat p̄ᵒ magnī
mādati p̄nitatē 2ᵒ seq̄ns p̄cep'
ꝯformitatē 3ᵒ abor integritatem
2ᵐ ī Sd' at ſlē ē hūc 3ª ī Inhꝫ.
Maīfestat go p̄ᵒ magnī mādati
p̄mitatē d. Diliges dnm̄ deū tuū
ex toto corde tuo ꝗ ī tō aīa tua ꝗ
ī tota mēte tua hᵉ ē p̄m ꝗ maiꝫm
mādatū Cīa qd̄ videꝫ ē q̄re mā
datū dei maiꝫm ē Ubi Sciēd̄ ē

Cꝫ aōz hꝫ ē p̄ᵒᵃ affcōs aīm hoīs
obꝫm istꝫ affcōis ē bonū Ita q̄ d
bonū ī qᵒ ē plus d' rōē bon maiᵉ
dꝫ aīāi Qā go deꝫ ē sūmū bonū iō
sūme aaud̄ ē Pceptū go reglans
aīm hoīs ad diligēd̄ sūmū bonū ma
iꝫm ē Ex qᵒ ꝗꝫ q̄ p̄m mādatū ē p̄m
Maiorꝫ at ī quolꝫ gnē ē p̄m illꝫ
gnēꝫ Qā go bonū qd̄ deꝫ ē maio
rūm ē in gnē boni eū ſt bonū per
cēntiaꝫ nēnō ē p̄m bonū go mādā
tū de dilᵉᵒ eꝫm ē p̄mū 2ᵒ videꝫ
ē qd̄ ē diligē eꝫm toto corde ſꝫ Criſ
Deū diligē ex toto corde ē q̄ū cor
nō ē inclinatū ad altꝫ rei dilcōnēꝫ
magꝫ q̄ꝫ dei Ex tota aīa diligē deū
ē cītiſſime aīm hꝫe ī v̄itate ꝗ firm
eē ī fide Ex tota v̄o mēte diligē dnm̄
ē ut oms sensꝫ dō vacent Cuiꝫd
eīm intellꝫs dō inſetat ꝗ p̄na ōra
deū ē Cꝫ ꝯgtāo ea q̄ dī ſt tractat ꝗ
mēoria q̄ bōa ſt recordatᵉ tota mēte
diligit deū Sꝫm Augꝫ ī lī. de doc
x. sic intellꝫ Deū ex toto corde diligē
p̄cipeꝫ ut oēs cogitacōes tuas Ex
tota aīa ut oēꝫ vitā tuā Ex tota
mēte ut oēꝫ intellcū tuū in ipsū
ꝯferas a quo habes ea q̄ ꝯfers Nul
laꝫ go vite nr̄e ptē relīqt q̄ vacāe
a dī dilcōe debeat ꝗ q̄ locū daē
ut alia velit re sīm q̄ dixᵗ Diligꝫ
dnm̄ d. t. ex to. cor. t. Cꝫq̄ go alꝫ
diligēd̄ veūit ī aīm illᵉ rapiatᵉ
qᵒ totꝫ dilcōis īpetꝫ currit Tūc n.
ē optiꝫ hō eū tota vi ꝑgit ī inco
mutabile bonū In hac expoīcōne
Augꝫ Sciꝫ ē q̄ ꝯveniēt ipē p toto
corde accipit oms cogitacōes. quia
cor ē p̄ncīm cogitacōim Ut hꝫtᵉ
aꝫᵗ ī r. De corde n. exeūt cogtōes re
p tota aīa accīpᵗ oēꝫ vitā qꝫ aīa
ē vaᵒ iō ꝗ p̄ncīm vite ī hoīe p tota
mēte accipᵗ oēꝫ ītellcū q̄ v̄tꝫ ītellcā
hoīs p̄nᵉ vigꝫ ī mēte Alr̄ expoī
pt ſꝫ Glō Ex toto corde id ē toto ītē
llcū ſꝫ cīrōe ut intllcū ī ꝯfessione
dīmit relīquꝫ locū cīrōī Ex tota

aia hec est ex toto volu e sine contradictione
Vnde glo. Ex tota voluntate ut nihil ei in
contrarium velis. Ex tota mente hec est ex tota
memoria sine oblivione Vnde glo. Ex tota
mente id est memoria que reminiscentes quo
minus de eo senciat De istis autem preceptis
expositione recipe supra dicta in 2 post
penthecostem Deinde cum dicit Hoc autem simile est
huic manifestat alterum preceptum conformiter
quod in hoc consistit quod precepto de deo diligendo
quod est primum et maximum assimilatur preceptum
2m scilicet ut diligatur proximus sicut quis diligit
se ipsum Dicitur autem hoc mandatum simile esse propter
duo quia sicut primum est de delibali dilectione
boni ita et hoc 2m est de eadem dilectione Contra
tamen primum est de dilectione maioris boni istud
de dilectione minoris Ideo non dicit Secundum
autem par est huic sed simile est huic Inter
ergo simile in quantum ad dilectionem liberale ordi-
nat cor humanum Alio modo est simile 2m primo
mandato quia primum est de diligendo deo eo
modo quo diligi debet scilicet ex toto corde et
anima et memoria sive mente 2m autem est de
diligendo homine qui ei factus est ad ymaginem
et similitudinem dei Bene ergo simile est man-
datum secundum primo quod ad dilectionem pluris or-
dinatur Vel simile est 2m primo quia sub primo
continetur dilectio ordinata dei sub 2o dilectio
ordinata proximi Constat autem quod ipse christus
nobis proximus factus est per assumptionem carnis
Vt patet Luc. x in parabola samaritani Et in
ps. Quasi proximum et quasi fratrem nostrum sic com-
placebam Cum ergo christus deus est et homo hic
proximus noster factus est in illum sunt mandata
ista similia quorum unum ordinat nos ad
diligendum ipsum deum et aliud ad dili-
gendum proximum nostrum Modus autem istius dilectionis
continetur in 2o precepto in isto Sicut te ipsum
Te ipsum autem debet quilibet amare ad duo scilicet
ad iusticiam et ad vitam eternam ut se or-
dinate diligendo ad iusticiam per eam ducatur
ad gloriam Et eo modo debet amare proximum scilicet
ut iustus sit vel quia iam iustus est et ad vitam
eternam eidem desiderandam et procurandam
Deinde cum dicit In his duobus etc. manifestat
predictorum preceptorum perfectionem sive integrita-
tem que in hoc consistit Cum quecumque continetur vel

moralia vel figuralia in lege quecumque commo-
nitione comminatione predictione et exprobra-
tione in prophetis requiruntur totum ordinatur ad
dilectionem dei et proximi Et ideo dicit In his duobus
mandatis tota lex pendet et prophete Sciendum
autem quod hoc verbum pendet in hac conclusione
positum tribus modis potest intelligi Vno modo sin-
cathegorematice quod ad duo precepta predicta
pertinet totus decalogus Precepta quidem prime
tabule pertinent ad dilectionem dei precepta
2e tabule ad dilectionem proximi Secundum hoc
ergo ad dictum sunt quod tota lex et prophete
ad precepta predicta ordinantur Vnde ceri-
monialia et figuralia legis veteris et dicta
prophetica sunt in adiutorium suadendi precepta
Alio modo intelligitur secundum considerationem effectus ut
sit sensus In his duobus mandatis universa le-
x et prophete id est hec duo precepta tante sunt
perfectionis ut qui ea servavit sit dignus reci-
pere a deo graciam qua mediante legem totam
intelligat et prophetas Cui tamen autem expositioni
consonat quoddam quod dictum est quod operacio
boni via est ad cognitionem maiorem 3o modo
intelligi potest secundum Aug. Contra in his duobus
mandatis pendet tota lex et prophete quia in ipsis
habent finem et complementum suum Sed cuius
evidenciam est sciendum quod ea que ordinantur
ad finem ab ipso fine dependent Tum quia
finis imponit eis necessitatem essendi talia
Tum etiam quia quamvis non sint nisi propter finem ab ipso
fine dependent Tum quia complentur ex intro-
ductione finis Et ideo optime dicitur quod ea que sunt
ad finem dependent ex fine Verbi gratia leges
civiles sunt quedam ordinationes ad hunc finem
scilicet ad pacem reipublice conservandam in civitate
Et ideo ex isto fine imponitur eis necessitas
quod sint tales quales requirit finis predictus
acquirendus vel conservandus per ipsas leges Item
ipse sunt propter hunc finem et complementum acci-
piunt cum ipsis mediantibus introductus est
iste finis Cum ergo finis legis et prophetarum est
ordinatus amor dei et proximi Ideo bene dicitur quod
in istis mandatis pendet etc. Congregatis etc. Tria possunt
Congregatis autem phariseis etc. inquantum ordinatur in congregatione
audaciam concludens Circa quam ordinantur
primo quedam difficilis questio que adiungitur suppleta
da ... ei dedit 3o sedet per ...

interrogat' i' Aut ill' Quo go dd' vot
xp̄o temeritatis repssio i' Et nemo poterat
primo go introducit' quedam difficultatē
q̄ro sub ytl' v'bi Congregat at phariseis
interrogat' eos ē dns eid vb̄ vid' d' xp̄o
eq ficq fit. h̄ at q̄ro p tāto difficil' est
q xp̄s fm duplicē nat' diuinā sz et
humanā dupl'ce h̄t natiuitatē Vna
ex deo p quā ē di filius Aliam ex v'gine
qua p̄cessit ex p̄genie dd p quam est
dauid filius Non go p̄l sufficie iudei
ad qōnem p̄dictam p h' q xp̄s dicit' fiq
dauid Et io bn̄ dau ē qd' x̄o adiungit'
qddā fcīplea zuslo Qua dicit ei dd
Nam z si vm dicat n̄o tm oez filiacō
q in xp̄o ē exp̄mit sed vnā tm hanc
aut tm pferiut q'a c'stū credūt esse
purū hoiē ex stirpe dauid gn̄atu l' gn̄an-
du Ex q̄ zusloe oñdūt se carē cognitōe
z fide z pfecte qua debebāt habē
de xp̄o. q'a no intelligūt n' credūt xp̄m
ee deū z hoiē vnū Glo Nō repr̄hendit'
q dd filiū xp̄m dicūt ſ q filiū dei
no credūt. Deinde cū subd' Aut ill'
Quo go dd' vot r Adiungit q̄plexam
interrogatōē d. Quo go dd vot eū
i spū dn̄m d. dixit dns dn̄o meo sede
a dextris meis Donec ponā inimicos tu-
os scabellū pedū t' Si go dd' vot eū
dn̄m quo fiq eq eit In q̄ interrogatōe
p̄o occurrit nob qd' saluator dt Quo dd
i spū ut ostēdat sm̄ter z vitez eoz
de qb' vt' interrogatōe sz q no ex p̄pō
corde sū volūte q̄i fingēs nec ex
errōe q̄i nesciēs dauid vot xp̄m dn̄m
suū ſ potius inspiratōe diuīa cui n̄
p̄t subee falsitas Illo dixit dns id ē
pat' dn̄o meo id ē filio sede a dextris
meis id ē in potioib' bōis glīe Vl' ſ
Remig' A dextris di sedē ē i honōe z
eq̄lite p̄rne dignitatis quiescē Vocat aūt
xp̄m dauid i spū dn̄m suū p' p̄petē
z affinitatē inaturatois Vl' p' huiusmō
redēptōē vl' p' fastigiū glificatōis
Addit' at ut terrore phariseis incutiat id
qd' subd' i ps Donec ponā inimicos tuos
scab. pe. t' Et ē sensus hq vbi ſ Remig'

Sede s. a dextris. z inimica tui i sem-
pitnū subiciet' pedib' tuis Et ita h'
donec no ē determinatio finita t'pis ſ
iudicium infinitū hoc go p̄missis subiūxit
v' q̄plexā interrogatōē d. Si go dauid
vocat eū dn̄m. z eū h' ipe xp̄s est
purq hō quo filius eq ē Non n' q̄suetūdo
ē patrū filios suos p'os dn̄os vocāe
Deinde cū dt Et nemo poterat iudeis
Introducit' temeritatis repssio Circa qz
p̄o descrbi' ignorātia q̄siti qui dicit'
Et nemo poterat rndē ei v'bū Scd'o r'pmit'
temitas aū i Neqz ausus fuit Describt'
go p̄o ignorātia q̄siti qui d' Et nemo
poterat rndē ei v'bū h̄ n' ipotencia
rndēdi ad q̄siti ex ignorātia veniebat
Si n' intellexisset xp̄m sil' ee deū et
hoiē potuissēt rndē Dauid vot xp̄m
dn̄m suū i spū q̄tū ad eq diuinitatē
quā cognouit inspiratq a deo filius aūt
dauid ē xp̄s q̄tū ad humanitatē Ex ig-
norātia go diuinitatis quā n' intelligebāt
n' credebāt i xp̄o Nec poterat ei rndē
v'bū ad q̄oē p̄missā Sic i' repmit'
s'o temitas aū coz ex h' q ex p'pria
ignorātia q̄fusi no fuit ausi ex i'a die
q̄uissē interrogatōē eū ampli' Ex quo
sat' pz ſ Crisost' q no i bono aīo phari-
sei interrogabāt xp̄m Nam si bono
aīo z eā discēdi accessissent ad inter-
rogandū xp̄m. nūqz posuissē aū eos
qroz ex q̄ q̄fusi destitissēt ab i'trogatōe
cū ipe venisset ad istrūctā v'itatē
oēs q̄ vellet eaz addiscē. Quamuis
aūt h' euāgiū morale d'se p̄ma facie
i portet sensum z io no ē opq alia
moralite q̄z sit illa q̄ ipoita ē i ex-
posiōne l'rali ipiq Ex ipo tn̄ vnū
possumq elicē morale docu'tū Si quis
n' malo aīo z teptādi vl' q̄fundēdi
occasiōe ad hoiēz v'tuosū accedt Ipe
v'tuosq dz tñ z iusioz pfic'e q̄ z intelli-
calūpnie pateat ſ potius interrogatē
ex sua rōnabilite ad bonū possit
attrahe sic xp̄s fecit Tūc ad p̄m man-
datū d. diliges dn̄m d. t'. Et non
tm̄ ad q̄siti debz vir pbus rndere

Sz aqua i sua tinsioe adiunge que ad
suas calitates iducit eu q xpm sua
volt ofunde. 7 eu hc ex virtute 1o4 eq q
male interogat maliaa reprehensibilis
cogsca^v Ita n fecit salua^or Ito n ad
qtoz d magno madato gtetn fuit dn
tisu vn ec addd^t quidatoz mandatu
magni d pprio dilige^o, con qd faciebat
q maliaose ip interogabat Si go xps
interogatem vidit maligne intrerogate
ex sua irabili tisioe no corigi nez a
maliaa gcepta cessare iteponat aqz
difficilez qtoz p eq ignoratiaz maloz
audacia gfusa reformat^r. 7 no sit ausa
aplius interogare eu isidijs inocetez

Dn̄ō decia noua pq cius

ET ascend^t ihs i naualtaz 7
tino fretat^t 7 vet i ci^r ayt g
Vna 7 cade vta pt i diusis
diusimode opari. sic caliditas i glacie
liquefacie^o calefacit. 7 calidi^s in lacte
ipm coagulat Quamis go aor sit
vna radix opandi alit tn opat^r p
amore dns ad suos. alit mgr ad dis-
cipulos alit mediaq ad egtos 7 alit pr
ad filios Xpā go salvator ut ergo
huanu genq ex radice 7 roie dileco
multiplr opari dignatq e Xpā mtd ut
mgr erga discipulos, mtd ut medicus
erga egtos, nonumqz vo ut pr erga
filios Dico eig opa^o eē ex diloe cuta
diusimode describit^r i diusis Cui aut
modi diloe tenuit i opando q pr
ga filios tenet videq ipm benigne
acceptatez hoies oblatos. l'accedetes
ad ipm Sic ipe testa^r i pabla prodigi
filij redeut ad pre^z Itm vides ipsu
libar^r gfeute dona. sic pz ibid' i qui^o
solemt' ppato xpr sim ipdeutez Itm vi
deq ipm sic tuar^r reprehudetez aliquoz
defectq ut reduce 7 no gfude i colliga^r
filios no donabit 7 bn indignatos
Sic ibid' pz i regulacoe filij senior
Vltio ex hs vides ipm eliciete aliqua
fructu ex ope qd' pz ex diloe prima
Sicut quqz opat^r ex aore ut bonq
mediaq ad curad infirmos videq eu
optime offeute se egrotis benigne susa
pietez oblatos libent gfeute sanitez
optiaq 7 velit vtete effctu sanitat
collate Hinc go ordine siuas eroā
i sua prus erom 7 dt Et ascedes ihs i
nauictam 7c Vbi describit ewangelista
1o salua^t (mi benignaz optim^te) In pn^o
2o dnos acceptaa simiditate i Et ecce off.
3o effctu sanit collate i vides at 1o sed
4o fructu velit illicate i vides at ibe
Describit go p^t benignitā optimitatez sal
uatoris qua maifestat ex ibi 1o ex vsu
2o ex actu 3o ex situ Ex vsu qdez qua
ascend^t i nauictaz Ex hc n q 1o qm p
potenciaz diuitatis potuit sr mare sicus
pedibus ambulare voluit i ministerio naui
cle sicut verq ho benigne se pute hoi
bq pbuit ut scaie posset ad ip hoies
accede qne cueret sic facilas ut ite
hoies gusai 2o maifestat eaz ex actu
Qa tinsfretat vt sic optime se exhibu
erat illis qs a decembris libanat tise
undo i genezaret Ita optimitatez sue
pnae tinsfretā^o mlt alijs exhiberet
apt quos etiā opari dignatq e vt no
solu ex virtute diq scitatis pncipaliter g
gnoscat^r virtus efficie ac sanitas^s gfere
vm ec pbare q sit verq deq eqlis pri
ex ppā diuitatis virtute peta hius recte
vm Ecce i ot demonstrat^t sinp x^s suaq
virtute p doctina qu docuit eos ut peta
te hius p leprosu qui dixit volo mudare
P centurione q dixit dic vbo 7 sanab^r
puer meq P mare qd' vbo ifrenat
Per deones q eu gfitebat^r. H' at mirz
aliquo maiori mo inimicos suos cogit
gfiti eqlitate honois ad pre^z Vn ad
hc ostendenda subd^t q ascedes i naui
clā tinsfretat^t 3o eaud optimitatem
maifestat ex situ qu add^t Et venit in
ciuitate suaz hnam q ppe geq ppter
petm gmissu i deu meruit tiore in
Sic pz Gn 7 ubi ppr tioz di ablaut
i padiso adaz abscond^t se Tior at iste
cpaino dispsit ipm a familiaritate dina
7 fiducia approximadi ad deu Vt ergo
ista p aorez id' geq ad se trahet qd'

ab eo desperat mecu factu e habitator
ciuitatis eiusdem cum hoie ut tam gauisi
facti hoies fiduciam ad se accedendi i op
ortunitatibus largiatur Consueuit n. ganeo
qui ex ciuitate se ipsum adiuuare hic
recessum Cum ergo ex paradiso tamq ex ciuitate
proprijs e positus homo ppr peccatum et filius habi
tator huius ineffabilis incolatus effectus est
nobiscum habitare dignatus e ut nobis fiduciam
donaret secure accedendi ad ipsum ppr quod
Apls ad ebr e. cum ostendisset conformitatem
xpi ad homines subiungit Accedam cum fiducia
ad tronum gratie ut miam consequamur et gratiam
inueniamus i auxilio opportuno hec oia gaudeat
dicit Ieronimus Epi q exponens hoc verbum sal
venit i ciuitatem suam dicit Creator cui i toto
orbis terre dns propter nos se intra an
gustiat i carne cepit hic huiusmodi priuatum
cepit ciuitatem iudaice esse ciuis ut attra
heret ciuitates quos desperat mecum Sed
dubitet aliquis q sit hec ciuitas de qua dicitur
venit i ciuitatem suam Et videtur q sit naza
reth Cum sic dicit Ieronimus Ciuitatem suam non
aliam intelligere debemus quam nazareth unde et
nazarenus appellatus e Contrarium patet per hoc
quod marcus dicit ay. 2. q hoc factum e in Ca
pharnaum scilicet q curatur i paraliticum sibi
putatum Ad hoc dicendum e q christus natus fuit
i bethleem annunciatus et educatus i naza
reth sed tpe predicationis multum operatus e
et demoratus i capharnaum Et ideo dnus
respectibus dicitur potest q quilibet predictarum ciui
tatum sunt ciuitates eius Cum ergo ewangelista hic nominat
ciuitatem suam quam ppt describere opera virtu
osa et miraculosa Xpi ciuitas sua potest hic
intelligi capharnaum sicut marcus exponit
Vel aliter dici potest secundum augustinum de consensu ewangelistarum
cum christus conuersatus et educatus fuit ut plu
rimum i galilea unde et galileus dictus est
quam ergo ciuitatem galilee positus esset potuit
dici esse i ciuitate sua Et quia capharnaum
i qua secundum veritatem sanatur paraliticus huius
erat principalis ciuitas galilee Ideo potest
intelligi q sit capharnaum de qua dicitur venit
i ciuitatem suam Vel aliter dici potest secundum eundem
Augustinum ibidem q hic textus ait dicens sic intelli
Ascendens i nauiculam transfretauit
et i suo transitu venit i ciuitatem suam id e i
nazareth Et omisso quod i fecit et quare
inde recessit statim subiungit sanationem
paralitici non i facta sed post qui de naza
reth venit capharnaum patet q expositio
Ieronimi e bona Narrat i Marcus duo no
sil fecit tamq si essent sil facta scilicet aduentum
i nazareth et sanitatem collatam paralitico
Cum tamen sed hac vltima solutione prius ve
nit i ciuitatem suam scilicet i nazareth et per annum
non ibi sed i capharnaum sanatur paraliticum
putatum scilicet quia a quatuor portabatur ut dicitur ay.
2. Vel potest dici q ista fuit ciuitas capha
naum ut dictum e quia eius erat vocat ciuitatem
xpi q habitat i i pri predicationis sue ut
dicitur marci e vel et habitat capharnaum
Hec ergo facta e capharnaum ciuitas xpi
aliquanta eius inhabitatione Sed 2a pars
principalis Et ecce offerebant ei parte principali q describit
ewangelista deuotorum acceptam simultatem
ubi considerare possumus duo primo ex parte
offerentium sunt portantium obsequium gratiosum
i Ecce offerebant Secundo ex parte oblati siue
portati statum calamitosum i paraliticum
Obsequium autem portantium fuit gratiosum
et ideo acceptandum q factum ex caritate fidelitate
et pietate Ex caritate quia seruia fratri e hoc ob
sequium eo q iste i necessitate positus erat in
qua non nisi per obsequium alterius poterat rele
uari Et ideo preuenientes ei beneficium clemens q
per nos sufficienti medico putatur i plet
officium caritatis fratre Ergo n. vidit fratrem
suum necesse habere et clausit viscera sua ab
eo quo caritas dei manet i eo ait Iohannes
Io. 2. Isti ergo videntes fratrem suum necessitatem
habere et aperientes ei viscera sue com
passionis per caritatem reddidit obsequium suum
gratiosum factum est fuit ex fidelitate Cum
sicut dicitur ay. 2. cum non possent eum inferre
cum ihesum propter multitudinem tectum nudauerunt
tectum et patefacientes ipsum putauerunt
eum cum ihesum Hec autem oia ex magna
fide facta sunt et ideo ipsa reddidit obsequium
gratiosum factum e et istud obsequium ex
pietate eo q pie compacientes calamitati
paralitici q tanta erat q iacebat i lecto
suppleuerunt i eo defectum propter debilitatem

putat^b au^i dnm Et io p^r eo q^o crvagitta
pmisit obsequi dices offerebat ei pali-
ticu ut mou^t th h^c rpm ex pie^te ee sim
Adiungit eo statu calamitosu d^ns eu
iacebat i leto q^a ipe ingredi no valebat
De^a 3 po pu^lus vides at c^s fid x Vbi
descr^b effcs sani^t collate Cuq^ut pce sic
p^o solut^a occasio ifirm^t — vides at c
p^o rephen^d cogita^o pusil — Et ecce q^da
3° manifesta^t pitat^l opaco — Vt at sciat
4° adiungi^t sani^t collate — Dc ait pal
Describes igi^t quo solut^r infirm^tis
occasio q^a si remittit^r petu huic pa-
litico occasioe cuius sepe gingit corpal'
infirmitas Ostend^t q^p h^c g^a it ruitu 3
ecl bufiom apertu quid' eo q^p vides ihs
fide i^or nicluaco e ex i^ruto tate si-
dei intq 3 ex hoz restatue sani^ts Vn
Io eps ecuitu valz apt deu fides ppria
apt que sic valuit alea ut ex ea hoz
sanaret Vides g^o fide illoz q offerebat
Via sic d^t Crisi erat magna fides hui^s
infirmi Vo n pmisissz se dimitti pez
tectu ut aliq eiou^tur rcpt si no c^dedisse
Meitu g^o paedes sint fides ea offeu-
cu q^a oblati Illa maior dicit^r fuisse of-
feuciu sicut 3 maior fuit 3 io solam
caud' erva^ta gmdat Comr ut et
bufiou qd' oste^t Ihus at ait pali^co
Cofide fili remittu^t ti peta tua Vbi ad
uteudu e p^o q^p petu fat hoz filiu
ire 3 imicu dei 3 co^o gia q^o p^rtatu
dittit^r fuit hoz di filiu q aicu apcito
g^o esto filiu vot au d^t Dittu^t ti peta
tua Iudicat gfidetiaz q d aso potes
d'mea benignitate gfide q^p p bufiou
gtae te i filiu peta ti dittes adopto
Vn hieo Io filiu vocat q^p dittui^t ei
peta sua Vbi da^t intell^g g^i p^r petu plu-
res evenire corpis debilitates Et ido
forsitan prius dittut^r ti peta ut cau^s
debilitat^l ablat^l sanitas istituatur
Inu h^c notand^s Sic d^t Beda sr^a ar^t q^p q^tz
d' cau^s affligu^t hoies molestiis carnis
p^o ppt merita augenda ut Iob thobias
3 martires Vo ppt humil^te gseruandaz
ut paulus 2 Cor 12 3° pter peccata

corrigenda ut iste pali^cus Et i^o q iace-
bat ad natatoriu siloe Io x cui dari e
Vade 3 aplius noli p^rcare ne deterius ti
gtingat Sic 3 huic d^r Cofide fili remit-
tut^r ti petu tua X^o ppr glaz di mani-
festandaz ut cecus natus d' q^o dictu e
Ioh 9 Neq^z h^c p^rcat^t nez pntes eius
ut cecus nasce^t s^z ut manifeste^t opa
di i i^o Et mors lazari d' q^o dcu est
Io 11 Infirmitas h^c no e ad morte s^z
p gla di ut glifice^t filius dei p eam
V^o ad iicou dapnatois eiue ut athi-
ochus 2 Macha 9 Et hod^e dicit 11 2
Addtend^s silat^r q^p h^c ifirmat^r erva^ta
magna benignitate x qu pali^cu totis
mebris destitutu que sui duces gtige
nolebat filiu appellat^t Ieron^o mira
humilitas despectu 3 debile totis mebris
destitutu quem sacdo^s no dignaban^t
attinge filiu vocat Sz Remi^g e q^p q^p
apathes d^t votu ee filiu a x^o Illumi
d^t votu fuisse hoz illu q d clamor fide
ut vid^t dixit ho remittu^t ti peta tua
Vocat^t at ho ut ifirme^t potoz ut gfiteat
se ex io gtue ee eo vox e in ps Ecce n
i iniqtatib^z gceptus su 3 i petis gcepit
me mr mea Ac p h^c pmus desideret
remissioz peti q^a corpl sanit^ts Pmo
g^o vocat^t ho q^r q indiget remissioe peti
s^z ia petis ei dimiss filius noia^t q^r p grat
adoptatus Deide cu d^t Et ecce q^daz
d' scrib Rephendit^t cogitacioes pusilaz vbi
p^o pmitti^t pusil^s intus cogitan i Et ecc
2° adiung^t iniq^s extus pprlata i Et cu vi
3° subd^r ptas eundem d'clarata i Ad n fac
Pmitti^r g^o pusilitas intus cogitata
cu d^r Et ecce q^da d' scrib dixerut int se
h^c blasphemat Arguebat ei phisei
ex vbis pphetarum Deus solus e q d^t Ego
su q deleo iniqtates tuas ppt me Er-
go sic purus ho iste q d^t remittu^t ti
peta tua ipe se apparat qd' di e qd' ipe
e blasphemare Intendu n qs blasphe-
mat malu alti ipcundo aquu alti
detrahendo 3 q^a i^e q dinu honoz at-
tribuit creature qntu e i se detrahit
dino honori q io tal' d^r blasphemare

eo q̄ crederet ip̄ ee puꝝ hoīez videbāt
āqū ꝰ āq̄ dīm attribuē Sꝫ fallebāꝛ
qꝛ cū ī forā di effet nō rapinaꝫ arbitrꝰ
ē esse se eq̄le deo ad phil 2 Sꝫ cristꝰ
eoꝝ malicia ordinās ī boūm fine ad
ostendit cū possit cognosci q̄ nō tm̄
ho ē sꝫ eciā verꝰ deꝰ cū adiungit inq̄te
extiꝰ ꝑpalatꝰ Cū aūt vidisset ihūs
cogitacōes eoꝝ dixit Vt q̄d cogitatis
mala ī cordibꝰ vrīs Ex hoc se mirāt
ee deū q̄ solꝰ pt cordis occulta cognoscē
Ac si dicat eiꝰ ē eadē potēcia q̄ cogita-
cōes vrās intueoꝛ possū ⁊ hoīm pctā
relaxāe Et attēde sapiām x̄ Eoꝝ n'
maliciā vti ad manifestacōꝫ glīe sue
deitatꝭ qm̄ reuelādo malicias cogi-
tacōnū malignācōn se verū deū ēdāt
vītꝫ ut p sensibile signū ꝯfirmet ⁊
declaret ī se potēciaꝫ diuinitatꝭ adiun-
git Quid ē facilius dicē Dimittūꝛ tibi
pctā tua aut dicē Surge ⁊ ambula
Quamuis n' ex pte opīs sit maiꝰ di-
mittē pctā q̄ facē palicum ābulāe
sit maiꝰ ē tn̄ facilius saūtꝭ ait q̄ cōpꝭ
Vtrūq̄ sꝫ pctīn v̄bo dicē ⁊ iussu
facē paliticū ꝗ̄ ābulāe eusdēꝫ ē
iudiciū ptātꝭ sꝫ diue Et attendendū
Qꝛ ill' cogitacōibꝰ mala ī cordibꝰ sing
nō dixit ēsttꝭ Nūq̄ cogitatꝭ ī cordibꝰ
vrīs qd' opꝰ diuīnū facio meū vel q̄
attribuo in opꝰ dei Nō dixit neutrū ī
potit ex v̄bꝭ meis cogitari Sꝫ potiꝰ
ꝯfirmat p opꝰ q̄ ꝰ attribuebat opa di
q̄ vē faciebat eo q̄ vē erāt deꝰ Et ideo
bn̄ seq̄tur ita pꝰ In q̄ manifestat ptātꝭ
opacō Vt aūt sciatꝭ qꝛ fiꝰ hoīs hꝫ ptā-
tē ī t'ra dimittēdi pctā Ac si diceret eiꝰ-
mōꝰ mī facē ⁊ dicē nulla sit distācia
tm̄ ut cognoscatꝭ p effcm̄ corpale q̄
dico facio effcm̄ spūale aūt sꝫ quia
volēdo ⁊ indulgēo pctā dimitto Ideo
sanitatē corpalē solo iussu pficio
Et sigillā dr̄ ī t'ra ptātꝫ hꝫ dimittēdi
pctā Qz dꝫ cū lege deꝰ statuit pctā
hoīm dimittē dō vuinit ī t'ra pꝰ q̄
aūt ꝰ hac vita migrauit nō ē locꝰ
venie qꝛ clausa ē ianua indulgēcie

pctōꝝ Sed aduertendū ē qꝛ nō dr̄ de se
vt aūt sciatꝭ qꝛ filiꝰ dī hꝫ po. dīt p̄.
Sꝫ fiꝰ hoīs eciā voluit ⁊ proīde dicat
Naꝫ integritas fidei exigit ut xp̄m cēsm
verꝰ deꝰ ⁊ verꝰ ho ee crēdat Ꝓp hc
aūt q̄ dr̄ vt aūt sciatꝭ qꝛ fiꝰ hoīs. vnꝫ
ī se assit hūanitatē ⁊ eꝰ hūanitatꝭ
notitiā ⁊ ꝯfessioꝫ declāt Ꝓp hc aūt q̄
addit hꝫ ptātē ī t'ra dimittēdi pctā
ditatē diuītꝭ ostendit ⁊ notitiā eīdē
diuītꝭ lꝫ nō apptꝭ pbat Ex hoc
n' solo q̄ dixat simplr dimittūꝛ tibi pctā
tua ⁊ nō dixat dimitto tibi pctā nō
potāt vāciat aliqui q̄ affirmaret se
deū ee Sꝫ cū adiungit Vt aūt sciatꝭ qꝛ
fiꝰ hoīs ī t'. po. hꝫ dit. p̄. veritatē dītꝭ
de se opiatꝰ ꝯfirmat Vū Criss Sup
q̄de palicō nō dixit Dimitto tibi pctā sed
Dimittūꝛ tibi pctā Qz q̄ sobe īsistebat
alioꝫ sua nō ostēat ptātē dñi q̄ filiꝰ
hoīs hꝫ ptātē ī t'. di. p̄. Et ut se
ostendat pri eq̄le nō dixit q̄ fiꝰ hoīs
Indiget aliquo ad dimittēdū pctā sed qm̄
habet eciā ut ꝯfirmet p opꝰ ipō se
ptātꝭ adiungit collocō saūtꝭ Qz tūc
ait palicō Surge tolle lectū tuū ⁊
vade ī domū tuā Ubi possumꝰ attēdē
actu signū ⁊ gressu ꝯgruē ad sani-
tatē collataꝫ sicut quidē impatiēti
cū dr̄ Surge hīc n' actu exīe nō
potāt n' fuisse sanatꝰ eo q̄ ita tā grauit
erat ifirmitas ut mēbroꝝ ad surgēdū
negaret officiū Signū aūt adiungitꝛ
qm̄ dr̄ Tolle lectū tuū ut sꝫ lectꝰ in
quo iacebat prꝰ q̄ iacētē fiāt testi-
moniū ifirmitatꝭ eēt nō eīd' portatū
eē testimōm sanitatꝭ Sꝫ ut n' appeat
fātasticū q̄ sana addit ꝯgressꝰ Vade
mēst ī domū tuā Vū ad vītatē opꝰ
ꝯpbandaꝫ subdit ewāgelista Et surrexit
⁊ abijt ī domū suā ꝯtra mēte sicut ī
corpē nō relinquēs phariseoꝝ pfidiaꝫ
Textꝰ vltīa pꝰ prīncipalis Videtes aūt tbe'
Jn q̄ describit ewāgelista fructū vtilꝭ
eliciate Et iste fructus ita duplex ē q̄
tm̄ hꝫ alicꝫ pfectoꝫ anexaꝫ dux ꝯde
qꝛ mirāt ī hys q̄ viderāt hoc

signu qd fecit saluator aliquis ad noticia
veritatis inducens sz tenor videtur igitur debe
timuere. Unum ei sapie tenor est. Eo qd
timens vel simplicitate vel se humiliat vel
dilectus ut peccatum evade possit considerat que
ea sz simpliciter humilia et considerans inchoat
aut i hoie statum aliquem perfectionis illius sic
ergo ex hoc signo elicitur qd sz glorificavit
illi qui viderat Glorificavit deu aut et cetera
Sine gra e frequens cu laude letitia sine
gratiarum actio gaudiosa Glorificare deu est
cu letitia ipsi gratias age et ipsum pro beneficio
liberationis laudare Ex defectus i hac veri
litate inclusus e iste etiam qui ex remissione
peccati et ex collatione sanitatis debuerunt in
xpo cognoscere naturam et potentiam deitatis ipsum esse
puru hoiem licet sanctum et do acceptu cre
diderunt Ideo qd subdit et cetera Et glorificaverunt
deu qui dedit potestatem tales hoibus Et ideo bu
dicit Crisostomus Ex tales doctrina trahunt quasi
bu cogitassent apud se cognovisset qd dei
filius erat Quamvis aut hec fuit imperfec
ta no fuit modica dispositio ad ma
ius bonum et ad maiorem noticiam accipie
dam de xpo i posterum Et ideo no carebat uti
litate qd glorificat deu qui dedit potestatem
tales hoibus qualem nullus alius vere humusse
describitur at plus hec ipsum cognoscit omnibus
anteponit Unde subiungit Crisostomus Iterum at
no erat parum existimare omnibus hominibus
maiorem et a deo venire ¶ Spiritualiter aut sine
per naviculam intelligitur lignum crucis qd christus
ascendens intravit ad nos venit Sine
intelligitur ecclesia in qua christus existens cuius tristitia
fecit ad hos Vel intelligitur aia i qua
christus per inspirationes domui ingrediens per
effectum gratie se eidem facit esse presentem a
qua prius defectum culpe longus fuit absens
Post hec eventum de liberatione aie a lan
guore indarum voluptatum spiritualibus viribus
destituta Quo duplex de quibus eventum
vult exponere Ascendens ergo christus in naviculam
transfretavit qui per crucis misterium vel ecclesie
sacramenta vel per inspirationem gratie suam
presentiam offert aie viribus destitute qui
si sanari de opus ipsius christo offerri Iudi
get aut aliorum auxilio sicut paralisum patiens

id est si dissoluta e viribus et bonis operati
onibus regentibus ac sustinentibus eius
gressus Ex ipsis vero et ipsi eius pietas putant
sepe a turba cogitationum carnalium impedit
prius qd est per mediantibus quorum viribus vel
mediante doctrina quorum eventum tectum
domus in qua christus residet id est secretum
scripture detegitur quo detecto et xpo in scripturis
reperto aie ipsum nuda considerata de expo
nitis prius pulsans ut sanet eam benignitas
que divina usitavit astucia Ipse aut
christus predictis oratione mediante inducit
ad memoriam peccatoris qd est hec ut sit
cognoscens se hominem peccatorem humiliter de se
sentiat et cognoscat se omni gratia indig
num ac per hoc mereatur audire remittuntur tibi
peccata tua Et quin remissi peccatis fit hoc
dicit filius per gratiam qui prius erat filius ire per
culpam Ideo bene dicit ei Tibi peccatum remis
sum est confide fili Si aut maneat in hoie
aliquis diffidentie torpor vel decordiate
cogitationis motus compesceat de per perfectum
boni studium ut surgens hoc sanatus tol
lat lectum conscientie sue et vadat in domum
suam hoc est incipiat per perfectum operationis
bone tendere ad paradisum a quo recessit
per peccatum ut ipso opere virtuoso sit ei testimonium
sanitatis interius cum dimisso bono operis
erat testimonium infirmitatis conscientie virtutibus
destitute Videntes aut turbe vel aliqui
desiderantes vel hoies quibus nota erat prius
perversitas hoiis ex actibus eius bonis et
qd constanter abiuret in eisdem quodam tenore
admirationis perculsi glorificant deu qui
tales virtutem hoibus largitus est Collatio
Confide fili remittuntur tibi peccata tua In
quibus verbis christus hoiem secundo invitat ad vi
gorem aie in confidentia Joh 16 Confidite
ego eo vici mundum Secundo alliciat cum per dulce
dine verbi in filius vero 8 Nunc ergo fili audi
me Tertio condescendit ei per remissionem peccati Ibi
remittuntur tibi peccata tua per sub verbis quorum
remisse sunt Nota ad sum Bernardum et Ad
divina confidentia sicut incipiente illuminat
ad dei cognitionem Sap 3 Qui confidunt in
illo intelligent veritatem Secundo proficiente adiu
vat ad boni perfectionem in est 11 Benedictus

hō q̄ ↄſidit ī duō ꝛc· 3° pueniēte cor
roborat ad ſuiꝰ ↄſecucōꝫ ꝑꝰ Cui
ↄſidūt ī duo ſtāt moꝰ ſyon Cūtū
ad 2m Bom qꝫ nom filiacōis diue ac
cipiūt hoꝰ tꝑtr ꝑ° ꝑr notit ſpeciāl
reuelatā ꝑꝰ Ego dixi dij eſtis ꝛ filij ex
celſi omēs Et io˚ filioꝰ dicit ad qꝰ ſmo
di factꝰ ē dic Joh x 2° ꝑr fidē a x°
accomodatā ꝑꝰ j Cūq̄ aūt receperūt
eū dedit eis ptātē filioꝰ di fieri 3° ꝑter
hēditatē ſingulr reſuatā Luc 15 fi
li tu ſp mecū es ꝛ oia mea tua ſunt
Cūtū ad 3m Bom ē qꝫ pcta dimittit
a dō ꝑt hoī tibꝰ moꝰ ꝑ° vicat peccatū
ꝑꝰ dixi ↄfitebor adū· me iniuſt· mea
dnō ꝛ tu· 2° integrāliť indulgeť ꝑt vij
Et dimiſiſti hoībꝰ pcta eoꝝ 3° cordia
liť diligetr Luc 7 ꝑr qd dimittūt ei pcta
mlta qm dilexit mltū **Dnica vice**

Simile factū **ſiā ptā ꝛ vīt**
ē regnū celoꝝ hoī regi q̄ fecit
nuptiaꝰ filio ſuo Mt 22 Inter
cucta vicia q̄ recta ra° ꝛ dīnā
ſcptura deteſtat' ē viciū ingratitudīs
qꝛ ā ſepe īcludit vl' ↄtemptū dī ↄfeñtis
bnficia vl' qꝫi repulſionē grē a deo
collate hꝰ aūt viciū nō ꝑt ēē ī aliquo
nī ꝑſuppoñat' ī ipo aliqd bnficiū ſiue
domū Non ē tale viciū ī aliq° qū dīna
ſenitas ipm puat Et 3° ipm viciū
aliquo mō diſtinguit' int' electoꝰ ꝛ rꝑboꝰ
qꝛ ꝑ ſuā puiciaꝫ facit hoēꝫ rꝑbū ſi in
ipſo finalit' pſeuēt ꝛ ꝑ ſuū ↄtrariū ſc
ꝑ gratitudīnē hō ↄputat' int' electoꝰ Eſt
go ī ipo dō attendēda largitate bnficia
ↄferētez· pūdētiāꝫ mal' bonoꝰ ſbſtī
tuētē ꝛ eq̄tatez gratoꝰ ab ingratis
finalit' diſcernētez Et h tā ī pūa crō
poſſuꝰ ↄſidare· ut ſentiās vicij ingra
tudīs ꝛ eiꝰ punicōis clariꝰ inoteſcat
Et hic mō introducit' Criſtꝰ hic eūm Nā
cū ꝑ tū ingratoꝰ loquitꝰ īmediate di
cerat Auffeť' a vobis regnū di ꝛ dab' gēti
facieti fructū eiꝰ hꝰ oñt a qbꝰ auffer
qꝛ ab ingratis ꝛ cui gēti dabit' qꝛ grātis
ꝛ q̄ gratuito mō recepimꝰ ipm Dr ergo
Simile factū ē regnū celoꝝ ꝛc· Ubi ↄſidet' ꝑ°

ꝑ° dīna benignitas ↄtr bnfīa ↄferēdo Secūdo
ꝑ° dīna pūdētia mal' aliꝰ ſubſtituēdo
ī ꝛ aūt eiꝰ ſ 3° dīna iuſtitia for
midabilez ſnīaꝫ ꝑferēdo ī aliqs ſt̄ ꝛc·
Vl' ſic introducit' ꝑ ſtī dicēt ꝑrm ē
ut ſic ꝑ clemētiaꝫ ſuā multis bnfi
cia ↄferat ꝛ offerat· qꝫ ꝑ pūdētiā co
ſuet exitū ꝛ malicias ꝛ poliaciā
ita ut aliis deficiētibꝰ alioꝰ ſbſtituat
ꝛ 3° ꝑ ſapiaꝫ iuita cuiꝰcūqꝫ diſcernat
Dīna go vita hoīs ī hic mō ē mi
licia ſr tiraꝫ· eiꝰ dux ꝛ rex ē dꝰ· ſic
gubnat eīaꝫ militāte qꝫ ei ꝑ clem
ciaꝫ gratis bnficia ↄferat ꝑ pūdētiā
alioꝰ aliis ſubſtituit· ꝛ ꝑ ſapiāꝫ ele
ctoꝰ ꝛ rꝑboꝰ diſcernit Et hic ē quod
dt pūs eūm Simile fcm ē rgm cc· ꝛ
ubi deſcribit' tā ueꝰ ſlr eundē ꝑ°
ptꝰ ē Bom Et ſi Auguſt' ī mono
logio Deus ſic ē iuſtiſſimꝰ ī omnibꝰ
opibꝰ ſuiꝰ· ſic ī eiſdē ē miſericordiſſimꝰ
ymo ex ipo ē miſericordiſſimꝰ qꝛ iuſtiſſimꝰ
ꝛ eↄ° Et eod' mō Sic ē benigniſſimꝰ
ī ↄferēdo ꝛ ↄmicando creatūe ſua do
ſic ē ſeuiſſimꝰ ī puiēdo ↄteptoreꝰ
donoꝝ ſuoꝝ ꝑ viciū ingratitudīs qd'
includit dūm ↄteptū ut ꝑdictū eſt
Et io ꝑ° ꝑꝰ hīꝰ eūm dnm' in tribꝰ
ꝑ° n· deſcribit eūm tā dīnā benignitā
2° hūaꝫ d ꝑuſitatez ī Illi aūt neglexe
3° iuſtā ſenitatez ī Rex aūt cū audiſſet
ꝑom' go ꝑ° dīna benignitas qd' oñd'
ī eo qꝫ nuptiaꝰ ꝑpauit ꝛ vocat' īuita
toꝰ ī q° ſollicitat' ad ea bnficia pci
pienda ꝑpauit go ꝑꝰ qd' ꝑmittit'
Sīle fm ē regm cc ꝛ id ē pſens
ecclīa q̄ adhuc ē pegrīa ī tia hoim
regi id ē deo pri Cum· ex benignite
intellig ꝑ hoiez· ꝛ ex largit' magnificē
intellig ꝑ rege ꝓfecit nuptiaꝰ filio ſuo
qū ꝑ incarnacōis miſtiūm hūana nāꝫ
dīne nāe ī ꝑſona filij copulauit Nam
tūc nuptiaꝫ thalaꝫ ſ· Ih' ſuit vteꝝ
vginalis ī q° di filiꝰ nāꝫ hūanā nāe
dīne ī ſcꝑo idūmꝰ ſibi copulat' maioꝛe
qūm ad carnaleꝰ eiꝰ ptes Et qm
imediate nā tota carleꝰ ſibi vniuit

Jn noie istarum nupciarum vtriusque genitio intelligi potest verbum quod ex celi generatione volentibus accedere ad eius consorcium l'exponitur omnia necessaria ad vitam preparata sunt. Jdeo bene dictum est quod benignitas eius ostenditur quia parauit sua beneficia Non solum parauit sed et vocat quia misit seruos suos vocare inuitatos ad nupcias Sicut enim dicit Cris. per istos seruos intelligimus prophetas qui predicebant misterium incarnationis futurum et eius beneficia atque venire ad ipsum sponsum reuerenter suscipiendum vocabant Bene autem dicit vocare inuitatos. quia iam supponit inuitatos ad idem misterium antiquos prophetas vtpote spiritus predicatorum promissum fuit et ad ipsos inuitari Sed tamen quia et deum promittentes et predicentes ipsum futurum. et prophetas vocantes humanitas humana contempsit Jdeo bene subditur Et nolebant venire. quia Christum incarnatum neglexerunt credere Deinde sequitur Jterum misit alios seruos dicens Vbi oportet quod inuitatos renuentes venire sollicitauit Jsti serui 2o missi intelliguntur apostoli quos mittens Christus in mundum dixit Jn via gentium ne abieritis sed ite tamen adoneo qui perierunt domus israel Et iterum Cum autem susceperint ab eos mactate et curate infirmos et dicite quia appropinquauit in vos regnum dei Sed ut magis prouocaret inuitatos additur Ecce prandium meum paraui thauri mei et altilia mea occisa sunt et omnia parata venite ad nupcias Cris. etiam modo intelligens Vo sed exponens Lucas sic Prandium meum paraui id est ex lege et prophetis mensas scripturarum ornaui Thauri mei et id est viri qui in veteri testamento fideles fuerunt prophete et sacerdotes ut Jeremias et ezechiel qui propterea thauri dicti sunt quia populi doctores fuerunt atque rectores Altilia autem prophetas tamen et viros contemplatiuos qui sacerdotes non fuerunt significant Et isti omnes ad nupcias dicuntur occisi quia eorum vita mores et mors clamauerunt Christum in carne venturum. et omnia parata quia in predictorum patrum gestis et moribus non in scripturarum sacrarum mensa reperiuntur omnia que sunt necessaria ad salutem Nam sic ibidem dicit Cris. Omnia parata in

sacris scripturis est quicquid querit ad salutem Nam ignorans est inueniet quod discat. qui contumax inueniet quod timeat. qui laborat inueniet promissiones gloriosas quibus excitatur ad opus. qui infirmus et pusillanimis inueniet mediocres cibos qui perueniat a domino inueniet medicinam Et quia sic ibi omnia sunt parata Jdeo bene dicit venite ad nupcias. hoc est non pedibus sed fide et moribus ex patrum exemplis et dictis vnde ex sacre scripture mensa Christum incarnatum suscipite Aliter exponitur secundum hylarium ut sit sensus Ecce prandium meum paraui hoc est introitus regni in fide consumatorum mee apertus est Thauri mei id est martires qui propter confessionem nominis mei tamquam hostia electa sunt immolati Et altilia id est viri contemplatiui pinguedine spiritus sancti saginati et ala contemplacionis in altum subleuati sunt occisi. quia eorum vita in exemplum mee vite est proposita ut eorum imitacione Christum sequamini. et omnia parata quia nichil penitus ad exemplum perfectionis omissum est quod in sanctis viris Christum imitantibus sit factum. et ideo venite ad nupcias intrando conuiuium fidei que est inter Christum sponsum et sponsam ecclesiam Tercio exponitur sequendo intencionem Cris. sic Ecce prandium meum paraui id est misterium incarnationis mee completum est Thauri mei id est patres testamenti veteris qui ex promissione legis inimicos suos etiam corpore cornu feriebant Altilia id est patres noui testamenti qui per gratie pinguedinem et habundanciam a terrenis desideriis ad contemplacionis sublimia eleuantur Et isti dicuntur occisi ad nupcias quia eorum passiones et mortes in remedium mee vite sunt posite ut per eorum imitaciones vite mee rectitudinem cogites Et hoc est quod dicit Jdeo Ecce Thauri mei et altilia sunt occisa ac si diceret Patrum precedencium mortes aspiciate et remedia vite vestre cogitate et omnia parata quia ad sancte vite exemplum nichil deficit quod in patrum vtriusque testamenti gestis inueniri possit Sed nota quod ad sanctam vitam peragendam vel fidem saluandam nobis propheticis videatur si dubitemus patres noces aspiciamus non videbitur propheticis cum in actibus illorum

inveniunt ꝯtinxisse Et hoc est quod dicit Grego
Thauri et altilia mactata in exorauit
qua omnes deus cum verba eius audire volumus
adiungit etiam ut omne quod ipse legem eius tanto
nos ad sperandum fiat similis gustu pro hec
tinxisse et ad alios videns Tu vero humana
ꝯiunctas cum dicit Illi autem neglexerunt Ubi
advertendum quod ꝯiunctas humani cordis in non
recipiendo dei beneficia aliquando causatur ex occupa
cione temporalis utilitatis quod creatura amatur
nimis indebite Aliquando ex avaricia temporalis lucri
quod homo vult acquirere superflua Aliquando ex ꝯpria
malicia vel ex etiam quoniam quis directe im
pugnat graciam Volens ergo salvator ꝯtem
designare cordis humani ꝯiunctatem exclu
dentem ipsum a dei gracia Vel quod exclusit iu
deos a susceptione filii dei venientis in carne
ostendit quod in aliquibus hec malicia ortum ha
buit ex amore et occupacione terrenorum operum
dicens Illi autem scilicet quibus annunciatum fuit incar
nacionis misterium primum per prophetas deinde per
apostolos Neglexerunt credere Neglexerunt ce
lestis salutis premium et hec fuit in aliquibus
causa quorum ex eis abierunt ad villas suas co
lendas propter amorem temporalis utilitatis Unde Crisostomus
hoc exponens de manuali labore dicit super actus
Cum labore manuum nostrarum aliquis facias iusta
exercentes agrum vel vineam aut opus vel ligni
vel ferri villam colere videntur In aliquibus autem
malicia ortum habuit ex avaricia quod designatur
cum additur Alii ad negociacionem suam Negociari
non est malum ex cupiditate contrariatur Ambo autem
predicta scilicet terrenorum laboris occupacio et sollici
ta negociacio quod immoderatas homines detinet
cause sunt excludendi homines a nupciis regni
celorum Unde Crisostomus ubi supra Omnium misterium iniudicio
et quod misterium quod ipsum sortitur Opus non mun
diala opera excluserunt a vita Sed in
aliis predicta malicia habuit ortum ex invi
dia causata ex certa scientia de quibus subiungitur
Reliqui vero tenuerunt servos eius et contumelia af
fectos occiderunt Hoc non ad literam verum fuit
quod maiores et principes populi israel tam antiquos
prophetas quam novos apostolos et ministros qui predica
bant mentem eorum misterium occiderunt et multis
contumeliis affecerunt Hinc salvator eius ypocri
tas dicit Mt 23 Ecce ego mitto ad vos
prophetas et sapientes et scribas et ex illis occi
detis et crucifigetis et flagellabitis in synagogis vestris
Glossa Hoc exponens in dicit dicit versificatum est
de apostolis et discipulis quod ex eis paulus occisus
est petrus crucifixus lapidatus stephanus fla
gellati in actibus apostolorum discipuli Secundo autem
Ex his predictos modos quibus iudei non receperunt
christum venientem in mundo possumus in eis distin
guere tres genus peccatores Nam quos indanatum
retinet occupacio separat a christo intelliguntur per illum
qui dicitur misisse ad villam Gaudens autem quos sola
avaricia ducit ipsum recipere noluit intelliguntur
per illum qui ad negociacionem accessit Et tamen isti
quod illi dicuntur neglexisse quia precius quandam
occupacionem mundi quam malignitate vel odio cum
ad christum non pervenit Sed illi qui odio vel
invidia in mortem christi et discipulorum malignati sunt
per istos intelliguntur de quibus dicitur Reliqui vero tenu
erunt servos eius Et hoc est quod dicit Crisostomus super
actus Per occupacionem ville populares indecon
significat quos mundi delectacio separavit a christo
Per occupacionem autem negociacionis sacerdotes
ceteros quam ministros templi significat quos lucri
obtentu venientes ad ministerium legis et templi
avaricia separat a fide De quibus non dicit quod malig
nati sunt sed neglexerunt Cum non odio aut invidia
crucifixerunt christum illi malignati sunt Tercio describi
tur iusticie divine severitas cum subditur Rex autem cum
audisset iratus est ubi attendas ad severitatem
divini iudicii que ut est potestas insuperabilem
zelum inobliquabilem et sententiam informi
dabilem Potenciam quidem et auctoritatem
insuperabilem ostenditur cum premittitur
Rex aut Imperator non volens confirmare
potestas plus et clemenciam faciens nupcias
vocatur eum igitur homines Nunc autem volens
ostendere potestatem et auctoritatem iudicis terre reges
nominat dicit Rex autem Unde Iheronimus Cum invi
tabat ad nupcias et agebat opera cle
mencie hominis nomine appositum est ut autem ad
ulcionem venit homo silet et rex dicitur Et hoc est ille
rex de quo dicitur Eccli 1 Unus est altissimus cre
ator omnium omnipotens rex potens et metuendus
nimis sedens super thronum illius et dominans deus
Zelum autem inobliquabilem ostenditur cum adiungit
Cum audisset iratus est Ira non in deo non
facit passionem nec sed zelum iusticie Tunc

cum si Cristus deus vasa dicit quam vlasfi
Et quia a sua iusticia obliquari non potest
quia iustus est peccatum ? semper negare non
potest ideo zelus iusticie eius est inobliquabilis
Sed ut ostendatur quod in nobis non deest
zelus puniens peccatum non possit etiam
individualiter servierunt vitare peccatum ideo
ero punisse zelo auditu dicit Cum audi
sset rex iratus est Audiunt autem contempni
suos nuncios qui esse predicabant adventum
eius per evidencias facti ? per effusiones
sanguinis prophetarum ? apostolorum ac aliorum
suorum dei Eo modo quo ad caym dicitur est
Gen. 4. vox sanguinis fratris tui abel
clamat ad me de terra Tercia vero
formidabilis est quam concludit Et missis
exercitibus suis perdidit homicidas illos
? civitatem eorum succendit igni Isti ex
ercitus secundum litteralem sensum fuerunt exercitus
romanorum qui propter peccatum iudeorum commissum in
morte christi Et si Cristus etiam propter peccatum com
missum in morte iacobi ? stephani ha
bitatores urbem occiderent ? dispersunt et
civitatem eorum destruxerunt Conceito autem
isti romani dicuntur exercitus dei non quod per
graciam sed per hoc quod isti erant ipsius peccatis
laborantes sic per modum istum multi
quia deus eis usus est ad vindictam peccatorum
sic iustum tunc Et hoc insinuat Nicolaus dicens
per hos exercitus romanos intelligit sub duce
vespesiano ? tito qui omnes iudeos impios
pro maiestate incenderunt cum terra Et Cristus
magis expresse sic ait Evangelium exercitus
dicit exercitus dei quia domini est terra ? plenitudo
eius Nec celi verisse romanum urbem nisi
eos deus excitasset Aliqui isti exercitus sed
secundum glossam angelorum agmina intelligunt
quos deus dicitur misisse quia omne iudicium per
ipsos exercebitur ? ministerio predicatorum erit
ne Et quia non tantum anime peccatorum damp
nabuntur verum etiam ? corpora ignibus cremabuntur
Ideo bene dixit Civitatem illorum suc
cendit Nomine civitatis corpora significantur
peccatorum Verum Secundum Augustinum agmina sunt
exercitus regis nostri contra quos exercitibus extin
xisse homicidas dicitur quia in hominibus omne iudicium
per angelos exercetur homicidas ergo perdidit
quia prosequentes interemit Civitatem illorum
igni succendit quia non solum anime sed
etiam caro in qua habitaverant eterne gehenne
flamma cruciatur Ad mores autem
exponendo partes precedentes Secundum est quod
eos gentes imperatur ? provocet ad sponsum
sponsum ? autem eos sponsos ... ubi est secundum quibus
per graciam christus coniungitur anima de quibus in figura
dicitur hester 2 Cum rex assuerus iussit parari
convivium permagnificum pro omnibus ? imp
ius hester 2 et sic quibus per iusticiam contra
cionis idem est quod convictus est humane nature
? celestis Et de hiis est dictum in expositione
huius evangelii per totum de quibus celi dicitur Math. 22
Non putet filius imperatorum remanere quod
dum cum eis est sponsus Tercio ubi toto
celestis curia per gloriam sempiternam coniungetur
perpetuo eidem de quibus dicitur est Apoc. 19
Beati qui ad cenam nupciarum agni vocati sunt
Sic ergo deus pater facit filio suo nupcias
tercio per gloriam unitatis ? fidelis anime
sed quod istos facit invitat multos quia omnes
affectiones ? intellectiones cogitaciones inten
ciones occupaciones ? operaciones quibus se
sunt invitat ad consensum talis coniunctionis
ut omnia predicta concordent gracie Illi deus
cordis non affectus non sensus nulla intencio
Sed ut melius omnia predicta convertant ad
graciam mittit dicta ? exempla prophetarum clam
ans ad ipsa tamen ad invitatos ut conformentur
christo ? gracie exemplata in anima Sed quia multa
per aliquorum dicta vel facta non moventur
Iterum mittit illos per inspiraciones vel per predicaciones
verba ? opera apostolorum ac novorum sanctorum dum
eorum venientibus toto corde ad ipsam graciam omnia
sunt parata thaurum scilicet quod in eis mortifi
cantur actus Altilia scilicet quia in eis prepa
rantur excessus ? dulcedines contemplacionum
? omnia parata quia sacramenta omnia reservata
Sed quidam occupati in exterioribus actibus
Alii effusi in avaricie ambicionibus venire
negligunt eo quod nondum possunt recepti
graciam vel oblatam quia exteriora lucra vel
comoda cogitatus affectus affatus inten
ciones ? sensuales operaciones sic undique
occupat quod negligunt graciam sibi datam
vel recusant oblatam Sed quod adhuc

peyus e aqui adeo sunt pusilli quod inspiratores diuinas vel predicatores diuini verbi auditores qui intelligunt quod eis ultimum prebet assensum sed potius ex certa malicia contradicunt et sic dei inuitatores occidunt vel geuchus afficiunt dum eos afflatum indignanter repellunt Sed quia non est iustum ut electi in pena puniantur ideo rex iste persinaliter summam quam exercebit in iudicio angelorum electos contemptores pedes deputando tormentis mortiferis Desidabuntur in inmodi potius quod viuere et corpora eorum in quibus tempus in ciuitatibus eorum prius anime habitauerunt succendi igni inextinguibili Ipsa vero omnibus eorum non morientur et ignis eorum non extinguetur Et hec inito contemptus filii dei et verborum ac iudeorum eos Vnde hebr x Irritam quis faciens legem moysi sine vlla miseratione duobus vel tribus testibus moritur Quanto magis putatis deteriora me reri supplicia qui dei filium conculcauerit et sanguinem testamenti pollutum duxerit et spiritui gratie contumeliam fecerit certo multo maiora quam ille in corpore tamen iste in corpore et anima punientur Sequitur 2a pars principalis

Tunc ait seruis suis etc Vbi describitur dei prouidentia seruis alios substituens Describitur autem circa hoc tria Primo substitucionis racio 2o substitucionis actus 3o substitutorum discussio Primo ait substitucionis allegat duplicem causam prima est ipsam paratam diligentia dicit quod dicit Nuptie quidem parate sunt 2a est inuitatorum negligentia siue malicia dicit quod subiungitur Sed qui inuitati sunt non fuerunt digni Sicut natura nihil operata est ociose sic nec auctor nature aliquid operatus est quod non ad finem per quem id operatus est perducat Cum ergo nuptias spirituales christi sponsi et anime sponse vel totius ecclesie vel humane nature ad hoc instituit ut racionalis creatura ex illis et in illis possit suam ultimam perfectionem accipere inchoando hic eam per graciam et consummando eam in futuro per gloriam noluit easdem nuptias proprio fine carere et ideo aliis tamen indignis ab ipsis exclusis alios ad easdem papit intraduci Vnde Seneca ad mod

Deus qui inuitante se contemptum conspiciat filii sui nuptias vacuas non habebit Per quod autem seruos suos sunt apostoli et apostolici viri vel forte angeli Nuptie quidem parate sunt hoc est secundum Remigium Sacramentum nostre reparacionis ut vos iniuitatis pa consummatum Sed iudei qui inuitati sunt primum et ceteri vocati per christum et apostolos non fuerunt digni eum dignos secundum apostolum Ro ad Ro x Ignorantes dei iustitiam et suam volentes constituere iustitie dei subiecti non sunt Causa ergo sicut dicit augustinus in enchiridion Illa superna ciuitas non tamen illa ciuium suorum numerositate fraudabitur Per quod alius per petuum exclusus ab ea tamen indignus alius substituitur Ideo sequitur Ite ergo ad exitus viarum et quoscumque inueneritis vocate ad nuptias Dicit autem ad exitus viarum Quod multipliciter potest intelligi Vno modo secundum hieronymum et Remigium ut per exitus viarum intelligatur diuerse secte gentilium qui non erant in via diuinorum mandatorum secundum quos ipsas Ad istas gentes iussit apostolos iudeis nolentibus recipere fidem ipsius Sicut expresse habetur Act xiii dicentibus paulo et barnaba iudeis Vobis quidem oportebat primum loqui verbum sed quoniam repulistis id et indignos vos iudicastis vite eterne ecce conuertimur ad gentes Alio modo secundum Bedam per exitus viarum intelliguntur officia et modi quibus viuendi ut militum mercatorum etc in quibus diuersi diuersimode viuunt Est ergo sensus Ite ad exitus viarum id est cuiuscumque conditionis homines ad fidem vocate Causa secundum apostolum ad Gal iii In christo iesu non est iudeus neque grecus non est seruus neque liber non est masculus neque femina secundum speciem omnes conueniunt quando ad eius fidem vocati sunt Tercio secundum Seneca per exitus viarum intelliguntur defectuosi actiones Ite ergo ad exitus viarum sunt vocati ad nuptias ipso eorum quorum opera fuit defectuosa et peccata quod plerique autem ad fidem venerunt illi quorum in terris actio nulla prospera commitatur Quarto secundum Augustinum ut per primos vocatos qui recusauerunt venire illi intelligantur qui ex naturali disposicione habent nobilem ingenium et ad rectitudinem voluntatis inclinationem quibus nolentibus credere illi vocati sunt qui quidem despecti et minus in dispositione naturali dotati videbantur Cui

expositori concordat apls 1 Cor 1 Videte
fres vocatoes vraz qr no multi sapientes
s carne no multi potes no multi nobiles
s q stulta mdi sut elet ds z q debilia z
q ignobilia Eles go vocati st de exitib
viar Bene go papt eis z qbonz voc
auit vote ad nuptias qr no vocit n
qd fuat ipo pditi no alienu Qui aut
vl p malicia opm vl p ignoranciaz
ad xpm z eius sposaz eccaz no pveniunt
pditi st z alieni Et inducit ppt vocati
eis inqt muenitis qa vbu fidei z pdi
cacois esti i aquibz sit vacuu ecy sup
aquibz requiescat z i ill facit fructu
Deinde cu dt Et egssi sunt eius poit
substituendi accois In q ophndit eioita
obediaz indifferenciaz z sufficie vbiaz
qde qr scd diuinu preceptu egssi st sui
eius i vias apli n sic dns mandauit
ayt vlt Eunts docete oes gens de iudea
egssi diuiserut i vias hoc e ad oes sectas
gentiliu vl ad omes hoies cuiuz edonis
cl status cl modi viuidi vl ad illos quor
actus multe erat iplicate desiib vt sic
i oez tiraz z i fines oris tiraz exiet sonus
pdicacois eoz Cophndit est idifferencia
qr cogregauit oes qs inuenit bonos z
malos Et pt h indifferencia bonoz et
maloz itelligi sic ut ad priora refera
vt boni itelligantur illi q ancoq p aplos
vocarent fuert boni z ideo accepti
vt leg d Cornelio Act 10 Mali at sut
illi q an vocacoz exutes mali moibz
vl fide mediate ipa vocacoe fci st boni
vl p bos itelliguntur q an vocacoz viue
bat s iatitudine iudicy nal De qbz
apls loqr Ro 2 Cu n gentes q legem
no hnt nar ea q legis st faciunt ipsi
s st lex p malos at illi itelliguntur qui
an vocacoz viuebat ydictamine eqd
iudicy Et hec due exposicoes possunt hri
ex dictis aug Cogregauit go apli oes
qs inuenit volentes recipe fide z sine
ipi pius vixint s raz vl glaz vel sui no
Alio pt intelligi h dua bonoz z malo
ru s ideo ut illi dicunt boni mt gentl
q ex quada aptitudine nali vel ex

osuetudine acqsita pniores erat ad bo
mores z ad doctrine honesti sic dionisi
ariopagita Mali at dicunt illi qui ex
opposita causa pniores erat ad vicia Alio
pt intelligi s glo ad lrm sic sonat quia
sic eccia media e int celu z infnu
sic sup sunt i ea admixti mali cu bonis
Bonis ei i ea no sunt q malos tollan
re no recusat Et h exposico magis
concordat vl cu intencoe eva qr si
ad nuptias nq mali admissi e quo
aliquis ex eis sn nuptiali veste itrans
i exteriores tenebras piceret e Cophndit
est ista vocacio sufficiaz qr ipa mediate
impleta st nuptie discubencin Na ad
pdicacoz euang tanta multitudo venit ad
fide ut eccia credentibz sit repleta
Sed cu dt Intrauit at rex ut videt
poit ecoura substitucois examinacoz sui
discussioz Sic n dt aug Bonos qde
z malos optuit ad fide vocari ut eccia
repleret sed mali n st vocati ut pmaneant
mali s ut mutata veste efficere
ntur boni ad nuptias eni regis apti
z indueret veste nuptiale in caritatz be
nignitatez castitate misericordiaz z castitatez
Ne igr aliqs iuenire ei veste idecen
ti Intrauit rex ut vid n Vbi attendas
certitudine cognicois dulcedinez obiurga
cois z eqtate punicois Cum tibz ei
bonis iudex i acacone sua h tria debz
habe sq certitudia cognoscere cualit re
phendere z cu eqtate condepnare Atten
das go pmo certitudine cognicois qr rex
ad que ptinet cognoscere sic z puniciae
intrauit ut punitur videt discubentes
no qi vbiq st pns s vbi volt per
indiciu aspicere ibi esse incipit sua pnciam
exhibe Sic Gen 18 dixit Descendaz
z videbo vtr clamorez q ad me pvenit
ope conpleuerit an no e ita ut sciaz
Admonces exhortacoe iudices ut no sint
nimis pni ad iudicandu idiscussa s po
cius pius dilr discuciat postmo pun
iant scd iucta Vl s glo Intrauit ut
videt hoc e ut videri faceret merita
iudicandoz Na mira votos alqi sut

moribus ingrpositi q insinuat i 1° de quo
subdit Et vidit ibi hominem non vestitum veste
nupciali hic e q cu pmus moribus intrat
ad fidem et non mutat peccatores mores Et
iste dicitur unus esse qr unius generis sunt omnes
mali eo q in eis reputatur corrupcio boni
quod debet in ipsis esse et sic p carentiam ve
stis nupcialis carentia bonorum morum intelligitur
Vel secundum Greg Nupcialis vestis e caritas qr
hanc vestem dominus habuit cum ad copulandum
sibi ecclesiam venit Ille ergo sine nupciali ve
ste ad nupcias intrauit qui veniens
ad fidem non habuit caritatem Vl' secundum Aug
contra faustum Nupcialis vestis e intencio in ea
q ille q conuiuet in ecclesia non querit propriam
gloriam sed gloriam dei sine nupciali ergo
veste in nupcias inuenitur q in ecclesia non
dei laudem sed propriam intendit Vl' secundum hieronimum
vestis nupcialis e quedam nouitas in
consurgentes ex gestu obseruacionum eorum q in
vtroque testamento continentur sicut sunt consilia et
precepta Vl' secundum quatuor exposiciones vestis
nupcialis intelligitur innocencia De qua veste
intelligitur id Eccl 9 omni tempore sint vestimenta
tua candida Habes ergo quatuor consimilitudines
qr intrauit ibi Attendas ergo 2° criminali
tatem obmurgacionis qr aut ille Amice quo
huc intrasti non habens vestem nupcialem
Criminalitas quidem ostenditur cum dicit Amice dicitur
aut vos qr inuitati sunt ad nupcias
Sic Jn 26 iudas vocatur amicus qr dicit
ad quod venisti qr votum ad aptatum Et a
libi Amice non facio tibi iniuriam dominus est
ille q ad opus vinee fuit p° mane vo
tus ait 20 Sz obmurgacio designatur cum
addit Quo huc intrasti non habens vestem
nupcialem sic dicitur Quo presumpsisti
tam sordes et nudas nupcias ingredi
cum propter vicia tua et inmundicias tuas ab
eorum sanctitate discordes Vnde hieronimus Amicum
vocat qr inuitatus e ad nupcias quasi
sit amicus p fide Arguitur aut impudencie qr
veste sordida mundicias polluit nupci
ales Et quoniam examine tanti iudicis veri
tas adeo manifesta est ut omnibus pateat
propria conscientia teste sit iudicare et ulla tergi
uersacione possit crimen celari Ideo ille
est defensionis locus non excusacionis
velamen Sed hic insinuatur cum addit
At ille obmutuit Vnde hieronimus In illo tempore
non erit locus impudencie non negandi
facultas cum omnes angeli et mundus ipse
testis sit peccatorum Ibi n. sucumbit potencia
deficiet eloquencia silebit eloquencia et
obmutescet audacia atque impudencia
Attendas 3° egestatem punicionis cum dicit
Tunc dixit rex ministris Ubi egestate
manifestatur ministerium officium et tormen
tum ministerium quidem qr sicut a iudice medi
antibus deus vocat homines ad fidem su
e equum ut p alios etiam p ministros pu
at transgressores Et ideo rex aut ministris
suis ut puniret illum quem p sermones
suos ad nupcias vocauit sine veste
inuenerat nupciali Officium est in
dicat egestatem qr precepit ligari ei
manus et pedes iustum e ut manus q
ad illicita indebite extensa sunt et
pedes quibus mediantibus peccator iuit ad
operandum indebitum p peccatum ligari de
beat ut in iudicio eius membra affli
gantur p pena q hic soluta fuerunt
ad culpam Vnde Greg Ligantur tunc
pedes et manus p districtionem sine q
modo a prauis operibus ligari noluerunt p
melioracionem vite ut tunc liget pena
quos modo ligat culpa Tales sunt
manus et pedes quos deus odit hic
Sic dicitur e prouerbiorum 6 Sex sunt q odit
deus manus effundentes innoxium sanguinem
et pedes veloces ad currendum in malum
Aliud est modo officium huius ligacionis indi
cat egestatem qr iustum e ut q accep
tum membrorum ad bonum et in bonum vti
puniatur propter peccatum offensionis ligatur est
in iudicio p peccatum q hic noluerunt solui
ad meritoria opera et pedes in ligabuntur
q ad bonum currendum pigri fuerunt Et hic e
exposicio Aug q concordat cum scriptura
prouerbiorum 10 Egestate operata e manus
remissa manus aut fortium diuicias parat
Tormentum aut egestatem indicat de quo
subditur Mittite eum in tenebras exteriores Secundum
Aug In tenebris tenebre sunt ceatus interiores

cordis Vel secundum Augustinum ii de trinitate conple-
ctio distortarum voluntatum Exteriores
autem tenebre sunt eterna dampnatio Ille enim
per tormentum digne mittitur in exteriores
tenebras dampnacionis qui dum viuebat man-
sit in interioribus tenebris cordis Sed ut
magnitudinem exprimeret magnitudo pene vi-
deat addit ibi fletus et stridor dentium per
methaphoram membrorum corporalium magnitudo
ostenditur tormentorum et horum tormentorum
magnitudo quia sub eisdem verbis expressa est
illud 13 discedite a me omnes operarii
iniquitatis ibi erit fletus et stridor dentium Ex
istorum autem tormentorum vi te quod non nisi in
membris corporalibus fieri habent veritas
insinuatur resurrectionis ut sit secundum Ieron.
Augustinus manuum et pedum oculorum fletus et
stridor dentium resurrectionis corporum probet veritatem
Et est dicendum nobis quod pedibus manibus
oculis et dentibus corporalibus perpetrantur peccata
futura ut illic singula membra torqueantur
qui hic peccata fuere peti Unde Gregorius in
ait Singulis membris pena infligitur ut
illic dentes strideant qui edacitate gau-
debant Illic oculi defleant qui hic per illicitos
concupiscentias versabantur quatinus singula membra
supplicio subiaceant que hic singulis quibusdam
viciis subiecta seruiebant Verum ut hec
similitudo quo fine proposita sit pateat
non enim inmerito secundum finem debemus attendere de
quo subditur in parte sequenti Sequitur Multi enim
sunt vocati pauci vero electi Hec est tercia pars
principalis ewangelii In qua manifestatur diuina iusticia
formidabilis futurarum presencium Deus enim iustus
iudex non secundum ea que apparent sed secundum
ea que existunt iudicat et ideo multi apparent
in mundo iusti quos deus iudicat iniustos Unde
Iste videtur fuisse vocatus per graciam qui tamen non
sunt electi ad gloriam de quibus ipse Christus dicit
Matthei vii Multi dicent mihi in illa die nonne in
nomine tuo prophetauimus nonne in nomine tuo
demonia eiecimus nonne in nomine tuo virtutes
multas fecimus Ecce quomodo multi sunt vocati
ad gracias gratis datas Sed attende quia ipsi
tamen non sunt electi Sequitur Et tunc confite-
bor illis quia numquam noui vos discedite a
me qui operamini iniquitatem Ulterius hec consi-
deracio est iudicium diuinum unum secundum
presentem iusticiam et sic multi boni sunt Aliud
est iudicium secundum finalem perseueranciam iusticie
et hoc iudicium sequitur electio quia ut est clarum
non quis habitus est finalem perseueranciam
in bono Dicam ergo multi boni sunt secundum presentem
iusticiam ideo multi sunt vocati quia vero pauca
aliorum comparacione perseuerant finaliter in bono
ideo pauci sunt electi Sicut enim dicit Gregorius
Quidam ut bona percipiunt ut in eis consi-
stunt et electi ut sunt vocati ut electi Nonnulli
vero bona que incipiunt secundum in eis minime
perseuerant et isti vocati sunt secundum non electi Alii
vero bona incipiunt in quibus finaliter persistunt
et hii sunt electi Tanto ergo unusquisque sollici-
te metuat quanto ignorat quod restat

Dominica vicesima prima post trinitatis

Erat quidam regulus cuius filius infir-
mabatur capharnaum Io. 4 Con-
siderans benignus dominus sui
subiectorum releuare defectus ut consideret
diligenter statum miserabilem subditorum Unde
id quod dominus considerauit in filiis israel in
statu seruitutis quia ab egipciis opprimebantur
ebrei Exodi 3 vidi afflictionem eorum qui ab
egipciis opprimuntur Secundo ut reprehendat ne-
gligenciam in eis qua permittunt querere
sanitatem Tercio ut eis liberaliter concedat au-
xilium oportunum Quarto eundem appareat
beneficium ab ipso collatum Ulterio ut ex
hoc beneficio consurgat vtilitas in hiis qui
receperunt ad honorem et gloriam largitoris
Et secundum hec predicta pius ewangelium diuiditur in
quinque partes secundum quas describitur Describitur enim
primo status humane calamitatis Erat quidam regulus
secundo defectus fidelitatis ibi Rogabat eum ut des-
tercio donum collate voluntatis ibi dicit ei Ihesus
quarto experimentum reddite sanitatis ibi Iam autem eo de-
quinto processus augmentate credulitatis ibi Et credidit ipse
Quantum ad primum Sciendum quod statum humane
calamitatis integrat quatuor condiciones que hic
insinuantur Prima est vtilitas abiecta et hec
insinuatur in regulo Secunda est possibilitas perturbata
vel debilitata que ostenditur in infirmo filio Tercia est
localitas inhabitata que signatur in loco
scilicet capharnaum Quarta est salubritas indicata
que manifestatur in postulato amoris legitimo

i hnt eu zc Aliud ad 2m Bam qz de
fctm fidelis declarat ea pm e qz re
gulus i xo curatur infirmitate 2m e
qz ipse limitat intelligie claritez. Ici
eius filiu capo moi qi ye nesciet eo
pentu infirmitat 3m e qz abreviat
x ptatez d. Dne descede priusqz mo
riat si esy no eet potes a mortuis re
suscitare Aliud ad 3m e Bam qz domi
sam collate mai tat 5o beneficiu
sanitat cu dt ei i vade fili e. vivit 4o
saceficiu fidelitat Ca credidit homo
smoi que d. Aliud ad 6 Bam ex
sanitat expimetu reddite 5o qz oct
si gaudiosa i ia eo desc. 2o affectu officio
suis i interrogabat go ab eis ho. 3o cu
su expectatu Et dixerut ei heri 6o de
siderum confiteu i Cognut Aliud ad 7
sam qz pfectus fidi crevit quatu ad
premissa illias qz ipse credit 2o quatu
ad domesticos eius Ca dom eius tota credidit

Del pt alit introduci sic Cuius boni
psidents officiu ca sectu hz anexa
Amore pm e suaz puia exhibe hiis
qui eius amore indige videtur 2m est
comissor sue cure resplende credite
qua hnt ad boni 3m e sui auxily
beneficiu si cor indigencias subditos
exhibe Et sic h ca psidetu opetut
isso cu subditor sic opetut medico
bono respectu infirmor Na ipse medicus
ds infirmus optimitatez exhibe sue pu
cie ipos reprehede d neglige qua
hnt ctia id mediate q posset facilius
oseq sanitatez z domi sue cure au
xiliu postulantib ipius Cu ergo
esty deus z ho ad nos vet ut piceps
ad subditos ut medicus ad egrotos
ideo eius ea Ihe in puti euo podita
ea d ipso potest d Erat qd reg Ubi ot
po quo esty infirmus curad optime
se obtulit In pnu eu i dns go e
2o carditez huani cord quat indignut
3o qz humana miseias misercdi elevat
i dicit ei ihs Aliud ad pm Bam q
no fuisse ei nova medens optimitas
il aquia fuisse infirmitas Ca u eget

qsam sc medico si ty male hnts
Et io eiusta ut describet x benigte
i exhibe corpalez puia punsit
infirmitate filiy cuida regli Et io psa
quado pus pte ea lrat qz allegorice
po occurit ubi vide infirmat qualitez
2o medens optimitate 3o pncti diffi
cultatez Infirmat quitas attedit in
liby In ppie natur In qtitudie
passibilitat z i oigie localitatis
Cuali infirm quitu ad ppeiez natur
e nobilitas abmata De q di Erat
qda regulus cu filiy Ex quo d gue rgu
traxit oigine vl regni iura tenebat
nobilitas aty ifirma indiciu e eo qz
di quida regulo Bz i eo qz diminutiv
no regnalis hnt qz no rex si reglus
dr eius ptas abmata mirat Sic si
dicet Rex quid erat p dignitate i psi
dentia si pus z io regulus p abmata
potestate Cuali eod quitu ad qtitu
dine pas qz ifirmabat No qualibz
infirm te sed febre q i expim cu d
Reliqt eu febris Bz ead qlis ifirmat
ocide quitu ad oigine localitat qa
erat capharnau Hec tres qlitates
ifirmitate huan gnis ex trasgressioe
pcti dimostrat. eo gnis huan iam
infirm ppagatio e ex regulo morbo
e febris l inflama sed qtinuacio ub
monstrat ex loco Ro dico qz ppagatio
huam gnis ia infirm e ex regulo Cu
n pus ho q qstituty erat paies tocius
gnis huan accepisse ptate sil z no
bilitate ptate quid sit se z sit oia
ifiora creata Nobilitez vo quia ad
ymagine di factus peccado tn fuit e
ex rege regulus Et bn regulus quia sic
retinuit nobilitez regnis la dfirmta
qz tn pdidit ptate i gnuis Et sic ex
rege aplissie ptat factus e regulus
diminute dignitat Istius regli filius e
totu huanu genus qz no fuit recept
intemplacii qz ada pdidisse regia pta
tez si pa nis Gen z Bn go p regli
filiu ias infirmum notat ppagatio hu
mani gnis pecto obnoxia que pa

lapsu ipsi pueri tempore reguli pretactus huius sic incepit esse filia sed infirma. Secundo eius morbus est febrilis infirmitas. Cum enim febris fit ex calore contra naturam accenso sive corrupto, optime significat qualitatem infirmitatis humane que ex amore inordinato ad terrena inflammata sive ex corruptione ordinis amandi causata est. Sic enim dicit Augustinus de doctrina christiana. Amor est pravus cum quis aut carere inequalia bona vel plus amare minus bonum. Cum ergo homo cum posteritate sua ex hoc ceciderit in transgressionem peccati quia plus dilexit minus bonum scilicet creatum. Sic dicitur est quod infirmitas eius ortum habuit ex amore corrupto. Tertio dico quod infirmitas peccati hominis infirmatur per locum scilicet capharnaum. Interpretatur enim ager pinguedinis vel villa consolationis. Filius autem eius ad habitaret in modo ipse pinguedinis ac consolationis agri vel ville hoc scilicet transgreditur debitum ordinem rationis et debitam iustitiam divini precepti ut sic non alibi quam in loco pinguedinis et ville consolationis mollitiem infirmi habeo. Ergo qualiter Quarto nobis est videre medelam optimam quam ihesus et sua presentiam exhibuit veniendo de iudea in gallileam et accessum ad se concessit illi cuius filius infirmabatur. Et hoc est quod dicit textus. Hic cum audisset quia ihesus veniret a iudea in galileam. Nam in galilea est civitas capharnaum. Et exhibendo corporalem presentiam exhibuit oportunitatem sine qua posset hic regulus ire ad ipsum. Sequitur Abiit ad eum rogabat et hoc ex fiducia quam assumpserat de sua benignitate. Rogabat eum ut descenderet scilicet in capharnaum ut per impositionem manus vel per aliud modum sue presentie sanaret filium eius. Vere iste est quod iste regulus audierat christum convertisse aquam in vinum ad nuptias quibus interfuerat et ex hoc credidisse in ipsum. Tamen non perfecte eius cognovit divinitatem. Unde habetur sensisse theophilus de regulo credidit ipsum humanitatem in chana perpetravisse christus cuius perfecte non agnovit divinitatem. Ista salvatoris oportunitas congrue nobis significat oportunitatem quam exhibuit humano generi iam in fine qui per incarnationis mysterium a celis venit ad terras ut per iudeam cuius significatur est confessio celum ut ibi habitatores duo confitentur. Per galileam que habitatur in deo et per galileam que sonat transmigrationem terra accipias ad quam nascendo quasi transmigravit salvator. Cum ergo christus a celis auditus est venisse ad terram totius humani generis natalis et regulus affectus eidem obvians rogat in publico ut descenderet per mysterium incarnationis et compassionis benivolentias sanaret eius egritudinem infirmitatem. Hoc enim videtur petisse propheta cum dixit. Sana me domine et sanabor salvum me fac et salvus ero. Quinto attendas periculi gravitatem sive difficultatem. Incipiebat enim mori. Ac si diceret iam iam invalueret morbus quia iam deficiebat virtus nature et iam incipiebat vita naturalis deficere. Et revera tempore quo christus venit in mundum tantum invaluerat morbus peccati quod iam omnis inclinatio ad bonum erat viribus destituta et totum genus humanum prolabebatur in mortem nequitie et peccati. Unde intus israel lugens clamavit ante adventum per prophetas ad deum. Domine descende priusquam moriatur filius meus. Sexto attendas pium dixit ergo ihesus ad eum. Nisi signa et prodigia videritis non creditis. Ubi ostenditur quod christus convenienter redarguit tarditatem cordis humani quia hoc respectu huius fidei primo manifestatur tarditas redarguitur. Secundo cuius divinitas non concepta in ducibus ad eum igitur redarguens autem ondit humanum ibi quibus dixit ad eum signum postulantes quod descenderet et nisi signa et prodigia viderit non crederet. Cum enim cor humanum ad assentiendum huius quod dicitur veritas prima requirat aliud testimonium non potest venire nisi ex infidelitate vel ex quadam tarditate. Unde tamen hoc minus viciosum est magis reprehensibile quam ex quadam consuetudine antiqua causatur. Hec quia ab antiquis hoc fuit consuetudo iudeorum ut signa peterent ad confirmationem eorum que dicebantur esse nova et insolita. Unde dicit apostolus. Prima Corinthiorum prima. Iudei signa petunt et greci sapientiam querunt. Infirmitas ergo salvatoris hec non esse commendabile pro omni tempore nec respectu omnibus. Et cum hoc firmitas hinc esse videtur dicit ei scilicet ipsum commendando aliud. Nisi signa et prodigia. Aliter potest hoc quod dicitur

e intelligi perfide adhuc existente sub vela-
minibus et figuris non sunt ingenuo signa
querere sed ipsa existente patent revela-
ta sic potuit homo captivare intellectum suum
ut intellectum quaerat aliud signum in veri-
tatem ipsius Et hoc est quod dicit Augustinus de questio-
nibus Adeo dominus super omnia miracula vult
mentes credentium attollere ut nec ipsa
miracula que corporis divinitatis de mutabilitate
corporum sunt a fidelibus queri velut
Clara ergo iam tempus advenerat quo vitas
fidei predicabatur apte reprehendit hic
et filios de tarditate credendi quia mentem
non attollebat ad ipsum in manuductione
miraculorum Ideo hic dicit Nisi signa et prodigia videritis non
Et consequenter dicitur Quo huic dicta poterit
Nisi signa et prodigia videritis non creditis Cum
ipse super hoc christum rogabat pro salute filii
quem credebat eum posse conferre Sic enim dicit
Crisostomus in omelia Neque enim ab eo quereret salutem
quem non crederet salvatorem ergo autem credidit
quod signum salutis vidit a christo fieri Ad hanc
autem quaestionem sic idem dicit Crisostomus post istud sed
eius verba et eius postulationem attendamus Dixit
ad eum Domine descende Si enim de christi divinitate
perfectam et integram fidem habuisset credidisset
ipsum per divinitatis potentiam nunquam deesse
et per consequens posse conferre filio in absentia sicut
et in presentia Hic eo ergo quod dixit descende patet
quod in fide dubitavit credens christum salutem
non posse conferre nisi presens esset et corpore Po-
tuit enim esse ut regulus iste crederet christum
esse purum hominem sed tamen prophetam et dei amicum
Et ideo existimavit quod sicut heliseus non po-
tuit resuscitare filium sunamitis in ab-
sentia quem tamen resuscitavit in presentia sic
christus non posset absens filio conferre salutem
quam tamen presens posset largiri Deinde eum
adducit dicens ei regulus Domine descende priusquam
moriatur filius meus Omnis infidelitas divinitatis
non concepta Nam nec per ea que de christo
audiverant nec per ea que per ipsum ad nuptias
facta fuerant nec per divinam reprehensionem
fidei habuit regulus de christi deitate quicquam
in eadem infidelitate sine responsione credulitatis
perdurans dixit Domine descende priusquam etc. Quasi diceret
Exhibe tuam corporalem presentiam sic quod sanare

non potest Et sic credidit ipsum sanare
non posse absentem sicut nec suscitare iam
mortuum Ideo subdit priusquam moriatur filius meus
Unde Crisostomus Audi eius quantum adhuc tenetur et non
plene in christum credidit licet traheretur quod non posse
ipsum post mortem suscitare Commendat autem
allegoricum sensum quod patribus postulantibus
et postulantibus adventum christi et descensum
filii in terram et ipso descendente venire atque
redarguente infidelitatem humana magis
sunt accensa corda patrum ad predicandum et
ut eam impetraret descensum nostrum terram
et preciosum humani generis allegasse Ac si
diceret Descende priusquam omnes pereant
in morte Ex hoc enim affectu clamasse videtur
ysaias 64 vt dirumperes celos et descenderes
Sed tamen postquam dicit ei Vade filius
tuus vivit ubi ostenditur quod christus humana mi-
seriam misericorditer relevat Et circa hoc descri-
bit ewangelista collationem beneficii Secundo comproba-
tionem miraculi ibi Iam eo descendente Tertio multi-
plicationem fidei ibi Credidit ipse et domus eius tota
Describens ergo collationem beneficii dicit At
nobis et beneficium unum temporale quod regulus
postulabat scilicet sanitatem et vitam filii
de quo dicitur dicit ei Filius tuus vivit Aliud spiritu-
ale quod non petebat scilicet fidei perfectum Sic
dicit Crisostomus Dominus quod rogatur ut vadat quod non
desit ubi moratur indicat quod solo iussu
salutem reddit quod voluntate omnia creat Ego
hoc ergo quod non descenderit sed iubendo sanitatem
filii prestat removit a regulo illam imperfectionem
fidei quia non credebat christum absentem
posse filio conferre salutem Et ideo hoc audito
scilicet filius tuus vivit in tantum profecit
in fide quod credidit christum posse et absentem
conferre salutem Et ideo subdit ewangelista Credidit
homo sermoni quem dixit ei Iesus et ibat Sed
queret aliquis Quare salvator centurionem
pro servo suo ire ad servum eius rogatus se ire
promisit dicens Ego veniam et curabo eum
Invitatus autem a regulo ad ipsum eius filium
ire recusat Ad hoc respondet Crisostomus in omelia 34 christus
attendens in regulo temporalem pompam et di-
vitias ne videretur etiam honorare ad regis
filium ire recusat Attendens vero in centuri-
one fidem humilitatem ne ipsa despicere videretur

christi condicionem similem ad ipsum se iterum spo
spondit informans ex hoc homines ne spiritualem
dignitatem honoret personarum nec christi sanctitatem
te despiciat mundi In quo etiam superbia et
imprudentia confunditur quia multotiens spiritualia
temporalia honorantur indignos et christi inopia
vilipendunt innocentes Alio modo magis
literaliter solvunt hanc questionem Crisostomus Centurio
non fidem habuit maiorem quam iste Sicut ex christi
testimonio patuit dicentis de eo Amen dico
vobis non inveni tantam fidem in Israel Et ideo eius
fides et devotio fuit multiplicanda vel manife
standa Nullam autem istius fuit quod dominus
benigne videretur se iturum ad eum filium Hoc
manifestum fuit in hoc quod cum ei dixit
Dic tantum verbo et sanabitur puer meus Regulus
autem fidem habuit imperfectam et nesciebat mani
feste quod etiam absens curare posset vel ergo
eius virtutem ex effectu cognosceret non pro
misit nec prebuit ei quod ipsam presentiam
exhiberet sed absens corporaliter presentia dixit
Filius tuus vivit Deinde cum dicit Iam autem eo
descendente etc describit comprobationem miraculi
Ubi primo demonstratur ex eo hoc modo Iam
descendente eo scilicet regulo servi occurrerunt ei
et annunciaverunt dicentes ei quia filius eius viveret
Ob hoc autem servi regis occurrerunt ei quod existima
verunt amodo scilicet filio sanato presentiam ex quo
filius recuperavit sanitatem Vel potest dici
quod occurrerunt ei pro gaudio ut nunciarent
ei sanitatem optatam eventum Secundo interrogatur
tempus hoc modo servis occurrentibus Interrogabat
autem horam ab eis in qua melius habuerit Ia
cio autem servos interrogat non quod de christi
verbo diffidat sed quia desiderat quod verbum christi
confessione servorum pluribus innotescat Et ideo
horam querit in qua melius habuit ut ex col
latione hore miraculi et hore qua dictum est ei
a christo filius tuus vivit cognosceret quod non contin
genter nec virtute naturae neque etiam arte
sollicita sed tantum verbo christi filius eius est sanatus
Nam hora septima dixerat ei christus filius tuus
vivit et servi interrogati dixerunt ei quia heri
hora septima reliquit eum febris Et ideo se
cundum ubi innotescit effectus quia adiungit
Cognovit ergo pater quia illa hora erat in qua dixerat
ei iesus filius tuus vivit Et consequenter addit Credidit ipse

dicitur tunc credidisse servis quando dixerunt ei
et tunc cum hoc interrogasse qua hora melius ha
buerat Sed ei credidit servis dicentibus quod hora
septima filius tuus vivit Sed illa inmune dubi
tatur Sed autem non dubitatur quare interrogat
in qua hora melius habuit Ad hoc dicit Beda
quod in fide sunt gradus scilicet incipiens et
completum Iste itaque regulus fidem habuit
quasi incipientem et imperfectam quando venit ad ihesum
rogans eum ut descenderet et sanaret filium
eius Incipientem vero habuit quando audivit filius
tuus vivit et tunc quod non habebat completam
perfectum gradum fidei potuit putare credere quia
filius sanatus esset sed eius fides confirmari
potuit per hoc quod a servis audivit quia heri
hora septima reliquit eum febris Deinde cum
concludit Et credidit ipse et domus eius tota
ostendit fidei multiplicationem quod in ipso regulo
fides accepit complementum quod fuerat inchoata
et quomodo augmentata in hoc quod credidit
verbo dicentis filius tuus vivit et non intellexit esse
completa in hoc quod addit Et credidit ipse Et non
tantum in ipso est completa sed etiam in eius domesticis
multiplicata Quia addit domus eius tota
Consummando autem secundum expositionem allegoricam
adventum christi quod scilicet patribus exprimentibus
intercessores ut deus descenderet ad sanandum
genus humanum ipse incarnatus eorum precibus
condescendens sanitatem contulit postulatam
Ita tamen quod ex testimonio eorum qui ex parte sunt
sanitatem perditam cognosci potuit quod hora
septima hoc est septima etate reliquit eum
scilicet genus humanum febris originalis peccati Eo
quidem seculi est christo docente Consummatum est
Vel per horam septimam intelligatur fides
trinitatis per quatuor mundi partes et in eternum
doctrina portata et in ista hora scilicet qua fides
trinitatis in quatuor mundi partibus diffusa humanum
genus dimissum est a febre peccatorum ex quo
tota domus ecclesie tam in patribus quam in doc
toribus quam in populis credidit quod christus est qui potuit
et voluit conferre sanitatem Moraliter autem per
regulum quilibet homines possunt intelligere qui
et habet usum rationis quo scilicet regere potest et habet
potestatem scilicet sensuales motus suos quasi
sub modo debito cohibere Et iste efficitur
regulus quando vel per rationis obfuscationem amittat

debitā ꝯgruos eorū q̄ sᵗ necīa ad salutē
vl' p relaxacōꝫ sensualiū motuū vi-
siuuꝫ aīmaru pctās sᵗ serp Et tunc
qū ī tlī ꝯstitutꝰ ē statꝰ eꝰ filiꝰ ı aīa
ꝯpā infirmaᵗ q̄ ab ordie nāli que hꝫ
ad bonū pūttiᵗ ⁊ ad ea q̄ sūc nc̄ no
ꝯpetūt inclīatᵗ Sic n febrꝭ ē ꝯūsio
nālꝭ calorꝭ ī calorē q̄ ē ꝯ nāꝫ. sic
pctm ꝗ aīe ē inclīacō eiꝰ ab hꝭ q̄
s' ꝯpetūt ex nā ī ea q̄ sᵗ ꝯ nāꝫ Sꝫ
pūᵐ tal' infirmitaꝭ ē ī cupharnaū
qd' int̄ptaᵗ agꝰ pigredīs q̄a ex dle-
ctacōe ⁊ dulcedie infiorꝭ boni aīma
sepe ꝯūtitᵗ ad bonū ꝯmutale. ⁊ bonū
īmutabile dēlinqᵗ ut ī agro pig-
ricie īsīuetᵗ. Ꝉ'go cū aīa p aore
īfiorꝭ boni infirmaᵗ audiēs q̄ dī filiꝰ
ex nā desceudᵗ ad tr̄aꝫ accedᵗ ad eū
⁊ rogat ut sic ex ꝯpā nā p icāmācōm
descendᵗ sic ex eadē mīcordr̄ ꝯdescēdes
eiꝰ pctīs indulgēᵒ sanet ⁊ sanitudo
īdulgeat Cui ihūs sūdē nūqꝫ dūote
rogāti dᵗ nisi signa ⁊ pdigia videtꝭ
nō creditꝭ Nō n vᵗ deꝰ ut ꝓpᵗ qdaꝫ
boā exterīa tm̄ vl' tēporalia ad eū vel
credāꝰ sed ꝓpᵗ eiꝰ bonitateꝫ ⁊ vitateꝫ
Sꝫ fidel' ꝗ̄ ēē ꝯ sua rephēsiōe rephēsꝰ
nō dꝫ ab orōe ⁊ ꝓcibꝫ desistē ꝗūpotiꝰ
dꝫ itꝭ atꝫ itꝭ mīaꝫ īplorāe dicens
Dn̄e mīcordīt m̄ ꝯdescēde ꝑiusꝙ aīa
mea ꝯfundaᵗ pctīs Sꝫ ad īgemiacōꝫ
⁊ ꝑseuāūᵃꝫ peti ōsꝰ ꝯcedēs sanitateꝫ
postulataꝫ dᵗ vade hᵗ ē ꝯ vtute in
vtutē ꝓfice q̄ aīa tua p meā grāꝫ
viuit pctīs s' dimissꝭ Quo audito dꝫ
hō credē q̄ ī vbo dei sit sibi collata
⁊ ne hᵗ ē in fide ⁊ vtute ꝓficē In quo
ꝓfectu oīꝭ potē sentire q̄ q̄ī sūt
ꝯmꝰ ⁊ volūᵗᵉ omīa it ꝗ obtpantes
⁊ obedientes ꝯni ⁊ ex sūis actibꝫ ī qbꝫ
ꝯ nouo īcipiūt ordīate agē ꝯtinuat
q̄ aīa p grāꝫ dī viuit Et si īterogeᵗ
hoā ī qua aīa ī sūis pctīs dimissa
sit īuēnebiᵗ q̄ ı hoā q̄ septiformꝭ gr̄
eīa spōs scī diffusa sūt eidē febꝭ pctī
dimīsit eā ⁊ hᵗ ē hoā septīā Sꝫ q̄ nō
aliūde ꝯgnoscīᵗ dāī hᵗ grā q̄ a dō solo bu

dr̄ q̄ ꝯgnouit pr̄ q̄ ı hoā eāt ī q̄
dixāt ei ı ffiꝰ tuꝰ viᵗ Dn̄e eē intīoēs
q̄ exteriores potēᵉ aīe ꝗ tota domꝰ
ꝯ fidelissīē subduᵗ Collaᵒ
Dn̄e descēde ꝑiusꝙ moiāᵗ fiꝰ meꝰ
vba sᵗ cuꝰ petēꝭ p se vl' p suꝭ nāꝭ
depēdētꝭ q̄ ꝓᵒ ꝯstēᵗ dīnaꝫ magſiaꝫ
dicēs dn̄e pō Dn̄e dꝰ iꝫ q̄ adiuūde
ꝛᵒ implorat benignā clemēciā addēs
descende Dn̄e descēsu p̄cedēs dd' dᵗ
descendᵗ sic pluᵃ ī vellꝰ ꝫᵒ allegat
ꝓpꝫ indigenciā addēs ꝑiusꝙ moiatᵗ
fiꝰ mꝰ hᵗ ē mors ısta d' q̄ pō dicebꝫ
vos at sic hōs moīemī Quātū ad pᵐ
Sciēꝰ q̄ ıste dūs ē insupabil' ptātꝭ
hestᵒ 13 Dn̄e deꝰ rex oīs īdicōe tua cī-
cta sᵗ posita ⁊ n ē q̄ tue possit resistē
voluᵗᵃ ꝛᵒ inobligābil' eqtatꝭ ysaye 33
Dūs iudex nr̄ dūs legif' nr̄ Et Je 11
Tu at dn̄e sabaoth q̄ iudicas iuste ꝫᵒ
ē dūs īextimabil' pietatꝭ pō misatōᵉ
⁊ mīcors dūs Et ī eren Dyie dn̄ī inlā
q̄ n sūꝰ ꝯsūpti Quātū ad 2ᵐ Sciēꝰ
q̄ dūs ꝓpᵗ poīāꝫ īsupabile descēdᵗ
sic adiutor ad libāndū Exo 3 videns vi-
di afflictioꝫ ꝓpli mei Et ī sciēs doloꝫ
eiꝰ descendi ut libēꝫ eu ꝛᵒ ꝓpᵗ eqtatē
īobligābile descendᵗ sic iudex ad iudi-
candū Gn̄ 18 descendaꝫ ⁊ videbo vtꝫ
clamōꝫ q̄ vēᵗ ad me ope ꝯpleuerit
3ᵒ ꝓpᵗ īextimabile clemēciā descēdᵗ
ut medicꝰ ad sanādū aꝫᵗ 8 Cū descen-
disset ꝯ mōte rc Quātū ad 3 sciēꝰ ē
q̄ quidā moriūᵗ morte pene Gn̄ ꝫ
⁊ aperitᵗ dcēꝰ sibi ⁊ īdcēꝰ Aꝯ mōte
culpe Gen ⁊ quacūꝫ die cōederis
ex eo mōte mō Alia morte iehēne
Nu 16 Moꝛtuꝰ ē diues ⁊ sepultꝰ ē
ī infno Dn̄ica vicesia scda
Simile ē rēgnū celꝭ hoī regi
qui voluit roꝫ ponē cū suis
suꝭ aꝫᵗ 18 Sic habeᵗ s ethī
hec ē dria int' dūm ⁊ tyrānū q̄
rex intēdit hꝭ q̄ sᵗ vtilia subditꝭ
⁊ io dꝫ s' eē sufficiēs ī oībꝫ ⁊ nullꝰ
egēs suꝭ at pincipatꝰ regis ē pax
subditoꝝ Thirānꝰ at intēdᵗ hꝭ q̄

oferunt sibi et sic poeq quit suaz voluntatez quam subditorum concordia Cra
go dnus m. i. xo habuit officium regni
i gubnatoe mdi et spear in regendo
multitudinez cetiaz huius mundi suo opibus
et doctrina nra et parabol' hos inducebat
ad pace et ad concordiaz mutua Ad' hu
pnt parable sua mai tat In qua ex
sile ne regis indulgentis suo i mulcto
obligato ostendit sum osuo idulgere
debuisse Nō indulgentem vero traditum
e tortoribus pnendis. Dt go Siile e rg.
ce hoi r. rc In quo qde ea describit
po quatitas idigencie postulat In pu
ro quantitas malicie petite Conf at s.
3o eqtas iusticie revocante Videns at os.
Cuilibet ad peccatoz peccatez ut ondat quanti tez
indulgencie postulate Circa ta pmittit
po examacoz nuti 2o anectit quanti te
debiti 3o appcit exaccoz pen Eo suo
plicatioes sim 5o odescensom domi
Promittit go po examinacoz nuta d.
Siile e regum ce i. sm Remigium
scta ecclia i q dns opat Et i ista pa
bla loq hoi regi i. xo q ho factus e
p mistim incarnacoes. et rex p ppmi
dnacois Apoc 20 habebit i veste
et i femoe suo sriptu rex regum et dnus
dnanciu Et iste ho rex voluit rom
pone cu suis suis. qui singlorum volt
discute vitam Remigius p suos hic
hois regis designat omis hoies quos
ad laudandu se creat. qbus et nae lege
dedit cu qbus rom poit qu vita moes
et acta singlorum discutit Deinde cu dt
Et cu cepisset rez pone r anectit qua
titate debiti hoc mo Cu rex iste xpc
cepisset rom pone singlorum exaiando
opa nuta et vba Creadmo i 27 d'
ill' suis qbus dedit alii quinque alii duo alii
vero unum talentu Bic n. d eis subungit
pt mltu vero tpis venit dns suorum illorum
et posuit rez cu eis Tunc oblatus est ei
unus q debebat xmilia talenta Istu
unum debitorz tate quantitatis intellit pt
Greg qlz ho magnus i ecclia q poi
tus alios exem sua mala vita mltos
indurit ad malu qz ppt hoc mlta ta
lenta debuit redde qz mlta scela qmi
sit et tot taletorum extitit debitor quot
aias iduxit ad malu Scd' vero Aug.
Lex moysi i x peceptis ostitu ta per
dnarium intellr. Designus go xo qmita
te peccatorum indanca ipsi talis sum q ot
dece pcepta legis mlta qmisat dr
cu debitoz dece milium taletorum Cum
qua exposicoe acordat Glo' in'lnnari
dnus plus indanca q decalogo ostituta
mltarum trasgressionum cat reos Vel s.
eunde Aug. d' vbs dm p hinc sum pt
intellgi qlz q q oia pcepta offendit
Vbi aduertendu e qz sic id' dt i li. de
qo. ve. et no. test pcepta dece sunt ista
homi ex retitudie nali qu qdam scia
buopandi ta rsitu di q rsitu proi
Bz qa fuerit ex pna osivene et pmi te
ad malu qsi delera a mona naiale
i. ducta sit ad mete i lege moysi et in
evangeo repetita Na i. sic sit hoi imc
ta ta ex retitudie nali q ex pcepto.
nllm lz ho motus trasgrediedi ipsa
n pcas volutez vl' pcas malicaz Pcas
go q oia xo et mlto q qda debitor
e dni q qmisit ea e suada Et io xpc
dns volens isinuare q pclivie sit genus
humanum ad trasgrediendu qd'lz pceptorum
dnorum intradut sum q dr fuisse debitor
xmilium taletorum qsi q mille vicibus tras
gressus sit qdlz x pcep4 quilibet cu
dece l' decies mille faciut xc. hoc
go quantitez debiti Deinde cu dt Cu
at no hret vn reddet appcit exac
coz pen qz cu sum cet ipotes ad tot
milia taleta solueda et no hret vn
redde iussit eu dns venudari et vxoz
et filios et oia q hebat et reddi Peccato
qs no he vn reddat debitu qo se obli
gat peccado qz lz ho p se cade possit
tn ppris vribus no pt resurge vel d'
aliquo pcto satisface quicies go indie
et iusto voles rogni ut peat et nos
ditat illi q satisface n pt Jubet eu
veuudari qsi ad tiore eis ut cuiq roget
qmat iusto eu iudice malignoru

spiritum sicut suum et qui vendidit precio eorum domino subiacet Et et uxorem eius scilicet cupiditatem qua homo sociata peccat Et filios id est opera que ex ipsa cupiditate operatus est Jussit dominus venundari et reddi quia pro predictis crimina ei commissa est tormenta Sicut non dicit Augustinus de quo eciam propter peccatum venditi est simpliciter dampnati Deinde cum dicit Procidens autem servus ille subiungit supplicationem servi Ad hoc enim secundum quod dicit Crisostomus dominus ei terrorem dixit commutatus est ut terreretur per has minas supplicaret quod et fecit hoc modo Procidens autem servus ille rogabat eum dicens pacientiam habe in me et omnia reddam tibi Attendas quod talis supplicacio optime competit peccatori et ex ipsa dignus est exaudiri habet enim pro fundamento humiliacionem quam insinuatur in hoc quod dicitur Procidens autem servus Ad hoc enim nos invitat propheta dicens Venite adoremus et procidamus ante dominum etc. habet pro comite confessionem quam exprimit cum dicit Pacientiam habe in me dicit in me id est se confitetur obligatum Quam obligacionem vult per dominum poni quasi sub supportatam ut concesso sibi temporis spacio posset emendare delictum Sicut in hebreis 8 Eo quod peccator centies facit malum et per pacienciam sustentatur hoc bonum est timentibus deum qui verentur faciem eius Unde Remigius In hoc quod dicit pacientiam habe in me vox exprimitur peccatoris postulantis tempus vivendi et spacium corrigendi Et ideo huius supplicatio habet pro emenda promissionem correctionis De quo dicitur Et omnia reddam tibi Reddit enim peccator omnia debita quando perfecte conversus ad christum tot de se per se sint vindictas quot in Christum commisit offensas Ut sicut dicit Gregorius loquens de prima maria magdalene Quot in se habuit oblectamenta tot de se invenit holocausta hoc est ergo promittere omnia reddam tibi de preteritis omnibus promittere satisfacere Deinde cum dicit Misertus autem dominus servi illius consequenter commendationem domini ubi attendas misericordie divine excessum circa illos qui viam humilitatis comprehenderunt Qui pro sola dilacione temporis rogabat concessit libertatem rogatam eo quod misertus dimisit illum scilicet liberum et in nullo obligatum concessit immunitatem volens contento ipso debito non teneri Unde et visum debitum dimisit illi

Unde Crisostomus Vide autem domini clementiam Servus habundanciam petiit scilicet solum temporis dilationem et invenit condescensionis totam munificentiam Sed dominus eius dicit Quare ergo voluit dominus ponere racionem contra dictum debitum cum tamen prius contra poneret eam esse volentem ad dittes Ad hoc dicendum est quod duplici racione factum est prima est quod in hac remissione ostenditur iustificatio peccatoris Deus autem licet fecit homines absque hominis consensu tamen ipso si est adultus non iustificat sine eius consensu Unde sicut dicit Augustinus Qui creavit te sine te non iustificabit te sine te Ut ergo insinuaret Christus ut ad iustificationem peccatoris requiritur bona operatio liberi arbitrii voluit racionem ponere ut peccator sine debitorem deprecetur et deprecando cooperetur sue iustificationi Et hoc est quod dicit Crisostomus Volebat autem et a principio dare sed nolebat solum esse suum donum sed et supplicationes eius Secunda racio est quod ad hoc prius racio posita fuit ut cognosceret peccator in quantum obligatus erat et quanta multa fecit ei qui omnia donat et per hoc sit ei gratior et ad impendendum obsequium sibi obligatior Unde idem Crisostomus Ideo antequam racionem poneret debitum non dimisit quod docere voluit a quantis debitis eum liberavit ut saltem ad obsequendum ita mansuetior fieret Potest etiam racio addi quia hoc factum est ut servus cognosceret se debitorem talentorum talentorum timeret amplius committere unde plus obligaretur Secunda pars parabole Egressus autem servus ille etc. In hac describitur gravitas malicie perverse Quam legimus ex tribus circumstantiis demonstrat Ipse enim servus nunc conservum a domino secundo debitum cum austeritate exigit id est Egressus autem servus ille Tertio humilem deprecacionem renuit id est Et procidens Quarto deprecantem conservum affligit id est Sed et abiit et misit eum in carcerem Primo ergo circa gravitatem perversitatis malicie quod debitum exigit cum austeritate et malignitate Que malignitas fuit accelerata consolidata exaggerata et pollicita Accelerata quidem quod non per longam moram sed statim cum recepat misericordie remissionem tam ut tale ostenditur Egressus servus ille Impie se habuit ergo servum dum incutiet Unde Crisostomus propter hoc quod dicitur egressus ostenditur quod non per multum tempus sed confestim adhuc quasi in auribus

habens beneficium in malicia ab ipso est liberatus a domino et data. Per hoc autem bene insinuatur sententia quod talis servus nequam patrem suum dyabolum imitatus est qui statim egressus cepit opprimere et affligere mortales. Unde dicitur Job 2 Egressus sathan a facie domini percussit iob ulcere pessimo. Ex hoc autem loco illo omnibus videtur esse descriptum quod statim post primam remissionem vel aliam graciam a deo receptam fratrem suum affligere cepit vel erga ipsum ipse agitur. Sunt enim hic quantitas considerata quia non attendit condicionis qualitatem nec debiti paucitatem. Condicionis quidem qualitatem non attendit quia invenit unum de conservis suis. Non dicit inferiorem minorem vel excomunem sed suum eiusdem domini eiusdem ipse similiter servus existens eiusdem condicionis. Reverencia vel saltem misericordia remissionis accepta debuit cum illo suo suo tamen conservo misericorditer operari. Non considerat ergo condicionis equalitatem. Neque etiam considerat debiti paucitatem quia illi conservus tenebatur debebat ei centum denarios. Ita offensa qua peccatur in deum et qua peccatur in proximum centum hic ex transgressione decalogi. Et tamen quantum peccatum excedit centum talenta nimis et plus peccatum in deum commissum excedit peccatum commissum in proximum. Etiam peccatum attendatur in gravitate respectu personarum quia committitur peccatus non in rege gravius transgreditur ceteris paribus quam peccatus in militem. Et deus in infinitum excedit omnes creatura ita peccatum in deum excedit peccatum commissum in proximum. Unde Crisostomus Tanta est differencia peccatorum que committuntur in homines et que committuntur in deum quanta est differentia decem milia talentorum et centum denariorum. magis autem et multo plus quod patet ex differencia personarum. Ad hanc differenciam videtur facere quod peccatus contra illud cum magis tenetur et a quo plura bona recepit gravius offendit et ex maiori ingratitudine quam peccatus in illum a quo minora bona recepit. Et a deo tot bona recepit quod ut nullo modo possit ei recompensare ergo gravissime peccat qui in deum peccat. Et hoc est quod dicit Crisostomus Ex amore apparet peccatum in dominum ex beneficio quo suis potius ab ipso fecerat ei nos esse et omnia propter nos operatus est autem

vocare ut inspiciant filium suum misit celum nobis aperuit et nos filios suos fecit. Numquid ergo si unusquisque die moreremur propter illum retribueremus ei aliquid dignum. Nequaquam. Et hoc totum ad utilitatem nostram pertinet nos autem eius in legibus eius offendimus. Ille ergo servus nequissimus sic non attendit qualitatem condicionis sic nec paucitatem obligacionis. Et ideo eius pravitas fuit exaggerata quod tenens eum qui sic ei debebat esse recomendatus et qui in tam parvo debito erat obligatus suffocabat eum id est acriter insistebat ut extorqueret ab eo quod exigebat. Ex quo potuit tamen inprimere agere in servum suum dominum cuius tam benigne dimissionem fuerat expertus fuit enim quod hoc faciebat quod egressus fuerat a domino non sufficeret conservum suum non exisset a rege. Ac si diceret quod adeo tam ipse in conservum agebat quasi a mente exiisset beneficium receptum a rege et eiusdem regis timor et amor. Sunt enim eius pravitas palliata cum dicebat Redde quod debes ac si palliat malicias suas sub colore iusticie diceret. Licet acriter insisto quod teneo ipse suffoco hoc non facio ex odio vel rancore sed tamen quod meum est a te exigo. Quasi mali servi similitudinem tenent quidam prius qui cum acceperit potestatem super aliquos non attendunt inter se et eos condicionis equalitatem nec non paucitatem debiti quo eis obligantur sed superbe et iniuriose affligentes eos pretendunt se hoc facere zelo iusticie vel aliquo alio iusto iure in quo eis obligati sunt. Ac si diceret eis Redde quod debes. Sic ergo cum austeritate exigit. Secundo ostenditur huius malicia quod conservus suus humilem deprecacionem venit. Et hoc cum dicitur Et procidens conservus etc. Ubi attendas deprecacionem oblatam et eandem recusatam. Oblatam quidem tam gestu corporis quia procidens conservus eius sed eciam conservum sic ut procidat ante dominum. Et placere sermonis quia pandit deprecacionem habe in me et omnia reddam tibi. Eandem non humiliter quia iste nequam servus ostendebat coram rege tam habitu corporis quam placere sermonis et iste similiter ostendit coram suo. Sic tamen recepimus illam

illam formam mediante qua ipse consecutus
fuerat veniam et remissionem x. talentorum
conservo voluit dimittere centum denariorum. hec
ergo humile deprecacionem oblatam Attendas
eciam ipsius versutiam quia quod postulavit dilacionem
temporis differentem meruit concedere deprecanti
conservo dilacionem renuit Et ideo bene dixit
ewangelista Ille autem noluit hoc est sed magis te-
nuit quam eum hic autem ut ille supplicaverat
vellet fecit non. quod est insuale quod dicit Sed
ab alio tamen vero sibi veniam facto Tercio ostenditur
eius malicia quia conservum suum humiliter dep-
cantem affligit Abiit non. hoc est magis
quam eum in iniurias exarsit ut abeo debi-
tum exigeret Et misit eum in carcerem donec
redderet universum debitum Attendas perver-
sitatem quia non solum noluit dilacionem
dare deprecanti conservo sed eciam noluit ipsum
audire deprecantem Et abiit qui autem
facere sunt a pedibus eius quam tamen voluerat
facere dominum ad se benigne esse conversum
Ultimo non solum non concessit temporis oportunitatem
sed eciam eidem abstulit libertatem etiam misit
eum in carcerem Considera non peccatorum increbata
super sermonem posuit et ideo ipsius suam maliciam
in tantum in conservum suum exarsit ut non
timuerit alienum suum captivare ut
dominum suum et eius honorem abiecisse videatur
Postremo exaggerat eius maliciam ut in
postea fiat ei iudicium sine misericordia quia
non voluit conservo suo facere misericordiam
tanto tempore tenuit ipsum in carcere donec
redderet universum debitum Ad mores autem
attendas ex predictis divinam erga nos
caritatem. hominis ad hominem proximitatem Cari-
tatem quidem divinam erga nos ostendit prima pars
ewangelii quia cum multis ipsum offenderemus Certe
sic dicit Jacobus In multis offendimus omnes Cum
ipsum dominum rogantes pro tanta multitudine
quasi x. talentorum ut concedat nobis dila-
cionem temporis non tamen hoc concedit sed totum
debitum peccatorum absolvit cum ipse in nullo
sit nobis obligatus Sed proximitatem erga
homines ostendit secunda pars ewangelii Certe cum of-
fensa hominis ad hominem in comparacione eius quod est
hominis ad deum sit ad modum centum denariorum
in comparacione decem milium talentorum Et tamen

unus rogatus ab alio non tamen dimittit a suo
sed tamen suus a conservo Non solum non vult totum
remittere sed tamen nec temporis dilacionem concedere quando-
que quam deprecantem sepe iratus exigit ab
eo cum ira et austeritate debitum vel vindictam
huius sine concordat verba Ecclesiastici dicentis Vi-
de dominum caritatem et suum crudelitatem. hic enim
pro x. talentis hic autem pro centum denariis hic
conservum hic autem dominum rogat Et hic quidem
totalem absolucionem accepit hic autem solam
dilacionem petebat ut dedit Abiit non et mi-
sit eum in carcerem Secunda 3a pars principalis
Videntes autem conservi eius quam manifestatur
esse eius iniusticie revocatur Ubi describit ewangelista
primo pietatis affectum sive compacientem ibi videntes autem con-
2o conscie stimulum proximitate accusante ibi Et venerunt
3o iusticie zelum ipsius proximitate puniente ibi Tunc vocavit
Describens ergo ewangelista pietatis affectum sive
compacientem dicit Videntes autem conservi eius que
fiebant contristati sunt valde Sic enim naturale est
membris eiusdem corporis ut propter naturalem conne-
xionem ipsorum adinvicem si dolet unum membrum
compacientur ei suo modo alia membra Sic
naturalis pietatis affectus efficit in hominibus
ut propter connexionem quam habent in conformi-
tate nature vel convenienciam fidei vel in subieccione
eiusdem domini alii videntes afflictionem alterius
condoleant unusquisque ipsius Cum ergo videant
unum iniuste agere alium indebite ab ipso
affligi duxerunt iusticie causam in eis unum
quia fratrem suum quem diligunt ut bonus sit
et prius videt iniuste agere Alia quia alium quem
diligit ut bonum ei sit videt afflictum Cum
ergo hic unus iniuste ageret alius affligeretur inde-
bite magnam generabat tristiciam in cordibus
bonorum conservorum hoc quod fiebat Cuius tristicie
magnitudinem bene insinuat ewangelista cum dicebat
Contristati sunt valde Deus autem contristarentur de ma-
licia sui affligentis vel pro eo quod dicit Remigius
exponens qui sunt isti sui contristati dicit eius
conservi forte debent angeli intelligi vel
predicatores sancte ecclesie sive quique fideles
qui videntes quod fratri remissionem peccatorum adep-
tum non velle misereri conservi sui contristantur
de eius perdicione Unde eciam dicit Et venerunt et
describitur conscie stimulum proximitate accusan-
tem Sicut non ignorare ipsum est non offendere

ꝛ ꝺ offenso ꝑte ꝯsitai Jta eius ē ꝓpin m
pm velle nō trāsiō impūe Et iō sicut
moꝝ mēte ad ꝯdolenꝺ afflicto Jta
monet ꝯsiaꝫ ad accusanꝺ apꝰ sup̄iōꝝ
malefacta ut possit ea corrigē Et hꝰ ē
qꝺ ꝺr videtes at ꝯsui s̄ spectate Dic
ꝯsitati sꝰ pia ꝯpa ita venīt ꝛ nar
rauerīt dn̄o suo oia q̄ fca fuerat ex
ꝯsiaē stimulo Vbi attedas pm ꝯsiaē
i maifestaō malefcā Nō em̄ volebat
malefactoꝝ isfamai ſꝫ corrigi et iō nō
miserit palios ſꝫ venerīt ꝓ se ꝑ se nō
clamauerīt ſꝫ mirauerīt Vltius nolebat
malefctoꝝ penas evadē uꝫ pūni pro
hmꝰ q̄ nō ꝯmisat ꝛ iō dixit integre
vitatē Vñā narrauerūt oia q̄ facta
fuerāt ꝛ nichil addiderīt Vltius adūtas
pioꝝ accusatoꝝ ep̄ cū dn̄o suo q̄ salēz
taꝫ offendentes ꝯ afflicti ꝯ narran
ōn erat dn̄s et sic ille q̄ debebat cō
rigē q̄ potāt ꝑcauē futurꝰ piāl ad
que spectabꝫ indicāe ꝺ offensꝰ c̄ non
ꝛ lesū potāt svāe indepnēz Quoꝫ
mltī ꝯgnoscentes ꝯsm sui delictū
deputati i ꝯsiā poās mtendūt ꝓm
diffamaē ꝯ corrigē iō clamāt eius
pctu vl mittūt ꝑ alios ut sic ad no
ticiaꝫ ꝑueiat plurimoꝝ Addūt eaa
mltotꝰ ad ea q̄ sciūt ꝛ subtrahūt ꝺ
illꝰ q̄ pctm allemāt Hꝰ sꝰ ꝯtēti idē
caē illi q̄ hꝺ corrigē ſꝫ ꝛ alius plerisq̄
q̄ facta sꝰ in abscondito maifestāe
Si q̄s ꝰo ꝯsiā ductꝰ alteꝰ velit ac
cusāē pctm hꝰ i accusando bōm mo
dū suet nō diuolgēt i totūt delictū
nꝰ infamet pctantēz ſꝫ porius ipse
met veieus narret q̄ vidit lꝰ sciuit
Si aūt hꝺ bōm modū ita ꝛ dꝫ hr̄e
verū v̄bū ut dicat q̄ fca sꝰ ꝛ nō ea
q̄ nō fca sꝰ dicat eꝰ oia nꝰ allemi
ans nlꝰ aggrauās subtrahēo Et cum
ꝓdictꝰ hēat rectū affectū ꝛ mtētū
ut intendat ꝑtitū malū ꝓuniri i
futū ꝑiclm ꝑcaui ꝛ īnocētē ꝺfēdi
Et iō soli dn̄o suo ad q̄ ꝯgiō ꝛ cor
rectio ꝑtīet ꝓdictoꝝ dꝫ ūnciaē q̄
sciuit Deinde cū ꝺr Tūc vōt eū ꝛ

Describit zelū iustie ꝯpie ꝑtinen
tem Vbi talꝰ est ordo iusticie salꝫ
ꝑmo ꝯstus impcāt collata graꝫ
2o exꝓbrat irrogatam iniuriam
3o ꝓnūciat debitam sententiaꝫ
4o adaptat predictaꝫ parabola
Imperatꝰ ꝰo collatā graꝫ ꝑ q̄ꝫ au
dūit q̄ rimata fuerat a ꝯsuis te
vocatꝰ eū dn̄s suus ut sic ꝓ se ꝑ se ꝑsu
imꝑodit ꝯciliat ei graꝫ remissōis
sic ꝓ se ꝑ se impꝑet ei graꝫ collatam
qua male recognouat ut iugtꝰ ꝛ
dicēt ei Sūe neqꝫ hꝰ ē nō equꝰ
ſꝫ poꝯ inequꝰ ꝛ iniqꝰ oē debitū tī
dimisi q̄a rogasti me Et videas
eꝫ qui cepit dn̄s rōm ponē i roct
xaꝫ taletoꝝ debitoꝝ nō vocatꝰ sūm
neqꝫ ꝑ pcꝫ āt ei dimissā fuerat ꝛ
solū hꝰ pctm omisit q̄ noluit mi
serei ꝯsm sui vocatꝰ sūm neqꝫ hꝰ
āt ꝓ tanto accidꝰ q̄ plꝰ ꝺtestaꝰ dꝰ
pctm iꝰ q̄ ī remissōe accepta ꝓ igꝰ
titudinē gr̄e ꝛ ꝯpie tēꝫ dicte repu
gnante recepte gr̄e ī reduat ꝯ
illū q̄ rmoꝫ iugtꝰ lꝰ ꝯpiꝰ extitit
ꝑ gr̄e ꝯsumꝰ i maginꝰ ē ꝯstitutꝰ pꝰ
catꝰ Sic n ꝯmtꝰ ꝺr a sctis ꝛ a ma
gistrꝰ ī redimaꝰ i morte pctm ꝑcꝰ
ꝓmaꝫ pꝰcāt gnūs ꝛ i peroi statū
poitꝰ ꝯ ꝑmꝰ erat Huic sine con
cordat dn̄i Lucꝰ i hꝰ loco dicēs Et
q̄ū quidꝺ decēmilia talēta debebat
nō vocatꝰ eū neqꝫ nꝰ ē ei ꝯuictatꝰ
q̄ū āt ꝯ ꝯsui iugtꝰ ē effectꝰ tūc
ꝺr sūe neqꝫ Huic eꝰ viꝰ ꝯsoat
ꝯpinꝰ nāē videꝰ n infirmos ī radi
natos i infirmꝰ tē ꝯūi saꝰ ī recepte
ꝛ medicīe cūaīe gnūs ꝛ piciosīꝰ
isfīnai ꝯ ꝑmꝰ Ita ī redinaꝰ ꝑꝰ pei
tēꝰ ꝛ graꝫ ꝺcepta i morte āqꝺ
ōi s. ꝓ sꝰ ꝯūi tā ꝑue ꝯ gr̄e i
peroi statu ē ꝯ ꝑmꝰ Et hꝰ satꝰ
ꝯsīnaꝰ ex hmꝰ q̄ dicitꝰ 2 pet 2 Si
n ī fugientes coiquinacoꝰ mūdi in
ꝯgtōm dī nri ꝛ saluatorꝰ ihū ꝯsti
hmꝰ rursꝰ iplicati supaiꝰ fcta sꝰ
eꝰ posteriora peroā ꝓoribꝰ Meliꝰ

cum erat ill' nō cognoscē viā iustie
quā p agnicōz vetrorsū quiti ab eo
qd' traditū ē eis sic mādato Deide
exprobrās l' vituperans negatā miaz
dt Nōne ergo oportuit te misereri cō
servi tui sic ⁊ eo tui misertꝰ sū Si eīn
is q alii ī ullo obligat' minoris est
depitauti · mlto magꝭ ic q tā rōe
nāe quā rōe cōdācōis quā eciā rōe precepti
mltiꝰ obligatꝰ ē alii dz ei ee miseri
cors si roget' Cū g° deꝰ q nc bonoꝝ
nrōꝝ indiget nc ī āliquo nob obligat'
tā benignꝰ ē ⁊ minoris depitauti
mlto magꝭ nos adinvicē debemꝰ miseri
cordes existē q eiusdē sumꝰ nāe et
eiusd cōdicōis sumꝰ debemꝰ dd. ⁊ eciā
precepto dilectōis mutue obligamur
Sicut g° mirāz quid deꝰ hē ad nos
ī exēm ponēs mie quā debemꝰ ī vicēz
nobꝭ isolubili rōe cōfirmat Et io fuꝰ
d' omissiōe tal' mie redarguit ultim
recem' dedisse nisi qp sunt isolubili
rōe cōfirm Ubi rōe veri' cōtra isformes
discōꝰ d' mutua cai'te ⁊ humilite Joh
13 d. Si eo lavi pedes vros magr ⁊
dnꝰ vr̄ ⁊c Deinde pnmiaꝭ debita
⁊ iustā sumaz dt Et iratꝰ dnꝰ eꝰ tra
didit eū tortoribꝫ qūsꝫ redderet vniūsū
debitū Ubi attendas debitū ordinē
dne sr̄ vie calꝫ sup̄iorꝭ alios indi
cātis scꝫ mia ⁊ iustia Cognitū aūt
ē nostrꝭ miserijs ut mia precedat āqꝭ
nāe iustiam Si ad reꝫ sine peccator
p miāz sibi impensāz nō fiat melior
s; peior dignū ē ut zelꝰ iustie q̄
eū insurgat Unā g° h' sunꝰ acce
pto mie būficio nō ē fctꝰ melior
s; ī vetꝰ ē crudelior cōgruū fuit
ut p iustam puniret' Cūq iustie acer
bitas ordi' al pmitti' Iratꝰ dnꝰ
eꝰ id ē ad modū iātꝰ se habēs Sic
n' iātꝰ ī puniendo modū nō cōservat
s; qī sīꝫ miā punit Sic ⁊ dnꝰ q nꝭ
facit sīꝫ debito mo· dr tāꝫ ad modꝭ
iāti cōter punire illū q noluit mi
sereri cōsui Nā iudiciū sīꝫ miā ei
q nō fecit miāz Sic g° dr dominꝰ

adūsꝰ pctōreꝫ iātꝰ qui etnas et
durās peas irrogat p pctis vcꝫ
qꝫ cōgruū ē ut illi sint tortores pc
catorꝫ ī pctis q fuūt suggestōs in
cepcis Idēo scꝫ Et tradit' eū tortorbꝫ
hc ē demonibꝫ sic ⁊ tradꝫ eiꝫ puni
endos alios pūsos Vn Remigꝭ Tor
tores aūt dicū' dmoēs qp sp ad hc
pati st ut pditas aīas suscipiāt
⁊ ī pea etne dāpnacōis torqueant
Sꝫ qꝫ culpa ordiāt' ī peāz opor
tet ut tāꝫdiu duret ⁊ pea qzdiu duāt
⁊ culpa Et io d' penis ⁊ tormentꝭ
nō exibit pctor donc reddat debi
tū vniūsū Et qꝫ nūqz ī dāpnato
cessabit ee pctm io ī ipo nūqꝫ
cessabt tormētū Quayppt' h; poit'
indiffinitū tpus scꝫ quousqꝫ p īfinito
Nā sic pctor dāpnatꝰ soluet pro
pctis peas qp nūqz psoluet qp sic
nūqz carebit culpa ita nūqz exibit
d' penis Vn Crisꝰ Ip hc qpdt quadꝫ ⁊c
ostendt qp cōtie hc ē etna' punictio
Si qrēt āqꝭ Quō dꝭ exigt ab illo
q noluit cōsuo facē miaz debitū
qd' iā remisat ei ipe nō puniat deꝫ
nisi p pctō ī qꝰ ē mortꝰ ī mortē
pctm aē dissū nūqꝫ redit' Ad hc
dd' ē qp sic tactū ē s; r̄adiuans in
morle cōstitut' ī peyoi statu quā prius
fuit ⁊ io cōpīus nō punat' p pctis
prius s; dimiss tāꝫ adō punit' p illo
l' ill' ī qd' nl' ī que r̄adiuat qp pene
ic sufficie' ecent ad punicōz pctōꝝ
delictorꝫ si ī ill' aū recadiuācōꝫ fuiss
mortuꝰ et sic vide' portāc penas
p pctis pteritꝭ ⁊ ad hc dꝫ ī fi ī sumā h'
poita Vn Crisꝰ Quamuis aē irrevo
cabilia st carismata ⁊ di doā tā tn
valuit malicia sp cōmissa pꝰ r̄mis
sioꝫ accepta ut ⁊ hāc legē soluere
id ē frangē videat' Ultio adaptat
ad nos pablāꝫ pmissaꝫ d Sic ⁊ pr
meꝰ celestꝭ faciet vob si n ī mīsitꝭ
vnusqsqꝫ frī suo d' cordibꝫ vrīs Ex qbꝫ
vbꝭ sic dt Crisꝰ vult doce frātes
nos ee ad indulgēdū eis q nocuerīt

nob. maxie si no hnt vnde satisfa-
cere 2 deprecetur q veniaz dat Cuius instan-
cie sit ista comparacio patet ex eodem ioe
Sicut n no congruit ut morbis affli-
gatur n ad augmentum mali vel ad proba-
cionem virtutis sic no congruit qui pro iniuriis
recipiat eo qui iniuria no stat cum pacientia
Si ergo aliquis no remittat ex corde
fratri suo postulanti indulgenciam ipsius e
ipso no e dignus venia Sed porro uera diuina
Quod bn salvator expressit cum pro eo quod
punisset Et iratus dns eius tradidit eum tor-
toribus Et 2 pr mat xc 7 ait
Si celestis pater meus faciet vobis si no
dimiseritis hominibus peccata eorum nec pr meus
celestis dimittet vobis pec v. Adiungit autem hic
de cordibus vestris Infirmat enim ideo no ficta
remissionem pacem cum sic hndaz Sicut ii dt
Augustinus i lib. de vbo dni melius e ut clames
ore 2 dictas in corde quam ut sis blandus
i ore 2 crudelis in corde Et ideo dns solum
de cordibus vestris Nam remitte in corde aliud
quam sermonem nunquam pt bn fieri. ce at cu sequitur
in vbis pt aliqui bn fieri Si in aliquis ex
caritate fiet in se pccante corripiendo
dure increpat 2 tn ex corde dimittit no
peccat Et io subiungit Aug Si p caritate
increpans disciplinam de corde lenitas no
recedat Et addit exemplum eciam eciam tam
pium medicus ferens ferramentum secum
i vulnus ut hoc sanet quam si vulnus palpa-
hic e blandum tractat solummodo hoc perdit
Sic ergo sit remissio ipsius offensi ex corde
et si aliqui ad correctionem asperitas sit i voce

Collacio

Pacienciam habe i me 2 oia reddam ti.
Verba sunt peccatoris indulgenciam a dno postu-
lantis de peccatis In quibus tria notantur Nam
primo postulat dilaciones sive pacienciam ha-
2o confitetur transgressionem culpe In me
3o promittit satisfaccionem iusticie oia reddam
Primo ergo postulat dilacionem sive dicens
paciam habe hoc e paciencia mea supporto
te peccata spacium concede quo possum pec-
cata corrigere Unde quod vr dicere ps Tu
es paciencia mea dne spes mea a iu-
uentute mea Ubi notandum est paciencia di

ta i nob apparet primo nos supportat sicut
id ad Ro. 2 An diuicias bonitatis eius et
paciencie 2 longanimitatis contempnis 2o nos
confortat sicut id ad Colo. 1 ambuletis digne
p oia placentes Et i confortati secundum
potenciam claritatis eius i oi pacia 2 longani-
mitate 3o nos informat 2 Tessalo. 3
Dns at dirigat corda 2 corpa vestra i
caritate di 2 paciencia xpi 2o confitetur trans-
gressionem culpe dicens In me q.d. ad
pcs iniquitatis mee transgressio sit causa mea
2 sic omnia que gravante sunt sunt in me Ubi
notandum est peccator dz proprio suum peccatum sibi
imputare Sicut fecit dd 1 paralip 21 Ego sum
qui peccavi ego qui male feci iste grex quid
commeruit Dne deus meus vertatur obsecro ma-
nus tua i me 2o dz se dignum pena iudi-
care Sicut fecit Ionas de Ione 1 Tollite
me 2 mittite me i mare 2 cessabit
mare a vobis scio n. quia propter me tempestas
grandis sunt vos venit 3o dz pro se ipso exo-
rare dicens cum dd Vertatur i me 2 misericordia
Tercio promittit satisfaccionem dicens Et oia
reddam ti Ad hoc n. tenetur peccator tamquam
si promissio In xpo id Ecco 7 Si quid vouerit
deo reddere ne moreris Ubi notandum est te-
netur peccator reddere de oibus peccatis Primo integram
vanam ait 1 Dico at vob quod de oi vbo
ocioso quod locuti fuerit hoies reddent de eo
raconem i die iudicii 2o debitam satisfaccionem
Lu 19 Dne ecce dimidium bonorum meorum
do pauperibus Et si quid aliquem defraudaui reddo quadru-
plum 3o p peccatis dimissis multiplices graciarum
actiones ps In me sunt deus vota tua que
reddam laudaciones tibi Sic ergo dt Pacienciam
habe i me 2 oia reddam ti Do viiia post festa

trinitatis

Abeuntes pharisei
consilium inierunt ut caperent
ihm i sermone Mat 22 Sicut
astucia latronum dum suos mittit vires
alienas furari sic pharisei malignorum
conatur ledere inocentes Et ideo sicut
habentes thesauros oportet ce solliatos 2
vigiles contra latronum insidias ne spolientur
si negligant vigilare Sicut monet apostolus
contra malignos sapientes ce prudentes ne ab ipsis
eorum incommoda possit ledi Et ideo dns

optie gmpoit astucia spētatis simplici-
tati columbine cū dr̄ Mt x Estote
ergo prude^s sic^t spēs et simplic^s sicut
columbe Verum quia melius nos informat
facta quam dicta exemplum quam verba Ideo xpus
in sua pueritia ? sua operacione declarat
quantum innocentes puerorum astutias interroga-
tores et malignas phariseos decuit de-
clarare Unde prout ... innocencia ... p
prudenciam contra phariseorum fallaces insi-
dias enarrans dicit Tunc abeuntes pharisei
Plura post hoc ... introducit hic mo-
do est dicta ... illud quod malum est ex quadam
puritate ... vel ex quadam ignorancia
et illud quod ex certa malicia ... est certa ... quod
ex puritate vel ignorancia malum est faciliter
corrigitur ... bonum ... rep-
rehensio de malicia sua vel convictus ... con-
fusus non insurgit malicia se cum bonum
... ex proposito ... ex ... rephensione
... ex ... corrigitur quin ... si non pot-
... bonum ... vel ... apte sa-
... ad insidias ... innocen-
... de malo ... vituperet
vel confundat Unde ergo in precedentibus pa-
bolis ... manifestata ... phariseorum
malicia ... cum ... reprehensibiles ... fuisset
reprehensibiles de phariseis ... correcti
non sunt sed ad insidias et ... quasi ut
saltem ... reprehensibiles ... in
sermone quem non poterant ... in vita vel
in doctrina reprehensibilem ... Et hoc est
quod dicit ... Tunc abeuntes ... hinc ...
ducitur ... Crisostomus super ... sicut si
aquam ... claudere volunt aqua ... mea-
tu ... aliunde ... qui
... malignitas ex una parte confusa
aliunde ... et ideo abeuntes
consilium ... sapientia non est
prudencia non est consilium ... contrarium a xpo
innocente de sua malicia ... confusi ... aut
apte ... declarat ... ergo ... sue
... introducunt ... in duas
partes ... quod duo ... primo describit
astuta malicia innocenti insidias in Tunc
abeuntes Secundo provida sapiencia insidias de-
clarans in Cognita autem ihesus nequicia eorum

Ad eundem ... astute malicie insidiantes
innocenti adductus est ... sic dicitur in 3 ethicorum
Consilium non est de fine sed de hiis que sunt
ad finem finis ... supponitur tamquam volitus
et propter hoc consilium ... facilius possit
finis acquiri ... si per unum modum
tantum possit attingi ... medio tantum consilia-
tur ... per plura media quorum unum
habet alterum mediate et ... quoddam aliud
mediate ... consilium habetur de omnibus
illis ... finis malus sit ... et ...
maligno consilio ... igitur
pharisei de xpo malum finem appetebant
scilicet tradere eum in manus illorum qui eum perderent
... eos per malum consilium mala
media cogitare ... Et
... in toto consilio malum finem et
... obseruates ... insi-
diatores qui se iustos simularent ut caperent
eum in sermone et traderent illum principatui
et potestati presidis ... hic ... malum finem
malum habuerunt consilium ... pr-
... manifestat ... quod ...
malignitatis monstrat habuisse scilicet
primo malignum consilium Abeuntes ...
secundo primum consorcium Pharisei consilium
tercio simulatam ... iniierunt Consilium
... insidiosam ... id est a vita
separatum et malignitatem ... Abeuntes
quia eorum consilium erat a vita separatum et ab
innocencia et a xpo innocente qui veritatem
docuit et docebat abeuntes recedebant Con-
silium inierunt de quo Ezech. 11 Dixit ...
... qui cogitant iniquitates et tractant consilium
pessimum ... Unde sicut dicitur Prov. 12 Consilia
impiorum fraudulenta ... erat tamen a vita
hoc consilium separatum ... et veritate
intelligunt ... ut innocentem confundant ... sed
ut ipsum caperent in sermone id est in ... sermone
quia non potuerunt eum ... reprehensibilem
in vita nec in doctrina ... ostenderunt secundo ...
primum consorcium quia sequitur Et mittunt ei discipulos
suos cum herodianis Quales mitterent
... et ... quia ... est principes ...
... et ... pharisei ... ipsum ... hypocrite
impios et hypocritas ... mittunt dis-
cipulos suos ... simulatorem et hypocritam ...

docuerat Sic exponit' Lu. 20. v. di
obseruantes miserunt insidiatores qui se
iustos simularent mittunt ad eum eis et he-
rodianos ut sic d. Glo. p illos sic p iu-
stos facilius decipent et p eos tamen p
potest q. eum si male respondisset capent
q timens ipsum p se ipsos hoc non aude-
bat facere Glo. at herodiani erant quidam
de familia herodis q. dicebat ille q. hec facta
sunt erat ut homines. Iudea erat sub ill'
temporibus tributaria romanis sb cesare augu-
sto et ita inter de tributo soluendo inter iude-
os dissensio erat Quidam n. eorum dice-
bat q tributum debebat solum romanis
q ipsi p re publica tuenda et conseruanda
militabant et ideo in soluendis militibus
et aliis expensis et tributa dari debere
Pharisei ad dicebat q populus dei q decimas
et primicias atque ablaciones deo reddere tene-
batur non erat subiectus legibus tributo-
rum soluendorum regi terreno Cesar itaque augu-
stus p. sicientibus iudeis herode filium
antipatris in rege q tributum pessiuis et romanis
obediendo cogeret iudeos ad tributa solue-
da Mittunt ergo pharisei discipulos suos cum
herodianis ad xpm ut si diceret esse
licitum dare tributum cesari discipuli eorum
eum accusent esse contrarium legi et libertati
populi dei Si vero diceret non esse licitum dare
tributum herodiani eum caperent sic ipsi a
dicere. Monstrantur 3o huiusmodi simulatores
p. sacrorum l' preambulum q premiserunt
Magister scimus quia verax es et viam dei in veritate
doces et non est tibi cura de aliquo non n. respi-
cis psonas hominum Attendas simulacionis
ordinem P.o n. laudant magistrum digni-
dicentes Magister scimus q. verax es ut lauda-
tus ab eis et eorum acceptans eos facie dis-
cipulos suos simpliciter eius intellectum sui
cordis appiat Unde n. d. Crisostomus sic ait
hoc est propositum p.a simulacio q laudant
quos perdere uel decipere volunt Et ideo in
laude preponitur dicentes magister scimus quia
verax es ut eum honoratus et laudatus eis
misterium sui cordis appiat tamquam volens
eos facere discipulos Ex ista enim magistrum
vocatum vocabat eum in re doctrine non
cupiebat esse auditores s. potius simplices
insidiosi calumpniatores et accusatores
Commendat eum in eo dicentes reuerencie sin-
ceritate qui addit Et viam dei in veritate doces
ut laudatus de dei timore intrepide iudicat
q. cesarem uel herodem vnde Beda sup lucam
Blanda et fraudulenta interrogacio illic
prouocat respondentes ut magis deum q cesarem
timeat et dicat non debere tributa solui ut
audientes eorum statim seditionis q romanos
auctorem teneat Ex ut aplius prouocent
ad veritatem dicendam intrepide 3o commendat
in ipso constancie firmitatem dicentes Non est tibi
cura de aliquo hoc est indiscrete dicentes vite
tam magnus est pius ita q nullum diligis
timore ita q p ipsius dilectione longatus
tacias et nullus est timeo ita q p eius ti-
more dicens uel amore inmutes Non est tibi
cura de aliquo Non n. tecum placata p sonas
non enim respicis psonas hominum ut p. eo
potest veritatem omittas In hac simula-
ta laude fratres sunt similes apibus q portant
mel in ore et aculeum in dorso Vnde hiero
Mellitis sermonibus eundant sic apes mel
in ore portantes aculeum at in dorso
Not aut et alii hic laus simulata dilatari
si q insinuat quidam Glo. Crisostomi coniungit
atque de interrogantis non dicentes veritatem ex
parte sui si veritatem recte vel non fuit vel non
amat Ad hoc enim excludendam dixo dicens
Magister scimus q verax es id est q veritatem
nosti et diligis Tamen ex parte dei cum timore et
amore preposito aliqui veritatem quia de ipso
cognoscunt dicere recusant Ad hoc exclu-
dendum adiungunt Et viam dei in veritate doces
hoc est ullam rem dicentes qui veritatem ponitur
ad deum viam suaue et patet ostendas Tercio
ex parte proximi cuius amore male inflamma-
te uel timore male humiliate veritas
occultatur Ad quod excludendum adiungunt Non
est tibi cura de aliquo Non n. respicis psonam vt
l' timore placere uelis ut est herodes l' cesar
l' amore tibi coniuncte ut est gens iudaica quam
diligis veritatem pretermittas Sic ergo premittunt
laudem simulatam Deinde eum stringunt Dic
ergo nobis quid tibi videtur Licet tributum dari cesari an
non Describunt sic ostendunt eos insidiosos huiusmodi

qtom Ve esto oim dolositate plena Si
dicat q no licet sed q licet censum dari
cesari meditantur ei calupniaz. Si dicat
no licet accusaret eum tamqm ipi sibi rebellem
et seducentem ac ipm presidi repitent
Tale eni ipm finxe absq eo q aliquid
dixit vel fecit contra cesarem vel presidem falso
accusauerunt postea pilato dicentes Hunc
eni inuenimus subuertentem gentem nram et
phibentem tributa dari cesari et dicentem se
xpm regem esse. Sic itaqz insidiantur ei ne
ut si dicat no licet audientes herodiani
sedicionis reum tanqm rebellem ipm phi et
discipuli testificantibus teneant et morti
tradant. Sciebant n. ipi pharisei ut dt
Cris super ait q quidam hanc sentenciaz cogi
tantes inter iudeos et romanos occasi
sunt. Volebant g et censum per suos sermones
in eleiz suspitoz mittere Si aut dicat licet
tributum dari cimaret a pplo diffama
tibus ipm pharisesis q furatu subicit
gentem suaz et ppl'm dei facit transgredi
legem in qua deus dt se solum esse dnm
filiorum isrl'. Vn Ioh 8 dixerunt Filii abra
he sumus et nemini seruiuimus umqm. Seq
2a ps principalis Cognita aut ihs neqcia eoz
In q manifestatur pruida cristi sapia
insidias declinans. Ubi notandum est
pmo aspere increpat eorum prauitatez
2o prudent' interrogat facti qualitatem
3o irreprehensibilit' decidat questionis veritatem
Primo g aspere increpat eoz prauitatem
ad quam prior' responces cognouit ipaz do
lositaz. Un luc 20 dr Considerans aut
dolum illoz Matheus aut dt Cognita ihs
neqcia Ve neqcia q no ex simplici neqcia
et ignorancia intellectz habebant no addiscere sed
pdere inuicientes innocentem innocent et
simplicit' iudentem Et io sic dt Cris
super ait Non secundum eoz sermones pacificos
blandi' iudicat ps sed scientiaz eoz audete
aspca dt q deus voluntatibus iudicat no
verbis Sed qd dt Quid me temptatis
ypocrite Attende q bn prauitatem eoz
describit In aspera increpacione ppellat
Ostendit eos transgressores legis dicens
Quid me temptatis Ac si dicat Temptando

me q vtiqz deus sum estis transgressores legis
vre q dt Deut 6 Non temptabis dnm
deum tuum Et no solum in hoc pmcestis sed
etis q vram maliciam pallio sanitatis co
lorando et verbis dulcibus adornando estis
ypocrite qa aliud intenditis et aliud pte
ditis ptenditis sanitatem et intenditis iniquitatem
Ut agnie intelligatur de vobis dem in ysa
29 Appropinquat pplus iste ore suo et labiis
suis glorificat me cor aut eius longe est a
me. Xpo ergo vtiqz iudeis ista sunt sicut
dt Ieo interrogancium mentes agnoscere
et no discipulos sed temptatores vocare dicens
Quid me temptatis Et attendas q ma
ligni vi blandimentis et blande locuti ut
pdant innocentem Cristus aut eos confundit
ut saluet Unde sic dt pro. 27 Meliora sunt
vulnera diligentis q fraudulenta oscula
odientis Deinde cum dt Ostendite michi
numisma census sapient' interrogat facti
qualitatem Unde sic dt Ieo Cristus semper egit
sapient' ne qui potissimum sermonibus temptatores
confunderent. Petit g e oīdi numisma
census Erat aut hoc genus nummi qd per x
nummis computabatur hic regiez cesaris
qd pro censu soluebatur Deinde interrogat
Cuius est hec ymago et superscriptio ymago
quidem quantum ad figuram insculpta. Sup
scripcio aut ad caracteres inscriptas interrogat
aut non qui ignoraret Portat n. et sculp
turam ymaginis et litteras ipsas legere Et
io sic dt Ieo hec interrogacio no ex igno
rancia venit sed ex dispensacione ut saltem
ex responsione eoz concludatur eis q cesari
reddendum est id qd suum est Nam ex eisdem
rei pt cognosci q nego cesaris sit reddi
debeat sed no esse q deum censum debere dari
principibus terrenis qd suum esse vi eiusdem
et recta ordo reipublice manifestat Et
io responsione ipoz accepta concludit irre
prehensibiliter questionis veritatem dicens Reddite
g que sunt cesaris cesari scz vectigalia ypa
lia tributa et census Sic eni et ipse dominus
pro se et petro soluit didragma Ut habetur
ait 17 Non q ad hoc obligaretur ut ibidem
demonstrat sed q hoc fieri potuit no tamqm
malum sed tamqm aliquid utile demonstratur

Et q̄ sūt dei deo hec ē decimas primicias
oblacōes z victimas ʒc Aduertēdū ē etiā
prius dixit saluator Reddite que sūt cesaris
cesari q̄ q̄ sūt dei deo Ei q̄ n̄ tenet affe
ctus ē in te nō quid petrū vel aliquid
ptinet ad petrū sʒ tunc eo modo
quo dixit apls Qui sine uxore est cogitat q̄
sūt mūdi j Cor vij ptinet ad cesarē
Cum quod autem celestibus desideriis ē īte ptinet ad
deū Et quia nos per libertā mētē z cele
stibus desideriis intendē qui reddē deo q̄
sūt dei. n̄ prius expeditū a mūdo q̄
reddiderit prius cesari q̄ sūt cesaris Vo prim
sūt Reddite ergo q̄ sūt cesaris ʒc Quod pate
at ꝑ saluator Luc xij Nisi quis renū
ciauerit omnibus q̄ possidet n̄ pt meus esse
discipulus Et abrahe prius dicitur Exi de
terra tua quā mirandū ē cui reddē deo q̄ sūt
dei dictum ē Exi de terra tua z de cognatione tua
ac si prius dicē Redde q̄ sūt cesaris cesari
Non solū quia hec generalis sūma Reddite cesari
q̄ sūt cesaris pt referri ad duo bona scdm
q̄ vnum bonum ē in hoīe id quod ipse ē scz
corpus aīa intellectus voluntas z memoria
Et aliud bonum quod ptʒ ad regimē dei est
quod reddi deo ut tota vita tua tō aīa
tota voluntas intellectus z memoria offerantur
deo z ocupentur eius seruicio Aliud bonum ptʒ
ad hoīes quod tamen ē extra ipm ut bonum
tēpale honoris vel dignitatis z ptm Et aliud
bonum qui regime mūdi pt hoc reddere
principi tēporali de ipso seruiendo ei prius
deo Et hoc ē quod dicit hylarius Deo n̄ q̄ sūt
dei reddē nos oportet .i. corpus aīam z volu
tatem Numisma n̄ cesaris ī auro ē in
quo est eius ymago depicta. dei autem nu
misma hō ē dei ymagine figuratus Deo
diuicias vestras date cesari deo autem conscien
tie innocenciam conseruate Aduertēda ē etiam
auctoritas Crisostomi quod cum reddideris cesari id
post d. Tu autem cum audieris Reddite q̄ sūt
cesaris cesari illa scito cū dicē sola q̄ in
nullo pietati noceat quia si aliquid tale fuerit
nō ad cesarem ē sʒ dyaboli tributum
Allegorice aūt per hūc locum sic intelliga
Iudeum nobis reprehendentibus vicia quidam
dam vel loquentibus veritatem fidei ac morum

Aliqui nos tendunt vel heresi vel dignitate
quarum reprehendē nostram doctrinam vel vitam
Quod si nō prius tenent consilium quare nos ca
piant ī sermone si nō sumus ī rndēdo
prudentes sʒ ne eorum malicia deprehen
datur aliquid a nobis. aliquid vti z aliorum ministros
ad nos interrogandos ita q̄ mittunt
aliquos sub simulacione q̄ se iustos sileant
quibus associant alios ut offendant nostra
responsione q̄ si offensi fuerint prius nos
detrimē vel capē vel accusare promittunt
de quarum verba ī quibus nos quandoque de no
ticia vitali cogitē de zelo vitalis docende
z de constancia eius vitalis nō tacēde adio
tiore vel adore deus tēpus si dicatur Magister
quia verax es z viam dei ī veritate doces
z nō ē tibi cura de aliquo quia n̄ respicis
personam hominum Quibus premissis insidiosam
questionem submiserunt quorum verbis Vtrum liceat
hominibus veri ībi mdaiis vel nō. quorum
nos mali quamquam agnoscentes dicimus debere
eos increpacionē ferire prius eorum silacō
requirit z interrogacōe alia de re indiffe
renti premissa increpacione sub eorum ypo
crisim interrogare deus eos Quis instituit
intricamina questiones et ē q̄ deus Illius ergo
directoribus deus subiugamus nō ē iniustū
facē quod deus instituit nec ē iniquum facē
quod nō iussit Aliquando autem nō mali nostra
q̄ voluntas adherentibus veritati pirami deo
nec consilium tenēt cōtra nos z mittunt
affectus malos qui discipulos suos. et
cum affectus iudaicas qui herodianos
Interpretantur n̄ herodiani pellibus gloriantes
quibus mūdi affectus designantur sūt q̄ nos
alliciunt gloria earum rerum q̄ nos faciunt
magis exterius quam intus gloriosos. et etiam
serpas palliant sub vestibus vel pellibus
ornatis ut facilius nos ad mundana
deducant Cogitacōibus ergo talibus mediā
tibus interrogant mētē nostram ut ad aliquid
consensum alliciant indebitum Propterea etiam
affectus sunt cogitacōes aliquid quandoque
nosmetipsos nobis ipsis qui sunt zelatores
veritatis z ī eundē affectu constantes ut
per reputacōem ipse sanctitatis vel iusticie vel
veritatis quidam de nobis ipsis. z hoc vicio

mediate ymag' Ita q nos credent'
vniu' scd' spm vitat' tepitu demoes
spone' i apls Vbi spits dni i libtas
g' ulli infiori dea aip et ulli tenem'
obedie Itm Spualis oia iudicat g'
la nb oia z d' oib' iudicare Et hac tep
tacoe psenaute deus ivales cogitacoes
icrepau' repmo dice Quid me temp
tat' ypocite Et rey qlitez nob spone
qi Faciag nob' oudi immisma cesu'
ats interogant' yo discnentes qd vnusq
qveiat q' aip qveuit iddi modo aip
ordini siue statu i q' qsi vocat' e ad
plato hom ad creatori do dicag red
dendu ee cesai q cesai z do qd est di
Cum ei credet q' nl dz ho modo corpi
siue pxio ptinet cet Cum ad assciet
q maxia sollicitudo e d' pduct' cuida
maxie d' mundus z carnib' ibi Cont
id qd' d' Aps Carnis curas ne fecit'
i desidiis hodiag eet Vos g' esud
imitantes teneas debitu modu ac
modu vt si aip ptinet ad mud' qpe
tit suo statui id debito mo pseq' stude
amg Et eod' mo d' hys q ad mm cor
ps licite ptinet z d' hys q pxio deo
ut sic ygo cesar' reddas cesari et ta'
pn' intenden' z psequites ea q sut
di ymago dei do restituat Sicut em
hylari' dt Si nl qd' e cesar' penes
nos residet qdoe reddedi ei q sua st
no tenebimur Porro at si rey illug
manibq si inire sue ptatis vtimur
ext qrela iniue e cesari redde qd'
ei debet

¶ Collacio

Cum e ymago z sr'scripcio dicit ei ce
sar' Cominie e mltz ri mali ut si dz
qqsa pfcte sciat' d' ea eig suba vtus
z opacio Na la vt' qseqt' subam et
opacio vtutez ta' p opacoz dvenimq
ad vtute si ad qgrois vtut' et ambo
ista i qgcam sube Vm qin ho cutaco
ois sua nobilitate corpea trascdit z io
ad plena noti'a habeda d' ipa quoda
speali mo qgcais opt' dvenire ad ive
stigacoz ymginta ut opt' sari d' ipo
qlitatez aut efficaciam ops afferaz

volut' q' aa i pmisso tio d' ho' iello qiu
yo intior' hois qualit' cu dr Cui e ygo
2o extior' opis pbitas i Et sr'scripcio
3o affecte volutat' qformitas i Dicit ei
Qualitas g' intior' hois qut' in
ymagie cuig sit yo h qualit' ment'
huane p habitu vtiy ul vtut' semp
ymagine itaet aut vsicet' de eo
id pbs vmtaq' i ymagie ptrasit ho
2o qut' qualitas opis extior' cu add
Et sr'scripcio Naz sic sr'sip'co manife
stat z qi loqt' rez d' qua sit opus cu
manifestat ment' hitu qualis e yo' qd'
bu dixit Aps Ro z ex illi q bn opau'
ostendut ops leg' scptu i cordib' suis
3o subdi' qformitas affecte volutat'
qu adiugi' dicit ei cesar' Aliqs em
ygiue cesar' hz iho e ymago qu p ao
rem qforma' eidē yy' qd' iudei vole
tes ostende q pilat' no ptinet ad
cesarez ni qformae' eid' dixit Ioh 19
Si huc dīttl' no es aicq cesar' Quitu
ad pim Sam ex i hoie pt repiri 3a
ymago pa qsistit i qualitate metis for
te p nat Gn 1 faciam hoi ad ygiuez
z sltudine nras 2a i scitate ment'
resormate p grās Ro 8 Naz qs psauit
z pdestiauit qformes fi ygis filii sui
3a e in pmitate ment' deforte p culpa
pbs In ciuitate ma ygiue eor ad nilm
rediges Aps suad' hac dpone z por
tare 1 Cor 17 Sic portamq ygiez
trem portemq z ymagiuez celestis
Quitu ad 2m scam ex pbitas opm ma
infestas qlitatez ment' yo qsistit i opez
euidencia ut sic luceat lux opis coraz
hoib' ut videa' opq bom z glificet'
pr q i cel' e Et d' hc hēt Numez 18
Accipe ab eis vgas singlas p qgnocs
suas a cunct' pnicipib' vgas 12 z vniq
cuiq nome suprscribas vge sue Sup
scpcio vge e euidencia opis sup ratu
dine intencois 2o qsistit i opezum
qdecencia Luc 20 Cui hz ygiez z sr'scp'
3o qsistit i opm habudacia Luce 23
Erat at z sr'scpco iscpta sr' eu lris
grās latis z hebraic' Ihs nazaren'

ceutu ad 3m Sedm e Cuilibz duo
supioi sit cesar gformat 1o aqm p
dm regstez jo 19 No hez rgem nisi
cesare 2o aqm p apl' ivocatione
Act 27 Cesarez appello 3o aqm per
tributi solucoz Mt 20 Reddite q sut cesa
ri cesari hc id dr i puti eio Dnica
Loquente ihu Vic quarta
ad turbas ecce pnceps vnus
accessit z adorabat eu Sicut
videz i naalibz subam n gsstat p eius
opacom Et sic pz i artificialibus
Sapia artificis manifestat p opa Si
ergo in cristo no fuiss u suba et na
huana no potuiss opa cctoe vlt
hoies Et itez si no fuiss verus ho no
fuiss opatus huano mo Ex hc go q
aqua gessit humanit aliqua vlt vtute
huana 2o vlt vtute ompis creature
Ex opibz potuit inotescere nob q ho
erat z deus q z mo huano z mo diuo
aqm opatus e hc at sic fecit q i aqbz
accoibz opabat simpl ut ho i aliq
bz simpl sic deus i aqnbz fecit ut ds
z ho Qd bn cointa ait i serie puti
eio oñdit ostendit qm narrat ipm ad
preces hois surge z seq rogante 2o
ex solo tactu sanare tangete 3o ex
tactu z iussu suscitare defunctu Nam
sic pce i eio puti oñd q i rogan
tis benigne gdescendit ut ho attrecta
tus sanat ut deus fz ipaus z tenens
suscitat ut ho z deus Dr go Loquente ic
Vbi introducit 1o xpm ut pui hoiez
humanit gdescendentem in pnci eio
2o ut vim sz latente deu invisibilit
opantez i Ecce mulier 3o ut deu et
hoiez mirab susscitante i Et cu ve
nisset ad pnm gmedat eio opus
pietatis a xo initiate 3r modificatu
1o quo ad tpis oportunitate 2o quo ad
petentis ydoneitate 3o quo ad cristi
benignitatez Oportunitate tpis descb
cu dr hz 1o loquente vl Loquente ihu ad
turbas Benignitas qppe doctoris ac
pdicatoris tuc pfecta ee gvincit qu
dulcedini atq mansuetudini doctrine
dulcedine adiungit opacoum Cia
go h tuc loqbat vba clemencie sz q
guisi d nouo debet benigi tractari
Nam vnu neum pondu e i nouos
veres ut doctina qua pdicabat suis
opibz gfirmaret Io ipo loquente accessit
ad eu q mai postulabat Vn Cris dt
post smoes opa adiunxit ut suggestiua
ret ope qd docebat vbo Ydoneitate
petetis ont cu addit Ecce pnceps vnus
Eius ydoneitas ondit eminencia reuen
cia indigencia z gsidencia Eminencia
quid q pnceps vnus pncipatus at
eius fuit ait z Marc cat q arsynagogus
erat eius noi cat Iayrus Est go ydo
neus ad maiz recipiendu ex eminencia
pncipatus Cu q adiungit humilitate
mansuete accedentis ad xpm sic sbiugit
Accessit humilis n i psidente depmte
tato magis reddt ipm ydoneu ut re
cipiat qd postulat quato d'cencius et
magis mitoie recipit i ipo Ps qd
bn dixit sapiens Eccl 3 Quato ma
gnus es humilia te i oibz z coram deo
invenies gram Est ecs adhc ide ydo
neus q arsynagogus Cu n qm veiat
innozdit ad saluadas oues q pierat
domus isrl p. z postea toti mundu
ydoneu fuit ut sic pnr ipaz mai
offerebat synagoge rogatu ita z ipe
arsynagogus ad recipiedu dei dona
p xpm quenda ydoneus postulator
extitit Est eciā adhc ydoneus postu
lator ex emineca nois q Iayrus
id e illuinans l'illuinatus qm p fidem
mediatoris aqua illustratus z alios
d ipa illustrare Postulat i fide m
hesitans Sic dr Iaco 1 Reddidit siliter
ipm ydoneu reuencia D qua sbdr
Accessit z adorauit eu Sic n accede
ad xpm reddt hoes ydoneu ut illustrentur
ab ipo Ps 33 Accedite ad deu z
illuinamini Ita cu reddt ydoneu ut
exaudiat qd bn ide ps notauit
subdes Et facies vre n gfundentur Illius
facies i deprecacoe gfundit q i sua de
precacoe repellitur quocum9 facies

no ꝯfundit q̃ i deꝑcatõe q̄ postulat
exaudit. Accessit g° ut exaudiret. sed
nõ duplici corde uel maligno affcu sꝫ
pocius reuerencia et deuoc̃oe plenus. Unde
adorat eum. Et sic dicit aug. adoraco ista
fuit quod procidit ad pedes eius. Procidit quidem
ex humilitate etiam oratio humiliantis se nubes
penetrat. Et maior reuerencie signi
ficat quod ad pedes ihu cecidit non solum ꝯ
diuinitatem sꝫ et ipsius humanitatem existimans
reuerencia dignam. Iuxta id ps Adorate
scabellum pedum eius quoniam sanctum est. Sic etiam
p capud x diuinitas intelligitur quia capud christi
deus sicut dicit apostolus I Cor. II. Ita p pedes ipsius
humanitas significatur. Procidere g° ad eius pedes
est ꝯfiteri incarnacionem eius adorare. Sic
Beda insinuat sicut aug. Reddit 3° rocionem
ydoneum indigencia quam allegat dicens
Quia filia mea modo defuncta est. ydoneum
quippe est ut incorde dominum nimis postula
tibus de magnis indigenciis et magnis
miseriis ꝯdescendere. Iste autem in magna
erat angustia pocius quod vnigenita filia
eius in qua tota spes posita erat ius ꝯsiste
bat deficere videbatur. Et ideo bene insinuauit
Luc. 8 cum dixit etiam filia vnica erat illi
annorum fere 12 quasi iam ydonea ad filios
procreandos. Et hec moriebatur. Magna g°
indigencia et magna angustia deprecantis
ad ꝯgruitatem exaudicionis ꝯuenit. Sed
dubitet aliquis de hoc quod euangeliste discordare
videntur de hoc quod primo dixit Matheus namque
asserit eum dixisse filia mea modo defuncta est.
Marcus vero et luc. 8 dicunt quod fuit morti
proxima sine in extremis ꝯstituta quando pater
venit ad xpm et eundem patrem dixisse. Dum
filia mea in extremis est etc. Ad hoc dicendum
est marcus et lucas hec narrant sicut vere
fuit ad literam quod tunc quando primo venit ad ihm
puella viuebat. Et ideo ex hoc patet quod xpo
descendente in domum eius nunciatum est
patri quod filia eius mortua est et quod non amplius
vexaret magistrum. Matheus autem narrat
magis affectum quam factum et magis quod vo
luit iste princeps petere quam quod petiuit.
Volebat enim quod christus sanaret filiam de cuius
vita desperabat ac si iam esset defuncta.

Et hoc est quod dicit Augustinus de ꝯsensu euangelistarum. Intel
ligendum est breuitatis causa matheum pocius volui
sse dicere rogatum esse dominum ut faceret quod
eum fecisse manifestum est ut scilicet mortuam
suscitaret. Attendit enim non verba patris de
filia sua sꝫ quod est potissimum voluntatem suam
quia ita non desperauit ut pocius vellet eam
reuiuiscere non credens viuam posse inuenire
quam morientem reliquerat. Duo itaque
posuerunt quod dixit iairus. Matheus autem quod
voluit atque cogitauit. Aliter vero soluit
Crisostomus scilicet quod primo dixit filia mea modo defuncta
est. sicut narrat matheus. Ita filia non erat defuncta
sꝫ in extremis posita. Et propter tanto dixit eam
defunctam pro quanto ꝯsueuerunt rogantes pro
suis necessitatibus et angustiis augere suorum
propria mala. et ad demerendum angustias
animi sui maiora ea facere quam sunt. Ista
tamen solucio melior in videtur quam 2a. quia
ista 2a non soluit ꝯtrarietatem que videtur esse
inter verba mathei et marci. Deinde eum
dicit Sed veni et impone manum tuam super
eam et viuet. ostendit ydoneitatem ex ꝯfiden
cia quod ꝯfidebat et sperabat manum eius tante
virtutis existere quod solo tactu posset sanare
et a mortuis suscitare. Iuxta id Deut. 32
Ego occidam et ego viuere faciam et non est qui
de manu mea possit eruere. Et Job 12 Quis
ignorat quod hec omnia manus domini fecit in
cuius manu est anima omnis viuentis et spiritus vni
uerse carnis hominis. Sed intelligas in his
verbis quandam grossiciem fidei istius prin
cipis etiam sicut dicit Crisostomus in omelia. Duo expo
scit a xpo et accedere ad ipsam et manum
imponere. Sic naaman syrus expectabat
fieri ab helizeo propheta. Sic g° fidem
habuit de xpi virtute quod posset filiam a mor
tuis reuocare sꝫ tamen grossam et non perfectam.
Etiam maiorem habuit centurio qui dixit Tantum
dic verbo et sanabitur puer meus. De quo xpus
dixit Non inueni tantam fidem in israel. Hic
autem princeps iste fuit quod archisynagogus.
Descendit ideo xpus benignitate dicens. Et
surgens sequebatur eum et discipuli eius. Ex miranda
quidem et imitanda benignitate qui ꝯdescen
debat petenti ꝯpaciebatur dolenti ac
subueniebat morienti sine dilacione

secutus e desperante Exemplum relinquitur
platis ut sint prompti ad succurrendum
infirmitatibus subditorum Exemplum est dans
subditis ut sint parati platis et principibus
rogantibus exhibere sinceram requisita Vult et
Remigius Mirada e at ac imitanda pit
dm humilibus et mansuetudine nostre moro ut
rogatus e rogante recepit sequi. Hinc sb
ditos et platos pit instruens quia subditis
exemplum obedire relinquit platis vero ista
cura et sollicitudine demonstrat ut quam
actumque audierit aliquem mortuum in
aia stati adesse studeat. Sequitur pb
2a cron Et ecce mulier que sanguinis fluxum patiebatur
introducitur ipsum verum latentem deum
mirabiliter operantem Sed ut melius cogno
scatur eius virtus mirabilis primo introducitur
infirmitatis sanande gravitate ibi Ecce mulier
2o fidei acceptande sinceritate ibi Accessit retro
3o salutis optate velocitate ibi integritate
ibi Et at ihesus Introducitur ergo primitus
infirmitatis que sananda erat per xpm gravitate
manifestans eam ex mortali
qualitate Nam ecce mulier que fluxum
sanguinis patiebatur Nam ei vita hominis
in sanguine collocatur ut patet Levitici 17
Et ideo pati fluxum eius in quo principaliter vita
consistit e quasi quidam mori et debilitari
in vita Et ideo qualis morbi in lege
reputabatur immunda Unde habetur Levit
15 mulier que patitur multis diebus fluxum
sanguinis quamdiu huic subiacet passioni
immunda erit Manifestat eam esse ex
temporis diuturnitate quia 12 annis hac inf
irmitate fuerat oppressa Est enim multum uno
anno hac debilitari et gravari passione
corporis humani Marcus dicit et lucas ad
iungit totam se incurabilitatem per
mam nature et tante artis Nam a multis
medicis fuerat multa perpessa nec ab ullo
potuit curari sed magis deterius habebat
Habes ergo morbi gravitatem Vide cum
dicitur Accessit retro Videtur fidei sinceritate
qua declarat reverentiam et confidentiam Re
verentia quidem quia reputans se immundam
non presumpsit accedere ante faciem suam sed
accessit retro Nec statim corpus domini

palpare ausa e sed tamen tetigit fimbriam
vestimenti eius Habuit enim dominus in vestibus
suis fimbrias more iudeorum sed non latas
propter extriorem apparentiam sicut pharisei de quibus
dicitur e matthei 23 dilatant philateria sua
et magnificant fimbrias suas Omnia autem
at in dominus omnia opera sua faciunt ut vi
deantur ab hominibus Et hinc fimbrias
quibus conformans se infirmitatibus aliorum
Nec habebat fimbrie domini spinas intus
sertas sicut fimbrie phariseorum quia non vulnerabant
dominus adherentes sed salvare sed potius
salvare Ex reverentia ergo accessit retro
Nam sicut Crisostomus non ausa est coram domino loqui pella
ne veniret ad eum quia verecundabatur propter
passionem immundam se existimans Nam
sicut dicitur e apud legem multum immunda
reputabatur hec passio Ultima signum fuit
humilis reverentie quia ante hec non accessit
ad faciem sed tamen retro Noluit tangere aliquid
quod esset pars domini corporis nec totum palpa
re vestimentum sed solam partem extremam sc
fimbriam eius tangere Unde Remigius Lau
danda e eius humilitas qua non ad faciem
accessit sed retro et indignam se iudicat
pedes domini tangere et non plenitudinem ve
stimenti tetigit sed tamen fimbriam Habes ergo
reverentiam videas confidentiam Dicebat
enim intra se Si tetigero vestimentum eius salva
ero Unde confidentia miranda quia solo tactu
domini vestimenti sanari credidit qua nec
medicorum nec humane artis industria
nec medicamentorum suffragia poterat
liberare Unde Remigius In hac fides e ad
miranda quia desperans de salute medicorum
in quos omnia sua erogaverat ut marcus dicit
intellexit celestem adesse medicum et in
eo totam suam intentionem collocavit ideoque
sanari promeruit Vel aliter potest hec per
exponi ad commendationem fidei mulieris ostenditur
fides non perfecta e quia propter ipsam corde cre
ditur ad iustitiam ore confessio fit ad salutem
et opere perficitur quod fides dictat ergo eadem
corde confitetur ore et exterius opere perficitur fi
dei virtus Ista autem corde credidit ideo
accessit opere complet et tetigit fimbriam
ore confessa e ideo dicebat intra se Et hec

e qd' bnit' ifimat qda' Glo' Credidit dixit tetigit qz hr tribz fide vbo z ope ois salq acqrit' Vl' alit' h' mlr ifima' reveret fidel' z rligiosa p° fidel' qua acceßit fides n' ipaz addmont ad xpm Veniens ad qz retro vet z ecima pte vesti' tetigit Sz rligiosa qz tm de xo vtute gcepit ut dicat int' se Si tetigo tm fimbaz vestis eis Deide cu dr At i' gmceps maifestiit opta' sa lut' integritate ad qua gte e m' clem cia gfidecia z euidecia Clemecia mai festat gusio Et qua dr Conuersus Glo' Ad mulier ad imaz z videt eam per imaz sanata Cuo mo spctabat' se vide pbs d vide humilitatem mea z laboz meu z dimitte oia pcta mea Confi dencia maifestat exitato qz dixit Co fide filia Erat n' pusillanims qz furti ue bnficiu accepisse Et io gfortatio eaz dixit Confide Sz ad gfidenciam ppcerit benignitas io addidt filia Ve filia quia fides fecit adoptiua Et idcirco io filia qz fcta xo fidelis Sed euidenciaz maifestat declaio siue publicatio d q subiungit fides tua te salua fect' qz exo q° tetigit fimbriaz vestimti credes exo i° tactu sanai co fessa gsecutu e saitate sic subiungit Et salua fca e mlr ex i'a hoa Non quide exo i'a hoa q dom e ffides tua te salua fect Sz ex i'a hoa q tetigit fimbaz vesti' Cad' bu ou' ay' x d. Et tetigit vestimtu e z gfesti siccatq e fons sanguis eis z sensit corpoe qz sanata e plaga In q clai'te sicut dt hilar' magne vtutis dince admiacio e cu ptas s diua intra corpus maneß i b3 eaduce sa vesti' eo efficaciaz ad dct sanitat z usq i vestiu fimbas opa cio diua pcedet Sz gret aliqui quic ei dom sit Confide q tata fide hnit ut credet exo tactu xo fimbe vesti' sanai Ad hr dd' e p° qz hr dom e ei ad vigorandaz eis pusillaimtate sic tactu e sn pue i expone T° dixit Cofide filia ad augendu ipaz ad robur

ac psenauaz fidi ut i fide pseuaret z cresct Vn tabaq' dr z pseuanciaz fidi expostulat ab ea ut ad etnaz z vaz pueiat salute T° hr dixit ad gmdacioz z maifestacoz fidi eis Et io sic dt Ico9 no dixit qz fides tua te salua facta e sz saluaz fecit qz dicat Eo qz cdidisti ido salua facta es I° dixit hoc ad tmonedaz imp'fcoz fidei eis Si eni pfectaz fide habuisset d' xo dimtate no dubitaret xpm late potuisse qz sana ta eet p tactu Na' go psueda erat fides inchoata ostendit ei sta qz eu non latuit qd' fctu fuat Et sl' cu hr insi nuauit se cognosce cogitaoes cordiu Et iste due st' vos Crisi Causa dicti e ei Confide Bea tua pe crvan9 Et cu venisset ihs i dom9 In q introdut eiva'tu xpm tanq deu z hoiez imab' i'susitates Vbi ocurut ca desoluta n' i° aticedecia i'susitacois actu In p'° R° concomitancia ibi Et cu ercta T° gsequecia ipm i' Et exijt fama Antecedencia i' st' gtuor p° est loci z tpis glitas R' e excludende gsuetus vanitas T° e opis desidaa facillitas x'm e huane incredulit' fatuitas Qualitas loci z tpis oud' i hs vb° Cu venisset i domu pucipis vbi tps nob' isimuat qz aliqz moraz gtraxit i veniendo qz pmo sanat' eaz i via q fluxu sanguis paciebat In qua mora filia pucipis eid' notabar' defuncta Sic luce d maifestat hys vbis Adhuc illo loquete sz xo ad mlieri sanataz Venit quidaz ad pucipe sina goge dices ei q'a mortua e fi'a tua noli vexare mgrm Et hr e qd' dicit Crisi Considaudu e at qz xps' hoc tardiq vadit z plura loqr mlieri curate vt pmittat mori puella ut sic pfca fiat i'surrecois demiacio Et sitr' i lazaro usq ad ttm die mansit xps' cad' cam i Consuetudis vanitas excludt' eu adinge' Et cu audisset tubicenas z tba tumltuatez dicebat recedite Sic n' dt Aug' Tubicenas ad excitadoi

luctos i mortuos ofrecuant hic q
ofrec do magis sapiebat vanitate q
vilitatem Et io ipam pt excludes dicebz
Recedite Ac si diceret eis id Job 21 Rece
dite qua osolatores onerosi os vos estis
nuquid habebunt finem vba ventosa 7
facilitas opis desidatis o qui adiungit
Non e mortua puella si dormit q
d. scdm Rab. vobis quide mortua e m
aut dormit Et ideo sic facile e dor
mientem suscitare ita facile e m ea
tm i corpe q i aia revocare ad vitam
Quadmodu dr Jo 7 Sicut pr suscitat
mortuos 7 vivificat ita 7 filius quos vult
vivificat Et hc sic vm e de resur oe
corpali ita 7 de spuali Vnde id ad eph 7
Surge q dormis 7 exurge a mortuis 7
illuiabit te xpc Si ergo puella nature
mortua qo dormiebat qr tm facile
potuit ea revocare ad vita sic excitare
dormiete Sz fatuis hmoi incredulis
o ei add Et deridebant eu Sapia ho
mundi reputat stulticiam ea q no videt
oformari cursui nae sic deu incarnari
mori 7 silia Et eodo reputat stulticiam
q mortuus possit ta facit ad vita revocari
q facit pt dormies excitari a sopno
Quapropt si eis dicat de eo q sit vitaliter
mortuum no e mortuus sz dormit derident
eu tam nescietes qd dicat Et hic e q
hoies aiales q oveneratt ad filia
ai sinagogi attendebant ea ve mortuam
sed etiam nc bn ognoscebant q q dice
bat n e mortua puella sz dormit po
tuit facit ad vita revocare defuncta
Deridebat eam ut q dixit e Job 12
Deridetur iusti simplicitas Et attendendum
e sic dt Cris q no increpat derisores
ut ipa derisio 7 ebrie 7 alia visa de
miracio fiat mortis etia n mortuaeus
pluribus facta sit miracla no credunt
hoies In vnc ovicat eos xpus dictis
7 irrisoribus ut postea negare no pnt
fetum ee qd' na no potuit sic i lazaro
ei dixit vbi posuistis eu ut q dixerunt
ei vem 7 vide 7 q fetet 7 q quatriduanus
e ne aplus possent negare quim

mortuum suscitauit Ita 7 hi no pnt
dicere qn suscitauit mortuum qa pro
sacuerunt q vere mortua erat deridebant
eu dicetem q dormiret Vd bn lucas
notauit q dt Deridebant eu sciertes q
mortua e Hic ergo attende Deride
eu dr Et cu eiecta esset 7 consimilibus
ocomitancia q sed veritatem tria sunt
Primum q idignos excludit Secundum q ydo
neos admittit Tertium qa mortua vite
reddit De po dt Et cu eiecta esset
turba Ipo n erat dignum ut viderent
misteriu resuscitatis Cum sicut aut
hiro resuscitaturi idignus excludere
deridebat Sic n margarithe porco
sic no sunt porrigende q res prao
sa otepnere 7 onculcare 7 nº valent
pcipere ex ipsis Ita secreta misteria
fidei no sunt irrisoribus ppalanda Secudu
oconmitans e q ydoneos admittit
qn intrat sa domu sic lucas 7 mar
cus admiguit introduxit secu petrus
iacobu 7 iohes prem 7 matrem puelle
In qre adtendedu e po q paucos
assumpsit testes qbus ipleat miraculum
resuscitacionis Vd fat xpus tale sciret xpus
documentu daturus ut nos iformat q i
miris opibus debeamus vana gloriam declinare
nc aliq ad ostentacionem facere Secundo ut nos
Doceat q qui volum magna 7 exce
llentia dona a dno impetrare quieta
7 occultam a mundi turbinibus vitam
querant ut dt Thitus Tercio hc facit xpus
exemplum ut eius exempla discamus q quotiens
aliqui nobis videt no ppalem coram
eis mras opaciones nc virtutes ne
ipsi maiores videntur mras tribuant
Et io dt Thitus Non n volebat ipo
miraculum pluribus an tps revelari
forte ppt invidiam iudeorum Sic 7 eius
qs nobis invidz no dem ipsis nras mras
ei revelare ne ei maiores invidie oc
casio tribuatur Sz o aduertendum e quos
assumpsit q petrus ioh 7 jacobum prem
7 matrem puelle Sz illos tres discos
7 no alios ideo assumpsit hs et in
tribus significacione ut alijs discipulis det

occasio p̄ficiendi ⁊ ad cl̄m saluat⁹ sa
tagendu Petru n̄ alios inducēdᵗ ī fer
uoē fidi Jacob ī quoda aore singlari
xᵉ Johēs vō ī puritate ⁊ mortᵃ mct
⁊ corpis Vn̄ Criss Ceteros at discipl̄os
no assūpsit puocās eos ad appetitu
maioꝝ ob id q̄z q̄ no erat plene dis
positi ⁊ ut alij istos miterent Patres at
puelle assūpsit ī testio'm sicude re
suscitacōis Tᵐ ꝯmunitas ē q̄ n̄itum
vite ī̄stituit Vn̄ q̄ᵒ addᶻ Et tenᵗ manū
eius Et surrexit puella Gᵐ aᵗ dixᵗ
Thabitacumi Lucas sigficāt hu̓ ex
primes ait ipm dixisse Puella surge
Gᶜ ꝑo vltᶻ tactu q̄ tetigit manū eiꝰ
vltᶻ exemplo q̄z dixᵗ puella surge
vt p tactu expmes vitatez carnis
huāe cui v̄tus sanandi collata erat
a dō ⁊ p impiosaz voce exp̄mens
v̄tutez ptatꝭ dīue Ac p hᶜ maifestz
v̄tutez ꝯgruente vtriusꝫ nāe ac p
hᶜ argumētu fidi pbeat creditur q̄d
q̄ neqꝫ potestaz diuinꝭ ī̄beallz huā
nitas neqꝫ v̄itate carnis excludat
diuitas Deinde cū dᵗ Et exyt fa
ma hᶜ in vniu̓saz t̄raz illa describit
id q̄d sunt ꝯsequēs ad miractm sale
fame clitas q̄ dᵗ xᵒ diffusa ē p̄ᵗ sus
citacōm puelle Cuiꝫ fama causat
hᵒ opis nouitas facilitas ⁊ siglaitᵃˢ
Nouitas quid' q̄ scd'ordine croniᶜᵒʳ
ista fuit p̄ma q̄ p xpm d'morte est
suscitata ad vitaz et sic nouitatez
īcludit facilitas at q̄z sic p ꝯstm
reddiᵗ d' morte ad vitaz sic aliꝭ d' somo
ad vigiliaz reuocetᶻ Sz singlaitas q̄
hᶜ fuit p̄pm ⁊ singlare xᵒ sa ī̄suscitare
imperando Etenim si alij ut helias et
heliseus aliquos ī̄stituerīt vite hᶜ fe
cūt orando hᶜ ac c̄sui effecᵗ papieᵒ
Allegorice at expoiti pt p̄ius eronᵐ
eo mō qᵒ ipm expones Beda sr̄ Luc
c 8 dᵗ Ez p p̄ncipe istu nl'is aliud
intelligi pt melius q̄ moyses q̄ bu
voltaᶻ zayrus id ē illuiās l' illuiatꝭ
Illa moyses illuiatꝭ a dō ec̄ alios
illuiāuit accepit n̄ v̄ba dāe iudeis

hui̓ fiᵃ īte fecit sinagoga p q̄ roga
tiuꝰ moyses cecidit ad pedes ihu Cl̄a
misimꝰ mētūcois intelligēs veniatᶻ
spando p ip̄ sinagogā posse ab opibꝰ
mortuis ad vitā gr̄e reuocari Et hoc
qu̓ hᶜ fiᵃ dr̄ duodēcimꝰ fuisse id ē eo tp̄e
qu̓ sinagoga debuit sbolē dō gn̄āē
v̄tutu Et sic adiungit Rabanꝰ sd hac
p̄ncep filiaz dn̄ sperat di filiꝰ ut sed
isrl' saluos faceret ecclia ex gētibus
ꝯgregata pataz alios p̄ripuit sani
tatez Mereto at gentilitas sigficatᶻ
p mlieꝝ q̄ fluxu sanguīs patiebatᶻ
q̄z totius v̄tutꝭ ⁊ prudencia iuale sti
diu effūdebat ad vita hᶜ fluxibilis
varitatꝭ ⁊ ydolatrie cultu Sz hᶜ accessit
retro q̄z no videbat dnm̄ ī carne sz
p actꝭ sacmētꝭ incarnacōis ⁊ resurrecōis
qi retro veniēs xpm ꝯgnouit Cuiꝰ
⁊ fimbriaz vestiᵗᵘ tetigit q̄z p fide icar
nacōis qi palpado cū eu no vidat
fidei xᵒ adhesit Quo facto sanata
ē q̄z p9 acceptā fidē no ia ad ydola
triaz defluē studuit sz ī vnius di cultu
psteit Ꝑtmo at ia sinagoga per
p̄uitatez erroꝝ ꝯfucta veniens est
dns ad domū isrl' ⁊ ī vnitate collecta
lege cū eiꝰ at moyse cū aplicā do
ctrina qi assūpsꝭ aliquibꝰ aplis cū pre
⁊ m̄re puelle ī sinagoge spaz re
stituet ad vitaz q̄d' ī fine mūdi c̄dimꝰ
euenire Moraᵗ at p̄nceps ie sᵗ id
q̄d' ī aia p̄ncipatꝰ m̄re dz p̄ncipaū sz
supioꝝ ptē rōis eiꝰ fiᵃ mortua ē q̄
inferior eod' rōis pt pcto infecta ē
p ꝯsensu deliberatū ī ꝯsciā mcts
Et tūc mlr q̄ sanguīs fluxu patitur
sᵗ sensualitᵃˢ q̄ ad fluxu ītpantie
p̄na ē rōne existēte infecta Rōne
at ad di imaz recurrente ⁊ deo eidē
incipiete ꝯdescēdē stati ī sensualitᵉ
icipit fluxꝰ vaniᵗˢ sanai ita q̄ ipo
at hō quadā tp̄antiā ab illicitꝭ p q̄
p̄ius effluebat sanatᵘ Et iaz incor
19 dm̄ v̄bi Cum vnᵗ veniē p9 me ab
negꝫ semetip̄ ⁊ tollᶻ c̄cē sua ⁊ seq̄tur
me Volutariaz sobrietatez ut c̄ruci

Sequatur assiut sperando quod si ei posset
appropinquare vel modicum persona recipiet
sanitatem ac si accedens retro tangat fim
briam vestimenti eius et dicit intra se si te
tigero tantum vestimentum eius salua ero Ad quam
conuersus saluator per miam qui nobis benignitatem
exhibens eius dicit illi quem per graciam adoptat
ipsum Confide quia fides tua te saluam fecit
Deinde Christo ingrediens domum mentis conscientiam quasi
domum principis et eiecta inde turba vanarum
affectionum ac cogitacionum introducit in eam
constanciam fidelitatis petri caritatem iacobi
et puritatem iohannis atque claritatem intellectus
et rectitudinem affectus tamquam consanguineos eius parentes
et tenens manum eius per tactum inspiracionis
ad vitam gracie reuocat animam que iacebat
mortua per peccati consensum Deinde Christo consumata
efficacia virtutis altissimi ad conferendam
salutem hic per graciam et in futuro per gloriam Ad quam

Dominica vltima

Cum videritis abhominacionem de
solacionis que dicta est a daniele
propheta etc. Mat. 24 c. Iustum certum que
sunt vtilia hominibus et prouisio periculorum co
que prouisa minus nocent iuxta illud Tela minus
omnia que sunt eis nociua preuenire contra
euitores nocumentum eorum ideo eisdem hominibus val
de vtile est scire conuersacione signa finalis consumacionis
mundi propter que tam dira audientur pericula
et cladibus venturis sit cautior iuxta illud quod
christus eis predixit simpliciter monere ut ipsi
duo quorum Mat. 24 c. dicentes Dic nobis quando
hec erunt Et quod signum aduentus tui et
consumacionis seculi Ad quam simpliciter questionem
saluator noster ex solucione prima premunit
eos contra pericula ex solucione 2a premunit
eos contra errores ex solucione 3a dat eis
certa signa future consumacionis Et hoc est
quod dicit presens euangelium Cum videritis etc. Circa
quod proponit eius prolixitatem primo litteralem eius
prosequar intellectum postea tamen allegoricum
et moralem mixtim ordinare intendo Circa
tunc itaque ad litteralem intellectum euangelium hoc et primo
eo predicit futuram tribulacionem ibi Cum videritis ab
2o premunit contra errores seductorum ibi Tunc si quis vobis
3o ostendit mundi consumacionem ibi Statim post tribulacionem
Predicens autem futuram tribulacionem primo
commemorat in principio signum 2o adhibet
eiusdem tribulacionem remedium 3o ostendit eiusdem
tribulacionis excessum 2a ibi Tunc qui in iudea
3a ibi Erit enim tunc tribulacio magna Dicit ergo primo com
memorans signum future tribulacionis Cum
videritis abhominacionem desolacionis que dicta est
a daniele propheta stantem in loco suo qui legit
prophetiam illam intelligat siue sequatur Vbi
primo videndum est quod sensus istius verbi talis est
Cum videritis abhominacionem desolacionis id est statuam
vel ydolum abhominabile stantem in loco sancto dicit
daniel propheta quod erit signum desolacionis
iuxta illud qui legit prophetiam intelligat que
sequatur 2o videndum est que fuit hec abho
minacio stans in loco sancto Ad quod dicunt
quidam sicut recitat magister in hystoria quod hoc debet
intelligi de ymagine tiberii cesaris quam
pilatus posuit in templo Alia opinio quam
magister reprobat dicens Et hec iam fuit eciam
cum christus ista dicebat 3o dicunt alii hoc
intelligi debere de ymagine adriani cesaris
que posita fuit in sancta sanctorum hoc modo Cesar
enim iuxta illud per titum adriani figuram suam posuit
vbi archa stetit scilicet in sancta sanctorum Alia vero
vestigia quod antiquitus remanserant iudei qui
latuerant congregati aliqui venerunt ad locum
romanorum et interpolati deiecerunt statuas
Ob quod tamen adrianus apposuit extinccionem
mani et funditus ciuitatem euertit generaliter
penitus disposuit per orbem hec ergo statua sig
num fuit extreme desolacionis 4o quod licet
ista posita est signum non ipsa statua sed
exercitus qui antecessit Dicitur enim ibidem sic Cum
autem videritis ab exercitu circumdari iherusalem
tunc scitote quia appropinquabit desolacio eius
Iheronimus autem dicit quod tamen de statua tyberii cesaris
posita in templo per pilatum quam de statua
adriani posita in sancta sanctorum potest hec abhomina
cio intelligi 3o videndum est quod dicta est
a daniele propheta Illegitur enim sic Dan. 9o
Et ciuitatem et sanctuarium dissipabit populus
cum duce venturo et finis eius vastitas et
post finem belli statuta desolacio Confirma
bit autem sibi pactum multis ebdomada
vna et in medio ebdomadis deficiet hostia
et sacrificium et in templo erit abhominacio deso
lacionis et vsque ad finem et consumacionem perseuerabit

desolacio Hic g° lralis expoico de
abhominacione desolacionis tam i ppheta qȝ i
euuangelio dȝ intelligi d' aquila statua posita
i teplo tpe cursiois romanorum Deinde cu dt
Tunc q i iudea st ec adhibȝ gt futuras
tribulaciones i medium vbi p° gnat dsc
bit i mediu 2° specialr manifestat periculum
3° indicat salubre gsiliu p̄a i Tunc q
i iudea 2a i ve pgnatibȝ 3a i Orate at
Describt g° gnalr remediu dices Tunc
q i iudea st fugiat ad motes h° n stm
e q° ad fideles Hic n· cantica narrat
hystoria ecclesiastica omnes xcani q erat i iudea appro
pinquante dstructione romanorum amoniti diuino
oraculo longius recessert ⁊ transeuntes
iordane venunt ad pelan ciuitatem
vbi sub dominio agrippe q parebat
romanis saluati st Sequitur Et q in tecto
e no descendat tolle aliquid d domo sua
Insinuat ei ex h° saluator subitum
preuentum obsidionis Nec g° ipr occupa
cionem i ꝗ tpalium qs gphnda i ci te
dt Et q i tecto ec sude es sic dt Crisostomus
elegibilius ee nudo corpe saluari qȝ
intrando domu ut tollat vestimentu
gprehendi Sequitur Et q i agro no ireuertat
tolle tunicam suam qd' eodem ad celeritatem
fuge demonstrat ptinet Et n· q sut in
ciuitate exire iubet ⁊ fuge multo
magis q eos st no dum venite ad ipam
2° manifestat q°dam speciale periculum dicens
Ve at pregnantibȝ ⁊ nutrientibȝ i ill'
diebȝ Ad quid p tanto dicit e q pdce
mulieres ihabiles st ad fugam pgnates
enim ipr grauitate oneris Nutrientes at
ipt curam nutriendi filios qs difficile
e secum portare fugiendo ⁊ naturale est eos
difficult' relinquere ⁊ io grue poterat
euade pericula tunc ventura 3° idicat
salubre gsiliu subdens Orate at ut
no fiat fuga vra hyeme vel sabbato
In hyeme qippe duricia phibet ad soli
tudines pgere ⁊ i montibȝ desertisqȝ la
titare In sabbato at obseruancia legis phi
bet plusqȝ miliare ambulare Itaqȝ fu
gere hyeme grue e ipt asperitate sabbato
illicitum ipr preceptum legis Remanet

periculosum ipr plurimum obsidionis Orandum g°
e ut dt saluator ut tali tpe fuga imi
neat q° fugere sit possibile ⁊ lex n phi
beat Non ex h° vbo orate manifeste
datur intelligi q euasio periculorum tam ad
tpa qȝ qȝ ad modum e domini dei ⁊ fre
quenter orantibȝ impetratur Deinde cu dt
Erit n· tunc tribulatio describit eiusd' tribulacionis
excessum Circa que p° introducitur excessus
2° remedium 3° nuntium Excessum quidem
introducit d· Erit n· tunc tribulatio magna
qual' no fuit ab inicio mundi usqȝ mo nec
fiet Dubitari pt Cum vnus sit q te
destructionis romanorum fuit tal' tribulacio qual'
no fiet Cum n dr q tpe antixpi maiores
tribulaciones erunt i ecclesia Ad h° rn
et bn q no e h° dcm inclusiue respectu
omnium gencium sȝ respectu solius gentis iuda
yce Ille n genti tal' fuit tribulacio pdco
tpe qual' numqȝ eide genti e futura
Et iste intellectus exprimitur Lu 21 Erit
n· pssura magna sr tram ⁊ ira populo
huic ⁊ cadet i ore gladii ⁊ captiui
ducentur i omnes gentes Nam ut Iozephus
scriptor omnium gsciis q z yrus fuit quam
iudaycarum scripsit historiam talia mala
dt illi populo tunc accidisse ut vix credibi
lia videantur Et q dr q tpe antixpi maiores
erunt tribulaciones dicit Augustinus ad esicium
dicens q si i te populo p amorem Xpi multi
⁊ perpue i ceptum c porcio tribus tunc
factum e tribulacones alys qȝ passus
2° adiungit remedium d· Et n abbreuiati
fuisset dies illi no fiet salua o caro
vbi p° videndum e qualiter illi dies dicantur
breuiati Ad' itelligi pt vno° ut p
diebȝ accipiatur mala q illis diebȝ
accide debebat ut sit sensus Illi dies
abbreuiati st id e mala illorum dierum
st diminuta Et istum intellectum Augustinus i
suo sat approbat dices Cum aut
in queriunt videtur itellexisse mala
ipa significata noie dierum Sic dn st
dies mali i alys scripture diuine locis
Neqȝ n ipi dies mali st si ea q fiunt
i eis Alio° pt intelligi dies illi ab
breuiati no quo ad numerum ipsorum dierum

i se ut q aqs rpoz factus sit binor
s quo ad nim qa sz facti st pauciores ut
eciam mala iam finire Secundo videns etiam
ut dicit id quod sequitur Non fieret salua omnis caro
Ad quod addit ex omnis caro hic sunt omnes homines viuen
tes in carne in iudea tempore belli moti contra
ipsos a romanis ita ut sit sensus Si intend
apud diuturnius plura romanorum adimpleret vltimo
omnis caro non fieret salua id est nullus viuens in
carne in iudea fuisset ab ira eorum saluatus
Sed quia ibi erant aliqui credentes in xpm qui
adhuc non credebant et sic propter electos bre
uiabuntur dies illi quo eos paucis potestas
eorum erat data Ideo addit immitti salua omnium
iudeorum cum dicit Sed propter electos breuiabuntur
dies illi Ubi attendas quanta vtilitas
sit malis quod inter eos sunt aliqui boni
Nam mala que iuste mali debent sepe
abreuiantur merito bonorum qui inter eos sunt
Aliquando eciam totaliter parcitur malis ad tempus quia
boni inter eos sunt Sicut patet Gen 18 ubi dominus
dixit abrahe quod si in zodomis inueniret
aliquos bonos parceret omnibus illis ciuitatibus
propter eos Attendas 2o quod saluator non
excusat a calumpnia bonorum defendit
Possit enim aliquis iudeorum dicere quod propter nomen
xpi quod predicatum est in iudea romani tanta
mala fecerunt in iudea Contra quod saluator ostendit
quod propter electos mala eorum abreuiata sunt Et
ideo dicit Augustinus ad esicium Non deus abigerit
quod eius est iudeum ab ipso electos dei
qui ex conuersione crediderant uel fuerant
credituri electi ante mundi constitucionem propter
quos breuiare dies illos ut tollabilioa ma
la fieret Secunda 2a pars principalis Tunc si quis
vobis dixerit etc In qua premunit discipulos suos
quod errores introductores scilicet ne inducerent
in errores de eius aduentu 2o Unde Crisostomus sic con
tinuat partem istam ad precedentes Cum compleset
dominus ea que de ierosolima sunt ad suum deinceps
peruenit aduentum Et dat signa non illis
valida solum sed et hiis omnibus qui post nos
erunt Circa partem istam autem sic procedit
Primo ibidem quandam admonicionem ibi Tunc si quis
2o admonicionis occasionem subiungit ibi Surgent enim
3o adiungit sui aduentus manifestacionem ibi
Sicut enim fulgur Introducit ergo primo quandam

admonicionem dicens Tunc si quis vobis dixerit Ecce
hic est xpus aut illic nolite credere Circa quod pot
in hoc adiutorium dicens Tunc si quis dixerit
vobis Ecce hic etc Ubi notandum quod potest intelligi dupliciter Uno modo
ut referatur ad tempus de quo dictum est immediate
supra Erit enim tunc tribulacio magna etc In illa
enim tempore tribulacionis qua passi sunt iudei non
defuerunt qui dicebant se xpm esse debentem
liberare eos de malis imminentibus Contra
talium ergo errores saluator instruens discipulos
dicit Tunc si quis etc Glosa Tunc id est in illa
pressura Alio modo potest intelligi quod ad vbi ut
referatur ad tempus de quo conuenerunt discipuli
in principio capituli ex quo ceperunt hec scriptura
a dicens Et quod tempus aduentus tui Ad hanc
enim questionem xpus respondens dicit Tunc si quid erit
tempus mei 2i aduentus Si quis vobis dixerit Ecce
hic scilicet est xpus Et hoc modo exponit Crisostomus quod hieronimus
continuat eorum Crisostomus quando sic dicit Dauid
eis signa sui 2i aduentus de loco eos certifi
cat et de seductoribus Non enim sic in priori
aduentu in bethleem apparuit et in paruulo
angulo orbis terrarum et nullo sciente a principio
Ista et tunc erit sed manifeste veniet ita quod
non indigeat quod aliquis eius aduentum annunciet
Tercio potest intelligi quod ex predictis duobus sen
sibus fiat vnus scilicet sic Tunc vobis predictis
tribulacionibus imminentibus non credatis quod sit
propinquus meus 2us aduentus Sepius enim hos
videmus insolitas tribulaciones faciunt homines
ad credendum quod finis mundi propinquus sit Ne
ergo fideles propter magnitudinem tribulacionum
et eorum nouitatem decipiantur ab aliquibus dicentibus
finis mundi est in proximo et xpus iam est in tali uel
in tali loco Ideo dicit Tunc si quis vobis dixerit etc
Deinde cum dicit Surgent enim etc subiungit admo
nicionis occasionem Circa quod primo introducit
predictam occasionem sine racionem 2o concludit predictam
admonicionem ibi Ecce predixi vobis Adiungit ergo
admonicionis predicte occasionem sine racionem dicens
Surgent enim pseudo xpi et pseudo prophete et
dabunt signa magna et prodigia ita ut in errorem
inducantur si fieri potest eciam electi Ac si diceret Ad
monui ergo scilicet aduentum hic fieri maxime tempore
antixpi Ubi tamen predictam consideranda sunt Primo
quomodo intelligi debet hoc quod dicit Surgent enim
pseudo xpi et pseudo prophete 2o hoc quod dicit

Dabunt signa etc. Hoc dicit quod addit ut in er-
rorem inducantur etiam si fieri potest etc. Quantum ad
primum est sciendum quod grece pseudo idem est quod
mendax vel falsus etiam ergo omni tempore per
totam primitive ecclesie apparuerunt falsi christi
et falsi prophete sicut legitur dominus etc. Surgent enim
pseudo christi etc. Verum quia tempore antichristi potissime
multi tales apparebunt ideo tunc plures et
perdam visitabunt. Unde Crisostomus hic de antichristo
loquitur et de quibusdam ministris quos pseudo
christos et pseudo prophetas appellat quales et
tempore apostolorum multi fuerunt. Et ante secundum
adventum et erunt multi hominibus aurioles.
Quantum ad secundum sequitur Dabunt signa magna et
prodigia. Sciendum est primo quod signa magna
dicuntur propter excellentiam et magnitudinem eorum
que fient ab eis. Prodigia autem dicuntur propter
hoc quod implenda erunt. Unde prodigia quasi porro
a digito id est vana et que aliquis digito non
poterit demonstrare. Secundo sciendum est contra hoc
quod signa que fient a ministris antichristi erunt
vero per virtutem quam deus eis concedit sed
potius quadam potestate malignorum spiri-
tuum quia deus permittet eis in creatura
tali operari. Tertio sciendum est quod propter signa ista
non dicitur ab eis abducta tamen existimantes eos
dei servos. Et ideo dicit Augustinus hic nos quod
intelligimus quedam miracula etiam sceleratos
homines facere qualia sancti facere non possunt
Nec tamen ideo potiores multi apud deum arbi-
trandi sunt. Non enim acceptiores erant
deo quam filii israel magi egiptiorum quia non
poterat ille populus facere quod illi faciebant.
Quamvis moyses in virtute dei maiora po-
tuit. Quantum ad tertium sequitur ut in errorem indu-
cantur etc. Sciendum est quod ex hoc verbo vult christus
ostendere quanti periculi erit tempus illud in quo
pseudo prophete et ministri antichristi erunt in mundo.
Nam talia signa facturi sunt ut non tantum
parvi decipiantur ab eis verum electi depra-
ventur ab eis nisi divina gratia in qua electa sunt
eos ab errore defenderet. Sciendum est secundo quod
electi illius temporis erunt constituti inter duo scilicet
inter stuporem signorum et constantiam ac ve-
ritatem fidei. Propter stuporem que mirentur
ex signis eorum aliquantulum commoveantur. Propter veritatem
fidei a fide non recedent. Unde Gregorius libro 33 mora-

Electorum cor et trepida cogitatione quati-
tur et tamen eorum constantia non movetur. Quia in
sententia utrumque complexus est qui in errare
est in cogitatione turbari sed si fieri potest
subiungitur quia fieri non potest ut in errore ca-
piantur electi. Deinde cum addit Ecce pre-
dixi vobis concludit premissorum auctoritatem quemcon-
tra quod eam eis predixit. Minus enim iacula
feriunt que previdentur et previdentur autem studio
suo si predicenda et predicta concluduntur. Post
quod sic ait Ecce predixi vobis. Si ergo dixerint
vobis ecce in deserto est nolite exire ecce in
penetralibus nolite credere. Primo enim
veritatis firmitatem dat cor auditoris ut non
sit levius ad opinandum vel ad opiniones. Ex hoc
ergo quod christus predicat veritatem temporis antichristi
non dat hominem esse levius ad sequendum sicut addit
Nolite credere. Enim non cito credit levis
est corde. Deinde cum dicit Sicut enim fulgur exit
Adiungit suum adventum manifestationem numerorum.
quantum ad modum eius potentissimum et subita-
neum. Unde primo introducit manifestam apparitionem
christi. Secundo electorum punitionem in vindictam fuit con-
Describit ergo primo manifestam sui apparitionem
dicens Sicut fulgur exit ab oriente et
apparet usque in occidente ita erit adventus
filii hominis. Ubi vult reddere rationem quare non
est credendum dicentibus ecce christus est in deserto
vel in penetralibus. Nam fulgur ob suam
radiositatem semper publice manifestatur. Unde
Ezechielis primo dicitur de animalibus illis que communiter
doctrine claritatem significant. Animalia ibant
et revertebantur in similitudinem fulguris choru-
scantis. Item sicut ad modum apparicionis eodem
fulguris erit suus adventus cum non dicit quia
in deserto vel in aliquo singulari loco quia
erit omnibus manifestus. Unde hoc demonstrat
quod secundus adventus non in humilitate ut primus
sed in gloria demonstrandus est. Similiter enim est
eius in parvo loco vel in absconditio quia quasi
totius mundi lux est. Sciendum est quod conveniens
christus suum adventum secundum similat fulguri
quia sicut fulgur primum apparet in quo est
nubium et obscuritatem tenebrosis. Ita
christus tunc apparebit quando erit tribulationum et
persecutionum tempestas. Secundo introducit electorum
punitionem dicens ubicumque fuerit corpus ibi

congregabuntur et aquile. Circa quod primo Secundum est quod convenienter ex eo manifestatur puritas electorum secundo tempore secundi adventus ad Christum. Quemadmodum enim aquile desiderio cibi attracte celeriter ad cadavera volant, ita electi desiderio eterne satietatis affectu subito congregabuntur, unde ad promissionem dicebat psalmista: Satiabor cum apparuerit gloria tua. Secundum secundo quod non dicit ubicumque fuerit deus sed corpus, significans quod illud corpus in secundo adventu visibiliter apparebit, quod ipse dei filius de natura humana suscepit. Illuc ergo cum propriis corporibus localiter congregabuntur electi ubi erit Christus corporali presentia constitutus. Secundum tertio quod secundum Hieronymum hoc verbum corpus translatum est ab hoc verbo vohathon quod significantius exprimitur pro cadavere quam pro corpore. Et hoc dicitur ad insinuandum quod in eodem corpore apparebit Christus in secundo adventu quod in cruce mortuus potuit dici cadaver, ostensurus visibiliter signa illa in suo corpore quibus mediantibus suscepit mortem. Secundum quarto quod ... ex hoc verbo notatur locum ubi dicitur Christus in secundo suo adventu apparere, scilicet locum ubi suscepit mortem ut digne illic claritatis adventus exspectetur ubi nobis gloriam eternitatis passionis humilitate operatus est. Secundum est quod convenienter nominat electos per aquilas quia ad modum aquilarum liberaliter conversati fuerunt in vita regulariter et sublimitate in affectu tamquam in volatu. Necnon et ad modum aquilarum renovati sunt in baptismatis et penitentie sacramentis. ‖ Sequitur 3a pars principalis ubi ostendit finalem consumationem dicens Statim autem post tribulationem dierum illorum. Circa quod occurrit videre primo signorum proprietates ibi Statim autem. Secundo similitudinis congruitatem ibi Ab arbore autem. Tertio certitudinis firmitatem ibi Amen dico vobis. Describit ergo primo signorum proprietates dicens Statim autem post tribulationem dierum illorum. Hec est post tribulationem antichristi et pseudoprophetarum que futura est in consumatione seculi que tribulatio maxima erit multis exortationibus deceptoribus et persecutoribus statim incipient fieri que sequuntur. Sol obscurabitur etc. Ubi novitatem signorum ostendit esse venturam in sex. Sunt circa sex. Primo circa signa celorum quia sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum et stelle cadent de celo. Secundo circa affectus angelorum quia virtutes celorum commovebuntur. Tertio circa in-

redemptoris instrumentum crucis et tunc apparebit signum filii hominis. Quarto circa statum humani generis: Et tunc plangent omnes tribus terre. Quinto circa presentiam redemptoris ... et videbunt filium hominis. Sexto circa opus ministerii rectoris quia Et mittet angelos suos etc. Quantum ad primum predictorum signorum scilicet sol obscurabitur etc. qualiter ad litteram intelligenda sit ista mutatio solis et lune et stellarum exposui in prima dominica de adventu super Erunt signa in sole. Et ideo ibi require dictorum expositionem. Quantum ad secundum scilicet virtutes celorum commovebuntur. Secundum est quod per virtutes celorum intelliguntur ordines angelorum qui videntes fieri tantam transmutationem et consummationem suorum ... et orbe terrarum terribili assistere iudicio pro admiratione stupebunt et mirum ... iuxta id quod in Job dicitur: Columpne celi contremiscunt et pavent ad nutum eius. Quantum ad tertium: Et tunc apparebit signum filii hominis in celo. Ubi ostendit novitatem circa instrumentum nostre redemptionis. Secundum est quod istud signum convenienter intelligitur ipsa crux que tunc apparebit in statu iudicii. Ut iuxta Zacharie et Johannis prophetiam visitetur quod tam iudei quam gentiles videbunt in quem transfixerunt. Hoc in signum est de quo dicitur Ysa. 18: Omnes habitatores orbis qui moramini in terra cum elevatum fuerit signum in montibus videbitis et clangorem tube audietis. Secundum et hoc signum apparebit super solem lunam et stellas lucidum ut ait Crisostomus quia crux multo lucidior erit radiis solaribus. Potest etiam intelligi quod tunc apparebit signum filii hominis in celo quia in frontibus electorum signum conforme vere fidei apparebit. Unde Glosa: ... est thau impressum frontibus fidelium. Ut sic visitetur. Idest sic videbunt gloriam meam et penam in eis signum. Quantum ad quartum scilicet Tunc plangent se omnes tribus terre ubi ostendit novitatem circa statum humani generis. Secundum est quod viso signo crucis in iudicio congruerunt reprobi quod Christum ... super crucem debuerint adorare ut salvarentur quem contempnentes secuti sunt ut dampnarentur. Et bene dicit tribus terre quia tunc illi plangent qui municipatum habebunt in terra non sunt scripti in libro vite. Iuxta id Apocalypsis: Ecce venit in nubibus et videbit eum omnis oculus.

et qui eum pupugerunt et plangent se super
eum omnes tribus terre Plangent certe tremi-
citudine eos conscientia eorum qui non operati
sunt unde meruerint gloriam et ultra operati
sunt digna pena Sequitur ad textum Et vi-
debunt filium hominis venientem Ubi ostendit
novitatem circa personam redemptoris Quasi
dicat in specie humana cristus veniens est ad
iudicium quam speciem videbunt boni et
mali ideo dicit videbunt filium hominis Veniet
autem Banda in nubibus et quemadmodum dicitur
est Act. i. hic ihesus qui assumptus est a vobis
in celum sic veniet etc. Ideo addit Cum nubibus
celi Et quia primus adventus eius fuit cum
humilitate quia venit iudicari ne putetur
quod iste 2us adventus illi esse similis ad-
iungit Cum virtute multa et maiestate Cum
virtute quidem id est potestate iudicandi Et
maiestate id est iudiciaria auctoritate ut qui
primo cum infirmitate apparuit 2o cum potestate
adveniat Et qui primo cum humilitate veni-
ens iudicatus est 2o cum maiestate ap-
parens iudex omnium agnoscatur Sequitur
ad textum cum dicit Et mittet angelos suos etc.
ostendit novitatem circa opera ministrorum
Quasi dicat licet ministerio illius fit principaliter
virtute sua tamen ministerio fiet obsequio
angelorum Et ideo cum textu utrumque complectens
ministerium angelorum exprimit dicens Et mittet
angelos suos virtute autem sua constat adim-
gens Cum tuba et voce magna De hac
enim tuba dicit apostolus i. Thess. 4. Quoniam ipse
dominus in iussu et in voce archangeli et in tuba
dei descendet de celo Et iterum i. Cor. xv.
In momento in ictu oculi in novissima tuba
Canet enim tuba et mortui resurgent in-
corrupti Et quia virtute vocis sue et mi-
nisterio angelorum electi congregabuntur ab oriente
occidente septentrione et meridie ideo subdit
Et congregabit electos eius a quatuor ventis
Verum quia quidam electorum tempore finalis iudicii
iam erunt beati et quidam eorum forte in corpore
glorificati quidam vero in purgatorio in terris consedunt
a summis celorum quo ad spiritum iam beatorum usque ad
terminos eorum in spiritu eorum qui postea sunt
glorificandi Deinde cum dicit Ab arbore autem
fici etc. inducit similitudinem congruitatem

Cuius expositionem require supra in prima dominica de
adventu domini in fine 2e partis cuius eiusdem m...
quod incepit 2o confirmat etc. Circa textum ihesus non pla-
cuit lecta in expositionem posuit secundum quod olim arbores
hoc autem solam arborem fici dicimus Ab arbore
autem fici etc. Ideo hic adiungere possum unam
expositionem que est Augustini de questionibus evangeliorum Per
arborem fici intelligere possumus genus humanum
virtus Christi prius tamen tantum carnibus visibilis sicut
sunt ficus primitus excitat in carne cui
adiungitur Cum autem ramus eius tener fuerit
id est cum filii hominum per fidem Christi ad spirituales
fructus profecerint et in eis honor adoptionis
filiorum per gratiam enituerit omni vetustate
vite carnalis consumpta tunc prope erit
dies consummationis et glorificationis extreme
Deinde cum dicit Celum et terra transibunt etc. in-
ducit certitudinis firmitatem Cuius secundum literalem
expositionem talis est intellectus secundum Bedam
Celum et terra quantum ad immutationem non
quantum ad abolitionem transibunt quia mutabuntur
et ordine presentis et cursu quo desinent genera-
tionis et corruptionis rerum Verba autem mea
non transibunt quia nec quantum ad veritatem nec
quantum ad modum suum ordinem aliquis de verbis
Christi omittetur quin per omnia impleatur Et Rabanus
et Crisostomus nomine celi non celum stellatum sed
superiorem partem celorum intelligere dicunt ut sit
sensus Celum et terra transibunt id est elementa
ab usitato modo et ordine preteribunt verba
autem mea sic implebuntur ut sonant ut per
omnia adimpleantur in una sua parte preterierunt
quin impleantur Gregorius vero Omelia talis est sensus
In corporalia nichil est durabilius celo nichil
velocius est quam sermo qui non perficitur nisi qui
transit Celum ergo et terra transibunt quia omne quod
apud nos durabile et sine mutatione videtur
ad eternitatem comparatum quasi durabile non est
verba autem mea non preteribunt quia sermo meus
qui preterire videtur permanentes et eternas sententias
importat Revolutionis eiusdem Gregorius concordans
dicit Cum celum et terra ex conditione sue conditionis
creature nichil habeant unde non sit quin posset
non esse verba autem Christi ex eternitate prolata id
in se continet ut permaneant Unde dicit
Celum et terra secundum relictam transibunt quia esse
desinent verba autem mea virtute divinitatis

ex q̃ plata ſt etiã ĩtul ſinas pmũ
& uõ no' tu̅ſent qui impleant Digñ
vo p celu hoc illos dicit posse itelligi
quorũ ꝯuſa° ĩ cel' ē p t̃ra aut itelligũᶻ
t̃rem t̃ra go illi quorũ ꝯuſacõ ĩ cel' ē
d' tũſitoĩs ad etna pvenient t̃rem at
ad penas deduce ᶻ Io dᵗ Celũ & t̃ra tñ
ꝫba aut ẽſa q̃ futũ iudiciũ ꝓpt' dua
tuſ exponit no' tu̅ſibut qz ſempitna'
qd importat pmaebit ĩmportat eni
penã ꝛeꝓbou̅ & gl̃az electoꝶ quoꝝ
vtrũq ꝓpetuũ eẽ vitas eviñ ca p
dicat & affirmat ¶ Spuale at ſeſũ
ꝯſequẽs m̃doꝫ allegoicũ m̃dũ mo
rale ſeq̄m' Aliqd forte vtrq omiſſo
aliq' l'rale qd' uñq ad ſpuale ſenſũ
poterit adaptari Abhoiacõ uno° ē oĩs
ĩiquitas hũ id ẽ pc̃ẽ & Abhoiã° domi
ꝛuca inmor Alio° pua cogitã° Ibide
Abhoiacõ dni cogitacões male Tᵒᵒ
oĩs ſupbia pr̃ ĩ6 Abhoiac̃ dnĩ omĩs
arrogãs Aliqũ go imprẽᴮ est ĩ loco
indicij hũ id Eccᵗ & Vidi ſub ſole in
loco iudicij ĩpietate & ĩ loco iuſticie
iniqtate Vl' q̃ recte creata est
cogitacõ puẽ hũ id Ecᵗ Solũ°°
hᵗ inveni ꝙ fecit deꝰ hoĩ rectũ & ipſe
ſe infinit' iuſſeris qonbꝰ Vl' int coꝛ
q̃ adinvice benigne ꝯuſari debet arro
gãcia Tunc abhoiacõ deſolacionis ē in
loco ſcõ Et q̃ icaz in predictis ſtatibꝰ
ꝯgnoſcẽdo legit itlligat q̄lr debeat
ſ' in pdict' ꝯmitatibꝰ ꝓvide Naz tunc
q̃ in iudea ſunt id ē in ꝯfeſſioē ve ſidi
p dilcõẽ opantes fugiãt ad monteꝯ
id ē ad dnm̄ auxiliũ habent recursũ
de q̄bꝰ dᵗ pſ° leuaᵛ oclõs meos ad mõ
tes vn veniet auxiliũ m̄ Et q̃ ĩ tecto id
ē q̃ mete & ꝯteplacõe carnẽ & t̃rena
lia exced' no deſcendat tollẽ aliq' de
domo ſua id ē no' vdat ad agẽs actus
ꝓſtine ꝯuſacõiſ ut d' carne l' d' mũdo
aliq' ſapiendo ceteꝶ actibꝰ ĩduxe' Et q̃ in
agro id ē q̃ in cercia vite actiẽ opibꝰ
ĩvigilat Nõ revtat' tollẽ tunicaz ſuam
id ē ꝯuſacõẽ ſclares qua abiecat ut
iterũ induat ea ſꝫ dicat cũ ſpõſa Cũ &

Exſpoliavi me tunica mea quõ iterũ
induar ea Naz ul' ipic te exute ĩ loco
iudicij l' pua cogitacõe ꝑdurante ĩ me
te vl' ſcĩbꝰ clarẽ ꝓſidente int coꝛ q̃
debet pacifice ꝯuſari Ve ꝓgnãtibꝰ id
ē dinas poſſidentibꝰ abũcoſi & nutrientibꝰ
id ē fouentibꝰ appetitꝰ honorꝰ Ve ꝓgna
tibꝰ id ē dinas deſiderantibꝰ & nutrientibꝰ
id ē dinas quas adepti ſt cuſtodientibꝰ
Ve eciã ꝓgnantibꝰ id ē odiũ ꝯt ꝓximũ
concipientibꝰ & nutrientibꝰ id ē ĩ odio iaz
manifeſtato ꝓſeuerantibꝰ Orate aut
ne fiat fuga vra hyeme ul' ſabbto
id ē no tunc incipiat declinare a ma
lis ꝓdictis cu morte preuente corp
hnſi in ſigoẽ iniqtatis ꝗ ĩ hyeme vl'
ĩ ocio a bea opacõe vacate velut ĩ
ſabb° dnm̄ iudiciũ no poteſt ĩ effuge
Erit n tunc id ē ſic ꝯplnſ ꝓ dnm̄
auxiliũ iudiciũ t̃bula° mag ꝙualis
no fuit eis ab vtero nativitatis uſq
ad dieꝫ mortiſ Dies aut in q̄bus ē
finis vite mortalis ſi lõgo tp̄e ꝓdu
raret a dna' malicia ꝓmittentur
hoĩes moleſtari multi ex lõga ꝓſſurã
teptacõim a ſtatu ꝟtutis caderent
ita ut no fieret ſalua oĩs caro id ē
hõ In electꝰ go abuiantᶻ ſepe dies
in q̄bꝰ dya' malicia ipos ꝯape nel
moleſtiẽ conatᶻ Cuo tp̄e ſi q̃s vob
dixerit in teptacõe ꝯſtitutꝰ Ecce hᶜ
ē xpiſtꝰ id ē apᵗ donatiſtas Vl' illic
est apud arrianos ſeu ꝯſimilꝭ hereticos
nolite credẽ neq ad ipos ꝓ neceſſitate
anĩe habẽ recurſũ quñtiuncq vide
antᶻ exteriꝰ ſigna facere ſcitatꝰ Itẽ
Sigs vobꝰ dixerit Ecce in deſto est
xpiſtꝰ id ē in ſolitudine gentilium nolite
exire id ē recedẽ d' vĩtate fidei ze
Ecce ĩ penetralibꝰ id ē in archanis
phorũ nolite credẽ eoꝶ ĩboſitati ſꝫ
potiꝰ adhereat fidei ſinceritati que vos
ſubito & impceptibi' illuiãdo faciet
ꝯgnoſcẽ xpiſtũ Naz ſicut fulgur ex
it ab oriete & paret uſq in occidens
Ita erit adventꝰ filij hoĩs in cordibꝰ
electoꝶ ipos illuĩans et vigorans

Cum sit elevata ad ipm congregabunt
eius p mortem quam tulit i corpe
suo qua eos redemit venient ad mo-
dum quo aquile congregantur ad corpus
in quo sanctitatem invenient infectam
Et ideo dicit Ubicumque fuit corpus
congregabuntur z aquile Postquam ac
iniquitatis nubes invaluit mundo Sol
obscurabitur et luna non dabit lumen
suum Luna ecclia de qua dr pulcra ut
luna electa ut sol in sua claritate in-
propus multiplicatur non apparebit Et tunc
stelle cadent de celo qui multi qui
gracia fulgere videbantur temptacionibus
cadent Et virtutes celorum movebuntur
qz quidem fortissimi z virtute strenuis-
simi contremiscent licet non cadant
cadant aut amplius nisi datum est
in diversis temptacionibus confortativum
sz vexillum crucis De quo dicitur
Et tunc apparebit signum filii hominis
id est crucis i celo Hec enim in mente
et consideracione fidelium a quo signo
quasi terreni fuerunt alieni placent
se in suis prosperitatibus cophyrint magis
in extremo iudicio cum videbunt
filium hominis venientem ad iudicandum
in nubibus celi id est in sanctis omnibus
cum virtute magna et maiestate qui
contempserunt venientem i infirmitate
et humilitate Et bene cum maiestate
videbitur cuius argumentum est qz tunc
dominus celi et terre mittet angelos suos
et congregabunt electos eius a quatuor
ventis etc Potest autem homo ex na-
libus exemplum sumere de sua finali
consummacione Accedat enim ad arborem
ficum cui applicatur p primitus formicas
iactantur ad malum Nam cum ramus eius
tener fuerit z folia nata sunt scitur qz prope
est estas Ita z primus ho cum cognoscit
in se vicia iam pullulare z in opa ma-
le actionis producere cognoscat qz propinqua est
sua dampnacio Bonus etiam ho cum ceperit in
se sciencia virtutum vigorem assurgere z bona
opera actus producere cognoscat qz prope adest appro-
pinquare p graciam Nam celum z terra in aliqua

sua dispositione transibunt Verba
christi quibus supplicium eternum iniquitatibus
reprobis et premium glorie promittit
electis nullatenus pertransibunt sed perfectissime
implebuntur Nota quod ait z et de
iudicio finali concludit Ibunt hii in
supplicium eternum iusti autem in vitam
eternam Ad quam nos perducat qui est
benedictus in secula seculorum Amen

Cum ieiunatis nolite fieri
sicut ypocrite tristes etc. Mt. 6
et hodie in ewangelio. Ad rectam
operacionem sic concurrunt multe
circumstancie ut bonum sit tamen vnico
quia totum constat ex integra causa. malum autem non
conformatis potest esse multipliciter quia ex singulis
defectibus Vnde bonum opus efficitur malum per
obliquitatem intencionis per impuritatem cogi-
tacionis per nimiam sollicitudinem et cogitacionem
terrene affectionis Christus ergo qui in malum
declinandis doctrinam suam posuit ut lu-
cerna. Est in bonis operandis regulas tribuit
ne per oblivionem atque debita ipsa bona opera
depravare. Nam ei per obliquam intencionem vel
terrenam affectionem in bonis operibus atque inordinatum
admixtionem huius seculo conformatur et premium eterne
ne retribucionis amittit Volens ergo salvator
bona opera primo non carere intencionem nostram
in ipsis ad intima et eterna gaudia dirigit ut
conformes simus ymagini filii eius Vnde
Augustinus de sermone domini in monte Cum ieiunatis etc. Mani-
festum est hiis preceptis omnem nostram intencionem
in interiora gaudia dirigi ne foris querentes
mercedem huic seculo conformamur et amittimus
promissionem solidioris et interioris beatitudinis
quam nos elegit deus conformes fieri ymaginis filii eius
Ro. 8. Ad quam predictam facilius obtinendam ipse Christus
in presenti ewangelio nos informat tripliciter
primo excludendo obliquitatem intencionis ibi Cum ie[iunatis]
2o prescribendo modum debitum operacionis ibi Tu autem cum
3o alliciendo ad spem eterne retribucionis cum addit
Nolite thezaurizare Excludens ergo obliqui-
tatem intencionis dicit Cum ieiunatis nolite fieri
sicut ypocrite tristes excludit ostentacionis vicium
2o declarat ostentacionis modum cum adiungit
Exterminant 3o evacuat operacionis fructum dicens
Amen dico vobis quia receperunt etc. Non est enim secundum Chri-
stum potest esse tribus modis Vno modo ypocrisis
dicitur temporale et ista si minima sit dampnabilis est
de quo 2 Cor. 1 Augustinus dicit Ecce istam in monte
operatur Alia ypocrisis dampnum spirituale qui salus
hominis constat ypocrisis peccatum commissum de quo primam
agit de quo dicit vbi sancte in scilicet de eo est christiana
primam in salute stabile operatur 3a est
ostentacio extrinseca actu prime veritatis quia
hic salvator excludens dicit Cum ieiunatis nolite

fieri sicut ypocrite tristes id est Nolite ypocrisim vultus
tristicia ostentare ieiunium sicut ypocrite qui
aliud pretendunt extrinsecus aliud gerunt interius
quibus sunt similes hii qui non virtutibus student sed
favoribus hominum singularitate eorum ieiunia
sunt 1a de quibus dicit Ieronimus in sermone de epiphania Non sic
aut casta ieiunia que non divine convencione
veniunt sed de arte fallacie Non est ergo
non dicit salvator nolite ieiunare cum dicat
nolite esse tristes quia difficile est corpus
atterere ieiuniis et tristiciam non sentire in vul-
tu sed adiungit Nolite fieri tristes sicut ypocrite
Nam sancti sunt ieiunium per tristiciam simulatam ondit
vnde Crisostomus sic ait Non potest fieri ut non senciat
qui ieiunat sed melius est ut ieiunium te ondat quam
tu ieiunium tuum Non potest autem fieri ut sit hilaris
qui ieiunat ideo non dixit Nolite esse tristes sed
nolite fieri tristes sicut ypocrite qui per aliquas
machinaciones tristiciam simulant et non sunt tristes
sed fiunt tristes Nam aliud potest assiduum ieiunium
tristis esse qui sit tristis Et ideo subdit modum
ostentacionis dicens Exterminant enim facies
suas id est cum terminos huius condicionis ponunt
vt appareant hominibus ieiunantes id est ut
dissimiles aliis videantur et ex vera austeri-
tate velut homines perducuntur Et quia finis
talium in laude hominum positus est et hanc lau-
dem accipiunt quam intendunt ideo adiungit Amen
dico vobis quia mercedem suam receperunt vbi dicens
batur quod evacuat bone operacionis fructum bona
enim opera si non sunt admixta vicio fructum
habent scilicet divine gracie adopcionem Cum autem vicio
commixtionis intencionis admixta sunt iam mercedem
suam receperunt quia ob hoc operantur ut ab homi-
nibus laudentur Vnde Glosa Receperunt mercedem scilicet laudem
quam voluerunt non adopcionem filiorum ad quam sancta
bona opera ordinantur Secunda pars principalis huius
Tu autem cum ieiunas etc. Vbi prescribitur debitus modus
operandi qui exigit ut opus procedat ex mundo
corde ut declinet ex iterata apparencia vt
ordinetur ad mercedem non hominum sed dei retribu-
entis Et ideo salvator prescribens modum operandi
debitum tria facit Primo admonet interiorem
puritatem ibi Tu autem 2o removet exteriorem
vanitatem ibi Ne videaris 3o promittit mercedis
securitatem cum concludit Et pater Admonens ergo
interiorem puritatem dicit Tu autem cum ieiunas

vnge caput tuum et faciem tuam laua Capit
ei nisi me melius vt dicit est q tunc vngitur qui
spiritualiter letatur in bonis operibus hilarescit de-
intus non cum sit deus afflictum pro ea cuius
intellectum reputat Sicut ergo ex conformi
tate in virtutibus anime ad xpm debet racio nostra
hilarescere ita ex conformitate ad xpm in
doloribus et passionibus debet homo gaudere Cum
sicut socii passionum sumus ita et consolacionis erimus
Vo bn dicit Tu autem cum ie vng. Vt in passio-
nibus et afflictionibus carnis mee glorieris si
esto conformis Vnde Aug de s. d. Caput vero
accipis quod in anima supremum hominis est certa huius
rege ergo caput ad letas pertinet si intus co
gaudeat de iesu suo in eo q iemando se
aiunt a voluptate seculi ut sit subditum xpo
Faciem ergo tuam anime consciencia est et hec lauanda
est a sordibus peccatorum ut sit munda coram deo
Non enim sufficit opus abstinencie sine munda
consciencie ut sufficiat conformem xpo in afflictionibus
in conformem ei secundum quod principale est in consciencie
interioribus per quos anima deo redditur gratiosa
Vnde Crisostomus super mattheum ait faciem anime consciencia
intelligitur Sicut enim in conspectu hominum graciosa est
facies pulcra sic in oculis dei speciosa est con-
sciencia munda Et ideo bene dicebat deus per ysa
Lauamini et mundi estote auferte malum co-
gitacionum ab oculis meis Consequenter ponit
vnde extra oz vanitatem dicens Ne videaris
hominibus ieiunans hominibus ei ieiunat qui fauorem
eorum captat Tamen longe est ut debet sine ieiunium ab
intencione laudis humane ut per effectum
quem efficacius quod ex ieiunio consequitur apparere
totaliter declinetur laus humana et sola con-
sciencia teste appareat opus tuum coram deo
Videns non opera tua hominibus non placere in quibus
appareat quod non propter ipsos ea facias sed propter
alios quin immo quamuis vnus reputat amorem
quo ab alio amatur si non propter ipsum sed racione
alicuius tui diligatur Sic et deus nunquam reputat
opus virtutis quod non propter deum efficitur sed propter
homines Ut ergo bonum opus apud deum placeat
propter deum tantummodo faciendum est Et ideo adiungitur Sed
patri tuo qui est in absconditis Vnde Crisostomus in ora
Non primus fructus humane glorie contempnere. propter
hoc non aliquis a gracia hominum sint exclusus et propter
virtutis operator efficitur iam virtute arans non
propter aliud sed propter semetipsam Sic nos non
tuclia exstiamus cum non propter nos sed propter
alios diligimus Item ut virtutis opera propter aliud
sed ut deo propter homines obedire Patri autem et
patri tuo qui est in abscondito id est qui inuisibilis
est ab hys qui viuunt vita mortali vel in
abscondito est quia intus habitat in cordibus
nostris per fidem Deinde adiungit mercedem
securitates cum dicit Et pater tuus qui videt in
abscondito reddet tibi Sic enim pater meus
inuisibilis est maiestate et intus habitat in
cordibus per fidem perfectus inspector est in-
terni Ita fidelis retributor est premiorum Sic
ergo sufficiat homini talem habere retributorem qui
non mentitur ita eius sufficiat talem habere in-
spectorem qui non decipitur ut eius placeat so-
li qui in pectore portat Queret aliquis
Vtrum ieiunium sit opus virtutis Videtur quod non quia
virtus est bona qualitas mentis qua nemo male
vtitur ergo opere virtutis non contingit male
vti sed ieiunio contingit male vti ut patet ex
dictis in Contra demonia non expelluntur nisi
per virtuosa opera sed aliquod genus demoniorum non
potest expelli nisi ieiunio et oracione Sic dicit
Mat 18 hoc genus demoniorum non expellitur
nisi in oracione et ieiunio igitur Ad hoc dicendum est quod ieiunium
est opus virtutis Patet quia cum iusticia sit virtus
ieiunium autem est opus iusticie et ideo est opus
virtutis Quod autem ieiunium sit opus iusticie ma-
nifestum est quia ieiunium non homo punit vinia car-
nis quibus sunt offendit creatorem Secundo hoc idem
patet ex tali racione Illud est opus virtutis per quod
curatur vicium virtuti oppositum Sed vicium
oppositum virtuti est sequi sensualitatis instinctus
et contrarie dictamini racionis Cum ergo per ieiunium
caro edometur ut racioni consenciat et eidem
penitus non repugnet sed ex hoc vniatur
totaliter sed racionis iudicium racionis operis consequenter
dicitur esse opus virtutis Et confirmatur hec racio
per apostolum 1 Cor 9 vbi dicit Castigo corpus
meum et in seruitutem redigo ne forte cum aliis
predicauerim ipse reprobus Est ergo ieiunium
actus virtutis cum ad iordiaciam delectacionis que
queritur per delectaciones carnis per afflictionem
eius carnis Ad argumentum quod dicit quod actu
virtutis nemo potest male vti Dicendum quod actu
virtutis inquantum procedit ex habitu virtutis

necs male vtit q̄a h̄c uno no ē insi
trasitus debitus potētie sup obm̄ me
diante actus actus p intentoz dep pt
ordinari actus bonus ds se ad fine malu
ita q̄ i eo erit bonitas ex gn̄e si ma
licia ex intentoe z fine Sc̄d z ps
pu̅lis erom̄ vj Nolite thezau̅ In q̄
allicit nos saluator ad spē etne itri
bucois ad celestia sumpt eleuao Et ps
ondit q̄ labor tpalis acqsicois defacili
depditz 2o q̄ opus spualis intentois
insup corrupit 3o q̄ huam cor eqli
int pdicta mediu ad diusa deflectit
Dicit g̃o p̄o q̄ labor tpalis acqsicois
dfacili pdit dt Nolite thezauiçare vob
thezauros in tra v erugo z tynea de
molit z v fures effodiut z furant
vn Crisi i om postq vane glie expulit
egritudine opine iā sumoz de stemptu
diciaz induxit Et bn̄ dt Nolite thezau
Hic ē eni ordo int creatās ut lz vna
q̄q sit pulc z inda i sua nā tn si su
prior inferiori qmisceat supior noullaz
maclaz qtrahit ex eoz amixtoe Sic
videm sz in auro qn admiscet argeto
Sic g̃o aia roalis corpales crea̅s nē
sue bonitate pcellat si inferioribus per
cura z sollicitudiez admisceat necessario
aliqd qtrahit ex eis vnde sua pfc̄o ma
culet Et io plib sollicita ee d the
zauisacoe tra Addit ad vbi erugo
z tynea dmolit z fures effodiut atq
furat Tā n st in q̄bi ois possessio
trene facultatis qsistit sa metalla ve
stes z imobia Et io si Raban eiō ta
poit tā si tes diuisitas diciaz Metalla
n erugies z vestes a tynea dmoliūt
Cz st alia q̄ nc erugine nc tynea tinent
sicut lapides pciosi Jo pot g̃uale det
min sa fures q̄ os diuitas cape possit
Sub noīe at furum intelliu̅ violenti
pdatores q̄ dolo l vi ul p calumnias alie
na diripiut Secum ē q̄ p s Raban h alle
gorice expoi vt d h q̄ in opib' vtutu
aliq̄ ñe intendit q̄ thesauri multi sunt
vnde ul erugo supbie q̄ decore vtutu
obfuscat vl tinea inuidie que inetes

corrodit z habitus aie latenter dissipat
vl fures s hretici l demones sp qui ad
furandu spualia intenti st rapiat di
uias q̄s tal aia thesaurisat 2o osn̄ q̄
opus celestis intencois insup corrupit
cu dt Thesaurisate vob thezauros i cel
vbi Glo pulc In celo id ē i spualib' z
etnis q̄ futurē dicie incorrpt st spc
q̄s nc erugo dissipat nc tinea ad ni
chilu redigit neqz fures effodiut l
furant qz i adusus d electos nulla
fraus dna pualebit Cui allud In
laia dns Nam celestis etia ē nc fur
to surrepta subtrahet ē nc tinea
a rubigie expedia sz cor impenda
Sz attede mirada huāi gnis cecitate
q̄ ibi velit hō thezauros gde vbi est
pauu pmāsurus Et tn pauz ut ignoret
no solu q̄t diebi vinet q̄t moments
pmaneat vbi tn sollicite thezaurisat
Vbi at posst etnm pmane l vn l nel
minim ē sollicitus thezaurizare Unde
Crisi s' ait Aliud g̃o melius ē si tras
repone vbi icta ē qfirmacois euentus
vl i celo vbi ē eta custodia Crd aut
stulcius ē illc relinqre vnd exiturus es
z illc no pmitte qo itus es Illic ergo
subās tua colloca v pnam habes
3o osn̄ q̄ huamu cor int celestia et
trena mediu ad diusa deflecti cu d
Vbi em ē thezaurus tuus i ē z cor tuu
Sic n hō ex corpali z spuali sbstā
qpositus ē sic cor suu pt ciut vtrisqz
deflecti vt si sollicitus sit hō d hiis
q̄ sut corpis cor suu i corpalibus
erit intentu Et si sollicitus d hiis ē
q̄ spes sut cor suu i spualibus erit
firm Et sic dupx malu ē thezaur
sare i tra q̄a z p sollicitudine z occu
pat aia in trenis et i eis figitur
Ita dupx bonu ē thesaurisare i cel q̄
aia h sollicitudie cel desidiu z cor
eius ibidē qesat Unde Crisi sup ait
Qui collocit thezauros in tra no h
qd spet in celo vt qd g̃o aspiciat in
celu vbi nil repositu hēs Unde dupx
peccat p̄o q̄a male cgregat 2o q̄

ce hz in tra. Et ex ouy causis dur bu-
fant q thezausat i celo. Dico vob qr.

Cum intrasset dñs feria quinta
capharnaum accessit ic. Mat. 8.
Considerauit pius ho multu miseri et
libent eis quie multu sunt gfide de eius
clemetia si humilit petit z exorat eius
beniuolentiaz z dilige r allegat ppiaz idi
genciaz. Quia qto humilis petit tato
plus mett qd postulat accipe z d sua
fide ac humilitate laudari. Dicto Mathei
cetu centurioꝝ fide z humilitatez nobis
imitanda pponens ostendit q r postula-
uit sanitatem fm sui qd dus rspodit
ei z quo sua humilitatez attendes ne io
manifeste a dno meruit quidai dicens.
Cu intrasset ic caphar. Ly[n] at cetu
expoieioz vestre supius duxit z post
ephiaz i 2a pte pu[n] li 19 cro y. Cum
descendisset ic mat 8. ybi qppe expositu
e hc ero[n]m z hc mo introducit. Sc
2a ps ero[n] q oudit xc ee mediu
morbi ic. feria sexta an penthecost.

Audistis qr dictu e antiquis diliges
pximu tuu ic mat 5. Prudei ducis
e in rbz bellicis aiare milites
ad actus strenuos r dargue actus iper
fectos q puniuie eos ab hys q bonos
actus puit iddē intupabiles z dsoueos.
Cristus gr om ducu pnceps z dux i
pnti ero[n]o 2a mo pdicto suos fideles
isformat. Ad qd eciā. Cum e q aliq
actus excedut facultatez nālis icli-
nacōis et isti sunt vtuosi qr difficiles
vtus ei e circa bonu z difficile. Aliq actus
gsonat inclinacōi nāe et a gra desti-
tute z isti st impfci i ordie ad mtu
z pmiu. Aliq actus sunt quoꝝ bonitas
ex gnē mactat' ex intencōe. Et io xc
electos suos velut i bello positos ad
actus ordinatos aiat. Pmo eleuāo eos
ad actus supnales opacōis i Audistis qr
2o ont impfcōz actuū q fecu istitu
nālis dileōis. Et ciu 3o reuocat ab ope
inste funstu elacōis i Attendite ne iust.
Eleuās go salor nr eleos suos ad actu
supnalis opacōs ut ex qbz sil' poit

cōmem melius clarescat. Pmo ont legis
antiq pfecōz i Audistis. 2o sue doctrine
supcrogacōz i Ego at. 3o pot ad hec
exaucez pmissioz i vt sitis filij altissimi.
Dicit go cōtra legis antiq pfecōz dt Audi
stis qr dictu e antiquis. Il' sa qbz antiqua
lex p moysen data e. Diliges pxi tuu
z odio habebis inimicu tuu. Lege ni fuit
ut aius humanus ad odiu pxi inclinatus
vl' viao icrdie vl' moti sibie paulati
a dileccōe pxi retrahe' ut q subito no
posset in dileccōz gturaz odio rspectu
om hoim tusinutu p dileccōz aliquoꝝ
ad ad ad pocius q ad odiendū asuefici
possent. Et io talibz antiqs pceptu e
ascende ad vnu gradu dileccōis i pxm
diligedi z pmissu e eis rmanē ifra
gradū iniciū pfecōs inimicu odiēdo. vn
Aug i b d' mo d' Audistis qr dic ic hic
intellig' q illa eos a qbz diligunt
oderūt. Ascendit go aliqs gradu q pxm
diligit quius adc oderit inimicu. vn ad
hūc gradū subdit designādo. Et odio habebis
inimicu tuu. Que vox no accipieda est
ut iubentis insto sz ut pmittetis infino
h go sic intelligit s'm cōiele expoiōm
qq' lege extiā z no intiq expoiēdo.
Et at intiq ais oboꝝ dissuada ic cie
h sua no dissonare ab actu pfecōs. Ra-
noie pxi diligedi ois ho intel' ut pz i
pabla hois semiviui relicti. In q dus ot
illu pxm fuisse semiviuo q erga illu
extitit inicors. Ut cu itelligas pxm
cui exhibendū e mie officiu si indigz
qd nlli hoim e negandu. Noie aut
inimici no ita s' vicium designa'. Sc aut
diligere st hoies ut eoꝝ erroes no dili-
gam z vicia s' pocius odio heant'. Ut
gr bu lex itellige' cōtra pfecōz cira ca
ipfecōm legis adiunges. Cum non venit
lege solue s' adiplē addit 2m doctrine
sua sue supcogacōs. Ego at dico vob
Diligite inioc vros. vn Aug cōtra faust
hunc expoicōm gsentes dt h itaqz
vgta e qua z oderimus inimicu pr illd
qd i eo malu e id e iniqtatem ic at
diligius inimicu ppr id qd i eo bonu e

sz spūale creatuā. Audito go et non
intellco qd' antiqs dcm erat Adverso
inimicū tuū saciant hoies ad odium
hois cū no debent odie n̄ viciū. Hoc
go coniugit dns cū subiugit Ego aūt
dico vob diligite inimicos vros psi
piendo ut itelligas inimicos regni
nos inifs re quo passus vm eidecp
hoies z odisse ꝑpr culpa z dilige ꝑpr
nām h' Aug9 Et attendēdū ē quita
sit ꝑfcō hr cōun̄ te lccōl qo cōn omnes
ptes maliae ptes bonitat ꝑpuit
Inimicus n ꝑt tbn mod' cira aliq ma
liciaz excrc ꝑo odie o in corde cōn qd'
poni bonitas caritatis dilige magr mi
micos vros 2o anaado z offendendo
in rbn cōn qd' poi benfacite hijs qui
oderit vos 3o oblóquio in ore cōn qd'
poit orate p ꝑsequētib9 z calūnia
tib9 vos Et h' tā benfa cait' ꝑfcte
cōn tres ptes male exacndo aplius
i vnico vbo cplexus ē dns Noli vici
a malo s3 vince i bono malū Seq'
vt sitis filij pris vri q' in c'lis ē po'exa
rem pmissiōs s3 filiale adopcōm q
ꝯsumat i di filiacōe vt sitis mgt filij
pris vri Magnū ꝗde sūt precptū
z io ꝑclarū pmittit pmiū Vn hec's
Qui qs ꝑcepta custodiat fi9 dei effiat
no nā s3 arbitro suo Et attede q no
dt fuate h' vos q estis filij di sed dt
diligite ut sitis filij di qz ex obsuacōe
ꝑceptorū dat ꝑtas dīue filiacois Iux
illo Io. j. dedit eis ꝑtate fios dei fieri
Vn Aug9 d'f ino di' i mo Vnq ē nār
di fi9 nos at ꝑtate accepta efficimr
filij di qui ia q a dō ꝑapim' ipleius
Adiungit at q i cel' ē id ē i sctis z ce
lestis sit d' quibz dt ꝑs Celi enārat
gliaz di Adiungit at exāez opacōiz ipa
pris cuiq pmisit filiaōz cu dt Qui sole
suū fat oriri sr bōs z malos z pluit
sr iustos z iniustos Sole eīn sine hc
visibile siue illū iusticie q ē xc facit
deq oriri sr bonos tpz dignos ut cor
par z spuat sublevet Erp malos
at ut qstant ex accepti bnficiis
et
redeat ad creatorē Simil pluit sr iustos
z iniustos sr pluuia ad fructū tre mltā
pluuiā sr doctrinā salutifaz ad aiaz
irrigandā Nuc at ālig qre dōs tpalia
bnfica cocedt iniustis q āqu no cocedt
iustis Ad hc dd' q io ut sa ondat deo
no ꝑpr ista tpalia ee fruendu cocede
go ea mal' oīt btitudiez no ee in
ipis ꝯstitutā Subtrahe vo a bonis
ꝯsumat sumaz iusticiaz i ipoz ꝑsuaōe
no ee collatā Vn Aug9 i li° d' ci di
Ideo ista tpalia boa vtrisq volunt esse
comia ut n bōa cupidig appetenr
q mali hnt cum ne mala turpit
euitent Sz o qui vtz sit maius m
tū dilige inimicū q aicu Ad hc dd'
q sic et pz duplici rōe ꝑo qia actus
io ē maiors mitis q magis seqt istic
tū gre q nāe q rc q de se plz seqt
instictū nāe q gre qia radix mitis
ē gra no nā Sz dileo inimici seqt
icliacōm factaz ex gra ponq q ex
nā dileo at aici pt seq istictu nāe
eciā sine gra Vn Aug9 i Enchir Ma
gm ē erga eū q ti mi mali fet ee
bnvolū Illud vo mlto grandiq z mag
sicētie bonū ē ut tuū q diligas
inimicū 2a rō ad hc ē qz actus ille
maioris mitis ē i eq opacoe ē maior
ro vtutis maior at rō vtutis ē i eo
actu i q° ē maior difficultas et hoc
dico actib pibz ofiq ei ē cia bonū et
difficile s3 tal' ē actus dileois inimi
Q'ē 2a ps pnl' cum Si n diligatis
eos q vos dilgut q mercede hebitis ? nōne et pu
blicani hoc faciunt. Vn Aug9 et i enchir
eos q v' diligut q oīt ipsfcoiz actuū q
fecit' nāle inclinaciōz Pp° aūt q
tales actus pcedt ex nāli ꝯformitate
2o q caret sinali vtilitate 3o q n pcedit
ex grae fecūditate 4o rēdunt nos ad pri
ma caritate Quītū ad p'm dt Si eni
diligitis eos n est opus ei qd' ex sola iclia
cōe nālis affectus ꝯseqr caret rōe mitis
qz no pcedt a fonte gre oīs go opus
iclianōz nāe dt Si diligitis eos q vos
diligut Adiungit caret sinal' vtilitas
q ciua mercedē hebitis q d nullaz quia
recepistis ea i ipoz redonacōe Tanto

eni recepistis quem dat. et io vob' ver-
bum e p ipo ope Et ut aliqs recipera
aliquid debet ex opib radice q' alia no
procedit ex fonte gratie et cari quia sola e
radix principalis Et io subdidit Nonne et
publicani hoc faciunt At si dicat Tal' dilco
tn e imp'fta ut est int' p'ctos currentes
beneficio gratie et ip'os sequit' scit alia ve
piet' Publicani u' erant hoi' exercentes
publica negocia scit vel erant hoies
colligentes vectigalia reipublice sic dicti
a quodam noie publio q' pmus eos instituit
Et at addit Et si salutaveritis fres vros t'n
eod' mo sicut predes ro ini q' illud qd'
dcm e refert ad dilcoz d' q' p'mississim
sunt diligite inimicos vros. hoc at i fine
ad id qd' addit orate p p'sequetib' et calup-
mantib' vos Salutatio u' e q'dam species
oi'nis qua salus homini impetrat' Pot' est li
Nonne et ethnici hoc faciunt Ethnica u' st
gentiles q' idem e ethnos i greco qd' gens
i latino Gentiles at si stabant dicunt' q'si
genita eiles s. cu pcto orignali Talis g'o
dilco q' e imp'fca et n'l h'ns excessiue
commendande Ideo magr p'fcos attolles
discipulos ad diuinaz siilitudinez i'duc' eos
ad p'nitas vilitatez qua sup' p'posuat
i exo dicens Estote g'o p'fci sic et pr vr
cel' p'fectus e Sic u' filii carnales pntibus
assilant' i aliquo signo ita filii spuales dei
ipi assilaur dno i cari te In hoc at q' dt
Estote p'fci sic pr u' Sicut no i'portat
vitatez siilitudis adeq'cois s' tn imita-
tionis unde Remig' dt q' hoc adv'bium sicut
aliqu' acct' p eq'litate ut i' Sic fui cum
moyse ita ero tecu Aliqn' g'o aliqua sitne
et imitatoe ut h' Scdo' z ps pn' l'c vi
Attendite ne iust' vrz fa' u' In q'
ou' abope iust'e remoued' esse vicu'
elacos Et fit h' Primo cira actu iust'e m
gnali In vii° Scd' cira actu iust'e i speca
li cu dr Cu g'o fac' el' u' Vn Aug' i s'd'
i mo Sicut sup' dne iust'as noiat' cu dt
Attedite ne iust' co hoi Nunc p'ced exeq'
Cu g'o fa Cautu ad iust'at i gnali p'o
describit actu iust'e vicosu cu dt Attend'e
ne iust'az vraz fa' coraz hoibus Ubi describt'
q' aliqu' opus cui anexu' e viciu' vi-
de bonu ppt hoc q' ex eo aliq' bo'm se'
et aliqua maiora mala d'ritat' s' tam
ex hoc no e n' vicu Sic dt Aug' i
d' cu di c. 13 p aore laudis et pecune
cupidit' u' talia vicia g'ssa st s' tn
sancta vidz q' et aorez laudis viciu ce
g'fat Et ideo i bonis q' agi ne
opus iust'e sit viciosu amonz sal'or
ne opans in p'pa laude tu' i fine sui
opis req'escat ppt qd' dt Aug' loq'ns
de aplis vbi c. 1 e Naz ne ppt huaz
glaz boni e'ent docuit eos magr eoz
dns Cauete facere iust'a vraz coraz
hoib' ut videami ab eis id e hac
intecoe ut eos ad vos cvita velitis
q' no ppt vos aliq' est Scdo subiungit
tal' opis fine i fructuosu cu dt Ali
oq'n merede no hebitis apd prez vrm
Illud u' e finis et merces opis cu ao
re fit Cu g'o opus factu ppt homi
laude p di amore no fiat apd deu
no me' merced Opus aut ppt dm fit
cu opans i corde suo no vidat n' dm
et sic apd deu mret' merced ut dt Cris
s' apt Et Aug' d' vbl d' dt De quib'
q' sic faciut iust'as cora hoib' no ut
ipi videant' et glificent' s' pr q' e i cel'
pro n' fruaz iust'az deputat s' eis eo
fide vivunt Deinde exclud' elacionis
viciu cira opus iust'e i speciali dicens Cu
g'o fac' elecoz noli cau te tuba canere
Ubi non Et aliqu' fit aliq' opus qd' duplr
gvolutu e malo ut mten et sinrai
et istud dr malu ex gne Tn cu opans
aliq' fine malu intedat alm a p'prio
fine ipius opis h' duplice mali'a ratoez
ex gne alia ex fine diz noiet' ab
i q' accipit' ex fine ut q' furat' ut
ducat' la sit fur et auarus tn magis dr
auarus q' fur Aliqn' ho opat' bon' ex
gne et tn malu fine intedt' et tal'
no denoiabit' viciosu ex ope s' porius
viciosus ex fine sive intecoe Cu ergo
eleo'a q' e bonu no habebit boni ex
fine i intencoe Et q' tale opus pot
fieri bn et male fructuose et infructuose

Hoc est cum ora ypm exclud' intenc' obliq̃tez
cũ dt Tu g° cũ fac' eleõac ℞° d' obliqui
facit irvalites 2 Aliogn inced n hebit
℞° isimat rec faciendi modũ 2 valitate
i dic at fat eleõs Excludes g° ora bom
op9 obliq̃tate iteuco' dt Cu ergo fac'
eleõa noli an te tuba cane sic ypocite
faciũt Eleõa n̄ e p9 iusti° qz n̄ pctm
ssuet lede pxim 2 inhonorac deu de
lectat p°cauite 2 hc iordiata delctacoe
Et io tres ptes st pnie pincul' sa iem
pineus passlutoz qd' quissu e p dlea
nez coro reddes honoz do p humlacoz 2
g̃racz actoz que pctoz abstulat p ela
cõ Eleosina satisfacies pxio de co
qd' p pctm erat ablatu ei Et vltius qz
eleõa e op9 pietat' q̃ ad oĩa vz ideo
p9 pnie q̃ pcta diluit Et i eli ope pnie
cauens e vitiu vane iactatie Io dt No
li an te tuba cane Ai sz tuba canit q̃
an alios vult laudai ut appeat maior
illis Nam añq gte cupidi qui op9 mne
pxis exhibe volebat occasioe qroudi
multos tuba canebat ut ill' facientibus
boa multitudo qrocca laudes eis offi 2
2 glas cimbi applaudit q̃ ypi laudi homi
aqd' op9 excet Addit at sic ypocite fa
ciũt Et qz hc nom detestabile mltu e
2 vsitatu hon̄ Ca sic Augg ait i s° d° i
mon ypocita nome e accepti h9 mo
aquis repitas in ludi' ul' theatri' pso
nas altius ypocita dicebar eo qz extei9
sitabat se illu q no eat Sc go q aliqz
aliud extis ptendit 2 ad intis intedt e
ypocita Qui io q fat op9 iusti° io sine
2 ea intecoe ut ab hoibz videat. qa
intis intedt appare tm extis ptedit
velle pdesse 2 io mito ypocita noia°
Et qm qsq° vir intedt huana laus
auat plibz appare ut a plibz posset
laudai Io subiugit In sinagogis 2 i vic'
ut honofice° ab hoibz Deinde addit obliq̃
facit Iordite 2 Am dico vb recepit m
cedi suaz Et bu dt suaz eta sz qz dicit
Ieco Io dt mcede sz sua recepit qa
laudati st ab hoibz quoz ca opacuere
oĩa Vltio adiugit rec opandi modũ
cũ pmittit Te at faciete eleõaz ne
sciat dextra tua qd faciat sinistra tua
Recta aute mo9 opandi e ut no distor
qat' op9 boni ad a° q̃pd° se e ordiabile
Opat' n dextra qui p op9 bonu diu
pceptu adipleti 2 hc nesat sinistra
qui no d' adipletoe pcepti u° de opa
opato intendi' laus huana 2 sic nesc't
sinistra qd facit dextra qui ab opere
caritat' sepa' intecio cupidi Io in Aug'
d' s° d° i mo Sinistra e appetito lau
dis dextra intencio ipledi pceptum
Cu go qsue faciet eleõaz p pcepto di
adiplendo admiscet se laudi' appetitio
ia sinistra e qsua opis dext No se go
qmisceat qsue tue laudi' huac appeti°
Deinde pones vtilitate hui9 opis dit
vt sit eleõa tua i abscondito i i boa
qsca n° ex ipaz qsciaz qres i comod'
tpalibz Et pr tuus q vidz i abscondito
q sa scrutator e cordiu reddz ti Aiceo n
iusti° sz Crisi sr ayt in hc sclo maifesta
no e eta h' no soli boni sz ecl mali sut
diuites sz tac deus q e ponderatoz spi
tum 2 intencõum cordi' reddz vnicuiqz
scd' sua opa remunando no solu q i
pblico fca st ut deus glificet° sz ecl q in
occlto fiut ut laus homi ẽdiet° ead'

Dcr° feria scda pcr Inuocauit

Quum venit filius hois i maie
state sua 2 oẽs an° eius cu eo
ayt 2 c Prudentes qsiliary vo
lentes induce ad op9 bonu e ostendere
magitudinẽ pmy bnopancium 2 gvita
tes suppliciy bnopan i cusamau Et hc
videmus in rbz bellic' vbi duces exorta
ntes hoies ad viri° bellandu pbi
tate victorie ondut ee digna coronaz
Fugaz at digna supplicio Cristus ergo
qsiliaris 2 dux nr no i pabolis 2 in
enigmatibz sz apta voce pmiu bonoz
2 suppliciu maloz i pnti ewo° futuz
ee demonstrans ad opa mie nos inuitat
p qd' 2 boi pmia recepiũt 2 omitte
mie opa dapnabu° Dt go Cu venit
fili9 hois i ma. Vbi adsertend ẽz i omi
indicio tria qoueniũt sz pma° ad indicand'

examinacio iniustorum et finalis distinctio iustorum a malis Et ipse hec tria per ordinem in hoc
euangelio describuntur Primo ponitur iudicialis preparacio
Secundo iniustorum examinacio ibi Tunc dicet
Tercio bonorum et malorum finalis distinctio ibi Et ibunt
Preparacio ergo euangelica iudicialis preparacione
quatuor condiciones ostendit quae requirentur ad antecedendum scilicet
iudicis magnificencia assistencium obediencia iudicandorum
congruencia iudicandorum differencia
Est ergo prima condicio magnificencia iudicis que
manifestatur hijs verbis Cum venerit filius hominis in
maiestate sua Magnificencia enim huius iudicis
talis erit quod in eadem forma quam suscepit
veniet sed tamen cum potencia diuinitatis et in sublimi
gloria humanitatis qualis fuit in transfiguracione
ostensa supra montem quando transfiguratus est quae
transfiguracio hic vocatur maiestas Erant
enim Moyses et Helias visi cum eo in maiestate In maiestate ergo claritatis et potestatis
veniet ut qui prius iudicandus venit cum humilitate tunc iudicaturus veniet cum maiestate
Augustinus super Iohannem In forma enim humana videbitur
cum ipso et ad terras ponitur In iudicio enim
apparebit in forma quam ex nobis assumpsit et
ecce filius hominis sed postquam futurum est ut a bonis
videatur in forma dei erit maiestas In
hac autem claritate maiestatis huius blanda
iustis sed terribilis iniustis apparebit Vnde
Gregorius in Ezechielem Redemptor autem humani generis
cum iudex apparuerit et speciosus iustis et terribilis apparebit iniustis etenim non mansuetum
aspicient electi hunc cum pauendum atque
terribilem conspicient reprobi Secunda condicio est
obediencia assistencium quod notatur cum subiungitur
Et omnes angeli eius cum eo Quorum obediencia
confirmatur in tribus Primo quia in resurreccione corporum
et eorum presentacione ipsorum ministerio facienda est Sicut
dicitur Mathei 24 Et mittet angelos et congregabunt electos eius a quatuor ventis Secundo ex hoc quod
obediencie ministrauerunt electis ut hereditatem
capiant salutis Sicut dicitur ad Hebreos 1 Tercio quia
parati erunt testificari quod sentencia iudicis iusta
est et operibus hominum congrua quae opera ipsi angeli
cognouerunt Vnde Augustinus 20 libro de ciuitate dei describitur
cum angelis quos aduocabit de supernis locis
ad iudicium faciendum Et Crisostomus magis expresse
omnes angeli cum ipso aderunt testantes ipsi

quantum administrauerunt missi ad hominum salutem Tercia condicio est congruencia iudicandi
quod notatur in Tunc sedebit super sedem maiestatis
sue et congregabuntur Congruum est enim quod iudicaturus iudicium cum auctoritate veniat quo ad
ponendum sentenciam suam et exequendum quod notatur
in hoc Tunc sedebit super sedem maiestatis sue
Sedes ista potest intelligi ecclesia ad quos
pertinebit iudicare sicut apostoli et apostolici viri
Iuxta illud Mathei 19 In regeneracione cum sederit
filius hominis in sede maiestatis sue sedebitis
et vos super sedes Ista non sunt ille sedes de quibus
dicitur in psalmo Quia illic sederunt sedes in iudicio
sedes super domum Dauid Vel potest intelligi sedes
ista omnis societas angelorum Quam sicut nunc
unus ordo dicitur thronorum quia per ipsos deus
sua iudicia in mundo exercet ita tunc omnes
angeli erunt sedes vel thronus dei quia per
ipsos iudicium ministrabit Vel sedes maiestatis sue potest intelligi auctoritas in gloria que
sedem regnantis est ut dicit Gregorius in omelia Ponitur
autem exequendi et exsequendi sententiam confirmatur
in hoc quod omnes gentes ante ipsum congregabuntur
Non sunt sed sic fiunt ante dominum creatae
ante creatorem cum minimi deesse non poterunt
Quarta condicio est iudicandorum differencia quod sequitur
Et segregabit eos ab inuicem sicut pastor
segregat oues ab hedis Et statuet oues
quidem a dextris hedos autem a sinistris
Vbi duplicem differenciam iudicandorum assignat
vnam quantum ad eorum merita quia boni oues
mali autem hedi vocantur Sicut enim oues
fructuose sunt quantum ad omnia quae ex eis homines
accipiunt ut lana lac fetus et pelles
Ita boni in operibus omnibus tam interioribus quam
exterioribus fructuosi sunt in mundo Et sicut
hedi nullum fructum afferunt possessoribus
ita et malorum vita infructuosa est et
totaliter licet deus ex ipsa eliciat multa
bona Vnde Ieronimus hos vocat hedos illos
autem oues ut horum infructuositatem ostendat
illis enim sit ab hedis fructus horum autem
vtilitatem multam non est ab omnibus fructus
et a lana et a fetibus quos pepererint Boni
ideo per oues describuntur et mali per
hedos omnes non per mores et mansuetudinem illos describit quam ab eo mansuetudine

indicent q dt conficte a me qr intelli. ante 11 hedu ac aial incetu fetidu et lascivii fara et motes libentr petens illos significat hinc vita incetu fetibus petorum sordes lasciviis ac dua cumce int mala persistens motes ex superbie appetes paupres se expoit Aliam dcam assignt i situacoe qr boi ad dextam mali ac ad sinistra collocatur Sic eni i bone et mal operibus dextra et sinistra hc nio accipiunt vt p dextram boies opus p sinistra at mala designatur id ante 6 Nesciat sinistra tua qd faciat dextra tua Ita i puerbys p dextram salua p sinistra dapna intelligitur Boni ergo Sicut enim q dextra opa operati sunt accipient mercede suorum dextorum dextera regna i q reges et gla e mali p opa sua pessima et mala sinistra cadit i sinistra id e inferna tormentorum Cca predicta dubitatur vtrum christus sit iudicaturus in forma humana gratia id quod evangelista dt Cum venerit filius hominis i maiestate sua Ad hc dicendum qr sicut eccl pz i plura racio prima ad illum pertinet iudicare obseruatores vel transgressores legis ad quem pertinet legem condere sz christus i carne et post carnis legem evangelicam condit ergo ad ipsum i quantum homo pertinet iudicare Secunda ro talis e Ad eum spectat iudicare cui e dominium et ea roe e iudex qua dominus sed christus e dominus biopanum et male non solum roe creacois sed roe redempcionis qua fecit i carne humana ergo Tercia ro ad hc e ut boni admittantur ad regnum qr iudicium vite ad hc e ut indigni excludantur ut pz i sequenti parte evangelii Sed admitti ad regnum e p meritum christi sicut et aperio ianue intror at e christus i quantum homo assumptus a verbo ergo et i forma hois debet iudicare Confundatur eciam eorum homines hereti-co. Et p hc pietate det ei iudicium facere qr filius hois e Quarto possit quia vtri omnes iudicandi videbunt eius diuinitatem Dicendum qr soli boni videbunt eius diuinitatem mali at humanitatem tm i forma glosa Ioh pz eciam visio dei vel e pro beatitudine vel ad ipsam sed beatitudo solum bonis appebit ut beatificans sed mali at

nec in toto nec i parte ut beatificans sed ut exprobrans ergo non videbunt nisi humanitatem Peculiu beneficium pertinet ad glam dabitur dapnandis sz p nulla non potuit pergere ad dei visionem ergo Sed secunda pars principalis evangelii Tunc dicet rex hijs q a dextris eius erunt Vbi quidem finalis exaiacio sui q hc ponitur et primum et ultimum bonorum 2o supplicium et deinde reproborum i Tunc dicet rex hijs q a sinistris eius erunt Et bene congruit talis ordo iustus iuste iudicantis nigros ut primo i eorum oculis boi premiantur ut videntes torqueantur et doleant se perdidisse ex propriis sceleribus glam ad qua iustos conscenderant precessisse Bonos ergo evangelista bonorum premii pat eorum q meruerunt primo ad glam vocantur 2o de multis commendantur 3o pro magnitudine premii admirantur 4o de admiracione certificantur Primo ergo vocantur ad glam cum dicit eis q a dextris erunt Venite benedicti patris mei possidete regnum paratum vobis a constitucione mundi Vocantur ad benedictionem ipse dno primo qr sic p gratiam benediccionem consecuti sunt ita ut p glam benediccionem vltimam acceptam sint 2o qr illi vere benedicti sunt secundum quos p bonis meritis debetur eterna beatitudo Et addit patris mei qr benedictione patris celestis premiati sunt ad optinendum glam i qua sine consorte regnabit Sed adiungit possidete scz tamquam hereditatem debitam vobis dt Crisostomus Non dt accipite sed possidete scz hereditate sic fiducialiter bona sic propria sic vobis vt iure debita i Adiungit etiam paratum vobis regnum a constitucione mundi hc e iuxta prescienciam dei qui vos elegit ante constitucionem mundi 2o commendantur de suis meritis q constituerunt i operibus misericordie Esurivi enim et dedistis michi manducare ecc ad litteram intelligitur de subuencione corporali Sz allegorice potest intelligi de subvencione spirituali Contra ad subvencionem corporalem sex opera misericordie quae continentur sex defectus quos patitur vita humana Primus e ab aquo corrumpente sicut et calido ex quo causatur esuries et cuius defectus e i freno aby Secundus defectus e ex aquo corrumpente humidum et frigidum ex quo causatur sitis eciam sicut est

appetitus frigidi et humidi contra que est
infecto facta per potum Quartus defectus causatur
ex carentia vestium defendentium a pluviis et cau
matibus que est hospitalitas qua homo
colligitur sub aliquo tecto unde dicitur hospes
eram et collegistis me Quintus defectus causatur ex
carentia vestium cooperientium unde dicitur quando
cum te vestitum pauperem Nudus inquit eram et
Sextus defectus causatur ex distemperancia humorum
et inequalitate ex quo causatur infirmitas que aliquo
modo relevatur per consolatoriam visitationem
quia per eam levius fertur molestia infirmitatis
Ideo dicitur Infirmus fui et visitastis me Septimus defectus
causatur ex violencia superiorum potentie opprimentis
que conantur in carcerem et sub fortiore
se subiectos Et hic defectus relevatur per
ostensionem compassionis Propter quod adiungitur
In carcere eram et venistis ad me scilicet consolando
et confortando Tertio admiratur per magne
premii quod non est ei dicitur Tunc respondebunt ei
iusti dicentes Domine quando te vidimus esurientem et cetera
que in ponitur Et bene admiratur hic dicitur
etiam sanctus Fabianus Et hec in Glosa hoc non dicunt
qui diffidentes de verbis domini sed stupentes
de tanta sublimitate et de maiestatis sue
magnitudine Stupet enim quia videt eius premium
totum suum bonum per quod tanta gloriam merentur
Unde id est bono Sancto Augustino per condigne pa hic
Ultimo quantum ad hoc ponitur enim in quo de
admiratione certificantur cum dicitur Et respondens
rex dicet illis Amen dico vobis quamdiu fecistis
uni de hiis fratribus meis minimis mihi fecistis
Notandum autem secundum sanctum Crisostomum hic intelligit omnes
quosque fideles qui sunt esurientes et alios de
predictis defectibus passos Et ideo eos appel
lat hic fratres eos qui faciunt voluntatem patris
sui qui in celis est quos et pauperes appellat spiritu
ut Beati pauperes et cetera Secundo secundum hoc primo
patet Tunc dicet et hiis qui a sinistris eius
erunt Discedite a me Ubi primo ponitur exprobratio
Secundo exprobrationis ratio Tertio pretendunt excusationem
Ultimo tollitur excusationis occasio Primo ergo ponitur
malorum exprobratio cum dicitur Discedite a me
maledicti et cetera Maledicti quod est per finales
sententias qui sunt in maledictione perpetuam pro
culpa Et quia iudicium fit sine misericordia ei qui
non facit misericordiam Ideo adiungitur In ignem eternum

Et ideo qui consuescunt per effectus operum so
cialiter debent per penam ut cum hiis quos
perpetrat cum hiis et torqueat Ideo additur Qui
preparatus est diabolo et angelis
eius De ista exprobratione loquitur Sanctus Bernardus
stabunt autem coram ut audiant vocem
iudicis qui ad vocem consilii obturaverunt aures
suas Quid ergo loquitur deus de tentatione agi
te inquit mali quia displicuit nobis contin
net aures suas et dicunt Domine quis est hic sermo
durus verbo et asperum Ite maledicti in et cetera
Secundo ponitur huius exprobrationis ratio cum additur
Esurivi enim et non dedistis mihi manducare
De omissione enim operum misericordie arguuntur
de quorum operatione superius commendati Et
quia malicia ab initio que per primum in ydar
guta confudit et satagit excusare scripta
Ideo ponitur tertio scilicet malorum excusatio cum dicitur
Tunc respondebunt ei ipsi dicentes Domine quando te vidimus
Ubi dicitur considerandum est secundum quod dicit Crisostomus eorum
iusti in sua responsione immorantur in quo quomodo
videntur inimici at non ita per singula sed cum
sermone dicunt Domine quando vidimus te esurientem et cetera Secundum
Glosam proprium est iustorum benefacta sua relata
sibi in facie dicitur et per singula insistunt causa
humilitatis Proprium autem malorum hominum est culpas
suas occasione excusationis aut ultra
velle onere aut leves et paucas dicere et
per quendam subcompendio inartare Secundo enim
tollitur huius excusationis occasio Tunc respondebit
et illis dicens Amen dico vobis quamdiu non fecistis uni de mini
bus meis neque vobis quos sanctitatis non exibu
istis mihi non opera non exhibuistis Et ista
iustitia de omissione nunc damnabuntur
Primo quia in omnibus mihi deservierunt Secundo quia ea
que omiserunt levia fuerunt Tertio quia motiva
misericordie ad ipsum se inclinabant ad prandum
eas Unde Crisostomus Interim autem quod non in uno tantum
vel in duobus sed in omnibus mihi deservierunt Non
enim non solum esurientem non cibaverunt sed
neque quod levius erat infirmum non visitaverunt
ecce primum Ubi dicit Et vide quam levia iniungit
Non enim dicit In carcere eram et non eruistis me
sed non visitastis id est non venistis ad me In
esuriendo enim non preciosa mensa requirit sed
necessarium cibum ecce secundum Adiungit autem
Crisostomus Omnia sufficientia sunt ad penam

po qd' facilitas petitionis pauo n' e'at 2o
iustia eius q' petebz pamp n' e'at 3o qpu
lsio nae ho enim erat 4o desid'm pmi
ssiois rg'm n' erat qd' pmisit 5o dign'
eius q' accipiebz deus ei e'at q' p paupes
accipiebz 6o habūdantia honoris qua
dignus e ab hoibz accipe 7o iusta ac
cepcis qz ex suis a nob accipit Ergo
h oia hoies p aualitaz excreunt Se
z pe pu lis cr'o in q' po discrepantia
iudicandoz cu dr Et ibi hz isimpl'm
etim iusti at i vita etina Non enim
pctis e dux dra Quedm negatiua que
qstituut pcta omissionis scz i neglige
facē qd ho dz face Alia affirmatiua q
qstituut pcta qmissionis q' qsistit i au
dendo facē q' ho no dz pficere De p
redarguit iusti i puti cr'o z p rpsa
sunt simplex meruit Sz i' ut dr Grego
ii mor tata pea muleta q' i no de
disse qmicat qua pea ferieda e q'
qmicat abstulisse aliena Queret aliqs
vtz pcto mozli debeat pea etina Videt
q' no qz pea dz rude clpe sz clpa fuit
tpalis z trāsitoria go z pea dz ee tpal'
z trāsitoria Contrariu pz ex textu dd' q'
pcto mozli debet pea etina Pz indua
roe 1o iudex iustus q' qsidat q' corde
z q' volute delictu qmittit no tm qsi
derat i pmcido opis i q' c pctatu
q'tu ad mete z volu tei pctatis Vbi
go rpit i volute pctm sp dz pumie
si sp ineiat desorme volu tei su rpsu
opis trāseutis su pmaneris Et qz ita e
i quo li q' moritur i mozli pcto ios b
debet supplim etnu Et h ro e Greg
iz mor dueis Ad destiti iudicis iusticia
ptz ut mūq careant supplio q'tu mēs
i hac vita nūq volut care pcto 2o pz
qz pcto mūq bonu z deo id qd' mi psit
sine zpr qd' ipe desicit tato ei maior
iuria irrogat quie at qd e ul' ee
pt creatu i infinitu mūq e ipo deo
Et go gpr ete bom ipe deus desicit infi
nita e' fit iuria a desciente Talis at
iuria etina puni dz Hinc io e auc
toris d' side z legibz 3o pz sic Moris a

qda casu p casu at bmssi tpis sequit
aliqu mors ppetua Sz in codem go statu in
quo ho invenit i eius morte ppetuo dz
durare Si go inveit cu pcto mozli
i morte ippetuu durat pctm eis sz no
dz ee dedecus pcti sine decore iusticie go i
ppetuu debet puniri Ista roz isinuat
Eccti i In quocūq loco ceciderit lignu siu
ad aquilonem sive ad austru ibi erit Id e i quocūq
statu ho mortuus fuerit siue ad aquilone
pcti vbi e frigiditas grie siu ad austru
iusticie vbi e fuor caritatis ibi erit Et ibi
hz isimplim etnu iusti i vita etina Ad

Offecia tria ptcq bmocat

[C]um intraret ihc ierusalem commo
ta e vniusa ciutas dicens qs e
hic ast z i Videns sic ee qui subito
aliquis d' q' n' e'at suis mecro cum
comitiua aliqua igreditur ciuitatem 1o
eius fama diuulgatur i ppto cu quadaz
admiracoe 2o si aliqd noui accidat pa
eius ingressu qd' vi pcende aliqd dominii
fama pducta qfirmat 3o si aliqu sit q' d'
hz doleat eoz inuidia stimulat Et h ot
Mathei i puti cr'o qcurrisse ad ingre
ssu xpi q' ciuitate intrauit qui sedens sup
asina dnis Cu mgsfice In qo cr'o ont
1o q' xps magsfice diuulgat In pu'
2o q' diuulgata qfirmat i Intuit i' i tep'
3o q' ex hc pharisei iuidia stimulat cum
fbingr vidut at principes 1o go n' ista
magsfice diuulgat In q' diuulgacoe ta
gauise ont sci qmocoz interrogacoz z
plebis qfessioz Commocoz qde cu dr Cum
intrasset ic ierusalem ss cu qcomitiua ma
gna z frequenta pploz Commota e vniu
sa ciuitas s mirans frequencia z nesciens
musti'm ac vite ignorans Nec mira si
qmoueret sed q' dr Criss sr ast qz vide
bat res mirabile s hoies qsi deu laudare
Ita q' ne ipi q' laudabat sciebat qd
laudarent sz sps sco subito ingressus in
eos vitates vba fundebat De intro
gato q' ex admiracoe qsingit cu dicit
quis e hic Cosuet n' aliqs admirans subito
magsfice aliqs interrogare qd sit ut p
hc qsiderat qm sit i eo tanta virtus qua

tantã magnificẽtiã manifestat. Vn̄ i ipo
i pn̄a spiritũ angelorũ siue bonorũ
siue malorũ hunc interrogantiũ quis est iste cui
dr̄ q̃s ē iste rex glorie. Deinde addr̄ plebis
confessio cũ dr̄ ipsius aũt dicebat hic ē ihs
a nazareth ppha. Diuina sapia sic voluit
hoībus se manifestare ut in ea cogita nō
possit ascribi sapie humane. Et io elegit
infirma mũdi et ignobilia ut q̃s factũ
ē in cognoscendo xp̄m scriptura eẽ diuinũ. Et
io suã magnificẽtiã nō voluit diuulgare
nisi p voces plebis et ipsius minorũ. Ne si p
maiores hoc fieret videret humana sapia diuine
sapie magnificẽtie aliquid contulisse. Vn̄ hiero.
super hoc verbo Alius vel ambigentibus vel interrogantibus
vilis plebicula confitetur hic ē ihs ppha a
nazareth galilee a minoribus cepit confessio ut p
veniat ad maiores. Et dicunt eũ pphetam
quem supra moyses pnunciat qui dixit pphetam
suscitabit vobis deus. Addr̄ autẽ a
nazareth galilee qr̄ ibi conceptus ē et educatus
eo q̄ verbũ congruit xp̄o ut flos campi et ibi ioco
florũ crescet. Non ē siquidem qđ dr̄ hic tabanu
introitus xp̄i q̃ hic ponitur in ierlm fuit ante
quinq̃ dies pasce iudeorũ. Ex quo accipitur
concordia nō solũ in verbis sed etiã in verbis noui
et veteris testamenti et in tpibus. Decima enĩ die
mensis primi agnus q̄ in pasca immolaretur
domũ introduci iussus ē. Et ita et dñs decima
die eiusdẽ mensis ciuitatẽ intrauit et post quinq̃
dies immolatus ē sicut ibidẽ xv die agnus
immolabatur ad vesperam. Secunda pars principalis
circa. Et intrauit ihs in templũ in q̃ diuulgata
eius magnificẽtia confirmatur. Et hoc tribus modis
primo qr̄ auariciam sacerdotũ detestatur
secundo qr̄ zelo domus diuine inflammatur
tertio qr̄ mirabilia operatur ibi. Et accesserunt ad.
De primo dr̄. Et intrauit ihs in templũ dei. Nam
excellentia magnificẽtie et sanctitatis diuulgata
de aliquo confirmatur cum appet in eius opibus
q̄ praua opa detestatur zelo iusticie inflam-
matur et mirabilia operatur. Primo ergo confirmatur eius
magnificẽtia qr̄ auariciam detestatur cũ dr̄
Et intrauit ihs in templũ dei eiciebat omnes
vendentes et ementes de templo. Ad huius ptis euiden-
ciam. Sciendum ē qr̄ preceptum legis moysi
erat ut offerentur animalia diuersa secundũ

diuersitatẽ offerentium et causarũ. Aliqui quidem de
longinquo venientes ad templũ dñi secum
nō poterant portare animalia. Aliqui etiam veni-
entes tunc nō habebant vn̄ emerent. Unde
sacerdotes quomodo auariciã excogitauerunt
ut animalia venderentur in templo vel iuxta
templũ et recepta animalia ab offerentibus
vendebant sacerdotes ipsis q̄ cura vendendi
habebant ut iterum offerri posset ab ea
ementibus. Istos ergo inueniens xp̄s in templo
auariciam detestans sacerdotũ eiecit de
templo vendentes et ementes. Vel aliter quia aliqui
de venientibus nō habebant tunc vn̄ emerent
posuerunt sacerdotes nummularios q̄ pstarent
nō habentibus. Et tamen qr̄ usuras a fratribus
suis nō poterant accipere repperit pro usura
alia genera sua que interpretantur collibia
tũ in eum equaret ut uuas, ficus, pomorũ.
Et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas
auariciam istorũ detestans mensas nummu-
lariorũ et cathedras vendentium columbas
euertit. Non ē autem hoc aliquid morale et aliquid
allegoricum ee considerandum. Morale quod ē quia
iste ingrediens ierlm primo venit ad templũ
dans nobis exemplum scilicet ut quocumque
peruenimus domum dei primo ingrediamur. Deinde
deputatum. Cum considerat Crisostomus sic agit deus
hoc erat proprium boni filii ut ad domum patris
curreret et illi honorem redderet et tu imita-
tor xp̄i factus cum aliquam ingrediaris ciuitatem
primum ad ecclesiam recurre. Sed morale est ut
caueamus quod in templo dei agamus qr̄ si xp̄us
expulit illos q̄ ea q̄ aliquo licita erant
et ad templũ ptinebant faciebant propter aliquam
defensionem qr̄ scilicet erat aliqua circa nego-
tiatio magis eos expellendos iudicauit ē
de ceteris q̄ prophana et noxia operantur et consilia
in ea. Vn̄ Augus. Si erat tales q̄ ad iudi-
nas venerant et q̄ i vendebant q̄ opus
habebant homines in sacrificiis eius tpis. Quid si
ibi ebriosos inueniret si negocia quorũ nō deo
sunt domus dei nō potaciorum debet fieri. Allegori-
cum aũt ē qr̄ sicut tunc deordinatio ipsius consur-
gebat ex auaricia sacerdotum ita et nunc ex
platorũ malicia ipsa depravatur. Vn̄ dr̄
Crisostomus super ex. Tu vides ipsum Christum dedicatum
sic deus congregans qr̄ sacerdotes nō ē sanctum

Rm qd' est e allegoricu e q sic tunc
indicat eos vendetes z emtes i templo
eiciedo d'iponcia ut omnes symoniacos
ab eccia sicut honoibz z bificys indicat
ee pniados Tro sfuna x magfica
q zelo domus diue iflama oi subdi
Et dixt eis scptu e domus mea domus
oro vobit et pu z so z d' Recordati st
vo disci q scptu e zelo do z coed me
Zelo u inste sp detesta opa q indur
agut z q ipremes e ut i loco oro
negocia sctania exerceant i q e timul
tu inqetatis oraconis scd acmates xo
zelo inste dt Domm sua no negoc
si oroibz deputata pu Aug i ia Neo
i oatoio aliqs agat u ad qd' fcm e vnd
z nome accepit Et qm i ligio eccia
stica no ordiat ad lucru tpale s ad
spuale sco q de i ligoe lucru tpalia
secta fur e z latro Et si hc i eccle
fiat domus oro sit spelunca latronus
ppr qd' dt vos u fecistis illa speluncam
latronu Tro sfina magsicencia cusa
q mirabilia opat cu dt Et accesser
ad eu ceci z claudi z sanat eos Non
eni solu verbis s et factis mirabilibz eq
magsicencia approbada erat Eid' ei sed'
prig turbe tibi clabat xc facti ont
Morat at dua adulceda st vm qma
ceci z claudi sana i teplo ex q s
tengi stt q no u in eccia hoies
sanari pnt cui data e ptas ligadi
z soluedi Rm moale e q ceci no sa
nant i teplo u pus expulsis vendi
toribz z eptoribz ac nummulariis ex
q stt q lu grae z vi' uco recape
uiet u expulsis pus negociis z affe
cibz grias ipedietibz q nali ordie
pus e expulsio cp q isusio grae
Huic moali concordat Glo s Caluma
toribz verus pona xc ont ut i hys
facta corlit melius fiat i ill' spuar
s p grias Se z ps pna Videtes at
pncipes sacdotu z scbe mirablia q se
v ou q ex v opibz ludoz psidia
sitatz vbi p ou' ciudedi mu Ro
iudoz audacia z no ciudedi va

cogua Ponetes go cupla ciudedi ma
dt Videtes at pncipes sacdotu z scbe
mirablia q fet z pnos clauates z i
teplo dutes osana fio dd Indigati
st Ecc u videt colunas si modicu
fuerit obliqce acepto supr se gmou
ponde aplus obliqu Sic et pnou
cor p ividia obliqtu si alicu boni vi
opa z fama inltplicari cspexit ad
indigcois qstat vancor z pu cougi
debuit inde accipit mat pcnorad
Vis u mirabilibz z audis pnus clau
tibz u indigri debuit s admuran
Et qui ividia q no pt tolle bo ppr
q nasct audacia prupit q en cui
iudz sco se indoz audacia ei dt Et
dixut Audis qd isti dicut Et bu hc au
dacia e pm s reprhude q patient
pucor voces audiet Eta u no po
tuit opa redargue sco no dicut Qd
e hc qd' fact sanado cecos z claudos
Ez tm dicut sic d lo z ead sig oudi
nobis q h fact s expellido idigs de
teplo z audis qd isti dicut ut hi ponit
Deinde ponit uoi cidedi vo cogua
v aditcua e Et aqu lia vio ividia
mitigat p rom cogua s melius p
subtractoz ei bom ppr qd' ividia
nasa vel p absentacoz psoe cui ivi
det Et hc dup iuncdio vtit esta
ut sanet ividia psidoz po p tpata
rusioz Ro p ppa absentacoz cu addr
Et ill' i lict abiit foras Pones ergo
tpata v rusioz dt Ihs at dixt eis
Vdne scptu e s ps 8 Ex oe isticu
z lactacium pfecisti laude Et attede
ds s q pnco dt qr xc rusioz tpat No
dixt bu facut pui q mi testio p
lubet ih u indet ab eo audie cupie
bad ut dicut eu apcutoz laudis Nc
dt male facut pui pte igdie z
etate Ex vba eua pst q ex testioio
scptiar laude pucoz firmaret Ac si
dicet s Eri sr agt Nucq mea culpa
e q cu tot istos anos laus m debi
porta e Et posito q videar displare
sr clamacde puoz Nc mi si pucos

testes hic voluit in actionibus suis ipsi cos
dicit non sedidit sed in osteria et suplicat
Cum de tibi dixit Venite eos venire ad me
qui spon e ergo etc. Alio autem occasi
one iudie p ipam absenciam vim sedit
Et illud ill' abiit foras ex civitatem i be
thaniam ibique mansit et docebat eos de regno
dei Et hoc e qd dt Crisostomus sup art Malum
hom melius locum dando pt aquis vince qz
iudeo Cla malicia no iffernit finoibus
sed exacta Et io dnus recedens opposita stu
duit ergo iudeo no opposuit Et io ill'
illud abiit foras sed tj ex civitate exiuit
Ubi nos theologi cu xt tate parapost sunt
et ita illi adulatus ut i magna urbe
nullum hospitem qui eu colligeret invenireet
sed in vico parvulo qui vocabatur bethania apud
lazarum i eius sorores habitat Et io addit
ex civitate i bethania mansit In quo innuit
eu suorum vicorum no e gaudere ubi epule
habundat sed ubi sanctitas floret Et quia de
conversaco ad illas pficiebat salutem Ideo
a doctrina no cessavit ipse qd addit Et do
cebat eos de regno dei ut intelligamus no
ipse uenitatem corporis ipsum exiisse de
urbem sed ipse voluntate spiritus ut eu doctrina
no recipiebatur i civitate a scribis et sacer
dotibus in parvo vico capetur a simplicibus
Cum doctrina sua ipse occidere etc. ſtiā qz

H

accesserunt ad ihesum etc. Inno[?]
scribe et pharisei dicentes Magister vo
lumus a signum videre Mathei 12
Videmus i effectibus naturalibus cleres pcedere fru
ctus qualis e disposicio i radice ut si ra
dix disposita sit ad fructus dulces affe
rendos arbor eodem fructificat Et sic
si amara sit disposicio i ea amaros fructus
efficet Et sic e in naturalibus sic e i moralibus
Et sic io sed diversitate i corde qd e radix
humanarum operacionum sequitur diversitas operacionum
Est adtendendum qp si pravitas radicis est
medicabilis et ic corrigitur p immissionem aquarum
liquorum p foraminam arboris i stipite sic ac e
durabilis et nullo modo mutabilis tunc succiditur
Cum ordinez tot sal...v i pntu ewu ad
scribarum et phariseorum malicias congredita cui
dt Accessit etc. Superbia cum e tamquam
mala radix no considerans suas indigtes
et io semper alta petit Cristi vero humilitas tamquam
bona radix semper proponens humilia Divina vero
iusticia tamquam equa statera semper retribuens iusta
Et io i pnti ewo 3 effectus ex triplici ista
radice procedentes describitur Ponit n ewangelista
primo effectum superbie alta petentis In pntu 2o
effectum humilitatis extra utilia proponentis i Cum
turbe aut 3o effectum iusticie equaliter
pmiis retribuentis i Cum aut immundus spiritus exierit
Ponens ergo ewangelista effectum superbie alta
petentis dicit Accesserunt ad ihesum scribe et
pharisei Non studio addiscendi sed aio temptandi
Et quia superbia aliquos mores fallacie
annexos habet ut qui possit optinere qd
cupit Ideo dicunt Magister Non quia velit eu
discipuli sed quia putant adulacione posse
illiciari Volumus a te signum videre no
quodlibet sed de celo sic ait Lucas 8 post Ac si
dicerent ea que a te vidimus hactenus non sunt
celestia sed rogamus ut facias aliquod
signum de celo Ut i more helie ig
ne de celo descendere facias Vel i simili[?] ne
Samuel estivo tempore audiri tonitrua et
fulgura chorusci Et hoc io fecerunt
ut de ill' calumniari possent et clees evect
dam secrete passiones et ccie aeris atti
buere et n virtuti e Non insup e qp semp
sanctitate sunt iudeis signum petere ipse qd
et apud eorum consuetudinem quemadmodum dt
Iudei signa petunt Ita hoc qp qp hi signum
petunt no male faciunt si bono aio
peterent Et dicit male petunt ipso qui
corruptorum pecco sed qp dt Crisostomus adulacione et
irrisione ac malicia insidiante plena
e 2o qp no procedit ex humilitatis fonte
sed ex radice superbie ipse qd alta petit
et io no sufficiunt ei signa que cristus operatur
i terra sanando et sanando turbas et mias
sed petunt signum de celo Secunda parte
pri' ewangelista Cum turbe aut ill' Generacio
mala etc. ubi post effectus humilitatis extra
utilia proponit Et quia 3 deferens caus
i eis de quo loquebatur scilicet simulacionem i interrogacione
superbie i petendo et ingratitudinem i no
considerando beneficia Ideo hic tria facit Primo
indignacionem eorum simulacionem dicens Generacio ma

Rº dat exm humil' cor petitoi i' Et sig
no dab Rº gmat simpl' cor tusgre
ssioi cu addt Vi nini te Indignato ergo
ista scrbar z phrisor sitari dt Gnaº
mala z adultera signm qrit Mala in
leg' s' date trasgressioe Adultera i' omni
vi desere Qui n' mitr ilniquo viru
sm z adherens alti e adultera Ita pitius
iudeor vei di cultu ilnuquo z p ydola
tra defluens ad flor dor cultura adul
tera gna fuit Vo s' Crist q qui iudei
xº gnetaban cis manifeste redebat
Tn at adulatoie eid loqban idignban
z gnetabant cisd demitans ex hc q no
erat subiectus aliam istaru passionm sci
ut n' imeyo u' adulacoibz Non eni
sbiectus erat adulaoi ut ex ipa mol
lerie a trahet adgsentiendu adulatibz
In gronyo z imeyo ei no tbalat s'
minq redebat oub se no hns passiobz
turbai Rº dat exm humil' cor supbe
petitoi d Et signm no dab ei ni signm
yone pphe vn Beda Signm eis tbut
no d'ce qd' idigni erat vide sed de
psundo infin signm sz mortus cos non
dum t' passioe no gtuf Et s' q babrq
dt desa' at spm sam signm d'ce dedt
qbz fonis i mote etne ba gloriaz
sigra ondat poqa vaut i celu sblena
tz ondt Est at hc signm sicut fuit
yonas i vetre ceti ibz diebz z tribz
noctibz Ita ct fil hot i corde tre ibz
diebz z ibz noctibz Jonas n' devoratz
a pisce fuit i eius ventre ibz diebz et
ibz noctibz Sic z istis i sepulcro accipic
p synodochen totu p pte vt die venis
cu sua nocte pcedeti die sabbti totu
cu sua nocte pcedt dici vo dnice pte
cu sua nocte pcedeti Rº mat simpl
cu cor trasgressioi cu dt Vi niniuite
surget i iudiº Ad cuius evidetia Sciem
q duplx e remedium q petm Vnu e
busiau pnie q ia gmissu Rm e busi
au doctinalis sapie q ia gmittendu
ut p pnia petm deleat p sapiam
vo petm caute Cristus at doctina sua
sic diffundebat iudeis ut pniaz pdicaret

sic p3 i pusu exd aqt z aqr i et sapia
docet Q3 d' istoru busiaoru vtruq ingrati
pniaz age gtepscet z sapie no acco
modauerunt auditu Et ideo sic ingrati
dui redarguuntur z 2x simplicium trasgress
oru cor gmutit Pm e ppr ingratitudie
pnie pdicate cu dt Vi nini te surget
i iudiº Niniuite n' pa exitu iome de
vetre pisci huit gscenta st veltitate
q pdicante ipo ad pniaz gusi st a
via sua mala Judi at no pq x' i sur
reor Vi g° nini te surget i i'sui oc
vmoq z iimuor cu gnatoe ista et
gdepnabt ea No qnd' ptate iudica
s' gparaoe meliori facti qz sz ipi pdi
cante iona gusi st Et hc e qd' dt qa
pniaz egut ad pdioz iome Judi aute
nolebat pniaz age xº pdicate q tu
menor q iona q ex ipe via pnie
plq patebat Vn sc Et ecce plq q io
na h' Et s' leo z beilhe i pmi e adi
bn loci ut itelligas h' i i pnicari e
aqms menor q yonas Et bu dani e
q vi niniute gdepnabt iudos gpaoe
melior facti qz ipe tm ibus diebz
pdicat z isti credidut Judi at i pim
crede noluert q ibz anis pdicat et
doctina suaz signis z pdigys afirmat qd'
yonas no fet Non cet q iudican ad pnis
e ibz mos Rm e exsecacoe sulacois
sue z istud datu e xº hoi D' qº dau e
no i pat oine iudiau det fi' vl' illo
Det ei ptate iudiau face qz fil hol e
Rm e iudiciu gpbaco z hc datu est
aplis z aplis vm s D' qº dau e Sedebt
s' sedes 12 iudicato 12 ibz isrl' aqt sq
Rm e iudiciu gparaos sic qu dqs gpa
coe alicq iudica tal' ul' tal' z ille iudim
gpetit omi meliq agent D' qº h' dicit
Vi nini te Rm iudiciu e ppr ignorantiae
sapie dnolgate cu dr Regina aust' n'
pa regina ipa d'oriente venies i lugz
regim aspeas trasiut maras multas fet
expesas mult sc piuul' exposiut ut po
sset pvenire z audire sapiaz salol Et qz
ta studiosa fuit ut vm hoies audiret
cu qº d' herbis z planes sapir confit e

possi· surget i iudi° cu gñacoe ista
q sapiaz no hois tm s3 di hois · non
sapiaz etnā s3 celestē · no loge distat
doctor s3 int eos gusantl z castella ac
vicullos pambulatl audie no volut Et
hr ē qp dt Regia aust surgz i iudi° cu
gñacoe ista z ɔdenabt eā qz vet de
finibz tre audie sapiā salōl Et ecce
plusqz salon hi · Se z ps vi Cum
inmūdo spus exii q voit effes insti
equa y nūl retbuentl hnic ɔtinu
acoi ɔsonat Glo sr hnc locū dicens
vos no estl sileo inimicl l regie austri
q me pdicante pnīaz no pcitistl z me
docēte sapiaz no didicistl · Cz estl sileo
hoi a q° dya° exclusus um i eu igde
ynt demum mgtitudis · In hac pte
oñt dupeci effcm insti eqr i sbnetl
p° pmitto° mgtīi d'busfcus a deōib3
molestai cu dt Cu inmda spus exeit
g° iude° hoib3 credētib3 xᵐ de ipalib3
sollicitudi i lldᵉ eo loq Cūtu ad pmm
pot p° sollicitudiez spiritm malignoz
i mqreu° cu dt Cu imda sps g° suba
lnitez i deapie° cu addt Tnc ait pnītar
g° ipoz prisitate i possidē° cu sbnngit
Et mgissi hab · Ponce go sollicitu mez
i mqreu° dt Cu imda sps exeit ab
hoie abulat p loca aida qrit reqem
z no ivet Immdus sps dr qz mentes
iudis mqnat z mqnates ɔtinu con
tmat Iste exit ab hoie qn p veraz
pnīaz mede petoz expellīt s3 tnc
abulat sez ivenendo z qrēo qz devoet
Cz abtare eu p loca aida z° pt exp
pom Vno° s3 Remigl ut p loca arida
intelligat arida gentiu ab oi humore
salutarm aquarl hc ē sciā scripturarl
z spualiū bonoz ifusioe a scō aliena
s3 no potuit dyas i cordib3 gentiu yc
tuū req'ez ivenire qā xᵒ appnte p fide
expulsus ē Alio° expo° s3 Raba · ut p loca
aida itelligat mētes iuste q a molline
flux9 indi aliene st Et has mētes dya°
explorās ɔmt ut suos i gressū figat
p aliquas suggestioes s3 i eis reqez non
ivet qz ipi dya° aditu p ɔsns u pbent

Allegorice at sr Aug sr illud expoit
hūc passū ut h p loca aida itelligat
ouis gentes pt iudeos g° pos sbalt
i deapie° cu addt Tnc dt Reuitar i
dom mea vn exim Et h passus pt
expom lra' dictū ēē d' iudeis sic z
ɔstm ɔcludit Sic ⁊ ɔit z gñae huic
pessie Vaz ab ipis iudeis p legl susce
ꝑtoz imūdus spus exinit · s3 ypt eius de
legl tūsgressioez dya9 ad ipos ē revs
sus ad domū qz pnus habitauat Et re
ivenit eā vacuitate ab opib3 bois scop
ꝑcimoniar mūdatā z sitatl opacoib3
p vpocrsim ornata Alio° expo° qua
moālit' d' unoqz hoie q aliqu ēgt pnīa
z post relabr i petm qz dya9 i eūm
domū suā p'ore reqres dt Reuitar i
do · m · v · ex Mea qde fuit z hitaui
i ea p'ro diuuate Exmi at ab ea peta
expulsus Ad qua veiens si ivet ea
vacuitate a bois opib3 p neglige'a
scopl mūdata p pnīaz qz ptes s'
qz queda scope expulsie viciozi
ornata silatl ɔtutib3 Tnc vadt p
sollicitudiez instigacoez z assumit · 7 · alios
spus neqores se i septe vicia oppōta
septe ɔtutib9 z · 7 · dois s · sā hucia
sp coitez septe silacoes ptendetes
spez sitatl ad coopiendū iiqtl Cite z
sā pnītas i possidē° z mgissi hitat
i sā i mēte hōl dya° ɔsensu i petm
ɔsenciētl Et sunt nouissa hōl illiz
peyoā p'oib3 · qz difficilior eit pea
petoz possioz sic z culpa g'uior rōe
mgtitudis aucere Non ad euidenciā
h9 qp dt Et assumit · 7 · alios spūs neqores
se ep coñ · 7 · dea s · sā · 7 · st spus neqz
q aliqu sunt neqores p alios malud ad
inctū Spus n · bonus hr domū p'm
sā sapiaz cui opponit malus sps insi
piencie q peyor sit si adiungat sibi
silacio sapie g9 sps bon ē sps itellc
cui oppoz malus sps stultie · q peyor
sit si sibi adiungat silacio discipline
g9 bon sps ē ɔsiliu cui oppo° malus spūs
i prudencie · q peyor sit si sibi adiungat
silā° pudencie g9 bon sps ē fortitudis

Cui oppo^r sps ibecillit^s et inconstantie q^i peior fit si addat^r firm^a solacio. Vnus bonus spiritus est sps scie cui oppo^r malus sps ignorantie et h^i peior efficit^r si sibi adiungat^r solacio agricio virtutis. Vnus bonus sps est pietatis cui opp^r sps impietatis qui peior efficit^r si sibi adiungat^r solacio clemencie. Vnus bonus sps est timoris dni cui oppo^r spiritus temeritatis q^i peior efficit^r si adiungat^r dolus ficte religionis. Oportet ergo dicitur Et fiunt novissima hois illius peiora prioribus quia si labat^r in priora peccata sp p solacioe suas iniquitates intr^r palliare et timendo sibi aliquas spes bone vite quia hanc cum casu. Veniet aliquis. Vel hoc q^i relabit^r in peccatum sit in peiori statu quam erat prius sic nunquam ageret penitentiam. Et vi^r quod non quia poterat esse po^o in mltis peccatis mortalibus quam tamen spiritualibus quam carnalibus et post peractam penitentiam pt eadem in unum peccatum quod sit leve dicitur sed ergo non erit ita in malo statu sicut quando hebat omnia illa peccata sil^r Conveni dicitur in textu Et fiunt novissima hois illius peiora prioribus. Ad hoc est dicendum duo quare hoc readmit sp revertit^r in statum peiore. Vnum ex parte iusticie in se et ex parte iudicis iuste iudicantis. Ex parte quidem iusticie in se quia iusticia requirit hoc ut q^i offendit contra plura in quibus obligatus est non offendere plus peccat quam q^i contra paucioris obligationes offendit. Sed ille cui dimissa sunt peccata obligatus est deo una quam obligatione ad non offendendum vltra quam obligatus est tot obligationibus specialibus ad non offendendum quot sunt ei peccata dimissa alias non esset debitor deo pro quolibet peccato sibi dimisso ergo peccando tanto plus offendit quanto plus est deo obligatus. Et readmias faciendo nova offensa addit peccatis prioribus nova culpam et sic cum hoc offendit contra tot obligationes quot sunt ei peccata dimissa. Ex parte etiam iudicis iuste iudicantis hoc propterea iustus iudex plus imputat transgressionem plus obligato non transgredi quam transgressioni minus obligato. Sed illi cui sunt plura dimissa sunt peccata plus est obligatus non transgredi ergo plus sibi imputatur si transgreditur. Cum ergo unus et idem hoc cum lapsum in peccatum unum esset

obligatus non transgredi quam prius quam sibi sunt peccata dimissa per dimissionem eorum peccat satis amplius contra id ad quod fuerat obligatus et per quens contra peccat. Ad tercium contra partem ex dictis tercium quod licet quantum ad genus et ad numerum peccatorum possit reputari levius eius peccatum tamen ex aut ingratitudinis aggravantis magis imputatur. Ruitum ad verbum vides hic q^i credunt nomen per temporalibus sollicitari. Vbi primo potest solluin ne putum cum lim nomen quenon cum dicitur Adhuc eo loquente id est occupato predicationis ministerio Ecce mater eius et fratres foris quaerebant stabant foris quaerentes loqui ei. Non quidem eadem affectu mater et fratres hoc requirebat quod mater ameute et teneritudine maternali fratres autem cautela temporali quod cum audierent nomen tot mirabilia operari voluerunt de eius operibus gloriari et ex hoc ostendebat se eundem velle cognatos suos et ei sic cognati loqui. Sed quoniam non decet quod sit male operantis sancta adiungere. Dixit ad ei quidam non studio mittendi sed alio de inde. Vnde Glossa dicitur studiose ad explorandum utrum spirituali opere cum carne preferret propter quod se nosse dissimulat suos parentes dicens Ecce mater etc. Sed q^i venit facere voluntatem patris celestis non despiciat matrem nec contemptus parentes sed spiritualia temporalibus preferens extendit manum in eos q^i sps sancti sequebantur instinctum dicens Ecce est mater mea et qui sunt fratres mei. Cum interrogatur vides dns etiam quod fecit voluntatem patris mei q^i in celis est ipse meus frater et mater est.

Feria sexte Invocavit

Erat dies festus iudeorum et ascendit ihs ierusalem etc. Sed vides in regimine domus quod dns familie si sapiens est nunquam dimittit eam sine recta ordinatione providens defectibus prout exigit eorum indigentia. Sic deus q^i clericos omnes in hoc mundo sic possidet quasi dns sub^r suos in domo semper providet aliqua remedia contra corporales hominum defectus et racio hoc patet de subvencionibus factis filiis Israel in deserto quibus deficiente naturali subsidio spirituali providencia sustentabantur per manna et aquam de petra eductam et multa alia est manifestum. Et sic de suis corporalibus semper providet aliquid remedium sic etiam defectibus mentis. Vita quod aliquis per satisfaciat aliquis per fide primi aliquis per confessionem et aliis modos

ta pcto origīali q̄ʒ actuali ī medīū
adivet clemēcia dīuīa hīc ē ꝯcessa
tibʒ ī medys q̄ dīuīts ꝯmissa erāt ꝛ
exhibitā corpalibʒ ꝛ spūalibʒ defāibʒ
deq̄ ī vno salūa ʳᵉ mō vtrq̄ ī ue ᵐ
excellētissīe ībuēs ī eq opibʒ saūtes
aīaꝝ ꝛ corpm declāt Et qꝛ ī medio
vno cessante ālᵈ apposuit ꝯ̄o cōntra
Iohēs oīᵒ ꝯplet ꝛeme ᵐ saūtl qd' per
xp̄m factū ē qt̄ᵒ successit ī ue ᵒ quod
cēat aū eq aduētū q̄ d'fuīt pcti hoc
īsinuat vndēᵒ quo busīam qᵒ īsta
saua ᵗ īsīmos stāti successit busiᵒ p
qd' aū ei aduētū saūᵗ ꝯfēbā aīaꝝ
Et hᶜ ī pn̄ti eīo ꝯ̄ īn qᵒ pōᵗ tal' ordo
qꝛ oūᵉ quo dīuīa pudēᵃ hoī lapso
subveīt corlt ꝛ spūaʳ ꝯᵒ creatūaꝝ
opatōe cū dᵗ Erat dies ꝛᵒ cātor ī m
cāreōe ꝯdescendēᵒ ī firis cū addᵗ Erat
at qda hō ꝛᵒ ī vidoꝝ detractōe ꝛ mal'
bu vteuᵒ cū adiūgᵗ Erat at sabbtm
Naz deq vtiᵗ quiq; alys ēatū ī ad alioꝝ
salute āqū hᶜ fiᵗ p scrp āqūd vēo
ocasiōʳ hᶜ fiᵗ p malos clucᵉ bō
d' malis ꝯ̄ bu dēm ē āqū eq pudēcia
hoī salute opatᵉ cīcaʳ opaᵒe sua īcāz
nōe ꝛ maloꝝ d'tractōe Sz attēdēᵃ sue
ꝯ̄u qᵒ deq vtiᵗ ope cātūe ad hoī vtiᵗˢ
sa saluaʳ l actōloa ꝯdicō īfirmācōm
dispōcio ꝛ ipīq cātūe opaᵒ ꝯᵒ gᵒ p
muta ᵉ saluaʳ l acto cū dᵉ Erat at dies
festq iudeoꝝ ī penth ꝛ asiaᵗ ī u tias
Et hᶜ ꝯpt tū ꝯᵒ ut cū iudeis dies festos
ī lege puocatos celebrās ꝯsīnz lege
ut boīz nᶜ ei vidaᵗ ꝯrig ꝛᵒ ut diebʒ
ill' qbʒ mltᵈᵒ maioꝝ ꝯgrcībʒ ꝛ maxīe
simpliciū q̄ faciles erāt ad cdēdū ipos
p miacla ꝛ doctīa attrhēt ꝛᵒ ut huīᵒ
mō qūsāq cū eis p benigntez ꝯūsāᵒ
sue eo facilq īclaret ad boni Cōsuet
u faciliaʳ ꝯūsāᵒ mltū pdēe ut aliq
ad aliq īclīne moīta ꝯ̄o diq cū aliqs
u tias ꝯscēdᵗ Sed d' ꝯdōe loca ī qᵒ fit
sanitas vnsīo creatē cū sᵉ Est aut
ītīs ꝯbatica pisciā quᵒ portīcōs hūs
Nūbī ad lrale sesu Sciēdū q̄ ī u tias
ē qda collecō aqūꝝ q̄ dicebatᵘ piscina

q̄ ad hᶜ deseruiebat ut cōpa pecudū offerēᵈᵃ
ī sacrīᵒ abluerēᵗ ꝯ̄o vōtᵗ ꝯbatica ī pecual
qꝛ id' ē ꝯbatoū ī ebreo qd' pecq sū ouis
ī l'ro hᶜ hebat at cīca sē v ordīes pōticū
Sbdᵉ ꝛᵒ īfirmoꝝ ꝯdōe cū addᵗ ī hiꝯ
iacebʒ mltᵈᵒ māgū lāguēcm cecoꝝ
claudoꝝ aridoꝝ exp'tācm aq̄ motū Et
ī hᶜ dupʳ dispōcio ipoꝝ ondᵗ Vna cor
palis q̄ ꝯsistit ī defectu lūīs visualis
ꝛ h' cecoꝝ vl' ī defcū vītus motīe ꝛ h'
ē claudoꝝ vl' ī defectu hūidi vital' ꝛ h'
aridoꝝ Alia ꝯdᵒ mētal' q̄ ꝯsistit ī nāli
desidio ꝯpē sanitatꝭ ꝯ̄o dī Exp'tācm
aq̄ motū Nullq n ē ita paciēs qui d'
sidēt ꝯpāz sanitatē Et iō mētal' ꝯdēō
oībʒ paciētᵖ ē desidīū sāitᵖ Sed ꝯm
sa creatūaꝝ salutarīꝭ opaᵒ cū dī Angᵃ
dūi ꝯ tpē descendebʒ ī piscīā ꝛ moue
baᵗ aq̄ ꝛ q̄ pōr descendebʒ ī piscīā pᵒ
motōz aq̄ sanq fiebat a q̄ cūq; d'tīebaᵗ
īfirmitte Vbi saūq q̄ āqūi p opatōne
vniq creature bq deq effetū sanitᵖ
hūāne opaᵗ corpaʳ ut pꝫ p illū qui
ad locōz aq̄ ī natatoīa siloe visum
īcepit Aliqū at p ꝯsensū plurīū
opatōm creatūaꝝ ꝛ hᶜ mō ē ꝯpōto
q̄ ꝯūit hᶜ opq anᵍˡ descendēt ꝯ̄ mōtio
cīo aq̄ ꝛ descēsus īfirmi Et hᶜ ꝯtīnet
freq ē ut q̄ hō ex corle ꝛ spūali nāa
ꝯpoitq ē eiq sanitas p opq creatūe
spūalis sāngli ꝛ corpal' sz aq̄ cause
Sz qꝛ ꝯpcās hoīs ē libē agē qui t'sp
agit ut hō iō ꝯūit ꝯgēnt eq opaᵒ
cū pdictꝭ ut sz ipē descendēt ī piscīā
Sz ꝯrēt āqs vū hebat aq̄ ī ut
mota ab anlᵒ sanaēt ī firmitas corlᵉ
Dd' q̄ huīᵒ hᶜ sīnaʳ ī figurā q̄ scdibʒ
sanitatē spūalē p aīāꝝ baplez fiēda
Sic n nō deuenitᵘ ad opa difficilia
fāciᵗ pagēda n ex aq̄ assuefactōe p
quā opaᵒ rēddᵗ ꝯpāuo nālis Cōsue
tudo n ē altā nā Ad cdēdū at ea q̄ sᵉ
sᵉ huāz rōez hō nō facīʳ īclīatᵉ nisi
ex āqbʒ vsibʒ asuefcīo Cz at hō cdat
paāō bapᵗ oīa pcta dīmi ꝯ̄sēdit
dictaꝝ rōē nāl' ꝯ iō sūt q̄ mō hoīez
asuefīᵉ ad cdēdū posse sīᵉ ꝯsidaūᵒ q̄

aq recipiebat virtute celitus sam tis
finaede p descensu aurᵃ. ex q figurabat
sacrm bapi. Vnde sic h' pua aq relicta
no sanat s3 descendete aurlo i ea ita
ut sola aq suffit ad bapm sn assistē
s. sa Et sicut h' requi ipius descensus
misim i aqa p se ip l' p imissioz alteis
ita i bap° requit ⁊ asensus fidi ppe i adu
lto ul' puti putatiuo i paruulo bap sa
h ex intencōe Ecclie Moralit Ascēdeta
ibm ul'as id ē p inspiaco visitat aias
inveit piscina pbatica i medicinal'
pina in q lauanda ē aia q̄ seipam tot
offic Sic lauaba i bestiaz corpa i
sacrifi offenda Et h hic ⁊ porticus p
q̄s intelligut ⁊ sensus in q̄bq iacet
mlti do lagwentu p defectum opacoīn
q̄ a ⁊ sensib3 egrediunt Et ista mlta do
vl' p'tat i ctib3 opacoib3 p h' q viatur
a passioib3 ut ab ia anaī ⁊ cupisce
⁊ hy dic lagwōi Vl' ptat p egra
vitat i opando ⁊ isti dic ceci Vl' p'tat
p defcm rādis i intecōe ⁊ hy dic
claudi Vnde sic claudy p defectum virtutis
motiue defoment gradi ex pte dextra
⁊ sinistra ita q̄ pua intēcōe opa quia
sensim obliqt claudy ē i affectu Vel
p'tat i ctib3 opacoib3 p defcm gr̄e
quia i'sonnt ⁊ isti dic aidi sep caret
huore gr̄e Et qm ille ē q̄ a natali
ratu ne velit male agē q̄s male
egit nō inclinat ad male acconnd
ōceptos hō nalis inclinaco ē ad puaz
d' petus Et hc fit i h' q d' Expositum
aq motu Vlteis q sc'us angel' aia
ē pmas i sponsac petoib3 q̄ acepta
aia sit i quad cumocōe p ip cumocōm
si aia sc iungat i pmaz ut pfecte
cterat asiteat ⁊ satisfaciat sana sit
a quocuq detinea pcto hō sbd' cōta
i figura h's Aul al dm us i A q̄cuz ⁊c
Vel sic mlti do lagwentu i ⁊ porticib3
sigt mlti ncz p'enun ⁊ sengb3 ⁊ ista
dic lagwōi ceci claudi ⁊ aridi Lag
wentes ei vouit q passioib3 subiacent
passioib3 dico ire isti cupie ⁊ hoi
aleq n passios sc ada infimtes qb3

aia lagwet Ceci at vouit q̄ spuale
uota puati sc Et bn tal' creatio
sc lagwōz passionum q qbz aia sb
dita passioib3 i vitat cgitōe recatur
ypr qd bn dt Boe. d' csol' Tu q si vis
vm cnē cernere ico Carpe calle grau
pelle spē3 fugato vc dolor ass't nubi
la mes vbi h' reguat h' ē i ceccitas
d' q dr pb Empecad't igms ie gaupic ⁊
auaicie ⁊ no vidut sole iustic clai te
virtutis Claudi sc ille q̄ i suis affectib3 de
puat vt ul' tiore male hiuliate vl'
amoē male inflamate recte gressus
pdat Et bn claudi senut lagwōs
⁊ cecos q quicq passioib3 subiat ⁊ vi
cgitōe puat seq q i affctib3 obliqs
sit Et qm cnē tal' ē huore gr̄e caret
hō adiugit q erat q̄da aidi q̄ sa gre
carebat huore q̄s omo p p penite
sanat Et q̄rit aliqs vtz p cfessionem
puale cnē vete cōtōe oia pcta tam
morlia q veialia deleat Vr q no q
offensa ē infinita go ē dz iude aliqd
infinitu si debeat expelli Vnde finitu no hz
poam sc infinitu Et pina sacmetal'
ē finita go no pt expelle culpā q̄ ē
infinita Com po dm cfitebor adūsū
me iniusti mea dne ⁊ tu remisisti impietatem.
Dd' q in pina sacmetali ad q cnriut
cfessio cōtōe ⁊ absoluco oia pcta tam
morlia q veialia dittu si ho accedat
⁊ recipiat ea eo mo quo dz Vnde pz tpr
q i cli pina cū sit sacmetu noue legs
ifundit gra gratu faciens s3 ista sufficit
ad expulsioz oīs pcti go ⁊ pina sit
2ᵒ pctm cmissu fuit eo q voluntas
se auertit a deo cuiusa ē mō idebito
ad creatura Et i pina si sit pfcta est
motus cōrius cformās voluntez hois
dnie volutt ergo si i contro ad tantas
potuit poue hoiz i statu i q° a dō de
testacts mltc mags i contro ⁊ cforsitas
pt hoiz poue i statu i q° dō grat fit ⁊
acceptus 3° cameri plene cfitet in
vigit se mtra mitu pa cd' p i q fida
oīs satisfacto Et ista pa ē sufficiens p
petis totis indi go illa pina code mo

Et p3 ad argu^tu illa offensa sit iffita
tn qr pma funda^r si iuito ifinito z io
pt ei ronde z ee satisfactoria p culpa
ifinita Se^a z ss pu^l Erat at i qda ho
38 a i sin q ou^r quo diua pvide^a sub
venit defectiby uris cator(um) medicatore
Et cu hic 2^or pont ^p^m e infirmitatis
diuturnitas cu d^r Erat at i 2^m sal^i uri
benign^o cu add^r hinc cu vidi 3^m e defectus
naalis auxiliy ubi dr at lago 4^m e effectus
spualis bnficy cu d^r dt ei ic Surge Et
bn consideret s h q^o Ubi ei e qntitas
infirmi^ti i egroto benignitas i medico z
ubi deficit nale auxi^m supplet spuale
bnficiu Ponet g^o eru^a qntitate z diut^e
nitate infirm^ti d^t Erat at i ho 38 an
nos hns i infirm^te sua 34 n tantu
tps i infirm^te sua hebat sa^t ad aggua
cos morbi sed aug^m eid ihc sit^u qr in
duoby anis a xpi q e psec^o in us dfiacky
Deide po^r benignitas exo pte salua^tis
cu d^r hinc g^o cu vidisst ic s. ta octo pec^ti
q3 octo corps z qmiss qr ia multu tps
hnet s i infirm^te no solu i etate Ex
q^o duo insinuat^r pmu e nale dsidi^m
recuperande sani^t qr cu ipotes esset
migi i aqua qr tn auida salut^t expectabat
si quo mo sanai potuisst 2^m e pacia
eo qr cu tpe statuto au^lo descedet 38
anis expectauit hic descensu Et ut hac
paciaz esta oudet dixit uis sanus fi Ne
cu s Crist h qrit ut discat qr supfluum
hc eet s ut oudet eis paciaz qr 38 au^s
hns p vniuqueq cipi abegtudie expec
tans assidebat z no discedebat Deint
ce h diu interoga^o no d igcaca s de
benignitate ut oudat se pmpcioz ad bn
ficia qferenda uolentib qm sint capaces
audi d hndo 3° po^r defectus nal auxi
ly cu adiunxit qnt ei languidus s. non
turbatus d interogacoe s exultatus p
duocoe z io masuete rndz dicens due
Et ut petat latent auxi^m adiung^t de
fcu d hoies no heo ut cu tbata fuerit
aq mittat me i piscinaz Du n veio ego
alius an me descendit Ex hic p3 qr qtingit
xpm tpe hoz tm z io sun dfcu tpe hoi

vnde q ad mittedu se i piscinaz qualat
d due hoz n heo 4° add^r effcs spual
bnficy cu d^t dt ei ic Surge tolle lectu
tuu z abula i dom tua Vn Crisi Crisi
oudt ubi ptate qr q p hoz ipm i aqua
mittente fiei opiaba^r Adu^tedu e qr s
Aug cst tn d^t Surge tolle lectu tu
z abula Enoz p^m no e ipm facede
s opaco sani^t Alia duo ad duo precepta
ptinet Tolle lectu t ad s duo tn dm
bla ad dilecoz di ad que solu sit ad
fine vlti^m deo ablaie Iste itaqz ho
p 38 anos infirm^ti deficiebat a xpl m
duoby ex q^o fuit cu languor s p additiocz
duoz precep^u pret^t ad xpl i q^o sanat^r
sz p pctoz dispoz z obuz preptoz qr
qd subd^t eru^a Et stati sanus fcs e ho
z tulit gbatu suu z ablaby Non e s
Crist qr est sanato precp^t tolle lectu
z ablare ut emdes fiet opa^o sani^t
qr sic gnut^r pus infirmi no poss lectu
portae n psee fuisset mbra qsolida
Vn sic d^t Crist Prius dine sapie supa
habuda^az no solu sanat s eci lectu
portae iubz ut credibile facet mira
clm z ug existimaret fantasticu ee qd
fcm e Non n n essie z vehent qpacta
ecent mbra lectu fee n posset Non
qr i hc qr d^t Et stati sanus fcs e homo
Innui^r qr hc fuit spuale bnficiu ut
dcm e i dispoe Nam s Bed inter int
sanacoz dm z q a medic^t insti^r distat
Na sana^o dm voce iubet^t stati iple^r
Illa vo q a medic^t fit p multa itvalla
tpm iplet^r Moral^r at qcunado cu mo
rali^te pcedet^t ptl h ho q z uig xpl
anos hl^s i infirm^te s^t illu q p defcu
duoz preptoz qritat^t sz ups ucu dei z
pxi languidus i pict^t a xpo ex q^o defcu
reddi^r ipotes d se z p se descede i pei
te^az z sit indigus Et mutl boz hom
ad pmitz adduca^r si tn interogatis d
salute sua suos defcus qfiteat z acce
pto precepto d dilige^e pximo z do obedie
rouet^r stati sana^r Vnd Glo inter Sur
ge a vicys z no solu lectae d tua erec
tioe Et tolle eci lectu tuu id e cacd

sollicatus esto de priori salute et ambula de virtute in virtutem vel ambula scilicet ad deum ad quem iter agis. Et bene dicit tolle grabatum tuum ac si diceret scilicet eum. Cum eo enim languidus portabat te per tempus tuum nunc autem quasi sanus eum fer porta per penitentiam. Beda. Aliud est dicere surge et ambula nisi a torpore et ignavia in qua prius iacebas exurge et in bonis operibus proficere stude. Tolle grabatum tuum id est proximum a quo portatus es et nunc patienter tolleas. Gal. vi. Et proximus eius. Erat autem sabbatum in die illo. In qua omnibus bonum quod deus elicit de malorum invidorum detractione. Ad cuius evidentiam notandum est quod sicut malicia opponitur virtuti ita effectus malicie effectui virtutis. Invidia igitur quia malicia que est de bono alterius murmurat in morte quia virtus est bonificante gaudet et de murmuratione excusat. Deinde invidia ut infamare possit benefaciente maliciose interrogat in morte vero hic nunc ut sinceram gratiam illustret. Et ideo in hac parte post quam invidia murmurante cum dicit Erat autem sabbatum in morte excusante cum addit Et vero malicia interrogante cum adiungit Interrogaverunt ergo eum. Quarto gratiam innocentiam illustrante cum concludit Is autem. Ponit ergo circa primum phariseos per invidiam murmurantes et premittit occasionem dicens Erat autem sabbatum in die illo. In quo scilicet a servili opere penitus cessandum erat ostendentes ergo iudei zelatores se esse observationis huius precepti dicunt ei qui sanus fuerat effectus Sabbatum est non licet tibi tollere grabatum tuum ac si esset murmurantes dicunt quod sanitas offendenda sit in sabbato tamen opus non est spatium quia hoc non licet. Et non dixisset Iesus non licet sabbato curare audire timebat quod alias audierat. Si ovis vestra in puteum ceciderit nonne extrahit illud in die sabbati. Iam non sic ausi murmurare contra salutem collatam sed contra opus spatium murmurat. Deinde post in morte excusans quod auctorem salutis obiciebat calumniatoribus dicens Qui me sanum fecit ille mihi dixit Tolle grabatum tuum et ambula. Unde Augustinus: Quare non acciperem iussionem eius a quo acceperam sanitatem. Advertendum est quod divina gratia debito modo accepta hoc efficit in anima ut accepta dona non calumpniantur sed ad dei gloriam manifestent et ex hoc ei obtemperando per quem salutem adepti sunt. Unde Crisostomus. Et si calumpniari vellet potuit dicere si crimen est quod factum accusate eum qui iussit et deponam lectum et curatorem utique occultasset. Et rei facere bene eos esse quod sabbatum solvere sic et ipsum curatorem ostendebat sed neque hic occultat neque veniam petit sed clara voce beneficium est confessus. Deinde tertio in sua maliciosa interrogatio interrogant ergo eum Quis est ille homo qui dixit tibi Tolle grabatum tuum et ambula. Et attende in hoc malignitatem quia non quaerunt quis sit qui eum sanavit quod tamen confessus est sed solum secundum Crisostomum in medium producunt id quod transgressionem existimabant scilicet Quis est ille homo qui dixit tibi surge. Glosa Non quaerunt quis hic est malignitatem ex invidia ut bona alterius occultando obiciant ea que possint increpari. Illos post gratiam innocentiam illustras cum addit Is autem qui sanus fuerat effectus etc. Ubi quattuor modis eius innocentiam illustrat. Primo ut simpliciter testimonium ferat de salvatore suo ignorans quis sit. Et hoc est quod dicit circa primum Is autem qui sanus factus fuerat nesciebat quis esset scilicet determinate quis sanasset eum. Ut ergo eo absente qui sanaverat testimonium daret Iesus declinavit a turba constituta in loco. Secundo illustratur ut deo gratias agat. Ideo addit Postea invenit eum Iesus in templo. Inveni enim non prius in porticu iacebat ob infirmitatem in templo invenitur ob gratias referendas. Ideo primo invenit eum ille in templo. Tertio illustratur ut caveat a peccatis futuris cum dicit Ecce sanus factus es iam noli peccare ne deterius aliquid tibi contingat. In quo innuit infirmitatem illam ob suorum demeritum peccatorum accidisse. Unde Glosa Innuit quia propter peccatum languebat sed ipse Iesus illum ita munivit sicut exterius sanavit. Unde premonuit ne iterum peccaret quia gravius veniret. Quarto illustratur ut proximos peccantes et proximos opera divina ostendat. Cum dicit Abiit ille homo et nunciavit iudeis quia ille esset qui fecit eum sanum. Unde Augustinus Nunc autem ille postquam vidit Iesum et cognovit eum auctorem salutis sue non fuit pigrum in evangelio quem vidit. Unde abiit ille homo et nunciavit iudeis quia ille erat qui fecit eum sanum. Et potest adverti quia hoc dicit non ad calumpniandum quia non dixit iudeis Iesus est qui mihi dixit tolle lectum tuum sed solum sanum me fecit. Unde Crisostomus Si non derelinquere vellet sanitatem

tacet transgressiones dixisset s hoc non fecit
No n dixit Cuius ie e q dixit in Tolle
grabatum t qd videbat indeis crimen ee Sed
dixit Qui me sanum fecit Mora advertend
etiam neqz ad merito sem p autem i pss
ca n est ad salutorem verbum sanatur
plagis primus qua nec quoniam inveniet
vel est deo insaniente sana a languoribus
spiritualibus q non pmaet int virtutes
Ve g ill' q vim te pacis i lecta discordias
z integra vl' seiant l' seant Vnde Aug
sup hoc verbo dimissis pt virtutes suis sal
uari non pt Ve g ill' q oderit virtute
z pte b' faciunt i hoibus R° non etiam iste
sanatus xpm ggnuit i teplo ex quo datur
q i tumultibus z turbis negociorum auctor
z largitor bonorum difficile cognoscitur In
teplo at ubi orois e locus cognosci pt Vn
Glo z accip ab Aug In bra positus non
agnot rpm s pq i teplo In q° docemur
ut qsqs vult ad visiones dei venire fugiat
turbas z suorum affectuum z necz horum z
adeat teplu intme orois Sab° x° mort
Assumpsit ihs petru
iacobu z iohez fratrem eius
Videns sibi ee i gsuetudinibus cor
pri volut aliquos iducere ad vehens de
sidium alicuius delectabil' ut eis modicum lar
giendo ad pgustandum d' proprio plibata
eius dulcedine z invento ea ee suavissima
ac p oes modos ee gsona appetitui ve
hementius desiderent solliciteq qrant z habi
tam possideant Ea g salvator adduceat
d' Sunt qda d' h' stantibus q non gustabu
morte donec videant filium hois venientem in
regno suo In qbus vbis pmisit eis pgustacionem
aliq visionis bte Volens g gple qd vbis
pmisat gtas ea ac visionem non i rebus
infirmis s i tempo gstituta ee ostendit Et io
assumit aliquos ex eis an quorum oculos tra
sfigurat Et hic mo itroduc Glo sup
ait hic evgm Claritate sue visionis qua
pmisat duos d' hac transfiguracoe
ostendit ut discant glas non i psudo hois stu
s i regno supne btitudinis esse querendam
Alit pt introduci s gtiam pl pect
tas ait sup cap illud Videns ita ee i hys
q suadet ad aliqua ardua vult agg dicenda
aliquos qui prout eis magnitudinem z dulce
dinem pmiorum q pmia vbis exponunt et
aliqu exhibet aliquantulum gustadarum ac si
dicat hoc ta magnificum taqz suave tribu
etur si feceris q suadeo Ea g salvator De
pscecutoribus tollendus d' iudeis ac tpa
libus gsolationibus gtepnendis d' sinis smoi
bus qz obsuandis fecit inceptum ut pz i pced
tis tum exortaz Volens g curare fer
ventius ad talia obsuanda pmisit aliquibus
eorum sue gte claritatem nunq intact talia
gustaret et z qd pmisat vbis opibus iplet
in transfigurat an eos Et hoc mo itroduct
Glo sup ait z luc z acci ab Amb sup Lu d
Ea audiu erat pclius corpus z morte
offic sustineat infirmitas humane mentis
remunacone pucri ne fragat dspacone
ul' tedio Visa in eterna glia zsi trasitura
ad hunc momentu fortior ee ta q iudi ad
visa Et dicitur hoc evgm i z ptes In pa ou
excellencia glie venande In 2a In sda
desinenc nac huiac gfortade ti addit
Et audie In z obedia visionis n ilcua
i Et descendetibus Excellencia at glie veri de
ou z mo In° sui transfiguracoe 2° setor
apprene 3° celesti gfirmacoe Volens
g evgta transfiguracois modu pot' tpus
psoas locu z actu Tpus pot' cu dicit
Et pq dies sex s a pmissione q pmisat
Sunt qda d' h' stan ic Et dz intelligi ex
clusive qz exclu dies i q pmisit et
dies q° assumpsit Nam si non excludat illi
dies erat octo Sic d' Lu gso at ptes s
dies assumpsit z non stati ne alx dira
aliqd suspiceret d' tanta revelacone z ut
ipi assuendi ad hoc vehementi desiderio
ad hoc accenderent ex moa z° sptaba m
qz pq sexta etate futa e i suriecco
3° s oiz qz 6 diebus factus e mudus q go
transcendit oms mudi res pt gspice vbu
dei Psonas at pot' cu dz Assumpsit petru
iacobu z iohez fratrem eius Tres at spba
assumit ons q q nc fidet ste tm icoz
rupta inte fuat hic etiam eis visione
letent Qz isti st petrus iacobus z iohaes
Petru qd' s Amb q claues celi accept

Jacobū q̄ p̄mus solū sacdotlē ꝯscendit
Johēs eni ꝯuitte cāt int dl'ꝯ dāmas
volet testiom qd' ꝯfessi fuāt ei oudē
p pris testiom ꝯfinai ꝯ qui psidem futm
totis ecctie Et iacobū assūpsit tūs p̄mo
mortum int aplos p xo Johēs vo tanq̄
theoe purissim organū vt visa glia
filij q̄ nō subiaā tpi ēsonet i pn p̄n'o
erat vbū Nota at pot eu adiūgit Et
duxit illos i mōte excelsū seorsū Quāt
ei vnaqq̄ res ht ꝯpētns sue nāe ꝯfor
mes ita ꝯuēit eidē ꝯpriūs locus Et qm
dīue glie nō ꝯpetit īfimus locus s; excels
ſs eis trāsfiacō i mōte tm̄o debuīt celebrari
Origēes at ex ht ꝯtemgt ꝯ Bed' qp nrē
ē oībꝫ deū ꝯtēplai voletibꝫ q̄ nō i īfimis
iacēat s; aiōre sp ad celestia erigat ꝯ ꝯ
pcibꝫ orādo īsistāt Ppr qd' Luc d' Ascen
dit i mōte orāe Duxīt at seorsū īsi
muās q̄ vīrī sci toto aīo ꝯ to īteriore ad
mēta rēducti ab exterioribꝫ st' dēm Deide
poīt actū trāsfiguaōl q̄ ꝯsistit i splēdoe
faciei ꝯ ī fulgēcia vestimētoꝝ dicēs Et
trāsfiguatus ē an eos ꝯ resplēduīt faces eius
sic sol vestita at eius fca st alba sic nix
Trāsfiguatus quid' ē nō subam carnis
amittēs s; glaꝫ future rsurēl ondens
Vn d't Jerl In hac at trāsfiacōe s; cō
tal' appuit qlis futurs ē i iudico Quo
at trāsfiguatus sit ondīt exta cū dicit
Resplēdīt faces eius sic sol ꝛc q̄ glaꝫ illa
q̄; hebat p nāꝫ ondīt eis ꝯ n imitat faceꝫ
Et ꝯpēēt dās Cūo h trāsfiacō fca fuit cū
ipm moys sciag huisse splēdidā faciē
ex ꝯsorcio sīmo dei ꝯ xm̄ ut h d' splē
didaꝫ faciē huisse Mo'ꝫ ipsi dīmtis xo
ꝯnālis nō extrīsico lumē s; ex sepsa eius
faciē illustrabꝫ tāto lumē ut sic sol q̄ ē
lumis fons vidi nō pt' oculis nō recibat
ꝯtra n' tūc faciē x̄ octi aploꝝ ꝯtēplari
potuit Et q̄ ht factm ē i xo tāp ex ꝯpa nā
ꝯo dr̄ q̄ trāsfiātus ē nō quod' ab a'o lumē q̄;
a ꝯpio Moys at splendoꝫ faciei accepit
ab alio Et io bn dr̄ q̄ cornuta cāt facis
eius ex ꝯsorcio sīmo dei Vn dama Moys
trāsfiāt' extrīsicus adveniente gla dīus
at exhīto glie dīue fulgoē Cū em

sim y postas vniōꝫ vna sit gla ibi et
carnis trāsfiāt' nō q̄i acciperet qd' n cāt
s; qd' cāt manifestio dīsal' Vo bn d' Trā
sfiguatus ē an eos Add' at Et vestita eius
fca st alba sic nix Ex rēdūdācia n clāt
ipius dīuitatl vestita eius mutata st' i tāꝫ
excellētissim cādore Vt sic dr' ꝯ q̄
ꝯlia follo sr tra faciē nō pt' h' ē qlet
cādorē n' arb n' nā pt' induēe Non ē
eīs p̄oscendīt ꝯm dupcē glaꝫ tā sua qm
beatoꝝ vna ex pte aīe i faciei splendore
ꝯtu glie ꝯ ꝯm subalis Alia ex pte corps
i vestimētoꝝ cādoē ꝯte accidētal' vel
dotm corpis q̄ gla cit ex rēdūdāa glie
aīe i corpa Vn h' fuit cādor vestimētoꝝ
ex rēdūdācia dīuīt faciē illustrantis
Po oñ ꝯ excellēa scoꝝ appiciē i Et ecce
appicēē ill' moys ꝯ helias loqūs cū eo
vbi po ꝯfinat p pntia scoꝝ excellēcia
trāsfiacōis rēuide cū d' appuisse eis mo
ysi legislator ꝯ helias eximius pphaꝫ
ut ondent eū sic trāsfiātū eē quē lex ꝯ
pphē pdixāt Et qm nō solū pdixāt
adveniꝫ s; ei' p pasi' mīt rēdeptiū Erat
hīc duo loquētes cū eo d' inistio pas' loc
lbi q̄ additū ē Et dicebat excessū eis q̄;
expletus cāt i n'lm vide s; Cirilla
unstim ꝯspēsaōl i carne n'no salutifeꝫ
pas' ꝯ ꝯpledaꝫ i vēn' cruce Deinde cū
oñ' desidim visiol ꝯuāude adiūg' Rūd
at petrus dixīt ad ihm dñe bom ē nos
h' ēē Si vis faciag tā tabnacla ti vnū
moysi vm ꝯ hee vnū Vides n s; q̄ d'
Criso i mlta ꝯete ꝯ solitudieꝫ cogitat
ꝯueniente i ēē statis ex loca dispoiōe
visa gs dīu maiestae scoꝝ pntia ꝯ loca
ꝯgruēcia adeo delcatus ē petrus ut cūcta
tpalia obliuioi tradēt ꝯ ꝯpetiū voluit
rmanē Et qm volebat sepai a negro
pet' ꝯi talbnactm xo moysi ꝯ hee si at
nō uos sparmus sepai a negro Et gs sicut
d' Remigl tm delcatus ē petrus i ꝯa ꝯpal'
trāsfiacōl visioe ꝯta cit fuāns ꝯ dlīc
rege vidē i dīo c suo Et qm audite idi
secreta h petebat faciag h' Et bom ē nos
Ee q̄ sr traꝫ n ē scis locus ꝯpetuus sic
d' ꝯr ꝯ Nesciebat qd dicēt Vn Liconius

Erras petre et sic alii enim testa hesi
qd dicit Et tenuit Errat quia voluit ut re
gnum electorum constituere in terra qd dominus promi
serat dare in celis Non erat moyses et helias
apparuerunt propter multas causas Una fuit secundum
damas. ut apostoli viderent gloriam iustorum quam pius
fortitur pro amore dei laboraverat amare ad
virtute agendi Cum in laborum novit emolu
menta labores facilius tollerabunt Secunda causa Alia
causa est secundum Cris. ut quia vulgus opinabatur diversa
de christo dicens ipsum esse heliam vel ieremiam aut unum
de prophetis ut igitur discernerentur dominus a servis
apparuerunt moyse et helia christo tamen servus dominus
Alia causa fuit secundum eundem ut apostoli qui constitu
endi erant rectores populorum addiscerent imi
tari istorum sanctorum virtutes mites sicut moyses
et zelantes sicut helias Alia causa potest ab
eodem ut ei daretur quod christus dominus est inde quod viv
ac mortuorum apparuerunt duo quorum unus inter
mortuos alius inter vivos erat moyses qui
mortuus helias autem vivus Quarto causa excellencia
christi venienda ex consummacione dei adiungitur Et ad
eo loquente Ecce nubes Ubi notandum quod sicut
christo baptizato testimonium reddidit vox patris et
spiritus sanctus in columba ita hic spiritus sanctus in lucida nube
pater autem in eadem voce qua prius testatus est
filium hunc esse Dicit ergo primo quod adhuc petrus lo
quente et volente quod permitteretur sibi tabina
culum in terra accepit tabernaculum de celo
Et ideo nubes lucida obumbravit eos Unde
ideo quia carnale querebat tabernaculum nubis
lucide accepit obumbraculo Et quod super spiritus sanctus
accipi debeat dicit Ambrosius sic Illa dei
virtus spiritus est obumbracio ista que non caligat
affectus hominis sed revelat occulta Deinde ponit
testimonium patris in voce quam addit Et ecce de
nube vox dicens hic est filius meus dilectus Ubi dicit christus
consubstancialis patri quia filius dilectus quia unigenitus
Sequitur quia in quo michi bene complacui Unde glosa Et
alibi per ipsum michi placuerit Unde Augustinus Bene
fide mediator per quem nostra que placuit deo
Nunc voluntate hominibus manifestus Ideo au
dictus Ipsum audite quia sic est precep
tor idoneus divulgatur Ac si diceret secundum Remigium
Recedat nubes legales et typi figurales
et audite hunc apertam in eternum viventes doctorem

Sequitur et post verba illa sequitur post humana debitas
confortanda Et audientes discipuli ceciderunt Ubi notatur quod
humana debilitas secundo christus confortans ponitur Et accesserunt
Primo ergo ponitur humana debilitas Et audientes ceci
derunt in faciem suam et timuerunt valde Alias
autem audita hac voce magis letari timuisse non
cecidisse in faciem nec cadentes in terra audierunt
Ideo quia sic videmus una et eadem voce quam prius
stupore et timore non immittit nobis admirata
aliquibus excessivum timore causat et admiracionem
ut stella cum cauda quam prius sine cauda non
ortabat in nobis atque nominatur sic est in proposito
Causa eius voce audivit et fulgore apparuit tunc
significacio candor vestium et lucidus nubis
pro timore vehemente ceciderunt in eis in terram quod
cadentes pro timore Ceciderunt mortui audientes
Unde ideo humana fragilitas aspectum maioris
glorie ferre non sufficit ac toto corpore et
animo contremiscentes ad terram cadit Cris. autem
magis ad propositum dicit In transfiguracione scilicet
potes plena causat et lumine puro et nubes exten
sa ex quibus omnes stupent in eis contristabantur cadebat
autem in faciem suam quod secundum Remigium fuit indicium
sanctitatis quia sancti in facie cadere dicuntur reprobi
vero retrorsum Secundo christus confortativa ponitur dicit
Et accessit Ihesus et tetigit eos dixitque eis
Surgite nolite timere Ad tactum enim effuga
tior et solidatur vigor sed quia expulso timo
re et confortato vigore sic homo potest preceptum
obedire ideo adiungitur dixitque illis nolite timere
Conveniens est enim ut per expulsionem impe
dimenti anima prius disponatur et per monitus
salutaribus instruatur Primo ergo timor expellitur
quo expulso secundum Glo. Interl. datur doctrina quod
manente timore non audietur Et quia vox
audita testimonium dabat de uno tamen ne
putaretur super moyse vel helia sonare solus
est inventus ihesus Ipso scilicet levantes autem oculos
suos neminem viderunt nisi solum ihesum Unde ideo
hic vocabitur factum est ne si moyses et he
lias perseverassent cum domino prius vox vi
deretur incerta cui potissimum daret testimonium
Mistice autem ablata nube solus inventus
moyses autem et helias evanuerunt quia ablato
velamento quo sub figuris et enigmatibus constitutus
significabatur neque alius in eternum in christo in quo est
tamen legis et prophetarum nisi solus ihesus Ablato
enim velamento quo nunc anima impeditur ne

posset revelata facie gloriam dni contemplari nullum invenit in quo eius gloria constituta sit nisi deum Ex[odi] 3 post ere[ctum] Et descendentibus illis de monte ec obi po[nit] obviam visionem non revelande Sic n. indicibus an post venerunt ad doctrinam non debet statim proponi difficilia eius sed sunt elementa et rudimenta ista nec rudibus in fide et nova xpi debuit proponi excellentia gloriae revelate Et non solum e hec moribus conformi sed est nature Sic n in terra stili et mollia non statim proponi debeme optimum ut inani l' limi sed paulatim de excolenda cetera et scibus dispositis trahi ad apprehendendum meliora Sic secretorum revelatio maxime de re tam excellenti ut erat gloria transfiguratio rudibus cordibus exponi non debuit nisi omnibus dispositis aliquantum in notitia salvatoris ne incredibile esset propter sui magnitudinem et scandalum fieret apud parvulos illos cum audivissent gloriam tam immensam Et hec est quod dicit ieronimus Noluit in populos predicare ne incredibile esset pro rei magnitudine et post tantam gloriam apud indeos eius sequens crux fieret scandalum Et ideo precepit eis d[icens] Nemini dixeritis Sed quare hoc quod pro valitudine hominum gestum erat eodem tempore debuit revelari io addit Donec a mortuis resurgat filius hominis Et n hanc visionem post resurrectionem divulgaverunt patet ex textu canonice Et est ex canonica pet q eis visionem infuit et q lo 2 pet 1 Non enim indoctas fabulas secuti notam fecimus vobis domini nostri virtutem et presentiam sed speculatores facti eius magnitudinis accipiens enim a deo patre gloriam et honorem voce delapsa ad eum huiuscemodi a magnifica gloria hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui ipsum audite Et hanc vocem audivimus nos de celo allatam cum eo cum essemus in monte sancto Sed ad hoc est quare hec visio non revelande ante xpi resurrectionem sed doctores ponunt sententias quia si maiestas eius divulgaretur impediretur dispensatio sacramenti misse redemptionis et per omnes salus hominum ?tur dari potuisset Alia causa est secundum hilarium quia tunc tu ? non ante debuit sancta hec mysterium quando apti sint effecti per adventum spiritus sancti possent intrepide testificari ea que viderant et que audierant de xpo Alia causa est secundum damascenum

Ne alii discipuli hec audientes et tamen predicti tribus sacientes ea revelatam l' omisso tamen ad te ipsi bealles vel subtrahent et abiret retrorsum vel ad invicem afficerentur tristitia Et ne proditor iudas indignus hec esset celatum eo verum ad iudicie rabie Ayoa ait post dies sex vel octo clarus factus est. Hi sex dies sunt 6 gradus contemplationis primus est despiciendi amatus ad summum bonum acquirendum Secundus est experimentalis cognitio propria de ipso Tertius est studium sollicitum quod habetur circa ipsum per orationes meditationes et cetera spiritualia Quartus est virtus acquisita per ipsum usum vel infusionem ex qua fruitur et delectatur homo eligit contemplationis actus Quintus est introitus suavitatis quam habet mens in contemplatione Sextus est quedam requies et tranquillitas suavitatis de qua psalmista dicit Quis dabit mihi pennas sicut columbe et volabo et requiescam Post istos sex gradus tres post dies 6 assumitur anima divinitus ad contuitum faciei et claritatis divine Et hi sex gradus signati sunt per 6 gradus eburneos quos fecit salomon ut per ipsos ascenderetur ad tronum quem fecerat ut patet 3 R[eg] 10 Persone assumpte ad hanc visionem sunt tres scilicet petrus iacobus et iohannes Per petrum qui interpretatur agnoscens sicut per effectum patet act[us] 16 dicens Tu es xpus filius dei vivi datur intelligi fides Per iacobum qui luctator interpretatur datur intelligi spes que fortiter stat contra adversa Per iohannem qui interpretatur in quo est gratia datur intelligi caritas Ex quibus informatur que mediantibus predictis virtutibus perveniretur ad gloriam Et quia hi soli sunt digni gloriam dni contemplari in quibus tres predicte virtutes reperiuntur Vel per petrum intelliguntur presidentes per iacobum activi per iohannem contemplativi Sed qui intentu procedendi ad gloriam horum ponit in statum in quo invenit proponit celestia Et qui terrena contempserunt et celestibus appropinquant ideo ducuntur in montem excelsum seorsum Alia gloria per gradus contemplationis subvecta virtutibus adornata et a temporalibus separata ac in montem eminentis vite seposita revelata facie gloriam dni contemplatur Et ideo dicitur transfiguratus est ante eos Verum qui ?ta gloria revelata et deitatis maiestas et humanitatis claritas ad ite state glose letitie gaudium ut sui ingrediantur ad contuitum divinitatis sui egrediantur ad aspectum humanitatis pascua inveniant Non facies eius

resplendunt sicut sol dicitur idem majestate vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix claritatem significans humanitatis. Et quod xpo in operibus virtutum assistant cum xpo glorificabuntur etiam sicut socii passionum est(?) ita et regno erunt. Moises et helias apparuerunt cum xpo sicut splendente moises et helias cum eo loquebantur. Ambo enim xl diebus et xl noctibus ieiunaverunt. Ambo etiam divini honoris fuerunt præcipui zelatores. ambo veritatis prædicatores. Et quia ad gloriam procurandam in eo redemptionis tunc fiende per xpm isto loquebantur de excessu dilectionis quam dignatus est filius homo mortalis de excessu caritatis quam disposuerat pro hominibus crucifigi. Iste enim dicitur aliqui(?) etiam loquebantur excessum quem completurus erat in ierusalem. Et quia anima posita in superiori gradu de contemplatione claritatis divinæ iuxta verbum ... adhærere deo bonum est. Ideo petrus in suavitate allectus dulcedinis dixit. Domine bonum est nos hic esse. Et quod desiderat gaudium id perpetue continuum adiungit. Si vis faciamus hic tria tabernacula etc.

Feria secunda post i. dominicam.

Dixit Ihesus turbis iudæorum. Ego vado et quæritis me. Iohannes viii. Sermonem assimilatur(?) ... alium autem et non odio quantum potest conatur modis omnibus ut corrigat(?). Non potest decenter per quæ ducitur in prædicationes et morte. Et in aliquibus promissionibus aliquid præceptis eius nunc concessis. aliquibus minus detrectabilibus ut ipsos retraheret a via peccatorum et mortis. hic videmus in prudentibus fabulas qui filios monet ad probitatem acquirendam promissionibus dignitatum. Patribus et primus præceptis nunc non et comminationibus detrectatibus. Christus ergo cuius doctrina sufficiens est ad docendam viam salutis aliquibus promissionibus gloriosis aliquibus præceptis rationabilibus aliquibus comminationibus terribilibus genus humanum abstrahit a malo et perducit ad bonum. Et quia mala obstinata sequuntur comminationibus quam promissionibus emendatur.

Unde dico in principio evangelii iudæis obstinatis superbo loquens eorum malitias redarguit et obiurgat dicens. Ego vado etc. Ubi primo reprehendit malitias contra suam personam. Ego inquit vado. Secundo reprehendit audacias contra iudicii declarationem. Et dicebat ille. Tertio reprehendit contumacias quas habuerunt contra dei consilium. Et dicebat ei.

Ad eundem primo. Circa primum. Christus persona quæ fuit in sua potestate quantum ad concernencia(?) vel vocansas(?) etiam potestatem habuit ponendi animam suam et non ponendi. Iste secundo fuit mancipata in effectum per iudæorum malignitatem. quia non ex intentione salutis hominum sed ex invidia ipsum occidi procuraverunt. Tertio ex hoc quod in obstinatione illorum permanserunt secuta est eorum dampnatio. Et haec tria ostenduntur evangelio. in prima parte huius evangelii quod inducit xpm de sua passione loquentem et ostendentem quod fuit in eius potestate. Ego inquit vado. Secundo quod processit ex iudæorum invidia et malignitate in eius verbis me quæritis. Tertio quod obstinationis dimittis(?) meruerunt dampnabiliter cum addit. Et in peccato vestro moriemini. Quantum ergo quod passio fuit in sua potestate dicitur Ego vado scilicet ad illum qui misit me per mortem non quidem invitus sed voluntarie. Unde Augustinus. Ago(?) de sua passione quæ ventura erat non in eo(?) invitus(?) sed potestate locutus est iudæis dicens. Ego vado. Christo profecto dominus mors fuit in die ille cum veniat et cum non discessat(?). Non enim sicut ceteri insistimus(?) nunc unusquisque inclinatur ad suam patriam per quam subsistit. Cum ergo in mundo conversatus fuit xpo quodam elongatus ab eo a quo processit. Non quidem relinquendo divinitatem sed efficiens aliqua extrinseca a divinitate et conversatus in mundo. Cum ergo vadens fuit revertens sine vel quem regrediebatur ad suam patriam propter quod dixit ipse. Exivi a patre et veni in mundum. Secundo passio meretur(?) mancipatum ad effectum per iudæorum malignitatem. Quod quæritis me. Haec enim malitia hominum de se et de intentione operantium ordinatur ad malum tamen deus ex hoc elicit multa bona. Cum ergo iudæi xpm quærebant malum fuit ex parte quærentium. providentia autem fuit ex parte dei eliciente inde bona. Verbum quod fuit per intentionem quærendi non ex hoc non quærebatur qui quærebat stultus(?) pietatis sed odio malignitatis. Unde Augustinus. Quæritis inquit me non desiderio sed odio. Nam illum posteaquam abscessit ab oculis hominum quærere et qui oderunt et qui amabant. illi persequendo isti habere cupiendo. Non hic quod quærant xpm tempus xpi est dicta. Eundem nequam ex animositate complens illud quod dicitur est in psalmo xxvii. Sicut qui mel

mltu cedit no e b utile. sic q psan
tator e maiestatis opprime a gla ipse
d i ps 21 Et qnts qnte ginum et
veite q. d. Et qnts ex auosite qnte
ex fideli te ypr q gitum i veite Ad
qnts ex odio i malignte d qbi aqui
dus ps 78 Mecetei d die i die qnts
i sac volud uias mas d hs ps Et
fortes qsperut aia mea ipse dr hic
Qnts me Aiuda dr quere ex fide
i pietate Qby d ps 78 Qnte dum
du mveiu pt huic disioi qcordat
Aug d. Due sut cor q qnts thm u
omps cm p cor salute i utile qnts
cu ppr hc hm sole q rec qnts cu iveci
unt patres Deinde ot ep obstacois
demito meruerit dapbilite cu addit
In peto vro moriemi Ubi po pdicat
cor dapna 2o a gla exclusio 3 mil
obcecat d po dt In peto u vro mo
riemi No n ois pcas moit i suo
peto b i9 q in peto p obstacoz pma
net i qnti no nt moit i peto suo
vn Aug Ad illos dicebat qs sciebat
uocesse credituros Em qsor Glo mlti
In peto vro sz pmane sz qm mori
ens i peto xm no e secuti i vita. n
xpm seq pt p vita so admigi Quo
eo vado no potestis vos venire sdutend
e q i aplis i iudeis dix Quo ego
vado vos n n Oz dixit q dicens aplis
addidt mo vn eis n absstulit spe de
veniendi b ot delacoz ils q addit mo
Iudeis at simpr dt no potestis venire
q simplr a regno di exclusi st Et
cosa e mc mt petos i iustos q ai
iustoz desecat pmu no tu auffert
Impioz at spes oio pibit q n i pn
ti n i futuro poterit seq xm so dt eis
sigt Quo eo vado n hz ex obl Aug
sr Joh Et qm obstinata mali celui
auoz no capit spuale intellcu vboz
qbi cor dapna pdit so sbdt dicebat
go Iudei Nunq intficiet semetipm d Quo
eo vado vos no potestis venire Ubi por
mel obcecati No ci itellit isepata ob
stia palud mod xm iuste d hc mdo

n p morte xpi illata N intellig
q xs dt d loco q ituis erat p mte
stas p h vba ot q isinge debz per
glaz a q ipi exclude erat p moitm
i petis suis Und Glo Quilta vba q
d morte dicat no pnt eu sequi ad
morte dicebat go no d morte b d
gla ad quia ibat p morte Tc 2a
ps eron Et dicebat eis vos deor
sum q repht cos d mdi delecacoe Ubi
non Ez delectao mdi reddit hoz coiuu
vite io 3 po elogau a celestib et
iplicau terreis 2o facio ip uine m
petis qbz ho i nasa i mudo i viuit
i eo q i maligno posit e ust ad mte
3o pcludedo b via i iteedi ad xm q
ep mala dilecoz mdi seq xm ot pones
3o celeste elogacos i Et dicebat eis
2o iudaicaz qiusacoz i vos d mdo estis
3o fidi exclusioz i Ei n non credit
Post go coz elogacoz a celestib et
iplicacoi i terreis addit vos deorsu estis
Scl at hc ee expositio 19 da Quo eo
vado vos no potestis venire Ch ra e
q estis deorsu de si dicat nq pt venire
q eo vado n qnti ad ee spuale sit
d supius Iux id Joh 1 Qui non ex
volu te carnis nez ex volute vi sz ex
deo nati st Vos at no estis d supius
qnti ad ee spuale sz estis deorsu Et io
quo eo vado vos no potestis venire
Dig ad eos q terra sapiebat qi ad t
reos loqtr vos deorsu estis id e terraz
sapitis q sicut eoz no habetis eo at
cu qformat no vult d supius sum
Qia sic a pre quo n supius e pcessi
ita supna sp cogito supna doceo et
supna pmitto Aduteud e sic dicat
Aug i sz d i mo Unaqqz i b reddit
vilior sepa qui admiscet inferiori ue
Et pciosior aquo qui admiscet supi
ou nac Qia go iraud terreis iplicata
vilior efficit i sepa inferior so bu dau
a terreis habz vos estis deorsu Qu at
aia medita celestia i i eis esat
sbliat vehent Ad xo d sepo dnt
ei ait Ego d supius su. Post 2o

mundana cupiditate. Cum autem Vos de mundo estis. Esse quidem de mundo cum in peccatis nati in peccatis vivunt. Aug. Hoc ideo dicit quia peccatores erant concupiscentes ea que mundi erant. Aug. Si itaque aliquis thesaurisat in terra deorsum efficitur, sed quis autem thesaurisat in celo sit desursum, non in terris descendens sed transcendens omnes celos in fine beatissimo invenitur. Et iterum terram habet mundum et amor facit eum esse de hoc mundo. Qui non diligit mundum neque ea que in mundo sunt non est de hoc mundo. Et hoc est quod adiungitur Ego autem non sum de hoc mundo, id est in libidinem et terrenum affectus. Causa ergo esse de hoc mundo est cupiditas et perseverare in peccatis et sollicitudinibus mundi per quod homo deducitur ad mortem. Ideo adiungit Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris. Unde Glo. interlinearis exponit quid sit esse de mundo, id est esse peccatores, infideles, terrena sapientes. Aliter autem possunt exponi hec per secundam Vos estis deorsum. In quo reprehendit eos de mundi dilectione, ostendens quod ipsa est causa et ratio eorum perditionis eis, scilicet quod in peccato suo morientur et quod non poterunt ire quo ipse ibat. Et hoc dicebat eis In peccato vestro moriemini et quo ego vado vos non potestis venire. Probans ergo secundum scilicet quod non possunt ire quo ipse ibat dicit Vos deorsum estis, ego de supernis sum. Locus autem ad quem vado est locus in supernis constitutus, ad quem nemo potest venire nisi proportionetur et assimiletur ei. Sed vos non estis eidem proportionati quia deorsum estis. Ego autem proportionatus sum ei quia de supernis sum. Ergo non potestis venire quo ego vado. Et autem non sunt hos mundum proportionati loco glorie quia non habent cognitionem illuminatam ad meditandum et considerandum deum, Io. in mundo cum cognoscunt. Nec habent affectum inflammatum ad amandum ipsum quia quicquid in mundo est concupiscentia carnis est, Io. 2. Nec opera expedita ad sequendum Christum. Deinde concludens secundum dicit Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris. Ac si dicat quia tanta cupiditate et affectione estis in istis inferioribus dediti et mundo implicati ideo dixi vobis quia in peccato. Origenes: quia amor mundi operatur mortem sed per fidem excluditur, cum addit Si enim non credideritis quia ego sum moriemini in peccato vestro. Cum una sola medicina est sufficiens ad sanandum aliquid

volumus nisi prima sola apposita fuit non sanabitur morbus peccatorum. Causa ergo non est datum aliud nomen sub celo in quo possumus salvari et a peccatis purgari nisi nomen Ihesu, ipsum esse deum et hominem ut credatur, in eum quod singulariter est sufficiens in peccata nostra baptismus sine fide nisi operante. Si ergo spreta fide aliquis moritur in peccatis suis ut sic alius quam per viam deorsum fuit sit celum deorsum per simpliciter. Unde Aug. Si nunc propter hoc venit ut peccatum tollat et aliter non quaerit id exuere nisi per ... non contingit qui non credit baptismum. Notandum est enim cum qui non credit ab hac vita exire non habente peccata non solum quia non credit sed ceterarum posteriora peccata habens hunc credit. Et ideo si non credideritis quia ego sum moriemini in peccatis vestris. Et hoc autem quod non credentes dicit moriemini in peccatis ex duplici sensu obicitur. Sed Aug. Qui credit quod Christus est deus non moritur in peccatis suis. Sed dicitur de isto dicto videtur nunc quod multi credunt Christo qui tamen moriuntur in peccatis suis, quia habentes fidem habent multa peccata. Ad quod sic accipitur credere non per simplicem assensum fidei sed per fidem formatam operantem per dilectionem ea que dictat regula fidei. Non enim credit Christum qui accedit ad opera eorum que considerantur in Christo. Cum autem accedit ad opera vel contemptum que ipse operatus est vel accedere ad ea que ipse sprevit dicitur non credere, et iste est qui moritur in peccatis suis. Et hec solutio confirmatur per doctores exponentes hunc passum. Manifestum est enim quod qui moritur in peccatis suis quamvis dicat se Christum credere tamen in veritate non credit. Cum nunc credit iniustus non facit iniustitias et credens in sapientiam ... dicit. Et si securitates suis actibus illos ... quo qui non credit Christo moritur in peccatis suis accedens ad opera eorum que considerantur in Christo. Sequitur Dicebant ergo ei Tu quis es. In quo ostenditur ignorantia quam habent de dei cognitione, quia non cognoverunt Christum quantum ad divinitatem et incarnationis mysterium, nec quantum ad potestatem condempnationis iudicum, nec quantum ad preceptorum sacramenta et beneficia. Et per hoc potest explicare ignorantiam primam quam habebant et dicentes iniustitiam quantum ad potestatem iudicium. Addit aliter hec secundum quantum ad paraclitum beneficium adiungit Dixit ergo eis Ihesus.

Pr̃ go ignorãcia q̃ ẽ d' inuẽcõ ditatis ⁊
hũanitatis h̃t ortu ex h' qd' dixerat iusi
crediditis qȝ ego su ⁊ n̄o dixit q̇s sit ipe
Dubitat̃ ⁊ dicũt Tu q̇s es Ac si dicat̃
s̃ aug' dix̃ ista s̃ nob̃ si n̄o credideritis
qȝ eg̃ su morie̅ i pc̃c̃ v̄r̄. Voleb' go nosse q̇s
deq̃ crede ne moriam̄ i pc̃o n̄r̄o q̇rig̃
q̇s es Et qm̃ sciebat i aliq̇s ẽe q̃ crediturs
ne remãceãt i ignorãcia mistij tam̃
eis addit iudẽo principiu̅ ⁊ q̄ loq̄r vob̃
q̄ dicat principiu̅ me credite ne moia-
mi i pc̃is v̄ris Et ut ondat se deu̅
⁊ hoĩe3 sim̃l addit Q̄z ⁊ loq̄r vob̃ ut ite
ligatis i ipo nr̃a3 hũa3 in hijs go dicti͛
deũ se ondit i noĩe pũ v̄ s̃ dit excellẽcia3
q̄ nõ ṽia̅ uno in noĩe at loquit' hũa
intelliget infinitas qua ipr nob̃ sus-
cepit Vn̄ aug' Cum loq̄r vob̃ ⁊ hũil'
facta ipr vob̃ ad ista v̄ba descẽdi ergo
credite me ẽe pũm qȝ ut credatis n̄o
solu su pũm s̃ ⁊ loq̄r vob̃ 2ª ignorãcia
erat q̄ntu ad ptatem iudicii qȝ ondit
subdẽs Multa h̃eo d' vob̃ iudicare Ac si
dicat No ꝯgnouistis me ẽe pũm p dnũ3
q̄ loq̄r vob̃ p assumpta hũanitate3 ⁊ cu h'
ignoratis me ẽe iudicaturu3 d' vob̃ i q̄bʒ
h̃eo multa iudicanda qȝ lex nec ũ iudicat
queq̃ᵐ tu3 veruỹ ẽ qȝ iudicabo sim
multa d' vob̃ ut credatis ⁊ ꝯfiteatis meũ
iudiciũ ẽe verũ Cra q̄ misit me verax
ẽ ⁊ p ꝯns ego ab eo missus iudico s̃ vitas
Cra sic Glo dt' mi͛l Totũ h̃eo a p̃re q̄
me misit ⁊ qȝ ab ipo su nascẽdo io ab
ipo loq̄r ea q̄ am̄i cio pdicãdo Jo addit
Et eo q̄ audivi ab eo s̃ nascẽdo loq̄r m-
do s̃ vitate pdicãdo Sȝ qm̃ malicia ex-
cecat oc'los oium malignãtiu ut q̄ sim
no ꝯgnoscũt nec prem ꝯgnosce potuissent
Ideo adiungit euãg' a eoru ignorãcia3 d. Et
no ꝯgnouerũt qȝ prez eis dicebat deũ
Nondũ n̄ oc'los aptos h̃ebãt q̄ p̃ris ⁊
filij eq̄litatem ꝯgnosceret Nõ i hijs v̄bis
qȝ x̄ magnifice siu exponẽs i terrogatus
tu q̇s es i tulit i patn̄ glaz q̄rip̄ erat
Ipr qd' ei dixisset pũm q̄ ⁊ loq̄r vob̃ addit
se h' h̃re a p̃re qd' ẽat d. Ego q̄ audi'
ab eo h loq̄r Insinuãs ex h' qȝ nob̃

s̃m̃i ⁊ creatũe di q̄ṽp hec i dei glaz
i feram Aug' Dat glaz pũ cu̅i' filius
ipe dõ glaz ei q̄ ẽ filius quo ut sup̄bus
es adipsci cu̅ q̄ es s̃ruus 3ª ignorãcia
fuit q̄ntu ad pa̅ois b̃ficiu ei d. Dt' go
eis i' Cu exaltauitis s̃ p passionem pa̅ois
i cruce s̃m ho̅ id ẽ me hũte v̄e na̅z
hũa3 tũc ꝯgnoscetis s̃ ꝯs̃i n̄o os tu̅ m̄lti
ex vob̃ qȝ ego su s̃ deq̃ ꝯ ex dĩte h̃eo ẽe
i mutabile q. d. s̃ aug' Differo ꝯgnitionem
ṽraz ut implea passione3 meaz h' ẽ donec
mea pa̅o v̄ro ope implea' tc ꝯgnoscetis
q̇s ego su Vl' sic s̃ Cris' putatis qȝ tũc
maxie sitis elõgati a m̃a ꝯgnitione qȝ
me p crucem occidẽdo exaltaueritis Sȝ
n̄o erit sic ymo tũc ꝯgnoscetis qȝ ego su
qn̄ videritis p m passione3 mea sig̃ r'sum: ol
⁊ ascẽsiõis n̄ro ⁊ infirma3 ṽre r̃dept'
destruet Attẽdẽs ẽ h' qȝ i h' m̃ia
di maxie ondit' p̃toribus ne despent.
Cum si tãta ẽ ut eos h̃oicidas s' recepit
ad fide qui crede voluerit ni' desp̃are
di d' ea quãtũ cu3 sit i grãui pc̃o Et qȝ
dixerat eis tũc ꝯgnoscetis qȝ ego su s̃ sic
docuit me p̃r sic loq̄r No ei fuit aliq̇
a semetipo qȝ n̄o ẽ a semetipo Et qm̃
ab eo h̃t scire a q̄o h̃t ẽe Jo dt' Sicut
docuit me p̃r no quid intẽndo sed
gn̄ãndo Vn̄ Glo Nemini qui loquit'
i telligẽs ẽe p̃rez subdit A memetipo
no facio q̇cq̄ qȝ a memetipo no su s̃
a p̃re Deinde ot' qȝ sit missio q̄ ẽ ipa
x̄ incarnacio prius auctem s̃m sit ei dt'
Cum misit me s̃ p i car̃ cõmixtem ẽ
s̃ p inseparabilem unio3 ⁊ n̄o reliq̇t me
solũ p s̃m a me diuisio3 Ac si dicat
Essi p̃r misit me no tu̅ ẽ m̃ diuisi
meꝯ qȝ ẽ i' q̄ auctem in carnetu3 siu
⁊ p h' nuq̇ sepa' a me sic nec ego ab
ipo Vn̄ Aug' sic h' Agit ip̃e p̃r sim s̃
n̄o recessit a filio No ei q̄o misit filiũ i
n̄o erat p̃r q̄ dt' Celũ ⁊ t'ra ego impleo
Et q̄ placita sut ei facio sp̄ q. d. s̃ Cris'
Dicitis me n̄o ẽe a dõ qȝ sb̃tim no ais
todio q̄ ego dico qȝ ea q̄ facio i salute
hũai gn̄is sic solue' sb̃tam sic q̇cq̇d
aliud facia̅ bniplatũ p̃ris mei adimpleo

Jnt° ecta q ch[ristu]s sepius gaudat audien-
tibi hc vum e ut out se pa nl qum
opau so sp vulet i prez q feat ul
grat age° vl' p depau°. vl' attribue°
ei q opat Eom ex hc ub das ut oia
ma referas i deu z volute maz ptl
beneplacito qformes. Pratu° nos q z

Sexta gra ptn zeminsce vi°

H Secundes i ulaz assnpsit pz
discipulos secta ant 20 Prudens
duc e suos qmilitones ac
v' sub tos sic isteue vt z a pculis
futis pcaueat z putes eoz idiscretos
corrigat z mios eoz ac mos qfunda
pfigat Pieta at futa ex subito enc
tu improuisa gnum feuit Dm ming
feuit iacta q prendeut Bic dt Greg
i ol' Et s Eus sr at Tubla° au sup
venit ex sp tatab n bon lenior ve
mt q si repetina venisset so pdicta
futura e qbz tiot l'dolor ccu pt est
prode futu picul' Judisere° at puis
q socios qtbae pt e qu aqm volue
ppom alys ex aunditate honor sul'
digtatis quia indiscretos clide z rep
hnde e sociorz aios mitigare mores
at z modi pales qofact social' ma
xie qsstue i mutuo obseqo z huil
exia°. ut vnqqs alte suat hunlit
tm suq duo z ministras describenti
Saluator go nr cu sapia z prudeter
futura z despiciebat puta z vincedi
qfuetunes ordiabat i puti cm tm
bonus dux discipulos istruit d futis pt
bacuby, corrigit d putiby idiscretiby
monet d mutuis qufactiby Et si hc
dm eio m i z pt° p° pdit futura
pturba° en narra° pa° i ascedes the
2° corrigit idiscretia postula° i Et cu
3° monet social' qufa° i Et audies x
sed euidentiaz si Eom Et pdictio pa
ssionis no debuit sic ee maifesta ut oi
bz inotesceret eo q sacmentu altissim
z ignotu n° hois sile i opibz creaco
Nec eis debuit hoc q secretum erat z
testes eius de pao futui ee penitus
ignorare io pdicta eis debuit sz seorsu

Et quia mo mirabile z qtepta qplenda
modus eis debuit eis pdicta ne subito
exhibitu tal' sic io ptatu modus q
despatois induceret z ut dolor z qtur
ba° d ead p futuz i sui° os mitigari
posset dicens i sui m° debuit reuelari z
pdicto h° po p° subdudit i z pt° d°
po° reuelaco secreti i ascedes i°
2° pa°is insistim i Ecce asce ico z fi
3° ipsm° triumphu i Et tia die v9
ponens go reuelaco secreti dt Ecce
asce ico huc eud semez sepe eis
dixat sz ut secreti ipsm cor medone
imprimeret tm cor sidi nosm i explicat
Cuius rei grande loca pdicit ut tanq
credat ac sinus qui i vbi pdctu e ex
hibet Io prmittit loca d ascendens
i ulaz assnpsit pz aplos s mit qs
erat iudas q tm forte ad° bonus
erat z io sm pnte iustitiaz dignus au
dire hc qd erat reuelans lc sm mitud
pseuerat iusti° dignus no eet Et
forte assnptus eu alys ut p hc pos
retraheret a malo pposito recolens q
dus hc pscuisset atz pdixisset Quodca
go assumitur ut tm secta v reuela
celaret Sic n° pacos loquaces dile
qsuadi pacos tass iponendi st Sic
tata secreta reuelacio aplis p cuibz
tm receptabil' digioriby fuat vade
addit at seorsu s iterz a cbis tm a fa
luatibz q dum sequebatur Ecia si pni
aly i fide uim fortes audisset hc vbu
ttai potuisset sic aq alias turbati
abiere retrorsu dicit° dur q e hi so
Vt eos mulieres q dum ex deuotoe seq
bantur audiuisset ex molli corde ad
lacrimas excitate fuisset tale audito
sermoe sic dt Eris sr at Deide pdicit
passioe uisti m ei addit Et ait illis
Ecce ascendis n ulaz Et ac dt Ecce
s Eris qstaucior sit sumo ut meo tu
hoc psue z pdicto i corde reqdat
Et ac addit Ascendis volu rie z no
noi te se passur demirat tm si di
cat videte q volu° rie vado ad mote
Cu go videtis me i cruce pendente no

existimet se hoiem ee tm na et si pos
se in oi hoie velle tn in oi hois no e
eu at pot filius hois dicit qz si natura
assumpta possit i eu tade passibilis et
pea qz diuinitas ledi no pt ut dt Aug
ar x Tradet pricipibus sacerdotu et s
ibis eu ad morte psa at dna 9 sc hunc
modu iudas tradit eu ex ipa maligte
pricipibus sacerdotibus et scribe odepnaut leg
ws dicentes reus e mortis Iter nos lege u
btn qd iudicaui tradiderut eu pilato et
pilatus ex more hmano militibus ad illu
dendu et flagellandu et ademnatus crucifigend
Et hc e qd dt crista Tradet s a iuda
p malicia pricipibus sacerdotu et scribis q
ademnabut eu morte ex inuidia sz volens
eu excusare d malicia tradet eu gentibus
sz p militibus romanis mediante pilato
Attende qlitate ius ad illudedu et
flagellandu et crucifigendu In qbus oibus
aduertenda e medicina qntu ea qbus petm
omittit Cosuet n petm omitti ex
appetitu honoris q dr supbia
vite qntu qd dus illudit 2o i delectabilis
carnis q vocat ocupia carnis qntu quod
dus flagellat 3o osuet omitti ex
auaricia i rp mundialiu q dr ocupiscencia
oculorum qntu qua voluit dus nudus crucifigi
Vbi Ric 6 sunt que eu mudo sunt et
go in hys dnm ut salueter q p pcca
tu peccauerit Vn Crisos So aut dns
noluit psequi sz omia pati ut ondet
nobis q p delectacoes occidis eu opta eacu
tudine redire debeas Et qm sic dt Greg
i ol Et Beda sr ayt xo pridebat saluator
discipulos eos ex sua pane ptmbandos
longe au et passionis pena pdixit et resurreccois
glam ut eu moriente videntes resurrecturu
no dubitaret So add 3m vbi pdiat
resurreccois trophea Et tercia die resurget No
n statim sz distulit resurreccoe ne veritas mortis
denegaret Nec ult tres dies distulit
ne scandalu qd ex morte natu erat p
velocem et citam resurreccois sedaretur Vn Glosa
Tercia die resurget ut tm cita resurreccio
euacuet scandalu crucis Ecce resurreccioe
ut pq pas qs p xo patim exspectes

futura glam reuelauit i nobis Vn Aug
sd d i a di dt Ex ista sua passioe ot qd
sustinere p vite et i futuro qd sperare in
eternitate debeas Ecce ite pt ero Tunc acce
ssit ad eu filiorum zebedei mater Ubi q congrue
indiscreta postulat Non ex petit indi
screta pcedit sz aqua reclamata ut
possit excusari si non fuit So i hc pte
poit p petitois palliacoe In pmo 3o pe
ticois indiscreco i tam dicit qi vi indis
crecois oncerit i fine Nescitis Dicit go
crista pallien peticois dt Tunc accessit
ad eu mr filiorum zebedei Beda n qz Crisos dt
sr ayt filii isti submiserut matres ut vi
deret peticio no a se sz a materna affecoe
oi Etsi peticio eet reprehensibilis haret
eam indulgentiam qz mr erat q petebat Et
ut facilius impetret qd affectat exhibet
reuerenciam Adorans inqt et petens aliqd ab
eo Facialis n mediatrix aut largitoris ad
dand qm i petente reuerencias inuenit Non
eu motum hz peticois orem hunc ab illo
qd imediate pcessit s Tercia die resurget
Ideo Putat n sz mr illos xm regnaturum
ut audita e secca pucia cepit imcor
fuimor Non eu hc desiderium petum fuit
laudabile pti indiscreti Laudabile fuit sz
Aug ep fuit d re spuali sa d gra et gla
filiorum Et qz no fuit sed ordine instruc
recipiet mutra i eo q exaltari dr io fuit
idiscretu Bonum go fuit desiderium sz ino
sideratta peticio So no voluntas u ppositu
culpat sz ignorancia So dam e eis Ne
scitis qd petatis Et io si impetrare no meret
simplicitas no tn meret confundi Pot
peticois indiscreco eu punitur et interroga
dus eis vis Et hz interrogatio no ret d
ignorancia sic dt Crisos sz ut illa palam
pfeat et sit pfessa eu addiscedi qz no
ronabiter petit Vl io interrogat sz Glosa
ut insticias congruit ofessiois eis ac peticois
q se dicit illi dic ut sedeat hy duo filii
mei vnq ad dextra et alius ad sinistra i
regno c Gesso n ad dignitate ptinet reg
nantis ad dextra at et ad sinistra ptinet
ad equlitatem hz petit go et dignitates cristo
regnantis postulat et equlitatem Deinde poni

correctio petitionis indiscrete cum dicitur Furor autem iste dicit Nescitis quid petatis. Ad quam eandem etiam Beda dicit petitio erat ex desiderio veri honoris desiderium autem est quidam amor. Cum ergo amor est secundum rationem indicium vero tunc petitio talis ex tali amore rationabilis est et petens scit quid petat ab eo quod postulat qui debet cui debet et pro quo debet postulare. Cum vero amor videtur quam huiusmodi sit petitio non est secundum rationem indicium rationis irrationabilis est et petitio ex tempore procedens vel de ignorantia petentis rem quam non debet et pro quam non debet. Corrigens ergo salvator indiscretam petitionem ostendit quod hec petitio vel primo de ignorantia procedit. Nescitis inquit quid ... secundo de inexperientia laborum et passionum. Potestis inquit bibere etc. tertio de indiscretione indicandi ... Sedere autem ad

Dicit primo ergo de ignorantia procedit. Ideo dicit Nescitis quid petatis. Vere nescit quid petat qui querit sedere glorie quod nondum meritis acquisivit. Nescit quid petat qui delectatur culmine honoris, qui petit sicut eum non exercuit via laboris. Et advertendum quod non mater postulans sed filii redarguuntur de ignorantia quia voluntate matris petebant ut videtur hanc petitionem ex filiorum desiderio et consilio non ex matris industria processisse. Unde et Marcus expresse dicit Accedunt ad eum Iacobus et Iohannes filii Zebedei quod eorum consilio mater accessit. Et in scriptura accedere sepe dicuntur illi quorum auctoritate vel consilio vel prece alius accedit. Unde et Centurio dicitur accessisse ad Ihesum ut dicitur Luce 7 cum tamen ipse non accesserit sed miserit seniores Iudeorum. Advertendum sicut dicit Crisostomus super Matheum quod dominus frequenter patitur discipulos suos aliquid non recte aut dicere aut agere aut cogitare ut eorum culpa occasionem accipiat exponendi ... precepta et non solum in presenti sed etiam in futuro doctrina eius edificet. Secundo ostendit petitionem irrationabilem quod postulabant antequam habere deberent cum dicit Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. Videbat quippe salvator sicut dicit Crisostomus super Matheum ipsos posse bibere calicem passionis per sui imitationem. Ideo eos interrogat ut nos intelligamus neminem regnare posse cum Christo nisi prius eius passionis fuerit imitator per penam. Ideo irrationabiliter petunt. Dicit autem potestis bibere calicem quem bibiturus sum. Ac si dicat Vos de honore et commodo loquimini. Ego autem de agonibus et passionibus vos interrogo quia nondum est tempus premiorum sed potius laborum et afflictionum. Calicem autem vocat passionem suam

Unde in scriptura nomine calicis passio designatur cum dicitur Calicem salutaris accipiam. Et appropinquante passione eam nomine calicis designabat cum dixit Pater si vis transfer calicem hunc a me. Et quoniam solet inexperti animus pronde pericula audacter videt se posse dicunt ergo ei Possumus. Beda dicit licet verum esset futurum ipsis tamen non ex promissione sed ex quadam inexperta confidentia hoc dicebant. Quod salvator etiam futurum tempore previdens confirmabat. Ideo ex sua prescientia quod futurum est predicit subdens Calicem quidem meum bibetis. Sed quidam super Bedam super Matheum (?) calicem passionis Iacobus qui ab Herode capite truncatus est. Iohannes vero qui in ferventis olei dolium missus ad coronam martirii tamen ad Christum calicem processit et si mortem opere per Christi confessionem non suscepit. Tertio fuit irrationabilis petitio quia postulabant aliquid illis quibus non debebatur. Ideo addit Sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare vobis. Superbis autem non convenit glorificatio regni sed humilibus. Cuius ratio est quia regnum celorum hereditas est eorum qui id accipiunt habent autem non est quod sibi pertinens non potest filio autem dei naturali ... sibi et ideo non ei debetur regnum celorum hereditas. Non est ergo quod vos ut superbi detur sedere ad dexteram, ... dicit Non est meum dare vobis superbis quales adhuc estis sed aliis scilicet humilibus quibus paratum est a patre meo.

Aliter exponitur secundum Crisostomum quod per dexteram accipiuntur electi per sinistram reprobi. Illi ergo dantur sedere ad dexteram quorum opera computantur inter electos illis autem ad sinistram qui suis demeritis inter reprobos invenientur. Unde dicit salvator Mathei 25 Statuet oves quidem a dextris hedos autem a sinistris suis. Dicit ergo hoc sensus vobis qui in etiam presentiarum inter electos computati estis non est meum dare vobis ut sedeatis ad sinistram quia per finale premium in dextera collocandi estis. Vel aliter sedere ad dexteram et ad sinistram meam non est meum dare vobis tamquam solis et singulariter beatificandis sed omnibus tamen cum premium quod paratum est a patre meo sed illis quibus dicetur Venite benedicti pa-

Ultimo petitio ostenditur irrationabilis quia premium petunt

p quo no d; io addit Q3 qb3 patu e a
patre meo Et ei intuitu pseuac q̃b3
regnu celoru donate rao dandi no ee
intui s; pp̃ria Cum g° credit se posse
accipe regnu celoru no ex intuit 3 hoc
credendo petit id n rcipiet petit Cum
g° pp̃ris acceptio no sit apt deu s;
regnu celoru pat p intuit no p pp̃ria io
dictu e q dat quib3 patu e a patre
vn hic no e psonaru acceptio apt dnm
s; qñ digna sut accipiet qd non
psone s; vite patet e Queret q̃mo vtru
pdestinacio 3 pscientia sit tm a deo su
mo sine demeritis Ad hc dd q i pde
stinacione ocurrit voluntas di ab eterno
sicut ca principal' meritu at ucum in
adult' sic id sine quo no fiet Psacia
at ea ...mo se habz q demeriti pu
su ab eterno e pnalis rao psacia istu
ut qa i demerito suo pseuabit cadit
sub pvisione dei volet ut il' iordiatu
i[illegible] Cia g° volu eg misoffia no
pt novelle iusticia lez pu no velit
huic spie creat ... dapnari velit
tn sedario qa vot pnar iustis 3 oe
qd iustu e Et q ab eterno ogut q
... d; finie in gra 3 q[illegible] i peto Ideo
ab eterno pparat regn celoz boi' qui
pseuerat i gra Et iusticias ill' q pseue
rat i culpa Et pt hc ofinari cu roe
Cu aqua sit eq disposita ad fine ex
... hic i fine 3 no illu si aliqd
iveto i hc 3 no i illo e accipe psonaz
Q3 deq no dat psoe rgnu p pp̃a tm
g° aqi ocurit ex pte 19 q e pdestinatq 3
aqi ex pte psciti Se 3 pb pu' ...
Et audiete x indig ... q morz ad ...
sacioq sociale Non ppa aor 3 iflexa ad
se ipedit pacifica hom ... cu ex
eo q aqs s' alios velit effi 3 pseui
rot ueiez Ex ead ca pcedit velle sup
socios eleuari et petentib3 indigu Vbi
g° e humilt q no dnat aore puato
s; mag honoe 3 dsogo mutuo tolli
alicio dnandi 3 ocasio indignadi Et io
ingr humilit no i pbendes cupiditez
duoz n' indignaz dece disalz solam

humilitate doce ee sufficiente ad rpmen
das inmoderatas cupiditez pmy 3 indi
creta indignacioz lmoz Pot ac ernu
p° indicatu indignatio d Et audientes decem
s petico duoz fm indignati st non de
mre s; d' filijs io addit d' duob3 frib3
q ignorat insuma q alijs debebat in
dicare se eqles l' maiores alios ildiscreta
cupiditate petebat psi Q3 sic dt Ambro
3 acciptr Cris ut ille carnal' peccat ce
s' omis ita isti carnal' gestam st ce aliq
aut ta Q3 sic dt Beda s' illud pocius vi
deaq no qd carnales adhuc disali gessit
s; qd gessit spuales mgr Et io sedo
pot cro exa humiliaco ei aut Ihus
aut vocat eos ad se Vbi p° q vo
lentes pacifice conuie dut x° ofomari
in pu. 3° q i psidec no dut morib3
gentilium assiiari i Bat q pm 3° cu
dut vita xp̃o exo spectari i Bic filius
poit g° p° q volentes pacifice cõmune
debet x° oformai io vocat eos ad se
ut ex appxiacõe oformet eide q q
appinquat pedib3 eq accipiet d doctrina
19 Ex eo ed q eqlit eos vocat ad se eqr
eis doctrinas ibuit humilit Et eqr exa
ppot ofirmat eclis q no p ambicio
fastu s; p humiliacõ descensu peruenit
ad glaz Vn Glo ffrustra g° a' ille ad
maiora suspirat a' hos s' coz desidio
dolet cu ad sumitate virtutu no ptas
s; humilit ducat 3° q q pacifice vole
cõsari no dut morib3 gentilium assiari
ou 3 cu addit Bat q principes gentiu
dnant eoz 3 q maiores st s' ptatem
exercet i eos Vn Cris Gentiliu meminit
ut ex hc re vituperanda ondat gentilium
n e ... puatu s; gig hc io dpot
q principes gentiu no tm ... st rege
subditos s; violet eis dnari mim 3 io
addit No ita erit int vos Ac si dicat s;
Glo Vos uoc gentilium solaciu pmie
vult ad rgnu possessioz Q3 q non in
abuere s; i humile e culmie btut io
adiungit No ita erit int vos Q3 quicuq
voluit int vos maior ee sit vr mist
no abuendo puatu s; humil' doctando

ac alios fruendo Et q̄ voluit int̄ vos
primꝰ eē s ad culmē rē dignitatꝰ erit ve
ster s͠uꝰ qr caritas hᵉ exigit cū ponde͠e fit
hō primꝰ ꝛ dignꝰ ī gⁿo celoꝝ Nonꝰ qr
supiōs aīo declarare debet ut p zelū
iusticie sit p̄imatū suū disponat sbdi
tos sꝫ debito mō cohiceat ut tā pex
humiltꝰ studiū eiꝰ illatā mō gēalū
pncipiū ducent Vn̄ Beda In hac scā
a diō maiōs nō minima discrecōe opꝫ
hui ne sꝫ ad instar r̄gū gētiū dn̄ari
subditꝰ sēp ab eis gaudeat laudibꝫ
attolli ꝛ tā ꝗ delinquētiū vicia p
zelū iustic̄ sint erecti Zᵒ oīa qr vo
lētes pacifice cohabitare dn̄t ꝫ vita
p exō spectare cū addͭ Sic filꝰ hoīs
nō venit ministrari ı qpaͬ dictū sꝫ mi
strāe nō tm̄ pdicando ꝛ miracla mōn
strando sꝫ ꝛ p pa oīm redimendo sb subdᶻ
Et dare aīaꝫ suā ī rēdepcōꝫ p multꝰ
Sic videꝫ ī hūanis cōsueꝫ tūdibꝫ qꝛ ad imi
tandū aīū vtuosū plꝰ monet opa q͠ꝫ
vba sō volēs saluator efficerꝰ idūcē
disc̄ᵒˢ ad humiltꝰ studiū qͩ vbꝰ ꝛ exiꝰ
docuit opa suimꝰ imitanda ꝓponit
cū dͭ Sic filꝰ hoīs r̄ hyeōꝰ sr āyͭ Bnū
ꝓponit exm̄ ut si q̄ dea ꝑmpendent
ad opa erubescerent Non eꝰ qꝛ uc exm̄
ē magꝰ efficax ad inducendū ad opan
dū qn̄ ıᵉ q̄ ē mīꝰ obligatꝰ ad tīe opꝫ
ipm̄ nō oīꝫ opatꝰ Cristꝰ gᵒ q̄ nllo
cāt obligatꝰ aīꝰ fuit q̄ nᵒ auxilio
creatūe indigebat ministrās ex humilᵉ
Efficax exm̄ alꝰ fuit humilꝰ Et hᶜ
ē qͩ dͭ Crisꝰ venit ministrāe sicꝰ hoīs qͥ
dicat Ego q̄ nllꝰ egeo q̄ vīsa egēt
celestia ꝛ t̄restīa ad ministrāe gᵃ cōsēdi
Et qīās quo xᵉ vcͭ ministrāi dico qꝛ
p̄ᵒ doctiūa salutifera pdicāᵒ ayͬ lꝫ corꝰ
ꝛ sanguē suū exhibēᵒ zᵒ disc̄ᶻ pedes
abluēᵒ Beda ū loq̄ᶻ d ministiō q̄ꝫ sꝫ lohꝫ
coꝝ pedꝰ lauit dn̄s ꝛ mgr Cr̄mꝰ ı nō
ministradi possꝰ oīa q̄ ī ōīe gessit ı
cltiꝫ sꝫ suū sanguēꝫ se p nobꝰ effundē
ministrando sigficat. Sermo xviii
Dixit ihs cōfundens
pablaꝫ hac hō qͩā ū aytͤ zi

Videꝫ nāͬ sic eē int̄ duos ꝛ subᶜᵒᵈ
q̄ dn̄ reꝫ suas cōmittit suis ꝛ istꝰ bo
opaciōibꝫ ī eis ꝛ dn̄o fructꝫ debitꝫ rͩ
datᶻ ꝛ suꝰ sua pōāo r̄suēᶻ Ita tū
qꝛ mixꝫ dominium ū parret malicōs
tyssic ı serpos Cū si rpi ī re cōmissa.
pue se hēant sꝫ etpe dn̄itū pmīzi
debet ꝛ cōmissa eiꝰ auffrı Aliq̄ gᵒ
cōdcōꝰ reqͥritᶻ ex pte dn̄i re cōmit
tētꝰ āque ex pte insti suoꝝ obseqꝰ
desidātꝰ Et hᶜ mō pt pñs pabola
intͩ dnm ꝛ nos q̄ recepimꝰ eiꝫ bona
intelliͩ vt p̄ᵒ pona cōdcōꝰ dn̄e be
nigtatꝰ grāꝫ infundetꝰ Zᵒ cōdcōꝰ hūāc
p̄anitatꝰ grā abrotetꝰ Zᵒ cōdictoes
dn̄e eqtatꝰ iuste p intꝰ retribuetꝰ sꝫ
pꝰ incipit ī pūᵒ Zᵃ ı Et agrōle appl̄ꝰ
Zͥ ı Cū gᵒ venit Ponderāꝰ aꝫ dn̄i sua
bona tribuētꝰ sꝫ tres pᵃ ꝓndeᵃ in
edificaᵒ In pūᵒ Zᵃ benignitas in gr̄īꝰ
cōfendo ı Et locatͭ cā ag Z diligencia
ı exigēdo ı Cū aꝫ tpꝰ sꝫ Ad euidēcīā aꝫ
hꝰ pablē sic pcedeͬ qꝛ ptractabꝰ tō
nl' maioꝝ eꝰ pꝰ allegoice d vinea ıᵃ
Et q̄ dͭ ysā Vinea dn̄i sabaoth doꝰ isrl'
ē eciā iste vīᵉ eē eꝰ mellꝰ pūˡ sic ptꝫ
ex vbꝰ q̄ pomīᶻ ī fine eꝰ Zᵒ moāliter
ptisicı potit cū bm̄ᵗᵉ sic vī Rabanꝰ
cāꝫ expone moāͬ Ponēs gᵒ eīᵃ pᵃꝫ
cōdcōꝫ dn̄i grāꝫ cōsēutꝰ q̄ ē ꝓvidēcīa
ī edificando dͭ hō quīdͣ erat prfaıliaꝫ
Que ū dn̄ī ē sepe supꝰ ex vbꝰ Cīꝫ ı dͭ
Nulla prfamias sicut nꝛ rectꝰ tenꝰ qꝛ
cōditoꝝ nr q̄ fideles suos ı hᶜ mūdo sic
possideꝫ q̄ dn̄s subᶜtoꝰ ī domo sua Cꝫ
dͥ hō nō quīdͣ nā sic dͭ Crisꝰ sꝫ nōme
nō vīte sꝫ situānē vt sic hō cū filio
paruulo loqͥtͬ infātilia ad eꝰ istructoꝝ
sic deꝰ nobis loqͥtͬ cōgruēcīa nobꝰ ad
nrāꝫ salutē Et iste sua ꝓvideᵃ plan
tauit vineā suā q̄ sꝫ hyeōm ē domꝰ
ē isrl' Et sepe cīudeͭ eı Illi eīn ꝓpo
mltꝫ sepꝰ cīudata fuit sꝫ sc̄ō Angloꝝ
custodia sꝫ Crisꝰ custodia scōꝝ pmi et
insforꝰ q̄ tūꝫ mūꝛ scīı sꝫ ꝓplo isrl' Vl'
ꝑ sepe accipı pt legalis disciplina
mādatoꝝ Et torcular fodit ī ea sꝫ

tricō id ē altarē l' excepla iudītz q̄ p
lege suada passi s̄t. Bed hilar̄ dor
cular sueit ꝓphē iusto s̄ sp̄i plei q
sic i torclari mustū hudat ⁊ fluet
ita i ipsas s̄ sā gr̄a hudās et fluēs
veit. Sc̄ⁱ Et edificat̄ t̄rī i me̊ eo q̄
t̄rī (ꝟ) i eō fuit teplū. s̄ hilar̄ t̄rī l' ista
fuit emmencia leg̃ q̄ i celū p rātu
dme opm caput eiget ⁊ ex q̄ a loge
spectari poss̄ x̄o adveit. Deinde poi̊
r̄ᵃ ꝯditao dm̄ q̄ ē benig̃tas i ꝯferēdo
grāz, gr̄as datāz cū add̄ Et locāt eā
agrīcol' suis) ista s̄t agrīcole s̄ Cuf̄ sunt
sacdo ⁊ scribe q̄bꝯ ꝯmissa fuit cura
ꝑplīn gubnādi ⁊ instruēdi Et hij vōc
vōnt̄ agrīcole qꝛ sic u' al' ab eis q̄
bonꝯ cultꝯ ⁊ diligēs custodia vince
eigit̄ Ita u' aᵈ dnꝯ a sacdotibꝯ ⁊ leuit
exigebat i opibꝯ n̄ institucōz ⁊ regiī
plebis Sꝫ qm̄ sic vinea locata nō
tm̄ ex serpa s̄ ex ex ope agrīcole fructi
ficat. Ita gr̄a collata hoi l' ꝯmisso ei
statū i regimē req̄rit boni vsū liberi
arbitrij cū ipsiꝯ vsu desig̃t̄ i hic qꝛ ad
ingit̄ Et pegre pfectꝯ ē N̄ᶜ eū deus
alicubi abēe pt q̄ ꝯplet oīa s̄ abire
vidē a vinea ut vinitoribꝯ liberū
opandi arbitriū relīq̄t Sꝫ Cris̄
pegr̄ pfectꝯ ē p lōganimitate quia hinc
supponim̄ꝰ ꝯsiderādū defcrip ⁊ nō statī
eoꝝ petīs peās inducit̄ Bed vō Cuil'
pegre pfectꝯ ē qꝛ dea pacꝯ deā lege
sup montē sinai vbi visꝯ ē i spē ignꝯ
non aplius visibiʳ pbuit eis sua pñ
cāa n̄ᵃ tm̄ inspirā ꝯtingit qua non
mittēt deꝯ ꝓphās ⁊ iustos amonēt
Sc̄ⁱ terā dni ꝯdi° q̄ ē diligēᵃ dni in
exigendo cū dr̄ Cū aūt appropiq̄sset tp̄us
fructuū misit suos suos ad agrīcolas
ut acciperēt fructꝯ eiꝯ Bed n ad pfcōz
dm̄ ptz ut pendeat i bꝯ suis ut beni
gne ꝯmittat eas subiectis Ita ptiet ad
ip qꝛ dilīr req̄rat precii sui ex eis
⁊ hic fac tp̄e debito dr̄ q° dr̄ Cū aūt tp̄us
fructuū appropiq̄sset Et bn̄ dr̄ tp̄s fructuū
⁊ nō ipi fructꝯ eiā s̄ Beda s̄r illud
nꝯ hiꝯ vince preciū incentus est
Et sic hic req̄rit deꝯ tp̄e rāgō redde
s̄ p alios suos tā sic vnlitēr vinā
creatē opat̄ p alt'ā Ita ag̃n fructū
grē date vm req̄rit p alios ministeriū
D̄ q° h' dr̄ misit suos suos ad agrīcolas
ut ac. fr. eiꝯ p° n. s̄m ad hos missi sūt
moyses ⁊ aaron de q̄ dr̄ misit s̄uum
s̄m aaro que elegit ip ⁊ ipi p annos
xl' pꝯ lege data qꝛ tuc tp̄s fructuū
appropiq̄abāt ꝯsuevit fructū ex lege
Sc̄ⁱ i pꝯ eiꝯ) Et agrīcole app. s̄. eiꝯ ⁊
In q̄ ondit̄ ꝯditōs hmōi pūt̄ gr̄a
abutēnt Maria n. pūtꝯ ē nō solū
nocuē qd' eiꝯ s̄ fructū ex gr̄a Dni eē
cui nai inroyꝯ q̄ ut fructū acciperet
missi s̄t Dn̄ Cris̄ i ol hij aūt nō solū s̄t
potiꝯ malīᵃ i nodauᵒ fructū s̄ eciā
idig̃ndo ad eos q̄ veniūt ⁊ eoꝝ sangne
manꝯ iplēdo hꝫ aūt malīᵃ ex hꝯ ondr̄
maior qꝛ p singlos gr̄dꝯ dme bonit̄ s̄p
excrescat s̄o dm̄ʳ h ꝑs i ꝫ p° s̄ poi̊
maliaa habita q̄ p°os nūciōs dixiꝯ pū°
r° pō malīᵃ hita q̄ 2°os nūcios cū addit
Iteꝝ misit alios rᵒ malīᵃ hita q̄ vni
genitū s̄m suū i s̄ ꝯmisse vō l' iuic dm̄
s̄oi ꝯcordat Cris̄ dicēs p singlos aūt
gr̄dꝯ indaycē plebꝯ dī inīa addebaʳ et
p singlos gr̄dꝯ dme inīe malīᵃ incresc
escebat ⁊ q̄ dī clemēcia maligꝯ hinā
ctabat poi̊ go p° malīᵃ hita cō dī
clemēcia i ꝓpꝯ cū s̄uoꝝ suoꝝ cū dr̄ Et
agrīcole appbris sūis ꝯpalū ceciderūt
ut Ieremiā, aliū occiderūt ut ysaiā aliū
lapidauerūt ut naboth ⁊ zachariā qꝛ
occidit int' templū ⁊ altare h' ē expo°
sicō' Sꝫ quo moyses ⁊ aaro q̄ fuit s̄uui
missi cadit s̄ dq̄ua pfecāoᶜ de aribꝯ
pdiet dr̄ Beda s̄r illū Bmꝯ s̄ꝯ moyses
ē q̄ p annos xl' fructū dō leg̃ qꝛ ꝯdat
a cultoibꝯ req̄rebat s̄ cecidit ip qꝛ ve
xatꝯ ē moyses ꝓpᵗ eos qꝛ exacerbauerūt
spm eiꝯ Et itꝫ irritauerūt moysen in
castris ⁊ aaro s̄cm dni Idem p° malīᵃ
habita q̄ dm̄ benig̃tes mittēte suos
s̄acdos cū dr̄ Iteꝝ misit alios suos pl'es
pioribꝯ ⁊ fecerūt ill' simil' isti alij s̄ui
pluēs prioribꝯ ē ꝓphaꝝ cuneꝯ quod

pfecuti sunt Iux dani 8 sexph' act p lz
eis ypocrit Quos ypha ito sit pfecuti
pres vu l pur exponi ac sudenti
gcordat tab 2 pmi q missi sit tpe legis
moysi 7 aaro intelligu sos eiecs fla
gello lingue vacuos dimisei ra os al
fuos yphar ches melge Dein pom
mali hita q di benigtes imitentes
vingeniu au d Roussie iesu q missae
gcut diuia benignitas toalis qgeunt
7 unq pusitas diuia qd benigni que
terres gcepta 7 i fuis fuis desp'ta no
pst tito q malos suar sz exspctas pa
cie ta pst q pa os coma' corige ma
licia pacig q puire Id misit nouisse
sim sui In q s hilar signatus e ad
ventu dui nri ihu p eos sz Cuis pater
misit no sit obnoxiu pene sz sic affe
rete veia pme 2 e misit eu iudeos
quite no puire Toal' qgitas oia ei
di fforsitam reverbu' fim meu hc ei
no d ignorancia sz d qgruencia vet qa
qgruu e fuos sim vingeitu dui sui
reveri tez futu dimi sim Vu Cuis ve
bu' fim meu hc dt annaciatos qd fieri
debebat qm optebat eos veindai p
hc n ut oude coz petm magnu 7 oi
excusacoe puati Vl' pt exponi hec
reverencia q ad aliquos vt sit sensus Ad
mq aliqui d eis vebu' fim meu ed e
ipletu d ill' q intelligere xm credidut in
eu Vl' pt id dau i sy i ad libru arbitum
hct vu Glo no d ignaraa d re vebunt
fim meu sz q abige dt deg ut libera
volu' s resfuet Jnq pusps d ei adiugi
Agricole at vide s ic vbi p ou' malu
qalui qr vide s agricole id e q qmissi
fuit sinago filiu i carne venite Dixerunt
int se h e hes Ex q pz sic dt Ineo
ea pncip s sacdotu no p ignacia sz p
invidia xpm tradi ut intelligebs eu esse
illu cui p yphaz d Postula a me 7 da
bo t gentes hedites tua hedit quse sio
data e no quia moiens pr illi i lege
sz qua xpe sua morte iniabir acquisiit
c o qalui maliguu Veite occidam eu
7 hebig hedites Ad eq eunde Sam e

Ez instia q erat ex lege moysi fuit
qda hedita coz q i lege pncipaba
Justia at q erat ex fide eoz sit veient
supaddes eid videba' aliqs aucturlai
instia leg 7 p quis auffe hedit ,oz
q pncipaba' i lege Ipr q hore diceb
indi vide s inacta y e ll eid fang
qr h ho mlta sig fat Si dittiq eu si
omis cred Ne forte ve ic Mode go
putaut o vale ut instia leg maue
meret m 7 no p supvemetez instia eis
destrue' 7 p qseque hedit ,oz qm i
lege pncipaba' sua ee Vu Fabang
hedites xo oaiso prope uolueba' ind
et fide q pen e extiguoe 7 sua q e ex
lege psire ac gentib imbuerl inscire
conabau' Et hc e dice nra eit hedit
Alio pt intelligi hc mo ut obla hostiaz
q ad sacdo s ptiebat coz intelga' hedi s
Auffe e go qsuet obla hostiaz que
fuit auffe sacdotib sua hedit s coz
estiacoz Eu go p s xpm inducedo ad
sublimioz statu 7 obsequiu q eel stati
qsuetudis iudeoz videba' eis hedites
auffe ro aabitu sit q eo occiso qsued
hostiaz offeudaz p pet finare Et h
e dice Occidam eu 7 nra eit hedita
Vu Cuis dicebat int se nece e ut p
isti p plus dittat qsuetu ne hostiaru
q ad nrm ptz luc 7 acqesait offerre
sacfitiu insti qd ptz ad glaz dei a sic
ia no eet xplus iste possio d nra sz
di Si at occiderig eu dui no e qui
insti suatu a xpto qrat sp diab qsue
offeudaz hostiaz 7 sic xpto iste erit
possio nra Ve' pectou flagiou Et
applnsu eicent ex vinea 7 occidert
Ez d' applnsu mlt d ia qplnsione
q i cruo fca e Ez at add Eicent ex
vineam mo s hilar Et hc i glo ez
dui passio e ex porta Vn d hc
Ihs ut sacificaret p sum sangui pplm
passio e ex porta Alio sz eig Eiceto
ista fuit qr indi xpm iudicaunt alienu
7 exneu a sepmis Ve' z ps pn' eoz
Eu go venit dus vince qd aga qua
pom qdattos dine eqtatl instie pro

uult retribuet. In q sic pce. Ho exigit
confessio malis iudicatoru i. Cu venit. Co
allegat scriptura prophal vaticiny i. dt ill'
3o tangit sr eos sina pdetmati iudicio
i. ho dico vob. Exigit go p'o qfeo malos
iudicatoru cu d. Cu go venit dominus
vinee qd faciet agricol' ill'. Ideo interrogat
quid dns no qr ignoret qd i proposito fuit
sed ut ipsa iniustoe daparet. Ca qui ma
le iudicatoriu dictat ut nigt d' bufi
bufiem ip auffert. z d' culpa qs fuo
q dum quittit puniat. ho duplicem
finis iniustic pfert dictate iudicatoio
mali. Vna puenite d' maleficio tusgre
ssoe cu dicut. Malos male pdet. Aliam
auffente nigt bufiem pius datu cu
sbd. Et vinea sua locabit a'iis agricol'
q reddt ei fructu suu tpibz suis. Hanc
iniustoz no quid delcabit pdedit sed
cogete ipa vitas vl' simulate mali dire
ctoe vo vl' verecdia qua tiebat icrre
si alit iudysset qr aliud iusto abhorma
fuisset. Vn Crisi. duas cas d' pdict tangit
dicens. Ca at vin iudeit no e illo q
iuste iudicaut f ipiz cre ccoc dictamic
malis indiq. t addt e pius viole fet
ecce p'a cu ndulcadu eq. Ca illic ro por
aliu iusto. Ca cu salu' iudeo sibiipi
dixissz pdz colonos illos z dabit vinea
sua alys redditu. Absit hac ac q'fiaz
Aug d' qss' ewo sic qcordat. Ca quida
d' astatibz iudiut duo i. qd azt aut
Quida at dixit absit sic illic qmcorz
qtra qr ysa ill' iudiut dicentibz malos ma
le pdz zc vl' duo qfinati Crisi st azt
alit dt azt pot iniustos ioq qs ibo duo
dedit. Illic at iniustos cord' qz visibz
i fave qdixit dices. Absit. Ca homo
cu qplmis fuit i malo ibz qd excusat
inia at eius qscia regsat. Vl' alit scdm
Theoph z e veisilly p'o iudiut qd dit
Mathei postea vo intellgeo clarus
qd pabola pteudebat dixit. Absit. Ro
ad qfinatoz late sue allegat sciptura
prophal' vaticany cu dt. Dt ill' i. Nuq le
gistis in scripturis. Lapide qm reprobaverut
edificantes h' fact e i capt anguli. A dno
fcu e istud z e mirabile i oculis nris. q. d.
qfinado fnas pdctam Ca pa'az mea
no intelligetis sciptuaz tq prophetica qqf
cat' q dt. Lapide zc. Vnd q dt Beda
st illic. Cuo iplebitur h' prophecia u qua
cstoz a nob reprobatz z occisz cditus e
gentibz pdicadus. Vt qi lapis angularis
f Crisi e. p. edificatoe legis doctos q
xpm reprobauit dicens. No e h' ho a do
Ca h' factus e i capt anguli qz ex vtriq
pplo iudeos z gentiles iultos i vna fide
qiuxit. Et qm ul' hoie do qiun e sed
auctore do h' oia fca st. Io addt. A dno
factu e istud id e iste lapis sic qstitutus
i capite e domu donatus a do. Et est
mirabile i oculis nris qz occlta pvidecias
dei no cognoscim. 3o ponit quo i tangit
sr eos sina pdetmata ac qfinata iudi
cy cu dt. Ideo dico vob. Auff. i. v glo itel'
Ideo dico vob qcludeo ex ma qressioe
z prophecia auctte. Tetangit at sr eos
p'o snaz d' bufiey qressi ablaoe cu dt
Auffetur. 2o snaz d' tusgressois puni
tioe cu sbdt. Et q ceadit. Ca qo tau
pvocatr ad psecui or cu dt. Et cu audi
ssent go snaz d' bufiey ablaoe dt
Auffertr a vob rgnu di z dabit genti
facieti fructu eius. id e iustia sacraz
sciptuaz q ducut ad rgnu dei accipiet
vob nigtis indeaeit. z dabitur genti fa
cienti ea. Nulli n psenant dat gra
n facieti fructu ex ea. ho ab io tollitr
q ex ipa fructificoe non satagit.
Deide pot snaz d' tusgssios punicoe
cu addt. Et q ceadit sr lapide illud
qfringetr. sup que at ceadt qteret eum
Duas at qmecoraz f Crisi pdictos sq
qfrigi z qteri snia ppt offensioem et
tusgressioz. 2a ppt supueniunam eius
captiuitz. Vl' alit f eund d' eo qd con
fingitr aliq remaet. ad at qminuitr
qsi i puluez qiutr. Cum at cad' sup
lapide no fragitr ppt lapid' virtute s
ppt suu pondus qd e gne vl' ppt suu
casu q e altq. Et sic xoanus v'cus n tm
pdit qtu pt pde xo s quem ipse se
pdit ppr opa sua a'ppr magitu ue peti

q̄ xp̄t alt'ne digitat. Infideles aūt tm̄
peut cp̄tu p' pdc̄a essz 7 h' ē geminū
V' s' Aug' d' qtē nō tes. Cum audt' sup
xm id ē q̄ p'tat ut dom' credt' i xp̄m
ofugit' ut nō ābul3 recto. S' q̄ aūt
ipē credit p' finale suaz penitēs co
minūe' ut aplus ad salute n̄ fingat
Deinde po' q̄ ex h' prouoca' malic̄a
coz ad psecucoz cū add' Et cū audiss3
pncip' sacdotū 7 pharisei pablas eius
cognouerūt q̄ d' ipis diceret 7 q̄rēt' eū
tenē timuerūt tbas. Glā sic pphaz eū
habebat. Ubi o' coz malicia. Glā sic
d' Cris' h' ē differēcia bonoz hoīm 7
maloz q̄ bonus cōphēsus i pcto gemit
q' pc̄at. malus aūt fremit nō q' p'cauit
s3 q' cōphēsus ē in pcto 7 nō solū nō
agit pniaz s3 mag' adūsus corripiētē
irasc'. Sic 7 isti de pharisei mag' ad ma
licia s' excitati s3 nō faciūt q'd cupiūt
In q° dat' intell'gi eoz pūsit' q' tiore
hoīm d' tiorē postulere. Nōn ad litt'az
eūz fuit q̄da lapis i templi edificacōe q̄
nulli loco aptū potuit sed tm̄ inutilis
ab edificantib3 fuit reprobatus. Nouissime
vō i cōplecōe vltī anguli tepli nullo
alio lapis ydoneus ē inuētus n̄ iste 7 sic
ded' finē edificacōi tepli. Ex q° x°
fignabit' sic p3 i pa'la pdca. Moral'
aūt vinea ista plātata aīa ē. cū plan
ta° irrigat' cū p baptism' aq̄s saluta
rib3 regnat'. Sepe cinda' cū statuto'
pceptoz a trāsgressoib3 cohrc̄'. Sic
cū vinea habēs q̄r° faciēs p3 igre
ssib3 vastacōi eaz n̄ ab eisdē ptib3 p
uacōe 7 sepis inimicoz custodia'. Sic
aīa ni'a cōuoz hīc asp'ct' p̄'m ūsus
deū facie' q'd iubet 2'm ūsus eū nō
cōmitte' q'd p'hib3 3'm ūsus pxm obse
quio eid' sic nobis ut leuis obseq' 4'm
ūsus eūde pxim nō offende° sicut ab
eo nō velles offendi. Dicē g° pcep' vt3
serue aīe nre faciūt p' q' a trāsgressioē
s3 q°z ūspata munit' 7 custodit'. Sz
colloca' torcular i' vdūs i q̄ affecto ao
v' 7 adv tm̄ vinū dulce 7 acre fiuit.
Turis aūt vero ē d' q̄ tm̄ d' q̄d specta
ca q̄ agēda s' cōteplan'. Hac vinea
sic ornata deus locat agricol' cū eius
opa pmittit exerci quāt' sesib3. Sicut l'
enīa pegr' pfcō ē q̄ opacōes hoīs
pñte libei arbitri relinquit. Ita tū q̄
fūm aug' 7 19 h' vinee ē etas pūl
i q̄ solus vigor nālis opat' racōe n̄
habete vigorē sic vinea duob3 p'°
āmis gmīat s3 nō fructificat. 7 9 aūt
āng' i q° fructificat i' ē etas in q̄
ho vsu racōis potēs opa discrecōis
exerc̄et. Et ic ē āng d' q° d' Cū aūt t'
fructuū appinq̄ss3. Glā ex tūc deus re
quit fructū bonū ab aīa quā creat.
Et h' p cōplicatōes multos p' s' nāl'
racōdices racōis q̄ s' p doctrinā bn agē
2' s' occulte inspiracōes 3' s' scōrū
exepla dicta 7 scripta. Sz pūsa aīa
quosdā istoz ūberat qui istictus nāl'
genloit. quosdā occidt' q̄d occultas
ispiracōes remuit 7 eisd' pctis cōdit'
Quosdā lapidib3 oppmit qui scōz pu'
exeplis dicti' verbo 7 scriptis coz ac
monitis pphetis detrahit 7 ipa vana
ēe cōtendt'. Sz dīna benignitas cātuc
sūe curā gerens ad vltim' pprm filiū
emittit q̄ gubnacōe 7 doc'a venerāda
nō cōtepni s3 audi debuit. Vnitis vero
tāta puisitas 7 ad mal' obstinata ē
aūaz xpm 7 eius doctrinā p cōteptū eis
pretes cōptū i se ē occidit cū iterādo p'
cātū s'm d' cōtempnit. Cū g° venit dūs
q̄d faciet agricolis istis ēe coz delcōis
p tornita occidit 7 dispmit 7 grāz h'
vinee alijs cōcedēdo q̄ agricol' collocab'.
Cū aūt credit s' h' t hēde q̄ lapis agri
lar' cōstitutus ē i q̄ncūq3 credēs i xpm
p'cauit cōfrige' q' n̄ a cū vitis recti 7
integr' h' ordine opacōis. Sz q' h'ic
i iudicio venies credit pcius cōmutē'
q̄ p pena vltie dāpna' s' erit tamq̄
puluis q̄ pciet vēt' a facie terre.

Diximus #2a ōdi
pphisei ad ihm Glā audi
mus sed i capitulo. Illud ē
Unde aq̄ū ex pte alicu' agris' q' q̄lz
opa' efficts fuos ex pte sua nō tn̄

omēs recipiunt illos q̄ sūt apti nati ī
apīco qr carent dispositiōe q̄ requirit
ad effectus suscipiendos. Sicut enim gra virtu
tum stelle vel planete ē ad inducendū ef
fectum aliquem metallis sub tali planeta tamen
nō inducit iste effectus ī oī mā vel ī
oī loco qr ī nō ē dispositio q̄ requirit
ī eo ī q° tal' effectus recipi. Et sic ē in
humanis ī rebus corporalibus ita suo mō est ī
effectibus spiritualibus. Quia ergo xp̄s doctrina
sanationes ꝛ virtutes q̄d' sūt que erant
ꝛ que ex pte sui operabatur ī ill' reci
piebant ꝛ habebant effectum q̄ habebant dis
positionem requisita ad eorum receptionem ꝛ hoc
erat fides ꝛ reuerentia diuinitatis ī xp̄o
Sic q̄d' vbi plures inuenti sūt q̄ eius doctrinam
ī fide receperunt plures per eum facte sūt
virtutes. Vbi aut paucos inuenit sunt
pauce sūt facte virtutes. Vt q̄d' dictum est
ap̄t 6 c. Non poterat ī virtute vllā facere
ñ paucos infirmos impositis manibus curauit ꝛ mira
batur ppt incredulitatem illorum. Volens ergo os
tendere qr impedimentum gr̄e ꝛ virtutis nō ē
ex pte dantis ſz ex pte recipientis q̄ se
ad hoc nō reddit ydoneum ſz indignum. In
primis ergo tres ordines ponit. Primo ostendit
beneficium q̄d' alibi factum ē ab indignis
priuatos. In primo 2° ostendit huius priuationis occasio
nem add' dicit ad Amen dico 3° ex cause
redditione ostendit priuationem indignorum add'
Et repleti sūt omnes ī synagoga ira. Et iste ordo
consonus ē his q̄ videmus ī moribus hominum
Cum ꝛ primus ho dicere ca gr̄e l' bonitatis
rephendit. Ita qr primo ostendatur ea esse pri
uatum. 2° cum priuatos sit ipse retorquetur
Secundo tertio indignatio contra illum q̄ ipse sūt pri
uatum sunt deinde manifestat. Ponens
ergo enim tota priuationem beneficij ab indignis
q̄d' dignius tamen accessum ē introducit phari
seos ſz modum q° hic erant imitantur
eos petentes ī nazareth sicut tot virtutes a
xp̄o q̄t fecerat ī capharnaum. Ita qr allegat
inter nos beneficiorum factorum alienis a patria
ī q̄ xp̄s conceptus fuit ꝛ nutritus cum dicunt
Quanta audiuimus facta ī capharnaum 2° ostendit
dicentes sic ill' beneficijs sunt priuatos pe
tunt. Fac ꝛ hic ī patria tua. Ac si dicerent

sicut Glo. qr ī capharnaum plures miraculis
te audiuimus curasse ita fac sicut ī
patria tua ī q̄ conceptus es ꝛ nutritus. Con
sueuerunt quidem omnes ē q̄ vel infideles sūt vel
similitatione petunt vel apt eum quem petunt
sentiunt sē indignos aliquid aliud a virtute
vel bonitate operantis allegare p causa ꝛ
motiuo vnde videtur rationabiliter debere ītelligi
ad aliquod beneficium pagendum q̄ allegatio
mutorum ē aliqua reprehensio ī q̄ rogat
qr nō sit q̄ dz vel cui dz vel vbi vel
qn. Et hunc modum tenent phisici ī hac
pte vocantes ꝛ indignos sē a cristo
recipere beneficia propter merita sua l' fide alle
gant eius vinam ſz patriam propriam comparatione
eius ad capharnaum. A q° mō qr reprehendit
qr q̄ nō curaret de eo d' q° magis curare
debuit. Aliquo pt legi hic pt ut sit vbi
xp̄s volens ostendere eis quare ī patria sua
virtutes paucas operatus ē ꝛ dicit vtique
dicetis hanc similitudinem medice cura teipsum
quanta audiuimus ꝛc. Et tunc nō est insi
nuatio priuationis cum quod' precessit red
dendi causam eius. Quod sequitur 2a pte enim dicit
ait Amen dico vobis qr nemo ꝛc. Vbi ponitur huius
priuationis ratio ꝛ occasio. Et diuiditur ī 2 ptes
Quia primo ostendit qr incredulitas ꝛ inuidia eis sūt
priuandi hos diuinis beneficiis 2° q̄d' dictum ē
duplici confirmat exemplo cum add' In veritate
dico vobis. Dicit sic Amen dico vobis. Nemo propheta accep
tus ē in patria sua. Et hoc dicit qr inuidia
ꝛ incredulitas causa sūt priuandi eos diuinis
beneficiis. Consueuerunt ꝛ ciues illos
cum quibus nati sūt ꝛ educati nō eādē habere
aliquod magnum super ceteros. Quia ergo illi q̄
erant ī nazareth erant ciues xp̄i ideo
nō credebant ipsum hec virtute tantas
vel ipsos qr posset hic facere q̄d' audierant
admirantes. Sicut ponit Lucas ī medio
cum primum huius ergo dicebant. Nonne hic
ē filius ioseph. Et hoc confirmat p dictum Lu. 4
Et hoc ī glo. Non vilueritur patria quod
sciebant cunctos ſz incredulitas eorum nō me
bat ꝛ patria sē cū te priuabat. Confirma
tur p Beda q̄ dicit ī glo sr Luce. Non consi
derant sicut cunctos patria vi opera nō virtute
ſz fragile recordantur ī infantiam qui nō ꝛ

xpi p confa grāq ad maturaz etate puc
uenit. Quo ꝛ īvidia eius ec sunaco bu
fiez. Cū n' aliud viciū ē cuiuslibz cunctis ini
dēq xpī hz īvidentes pspuitatib; honorib
se indignos faciunt coīs bn̄ficia recipe
bn̄ ambrō sr̄ luc̄ Vide q qd mali īvidia
affeāt idigna xpī īvidia pria iudicat
ī qua eius opet q dig̃ fuit sc̄āu mīri
diāz ī q filius nasceret. Vocat at ēstiā se
xphāz qz futura pdixit. xpheē officiū teñt
ꝛ ipleuit qd ī septim̄ aiche opat. sic
dt beda cirā d' hz mons testis ē q pdicōs
ȝo adventū dñi xphāz susatab' ubi dō
d' fidr dt dt sz no hz honoꝛ in pria
eiā sic dt Cirilluꝫ Quedā ancl̄ grūs ac
adit pa' q? gtepnū opīa qz quod
si no gtingat zāo aāu ſ ei adaceruat
ad ueniū qz aūgt hoīb; ut fariaos ꝛ
qanis qz sp ul' sepe puis debita ve
nēuia sunat a uob xpr qd' ut suos
pua honoē. 2° qd' dñi ē gfirmatur
exēp. ci dt ī in vi° te dico et. Et hac con
mñatoꝫ po' amb sr' lu. dīt. Bn̄ apto
cpatio exēo quogacia cum retodit
invidos dni cuq facti septis doce
retib; Et sic dñps exo dunād factū
gfinat. Jā li po duas hz po s duo
exā q ēsta adducit. pm pom in pua
2m ī ainla lepsi. Confirmat pº qd dñi
ē exo pº dt in vi° te dico vbi multe vid'
erāt ī ysl' ī dieb; helie. Vbi pº ponit
ucitate imminēte qz ī dieb; helie cef
sante plu' anis tb; ꝛ mēsib; sex fma
ē facta ī oi tīra 2° ponit dispositom
ī eleuatoꝫ susapientiꝫ. Et ad nullā eaꝫ
missus ē helias ī ī sareptā sydonie ad
mulieꝫ viduā. Qz Cirill ex dina dispen
satoe factū ē ut helias plongū iter
pgēt usq ī sydon ubi mlti opulēti erāt
ſ nō coꝝ elēg dispoicoꝝ habuit nec
paup n' duuas qlē vidua. Jō nō fuit
digna helie subsidiu recipe nisi vidua
ista qz revēntiaꝫ mlier ī ad xphetaꝫ
no pdioꝝ ſ volū ꝛ dnocot habudā
faciēb; Dixit at ī dieb; helie. Qz qa m
ill' helias mirabīa opata ē ī tēo qz he
lias ſ Cirill terestris āgts celestis homo

qz n' fructū n' mēsa n' cactū hēbat
claue celoꝝ gerit ī lingua. Jō adung
bn̄ clausū fuisse celū sp adeo tpm tri
anis ꝛ mēsib; sex. Vl' dicat dies helie
qz sic dies clara ē ita helias p doctri
sua dieꝫ faciebat ī ill' spual' gtoib
qz eo doctina ꝛ opib; gūtebant ad
dñm. Vn̄ Amb dicat at ī dieb; helie
qz die faciebat ill' q ī eo opib; lucē
videbat grāe spūalis. Qz gīēt aliqi
Quare helias orauit dūm ut no plueret
anis tb; ꝛ mēsib; sex. Ad' qz sm diusitat
fctoꝫ ivenim diusē virtutes d' qb; sci
dñi siode gmdāt. Jō aīq d' masnetudie
ut moys. aliqi d' gstatia ut iosue. aliq
d' religiosite ut samel. aīq d' zelo iust
ut helias. Videōs n' helias ex sacietate
ꝛ habūdāncia ī ca tpaliū nomodicam
gliam obgpbrim boīs moib; ꝛ ptm ad
cultū ydoloꝫ maxīe pclinū zelo dei
acceps orauit e p fame ꝛ sitīs ipfri
remedia hoibqzb; a cīdaꝫ deoꝝ et
a supflueitate vite renouaret. Vn̄
Basilus Vt ei aspexit ex sacietate non
modicu gliam obgpbrim p fame dilu
uium attulit qº cītra illoꝫ q ī mēsa
crescebat cohibuit. hīuc vītati testa
scptīa Ezech 16 d' hz fuit ī iqd zodo
sorori tue saturitas panis habū vi n
2º gfirma' fctm dni cū exō naaman
syri. D' qº subdt Et multi lepsi erāt in
ysl' sub helyseo xpha ꝛ neo coꝝ mūdat
ē ī naaman syrus. Ad id' n' tēdt hz exēu
ad qd' tendit ꝛ pcedēs sa ut ouda qz
idispoicoe ox pte susapicaū cā ē. quare
no fuit virtutes ī aliquib; q ī dispositi
sp fuit. Et hz mō gtīat aug d. Sed et
aliud ad id' ptinēs loq cū subdt Et mul
ti lepsi recipi ābolia at exēp hz manifesta
qz grā q īvidi ꝛ detractores ꝛ idispoīa
cīrcēd cel si multi ꝛ potētes ꝛ dites. di
spoīti fuit digni siue sit paupēs siue
aliq siue nobiles siue ignobiles. qz ea vīc
pte vidua paup pegrīa cū tū potētes
multi diuites ꝛ nobiles pruati sunt. Eaꝫ
recepit naaman duces potēs ꝛ honoratus
pīcepe. cū tū multi paupēs despti et

alnecti ipa pnata fuerit q erat i irl eode sub heliseo ppha Et hunc sine
asonat Glo llu e d ño e enim ex eo
pphaz q nob meis eunb dina bnfa
subtraho Cla sic tpe famis neo i nuda
digna recepta e hospicio helie sed extere
gentl vidua e qsita q a tato ppha visi
taret Et sic mlt lepsi ex utibi naama
siro qp deuote qsumt e curatn Sic et
vos mo q me ex iuidia spreuistis mia
mea est pnata no ex mee impotencie
s vie modic Sc 3 ps ei Et re
pleti st oes ia in q aud̄ pnaz idigno
ex uatol redditoe no ei p rom quaz
redd̃ potes placare malos s poaq
eoz furendi malia z indignac q esset
i malia opus Sc go h ps i z dnr q
pom i ipa s liam pm e malicia
gcitata cu dt repleti st 2m audacia
effrenata cu addt Et surrexerut 3m e
xpi potetia no coartata i tpe ut trsi
ens go malicia gcitata dt Et reple
ti st oes in synagoga ia h audiet Cum
eni bonus ho aliqn corrigat pmi vl d
suo ope vl d pua intencoe si tn i
sua pmte pseuerat no corrigi ad alia
vba monitoria s poaq irritat Et io
isti tm pnu ad ie vba ia repleti sunt
ut correctoibz eniedati Et hc e qd dicit
Crisostomus Cla pnaz corp intecoez rdarguat
eo indignat ppr qd dt Et repleti st
Qz quet alis vtr sit malu iasa qui
audit aliq qd audien no placz Dd q
audiet aliq displicabile pt indignari
z iasa ppr tn vl ppt dicete qa alteriu
calumnia ita q eod mo iasa si dicat
d alio sic dt d seipo Et hc mo pt esse
meritorium sz si dicet iniuste loqt vl
i re vl i mo vl i tpe vl i loco quo n dz
Et pt ee dimitorium sz si iasat cont
dicete q reprehdit qd reprehsibile e et
vbi z qu reprehdi dz 2o pt iasa ppt
dem reprehdetes qp tangit ip d vico qd
ht z hc zelo iustic z aore correpcois et
iusta e tlerr sp e magis detestabl quod
eni a i hc loco phariseos dt fuisse indig
tos audiens vba salua 3o pt aliqn

nasia q reprehendetes qa displicz s vbu
reprehsiois sui sit irrobile su irrobile
Et hc mo ira e qda spes ipacie q
pcedit ex hc qp aliqs nollz audire facta
as z amilias pquib no pcedit a vtute
s poaq a vicio vanitatis z a curiositate qa al
bnet malu radice difficile e habe
bonos effectus Sc 2m su qo pot eoz
audacia effrenata cu dt Et surrexe
runt ut eiecerut eu ex ciuitate z dux
erut illu usq ad supercilium motis sr que
ciuit illoz edificata erat ut pcipita
rent eu ira u z indignao q ex iuidia
oritur i tanta audacia z dementiaz
adduxerat hos ut no qsiderarent sui despe
dui qd in rei effrenate ferantur in
morte vl pdicoi e9 cui iuidi Et ido
isti sue salutis imemores effecti ppter
malicia salvatore d sinib suis eiece u
inmerere z io mia no e si salute pdi
derit q eiecerit d finib suis saluatore
Et onda i ipis iuidia z malicia no
mediocriter creuisse s qsuata fuisse addit
qp duxerut illu ad supercilium Sc p ei qsua
ta malicia p iuidiaz id qd pcessit ex
aore suopio s correpcioi inflectit et
retorqt ad odiu Io eu dns bnficia doct
eis infundet illi iniurias irrogare co
nat Et attende qmn eoz audacia erat
i malu eap maloz dnay xpm no
psumpsit pcipitare d teplo ui9o teptatoz
dixit Si filius di es mitte te Isti aut
peyores effecti qp capt sum eu pcipitare
volt d mote Vltio pot e pona no
coartata cu aneccti tpe ut trsiens
p me illoz ibat Sic u i assupcio
carnis no fuit dine nac mutacio s
sumpe cali ostesio ita qud eiecto no
fuit volutatis z ptatis coarta ut sz no
leo vl no potes fuit eiecty ex vrbe s
pon ep qui vot eiect qu vot elabitur
Sic qui vt moit qui vot resurgit z hc
e qp trsies ibat p m q9 dno a na
s qp dt Crisostomus sebre mirat diua sz m
hc no applendi stas int eos Et hmaz
i hc qp ibat z disadebat Dt at Beda
Cz m hc trsitu lapsi qda vl mo lapides

inos adeo se mollem xpo et eius vestibus ex-
hibent ut ad modum cere recipit xpo locum
sub tota effigie corporis eius ut patet ex vestigio
eius in relicto. Advertendum est quod christus corpus
mortale assumpsit duas tamen dotes in
corpore quas habent corpora beatorum. Claritatem
in transfiguratione, agilitatem in hoc loco quando
transiens per medium. Subtilitatem quando exiit de
utero virginis non apertis claustris virginitatis
ubi naturaliter duo corpora fuerunt simul sed tamen corpus
xpi et beate virginis. Impassibilitatem autem non pre-
dixit in terra quia corpora impassibilia dicuntur dupliciter
tamen passibilia id est subtilia non sicut quod ut sic
extra passionem non potuit. **Feria quarta**

Accesserunt ad Iesum ab Ierosolimis
scribe et pharisei dicentes Quare discipuli tui etc.
Videns sic esse in regiminibus quanta
sunt quod ubi est primus iudex sed prudens et
iustus duos tamen servientes. Primum est quod primum in-
dicet quando contra calumniam et reprehendit
iuxta legem divinam et bonas ordinationes eius
invenit confundi. Secundum est quod simplices popu-
li legem iuste divinam libenter observant et au-
diunt iustitiam divinam. Tertium est quod pii et mansue-
ti sunt et secretarii regis divini in periculis
et dubiis dignantur. Et hunc ordinem potest
convenienter aptari in presenti evangelio. In quo primo
manifestat quod pravitas astuta confunditur
in primo. Secundo quod simplicitas devota convenit
ibi Et convocatis ad se turbis. Tertio quod societas man-
sueta dignatur ibi Tunc accedentes discipuli.
Astuta que est in scribis et phariseis signat
pravitatem falsorum iudicum. Simplicitas
devota signat innocentiam devotorum simpli-
cium. Sed pietas mansueta signat confi-
dentiam et familiaritatem discipulorum humilium.
Quantum ad primum ubi ponitur pravitas astuta
advertendum est quod quando [illegible] astutia est
iuncta cum pravitate deducit hominem ad tantam
dementiam ut faciat interrogationem de hiis que sibi
non placent. Ex quo fatua et stulta interro-
gatio confundi meretur ideo debet iuste confun-
di eius malitia. Tertio eius confusio [illegible]
l'evidenter [illegible] Et ideo [illegible]
[illegible] dicitur in 3 [illegible] stulta
interrogatio. Tunc accesserunt [illegible]
scribe stulti et pharisei dei filium arguunt

quare tradiciones hominum et precepta non servant
Secundo confusa per interrogationem reversio ibi Ipse au-
tem ait Ubi dicitur Christus autem non excusat
sed tamen incusat. Dementiam quantum eum qui
magis peccat per peccata aliorum sollicitari esse
non oportet ideo dicitur Quare vos transgredimini etc.
Digne confusionem per dictum prophetiam confirmatur
in opposito verbum prophete ibi Ubi dicitur Mirabatur
dicitur quod pharisei non erant digne accusare
transgredientes mandata seniorum qui dei
legem destruerent. Tertio hic [illegible]
a propheta cum dicit Ypocrite etc. Primo ergo ponitur
stulta interrogatio astute pravitatis dum accces-
sunt ad Iesum pharisei et scribe ab Ierosolimis dicentes
Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum
Non enim lavant manus suas cum panem mandu-
cant. Exaggeratur autem eorum pravitas dupliciter
Primo quia a loco venerunt in quo non debuit esse
pravitas et quia erat omnino opportunum quando omnia
que eorum locum recipiebant ibi pravitas erant
tanto in pravitate aliquorum maior est quanto
eorum statum maiori sanctitate requirit. Et ideo
dum maiori honore et plagam maiorem ben-
eficiorum qui sunt mali superbiores sunt quam si essent
in infimo statu. Et hoc est quod dicit Crisostomus Ora-
tio ab Ierosolimis venisse dicuntur scribe et pharisei
Causa est quia per omnes tribus erant dispersati
sed qui in metropoli habitabant peiores aliis
erant velut ampliori fruentes honore et
maiorem superbiam possidentes. Secundo exaggeratur
eorum culpa quia Christum reprehendere presumunt sua
interrogatione. Dicunt autem interrogantes Quare
discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum Unde
duo plura faciunt. Primum quod interro-
gando de eo quod ipsi reprehensibile videbatur in
discipulis in Christum redarguendo retorquent quia
transgressio discipulorum sequentium magistri in doctorem
redundat. Secundum est quod non redarguunt de uno
sed de superfluo non de aliquo precepto sed de
preceptis invalidis superadditis. Non enim dicunt
quare discipuli transgrediuntur precepta Moysi sed
tamen traditiones seniorum. Vide autem qualiter a sua
interrogatione capiuntur inscii. Manifestum est
ex hiis quod multa nova inducebant sacerdotes
quamvis Moyses dixit Non addetis ad
verbum quod ego propono vobis hodie et non auferetis
ab eo. Unde autem sit ista transgressio manifestum

cu add Nō ei lauāt mas suas cum
pane manducant Naʒ s. bed ipi seniores
carālit intellige i. dyps / lauanm et
mundi esse d corpe lauā accipiebat
ppr qd statuerāt multa baptismata cali
cu urceor vestiu ꝛ aliorʒ etiam ut dr
ait. i dut q eāt ut no manducaret
n crebro lauaret mas Et tn sic dr
les p pphetam i d malis opacoim ꝛ
cogitacoim lauai q debeat ē maife
stu lo add Auffere malu cogitacionum vraʒ
Aduertend ē q si Crist disci p indifferenti
habebat ea q no erat neccia ad salute
ꝛ tn potāt sn q no erat mala ꝛ qa
d talib ē frequs locio manuu p oia
relinqere impone superflua d talib tp
d superstitiosi p seniores ut se phs legis
interpretatores ostentaret introduct no
curabat s solus ad salute necessis stude
bat Anotand scribe ꝛ phisei illi ppo
ptr neccs solus tradicoib humans insi
uiebat Qui qur subd Confirma rursio
q sit p interrogacoē q d Et tus sp intro
gando ait Quare ꝛ vos trasgredimini
mandatu di ppr tradicoē vraʒ. hic cu
modu frequt obsuat xc ut ex corū
rursioe eorʒ dmencias manifestaret Aqu
ut tacetib ꝛ se nescire dicetib
cristus no aperiret eis factu qib indigni
erat ut i die nob i q ptate h facis
Vbi inde dt Interrogabo ꝛ ego vos vn
sermoe qib nolētib nec ꝑfcias inde si
nie ex inde ꝓfusant Aqu at hc fet
ut ex euidencia i d q interrogāt oude
eos no ppr scitate ul zelu legis sua
de facie ꝓtemnis poc adhc ut doctri
x valeat dmgnare ꝛ hc mo ē ꝓposito
do dt Quare vos trasgr ~ Vbi incōsle
si dicit Cu vos ppr tradicoē homi di
prcp negligatis quare disci os meos
arguendos credit q senior ipsi prpe
dāt ut di mandata custodiat Et ne
possit se excusare d trasgressioe diuor
preceptor ppr homi tradicoes adimpl
stat Naʒ deus dic hora pieʒ t ꝛ mreʒ
t Et q maledixit pri a mri morte
moiat Eʒ hc diuin prept ppr tdicoē

vraʒ trasgredi facit Que tradicio tal
ē vos dicit Quicūqʒ dixit patri ul
matri munus quodcūqʒ ex me ti pdest et
no honorificat prēʒ suu a mreʒ s
ꝛ irritu fecistis madatu di ppr tdicoeʒ
vraʒ Sensus hui tradicois tl erat Si
voueris do id qd i sustentacoē necitatis
prim dz ipendi Sic dz dicē pri uel
mri mee vel petenti Munus qd do vovi
redde volo ꝛ me reddete ipo do erit ti
pri l mri valeo q placebit do tuʒ p
te qʒ p me Et prētexte i vtilitate
fiebat sacdos q filij offerret eis ea
q erat neccia sustentacoī pentu. ppr
qd aliqu affliciebant pentes inedia ꝛ
sic filij no honorabat premissa honor
no tn attendi dz i salutacoe ꝛ reuerencia
solu s i subvencioe ꝛ ministracoe Adue
tend at s Cristus qdeqʒ volēs ondere
pentes valde ee honorandos adiungit
precepto pmiu ꝛ penā pmiu cu dx
vt sis longeuus sr traʒ Penā at qn
dt Qui maledixit pri a mri morte
moiat Eʒ tn dus pmiu i hc loco
ptmittes sola penā q detr ꝑposuit
ut ipos stupefacēt d suis tdicoib
ꝛ ondēt morte dignos Qa filius qui
vbo dehonorat pentes morte ee digni
s multo magis illi q ope dehonorat ꝛ
alios dehonorare pentes ipos tdicoib
suis docet Noīe eʒ h tradicio veniebat
d auaricia sacdotu dicencu Eʒ deus vere
ē pat tuus voues do id qd pentu necitati
tuis debebat debebat honorare deu q
ē pincipal pr ꝛ phc redde vota sua
deo ee ꝓtēpta ꝓfessioe prima Et h
pdicacio cedebat i lucru sacdotu l pcō
trudetissima di lege volētes scriba
phiseiqʒ subvertē ut sb noie pietatis
inducerēt pessios mōs filios docut
ut sigs ea q pentib offerenda st deo
voue voluit q verq pr ē oblacō diui
ꝑponē pentu mumib ꝛ dicerent filij Munus
quodcūqʒ ē ex me ti pdit id ē qd ego offero
deo mi ꝛ ti pdest p̄o no deb res meas
assumē i vsus tuos s pati ut do offeraʒ
ꝛ fundamentu at auaricie ꝛ tdicoēs eius erat

qr faciebat ex lege quia ea que deo donata
erat in solum usum ministrorum templi cedebat
Unde Lyra dicit Certe ipsi putabant quod deo consecrata
credebant ne sacrilegii crimine incurrerent de-
cimatos egestate conficiebantur atque ita
fiebat ut oblatio liberorum sub occasione templi
et dei in lucrum cederet sacerdotum Tertio ponit consumatio-
nem [illegible] per dictum prophete cum addit ypocri-
te bene prophetavit de vobis ysaias dicens populus hic etc.
Prudenter vocat ypocritas quia in dolo sub specie
sanctitatis pharisei erant retinguntur dicit eos
ypocritas quia aliud gestabant in corde aliud
simulabant opere et sermone Nam sub simulatione
honoris divini circa lucrum accumulare stude-
bant Et eorum simulationes aperte declaratur cum addit
Populus hic me labiis honorat cor autem eorum
longe est a me Labiis me honorant qui
dicunt sicut Rabanus ait scriptum quia verbo etc.
cor eorum longe abest quibus dicentibus tempta-
bant eum tempore in sermone dicentes Dic nobis licet
censum dare cesari an non honorabant eum
ipsi deum labiis qui tradiciones suas preten-
debant esse ad honorem dei sed cor eorum longe
erat a deo dicitur hoc quia non dei honorem querebant
sed sue avaricie consulebant Secundo quia in corde
eorum portant satis apparet vidi quod deo contem-
nebant cum que mandatum dei dicebant contempni
Non addit Sine causa autem colunt me id est non
habentes mercedem cum veris cultoribus quia sunt do-
centes doctrinas et mandata hominum id est
ab hominibus inventas mandatis dei contemptis
Nota quod ad hoc aliquorum opus sit esse sine fructu
apud deum Primo si bene operans extra premium
habeat intencionem in corde Secundo si et male
operetur extra pretensa quadam similitudine
sanctitatis et male intendit intus hoc modo
pharisei sine causa velud deum colebant quia
male operabantur extra contempni faciendo
dei preceptum sub similitudine sanctitatis et premium
habebat intencionem in corde Sequitur secunda pars
principalis Et convocatis ad se turbis etc. in qua supplicatur
devota instructio Glossa interlinearis aliter Confutatis
superbis humiles advocat qui appropinquat
pedibus eius suscipiunt doctrinam eius Et in
illorum eorum excitat dicens Audite et intelli-
gite id est erigite mentem vestram ad ea que
dicturus sum Tertio doctrinam salutiferam administrat

dicens Non quod intrat in os coinquinat hominem
sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem Ad
cuius evidentiam Sciendum est quod vitium quod est
primum eorum ex quo potest homo coinquinari peccatis
et istud est in electione in hominis potestate Scilicet ipse
proprius motus cordis qui dicitur voluntas Nunc
ergo nulla creatura potest hoc primum constituere
ita nec potest hominem coinquinare Quecunque autem
intrat per os hominem non coinquinat quia cor
non contingit Si enim ergo sit homo malus ex
primo motu cordis Ad quod hic dicitur Sed quod
procedit de ore id est malum a voluntate quod oritur
hic a corde tamen a primo coinquinat hominem
Queritur aliquis utrum ex aliquo quod intrat per
os possit homo fieri malus videtur quod sic quia gula
est peccatum mortale et hoc peccatum committitur per
ea que intrant in os ut per cibum et superfluum
potum Preterea dicit apostolus I Cor. XI Qui manducat
et bibit corpus et sanguinem domini indigne
iudicium sibi manducat et bibit Contra
dicit Salvator Non quod intrat in os etc. Dicendum quod
per illas res que sumuntur per os fit homo malus
quantum est ex parte rei sumpte hoc enim quod
sumitur vel est corpus domini vel est alique res
creata Per sumptionem corporis domini non potest
homo fieri malus quia per illum melius et optimum
sit homo deterior ipse ut dicit Augustinus in prima
[illegible] et quarto Sed corpus Christi ipse est optimum ergo
per sumptionem eius non fit homo deterior Per
sumptionem autem alterius rei create non fit homo
malus quia omnis creatura dei bona est quia nichil
reiciendum est de hiis que a deo ordinata
sunt ad usum hominis modo debito Cum ergo aliquis
sumitur non eo modo quo decet vel non eo tempore
quo sumi decet duplex est in effectu considerandus
Primus est deordinatio voluntatis in appetendo
et iste est primus effectus procedens a corde Alius
effectus est sumptio rei appetibilis que
tamen licet deformiter et non plus quantum
est deformitas in deordinatione appetitus
Et per quos iste effectus secundus dicitur se ipso est
bonus [illegible] tamen primum tota
ergo deformitas consistit in primo Et hoc est
quod dicitur quod ea que procedit ex corde coin-
quinant hominem Ad primum autem argumentum quod
dicitur de gula Dicendum quod fuerit cibum et
potum non facit peccatum gule sed sumere

imodate immodatis at vet ex ītpan
cia intpancia at ex īordiato appe
titu ꝛ isto pcedit a cordeꝛ pgnis cor
e pu[m] ī pcto gule Sed ꝛ dd' d' sup
cōe corpis v qꝛ q rp maducat idig
nidrim ꝯ maducat qꝛ idigne accedit
Indigne al accessi e ex volu[te] q seu
cies se indispoita ꝛ idigna ad tantu
sacramētu nihilom accedit ad rp. et sic
pu[m] cocm d'ordinacois e pimt[o] vo
luntati Sed[z] ꝛ ps cir ī Tūc accessit
disci[i] In q pietas masueta digitur
Sed cū eundem[te] Secum et simplici[o] et
pietas disci[u] duo effacebit ī ipsis scz
displice[ā] d' scandalo qd' ptri[ci] ex ibi
dni assuebat Et ignaca d' suoibus
qs v[e] apte dicebat io du[r] astruunt[z]
p[o] ut no caret d' scandalo phriseor
2[o] ut no credat pablice ee dein sesi
ibon pdetmiatoꝛ ī io qd' itrat ī xc
Et h ps īnpt ī Tūs at petꝛ Post
go instruccōi qua disci[li] docet[z] no
ciare d' scandalo ptri[u] Nā ipi disci[li]
attende[o] a phriseis plua sij ī albor
obsuacoe q ibu ò videba[z] abiec et
pp h' phriseos scadalizare ex qda pie[te]
moti st accede sic scaliaces ad eum ꝛ dice
Scis qꝛ phri[ci] audito h' scadali sati st
Est at scandalu p'leo offendiculu ul'
ruina ul' ipacio pedu Scadalizari go
e ad aliq dictu l' factu assuere occasi
one ibacois ul' displicete l' ruine Sed
hac interrogacoi x[e] mi[s] docꝛ eos scan
dali no ee curād qꝛ no vet ex rcta
osidacoe sed ex ītuli ꝛ ex cca iracoe
cu dicit Ois planta[o] qua no plantat
pr meus celestis eradicabit[z] Ac si dicat
Ex scandalisacut[z] d' h' qꝛ ca q pcetno
obsuada dcā istitut āqs dissipacet ca
ucus cat pbc cis occasioꝛ scadalis
cu scadalisau[z] d' eūsione cij qd' no dis
platauit sz coꝛ mali[a] adivet[z] d' talu
eradicacoe curād no e pta u[e] d' coꝛ
scandalo qd' ex talm d'stcucoe assuunt
vn Glo ais curlis cupiditas sz qua
seniores offendut ꝛ pcepta rite
aspnūtr qbꝛ mtes a cupid[te] pgat

q̄a no plātat[z] ea pr me[s] ce[l] eradica
bit[z] d' tra vincm Et sic doctina non
plantā a pre eradicabit[z] ita ꝛ eoꝛ au
ctores eradicabūt[z] io no e d' coꝛ scadlo
curād qꝛ qd' cito ꝛ eradicatos mirū ut
Vn Berna[s] Ois ei ssa doctina ꝛ sup
sticiosa obsua[o] cu suis auctoribꝛ pma
nē no pt ꝛ qꝛ a dò pre no e cū eisd'
eradicabit[z] Veit est h' scandalu ex
cca osidacoe pp[r] qua ī suo scandalo
dimendi st io addit Sinite illos ceci
st duces cecoꝛ Sinite qd' illos ī ppui
tate sue vol[r] qꝛ ex obstinacoe irrvo
cables st a puitate sua Ceci ei st qꝛ
luce mādatoꝛ di pnati st duces at
cecoꝛ qꝛ alios osentie[o] coꝛ doctine ī
papiciu trahe mitūe[o] ī erroꝛ Cecus si
ceco ceco ducatu[m] pste amb ī fouea
cadit p[m] qde ī fouea cum st 2[o] ī fouea
pdicoīs 3[o] instruunt[z] ut n cedat pabo[e]
dictu ce qd' apta sua dictu e cu dica[z]
Tūs at petꝛ dni Edissere nobis paraboli[o] sed[o]
simpr interroga[o] 2[o] apta incpa[o] ī dic
ce[e] Adh[c] ꝛ vos 3[o] rei dre decla[o] cum
adiungit No intelligitis Ponit go simpli
ce interrogacōi pet noic om disci[z] d'
Tūs at pet dix[t] ei Edisse nobis pa[la] ista
ei dne asuevat loq pabo[te] maxie
pncibꝛ phriseos io petꝛ cu audiuissit qd'
itrat ī os u coinquinat hoi, putat ee
pabo[te] locut io itrogat eo ex pone
Deinde addit apta cspsas ī icepacoꝛ dicen
Adh[c] ꝛ vos sine intellectu estis Etiā n petꝛ
ex psda om interrogat ꝛ pet[z] ꝯ pala
q no e pabo[a] sz apta sma apuit io
fil' cu tatis increpa[z] Et dicit ꝛ ee sine
itellectu qꝛ pabo[te] dem putat qd' pspi
cue dictu erat io sic itellectu iudicandi a
duo erat vet[z] grossi auditores sunt ap
te planis obscuras estiant Vn Iheo
Animadūtend e viciosu ee auditorꝛ q a
obscura mau[te] dicta amau[te] dca obscura
ee velut intellige Ulco pos dicti decla[o]
cu addit No intelligitis qꝛ oe qd' ī os itrat
ī ventre vadit ī secessu ꝛ ī secessu u m[u]ti[z]
qm ad sentencia eo pte Etiā si Aug
d' va dni Aliq ps aliuit ut pina trisit

i sabearum corporis et alia ad conservationem spei
impedimenta, ac sic disponitur ut quando per eos ad infe-
riores partes descendat. De quo hic dicitur: Alia autem
per omnes partes corporis spergitur et per sudores ac aliis
modis per totum corpus exalat. Tertio Tunc autem
procedit de ore de corde exeunt et ea coinquinant
hominem. Ubi dicit ea quae notantur sic dicit Augustinus de 17 de ci-
vitate Dei: corporis et aliud cordis, quod tamen est primum omnis
peccati hic intendit quod scilicet exeunt de corde cogitationes
male et ab hiis procedit ad mala opera quae lege
divina prohibentur ut homicidia adulteria furta
etc. Hic a corde procedunt mediantibus malis cogi-
tationibus coinquinant hominem quia ipsum et animam
eius Deo reddit et in conspectu sordida cogitatione
turpiorem ac immundiorem reddit, quam opere
et sordida locutione. Ex ea quae exterius sunt homini
non coinquinat sic vana doctrina et supersti-
tiosa phariseorum docentium se ablui ante lotis
ad manibus manducare coinquinat hominem
Dicet aliquis utrum veritas doctrine dimittenda
sit propter scandalum quod inde oriri possit. Dicitur
quod homo debet dimittere ea ex quibus sequitur aliquid
propter quod anima eius vel eternae damnationis
subiacet propter scandalum quod in ea dicitur Matthaei 18
Ve homini illi per quem scandalum venit. Ergo
omne ex quo scandalum nascitur est dimittendum
Ad hoc dicendum quod omne scandalum pertinet ad actum in-
stitie quae est in ordine ad alterum et hic requirit
rectitudinem. Scandalum autem ad alterum comparari
potest dupliciter: uno modo quia alter qui est agens vel ope-
rans faciat id quod non debet ex quo sequitur quod ille
qui videt vel audit vel turbatur vel patitur vel
occasionem male accipit vel edificationem relabi-
tur et ex hoc dicitur scandalizari et dicitur scan-
dalum dicitur proximorum Matthaei 18 Et tale scandalum
alterius occasio sui ipsius est cavenda et ma-
xime illi qui in exemplum aliorum positi sunt et ad
quorum exempla alii facile inclinantur tam in
bonum quam in malum Et circa hoc concordat Glossa
Matthaei 18 de eo qui contra speciem caritatis habens
verbo vel exemplo clarum vel alterius ruinam
causam ruine infirmo fuit cui non esset mag-
nis competens expedit ei ut suspendatur
mola asinaria in collo eius Secundo modo potest
scandalum . . .

de necessitate salutis operantur vel rationem in se
quae sunt de necessitate salutis. Sed sit ista
quae non sunt de necessitate salutis sic propter scandalum
evitandum sunt facienda vel omittenda. Fa-
cienda quidem si ipsis non factis scandalum oriatur
ut paulus fecit circumcidendo Timotheum. Omit-
tenda si ipsis factis scandalum oriretur sicut
. . . est scandalum eos fuisse operatos
Et ad hunc modum patet declaratio scandali quod
Christus cum dicitur ei fecit per se solum dydragma
invento statere in pisce. Ita quod per scandalum
vitando operatus est id ad quod non tenebatur
Sed autem sit in respectu ipsorum quae sunt de necessitate
salutis ut est veritas doctrine et vite nunquam
propter scandalum dimittenda sunt etiam de tali non
scandalizatur aliquis nisi vel pravus homo vel igno-
rans. Ita quod non ipsa veritas sed sua pravitas
vel ignorantia est causa scandali Et huic
dicto concordat Glossa Matthaei 18 Ibi quod si tu sine
peccato potes scandalum vitare debes etc.
Et hic modo ultimo accipitur hic scandalum Scan-
dalum phariseorum quia veritati iustitie veritate doctrine . . .
. . . tradicionis institueraut quas . . .
contra doctrinam ostendebat esse prava Et
quod ex hoc scandalizabantur non erat ex ma-
licia doctrine sed sua . . .
eorum scandalum non erat dimittenda doctrina
veritatis Sed . . . eorum doctrina vere videtur
bona et reiicitur periculose erat et doctrina
tacenda Patet responsio ad argumentum ex hiis

feria sexta

Venit Ihesus in civitatem
Samarie que dicitur Sychar Iohannis 4.
Circa aquas optimus proprie veni-
re et diu fuit perscrutatus et longe autem per-
missus . . . . Quorum attenduntur
Primo si hic sit bonum et clericus quae prius te-
batur Secundo si prudenter sciat manducare sim-
plices ad ea ad quae per suum regimen sunt
manducendi Tertio si sciat opera quae non solum
longinqui et simplices . . . familiares
reputant excellentia et laudanda Quarto si
ex eius cura proveniat utilis proventus et
divina exspectata Ex hiis quatuor concurrentibus
in eo ille est optimus doctor pastor dux
et provisor Volens ergo evangelista Iohannes ostendere
Christum fuisse optimum gubernatorem et pro-
visorem in salutis narrat in principio . . .

qdda factu i q° pdca q°z gtine psee
z ostendu fuisse elegant i ipo fuit
qppe i eo clemcia .i. h° q volu ne as
sumpsit nras passios ut desso fati
gacoes z sita sic ps i pa pte ewan
2° fuit i eo puide ad manducedu
nras ignorancias z ibecillitates sicut ps i
instrucoe mulier qm paulati trax
ad fide 3° fuit i eo vtus aduces aplos
i admiracoz z iellcu spuale q° mira
ban qp cu mulie aliengena loqre z
qp dicebat Alm abu hco manducae
4° fuit i eo cura iducedi samaritanos
ydolatras ad dm ta mediate mule
qm pserp Cm° go e pdca pl didi h°
cum i e ptes on di clemcia i sus
cepcoe nre fragilit 2° i pudecia in
istrucoe nre credulit 3° i excellecia
qr i admiracoz ducit iutes dilecco 4° i
diligecia qr sollicite opat fides sa
maritanorz pa pt ou i pu° vet ibi
2a i veit mlr sa 3a i Et gtu° veut 4a
2a i Ex cuit at 1a port go p° est
clemcia qa infinita nras suscepit
Cuaz h posuit tres sa dicsu sa fati
ga° z humilia° Dicsu sa qr de iudea
tusit ad gallileam z h° p medios fines
samarie qd no potuit fi sine descensu
z vie longitudie n° tm ain vehicto ul'
iumto vti volut descrevu° In h° aut
tusitu vet i samaritr cuit samarie q
d° sychar h° e sichem hitatos ppt
stupru dine symeo z leui peneru
Gen 38 Cz veiens i° ad hac cuitez
no statu intrauit fi p° stetit iux pdiu
qd dedit iacob ioseph fi° suo Jacob em
emit de ma° amorrei pdiu qdda iuxo
sichima z ipo dedit ioseph pmogenito suo
h° e que ostituit hre ius pmogenitue
Gra sic pz j palip 7 Ruben q° fi° vitate
debuit ee pmogeitus ppt h° qr ascendit
cubile pris sue priuatus fuit hac dig
tate qua iacob dedit ioseph In cuj signu
dedit ei h° pdiu qd fres suos qd pdiu
emerat abemor In h° at pdio ul' iuxo
erat fons aq que fodat z ivenerat
iacob de quo dr Erat at i fons iacob

puteus qd erat Cz fons dr ppt sintedam
aqu q i scatuiebat Deinde addit fatigt
ex d° Jhs at fatigatus ex itine Cz eni
fatigatus e patent assupta pnalitates
nre carnis ostendit Vn s Aug Imueni
thm forte z infirmu forte qr i pn° erat
vbu Infirmu qr vbu caro fcm e Hic go
infirmus ex carnis assupcoe i itine z ab
itine fatigatus e Imsit ut a nob ex hoc
ut delicosaz vitaz abiciamus laboriosa sus
cipe no formides Vn Aug xpo i sama
riaz accedes fiale z delicosaz vitaz abi
cens laboriosaz vo sequs no sb incptalibz
vtit fi ita difficilit incedit ut ex itine
fatigetur Erudiens nos ita a supfluus
alieos ee ut multa necia abscindamus
a nob Deinde po° humilia° cu addit sede
bat sic sup fonte Hic n fatigatus e
d'hns q p nobl assupsit ita humilitas
ea ut sedebat no i trono fi sic sa qlt
cuqz q tangit i terra z sic sa lapsa ad cad
ptiet q ine st infirmitas Vn Aug 83
q 62 Cz at fatigatus veit isirmitates
carnis sign qr sedet humilitez Et qr ibecil
litate carnis p nob suscept z ho hoibz
tuz humilit appere digtus e Et ut ondar
qr oim istaz peccaz assupcio ex opa oc
qr ad nos huit fca e addit erat hora
at erat qsi sex Cz ims n ho stati pa
lapsu indiguit reparacoe tm etate sex
x° i carne vet qr tuc magl morbus
invaluit z dyad ipo potecias debebat z
etas ista i sex hoa q est ad puteu
vet figurari Mona at est tuc vet in
cuitate qua ad h° descendit i mudo ut
diversitate gecium i vnitte fidi adunaret
Cz ista cuitas erat i rgioe samarie qr
cu samaria intp° custos isinuat qr ad h°
vet xs fideles i vnite fidi oggac ut eos
custodiat madata qbz custodits nos su
ognoscat custode z ofuatorz oim q in
vnite fidi adunat Cz no cuitas
erat sichar q intptat ondusio l' ramq
qr ad vnu reducit illi q pnus sub peco
oclusi erat Ramus olearf h° est olue
sblucestis iscenda i bona olua .h aut
cuitas sita erat iux pdiu qd dedit iacob

Joseph filio suo qua genero' i com adiurie
debebat vel dari ado pu eius fi° 2 hec
di vrmisom Vt vsicrate id ps' Postula
a me 2 dabo t' gentes i he. G' e di fons
iacob i vigor nalis intelligeae Ihesus
fatigatus ex itine sic sedebat qa assumpta
nature q mediate fons e viator 2 itie
vator fatigatoes 2 defectus hnanos no
culpabiles s̄ peales sustepit 2 ex hoc
hulit ɋ̄ satus cu hoibus qui sic sedes sup
fontes nalis intellige qi exspectado q
ibi ɋ̄sistet sedebat hoa at erat qi sex
qr tuc pdictu misti in ipletu e q̄ i
sexta etate gen hnam sfcies 2 suam
bes i nali sua idustia x' visitao ip
sem nai dign e Vl' s̄ aug hoa erat qi
sex qu x' appiquat ad fonte qa ill' x'
p gras sue visitaois appmat qby sol
iudaice pspitatis ocade icipt 2 ad occa
su tendit Vl' sexta hoa icipt sol iste na
lis ad occasu tende Sc'a e vs pu ho
Venit mulier d' samaria q x prude' ou' i
instruaoe 2 manuducoe mre edulct
Et h manuducio p 6 grad fcta e sic
s' sex locucoes x ad muliez 2 6 rusioes
mulier ad xpm i quaru sex noat' x'
su messias Et io h vs h' sex partes
In qua p' xps provocat muliez ad fidem
cu dt Da m bibe In 2 pdicat ei gram
cu addt Si sacres In 3 ot gre sufficienca
cu dt Esut' ic ois q bi ex In 4 revocat eius
defectu ad memoria i dix ei ic vade vo.
In 7 afirmat ɋ̄fessioe d' errore sua i
dt ei bn dixisti In 6 ia icipt mulier d' xo
hec itelligere cu dt Scio q messias v
In p' g' collocucoe provocat' mulier
fides d' q sic dt Sedete ihu sup fontes
Venit mulier d' samaria haurire aq h em
mulier dupecez defectu hebat sa pcti cor
lis 2 ɋ̄gnois fidi spualis io veicus ad
fonte sr q' sedebat ihs dupce spit fote
vini grae sa x m q defectu nare ɋ̄grel
Alu male q defectu cordis i sfrgere Sc
g' defaciose mulci dt ihs Da m bibere
Curanus n esti s̄ hu q ppt labore
itins sitiet corpalit pu' ti siciebat
mulier' fide Vna sic dt Aug siciebat

ihs eius mulier fide q eoy fide sitit p
qby sanguiz fudit 2 q ea provoca volebat
ad fide io ɋ̄gruenc ea locut' ad mulierc
icipt a siti Et ut ondat eu' q ista
no fuit sollicitus p corli victu ut ei de
ipo esset cura qr scru vl' portabz p vias
s̄ Curis io addit Disci' at eius abierat in
civitatez ut cibos emerent Sc quia crudel'
mul' no subito ɋ̄surgit ad ea q s' fidei
io mulier illa samaritana dt estimans ipm ee
puru hoiem Quo tu cu sis iudeus bibe a
me poscis q su mulier samaritana iudeu q'
xpm ee cognouit ex figura habitus 2 ydeo
mate locucois q° ista vtebat' ut iudeus
Quare at rusiois hui' mulier dedit subdit
eu' dicto n coutur' iudeis samaritanis
Iudi q ɋ̄cedentes iste samaritanis q leges
moysi observaret 2 nollet se iuncte i
iudaica volui' ad legale observanciaz
abhominaban' eos ad ex coz vaselis ulla
teus vtebant' io dt Io coutur' iudei 2c
Deide pot' 2' vs i q ista provocat mulierc
ad gram cu dt R'dat' ic 2 dix' ei Si sciret
donu dei 2 qs e q dt ti da m bibe q grac
ei valor doni 2 clemencia donatoris e ca
no petedi eo q ignoras valoz doni no
affici' ut petat Ignoras at clemec'as
donatoris no ɋ̄sidit ut recipiat provonis
g' ista mulier ad gram postuladas valor
dom ɋ̄mat Si scires inqt donu dei In
si at ut ois clemencia donatoris cu addt
Et qs e q dt ti da m bibe Sc quia sicut
dt aug Cu quedā lex dina e ucicem
accipe dom doni q no querat id qd li
bri arbitri coopari dz ad gras recipiedas
advinus postula' io admictu e Tu for
sitan petisses ab eo 2 dedisset ti aq viua
id e gras s̄ sca q instar aq vive refrigera
na e ab estu vicor sp motia e ad bonu
purgatua e a macul' vicoz Theoph
Gram s̄ sci dixit aqua viua id e vivi
ficativa refrigerativaz 2 motivaz Na gra
sps s̄ sp movz illu q bom opa' asce
sios i corde suo disponeb Sc mulier ad
hu lit' sapies tn aqua' ias palpitans
ita cu reuenencia dt Dne neq in quo
haurias habes 2 puteus altus e vn ergo

habes aquã viuã q. d. Tu m̃ vis a
q̃ viuã dare q eã nõ heas vñ haurias
d' ista de alia g° pmittis te m̃ daturũ
Nunq̃d tu maior es patre nro iacob
q dedit nob puteũ istũ ⁊ ipe nõ hũit
meliorẽ aquã ⁊ viuaciorẽ ista Nã ipe ex
ea bibit qd nõ fecisset si viuaciorẽ ista
huisset Nec eã habuit isto puteo huda
ciorẽ Cũ ⁊ filij eius ⁊ pecora ex isto biberẽt
huđauit Ex qbus v̈bis pt colligi q sensus
Tu nõ es potencior me i hauriendo d'
isto q nõ hẽs i q° haurias eã at hẽs
nec potencior iacob i dando aliã Vñ g°
hẽs aq̃ viuã Nota q consuetũ e hoim
ingerere se i nobilitati aliqz faciẽ suã nõ
pñt h at mlr i nobili ⁊ puaricatace
si se ingeres d' Nunq̃d tu maior es pre
nro iacob Quẽ prẽz vocat ppter duo Vnũ
e q ysti q tnc habitabãt samariã erãt
trãslati d' caldea i samariã. 4° Re. 17. a
hẽt hyst Alia g° iacob nepos fuit ab
he q originẽ duxit ex gente caldeorũ io
huc sim vocat prez Aliud e q samari
tani viuebat sb lege moysi recipiẽs
v libros eius ⁊ possidebat predm qd ia
cob dedãt ioseph filio suo io dicebat
se hereditarie ptinere ad iacob io prez eũ
vocabat Deinde po' ps tria qua ẽsty
manifestat gratie sufficienciã q ut mags
pateat pmittit tpal' sacietatis dsuetas
dicens Rñt ihs ⁊ dix omis q bibit ex hac
aq̃ siciet itez Nã si aug ht vm e et d'
aq̃ sensibili ⁊ d' ea q p ipaz figm sa d'
scli volupte ⁊ delectacoe ala hũana
q q̃ssq̃s ex ea bibit itez siciet q bibẽs
vtuq̃ sitit h qd q sensiles bibit p d'sen
hũdi ⁊ sicut itez sitit Quã at scli conpu
sa bibit p anã sp accedit ut itez
bibat q nunq̃ sanat ocło cupidi Sed
adiungit gratie sufficienciã addẽs Quã at
bibit ex aq̃ qua eo dabo ei nõ siciet
ictini Sic desinet ta mãlis aq̃ q̃m
aq̃ volupt i h ondebat q neutrũ
sanat appetitũ pretio ⁊ imobi Ita
sufficiencia aq̃ viue q ẽsty dat m ht
ond q sanat appetitũ eo q sit i eo
q recipit fos gratie i corde q° mediate

pducit ad id i q° sanat' oib appetitũ
imobit stabit vñ Crisi excellecia hui'
aq̃ ut sez q bibit ex ea nõ siciat ictini
p ea q 9secut' oñdit Aqua ingt q eo dabo
fiet i eo fons aq̃ salientis i vitaz eternaz
Ac sicut q fontẽ ht intra se positum
nec q̃ afficit' siti Ita q hac aq̃ ht q̃
eo dabo ei Et bñ d' Salientis i vita etẽ
id e crescentis quousq pducat hoiẽ i vi
tã eternã Nã q sic recipies semẽ nõ
dimmit i fructu sed q recipit i° vnde
debeat fructũ multiplicari Ita recipiẽs
graz recipit id vñ e origo boni ⁊ per
quẽ dz i fructu bonorũ excrescẽ Et h
e qd d' Theoph Nã aq̃ quã eo tribuo
sp multiplicat' semiã eius ⁊ pina bom
sata sunt p gram ipi vo negociant ⁊
opant ad eã augmentũ Vnde eius hmõi
v̈bis ẽ aq̃ sprual' s. gratie eternale effectũ
ẽtiã q bibit ex ea nõ siciet ietini Ps°
Sup aqua refectionis educat me ⁊ 10 sup
nale otiũ eo q oritur a fonte vite Ps° d'
etiã eo dabo ei Apoc 21 Ego sicienti
dabo d' fonte aq̃ vite gratis ⁊ 10 oñ singlaes
eius motũ Aque n' mãles ppt grauitatẽ
sui labũt' infra h at s. spualis salit sur
sũ Ps° add' fiet i eo fons aq̃ salientis i vitã
eternaz ut intelliga d' ipa i° Gñ 7 Multipli
cate st aq̃ ⁊ eleuauit archã isublime a
tra Q° ht intraneũ situ d' q° d' fiet
i eo fons aq̃ Aque n' mãles ex hor sũt
⁊ sum origine extra recipiũt Gra aut
i mete exũs fat i ea fontẽ boc ope'
Ita ut vipsea d' ea id 70. 7 Quĩ crdit i
me sic d' scriptura flumĩa d' ventre eius
fluent aq̃ viue Ex hijs at v̈bis ẽsty pru
dent' intuebat mlrẽ ut intelligat ma
iorẽ iacob ipm ẽẽ Ac si diceret ei Si mi
rabil' fuit iacob quẽ prez tuũ vocas
q̃a illaz dedit si dabo ti mlto hac potiorẽ
qd dices Et q̃a mãlis appetitũ sp requirit
vbi i'veniat sufficienciã ⁊ expellat d'fcm
Ido mlr ex auditu tante sufficiẽ illecta d' Dñe da m hac aqua ut n siciã
nõ veniã huc haurire Vn Aug' delecta
mlier rogat ut ei hac aqua viuaz
daret Ad laborẽ n' indigẽcia cogebat

z labor infirmus incusabat Sz volens dns ut intelligeret mulier de qua aqua ei fecerat mentionem revocat eam ad mentem suum desursum ei dicit ei vade voca virum tuum quem fuit Cum pos hus pot dicit at vade v. v. t. quasi diceret Tu sensualis qui a sensu sequitur z non rationem vade ex carnales affectus z voca virum tuum id est rationale intellectum quo tuo vir dirigente regat z p ipsum intelligas quod non carnaliter sed spiritualiter hec verba accipienda sunt Et veni huc scilicet ad me per fidem intellectu hec spiritualiter accipienda Sz intelligens mulier carnaliter hec verba sic et procedenda excusans se dicit Dne non habeo virum Ad literam et hec mulier sic dicit Aug non habens virum sed alteri post legem iniquo iuncta erat Spon et virum non habebat quasi dictare vo non ingrebatur sed non sequebatur errores Deinde ponitur quinta pars in qua confirmat sui erroris summam eius dicit Bene dixisti quia non habeo virum quinque n. viros habuisti z nunc quem habes non est tuus vir hoc vere dixisti Sz vi hec mulier habuit z viros in ioventute sua iniustos nunc autem quos non legitimo utebatur viro z hoc quid secretum z ignotum debebat esse apud xpm quo ad imputationem mulieris revelando go ei ista secreta paulatim manuducebat eam ad fidem ut crederet ipsum esse plusque hominem Sz quia perfecte adhuc non intellexit potuit ministeria divina secreta credit xpm esse hominem magnum virtutis Ideo dicit Dne video quia propheta es tu s. quia in hoc quod in occulta dixisti audio te esse prophetam Ideo a te aliquid spirituale quero rapio quod nos samaritanos frequenter monet Patres nostri in monte hoc adoraverunt z vos dicitis quia iherusolimis est locus ubi adorare oportet Contentio n. fuit sic dicit Aug inter iudeos z samaritanos de loco in quo deus adorari debuerit Quia samaritani ipsi adorabant super montem garizim z affirmabant quod ibi ab observatoribus legis adorandus Sumebant ex hoc argumentum quod patres scilicet abraham immolare volens filium z ysaac z iacob qui iuxta illum montem habitaverant ibidem dominum adorasse Ideo dicit mulier Patres nostri in monte z Iudei autem asserebant quod propter templum fabricatum solis est locus in quo templum dedicatum erat deo esset ydoneus ut ibi z non alibi deus adoraretur z

cole Ideo addit Vos autem dicitis z Et quia iam ceperat intelligere z de spiritualibus interrogare Ideo non statim solvit questionem sed ad altiora intelligenda manuducens dicit Mulier crede mihi quia venit hora quando neque in hoc neque in monte hoc adorabitis patrem Et bene animum parabat ei divina dicit Crede mihi quia sicut Crisostomus ubique nobis opus est fide que mater salutis est medicamentum sine qua nil magnum est possidere Et tamen addit Venit hora iam tempus circumcisionis scilicet in quo ista turbabat omnium Et quia samaritani ista ado rado vero deo erant aliquomodo iudeis pares z aliquo modo dispares quia in loco tamen alia erat disputatio Quod subdit Vos adoratis quod nescitis nos adoramus quod scimus quia salus ex iudeis est Samaritani n. sic dicit Crisostomus Adorabant quod nesciebant quem localem et corporalem deum extimabant Iudei autem maiores illi qui erant iusti quod deus xpc quamquam dicit Nos z Adorabant quod sciebant scilicet unum deum qui prophetis revelatus salvatorem eis promiserat nasciturum ex iudeis Et hoc est dicere Quia salus ex iudeis est Ideo dicit Apostolus Ro. Quorum filius est ei ex semine David secundum carnem Vel Glosa Salus ex iudeis est non solum origine carnis sed quia ex eis orta est fides z primitiva ecclesia Vel hoc quod est Ipsi tollentes erant advenientes prophetis Ideo addit Sz venit hora s. quia s. sic post mortem resurrectionem dabitur quod ita de prope est quod post duos quasi nunc est Quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu z veritate q. d. s. Glosa Ipsius per veniret in carnem meam potuit adorare patrem in spiritu z veritate post patriarchas z prophetas quibus mea incarnatio revelata fuit sed per meam passionem in carne fiet ut veri adoratores patrem in spiritu z veritate adorabunt qui permanente simplicia intentione eum ad quod tendit adorabunt De quibus subdit Nam z pater tales querit qui eum adorent interne scilicet in intimo templo cordis Et in veritate quo eis Cum rationem adiungit dicens Spiritus est deus z eos qui adorant eum in spiritu z veritate oportet adorare Et n. quod consistit in aliquid conformitate debet habere convenientiam adoratur Cultura autem z reverentia habitus ad deum in quod conformitate consistit quod homines volunt divine voluntati subiicere per reverentiam Ideo congruentius debet esse inter deum quem adorant z hominem qui adorat hoc est quod dicit Et sic deus spiritus est ita i

spu ab orantibus adorat & venietur. Glo. dt
Cu deus spus & n corpus sit no querit corpor
loci s. monte i quo adoret vl templu Qz spus
purus e eius templu i quo oret no d visibilis
q transeunt sz d eternis q vitas sit hoc e i spu
& vitate adorare Et hunc sine grads Cresf
Judeorum qp deus incorpeus e oz go incorpo
reum cultura eius ca hoc est pauz intellcus
eius puritate nos ei offire & hoc e i spu eu
adorare In vitate at oz adorare qz pr ioa
figura erat sz sacrificia holocausta & thy
miama ne totu e vitas Non e qp illu
passu Aug n vios lvnisti & quie ut re
fugeris du e expot Vno d quinqz legibus
p successiones tpm datis Prima pa fuit
data i padiso au prim d edendo cibo q
cesso & no gustado cibo vetito Sa fuit da
pus pnaicatoz & expulsioz d padiso cre
scendi & mltiplicandi Ta fuit data noe
d fabrica arche ut malis pcuntibus genus
humanu salvaretur i bois Qa fuit data pus
dilum d dimsioibus gencu Va ad abraz
d circucisioe brevis quinqz legibus qi & vuis
cuas hyna ab iuno iude uq ad moysen
sub ea fuit Pus hoc data e lex lute que
illas salute gentet ad hec d Quinqz viros
hes no e vir tuus Refidicat dicte liuz
& vade ad spm ut iveciat illu a q regitur
Alios expot id Aug hic locu i lu d3 q
Gz dices q p v viros itellugu v cuf
sensus qbus prima hoc etas ibuit nostra
ae mortal qi v vui desposse manif
legittes Cu at venit qis ad etate i q
e capax rois sed vitate stata aphende
potuerit nq no illi sensibus rerubus vtiu
sz hic vom spm rodnale cu sensus illos
i famulatu redigat Sz at error eius te
neatur ca no p spm regi sz aplexu er
roris diua i adultino quupio coplat Et
io dns hinc muliei vides erroz dnau
rur le dt vade voca viz tuu id e spiritu
itellu e psaces esto q q tuu viro regaris
Deinde po b ps In q ou qp h mulier
incipit d xo lyre intellige cu d dt ei
mlr Scio qz messias venit q dr xc Et q
nota d ze gfusa i oi doctria pcd q g
com determiatas sz h mlr p verba csti

docet quida gnale cerpt hyta nota
d ipo incorias deta pphiam i qbus xpo
veuturo & doctrino gnarus formata e sz
dt Scio qz messias venit q dr xc i. cito
veiet Cu go venit io nob anunabit
oia Dia quod ut sprcto mote & tepo
i spu & vitate adoreq abiectis vbris vitate
illustrem Et qm ex gnali gfessioe
& loqla x manducere ia disposita erat
audiet vbu vitesso pq eleq manduc
tioq serp eid manifestat So aut dt ei
ic Ego su q loqr tecu Glo Intl
qp ia sciebat qs ea posse doce s. csty
& tu eaq ia docente no agscet digna
erat cu ipa se manifestaret dns Ego
su Una manifestacoe accepta no
vlt hs qd qrat q. d. Glo Ego su qui
venturus su qm ventru exspectas sciat
venisse & adducto tecu vno q te regat
q st fide uera discet Sz & ps ero
Et qi venit discipuli In q ponit ypi
excellencia ducens i admiacoz Nondu
Ex mes humana dicitur i admiacoz
qn videt vl audit insolita l secta vl
maxie vtilia So discipuli duz i admiacoz
qz videt q no gsvenaut mlr qz aud
secta apli at qz eis manifesta vnu
sz ta pdicta h ps dim i z ptes In
quaz pa poit admiaco ypor nomite
In pa In 2a ypt secti reuelati psei
cuitatem i Reliqt ga In 3 ypt figules
vtilitates i Intea rogabat Pa go poit
admiaco dz 4 ypt gsuetudie & manite
qz loquite io cu mlre gtinuo vene zl
disa eius & mirabat qz cu mlre loqba
s. alienigena Sz qp dt Glo vl sz Theoph
Admirabant supabundatez x masue
tudie & humlitatz qa ita magnus exns
sustinet loq cu tam humli mlre q erat
paup & samaritana Sz tu admirat
eum reuebant sz no interrogat cam
hus locuco Nc a mlre dicens eid quid
Nc a csto dicens eid loqris cu ea vbi
Glo No ausi st interrogare tenen ne
ab eo repreudent Deinde ponit
admiraco gsinges ex psequituate
reuelati secreti cu dt Reliqt i mlr

ydaz suā s. p m̄ᵃ admīracōe festināq̄
ad q̄anes suos ut ruelaret eis q̄ p
magnifico q̄ ⁊ inducēt eos ad rueniēdū
eū q̄ ipo sc̄ Et abyt i ciuitaē ⁊ dixit ill'
hoibȝ Venite ⁊ videte hoīem q̄ dixit m̄ oīa
q̄cūq̄ feci Nāle ē hoibȝ faci' cū ad ea
q̄ sc̄ ꝺ hm̄oi ūaȝ q̄ ad reuelacō secrecoꝝ
ut ex hc reuelaui' eis p̄lita q̄ cōstacur
aly ꝺ futur ⁊ ex eo putāt ult' hoīes
illū q̄ i ruelat hec vaticinīo h̄ mulier
ex hc q̄ xp̄m ꝺ reuelasse cordis secreta
anūcciat audiēt aiāt ut ūrat ad
xp̄m Nō erubescat ea q̄sti q̄ ea q̄
gessit ꝺ manifestauit ꝺ eū dixit sibi
oīa q̄cūq̄ fec̄ ecīa s̄ Crisostū cū siūt
ignita arore diuio ad nl' eoꝝ q̄ sc̄ i
tra ꝺ reliq̄ inspiciūt nȝ ad glīaȝ nȝ
ad v̄cūdiaȝ s̄ ad vnā solā flāmaȝ
q̄ detinet eaȝ Et q̄ nolebat h̄ mlr̄
nō ex ip̄a auctaē eos iduce sed
auditu ip̄o eos p̄cieps fac̄e doc̄te
x̄. io add' Venite ⁊ videte hoīē Et q̄
paulati manducebȝ eos ad notūȝ
xp̄i q̄ ia fide q̄cepat lo latent' q̄
hoīē dicat i͛rogatiē xp̄m vocat d.
Nūq̄d ip̄e ē xp̄s Et q̄m isti audi ꝺ
ēsti adum ex auditu mulier' potuūt
papē signū p̄babile q̄ h' eet xp̄s
ꝺo exiuert ꝺ ciui te ⁊ venert ad eū
Iᵒ por' admiracō q̄surges ex signāli
vtil te ꝺ q̄ sic dr̄ eū disa' p̄ mulier'
recessu rogabat eū dice' Rabi mādu
ca q̄ lōga mōra fuit īt' recessu m̄
lier' ⁊ exitu samaritanoꝝ ad xp̄m Sec'
eā admiracō Ille at̄ dixit eis Ego
cibū hēo manducare q̄ vos nescit Iste
at̄ cibq̄ erat samaritanoꝝ q̄uersio Et
q̄a signal' erat ⁊ nō materialis lo d̄aᵒᵈ
i admiracōȝ iducebȝ ip̄r q̄d sc̄ dice
bat q̄ disa' adīvice s̄ admiraᵇ q̄d
nō itelligebat Nūq̄d ei aq̄s attulit
manducare Vides q̄ p̄ng nigr' d̄aꝝ
dubitacōȝ p aptā eos suāȝ dicerat
ꝺ eo q̄d dixit Ego cibū hēo manducare
quē vos nes. dicēs Meq̄ cibȝ ē ut faciā
volu' eī q̄ misit me ut p̄ficiā opq̄
eī Volu' u' p̄us fuit ut eē' i xp̄m

Sic p̄ȝ ex dictis attestacōe p̄ncē vos
dicet h' ē fili9 me9 dilec̄ i q̄o m̄ bn̄ co
placui ip̄o audite Opq̄ at̄ eiꝰ p̄ris
ē nr̄a salq̄qua ēst ē s̄ p̄s i medio
tre ffacit q̄ vote p̄us fui x̄ dōcedo
acedē i se is p̄ficiat opq̄ eī p̄ficiē opq̄
nr̄e redempcō ⁊ salut' Vl' fac̄ voluūt
p̄us volūt suā q̄formādo volūti
p̄ncē. p̄ficiat at̄ opq̄ eī nr̄aȝ opando
salutē Opus q̄ p̄fectio hoīs dȝ p̄ᵒ hr̄e
intēcōm ad hc ut q̄formet' diuē vol'
rᵒ ut sit vtilis p̄ xioꝝ saluti Et ut
q̄gruēti exō ondēt x̄ salutē hoīum
p̄paraȝ ⁊ nō ap̄lis descēdaȝ addidt
Nōne vos dicit̄ q̄ ad' q̄or mēses sūt
⁊ messis venit Ecce dico vobis leuat̄e oc̄los
vr̄os ⁊ videte rēgioes q̄ albe st̄ ia ad
messē q̄. dicēt Cognite itellcu meū
⁊ q̄sidate q̄ cūfacta veme ifidelitas
appingit calor fidi ⁊ corda hoīum sūt
p̄pata ad fidē accipiēdā Et q̄ mistri
tali opis nō sūt m̄cede laboare dēt
Et io q̄ dicet q̄ōtenᵒ metit i ag̃ pdi
caco' m̄cedē accipit q̄ metēᵒ q̄gregat
fructū tā q̄fesor q̄ sūu' i vitā etnaȝ
vt q̄ seiat p̄us iducēᵒ ⁊ admonēᵒ ⁊
p̄phāndo sic p̄ces p̄oces q̄ fuit maxiᵃ
cura seiare v̄bū salut' i cordibus
audiencium vt sil' gaudeat ⁊ q̄ metiȝ q̄
cauꝰ m̄cedē acceptū st̄ p̄phē q̄ eā
seiauert ⁊ ap̄li q̄ eoꝝ fidē messuert
vnd Aug' dicit ibȝ n' tpibȝ labores hueat
ap̄li ⁊ p̄phē s̄ p̄t' gauᵒ p̄fuert' m̄ce
dē s̄ȝ q̄ua acceptū st̄ vitā etnā Et
q̄ v̄bū x̄ i ūa hr̄ sil' uē ex qᵒ nō dȝ
reputari exueū addit In hc ē v̄bū
veꝝ i. ex hc p̄bat' v̄bū vnū veꝝ q̄m
nāli q̄sue ue videq̄ q̄uit q̄ aliq̄ ē q̄
seiat aliq̄ q̄ metit vl' i hc q̄d sc̄ est
vm̄ illᵈ v̄bū q̄d p̄babr' dr̄ aliq̄ ē q̄
seiat aliq̄ q̄ metit Vl' sic' n' ist' p̄bum
eīā cᵒ misi vos metē q̄d n' seiastis
Aly s̄. p̄phē laboauert p̄nūciāᵒ tp̄s
fidei ⁊ aduentu x̄ ⁊ vos i labores eoꝝ
itroistis q̄ta n' fuit labor p̄phaꝝ et
p̄uarchꝝ i q̄bȝ p̄nūciabat x̄m Tn̄
q̄i sic a lōginqᵒ ut q̄i seiatores i s̄goeȝ

ifidelitat scia sua iactaret Sz hec
scia pduxerit fructu q tpe xi i matu
tate puenat Sc ulta ps pu' ero
Ex eau te at 1a mlti ad ie In q ond
x dilige a i gusione samaritano Et
hac gosio ond eo ta recepisse a
mlte cu dt Ex ciu te at 1a mlti cedide
rut i eu samaritano ppt vbu mlis
testio m phibentis q dix m qcuq
fecit Deinde q pprio libitat arbito ad
fide recipiedaz coopati st ci addit Cu
venisset g ad eu samarita rogauert
eu ut i manet q masit i duobz dieb
Notu at no h ex ofeiz excut d
ciu te indac qusatos z veniut ad xm
p fide z affectu duotis rogant ad ip
p istaciaz oro q esset ad ipos ingre
dit p grez mfsificat z maet cum
eis 2 dieb fornido i eo cordibz di
amo z dilaco p q posse rglare
z rge pita put pegnaco z sic libo
arbito bn vti Sz ex eod arbito libe
volut dispoiti erat ad recipiendu
augmetu fidi Io subd Et mlto plures
crediderut i eu ppt sermoz eg simple q
p sermoz mlier Illu z mlieri dicebat
qa ia no tm ppr tua loqla credim
s mag ppr euidecaz doctrie eg qua
imediate audiuim z scim ve q h est
saluator mdi In q ofeoe ond d xo
singlaris excellea d q d Baruth 3
hic e deg nr z no extiabit alius ad
eu 2o vax efficacia q ve ad dram
illoru q i figura pcessert ad salutem
hom 3o q visalit e sufficiens qa
salor mdi dr z eia nam e ut ho sa
luator Sol; qu aliqs defuns assump
sit p assime o naz huana Adv e q
quida st defus q secut naz istituta
ex nali qplexioe huoru sic calefici
z frigfri lassai ad nimiu laborez sitie
z esurie Et istos defus assirpsit sic
pz i pu o hu ero Alij st defors q
secut naz roe culpe Et isti st i dua
dra Quida st pealez tm ut mors
Alij st ita pealez ut st ecia cupales
vl salte via ad cupam queitedaz ut

ignora a qcupia z mala Pmos esty
assirpsit ut morte 2os at no assu
psit q ei no qgruebat ppr inoceaz
z pfectoz qgtos n ut expediebz qs
venire rediere Io optuit ut fauet
z sic caret ignora a z poss z ppr h
caret mala a z gcupia ne si cet de
bitor ppt se alios saluare no poss
Alij st defus psoales sic febres et
silia q qtingut ex inegli te huoru
z hos no assirpsit qi assirpsit naz
i optia z eqlissia qplexioe Feria
2a in3 letare

Prope erat
pascha dies festu iudeoz z
ascend ic n tiaz Johanis scdo
Sic ex vna medicina pt seq explsio
aliq morbi z occao aliq dlcdinarois
i aliq o ao mbro debili z male dispoi
tozu in si ecia vigoracio altig mebri
disposti ad qformitate eg vtut qua
affert medicina Ita ex actu iusti e
mlto ue qtigit q expellit iniqtas
iniste opatois ex q tridi teq mebrii
male dispoitu sumit occasioz detra
cois Replices at teq mbri qform iu
sti e sumit naz edificacois Et h ta p
ordine ondut i pnti ero o co descbr
3 effecta pdicta Io e effeus iusti e
indignos d teplo expllet 2 e effeo
tridie v opibz detrahet 3 e simpli
citat z inocecie x o ppr euideciam
opm adheret Io i pu o ou 2 effeo
o at add Tudit g o mdi 2 ai adiugt
Cu at cet n tiu scd eude aq at pmie
pt Io cum ea distrecta iusti a ad sui
opatoz expetat tpb qgruu Io i pe
imat opq idebitu ppat ostan ta qbq
pmat qd no e licitu z vltio verbis
exprimit iusti e zelu Et h mo pa pt r
lre q ptes In pa ou tps i q o esset
i teplu venit Qa pe erit pascha 2o
qd i teplo inveit i Et iuvet i teplo
vendetes z emet v ou cupidg aug
In 3 q opatus fuit i Et cu fecisset flag
vbi ou debita correco sor sito In
4 qd secerauit i Et hos q vedebat
vbi o cad sor vbo In 5 q edificauit

in Iudea venerat sicut dicitur. Ubi secundo edificatorem ecclesie ponit. Ergo circa tempus in quo Christus operatus opera iusticie in templum venit, dicitur: Prope erat pascha dies festus iudeorum et ascendit Iesus Ierusalem. Conveniens enim erat ut Iesus qui propter adimplenda opera salutis operaretur iusticie, ut eas faciat tempore et loco ex quibus possit magis sequi salus et edificatio proximorum. Circa ergo Christus ipse quasi ordinator hominum advenerat optime ut opera iusticie in tempore et loco in quibus maior conveniebat multitudo hominum operaretur. Hoc autem tempore erat pascha iudeorum in quo conveniebat ad celebrandum diem festum. Et quia non ubicumque conveniebat celebrare pascha post edificationem templi sed tantum in Ierusalem, ideo hic locus conveniens erat ad operandum iusticiam Christo alia edificatione. Circa ergo utrumque [illegible] complexa est tempus et locum. Tempus quia prope erat pascha. Locum quia ascendit Iesus Ierusalem. Advertendum tamen est secundum quod dicit Alchwinus doctor [illegible] habetur hic in Glosa: Christus bis ascendit Ierusalem et eiecit vendentes et ementes de templo. Semel in primo anno predicationis post id in quo convertit aquam in vinum, dum adhuc Iohannes baptista viveret et nondum esset in carcere, et de isto ascensu agit Iohannes in hoc capitulo. Alio tempore ascendit in ultimo anno in quo erat passurus, sicut patet Mathei 21, Marci 11 et Luce 19. Insinuat hic ex parte Christi primo exactum modum, secundo ex parte ministrorum templi cupiditatem, cum dicit: invenit in templo vendentes. Primo ergo describitur exactus modus quia prope pascha iudeorum ascendit Ierusalem. Nam iste ascensus Christi die festo instruit nos ex omni observandi precepta divina. Nam si dei filius qui nullis subdebatur legibus illas observavit, [illegible] indigebat, vel tamen precepta observanda solempnitatem servis conformare. Circa diligencia admonemur ea observare precepta quibus et obligamur et in quorum observatione salvamur. Secundo ostenditur quod Christus operatum iusticiam invenit, dicitur: Et invenit in templo vendentes et ementes oves et boves et columbas et nummularios sedentes, ubi describitur sacerdotum cupiditas. Et avaricia que tempore sacerdotum processit ut hic [illegible] in templo, quia populus de longinquis veniens secum ferre non poterat ea que erant necessaria ad diem festum, eciam ex oblacionibus que [illegible] que in usu necessaria erant, volentes sacerdotes curam oblacionibus ordinabant ut etiam in templo

venderentur. Et quia multi tempore paschali non poterant habere pecuniam unde emerent ea que offerre volebant, constituerunt sacerdotes nummularios qui prestarent eis pecuniam usque ad collectionem frugum, et tunc accipiebant ab eis fruges ultra sortem vel pro precio minori quam alias vendidissent. Inveniendo ergo Christus tanta commercia male que erant in sacerdotibus tam [illegible] loca que deputabantur negociacionibus invenit, [illegible] non poterat zelo iusticie accendi in ipso. Comparat autem Christus adveniens ad uniuscuiusque conscientiam, considerat si invenit vendentes oves et boves et columbas et nummularios sedentes. Vendunt enim oves qui opera innocentie et pietatis ad [illegible] pro humana laude [illegible]. Vendunt boves [illegible] illi qui opera predicationis quibus celeste regnum predicant non amore dei sed pro questu temporali operantur. Vendunt columbas qui spiritus sancti graciam suis in sacramentis sive in sacrificiis sive in oracionibus pro mercede rerum temporalium largiuntur. Et autem nummularii in templo sedent qui publice in ecclesia dei secularia negocia operantur, ut clerici causidici, sacerdotes mercatores, religiosi prelati et similia operantes. Et hos omnes expellit Christus de templo quia [illegible] deo si se implicant secularibus negociis expelli de dei iudicio et fit similiter iudicium. Tercio ostenditur quod zelo iusticie Christus operatus fuit cum addit: Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnes vendentes eiecit de templo, oves quoque et boves et nummulariorum effudit es et mensas subvertit. [illegible] iudex peccata [illegible] est in [illegible] et [illegible] tunc actus iusticie est ordinatus. Circa ergo peccator addens peccatum peccato quasi funem addit ad funem quo trahitur ad mortem. Non enim mirum ut qui peccatoribus suis constringitur flagello de funiculis [illegible] ad [illegible] per flagella pravos inducens illos [illegible] flagellat quia peccatorum suorum [illegible] tenebantur. Et flagellando eicit de templo oves etc. Circa secundum Bedam de parte [illegible] qui nec [illegible] poterunt vel ficte fecerunt bona vel aperte fecerunt opera mala. Oves quoque et boves eicit quia talium vitas patres et doctrinas ostendit esse reprobas. Nummulariorum quasi effudit es et mensas subvertit quia [illegible]

i fine repleti est ipsoz i cui qui dilexerit
tolli figitz Et hc e maxie afflictiuu
auarou ut qui no soli nua luc eius
auffet sz etia id ex qo lucra ascq pote
rat dissipat z dispgit Iohes saluator pq
ablata nuaz luc est eo effudit z me
sas subuertit i qbz erat oes spes luc
ipou Ulto po qd sentencia dixit
cu addit Et hiis q colubas vendebat
dixit Auffte ista hic z nolite facere
domum pris mei dom negocia Isto
e reputada bona sia q priuas susbeel
iniuria pat Et si sz hc ult hc ptate
indicaica hz sic aquos z puniunt et
sub hoc pupe i iniuria pris tam
opibz qz smoibz no bona sia i putat
Voles go xc priuas iniurias n suffic
cit se eo filiu pris pon renouit ca
cet index homi qstituy volebz dis
silare sinitate opm q i sui patris
domo fiebat Io dixit Nolite face do re
Attendite h dupte nuaz sua xc ondit
In hc ei q tqm ho cu hoibz cusat te
plu ingdit flagellu hnanus apoitum
maibz z loqt sic ho hnaz nuaz ondit
In hc ad q addit Nolite face do p mei
do neg dinc nac vitate maifesta
Et qm vnoc bono acceptu sat spreto
tiore hnao p honoe pris defende z
vite meda maifeste fuat amaton
hc e qd pdictu fuat a pto i x psona
apleudu Io addit Et recordati st disci
cus q sciptu erat zelus domus tue comedit
me vbi ou edifioe clarta Ille em h
Aug zelo domus di comedit q oia q in
domo di vidz puisa cupit emedare z si
emedare no potit tollat z gemit Ex
go i domo tua ne qd puisu fiat satha
gis zelo domus tc comedet Vnaz si amicu
e q mala opat monedus e lenit Si
vxor seucissie freue si acilla e etia
vbeibz apescat fac qtu potes p psona
qua portas Est n zelus feruor ai quo
mes abiecto tiore hnano p defensioe
vitatis accendit sic dt Glo Ex quot
aqs vtz ira habita p zelu iustie sep
sit iuitoia Dl est ad bonu faciendu

reined inltr iniustiae ut pz p tom li
ctu Et io ira pt ce mala p zelu ha
bita si deficiat iniustiam debitam requi
ei ad zeli ratitudine q sit ror iustic
tu z nil heat admixtu de appetitu
vindicte Requir est q fiat cu sua vitatis
d co q que e zelus q opet qd non
debz Et hc mo deficiebz zelus iudeoz
aduisus xanos q zelates obsuacoines
legis moysi xanos psequebant Int quos
z paulus aliqu fuit sic d seipo testatur
Habudans emulator ut exus prnaz
meaz tradicomi Ex pq corepto di
cebat zelu di hnt h no scdm sciencia
Requir est q zelus iste sit cautu corep
cor frue Et sic q pt aliqua iniustiam
defice io ira p zelu aliqu pt ce viciosa
Respond est q i ista correpcioe no fuit
q xpo resisteret Cuius roz assignt Aug d
Ex quoda fulgor d fine vl de oclis
eius pcedebat q vtute qmachbant
oculi iniustiu z tato tiore inimitebat
q xo resiste no audebat Et iste fulgor
uitdu fuit delectabil uitd admirabilis
uitdu terribil sim q exigebat odicio
intuentiu z vboz atq opacoinu xbi Sc
2a pt est q fuit go iudi i vbi ondit
effectu iuidie q i opibz ad dectheus
inflama z ne agsrat roz b reddituz
excecat z d cas de qo iuidia excecat
inocecia illustrat Et h hc h pt hi
z ptes po ou invidia iflamata ibi
Fudit go 1o ead excecata i fuit ihs
2o inocecia illustrata i Cu go ponces
go cis iuidia q x opa iflamata
dt Fudit go iudi z dixit ei Qd sigm
ostendis nob q h fac Cla iudi vide
bat xm cu ptate multa d teplo eiice
vendetes z emetes q est ea q vdebat
z cu hc audiuerat dicet Nolite face
domu pris mei do neg Judicabant
z inflamabat q cu Ex q aliq vleni
hos existiabat ee i ipo no st ausi
eid resiste l vioter inficie h tantu
signu petut Et hc e qd dt Iud i
Dixerut ei qd signu ondis nob no au
detes resiste iermi qa videbat diuini

qdda i cogstatc radiac h e cogsue do
iudeoru hois opibus altia q si no put
ea ipedic ul calupniac p aqua vba
sanguie iudice opauitez ad h q cesset
ab opibus Et h uno isti volebat xpm ab
opibus cessac q erat ipeditiu suu lucri
petut sigm ab eo Ed signu io non
datur q dolosa inte postulat Et h
e qd dr Luc D sue turpi lucri ipediti
dolentes sil aut z ph phibe volentes
sig petut opinat ei a eu prouocare
ad miracla a cessac ab h q faciebant
ro no dat eis signu sic petetibus p'uus
signu tut dicens Gnaco mala z adul
tera signu qrit z no dabit sig n io iple
Eq tut qde manifestius ut ad obscuriq
tut id iro ad vtiqz petere auisset in
inte coz cogouisset dolosaz 2o ou' inori
dia excecata ibr q r ie sgnat dicta
iudi intelligt. quelit dicta so dt Ecct
i z dixit eis Soluite teplu h z i tbq
diebus excitabo id Cum dicti obscuri ter
no itellunt ad mate teplu referebant
vn subdr dixiut go iudei Quadraginta
sex anis edificatu e teplu h z tu i
tbq diebus excitabis id Et ut ondat cos
no rete itellexisse qd deu cat addr
Ille at dicebat d teplo corpis sui Cuet
aqo Quare istq corpus sim vocat teplu
marie cu no fuit fabricatu sic corpa
aliorz i 46 diebus p̃o i instanti concepcois
vigis fuit organisatu pfce z aiatu
aia roali Ad' Corpus e rte vocat te
plu qr ibi est ros Vna e Aug i h 8 z q
cia sic teplu id fuit edificatu pspa
ciu 46 anorz ro qde qm fuit edifica
tu p̃o a salae q h fuit tm p 4 anos
edificatu sz id qd fuit edificatu a zo
robabel z esdra z neemia Ita corpa
huana p 46 dies pueit ad pfcam
organisatoem ita q i primis vi diebus
fetq hr qi disposicoez lactis z i 9 sequetibus
fiat in sanguie In 12 aliis sequetibus
solidat q i carne In 18 for'tur et
disponit ad organisatoez vltio sequetibus
iple organisat z ifudit aia Vnde 6
9 12 18 z vnu faciut 46 Et i tot
diebus corpus xi i vtro vgis veuit ad pfcam
qutitatez q crescit quit qutitati corpl
huani qn & infundit aia q fuit aia xi
corpi i eod instanti qn fuit ceptus ifusa
vn Aug id ro go absorde dr 46 anis
teplu ee edificatu qd corpus sicut eqiut
qt ain fuerit i fabricac tepli tot di
es fuerit i corpl xi pfcioe Adutedi e
et 46 ducti p sex q sut pfci nuri
ut istos pueit ad cclxx vi q faciut
mses 9 z dies sex Tot at dies fuut
istq i vtro vgis q ab 8 kld april usq
ad 8 kls ianuarq Quorz p̃o fuit cõce
ptus In 2o natus st dies cclxxvi Ta
ro hrg e Aug ut sq io corpus xi dei
teplu dicit q sic i io teplo gtinebar
qrauio gla dei q dinas ap̃icoes
ita corpus x gtiet diuitate vbi qd e
ymago z figura subs pruc Heb 1o
Ta rao e Aug sr Joh tal Corpus xpi
sed copuletia subaz fuit sumptu de
adaz In adaz at st qor lre q in greco
ydiote hnt significaoez nuales ut p̃a
fuit vnu 2a e 3a i ea xl q nu sil'
iucti faciut vn nuz 46 Et iste qor
lre st capitales litte qor climatum
mundi Na anathale id e qd oicus et
eius pum e alpha Dysis id e qd occides
eius p̃a lra e delta Arcthos id e qd
septentrio eius p̃a lra e alpha Mesim
bria id e q meridies eius p̃a lra e mem
ul mi sicut xl Et omes isti nuri faciut
xlvi significant corpus xi i tot diebus
pfectu ee id i qo genites i climata
qor parti mudi p ada dispse p xpm r
duci debebat Cuet 2o Quo h signu
qd istis eis dedt s Soluite tep r sut
signu vtute z ptatis i qua eiciebat d
teplo ia Qd' ez resurreco xi q tria die
fca e pum a z vtute diuina Sig fuit
Et go qrat i q ptate istu vexit tal
vtute diuina i eo expulit Ut go eande
rot ficacit expulsio illorz de teplo
sa h qd faciebat potea z vtu diuin
dixit Soluite r Ac si diceret In eadez
ptate z vtute expello istos d teplo q
mediate corpus meu qd a vob solueter

ꝛ occide^re^ ꝛ̃ suscitabo Et h^c^ ē q̄d d^t
Beda Sic istud sanctū teplū a iudeis
quinqꝫ ꝛ sacerdib; meā expro ꝑtace
dta ꝛ id corꝑis mei teplū eꝫ id gestat
signū vnis ꝑcatorib; dissolutū tercia
die resuscitabo 3° qui ꝛ in morte^a illus
trata q̄ erāt in cordia eius d^r Cū ergo
surrexisset a mortuis recordati sᵗ discipli
eius q̄z h^c dicebat d^e teplo corꝑis sui ꝛ c̄
diderūt scripture ꝛ sermoni eius quē dixit
Nā ꝑ^a resurre̅ctionē apli illustrati sūt et
intellexerūt scripturas Nā an^t resurrectionē
erāt aplis clausa multa misteria et
aliqua^r ignota ꝛ̃ diuinitas Et d^e vtrꝫ
sunt ꝑfecte illuiati ꝑ^a resurrectionē quādo
aꝑuit eis apperuit ill^r sensū vt intel
ligerēt scripturas ꝛ tunc recordati sunt
q^r v̄bū ꝑdam dixerāt d^e teplo corꝑis
sui i^e d^e corꝑe suo morte soluēdo ꝛ a
se suscitādo ꝛ tunc crediderūt scripture ꝑhibēti
ꝑphetarū q̄ dixerūt xp̄m tertia die resurrecturū
Et eciā sermoni quē dixit sc̄a Solutē tep
Eo^c ꝛ ꝑ^a eius ꝛc Cū eēt aut^r iherosolimis i^e
in q̄ ou^r effectus v̄tutis ꝛ̃ simplices ꝑ^r
euidencias opim attraheret Vbi^o pot^t sim
pliciū adhereciaz dicēs Cū eēt iherosolimis
i pascha i die festo s qui multi queuiūt
ꝑ^e die festū multi crediderūt i no^c eius
videntes signa q̄ faciebat Scieus eciā duos
q̄ibus modis mundissi fuerat trahere ad cr̄ed^d
Aliquibus ꝑposuit doctrinā ut prudētioribus
aliquibus miracla ut grossioribus q̄ liber
ꝑdigna ꝛ signa sequūtur tn̄ melioris sunt
q̄ ꝑ doctrinā q̄ q̄ ꝑ signa deducūt^r ad fidē
vnde Crisostomus prudētiores aūt fuerūt discipli
q̄ ad xp̄m accesserūt nō ꝑ^r signa sed ꝑpter
doctrinā ꝛc Et qui hꝫ q̄ tn̄ ꝑ^r signa
credidit grossiores sᵗ ꝛ rudes ac ꝑ hoc
mīg apti capere occulta misteria Vbi^o sedē
ꝑpot eius ꝛ̃ ꝑuidēs q̄ nō manifesta
secreta sua misteria n̄ dispo^t ꝛ̃ vbi d^t ipse
aūt i^c nō credebat semet ipsum eis h^c ē non
tradebat se eis ut sua occulta manifesta
ret sic q̄ eēt dei fili^o ꝛ q^r hēbat ꝑta
te ponēdi aīaꝫ suā ꝛ iterū sumendi eam
vnde Aug^o Credēt hōes i xp̄m ꝛ xp̄s non
credit semet ip̄m hoīb; ꝑptum q̄a fili^o dei ē

ꝛ q̄a vtrꝫ volēs passus ē ꝛ si nollet
nūq̄ pateretur Aliter expo^t Aug^o dicēs
q̄z i^he̅s se nō credidit credētib; i noīe eius
ꝛ nō i illū q̄z i illū credit q̄ agnoscit
viā sᵗ^r q̄ ducit ad vitā quia xp̄s sanctus
ē Cum aūt credit signis ipsa credit
ꝛ tal^r nō i signū s̄ tn̄ i non eius credit
ꝑ^r qd^r xp̄s nō credit h^c ē nō manifestat
se eis Tercio expo^t h^c mō Crisostomus vt h^c q̄d
d^r Nō credebat tm̄ sit ac si dicat Nō
confidebat d^e eis d^e simplicib; ꝛ iudeis
sic d^e aplis Nā cōmittebat eis oīa dogmata
ut iā firmis ꝛ fidelib; discipulis ꝛ h^c q̄z nō
tn̄ intēdebat exterioribus v̄bis s̄ ꝛ ad inte
riora Vbi^o addit Eo q̄ ip̄e nossit oēs ꝛ ꝑ^r eius
sciebat q̄ erāt digni ꝛ apti recipe sua
dogmata ꝛ sua secreta Nō cēt necesse eis
bus reuelari ꝑ^r alicꝫ vtilitatē ex ꝑte eius
q̄a nō eēt ei opus vt q̄is ꝑ testimoniū de
hoīe ꝑhibēt Sic n^r d^t Crisostomus Sciēs ea q̄
nō sᵗ vl^r q̄ sᵗ i cordib; homī ē dī ꝛ io
q̄ solus corda plasmat vt idigebat testi
bus ut ꝑpri plasmatū mētes addisceret
Vbi^o subdit eius^a Ip̄e eni sciebat q̄d eēt i
hoīe Nō eni alicui reuelari^r secreta alicui
vl^r q̄z ad h^c aptus ē ꝛ dignus vl^r ꝑ^r vti
litatē alicꝫ quā reuelās ꝯsequi ꝑt ex eius
testimonio Excludēs ergo eius^a vtrāqꝫ sedi
ciorꝫ a iudeis q̄ ꝑ^r signa tn̄ credebant
i noīe eius d^t Qꝫ i^c nō reuelabat se eis
ut h^c opus ut q̄is ꝑ testimoniū daret d^e hoīe
q̄ sᵗ i cordib; homī Sūdūtē eius cel eius sic
artifex plus nouit i artificio q̄ artifi
catū d^e se ꝑ^o ita deus plus nouit d^e cre
atura q̄ creat^t q̄ creatā d^e se ipsa Vnde
ēcꝫ melius nouit petrꝫ dnē dnē paratꝫ
sū tecū i carcere ꝛ i morte ire q̄ petrus
se ip̄o ut d^t Aug^o Nā petrꝫ n̄ nouerāt q̄d
eēt i semetip̄o qui dixit Tecū eo usqꝫ i mor
tē ꝛ d^s nouerāt q̄d eēt i hoīe d^r Nō cantabit gal
lus donec ꝛc Et qui hō sic icerꝫ ē d^e semetip̄o
Nō mouemur vt nūq̄ d^e nra ꝯsciā ꝯfidam
s̄ secūd^r s̄ ꝑ^o sollicitu formidemꝫ q̄z q̄d nos
latꝫ eum arbitrꝫ latē n̄ ꝑt Dñica i^a

Feria iiii qr̄ta lectio

Pharisei^o
Ihs vidit hōiꝫ cecū a natiuitate
Sic i oꝑib; natē vñtꝫ

cause cognoscat per effectum ista id quod
occultum est in spiritu nunc cognoscitur in causa
ad maiorem notitiam devenit per effectum. Et
ita causa productiva plantarum ad nostram
notitiam provenit per effectus inventos in plan
tis ita suo modo se habet in cognitione divine
virtutis ut intellectus noster ad ipsam cognitionem
deveniat per ea que inspicit in operibus que a
divina virtute procedunt Invenimus autem tria
in cognitione habita per effectus de causa primum
est vera productiva cause secundum est examinatio
effectus producti utrum sit verus effectus vel
non tertium est cognitio virtutis in causa ad quam
devenimus si effectus probatur esse verus modo
et ab illa causa vere procedere Et hec tria per or
dinem ostendit Iohannes in presenti evangelio. Primo quod manife
statur virtus per operationem mirabile tamen
tamen per effectum videlicet Christus exponens primum
capitulum huius evangelii Preteriens et dicit Cum egressus
dicens de templo studiose venit ad opus
ipsius sui manifestationem Secundum hec ergo evangelium
dividitur in tres. Primo ponitur virtutis divine per effectum
manifestatio In primo secundo effectus manife
state examinatio in utraque venit tertio cause
a qua effectus processit revelatio ibi Audivit
Iesus quia eiecerunt eum foras. Ponens ergo manifestationem
divine virtutis per effectum primo premittit divinam
dispositionem secundo ingratitudinem et intentionem in ope
re operationis secundo eius manifestam operationem ibi Et
cum hec dixisset Primo ergo primo divinam dispositionem
cum dicit preteriens Iesus vidit hominem cecum a nativitate
Nam a divina dispositione processit ut Iesus
preteriens hominem cecum sanaret Glossa sicut dicit
Crisostomus Iudei non susceperant eloquium eius sed
moniti exierunt ergo de templo cecum curat
ut sua absentia eorum mitigaret furorem
et per operationem signorum eorum molliret duritiam
que de hiis que dicta erant ab eo facerent fidem.
A divina etiam miseratione processit ut preteriens
videret cecum id est inspiceret in cecum Glossa sed
eundem Augustinus ipse vidit cecum non cecus ad
eum accessit inspiciens in eum studiose ut
discipuli viderent eum studiose aspicientem in
terrogarent quod sequitur Rabi quis peccavit hic an
parentes eius ut cecus nasceretur Ponitur autem
hic interrogatio ex alia causa procedens. Primo cum
esset ceciderat palam Iohannes dixerunt Ecce

sanus factus es noli peccare ne deterius tibi contingat.
Discipuli ergo cogitantes quod propter peccatum fuerat
paraliticus contractus de isto similiter propter peccata sua an
parentum suorum a nativitate cecus Glossa hoc autem
dicit non absolute quod propter peccata parentum non
derivat effectus in filios sed quod iste defectus
ut scilicet iste cecus nasceretur non propter peccata sed
propter dei gloriam manifestandam evenit Et ideo
subiungit evangelium. Respondit ei Iesus Neque hic peccavit
neque parentes eius sed ut manifestentur opera dei in
illo. Unde Augustinus super Iohannem Neque sine peccato ori
ginali natus vel cum etiam addidit hebat
ergo peccatum et ipse et parentes eius sed non ipso pec
cato factum est ut cecus nasceretur non ipse
causa dedit ut cecus sit natus sed ut illo sequitur
Sed ut manifestentur opera dei in illo. Glossa
aliquis vitium prefert iniuste aliquis dampnificari
saluti propter hoc quod gloria dei ex revelatione sui
defectus manifestatur. Et videtur quod non quia non
debet esse pena nisi ratione culpe eo quod pena non
est iusta nisi infligatur pro culpa Sed manifestatio
divine glorie non est culpa in eo in quo manifestatur
ergo propter ipsa manifestanda non debuit ponere
esse pena Contrarium dicitur in textu Dicendum est ad hoc
duplex modus ut hic quod dicitur manifestentur
opera dei non teneatur causaliter sed consecutive
ut sit sensus iste quod cecus natus est ad eius sani
tatem sequitur manifestatio divine glorie sicut dictum
est Lex subintravit ut habundaret
delictum id est ex subintratione legis consecuta
est habundantia delicti non propter causam sed propter
occasionem huiusmodi quia prava voluntate legis
plus conati sunt contra vetitum Sic ergo dicit
aliquid quod hec data ut hic non est significatum causatum
sed significata eventum Consecutum et est ut dicitur
oculos clausos aperies et ad unum iam infinitas
immedia tenebras sua divinavit virtute
Aliquo modo sciri salvari sicut Augustinus ait Ex aliquo deus
permittit peccatorum ut sua retractione peccatis
aliquis ut corrigatur aliquis permittit ut innocentes ne
peccata committat aliquod vero ut deus supernaturalia
salvus perfectior se sanat virtutem cognoscat
et ardentius amet. Aliud ergo dicit ingratitudo quod
non debet esse pena ubi non fuit prima culpa Dicendum
quod sicut in uniuersa creatione et sicut iustitia modi
operandi deus potest uti creatura sua ad gloriam
sua manifestandam magis quod hec fuit non

operando quasi in creatura ... ipsa dampnet
super para uni salute. 2° pot(est) exponi sic ut
secundo(?) et quo ad opera et quo ad fidem et quo ad
tempus. Primo ad opera. Unde dicit me oportet operari opera
eius qui misit me, id est me cum meis manifestare
per opera pius. Unde non sine sic operari opera pius
asserit sua et pius opera eadem esse manife-
stat quia sunt infinita salute debita redimere
hominis illuminare. Exponitur autem secundum latam ... quo
ad finem per hoc quod addit eius qui misit me. Unde
sequitur ... gloriam dat alii de quo est quod
hic filium quia dicit sit super patrem ... non hic de
quo sit. 3° exponitur quo ad tempus cum adiungit
donec dies est. Venit nox quando nemo potest operari. Dies
... in christo ... tempus quo homo
vivit ... dicitur ... 4° quod exercere
... non est tempus operis quod tempus vocatur
nox ... quia in hac vita bonum agere
deserat ... subditur venit nox quando nemo potest
operari. Et hoc est expositio Augustini dicentis donec
vita haec assistit nunc operari operari. Nox autem
... est ... cum in tenebras ex(terio)res
... nox ... nemo posset operari sed ...
... operarum ... facere quod est
factum. Alio modo dicens ... in quo oportuit
operari esse id tempus quo Christus predicavit in mundo usque
ad diem passionis quo tempore ... in die ...
manifestatur quod sit credendum per opera mirabilia
... et ...
... quod agendum quia ea quae sunt ... ad
salutem et hoc predicatio in qua consilia et precepta
manifestatur 3° quod sperandum sit quia aeterna
gaudia ... quod ... simplicia ...
hoc ergo est dies in quo oportuit Christum operari. Nox autem
est id ... in quo ... et ...
... tempore dicitur nox ... fide quae sunt defecit.
Et hoc est quod dicit Glossa. Nox fuit quando tempore a
iudeis tentus et ... fuit et fides paene
defecit ubi dicitur ... est hora vestra et potestas
tenebrarum. Sed quia tempus et dies in quo est
operatus est per Christum predicando illustrabat ... ideo
adiungit quamdiu sum in mundo lux sum
mundi. ... non est
... fuit ...
... erat nox adveniente ... luce
... Erit lux ... est
dies ... dicitur ... opera patris

... dies est ... Unde per meam predi-
cationem mundus illustratur quia quamdiu sum in mundo
lux sum mundi. Et quia in mundo erat usque ad
consummationem ... permissum sum ...
... non ... in semper
fidelibus operari. Venit nox ...
... maledicta. Et tunc nemo potest operari ad
vitam. Hoc non videtur intellexisse sapiens ...
... potest ... instanti operari ...
... opera ...
quod in ... nox. 2° potest manifestatio
operationis cum subditur haec cum dixisset
expuit in terram. Unde Augustinus: Quia verba sermonis quae
dixerat per opera ... fecit ... subiungit haec cum
dixisset ... opera manifestat ... hic ordine
... opera sapientiae consolationis. 2° opera
obedientiae ... Opera quidem sapientiae informationis
... in libro arbitrii
... cum dixisset ...
dixisset expuit in terram et fecit lutum ex sputo
et linivit super oculos eius. Ecce ...
ad opera sapientiae informationis. Unde sic dei sapientia
ex luto primum hominem formavit quo ad corpus
... et ... sapientia quae per salivam ... adiuncta
luto hominem reformavit quo ad visum. Unde Augustinus
... voluit se docere creatorem qui in principio usus
est luto ad hominem formandum ... luto ad
hominem illuminandum ... ex luto ex sputo
a ... ad ...
... potest ...
quo ... et sana
... ex sputo ...
... magnum ...
De saliva ... lutum fecit quod ...
... Saliva ...
sapientia quae ex ore altissimi prodiit ...
humane ... Ergo
... Linivit autem oculos ut ostenderet
quod ipse creator solis qui sic est oculus mundi ...
est creator hominis ex luto quia homo est nobilior
creatura ... nobilius
est oculus ... illuminat ...
in hoc ... oculus illuminatur ...
... oculus ... a deo illuminatur ...
...
... ad hoc
... adiungit cum dicit. Et dixit ei Vade

z laua i natatoria syloe qd' interp'tatur missus
hic at qd' d'r ord' interpretat' missus e expositio
nominis syloe Est at natatoria syloe lr'alit'
piscina que d'r q' consurgit ex collectione aquarum
q' egrediuntur a quod' fonte q' d'r syloe q'
adiacet monti syon z no' qu'a effundit aquas
s; i certis horis ebullit cu' tn' aq' curre' cu'
silencio vt d'r ysa Aq' syloe q' vadut cu'
silencio Sequit' adimplet opus obedie obtemperauit cui
addit Abiit g'o z lauit z ve't videns In h'
g'o q' no' contradixit nec cogitauit apt' se luti
solu' magis excecare q' illuminare nec tame' curauit
lauit i syloe z i no' sui admirari nec cogitat
q' vtute hiie pt' xo misso si simi'r venit ad
eu' ipm z lauit ei obedientia declaratur
Spualiter at h' cecus genus humanum sit q' in
p'o pente p pctm excecatum a natiuitate
p'mat' lume gr'e Spuit dns i t'ra z d' sua
saliua medicinam fecit qu' v'bu' eius fcm e'
p qd' nro' oculorum cecitas sanat' Et cu' h'
misit ad aq's syloe cu' silencio vadit q' n'
p't alr' igrata illustrari n' p doct'a aq's
q' q' sine strepitu z clamore v'bo' leniter
fluut arcento e'r f' Eg' 8 li. mor' Saliua
x ad illuminatione eciam gr'e q' ad os a capi
te defluit sapor intime contemplationis accipi
pitur qa claritas conditoris adhuc i hac vi
ta nos positos gustu reuelacionis tangit
Sequit' z p's eius vtique vicini z q' videre
eu' q' pri'us effectu dei gr'az manifestauit
excecatio Et q' opus id erat insolitu' ideo
examinari debuit diligent' z p quod tam a vicinis
simplicibus q' a phariseis tam a pentibus
q' ab exconceis ta' ab ipso in q' fcm fuerat
Ideo h' p's h' e pncias si q' q'or notatur
examinaciones p'a a vicinis z simplicibus ibi
vtique vicini 2a a sapientibus z ignotis i'
Et adducunt eu' 3o a pentibus Non credideru't
4o ab ipso q' illuminatus fuerat i vocauerut g'o u
Examinatio at prima a vicinis z notis consurgit
i admiracione p'ter Xristi inopinabilia miracula
singularis q' i dicebant g'o r quia admiracione
vicini z q' videbant eu' p'us q' mendicus erat
dicebant Nonne h' e' q' sedebat z mendicabat
Simplices ei ignorates clemencia z potenciam xo
eo' ex nouitate miraculi ei ex paupertate
sanati mirabantur si tam modico tanta gr'a
descendisset Cu' n' diuina prudencia q' propter
omni salute mirabilia operabat' ad pau
peres z mendicos pr'i'r extendebatur in q'to
Unde Xristus mirabilis diuina clemencia q' descendebat
ad eos q' mendicabat q'os cu' multis diuiciis
ditabat Et ob hic tenderu' obscences q'
no' prelatos no' insignes nec principes sed
ignobiles sua dignos ducebat prudencia
eciam i salute omni venat In hac aut'
examinatione cu' quia quereba' admiracio q'da'
fuit dubitacionis informe o d' q'ori d' Alij dicebant
q' h' e' ssuerunt eius quida' mina diligent'
attendebant z q' apti oculi videbantur mutauit
Io dicebant Nequaq' s' silis eius e' Et ille
diuino beneficio grata se illu' ee' confessus e' d
quo subdit Ille at dicebat q' ego sum Ubi glo
ang' vox grata ne dampnet' ingratus Et qui
certificati d' hoie q' curatus erat modu'
ignorabat Io dicebat ei Quo' apti s'
ti oculi Et q' hunc modu' p'mus homo
nesciuit n' ipse q' curatus e' nouit Ideo
q'd fcm fuerat dice' potuit modu' aut'
comprehendere no' valuit Io sim'r fcm r'ndit
d ille ho' q' d'r ih's lutu' fecit z liniuit ocu
los meos z dixit m' vade ad natatoria syloe
z laua Et abij z laui z vidi Ubi z'r fm'
Xrisostomus quidam' p'o q' no' e' verecundatus de
priori cecitate 2o q' no' formidabat furore
plebis ut confitear xom 3o q' no' renuit se
ipsum ostende' i testio'm sanitatis accepte
a xo ut predicaret benefactore Et q' fm' Aug.
Illuminator factus erit gr'e z euangeli
zabat ac predicabat iudeis xom cor im
pioru' constringebat' q' no' habebat i corde
lu'i qd' iste recepat i facie Io adiungit
Et dixerunt ei vbi e' i' Dicebat at h' fm'
Xrisostomus meditantes occasiones q' xom Io q'
prudencia ab hijs q'os curabat se absentab
bat ut oim suspicione tolleret a videntibus q'
no' g'o r i'ane glorie signa faciebat Et
q' absentauerat se io ic q' curatus fuerat
dixit Nescio Sequitur 2a examinacio fca' cora'
sapientibus z ignotis cu' d'r Adducunt eum ad
phariseos q' cecus fuerat Ubi glo ut officio
eoru' eius illuminatio approbetur vl' reprobetur In
hac at examinatione pot' colliga' prauitas
eoru' intencionis phariseorum i interrogatione ceu

dissensio fidele sanati refusio 3°
prima eorum interior pot cum dt Erat aut
sabbatum quando lutum fecit ihs et aperuit oculos
eius Vnde Crisostomus ut sic mala eorum mentem
diuideret et citius reperire quia sic eum querebant ut
occasionem que eum lederent ut destruerent miracula
do per existimata legis preuaricatori dt Erat
2° pot phariseorum interrogationem cum dt Iterum
ergo interrogabant eum pharisei quomodo vidisset
Et qui constans effectus erat in confitendo
humiliter acceptum Io narrat dicens eis Lutum
posuit mihi super oculos et laui et video Vnde
Crisostomus mirabile est ut qui in apostolorum piscatorio
constitutus non negat nec contra dt proicitur
si quis eum 3° pot eorum dissensionem quia quidam
ex phariseis dicebant Non est hic homo a deo qui
sabbatum non custodit Alii dicebant Quomodo
potest homo peccator hec signa facere Et scisma erat
inter eos Glossa interlinearis secundum Augustinum cogebant ut
deo attribuerent quod factum erat et ista dicebant
Quomodo potest homo peccator hec signa facere Alii autem
nec cogebantur nec illuminabantur eorum demen
te malicia ut opus factum celi deo attribuerent
et ista dicebant Non est hic homo a deo qui sabbatum
non custodit Et aduerte maliciam eorum quia
sic dt Crisostomus maliciose quod factum fuerat silent
sed sanitatem ceci illuminati in medium proferebant
quod de corde suo fingebant scilicet xpm non custo
dire sabbatum Et quia mixtio illorum bonorum cum
aliquibus inuidis non habet concienciam in eodem
facto quo ambo secundum suas potencias iudicant ut
boni ex pietate mali ex inuidia Io subdit
Et scisma erat inter eos 4° pot fidelem confes
sionem sanati cum dt Dicunt ergo ceco iterum Tu quid
dicis de eo Ille autem dixit quia propheta est Et bene
dicitur hic fidelem confessionem designari quia secundum
Augustinum querebant quemadmodum hominem calumniarentur ut
eum de synagoga eicerent Sed ille constanter quod sensit
expressit cum dixit propheta est Secundum est examinacio
que fit a parentibus cum dt Non crediderunt ergo iudei
de illo quia cecus fuisset et vidisset donec vocauerunt
parentes eius Vnde Crisostomus quia iudei homines attoni
ti facere non valuit sed vidit eum cum omni
proclamacione benefactorem suum predicantem per
parentes putabant anichillare miraculum
In hac autem examinacione 3° pot triplex inter
rogacio 2° duplex assercio 3° dubitancia

responsio 3° talis responsionis occasio Primo ergo triplex
interrogacio quia interrogauerunt pharisei parentes
si hic sit eorum filius si cecus natus sit et
quomodo nunc videat Et hoc est quod pot cum dt
vocauerunt parentes eius qui viderat et interrogauerunt
eos dicentes Hic est filius vester quem vos dicitis
quia cecus natus est quomodo ergo nunc videt Et
attende quomodo in sua interrogacione volunt
eos reducere ad timorem ut negent ipsum
prius fuisse cecum Non enim dicunt Qui natus
fuit cecus sed quem vos dicitis quia cecus est
natus Ac si dicerent secundum Theophilum Aut hoc
falsum est quod nunc videat aut quod natus fuerit
cecus Constat autem hoc esse verum quod videt Restat
ergo est quod cecus sit natus quod falsum vos
fingitis et dicitis Et quamuis hic vera veritas
sic dt Theophilus ut per ea per que volunt aliqui ei
insidias ponere fiat fortior et clarior
Et quia mendacium semper obuiat et per ea
per que ledere veritatem videtur clarior esse ostenditur Io
secundum 2m in quo pot duplex responsio Responderunt ergo
eis parentes et dixerunt Scimus quia hic est filius noster
et quia cecus natus est certum et 2° quod dubitatur est ut responsio
dubitancia Quomodo autem nunc videat nescimus
Et hec talis responsio secundum Crisostomum per adiutorio facta
est veritatis ut non alios nisi ipsum qui sanatus est
inter istos dignum inuenirent qui xpm hoc fecisse
se confiteretur Io additum est per ipsum interrogate
etatem habet ipse de se loquatur Quod dicit secundum
Augustinum Iuste cogemur loqui pro infante nunc
autem etatem habet et loqui potest hic filius nunc ipse de
suo sanatore reddat testimonium 3° pot
occasio talis responsionis scilicet ad istud vlterius que
fuit ex timore humano de quo subdit Hec autem
dixerunt parentes eius quia timebant iudeos Et
ut ostendat causam quare non ipsi ignorauerint
sed propter timorem talia dixerint adiungit causam
huius timoris Iam enim conspirauerant iudei ut
siquis eum xpm confiteretur fieret extra synagogam
Propterea parentes eius dixerunt quia etatem habet ipsum
interrogate Vbi secundum Theophilum ostenditur filio
suo imbecilliores quia ipse erat testis intrepidus
sanatoris sui habens oculos illuminatos a
deo spiritualiter amplius parentibus Secundum est examina
cio que fit ab ipso qui illuminatus fuerat cum
dt Vocauerunt ergo rursus hominem qui cecus fuerat

Ad hac ac exaucatoz qetuat ta qbz ma
la volet bonis opibz detrahe sepe isat
Pm e silacio qm e indignacio sid silacio e
gnicu z qm e expbrao si d indignacoe
gfundat Ipor go p silacio cu d revocaut
go im su hoi q sinat cecu z dixit ei Da
glaz do Nos scim q Nos dicte manifeste ne
ga qui te curaut s sub ptex in religios
ad h cu induce volut Dicit ac da glaz
do Ac si dicat Sic vites d h q do pute
dicas qz Nos scim qz h ho petor e Et io
gfite qm nl in te opatu e nc ce sptas
sic an dixistis porag petore sic nos scim
z dicis Et qz inocencia pudes silacoe no
vincat io sic iste illuatus induz s q dit
Quil xt nc patet calumie nc veritatem
celaret gpr qd' se dixt ie Si petor e
nescio vm scio qz cu cecus eem ut vido
Ac si dicat s Crus Nichil mo d h dico
vtz sit petor s tm h affirmo qd mai
feste nom q cu cem cecus mo video
Et qa neqiuerit p silacioz vboz puite
ad interrogacioz poz sinuos iderit silet
cubz q hinc atz illuc odoant ut possi
capi venatorm Et io addi dicens ie Quid
fecit ti quo apuit oclos tuos hoc e
nuqd alqo pstigio l maleficio vsus e ut appe
ret oclos tuos dant occasioz detrahedi
opibz x Et qa ia ex frequeti rusioe gfide
cia supsevat indedi io audact lo dices
Dixi vb z audistis q itm volt audie Nuq
z vos volt dcsipli eius fi et d Ego iaz su
nuqd z vos volt ee Ia video s no ivide
nistomachas aduersa dicuia indoz z ex
ceco video iaz no ferebat cecos Aduted
e qz vitas sic fort e qz si i debili fuit
fort efficiat roe debil falsitas at tam
debil e ut si eet in forti fuit ro debile
reddit Iste go cecus debil quid tia ex vi te
tm fort e qz ut ptrisei q scelari z fortes
reputabantur lmites stituite i ope z ser
moe p sua rusioz gnicet Vn Crisost
Ita forte e qd vitas ita ibecille men
daciu Nas veritas qd isti dspectos assump
serit claros eos efficit z omd medacium
at zsi cu fortibz fuit ibecilles eos
denirat Et qz d silacoe eoz malb e

gfusa deo sado sat Indignas eoru
cu d maledixit go ei z dixit Tu dis
ci sis nos moysi discipli sum vt eius sua
indignacoe q monebantur ad maledicedu
gfinaret ee nistos serpos vout discipl
moysi Et ne dici eos h i e maior
moyse addi Scim qz moysi locutus est
deus hinc aut nescim vn sit Dic autem
prudes inocencia silacoibz n sedua
ita indignacoibz prudenter obviat Io h
cecus illuatus ad vos gnitr vtes coz
vbis i argumtu puerat rpoz Inirand
z dt In h n e mirabile qz nescitis vn
sit z apperuit oclos meos Et d h n
qz apperuit oclos meos signu di ee qs
scendi vn iste sit q tale signu fet Et
ut gfimet ex qm eum opioe qd dicat
subiungit Scim qz petos deus n exaudit
Id e h e mea z vera opio qz deus no
exaudit petos Et si qs di cultor e sp
p vias gfiromit volu h eis fat s per
zonu interior s opacioz hinc exaudit
Et ac iste q me sanat exauditus fuit
pz p opis singlaritz z excellecia Eia
a sclo no e auditu qz qs apperuit oc
culos ceca nati Ac si dicat Et mea
gfitem qz deus petos no exaudit h
ac fet opa qd a sclo no pbit fiu no
esse nc eet e auditu i manifestu est
vtute q h fet ee a do z hic alqa vlt
hnaz vtutez Io subiungit Nisi eet hic
ho a do no potuit face qtqz Vbi
ecce pdicta pte d ducitz ps quo dau
sit hinc ac nescim vn sit z d h qz
dixt Scim qz deus petos no exaudit
cu tn exaudivit publicanu Ad pm g
dd qz alqi ves d sciri qtu ad alq sin
z tn nesciri vn sit qtu ad a plenius
go loquetes d xo qtu ad noticia nal
educacoe z gnsacoe dicebat se scie
vn eet qz i nazareth nutritus educatus
z gnsatus ftuit ac ad vtute q erat
i eo rp ignorabat Et io qi rp dspiao
dicebat Scim qz moysi locutus e deus
h e Nos scim qz vt qua hinc moys
fuit a do qz ei deus locutus e hinc aut
nescim vn sit qz nesciam vn ei h vtus

Et h' ofimt p Blozas v^a dt nesciebat in eis diuinitate Alia dt h' dicit se nescire sic nescio te nos dicis quod alium Ad z dd' q3 deus petos i qntu petos no exaudit s i qntu humiliant sibi p suplicatos eos exaudit Et h' ofirmat Quil q dt petos manetes in peto vl' pt dici s Theo. Et h' dom d dem no exaudire petos h' fit q3 deus petoribus facere miracla no qcedit Eum vo veras relomit d gemiss ubilate st d q di p'mauit i statu peniteciu B^o expbrat^o potit q3 d indignatoe fuerit qciti ci d^z Enduit z dixit ei In petis natus es totus z tu doces nos vn Crisi dicit totus Ac si diceret A pa ctate natus es i petis In q pbat eis cen^s ostende^s q3 tpr peta factus eet cecus Et q3 supbi dedigunt^r disce a minoribus z eet abhumilib; no paciet^s redde d opib; vom scdm crisi^a Et eiecunt eu foras tpr si abhorrarent^r ofessios z fide Se^z z ps pu' cros Audit .i. q3 eie x In q ou^z i vela^o i a q^o effectu pdicto pcessicat In q pte e tal' pcessi q3 x^s p^o d fide ipm intiogat B^o pcunctati q3 eet serp manifestat B^o ipe sanatus ofite^r et adorat Ponis go crisi^a quo d' fide intiogati dt Audit .i. q3 eiecut eu foras z cu ipceiss eu dixt ei Tu cred' i fim di Intiogat at s q dt Crisi no ignoras s voles serp notu facere et ons q3 multu appaaba^t eius fide qi dicat plebs qvaacia e in s milla in e cura illoz viuis in cura e ut tu credas Eciam melior e vnus timens deu q3 mille filij ipm Tu de dt Tu cred' in fim di q3 i h' ofistit pfecto z ofirmacio fidi incarnacol q3 cstus q e vers ho eel vers fi^s di ee cdat^r vn hilar 6 d tin Et at sola x^i qlanuq ofe^o eet fidi ofirmacio dom fuiss Tu cred' in xpm Eciam hetici pene oib; h^c nome i oe eet futu ut xpm ofiten^r i fim di negaret Id go qd' x^o ppriu e ad fide posat^a ut cdat^r i di filiu

Credidisse at i di fim qd' pfiat si e dat^r i creatu cu a nob fide i x^o non creaciu di s filiu di postule Et quia cecus no nouat xpm q3 cecus eat anteq'ue veniss ad xpm z intine^o illo spacio sue illuiacol z huius intiogacoib; fuit a iudeis occupatu io pcunctat^r dicens Qis es due ut credas i eu Cum sic pcunctanti serp manifestat qd' fuit 2^m hu pt' manifestat at se huis vbo Et vidisti eu sedu^t ex h' vbo ad mccoy eius sic dt Theoph bnficii senu^t q ab ipo vnitez vide^r accepat Et q loqt^r tecu ipe e Vbi illuiat oclos cord' q prius illuiabat facie copl' i vnclauit semetp ei B^o iste sic illuiatus ofite^r z adorat io ait Credo due. sp u luy te ee fim hois s fim di Et ut qualem z qntu ip credat ot cu padeis adorant eu P h' n s Crisi eius diuaz virtute oit vbo opus adiugentis opus fo qd' soli do debe^r qd' e adora^o latrie Non e q iste q illuiatus e qui ex maliuoles e potius meruit xpm qgnosce q q sepat se a puis i di qgtum mct^e peccauere Non eet q iste cecus accep gra bene vsus e ea ofite^o se ee bonu sctm et ppha: illu a q^o recepat sanitate Et io meruit pcenire ad maiora graz ut que pphaui putabat di fim confitet^r credet z adoaret Ex q^o da^r itelligi q q gra accepta bn vti^r amplior sit gra dignus Et d' h' dt habeti dabi^r et habundabit Cum at accep gra male vti^r eel ipam gram pde mct^r Et iste e d' q^o dom e Et q no h' eel qd' h're vide^r auffet^r ab eo feria sexta letare

Erat quida languens lazarus a bethania d' cast x Johis 11
videa h' pcunc ad magfice^m am sapiecie z potencie q3 cu vot face opus i q^o tag eius sapia q3 eius potecia declarare si roga^r ut faciat opus qd' possit si magfireus q3 rogates petiuit qcurre quiq qdaq^e io^o deprecando postulacio 2° dila^o ri postulate ut poq^a magfirecis fiat B^o quedam

insinuacio circa secretantes d'ope
michi fiendo. Quarto si petendo
humilit' inscieut se q' permisso d' ad
impleu' qd' desiderat. Quinto se' mirabil'
et excellens opacio. Et h' quinque d' scribit
euu'ta p ordine i resuscitacione lazari
Primo poit infirmit' sanande depticio. i
pu'o 2o sanitat' ofeude dilacio. ibi
ut ac audit. 3o resuscitacois fiende
insinuacio i h' ait i pa h'c. dt' alius
4o resuscitacio desidate pmissio. i
veit ihs. 5o resuscitacio pmisse opa
cio i ihs go ut vid' ea. Attendat
h'o expoicois lector pu'r duo p'm e
q' si p'p'r plixitate no vot totum
videre ul' pdicare vidat pte pltiaz
q' i ipa s' aliqua mag' ptinencia ad
subaz sctia. i mag' eet mota u'no
i mag' moralia. Sc'm e q' si ad pdica
du ppto no vot psequi aliq pte vidat
morale expoicoz q' in fine om p
dictaz pon poit et sb cpedio qpioda
put exigit plixitas histoie i aplm
d' mei temnitas intellectus abhor
reat plixitatez om pdictoz q' n'c
sic hu' euu'ti psundtas e sufficat
apta. Idoneis go p'o euu'ta depcio
infirmitat' sanande. Vot p'o depcionu
idoneitem 2o depcio agnitem 3o
u' d' q' fit depcio vtilitate. pt' ptebi
Ponit go p'o depcionu idoneitate
sed tuc e idoneitas ex pte depciu
cui qui tm ex pte ei p q'o rogat qui
ex pte ipoz q' rogat iveit digni
exaudicoe q' si merent exaudi Una
ydoneitem ee i hac depcioe ostedit
euu'ta. q' infirmq erat lazarus. de
pcant' erat sorores. Unde dr' euu'ta
Erat qda languidus lazarus a bethania
d' castello marie i marthe sororu eius
Ubi at idoneitas sit a pte languet pts
p' nois interptacoe Na lazarus interptat'
adiutus. Enim at q' dt' Beda put oms
mortuos qs dns suscitat' h' mag a
deo adiutus e. Et idoneitas sororu
postulanciu ostdit qd' sr' maria aut
erat q' vnxit dnm vnguento i extersit

pedes eius capill' suis eo sr' lazarus
infirmabat' i hac idoneitate eis qda
nititur ex pte pdictaz psonaz. describ
Augus de vb' d' Invaserat go lazaru
pniciens immita languor' infandi h'
corpus cotti'e edax febr' incedui ab
suebat Aderat due sorores languet
i casu doleu' nuncius egitat' ingti
miebat Uncide po' depcio agnitem
q' n'c dicit venit i sana. n'c iube i fia
Sz attende q' satis agnita e depci'e
isinuare amati nitimur amati eu adst
dirisceud go sorores eius ad eu dicens. due
ecce quem amas infirmat' Ubi si dicit sr'
Augus' sr' lo Sufficit q' nouis q' quem
amas infirmat' q' no amas i deser...
Quicit aliquis Quare sic insinuat unite
i no depcauit ut sanet Ad h'c ddm
Et huius ra'o p'o quid e iualis Videa e
q' qui amicus amicu potent relevare d'ficit
eius patit' aliqd' dispendium qd' sufficit
b' allegare diuicias eius i ueritate
amici absq aliqua depcatioe q' si vere
amicus e p posse subvet necitatibu amicu
Et ido iste prudenb' mulieres no aliud
facint ii q' amicia i infirmitate amici
allegat puta' h'c ee magis depcio
vim Theoph dulta deuocoz exprimit
i fidei magnitudinez dices Ecce que amas
infirmat Quia tnta pona' i duo' credeb'
esse q' miraz videret q' vix minimi sibi
dilectu infirmitas poterat occupare 2o
Crisost' ptr' aliu ra'o q' p h' vba intedt'
inducere dnm ad infandi eu et frati
Via p'p'r multa familiaritate qua hebat cu
eo nilctu ofidebat d' ipo Et io sufficiet
visu e eis ut insinuare ei h' sui dolo
mar' q' ipe cogitabat Unde ponit
u' d' q' fit depcio vtilite q' dns' e
Una q' h' infirmt cat ad dei glaz ma
festadaz Ut q' d' Audies at i' dns. Inf
mitas h' no e ad morte s' p gla di
Via sic d' Augus put oia miracla q' fc'
dns lazari isuscitacio pdicat' Et si atte
dam q's fc't potius delectai deo q' ad
uiu'ai i' suscitat' hoies q' fc't hoies Et
quo sit p glia di subd' ut glificet'

pl'g di p eu Cra si Theoph h̄c mia lo
facto cedidit hoies i ꝯon ut vitent
sic morte Alia h̄ utile e q diligē
bat ibi martha ꝛ maria soror ea eius
fr lazarus infirmabat En n. tm dilectꝰ
ꝛ fr soror tm dilectaꝫ a xº infirmatus
ꝛ ꝛ lagwit Evidenter p h̄c no ꝯsideri
ulti si aq̄s in cura q di aicus sit inf
mo Om Crus p h̄c ex eudt nos eu
no ꝯsistai si qua infirmit fra fuit eta
bonos viros ꝛ di aicos Est ꝛ aa utile
ex h̄c vbo q si esset eos solū deb habē
rfugiu ad eu q ē Ihu ꝯsolator Et
languida sitit ad eu p'n' recreas qui
sanat oms infirmos Cra si q dt Aug
Ille lazara langwes i ē Esses sa sorob
oms tu dilecti q diligebat i ē mariaꝫ ꝛ
martha rebatebat go spē q dilige
bau ab eo q ē dolcem ꝯsolator lang
wētu sanator Vn ps Qi sanat ob inf
De sida ps pria crum Vt at audt
qa infirmabat tuc qd mansit i eod loco
duobs dieb In q post eu ta sanitate
ꝯfeude delacoꝫ vt ex h̄c fiat gl'iosior
et h̄c mo ꝯti at i ē doctor Alq'n dicens
Dus multata infirmitē lazari qui sep
ꝯdum ꝯplet sanare distulit ut mira
bilius suscitaret Dum at h̄ ps i ꝛ sim
q ꝛ ꝯtiut ad ista delacoē p' n. dr
q dilacoꝫ icepat ꝛ quo mo ꝯ plonga
bat ꝛº quo dist ob d via formidates
ꝯfortauat ipē ptebē i passi Judeat
go h̄c dilacoi expstas q defuctꝰ qui
inutatꝰ fuat infirmus sepltē tradet
No dt eu ta vt at audt q ifirmabat
tuc qdā mansit i eod loco duobs dieb
vt sa si Crus expiacet ꝛ sepliet Et dicit
qui fetꝫ ut nq posse dice qui nad
defuctū eu suscitat si stupor fuit ꝛ
no mors vilceude i. paq̄ dilacone
ista plongat p h̄c i. pa mora duoꝫ
dieꝫ dt dist suis Eamus i udeaꝫ itm
ut sa duoꝫ dieꝫ alioꝫ spacu iplea
ꝛ fiat ꝯoꝫ h̄c at pdixit eis pt moꝫ
solam qa sa nuq legit eis pdixisse locu
ad que ire volebat n h̄ si q dt Aug
Etꝫ ad h̄c dixit ne disc ai formidaret

d eo qd paulo an ꝯtigit Ibi n. sic
dt Aug pene fuat lapidatꝰ se inde
discessit ne lapidaret Et q discessit
inde ut hō infirmitat huac iudicau
fuit Et at nuc q oblitꝰ venit dme
ptat mai tat ipe in Consequit disc
aios formidātes d via ꝯfortat Ipa
formidabat ta p eo q p se ipis eo q
adt no erat ꝯfirmati Jo se dicut ei
disci eq Rabi nc qrebat te iudei la
pidare ꝛ itu vadis illuc Vn Glo dicit
ei disci tuu volētes dare ꝯsiliu
mgro Hic ꝛ alibi petrꝰ dixit a te
dne no fiet istud Et coꝝ ꝯfortauos
formidine Ait i ē None duodecim hoe
st diei In q q glibz Qim ablat i die no
offendt Ac si dicat si Crus Qim in
b ꝯsciā ē neqē in patr ꝯsurte
Qim no mala agit pacie Itaqꝫ no
optꝫ nos formidae q n dignꝰ moti
ꝯfess q Voltiq ꝯfortat eos ex simile
eu dt No offendt q luce h̄ mudi
videt Et at ābulat i nocte offendit
q lux no ē in eo Ac si dicat si eudi
Crus Si is q videt luce h̄ mudi securꝰ
ē i ābulao multomagl q meu e n
amouit se a me Alio expot Theoph
die ꝛ nocte vt p die accipiat tpus
qº xº pdicat ante pas noctē vco
ipaꝫ pasᵒ ꝛ pticiāa ad ipm Dū go
dicens e h̄ e du no imineat tps mee
pas no oꝫ vos formidare n p me
n p vob Qu aut noro mee passiō
venit tuc offendet q lux ad hōis
auffert a vob s ego qui su lux mudi
No q̄ Crm su i mdo lux su mudi
Alio expont huc passu Aug Et
h̄e m Glo q h̄ qd d None xij hoe
st diei n ē vbu correctum Vn dt sic
Aug Cu at vellet dare ꝯsiliu hoes
do disci mgro corripuit eos d. None
xij hoe st diei vt n. die se ꝯudat
xij disc ob elegit In h̄c at vbo non
ipm Juda si eis succssore pvidebat
Juda n. cadēte successit mathias et
duodenaris nus mansit Hoꝛ go illu
strat corda a die ut p hoiᵉ pdicatoꝫ

credat iudeis in diez Me ergo sequi
si no vult offendere ꝛ i me die am
bulate ꝛ no offendet Si quis aut am
bulat i nocte ignorancie vel peccatorum
cadit quia eo q sit lux mundi no sit
cu eo Sequitur etiam per pu l ecium
Et post hec dicit eis In qua pot insur
recionis insinuacio Et hec insinuacio
pot eciam tanta dupliciter primo verbis occultis
2o verbis manifestis Circa primum dicit hic
aut Et post hec dicit illis Lazarus amicus no
ster dormit sed vado ut a sompno excitem
eum q d s Crisostomus Non eo rursus dis
putaturus cum iudeis sed amici resuscitatu
rum q dormit hic aut verbum dormit e
positum pro morte Et hic verbum excitem pro
resuscitacione vt sic occulte primo seq intern
insinuavit ita occulte aliud se resusci
tatorem insinuavit Sed queret aliquis quare
xpc morte vocat dormicionem sompni Ad
quod morus respondit eum dicit dormire dr Glosa
sic facile e puero clamare excitare dor
mientem de sompno ita facile e divine
potencie homines de morte resuscitare Et hec
e racio Augustinus Vere dixit dormit quia
duo dormientibus hominibus mortuus erat qui
eum suscitare no potuit Nam dominus tanta
facilitate excitabat de sepulcro quanta tu
excitas dormientem de lecto ergo secundum potestatem
suam dixit dormientem Sic ꝛ apostolus dixit
Nolo vos ignorare de dormientibus dormientes
appellat quia resurrecturos pronunciat
Velut pe dicat quod id xpc hic vocat mortem
eius dormicionem quia bonus qui moritur in
pace quiescit sic ꝛ homo dormiens a labore
requiescit Discipuli aut hoc verbum occultum
no intellexerunt de morte sed de sompno Vnde
Crisostomus Existimabat hoc congrua esse sic
ꝛ multa alia ꝛ ideo quo intellexerunt ita et
viderunt Dixerunt ergo discipuli eius Domine si dormit
salvus erit Propter quod addit evangelista dicebat aut
dominus de morte Illi aut putaverunt quod de dormi
cione sompni diceret Dicit aut Si dormit sanus
erit Volentes dominum retrahere quod no iret in
iudeam Ac si dicerent secundum Crisostomum Bonum esse
sompnus egrotanti indicium salutis Si er
go dormit no e necesse quod tu vadas ad

excitandum eum quia ex sompno sanabitur Sed
hoc ideo dicit eis manifeste cum addit Tunc
ergo dixit eis ihesus manifeste Lazarus mortuus
e Et gaudeo propter vos ut credatis quia no
eram ibi Augustinus Glosa obscure dixerat dor
mit manifestat quod dixit de morte mortuus e
Sed addit Gaudeo propter vos ut credatis quia no
eram ibi Glosa secundum Augustinum Erat fiat nunciatus
ꝛ iste mortuus dicit Glosa no potuit eum mortuum
latere cum q precaverat ad eum magis cum
moveret provenat vt ergo discipuli inciperent
admirari quia dominus potuit dicere mortuum
quem nec viderat nec audierat dixit Gaudeo
propter vos ut credatis quia in nacionibus discipulorum
edificabatur fides no ut esse inciperet sed
q ceperat cresceret Vel aliter secundum Theophilum Gau
deo propter vos i pro vobis quia cum illic non
extiterim confert ad maiorem fidei vestre
quia si astitissem ꝛ egrotante curassem quod
esset modicum signum ad mee virtutis indi
cium Cum vero me absente supervenit mors
postea i fide mea corroboramini cum vide
bitis me eum posse defunctum putrescentem
resuscitare Addit aut Sed eamus ad eum
Nota aut addit vt revocare eum Glosa secundum
Crisostomum No volebat verbis predicere q per opera
debebat confirmare vt vanam gloriam nos
fugere doceret ꝛ quod no oportet simpliciter promittere
Glosa vero dixerat Eamus Thomas qui erat
salvatoris amator cum eo vivere vel morti
optabat sic e consuetudo amicum dicit ergo
ad condiscipulos Eamus ꝛ nos ꝛ moriamur
cum eo Vbi dicit Glosa Ecce verus amicus
affectus vel cum eo vivere vel cum eo mori
Vbi magna thome constancia demonstratur Glosa
sic dicit Beda Castigatis discipulis superioribus
vbi dixit no sit ausi ultra contradicere sed thomas
per omnibus discipulis hortatur ut veniat ꝛ moriantur
cum eo i quo magis cum videtur esse constancia
Crisostomus aut dicit hoc verbum thome no ex constancia
sed ex timore processisse quia super alios impa
ciebat iudeos Sequitur capitulum pro eciam
Venit itaque ihesus vbi post eciam tanta insurrecionis
desiderate promissionem Et primo ponit circa hec
defuncti condicionem 2o testium aggregacionem
3o supplicacionis affectacionem 4o insurgentis
promissionem 5o sororis vocacionem Venit ergo

post defuncti quatriduanum dicit Venit itaque ihesus
et invenit eum quatuor dies in monumento iam ha-
bentem. hoc autem sic quod quatriduum voluit
dominus ideo permisit advenire ut gloriosius
resuscitaret. Et ista quatuor dies sic Cirillus elu-
cidando fluxit quia mansit dominus duobus
diebus in loco in quo fuit nunciatum quod
lazarus infirmabatur. alium quos dies unum
per aliam diem advenerat quod nunciavit quod
lazarus infirmus quod iam erat defunctus. Ipse
autem alia die post illos duos quibus mansit
sit trans iordanem veniens bethaniam. quarta
die attigit et sic fuit quatuor dies defuncti
unus in quo nunciavit nuncius infirmitatem
lazari quod tamen prima die mortuus erat quod nunciat
et duo quibus mansit in loco in quo nunciatum
fuit ei. quarta autem die recessit de loco et
venit in bethaniam. Tercio adiungit testium
aggregationem cum dicit Erat autem bethania
iuxta ierusalem quasi stadiis xv quod est quasi duo
miliaria. Et quia ita prope erat ideo multi
ex iudeis venerant ad martham et mariam
ut consolarentur eas de fratre suo. Crisostomus quaeritur
quomodo iudei consolabantur familiares et mulieres
de morte eius quem diligebant a christo. Cum tamen in
prius concordatum Ioh. 9 dictum est quod iam iudei
conspiraverant ut si quis confiteretur ipsum christum fieret
extra synagogam. Dicimus Crisostomus multis rationibus
potuit esse huius visitatio et consolacio quare
multi venerant ad consolandum has duas
sorores. Una est nobilitas istarum duarum quia
digna erat visitatione in tanta calamitate
quae erat de morte fratris non obstante iudeorum
statuto. Alia ratio potest reddi quia non omnes
iudei erant maliciosi contra christum et eius dile-
ctos sed multi erant devoti. Nonnulli eciam
qui iudicassent et parum curabant de invidia
principum contra christum. Ideo ex istis et aliis
potuit magna multitudo convenire ad conso-
landum has mulieres super morte fratris.
Quarto adiungit supplicantis affectionem cum dicit
Martha autem cum audisset etc. Ubi primo ponitur
supplicantis occursus. Secundo eius affectus. Occursus
quidem cum dicit Martha autem cum audisset quia ihesus
venit occurrit illi. Maria vero domi sedebat.
Nondum enim dominus castellum intraverat sed ideo
eum castellum ad portam occurrit ex devocione
martha. Non autem assumpsit sororem suam
vadens ei obviam quia voluit singulariter christo
occurrere ut dicit Cirillus et quod solum est veniat
Secundo post occursum se devocionis affectus.
Dixit ergo martha ad ihesum Domine si fuisses
hic frater meus non fuisset mortuus. Et iste affectus
non erat plenus in fide sed simplex. Cirillus
sic Cirillus Martha credebat in christum sed non
ut oportebat. Nondum enim cognoverat quia deus
ubique presens existeret. Ideo dicit Domine si fuisses hic
quasi diffideres sic Theophilus frater meus non
fuisset mortuus. Non enim cognovit quod posset ipsa
virtute eciam absens a morte preservare. Crisostomus
tamen quedam homo maxime virtutis estimabat.
Ideo addit Crisostomus et nunc scio quia quecumque poposceris
a deo dabit tibi deus. Vel sic Augustinus. Et
ponitur in Glosa interlineali hoc dixit non ex dubitacione
sed ex reverencia de fiducia sit christum potens
suscitare si vis quia tuo reliquo arbitrio
non autem presumo ut rogo ut suscites quia
nescio an sit utilis talis resurrectio. Et
sic regulatus fuit talis eius affectus. Et primo non
fuit regulatus devocione. Secundo discrecione.
Devocione quidem quia credit christum precibus tante
virtutis existere ut ipso presente non potuisset
mors attingere. Ideo dicit Domine si fuisses hic
frater meus non fuisset mortuus. Discrecione quidem
quia non putat id dignum esse quod ei indiscrete
cassis fiat. Ideo addit Crisostomus et nunc scio quod
quecumque poposceris etc. Habebis eciam iste affectus
aliquid imperfectionis annexum in eo quod est opi-
nata christum plus posse aliquid presente corporaliter
quam absente dicens Crisostomus si fuisses hic etc. Item
hoc eciam quod credidit ipsum non posse facere aliquid
nisi rogaret deum et non per se ipsum. Aliquid inperfectionis
habuit eius fides. Crisostomus consequenter ponitur ipsum
promissorum cum addit dicit ei ihesus Resurget
frater tuus. Ubi primo introducitur resuscitacionis promissio.
Secundo generalis resurrectionis confessio. Tercio omnis re-
surrectionis causalis expressio. Quarto huius veritatis
requisita confessio. Describitur ergo primo
resuscitacionis promissio quia marthe supplicanti
quiete ad intentionem cum dicit dominus Resurget
frater tuus. Hic non promissio quod non fuit deter-
minata quantum ad tempus eo quod non addit
cito vel hodie vel tali tempore fuit excitata
tamen cordis huius mulieris ut exprimeret

qd' fide credet d' resur'oe mortuor'
Ro se'm i q° describi' gnal' resur'o
asse° Qa dt ei martha Scio qz resur
gz i re'oe i no° die. hac at nohas
d' gnali resur'oe mortuor' potuit hre
martha d'. sz ex libro q' ortinet' in
lege in q' resur'o pdicat' Et ex libro
q a v° pdicate ac docete audiuerat
cu' saluatis eid' Secm ei addit' dt ei
ihc Ego su' resur'o z vita Poit' ois
resur'o' tales exp'ssio ita q' ubi sit
iste Ego su' resur'o p ca' z vita per
ceu'as Eo ei q' su' vita ceu' gauis
in icorpabi' viuet Ro addit Q' credit
i me et si mortuus fuit s corpali'
spuar' viuet Si mortuus fuit i tepe
viuet i eternite Et sic q' p me dabi'
ei vita p mitte Ro se' bu q' e° su' r
sur'o z vita Sz q' h vita q' i resur'oe
dabi' p xm cdeti regrit tps mta qd'
e i hac vita Ro subiugit Et ois qui
viuit z cdit i me no moie' ietim
id e ois q' vit' vita copali z credit i
me viudo p fide vita spuali Quia
iustus ex fide viuit Ro moie' ietim
et supposito q' copa' moia' i tpe sic
mortuus e ut s' tus Sic g° mita fidi
q' mediate qiungi' qb' x° q' e fons
vite fiat eu continuai cu vita Ex q°
se' q' z si sepe' a vita mortls ad tps
no tn sepa' aia a vita q' e deus z p
qus ab ipa vita q' deus e resuscitabi'
ad vita etna Deide cu subd' Cred
h' describi' hui vitat' regsita qfessio
Vbi p° qfe° ista describ' qui x' dt mar
the Cred' h' Ro n quit q' nesciens eu
fide Sz sciens fide regrit eu qfessioz
Qa z si corde cdi' ad iusticiam oe tame
qfe° fit ad salute D° qfessio regsita
exprim' h' mo Ait illi Vtiqz die
cdidi qz tu es x' filius di viui q' in
hc mud venisti h at qfessio' exp'ssio
qquis i supficie no videa' tude hnt
q' x' d' se dixat z d' qb' martham it
rogauat dics Credis h' tn clarat'
coi indz interrogacoi s' facte a xpo
Ta ei pmisat x' d' se Rm e h' qd
dixat Ego su' r'o Rm e° su' vita Rm
Qui cdit i x' d' qb' oibz regrebat
qfe° marthe qui s' dt Credis h' Ad q'
oia p ordine rn° dt vtiqz dne Pm
ei sc e° su' resur'o qfite' se cde qui dt
Ego cdidi qz tu es x' Sic n' dt apls
loquens d' ada z x° | Cor xv p hoiez
mors z p hoiez resur'o mortuor' Et sic in
ada omnes moriu' ita z i x° os viuifi
cabu' Crede go xm e cde resur'o vitez
Vo martha dns Ego cdidi q' tu es
x' qfite' se crede q' ipe e r° mortuor
Scdm sz z vita qfite' se crede d' ipo
qui sbdit fili° di viui Ro ei qfi p na'
filius di viui si no cet p ceu'as vita
vn bn dixit d' sepo Jo v Ego sum
via vit° z vita Rm sz Q' cdit i me
et si mortuus fuit viuet qfite' se cde
qui adiugit Qui i hc mud venisti
Ad h' n vet i mud di filius ut hoies
q' p dia'm d' vita i mte corruerat
p ip d' mte revocaen' ad vita Co
fiti go venisse i hc mud di fim p miste
rii icarnaco' cat qfiti se cde q' ois
q' cdit i eu et si mortuus fuit viuz Et
ois q' fide fortia credit' i eu n moi
et' ietim p mitu xpi Vltimo
qitu ad hac pte po' soror' vocao
cu subd' Et h cu dixisset abijt z vo'c
Vbi aduitenda e v° i summa° modestia
D° cutelca° pmpta z° soroe° hoesta
e° simplici° duota p summa° qd' mo
destia qui pass martha sua fidem
exp'ssit Abijt z vocat' soroz sua silco
d' Mgr ade z vocat te In h' ei oni'
modestia i° voca° qz silecio idest
voce sup'ssa vocat soroz h' at fet
do iusui ate Naz si voce alcoz dixiss
mgr ade multi q' venaut ad qsolan
cas no fuisset secuti maioz pp' odiu
ul' desp'cu q' hebat ad ip Vl' ex ipr
metu iudeoz et sic miraclm resusciao'
no fuiss a tot testibz visu Vt ergo
vellet nollet aqui fieut test° resu
scitao' Dispesatu e diuitus ut mar
tha vocaet soroz silc° d' Mgr ade
z voc te Qua vocacoez lz eu' a no

[illegible] xpt bmte bz fca edi Vide ide
poit accela pmpta Illa at ut a u
fcenor aoi hoesti qui veit eu qz
aat oia ptmittit ut obseqt dilao
z io qz oim oblmscees accelcat ad ip
qui ce ncia adee Cia go maia fue
ti dilatie feba ad xpm stati ut au
dmt ip adee z vocie cadm attedit
lugubre tps ob frem obitu no tbaz
coz q ad gsolaud venant no aliqp
alud gsideamt ex qo sim tardaret
accessu fz qto accessit ad xpm Ex qo
pz sit dt Aug qz no ea martha p
venissz s. xo psamissz advetu sicut illa
Sic go surrexit cito z veit ad eu Enno
at venit expssit ewa dicens Nondu u ve
nat ie i castellu fz eat adc i loco illo
vbi occurrat ei martha Morose aut
ibat ihc ad suscitaud defuctu ut qto
pl tpis tnsiat tato euidecq miractm
fiat Vlteq tardabat accede ut rogare
ne poss dia qz vltro ingebat se ad hc
imiaclm faciend tq glie appetitor
Sic go voluit pvem pabo z no pre
nie ptau ut rogatz opando sumaret
se z appbare simplicam fide z vtilitate
qre creatue Sz z qz mlt pdessz risu
satio sicuda p eu z a mlt cogta plu
res testes hret Vnt e qd stringitur
sorce hoesta illoz sa q venant ad 9
solaud sorox defucti d qbz dr Iudei
go q erat cu ea i domo z gsolabau
ea cu vidissz maiaz qz cito surrexit
secuti st ea qi dicet qz vadt ad mo
ut ploet i Sic go gconnuta caz ad
mo tu ut gsolare plorate visui
ti a ntuz isurgetz pu Aug dit
qz ptmuit ad ewa narrac h ut vi
deaq q occasio fuit ut plures adesset
qu lazaq risuscitatq e ta grade mia
clm quodnam ntuu risurgetl testes
plures ivenet Vide se supplucao
dnota Maia go cu venissz vbi eat ihc
vides eu cecidt ad pedes eiq z dixit ei
Dne si fuisses hi fr meq no fuissz mtuq
Vbi po vide e va dicti zo deuocio
dicetl tca qd dicti ista e Si fuisses hi
tu q vita es no potuissz mors apud
nos accede i fre apt quas vita fuissz
zo vide e duoto dicetl qua gguese
possiq ex tbz pm e qz no timeb suspi
coz z odm iudeoz ad xpm cito surrexit
ut ad eu accedet ipones honoz xo mi
lbz reueutie illoz q visitauant eaz
ppt fris morte zo qz no fuit gteta
xo ocre u z pedibz huili mclinata ip
tqz deu z dnm adoraret 3m e qz pau
ca vba xo pposint z siluit Solet ed
duoti z reuerentes pauc vbl sim stati
sigfire z desidim illus qd toto aio veneatur
Seqr quita pte pu lre Ihesus at ut vi
dit eaz plo ie Inq describt ewta vol
pmisse opaciez Cca qua mtroduat
po vitates hmai l gpacietl po ptates
dintatl risuscitatl i Ihc at clenatio
sinsu actib Cutud ad pm descributz
po mdicia gpa l i ihs at to auteda
risuscitatl i ihs at mesu fremes zo
gsmatia pmissal dt ei martha de
sct go po mdicia gpa l q st lor qz
ffremit qz tbat seip qz qut d laco
qz lacimat Sic id dt ewa ihs go
ut vidt caz ploante z iudeos q venant
plora iufremut z tbat semetip Et
dix vbi posuistl eu Eiudeteb aqmbz
fz sororibz defucti ut pa fane videt
z dicetibz Dne vei z vide Addt ewa
em mdiciu gpa l Et lacimatq e ihs
hc at qd mtpoit a iudetibz s done
vei z vide magl e qda simplici mise
ratol qz mdicm rei d q greba Vnde
Augq vidt dns qui miset Vnu id pb
vide huilt mea z laboz meu z ditte
oia pcta mea Sz Cris at e mdiciu
vi gsite qa illos qs mtrogat nouelt
vidaut aqd signu volutatl xo ad re
suscitaud no mtlligebl ip qre locu
vbi st posit ad hc ut ipm risuscitz
fz ad hc ut ploet Et io dicet d vei
z vide Cutu ad pdca mdicia gpa l
po sciu e Cz i isto miracto qd factus
eat xo risuscitauo quodua m volut
quedz dice z face q maifestaciue eq
vaz hmanitate Cia opq qd fcuq eat

suffi manifestabit eis diuinitatem. vt sic
homines audientes et videntes in xpo vera
signa humanitatis et diuinitatis prouenirent
ad fidem integram vtriusque nature in xpo
Infremuit ergo turbauit se interrogat et
locum et lacrimatur quod omnia sunt homini propria et
non dei. Resuscitat autem quatriduanum quod
dei est proprium. Et hoc est quod dicit Crisostomus
Vnde iohannes qui sublimiora narrat de xpo
eciam de eodem narrat humilia vt sic manife
stet vtramque naturam scilicet diuinam et humanam. Ab vtroque
enim suum exordium inchoat. Vnde quidam post
dixit In principio erat verbum et subiungit
Et verbum caro factum est. Tercio aduertendum est
Quod huiusmodi fremitus christi signum fuit quod vi
dens plorantes ex pietate et compassione
condoluit dolentibus. Secundo signum modera
minis et temperancie quia compassio eius fuit regulata
Sed dicit infremuit spiritu id est spiritu regulante
eius dolorem. Nam non compati parentibus est
animi ferini magis quam humani. Nimis
pregredi in dolorem non est humanum sed femi
neum. Compatitur ergo christus quia infremuit
eo quod pium et humanum gerebat animum sed
regulat fremitum spiritu eo quod mediante
spiritu compassionem quam gerebat ad parentes
Tercio huiusmodi signum probat intellectus quod
turbabat semetipsum fuit enim in eius potestate vel
non turbari. Vnde sicut quando et quantum voluit
esuriit et sitiit turbatus est plorauit et infremuit
quando et quantum voluit quia non aliud turbat
eum sed ipse turbabat semetipsum. Non enim sic contur
bauit ea sicut passiones nostre precedunt sed
compassio id est passio per passionem in voce exeuns
ex clamacione et insensualitate eius secundum di
ctamen sue racionis. Tercio aduertendum hic quod
dat christus formam hominibus qui volunt detestari
peccatum peccati figuratum per mortem lazari
Debet enim peccator vt resurgat fremere
ex peccati detestacione turbare se per peccati
contricionem que debet esse spontanea propter offe
sam transgressionis. Ad hoc vltimo fit
interrogatio vbi posuistis eum. Magister vt
infremuit spiritu detinentur in circuitu ho
mines peccatum. Ac si diceret videte vbi posuistis
eum qui factus est vt ponere cum angelis
quia peccati dimisso posuistis eum cum iumentis

Vel vnusquisque interrogat adam in genesi 3 Adam
vbi es. Ac si diceret vide vbi es peccati de
merito qui factus es vt habitares tamquam deus
in paradiso. Interrogat ergo in signum quod peccati
fit hominem non esse in noticia approbacionis diuine
hoc enim modo ostendit se ignorare eos quibus
dicturus est Amen dico vobis Nescio vos. Erat
enim homo per naturam sed nesciebat se ouem propter culpam
qui culpa tamen erat quod eius animam posuerunt
fuerant in speluncam qui factus erat vt col
locaretur in celi gloria. Hoc diligenter meditantes
faciunt penitentes semetipsos extra se intrare
per contricionem peccati. Et lacrimatus est Non quod sue lacrima
cum essent non tamen ad infirmandam vitam huiusmodi
sed celestem propter alias causas Et quoniam vnde Augustinus
fleuit Non fletur sicut lazarum quod quos deus
fecit inmortales ipsos constituit mor
tales. Beda dicit Ideo non fletur per lazarum
mortuum sed resuscitandum quia reuocabatur
ad miseriam huius vite. Et quando lacrime
super mortem amici effusi conuenerunt
indicare dilectionem plorantes. Vnde dixerunt
indi. Ecce quomodo amabat eum. Vel quod non
omnes fratres considerabant bono animo sed
aliqui mouebantur quod ex liuore inuidie quod
volentes eum vilipendere dicebant Non
poterat hic qui aperuit oculos ceci nati
facere vt et hic non moreretur. Potuit quidem
hoc facere sed noluit propterea vt per
modum magis mirabilem suscitaretur ad
vitam. Non enim tam efficax opus est ad in
ducendum ad fidem facere quod viuens non mori
atur quam hoc posset facere autem quatriduanum sic
quatriduanum mortuum reuocare ad vitam
quod nunc potest aliis nunc nisi. Ydem cum dicit
Ihesus ergo iterum fremens in semetipso uenit ad monumentum
resuscitacionis quod sunt tria. Primum est irritacio et
condescensio. Secundum est conuersio loci dispositio
qui est obstaculi amouendi in illo. Dicens
autem irritatis et condescensionis dicit Ihesus iterum
fremens in semetipso venit ad monumentum
iste autem fremitus irritacio est propter duo vero
Primo quia primo fremuerat sicut humana calamita
te iterum fremens propter astancium incredulitatem
Secundo fremens iterum vt infremuit quod peccator
multum immersus peccatis qui fecit per quatriduanum
debet iterum atque iterum fremere et gemere

possit dicē cū pp̄ha Ingrebā a gē
tu cord' mei 2° po' loci ꝯtinētꝭ de
sepio cū d' Erat āt i spelūca ꝛ lapis
supposit' erāt ei Est āt spelūca sic dt
Beda rupꝭ cauata ꝛ ista h' hebat ap
tūa q̄ hostiū sep̄o quia erāt lapꝭ sup
posit' ad claudēd̄ ꝰ ꝛ hāc vocaūt
cōta mo' tū eo ꝙ incte moueat
l' moueat ad meōriā ītuōs ī vīon
do 3° po' rimōndi obstacli ussio
cū ait ihs Tollite lapid' istū Lapis
q̄ tolli iube' ē ē fit pctm qd instar
lapꝭ hꝫ ꝯtiu te, s id p̄s ffily hom uf
quo ꝯtu corde 2° dimitte ē 30 pc
pctā tua dūa fecisti h 3° hꝫ poderō
sitate hebꝝ xx deponēt oē pondꝰ ꝛ
cūstās vos pctm 8° ad sliues istiꝰ
lapidꝭ cōpit hoī pctm ꝓs opti sue
ingtate ꝛ ipie te sua Iob xvi Opuit
faciē eꝰ crassitudo vlā gr̄ facie eā
ssitu° cōpit cū desidāta ī ꝛ habūdā°
oclos mcꝭ pmit ꝟ° dimd' hora vi
ta sic iste lapꝭ diuidebꝫ ītrūt a vīte
abraysi 7 q̄ ingta° vrē diseūt ītt
vos ꝛ deū vrm Deinde cū adiūgit'
dt ei martha desc̄bi' ꝯfina° pmis
sioīs vbi pmitti' dubitatꝭ ipsīo 2°
adiūgi' admonītꝭ ꝯfina° 3° subiūgi'
ipm̄ adipleno pmitti' gō dubitatꝭ ip
sio cū d' Dt ei martha soror eꝰ q̄
mortuꝰ fuāt Dnē iā fetꝰ q̄ddiuāꝰ
ē ē Q. āt tā disaetie pot' cīu ta
soror eꝰ q̄ ē volut' īfirmāē eꝰ ipse
tēoꝫ i fide ipa n- audueāt āte dnm
ihm ītuōs suscitasse ꝛ tn ipa cad' q̄
hꝫ audueāt nō ēdebꝫ itīꝰ frēꝫ suū ab
eod' posse ī suscitai ꝑr diutīn te tpīs
q̄ua allegat cū āt Quadduāꝰ n ē
Signifiat āt iste q̄dduāꝰ pctōꝫ poīt
ī 8° gradu pctī ī q° ē quēd pctāndi
nēitas ꝑpt ꝯsuetudīeꝫ p̄ qua hitua
tꝰ ē ī malicia D' hꝭ gdu sic loq̄t'
Aug 8 ꝯfes Ex volū te pūsa fca
ē libido dū siuit' libidīni fcta ē co
sue°° ꝛ dū nō ī sisti' ꝯsue° fcta ē
nēti° Mortuꝰ gō vnꝰ dicī est iē
q̄ hꝫ pctm ī puīsa volu te Mortuꝰ
duorꝰ dieꝝ ē q̄ a volū te pūa pricit
ad delectaōꝫ siue libidīeꝫ s° opīs Mor
tuꝰ triū dieꝝ ē q̄ ī hūꝰ assuesāt
Sꝫ q̄dduāꝰ q̄ ex hūꝰ hituatꝰ ē in
malicia ut q̄i nēiī teꝫ heat male
agēdi Et d' isto mūto dr ꝙ fetꝫ sūr ē
Ioel' | Coputrueāt ut iumēta ī sterc
suo 2° adiūgi' admonītꝭ ꝯfina° q̄z
dt ei ihs Nonē dixi ti si ēdidis vi
debꝭ glāꝫ di Nichil ei tā efficax ad
uiuificandꝰ pctōs eē ī pfūdo maloꝫ
sepultos sic fides ꝛ io fidi attbuit'
opa° sanitatu tā corpaliu ꝙ eē spi
tualiu Act xv fide pūrificās corda
eoꝫ 3° subd' ipm̄ adipleco Tulerūt
gō lapide Lapꝭ n- tolli' qn audito
ūbo salutꝭ diuicies cordꝭ amoue' Sꝫ
ꝯslm ꝓs hoīe si vocē eꝰ audieitꝭ nolīe
obduāre corda vra Deinde cū dicat
ihs aut eleuatꝭ oclis ꝛc Introdu' cīrā
pbatēꝫ dimitatꝭ ī suscitatꝭ Vbi int°
ducit p° actū exaīeꝫ 2° claōrem
ūtuale 3° fide salutaēꝫ Introduat
gō p° actū exaīe 3' p° q̄z ihesus
sursū eleua' oclos · ad īsinuādꝰ oclorꝫ
mtaliū eleuaōꝫ qua dcꝰ sp̄ hꝫc in
oroibꝫ mꝰ st ad īsinu° ꝙ oē datū
optīm ꝛ oē donū pfcm̄ d' sursū ē 2°
actꝰ exaīꝭ ē ī hꝭ ꝙ dt pr grās ago
ti q̄z exaudisti me In q° dat exēm
ꝯtitudinꝭ hꝫꝰ q̄ di bufiau ī acpiūt
Dat eē exm ꝙ ho ī oī bono intelli
gat se p̄ hꝫc a dō st ī hꝭ ostēdt
se nō eē deo ꝯtrīu 3 ꝰ actꝰ exaīꝭ
ē in hꝭ ꝙ ad vtilitēꝫ audieciu ordi
nabat hꝭ qd' faciebꝫ Io addt Ego āt
sciebaꝫ qm̄ sp̄ me audꝭ sꝫ ꝑr pplm
q̄ circūstat dixi ut credāt q̄z tu me
misisti Ex hꝭ dās exēm ut q̄tꝭ ho
dt ul' fa' ad dī honōꝫ īfcāt ꝛ si possꝭ
ad vtili teꝫ ꝛ edificaōꝫ pxi ordinet
Sꝫm i° ait 6 Sic luceāt lux Vr° hꝭ
cū dixisꝫ voce mag̃ clamit p̄ descb'
claōr ūtualꝭ Cīa que introdu' cīrā
ē claōꝭ actu 2° effcūu 3° mist'im
Actū quid' ualidu clā hꝭ cū dixisset
voce mag̃ clāt Lazare veni foras

Hec aut vox mag xi clamitis e signu 7 indiciu Signu qu'd qz ad spualem vivificacoz hois i pcto male co-suetudis ia fetentis magno clore dine admonicois 7 vocacois opz e Vn Aug' xi voce mag ctat oudes qz difficile surgit qz moles male osuet' pmit Judiciu at f Aug' 9 tube cois iudicy q xi clamas Surgite mortui 7 venite ad iudiciu oms i surgere opellet Vn dt Aplus i Tess 2 et i Cor xv Vn go clamor iste iudiciu e 9 gnal' clamor Vo xi notatu vbi lazare d Lazare veni foras Ne si indistincte clam asset omes venire foras mortui cogeret exire os Ista n dt Aug Et hec i glo Est ex iudiciu magis benignitatis dine i hz qz dt Vci Sols aia di pie clare no cessat ut hoies excu' d' tenebris vicior veniat ad luce gre iustificatis 2o inducit istius clamor ef fcm d. Et stati pdyt q fuat mortu ligatus manib 7 pedib istitis 7 facies eis sudario erat ligata Iste effcus aliq manifestat i xo 7 aliq suggerit nobis Manifestat quid virtute diuiat i xo ex q fcm e ut mortuus ipo cla-mate i vocare ad vita Et ex ead fcm e ut ligatus pdict no vtendo officio pedu n' manuu i exeundo In nobis at figurat f Aug qz oms de morte pcti resuscitem' ad vita gre p xpm tam do' vmq i hz corpe cor-rupt' no absolutum a qda ligatia male inclinacois quia 7 mag nre i opacois ligam ne libere heant pfcm i bono 7 pedes nre mtis id e affcus ligat' qda i clinacoe ne ferre totaliter i deu ffacies eciam nre mtis id e noticia e coopta sudario 7 videm' ut p speculu i enigmate qz i qda obscu-ritate Vn iudicit at cui qd'da muste-riu cu subdt dt eis Soluite illu 7 sinite abire Est at hz mistiu ptas clauiu collata aplis 7 aplici vicis sez ligandi 7 soluendi sacramentalr

Hec n xo pserp lazaru i vocat ad vitam officiu at soluendi ipsi aplis com-misit ista i resuscitacoe spuali ipse deus d' morte pcti reducit hoiz ad vita gre officiu eni absoluendi 7 i reconcilia' gendet ministris ecclie quoru primi 7 pri-ncipales fuit apli qbus dixit Quecuz solueritis sr t xc Vc vltio Multi g ex iudeis i describitur fides salutaris vbi ond' pmo fidei acquisico 2o facti manifestacio fidei quid acquisico elia multi go ex iudeis q venerat ad mar-tha 7 mariam 7 viderat q fecit ihus crediderut i eum Ve credit et eu ee vm deu 7 hoiz q operatus fuit i eorz ocli' q 7 humanitate grerit 7 q solius diuinitatis potencie reservat Vo go ivocavi cera dit vbu i dixit Sez pr ppulu qui astat dixi ut credat qa tu me mi-sisti qz multi ex circustantibus crediderut 2o ond' facti manifestacio qz qda ex ipis abierut ad phariseos 7 dixerut eis q fecit ihs Ista at q dicit missi ad phariseos pnt intelligi fuisse de illis q dicit credidisse i ipm Et mti qz bono aio iuerut ac fidei duxerut eis quo i resuscitauerat lazaru qd'dna ut ipos reducerent ad fide amore 7 reuerencia xi Alio mod' pt ei q qda ex ipis no q crediderut sz q venerat ad martha 7 mariaz i manceret in sua malicia iuerut ad phariseos 7 nar-raverut pua i tencoe q fecit ihc ut eos ad indignacoem 7 iram prouocaret Quamuis tn intencoe hc fcm fuit hc tn consecutu e qz fcm tn mia-le manifestatu e 7 publice diuulgatu

Mora' at lazaru fetat petore d' pfundo male osuetudis suscitandi p gra xi Cuz e pmo osiderare pcti iicum eius pgressu 7 ipius pfundu 2o iustificacois primu sine eius inicium 3o iustificacois modu Pmo go inicium pcti e p quasda i ordiatas affccois 7 cogitacoes qbus pbe assensus iste fcus p langore Vn qo dt Erat qda languidus Sz qui talibus affccoib

primus stant ad hoc cogitacionibus quatuor
sorores cum sic lagrorent sed addit quod hic
lagrones erant de castello marie et mar
the soror eius vnde glosa Sorores petoris
sunt bone cogitaciones que pro pecato solum
deorant Et hec oro continua quia bone
cogitaciones supplicant deo diuina
de statu in quo incipit petor consistens
pro petum quod dicit Domine ecce quem amas quia
ad nichil consumat pro expans dicit ei mo
orat David dicens Ego dixi domine miserere
mei sana animam meam quia peccaui tibi
Sed quando deus in dei permittit hoc ed
quem dilexit in petum cadere ut eo iustifi
cacio primo gloriosa fiat opera iustifi
cacionis sed de illa dicit pro infirmitas hec
non est ad mortem sed pro gloria dei hoc autem
potissimum apparet in hiis de quibus dicit apostolus
vbi superhabundat delictum superhabundat
et gracia hoc est apparet de sancto in paulo
qui de seipso dicit Eram autem ignotus facie
ecclesiis iudee que erant in christo tantum auditum
habebant quia qui persequebatur vos aliquando nunc
ewangelizat fidem quam aliquando expug
nabat et in me clarificabat deum Et ergo
dei filius et petores dilexit et bonas eorum
cogitaciones aliquando acceptat et ideo
addit Diligebat autem ihesus martham et
sororem eius mariam et lazarum Habes ergo
peti ... attendas peti progressum
Ut autem audiuit quia infirmaretur tunc quidem mansit
in eodem loco duobus diebus Cuius nunc ratio
ad tempus subtrahit suam presenciam a petore
qui manens raro ab eo ita quod nec illu
minat intellectum nec inflammat affectum ac
si duobus diebus petori careat presencia et
tunc perdi ad mortem peti et de peto
cadit in petum cum perseguerit non est regula
resurgere hec mo Duodecim hore sunt diei
id est duodecies quibus inluminationibus deus inspi
rat petori ut reuertatur ad lucem gracie
et dicit Si quis ambulat in luce gracie non
offendit quia lucem huius mundi videt id est xm
habet ductorem vnde Erat lux vera etc Si
autem ambulauerit in nocte peti et ignorancie
offendit quia lux gracie non est in eo Ergo
ergo has inspiraciones et has regulas
contempnit petor relinquitur tamen sed peti
profundum in quod deuenit Clamat nostra finaliter
sapienter petor cum in profundum venerit
contempnit sed inuenit esse dies quatuor in
monumento Et ista sunt Glosa sic intelligitur
In petore pro petum mortuo nascitur hoc
cum omnibus petoribus esse primus dies mortis
postquam venit ad dilectionem anorum transgressionem
naturalem legem quod dicit in corde tuo non vis
fieri alteri ne feceris esse secundus dies mortis
Data est etiam a deo lex scripta Exo 20 Pha
bes mala quod et ipsa contempnit esse tercius
dies mortis Addit euangelium et predicat et vita
eterna et eius vehementer et hoc contempnit esse
quartus dies mortis in quo putret vel fetet vt
dici possit de eo quod iam dicit martha
de lazaro Domine iam fetet quatriduanus enim est
Habes ergo statum hominis petoris Secundo oritur
nobis adiutorium sine primum motiuum ad eius
iustificacionem vbi primo fides nobis occurrit
permanens in corde hominis post petum que
instigat eum ad conuersionem et ad obediencia
diuinorum preceptorum Et ista fides ad obiecta
instigans fiet pro bethaniam que interpretatur
domus obediencie Et quia omnia prouenit ad
dei noticiam et etiam ad dei graciam sed hic dicit quod
Bethania erat iuxta ierusalem quasi stadiis quin
decim Bis quindecim gracia prima adiuuans ad
iustificacionem ipsum fiet pro bethaniam ipsa
quia id est tamen quam ante scimus iam est quod da
ope quod ex predicto sint sed opera iustitie
Cum enim quis acceperit quod ad diuinum statim
mox ad opera iustitie paganda vt deus sim
misericordia attendit in consilium danielis quod
dedit regi petori Nabuchodonosor Peccata
tua elemosinis redime et iniquitates tuas
misericordiis pauperum Cum tibi ergo operibus
istis occurres petor hec quadam sororum sa
piencium maria et martha occurrente depositum
viam gracie petori Et hoc fuit est pro mar
tham duo occurrentem cui dat spes de
resurrectione secunda cum dicit Resurget frater tuus
Nam petor nunc vacans operibus istis verum
spem dei concipere dicere duo dicit Et Sti
misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur Per
opera vero predicta fuit tamen primum ad
iustificacionem ipsa vacaco mentis ad occurrendum

isto vouit q sit i vocatoe maie cpi
dr ei surge cade z vot te Cme meos
vocata a xo si pmote z abs tardite
xo vouti occurit z petiu indicauit
fuiad a xo ia hebit ho oguente
dispoicoez sit ad vita gre habendu
prim miutu Bo oz vide resuscitacois
mod q ds xo ee cu fremitu dtestao
peti ut e offensiui di z lesiuu nae
2o cu turbacoe qtrooz ipe ut sponte
p qtcom petor doleat z quu tz B
cu qsidatoe sui status i qo positus e p
petiu qi dicat petis sius vbi posu
ist cu me h r mo iduat aiam
p cutite ad se qsidandu Ie cad q
Uena i durum oclos tuos z vide meti
vbi no sis pstituta Xo ex dolore debi
lacimas qpuncoz effunde vt possit
dice cu Job lacrimis meis stru meu
zigabo Pdicta qor debe i eo petori
q vot d psundo petoz isurge isimu
auit xo i qor actibs q pot eu Nas
fremuit spu tbat sero dicit vbi po
suistis eu z lacimatus e Ps fremitu
isinuat peti detestacoe p turbacoz
peti qtcom p lacimas peti satisfcoz
Quibi qrtaibi i hoie petoe signi
cit qi ordiate deligit serp ut minto
dicit B Erre quo aat sero Bz itez
i serpo fremes qi ponet i ope per
pmaz qd qcepit p bom ipositu acce
dat ad asciam i q iacet sepultus z
magno cord clamore excitat seniarp
ut exeat de peto audiedo clamorez
ista voce dnice Conutimi ad me i toto
corde vro Et illa aplica tuba B ge
q domus z exurge a mtuus z illu ie
Pcedat go scias z sero ligatu mai
festa p qfcoz solida p cere mistroz
ut dicta abire i pfecta d vtute in
vtute Ca spual resuscitao ut sit a
i exm redeudi ad dimisi visi qd fit do
i petoribs qteruqz i petiu inis veute
ad ip exm qbusz pbeatz qd do fat i
tes grat delupsibi ad di glaz unc
Ps hac resuscitatoe qplorcas eis clen
ciaz qsta ic d ffeia scda pt Judica

Miserunt pricipes z pharisei
ministros ut qphenderent dnm
Ioh vij Sufficiae aliqui
habent alios rege z istrue attedit z
i sapieria prudecia z insufice Na
sapia B e noticia ut sciat obuiare ma
liciis Prudecia at ut sciat obuiare
futuris piculis qz prudecia e pars
dispoiens d futuris piculis Insuficiencia
at e ei noticia ut p sui dispesacoz
subveniat neci B Caieb go istis tribs
nl aliquo eoz insufficiens e a od rege
dirige z gubnac habes aut h oia
sufficie pt dirige z rege s subectos
Cia go xo sufficies fuit ad genus huan
gubnaud z dirigend i suis opibus h ta
pdicta plerasq mostrat p sapiaz ob
viando maliciis p prudeciam prude
futuris piculis z p insuficeciaz sbvecio
necitatibs Et h ta in h eu qple
tissie demriaut Pn descbit eu a xo
humilitate cu sapia q iuidiaz semente
Xo xo prudeciaz z benignitatz futura p
dicet cu dt Cuit me Xo olibaliter
magfica pmittetes eu sibi Pn nouls
at Vt at oudat eu ta x sapiaz et
humilitez q malicia z iuidia indecoz
Descibit Po ipoz malicia cu dt Misut
pricips Xo x sapiaz z humiliz cu addt
diu go ic Adc modicu Poi go go
malicia q ortu ht ex iuidia Clasic
dt Juil Pricipes insani audito in
mure qo xo a tba glisicaba quu
eu occide Bz qz tebat tbaz nolut
ho no fuut ausi ad eu capiedu ac
cede sz mittut ministros tam asuetos
malesicos z expoitos picul Ido dt eu a
Misut picips z phisei ministros ut ca
peut dnm Vu Cris hunt introductor
qcordas dt Actea qd locutus sup sed
ni talc fecerit qd mane eos mor
debat h cat sa qz ibe xo glisicabat
Sabbti ei solueo agous ea fuit qz ipi
ptendebat z ioi quid no audebaut
xo capie pictu timetes Mistros at
mittut tm picul expositos Pcede
po x sapia z humiliu q coz malas

declinatur. Et bn dico sapia et hui
lis. Sapia n. magis e aquibus malis
eius sic obviare ut de malo eliciatur
bonum. Cum ergo isti misissent ut ihesum
caperent quamvis hii in timore ut audi
ret eum tunc dixit. Adhuc modicum tempus
vobiscum sum et vado ad eum qui misit me.
Unde Aug. sup Joh. Quia ergo non potuerunt
apprehendere volentem missi sunt ut audirent
docentem. Unde hic non ipse dixit. Vado ad
eum qui misit me. sufficeret tamen erat t
rendi eos tamen sunt acquestus aput
prez dicit isti qui missi erant ut obprobrijs
ipsum afficerent et deterrerent. Unde dicit Theo-
dicus eis hoc quod omnino humilis eius quod ad
solo nutu posset suos persecutores in
simulta mansuete tamen verba sue pacis
proponit eis dicit. Adhuc modicum tempus vobiscum
sum. Unde Cris. verba loquitur humilis plena
ac si diceret. Quia festinatis me apprehen
dere et interficere non est modo sed expectate
modicum tempus. Quia sic dicit Aug. Quod
voluit facere factum est. sed non modo sed
post modicum tempus. quod modo volo implere
ei debeo dispensatorem meam et veni
re ad passionem meam. Non ipse verbum p
dictum sc. Adhuc modicum tempus vobiscum
sum potuit esse dictum propter duo. quia ei
in plebe erat aliqui boni qui credebant
in eum ex hoc provocat eos ut feruentes
essent ad audiendum doctrinam eius. Tum quod
parvo tempore habent eius presentiam eius tamen
desiderabant audire doctrinam. Erant
eius in aqua pisi eis erunt plus verbum
ac si diceret. Modicum tempus est quod exige
a nobis quamvis malicie eorum contra me
Moralit. ac insinuat nobis salvator in
hac parte cum quanta sapia et humilitate
debeamus malignantes contra nos declinare
quia verbis dulcibus et mansuetis. Eo quod responsio
mollis frangit iram. Et aliquando sequi e
utile et necessarium verbis detinentibus hoc
e facundus ut qui per verba mansueta a
malicia non desistunt per verba detre
rethantur. Tercia pars principalis eius
Queretis me et non invenietis etc. In qua
omni vi prudencia et benignus presentes
futuros predicens. Et primo predicit eis de
parva presentia futura. Unde et queretis me
[illegible] dictorum verborum obscuritate eius addit.
Dixit ergo unde. Ponens ergo futura
veritate de presentia dicit. Queretis me et
non invenietis. quod duobus modis verificatum
est. Uno modo sic dicit Cris. quia sic habetur in Luc.
mulieres plangebant super eum et querebant
ipsi et probabile est quod alii multi eodem modo
quesierunt magis illi qui beneficia ab eo re
ceperunt. Et magis verisimile eos multos
quesivisse et non invenisse tempore obsidionis
et captivitatis eorum que facta est post mortem.
Secundo modo non verisimile est multos recorda
tum fuisse Christum et miraculorum eorum et
habuisse quod fuit quere et non invenire
Alio modo sic exponit Aug. Et hoc in glo
ac si diceret christus. Non vultis audire presentem
et miracula facientem. queretis me post meam re
surrectionem meam et ascensionem cum tanta
miracula per aplos in nomine meo fient
et cui tanta multitudo tradidit ut salve
angeret omnes credentium in eum valde
Tunc non compuncti ad verbum post dixerunt
aplis. Quid faciemus viri fratres. Et ad
iungit Aug. videntur enim Christum suo sce
lere mortem et crediderunt in Christum suum
sceleribus ignoscentem et quousque biberent
sanguinem quem fuderunt de sua salute de
sperant. Huic exposicioni accordat
Cris. quamvis ad tempus obsidionis quia illa
multum videtur esse consona verbis eorum isto dicit.
Et non invenietis. Et ne putarent per
modum mortis que est communis omnibus ipsum esse
moriendum et aplis non resurrectum subdit
Et ubi ego sum vos non potestis venire.
Nam si moreretur maneret in morte ad
eum venire possent morientes. Non dixit
autem ubi ero sed ubi sum. quia duo tunc quia
divinitate secundum quam erat ubique non
mobilis et beatitudo secundum carnem erat in
terra. Et hoc racio sec. Aug. sup Joh. diceret
Non ait dicit ubi ero sed ubi sum. Semp
enim in erat unde quo fuerat rediturus. Sic et
redit ut nos non derelinqueret. Erat
non [illegible] secundum visibilem carnem in terra secundum
invisibilem maiestatem in celo et in terra

Alia ratio huius dicti potest esse ex parte auditorum quod fuit in statu vite consummationis eorum qui erant viatores Ubi ergo ego animo tunc erant in quantum contemplabantur verbum et eius comprehensionem Illi iudei quod tunc erant inde dixit non potuerunt venire ut dicitur Non potestis non potestis venire Vnde secundum Augustinum Sicut iohannes electus erat quibus loquebatur quod posset cum ire sequi tamen ut Sanctus loquitur non esse dictum ad desperacionem sed ad nuntiandum presentem prorogationem dicitur venerabiliter Et Quo ego vado tu non potes modo sequi. Sequeris autem postea Ita et isti si conversi fuerint poterunt sequi eum Secundo ponit evangelista de eorum verborum obscuritate cum dicit Dixerunt ergo iudei ad semetipsos Quo hic iturus est quia non inveniemus eum Et quia iam ex verbis eius promotionem eorum dimiserat doctorum non faciebat ex predicationibus eius Vnde addunt Nunquid in dispersionem gentium iturus est et docturus gentes Vocant autem dispersionem gentium vel obprobriose loquentes vel gentes putantes dispersas quod nullo divino cultu erant adunate Et quia hoc verbum erat eis obscurum addunt Quis est iste sermo quem loquitur Queretis me et non invenietis et ubi sum ego non potestis vos venire In quibus verbis ignorantes prophetaverunt quia Christus per apostolos ad gentes vadens docuit eos viam salutis Et in hoc replicant verbum dicentes Quis est iste sermo quem loquitur et ostendunt se ignorasse quod prophetaverunt Sic dicit glossa Notandum quod multi querunt eum et tamen non inveniunt quia non querunt sicut dicit et per carere quod querere debet Quidam non obtinent tamen et ob penas corporeas fugiendas vel propter comodum temporale tamen querunt eum non inveniunt Vnde ergo multi iudeorum post obitum eius eum sine fide quesierunt non invenerunt

De tertia parte huius evangelii In novissimo autem die magno In qua describit evangelista Christi liberalitatem promittente magnificatum Ubi notandum est quod liberalis imputandus est qui dona volens largiri quibus decet expectat tempus in quo plures conveniunt quibus dona largiatur Invitat indigentes tamen alta voce quod omnes possint audire et eis tribuit habundanter

sua dona Et ideo evangelista volens describere liberalitatem Christi posuit tempus congruum actum validum et donum magnificum Primo ponit tempus congruum dicens In novissimo autem die magno festivitatis Ad quod evidenter advertendum quod Christus filius israel in memoriam sue habitationis in deserto celebrabat quoddam festum habitationis in tabernaculis et tentoriis Et illud festum vocabatur scenophegia id est tabernaculorum constructio Et dicitur descendendo a scenos quod est umbra quia construebat umbracula Erat autem festum illud per septem dies et erat festa septima autem quam erat novissima erat celebrior ceteris festis Et hic vocat evangelista diem magnum id est dies in qua maiores potentes expendebantur ad solatia et ad voluptates corporis quam ad devotionem mentis Volens ergo salvator dona dare et promittere non dixit hoc prima die nec secunda nec quarta sed novissima Nec si dixisset tunc eius oblivisceretur ubi diebus propter superveniens levitates et voluptates Ut in cordibus eorum imprimeret verba salutis et ipsi melius retinerent dixit in die quo magis solempnibus intendebat sicut in fine totius solempnitatis Et hoc est quod dicit evangelista In novissimo autem die magno festivitatis. Sicut quia aptior erat ad percipiendum doctrinam et propter suam celebritatem et propter maiorem sanctitatem quia eciam aptior erat ad memoriam retinendam verbum auditum propter specialitatem festi huius ex summa Crisostomus Secundo ponit actum validum cum dicit Stabat Ihesus et clamabat Stabat ut se paratum ad adiuvandum designaret Clamabat autem sicut Crisostomus propter turbe multitudinem ut melius audiatur Vel clamat sicut Theophilus propter alias duas causas quarum una est ut audientibus tribuat confidenciam accedendi ad ipsum Secundo ut ostendat se non timere eos qui ipsum ex invidia persequebantur Et hoc videtur quod salvator convenit Consueverunt enim invitati ad aliquod donum recipiendum accipere fiducia accedendi ad promittentem si clamore valido eos invitet ad recipiendum Et ideo in hoc quod clamat tribuit magnam fiduciam hiis quos vocat ut fiducialiter accedant Christus enim aliquid tale est ameda dandi ut eius clamore et publica voce invitat ad accipiendum

signu' e q no tìet suos emulos 7 detractores q bn h' obseruat salua[or] Vltio porit cristo domu promissu qd e magnificu cu dt Si qs sitit veiat ad me hic dt sciptura Et flumia de ventre eius fluet aq viue Vbi primo non e ei ad gra3 invitat p° desi derantes io dt Si qs sitit Iuxta illud Apoc 21 Ego sicienti dabo d' fonte vite gratis 2° indigentes 7 desolatos veni at ad me Math 11 venite ad me om[nes] q laboratis 7 onerati estis 3° pingentes 7 bibat Ioh 4 Qui biberit ex aq qua[m] ego dabo ei no siciet in eternu 4° non e q cesset i hoc loco ostendit sui domi sufficienciam 7 redundancia3 Ad eq ende ria3 Sciend e q tne domu e magni ficu qn 7 saciat appetitu recipient[is] 7 redundat i alios ex virtute copie redundancie Duplex at appetitus e i hoie sc3 corpal' refectois 7 spualis recreatois Et ppt hoc dupx e sitis Vna pocula corpal' alia pocula spuna les pmittencio go qsm domi sui mag nificencia ondt eius sufficiencia primo q3 saciat appetitu sitis spualiter dt Si qs sitit veiat ad me de q dicit [illegible] Crisi Nec3 necessitate d' violencia cathe [illegible] h' desiderium [illegible] hic voco Sic go e ho interior ita e sitis interior Sic go sitiens veiat ad illum q vocat no pedibus corporis sed affecti bus [illegible] corpalis sed cando intelligit 2° q3 tribuit redudancia3 affluencie intualis 7 io ait D ventre eius fluet flumia aq viue dt aut flumia 7 no riuuli [illegible] Crisi designo copiositate 7 vbitate Sz addit aq viue ppter gra3 [illegible] q hr virtute vivificatiua3 ad [illegible] aq viue hr virtute sp motiua3 ad bonum Crisi dt q [illegible] gra ei i mente intra uerit 7 infima fuit [illegible] ca3 [illegible] ter 7 emanante3 ac continue bene mobile Et hr [illegible] potit aq[illegible] vide insipientes ad sapiam Stephanu ad pet lignoru 7 pauli flumina

Nichil ei cos deciebat sed sic flumia [illegible] multo delata oia secu trahet abibat Si qs at sitit aqua gre i fra ent veiat ad me affectu aie et passibus virtutis [illegible] ab adre mundi Et bibat vba di audiendo Ita expot glo tnil' Subdit at testio[illegible] d' scip tura dicens Sic dt sciptura Sz vbi hr dicat [illegible] in plogo sr Gn q [illegible] mayt desiderium meu dt hoc ee i pro[illegible] li° Sz glo dt hoc ee in ysa Euud at ipa sciptura dicat subiungit dicens Flumia d' ventre eius fluet aq viue [illegible] Augu sr Ioh aliter expot qs e domi e dicens Vent at hois interior e qsciencia cordis eius bibito go isto liq re vivesat purgata qsca 7 vivens fonte3 hebit 7 est ipa fons eit Quis e fons 7 qs e flumus q manat de ventre interioris hois benivolencia q volt qsule primo bibat go q credit i deo Si aut putet q qd bibt sibi ipi d3 sufficere no fluut aq viua de ventre eius Si aut primo festinat q sule io no siccat q manat Et io bn dom e Prob Deriuat fontes tui foras 7 i plateis aqs tuas diui de Et optie dom e D' ventre eius fluet aq viue Quia f Gg si Gen Cu a mte fidelium predicatorum scta vba defluut qsi d' ventre credencium aque vive flumia diriuatur Vente at viscera qdsit u intima id e vera intencio sui desiderium humil' ad deu pia ad proxim volum Ex Sz Venit Vez qsm ad quales potu invitasset no clare ptebit ex vbis q dicat io cristo hoc exponit adiuit hoc aut dixit d' spu que accepturi erat credentes i eu Iterum aduitech e q cu dt x° Si qs sitit [illegible] Se pa ti donare gracias gra3 vivificante3 sn3 reqsitoe meritorum sine discretoe aliquorum sn3 diminucoe donorum 7 sine reputacoe pctorum No n reqrit multa pcia sed solu desidia auida io dicat Si sitit Iuxta aliud ysa Io omnes sicientes venite ad aqs 7 q no hetis

argentum preciate emite et comedite Et
non distinxit personas quod dicit indifferenter
Quisquis. Iuxta illud Apocalypsis 3 Ego sto ad hostium
et pulso si quis aperuerit mihi etc. Quarto non sub
trahit nec diminuit graciam sed dat omnibus
affluenter Iacobi 1 Si quis vestrum indiget
sapientia postulet a deo qui dat omnibus affluenter
et non improperat et dabitur ei. Quinto non adimit
Et bibat Iohannis 7. Esaie 55 Sitientes venite ad aquas et
qui non habetis argentum properate emite. Sexto non confunditur accedentem
propter peccata preterita improperando sed dicit venite
ad me Iohannis 7 et omne quod dat mihi pater ve
nit ad me et eum qui venit ad me non eiciam foras.

Feria quarta

Facta sunt encenia in Ierosolimis
et hyemps erat Iohannis 10. Videmus
sic esse in operibus creature quod quanto
est in effectu producente a causa nobiliori et
agente nature eo quanto tamen et melius est in ipsa
causa. Cum ergo sapientia divina sit causa rerum
omnium dicitur Sapientie 8 quod attingit a fine usque
ad finem fortiter et disponit omnia suaviter.
Hinc aliquis effectus industrie reperitur in
creaturis qui attestatur aliquid nobilitatis
earum, hec excellencior modo dicitur in creatrice sa
pientia reperiri. Videmus autem sic esse in animalibus
aliquibus quod habent aliquale industriam in
preveniendo insidias. Primo in confundendo se a
tempestatibus et a turbinibus. Secundo habent aliquale
industriam defendendi se a nocivis impul
sibus. Verbi gratia Aves habent aliquale industriam
contra insidias tam aliarum avium quam bestiarum
qui capiunt pullos earum propter quod collocant
in alto vel in abscondito nidum suum. Item pisces
et aliqua industria consuadi pullos a
pluviis et tempestatibus cum faciunt nidum
specu et aliquo cooperto. Secundo habent aliquale
industriam defendendi se a nocivis impulsi
bus sed alis rostro et unguibus conantur se
defendere et pullos suos expellere non
cum. Et contra tantam industriam plantatam
sapientia divina in creaturis quia racione uti non
possunt dicto modo constituit a causa non curet sagi
a industria quam insurgat insidiarum co
gnatione contra astucias malignorum suffi
cienti excusacione contra persecuciones calump
niancium. Et iam in premissis euangelio tria per
ordinem describuntur quia ad divinam providenciam
pertinet. Primo providere contra
insurgencium insidias in facta sunt eum. Secundo por
rigere congrua eadem divine providencie con
venientium malicias in Christum doluit. Tercio
Quarto providere sufficientibus eadem divine sapiencie contra
persecucionem in malo calumnias in Iudam
eis in dicto Christum ad primum euangelium duo facit.
Primo enim describit conditiones insidiancium et temp
tatorum et hoc in primo. Secundo ponit providenciam Christi
contra eos cum addit Et ambulabat. Condiciones autem
insidiancium et malignorum temptatorum
ut sunt quinque. Primo frigescunt per invidiam. Secundo
pigrescunt per desidiam. Tercio invadunt inno
centiam. Quarto pretendunt in verbis iusticiam. Quinto
exigunt verba in quibus abscondunt fraudu
lentiam. Primo ergo frigescunt per invidiam quod
bene notatur euangelium cum dicitur Facta sunt
encenia in Ierosolimis et hyemps erat. Non est enim
mirum dicto hyemps creatur tempus expresse
ut ipsi in dolo eorum cordibus malicie frigus
indicaret. Cum quo concordat Augustinus super Iohannem
dicens hyemps erat et frigidi erant ad divinum
eundem accedere. Encenia autem Ierosolimis
encenia erat festum dedicacionis templi festum
innovacionis sive novitatis a cenon quod est
novum. Templum autem fuit dedicatum tribus
vicibus. Primo a Salomone qui per 7 annos fecit
edificari et eo consumato fecit dedicari eo
tempore autumpnali. Secundo templum quod fuerat a
Caldeis destructum reedificatum fuit per
spacium xlvi annorum a Zorobabel necnon
una atque Esdra qui tempore illo fuit sacerdos
magnus et hoc templum fuit dedicatum
tempore veris. Tercio facta est purificacio templi
a Iuda Machabeo quod Anthiochus rex
prophanaverat ut habetur 1 et 2 Machabeorum.
Et hec purificacio fuit quedam templi innovacio
cuius memoria ordinata fuit celebrari
in mense Casleu id est decembri et vocatur encenia
et hec fuit in yeme. Et de hac dicitur euangelium
Facta sunt encenia id est festum dedicacionis sive
purificacionis templi in Ierosolimis et hyemps erat quia
prima dedicacio que sub Machabeo facta erat
celebrabatur ut dicit Alcuinus Beda
et Theophilus. Glossa Crisostomus intelligit de dedi
catione facta sub Zorobabel. Erat autem
hyemps ut designetur quod indi frigescunt

q̄dam p̄sidia. 2º on̄t q̄ pigresce
bat p accidias cū addit Et ābulabat
ihc i porticu salo. Q. ii āq̄ habuit
fonte ip̄e s̄e 2 ōī hic sitiat ac possint
haurire si velint si contingat ip̄os siti
pati hic ē ip̄e desidias qua pigrescit
Sitit si aquas suggessat 2 hē igne
mltū ip̄ungn̄ si no vīt ad ip̄ accipi-
re 2 calefieri i. pig̃ iudicandꝰ ē Cum
g° fons gr̄e 2 ignis cari tas ip̄e
erat iudeis ut i coꝝ medio ābula
q̄ tn̄ s̄e sitie fonte gr̄e xpm̄ ptende
bat nimis d̄ pigricia 2 desidia arguun̄
q̄ ad fonte gr̄e nolūt accedē ut r̄
fecerunt s̄ potiꝰ ut temptarēt vnd
Aug̃ Anima g° iudi s̄ficerat a dili
gendi cari te 2 nocendi cupidi te arde
bat no accedebat hic ino ut eis ꝑ
desset. Misticꝰ ad lr̄ale intelligen das
porticꝰ salo. dca ē i. porticꝰ q̄ erat
i ābitu templi nouata a salone cōp̄ i
pª templi cōstruende salom ibid dabit
Et q̄ āqu ta templi cū porticꝰ ēra
ipm̄ cōsuet vocari templū s̄o dt cā ta
Et ābulabꝫ ihc i templo i porti salo.
2º ot cā ta q̄ inocentias ibadt 2 ag
gredit cū dt Circūdedūt g° enim
iudi Et sic mos ē ipsoꝝ i āmitu ā
bulāe. Ita mos ē eorū qui volunt
inocentes noce ip̄os inuadae. qā ne
vi te pugnat s̄ mlti ne 2 ostēta oe
qua ostenta oe ptendt p mlti ne q̄
tendat inocentes s̄o dau ē p ꝑs Cir
cūdedūt me canes mlti cōciliū mali
gnantiū obsedit me Circūdedūt ergo
eū mlti ne ac si diceret Vote s̄uma
q̄ te ut te cōpinas. Cº ot eron̄a q̄
ptendt i vbi astutia cū dicit Quo
us̄ aīaꝫ m. aꝫ toll. Sp n astuta ma
lia isidias inocēti aliq̄ coloꝝ ptēdt
iusti s̄b q° vera sue iniq̄tatis abscondt
Vt g° isti extorqre possit a x° vbū
d q° ip̄m accusaret pmittūt q̄dā coloꝝ
pietatis s. sue salutis zelū dicetes Quo us̄
a. n. tol. Vn Cr. s. adulatorē vba ptē
dt ut eū p vocantes āqꝫ captoꝝ inuo
mat. Et adūte quo pª sue inēta

dicēs istū suas aīas tollē q̄ venat
om̄ aīas saluāe 2º ot cāta q̄ ex
igūt vba i q̄bꝫ abscondt fraudulētas
cū dicit Si tu es x° dic nob palaꝫ
Naꝫ s̄ colō no desidāūt vi tēt s̄ pa
rāt calūnias. vt si dicēt se xp̄m cōt
augusti faciē ptiti vsid tradat. Vn
Dixūt pilato hūc inuenim̄ s̄bicētes
gente nr̄aꝫ 2 phibentē tribūta dare
cesari 2 dicente se xp̄m rege ce Vn 2 ꝫ
Vn Aug̃ s. sup Ioh̄ Cuiebāt audire
a dno ē s̄u x° 2 fortussi s̄d hōiez
d x° s̄apiebāt d̄ s̄ere dad calūniācū
q̄ s̄ arrogaret regiā ptātē. Vnde
pot cā ta pridaꝫ ꝯ iusioꝝ cū dicat
Tu t eis i. Loqr vob ic Et bñ dicitꝫ
iusioꝫ pridaꝫ q̄ tm̄ āqꝫ pudent
iudꝫ isidiatoribꝫ qui sic tēpat iusu
ut isidias malignicie declīet 2 fi
delibꝫ nr̄āꝫ s̄pualis intelligē tribuat
Et ita istiꝫ dixit s̄ed q̄ dt Colō tēpat
iusu ut n° ill s̄it locꝰ calūnie. et
fidelibꝫ ip̄e q̄s h referūtꝫ manifeste
appeat q̄ ip̄e sit x°. no hō tm̄ ut
illi putabat s̄ filiꝰ di. In hac aūte
iusioē x° arguit p̄° eoꝝ isidelitatē
2º induat eos ad credulitatē cū dt Oues
mee vo. Arguit g° p̄° eos d isidelit te
dicēs Loqr vob 2 no cdit. Opa q̄ e°
facio i noīe patris mei h testiōm p
hibēt d me. Cū n. āqꝰ ē tam
obstinatꝰ i infidelit te ut eis visis
miraclis opibꝫ no credat opanti. et
tn̄ petit vbū eiꝰ s̄ suadeti 2 suelatū
eiꝰ ponas 2 virtute mito arguēdus
ē d incredulitate 2 d insidiosa ma
licia. Qā q̄ opibꝫ no credt nunq̄ cdt
vbis. Et io x° reprehendēs eoꝝ isidelitatē
2 eis visis miraclis qua hēbant in
interrogatione reducat eos ad opm suoꝝ
cōsideraꝰoē q̄n dicēt eis Opa q̄ e° fac
i noīe patris mei sufficienter phibent
testiōm d me q̄s sum. q. d. si i opibus
no creditis in quo vbis credetis Cuiuc
ac no credat opibꝫ nec vbis credituri
erant adiungit dicēs Sꝫ vos no cdit.
q̄ no estis ex ovibꝫ meis 2º induat

eos ad credulitatem cui addit Oues mee
vocem meam audiunt Vnde theophilus
dixit Non est ex omnibus in consequiter
[illegible] eos ut oues eas efficiat cum
dicit oues mee Vbi non est v promissos
gloriosas super alia mens humana ut id
operetur ex quo promissos consequi mereatur
Volens ergo saluare eos inducit ad fidei
rationem ostendit eis emolumenta que ex ipsa
fide sequuntur Quorum vnum est diuina approbatio
2m eterna glorificatio 3m est securitas
de re possessa promissa Est ergo primum
emolumentum credentium diuina approbatio
quia sic fideles vocem audiunt quantum ad
obedientiam mandati Ita ab ipso cognoscuntur
quia ab ipso approbantur et per approbationem ipsum
sequuntur quia ipsi adherent Et hoc est quod dicit
Oues mee id est fideles qui quia ad similitudinem
domini omnium sunt innocentes me pastorem
sequuntur Et vocem meam audiunt quia ex animo
meis preceptis obediunt et ego cognosco eas
notitia approbationis quia eorum fidem et opera sic
cognosco quod approbo et sequuntur me per mansue
tudinis et innocentie viam incedendo 2m
emolumentum est eterna glorificatio quod ponitur
cum dicit Ego vitam eternam do eis et non peri
bunt in eternum q. d. Oues mee non peribunt
sed eternum viuent quia sic iam sunt incorporati
per fidem ac gratiam ita mecum regnabunt
per gloriam Non est ergo hic vbi [illegible] oues me
fideles tempore remunerantur a christo secundum [illegible]
quindam de huius obedientia cum dicit Oues
mee vocem meam audiunt Ille || Vbi qui
audiunt verbum dei et custodiunt 2o de
fideli adherentia cum addit Et sequuntur me
Io [illegible] Qui sequitur me non ambulat 3o de finali
perseuerantia cum adiungit Et ego vitam et
ternam do eis Io 17 Hec est vita eterna vt co
gnoscant te solum verum deum et quem misisti
ihesum christum Et quia securitas de premio
habito per quem est vltima sequela beatitudinis
Ideo addit tertium emolumentum quod est securitas
de re possessa promissa cum dicit Et non rapiet
eas quisquam de manu mea id est de potestate
mea que stabilitas et securitas est omnibus cara
vnde augustinus de illis omnibus de quibus dicitur Nemo
dubitet qui sint eis non luxus rapit non fur

tollit ut latro interficit securitas est de immo
ca qui per eis nouit que se dedit Sed ut
hac potestate quam vocat manum de quo
nemo potest rapere oues suas patrie glorie
ascribat subdit Pater quod dedit mihi maius
omnibus est hic sedicat vnde dico quod nemo potest
rapere de potestate mea oues meas Quia
sic a patre accepi nascendo substantiam ita et
potestatem que idem est cum substantia Sed illa substantia
quam dedit mihi pater gignendo est maior omnibus
entibus uel possibilibus esse ergo et potestas
mea est maior omnibus aliis potentiis et
virtutibus Sicut ergo minor virtus non potest to
llere aliquid de manu virtutis maioris ita nemo
potest rapere oues meas de manu mea Vnde
hylarius 7 de trinitate Confitetur potestatem hec vox
est at vero in naturale eternum ex deo sit cuius
intelligendo natiuitatis fidem pater quod dedit
mihi maius omnibus est Non occultat a patre se
esse natum quod vero a patre accepit accepit
nascendo non post quam natus est Confirmat
autem hanc securitatem clarorem ratione
de manu et potestate patris nemo potest aliquas
rapere quia est super omnes potestates Sed ego
habeo eandem potestatem quam habet pater quia habeo
eandem naturam et vbi vna natura ibi vna potentia
ergo nec de manu mea potest quisquam rapere oues
meas Quia autem eandem habeat naturam cum pa
tre est ex hoc quia ego et pater sumus vnum Et
hoc est quod dicit Et nemo potest rapere de manu
patris mei Ego et pater vnum sumus Et hoc
modo exponitur Augustinus super Io. Omnino nemo potest
rapere oues de manu mea quia nec de manu
patris mei manum intelligens potestatem
vna est patris et filii potestas quia vna diuinitas
trinitatis hoc autem quia dicit Ego et pater vnum sumus
Duas excludit errores Errorem arrii qui sic
in trinitate posuit tres personas ita posuit
eas naturas hunc excludit cum dicit vnum scilicet substantia
et natura Errorem autem sabellii qui sic posuit
vnam substantiam ita posuit vnam personam ex
cludit cum dicit sumus Vnde augustinus Quod dixit
vnum liberat te ab arrio quod dixit sumus
liberat se a sabellio Si vnum non ergo diuersi
si sumus ergo plures persone sunt pater et filius
Iudei modos at interfundens potest hoc modo
legi traham sic Theophilus ad finem eius [illegible]

Dominus ei nempe est vite pullus que turbinibus impugnationum et frigiditate animos plena est celebrare dedicationes spiritualis innovationis templi nostri scilicet mentis et corporis Et licet innovatio sit per purgationem a viciis per ornamenta virtutum et per irrigationem que est in profluvio lacrimarum etiam iustus homo ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum Nobis autem sic celebrantibus encenia vel innovationem mentis que sunt dei templum apparebit nobis quod est ambulans in porticu salomonis qui interpretatur pacificus quia tunc ihesus pacificus et tranquillam statum nobis tribuet in pace et habitaculo mentis nostre Et si tunc perversi homines vel maligni spiritus circumdederint nos temptacionibus et molestiis ac perversis quedam predicte velut experimentum fuerit eius qui in nobis habitat scilicet opera et non verba eorum opportuna visitare ut qui per verba volunt nos decipere visi bonis operibus confundantur et tunc apparebit quod sua in divina approbatione in divina electione atque in divina predestinatione in caritate radicati et fundati Ex quo possumus concludere evidenter quod in tunc est eternitatis veritas et equalitas ac prosperitas in quibus est etiam maiestas et summa securitas | Sequitur 3a pars principalis evangelii cum dicitur Sustulerunt ergo lapides iudei ubi ostenditur providentia christi contra vetus agmina voce que furentium maliciam Unde Theophilus dicit Dominus autem ostendens quod nullam iustam habebant occasionem furendi adversus eum querebat signum quod fecit Ponit autem 3o evangelista maliciam furentium quantum cum dicitur Sustulerunt ergo lapides iudei ut iacerent in eum hoc est preceptum insidiarum ex malignitate quod si non potuit innocentem capere in sermone ex quo accusarent eum audit verbis rationabilibus confutantur in furorem et ut audit sua nequitia ac dimicant ad arma crudelia ut ad lapides duros currunt Unde Augustinus Audierunt iudei et ipsi ferre non potuerunt sed more suo duri ad lapides cucurrerunt Quarto ponit evangelista providentiam christi humiliter sedatam cum origina voce loquitur quod cum possit eos solo nutu obruere mansuete tamen ad operum suorum consideracionem eos revocans quoniam propter quod quem eum lapidare velint dicens Multa bona opera ostendi vobis ex patre meo propter quod eorum vobis revocat ad memoriam eorum magnitudinem et multitudinem operum similiter quia dicit quod multa bona opera ostendit eis in sanationibus infirmorum in exhibitione doctrine et miraculorum perpetratione magnitudinem autem quia ex patre meo cum equalis sit quia magnificus operibus eam demonstravit et declaravit Redarguit eorum ingratitudinem et maliciam ingratitudinem quidem quod tot operibus bonis accepti sunt ingrati Malicia quia non solum non crediderunt ipsum esse dei filium sed insuper persecuti sunt usque ad mortem Ideo addit propter quod eorum opus me vultis lapidare Nota autem circa hanc partem quod predicti per lapidationem accipiuntur persecutiones et detractiones ac maledictiones et blasphemie malorum hominum propter quas non debemus recedere a bonorum operum propositione Unde contra re cum gregorio quod si in nobis nulla sit iniquitas nulla est nobis dubia adversitas Et ut furorem malignancium in nos mitigemus et a sua perversa actione eos revocemus ad memoriam eis reducere debemus beneficia que ipsi a nobis susceperunt et bona opera nostra propter que nos potius diligere et amplecti debent quam odire | Sequitur etiam pars principalis evangelii Responderunt ei iudei In quo ostenditur divina providencia veris excusatione sufficienti contra iniquas malignancium calumnias Et primo ponit evangelista calumnias iniquas dicens Responderunt ei iudei De bono opere non lapidamus te sed de blasphemia Et quia tu cum homo sis facis teipsum deum Intellexerunt enim iudei sicut Augustinus dicit illo loco lyre posse veritate Ego et pater unum sumus ubi dicit se idem esse substancie cum patre et per consequens deum Et quia purum hominem ipsum existimabant dicebant ipsum blasphemare in hoc quod dicebat Ego et pater unum sumus Unde Alcuinus Cum ipsi consiteantur multa beneficia se recepisse a christo tamen quod de sua divinitate equaliter dixerat pro blasphemia deputabat Quarto ponit evangelista providentiam christi contra iniurias

illatas p sufficiecte excusato₂ cu dt
Su^t eis i Nonne scptu e ℞c Et habz
h pts duas pt^s sed q dnp^t videl p^o
auctē scptue qua 7 iudi approbabat
P^o euidencia opm q se deu ee mai
festabat i Si no facio p^o g^o uidet
auctori^e scptue cu dt Rept ei i 7 dix
Nonne scptu e i lege vra i vob data
qua recipit^s 7 approbat^s Ego dix dy
est^s Optis modo satisfacie malivo
lis 7 caluniatib^s d'aquo deo l'facto
e ostende ill^s p co₂ testio^m acceptu
vl' a lege quia scout^z vel a vita q̄s fruat
vl' ab h^s q approbat h^c qd' caluniant^{te}
ee bn factu ul' dictu 7 licitu atq₃ q
form legi co₂ Et io x^c dix^t Nonne in
lege vra scptu e vocat ad lege lat
go mo p toto vetitestamto Ac si
dicat h^c qd' dixi blasphemia no e cu
dico Ego 7 pr vnu sum ex quo vos
arguit^s q facio me deu q₂ ee sadm
lege vra₃ 7 i i^a pte q a vob recipi^z
sa i vob scptu e d' ill^s Ego dixi dy
est^s Si g^o illos dixit scptura vra deos
ad qs di smo fcus e Que pr scificat^t
7 misit i mu₃ Quo dicat^s vos q blas
phco q filius di su Non q lex sadm
Aug^s aqu accipi^t stcte put diuidit^t
q pphas 7 ps eo mo quo dr^t Scpts
oportet impli oia q scpta st i lege 7
pphetis 7 ps^{is} d' me Alio^o acci^t large
put diui^t tm ct pphas eo mo quo
dix^t In his duob^s madat^s vniusa
lex pendz 7 pphe Aliqu acci^t largis
sime p toto vetitestamto ut hi Nonne
scptu e in lege vra Non. 7° q aliq
vocat^t dy diuitat^s pticipacoe sic filii
dei adoptiui q p gra₃ adoptat^s vt
dr Jo. i Dedit eis ptate fi. di fi^j Alq
vocat^t dy falsa incurpacoe ut dna^s
vsurpates d'diui no^m 7 parates
se deos vocari Et istos appellat scpta
deos alienos Exo 2o q₂ a na vie diui
tat^s alieni st Aliqs at vocat^t deus na
et h^s tm vnus e Et tato magis iste vo^z
deus q̄s pmi q sa pticipacoe acq dom
diui dy vocat^{te} qnto magis ve in se
ht dicit^s nam Sicut qui aqua dicit^t
calida sed' pticipacoe aeq q sit cle p se
istud e magis cle q̄s illa Et si aliqua
dici^z calida pticipacoe ignis q calid^s
e p se dici^z magis calid^s Si g^o aq dici
sunt dy pticipacoe diuitat^s i^e pri^r dici
dz deus ul' di filius q ex sua na 7 p se
h^s h^s Et h^c e qd' dt Aug^s Si p smo
di hoies pticipan^o sunt dy di v^bu
vn pticipat nonne deus e Nonne tuo
q h^s Que pr scificat^t 7 misit in mu^r
pt expoi duo^o p Aug^s pr scificauit
filiu id e ut sciis ee^t gignet^o dedit ei
q₂ sctm genuit que misit i mudu
Alio^o pt expoi s'thoo p scificat^t h^c e
sancit 7 statuit scificatu p mdo^s su q^o
ondit se ee deu no sic ecti adopcione
vl' falsa vsurpacoe Sicut salui face
mudu solius di opus e. no at hois dicit^a
p gra₃ Alio^o pt intelligi scificat^t id e
factu significat^t qu vet^t vox d'ce^o dicet
Clarificaui 7 itm clarificabo Et qui bis
deus e h^s e filius mi^s dilect^s ℞c Vltio
vidz p euide^{ta} opm q maifestat^s ip
ee deu cu dt Si no facio opa patris
mei nolite crede in Si at facio 7 m
no credit^s opib^s crdite vt crdat^s q a e
i pre 7 pat^s i me e Quecda n st opa
q sunt sed' vsitatu cursu ordie₂ q̄s ne
clucd q n uale ordine nae b^s isti
tute Queda q st d possibil^{te} nae et
tm i ptate dei e ea face i na Opai
p^a opa licati e 7 gcessu pue creatue
7 io no arguit opante aliq hre ult
nam creata Opai 2^a opa e pmissio
ptati l^m arb^r 7 arguit malicia₃ in
opante Opai at tio mo d natura
arguit i opante cand na₃ q sunt i
eo q creauit Sicut ab eod a q^o zcs fca
e de nichilo facta ab eod solo r^eparat
pt q₂ eius opacio e ipo^{lib} vtuti nae
Cristus g^o voles ondere se ee eiusde nae
ac vtut^s cu pre opa q soli deo opetut
a se facta ee ymeorat Et p roc sue
dicit^s q sit ide i ea cu pre addu^t cu
dt Si no facio opa pris mei Glo. q
neo pt face ii vos sius nolite ... ē m

q. d. Si solu[m] v[er]bis p[ro]p[ri]is me ee dei filiu[m] no[n] credatis. Si aut[em] facio opa q[ue] soli deo [com]petu[n]t etsi m[ihi] no[n] creditis .i. no[n] vultis crede[re] mee vite mee i[n]nocencie mee doctrine salte[m] opib[us] credite .i. opib[us] fidem adhibete ut mutu[m] fidei tand[em] p[er]ueniatis ad [con]gnicio[n]em eiu[s] q[uod] su[m] ide[m] p[at]ri i[de]o subdit Ut [co]gnoscatis et credatis q[uod] ego i[n] p[at]re et p[ate]r i[n] me e[st]. Sic n[on] hylarius d[icit] i[n] l[ibr]o de t[ri]nitate Q[uia] dei fi[lium] no[n] agnoscebat eo q[uod] sb sac[ra]mento assu[m]pti ho[m]i[n]is latebat diuinitas ex gestis et opib[us] nob[is] adhibe[n]t fides. Q[uonia]m si eq[u]al[es] i[n] effectib[us] argui[n]t eq[u]alitate[m] v[ir]tutis i[n] causis ydemptitas effectuu[m] argu[it] ydemptitate[m] i[n] ca[usa]. Ubi g[o] e[st] v[er]a op[er]acio i[bi] e[st] vna v[ir]tus vbi e[st] vna v[irtu]s ibi vna sub[stanti]a q[uia] h[oc] e[st] ee p[at]rem i[n] filio et filiu[m] i[n] p[at]re. Non e[rgo] salua[t]or volens iudeor[um] i[n]tegrie fi[..]or[um]
Sc[d]o i[n]cepit a sc[ri]ptura qua[m] reputabat auctentica[m] ut eius attestac[i]o[n]e osnderet se no[n] fuisse n[ec] i[n]rabi[liter] locutu[m] d[icen]do se dei filiu[m] et vnu[m] ee cu[m] p[at]re. Sic eciam allectos testimo[n]io sc[ri]ptura[rum] duxit ad alior[um] [con]sida[ra]c[i]o[n]em ut p[er] eunde[m] op[er]um [co]gnoscat v[er]u[m] ee ill[u]d q[uo]d sc[ri]ptura teste no[n] potuit ee falsu[m] qu[ia] d[ic]it is Interim sustinui s[er]mo similiter locutus e[st] postea at ad ma[..] r[e]d[u]x[it] d[icen]do Si no[n] facio opa p[atr]is m[ei] ostenderes q[uod] i[n] n[ull]o mi[n]or e[st] p[at]re q[uod] i[n] sub[stanti]a eius [con]g[nosce]re cat[..] eis vide[re] ab op[er]um q[ua]litate et ydemptitate demo[n]stratoe eius q[uo]d [per] v[ir]tute sanssitudi[n]is e[st] tribuit. No[ta]ndu[m] [con]formado cu[m] p[re]dictis moralitatib[us] Si p[ro]ueniras mali[ci]a decom vel q[uod] nos d[e] aliq[u]o rec[t]e dicto l[et] f[act]o a nob[is] nos postulet testio[n]o sc[ri]pture excep[ti]o [pro] satisfac[i]o[n]e. Et deinde opa vel d[icta] n[ost]ra sc[un]d[u]m d[omi]n[u]m b[e]n[e]placitu[m] ee ostendat[ur] ut ex h[oc] pateat q[uod] i[n] deo sum[us] p[er] obiam et ip[s]e i[n] nob[is] h[ab]itat p[er] gr[aci]am et tand[em] erit nob[is] p[re]mio p[er] gl[or]iam Ad qua[m] nos p[er]d[uca]t

Collegeru[n]t feria qu[ar]ta p[ost] pal[mas] pontifices et pharisei [con]silium &c. Joh[annis] xi. H[ic] e[st] d[iffe]re[nti]a int[er] bonos [et] malos int[er] p[r]auos et i[n]nocentes. Q[uonia]m prudencia malor[um] h[abe]t p[ro]priaz vtilitate[m] p[ro] [pri]ncipali intencio[n]e io [con]siliat[ur] d[e] h[is] q[ue] sibi poss[e]t [con]f[er]re p[ro]p[ri]as vtilitatem

Et si putet aliq[u]is obsiste[re] ip[s]e vtilitati [con]siliat[ur] quo i[d] auffera[tur] d[e] mu[n]do vel d[e] loco in quo tenet p[ro]p[ri]am vtilitate[m] ip[s]a[m] i[m]pedire. Sed prudencia bonor[um] et i[n]nocen[tium] ad h[oc] tendit ut caueat offensaz alti[us] p[ro]p[te]r q[uo]d aliq[u]a[ndo] cedit i[m]p[ro]bitatib[us] malor[um] secedens ab eis et dando locu[m] ire. Ex ill[i]s aliud meli[us] tot [per]sonam p[r]auor[um] et malignor[um] q[ui] ill[u]m q[ui] p[ro]p[te]r i[n]uidia[m] xp[istu]m p[er]seq[ue]bant[ur]. Et n[on] melius i[n]nocentes reputat q[uam] ip[su]m xp[istu]m cui[us] i[n]nocencia tot[us] mu[n]d[us] saluat[us] e[st]. Volens g[o] eua[ngelis]ta describe[re] q[uo]d p[er]tineat ad prude[nci]a[m] p[r]auor[um] et q[uo]d p[er]tineat ad p[ru]dencia[m] bonor[um] ond[i]t [con]siliu[m] maligna[n]cium iudeor[um] [contra] xp[istu]m et ond[i]t eius p[ru]dencia[m] q[ui] i[n] declinac[i]o[n]e [con]sorciu[m] eor[um]. Et i[de]o p[ri]mo d[icit] d[ominu]m eua[ngeliu]m i[n] duo. P[rim]o osten[di]t p[r]auor[um] malignitas p[er]seque[n]s i[n]nocentes i[bi] Collegeru[n]t pu[..] et ph[arisei]. S[ecund]o i[n]nocentu[m] sagacitas declinas malignan[tes] i[bi] Ihesus g[o] ia[m] no[n] &c. P[ri]mum Si omn[is] q[ui] prude[nci]a h[abe]t quada[m] p[ar]te[m] sui que vocat[ur] p[ro]uidencia q[uia] h[ec] e[st] de futur[is]. Et ad hac p[er]tinet [con]siliar[i] d[e] dubiis futuris possibilib[us] dupliciter eue[n]i[r]e p[er] am[..] vel opa ac i[n]dustria humana. Et i[de]o d[e] i[n]certis vel i[m]possibilib[us] no[n] e[st] [con]siliu[m] q[uia] n[on] eueni[u]nt n[on] vocaueru[n]t p[er] ru[m] [con]siliu[m]. Du[m] nullus [con]siliat[ur] si sol orie[tu]r d[e] mane vel si aliq[u]is deat fi[er]i ho[mo]. Consiliam[us] aut[em] d[e] h[is] q[ue] p[er] nos p[o]ssu[n]t euenire vel i[m]pedi[ri]. Maligni g[o] volentes [con]siliar[i] d[e] ip[s]o comodo q[uo]d existimant i[m]pedi[ri] p[er] vita[m] vel fama[m] l[et] opa i[n]nocentis
P[rim]o [con]gregant[ur] i[n] vnu[m]. S[ecund]o exponu[n]t i[n]nocentis op[er]a et vita[m] t[ame]n sue vtilitati [con]traria[m]. T[erci]o allegat da[m]pnu[m] q[uo]d i[p]si m[e]ruit ex ea. Q[uart]o delibera[n]t d[e] mo[do] tollendi i[n]nocentem d[e] me[di]o sic ne bonu[m] eor[um] q[uo]d appetu[n]t i[m]pediat. Ult[im]o firmat se i[n] vna sna[..] q[uam] i[n]ceperu[n]t [contra] eu[m]. Et h[oc] ordine p[ro]se[quitur] eua[ngelis]ta i[n] [con]silio iudeor[um] [contra] xp[istu]m. P[rim]o n[on] pot[est] [con]siliu[m] collectu[m] i[bi] Collegeru[n]t. Post[ea] s[ecund]o op[er]um i[n]nocentis [con]fessio[n]e i[bi] Q[ui]d facim[us] q[uia] h[ic] ho[mo]. T[erci]o sui dispendii sine p[er]iculi allegac[i]o[n]e i[bi] Si dimittim[us] eu[m] sic. Q[uart]o mo[do] exseq[ue]ndi deliberac[i]o[n]e[m] vnus aut[em] ex ip[s]is. V[lt]i[m]o fructe ac [con]firmate malicie [con]firmac[i]o[n]e i[bi] Ab i[ll]o g[o] die cogita[uerunt]
Dicit g[o] eua[ngelis]ta malignor[um] collac[i]o[n]em in

contra conspirationem primum ponitur dicitur Collegerunt pontifices et pharisaei concilium adversus Ihesum. Cum enim ydeote et simplices quasi innocentem conspirant propter eorum ignorantiam imputatur, sed qui prudentes et magistri legis adversus innocentes concilium congregant eorum malitiae imputatur. Quod bene signatur cum hic esse pontifices ad quos spectabat primum divini cultus, et pharisaeos qui religionis ac scientiae et zelum legis se habere dicebant, dicitur adversus Ihesum concilium collegisse. Isti sunt illi de quorum consilio Iacob patriarcha prophetavit Gen. xlix dicens Symeon et Levi fratres vasa iniquitatis bellantia. In consilium eorum ne veniat anima mea et in coetu eorum non sit gloria mea quia in furore suo occiderunt virum et in voluntate sua suffoderunt murum. Maledictus furor eorum quia pertinax et indignatio eorum quia dura. Constans enim est quod de Levi processerunt sacerdotes et pontifices et successive ad magna pervenerunt scribae et pharisaei. Dicit Symeon et Levi fratres, ... non ... vocat eos fratres. Et ut eorum primum ostendat propositum dicit eos esse vasa iniquitatis bellantia scilicet contra innocentem. Sed quia primum propositum parit malignum consilium ideo addit In consilium eorum ne veniat anima mea et in coetu eorum ne sit gloria mea, id est fama et gloria quam de meis operibus recipere debeo. Et ut omnia haec quae primum ostendit operationes addit quia in furore suo occiderunt virum et in voluntate sua suffoderunt murum, qui corpora quaeque voluntatibus perdiderunt. Et ut exaggeretur eorum culpa facta ex certa malitia ostenditur cum dicitur quod fuit concilium eorum contra innocentem cum dicitur adversus Ihesum. Debebat enim sicut Theophylactus dicit admirari de doctrina ac miraculis Ihesu ac eum extollere qui etiam peragebat miracula; ipsi vero potius consiliantur illum occidere. Et cum hoc concordat Augustinus dicens Non dicebat credamus plus ei. Perditi homines cogitabant quomodo nocerent ut perderent quam quomodo sibi consulerent ne perirent, et tamen timebant ac consulebant. Secundo ponitur etiam conspirationis ... quia ipsi asserunt eum multa signa facere dicentes Quid facimus quia hic homo

multa signa facit. Ubi manifesta eorum infidelitas, insania et caecitas infidelitatis. Nam sicut dicit Crisostomus Adhuc eum hominem vocant dicentes quia hic homo, qui tanta susceperunt eius divinitatis argumenta et demonstrationem per opera quae operatur solius dei. Insania autem eorum in hoc patet quia testificantur eum multa signa facere et eum putant se adhuc posse concilium posse contra eum. Caecitas vero ex hoc est manifesta quia cum tot miracula faceret et se pluries de eorum manibus subtraxisset plane eum detinere posse sua virtute putabant. Unde Crisostomus Est autem per ea quae dicuntur ab ipsis considerare eorum insipientiam et caecitatis insipientiam; quid quia testificabant illum et multa perfecisse miracula et tamen existimabant se posse adversus eum cum illa valent non posset pro se adversus eorum emulatores. Caecitas autem eorum erat ad ... tot miracula perhibebat ut se ab eorum insidiis eximeret. Vel forte credebant quod signa fecit et non putabant ea fieri virtute divina. Tertio ponitur etiam periculi vel dispendii allegatio cum dicitur Si dimittimus eum sic omnes credent in eum et venient Romani et tollent nostrum locum et gentem. Ex quo quod bonum est ... praedicatores eorum quia dicunt omnes credent in eum, quod quid maius erat bonum et utilius ad quod semper optabant Romanos venturos ac eos dispersuros. Ad hoc dicitur quod si omnes credidissent non metuissent quod timebant. Sed hoc opinabantur propter duas causas: primo quia credebant et putabant doctrinam eius esse contra templum et legem; secundo quia si omnes credidissent in eum non remansissent qui adversus Romanos civitatem eorum et templum defenderent. Et temporalia amittere timentes in malitia conspiraverunt, ideo tam vitam aeternam quam ipsa temporalia perdiderunt, quia propter eorum malitiam consummatam Romani venerunt et tulerunt locum eorum et gentem. Et hoc est expositio Augustini super Iohannem. Tertia causa quia timebant Romanos hic factiosos potuit esse ita. Si Romani viderent omnes credere in eum ac ipsos suspicarentur Iudaeos velle insurgere adversus eorum imperium et sic venirent et locum destruerent et gentem dispergerent. Sed hic

no optinuit eos tunc cu xo n ducat aringeros l' tinus n cel credet ipse induxit ad ea q sut belli l' indi Et h e expositio Cris Cu o pot ero ta delibcaros ita modu exsequndi cum dt Vnus at ex ipsis camphus noie Crisi Cu at hesitabat z i ordine osilij ppo nebat du Vos fiens Vnus recunda ex crudelitate clamat camphus noie z ybi pot so ero ta nequicia po spus sca prouidencia q d malis bona eliciat ibi hc at a semetipo no dixit Poit go po eius nequicia i osule dicens Vnus at no quid vnus de virtutis z pacis colle cta s singularitate abundiis elatus Camphas noie i vomens ore malicia cordis Sic n interpretatur camphas qui vomens ore Cu eet pontifex anni illius s p scriptia Na sic dr Josephus ptas b pontificatu vnius anni emebat In qo duplex eius nequicia exaggerat qz malo mo plates q qz existens pontifex dabat iniqm osi liu q moriretur d vos nescitis quicqm nc cogitatis Na expedit vobis ut vnus moriatur ho p ppto z no tota gens pereat Qu dicat s Cris Vos sedetis z adhuc seg nius res pcendit Sz attendatis vnius hois salute p qua respublica debe co tepni Ac si sui osiliu ipse ondet pcede a zelo salutis reipublice Vnde oudt ero ta sponsa prouidencia cu addit hc aut a semetipo no dixit s cu eet pontifex anni illius pphat hc qd dixit pt accipi tocius pphia sicud nescitis qitqm nc co gitatis vc n sat nc cogitat q ihm nescit nc cogitat ee virtute sapiencie i insticia Et in hc est pphauit Cuma expediebat hu mane salut ut vnus ho moriatur p ppto i cristus mediator ho p ipsi salute moreretur qz i qtu deus e pennitus immortalis In hc aut qd addit hc a se metipo no dixit Insinuat nob qz aliqui hoies aliqua bona dicunt no qde bona intencione tn virtute occulta mouentur ut dicat In qo docemur eet p malos hoies aliqua ee pphetice dicta ut p balaa z camphas ut dr Augus Sz tn spus sco

p os malor simoi pphetiam exprimens no tangit suo radio cor s vtitur eorum ore ut instrumento Vn dr Crisi Vide at qta spus sci vtus e a mete n mala vo luit vba pferre pphetie Vide eciam quta e vtus pontificalis q petis Pon tifex n effectus zsi indignus exsiste pphauit nesciens qd diceret oe n solu vsu e gra s gracia tu cor no tetigit Sz quo a spusco dixit ondit ero ta cu dt pphauit qz ihs moriturus erat p gente spe iudeor Et no tm p gente i a Sz ut filios di q erat dispsi sa per diuisas ydolor culturas ogregaret in vnu i in fidei unitate Et hc afirmat Augus dns Camphas go d' sola iudeor gente pphat In q erat oues de qbus ipse ait dicens No su missus n ad oues q pierunt domus isrl' Sz nouat ero a essealias oues q no erat d' hc ouili quas optebat adduci so addidt Et n p gente tm s ut filios di q erat disp si ogregaret i vnu Sz aut sm pdestina tioe dicta sunt naz necq oues eq neqz filij adhc erat Vlco pot ero ta ipetra p osiliu malicie osumacoe qu dt Ab i o go die cogitauerut interfice illu Co gitauerat quid no sic pus iniquendo sic dt hrl' s diffinite ut interficerent eum Coitati ad nra ex vbis camphe tractauerut ut occiderent dnm Sz 2a ps pu lus ero ihs go no palam i In q ondi z sagacitas dorinae ut q gnu erat malignites Vn origs sic gemnas pcedit hc dt Cu osiliu o gregauit pontifices z phrisei ut occide ret ihm ipse tamen se obsuans non vltra cu fiducia osuabatur cu iudeis s nequaqm ad aliam ciuitatem abijt populatam s ad quada remota Pot at ero ta ea q prouidencia x gessit ut declararet isidias malignatim ne p beret eis occasionem mali pmu e qda occultacio facta du eet i iudea ihs go no iam 2m e successio q recessit de iudea i Ezabijt 3m e discipulor assumpcio qs duxit ex ea i Et morabatur

Posuit ergo post occultacionem prouida facta cum
adhuc esset in iudea ut dicitur Ihesus ergo iam non
in palam ambulabat apud iudeos Optimus
modus est contra malignorum furorem aliquando ab
eis subtrahere conspectum suum ut abscon-
dendo se ab eis vel per obliuionem vel per miti-
gacionem furoris eorum ut ipsorum culpa ces-
sat Ut ergo ihesus hoc faceret et faciendo
suos fideles doceret iam non in palam ambu-
labat apud iudeos pacem detinuerunt
ipsum occidere Et hoc est quod dicit Aug. Non ideo
non ambulat palam quia potencia eius deficit
in qua si vellet palam videtur conversaretur et
nichil ei facerent sed ex omni discipulis suis
constabat In quo apparet uoce petri sifi-
deles eius oculis persequencium se subtrahent
et furori se persequencium alios sub tectis la-
tendo potius emitaret quam se ostendendo
magis accenderent Sed quia actum non suffecit
ad declinandum furorem malignorum non ambu-
lare palam coram eis si contingat in eadem
ciuitate vel regione in qua habitat permanere
Ideo ponitur remissio quod secundum successio quia de
iudea recessit cum dicitur Et abiit in regionem
iuxta desertum in ciuitatem que dicitur effrem Et bene
iuxta desertum hec ciuitas ad quam christus acces-
sit esse dicitur iuxta desertum quia recedens a iudeis
venit ad gentes que plus deserte erant a deo
quia deum deseruerant ad ydolatriam declinantes
Et hec ciuitas vocatur bene effrem i. fertili-
tas vel fructificacio quia plus fructificauit di-
uini verbi inter gentes quam fructificauerat inter
iudeos Verum cum non possent cedere furori
sic ut quando furori fuerint suos fide-
les reliquerunt in oculis illorum qui eos querunt
animas ad mortem Non est ut postea cederet
eorum furori dimisit secum discipulos secedendo
a iudea de quibus dicitur Et morabatur ibi cum
discipulis suis Duxit eos discipulos suos
secum ut qui futurum erat sociis consola-
cionum post esset sociis tribulacionum propter
quod in fine dixit eis Vos estis qui per-
mansistis mecum in temptacionibus meis
Et hoc est quod dicit Aug. Non solus
autem dominus illuc iuit ymmo ut illas
daret etiam perseuerantibus cum discipulos
eos secum duxit Et Crisostomus autem qui

omnes letabantur et festum celebrabant
tunc occultabantur et in pluribus sunt sic
Cum predicabat ad eos Sed in quod vos estis quia
Deus querere aliquibus vestrum semper cedendum
sit furori persequencium videtur quod sic ex
dictis hic Et etiam alibi precipit Cum vos
persequentur in una ciuitate fugite in aliam
Contrarium patet in actibus in quibus dicitur quod paulus
se exposuit oculis eorum qui ipsum querebant
ad mortem Ad hoc dicendum quod aliqui perse-
cutores sic sunt ut occultacio fidelium
non sit nisi declinacio furoris eorum ex-
posicio ad pericula non est augmentum fidei
nec fuga detrimentum et tunc honestum
et licitum est fugere Et hoc modo aliqui est
uitandum ut euitetur flagicium malignorum
Aliquando autem fuga et absentacio esset de-
trimentum fidei iam cepte et presencia autem
fidei stabilimentum Et hoc modo non licet fugere
maxime illis qui sunt prelati aliorum et capita
ecclesiarum Et hoc est quod dicit Aug. Honestum
est imminente agone contendi ipsum non
euitare confessionem nec recusare subire
mortem gratia vitatis Sed magis honestum est
non tradere occasionem tante dampnacionem
non solum ipsius incitudinem euitans ipsum sed
ne nobis occasionem persequencium ut alii
magis ipsum et nocere fiat Nam si quis
facta erga confessores ira omnis luet
penas quo persecutorem non declinauit
non esset de persequenti delicto dabitur infi-
nitus i. e. Nam coram autem principes te-
nebrarum qui sunt eorum principes id est a gratia
diuinis sepe colligunt consilium aduersus
ihesum habitantem per fidem in cordibus
miris tamquam in iudea quia intus spiratur
confessio Corde enim creditur ad iustitiam
ad iusticiam et ore confitemur cum ad sa-
lutem Adducunt autem ad hoc consilium et
multitudinem tam ex seipsis quam ex
mundi blandiciis quam etiam ex illecebris
carnis et diuini Sed quod facies quia hic homo
id est christus habitans in homine multa signa
facit id est opera quia mundo etiam et
contra Et si dimittatur sic regnare in homine
veniet multa bona desideria et
regnum ac gentem contra nos ex corde

hois tollet Tunc dyaɋ princeps omnis
male suggestionis suadens auffice fide
timor et amor essi de corde hois Sed
dea vincit temptationes predictas in homi
ut id quod dyaɋ vetabat ad hos subvi
sionem fiat hoi augmentu virtutis et perfecti
ut hic qui primo aqua fuerat diffusus
per securitatem quandam colligatur in vnum
temptacionibus repulsis et ad solum xpm
confugiat qui est adiutor eius Sed quia
multociens vtile est hoi declinare dyabo
lum mundi et carnis temptaciones per fugam
hoc eundum est in desertum imminente male
sua temptacionis siue in desertum austeritatis
et penitencie siue in desertum solitudinis scrip
turarum meditandarum Et hoc fecit in ante
qui dicitur effrem id est in locum fructificationis
siue in actum active siue contemplative in
quo spiritualis fructus multiplicatur et
ibi manere ducendo secum discipulos id est
virtutes cum quibus consistere possumus Quod
nobis prestare dignetur dominus virtutum
cuius rex glorie Amen

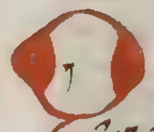
Diuo scriptas expositiones domini
carum et evangeliorum Ego frater Jacobus
de alleȝ una quam deus tenuitate mei
ingenii largiri dignatus est compilare
studui Omni quidem ad ipsius largitoris
gloriam ad virginis et matris eius honorem
et ad sancti ffrancisci reverenciam eius virgi
nium professor Exparte quod hoc opus in
cedat ad meritum et studentibus circa
veritatem evangelicam ad profectum Inte
ligat autem qui legit me nichil in ex
posicionibus predictis affirmasse quod non vel
in originalibus sanctorum vel in glosis autenticis
inveniatur expressum

De inepta letitia D' iocis De mul-
tiloquio De scurrilitate D' inuidia
De pollutione D' oibus hijs hec i pdco c.
De septimo pctō mortali s. luxuria z speciebus
z filiabus eius xxix Et pō De luxuria
De delectatione morosa De filijs luxurie
De cecitate mentis De precipitatione
De inconsideratione De inconstantia De
amore sui De odio dei D' amore vite
presentis De horrore futuri sedi De hijs
i capitulo d' vij° peccato mortali
Sequuntur capitula tercie ptis huius opusculi
d' interrogationibus circa ad ceteras psonas
sedm status diuersitates Et primo De
interrogationibus Quo ad coniugatos de
tempibus prohibitis ad celebrandum nuptias
seu matrimonium Et d' actu coniugali xxx
De interrogationibus q ad principes z viros ,31
De interrogationibus circa iudices ,32
D' interrogationibus circa aduocatos procuratores z notarios ,33
D' interrog. circa magros z doctores ,34
D' interro. circa scolares ,35
D' int. circa medicos ,36
De interro. circa aromatarios ,37
D' int. circa mercatores ,38
De int. circa mechanicos i gnē ,39
De int. circa mechanicos i spē ,40
Circa lanificos Circa tabernario z hospite
Circa macellario Circa pistore Circa sartore Circa
aurifabro Circa cerdone Circa locatore equorum
Circa histrione Circa musico Circa fautoribus uel
collaboratoribus l' quorumque artificio Circa
rusticos z agricolas ,41 Circa pueros et pu-
ellas ,42 Circa clericos i gnāli Circa
beneficiatos z canonicos ,43 Circa
religiosos z religiosas ,44 Quo ad
votum paupertatis Quo ad votum castitatis
Quo ad votum obediencie Quo ad diuinum
officium D' exercitio D' confessione cum
alijs D' executione officij sibi commissi
De studio D' oratione Quo ad conuer-
versiones d' hijs vide in c. precedenti
De exemptionibus religiosorum ,45
Circa platos i comuni ,46
Circa epos z alios superiores ,47
Sequuntur capitula quarte z ultime ptis
huius tractatus q tractat d' absolutione z pnia

imitatione ,48 Circa infirmos quid
agendum sit ,49
Prologus sup tractatum d' instructione
seu directione simplicium confessorum editus
a dno Anthonio archiepo florentino

Defecerunt scrutantes scruti-
nio ait Psalmista Scru-
tantes aliorum peccata sunt
confessores. Scrutinium aut
e inquisitio facta i confessione
In quo quia multi confessores deficiunt non
bene z sufficienter se habentes i audiencia
confessionum. consequenter deficiunt etiam in
se a gratia dei multum offendentes Ne ergo
deficiant qd' est ad sui z aliorum pniciem
diligenter considerent z obseruent qd' ait dns
in decretis de pe. distinctione sex c. j. vnica
Caueat spiritualis iudex ut sicut non co-
misit crimen nequicie ita non careat mu-
nere sciencie Judicia ei oportet hec exposcit
ut qd' iudicat incognite discernat Diligens
igitur inquisitor z subtilis inuestigator
sapienter z quasi astute interroget a peni-
tente q forte pro verecundia vellet occu-
ltare. hec ibi Ubi tria insinuat prefatus
doctor q requiruntur i ydoneo confessore
Primum e ut habeat auctoritatem siue po-
testatem absoluendi competentem Secundum
ut habeat scientiam ad huiusmodi sufficientem
Tercium ut faciat interrogationem d' pecca-
tis diligentem Capitulum primum

Quantum igitur ad primum ut habeat
auctoritatem audiendi confessiones
sicut i ordine medicamenti re-
quiritur primo q habeat licenciam a prelatis
suis non solum quo ad fratres sed quo ad secula-
res Secundo ut habeat licenciam a ipso sacerdo-
te eius q e audiendus vl' specialem uel
generalem scilicet p prouisionem factam coram
diocesano vl' aliquid equalens sedm for-
mam clementine dudum de sepulturis Et ex
hac licencia non valet absolue habentes
domicilia i alijs diocesibus Nec eos homines
illius diocesis in qua prouisus est extra
ipsam diocesim sedm franciscum et archidiaconum
laurentium Nec valet absolue ab aliqua

excommunicatione maiori non habendo aliam
auctoritatem specialem super hoc quod si hoc facis
absoluendo aliquem ab aliqua sententia
faciens vel ex ignorantia incurris sententiam
excommunicationis minoris a qua quamvis sedem
apostolicam non vales absolui. Extra eodem c. viii. e
de sententia excommunicationis. Item si absolueres a
sententia hominis quam quamvis male faceres
et ille non esset absolutus nec tu sententiam
excommunicationis incurreres. Salvo pe. extra de pri-
uilegiis c. cle. Item ex tali licentia sic habi-
ta non vales absoluere a peccatis quorum
absolutio dyocesano reseruatur. Et quia
qui sunt tales etiam circa hoc secundum varie opiniones
et aliqui plures et aliqui pauciores ponunt
Et in hoc multum statur consuetudini dioce-
sium vel diocesanorum. Tu non firmiter
inheas ei quod dicitur de ista materia in summa
pisana quantum ad illos casus expressos. Sed
ut conscientie et clauium prouideas a diocesano
queras et quos casus velit sibi reseruare
quibus expressis de ipsis te non intromittas
sed ab omnibus aliis auctoritatem sive licentiam
petas. Si ergo habes pre manibus casum
aliquem peccati soli a quo non potes abso-
luere si alias penitens est bene dispositus
absoluas eum ab aliis quibus valeas et de
residuo mittas eum absoluendum ad illum
qui habet super hoc auctoritatem vel tu vadas
pro eo ad impetrandum auctoritatem. Sed si
reperis eum innodatum aliqua sententia excommunicationis
minoris a qua non potes absoluere quia scilicet
super hoc non habes auctoritatem specialem non
absoluas eum a peccatis nisi prius obtinu-
eris absolutionem excommunicationis ab eo qui
potest. Quia secundum tho. in 4 dist. 18 abso-
lutio ab excommunicatione debet precedere absolutionem
a peccatis quia excommunicatus non potest absolui
a peccatis cum non sit particeps sacramentorum
Et ideo cautum est circa interrogationem de
peccatis interrogare de hiis propter que suspicari
possis consentientem incidisse in aliquam sententiam
ne vinctus iudices peccatum et non valens
impertiri absolutionem propter impedimentum excom-
municationis incideat scandalisatus. || Ab
excommunicatione autem minori quam scilicet incurritur
participando scienter cum excommunicatis in

casu non concesso ut tamen in crimine propter quod ille
est excommunicatus quia tunc et ipse presumitur
esse ligatus. extra e. significauit. valeas
absoluere et debes cum absolutionem a peccatis.
Personas autem habentes dominia extra
diocesim ubi habes auctoritatem a dioce-
sano ut possis absoluere oportet ut vel tu vel
ipse qui est audiendus super hoc habeat licentiam
specialem vel generalem. Sacerdos non scolaris
si habet beneficium vel etiam qui habet cura
animarum competo quo ipsam recepit habet
licentiam audiendi confessiones parrochianorum
aliquo etiam solum sine alia licentia speciali
non tamen ex ipsa licentia tali potest absoluere
a casibus episcopo reseruatis. Item nec etiam potest audire
parrochianos alienorum curatorum nisi habeat
licentiam ab episcopo super hoc vel alio qui dare
possit. Nisi ipse penitens habeat licentiam
ut possit confiteri et hoc sive ab episcopo sive
a suo parrochiali sacerdote ut dicit hostiensis
in summa. || In articulo tamen mortis potest
quilibet absolui a quolibet sacerdote etiam
non habente super hoc auctoritatem ubi qui
posset non adesset. et a quacumque excommunica-
tionis sententia etiam apostolice sedi reseruata quantum
ad absolutionem et ab omni casu peccatorum
et de quacumque diocesi existeret. || Si tamen
periculum euadit quantum ad sententias excommunicationis
oportet quod se etiam representet ei qui regulariter
valet absoluere alias recidit in easdem
sententias. et hoc debes ei declarare. Et quamvis
a sententia excommunicationis propter iniectionem ma-
nuum violentam. cuius absolutio esset
apostolice sedi reseruata possit quis ab-
solui auctoritate episcopi sui in quibusdam
casibus extra articulum mortis ut no. Innocen-
tius de excommunicationibus. Cogitatione
prima istud tamen non est extendendum in ab-
solutione ab excommunicationibus aliis apostolice
sedi reseruatis et sententiis ab homine. Sed
solum permittitur in articulo mortis absolui
hic secundum Innoc. Sed multi doctores in hoc dicunt
contra Innoc. Vide de ista materia habes
diffuse in ista parte prima c. 22 quod inci-
pit eos qui ibi omnino videas. Et quia qui
ligatus est non valet alium absoluere. ideo
si esses aliqua sententia irretitus excommunicationis

maioris vel suspensionis huiusmodi auc-
toritate gressa uti non vales. Sed si con-
tingit vel per ignoranciam vel per inaduertenciam
vel etiam scienter te aliquem absolue a
quo non valebas sive a sententia sive
a peccato ultra potestatem commissam. teneris
si vales commode manifestare illi errorem
commissum eum apud ecclesiam militantem non
sit absolutus. hoc tamen verum est si excommunicatus
erat notorie. Nam secundum petrum de pa
lude absolucio ab occulte excommunicato tenet
ut habes infra in secunda parte de absolucione
propter absolucionem tamen a peccatis solum
in casu non concesso et si committit peccatum sinat
tamen excommunicacionis vel aliam non incurrit
vi. Sicut etiam communiter hostiensis et Guil-
helmus quod qui confessus est ei qui de iure non
habet officium puta symoniaco vel scan-
so et huiusmodi quod hoc sciatur tenetur iterum
confiteri ei qui possit eum absolue. extra de
penitentiis et remissionibus. Hoc etiam li. sexto. Sed
regulariter secundum hostiensem debet quis proprio
sacerdoti confiteri vel alteri de eius licencia
extra de pe. et re. omnis utriusque et de pe. distinctione
sexta placuit. Quis sit proprius sac.

Est autem proprius dos. ca. ii.
sacerdos papa quo ad omnes. Le-
gatus quo ad eos qui sunt domi-
cilium in terris sue legacionis. Episcopus quo ad
eos qui in sua diocesi sunt domicilium et
non sunt exempti. Sacerdos parochialis
quo ad suos parochianos. Et prelati in
ecclesiis vel monasteriis seu conventibus
exemptis quo ad subditos suos. Item pla-
ti scilicet patriarche archiepiscopi episcopi et alii
exempti prelati possunt sibi eligere confessorem et
etiam cardinales absentes a legacionis
extra de pe. et re. ne pro dilacione. Cum tamen confes-
sores electi non possunt absolue ipsum ab
excommunicacione maiori et in casibus generalibus
extra de pe. et re. Hoc etiam li. vi. Sed igitur
confessores instituti in ordine predicatorum
et minorum postquam fuerint presentati per superi-
ores suos diocesanis et ab eis acceptati
si sine causa iusta absoluendi licentiam
dare recusaret diocesani ex privilegio
de domo de sepul. possunt audire confessiones

non tamen excepto hoc absolue a casibus reseruatis
ipsis diocesanis nec tenentur penitentes
qui volunt eis confiteri de iure diocesani petere licen-
ciam a parochiali vel alio. Quicquid in eis
sentit et contradicentibus. Et glo. ber. que dice-
bat contrarium sunt tamen fila condempnata per
Cle. et in quodam privilegio ordinis predicatorum
et minorum. Et hoc communiter tenet io. an. extra
de pe. et re. Hoc etiam li. 6. Petrus tenet
etiam sic confessus proprio sacerdoti confiteri ut
extravagante io. 22. que incipit vas ele-
ctionis. Possunt etiam diocesani sine predicta
solennitate scilicet presentacionis dare licenciam
predictis religiosis audiendi confessiones et co-
mittere iurisdictionem eis ut placet et licencia
data sive per presentacionem sive per aliquem
modum durat post mortem prelatorum
quousque fuerint eis premissi et hoc ex
privilegio cle. Item secundum tho. in iiii. di. xvii.
Si subditus sciat proprium sacerdotem esse
hereticum aut sollicitantem ad malum aut
fragilem ad eundem peccatum quod quis ei con-
fitetur et proni vel si probabiliter estimatur
revelator confessionum vel si peccatum de
quo quis habet confiteri sit commissum contra eum
In hiis et similibus quibus timet penitens
probabiliter ex confessione sibi vel sacerdoti peri-
culum imminere debet recurrere ad superiorem
vel petere licenciam alteri confitendi quam si
habere non potest vel non possit. Idem dicendum
esset sicut et de eo qui non habet copiam confes-
soris. Idem tenet pe. al. et hinc et addit
consequenter quod si necessitas immineret et aliud
non possit habere confiteatur peccatum in genere
sine eo de quo possit provenire malum.
Item secundum hosti. vagabundi et qui carent
domicilio quo se conferat possunt ubique
confiteri. hiis tamen qui valet absolue et au-
dire confessiones. Et secundum eundem qui quis
iter agit in iustum bellum vel mare deest
proprius sacerdos potest alteri confiteri sine licencia
Item secundum Guil. peregrini romipete
negociatores et viatores si receperint peram
et baculum a propriis sacerdotibus vel aliter de
licencia eorum iter arripuerint presumendum
est eis data fore licencia confitendi. Sed si
sine licencia iter assumeret non possunt

qstit alti sz ut absoluant vl i necitate de iuno et hostien Cum aut debeant ordinarie qsti Cardinales Generales et reges et principes et plati no exempti et canonici et plebani vl' clerici et q habet domiciliu in diuis diocesibz vide i su hostien de pe et re Et i sumina pisan Confessor 3 v 13 et i sequitibz Capm iij.

Ista sut casus diocesani i suati Et pmo i suma pisani c. Confesso dr q Budictus sz declauit qtuor casus ee de iure et v d' qsuetudie pmus petm clia ppt qd incurrit irregularitate 2us d' incendiarys 3us d' pcto vbi est iniungeda solepnis pnia 4us d' excoicatoe maior 5tus d' homicidio volutario 6tus d' violatoe ecclastice libtatis 7mus de violatoe imunitatis 8us de falsarys 9us de sortilegys sz Glosa 1a extravagantis Budicti vacat p cle dudu d' sepul Jo no put iudica p iure qm sz pre put credit q sz vir sapiens ipe budictus bn declarat Dicit tam postea q put epi schopi i suis epatibz put eis videbit expedire reseruae et ultomagis qsiliu sinodale et puinciale Jo an ex d' pe et re c. Si epus li. 6 glo 3 dicit esse casus reseruatos blasphemias dei et scoru et matrimoniorum clandestine qtractu qt incidutu exlesie Dicat ecia q solz epus reseruae casus oim publicorum criminum enormium Oppressores filiorum cu ppoito vel ex casu Casus falsi testiony periury Incestus corrupcio monialium contra tu bus casibz sortilegys homicidys et alys sileum Hostien i suma q dr copiosa point omes pdictos casus et addit Item de vicio contra natura et maxie cu brutis Item si ipe epischopus audiuit qfessiones d' aliquo pcto et qcludit q ecia de alys enormibz q qsuetudo gnal' et specialis epis reseruat Item iudicium e in aliqbz i quibz est epi aliquociens mittere peccatore ad sede aplicam ppt enormitate criminis et aliquociens ad tiore Guilhelmus Spe i suo rptorio

vltra pdictos casus addit de vberantibz prem et mrem defloratibz virgines vi oppssas vl' seductas de baptisatibz pprios filios sine necitate de tenetibz ad baptismu sine ad qfirmacom pprios filios sine necitate d' contrahete matrimonium post votu castitatis de simoniacis i qrrerz gne De fornicatoe cu iudea l' sarracena De qcipiete filiu p adultium que vir credit filiu suu De pcuratoe aborsu in se vel alia De contrahete matrimonium post sponsalia iure firmata d' coeunte cu baptisata ab eo vl' cuius qfessionem audiuit De vsurarys d' celebrante in altari no qsecrato vl' sine ornamento vl' sine indumentis d' celebrante no ieiuno In fine aut sic dt poue tot casus multipl aliud e q sacdotu ptate i stringe Unde bnt dico sacdotes oia posse in occultis quo ad foru pniale q specialr no st i iure epis reseruata et q no st ipis sacdotibz directe vl' p aliquam qsequenciam inibita ar. ext d' sen. ex imp Hic tn fateor q vbicumqz graue delictu fuerit vl' enorme superiors e iudiciu requirendu vl' est ppt casus nouitatem vl' ambiguitatem Idem ecia fateor d' omnibz casibz i quibz sic fieri est i qualibz ecclia qsuetu Jo. d' lig i declaracoe qua fecit sup dec. Omnis vtriusqz d' pe et re dt q fres sc pdicatores et minores postqm sue vel diocesanus psentati sut ab omnibz pccatis absolue except tn epis i suatis i iure comuni Probat aut hoc sic Bonifacius viij i qstitucoe sc cathedra de sepul i cle Dudu extra d' qfessoribz quicu ad fres pdicatores et minores sic dt Statuimus et ordinamus auctoritate pdcti vt magistri pdicatorum et ministri minorum generales vl' alij de hoc ibid' p qstitucom pdictam deputati ad puiciarum platorum p se vl' p alios se qferre et humilit petant ut fres q electi fuerint ad audiendas qfessiones subditorum suorum audire valeant d' licencia gracia et beneplacito eorum d' platorum Et sic ibid' j

Si nō plati hanc licētiā exhibē ren-
fauerit · nos illā eximie conced̄m fr̄ib̄
sic electis de aplice ptātis plenitudine
Ex quo satis dat̄ intelligi q̄ conditor
canonis magis intendit q̄ magistri et
ceti p̄dicti plati eam debitā teneant
i hc̄ casu exhibeant q̄ ab eis dictā li-
cenciā obtineant q̄a ea ab ipis nō obte-
ta fr̄ïs p ipm̄ canonē obtine̅ · Co-
cessa tamen huius licencia et obtēta ostēdit
papa quāta sit auctoritas q̄ in foro
pn̄iali cōceditur cū dicit p hui⁹ cōcessionē
nō intendimus fr̄ib̄ ipis ptātē ob hoc
impendē ampliorē q̄ i eo curatis seu
sacerdotib̄ prochialib̄ ē a iure cōcessa
Sed sc̄dm̄ Guilh̄ i repertorio i rubrica
Sup quib̄ sit penitētes ad epm̄ remit-
tendi Sacerdotib̄ prochialib̄ ē a iure
cōcessū q̄ i occultis quātū ad forū pn̄iale
possint impone pn̄iam de omni crīe
exceptis casib̄ epis reseruatis i iure ar-
ex de indi at si clerici de sen ex imper
Et hanc auctoritatem cōceditur p ɔstitucōnē dcīs
fratrib̄ p̄dictis De casib̄ autē per
ɔsuetudinē vel p̄positos reseruatis quos
hostien et alii plures doctores ponunt
ēmūit id Guil · dicit Tot casus ponē
nichil aliud ē q̄ ptātē sacerdotū istis
ḡn q̄ tn̄ ē eis plenarie attributa Vn-
de bene sacerdote oīa posse i occultis
q̄ntū ad forū pn̄iale q̄ nō sūt specialr
i iure reseruata epis vel q̄ nō sūt ipsis
sacerdotib̄ dicere vel p aliqā ɔsequētiam
interdicta Habent n̄ sacerdotes prochiales
ptātē et iurisdictionē ordinariā sic ipsi
eis cōmissū ex de pe et re omnis vtriusq̄
Et licz epi possint eis reseruare certos casus
2 di c In nono testamento q̄ tn̄ ɔpetunt
inferiorib̄ de iure ut d ē tn̄ hac ptātē
nō hīt gn̄alr seu simplr epi sup
eos sc̄dm̄ Guilh̄ durant n̄ i duob̄ casib̄
p° dicere ut cū aliq̄ fuerit legittime
deprhensi q̄ intro sunt eli ptātē pn̄ia
ti aliū° p aliqua ɔsciencia vt cū
tal casus cōtingit i quo ad vtilitatem
ɔueniēt expediat q̄ talēs casus eis retine-
at et aliis nō Probat hc xxvi q · v c

de confessis sacramentis vel priuilegys. id
dicit Greg. Sic mea defendim ita et sin-
gulis q̄b̄ ecclesiis sua iura seruaui · in-
cunctis gracia fauente vlt q̄ meat
inpacior · vi veli hc̄ qd̄ sui iuris ē am-
bitu stimulante derogabo · xi · q · i · pene
Et ex p̄dictis patet quid tenendū sit de
casib̄ q̄ in fine reseruatis p quedā
ɔsilia pn̄ialia et sinodalia pn̄ pn̄l
gratorū istiq̄ ɔstitucōis q̄ fere enacu-
ant totā ptātē ipor fr̄m et proch-
ialiū cū sit tn̄ vtriusq̄ plenarie attribu-
ta a iure ut expedient vtilitati salutē
pmo ponunt eis laqueum i via salutis
Sed quid si aliq̄ vellet defendē q̄
huius casus cent ronabiliter reseruati
quātū ad ipos sacerdotes prochiales
cū de foro platorū sint et eorū ordina-
cionib̄ sint subiecti tunc fr̄es p̄dicti
sūt obligati ad huius mōi reseruatos adi-
tendū q̄ nō sūt exempti sed non sūt
ordinacionib̄ platorū subditi ut ex de
exces pla · nimis praua · et ista ɔsti-
tucio remouet et cassat omēs ɔsuetu-
dines et statuta facta et ordiāta ɔtra
pmissa i ɔstitucōe vel aliquā pmissorū
Infra c · nos etenim Cum i ɔcedatur
hz quātū ad forū pn̄iale fr̄ib̄ ipis illa
auctoritas quā hīt sacerdotes prochiales
a iure q̄ ē ab omni crīe exceptis
tn̄ casib̄ epis reseruatis i iure ut d
ē · manifestū ē qd̄ fr̄es p̄dicti non
tenentur ad huius casus p statuta pn̄-
cialia et sinodalia reseruatos cū nō
sūt eorū ordinacionib̄ subditi ut d ē
pmo negari° ne ipi fr̄es absoluant
i casib̄ reseruatis epis i iure de oib̄
aliis concessisse videtur · q̄ vnū negato
altrū ɔcede videtur · 2 · q · di · ɔlus Nec
pnt plati hanc ɔcessionē reuocare n̄
eā defalcare nō dicere negam° eam
qn̄ ab eis petitur q̄ negam° ipam sed
inq̄ p istū canonē obtinere lz i eo Si
nō sic pbibem° indicere p aliq̄s sināz
vel preceptū ne prochiani eorū ɔfite-
antur eis ut ex de priuile · quāto Nec
p retencionē aliorū casuum sic dcm̄ ē

qa hc fiet in fraudem istius legis qd fieri no debz ut ex. d' rescr. pben. co stitutis || Colligat ergo h' Jo. mo. q dicit q si epus pot arttare ptatem ordina riis curatorum pt multo magis arttare extra ordinarios ipos fratres. Et p simi lem qcedit p inferiorem arguit sr vnoca ri no pt ut 21 di. Inferior Et in cle romanam d' elec. || Ad qstitucoz aut de relig. d' simile. vbi dt q religiosi i casib' sedis aplice a' locorum ordinarijs reservat quemq absolue no psuma Respo d' e q intell' hc de reservat' in iure sic intendit ista qstitucio no at d' reservat' p qsuetudines vl' statuta alior platorum quia ista revocat prius i qstitucoe psita Et p qsequens ut videt quitq dicat' p antiquos vl' modernos doc. d' talib' casib' p episco pos reservat' totu revocat' p qstitucoz istas specialiter quantu ad dictos fratres Si n' qstitucio posterior licet no facia at mencoz d' priori ipaz revocare mo[d]estiam cat' d' qstitu. licet li. vi in tomo quasi revocare debz dicta doctorum si i quantum puniget 1 hc jo. d' lig. Nota tn q p simposita ista declaracio jo. tamen vid no tn possent p hc fres porci absolue a casib' reservat' p sinodales vbi esset a nexa sua excoicacoi qa de iure gnali absolucio ab excoicacoe ptinet ad episcopum Itm remanet adhuc res satis dubia q' vi' sint caq q' i iure reservat' epis directe vl' p aliquaz qnexionaz a qb' alij vl' ipi fratres no pnt absolue s'cundum Jo. Et qd vnu dt reservatu alt' dt no reservatu et io tucior via e si fi pt ut sime' qd d' e i pmo ca' Itm ex ebi lite' dispensacio vl' qmutacio votorum vl' iuramentorum scdm oms ptinet ad diocesanos qda tn ex hs pape reservant' || Dispensacio autem irreguloru quo vl' qn ad epm ptineat vide i in secunda pte i ca. d' irregu. No q dt Jo. an. ex. d' offi. vica. sup c. licz i glo. q si epus dedit vicariu gnale et i mandato expssit aliqd de istis q

requirunt specialis secunda gnali clausu la et oia alia q p nos possimus et etiam si mandatum exigunt speciale Scdm hostien satis videt' q specialia pos sit ad instar procurator' vt i de pro. q ad agendu li. vi Certi si aliqd de specialib' no fuisset expssu hec ibi Quod vi' intelligendum qntu e d' vite vborum et i foro qtencioso Nam si qsta ret d' intencoe qcedentis auctoritate etia si aliqd speciale no exprimet in gnali qcessione vide' specialia qcessi sse 22 q. 4 humane Et ide pt intelli gi de licencia seu auctoritate data ab epo vl' plato qfessorib'

Capitulum. iiij

Quartum ad scienciam debz qfessor habe sciam q sufficiat ad hoc opus debite exequendum ut sciat discne' int' lepra et lepra quod int'pr pt intelligi Et pmo sciat dis cnere int' pctm cui anexa e aliqua sentencia excoicacois vl' interdicti qo ad oms vl' etia suspensiois l' irregularit' quo ad psonas ecclasticas Et pctm c no e annexum aliqd tale et i pmo casu si e excoicacio a iure siue etiam sine pti cularu sinodaliu remittat eu ad suu diocesanu n' ect casus se ap. reservatus Si aut excoicacio sit data ab hoie tc no valz diocesanus eu absolue n' cas talis sz remittat eu ad illu qui tulit snaz De hijs tn plenius vide infra i tractatu d' excoicacoib' || Scdo sciat discnere int' lepra ad pctm mortalis et lepra pctm venialis saltem quo ad co muna Naz venialia qda no st d' necessi tate qfessionis et io no e necessarium ita insiste inqsicoi d' nuo et circumstancijs eorum sic d' alijs Et dico d' illis venialib' d' quib' clarum e ipa ee venialia nam vbi dubium ect an scz ect mortale aut veniale siue ex ipo actu i se siue qa qsitens nesciat ita declarare q possit inde qclusio elici tunc diligencia e in terogandum || De lepra no pctm mortalis sciat scio discne' int' lepra

ꝛ lepraꝫ i. int̾ vnā spēm ꝛ aliaꝫ Non
enī sufficit ꝯfiti pctm̄ mortale ī gnē
ſꝫ opꝫ ꝙ ꝯfiteat̾ ī vltiā spēie scdm̄
oēs doctores Sꝫ q̄a circūstancie pcti
ali𝔮n variant spēm iō opꝫ eciā te scire
ꝛ īt̾rogare d̾ circūstancijs pctorꝫ. et
maxime q̄ t̾hūt pctm̄ ī aliaꝫ speciē
q̄ iᵉ sūt d̾ nc̄citate ꝯfitend̄ Circū-
stancie aūt ꝯtinet̾ in hoc v̾su Quis
quid vbi per q̄s quibꝫ cur quō quādo
Qō ī summa ꝯfessorū sic expōt istum
v̾sum Quis vtꝫ sit masculꝫ l' femīā
iuuenis a' senex nobil' a' ignobil' lib̾
aut s̾uꝯ ī dignitate ul' officio ꝯstitutꝫ
ul' nō. sane ment̾ ul' insanꝯ sac̾s ul'
ignorans clericꝯ ul' laicꝯ l' claustral'
ꝯsanguineꝯ ul' ext̾neꝯ et similia
Quid vtrū ꝯmisit hanc spēm ul' illā
s. fornicacōꝫ ul' adult̾iū vtꝫ eciā sit d̾
enorme mediocre l' parūm vtꝫ mani-
festū ul' occultū vtrū fecerit ex ꝯsue-
tudine ul' r̾ceñs Vbi sꝫ vtrū ī loco
sacro ul' nō sacro ī domo duorꝫ uel
alibi Per quos ī mediatores l' inc̄-
ciōs q̄ oēs tales sūt pticipes crīnis
ꝛ ipē ē obligatꝯ p pctis eorꝫ Quibꝫ
i. cū quibꝯ p quibꝫ ꝛ cont̾ q̄s peccauit
Cur i. quali intencōe hoc fecit ꝛ q̄li
teptacōe inductꝯ ꝛ vtrū preuenit
ipē teptacōem ul' fuerit puentꝯ ab
ea vtrū sponte ul' coactꝯ uel q̄uali
coactioē vtrū cū ludēdi ul' nocēdi
Quō d̾ mō agendi l' paciēdi dicat
ipē pc̄ator Qn̄ dieb̾ꝫ festiuis ieiu-
niorꝫ ul' aliās vtrū an̄ pindꝫ accepta
ul' post frangeo eaꝫ q̄ minor mag̾ni-
tudo ē Sꝫ ꝛ circūstancias notabilit̾
aggrauantes pctm̄ eciā si nō mutet
spēm mag̾ ē dicē pcipue aūt int̾-
rogandū ē d̾ circūstācia Cur id ē q̄
motu ul' fine fecit q̄ illud ali𝔮d va-
riat spēm cū moralia t̾hāt spēm a
fine vn̄ q̄ mechat̾ cū mlie ut au-
ferat ei sua mag̾ fursꝫ ē fur ꝙ
mechꝯ ꝯpiis eciā mechia ī sit Sꝫ
eciā qd̄ nō mutat̾ spēs mltm̄ habꝫ
aggrauaē ul' alleuiaē tal' circūstācia

p̾ceteris sicut Raꝫ ſꝫ t̾hō x d. 16
Quamuis circūstācie q̄ nō mutāt speꝫ
pcti nō sint d̾ nc̄itate ꝯfitende. mag̾
tn̄ ē cās ꝯfiti ut d. ē vt virgā Et
furtū faciēdo mltm̄ ul' parū absolute
Et irascendo leuit̾ ul' acrit̾ l' atrocit̾
pcussit ꝛ hmōi sic d̾t petrꝯ ī e di.
Non tn̄ nc̄ce ē ad q̄d lꝫ pctm̄ eciā
mortale d̾ omībꝫ dict̾ circūstancijs int̾-
rogare ſꝫ plus ꝛ mīꝯ ſꝫ pctā et sp̄as
circūstancias Alleuiantes eci circūsta-
cias ali𝔮d ut d̾t pe ī e bonū ē dicē
pcipue qd̄ posset oriri scandalū ī me-
te auditoris ꝛ taciturnitate eiꝯ D̾t at
Thō ī quadā epla Circūstancie que
t̾hūt pctm̄ ad aliud genꝯ d̾ nc̄itā-
te sūt ꝯfitēde ꝛ dicūt̾ ille q̄ hūt specia-
lem repugnanciā ad ali𝔮d p̾ceptorꝫ diuine
leg̾ Sic furtū simplr̄ repugnat
huic p̾cepto Non furtū facies Si
uō fiat furtū ī loco sacro ꝛ circūsta-
cia ei loci habꝫ r̾pugnanciā ad id p̾cep-
tū quod ē d̾ reu̾encia sacrorꝫ et sic ad-
dit̾ noua spēs pcti ꝯtᵉ d̾ aliꝯ Et in
fine d̾t ꝙ id q̄d d̾r circūstancias nō
t̾hētes pctm̄ ī aliud genꝯ pcti nō
esse d̾ nc̄itate ꝯfitēdas nō ē r̾ferēd̾
ad numerū quē ali𝔮s ꝯfiti tenet̾ si pt
q̄a nō ē vnū ſꝫ mlta Sciās eciā
q̄tuor dif̾ēne int̾ lepram ꝛ leprā idē
int̾ vnū pctm̄ ꝛ aliud quo ad nūm ne
facias ad centū ul' mille pctis vnā
leprā vnꝯ nō int̾rogauit d̾ nūo seu
quot vicibꝫ ꝯmisit ali𝔮d mortale de q̄
ꝯfitet̾ Et si dicit ꝙ p̾ mltitudine ita
cito se nō recordari nō ē subito dimit-
tendū ſꝫ insistendū q̄nto tpe stetit
ī iᵒ vicio ꝛ q̄ frequēt̾ iterabat infra id
tpus utpte quociēs ī mēse l' ī ebdoma-
da ut possit hīe nūm eiꝯ pcti ꝛ si nō
punctualit̾ saltē scdm̄ aliq̄ ꝯpacōm
ꝛ tn̄ declarandū ē ꝙ ne dicat plꝯ q̄
heat ī ꝯsciā sua sub occasiōe ut in-
de sit mag̾ securꝯ dicēdo plus q̄m
minꝯ ut mlti faciūt ꝛ nō bene
Sciās vltīo dif̾ēne int̾ lepram ꝛ
leprā i. int̾ lepram pcti ē ē anexa

aliq̃ obligacio satisfaccõis l' r̃stitucois
ꝛ lepras vbi nõ ẽ aliq̃s ẽte Itaz in
ꝑmo cau vlt petm d' quo debz dolẽ
oportet insistẽ ꝛ īterogãẽ si ẽ pa-
tꝰ satisfacẽ Itaz vbi nõ habz sꝑatiũ
ad satisfaciẽdũ si posset non esset
ꝯtritꝰ ꝛ ꝓ ꝯñs nõ dz absolui Et ꝯ' ista
nõ materia sꝫ satisfaciẽdi ꝛ r̃stituẽdi
q̃ valde difficil' ẽ ꝛ īntricata habet
i fine sũe ꝑte̅ q̄ aliq̃s dicẽ potẽ || Et
si ꝯfessor ẽet huiꝰ ꝛ alia difficilia n̄
ẽ ita peritꝰ q̃ ꝑ se sciat nodos dissol-
uẽ saltẽ sciat dubitaẽ de huiꝰmoi
et ꝯsiliũ querẽ a peritoribꝫ illa facta
expssione ꝑ nõ tuꝰ ꝯfessionẽ habz
ꝑ manibꝰ nc̄ quorũz signo ul' v̄bo
ipm ꝓdat n̄ penitẽs sꝫ hc̄ expssez
ꝫ daret licẽciaz Ita q̃ nẽz dicẽ ul'
indirectẽ sciẽt ul' īaduertẽt manife-
staret ẽe petm nõ habita licẽcia
grauit' delinq̄ret nõ tamẽ pena q̃
taxat' ex de pẽia ꝛ re oĩo puniret'
n̄ iudicio d' hc̄ ꝯmĩttẽt' ꝫ arbitra-
ria ẽet huiꝰ pũia iniuge͂a || Et
nõndũ q̃ ẽa sciaẽ ꝯfessori necãz sic
dt doct' Tho' i d' di' 13 i expositõne
lrẽ hec sũa ꝛ si nõ sit maior tamẽ
tanta debz ẽe ut sciat discernẽ inter
petm ꝛ nõ petm int' petm mortale
ꝛ veniale Et si i aliquo ẽet dubitacio
possꝫ recurrẽ ad discreciores Rl' i sũa
distinccõe decimaseptima dt q̃ sacdos nõ
tenẽt' scirẽ discernẽ n̄ i gnli q̃ sit capi-
talia ꝛ q̃ sint mortalia ꝯmĩa ꝛ q̃ venia-
lia ex gnẽ Ex h̄ nesciẽs sic idẽ dt
puto ꝑcat mortalit' i audie͂o et eũ
instituẽs plꝰ ꝑcat q̃ ipse ꝛ eũ pn̄t-
tens institui instraẽ si sua ineest
tẽm ꝓhibẽ Itẽ dt q̃ i ꝯplexꝰ ꝯfessio-
nibꝰ sacdos ꝓrochialis etiã debet
ita discretꝰ ẽe ut illa difficilia sciat
vl' ꝓcedendũ ẽẽt i ẽẽs sine supiorꝫ
ꝯsilio ul' auctori te || Henricꝰ d' ortu
sc̄ta ꝛ i quodã q̃lĩbeto querẽs vtꝝ
ꝯfessor teneat' scĩẽ d' oĩbꝫ q̃ dicunt' ꝫ
i ꝯfessioẽ siue mortalia siue venialia
Rc̄ dt distinguẽo petã st' i duꝰ gnẽ

Quedã st' petã q̃a ꝓhibita q̃ si nõ
ẽẽnt ꝓhibita nõ ẽẽnt petã ut sũt
oĩa q̃ st' inẽrẽ d' iure positiuo ut au-
dire missã i die dñico Cõfitẽ sel' i
anno ꝛ ꝯtinuẽ tempꝰ ꝛ huiꝰ Et ta-
lia tenet' q̃libꝫ ꝯfessor scirẽ n̄ heat
cãm racionabilẽ q̄ eũ excuset vt si
forte tpe ꝓhibicõis erat i carcẽ vl'
i tra longinqua Alia st' petã nõ q̃z
ꝓhibita sed q̃a st' d' natũa sua mala
eã si nõ ꝓhibent' Et hoꝝ petõꝝ
quedã st' capitalia ꝛ tenet' ea q̃libꝫ
ꝯfessor scirẽ ad minꝰ i gnali scꝫ q̃
sũt septẽ petã capitalia scꝫ supbia
auaricia ec Hec n̄ st' q̃i elementa ꝛ pũa
q̃ d' necitate scirẽ oportꝫ Quedã aũt
st' spẽs capitaliũ ut ia q̃ recipiunt
hoꝝ ꝑdicatꝰ ut fornicacio ebrietas et
huiꝰ fornicacio n̄ q̃da luxuria ẽ Ebrie-
tas nõ quedã gula Et hoꝝ petõꝝ
q̃ sũt spẽs q̃dã st' q̃ īmportat malũ
de substãcia sui actus eo q̃ statĩ nõ-
minata hũt anexũ malũ ut forni-
cacio ꝛ d' talibꝫ ꝯfessor scie tenet' vtꝝ
sint mortalia ul' nõ Quedã aũt d'
substãcia sui actꝰ nõ hũt deformitatẽ
sꝫ ex libidine faciẽt sic ꝯgnoscẽ ꝓ-
priã ꝯiugẽ q̃d nõ ẽ i se petm posset
tñ eaz ꝯgnoscẽ maritꝰ cũ tanta libi-
dine q̃ ẽet mortale vt si eã ꝯgnosceret
etiã si nõ ẽet sua Et d' talibꝫ nõ oꝫ
q̃ ꝯfessor sciat vtrũ sint mortalia l'
non q̃a nc̄ ꝯfitẽs frequẽt' sciet Alia
sũt petã q̃ sũt filie petõꝝ capitaliũ
ut ia petã quoꝝ fines terminant' ꝛ
ꝯducunt' ad fines capitaliũ sic dolꝰ
ꝛ ars s̄io pecunie ul' aliq̃ rei iniuste
Et d' talibꝫ petis frequẽt' opiões ꝯũe
sũt int' doctores Et d' talibꝫ nõ tenet'
simplex curatꝰ nõ ordinariꝰ scirẽ
vtꝝ sint mortalia an nõ Curatꝰ aũt
ordinariꝰ sic ẽ epũs ul' archiepũs
ꝛ ceti alij supiores plati ordinarij te-
nent' scirẽ q̃z ipi st' purgatores
ꝛ tenent' alios purgaẽ ꝑficẽ ꝛ illu-
minare ꝛ hõ tenet' nouũ ꝛ vetꝰ te-
stamẽtũ scie h' ie || Quia adhꝰ ordis

minorum fratrum in sua summa confessorum li. i. parte i. di. i. dicit. Si desit sacerdoti scientia quia scilicet nescit discernere inter mortale et veniale vel quia confitens intricatus causas habet et confessor simplex sit est iteranda confessio nisi forte confitens interius sit peritus et confessor sibi hoc insinuat. Idem dicit quod quotiens confessor se ingerit ad confessiones audiendas totiens se offert ad respondendum de quibus et maxime de casibus reservatis et aliis mandatis et de questionibus valde perplexis. Et idem infra debet confessor discernere inter peccata et diversa peccatorum. Unde scire debet utrum ea que penitens exponit sint peccata vel non ut de bellis, punitionum et de talliis et exactoribus eorum et contractibus mercatorum utrum sit licitum vel illicitum. Et propter hoc sciat utrum prohibere debeat confitentem vel suspendere a communione aut licentiare utrum teneatur ad restitutionem an non. Nam cum preceptum sit semel in anno confiteri et communicare si confessor prohibeat illum a communione qui non habet mortale quia forte iudicat illicitum quod est licitum vel si licentiat non licentiandum quia forte iudicat licitum quod est illicitum tam confessor quam confitens ambo in foveam cadunt nisi forte probabilis ignorantia eum excuset puta si habet aliquorum doctorum in iure autenticum et famosum cuius opinioni innititur. Unde si confessor non est expertus in casibus ita ut per se nec sciat iudicare nec dubitare noverit cum periculo anime sue audire confessiones. Et ideo illi qui sciunt imperitiam eius peccant nisi necessitate confiteantur homini sic facti de pe. dis. vi. Qui penitere. capitulum quintum

Quantum ad quartum debet confessor diligenter interrogare diligenter de peccatis. Querit Raymundus in summa sua an interrogationes sint faciende a confessore et respondendum est quod sic dummodo discrete fiant de pe. di. vi. Qui vult confiteri de peccatis et re... Cum vis. Et ut diligentius possit etiam hoc premeditari debet studio considerare circa que potest tractari. Primum est ut interrogentur ipsi penitentes non omnes de omnibus peccatis hoc enim inutile esset et aliquando dampnosum. Sed precipue debet interrogare de illis peccatis que consueverunt regnare in hominibus illius conditionis, status, etatis, patrie et huiusmodi. Que ut melius valeat facere ideo a principio interrogare debet de conditione et de patria et professione et huiusmodi an etiam sit coniugatus vel non. De aliis autem peccatis plus vel minus potest interrogari secundum qualitatem vite quam audit ex ipso penitente. Secundum est ut interrogentur ipsi penitentes a remotis de ipsis peccatis et non subito specificentur modi peccati ne si nesciebat addisceret et induceretur in temptationem. Sed in generali interrogetur de specie ut videbitur. Si interrogatus fatetur se commisisse unum peccatum luxurie interrogetur ulterius cum quibus etc. procedendo ulterius. Tertium est quod precipue circa vitia carnalia non descendatur nimis ad particulares circumstantias que non sunt de necessitate confessionis quia hoc est occasionem temptationis dare et ipsi penitenti qui aliquid interrogatur ad inveniendum peccatorum docere ac esse etiam cum postea referant sociis et in plateis et viis inde sequatur derisio sacramenti et confessoris scandalum et mala suspicio vel alia. Si fateatur vir cognovisse uxorem suam vel aliam mulierem vel mulierem cognitam esse a viro extra vas debitum cum ex hoc habeatur species peccati sufficienter quia vitium sodomiticum est in quacumque parte corporis exerceatur nec ex hoc mutatur talis species sed videtur sufficere nec ulterius ad particularia est descendendum vel interrogando in qua parte corporis vel quo modo. Similiter si dicat per se ipsum se commisisse vitium luxurie quantum ad actum exteriorem non videtur ulterius esse interrogandum de modo cum non variet speciem. Propter hoc et huiusmodi de aliis non peccatis sed non carnalibus non est ita periculosum vel scandalosum ad particulares circumstantias descendere. capitulum vi

Secundo considerare debet confessor quod confitens si de his que alias rite confessus est et absolutus et satisfecit penitentiam iniunctam non tenetur iterum confiteri. Et ideo super hoc non est gravandus ultra quam sua sponte velit. In generali autem tenetur quis alias confessus est iterare confessionem secundum Thomam in iv. et omnes alios. Primo si ex parte ipsius penitentis. Et est primum

qui nō ē oīa pctā mortalia ul' que
dubitat eē mortalia dubitatōe pba
bili ꝯfessus vni sacdoti sꝫ aliqd dimi
sit vl' ex verecūdia ul' alia iusta cā
Secꝰ si aliqd dimisisset ex obliuiōe qr
tūc sufficit id tamen ꝯfiti qd dimisit
Etiā si alti ꝯfiteat qꝛ poru ut opꝫ
ex hᶜ ꝯfessioꝫ itare Secūdꝰ qn pe
nitēciaꝫ iniūctā ꝯtēpsit facē ꝫ obli
tꝰ ē eiꝰ ita si adhᶜ recordaret ꝫ vel
let pficē nō tenet itare ꝯfessionē
ñ forte ꝯfessor statuisset s' tpus det
minatū infra qd debet ipaꝫ peitētiā
facē intendēs ipm obligare ad tps
determinatū iqd tū si nō ꝯstat secūdo
ꝯfessori credo qꝫ pñe possit qñ peccatū
secūdꝰ ꝯfessor qd intēdit sꝑnꝰ s'
dac literaꝫ pficiēdi ieiunia l' oroēs
ul' alia ī alys diebꝫ q s ī hys non
fecit ī qbꝫ iniūxit qā sic ꝯsueuerat
facē primi ꝯfessores || Alij duo casꝰ
sūt ex pte ꝯfessoris pmꝰ ē si non
hūit auctoritatē absoluēdi ut in
hoc caꝫ tē eē curiosū sꝫ sufficit qꝫ nō
ꝯstet tū ꝯtm̄ s qꝫ prior ꝯfessor non
hūit auctoritatē Secūdꝰ ē qn ipse
ꝯfessor nō hūit sciaꝫ sufficientē
Et iste satꝫ difficilis ꝫ incertꝰ saltē
ad cognoscendū ꝫ iudicādū d' qñtē
ignorācie q' reddat sacdotē inabileꝫ
ad absoluendū Et si tū nō ē nota p
sona ꝯfessoris. nōi ex vno defectu ꝯ
fessoris que dephēdit ex prī ꝯfes
sione pacta ꝯdēpnāē l' irrita esse
ipam qꝛ cuiqꝫ est pitissimi ꝯfessores
ex obliuiōe ul' alia cā aliqꝫ dimittūt
et ipi penitētes aliqñ nō plene cē
recordāt d' gestꝫ suꝫ cōfessꝫ ī pc
ssu ꝯfessionis repto defcū interroga
tionis ꝫ examinacōis cot q sᵗ magni
ponderis ꝫ d' nccitate salutꝫ poterit
hᶜ iudicarē scꝫ d' ignorācia ꝯfessoris
ipeditiā eiꝰ absolucōis ꝫ ꝯsulere
penitēti pmo s' declarāē necessitaꝫ
facē itacōni tal' ꝯfessionis vbi gnācia

coiōne annuali ꝫ alys hmōi ad que
tenētꝰ gnālit fideles Est etiā qntꝰ
casꝰ in qº opꝫ reitare ꝯfessionē sc̄dm
plures doctores vt Bōne. ī 4 di. 17
Et durādū ordinꝰ minoꝫ ī sua sū ꝫ
raymūdū ꝫ hostien Robertū et olotħ
ꝫ vincēciū hist Sꝫ nō sc̄dm Thō. et
Richar d' ordīe minoꝫ ī 4 di. decimasep
ꝫ petꝫ ꝫ qdā aliud sciptū sup 4º di
cās. ꝫ gra. d' pe. dis. 1ª. Thō ꝫ Rich. et
alios quosdā vꝫ qꝫ qn qs ꝯfitetur
integre sua pctā sꝫ ab oībꝫ l' saltē
ab aliquo mortalium disponit nō abstine
re etᶜ ingreditꝰ ī manet ꝫ hᶜ ipē pe
nitēs declarat Cū igꝛ tal' ꝯfessio
tūc nō valeat s' ad salutē eiꝰ ē
illū facē eaꝫ reiterāē tū si nolꝫ ea
reiterāē nō eēt vl' cogendꝰ q cū sol
lēnes doctoēs sūt illiꝰ opinionis ñ forte
firmit adherēs opioī ꝯtrie q' certiꝫ
tucior ē || Videt etiā eē sextꝰ casꝰ
qn scꝫ quis ē absolutꝰ a pctīs bñ co
fessis aliās ꝫ ꝯtritꝰ existēs ligatꝰ
excoīcacōe maiori quā ignorabat
ipē ꝯfessor vl' nō pēdit ꝫ p qnt
nō ē absolutꝰ ab ea Nā sꝫ pe. de pa.
ī ꝫ tal' tenet itare Ponit tū opioꝫ
quoꝫdā iurisꝑitū eē qꝫ valeat tal'
absolucio Et si sic ē nō tenet qn ali
as facta ē ꝯfessio cū debitꝫ ciīstāys
Prima tā opio tucior ē ꝫ lō ipaꝫ te
neas Sꝫ ī alys qtuor casibꝫ supdictꝫ
opꝫ oīo qꝫ iteretꝰ qꝛ sc̄dm oēs
|| Et nota qꝫ ī hᶜ casū qn scꝫ dt se
penitēs ul' nō posse l' nolle de oībꝫ
mortalibꝫ cōmissꝫ dolē ꝫ ī futuꝫ ab
stinē nō ē tū abiciēdꝰ sꝫ recipiēa ē
eiꝰ cōfessio ut dt dcre. d' pe. ꝫ d. 1 c
qꝫ qdā Cum quidā tū nllo ē absol
uendꝰ sꝫ thōm ī ꝙlibeto sꝫ ē ei iniū
gendū aliquid boī opis ut ex hmōi
bonis opibꝫ ꝫ alys boīs illustretur
ad pniaꝫ declārdo tū s' plene qꝫ
nō ē absolutꝰ corā deo ut alias ia
pniā ē s' ad multū fructuosā Sꝫ fa
ciat illud qd s' dicit ꝫ alia boā qn
tū plus ꝑt ut dicit d' pe. di. v sane

Tercio nota quod cum cogitatio cum deliberatione
veniens in actum peccati mortalis scilicet desiderando
illum actum agere etiam absque opere sit peccatum
mortale, ideo ad singulas species peccatorum
pertinentes peccata operis interroga et de peccatis
cogitacionis tamen illius speciei et de peccatis oris.
Et cum opus alicuius peccati et deliberatio mentis
ad illud agendum absque opere sit eiusdem
speciei specialissime secundum diuersitatem scilicet maiorum et minorum
vel secundum perfectum et imperfectum quod scilicet maximum
peccatum in opere est quam in sola cogitacione. De
hijs ergo et circumstanciis huius cogitacionis
querere ut ubi gula. Et si dicat se assensisse
deliberate cogitacionibus luxuriosis
quod hoc potest esse multipliciter et in diuersis speciebus
ideo querendum ab eo de qualitate cogitacionum ipsarum
scilicet si deliberauisset tale peccatum committere
cum soluta quod tunc fornicatio est si ipse esset
solutus. Et si cum coniugata quod tunc adulterium
est et cum consanguinea quod tunc incestus
est et sic de aliis speciebus luxurie vel aliorum
viciorum. Pro aliquali declaracione predictorum
notandum quod dicit Thomas in 2 2 q. c. 12 quod scilicet peccatum
diuiditur per hec tria scilicet cordis oris et operis
non sicut per diuersas species completas sicut
diuiditur species bos leo et capra. Sed sicut per
diuersos gradus peccati sicut domus in fundamentum
parietes et tectum diuiditur sicut in
species completas. Consummatio enim peccati est in
opere. Unde peccatum operis habet completam speciem
sed prior inchoacio eius est quasi fundacio
in corde. Secundus gradus eius est in ore secundum quod homo
prorumpit de facili ad manifestandum cordis
conceptum. Tercius gradus est consummacio operis.
Patet tamen quod hec tria pertinent ad unam perfectam
speciem cum ab eodem motivo procedant.
Iracundus enim ex hoc quod appetit vindictam
primo turbatur in corde. Secundo in verba contumeliosa
prorumpit. Tercio procedit ad facta iniuriosa
ut percussiones et huiusmodi. Et de luxurioso et
quolibet alio. Hec Thomas. Ex quo tamen sic intelligendum
est peccatum cordis esse speciem incompletam quod non
sit mortale immo quando in eis est deliberatum
consensus ad actum qui de se est mortalis, tales
cogitaciones sunt mortalia communiter non ita
grauia ut peccata operis sicut dictum est. Et quod
sunt plures cogitationes quam locuciones et opera, et vnum

peccatum ut de luxuria et aliis peccatis. Quando
non quodam tempore deliberate fornicari et alio
tempore diuerso et distanti fornicatur opere tunc
sunt duo mortalia. De declaracione non mortalium
dictum est infra. ‖ Quarto nota quod
cum penitens fatetur aliquod peccatum a se vel
ad eius interrogacionem quod manifeste videtur
mortale, hec ei declarare in singulis ipsius
speciebus hoc non videtur satis necessarium
cum ut habeat causam magis dolendi tum
ut ipsum cognoscens habeat materiam ab
eo in futurum cauendi. Et hoc dico nisi ipse
penitens simpliciter crederet et etiam sciret
scilicet commissa esse mortalia vel venialia quod
tunc non expediret. Item si fecit aliquem
actum qui de se venialis erat vel nullum
peccatum, ipsum tamen credebat sinistre esse
mortalem vel dubitat, de hoc primo non
magis declines ad unam partem quam ad
alteram quod scilicet esset mortale vel non
esse. Licet non esset propter dubitacionem tamen in
primo casu in 2o casu declarandum tamen est
ei quod peccauit mortaliter. Sicut ubi gracia.
Si tempore ieiuniorum vel festum cum cognouit
vxorem putans hoc esse contra preceptum ecclesie
vnde in huiusmodi rectificanda est consciencia eius
cum sit erronea. Sed si fatetur aliquod
peccatum quod clare non videatur esse mortale
vel de quo sunt opiniones inter doctores
varie utrum mortale vel veniale sit, tamen
noli precipitare sententiam et mortale exprimere
vel propter hoc absolucionem denegare
si ab eo abstinere non vellet. Sed bene ei
suadeas efficaciter ut tuciorem eligat
viam ab eo scilicet abstinendo. Quinto
considera diligenter conditionem statum etatem
et peritiam ac grossiciem personarum.
Et secundum qualitatem eorum sic diuersimode te
habeas ad ipsas in modo loquendi. Nam
nobilibus ac peritis ac ciuibus communiter
urbane loqui oportet, et si quid dignum reprehensione
eget, ne dum increpati
indignentur vel scandalisentur. Rusticis
non vel personis ydeotis et vilis condicionis
aliquando conuenit exponere loqui ad ostensionem
malicie eorum ne pro nichilo peccata eorum
reputent. Item nimis contestando ex

lapsu vel qui desperatos ex multitudine
vel magnitudine commissorum oportet
dulcibus exortationibus ostendendo inmensitatem
divine clemencie proponendo eis exempla
divine misericordie ut latronis pauli et huiusmodi
Presumptuosos vero vel indurratos et peccata
qui pro nichilo habent decet terrore declaracionis
eius severitate finis iudicii acerbissimas
penas inferni et huiusmodi proponendo exempla
ad propositum similia ut de pundo et simone et
puteo et huiusmodi ‖ Sexto sciat quod si
persona non est instructa peccata cauteli red
das eam ut faciat diligentem confessionem
victis de peccatis omnibus dolendo quantum potest
proponendo firmiter abstinere ab omni mortali
in futurum hic ii est necessario ad contritionem sine
qua non remittitur peccatum et quod nullum
commissum taceat sciente in confessione
vel ex verecundia vel alia causa ii est etiam quod
reputet veniale quod est mortale quod quia
homo in huiusmodi fallitur et est mortale quod
putavit veniale non ipsum excusat cum
ignorancia Et proprie de hoc eam am-
moneas interrogando de vitiis capita-
libus quia frequenter in talibus persona intra
retinet turpia notitia confiteri propter ve-
recundiam et magis adhuc mulieres in
huiusmodi tacitumitate offendunt Unde et
dominus cancellarius exponendum est vicium de
ore talium Declarandum est eis tamen quod
si aliquod peccatum quod sciunt esse in se non
confiteantur etiam non interrogati semper habent a
confessione quod non prodest eis confessio Unde
si confessor prius interrogavit in generali de
tali materia et tunc confitens noluit expo-
nere cum tamen bene recordaretur vicium suum Sed
cum postea interrogatur in particulari exponit
quod nunquam videtur esse erubescendum quod si prius ex-
pressisset ostendendum est ei quod ficte confitetur
Et quod non valet talis confessio Similiter vero
minus proposuit sed quod habet adhuc de illo
confiteri et prius exprimet in particulari quantum ad
illud quod est necessarium et doleat de illa fic-
tione commissa De contritione quam debet habere
Et quia deinde est confitentis · in-
quo debeat penitens animam suam
de contritione vel de contritione aliquid est

duceendum Nota quod differentia est inter attritionem
et contritionem ut dicit Thomas in 4° di. 17 Nam
attritio importat quandam displicenciam
de peccatis sed imperfectam Unde attritio est aquo-
modo tritum sed contritio importat perfectam dis-
plicenciam de peccatis Unde contritum idest simul
tritum et in pulverem redactum ‖ Est autem
contritio secundum petrum in 4 di. 17 dolor volun-
tarie assumptus pro peccatis cum proposito confitendi
et satisfaciendi Et secundum eundem eadem di. oportet quod contritio
habeatur de omni peccato mortali Ratio est quia
in omni peccato mortali est actualis aversio
voluntatis a deo Et quia contraria contrariis cu-
rantur ideo oportet quod in omni remissione peccato-
rum sit actualis aversio a peccatis et conversio
ad deum et hec dicitur contritio De peccatis autem
oblitis sufficit contritio generalis cum cona-
tu ad recordandum et dolendum et dolere de
oblivione peccatorum que ex negligencia contingit
Si autem queratur si specialis contritio de quibus
peccatis requiratur vel sufficiat una genera-
lis pro omnibus Dicit videtur Thomas in 4 di. 17
quod quantum ad principium contritionis scilicet quis
de peccatis suis cogitans dolet et si non do-
lore contritionis saltem dolore attritionis oportet
quod sit specialis dolor de peccatis que quis habet
in memoria Sed quantum ad terminum in quo est
dolor iam gratia informatus sufficit quod
sit una generalis contritio de omnibus tunc enim
ille motus agitur in virtute omnium dispositio-
num precedencium hec Thomas Et quod nemo
scit utrum habeat gratiam que requiritur ad con-
tritionem ideo necesse pro esse etiam de sua confessione
ut pro quo de sua remissione Et dicit Ric.
ordinis minorum in 4 di. 17 quod si confitens in
peccato mortali est attritus de suo ut probabiliter
possit presumere se esse dispositum non pec-
cat absolutionem recipiendo Immo frequenter
virtute clavium per susceptionem absolutionis
formatur sua attritio et contritio ‖ Item
nota quod est duplex contritio scilicet dolor secundum
Thomam et petrum in 4 dist. 17 scilicet intellectualis
que est quedam perfecta detestatio peccati secundum
rationem et dolor sensibilis qui est dolor excita-
tus in parte sensitiva ad alteracionem et af-
flictionem corporis Primus dolor de necessitate
requiritur ad remissionem peccati et ille etiam

solus e sufficiens qa sic petm mortale
sufficient remitti p solu actu volunt
7 displicentiaz deliberatam voluntatis ita
7 sufficit dolor pt p detestacoz volunt
7 displicentiaz rol 7 hc ecc e i ptate mra
psupposita sz gra Secundo dolor sz sen
sibilis etiaz valet ad remissioz peccati
s no e necessarius s d pfectoe ctrois nc
e in ptate mra etiaz psupposita gra
Item dolor intellectualis no pot ee nimis
sicut nc caritas vn procedit pt ee nimia
sed sensibilis pt ee nimius sic i rebus
7 alios afflictiuis corpis ido opz q sua
tur p mensura debita ofuncio sub ti
Item no s Tho i q di q a Cz vera otrio
in habitu sp debz manere i ho debz hre
se ista dispoem q qn recordat d petis
qmissis habeat displicentiaz saltem sedm
rom Item s pe i q di p Maior debz
ee dolor intellectualis d maiori peto hi
lit no actualiter si ofsideratur no solu i
qn magnitudo sz offensa di s ee i speciali
debz ee maior dolor d maiori peto
q maior racom doloris habz maius
petm Dolor ec sensibilis qnemouens
e ut sit maior d maiori cpus non
necessaria Item s tho i qtli 7 primo Cza
otritus magis debz diligere deu q seip
sum q al e ot deu 7 peq tm seipm
Ido debz otritus potius eligere oem pena
q deu velle offendere Descendere aut
ad hac pena vl illaz no tenet 7 immo
fatue faceret descendere ad ista ptra
vl aliu sic hc sollicitudo Item pe
nitente amoneas ut no ex qsuetudine qfue
tudine q si aliq faciut vl ecc ex tiore
i pncipalr ppt vitandas penas etnas
vel ppt euasioz infamatis si ecc ifir
mus vl aliq altis vl tribulacs tpalis
faciat ofessioz q sic modicu e pdesse
Sz pri r eaz faciat ad placandu deu
7 sibi rqciliandu ad satisfaciendu diuine
offense 7 ecce obediendu q hc rime
din ordinat ad ofequenda remissioz pctorz
i pcessu ofessionis si aliq diceret ad sui
excusacoz vl alleuiacoz peti ptine
cia ipsu q dicis fecit eu facere tle malu
vl placuere vl tuum l' consangwinei
vl hmoi eu reprehendas ostendendo ei
falsitate sua q s nullo tht ad pc
catu n ppia malicia sua vl volutate
7 lo se no excusset s accuset 3 q 1 sy c
Item si intat peta alioz sine ncitate
tu sz sine hc sufficient posset exprime
sui eu reprehendas 7 amoneas ut n
dicat d factis alioz vn posset peccatu
altis detegi n hc faceret ex aliq causa
no solu necia s eca alias valde ro
nabili Item si dt longas fabulas amo
neas eu ut dimittat superflua 7 solu
qptu e necessariu ad declaracoz peccati
dicat nc immisceat narracoi suaz
tribulacoim ud pcatis ut faciut mulieres
Item amoneas ut no vtat vbis palle
atis seu sophisticis ad dandu intelligere
vnu p alio nc ecc vtatur vbis nimis
turpibus vbi posset p vba honestiora
petm declarare De hys tn i hc otrio
sz dicis plus vl minus penitentes amo
neas put videbis eos indigere i pcessu
confessionis capitulum viij
Quot aut otro
P i e di q a Cz ofessio debz hre
16 odicoes q qnuis otinent in
hys vsibz Sit simplex hmilis ofessio
pura fidelis Vera frequens nuda di
screta libens vecunda integra secreta
lacrimabilis accelerata fortis 7 accusans
7 sit parere parata Pmo sit simplex ut
no recitet i ofessione n qd ptinet ad
declaracoz sui peti 7 qntitatem eius 7 non
alie historie iniscerantur Humilis ut
sz seipsum agnoscat ofitens Pura
i recta intencoe no ut i pute bonus
vl ut laudetur ab hoibz Fidelis i vera
7 sine vlla falsitate ut sz no dicat
q no fecit vl ecc ut heat fidem de
remissione petorz si vere penitet Frequens
f ut sepe ofiteat Istud tn e ad bene
esse ofessionis Nuda s ut no iuoluat
obscuritate vboz sz dicat vba ut
intelligantur petm cu circumstancys saltez
necessariis Discreta ut s maiora cu
maiori pondere dicat vl no plura sil

sed distincte loquens et dicens numerum
si potest scire vel circa ut discreto vel sufficienti
confessori confiteatur. Libera id est volun-
taria non coacta timore verborum ut puerorum
vel timore penarum temporalium vel eternarum tamen
principaliter. Verecunda ut scilicet penitens
erubescat et se non iactet vel ridicule glo-
rietur propter scilicet vanitatem aliquam et se
corpore confundat ratione ipsius tamen divine
maiestatis offense. Integra ut scilicet pe-
nitens nichil reticeat de hiis que com-
misit precipue mortalibus. Secreta ut scilicet
non publice sed occulte sacerdoti dicat
peccata qui possit absolvere. Lacrimabilis ut
scilicet doleat de commissis et ipsa detestetur
saltem ratione. Accelerata ut quam cicius post
commissum peccatum confiteatur hoc tamen est de bono
esse forte ut scilicet non differat. Verecun-
da accusans scilicet se non alios nec se
excuset et alios accuset sed inculpet.
Et sic patet que parata et adimplere penitenciam et
dimittere et facere quod mortuo habet facere ut
restituere aliena si habet et huiusmodi. || Ulterius
istud observes ut si potest ex interroga-
cionibus factis procedens eum debes audire
dicas ei ut primo tempore ipse se dicat pec-
cata sua que ipse commisit post ultimam
confessionem iuxta statum quem habet in memoria
et dimittas eum dicere quomodo voluit de
peccatis suis et quo ordine voluit reci-
tare bene in mente ea que dicat ut ubi
sufficienter expresserit peccatum suum non
eum molestes vel graves de illo inter-
rogando ubi autem non sufficienter expresse-
rit interroga de circumstanciis usque ad sufficien-
ciam. Et postea eum interroga de aliis de
quibus ipse nichil dixit vel potest suspicari
in eo esse hoc sed sine iterato ut de eodem peccato
de quo interrogasti iterum non interroges
ne sic eum attedies non ex aliquo eum racionabili
hoc facies puta estimando quod dicat
secunda vice quod prima non dixit vel ex
verecundia vel ex ignorancia vel huiusmodi.
Et si mulier est facias eam ex transverso stare
ne eam in faciem videas ne facies earum
respicias dicit enim scriptura. Ut vir est
post genuflexionis et discapuciatus stare

et hoc bene quidem si potest sinautem faciat
ut potest. Nec tamen eum multum frequenter vel
fixe in faciem aspicias precipue iuvenem
nobilem vel pecuniam ne nimis eum eru-
bescere facias etc eum graves de eo quod
non oportet. Observandum est confessoribus
ut dicit magister innumber libro de officio ordinis
predicatorum quod se libencius suos audiat
confessiones eorum qui magis indigere putantur
vel raro venire solent vel sunt conversi vel
qui sunt in maiori statu vel de quorum confe-
ssionibus maior utilitas secutura speratur.
Item audiens mulieres caveat ne nisi in
publico eas audiat et non ab aliquo vel
aliquibus videatur nec multum ibi moretur
non in superfluum nec ultra quam confessionis requirit
et eis que nimis frequenter volunt confiteri
assignet certum tempus extra quod ipsas non
audiat nec in aliis colloquiis se eis ex-
ponat et semper durius et rigidius verbis
porius utatur circa illas quam mollibus || Ul-
terius ecclesia sciat ab episcopo si habet aliquas
constituciones synodales vel provinciales
ubi sunt sine expressione et huiusmodi et de illis
non te intromittas vel impedias ultra
quam velit. Et nota quod si aliquem absolveris
sed absolvens mandatum aliquid sentencia excommu-
nicacionis que esse ligatum non advertis vel
nescis et ideo absolvas a peccatis non autem a
sentencia tamen peccatis absolvere eum quem
non debes quia absolucio ab excommunicacione
debet precedere absolucionem a peccatis tamen sen-
tenciam excommunicacionis non incurris secundum hen
et fran. de sen et Gwil. debes autem postea
quod procedit de errore illum amisaverat ut
peteret absolucionem ab excommunicacione. Et
quia ut dicit Ray in summa sua interroga-
ciones de peccatis capitalibus fiende sunt scilicet
Superbia que est mater omnium secundum Greg. in
moralibus a qua procedunt capitalia se-
ptem id est inanis gloria, invidia, ira, accidi-
a, avaricia, Gula et luxuria. Et ista
habent diversas species de quibus est necesse
sit interrogaciones fiende eum circumstanciis
necessarie habet et quolibet horum vitiorum fi-
lias de quibus dicit Ray et hostien in summa sua
esse interrogandum secundum eius qualitatem personarum

Ideo de hys ponetur interrogaciones po-
sterio de aburdant viris ligwe et extra
ordinarys ut sortilegys et infidelitatibus
et huius' Et ut qa dom e absoluto ab
excoicatione dz precede absolucioz a pcta
ct ideo pmo d' excoicatoe e interrogad'

In decr. vj. et cle.

Q Vi se ingerit p papa no elcs
a duabus ptibus cardinalium ex
coicatus e cu omnibus suis con
sencientibus extra de elect. lic. Qui
mittit litas cardinalibus inclusis ad e
lectoz pape ul' nuncium ut loquatur
alicui i secreto ex d' elect. ubi pictum
§ nulli eciam li. vj. Quicunque official'
no fecit obsnuari decre. dictum si papa
d' penile. li. vj. Qui dicit romana eccliaz
no esse caput neque ei tamen capiti ee
obediendum in di. nulli. Singuli q
i regalia ul' custodia seu guardiam
advocacio seu defensio titulum in
ecclys monastys ul' alys piys locis de
novo usurpare conantur et ipi hoc
bona ipare ecclia vacancium accipiunt
ex d' elcoe gnali li. vj. Item clerici
ecclia monachi monasteriorum et cetere
psone locorum eorumdem q h fieri pcurat
hoc ubi s. Qui psequntur pnas eligent
expoliando eas bonis a' alit' psequ
cas ul' eccliaz a' monastia a' cetera loca
gravando ppt' hc q no elegerint illaz
psona quam rogavint elegi ex. de
elec. Sciant cuncti li. vj. Item excoicati
sunt et a papa tm absolvendi omnes q
dant auxilium cslium ul' favoz pub
lice ul' occulte dirce vel inducere
aliq dno ul' pncipe aliquibus ad habend
dominum romane urbis ul' regimen ipius
ultra annale spacium ul' q elegerit ul'
electoni gsentiret et absque speciali lice
ncia eiusdem sedis ex d' elec. fundamenta
li. vj. Item quicunque vocantur a monia
libus i electoe discordantibus si aliquid
facerint ul' dicerint unde possit i electoe
oriri discordia ul' accepta mutua
ex d' elect. indempnitatibus § postremo

li. vj. Hc eciam videtur velle d' ill' qui
vivunt i religiose d' bonis ppis ut sct'
moniales i thentonia et hc ubi sup
Item Quicunque pcurat ut gsnuatores
q psidet ul' locis aliquibus l' manifestis in
iurys ul' violencys tueantur eosdem
plerumque a sede aplica gcedunt se
intromittat d' alys q d' manifestis
iniurys a' violencys ex d' officys et
pot. vj. dele. c. ultio §. j. li. vj. Item
qnd una civitas ul' dioces dividatur
variaces hc dux par lugnarz divisos
ntut et mocet tuc epus pt ill' naa
omlr episcopum psice q sit eis co
formis et ei poria subiectus siqus aut
ad hc se ingerit excoicatus e d' offi.
ci. q Item q absolucoim et i revoca
com sive excoicatoe a' suspensione
ul' interdicti p vim l' metum extorquet
q tm revocatur et absolutio irrite sunt
ipo iure ex de hys q vi me ve cau
sunt c. pno § ne aut li. vj. Et inde
q casu sigit necarim si audiet ut
et milites psona vadat p testionio
aliquo exigere ab eis ut alias debet
mitere tabellioz ul' aliaz psona y
donea ad testionium i qi eadem ab eis
ex d' iudi. milites li. vj. Et excoicatus
e q impedit seqstraczz fructum f
seqstratores occupavit alicui bnfiicy
d' quo e qsto ad que spctet a q no pt
absolui ni inpedimento puis amoto
et occupati per eum fructibus i stitutis
illi eui d' iure debent ex. d' seqst. pos.
et fruct. ad gpescendas §. siqs aut
in elec. Item q hacteng p vim ul'
metum pnas eccliasticas coegerunt
ad imponendum ul' submittendum eccias
ul' boa ecclastica imobilia laicis n
pq moicoim submissioe i unissa quin
p vim ul' metum exegerunt psonas
eccliasticas l' boa ecclastici eis sub
inissa totat i sua libtate dimittant
ex d' re. ec. no al' hc gsultissio li. vj
Item q de cetero p nas eccliasticas ad
ea facienda gpellerint et hc ubi sup
Et q ex gtractibus huius' ia dudum init

vl' postq̃ tenuit illicite vl' id quod
natiuã otractꝰ est pmitti uſurpa-
uerit ſi morti ab huiꝰ uſurpatõe
nõ deſtiterit. hᷓ ſtat' vbis. Itẽ magri
Bononienses ⁊ ſcolares odu[c]entes
hoſpitiũ i pudicũ inhitãtem ãn
tẽpus locationis elapsũ excõicati sunt
nisi ipi inceſtim ſup hᷓ placat offẽ[n]
ex d' locatõe ⁊ con. ex rã ſcripto. Itẽ
excõicati ſt q̃ ſciẽnt' i cimiterijs
corpa defunctoꝝ intdcti tpe i cauþ
nõ oceſſꝰ a iure ſepliē p̃ſumit exo
d' ſepul. eos q̃ i cle. Itẽ q̃ excõi-
catos publice a noiatũ intdictos
⁊ eos qui vſurarios manifeſtos ſepli-
unt a qua excõicatõne nõ abſolũt'
niſi pmꝰ ad arbitriũ dioceſani epiſco-
pi ſatiſfaciat q̃b; pmiſſa ſunt iniu-
riã irrogata ⁊ hᷓ ãſup. Clerici q̃
pſunt decipẽ res mortui epi que
debẽt ſucceſſori ofuari ⁊ q̃ moleſtiũ
pbroꝝ vl' clicoꝝ bona rapuerit ſt
excõicati .fz q. 2 epoꝝ et c. illud. Re-
ligioſi ecclas nõ habẽs ſub pſſotu
cõicatiõ vl' religiõe vl' rõne ĩꝝ ecc̃a
ſactãꝝ decias iuſte ſpedicēs exigia-
tõis ſinaꝝ incurit a q̃ nõ abſolui'
an ſatiſfactoꝝ odignã exo. dc. i ligi-
oſi i cle. Monachi a regulares cão-
nici auniſtratoꝝ aliquã nõ habẽs
q̃ ſe ad curias pũtpiũ abſq ſpeciali
platoꝝ ſuoꝝ licẽcia ofe pſumunt
q̃ ſine ſuis plat ſine moſterijs dap-
nũ aliqd' inferut ſut excõicati exo
d' ſta. mo. c. ne i agro .§. q' vo i cle.
Itẽ monachi q̃ intra ſepta monaſtij
ſine licẽcia abbatis ſuoꝝ arma te-
net. Itẽ excõicati ſt q̃ viſitatores
monialũ ipedũt ne ſuũ officiũ ex-
equãtur i illis q' ĩungi' i illo. ca.
attẽden' exo d' ſta. mo. i cle. §.
Sz q̃ vo ñ moniti ĩſpoſſat. Itẽ
religioſi religiõnũ mẽdicantiũ abo-
litaꝝ deinde aliquẽ ad ſuũ ordinẽ
recipiẽn' vl' locũ ſine domũ acqre-
tes d' nouo vl' loca acqſita abſq li-
cẽcia pape alienãtes exo d' reli. do.
c. religionũ diuerſitatẽ li. vi. Mu-
lieribꝫ q̃ begine vlgar' nũcupa'
q̃ nulli obediẽciã pmittũt nᶜ ppᵃs
renũciat nᶜ pfitet' aliquã reglaꝝ
approbataꝝ ſb pena excõicatõis qua i
cõnũ faciẽs ipo facto incurãt interdictu
e ne ſtatũ huiꝰ dudũ ab ipis aſſu-
ptũ quo quo ſectent' vltiꝰ vl' ipſum
a nouo aſſumãt exo d' reli. do. c. cũ
d' qbuſdã i cle. Itẽ excõicati ſut
religioſi q̃ mulibꝫ huiꝰ' begniãꝝ
ſtatũ dudũ aſſũptũ a' ipm d' nouo
aſſumẽtibꝫ pbẽt aliq' mõ oſiliũ l'
fauorẽ e. ti. ⁊ c. pdic. Clerici acci-
piũt pedagia vl' guidagia ab ecca-
ſticis pſonis vl' d' rebꝫ eaundẽ quas nõ
cauſa negociãdi deferũt vl' pſonas
quas ipi mittũt vl' p ſe vl' p rebꝫ
ſuis p ſe vl' p aliũ ſuo noĩe l' alicõ
ſi pſone ſut ſingulares excõicate ſt
Si ouẽtꝰ vl' collegiũ ciuitatis vl'
caſtri vl' alterꝰ loci ſt' intdicti ⁊ locꝰ
l' caſtrũ vl' ciuitas huiꝰ' abſolui nõ
poſſũt a pdcis ñ exacta reſtituãt
⁊ ſatiſfaciãt d' iniuria exo d' ce. pen.
⁊ exac. quĩq̃ pedagioꝝ .§. qui vo
li. vi. Itẽ excõicati ſt' oſules ciuita-
tores ⁊ alij q̃ ptãte hrẽ videt' ſi
faciũt collectas exactões ſolebitus
i clicos ⁊ ecc̃as ⁊ amoniti ſi nolũt
deſiſtẽ nᶜ abſolui debẽt donᶜ ſatiſ-
fecerit opetent' exo d' imu. ⁊ Ro-
mꝰ ⁊ c. adũſꝰ. Itẽ q̃ iuriſdictoꝝ
platoꝝ ⁊ ptãte quã hnt i ſuis hoi-
bꝫ ita enacuãt q' nichil poteſtatis
remãſiſſe vide' ſi amoniti deſiſtere
noluerit c. t. quoq̃ c. nõ mĩꝰ ecc̃a
alleluiaſt ſucceſſores eoꝝ q̃ fuerit exo-
cõicati ppt' iniuriã ſtaꝫ ecc̃is inf-
inſra menſeꝫ errorꝫ ſuũ ſt exceſ-
ſũ pdeceſſorũ emẽdauerit et q̃
ſup c. adũſꝰ alle. Berꝫ e d' ſucceſ-
ſoribꝫ alioꝝ excõicatoꝝ. Et q̃ ſub-
ditis ſuis intdicũt ne clicis ⁊ pſonis
eccaſticis q̃tꝫ vendãt a' emãt ab
eis vl' ne bladũ moſat vl' paneꝫ
coquãt a' alia obſeqa faciant exo

d' iniu. et c. cos qui li. vi. Jt quicu(m)q(ue)
ipediu(n)t i(n)os q ad ecclasticos iudices i-
currunt p(ro)p(ter) hoc q ad eos p(er)tinet vel d'
hoc h(ab)ent l(itte)ras a sede ap(osto)lica ne iusticia(m)
valeant obtine(re) vel qui dedit (con)siliu(m)
auxiliu(m) vel fauore(m) ad hoc ex(tra) et q(uo)d sup(er)
c. qm ut intelleximus li. vi. n(on) absoluant(ur)
n(isi) satisffaciant iudici et parti. Jt exco(m)-
municati s(un)t religiosi tacite vel exp(re)s-
se p(ro)fessi qui i scolis vel alibi habitum
sue religio(n)is abicit vel accedit ad aliqod
studiu(m) abs(que) p(re)lati sui licencia obtenta
cu(m) (con)silio sui (con)uentus vel s(a)ltem maioris
p(ar)tis eo(rum)d(em) ex(tra) ne cle. vel mo. c. periculosa
li. vi. Jtem religiosi q exeu(n)t claustru(m)
ad audiendu(m) phisica(m) a' leges nisi ad
clausuras suas infra duos menses
redierit excomunicati s(un)t. Et cu(m) talibus solus
papa disp(en)sat ut ad honores p(ro)moueantur
c. t. quos et c. no(n) magnu(m) ide(m) e(st) d' archi-
diaconis decanis plebanis et aliis p(er)so-
natis hominibus ecclasticis et p(res)b(ite)ris c. c.
quo sup(er) c. sup(er) spe(cula) et c. s(an)cta. li. vi. Jt
sacerdos huius officiu(m) vicecomitis vel p(re)po-
siti secularis si amoniti no(n) resipuerint
excomunicati c. c. quos c. cler(ic)i s(e)c(u)l(ari)s
Jtem excomunicati s(un)t o(mn)es q i gradu (con)sag-
uinitatis vel affinitatis (con)stitucione ca-
nonica interdictis vel q cu(m) monialibus sa-
crum matrimoniu(m) (con)trahunt ex(tra) d' (con)sang.
et affi. c. eos q' i cle. Religiosi et moni-
ales et cler(ic)i i sacris ordinibus (con)stituti
si (con)trahu(n)t s(un)t excomunicati c. c. c. li. q' e(st)
Jt celebra(n)tes matrimonia sacie(n)t
interdictos s(un)t c. t. c. et li. q' e(st) Jt defe-
rentes arma ferru(m) ligna galeas
naues et huius' sarracenis s(iue) regiem na-
uiu(m) vel galearu(m) sarracenor(um) exercentes
vel aliqod illis subsidiu(m) impendentes i dispe-
diu(m) t(er)re s(an)cte vel roma(n)or(um) s(un)t excomunicati
n(ec) absoluant(ur) n(isi) totum lucri et tantu(n)de(m)
d' suo dent i subsidiu(m) t(er)re s(an)cte ex(tra) de
iudeis Jta et c. ad liberandu(m). Jt qui
impedit i heresim iam dampnatu(m) ex(tra) d'
heret(ic)is ad abolendam et c. excomunicamus
Jt credens receptor defensor vel fautor
heretico(rum) c. ti. sic ap(osto)li et c. excomunicamus et

credentes Qui(cu)mq(ue) hereticos credentes
fautores vel receptores eo(rum) ecclastice
tradiderint sepulture excomunicati sunt
n(ec) p(ossun)t absolui n(isi) satisffecerint et p(ro)p(ri)is
manib(us) corpora dampnato(rum) c. ti. quos ca-
quenciam li. vi. Jtem d(omi)n(u)s inquisitor here-
ticorum inuestigacione capcione ac custo-
dia no(n) parentes et loco(rum) rectores vel
officiales q no(n) obedierint ep(iscop)o. seu
ep(iscop)is dederint impedimentu(m) ne contra
hereticos procedat vel q iudicio a' (con)guo-
sce(n)ti predict(is) inquisitoribus excepti d' here-
si p(re)sumunt imperitum cu(m) sit mere nego-
ciu(m) ecclasticu(m) negociu(m) vel q ab ipsis
ep(iscop)is s(iue) inquisitoribus incarceratos abso-
lu(u)nt abs(que) eo(rum) licencia vel q eo(rum) sua(m)
impedieri(n)t. Et q faciu(n)t i p(re)dict(is) dede-
re amoliu(n)tu(r) (con)siliu(m) vel fauore(m) isti o(mn)es
s(un)t excomunicati ex(tra) d' here. vt inquisitores li.
vi. Jtem q officiu(m) inquisitor(is) (contra) hereticam
prauitate(m) exercent si causa iusticia et co(n)-
sciencia(m) sua(m) obmiserint (con)tra (con)sciencia(m) procede(re)
vbi fuit procedendu(m) contra prauitate(m) heresim vel
impedimentu(m) officii sui false alicui impone(n)-
do et reu(m) sup(er) hoc vexare p(re)sumpserit.
Jtem si ep(iscop)us vel superior hoc fecerit suspe(n)-
sus e(st) p(er) triennium alii no(n) sunt excom-
municati ut absolui no(n) valeant n(isi) a
papa c. ti. multor(um) q(uere) veru(m) i cle. Jtem
excomunicati s(un)t (com)missarii deputati ab
ep(iscop)is vel inquisitoribus s(iue) capitul' sede
vacante ad officiu(m) inquisitoris si p(re)tex-
tu officii p(re)dicti illicite ab aliquibus pecuniam
extorserint a' sciente(r) acceptant bona
ecclesiar(um) ob cler(ic)or(um) delictu(m) occasione p(re)-
dicti officii fisco vel ecclesie applicare a q
no(n) p(ossun)t absolui n(isi) satisffaciant iniuria(m)
passis c. ti. quos c. nolentes splendor(em) i cle.
Jtem q alienaciones factas a prelatis here-
ticis et scismaticis voluerint retinere ex(tra)
d' scisma c. j. Jtem q occidit christianos
p(er) assissinos vel ipsos assissinos recepta-
uerit vel occultauerit s(iue) defenderit
ex(tra) d' homi. p(ro) humani li. vi. Jt q spoliat
naufragium pacientes excomunicati s(un)t n(isi)
restituant (com)petent(er) moniti ex(tra) de
rapto. c. excomunicacio(n)i. Jtem collegiu(m)

universitas vel singularis persona cuiuscumque
sit dignitatis vel status si alienigenas et ali-
os oriundos de terris ipsorum exercere publice
usuras volentes de certo admiserint ad hoc
domos in terris suis conducere vel conductas
habere vel alias commorari permittentes extra
de usu(ris) usurarum li. vi. Item illis ad
fenus exercendum domos locantes vel alio
sub quocumque titulo concedentes Si persone
fuerint ecclesiastice episcopi vel superiores suspen-
sionis incurrent persone singulares excommu-
nicationis Si autem collegium vel universitas
interdicti sententiam ipso facto incurrunt Si
non laici fuerint per suos ordinarios ec-
clesiasticos [illegible] compescantur extra
de usu(ris) usurarum li. vi. Item excommunicati sunt
potestates capitanei rectores consules iu-
dices vel alii quicumque officiales civitatum
ut qui statuta faciunt ut usure non
solvantur vel restitutiones earum fiant, qui ha-
bent de certo facere scribere vel dictare vel
ut usure solute cum repetuntur plene et
libere non restituantur, sicut iudicare
presumpserint extra de usu(ris) c. ex gravi ad
nos in Cle(mentinis). Item sunt excommunicati potestates qui non
huiusmodi statuta hactenus edita de libris
communitatum ipsarum si super hoc potestatem habu-
erint infra tres menses deleverint vel si ipsa
statuta sive consuetudines vel effectus eorum
quo(quo)modo observare presumpserint extra de usu(ris) c.
ex gravi ad nos in Cle(mentinis). Item falsarii
litterarum domini pape cum fautoribus et defen-
soribus suis extra de falsa(riis) c. dudum. Item
scienter litteris falsis utentes e. t. quos
c. ad falsariorum. Item recipientes in romana
curia litteras ab alio quam a papa vel vicecan-
cellario de curie falsa(rii) e. t. quos c. dura.
Excommunicati sunt religiosi qui clericis aut
laicis sacramentum unctionis extreme vel eucharis-
tie ministraverint vel qui matrimonia solemnizaverint
sine licentia speciali presbiteri parochialis
extra de privile(giis) et excess(ibus) c. religiosi in Cle(mentinis).
Item qui absolvunt excommunicatos a cano-
ne preterquam a casibus in iure expressis vel per
privilegia sedis apostolice concessis eisdem. Item
qui absolvunt a sententiis excommunicationis per
statuta provincialia vel sinodalia promulgatis

seu qui a pena et culpa absolvere presumpserint
quempiam et hec verba et huiusmodi absolvendi sunt a
papa tantum. Item qui concedunt represalias
contra personas ecclesiasticas vel bona eorum
vel generaliter concessa extendunt ad has
personas nisi infra mensem concessiones pre-
missas revocaverint Si persone singulares
sunt excommunicati universitas vero interdicta
sunt ipso facto vel quacumque ecclesiae consuetudine
non obstante extra de iniuriis et dampnis et si
pignorationes li. vi. Item quicumque
sancte Romane ecclesie cardinales hosti-
liter fuerit insecutus vel percusserit vel ceperit
vel socius fuerit hec facientis vel fieri hoc
preceperit vel mandaverit vel factum ratum
habuerit vel dederit consilium auxilium vel
favorem ad hoc vel qui huiusmodi facientes rece-
ptaverit sive defenderit sicut isti omnes
excommunicati sunt et a papa tantum absolvendi
extra de pe(nis) c. felicis et presenti li. vi. Item rec-
tores aut vel domini qui contra predictos sacri-
legos constitutionem editam servari non fe-
cerint infra mensem et eorum officiales pro
quos ad eorum notitiam pervenerint excommunicati
incurrunt e. t. et c. quos. Religiosi inc-
currunt ipso facto sententiam excommunicationis si sine
speciali licentia sedis apostolice domos vel
loca quecumque receperint. Sed hactenus
recepta mutaverint vel ea vendicione per-
mutatione donatione vel quovis alienationis
titulo quocumque modo in alios transferre presump-
serint extra de penis c. cupientes in Cle(mentinis). Item
religiosi qui in suis sermonibus vel alibi
proferre presumpserint aliquid ut audientes
a decimarum ecclesiis debitarum solutione
retrahant excommunicati sunt ipso facto c. ti.
et c. quos. Item illi religiosi qui [illegible] fac-
tum obmissionum faciendi confessiones seu confite-
ntibus de solvendis decimis suspensionum incurrunt
donec confitentibus confessiones fecerint si prius
[illegible] si sic suspensi perduraverint excommunicati
sunt et hec de. Item violatores constitutionis
[illegible] pervenit de sepul(turis) li. vi. quia prohibet
religiosis et aliis secularibus ne aliquos ad
vovendum vel iurandum vel fide interpo-
sita seu aliter promittendum inducant ut
sepulturam apud eorum ecclesias eligant

vel iam electa vltiq no mutet. excoi
cacoz meruit n° absolui pnt nisi a
ppa eod' titulo ⁊ c. quos ꝙ Bane m
de || Item cum quems pontificez
Iniuriose ul' teme pcussit a' cepit seu
bannierit ul' hoc fieri mandauit. aut
facta ab aliquo rata habuit vl' socio
hui9 ppetrantis fuit a' qsiliu auxi
liu uel fauore in hys dedit seu scient'
defensauit eaudo ꝑ excoicacois sent
de qbus i pdict' capitulis hosti ⁊ petro
nes editos. l. i. q. c. Si quis suadente
ex° d' sen ex. imp ⁊ c. qeriz li. vi de
pen Si qs suadete i ele ⁊ a solo ppa
absoluedo e hui9 Istud ptates ba
liui scabini advocati rectores consules
⁊ officiales ciuit' quocuqz noie cen
seant' si i pmiss sit culpabiles eod
mo sut excoicati ex° d' pen. c. Si qs
suadete || Excoicati sunt etiā q manus
iniciut violetas i clericu ul' i quācuq
psona religiosam pfessa ul' nouiciu
vl' quorsaz ecēz religiosis ex° d' sen. ex
non dubiu ⁊ c. religioso li vi Item cum
clericz ceiā sine lesioe detinet i custodia
publica ul' pnata vl' detrudit i car
cerā c. ti. quos c. imp Item q i hoior
pnas manus iniciut temerarias et
iniuriosas sz no violetas si eu clericus
se volutarie submittit aliquibus rau
ssoibus fustiu p pace habēda cu illo
que leserat c. ti. q a. qtingit Ite q
ratu habz q alqs suo noie i cleco
manu iniecit violetas q'uis sim fu
erit ipo nesciete n° eo tn̄ volete. c.
ti. q a. c. cu qs li. vi Ite q pt eos de
fende ⁊ tene ex officio ⁊ no defēdit
c. ti. q a. c. quato Ite q p alios no p
se ipos violetas manus iniciut i cleēs c.
ti. quos c. mlieē Ite cum spuit in
facie clici vl' sr eu fudit aquā uel
alien i despectu ⁊ derisionē ei9 vl' q
secū tralyt equū cui insidet p habe
nas vl' cu minis ⁊ terroribus facit eu
stare i vno loco vl' re secū qui captu
excoicatus e. h. hostien i summa ꝙ
qualit' p se d' sen. excoi Ite q veste q

hui9 clerici cinctas scidit violent'
vl' aliā rem q' coherentez h. tay. et
hostien Pz aut ista decimū a solo papa
absolui pt. ex d' sen. excoi. c. ea nosci
⁊ c. puenit. c. no dubiu. c. qd' d' hys
c. mlieēs i fine c. q'uis ⁊ c. tua nos
⁊ xi. q. c. Si qs suadete Sunt aut xi
casus i qbus no opz ut p absolucoe vic
tor manuu violet' i clicu recurrat
ad ppam Et alij xi casus st' i qbus casus
reverac clicu no incidit i canoz de
isti tāciez infra i x ca sequitur || Itē
excoicati st' q d' cetō fecerit obsuari
statuta ⁊ qsuetudies inductas con
libertate ecie ex° d' sen. ex. nouerit
Item q statuta edita i duos meses de
libris suis no deleuerit c. ti. ⁊ c. q a.
Itē excoicati sut scilic' statuarij et
scriptores statutor, pstator ⁊ ptates ⁊
rectores locor vbi d' ceto h statuta fue
rit edita ul' suata, ⁊ scilic' illi q p ea
pstruxerit iudicare vl' i forma pub
licā scribe iudicata c. ti. ⁊ c. quo sup
Item q statuit q clicū deant quenire
corā iudice ciuili vl' deant custodire
castra ⁊ hui9 c. ti. quos a. c. grauem
Remoūz p eo q sentētia excoicacois
suspēsiois ul' interdicti sut q aliquez
pmlgata licētiaz dederut alicui qade
di ul' capiendi ul' aliis qmadi i psona
seu bonis suis ul' suor eos q talez
sentētiaz ptulerut. sine quor occasioe
sut plate vl' easdē sentētias obsuari
seu talit' excoicatos excoicare volēt
excoicati st' ū licētiaz ipsā r̄uocaue
rit ⁊ bona ablata ex dicta causa infra
octo dies sint r̄stituta a' satisfactio
facta c. t. quos c. quacūz p eo li. vi
Similit' omēs q vnd' hā licē uel
aliq° pmissor. a' ecē aliorz scilic' ad
q qmittēda licētiaz dari e phibitu
vl' eē q ppetrat hui9 malefacta p
facta suo motu ppio excoicatis e Et
si pmanserit i ista sentētiā vlt' duos me
ses no pt ū p solu papā absolui ex°
c. ti. li. ⁊ c. qbz a. pxi Itē incendiarij
eccliaz ul' religiosor locor, l' cimitep

privilegiatis in domibus ecclesie excommunicati sunt et post denunciationem de solo papa absolvuntur c. ti. q. v c. tua nos sic q. x. Vicq. quas sua dote Vitiit et effractores ecclesiarum qui eciam post denunciationem fuerint a solo papa sunt absolvendi c. quod c. quesita Vitiit et illi qui facinus aliquod enorme sive in ecclesia sive fragore contra altare vel similia c. ti. et c. q. e. ps. Item participantes in crimine excommunicato non absolvi possunt nisi ab excommunicatore vel eius superiore c. ti. quod c. significat nup. et c. gentibus sed si difficile sit ex aliqua iusta causa accedere ad excommunicatorem conceditur a iure quod absolvatur a suo episcopo vel proprio sacerdote prestito iuramento quod excommunicatori se exhibebit c. ti. q. e. c. nup. in fine. Clericos communicantes excommunicatos a papa nominatim recipiendo eos ad divina iniunguntur in excommunicationem absolvendos a papa c. ti. quod c. significat. Item si excommunicatus tempore imminentis mortis vel alterius necessitatis articulo ab aliquo absolvitur et post hoc cessante impedimento se illi a quo debeat absolvi quam cito poterit representare et absolutionem petere neglexerit in eandem sententiam quam prius legatus fuerat relabitur c. ti. q. e. c. eos qui li. vi. Item incidunt in eandem illos qui a sede apostolica vel eius legatis absolvuntur ab excommunicatione et eis iniungitur ut suis ordinariis vel aliis primum ab eis suscepturi se representent et passis iniuria satisfaciant si hoc cum primo commodo potuerint implere non curaverint c. ti. et c. q. De statuto Item excommunicati sunt fratres minores si fratres vel sorores de tercio ordine tempore interdicti in suis ecclesiis admiserint ad divina et absolvuntur tamen a papa vel satisfactione premissa ab episcopis locorum ex de sen. ex. Cum ex eo in cle. Excommunicati sunt religiosi cuiuscumque ordinis vel conditionis existant si non servaverint interdictum absque dolo et fraude non pulsando suarum ecclesiarum ianuas aut fenestras in eis faciendo seu alios modos excogitatos inveniendo in scandalum pluriorum cum cathedrales ecclesias vel matrices ecclesias loci viderint observare ipsum interdictum non obstantibus quibuscumque

appellationibus etiam antea ad eandem sedem vel alium interiectis et aliis obiectionibus quibuscumque ex de sen. ex. ex frequentibus in cle. Excommunicati sunt a solo papa absolvuntur illi domini vel nobiles qui in locis interdictis suppositis cogunt aliquos celebrare divina aliquo prohibito et ad officia predicta audienda excommunicatos et interdictos evocant sive cogunt aut qui publice excommunicatos seu interdictos et mortuos extra divina celebrantur cogunt stare c. ti. q. e. c. gravis in cle. Eodem modo sunt excommunicati et a solo papa absolvuntur illi qui sunt publice excommunicati et interdicti si moniti nominati ut exeant a celebrationibus in hiis ecclesiis remanere presumpserint c. ti. et c. q. e. Item excommunicati sunt ac ab alio quam a papa absolvi quoniam ex certa sciencia deprivaverit vel scribentes vel predicaverint contra decretum de declaratione regule fratrum minorum nullo privilegio suffragante ex de e. ex. de v. sig. Exiit qui seminat in li. vi. Item compulsantes et pergentes et ad apostolorum limina et ad aliorum sanctorum oratoria peregrinantes capiunt vel rebus quas ferunt spoliare temptaverint excommunicationi subduntur ex. de rapto c. excommunicationi et 2 x q. 3 Si quis compulsantes. Item nova theolonea et pedagia peregrinis et mercatoribus imponentes et hoc de sup. de c. duobus tamen prioribus casibus supradictis dubitatur quod non videtur excommunicati ipso facto . X .

Excommunicati sunt omnes qui venientes ad sedem apostolicam vel recedentes ab eadem capiunt spoliant vel detinent aut presumunt aliquod impedimentum exhibere quo minus ad eandem sedem libere cum personis et rebus aliis veniant et recedant ab eadem et qui apud litteras talium aut auferunt ut in extravaganti bonifacii viii que incipit excommunicamus. Item sine excommunicatione incurrunt illi cuiuscumque fuerint preeminentie dignitatis ordinis conditionis aut status qui clericis aut aliis eorum sacramenta vel sacramentorum aliquod presumpserint ministrare nisi in mortis

arbitrio constituet ꝗ vᵉ tūc ñ de stando mandat ecclīe satisfactiōe vl' sufficienti cautiōe pmissa ꝛ hꝯ vīē. Itē excoīcati sūt oēs illi q̄ in t'ris suis vl' pdiis eccīa stituūt noua pedagia iponūt ex° d' cens. c. quīꝫ li. vj ꝛ c. bonifacij viij. Item excoīcati sūt oēs pirate ꝛ latrūculi marini q̄ gazarei ꝛ cursaria vocant᷑ ꝛ sīlr oēs fautores receptores ꝛ defensores eorū ex° c. excoīcamꝰ ꝛ c. bonifacij viij. Itē si q̄s deinceps fuerit exhumaūs mortui vl' mēbratim eadēs excarnitarus ꝛ decoquēs ut tandē ossa tegumēto carnis excussa ad remotas ptes mittat vl' deferat tumulāda excōicatꝰ ē ille ꝛ a solo papa absoluendꝰ ex c. detestande ꝛ c. bonifacij viijᵒ. Item glo i in c. cū nō ab hoīe d' sen. ex° qꝫ cp̄ato aliquē sīo excoīcatū scād debeo ipm̄ vitare cū non sit adhᵘ denūciatꝰ ñ solꝰ hᵉ sit'e quo tꝫ cūd ecīa p̄nati ipm̄ euitabo q̄ dīu ab ecīa tolleat᷑ vj q. ij si tꝫ ꝛ c. placuit qm̄ ei sit certiorari nō debuit

Sequūt᷑ excōicatōes minores que sepāt a sacramētis. xj.

Participacio cū excoīcato nō tꝫ in crīme. Notorij fornicatōs. Simoniacꝰ ecī' occultꝰ i ordīe recipiens etiāꝫ d' mar laici ꝛ sine ɔsensu epī. Balistarꝰ ꝛ sagittarꝰ. Stanpeari oppssores. Manifesti raptores. Publici vsurarij. Mētrices publice d'cedes i torneamētꝰ. Mercedes i notorie crīne. ij In eod̄ cā i° Si q̄s suadēte. jj q. 8. Due r'gule generᵉ. Pā ē q̄ quociꝫ i cliau temie maꝰ ticere vt violētas īdut i excoīcacōꝫ. Secūda ē q̄ ip̄t violētaꝫ manuū inicatōꝫ inciderit i excoīcacōꝫ mittendꝰ ē ad ipām p absolucōe. Pīma r'gla fallit i q̄tuordeci casibꝰ pꝛiꝰ i apostata pcussō q̄a ignorat᷑ cliꝰ esse a pcussōe ex° c. Sī nō. Sedꝰ i cliau qui nō ferūt hītū neqꝫ tonsuraꝫ ñ cāp d' clicatū ostendūt ꝛ sūt apostate si tēo moniti se nō r'traxerīt extra c.

ɔiungit. Tertiꝰ i clico q̄ ɔtēptu habitu fert arma ꝛ t'cio amonitꝰ se nō r'traxit ex° c. inaudicām. Et eci' si nō sit monitꝰ ꝛ se tirānidi imiscet ex° eo. cū nō ab hoīe. Quartꝰ i clico exercēte negocia scłaria si amonitꝰ nō d'sistat ut ex° de di. ꝛ hone. cle. c. si. Quītꝰ in clico gubernatō ɔiugato si nō fert habitū ꝛ tonsuraꝫ ex° d' clico li. vj. Sextꝰ i clic' buffonibꝰ ꝛ eci' macellarijs si hᵉ p ānū exercuerīt ꝛ etiāꝫ si minori tpe n° amonitꝰ destiterīt ex° c. ti. ꝛ c. quo prop. ē. Septiꝰ i ill' q̄ nō ex ira ꝫ iocose pcuciūt c. ti q̄ ē c. i. Octauꝰ i magiō cū hᵉ fecit leuit᷑ ꝛ causa disciplīne ex° eo. cū voluntate § si vero. Nonꝰ i eo q̄ i cōtinēti vī vi r'pellit. ꝑpate tꝫ ex° c. Sī nō. Decimꝰ cū q̄s i'uenit clicū turpit' agētē cū vxoē mr̄e sorōe vl' filia ipā vt in dicto c. Sī nō. Undecimꝰ si fiat a plato vl' de mādato ipiꝰ cā corectiōis vt i pal. c. cū volūtate ꝛ c. extendē. Et si nō fiat ex cā correctiōis tū vberat q̄ ꝑpīcēs mīme exoīcatꝰ ex° c. vniuersit'. Sī tꝫ causa subest pt clicū capē ꝛ incarcerare ꝛ etiā p laicū ex° eo. Sī clicꝰ. Sꝫ pcussio nō debꝫ fieri p laicū q̄ tūc vtiq̄ ābo incurret excoīcatōꝫ scꝫ platꝰ ꝛ laicꝰ pcuciēs ut i d' ca. vniuersitat'. si clicꝰ eēt adō incorrigibilis q̄ alit' capi ꝛ cōrigi nō possꝫ ex° c. ut famie. Duodecꝰ i turbante officia dīna que pbr vl' aliꝰ ad que ptīet pt. circe d' ecīa ex° c. r. vercos ꝛ c. cū volūtate § si vero. Sī nō simil' cū rōne officij qd' i ecīa obtiēt pcut' clicū ꝛ eci' cū senior cū dnoto sat hᵉ ā dnē ā pares seu ypiqꝰ q̄ fac'līaꝫ ɔiungit. Sꝫ eod̄ i hᵉ n. dicto intelligē cū sūt i minoribꝰ ordinibꝰ vt i c. cū volūtate allegato § si. Tredecimꝰ Sī clicꝰ sit depositꝰ vl' degradatꝰ ex° d' iudi. tꝫ cū nō ab hoīe ꝛ d' pe d'gradatū i fine li. vj. Quartodecīꝰ qn̄ clicꝰ trāsfert se ad actū pfessō clicatū q̄ cū ipū erat i minoribꝰ ꝛ factꝰ est

bigamus uel miles uel huiusmodi hoc exim
dici consiste Et quid si clericus non ob suum sed ob
parentum iniurias uxoris filii filie familie uel
ecclesie ex incolarum tutorum clericum ledat Et secundum
hostiensem talis non incidit in canonem arg. ff.
quod met. ca. l. isti quidem § si. Nam sociorum in-
iuria propulsanda est 23 q. 3 fortitudo
et c. Non inferenda Timenda tamen dicunt quod
hoc uerum est de defensione illarum personarum
solum per quas intelligitur nobis iniuria fieri
ut iuste de primo § patuit Secunda
regula fallit in pluribus casibus Primus in articulo
mortis 11 q. 3 si quis suadente Est tamen
iniungendum ei quod si euaserit se representet
sedi apostolice uel ei qui possit eum absoluere
mandatum suum super hoc recepturus extra de
sen. ex. a nobis Et idem est in casibus sequentibus
ubi uero sunt impedimenta perpetua in preceden-
tibus extra de sen. ex. de cetero in fi. et c. nos(?)
in fi. Et si cessante impedimento non se
representant ut prescribitur reincidunt in ean-
dem sententiam extra de sen. exc. eos qui li. vi.
Secundus est cum quis habet inimicitias capi-
tales uel alias iustas excusationes propter
quas non potest se sedi apostolice presentare extra
de sen. exc. de cetero De ista tamen excusatione
stabitur arbitrio boni uiri ff. de v. obli.
l. continuus § cum ita et extra de vo. quod super his
Tercius in hostiario qui preter textum officii cle-
ricum non cum intentione lesit extra de sen. exc. Si uero
Quartus in officiali qui arcendo turbam
non ex proposito sed non sine aliquali culpa
clericum percusserit ut in dic. ca. Si uero
Quintus si sit mulier qui distinguendum est utrum
sit fortis uel debilis Sextus si sit senex
et ualitudinarius destitutus ita scilicet quod ad se-
dem apostolicam accedere non possit Iste cum
cum duobus precedentibus habetur de sen.
ex. mulieres et c. ea noscitur et c. quamuis Se-
ptimus de infirmo qui perpetuum habet infirmi-
tatis impedimentum uel eciam temporale si timetur
quod sequeretur mors extra de sen. exc. quod de his
Nonus in paupere qui est optime mediante ut
in dic. c. quod de his Decimus si regularis
verberat regularem extra de sen. exc. monachi
et c. cum illorum et est si percussisset scienter ut
extra de sen. exc. religiosi li. vi Undecimus

In his qui non sunt sui iuris scilicet famulis
et seruis extra de sen. ex. mulieres Duodecimus
in his qui nobiles et magne potencie sunt
et delicati quod laborem eundi non sufferrent
tamen super hoc esset prius Romanus pontifex
consulendus ut notatur in d. c. mulieres Tredecimus
In impubere extra de sen. exc. c. fi. et hoc
est si post pubertatem postulat se absolui
et hoc vide prox. supra Decimusquartus de clericis qui
communiter uiuunt et sub uno tecto dormiunt
in eadem domo resident extra de vi. et ho-
de. qui quod communiter exponitur qui simul
uiuunt in aliquo collegio Decimusquintus
In monialibus extra de sen. exc. de monialibus
Decimussextus in hospitalariis sancti
iohannis iherosolomitani extra de sen. exc. ex
canonica Decimusseptimus in his qui clericis non
enormem sed modicam et leuem iniuriam ir-
rogauerant extra de sen. exc. pueris Nona
quia decretalis non continet dispensacionem ut
dicerent quidam sed potius ius commune quod
hoc satis inuenitur extra de sen. exc. religiosi
li. vi Nunc quedam pro declaratione dictorum
casuum dicenda Primo nota circa primum casum
scilicet de periculo mortis quod intelligitur id peri-
culum non solum propter infirmitatem sed eciam si
sit in quocumque periculo vicino morti puta
si timeat hostem uel predonem uel crudelitatem
pirate uel si nauigaturus sit uel per loca
insidiosa transiturus ff. de do. cau. mor.
l. 3 et 4 Idem per hostiensem et addit quod idem
est ac si obsessus sit uel obsideat in iacitu
machine uel baliste Circa tercium et quar-
tum nota scilicet de hostiario et officiali quod si
talis non casu fortuito sed ex deliberacione
percussit clericum cum intentione absolucio est a papa
impetranda extra de sen. exc. Si uero Sexta

Postquam confitens dixit ex se
ea que uoluit de peccatis si non dixit
sufficienter quod communiter ut frequenter
accidit Interroga de his que plene non
dixit prout uidebitur expediens Si autem
modicum uel nichil dixit potes interro-
gare secundum ordinem hic positum inferius scilicet
primo de preceptis postea de uiciis capita-
libus non tamen omnibus de omnibus sed de his solum

q̄ in talib; copiu solet. Et nō solū
de ist' pctīs interogandū ē s; ecī de
circūstancijs eoꝝ q̄s sup posui i h' ᵒsu
ℭuīs qd̄ ɛc. Illo tn̄ ecī ē notā d' q̄lbꝫ
pctō mortali oēs circūstanciaſ querēd̄
s; solū illas q̄ trahūt pctm̄ i aliquaꝫ
speciē q̄ sic hn̄t spēales deformitate
opposita; alicui pceptoꝝ. De uno tn̄
pctōꝝ nō cōmittat interogār' s; alꝫ
quociēs h' ul' i⁰ pctm̄ mortale ᵒmisit

Interogaᵒ p̄ᵃ cit d' x pceptis. Et
primo c̄ p̄mū pceptum

PRimo interoga · 13 ·
si sciēt d' fide opiōm incīt
aut ab aliquo docta; secutꝰ
ē. Si malo sensit d' septem
sacrmētis ecc̄ie ul' cᵗᵃ scptur'e vitate
Itē si credit q̄ nō sit infernꝰ ul' q̄ nō
sit alia vita pꝰ istā; ul' aīa; nō esse
indicandā cū corpe. Si nō credit q̄
deꝰ creauit oīa tā; visibilia q̄; invi-
sibilia. Si nō credit q̄ i xpō fuerīt
due nāe dīna sc; ⁊ hūana. Si non
credit q̄ p nob' passꝰ ē p cruc' mortē
⁊ q̄ r̄surrexit. Si nō credᵗ r̄surrcōꝫ
mortuoꝝ ⁊ vltimū iudiciū. Si nō cre-
dit q̄ ecc̄ie pastores sint veri pastores
Si dixit cū heticꝭ q̄ tūc esset
excoīcatꝰ. Si sciēs ecclastica sepul-
tura h'etic' tradidit q̄ tūc ecᵗ excoīca-
tꝰ ecc̄. n⁹ absolui poss' n̄ p sūm matrꝰ
ppt' publice dictū corpꝰ ul' corpoā
h'eticoꝝ extumulet ⁊ dānat' pcinat
Idem ecᵈ i' pcesso cricht x̄aua sept-
tuua. Si īvocauit demones ul' īvocari
fecit p malesicia ad faciēdū mala
a' fieri faciendo qd' ē pctm̄ magnū
⁊ dignū corpali morte. Si adoratᵗ
aliquā creaturā a' faciēdo reuerēciā
ul' orone ad ea; ut ad lunā nouā;
ul' sole ul' stellā a' ad sonū cāpane
qd' pctm̄ mortale ē. Si ex ᵒstellaci-
onib; ul' planetꝭ sub q̄b; natꝰ ē alqꝫ
iudicatᵗ de fortuna ei' d' vita ⁊ ᵒu'sacōe
ipiꝰ. Ide si credit ex physonomia a'
ex fato ul' ᵒstellacōe a' ᵒplexione
hoīe; cogi ad bonū ul' ad malū qd'

ceremonia h'etica est
Si estimatᵗ aliqd'
malū futurū ppt' garritū aīa-
liū pu' q̄a cantat gallꝰ d' s'ō ul' q̄a
cantatᵗ gallina ul' coruꝰ ul' noctua
ul' q̄cūq; alia auis a' ex cuculꝰ ⁊ h'ꝰ
q̄ oīa fatua s̄t ⁊ vana
Si habuit mala opīoꝫ d' igne
sibilāte credēs esse signū q̄
moriet' alqs ul' sīle qd' fatuū ⁊ vanū
ē. Si negatᵗ dare igne ex domū in
kalend' mensis ianuar' ⁊ credēs ppt'
h' malū euētuꝝ i domo. Si tenen-
ignis factū i nātē dn̄i suauit. et
posuit i trunca cū gradinēs. ul'
cū illo signauit angulos ⁊ hostia do-
mꝰ ⁊ h'mꝰ
Si fecit ul' fieri fecit ul' fieri
procurauit. a' docuit alqꝫ incan-
tacōm cū sacrmētꝭ ul' sacrmētalib;
ecc̄ie ut oleo s'cō ul' aq̄ baptismali
⁊ h'mꝰ ob sanitate; ul' alia; cam̄
qd' grauissimū ē pctm̄. Si icantatᵗ cū
aqua trini cōtꝫ ul' trini sōnū. Si
p re aliq̄ respexit ampullā plenā
aqua ul' vas vini qd' dī sancti Johīs
Si ex effusiōe olei ul' vini credᵗ aliq̄
euentū euenire. Si pnosticatᵗ ex in-
modo aquaꝝ euentū qd' fatuū ⁊ va-
nū ē. Si incantauit cū specto uel
pelui plena aq̄. Si alq̄ fecit cū sāg-
wie menstruato qd' ē mortale. Si la-
uit filios cū aqua benedicta qd' silit'
mortale ē. Si incantauit gradine qd'
ecᵗ mortale ē
Si fecit ul' fieri fecit aliquā
diuinacōm ad inueniendū aliq̄
furta ul' ad sciendū aliqd' occultum
ul' futuꝝ qd' s' ul' alti ᵒtingē debeat
qd' mortale ē. Si vsꝰ ē sortib; diuinatoriꝭ
ut in psalmo ul' libro cū filꝭ ⁊ h'mꝰ
p se ul' p alio seu eciā quocūq; mō quod
mortale ē qd' tn̄ s' ex leuitate fit veni-
ale ē. Si dpoīt pr' ut ad fenestras
aurib; obtinat' ut ptymodū p p'ma
vba q̄ audierit ab ex intp'tet' id qd'
scire desideat qd' mortale ē. Si didicit
artes

uotoria vl' ꝯsul' ẽ ea ad faciẽdũ aliq̃
Vel si ꝯsus ẽ arte nigromãtica q̃d
mortale ẽ ⁊ ꝑhibit' artꝭ libros habz
inducendꝰ ẽ ꝙ illos ꝯburat quod si
facere renuerit nõ eet absoluendꝰ Si
fecit ꝯ' manꝰ inspice a' aliꝰ ꝯspext
pnosticãdo d' fortuna Si credidit ꝙ
aliq̃s habẽt malos actos sup pueros
ul' ad aliq̃d malũ obuiamentũ Si i oz
tu liberoꝝ respexit libros fatidicos
Si credidit aliq̃ ꝯ' euenire debẽ ul'
suffitiaui ex sibulatõe aurium vl' ꝑpt
tremorẽ ocli vl' ꝑpt stinutaõꝫ i ex
eundo domũ Si cantat cũ cipho
ligneo vl' cautrie fecit pueros ⁊ pu
ellas ut audiret q̃d pnũciaret Si
frodes oliue bñdicte vl' grana fru
menti acceptũ d' ꝑsepio posuit sup
ignez ad pnosticandũ d' vita ul' d'
morte aliꝰ Si obsuauit somp
nia faciẽs aliq̃s orões ad scãz annaz
vl' ad scãm helenã ul' ad tres r̃ges
vl' aliũ quẽcũꝫ scãũ d' scõs volens
ꝑpt hᶜ ex hꝭ q̃ sõpniat d' futurꝭ ul'
occultꝭ diuinãe q̃d mortale ẽ Alias al
sine tali orõne ul' obsuatõe adiuncta
nimis fidẽ sõpnijs adhibẽ ⁊ si nõ mo
tale ẽ pctm piculosũ tñ ẽ lung ad
resistẽ ꝙ sic dyaꝰ multos decepit
Si estimauit mulieres q̃usas i cattos ul'
simeas ul' alia aĩalia ⁊ d' nocte am
bulãe ac sugẽ sanguĩꝫ pueroꝝ Et
exire ⁊ intrãe domũ hostys clausꝭ
⁊ volãe ꝑ lõga terraꝝ spacia ⁊ hmõi
q̃ impossibilia sꝫ tibi ⁊ io fla Si ano
tauit ul' annotãe fecit aliquã bestia
pditaꝫ Si obsuauit vnã diẽ plꝰ
q̃ aliaꝫ nõ incipiẽꝰ aliq̃d opꝰ vl' non
lauãdo caput vl' si obsuauit dies
egipciacos vl' diẽ i quo occurrit fes
tũ d' collacõis bti johãnis bapte vel
diẽ venerꝭ i nõ incidẽꝰ pannos quod
veiale vidẽ propter quod ex simpli
citate hᶜ credit q̃ nõ audiuit ꝯrũ
Qꝫ si cũ obstinatõe hᶜ defendẽ vellet
mortale eet Si i calendꝭ mensium no
lunt aliq̃s dare d' ꝑcedẽ ext̃ domum

putans ꝙ ex hᶜ fiet diminutꝰ rerꝭ
Si i calendis ianuarij credit i lecto
ficus cũ melle vl' fecit ꝯ' portãe pi
scẽ vinũ Si eod' die dedit puerꝭ pe
cunia vl' si ipẽ ab aliq̃o recept q̃d dr
vulgar' lamancia l' offerta ul' lastrina
Si eo die misit ul' portat in domo
tpalia aliq̃a q̃a eet pma dies anni
cred' ut toto anno intraret multa bona
cred' noluit intrãe sũ aliq̃a re tpali
Si eo die fuit ꝑsp̃ans d' pmo quẽ
videret Si i calendꝭ marcy signat
ostia domꝰ ul' aliaꝫ rẽ posuit i fene
stra ul' ante domũ Si signauit ⁊ po
suit omi nati i die natalis dñi vel
i die venerꝭ scõ vl' i die ascẽsiõis
credẽs ꝙ credẽs illud nõ possit occidi
ille ul' ista Si i die scĩ johis bap
tiste collegit h'bas q̃ illo die esset
maiorꝭ vtutꝭ collectẽ ꝙ alteo ut cũ
ill' facerent fugacõni ꝯ infirmitatez
Si i ꝑfesto dicti festi cõfsuit super
ignez factũ d' herbꝭ ad incensũ q̃ dr
ignis scĩ johis Si nocte talis festi
fecit vinũ q̃d dr vinũ scĩ iohãnis
ad pnosticandũ d' futꝭ ul' aliis secꝭ
Si mulr dedit viro suo ul' eciã alii
a' vir mulieri aliq̃d ad credendũ ut eã
amaret ul' eũ q̃d ẽ mortale Si fecit
ul' fieri fecit aliq̃ incantacõni ob sa
nitate ꝯsequẽdã Et q̃d hᶜ fit sacer
q̃a sat' eẽ ꝑhibitũ tũc ẽ cont' mor
tale Sed nõ fit ex simplicitate putando
eẽ bonas oracões videt' veniale Si
si nollet i futuꝝ absistue ab hmõi ne
gauit ẽ eis absoluẽdo ꝙ ex obstinatõe
⁊ malicia fit mortale Et interogandũ
ẽ d' v'bꝭ quibꝫ vtit' et d' cerimonijs ⁊
obsuantijs q̃s addunt Si exercuit arte
geomancie q̃d ẽ mortale Si ꝯ dñices
ul' febres scripsit i fructu amigdali
ul' i hostia ul' albo Si incantat' uel
incãtari fecit ꝯ' doloꝝ dencium capitꝭ
pliorꝫ aut suspiriorꝫ ul' oculoꝝ cum
faba ⁊ pr nr ⁊ hmõi Si portat
pueros infirmos ad sambucũ vt ad
ulmũ ul' aliud silẽz locũ cũ sanitꝭ

i carpaude Si fecit vl' fieri fecit q' vsus e licit vl' brevibus q' sic qmis
supsticiose ex v'bis vl' caracteribus
vel carta i q' fuerit vl' ex mo' iponē
di q' portandi vl' tpe vl' loco scribendi
Et inveta supsticio e eorū iponendū
e ut qbuitur et si nollet no esset
absolvend' qa sic facit morle Si sup
se portavit carta scptā q' di scti
Cipriani vl' carta no nativitatis vl' v'gi
am vl' aliqd aliud sile ob spē sanitatis
vl' alti' cuiuscuz supsticiose qd' non
est valit ex arte medicine l' alteri'
approbatum Et qualit' si quibuscuq'
aliis incantacom qurac̄oz vl' ma
lefici q' qd'cuq' supsticiosū e' creat
aut eis fidem adhibuit q' oia sut
vana et fatua ac phibita In q'bus
omibus no fuat' scm̄ preceptū Circa

2° precepto de blasphemia

Si .ix. videlicet blasphemavit in
deū vl' aliquē sctūm dicēdo
v' maledictom vl' alia opp'
osita v'ba qd' sp' e morle Si blasphe
mavit i deū dicēdo eū no ee iustū
et no oia iuste dispone sz acceptorē
psonas vl' no curāe d' actib' homi
q' eos no videē vl' ee parale vl' sine
mercito punire et flagellaē eū l'
aliquē vl' poss' melius ifud l' illud
fecisse vel sitit arguēe deū d' aliquo
qd' totū e morle maxie cū advert'
et intelligit qd' loq't' Si murmuravit
q' deū intpori d' fgoie calore pluvia ve
to q' nive Si murmurat' q' deū d' in
finite paupertate q' filioz morte q'
qa no gn̄at filios Si murmurat' q'
deū d' psp'itate maloz q' d' adv'site
bonoz Si murat' i aliq' cuva ali
Nde pmo omis iudici' iuda
ciose qd' morle e quociz ex pueniat
et silet' p'tat q' aliquē inducit ad h'
advertat' vt advocatus peccatoz et
silet Si murat' ex iudicium i quu
sione quacuz ex causa l' utilitate
vl' levitate vl' iocositate l' qlicuq'

uio uo solū p sacta di evangelia
vl' p corpus xpi sz et p fidē p deū
q' dicēdo sic me de' adiuvet vl' et
p v'gine mariā p cruce p animā
meā q' huiusmodi qd' sp' e morle qū
advertit se iurare et sm̄ dicē et h'
toties quocies Si iurat' aliqd' cū
affirmac̄o d' q° tn̄ dubitat an sit
verū morlr' p'cavit et pcipue si
h'c fecit i iudicio Si iurat' facē ali
qd' malū pu' aliquā vindictā aut
talionē reddē no dimitte gerbiā
fuaē iusta statuta tenē secreta
quiracoz iusta qd' sp' mortale e
Si manifestat' q' pandit aliqd' secretū
i qsilio a quo tractatū qd' iurat' no
manifestaē q̄m' ee alii nocerat tn̄
morle e et ipse q' eciā ille q' aliq'
ad sile manifestandū qpellit mor
lr' p'cat Si iurat' obsuaē statuta
aliq' civit' q' vniu'sitatis q' tn̄ iusta et
rōnabilia sut et aliqua ex eis sciens
trāsgreditur' qd' est morle e Si tn̄
aliqd' statutū ita est obligatū per
q'am qsuetudinē qr vix q' qtr' fuai
rē qmi Si ex h'mōi statutū tāsgre
dētur no videt' puris ee qz h'mōi
statutū no videt' aplius h'ie vim
statuta di. e c. leges Si iurat
p aliqd' membrū dei vl' scōz modo
ribaldoz qd' morle e eciā si res vā
esset quia affirmaē intendet Et c°
ppt' blasphemiā q' ex h' qsideāt'
ut 22 q. 1 c. si q's p capillos Si no
res iurata q' falsa q' illicita e du
plicit' morlr' p'cavit sz p blasphe
miā et p piuriū Si iurat' facere
aliqd' licitū i honoē di q' scōrū eius
et id faciē neglexit qd' morle e Si
ee iurat' aliqd' facturū sz tn̄ no inte
debat illud adimplē similit' morle e
Si no eciā intēdebat fuaē sz ve
niente tpe quo iple piuserat
sen iuravit no fuat qmissū eū
tn̄ posset lic' cū incomoditate sua
ad' morlr' p'cavit n' tn̄ p'us cpus
vl' ppa relaxaret et qmutaret sibi

huius promissi. Si tamen promissio sua est homini post iuramentum huius in lapsu quod si non potest adimplere excusatur a peccato si tamen quam cito potuit adimplevit. Si quis promittit cum iuramento se aliquid facturum quod non est aliquid importans bonum vel malum ut verbi gratia si iurat promittit mediate iuramento non bibere vel comedere id vel hoc vel huius quod videtur veniale non fiet in contemptu quod iuratio et promissio est in hoc. Si iurare consuetum esse pro qualibet minimis dicitur tamen veritatem quod veniale est non fiet in contemptu. Et in dubio est tenetur ut abstineat propter periculum periurii. Si induxit aliquem ad iurandum quem credebat omnino falsum iuraturum quod mortale est nisi talis inducens foret iudex vel hor faciens ex officio secundum ordinem iuris. Si vir iuramentum sue uxoris irritat quod non debet non est tenetur quod uxor non possit adimplere sine scandalo vel De adiuratione

Adiuratio est inductio alterius ad faciendum aliquid ob invocationem alicuius rei sacre et sit per modum coactionis intendens aliquem obligari per modum iuramenti ad aliquid faciendum. Unde si fit ad superiores et alios in quibus adiurans non habet potestatem peccatum mortale est. Si non fit ad inferiores et sibi subditos quibus adiurans proprie habet coactionem licita est et alias non. Et tunc adiuratus tenetur facere vel dicere illud propter quod adiuratus est alias mortaliter peccaret quemadmodum transgressor precepti. Si adiurans prelatos vel superiores vel equales aut inferiores per modum deprecationis non coactionis intendens inducere ad aliquid faciendum non est malum vel veniale. Si leviter et sine causa adiurat et adiuratus non facit non peccat secundum Thomam. Si adiurat demones per modum precis ad aliquid faciendum ab eis vel ad aliquid auxilium obtinendum ab eis mortale est nisi quis faceret hoc ex speciali consilio spiritus sancti vel ex quadam simplicitate quis ab obsessis a demone licet tamen illum adiurare per modum coactionis ne noceat. Si adiurat creaturas irrationales ne diabolus eis utatur in nostri nocumentum tunc licitum est. Si at diabolus in eis operetur tunc mortale est ut per incantationes serpentum. Si in cantilenis seu fabulis nudans et in narrationibus cum pilis vel aatorys infamant deum aut sanctos quod mortale est si fecit in contemptu alias non veniale De votis

Si transgressus est seu obmisit adimplere votum illicitum deliberate factum et si advertit faciens semper est mortale et totiens quotiens frangit secus si ex oblivione vel quia non poterat ex aliquo accidente superveniente. Si vovit aliquod malum se facturum utputa vindictam de aliquo vel aliquid per se impedimentum utputa non ingredi religionem licet sic mortaliter peccat et potest illud votum frangere absque aliqua dispensatione. Si nimis tardavit implere votum licitum sic quod ex huius mora vel incuria oritur aliquod periculum vel quod ipse vovens venit ad statum non valendi amplius implere quod prius potuisset quod videtur mortale. Unde quod dummodo sit propositum implendi cum tamen potuisset aliquas moram implendi votum quod tamen non prefixit tempus non videtur mortale nisi forte esset valde nimia et nisi cum ex hoc immineret ei periculum non valendi implere ut de voto ingrediendi religionem cum tamen non habet causam cogentem dilationis. Si fecit votum de re licita ut de elemosina de ieiuniis et huius sed ob malum finem utputa quod possit facere vindictam adulterium vel simile mortale est nec tenetur adimplere. Si fecit votum abstinentie et huius et dubitabat utrum posset implere vel non et sine commutatione vel dispensatione superioris tamen posset de facili habere recursum ad eum vel confessorem pro consilio de similibus frangit votum quod videtur mortale. Nota tamen quod vota prius facta irritare vota abstinentie peregrinationis et elemosine uxorum si non habeat non dotem absque aliqua alia dispensatione. Et si fiat talis irritatio votum est absque causa rationabili vir non

tenetur uxor implere etiam vota. De commuta-
tione votorum impuberum et filiorum familias
et religiosorum vide in summa in secunda parte ti. vi.
Si votum fecit stultum et irrationabile ut
ieiunare in dominica non lavare vel pectinare
caput in sabbato et huiusmodi si hoc fregit non
peccat immo prohibendum est illud huiusmodi
votum implere. Etiam sic thomas et alii dicunt
si potius dicendum quam observanda. etiam
si pro honore sanctorum fiet. Si filius monitus
patri promisit aliquod votum implere tenetur ut
extra de vo. legitime. Si fuit sub aliquod votum
iniunctum a patre pro satisfactione peccati
vel simile tenetur implere extra de re iu. tua
et de spo. c. i. Si fuit heres alicuius vovente
subvenire terre sancte tenetur votum
id implere. Et si immo compellitur potest. Si fi-
lius puer ad annos pubertatis vovit
aliquod votum quod pertinet ad suam personam
et hoc si fuit licitum tenetur secundum thomas 122
q. 88. Coniugatus autem non potest vovere vo-
tum peregrinationis vel religionis absque domini
consensu quia in potestate sua est ut dicit thomas
eodem loco quo supra. Si religiosus vovit
aliquod votum absque prelati sui licentia illud
non debet exequi absque eiusdem licentia. Secus
est tamen de voto orationis vel similis quod potest
exequi absque sua licentia. Si sacerdos
vovit votum peregrinationis sine licentia
sui prelati non debet adimplere absque licentia
eiusdem. Si huius votum castitatis vel reli-
gionis contraxit quia primus matrimonium
teneat tamen confessor mortaliter peccat et
consumare non potest matrimonium sine mortali
peccato quia adhuc ad consumationem matrimonii
id est ad copulam carnalem que mediante
matrimonium consumatur potest adhuc et debet
implere votum suum prius factum. Post consuma-
tionem non tenetur reddere debitum etiam
importune petenti sed exigere non potest
absque mortali peccato. Unde consulendum tali
esset quod peteret dispensationem a papa super
voto suo. Sed tamen diversis possunt etiam
episcopi dispensare in hoc casu. Si mulier
sine consensu viri sui vel econverso vovit et
si ipse vir vel mulier consentit implere tenetur.
Si alter coniugum sine consensu alterius
vovit votum de non reddendo debitum im-
plere non tenetur. Non tamen quod alter coniugum
potest sine consensu alterius vovere de non
petendo debitum secundum quosdam. Si ambo coniuges
concordes ambo voverunt castitatem quia
tunc non potest alter revocare votum sine
peccato mortali. Et si vir revocat uxor
debet instanter perseverare et cetera.
Si vir vovit absque uxoris licentia vo-
tum peregrinationis non tenetur adimplere
quia non potest. Si vir vovit votum iherosolimitanum
tenetur implere id etiam invi-
ta uxore que tamen ut consentiat amonen-
da est et si non vult remanere potest virum
sequi. Si vir vovit votum abstinentie
consentiente uxore potest id implere et etiam invita
Secundum supradicta abstinentia impedire
reddendo debitum. Si vir ante carnalem
copulam ad heremum transiit reddere
tenetur ad uxorem nisi intraverit aliquam
religionem approbatam. Et non quod de tu-
commutacione votorum potest de iure communi et
consuetudine simplex confessor absolvere
quia non est de reservatis casibus. Sed de dis-
pensatione et commutatione votorum non
potest se intromittere sine speciali commissione
diocesani vel alterius qui possit dare. Episcopi
autem in omnibus possunt dare commissionem et
commutare vel dispensare nisi in voto cas-
titatis et religionis et tamen votis peregrinationis
scilicet iherosolimitanum ad sanctum iacobum et
ad limina apostolorum petri et pauli in quibus
papa solus vel summus penitentiarius dispen-
sat vel commutat. De 3o precepto me-
mento ut. s. f.

Et primo interrogandum. Si
recogitat in diebus festis sal-
vationis hominis et totius
mundi per hominem redemptoris huma-
ne et glorificationis ut per eam incorrat
caveat a vitiis et sanctificet diem in
exercitiis spiritualibus. Si diebus festivis
se composuit et ornavit preciosis vestibus
et aliis ornamentis ad pompam et va-
nitatem gloriam sive ad placendum aliorum
aspectibus ut desideretur. Si diebus
festivis accessit vel ad cenam vel ad

alia spectacula corrupta et ornata ad capiendas animas ut inde se oculis concupiscant sic frequenter mulieres faciunt quod est mortale. Si non in ecclesiis vel aliis locis sacris huiusmodi fiant duplex causa sacrilegium scilicet loci et temporis sacri ultra principale peccatum. Si hiis diebus coreizaverunt vane cantaverunt manus vel alia membra cum alio libidinose tangendo et vana inhonesta et ad malam materiam verba loquendo ut unus per alterum concupisceretur in corde vel quod opus carnis sequeretur quod totum est mortale. Si hiis diebus luxurie vacaverunt quod si extra matrimonium sunt duplex peccatum committitur. In talibus etiam diebus etiam matrimonialiter coniuncti ab isto opere se abstinere debent. Si stantes in mortali divino die non contriti sunt de isto aliud incurrunt mortale. Si sonator musicorum instrumentorum hiis diebus causa fuit vanis sonis unius vel plurium vanis personis ut fierent vaniores quod mortaliter peccavit et generaliter qui causa fuit peccati mortalis aliorum. Si mulier ornata in fenestra se posuit ut a transeuntibus inspiceretur mortaliter peccavit et generaliter hiis diebus quam aliis. Si oculos suos vanis aspectibus implevit et si hac de causa hinc inde circuivit quod mortale est. Si ebrietatibus et comessationibus vacaverunt vel in tabernis et ludis blasphemiis se occupat vel aliorum ut talia et similia facerent causa fuit quod est mortale. Si tardaverunt usque ad secundum festum vel usque ad medium festi ad se vadere faciendum ut magis politus appareat aspectibus mulierum. Si hiis diebus ociose vixit vagando unus per plateas et vicos sive ludendo cum murmuracionibus vacando et ociose vivendo et huiusmodi. Si hiis diebus laboraverunt cum exercuerunt aliquod opus manuale ex causa non necessitatis quod mortaliter peccavit maxime si aliquo notabili spacio hiis laboribus institit si non momentanee vel per aliquod tempus parvum id fieret non in tantum peccaret. Si autem fiat ex necessitate quod scilicet aliter non possit habere victum et necessaria pro sustentacione vite sue et

aliorum suorum. Vel si timentur hostes vel veniunt inundaciones aquarum et alia similia periculosa tunc licet removere supellectilia et cetera bona ne perdantur sine peccato. Et non quod debet festa servari et festum inciperi a vespere usque ad vesperam diei et communia [illegible] ut eam requiritur magna discrecio in consulendo. Si in dictis diebus fecit aliquod mercatum quod generaliter loquendo nullo licet hiis diebus mercatum facere communiter specialiter aliqui possunt excusari propter aliquam necessitatem magnam. Si vendidit vel emit hiis diebus aliqua preter ea tamen que sunt comestibilia que eciam si venderentur vel emerentur alio die festum illud propter corrupcionem quam incurrerent servari non posset ut sunt carnes cocte dapes et olera lac fructus aliqui et huiusmodi quod mortaliter peccavit. In estate tamen quoque propter festa plura contigua carnes crude et similia ad esum necessaria vendi et emi possunt absque peccato. Si huiusmodi aliquod mandavit filiis suis discipulis suis vel laborantibus facere sine necessitate peccat mortaliter ipse mandans similiter et exequens. Si tamen mandans vel magister vel patronus non habet necessitatem sed ipse suus discipulus vel laborans habet necessitatem quia aliter vivere non possit et non obedit mandanti etc. ne huiusmodi opus faciat hiis diebus sed laborat pro aliquo tempore in extra [illegible] 19 et aliud exercicium facere nescit videtur excusari. Racio si in obsequium pauperum privatorum et [illegible] pauperculorum aliquid laborare licet diebus festivis secundum quod doctores dicunt quare non magis talis racione sue sustentacionis in necessitate aliquid laborare posset. Tamen tamen esset aliam artem eligere qua se melius questuare posset. Si in hiis diebus per se vel per alium placitavit nisi forte in causa [illegible] persone. Si in dictis diebus in exercitu prestitit vel exequitur nisi pro pace vel fide vel obediencia vel fama quod alias non licet. Si talibus diebus aliquem ad mortem vel ad penam iudicavit quod non licet. Si macellarius in die festo carnes crudas vendidit

qua non vendere nec emere licz nisi quod in estate plura festa continua occurrunt tunc eciam licz si aliter observari non possent [illegible]. Licet eciam macellarios uel alios carnes in die festo coquere et preparare ut illas tunc vendat si prius non poterat preparare et preparatas servare. Si tabernarius hijs diebus tabernam ante horam tercia aperuit vel si ibi tenuit hijs diebus ministrancia ludere vel inde non expulsit ebrios lusores blasphemos et iurgosos. Si mercator hijs diebus suas mercimonias vendidit prope ecclesiam ubi festum occurrit vel forte quod peius est in ecclesia prophanando locum sacrum. Si hijs diebus attulit vel afferri fecit et mandat eius bestijs vel alijs psalmas bladorum vel aliarum rerum qua tam papiens quam exequens est in culpa mortali nisi in magna necessitate hoc fieret. Si hijs diebus compulsus ab officiali vel domino laborant quia tunc papiens quam exequens mortaliter peccat nisi ex necessitate [illegible] et hoc hic fiet quia tunc ambo excusantur. Si non sine iusta necessitate in papiente et non sine iusto metu in obediente tunc obediens excusatur sed non papiens. Si vectigal portavit hijs diebus merces et [illegible] et alimenta ad loca longa vel remota qua ceteris diebus in festo nisi ex magna necessitate cogatur. Si viator vel cursor talibus diebus itineravit qua non debet nisi propter magnam necessitatem. Si aromatarius seu apotecarius hijs diebus tenuit apotecam apertam vel vendidit aliquid de apoteca nisi urgente necessitate infirmorum quibus aliter subvenire non potest sed propter hoc non debet apertas apotecas tenere. Si barbitonsor de nocte festi vel de die artem suam exercuit et causam prestitit laicis [illegible] ut policior appareat vadit vero in mane festi quod mortale videtur. Si ferratores animalium talibus diebus laboraverint qua non licz nisi urgente magna necessitate coram quibus [illegible]. Si sartor vel sutor vestimentorum quia promisit quod implere non potest sine festi violacione ut promissa servaret

laborat in nocte vel die festi vel alios fecit laborare quia peccat permittendo tali intencione et plus peccavit servando talia promissa. Item si in mane festi totum se occupavit in induendo novas vestes dimittendo missam vel predicacionem propter hoc. Si molendinarius moluerit quia non debet. Si lanifex lavit lanam prope festum ex cupiditate prudens ut in die festo illam extendat ad solem quia non licz. Si pannos extendit in die festo in teratorijs quia non licz. Si tinctores lane et pannorum diebus festivis maxime in tinctura communiter laboraverint quia non licz nisi timerent periculum magni dampni in tali tinctura. Item si tunc studuit in quantum potuit audire missam et dei verbum ut dixi. Item si tunc quantum potuit providit ut festum celebraret et sanctificaret bonis operibus ut dictum est. Si mercator vel alius artifex in die vel nocte festi cum suis consortibus et laboratoribus et agricolis fecit raciones quia non licz. Si illis diebus miravit animalia ab animalibus et scripsit in quantitatibus mercancie. Si notarius illis diebus fecit instrumenta aliquod contractum quia non licz nisi ex magna necessitate vel suadente pietate et pace et huiusmodi. Si scriptor in festo scripsit pro precio quia non licz nisi scolaribus tempore suos sermones et lecciones annotare et similia pura [illegible] sine precio fiat. Non est licet hijs diebus nimis insistere prope scripture. Si scolaris in festo neglecta missa et alijs divinis actibus disputaciones suas ordinavit et exercuit in mane solempnis diei quia non licz. Si consiliarius se aggregavit consilio in mane diei festi omissa missa quia non licz nisi fiet ex magna necessitate et pietate. Si in die festo conduxit operarios faciendo pactum cum eis quia non licz vel si distulit solvere sallarium vel mercedem operarijs quia non debet servari solucionem usque ad diem festum sed ante vel post eum indiguerit prestare. Levitici 19 scriptum est: Non morabitur opus mercenarij tui apud te usque mane. Si in die festo suos debitores convenit vel

debita exegit q̄a nō lic̄z Si fecerit ꝯ parum occasiō laborauit ī die festo q̄a nō lic̄z Si ī die festo fecit festa l' choreas ꝯ siles vanitates q̄ꝛ nō lic̄z Si vacauit piscacōni venacōn aucupacōni ul' aliis silibꝫ Si ī eccīa loquēs ul' alm̄ strepitū faciēs interrupit siue ipediuit diuinū officiū siue v̄bū dei Si mlr ī eccīa velatū caput nō hūit q̄a tenet̄ Si nō orat̄ mente attenta q̄ꝛ ad hc̄ tenet̄ dz ut ī festis a diuis mētē a terrenis sepata oracōi tpe libē deū oret Si diuino officio dū potuit nō intfuit ⁊ si diuinū officiū deuote ⁊ attēte nō audiuit cū reuerēcia ⁊ honore Si stando ad officiū mag delectatus ē voce cantanciū ul' organor̄ sono q̄ꝫ v̄bꝭ ⁊ meditacōnibꝫ sacris Si diebꝫ festiuis v̄bū dei ul' diuina officia cū tedio audiuit ⁊ non libent̄ intfuit q̄ꝛ mortale sibi ꝯstituit Tenet̄ n̄ q̄libꝫ ꝯstians missam integrā audire ⁊ attento corde ⁊ cū ewā̄m legit̄ pedes stare ⁊ adūtere et cū ihū nomē noiat̄ genu flecte s' inclinare Si vidua tpe desponsata ex morte viri sui p̄ annū ul' menses sine missa ī domo reclusa pmansit qua mortalit̄ pc̄auit Si ī die festo retinuit ī domo filias nubiles ꝯ filios l' et famulos s' famulas ꝓpt̄ quācuꝫ causā ne missā audierent q̄a a mortali culpa excusari nō valet Si missā obmisit ex ꝯteptu l' cupidite lucrandi ul' itinerādi ul' causa eundi ad solacia ul' ꝯuiuia vl' ex neglige̅a vl' ex ignorancia crassa q̄ꝛ mortalr̄ pc̄at̄ tociens quociens dimisit ex silr̄ cā Si presbit̄ sacer dimisit missā ꝓ p̄a p̄pt̄ romiliam ex d' de miss c. y Si necō simplex ē pua ⁊ ex sᵽte hc̄ sic̄ excusari videt̄ Si ī die festo audiuit missā ī aliena parochia sine licencia sui pastoris Dimittēs at missā ꝓpt̄ infirmitatē ul' ex ꝓa occupacōe qua euitare nō pt neq̄ꝫ dimittē ut sunt infirmo excubare ī castris ⁊ silia ꝯ ex

vnsta cū predictis excusant̄ Puelle et q̄ a pntibꝫ dimittunt̄ videt̄ excusari nō aūt eunt ad coreas ul' vidue q̄ manet clause ī domo d' q̄bꝫ h̄ ē ꝯ tabulā dicto

de .4.to precepto sit ha. Tē primo beatus in ho. 16.

Si pntibꝫ nō obediuit ī licitis ⁊ honestis ꝯtinentiā eis pmis qd mortale ē Secꝫ tn̄ si ex negligencia ⁊ ī rebꝫ nō multū ponderis Si nō ī reuerent̄ se hūit aliquā et assurgendo sed consedit ⁊ locutꝰ ē dure cū eis vl' prouocat̄ ad irā vl' nō supportat̄ eis Si nō ipleuit legata sibi a b eis ⁊ pcipue ad pias causas s' multū distulit ꝓpt̄ incomodiate cū tamē posset qd mortale ē Si tpe senectutis ul' infirm̄ tl' eor̄ ꝯ alios magnis nc̄itatibꝫ nō puidit eis cum potuisset qd mortale ē Si ī tractādis eor̄ negocijs nō fuit fidel' Si dixit pntibꝫ v̄ba ꝯtumeliosa l' ꝯpbrosa qd ē mortale Si blasphemauit eos viuos ꝯ defunctos qd ē mortale Si v̄beauit eos et leuit ꝯ derisit qd ē silr̄ mortale ⁊ gue Si ꝓpt auariciā ꝯ libertatē vl' infirmitatē eor̄ ꝯ sen̄tute vl' aliā quācuꝫ causā desidāuit eor̄ mortē Si p' mortē eor̄ nō fuit memor aīarū eor̄ Si pntī spuali s' pastori vl' supiori suo ꝯ eū baptisanti vl' ad baptisandū tenenti vl' cꝰ ꝯfessorē audienti vl' aliqd' silē facienti nō exhibuit debitū honorē vl' si ei nō obediuit ī rebꝫ spūalibꝫ vl' si aliquē ex eis blasphēmit ꝯ derisit ꝯ d' eo immurat̄ Si pntibꝫ tpalibꝫ ut sūt dni ⁊ supiores scitares ⁊ eor̄ officialibꝫ nō obediuit ī tpalibꝫ ī republica De gubernacōe pntū q° ad filios ⁊ familiā Si pntes nō puiderunt magnis nc̄itatibꝫ victꝰ ⁊ vestitꝰ filior̄ ⁊ vxor' seu suor̄ cū possent s' ex auaricia ⁊ cupidite obmittūt qd mortale ē Si ꝓpt̄ auariciā ul' crudelitatē filios suos et illegitimos

mittit ad hospitale vel similes quibus bene sciunt quod est mortale est. Si non adhibent diligentiam ad hoc ut fierent boni et mandata dei et ecclesie observarent verbi gratia de confessione communione et audicione misse et honestate vite et huiusmodi in quibus parrochiales maxime laborare et insistere debent cum filii adhuc sunt in iuvenili etate et tenera in qua flexibiles ductibiles et corrigibiles sunt. Et hoc tam doctrina verborum quam exemplo operum et discipline correctione. Et si in hoc notabile committitur negligentia non [illegible] vel negligentia talis mortaliter peccant alioquin non venialiter. Si uxori verba contumeliosa dixit sicut vocando scortum vel huiusmodi vel verberavit aspere sine causa rationabili quod mortale est. Potest tamen vir mulieri bene satis dure et aspere loqui si viderit expedire. Si uxor contendit cum viro illicite nolens obedire et ex hoc provocat eum ad blasphemandum deum vel sanctos vel ad aliud magnum inconveniens mortale est ex occasione dedit ad huiusmodi. Si vir permittit uxorem plurimas vanitates facere que provocant ad lasciviam vel ornatus fatuos et [illegible] facere vel similia quod mortale videtur. Si non non sit intolerabilis excessus videtur veniale. Mater que mittit filias ad choreas et alias vanitates et non mittit vel ducit eas ad missam audiendam vel confessionem faciendam et communionem recipiendum et huiusmodi non videtur excusari posse a mortali. Si nimis durus vel nimis remissus se habent in gubernacione familie in quo omnes qui delinquunt eius possunt [illegible] venialiter dicit 26 qualis. De v. precepto scilicet non occides. II.

Si occidit ex ordine iuris aliquem voluntarie vel per intencionem a causa dando operam rei illicite ut in ludo noxio sicut ad proiectionem saxorum vel similium, seu etiam rei licite sed non adhibendo debitam diligentiam ut proiciendo tegulas de tecto inconsiderate quod mortale est et casus reservatus episcopo. Tamen si ex necessitate inevitabili vel etiam inevitabili ad quam devenit ex culpa ut quia adulter deprehensus a viro adultere ut evaderet mortem occidit ipsum virum adultere. Istud semper interrogandum est de causa homicidii. Si iudex occidit vel occidendum iudicat aliquem innocentem secundum ordinem iuris vel secundum processum ordinatum sed non habens legittimum dominium vel habens potestatem sed non ex iusticia sed ex vindicta vel avaricia vel crudelitate quod mortale est et casus episcopalis excepto ultimo puncto mortis. Si mulier gravida procurat sibi abortum per medicinas vel labores vel alium modum etc. si non sequatur effectus quod mortale est in ea et in consociis ad hoc consulentibus et cooperantibus non tamen est casus episcopalis. Si non sequatur effectus et puerperium erat formatum homicidium in ea est et etiam in cooperante et consulente in hoc et est episcopalis casus et alicubi per constituciones sinodales excommunicacio. Si mulier occidit filium suum sponte ad occultandum crimen suum gravissimum et gravius si puer adhuc non sit baptizatus. Si pater filium vel frater fratrem vel vir uxorem propter adulterium, si uxor virum propter odium vel amorem alterius vel si filius patrem et matrem ex ira vel avaricia occidit quod gravissimum est et dignum magna pena et casus episcopo tamen reservatus. Sed non quicumque episcopus solet mittere pro causa homicidii illos qui non possunt ad penitenciarios curie ad romam aliorum tamen si voluit potest absolvere per se vel per suos penitenciarios. Si mater vel mulier suffocat filium quem tenet iuxta se in lecto inadvertenter opprimens eum quod mortale est propter negligentiam et casus episcopo reservatus. Si gravida mulier preter intencionem et propositum abortum facit si committit in hoc notabilem negligentiam ut quia nimis saltat vel quia inordinate laborat vel propter [illegible] lasciviam non caret absque mortali. Idem in viro vel alio percuciente eam unde hoc sequatur. Secus si non est in culpa. Si quis mutilat membrum alicuius vel amputat aut alicuius

spiritale reddat ex ordine meo vel voluerit ad alias provincias aliquem ex iniuria mortaliter peccat. Unde si iniuste intraverit vel tenet per violentiam quem nec libere possit abire nisi hoc faceret ad vitandum impediente malum eius proximi quod in se consideraverat. Si non aliter faceret et in clericum etiam solum primam tonsuram habentem excommunicatus est. Si quis aliquem mortuum corpus exhumaverit et in frustra gladio ad coquendum et ossa a carnibus evellendum ut ea ad partes alias deferat sepelienda etiam si mortuus ibidem elegisset sepulturam excommunicatus est et absolutio eius tamen pape reservata ut in extravaganti Bonifacii 8. Si quis verbo seu mandando persuadendo ratificando iuvando cooperatur ad aliquod predictorum in morte vel aliquam lesionem corporalem mortaliter peccat etiam si non sequatur effectus. si non sequitur effectus communiter peccat. Et si percussus vel incarceratus et huiusmodi esset clericus vel religiosus in quibus predictis casibus percutiens vel inducens esset excommunicatus nisi esset prelatus qui hoc faceret ad corrigendum. Et ubi in predictis sic mandato vel consilio cooperante vel facto esset enormis iniuria clerico facta non posset impetrare absolutionem citra sedem apostolicam vel legatum eius a latere missum. Secus si non esset enormis de huiusmodi habes diffuse in quarta parte summe t. 1 c. 1. Si quis interfici fecerit vel mandat aliquem christianum per assessinos etiam si non sequatur effectus est excommunicatus et depositus ab omni gradu ordine et dignitate statu et confiscatio et similiter receptor vel defensor huiusmodi assessinorum ex de homicidiis ne per huiusmodi li. vi. Dicuntur autem assessini heretici quod est vide in quarta parte sum. t. 1. Si quis desiderat mortem alterius deliberata voce in malum eius sive ex odio vel invidia vel avaritia vel ut habeat bona eius vel ex luxuria ut aliam accipiat vel ex superbia ut succedat in placitis vel ex accidia ne habeat laborem gubernandi eum vel ut magis sit liber nec habeat compescentem. In quolibet horum committitur mortale peccatum.

Secus autem si hoc desiderat ne scilicet amplius deum offenderet vel ne peior efficeretur aut ne bonus vir aut ecclesie dei noceret sic tirannus. Si et si quis ex impatientia et ira sepius invocare ponitur peccat mortaliter. Et si est clericus est excommunicatus. Secus si ex zelo devocionis vel ad compescendas temptaciones. Non tamen ex hoc licet abscindere membrum aliquod quia hoc faciens peccaret mortaliter et esset irregularis. et si clericus est excommunicatus est. Si occidisset vel vulnerasset in loco sacro esset sacrilegium et ecclesia violata. Si per violentiam eos si esset officialis malefactores vel debitores eduxit de loco sacro vel fecit capere absque speciali mandato superiorum peccavit mortaliter. Si fecit torneamentum vel fieri fecit vel aliud spectaculum ubi sit periculum vite peccat mortaliter. Si testificatus est iniuste vel false contra aliquem quod est mortale. Si liberacionem alicuius condempnati impedit vel de morte evadentem cepit et reddidit. Si neglexit a morte aliquem liberare cum posset. Si iactu lapidis vel baliste et huiusmodi consuluit vel fecit ex quo mors secuta est. Si suasit domino civitatem aut castra capere aut guerram facere et inde mors secuta est. Si venenum mulieri pregnanti vel alteri dedit vel si vir vel mulier ob amorem aliquid ad manducandum dedit ex quo mors secuta est. Si tempore famis proximos suos occidit eis victualia denegando et occultando cum haberet superflua vel alio tempore positos in necessitate extrema. Si detinuit precium pauperum puerorum videns eos portantes in extremo. Si seduxit aliquem ad peccatum mortale faciendum per se vel per alium per se vel per alio. Si malo exemplo alias occidit verbis factis gestibus et vanitatibus et huiusmodi. De vi. precepto non mechaberis primo quomodo ... 18

Luxuria que committitur ex ... semper facit mortale peccatum in omnibus speciebus suis que hic omnes ponuntur. et ergo distincte opera consistit et intragradu si ex se consistere non debent ullo modo

ty de omnibus hijs ē interrogandum ne
qd desit petim qd prius nescivit sed
post cognovit prius q confiteretur Et cum
habeat aliquis spes specialis tunc ultra non
ē semper ulterius descendendum ad omnes
circumstancias predictas non necessarias
Et io caute et honesto modo interrogandi
ē de huiusmodi peccato | Primo si cognovit
solutus solutam qd fornicacio dicitur et inter-
rogandum ē si fuit meretrix vel fuit sua
vel vidua et si eam ad hoc induxit, Si
tenuit concubinam et quot tempore quia ultra for-
nicacionem ē in scandalum proximi quia pu-
blica fuit fornicacio | Si virginem de
floravit ex animo qd dicitur stuprum et si
seduxit eam promittendo eam velle du-
cere in uxorem cogendus ē in foro conscientie
vel ducere eam vel dotare si potest Diminui-
atur ē et puerorum illorum in hoc si nescierit
sint. Si cognovit uxorem alterius vel ipse
uxoratus cognovit solutam qd adulte-
rium dicitur et ē duplex adulterium si uterque sit
in matrimonio legittimo constitutus. Si simu-
lat violenciam alicui qd dicitur raptus et
si cum voluntate parentum suorum hoc fit
gravius peccat si fuerit talis rapta virgo
ta vel vidua vel monialis adhuc gravius
|| Si cognovit consanguineam suam vel
uxoris sue usque ad quartum gradum consanguini-
tatis vel affinitatis inclusive qd dicitur
incestus Idem de muliere que sibi non per-
mittit se cognosci a consanguineo vi-
ri sui Idem si pater cognovit filiam adop-
tivam aut filiam adoptive filie aut uxorem
vel filiam filii adoptivi Aut econverso si filius
adoptivus cognovit filiam naturalem aut
uxorem adoptantis q omnia fuerunt ince-
stus. Si cognovit filiastram suam faciente
qua tunc ultra incestum quod commisit non
potest amplius a viro debitum petere Si cognovi-
vit monialem vel habentem professionem casti-
tatis scelus operatus ē et dicitur sacrilegium Idem
si mulier cum clerico in sacris ordinibus consti-
tuto vel religioso prelato ordinato et huiusmodi
Si cognovit commatrem vel quam tenuit ad
baptismum scilicet filiam suam spiritualem et dicitur
incestus vel sacrilegium Idem de muliere cum

compatre vel filio spirituali et huiusmodi Si
susceptus cognovit filiam suscipientis
vel uxorem eiusdem et incestum commisit
Similis fit de confirmatione Si per semet-
ipsum vigilans voluntarie se polluit vel
manibus ipsius vel alius modo qd dicitur mo-
llicies | Si masculus operatus ē turpi-
tudinem cum masculo vel femina cum femina
vel vir cum muliere extra partes debitum qd
dicitur Sodomiticum et ē gravissimum omnium
Si cum brutis operatus ē nephas et cum
quibus qd dicitur bestialitas, Si diebus festis
aliquod horum operatus ē quam magis grave
Et sic aliquas huiusmodi circumstancias notare
est consilii quia mutant speciem peccati quam si
in ecclesia vel loco sacro aliquod horum commisit
ultra hoc qd fecit operatus ē etiam sacrilegium
et ob hoc gravius peccatum De peccatis que
committuntur in coniugio et actibus inhonestis
vel tactibus et osculis et huiusmodi
dicetur in c. de luxuria Lcx. Nono. Pecca-
to. Non furtum faci. 19.

Et primo de usurpacione rei
aliene q in hoc pluribus modis pec-
catur Ideo q in omnibus misi ascriptis
speciebus ē peccatum mortale et tenetur ad re-
stitucionem ei a quo ē recepta res quod si
non invenerit vel ignoraverit pauperibus
erogetur Et non quod non solum q accipit
sed heredes etiam eius tenentur si tunc ad eos
de bonis illis pervenerit sit | Si abstu-
lit rem alienam occulte invito domino non
solum ab extraneo sed etiam filius a parentibus uxor
a viro, servus a domino discipulus a magistro, so-
cius a socio, consanguineus a consanguineo
quia semper furtum ē Et si fuit notabile ali-
quid dampnum mortale ē et tenetur ad restitu-
cionem Secus si quid minimum ut fructus et
huiusmodi. Si furatus ē oves agnos
ova aut pullos aut columbas aut fructus
agrorum. Si arando vel alias colendo
furatus ē alienam terram quam tenetur ad
restitucionem totius dampni. Si furati de-
dit consilium aut modum furandi aut aliquid
auxilium quod tenetur in solidum si probabiliter
credit ex suo consilio huiusmodi dampnum fuisse
secutum. Si vidit fieri furtum et dolose

zelauit qa tenet ad restitutionem si ex
officio habebat impedire Si interroga
tus de furto ei noto tacuit qa tenet
manifestare Si sciebat emit rem fura
tam qa tenet restituere Si comedit q
bibit q induit de rebus furatis quia
tenet de omnibus q sic consumpsit nisi
egerit tamen spoliatorum monendo et
inducendo furem vel raptorem ad debitam
restitutionem Si uxor post mortem viri vixit
de rebus quas vir eius furatus est qa potius
debebat viuere de elemosinis || Si furatus
est aliquid vsurario vel alteri ut inde fa
ciat elemosinam pro anima illius qa non sunt
facienda mala ut veniant bona caue

Si de mutuata recepit **fraudulentia**
fraudulenter vel aliter rem alterius
ad manus suas venientes non restituit
nec ille de suo habet tantundem cautiualiter
quod non vellet restituere Si recepit q non
habebat pro debito non restituit sed ad hoc
retinendum accepit Si inuentione sua
si non reperitur dominus pauperibus dare aliter
postauerit mortaliter nisi ipsi indigenti hoc
daretur De thesauris inuentis multum
stat consuetudini Si re pignerata vsus
est ad vsum consumentem ad suam vtilitatem
contra voluntatem domini illius rei qr tenetur
de consumpto Idem si sua culpa alias quam
nimio pignus deterioratum est Si re
comodata vsus est ad alium vsum quam
fuit accomodata vel si re deposita
sine licentia deponentis vsus est nisi presumat
dominum non esse contentum qa tenetur de dete
rioratione eius Si religiosus de rebus
monasterii sine licentia superioris habita
vel presumpta aliquid accepit Idem si aliquid
recepit vel retinet occulte pro se quod mortale
le est et proprietarium Si platus expendit
in vsus bona ecclesie deputata
ipsius reparationi vel pauperibus vel bona
monasterii Si recepit a religiosis aliquid sub
causa rationali sed pro turpitudine vel ludi
acquisitione vel cum alacie et puelle sine
aliqua indigentia qa tenetur ad restitutionem
|| De fraudulentia est nota q fit in
substantia rei vendendo vnam rem pro alia vinum

si vinum limphatum pro puro vendidit
vel carnes pecudinas pro castratis aut
ceram et alia creata non pura sed mi
xta aliis rebus et huiusmodi vel in quantitate
vt rem paruam pro bona sicut pannum fer
rum corium aromata et alia fructus
et huiusmodi defectuosa et si ea vendit pro bonis
vel in quantitate dando minores mensuras diminutas
et pondera ut vndecim vncias pro libra
et huiusmodi In his si notabiliter damnificat
proximum peccat mortaliter et tenetur ad restitu
tionem si paruum vel plus intendens venia
et pauperibus eroget Si vendit rem ali
quam multo maiori pretio quam valeat sine
iustam estimationem eius temporis adulterans pec
cat mortaliter et tenetur ad restitutionem si p
roximum notabiliter ledit secus si paruum idem
si emat minori pretio quam valeat et hoc si
veniat ex ignorantia vel impericia venditoris
Si fraudauit iustas gabellas et pe
dagia qa tenetur communitati restituere
est si multum vel parum fraudat Si ce
multum defraudauit mortaliter peccauit
Si emendo vel vendendo causa fraudis
mentitus est qr quoties hoc facit facit
totiens peccat mortaliter et tenetur ad restitutionem
Si quesiuit cum mercatoribus ut ipse solus
venderet et pro omnibus qr illicitum pactum est
Si in communitate impetrauit ut ipsi soli vendere
liceat qr sunt leges dicentes omni bono suo spo
liari et perpetuo exilio damnari Et hec est pe
na incurrit concedentibus huiusmodi licentiam
|| Domini q grauant subditos in collectis vel
exactionibus iniustis qr tenentur ad restitutionem
Illi in distribuunt prestantias sicut aggre
grauantur debitum tenetur de damnis caue

Si rapuit rem alienam **rapina**
violenter qa mortale est et vult hoc
tenetur ad restitutionem Si rem raptam inique
celauit qr tenetur ad restitutionem insolidum
si ex hoc impedita fuit restitutio Si sunt
pirata in predas per mare consortium
qr vult peccatum et restitutionem est excommunicatus
excommunicatione ipso facto Secus tamen est de illis qui hoc
faciunt contra eos aliquos cum quibus habent be
llum Si depredat competentes emendo et
vendendo ad vrbem vel plateam necessaria ad vsum

Cure ulr petiu excoicaty e excoicacoe
papali Si i bello iniusto despoiaty est
aque vlt morle petiu ? restitucoez no
dz absolui ni fimit ypoiat ? se dispoat
aplis no intesse hmoi ul' ao bello ini-
sto Si i bello abstulit aliq ab aliq sicut
qui faciut stipendiay vl' ecl si abstult
aliq ab catolt inimicoz qia tene ad re-
stitucoez || Nota q omnes dates gsiliu
ad agrediendu ul' sumedu aliqd bellum
iniustu sine quoz gsio no fuisset factu
vel no poterat fieri tene insolidu
d omnibz damis inde secutis Si ptici-
pauit i crime rapine ul' furti ul' al-
teis iniuste danacois i aliq infra scrip-
torum modoz q in hijs gtine versibus
Jusso consilium gsensu palpo recurs
Participans mutus no obstans no ma-
nifestans Tene insolidu d oi dano
inde secuto quatenus illi q passus e sit sa-
tisfactu Intellige ea iussioe vl' co-
silio vl' gsensu coopacoe vl' palpo i
adulacoe vl' recursu i receptacoe la-
tronum vl' i rei ablatarum talit q sine h
no fuisset facta rapina l' dami alr
no tene ni quatenus puenisset ad eu d
re rapta vel d quanto dami fecisset ei
suis vl' quanto plus fuisset factu pter
aliquid pointoz ab eo factorum || Quatu
ad 3m vsu no q no obstans no ma-
nifestans ? mutus tene qui e offici
alis ? pt impedire dani ? no facit
aliis n no tenet Quatu no ad pti-
cipacoez Jstud pt fieri mltr vnomo
peurauit ea alijs ad rapiendu ? tunc
tene ad id qd recepit l' dampnificat si
tn no fuit i causa pncipali ul' qi
Secundo recipiendo p viaz dom d rapind
? d io tene 3o p gsumpcoem rapine
i victu ? vestitu ? hmoi' sic familia
raptorum ? vsurarij q oia h d rapi-
na ? vsura ? tene d io qd gsumit
Quid at debeat tal' face vide i sua
Quo p dotacoem ut vii mulier q fa-
ciebat soreau suid no hre ni bo rapta
vl' d vsura q no pt recipe dote ab
io Si recept tene ad restitucionem
Filia aut cu remanet vidua tene
restitue dotez qia d alieo e Si no
nesciebat maritus soreau suu ec tle
tunc dimissa e opio doctor vtrud possit
tene maritus si fia vidua tene Puto
ppt empcoem ni rapte ul' furate et
si facit h fecit ob sui vtilitez vltra
morle petiu tene restitue si inveire
petit domini ul si no no inveire po-
tuit paupibz erogabit vl' pau eis
ee si iaz gsumpsit Si ignorant' sive
ignorancia iur' sui facti a peto pot
excusari quod tn sit tene restitue si
nodu distraxit ead pcio petito a
dno ii Et z i petat a venditoe si pot
De d oibz q successiue emerent hoi'
rem ii pius distraxerit illaz quia si
bona fide existes distraxit vendo
no tene ipe s emes D' hijs plenius
vide i sua scda pte ti || Interrogado
e ergo d pdictis noue modis dictoz
vsum singlar' Et po si iussit fiz rapi
na a si eius noie facta e mox pctat
? tene insolidu si alit q ex eius ma
dato facta no fuisset aliat tene pro
quanto mtr Si raptori gsiliu dedit ad
rapiendu q tene insolidu si ex suo
gsilio facta sit Si gsensit rapine co-
opacio tene sitr insolidu eod mo
Si adulaty e raptori qi strenuo ?
benefacienti te insolidu si ex hoc
dami secutu e Si raptor l' re rap-
taz receptat vl' eum q celauit q te
insolidu si ex h dami secutu e uel
ipedita fuit restitucio Si vidit rapi-
na fieri ? no obstetit cu posset vl' si
celauit ? no manifestat q si officiali'
erat tene ad restitucoez alr no Si
peurat ea alijs ad rapiendu q te
insolidu si ex eius sequla l' famoe rap-
tores h fecerit si at sine ipo fecisset
te d quanto puet ad eu vl' d eo qd ipe
dapnificat Si recept p viaz dom d
rapina q ad id te qd recept || Si
i victu ? vestitu gsumpsit d rebz rapi-
ne q te ad id qd gsumpsit nisi talia
recipet i agendo causis spoliatoz

monet^o ꝛ induce^o raptorem ꝛc. Si do-
tem recepit a raptore vl' vsurario qui
tenet ut s declaratu e. Si facit emit
d' rebꝫ rapt' vl' furat' qꝫ restitue te-
Si aut ignorant' no te^r n ad suam
noticia^m peruenit qꝫ res rapta sunt ut s.
Si qs ipedit alios iniuste a ꝯsecucone
aliqꝫ bnficy vl' officy ecc'astici l' secular'
vbi iaꝫ erat acqsitu ius te^r ad i'stitu-
tom tal' dam. Si aut nondu erat
s' ius acqsitu s' erat i via ut acqre-
te^r ad arbitriu boni vi' quatu pot illd
dam i i^o dubio estia ri. Si v' q dnis
deicat ab obtento vl' puat alios
eis. Idem aut si iniuste pcedit. || Qui
infert dam qd' in spe restitui no
pot ut mutila^o mebri vl' sile ut
ma^m apuitu^o cu qua i^c se inten-
do sexibebat vl' virginitatem puelle au-
ferendo stupre p violentia l' seduc-
tom vl' et morte aliqꝫ inferendo
q suo labore se ꝛ familia sua^m mutet
aut sicut dando vl' vedend^o eqm
claudicante vl' alias nociuu. a' ecc'
aliud aial ad vecturam vl' aliu vsu
ꝛ no emptor ignorau^o d' nocumentum
vn s' postea a'^d s^r dam ꝛ hmoi
tenet satisface d' hmoi ad arbitrium
boni vi. Si mlr supposuit s' ptum
alienu vl' ꝯcept^t p adulteriu nesciete
viro. tenet viro d' sibi expensis fact'
si^o putatio ꝛ ꝯsagwineis id e filys
vel alys hedibꝫ phys q puenerit
ad eu no tn tenet ia mlr manifestare
factu cu pieulo vite sue. Sꝫ qd agen-
du sit vide i summa 2^a pte t. || Si
fuit officialis aliqꝫ ciuitat' l' eiuis
a' domini pu camerariꝫ thesaurariꝫ
a' notariꝫ vl' siles a' aliud officiu ha-
bens p quo e sufficiet' sallariatꝫ n^c
ꝯtentꝫ i^o sallario a pnb' i qbꝫ suu
exeqtur officiu exigit vl' extorquet
aliq vlt' suu sallariu pfatu no puto
q excuset si ꝯsuetudo eu sic n^c ra-
pina ppea n statutu sallaria ne tal'
vlt' h' aliqd' petat vn ꝛ p^c tat talis
ꝛ dꝫ paupibꝫ erogare qd' io dico q'a

difficile e scire illud redde illi a quibꝫ
recepit maxie cu modicu fuit ꝛ pua
recepit no pt vn id receptu e l' nescit.
Si cu pecunys qs hꝫ contractꝫ i deposito
negociatur ꝛ siquid cu eis lucratur
p ꝯtractꝫ vsurarios te^r restitue ei a
quo accepit. Si p ꝯtractu licitum
videtur teneri saltem p pte ciuitati vel
paupibꝫ erogare ptem. Si vsurpat
s' bona ciuitat' a' vniuersitatis acconis
aduocatone ꝛ hmoi qui vlt' mortale
tenet i'stitue. Si rapuit a' pst ipe-
trauit aliqꝫ bona cuiuis spoliatoru
vl' expulsoru q'a tenet ad i'stitutoni
|| Si qs ingressu i religioꝫ bona et
approbatꝫ eiciat l' p violentiaꝫ vel
psuasioꝫ vlt' petm mortale ꝯmissu
ꝛ excoicatoꝫ cu inijt violentiaꝫ pue
tenet illu vl' aliu i'induce ad i'ligi-
one i satisfactoꝫ vl' tenet ipe ingredi
si no hꝫ impedimtu d' pe ꝛ remissi-
d' eo. Idem aut eu q intedit ingredi
aliquā i'ligioꝫ a suo bono pposito re-
uocat. et si nodu ingressus fuat eod'
no vide^r peccare ꝛ puiri debe. De furto
rerum sacrarum qd sacrilegiu dicitur.
Si qs imposuit vl' dedit s^r hꝫ con-
silu ut iponeret clericis l' pmis
ecc'asticis collecte vl' exacciones no hita
licencia a romano potifice. Si scienter est
essent vlt' mortale ꝛ obligatoni ad
i'stitutoni n desistat pos amonitoꝫ
e excoicatꝫ. Si fecit vl' fieri fecit
a' desup ꝯsuluit statuta q ecclesiarꝫ
libertatem vlt' mortale tenet d' damp
ꝛ e excoicatꝫ ipe ꝛ scriptores ꝛ iudica-
tes. Et ca tiy vide plenius supra i p^a p.
Si vsurpat boa hospitalium l' aliorꝫ
pioꝫ locorum a' boa i'ligiosorꝫ a' pau-
perꝫ a' rem ecc'ie a' boa capituli aut
collegy. Si abstulit re sacratꝫ ut
calice paramenta ꝛ hmoi d' loco sacro i-
d' ecc'ia a' re sacra d' loco no sacro
a' re no sacra d' loco sacro. Si emit
aliqd de pecunia ecc'ie qꝫ tal' possessio
ecc'ie e. || Si effregit locu sacru l'
locu religiosorꝫ ut portas ecc'ie l' ptas

queuts q̄ moasti q̄a ult p̄catu
z obligacōm ad satisfaciedu d' iniu-
ria z d' dapno ē excoicatus. si tame
hc facit iniuriose z violent. cu dnc-
acōm pt absolui a diocesano dn̄
no a solo pp̄a s' suo pniario. ide in-
dicm ē si incediu facit studiose et
iniuriose i predict' loc'. Incediar aut
aliorū locorū d' iure coi no st excoi-
cati. In aliq̄bz tn̄ loc' p sinodales ꝯ-
stituciōes sut excoicati. Si legata
facta eccīe z alijs pijs loc' a paupi-
bus no solu integre no solui s; et
solucom differt. qr p̄cat mortalit' nisi
legittio ipedit'. to ipediat. In aliq̄bz
no loc' ē excoicatus p sinodalia statu-
ta. Si no dedit' laico decias suas
q̄s tenet' z solucom faciat ut ꝯsue-
tu ē z spectat eccīastic' p'mo ultra
pcm tenet' ad restitucōz. Si mutuat
pecuniaz numeratam. De usura ul'
aliq' eorū q' usu ꝯsumūt' ut frume-
tu vinū oleu z huiusmodi cu intencōe
aliq' recipiēdi ult' sui capitale mortale
ē z id q'd ult' recepit tenet' restitue.
Si mutuat' sup pignus aliqd. rei
mobil' ul' rei imobil. vt sup vestes
ul' equū z huiusmodi. a' sup domū a' agru
ul' sile z intert accipit usu pignor'
illius donec recuperet pecuniaz suaz
qr usura ē. Excipit' tn̄ cu' sz cu
gener accipit possessiōes i pignus
a socero suo ꝯius. i. donec s' dotez
z si ipe gener sustinet onera matrimoni'
s' iutrit uxorem. Si deposuit pecu-
niaz pes mercatorē ul' artifice cum
intencōe recipiēdi aliq' utilit'. licz no
faciat pactū s' hoc s; ponit i discre-
cione eius. volens t' ei cum capitale su-
ū salui ēe q'a usura ē. Sz si vult
pticipare tn̄ d' dano s' ē d' lucro
sic licet cai cu pacto. Et i hoc quip
solent offendē mulieres d' dotibus suis
que dicunt' deposita volgar' s; usura ē.
Si q's ipe pecuniaz mutuatam alicui
petit ul' spēt pūa' ab eo aliqd obse-
quiu ul' utilitez q' pcio possit estiari

ut opa boū ul' pue ad colendū tra'
uel aliqd ul' mutuacoz sui inuicē ul'
ꝯmerz rei vl' aliqd veniend ut molat
i molendino suo vl' ut porret sibi
beneficiu ul' officiu ecclīasticu l' sclare
vel ut det ei ppr hoc plus d' fructibus
tre eius quā solet. usura ē. Et si ppr
hoc no ab eo cui mutuat s; ab alio
ut dni l' cotatis recepit utilitē ex-
inde. i. d; pauperibz dare. Si veien-
te tīmo nolunt plongaco eis ꝯcede-
re daret ei aliq'. qr usura ē. Si in
fraude usure ꝯstituit dece brachia
ul' ulnas pañi vni ut recipet decē
ulnas pañi alterius. qr usura ē. Si
recepit ab usurario aliqua dona. q'a
tenet' restitue no illi s; illi a q'bz ipe
usurarius recepit si sua substancia
tota fuerit d' usura. Si credidit pe-
cuniaz p sili pecunia vl' re p sili re
estimando plus vale huius. tpe restitu-
cionis. usura ē si fecit cu i a intencī-
one ut recipet ist' melioracōez.
Si mutuat' pecuniaz recepturus in
certo tīmo alterius gn̄is monetaz a' aliaz
rem. q' plus valeat. a' i alio loco vbi
plus valeat. qr tenet' si hac inte-
cōne fecit. Si mutuat' nauigati p'
cunti ad nundinas. cu pacto recipie-
di aliq' ult' sorte. ex eo qr suscipit in se
periculu pecuniaz z mercium. ex de
usu nauigati. dicimus n. i se suscipit
periculu. n' ob' tn̄ ꝯtractus i. e. no est
licitus. Si dedit granū vetus ut po-
stea recipiat nouū. qr usura ē. Si
tn̄ ꝯfidant i hoc melioracōz. q'a
ppe hoc fecit. ex e. quo ē ꝯsulint z c.
In eui te. Si no tenens rogatus scripsit
ꝯtractu usurariū qr ult' pctm mor-
tale tenet' insolidū z suit si fuit testis
tali ꝯtractu. Si fuit causa l' medi-
ator z exhortator. mt' mutuante
ad usuraz z recipientez. qr mortalit'
p̄cat z ad restitucōz tenet'. Si appo-
suit penā ꝯtractui sua intencōe qr
usura ē z restitue tenet'. Si tutor
ul' curator pupillor' l' pniator a'

factor curatorum pecuniam pupillorum
vel patroni dedit ad usuram etiam in
utilitate illorum, vel etiam post mortem
commissum tenetur restituere illis, quia que
lucrum utile est, nam ipsi pupilli tenentur
si non facientibus ipsis tenetur tutor vel
procurator etc. Si quis accipit sub mutuo
ad usuram non ad providendum sue neces-
sitati, sed ut faciat usuram vel ludat
vel alias male utatur mortaliter peccat
Idem si inducat alium ad hoc faciendum qui
alias non fecisset. De cambio

Qui facit cambia et minuta de
uno floreno aureo similis mone-
tam accepit vel econtra pro cambio dedit a-
liquid secundum querentem cursum non est illicitum
Si facit cambia per litteras cambia de loco
ad locum non ficta et inde recipit modera-
tum lucrum quod non est illicitum. Si facit
cambia que vulgariter dicuntur cambia sicca
a Venetiis ad libras de grossi
usura est quia in veritate est mutuum sub
specie lucri. Hic habundant in Florentia
Si mutuatur cum intentione vel recipiet
si postea debitor dedit ei aliquid tenetur
ad restitutionem si probatur credit quod propter
mutuum acceptum hoc ei dedit vel eorum
ultimum remedium. Secus esset si ex benivo-
lentia ei dedit. Si in emptione fructu-
um terre vel aliarum rerum ex eo quod ante per
aliquos menses quam recipiat huiusmodi fructus
vel res alias pretium solvit emit minus
iusto pretio propter dilationem recepcionis dictorum
fructuum vel aliarum rerum. Secus si hoc
faceret cum verisimiliter crederet fructus illos
et alias res etiam posse minus valere tempore
recepcionis communiter quia ut plurimum usuram
faceret. Si autem non vendidit plus iusto
et non vult ille qui vendit facere fructum
bonum sic ei qui dat sibi pecuniam mutu-
atam sic non est usura. Si vendidit ali-
quam rem pro pretio quod ad plus currebat
cum pacto quod si tempore solutionis valeret plus
esset velle id plus. Econtra si valeret minus
et non velle id minus quod usura est. Si
non contentus sit recipere pretium id sive vale-
at plus sive minus, et si contingit plus valere

non est usura || Si quis emit domum
vel agrum multo minori pretio quam vale-
at cum pacto quod venditor revendat eam
vel eum cum placuit pro eodem pretio et interim
semper emptor interim fructus illarum
rerum percipiat quia usura palliata est
Nota quod usurarius tenetur ad omnia dampna
que passi fuerunt debitores propter solutionem
usure. Si ex consilio aliqua civitas vel
communitas dedit suam pecuniam ad usuram
quia usurarius est. Et eodem modo si communitas
vel civitas aliquid recipit pignus et eius
fructus non computantur in sortem. extra de
usuris. Conquestus 14 q. 1 sic viri 30 q.
3. Si heres ff. quod metus causa l. metum §
cum adtendendum. Idem est de illis qui prohibere
possunt et non prohibent. extra de sententia excommunicationis
et non tenentur restituere nisi quantum ad eos per-
venit || Si concessit vendidit vel locavit
aliquam domum usurariis vel aliis ad ex-
ercendum fenus quia non licet. Et si sit patriar-
cha archiepiscopus vel episcopus ipso facto suspe-
sionem incurrit. Si sit alius prelatus vel cle-
ricus ipso facto excommunicationem incurrit. Si
est universitas interdictum incurrit. Et si
illos item suum sustinuerit per mense
tere eorum etiam sunt interdicte contra dictum
usurariorum in mora. Si facit statutum
in aliqua civitate quod usure solvantur vel
solute non possunt repeti vel repetite non
possunt restitui excommunicati sunt qui faciunt
hec statuta et qui iudicant secundum ipsa. Plu-
ries illi qui faciunt capitula cum iudeis ut
dominii et civitates concedentia quod possit fe-
nerari et quod usure ab eis extorte non
possunt repeti in iudicio et huiusmodi videtur ta-
men in hac excommunicatione esse incursos domini qui
faciunt huiusmodi capitula et cives qui hoc
consulunt extra de usuris in clementinis || Vide emp-
tione denariorum montis Florentie vel prestitis
Venetiarum vel loci ianue quod aliqui
ponunt esse usurarium contractum licet
alii contrarium teneant. Et ideo nemini consulas
ut faciat. Factum autem si potes in-
ducere ut post mortem suam et unus
alius sumat contrarium vel partem det pau-
peribus bonum erit. Si non vult adherere

opioi cque no fcale cdepnet hu
hunc n s doc no e ppetua sua
Si quis fals. De usurpacione
ficat testamentu defunctor
a aliud instrumtu a lras l petitoes
aliqs a aque talm fiet vtr videt
morle z tene ad oine dam qd ide
seq Si qs falsificauit lras ples
ul tibs fals facient vtr e exoia
tq. et absolucio ppe resuat. Sz qui
ex fla causa suggesta obtinuit ali
qua lram i curia q causa si fuisset
expssa no obtinuiss petita vl qd
ex ill lris recepit lic no sit exco
catq tn tene ad istitucoz ei qd sic
recepit Si qs i bullis papalibus
apponit ul remouet vna lraz ul
punctu s hosti e excoicatq excoicacoe
papali q sit i curia ul i iure cod
hc no habe vz hc si bulle hnt vi
gore na si expiraiss eaz vigor a
valor ntpu qz qtinebat graua ad
tpus qcessa z ia expirat ed tps qz
si tn totu vadet no ptea mouet
qs excoicacoz fedm Dich Si qs fal
sificat lras a sigilla platoz aut
ciuitat ul duoz ult morle tene
ad satisfactoz oim danoz ide scri
toru que de falsificante queczz libr
ul scripturas i dam alioz Si qs fet
alchamiaz a falsificat monetam
qa ult morle te ad istitucoz De si
fals fact vtr z si in hc decepts fuit
Si qs falsificauit mesuras l pon
dera cuiu tis ul facient ill fals vtim
vlt morle tene ad istitucoz z sat
factoz danoz inde sequem De vo s
precepto scz no loqua q pxim
z pmo de medacio pnicioso

Si dixit medaciu pniciosu
id e qd e q honoz di ut in
lyre q st fidi vl i dampnu
notabile pxi spuale l tpale quia
morle e vbi gra Si dixit fornicacoz
no ee petm z vsuras a huig vel
si negat se l alim ee debitoz prod
ai tn nouit se ee debitoz a alui z hr

Si dixit medacim i iudico intro
gatq a iudice qa morle e Si dixt
mendaciu in qfessioe d ueio qfi
tend qz morle e Si dixt medaciu
i pdicacoe studiose qz mortale e
n ex sbreptoe subitanee locucoe
i preameditatq Si medaciu dixit
ad laudandu aque l adulandu ali
cui De meda ioco so Si dixt
mendaciu iocosu i causa solacy
vl ad vtilitatez aliqua inde qscep
dam spuale ul tpalez sine nocu
meto altiq qd e veniale De men
dao officioso Si psona q dicit me
daciu ee officiosu e p ua auctoritatis
ul magne i putacois s pfectois
posset pacius tale medaciu ee mo
tale si vi q qsequat inde magnu
scandalu i metibs hoim Si dixit
flm testioniu q aliqne i iudico l
acusat iniuste ult morle petm te
de oim dano leso tene ei ad isti
tucone fame s ut dicat se falsu
dixisse postq no ie e piclq no te
pt piculu qd ei iminet De detra
De detraccoe p quia an ctione
offenr fama altiq mltiplicit
ei intrograndu e vtz Si qs ipoat
alti aliqd flm qd sit petm morle
qa pctat mortar z tene ad istitucoz
faciendaz n ex hc iminet ei mag
nu piculu Si ad petm altiq qd
narrat addt aliqd notabile ult petm
tuc te ad istitucoz si illud inptat
ifamiaz Si petm altiq morle eu
ees occultu manifestat alyb ad ifa
mandu pctat mortalit z tenet ad
istitucoz inqptu pt n id oine pg a
p aliq via ees publicatu Si petm
altiq occultu manifestat no intencoe
famadi ul aliqs nocedi s ex quadaz
loquacitate no vr morle pactus tn
vic si ex hc seqret diffama o illiq
vt qz audic publicar poss fieri
morle Si accusauit i iudio ul
denunciat plato crime altiq no ze
lo iusti s ex maliuole a pctauit

mortalit'. sz ad restitucoz fame no te'
finato ordine &c. Si fet libellu
famosu i cedulas siue sc̄ptuas i de-
tractom alti poneñs i loco publico
ut legant'. q' ce̅l cuntacoes 2 hui9'
q'a mortalit' p'cat 2 te' ad restitucom
Si petm altius ce̅l manifestu narrat
ex odio ul' intencoe nocendi p'cat
mortalit' sz ad restitucoz fame no te'
Si aut ex loquacitate venialit' p'cat
Si d' factis alioz q' st' venialia qui-
recitant ex loquacitate ul' aliq in-
dignatoe no e mortale n̄ intendet
sic diffamare. Si significat petm al-
teri mortale 2 occultu plat' l' parentib
ul' confessorib q' alios pñdius matus
q' pnt illu peccante impedire ne amplius
sile faciat. vl' q' no fiat si adhuc no
fuerit factu. puta si timet homici-
diu ab eo fieri. qd' significat &c q'a no e
petm sz ra̅b3 2 no tene' ad restitucoz
fame. maxie cu vez significat. secus
si falsu significat || Si falsu dixit
d' aliq° debz accede illi ul' illos coraz
quo ul' quib3 hc dixit 2 dice coram eis
falsu se dixisse. ul' excusat' q' hoc
sit ei verecudia magna Si at veru
dixit sz no iuste ul' bene. no debz
dice se falsu dixisse q' hc tunc esset
mendaciu sz debet dice iniuste se et
male dixisse Si qs narrat ei men
aliq pt audit. dicens se sic audiuisse
dici ab eo hoc sit occultu 2 hc ex leuitate
ul' ce̅l loquacitate no vi' mortale nec q'
tenet ad restitucoz fame. sz e dim̄
d' illo Si bona facta aliq dixit ma-
la intencone facta s. pp' ypocrisim l'
supbia ul' hui9'. intendes eu infamare
p'cat mortalit' 2 de si negauit bona
facta 2 de ce̅l si taceat bona aliq que
sunt ei est necessariu q'uz ad liberacoz
pxi Si audit infamacoes 2 diffa-
macoes 2 alioz i hc delectat' p'cat
mortalit' Si at no delectat' i infamia
ip° displicz. s' infamare alios. sz tam
delectat' d' loquacitate no vi' mortalit'
peccare In plat' tn q' pnt phibere

alia cu adulterat 2 no faciut e mor-
le De nono precepto: X non desi-
derabis uxorem proximi tui .xi.

Primo no d' cogitacoib9 ma
lis et mala Qz cogitacoes co
mittendi aliqd' petm luxurie
qu' sut cu consensu rone. sep faciut
petm mortale 2 spealit' q' iste precep-
tu sut diuisa specialis sic ce̅l opera
carnalia. licz no ita q'ue mortale
faciat simpx consensus. sic opa exteriora
Cu g° dicit penitens hnisse sic cogi-
tacoes qbz consensit rone Interroget
confessor cu quib3 psonis. seu erga q's
pnas hnit hui9' cogitacoes q' si
erga coniugatas dixit. q' adulteriu
e Si no erga solutas 2 ipe solutus
fuit q'a fornicao e Si erga consang-
wineas q'a incestus e 2c d' alios ut sup
dcm e i c. d' 6. precepto Insup int'-
rogandus e penites quocies hui9'ol
hnit cogitacoes. q'a tocies p'cauit
mortalit' Vnde si p intualla tpis hc
fecit. puta desideat nuc cu consu
rone committe fornicacoz cu aliqua
postea se occupat i aliq° alio nego-
cio ut viz cogitat d' gubnacone
domus sue ul' hui9' 2 ex ide iteru
deliberat fornicari q' iteru p'cat mor-
tal' et d' inceps Et si conti° vsat'
i tali cogitacoe viz p hora ul' plus tam
nuq. vnu petm e sz tato gruius q'nto
diuci9 || Si mutat cogitacoz de
vna ad aliaz puta ul' ad diuersas
specis cu ead' psona vl' deliberat de
pse sp d' nouo p'cat mortalit' Vnde si
cetu mulieres videt vna p9 alia ad
qua hz speal' determinaret aium suu
centu mortalia committet secus si v°
cogitacoe omes appetet. q' ut sic
vnu ect petm. hnit tn deformitez
tot petoz Vt si dieb3 festiuis hi9'
hnit cogitacoes discurrendo p carnes
2 puoras mulieres 2 si filo captus ex
aliqua libidine secutus e caz ex q'nto
tpe Vt qd' dic d' viro erga mulierez
ide sp dicedu e de muliere erga viz

Item de delectatione morosa h[abe]s s[upr]a i[n] c.
de luxuria. Si aut[em] q[ui]s co[n]tra h[abe]re amatores
et cu[m] pp[ro]p[te]r pendit v[e]l co[n]siderat aliq[ua]m ea[m] p[ro]p[te]r
s[ib]i amicic[ia]m carnalit[er] ponit se ad fenestra[m]
vel vadit ad aliq[uem] locu[m] ut videat[ur] ab
eo vel ponit se i[n] eccl[es]ia vel alio pub
lico loco ubi discurrunt iuuenes ad
p[ro]uocandu[m] eos i[n] sui amore[m] q[uia] mortale
e[st] etia[m] si no[n] appetat p[e]cc[a]re cu[m] eis
cu[m] occasione[m] ruine p[re]stat. de x. p[re]-
cepto. 22.

De cogitatione seu desiderio
h[ab]endi res alienas no[n] co[m]plet[um]
p[er] actu[m] op[er]is i[n] usurpatione dimi
ssum sperat de q[ui]b[us] d[ictu]m e[st] s[upra] in c. de vii
p[re]cepto. Interrogandu[m] e[st] ergo de desiderio
habito circa res alienas h[ab]endas seu
acq[ui]rendas mo[do] iniusto q[ui]a tale desideriu[m]
sive cogitatio si cu[m] co[n]sensu ro[bor]atus e[st] et
a[n]i[m]i rei notabilis se[m]p[er] e[st] mortale et eadem
speciei cuius e[st] op[u]s i[n]iuste acq[ui]sitio[n]is
verbi gr[ati]a. Si desiderat aliq[ui]d h[abe]re ex v-
sura sp[eci]es usure e[st]. si p[er] rapina[m] e[st]
rapina. si p[er] via[m] occulta[m] e[st] furtu[m]
et de aliis. Et ideo interroganduus e[st] quo
desideratur h[abe]re re[m] aliena[m] ut h[ab]eat[ur]
sp[eci]es p[e]cc[at]i q[uia] varia e[st] co[n]stitutus. In hiis
tu[m] p[e]cc[at]is cordis tantu[m] no[n] tenet[ur] q[ui]s
ad restitutionem n[isi] op[u]s sit secutu[m].
Non e[st] ergo cu[m] q[ui]s i[n] qu[a]n[ti]tatu[m] minimo ope
dapnificat p[ro]ximu[m] p[er] q[uo]cu[m]q[ue] etia[m]
modu[m] si p[ro]positu[m] etia[m] i[n] multo dapni
ficandi si posset p[e]cc[a]t mortalit[er]. Unde
emetes et vendentes q[ui]cu[m]q[ue] pati sunt
decipe[re] p[ro]ximu[m] i[n] multo si possent co[m]mo-
de mortalit[er] p[e]cc[a]nt lic[et] actu i[n] modi-
co decipiunt. Sep[tim]a p[ar]s hui[us] tractatus
que tractat de viciis et p[ri]mo de
superbia

Superbia s[ecundu]m Greg[orium]
e[st] mat[er] o[mn]i[um] capitaliu[m]
vicior[um] et e[st] viciu[m] multu[m]
subtile et difficile ad co[g]no-
scendu[m]. et co[n]sistit i[n] appetitu inordi-
nato p[ro]prie excellencie. Et h[abe]t quatuor
sp[eci]es sive modos de q[ui]b[us] poteris interro-
gare p[ro]ut videbit[ur] expedire. Si tu ..

penitentes intelligat. P[ri]ma sp[eci]es. Si vi-
delicet bona q[ue] h[abe]nt n[atur]alia v[e]l sp[irit]ualia
a[u]t t[em]p[or]alia s[ib]i attribuit et no[n] a deo ea
recepisse recognoscit. S[ecund]a sp[eci]es. si bona
ip[s]a a deo recepisse cognoscens p[ro]ut
estimat t[ame]n si ea meritis p[ro]p[ri]is recepisse
vel p[ro]p[te]r sua[m] industria[m] vel ingeniu[m] a[u]t
prudencia[m] vel p[ro]p[te]r sua ieiunia aut
oraciones et hui[us]modi. T[er]cia. ut si ea bona q[ue]
no[n] habuit reputat[ur] se h[abe]re s[i]c[ut] cu[m]
estimat se h[abe]re multu[m] humilitatis caritatis
paciencie sapie[nti]e et prudencie etc. Q[ua]rta
si reputant se meliore[m] ceteris aliis
co[n]tempnentes eos sive despiciens. In
qualibet harum sp[ecie]rum pot[est] esse mortale
vel veniale s[ecundu]m q[uod] racione co[n]sentitur
vel non :- De p[re]sumpcione

Si fuit p[re]sumptuosus ponendo se
ad faciendu[m] vel dicendu[m] q[ue] s[un]t sup[ra]
vires suas. vel no[n] p[er]tinet ad co[n]dicione[m]
sua[m] vel i[n] sp[irit]ualib[us] vel e[ti]a[m] in t[em]p[or]alib[us]
utpote s[e]c[u]lari se i[n]tromittendo clerici vel eos q[ui]
no[n] s[un]t s[ib]i subditi vel de hiis i[n] q[ui]b[us] non
h[abe]t potestate[m] q[uia] p[e]cc[a]nt mortalit[er]. Si
posuit se ad faciendu[m] ea ex racione ad
q[ue] no[n] erat aptus et vnde p[ot]est venire p[er]i-
culu[m] sp[irit]uale vel t[em]p[or]ale alt[er]i. ut si me-
dicus ignarus posuit se ad medicandu[m]
aduocatus ignarus ad aduocandu[m]. co[n]-
fessor ignarus ad audiendas co[n]fessiones
et hui[us]modi q[uia] p[e]cc[a]t mortalit[er]. Secus aut[em]
si co[m]petenter de illa arte erat peritus
no[n] t[ame]n excellens. Si p[re]sumens de sancti-
tate sua vel de virtute. exposuit se
p[er]iculo p[e]cc[at]or[um] ut vadens ad loca inhone-
sta vel frequentans co[n]versacione[m] cu[m] mulie-
rib[us] sp[e]c[i]a[li]t[e]r levib[us] et alia hui[us]modi ubi
de facili p[ot]est labi i[n] mortale. Si nimis
p[re]sumens de se no[n] p[ro]videt de necessitatib[us]
vel p[er]iculis occurrentib[us] sp[irit]ualib[us] vel
corp[or]alib[us]. expectans effectu[m] miraculosu[m]
adeo ut q[uia] sanu[m] eu[m] infirmu[m] sine
medicine vel nutriret ei cibu[m] sine
labore q[uia] mortale e[st] et d[icitu]r temptare
deu[m]. Si vult fieri p[re]dicator sive stu-
dens p[ro]uidencia. vel doctor a[u]t co[n]sul iudex
v[e]l co[n]sulens p[re]sumpse. De ingratitudine

Ingratitudo q reput i ol peccato
mortali e sic circumstancia aggrauans
ipm qa vbi ho sp debuit seruire deo
eu offendit Est tn etiam vnum speciale
pctm inceptu sz i recipiens bnficia a do
uel ab hoie no ea recogitat i gratu
z recompensare vl qd peius e i mente
vilipendit bnficia recepta l minuat
d eis ul iniuriatur bnfactori Committit
tn reput mixtu cu aliq alio genere
pcti quinq e mortale z quinq veniale
Interrogetur go singulariter si recogitat
si regraciatus e si recompensauit r
Item si ea vilipedit si minuerat d ill
vl si illi bnfactori iniuriatus e De inobe-

De inobedia eam inter- diencia
gandu e Si vis no obediuit
superioribus suis spualibus z tpalibus
legibus canonicis ul ciuilibus racionabilibus
statutis a statutis sinodalibus a puincia-
libus a eciam ordinacoibus superiorum huiusmodi
vim precepti ul pcipiendi vt qn manu-
datur vbo a scripto hc ul id fieri i virtute
obie ul sub pena excoicaco ul alys
penis grauibus z huius cosimilibus qa
mortalit peccauit In alys at ordina-
coibus simpliciter factis trasgressio e ve-
niale nisi fiat ex contemptu qz tuc esset
mortale i quibuscuq leuibus Si no o-
bediuit dnis pceptis d qbus tractatu
e vl ppie cosuetudie Si no pbuit debitaz
reuerencia maioribus suis ul dnis spi-
ritualibus z tpalibus Si obediuit alicui
superiori i illicitis qz vtrqz peccat De scis-

Scisma committitur tu mate
qs recedit ab obedia sce romane
ecclie sumendo aliud capt l sequendo
alium papam qz canonice electu ut eciam
duo electi quorum qlibet hret assessores
qualibz p ipo z nesciretur dare qs eorum eet
canonice elctus qz i hc casu videtur ex-
cusari ipi si tn no sunt ptinaces sed
parati sp obedire illi ul adherere quem
scient sciret verum papam qa aliad
mortaliter peccaret Si qs initiatur ordi-
nacoibus factis a scismaticis qz e excoi-
catus ex d scisma c i De infidelite

De infidelitate iudeorum pagano-
ru uel hereticorum quorum qolibz e
grauissimum petm ducens ad dapnacoez
no optz hic dicere qr hoies solu heretici
sunt excoicati et ill papue iudei
no debz hic i minus diligenter questio
et pcipue pdeote Pot tn interrogari
put videtur si hnit aliqd dubiu i hys
q sunt fidei ut d sacramento altaris et
huius z si d hc hz displicere qz no en
randu si aut voluntarie z spote du-
bitat eet mortale Hereticus qlibz est
excoicatus z no pt absolui extra se-
de apticaz nisi i pcessu It credens re-
ceptor ul fautor hereticorum similit est
excoicatus ut ex d heretic c sicut i i
e ti c ij li vj De ambitione

De ambicioe q pcedit ex supbia
z ipotat inordinatu appetitum
honoris q multu reput i platis et
dnis eciam interrogandu e ut s Si de-
siderauit aliqua dignitatem ul beneficium
curatum i roe deliberata pu r pter
honorem ul vtilitatez tpalez peccat mor-
taliter Si desideauit dignitatem uel
officium ul bnficium ecclasticum l sclare
ad qd e indignus z ieptus vt qz ignorus
ul criminosus z hoi qz peccat mortaliter
maxime si desiderat huius eciam sado
contra pcepta Si assumit honores d quo-
cumq re ita inordinate qz ibi constitueret
finem mortale e In alys casibus tamen
veniale De derisione

De derisioe q aliqn pcedit ex su-
bia eciam interrogandu e si vis
derisit sacramenta a vba sacra l alia
diuina vilipendens ea a sacros viros
a platos a pnas religiosas a putens
a volentes deo seruire uti reliet eos
qa mortaliter peccat Si studiose de-
sit aliquem intendens ex hc iniuria eius
z vilificacom ul nobilem pturbacoez
eius vel derisit affectuose sensu l
corpe ut eos faceret pturbari qua
mortaliter peccat Secus si ex leuitate et
causa ioca et si nullum eos hoc
pturbauit De iudicio temerario

Si vero facta alterius que dubia sunt
quo animo fiant in malam partem inter-
pretatus est Si deliberate iudicavit aliquem
de peccato mortali sine signis sufficientibus
ad indicandum maliciam illius quia mor-
taliter peccavit Si iudicavit de veniali
deliberate venialiter peccat Idem est si
iudicat de mortali sed non deliberato animo
Si fuit curiosus circa **De curiositate**
agendorum intellectum ut querendo scire que
sunt supra capacitatem suam ut de trinitate
de predestinacione et similia vel querendo scire
parum utilia et dimittendo multum utilia
et magis necessaria. ut querendo scientiam aut
aliquid scire solum ad sciendum non autem
ad hoc ut deum ex hoc cognoscat vel
ad aliam utilitatem quia peccatum est et quandoque
mortale et quandoque veniale Vel querendo scire
aliquam scientiam ab illis a quibus non debet querere
ut a demonibus vel per sortes quod mortaliter
peccavit Si consuevit scire mala et vana
ut cantilenas incantaciones et similia Si
fuit curiosus circa usum sensuum scilicet vel aspi-
ciendo vel audiendo vel odorando vel gustando
vel tangendo aliquid sine novitate vel u-
tilitate sed sola delectatione sentiendi
sine tamen aliqua deformitate quod peccatum est et
communiter veniale Si non cum deformitate
potest esse mortale. Si ivit ad videndum
spectacula mundana et officiosa ut tor-
neamenta hastiludia seu ad videndum
currere pro bravio et huiusmodi Nam si in hiis
est periculum mortis spiritualis vel corporalis
ut quando sunt spectacula repugnancia tempori-
bus vel cum in illis potest incurrere lesionem
alicuius nobilis corporis mortale est. et
multo magis in exercente huiusmodi specta-
cula vel prebente occasionem ad ea alias
esset veniale. nisi propter huiusmodi actus ita de-
lectatur quod mens eius adeo avertitur Ita
vero quod esset paratus transgredi preceptum dei
et ecclesie ut ista aspiceret aut faceret Et hoc
idem intellige de quocumque peccato quod ex se
est veniale quod per hunc modum potest effici
mortale. **De adulacione**
De adulacione que communiter est scandali-
sacia et consistit in hoc quod quis verbis
vel factis suis inordinate intendit placere
alicui ad benivolenciam capiendam Et si
in malo adulatus est criminali puta lau-
davit aliquem de viciosa facta vel de tur-
pitudine et huiusmodi quod mortale est Si adu-
latus vel laudavit aliquem intendens eum
decipere et precipue nobiles in aliquibus in
spiritualibus vel temporalibus est mortale Item
si aliquis iniustum intendit ab eo habere vel
quod parum decipere per modum domini Si
nimis laudavit aliquem ex quo ille supper-
sit occasioni superbie vel inanis glorie
communiter est veniale potest tamen aliquando esse mor-
tale Si autem laudavit aliquem ad magis
excitandum illum ad virtutes vel ad confor-
tandum eum in tribulacione et temptacione
sunt observatis tamen debitis circumstanciis
est veniale **De inani gloria**
De inani gloria que procedit ex superbia
et importat inordinatum appetitum
laudis humane seu inordinatam complacen-
ciam eius cui offertur. et cui sit aliquod
opus. unde propter laudem humanam amittit
meritum eius et peccatum incurrit Et ergo
interrogandum est secundum statum hominum et
diversas materias in quibus homines querunt
laudem. ut a doctore de sciencia et doctrina
a scolaribus de ingenio et disputacione
a virgine de virginitate a muliere de ornatu
et pulcritudine et huiusmodi. Si opera sua in
genere bona ut ieiunia elemosine et huiusmodi
quasi omnia ad laudem humanam fecit mor-
tale videtur cum ibi constituit finem suum Si
tamen prima intencione et iusta fecit opera
bona et audiens se inde laudari super-
sit complacenciam de laude sua videtur
veniale Si quesivit laudem et gloriam
de opere peccati mortalis mortaliter peccavit
et eciam si super vanam deliberatam hic esset
Item si secundum motum sensualitatis vel
eciam si de aliquo veniali gloriatur Si ita in-
ordinate appetivit laudem et gloriam de
aliquo opere quod propter eam consequendam paratus
esset facere contra aliquod preceptum dei peccavit mor-
taliter. Si gloriatus est de fortitudine aut
pulcritudine aut sanitate corporis. aut de inge-
nio et aut intellectu potestati aut de spiritualibus

aut gratia spirituali vel de prole et sanguine nobilitate aut de potentia vel domus seu prosperitate de scientia de divitiis de eloquentia de artibus de cantu et ceteris huiusmodi, aut gloriatur et de visitatione eius vel de reverentia exhibita aut de sequela famulorum et ceteris militum huiusmodi.

De immodestia virorum

De immodestia. Et primo virorum in ornatu qui procedit ut frequenter ex inani gloria, posset tamen ex aliis causis procedere. Unde interrogandus est si unquam vestitus sit habitu religiosorum in despectum eorum vel in ludis vanis et inhonestis, quia si hoc fecisset graviter esset puniendus, ar. de epi. audi. c. Inimicus. Si ex lascivia et vanitate usus est veste muliebri quod graviter peccat. Si ad ostentationem et vanam gloriam superflue habuit ornatum et superfluum apparatum in vestibus, unde si vestitus est bisso vel purpura cum ad hoc non sit auctorizatus. Vel veste variegata aut punctata scaloribus aut radiis et huiusmodi, vel si circa vestes componendas apposuit nimiam sollicitudinem et si de hiis superbit et gloriatur est mortale. Et si tantam iocunditatem delectationem habent ex hiis ad laudem et gloriam inanem quod non curant transgredi mandata dei et ecclesie. Si alias si diutius non usus est vestibus divisatis in diversis coloribus consutis vel trapatis. Si talibus vestibus et superfluis ornatibus usus est ad inducendum mulieres ad suam concupiscentiam extra matrimonium quia mortale est. Et dico extra matrimonium quia uxor potest se ornare ut marito suo placeat et econtra maritus ut uxori absque peccato honesto tamen modo fieri debet ille ornatus. Si coram mulieribus stetit aut incessit inhoneste vestitus demonstrando femoralia et alia inhonesta incitativa ad libidinem. Si nova invenit portatura in vestibus ex lascivia et vanitate. Si radi fecit barbam sepius causa lascivie et vanitatis. Si ad ostentationem et inanem gloriam vel sibi habuit superfluum ornatum et apparatum in equis sellis frenis aut vestibus domus ut apparet lectis et aliis rebus et supellectilibus ornatis, quia si aliis ornamentis usus est propter honestam consuetudinem et decentem et sibi similibus vel si ad huiusmodi inanem gloriam domum vel cameram depingi fecit stellis vel rosis aut aliis variis et mundanis hystoriis vel inhonestis picturis et huiusmodi, quod mortale videtur.

De immodestia virorum

De ornatu superfluo et inhonesto est interrogandus sunt mulieres scilicet de ornatu suorum capillaturae gemmarum vestium preciosarum et de fodratura et caudis earum et planellis nimis altis et pictis quibus ut frequenter utuntur mulieres ytalice et coronis aut balsis capitum et huiusmodi in quibus aliquid est mortale et aliquid veniale. Si usa est fucis et aliis ornatibus ad ostentationem et inanem gloriam suam et de huiusmodi superbiunt vel gloriata est quia mortale est si tantam inordinatam delectationem habent ad laudem et gloriam illam quod non curant transgredi mandata dei et ecclesie. Si usa est fucis et aliis ornatibus ad inducendum viros ad suam concupiscentiam extra matrimonium quia est mortale indubitanter. Si ob lasciviam et ad placendum aspectibus virorum aut ad contemptum depilat collum aut supercilia aut barbam vel frontem quod mortale est, nisi id faceret ad vitandam nimiam deformitatem ut non despiciatur a suo legittimo viro. Si adhibuit nimiam diligentiam et studium et tempus ad ornandum se vel si fecit excessum in portatura vestium vel secundum statum vel conditionem vel non secundum morem patrie vel usa est vestibus nimis mollibus et delicatis quia peccatum est. Et si iocunditate delectatur in hiis ita quod etsi sciret homines ex huiusmodi suo ornatu scandalizari et trahi ad suam concupiscentiam non curaret de ruina proximi quod mortale est. Si ex lascivia et vanitate mulier est usa veste virili mortale videtur esse. Si vultus se colloravit vel aliud figmentum adhibuit ad apparentem pulchritudinem. Si fit propter lasciviam vel ad alliciendum alios ad suam concupiscentiam quia mortale est. Si tamen aliquam turpitudinem aut

mabilia aliq̄ȝ et hui9 ex infirmitate aliq̄ vel alia causa superueniente delē vel occultāe conaē nō eet pctm̄
Si ad cōplacēdū viro suo vel ad īplēdū viri vl' fr̄e ītempta vel ne despiciat ab aliis vel aliq̄ leuitate vsa ē suc vel aliis ornamentis superfluis nō ē de se pctm̄ mortale ȝ potius veniale nisi sit notabilis excessus in hui9 qz posset iudicari de occasione data ruine aliorum et nō accepta qd tn̄ difficile ē iudicare Si coreas duxit vel coizat et q̄ intencōe et cū q̄bus et loco quo et tpe et si cantilenas cantat et pape turpes et q̄ intencōe et cora q̄bus De
Si simulat sctitatez ypocrisi
ypocrite p̄ ieiunium orōm et hui9 ñum mali esset vel si hoc egit ad ɔsequēdā laudē humanā ɔstituens ī fine qua mortale ē aliās veniale nisi aliud vicium adiungat Si simulat sctitatē intendens plus aliqd facere qd ē cōtra honorē dei vel vtilitatē p̄ximi ut intēs ex hoc posset adipisci licz indignus aliq̄z dignitatē vel officium vel bñficium vl' ut ex hoc decipē possit p̄ximū spūa vl' tpa qz mortale ē Si simulat sctitatez cū esset malus ut daret ei elemosinā sic scō viro vel pauperibus coīter ut ex caritatis et sctitatis qa mortaliter pctat Si simulat maiorē sctitatez qz hūit vel occultat aliquē defectū suū et hoc ad edificatiōez proximorū nō ē pctm̄ vel leue veniale Si tn̄ hoc facit ob aliquē vanitatez vel vanā gl'az veniale ē Si laudat sermonē de aliq̄o ope pcti qa mortale est De iactancia
Si laudauit sermonē de aliq̄o pctō mortali mortaliter pctat Si de veniali veniale aliquando ē de se Si iactauit se de aliq̄o ope bono seu de virtute sua industria vel diuiciis vel potencia et hui9 ex superbia et inani glia mortale ē vel veniale scdm̄ radicē ipsius superbie vel inanis glie vnde pcedit Si laudauit se ɔtēpnēs alios ut p̄tereq9 publicanū mortale videtur si aūt ex aliq̄ leuitate vel vtilitate ɔsequēda veniale q vel vltiȝ ē Si laudauit se mendaciter de malo vel bono qd nō fecit vel de eo qd nō hūit vl' qd nō fuit ppt superbiā et inanē gl'az pōt ēē mortale vel veniale Si vilificat se vbis vel factis plus q̄m sētiat ī sermone ī mēte dicēs aliqua mala de sermone q ī se nō recognoscat quāt veniale ē et de yroīa De
Si ɔtendit aduersus aliq̄ ɔtencione
sciens q̄ veritatez ī rebus alicui importancie mortale ē secus si ī rebus paruis et inaduertenter Si ɔtendit pro vitate et nimis iocūditate cōiter ē veniale possz tn̄ tanta ēē iocūdiaō qz ī cōe scandali ɔsequitur eēt mortale De
Si habet tractāe aliq̄ discordia
cū aliquibus ī hiis q sūt ad dei honorē et p̄ximi vtilitatez discordia habuit et fecit eo qa male affitur ad eos cū q̄bus tractatur vl' ut eis ondat se nō nimis sapē licz tn̄ ɔtra ipd qz mortale ē Secq̄ aūt si idcirco discordat quia vl' ē magis scdm deum et rōm qd ipe intendit qz qd alius Et tunc vl' non est pctm̄ vel leue n tn̄ eet nimis ptinax
Si fuit nimis ptinax ī De ptinacia
sentencijs suis discrepās a quī iudicio ceterorum cōiter ē veniale n eet piculosu et inductiuu erroris Si excusauit vel defendit pctm̄ ɔmissū ut tēp bñfactū et si sciens qz mortale ē De singularitate, nouitatum
Si fecit singularitates ī quāsdā vite vel ī vestibus vel ī cerimoniis vel aliis adinuencionibus pctm̄ ē Et si adinuenit aliqua mala ɔsuetudinez oīa mala exinde sequencia ei imputatur
De 2o pctō mortali quod est
Inuidia inuidia
q ē scdm pctm̄ mortale et ē tristicia de alieno bono in quātū ē diminutiuu ppe excellencie et si fit cū ɔsensu rōnis ē mortale n esset de aliq̄ re parua sic puer inuidet alteri puero qa pluries habet fructus et hui9 Sz si sit scdm motū

sensualitatis 7 cu displicencia vonus e veniale vel alterius est de re notabili. Est g° intergaudiu penitrs secundu statu suu de hmoi intr vi9 Si plato alteri invidet de maiori platone et dignitate Si officialis de digniori 7 meliori officio Si doctor de maiori sciencia vel genus sui Si scolaris de acutiori ingenio alterius Si curialis de maiori acceptacione cu diio Si ditator de maiori credito Si nobilis de maiori hore 7 iputacone Si spualis de maiori devocone reputacone vel fama Si vicinus de maiori honore vel familia vel aliis Si mulier de maiori ornatu vel pulcritudine aut de maiori vel filiis 7 honore Si artifex de artificiis vel de maiori lucro 7 de aliis quare totu e invidia 7 peccatu mortale ‖ Si tn qs dolz de bonis proximi no ex eo qz ille ea heat sz de defectu suo qz sibi ipse eis caret. e tn contentus proximu illa hre no e invidia Similiter est si dolet de bono inimici ex hoc solu quia timet ne ex hoc nocumentu veniat non proprie ptinet ad invidias

De odio

Odiu e filia procedens ex invidia cuius intergaudiu e Si habuit odiu ad deu quia flagellat eu infirmitate vel penuria aut aliquo simili vel quia ipedivit eu mala desidia vel propter aliam causam qz mortale e. Si habuit odiu ad proximu desiderando malu eius sive spuale sive tpale vel gaudens de malo eius 7 si e malu notabile qd ipse appetit racone deliberata mortale e sive malu sit i psona vel i fama vel i substancia vel alio Secus aut si no consentit racio vel si quid no multu dapnosum malu appetat. Si doluit ex eo qz inimicus eius no sustinet adversa sz prospera eum sp vidit Si aut desiderauit malu alteri puta infirmitate i bonu eius ut bonus propter hoc efficiatur vel ne alios noceat. no e odiu ‖ Item intergaudiu e hic 7 investigandu caute Quia zelo racionis displicencia solet applicari odiu qd tn no e si tm ira deo dicit odiuum qd hmoi q vivi iputat tm vi9 peccatu

Sz nota qz sicut i aliis sic 7 i illo qui eius veniale i mi[illegible] mente de nono odiu hmoi ad illu cu consensu racois tociens peccat mortaliter Et io intergaudiu e de tpe i quo odiu i eo perseveravit et quo frequenter odiuit ‖ Item no qz no opertet immo no debz ille petere veniam de hmoi odio mentis si illu offendisset verbis aut aliis modis ab eo qz tunc tenetur veniam petere

De susurratione

Susurracione quae e ponere dissensiones propter mala intencione inter amicos vel consanguineos de uno dicens mala alteri 7 econverso vel i scienter studiose quod potest odiu causare ex hoc quia mortale e ut frequenter solet facere unus contra socium 7 econverso Si tn dixit aliquid unde orta e dissensio inter amicos vel consanguineos no hoc intendens sz quia ignoranter locutus e. de se no e mortale sz potest esse race scandali Sicut tantu intendit malas amicicias vel conversaciones alterius cu aliquo si alius depravatur cogerentur illas non e malum

De dampno proximi

Qui videns dampna 7 mala sibi hmoi quibus invidz vel ad quos odiu habz letatur deliberato aio de malo illorum e mortale, secus si no deliberato aio letatur aut de malo inimici no multum malu e sz multu no potest ei nocere potest esse sine peccato

De tristicia

Tristicia i proprie proximi dicitur ab invidia i hoc qz invidia contristatur de bono proximi 7 propter hoc cogitat 7 desiderat quod mala heat Sz contingit sepe qz no patitur ille dampna q ei appetit sed magis prospera sibi contingunt 7 de hoc tunc amplius contristatur 7 e mortale si tn sit cu consensu racionis ‖ De detraccione est filia invidie habes supra i c. de octavo precepto

De tercio peccato mortali scilicet ira. et c.

Ira e appetitus vindicte 7 vicium capitale qd frequenter ministratur cu odio Vnde intergaudiu e de ea ut sequitur Si vi9 propter aliquem defectu i se vel i alterius commissu desiderauit vindictam sibi

pincoim aliq quotiesq vl' a se l'a
deo vl' ab alio soli intedes satisface
cio suo irato morle e z h[c] qd inte
dit istas pincos abs ordie racol. et
ecia si nobile malu intendat ad
gseusu racol qa alias veiale esset
vt e ira pressaulas i gubnada fa
milia sua · n ty i[a] fiet mo pspto ·
Si irato cu sepm ppt aliqe dsui
turbat[z] conb se ep veiale e Si iratq
q deu ppt aqd flagellu murmurat
corde vl' ore ipaciet ferens ep pot
ee morle z veiale s mod' ipacie

Si indignatq e

Si q aque no vales eu vide vl'
audire i putas indignu qd' ille desi
pluit cu potq dicet e sum e quod
veiale e coit Et si ppt h[c] retinet
e loqlas z p alia signa ondit e dis
pliceias q auferenda st ad tollendu
scandalu p xioz z opiom ody · Si
peteti veniaz z parato satisface d' iniu
ria no dimittit vl' r'galiat[z] ep mo
tale est

Si excogitauit diuisas vias et
modos z ad vindicadu se d' iniuria
z hys iplenit metez tu cogitacoibz
altercatiuis qa scdm pressu pot esse
mortale z veniale

Si ex ira clamet q aliqe iordi
nate z cofuse z sinose loquet
veiale e coit Si ty expssas e dixit
iniuria ppt ep scadalizai poss morle cet

Si dixit alti vba

Si iniuriosa ipticia vicia l' opprobia
aio iniuriadi vt vocas aliqe furez
a' pditoz vl' alias ihoesta p'priud aut
dices hmq' mala vl' alia de putibz
suis qa morle e Si dix[t] vba opp'b'
osa filiis suis vl' discipul' l' subditis
suis causa corepcois si fit debito
z hoeste e sine pcto alias coit est
veiale · n ty i famatoria dicet vnde
seqre[z] mag[m] scadalu qa tc ess morle

Si blasphemauit

Si aliqe aio delibato ut puniret[z]
vel castigaret[z] i h[c] cu maledicoe ma

ledicto i malu eius eet morle n hoc
affectu et ad emedacoz Si aut h[c]
no desidauit sm rom s sm subitu
motu ire qd' ty si ptiget valde do
let sz e veiale z coit fit a putibz
erga filios cu ex ira subita quadoqz
maledicut ipos qd' ty corde no vellet
Si maledixit anu vl' die a' hora
vel natiuitat sue vl' irroinal' ore
aoz vl' hmq' aio delibato mortale
vide[z] Si ty ex solo pmo motu ira
h[c] fecit e veiale Si maledixit ca
tur z irraconabilibz z h[c] fecit i dte
stacoem creator vl' i dapnu dni coz
e morle alias eet veiale z ociosu
Si blasphemat alias defunctoz suoru
putu vl' a' oz homi vide[t] morle ep
vide[t] intende notable dapnu l' ma
lu · z h[c] ide cu sibimet maledicat ex
ipaciecia Si blasphemauit diabolu
malu e qa ociosu saltem ¶ De ma
ledicoe di z scoz eius e sup i l' pre[o].

De Ira q fit cu hoies

Q ex ira se inter percutit ee est
intregrandu ptra q fit aio nocedi
vl' iniuriadi ut i adulf e morle z i
lupicte de in pseque te si fit aio
vindicadi · secus si fit aio defendedi se
tantu vl' ad exorcan ut puei faciut

Sedicio e qn vna

Sps ciuitat insurgit q aliaz z
ex pte eius q iniuste mouit e morle
et i oibz sequitibz eu z tene[z] d' oibz
dapnis inde secut alti pti Ex parte
aut eius q resistit iniuste seditoi mo
te gt se vl' cou bonu que ciuitat
no e sm se pctu n insireant[z] odia
z vindicacoes qd' ut frequt accidit
i hmq' Quatu eet ex resistecia se
quent[z] alti pti multa pcta z mala
cedendu eet p pte resistente sic
qa alias no euadet multa pcta q
i gflictu poni sequent[z] Si q's est
ccia ita pcialis z ita obstinatq aio
vl' aliter pcialis ep appetat extrmi
niu altius ptis exitu vl' dapnu p
plixo l' nephas pctq eet in malu

sed pte sua ut sit i ytalia vegud
fis et gibellinis no e sine pcto mor
tali et i malo statu Similiter si ex hoc vel
alias iniuste opam dedit ad expellen
du aliquem vel ipedivit ne posset i urbem
| De homicidio eius filia n. e. dictu e s
i quinto precepto De pcto iiijto mor
tali. n. 16

Accidia e quintum pctm capita
le et importat tediu bn ope
randi. Un interrogandus e de
ea Si ita accidiosus et attediatus est
q hnt i horrore bona diuina et i abho
minatione spualia opera bona ad q tenetur
ut precepta dei et ecclie et hoc cu consensu
rationis q2 mortale e Si tn hz tedium
motu sm sensualitate cu tn displi
centia rationis e veniale Si ita contristatus
e de morte consanguinei vel alio cum
q penitet eu benfecisse vel proponit
amplius no benfacere. vel dimittit aliq
necia ad salute ut audire missam et
huiusmodi q2 mortale e. Si ita contristatus
e q vellet magis fuisse creatu vel natu
se i mundo vel q esset al brutu. vel qd
vellet mori quodamodo eius sine male sed
bene. dummo hnt exinde tal' extima
tionem consensu rationis e mortale | Si esset
ita contristatus de suo adverso q incideret
i gravem infirmitatem pt nimiam tri
sticiam pdes somnum. vel dimittes cibum
et huiusmodi videtur mortale qd pt inmicare
se i hmoi. Si contristatur ex consideratione
bonor q hnt aliqui et quibus ipse caret
vilipendes dona sibi data a deo et inde
sumes tediu bn operandi qd e mor
tale sm sub et supra et i pntibus i spualibus
psonis. Si ex lapsu i pctum ita contri
statur q incurrit tediu bn operandi et
qui diffidentiam Si contristatur ex hoc q
bona proposita q facit sepe frangit ex
hoc incurres tediu bn operandi quasi
sibi videatur no posse pficere accidia
e et i pntibus i spualibus deo fine incipie
tibus | Si tedia ex frequentia tempta
tionum veniale e si tn ipse resistit qd
ec incipientibus deo fine volentibus

contingit. Si accidia i opibus bonis
ut i oratione legendo vel audiendo lectionem vel
missam vel predicationem vel dicendo officium
et hmoi. no tn dimittit de necessitate fie
da qd coiter e veniale et i pntibus hoc i spu
alibus Si i officiis suis committes de
fectus suppositi nimiam extra3 i respectu
consuetudinis humane. accidia e et veniale
et ex superbia procedes Si de pctis suis
doluit magis i respectu humane vercun
die q dne offense. similiter accidia e
ex superbia procedes et pt ee veniale
coiter | De filiabus accidie quarum e
difficile cognoscere an sit mortale vel
cu miscetur cu aliq pcto noto et contra
precepta. vel sibi precepto aliqd deputat

Si desperavit de De desperatione
divina dei estimans deu no posse
vel nolle sibi indulgere l' pcta eius peccan
ti ad penam. vel no posse abstinere a pec
cato cu admonitione dei mortale e si sit
cu deliberatione consensus. secus si sm aliqd
pusillu temptationis. Si desperavit se
no posse evadere aliquas miserias mun
danas vel peccata propter q decrevit se occi
dere et aliquod aliud malu facere q mor
le e. et si aliqd hmoi operatus e l' incept
peius e et multo gravius. Si contempsit diuina
bona et spualia ex extremi aggravate me
tes mixta cu accidia e mortale Si at
contempnet et refugeret ea pq posset vitare
pctm. q2 tunc pveniet ad blasphemiam
i spum sanctum q hz sex species q sunt psumptio
desperatio. invidentia fraterne gratie
impugnatio veritatis agnite. obstinatio et
finalis impenitentia De hijs interroga pt ex
pedire videtur q2 coiter no committitur
hmoi n a multu scelestis | Presump
tio dr cu quis nimis presumit de dei mia
estimans q possit sibi ad placitu suu
vel q salvet cu perseverantie i pcto
| De desperatione dr. e supra. sibi Impug
natio veritatis agnite dr cu quis contra
dicat veritati quam tn bn novit et max
ime circa ea q sunt fidei | Obstinatio dr
cu quis firmat se i proposito peccandi | In
videntia fraterne caritatis gratie est contra

caritate dei inquantum adest de eo quod deus est
bonus et ex bonitate sua dat graciam et
e[st] caritate procedit. Impugnans finales
dicitur cui quis proponit se nunquam confiteri velle
vel penitere quamvis nunquam reversurus ad penitenciam

De irrancore eciam sciendum
est interrogandum si unquam habuit indignacionem
contra eos vel tedium correpcionis et eciam contingentes
eum veniale est nisi illos odieret
quod tunc fieret odium et mortale est

Si subtraxit se ab hiis
bonis ad que erat aptus ex timore
deficiendi ut a ieiunio ab ingressu religionis
a placione inncta ab officio predicacionis
ab audiencia confessionis et huiusmodi quod est
communiter veniale nisi esset preceptum in eo quod dimittitur

Si stetit ociosus nil boni spiritualis
vel temporalis operans unde tempus amisit
irrecuperabile veniale est ut videtur nisi ex
ocio addatur aliquid viciosum quod fecisset aut
dixit unde eciam interrogandus est quanto tempore
stetit ociosus

Si fuit piger et tardus ad bonum operandum
quamvis tamen fecit ut unquam tarde
venit ad ecclesiam tarde dedit eleemosinam
et similia quod communiter est veniale nisi tamen ex illa
tarditate obmitteret aliquid preceptorum ut
quia non subveniret pacienti extremam necessitatem
cum teneretur aut infirmo ex quo sequeretur mors
et huiusmodi quia tunc est mortale

Si habuit distractionem mentis
vel si voluntarie vagatur in audiendo
divina cogitando interdum vana et inutilia
quod communiter est veniale nisi addatur aliquid speciale
peccatum vel si preterit eas divinas ac per
totum officium ad quod obligatur ex precepto.
Si loquitur inutilia ex tedio vel audit nova
vel mutat loca hinc inde vel distrahit
sensus vel membra dissolute quia est
veniale communiter

De Negligencia que est remissio
voluntatis circa ea que debet facere que
est pars accidie tepiditas. In hoc committendo
omnes offendimus sed est veniale nisi omittatur
aliquid necessarium. Si fuit negligens
circa opera sue spiritualia que continentur in hiis:

Ihesu Consule castiga dimitte solare
fer ora. Et non quod sub sua consilio complectitur
doctrina id est docere ignorantem precipue
utilia ad salutem. Si fuit negligens
ad addiscendum noticiam ad salutem
ut precepta dei et ecclesie generalia quia in hiis
ignorancia non excusat et vel ad eundum
ad predicationem vel ad missam audiendam
vel similia primo est mortale secundo veniale
utile non est videlicet et laus valde necessaria
ad predicacionem. Si fuit negligens in
audiendo divinum officium vel predicacionem
ut ibidem dormiendo vel loquendo aut alia
cogitando vel curiose querendo audire aut
de predicatore murmurando. Si fuit
negligens ad percipiendum sacramenta sua
et familie sue ut si ex negligencia in ortu
est plures sine baptismo vel huiusmodi quod
mortale est. Si infirmus mortuus est
sine confessione et communione vel extrema
unctione et cum ex negligencia tanta hoc
processit mortale videtur et quandoque veniale
scilicet quod ipse plus vel minus indigebat.
Si negligens fuit ad recipiendum
sacramentum confirmacionis per se et familia sua.
Si non confirmatus tenuit alium ad confirmacionem.
Si scienter fecisset se confirmari
vel recepisset iterato ordinem scilicet irreptum
et si fecerit hoc fieret mortale et committitur
irregularitas in sapiencia. Si fuit negligens
ad correpcionem fraternam cum ad
eam tenetur videlicet de occulto peccato et mortali
et sperabat emendacionem eius quia tunc
esset mortale ipsam obmittere aut veniale
eam retardando vel si obmisit de hiis
que non sunt mortalia. Si non servat ordinem
debitum in fraterna correpcione ut videlicet
in aspera vel in tempore vel loco indebito
quia peccatum est. De negligencia confessionis

Si omisit ad minus semel in anno
confiteri vel ex negligencia vel ex ignorancia
secus si ex impotencia scilicet quia non habuit
copiam confessoris. Si eciam non supplet
defectum cum potuit mortale est. Et si sua
familiam ad hoc tempus potuit non compulit.
Si recolens aliquid mortale commissum non
habuit contricionem et propositum confitendi tempore

suo sed fuit contentus se id commisisse vel
si peccavit cum non commisisse aliquod pec-
catum mortale. quod non videtur ita potuisse
committere et si consensit in hoc mortaliter peccat
Item faciens confessionem sicut dimisit aliquod
quod mortale peccatum mortaliter et tenetur
reiterare totam confessionem. Item dixit
se esse contritum de omnibus peccatis et dis-
positum ad abstinendum et satisfaciendum
tamen hoc non intendebat mortaliter peccavit
et tenetur reiterare confessionem. Item peccata
que memoratur pro mortalibus ex negligentia
omisit mortaliter peccat et tenetur reiterare
confessionem si est tempus oblitus. Item ad con-
fessionem simpliciter et grosse accessit
et insufficienter cum confessore tamen
haberet magis difficiles tenetur iterum
confiteri alteri magis perito et sufficienti
Vel si confessus est in excommunicatione maiori
existens etiam si ipse nesciunt et suus confes-
sor. quia non fuit absolutus a peccatis
et debet iterum confiteri quia non fuit tunc ca-
pax absolutionis. Item faciens confessionem est
ei quem novit excommunicatum vel suspensum
vel non habentem auctoritatem. puta quia
simoniace recepit beneficium vel quia
intrusus est per laicam potestatem peccavit
mortaliter et tenetur iterare confessionem

Si omisit

Si omisit communicare scilicet in anno saltem in pascha et
hoc post annos discretionis peccat mortaliter
nisi fuisset legitime impeditus ut quia cle-
ricatus stomacho vel excommunicatus quaerens tamen
absolutionem. vel de licentia proprii sacerdotis
vel confessoris per aliquos dies distulit. In hiis
tamen casibus debet supplere defectum quam cito
potest. Item communicat non ieiunus ita scilicet
quod post mediam noctem aliquid sumpsit cibi
vel potus. quia mortaliter peccat nisi esset
infirmus in fine quod tunc licet. Item communi-
cavit cum staret in proposito peccandi
aliquod mortale quia mortaliter peccat. Item
non confessus de aliquo mortali commisso vel
advertens ex verecundia vel inadvertens
ex indiscretione vel desuetudine confessionis vel
ex ignorantia crassa vel supina sumpsit
corpus christi peccat mortaliter. Et non quod

Item qui obmittit tempore statuto communi-
care confessor ut inducat illum ad supple-
dum defectum nisi sit omnino indispositus quia tamen
recepit aliquem defectum unius temporis
usque ad finem quadragesime tamen videtur ut
non subito admittat illum ad communionem
si prolonget tempus per aliquas ebdomadas
De aliis defectibus circa communionem vide in
3 parte in capitulo de eucharistia. Interrogandum est
etiam hic. Item participat in aliquo in crimine
propter quod crimine ille erat excommunicatus puta
excommunicatus est quia obviavit electionem
vel etiam in aliquo clerico subtraxit se a con-
latione obediendum ad placandum tempus
de iniuria illata clerico ipse efficitur ex-
communicatus quia participat in crimine cum
diversitate propter quod ille est excommunicatus
ut extra de sententia ex. Item communicare est
mortale. Item existens in excommunicatione ma-
iori faciet participat in divinis audien-
dis in causa aliqua in sacramentis percipiendis
quia peccat mortaliter. Item etiam existens excom-
municatus maiori excommunicatione faciet
participat cum aliis fidelibus. etiam extra
divina pape in hiis quod continetur in hoc
versu Os orare vale communio mensa ne-
gatur et si hoc fecit ex contemptu vel ex
prohibitionis superioris peccat mortaliter. alias
venialiter solum et idem in quo participat si
sciunt eum excommunicatum. quia ipse solum etiam
efficitur excommunicatus maiori excommunica-
tione a qua potest tamen absolvere omnis qui eum potest
audire. Excipiuntur etiam quidam casus
in quibus licet participare cum excommunicatis qui
continentur in hoc versu Utile lex humile
res ignorata necesse. Declaratio tamen
istius versus et aliorum paulo supra vide in
quarto parte summe. Incipit tractatus de peccato
mortali scilicet avaritia. 2.

Avaritia est inordinatus appe-
titus habendi. Et consistit in
tribus scilicet in iniuste acquirendo te-
nacitur retinendo et inordinate
amando. De hiis tribus ergo et filia-
bus et speciebus eius est interrogandum ut
sequitur. Et primo de primo videlicet de
iniusta acquisitione dicendum est. Et in capitulo de

sceptro papto. istaut tm aliqua de qbus
nunc videndu e

De symonia q cometit circa spualia
et sp e mortale peccatu z id quod
eius pecunia recepta per ea istatim debz no
ei tm q eam dedit sz paupibz erogari
et hoc de iure vel illi ecclie in qua iniuria
est data. Si dedit pecuniam l aliquid quod
precio pt estimari p habendo aliquo sacramento
vt e baptismus eucharistia benedictio
nupciarum z huius. z facit hoc qui daret
precium id est eius signum esse pt si pactum
fecit cu dante huius sacramenta qz symo
nia e z mortale. Unde presbiter qui ne
gat sacramentum si no dederit pecunia. nec
excusat consuetudo. Secus e si dat aliquid
sm beneplacitum suum gratis vt elemosi
nam no coactus a exactus sz sponte ad
conseruandam consuetudinem quam tamen si seruare
re nollz no esset cogendus neqz sacra
menta ei denegada. Si emit l ven
dit aliquam capellam l aliu locum in ec
clesia. qa symonia e. Si emit vel
vendidit sepulturam ecclie l sepulcrum
vbi ponatur cadauer eius qa symoniam
comisit. Si emit l vendidit ius pred
natus alicuius ecclie vel capelle. qa symo
niam comisit. Si pronus alicuius ecclesie
vel capelle a altaris vel alicuius beneficii
p pecunia eligit z presentauit instituen
endum in eccia sua. qa symoniam comi
sit. Si porrexit preces carnales p
indigno aliquo ordinando l promouendo
a beneficio qa symoniam comisit et
hoc si sciuit ipsum indignum. Et si platus
tale huius preces vel precio eum admisit
simil symoniam comisit. Si fuit me
diator ad procurandum alicui aliquod spua
le beneficium vel ordinem z huius p aliquo
tpali qa symoniam comisit. Si co
duxit aliquem ad predicandum cu pactione
pecunie vel intencione lucri in symoniam
comisit. Et simil predicator q hoc mo
acceptauit. Si filium a filiam a alium
misit in monasterium pactione facta pro
certa quantitate danda p ingressu monasterii
symoniam commisit. Et simil religiosi

recipientes hanc pecuniam de qbusdam
aliis symoniacis clericorum vide supra in tercia
pte in ca de clericis. Et de ista materia
habes plene in summa in 2a pte ti. i. p tot

Si perdidit amicitie

Racionem a castitate inimicus qa vult mo
rtale tenetur de omni dapno inde secuto
Unde si perdidit res alterius iniuste aufe
rentibus a eius est persona. Si perdidit se
creta alicuius iniuste. qz vult mortale tenetur
satisfacere de dapnis inde sequentibus
Secus si secreta iniqua z criminacones z
tractatus contra aliquem l contra bonum vel
si nocumenta personarum iniusta manifes
tat qa tunc bene facit z facere tenetur
Si recepit aliquid sub sigillo confessionis etiam
non in confessione si reuelat id peccat mo
rtaliter. nisi id esset quod nequam cui posset
obuiare manifestando. z si de hoc prouen
dit quod prmisit peccat mortaliter. sz no
debz tenere secretum qa tunc esset particeps
Si legit alterius literas clausas videtur
mortale nisi ponens spem in ratihabicione
mittentis vel eius cui mittitur

Si acceptat personam

Si in iudicio ut si magis audiat
personam pte qz alteram vel credat vni ma
gis qz alteri non seruato ordine iuris. vel
declinet ad vnam pte qz ad aliam in oc
casione qa forte sperat lucrum aliquid
ab ea recepturum z huius mortale pot
esse sm circumstancias sub z sm. Si in
distribuendis beneficiis vel officiis ecclisticis
vel spualibus admittit indignos et
malos peccat mortaliter z tenetur de dampnis
inde secutis. Et in siculis secularibus
q vulgariter dicitur sci vtinea sicut
admittit indignum. vel q pluribus admit
tit sed excludit dignum peccat mortaliter
Si in distribucione honoribus l imponendis
collectis cum sint sacris grauat aliquem
vltra debitum vel alleuiat peccat mor
taliter z si plus ex eius determinacione fiet
talis distribucio tenetur ad satisfaciendum de da
no. Secus est si plures alii imponunt cu
eo. Si cum habet distribuere elemosinas
alicuius sacrataris l testatoris hgod non

fidelit' distribuit Et si dedisset non indigen-
tibus ult' mortale tenet' ad restitutionem

S[i] iudex accepit
pecuniam ab aliquo ut iudicaret et
qui non iudicaret. q' bn' p eo iudicaret
q' iniuste iudicaret p'cat mortalit'
et tenet' ia restituere datu n' i' dedisset ut
male iudicaret q' tunc tenet' dare
pauperibus De d' teste q' p testimonio
ferendo pecuniam ul' aliquid accepit q'a
ult' mortale est tenet' restituere Si fecit
instrumentu i fraude vsurarum ut no-
tarius q' peccat mortaliter et mercede q'
accepit debet pauperibus erogare Si
fuit vsurarius i arte vsuraria quia
p'cat mortalit' Et si oia bona vsurarii
esset obligata restitutioni non posset ob-
tinere sallarium s' restituere creditoribus
vsurarum alias ad pt' Si id dz paupi-
bus dare d' honestate non d' nccitate nisi
esset paup Si recepit pecuniam p tur-
pitudine ut meretrix dz illa pauperibus
dare non tn' de nccitate s' s'm consilium
Si q's facit aliquam artem ul' a'qd' arti-
ficium q' vsu e ad mortale ut facere tax-
illos et hu' peccat mor' n' dz absolui
n' disponat se id dimitte' d' luc' de
recepto dz pauperibus dare non ex p'cep'
sed ex consilio Si diebus festiuis emit
ul' vendidit negotiando n' forte i m-
dinis vl' fecit contractus non nccios
vl' scripsit ul' aliud manuale fecit p
lucro q' ult' peccatum dz id pauperibus
dare s'm aliquos qd' tn' vid' d' honestate
magis q'm d' nccitate Si tpe messis
ul' vindemiarum emit bladu' l' vinu'
l' fructus ut alio tpe vendat carius non
exns tal' rei continuus negotiator n'
p'pt' aliquem honestu fine s' solu' p'pt'
cupiditatem et auaritiam q'a turpe lu-
cru' e n' tn' tenet' i aliquo ad restitutionem
Si accepit aliquid ad eligendu' aliquem
ad dignitatem aliquam tpale ul' officium se-
culare vl' si vendidit hu' officia secularia
q' tpe lucrum e n' tn' te' ad restitutionem

S[i] lusit ad
taxillos l' cartas l' ad aliu' ludu'
fortune si vicit p fraude pu' cu' fals'
taxillis vl' mendacijs ult' mortale tenet'
sic lucratum restituere amittenti n' fecit
q'd pau' Si vicit ab eo q' alienare
non potuit vt a filio l' religioso aut
vxore vl' filio familias et hu' te' ad re-
stitutionem hijs q' hnt curam illorum et est
mortale si e q'd notabile et si ludit' ex
cupiditate acquirendi Si p multas im-
portunitates traxit alios ad ludu' q' hic
non intendebat vl' retinuit volentem
recedere q'a ult' mortale tenet' restituere
illi si tn' e q'd notabile Si acquisit so
lucrantis e hu' i loco vbi prohibetur
ludus et mandat' fieri restitutio sine le-
gibus imperialibus siue municipalibus et
fiunt' c'tra ad vtrumq' dz fieri restitu-
tio illi q' amisit Secus si leges ie st
abrogate p c'trariam consuetudinem Con-
sequent' nota q' si vicit p ludu' i ab
casibus exceptis p'dictis non tenet' resti-
tuere illi q' amisit c'munis posset eleosi-
nalit' retinere si esset paup s' debet
pauperibus erogare s'm alios ex consilio
S'm alios non ex nccitate qd' tn' tutius
e non tn' ita opus ecclesias stringe' ad tam
restitutionem sic i fur to vsura et hu'
Nota p'sonas q'bus restitui dz qd' ab
eis lucrat' i ludo Iste st' p'sone q'bus
indistincte restituendu' e qcq' ab eis e
lucratu' i ludo alee a' taxillorum vl' a'o
mo s'm Ray' s' furiosi prodigi minores
xx annis et maxime pupill' filij familias
et vxores q' no hnt res parafinales ami-
stratores rerum ecclesiarum ul' pauperum et siles
Item melius capti furdi muti ceci et qui
morbo laborat perpetuo s'm religiosi et
siles Et no' q' tal' pecunia no' e sim-
plicit' restituenda illi q' amisit n' esset
emendatus et correptus ita ut crede' ea
ad prios vsus expensurus Sz tutori cura-
tori dno' monasterio pri' marito etc' h'
i summa confes'

S[i] adhibuit nimiam sollicitudinem
circa tpalia acquirenda et conseruanda
q' p'pt' hc' dimisit aliqd' nccium ad sa-
lutem ut missas et hu' q'a e mortale

Si no dimisit notitia ad salute s'nissa e i eis aquatulu ppter inscretacom tpaliu. qa veiale e Si nimiaz sollicitudiez hnt cira spualia pmitte ex osideca amiciz di i s no e mozle sed vid' multu ipedimitu dnoro et dor bon. Sed d'scdo anialie q osistit i tuedo d' q e intrograndu e Si viz ita inhumanus fuit q no fecit eleo ad corpales sume indigetibz ci posset vl' si no opatus e opa mie corpalia q otinet i h v'su Visito poto cibo redimo tego colligo condo p'm e visitae infirmos s'm potae sitietes 3m abae esurientes 4m redime captivos 5m collige et ostegare dispsos 6m e tege nudos 7m e condere i sepulcre mortuos. Si hns supflua q ad natura et q ad decentia statu sui et familie sue no subvenit necessitatibz alioz maxime i extremis. Si hns supflua q ad natura no tn quo ad decentiaz statu no subvet paticibz extremas necitate qs tn sciunt et nouit. q mozle indicat coit. Sz h' opz multa osidare ad bn intelligendu unde vide de h i suma 2a pte ti. 1. Si hns vn subvenire posset no subvet paupibz et no extremas necitatibz paticibz vl' tardauit ipss dae vl' eos exasperat. veiale e. Si parat paupibz mis suptuosa l' delicata a est nimia abaia l' osuatibz sine causa vrgete l' male vtentibz eleosinis q petiu vide potius q mutu. Si laboratibz pro quotiez inistio nimis distulit dae mercede vlt facta quecom cu tn posset solue q posset ee mozle maxime si inciveret grue dami l' scadalu Vel si aliquid defraudauit.

De auaricia i amado iordiate No q si qs ret est inste acqsitas ita iordiate aat ut inhieat eis q admo sui corpus

figui e qu ppt eas no aunttedas p'atus est face q aqd p'ceptoz. qa mozlit p'ctat. et h' io q plus diligit creaturaz q creatorem. Si at ullo o velles face q salute sua ppt hmo' tpalia q'unis tn aliqlit iordinate affinat ad ea seu amet ea e veiale. Et ex hs osidau pt q'tu p'cat qui res iuste acqsitas ita iordiate amat ut supra.

De p'digalitate q' otra e auaricie. est intrograndu e Si viz supflue expendit sua subas vel i edificys suptuosis. vl' i eqtatim vl' i convivys mis delicosis. a' i equitibz l' i palestris et ludis. vl' i ornamentis et pape mlierz. vl' i mexeris l' hystrionibz et hmo' qa pctm e Et qd est nobil' excessus s'm ppozoz sui status e mozle. alias at i modico e veiale. Descende at ad p'ticlaria i determinau q' qu sit mozle et qd veiale no d' facile pt dari iudicium cum vnu h' dimitto

De 6to peccato mortali s. gula. 28.

Gula e sextu pctm capitale et iportat iordiatu appetitu seu delectacom cira cibu et potu vn d' ipa nota quinqz modos q otinet in h v'su Pre prope laute nimis ardent studiose. Primus modus e pre l' ppe i si comedit l' bibit an horaz debitaz l' osueta sine ca racoabili vrgente Sbs laute i si vsus e cibis vl' potibz mis lautis et delicatis vlt odecetia sui status aliter n' dens comede infirmu q sanu et alit nobile q rusticu et vltio vl' si vsus e cibis vel potibz multu mittuis vl' calidis pvocatibz ad luxuriaz et si ex hac ca fecit mozle vit. Sus e nimis i si comedit l' bibit in nimia qtitate s'm indigentiaz sue oplexionis qd n' pazu e vni nimis e alteri quiqz plus tn comede i die ieiunij q alio die p vna comestione no est d' se malu. 4us ardet i si comedit

vel bibit in nimia quantitate secundum indige-
ntiam sive complexionem. nimis ardore gule
vel nimis avide vel velociter et rapaci-
ter comedit propter gulam. vel cum nimia co-
placentia contentus magis satisfacere gu-
le quam utilitati providere. Item studiose et si
adhibuit vel adhiberi fecit nimiam di-
ligentiam et studium circa cibaria delicata
preparanda ut variis saporibus et diversis
modis et huiusmodi. In hiis omnibus vel ce-
teris speciebus gule. tunc ibi est mortale
cum delectatio gule queritur ut finis cum
scilicet quis paratus est facere contra aliquod precep-
tum ut satisfaciat delectationi gule. vel cum
comedit usque ad crapulam vel vomitum
advenientem. sicut fit a pluribus in conviviis
primo. vel cum vult aliquo cibo ex quo
verisimiliter credit incurrere magnam lesionem
personae. In aliis autem casibus communiter est venia-
le ut alibi

De ieiunio quod est contra gule est
interrogandum est. Si unquam dimi-
sit ieiunia ecclesie scilicet xl^e quatuor temporum
et festorum vigilias. post xxi annum peccat
mortaliter. nisi habeat causam cum licentia ex-
cusantem. vel saltem estimet se habere. et
habeat causam estimandi. Puta quod esset satis
debilis vel sibi videretur esse propter quod non credit
posse ieiunare sine notabili corporis
detrimento licet forsitan vitare possit. nec
non videtur de facili condempnandus de mor-
tali. ex quo erat paratus obedire precepto
si credidisset posse alias est mortale. et
totiens quotiens dimittit aliquem diem
ieiunare quia quilibet dies est sub uno precep-
to. Si ante xxi annum inducendi sunt iuve-
nes ad ieiunandum. Item interrogandum
est de numero dierum per quos dimisit ieiuna-
re et de causa. Si notabiliter anticipa-
vit horam comedendi sine causa legitima
quia non est ieiunium. videtur mortale. hora au-
tem congrua est circa horam nonam. tardare
autem post nonam non est vicium nisi fieret ex
superstitiose. Si cum ieiunaret ex statu-
to ecclesie vel ex voto vel ex iniunctione con-
fessoris. de sero comedit frustum panis
vel de pluribus fructibus de uno genere in

notabili quantitate. ieiunium frangit. Si a-
liquid de confectione sumit in parva quantitate
non frangit nisi fieret in fraude sed ad
intendendum ad summe aliquid fructuum per
modum medicine sine vinum durat
stomachum non videtur malum. Potest autem
pluries in die bibere et non frangit ieiu-
nium quia potus est secundum regula cibi nisi fiat in
fraude sicut dictum est. De debilibus
et multum laborantibus peregrinantibus in-
tendentibus ambulantibus pauperibus et huiusmodi
quando vel quomodo excusantur vide in summa
in ieiunium per totum. Si comedit carnes
in quadragesima vel aliis ieiuniis ecclesie vel in sex-
ta feria et sabbato per totum annum nisi ur-
gente causa necessitatis vel infirmitatis
quia peccat mortaliter. Si usus est lacticiniis
tempore quadragesime sine causa infirmitatis de
consilio medici peccat mortaliter. In aliis
ieiuniis ecclesie servat secundum morem patrie
quantum ad usum lacticiniorum quod si non ap-
pareat tunc est abstinendum. Si bibit usque
ad ebrietatem advertens nimiam potenciam
vini ad inebriandum. vel de hoc dubitans
probabiliter peccat mortaliter. secus si ignorat
potenciam vini sicut Noe. Si fuit cau-
sa inebriationis aliquorum advertens inducendo
aliquem ad nimium potum vel ponendo sal
in vinum et huiusmodi quia peccat mortaliter. Si
induxit aliquem ad frangendum ieiunium
ecclesie sine causa legitima suis persuasionibus
quia peccat mortaliter. Si induxit pueros
et iuvenculas ad tabernas tabernas
et huiusmodi ut provocat eos ad turpia. Si
frequentat tabernas sine causa rationabili vel
cum nimia dissoluta potum est. Si ab-
stinuit nimis a cibo et potu et aliis
necessariis vite propter quod incurrit infirmi-
tatem. communiter veniale est nisi fiet nobilis
excessus. ut vix si addatur obstinatio contra
ammonitiones in hoc defecit quia tunc esset
mortale vel pecti inde sequitur. de filiabus
gule que sunt prima et ebrietudo

Si ex inordinata comestione et
potu incurrit absurditatem seu
grossitiem intellectus et exinde hebetitu-
dinem ad considerandum spiritualia. ad

ofidendu orandu legendu et huius
quod comuniter est veniale De sepra leticia
Si ex sordidacione abi vel potus inis sunt
levius et dissolutus risibus ludis et iocis et
alius levitatibus corporis quod comuniter est veni-
ale nisi addatur aliud vicium

De coreis que sunt ut comuniter ex sor-
didata leticia et frequenter cum mortali
est interrogandum est Nam quinque modis
sunt cum peccato mortali, primo cum sunt ex
libidine 2o cum sunt a clericis et religiosis
cum mulieribus et hec racione scandali 3o cum
sunt in campis vel aliis locis sacris quia sac-
legium est, 4to cum sunt ex iam grata
vel vana leticia tam sordidata quod in consti-
tuuntur finis, 5to quando clericus cessant non
cavat de scandalo proximi est mortale
In aliis autem cunctis comuniter est veniale po-
sset tamen quis esse mortale ex aliquo accidenti
ut de singuli vel zali de huius iudicium De
multiloquio Si cum sunt in plectus multum
sunt loquax vel dicunt verba ociosa
in sine utilitate vel racionabili utilitate quod
veniale est comuniter De scurrilitate Si
facit actus et gestus inordinatus
quia si sunt provocantes ad libidinem et est
intencio tunc est mortale Si ad dissolucionem
et levitates ut vetositates et hoiod
est veniale
Mundicia potest intelligi cum quis inde
comedit et est veniale propter quod si ex hoc
conturbat alios vel quia vomitum faciat
Et si hoc faciat quod inis comedit vel ut
amplius comedat vel bibat peccatum est
Secus si causa medicine vel potest intelligi de
inmundicia pollucionis que accidit in somp-
nis non reputatur ad peccatum Sed peccatum potest
esse causa eius scilicet si precessit ex culpa il-
lius cogitacione precedente vel ex negli-
gencia vel est cum peccatus in vigilia racione delec-
tacionis de inmundicia ipsa et sompno ibi delectatur
et si est in consensus racione de huius delectacione
turpi est mortale alias autem veniale vel nulla
scilicet si ex alteracione nature De pollu-
cione sive inmundicia procurata Nota quod si quis
aliquid agit hac intencione principaliter ut
pollucionem habeat sive vigilando sive

dormiendo mortaliter peccat est si faciat
cum sciat hoc Si autem est ipsa pollucio
contingat in vigilia et per voluntate et
sine procuracione non est mortale

Luxuria est septimum vicium
capitale Et quia dictum est in c. de vi
precepto satis dictum est de speciebus
eius in opere ac est cogitacione et hec in
c. de nono precepto sint ideo illuc obmiss
ad que ibidem recurrendum est videndum est de
quibusdam aliis pertinentibus ad ipsam luxu-
riam et delectacionem morosam De quibus inter-
rogandum est de hoc ut sequitur Si diu
conspectus est aliquem vel aliquam ex libidi-
ne et ex concupiscencia mortaliter peccat
est si non sequatur actus tamen preter sed si
sequatur actus cum huius facit duo peccata
cum tanto gravius quanto plura de huius
concurrit Si si sunt diversis temporibus sunt diver-
sa peccata Si suscepit litteram vel misit vel
portat vel recepit litteras continentes ama-
toria et provocancia ad libidinem quia
mortaliter peccavit hec adulteras Si can-
tavit vel legit vel cum delectacione audi-
vit verba lasciva et turpia ad provocandum
se vel alios ad lasciviam mortale est
Si se sociat alicui que novit eunte
ad fornicandum vel incepit agendum vel faciendum
dum servicias vel intimatas peccat
mortaliter. Si fuit mediator inter
aliquos ad huius turpia vel posuit aliquos
mediatores inter se et alios in hoc peccat
mortaliter. Si recepit xenium aliquid vel donum
quod dedit vel misit huius ex amore libidinoso
mortaliter peccat De delectacione
morosa que reperitur ut frequenter in tepidis
et multum negligentibus Nam sancti sanctos
cogitaciones expellunt noxias et sunt
de cogitacionibus desideriis et operibus
acquiescunt De qua interrogandum est Si habu-
it cogitaciones inmundas et carnales
in quibus contraxit moram propter quod verum
pendit propter delectacionem ipsam longiori
cogitacione mortaliter peccavit Non solum
vero peccat homo quando cogitacionibus luxuriosis
ob racione consentit deliberavit malum facere

ſz ex ꝯ cu nõ curat repaꝰ libidinoſas
cogitacões expelle̅ ꝓpt̄ eas ꝑue-
dit ſz i eis volutaie imorat ꝛ pc-
cat mortalit̃

De filiab luxurie nõ oz mlt
intrrogare q̄ã difficile ē intelli-
ge̅ n̄ cu mixtura alioꝝ vicioꝝ D'
cecitate ment̄ Et ſunt ita mete
occupati circa mundana ꝙ neſciunt
d' deo cogitare ul' rebꝫ ſpualibꝫ De'
precipitacõe Et ſunt precepes ꝛ ſbiti
i opibꝫ ſuis ſine ꝯſilio ꝛ examinaci-
one ment̄ debita agētes De incõſi-
deracõe Et ſunt inuti i fact̄ ſuis
ꝛ nõ bn̄ iudicat circa ocurrēa De
inſtancia Et i eo ꝙ delibat̄ bonu̅
bonu̅ agē· mutabil' ꝛ inſtās ſunt
ex paſſiõe D' amore ſui Et nimis
ſeipm̄ dilexit q̄rēo delectacões corpis
comoditates ꝛ hõ' D' odio dei Et
hmõi diſplicet̄ eis i deu̅ ul' lege ſua
q̄ã phibet ꝯcupias eꝰ D' amore vi-
te pnt̄ Et nimis amaīt vitā iſtā
pnte ꝓpt̄ voluptates carnis q̄bꝰ eſt
dedit' Nã ita amare vitā pnte̅· ꝙ
aliq̄s vellet hic ꝑpetuo ſm̄ pe· ē
morale De horrore futuri ſcli Et hõ-
rõm hnt ad vitaꝫ futura̅ D' aĩs
q̄ ptinet ad viciu̅ luxurie circa ꝯiu-
gatos vide v i c· d' ꝯiugat̄

Secũda pars hmõ opuſculi
de diũſis intrrogacionibus

Nunc formande ſt' intrroga-
cões ſz ad q̄ſdaꝫ ſm̄ ſtatꝰ
eoꝝ Et p̄o q̄o ad ꝯiuga-
tos Interrogādi ſt' ergo co-
iugati nõ tm̄ om̄s· ſz d' q̄bꝰ vide̅ ex-
pedire Et viꝫ i aliquo gradu phibi-
to ꝯtraxerit q̄ã morale ē n̄ ꝯfirã
facti ꝓbabil' excuſet Nũ ſcuit ē
ꝙ q̄da ſt' impedimēta q̄ impediut mrio-
niu̅ ꝯtrahendu̅ ꝛ dirimut ia ꝯtractu̅
i nullu̅ faciut· id· qd' tm̄ intelligendu̅
ē qũ dca impedimēta p̄us fuerit it̄
eos ꝙ ſit ꝯtractu̅ mrioꝰ Et ꝯti-
nent̄ i hijs v'ſibꝰ Error ꝯdicõ votu̅·

cogna° crime̅ Cultꝰ diſparitas vis
ordo ligamen hoeſtas Et ſic affi-
nis ſi forte coire neq̄bis· hec ſocia-
da vetat ꝯnubia iuncta itractant
p hoꝝ quolibꝫ brũiſſiã declaracõe ita
d' hijs ſatꝰ i veniet̃ i ſumis Nota d'
ſingulis intellcu̅ Error vo intelligr̃ d'
pſona nõ d' fortuna ut ſi q̄s ꝯtrahit cu̅
bertha credens ꝯhe cu̅ katherina· cu̅
q̄ intēdebat ꝯthe· Condicio intelli-
d' ꝯdicõe ſuili ut ſi q̄s ꝯtrahit cu̅ ſua
credēs eaꝫ ēē liberaꝫ· ita ſi ſcient̃
liber ꝯthēt cu̅ ſua ut ꝯtractꝰ tenet
Et ſilr̃ ſi ſuꝰ ꝯtrahit cu̅ libeā cre-
dēs eaꝫ ſuaꝫ ꝯde vide̅ ſi ſuꝰ cu̅
ſua hꝫ credēt eaꝫ liberaꝫ· Votu̅
intelligit̃ d' ſolēpni· ut ſi q̄s feciſſꝫ
ꝓfeſſionē tacitaꝫ ul' expſſaꝫ i aliq̄
religione appbata ꝛ poſt ꝯtheret
ita tal' ceterꝰ excoicatꝰ ceterꝰ Cogna°
ē tplex ſ· naturalis ſpual' ꝛ legal'
Natual' dr̃ ꝯſanguinitas ꝛ hꝫ tres
lineas ſ· aſcendeciu̅ ut pr̃ auus
ꝓauꝰ ꝛ hmõ'· Deſcēdeciu̅ ut filiꝰ
nepos ꝓnepos ꝛc Collatecaliu̅ ut
fres ſorores ꝛ hmõ'· Et hꝫ q̄libet
linea q̄ttuor gradꝰ incluſiue· ꝑ ppe
collecalis Naꝫ it' aſcēdētes ꝛ deſcē-
dētes vidr̃ ēē ꝑpetua phibicõ Cu̅
ergo it' iſtos ceterꝰ ꝯhit ē excoicatꝰ
Cogna° ſpualis hꝫ tres gradus
ꝛ ꝯhi̅ i baptiſmo ꝛ ꝯfirmacõe p̄mꝰ ē
it' tenētes ad baptiſmu̅ l' ꝯfirmacõe̅
ꝛ eu̅ q̄ teneat̃· ꝛ dr̃ ꝓpinitas ꝛ filia°
2us ē it' pr̃eꝫ ꝛ mr̃eꝫ carnales
eiꝰ q̄ tenet̃ ꝛ illu̅ tenentes ꝛ dr̃ co-
pinitas 3us ē it' filios naturalis
eiꝰ q̄ tenet̃ ꝛ illu̅ q̄ tenet̃· ꝛ dr̃ fra-
ternitas· Cogna° legal' fit p adopci-
onē ꝛ hꝫ tres lineas l' gradꝰ p̄mꝰ
ē it' ipm̄ adoptante ꝛ adoptatu̅
et filiu̅ ul' filiaꝫ eiꝰ adoptati 2us
ē it' vxoꝫ adoptat̄ ꝛ ip̄ adoptatu̅
et ceterꝰ it' vxoꝫ adoptati ꝛ adopta-
teꝫ 3us ē it' naturales filios ꝛ legit-
timos ipiꝰ adoptat̄ ꝛ ipm̄ adoptat
hꝫ tm̄ cu̅ ipi filij ſunt adhuc i ptate

patris int hos n oio e ꝓhibitu
mrimonium ꝛ ergo si ꝯtractu fuit
dirimatur. Crimen hic s. qd habz
īpedire ꝛ dirime mrimonium ꝯtra
ctu intelligitur tm d duob' crimib'
Primū ē cū mlr machīatur cū effcā
ī morte alti' vxoris ut habeat
maritu ei' ī vir' ꝛ econ. cū vir ī
morte alti' vi machīatur ut heat
vxorē ei' Scdm ē qn qs dat fide alicui
ꝯiugate d ducendo eā ī vxorē pt'
morte mariti sui ꝛ cū ex ista pmis
sioe sequitur adulterium Cultus dispa
ritas ut s. si fidelis ꝯtrahat cū iudea
vl pagana pmanente ī infidelitate
Si aūt ꝯtrahet cū heretica tenet ma
trimoniu sed cohabitare ei nō debz
ꝛ hc si esset piculu ei manedi heresi
si p'erat cū eā ꝯtrahens Vis sc; cum
qs p violenciā cogitur ad ꝯtrahendu ꝛ
intelligitur d violencia absoluta ꝛ simlr
d violencia q fit p metu q pt ca
dē ī ꝯstante viru q ꝯtinet ī hoc
vsu Ceterum aūt status vbersatur atqz
necess. aūt tm postea de inuito effici
atur voluntarius Ordo intelligitur
d ordie sacro s. cū ꝯtrahens fuit in
subdiaconatu l' sup. ꝛ tal' ē est
excoicatus Preca tm ī sacris ordi
nib' pūt vti mrimonio iā ꝯtrac
to sz contrahē nō pūt. Ligamē s.
si sit alt' ligatus p ꝯiugiu p vba
d pnti eē nondu ꝯsumatu Naz
tal' ī nō cū pt alt' mrio copla
ri. n ī cū q ꝯtraxerat pfitet'
ī aliqua religioe an ꝯsumatoz ma
trimonij Si aūt recedet alt' ꝯiugu
ita q p multos anos nichil d eo
audiret adhuc nō licet alt' ꝯtrahē
n pn's visitat' sciret d morte eius
Honestas ꝛ publice honestat' iusticia
ī ista q oritur ī sponsalib' cōtractis
cū aliq cū q postea nō sequitur mrio
n ppt morte l' ppt aliquā cāz alia
naz cū nulla ꝯsanguinea ei' ꝯtrahē
pt usqz ad q'rtu gdu īclusiue Cōsan-
guinitas ē pximitas q ꝯtrahitur int'

eū q ducit vxorē ꝛ oēs ꝯsanguineos
vxoris usqz ad q'rtu gdu. similr inter
vxorē ꝛ oēs ꝯsanguineos eā ducentis
usqz ad q'rtu gdu īclusiue Et nō q
affinitas ꝯtrahitur ē p fornicacioe co
itu. ita q ille q fornicatur cū aliq nō
pt contrahē mrio cū aliq ꝯsanguinea
ei' usqz ad q'rtu gdu. nec illa mlr pot
ꝯtrahere cū aliquo ꝯsanguineo sui for
nicatoris usqz ad eundē gdu Impoten
cia exercendi actu ꝯiugale pt pro
venire vl' ex nāli frigiditate vl' ex
maleficio vl' ex indispoicoe membri
genital' vl' l' mulier De his aūt
omib' īpedimentis hēt plene in
summis Insup nō q nō opz ut
expedit interrogare oēs ꝯiugatos
singulatī d pdictis īpedimentis sz d
ill' saltē d qb' possit psumi Et pa
rue d īpedimentis crimis l' ꝯsanguinitatis
vl' publice honestatis ꝛ aū oīa affi
nitatis Si n. qs cognoscet ꝯsangue
nea ei' cū q iā ꝯtraxit p vba de
pnti ꝛ ꝯiug' si iā ꝯsumatur mrio
tale mrio nō dirimitur a' diuidetur
sz amittit ille q hoc fecit ptatē seu
ius petē debitu Ita q petē non
pt sine pctō mortali. tenet tm reddē
exactus Idē ī mlre q pmittit se co
gnosci a ꝯsanguineo mariti sui. Si
tm aliqs ꝯtraxit p vba d pnti cū
aliqua cognouit ꝯsanguineā ei' ita quod
semē emiserit intra claustra pudoris
nō pt illā hrē ꝛ si iā ꝯsumasset
mrio cū illa nō tenet. ꝛ ī hoc
pt dispensari n p papā vn aū dispe
sacoz sp p'erat mortaliter exigens ꝛ reddens
debitu sacies ꝯtra īpedimentu Alter
aūt ꝯiugu nesciens excusatur ex ig
norancia facti pbabili Et d hiis ꝛ alijs
qui eam oēcit vide plenius ī summis
Querit' interrogandu ē si ꝯtraxit mrio
niu clādestine q'a mortale ē. ppt plu
rimorū cāe sz si huius votu simpx
ꝯtinencie ꝯtraxit. mortalit' p'eauit
n pn's fuit dispensatu a papa ꝛ tenetur
adimple votu an ꝯsumacoez mrio

Raz ipo ɔsūmato efficiat ipotēs ad reddendū. qa i addē tenet exactū debitū expssē ul' interptatiue s; tn exigē nō pt sine dispēsacōe. qa pccaret mortalit'. Quid si ɔtraxit cū aliq̄ ul' mulr cū aliquo p uba d' futuro et postmodū cū alia ɔtraxit l' alio eciā p uba d' futuro ul' d' pnti nūquid pccauit ppt fidē fractā. nisi d' cōmi ɔsensu mutuo se absoluerit qd fieri dz p iudiciū ecce. Vl' si agat pdcōz cāsimil seu aliorz sepcē qs hēs i sūma, qbz sponsalia solui pnt superuenit. Quid si post matrimoniū ɔtractū p uba de pnti ɔtraxit cū alia qa pccat' mortalit' ut tēt matrimoniū scdm ecc si eet ɔsūmatū et filios ea genuisset. Redire tn optz ad pmū matrimoniū. nō i c ul' i a cū q° l' q̄ pmo ɔtraxit intrasset i religōe aliqua et ibi pfessa eēt ul' nisi papa dispēsasset in scdo. Tn s; thō i hc dispēsare nō pt sz qa difficile ē disputare d' ptate pape. si sine supplecōe obtēta ē forsitan tutius pt. Quid si ɔtraxit matrimoniū an etatē legitimaz l' filios et filias iūxit matrimonio an legitimā etatē qd phibitū ē. Etas aūt legitima scdm iura ē 12 annorz i femella et 14 i masclo s. i ɔtrahē p uba d' pnti ul' i ɔsūmādo. Quid si ɔsūmat matrimoniū an bñdiccoz nupciarz. qua mortale ē et ɔtra phibicōz ecce. Et hic aduertendū ē q i mltis locis ɔiuges sponsi nō ɔsūmāt matrimoniū cū sponsis an nupcias. multas tn turpitudines et amplexus faciūt cū ipis eas uisitādo etc. Vn interrogandū d' hmōi ē ubi i a repit. Quid si celebrat nupcias i tpe phibito ab ecca qa ē mortale. Tempora phibita ab eccia ad matrimoniū celebrādū st' ista s. ab aduētu dnī usq ad epiphaniā non tn an octauā eius. et a lxx usq ad octauā pasche. et a tribus diebus letanie maiorz an ascēsioz dnī usq ad octauā penthec. Quid d' actu ɔiugali. Nō q quibz

sit ubi ē manifestū mortale s; cum sit ext' uas debitū ul' eciā cū sit intra uas debitū. tn eo mō ut nō suscipiat semē ad generandā plē l' generacōm. vel cū ex actibz l' tactibz ipudicis seqt' pollucō i altero sponsorz. Vl' cū exercēs actū ɔiugalē appetitū ht' delibatū ad aliū ul' aliā. Vl' si i ordiato ita affectu fert' ad actū ɔiugalē q pccē si nō eet uxor sua ul' maritus adhuc ageret opus carnale cū ea ul' eo. Difficile tn ē hc discrecē. Vl' si cū alt' alteri exigēti denegat debitū sine causa legitima ppt qd exigēs icōtinenciam incurrit ul' aliud scandalū. Esset aūt causa legitima ad denegandū debitū si timeret pbabilit' notabile nocumētū psone ul' ɔiugis ul' plis i utero. Vl' qa ex adulterio ɔmisso amisit ius petendi ul' eciā si i loco sacro peteret. vel eciā i publico qa eet ɔ debitā honestatē. Nō aūt ē legitima cā denegandi dies ieiuniorz solēpnitatū l' in aduētu. Quid eciā sit actus ɔiugalis ubi dubiū ē an sit mortale l' ueniale s. q̄n sūat' uas debitū s; modus indebitus puta si lateralit' ul' si a pte posteriori accedat uir ad uas debitū l' mulr supgrediat' uirū. In qbz modis et pape i ultio dicit aliq ēē mortale d' se. Alii uō ut thō et al. dicūt q nō sit mortale d' se. Sz pt ēē signū mortalis ɔcupiscē. nisi ppt hc ipedit' generacō et si nō ita apte pcūrēt. Vn i hc nob' pcipitare sniaz. nec denegare absolucōm i hmōi pñiam s; detestari et phibeas ɔptu potes. Qn aūt fiet pmo ul' 200 et hc ppt piculū aborsus forte eet sine pctō. Dubiū ē eciā an sit mortale cū fit tpe menstruorz et pape i exigēte. facte tenez defun qd quidā posuit ēē mortale. pape qui ē ɔtinuus scdm ɔsuetudinez ut inesati. Alii tn ɔtrariū dicūt ut pe. d' pal'. Et h opio comor. Vn eciā ppt hc nō denegabis absolucōz s; phibeas ɔptū potes d' exactōne. et

exactus amoneat ut no asseneat
exigenti. n tn ex hoc de ingruencia spiritus
tenet || Dubium est etiam de exigente de-
bitum a coniuge permanente in adulterio
sive occulto sive manifesto quod ipse no-
vit. hoc tamen quidam dicunt esse mortale in
ipso exigente. quia facit contra constitutionem ecclesie
ut not. hostiensis 32 q. 1 Si quis uxorem Et hoc
firmatur in summa pisana. Et in summa
confessorum et dicit de in rosario mitigat hoc
rigorem excipientes casum illum vid. Cum
exigens hoc facit ad providendum incontinen-
tie sue Et pe. de pal. ultimo magis mi-
tigat dicens rigorem vid. cum non speratur ex
hoc emendacio permanentis in adulterio sed
potius detriorac. non peccat exigens sal-
tem mortaliter. Quandoque etiam exercetur actus co-
niugalis ubi sit veniale vid. cum exercetur
servato debito vase et modo. tamen principaliter
sit intencione delectacionis consequende ita tamen
quod sistat intencio intra limites matrimo-
nii vel cum exercetur actus huiusmodi coniugalis
propter sanitatem corporalem solum quia ad hoc
fine non ordinatum est. veniale tamen puto
vel si in sollempnitatibus et diebus ieiunniorum
exegit debitum infirmitate sibi concupiscencie duc-
tus sive contemptu sacri temporis. vel contra statute
exhortacionis. Veniale est secundum Tho. et Ray.
Et reddens debitum non peccat cum timet
de incontinencia vel scandalo coniugis. peccaret
autem si negaret omnino || Item tempore pugna-
cionis exigere veniale est et si non est periculum
abortus. reddere non est peccatum. Sed cum purifi-
cationis post partum exigere servatis tamen aliis
debitis circumstanciis non est mortale ut videtur
Et secundum Guill. exigere vel reddere debitum
ante ingressum ecclesie post partum non videtur
peccatum Et potest mulier intrare ecclesiam
eadem die sine peccato In quo tamen servanda
est consuetudo patrie si fieri potest. Item actus
inordinate qui in exercentur preveniens ad de-
lectaciones operis seu extra ius excepto tamen
opere ut in tactibus osculis et aliis huiusmodi
inordinatis commit sunt venialia communiter tamen
possunt esse inordinacio quod fiet mortale Quan-
doque etiam exercetur actus coniugalis sine peccato

aquo cum vir sit cum plus concupiscere vel
ecclesiam causa reddere debitum servatis tamen aliis
debitis circumstanciis Tenetur autem exactus
et debet reddere debitum et precipue vir uxori
non solum expresse petenti sed etiam per signa
vel circumlocuciones. nec debet vir uxorem autem
ne petat propter periculum. Et sit huiusmodi actus
sine peccato cum sit causa fornicacionis vitande
de in se vel in coniuge || Circa predicta
autem sic fieri interrogaciones Si vi9
usus est matrimonio ex vase debitum. Si
aliquid fecit ad evitandum generacionem Si
usus est modo indebito licet in vase proprio
et quo Si utens matrimonio habuit inten-
cionem ad aliam vel aliam Si tempore menstruorum
exegit vel reddidit Si tempore pugnacionis et
precipue prope partum vel ante purificacionem
post partum exegit debitum Si exegit
vel reddidit a permanente in adulterio Si
principaliter causa delectacionis exegit vel alia et qua
Et circa huiusmodi indicandum est de peccato mor-
tali vel veniali secundum predicta de quibus tamen ple-
nius habes in summis Si petenti omnino dene-
gavit debitum Si post actum coniugii per
tactus oscula seu alia secuta est pollucio
Si contraxit matrimonium existens excommunicatus
maiori excommunicacione quod peccatum mortale
et precipue si scivit se fore excommunicatum. et
hoc quia participat in divinis scilicet sacramentis cum
excommunicacione maiori Idem videtur de mi-
nori si eam novit quia separat a suscep-
cione sacramentorum et matrimonium est sacramentum etc.
Si existens in mortali contraxit matrimonium
videtur mortale quia sacramentum suscepit in
mortali secundum petrum at si sit factum per verba
de presenti quamvis ibi est essencia sacramenti
Si contraxit cum aliqua de futuro vel de presenti
per verba. non intendens illum vel illam habere
in coniugem sed tamen causa habende copule extor-
quende mortaliter peccat Et communiter in gravamen
non sit in matrimonio cogendus tamen est in foro
consciencie illam ducere. vel aliter illi satisfa-
cere maxime si secuta est copula cum hoc
In quo tamen casu ecclesia iudicaret matrimo-
nium si veniret ad forum contenciosum. nam
ipsa iudicat de manifestis non de occultis
et tenetur obedire ecclesie || Si vir non
providit uxori et familie in necessariis non tamen

supflue. Si nimis exaspauit vxore
Si zelotip9 et nimis suspiciosus fuit contra
eam vel nimis remissus in custodia eius Si
vxor eius inobediens et contenciosa ac sini
strosa erga virum fuit Si nimis incauta
et negligens fuit circa gubernacionem domus
Si irreuerens et discola fuit ad socer
ros et cognatos Si dedit de ibus viri
parentibus vel pauperibus plus quam debuit Si
dedit licenciam viro eundi ad alias cum
pregnans esset quod est mortale Si non voluit sequi
virum sufficientem domicilium ad quod tenetur
non vellet eam trahere ad peccatum aut dubita
ret de morte sua aut si esset vagabun
dus Si vterque eorum filios educauit in
timore dei et obediencia mandatorum eius ad
quod vterque tenetur Interrogaciones ad prin

Contra principes et rectores. 21.
cipes et rectores seculares possunt
sic formari interrogaciones prout
videbitur expedire secundum condicionem persone
Et primo Si vi vel per vsurpacionem iniu
stam et non iusto titulo obtinuit digni
tatem regiminis vel dominium ciuitatis vel
castri quia mortaliter peccat. et semper in ipso pec
cato manet dum tenet huiusmodi vsurpacionem
non quomodolibet titulum iustificauit. nec ibi
aliquem iustum titulum preter extra iudicium suum
peccato. Si ambiciosus fuit ad dignitates
et regimine nimis aspirans. et si intendit
negligenter iusticiam ad querendum amicos
ut perueniat in dominio quod mortaliter peccat
Si prelatis ecclesiasticis vel aliis maioribus
suis non fuit obediens et admoniciones
et correpciones aberis suis non sustinuit
paciencia. aut si eos contempsit quia peccat
mortaliter Si sine excommunicacione vel int
dicti non curat. aut sic ligatus diuinis
se ingessit quod est mortale Si propter cri
men eius ciuitates sunt interdicte quod est
ad magnum incidenti || Si prohibuit
laycis quod non venderent clericis. neque co
quere eis. ex eo quod non habent exercitus quod
volunt Si propter excommunicaciones in se lata in
dices vel actores aut ministros contra. quia
vltimate mortaliter excommunicatus est. Si de suis
ecclesiasticarum personarum ad eum non pertinentibus

se intromisit ut et hec cogit ad suum iu
dicium et huiusmodi quia mortaliter peccat et ex
communicatus est Et si recepit aut cepit fecit vel
incarcerari clericos aut religiosos eius deli
quentes est excommunicatus si non habuit super
licenciam a prelato suo. Si electorum aliquem
impedicit maliciose vel per violenciam
aliquem intrusit vel si contra aliquod mona
sterium vel collegium eo quod nolebat eligere
illum pro quo rogabat quia ultimate mortaliter est
excommunicatus Si ius patronatus ecclesiarum
de nouo sibi vsurpauit vel bona vacancium
ecclesiarum aut monasteriorum. quia ultimate mortaliter
excommunicatus est || Si imposuit collectas
aut tallias vel exacciones clericis et aliis
personis ecclesiasticis sine licencia pape. quia
si post monicionem non desistit est excom
municatus Si fecit statuta vel leges contra
libertatem ecclesie vel iudicauit secundum ea vel dedit
consilium ad huiusmodi. vel non reuocauit cum
potuit quia mortaliter excommunicatus est. Si
noua pedagia vel guidagia instituit
non habens potestatem a principe sibi hoc vel si
antiqua pedagia sine racionabili augmentauit
excommunicatus est Sed si hoc fecit cum licencia
principis et causa racionabili non est peccatum
Si non tenuit stratam vel viam pub
licam securam a predonibus et latronibus ut
debuit quia peccat mortaliter et tenetur ad
restitucionem damnorum inde secutorum || Si
a clericis aut religiosis theoloneum aut ga
bellam accepit pro hiis que deferunt non
tamen causa negociacionis quia peccat gra
uiter et excommunicatus est communiter aliqui dicunt
Sed alii hac non admittunt quia non in re
cepta et papa sciat et tolleat primo hoc
faciat in terris suis. Si publicos vsura
rios et alienigenas et non inde oriun
dos sed in terris suis ad exercendum fenus
in ciuitatibus suis admittit vel admi
ssos ipsa certo tempore non expellit quia
excommunicatus est et hec si sunt persona eccle
siastica habens dominium temporale Si vero
sunt principes seculares excommunicandi et exce
de vsu. li. vi. Ideo tamen episcopi et superiores in
terim ut supra alias. Si nauigantes in districtu
suo depredatus est vel depredari fecit. vel

hc factu noie suo ratu hnit. esa
ut pirata excoicatus e excoicatoe pa-
pali Si nauigantes expoliat ul' res
eor ad portus tirr sue a mari de-
latas sibi usurpat qd e rapia et sm ali-
quos st excoicati Si icendia fecit
ul' fieri fecit ul' effi egit eccias l' loca
religiosa qr excoicatus e postqz fuerit
denunciatus sistatur ad papam absolucio eius
Si immunitate eccarum violat puta qa
fecit capi hoies ppt debita l' ee ma-
lefica aut alias quacuqz cam i eccle-
sia vel loco priuilegiato qa sacrilegiu
comisit qd e mortale et st excoicati
Si expoliat eccias l' pias eccasti-
cas qd multi tyranni faciunt a' priuilegia
eor violant mortale pccat || Si fecit
represalias ul' fieri fecit a' ab aliquo
consuetas extendi con psonas eccasticas
e excoicatus n renociauit i mensem
et satisfecit de iniuria et dapno Et si
pignorat li vi Vtru aut liceat fa-
ce repssalias con laycos vide i tria
pte sume e c j Si ad eccias i qbus
prouus sunt ydoneos no reputauit
sed ineptos et vdeotas vl' garbianos
vl' alios malos putauit ul' subditos
suos eccar prouos cles elige a'
putare suasit qa peccauit mortal
Si recepit pecuniaz ut putaret aliqs
cui eet prouus vl' ut supplicaret ppe
ul' epo qp bnficium aliqu ofcat qa sy-
moniaz comisit vl' etia absqz pecunia si
porrexit pces p indigno qp mortale
e et symonia || Si fuit fautor et defe-
sor heticor a' eccl scismaticor qr mo
talit pccat et e excoicatus Si ipedi-
uit volentes recurre ad for ecclasticu si-
cut qui ad cler foru ptinet ne scoraz
ecclastico iudice cles cae agitet vl'
ad hc dabat osiliu auxiliu l' fauore qa
excoicatus e ut ex de imu ec c qm
li vi Si bellu supsit iustu vl' adiu-
tor fuit iuste bellant qa oia mala
q inde sequnt tenet' r'stitue et hoc
vez n ad iuuadu et firmandu tenet
illi q hus bellu ssitiut vtpu qa e

milites a' vasallis eius Tal' eet aduuado
cu e dubiu si bellu sit iustu vl' iniu-
stu excusat ut 23 q j qd culpatur
Eo aut excusatur de pcto si faceret bel-
lu iniustu Si osuluit existes i offo
conitat qp assumat iniustu bellu ad
oia n mala et dana inde secuta tenet
et forte ppoueret materia i osilio sta-
ndo tn et forma ac si eet iusta tuc
eni hc ignorat videt excusari De
materia belli et quo dicat iustu ul' i-
iustu vide i suma i tria pte ti y Si
cursarios et tiranos officiales fecit
sup posuit in subs qa tenet de danis
et malis eor si sciebat eos tales ee se-
cus si nesciebat et tuc ipato preperit
eos tales ee remoueat eos qa alias
pctaret ut psriptu e Si impositas ex-
actiones et collectas fecit qp rapiaz
fecit Et q collec dicat iuste et quo
debeat sat face vide i tria pte sume
ti y c j || Si posuit iudeos i iudi-
ces publicos qp phibet ut 17 q 4 c ca
ostituit Si ca q st ciuitas appiauit
sibi ut siluas campos et hus qp mortale
e et tenet restitue Si liberos hoies
i suos subiecit ui sciam no pnt
redegi i suitute rone belli l' etiaz
capti no pnt licite emi i suos l'
empti vendi Sz infideles bn i ser-
uitute redigunt ac emi et vedi pnt
capti tn i bello iusto Qm si postea
efficiant xpiani no tn ex hc liberant
a captiuitate ul' suitute quis tale
pnt sit tuc eos liberos facere Si a
decedentibus sine filios accepit bona ior
no pmittes de eis testari l' legari
ad placitu n pia i a tlez habet co-
suetudine a tpe cui i oriu non eet
memoria homi Si nis indicatiuus
fuit Si hoicidia mutilacoes icar-
ceratoes voluit et hus sentia siu iusta
vl' ee ui iusta et ex odio l' ob vindicta
fecit pcurat ul' fiere pmisit qa in
hc omia mortalia st Si torneam-
ta a' duella fecit fieri ul' ludos a' spe-
ctacula picula aie l' corpis ut pecore

lapides adiuice. vl' si alias reputa
toes spitudini fieri fecit q' pmisit
vel si lyng' no phibuit, cu tn potu
it sine gni scandalo. qa mortale
p'cat § z di. error. Si leges statu
it q's no potut vl' no debuit. qua
uniq erat. qa mortale e. Si mls dnis
fuit ad dispesandu vl' pcedu i qbus
potuit. vl' ecouerso si nimis facil' ad
pcedu delinquetibus fuit i pndicium
iusticie z com utilitatis. Si feuda vasa
llis suis abs iusticia denegat ul' ser
uiciu indebitu ab eis exegit. q' fidem
no suauit || Si ipse existes vasallus
alteri no fuit fidelis dno suo ut de
buit s'm q' i iuramento fidelitatis exp
mit' vl' obsequiu debitu no psticit
vl' iniuria aliqua fecit dno suo, sz alie
nado feudu q' diuiedo q' aliqd hoi'
qa mortale e z tenet' d' dapnis. Si
tutelaz alicui s' quissaz no fideliter
egit vl' d' bois q' suscepit l' dissipauit
qa mortale e z tenet' d' dapnis oibz
Si i terr sue iurisdictionis sustinet iu
stas mensuras q' iusta pondera
q' iusta pcia i rerum venaliu faciend
qa mortale e z tenet' vide' d' dapnis
si tn comode obuiare potuisset hoi
Similit' pccat si inducat ul' sustinet ma
las osuetudines q' corruptelas || Si
tolleraret publicos vsurarios ppt' hoc
recipies ab eis certaz quatitez l' summaz
pecuniaz annuati. vl' ob aliaz cam
qa mortale e z tenet' ad restitucioz q'
sic accepit no tn vsurario s' creditoribus
eius a qbus s' vsure accepte z extor
te s'm Tho. Si aliqd castz l' domu
q' aliaz re i pignus habet z fructus
q' no oputat' i sortez qa vsura e
Ex ulteri hic interrogandu e d' aliis spe
ciebus vsure. si vtq' i aliq offendit l'
pticeps fuit d' qbus sup' i pma pte
e. d' vsura. Si penas ul' emedas in
pecuniaz ppt' cupiditate ul' odiu. ul'
ppt' corrupcioni delinquentiu accepit
vl' ult' debitu extorsit vel penas
corporales ul' mortes i pecunias ppt'

auariciaz eoru iniusticia comutat. qz
mortale e. Si pmisit in terr' sue las
ues violeste ul' malicose eisdez fa
ues fuit q' ex auaricia noles expedie
ad tutanda pnaz qa mortale e z tet'
d' dapnis fact' si comode obuiare po
tuit. Si iusticiaz vedidit ul' munera
iniq accepit sz p amistracoe iuste
vl' alias iniurias fecit vl' fieri fecit
i iudicio qa mortale e. Si fide pmis
sam violat' etiam inimico n' pus ipse
violasset qz mortale e. Si treugam
no suat' z si obsides suos no libat'
qa mortale e. Si viduas pupillos
z oppssos suos no defendit. Si nis
sumptuosus z curiosus fuit i vestitu et
appatu suoz z equoz familie cu ocu
bus ambitis edificiis z quiuiis. na quz
ut hyng' valeat facere cringuit sub
ditos et pupillos us ad sanguez eoru
facietes multa iniusta || Si fecit edi
ficare domos suas l' agros q' vineas
arare z i eis laborare. ligna apporta
re z stra p subditos suos z eis non
soluit plene d' labore suo. n' subditi
ad hoc ex debito teneat'. pl' si i die
bus festiuis fecit p se laborare. quia
mortale e qd' tn multi faciut. n' sb
diti tenet' i hoc obedire. Si nimis
se occupat' i venacoibus z aucupiis
vl' qd' peius e subditos suos i hiis g'
uauit eos ad hoc coucens z qd' pessi
mu e si hoc fit i diebus festiuis. max'
no pus audita missa ppt' qd' omes
pctat mortalit'. z ipse e reus omn. Si
ppt' dictam sz z hiis destruxit segetes
alioz qa tenet' d' danis. vl' si pmi
sit accipi d' feno q' blado suoz subditoz
ppt' equos suos no petita z obtenta
licencia qz te' d' dano z de d' osumptis
fructibus || Si histrionibus sibi ullic det
vl' minnos turpia reputaut' i curia
nutriuit vl' osabias q' meretrices aut
ludentes ad aleas i curia tenuit. q
oia st' danabilia. Si d' honestate
familie sue no curat. sz inhoneste se
habet cu feis q' masculis i curia sua

retinuit vel corrupit cum posset, quia peccavit mortaliter. Si non huiusmodi precepit et conniventia interrogavit vel permisit de hiis que habetur infra c. xx. preceden. prout videtur expedire. De iudices vel consiliarii huiusmodi autem vel iuris doctorum ordinarium vel delegatum aut aliam

Si vero iudex interrogatorum qui peticionem sententiam accepit symoniace et usurpative quia huiusmodi potestas non dat auctoritatem iudicandi. Vnde talis qui sic eius iudicat peccaret mortaliter. Si excessit fines mandati sine peccato sive cum ... mortale est. Et hoc si facit ex ignorantia crassa. Si homo cupiditate odio vel amore aut aliqua alia iniqua causa tulit iniquam sententiam adiecerit, quod mortale est, et tenetur ad omne interesse parti lese. Et hoc si ille pro quo lata est ista sententia iniqua non potest vel non vult satisfacere quia cum omnia ... tenetur secundum Ray. Si per ignorantiam crassam tulit iniquam sententiam in iudicio civili quia tenetur ... et peccat mortaliter ut dicit Ray. Debuit enim se facere sufficientem et non iudicare. Si per negligentiam qua sufficiens erat et si laborasset ad legendum et inquirendum invenisset veritatem, sed quia hoc neglexit agere tenetur ut prius, minus tamen agitur in eo quod per ignorantiam quam cum eo quod ex malicia. Et hec locum habent in iudice ordinario non in delegato. || Si delegatus iudex iudicat bona fide et de consilio discretorum vel peritorum tulit iniquam sententiam non videtur peccare aut teneri ad restitutionem leso tamen quod nimie obedientie iudicat, tamen quia ex certa scientia delegatus ... est cum esset ignarus quod videbatur bonus vir. Istud tamen verum est nisi in inquirendo consilium fuisset negligens et culpabilis quia tunc peccaret et tenetur ad restitutionem secundum Gott. Si assessor induxit iudicem ad ferendum iniquam sententiam excusatur quidam iudex si simplex est ut premittitur, cum tamen hec bona conscientia credebat sententiam iustam et cum non fuit in culpa eligendo assessorem iustum et bone fame ac sufficientem. Sed assessor ille mortaliter

peccat et ad restitutionem leso tenetur si dolose sive ignoranter induxit iudicem ad iudicandum iniuste secundum Ray. Si iudex ignarus in iure secutus assessorem ducit quem aliter non reputat sufficientem sed iniquum si de consilio eius fert iniquam sententiam licet eam credat iustam uterque mortaliter peccat et tenentur ambo ad restitutionem in solidum || Si recepit pecuniam in iudicio quod potest contingere quinque modis et semper videtur mortale. Primo si accepit ut male iudicaret et contra iustitiam, et tunc illam pecuniam tenetur dare illi in cuius iniuriam lata est sententia i. q. i. ... 2° si accepit ut bene iudicaret. 3° ut iudicaret et daret sententiam. 4° ut non iudicaret cum deberet iudicare. 5° ut non male iudicaret. In hiis quatuor casibus debet fieri restitutio illi qui leditur i. q. i. non licet secundum Ray. Sed secundum Gottfridum in foro conscientie potest pauperibus erogare sicut alia turpia lucra et de consilio. Si ullo modo iudex vult ferre sententiam cum deberet et propter hoc quis perdit ius suum mortale est et tenetur illi restituere vel ... secundum Ray 23 q. v administratores. Si iudex accepit aliquid a pauperibus quia nulla ab eis xenia recipere debet. Ubi non est ordinarium iudex nichil potest accipere nec est expensas nisi moderata xenia oblata ut esculentum vel poculentum non tamen propter ea plus vel minus iudicare debet extra de ... c. statutum § insuper li. vi di. 18 de eulogiis. Delegatus tamen bene potest recipere expensas moderatas et hoc quando est pauper vel quando oportet eum exire vel ex domicilio suo equitare ad citare propter contumaciam ... vel ... secundum glo. Si autem papa cum aliquem delegat non videtur quod aliquid possit petere nisi expensas si sibi sua sufficiunt non oportet exire et facere expensas maiores ... secundum Ray et Gott. Si iudex ecclesiasticus ordinarius vel delegatus contra conscientiam et iustitiam in gravamen alicuius partem in iudicio quod sepe fit per gratiam vel potestates partium pro pecuniam incurrit suspensionem ab executione officii per annum, condempnandus ad extimationem litis de quo vide in

summa .2. parte. Si iudex contra sacros sen-
tencias excommunicationis suspensionis vel interdicti
de facili fulminat, et sine monitione pre-
missa vel sine scriptis vel alias contra ordinem
iuris. quia tunc peccat ut hic habetur in quarta
summe. Si iudex contra iuris dilationes aliquas
facit contra ius. Si ordinem iudiciarium
non servat. Si alteram partem contra iusticiam
in aliquo gravavit. Si reo facit questiones
seu inquisitiones ad quas respondere non te-
nebatur. Si appellationes legitimas
non admisit. Si dolose locum appellandi
dedit. Si post appellationem legitimam nichil-
ominus in processit. Si in dubiis magistros pe-
ritos non consuluit. Si allegationes frivo-
las admisit. || Si pauperibus viduis or-
phanis et huiusmodi non subvenit et non providit
in advocatione in quolibet horum videtur esse
mortale cum sacre delinquat. Nota quod si fin-
git fraudulenter casum aliquem per quem
aliquis iudex vadat vel invitat ad ali-
quem militem pro testimonio est excommunicatus extra
de iudiciis. c. milites li. vi. || Si iudex de-
licate relaxavit penam debitam recog-
sit templat. Primo quia non erat supremus
iudex vel princeps nec ei publica potestas
est plenarie commissa. secundum ut iudicat secundum
leges constitutas civitatis. 2o si habet
plenariam potestatem. ipse tamen quod passus est in-
iuriam non assentit sed remittit secundum ut
prius. 3o si habet potestatem plenariam
et lesus vult remittere tamen non subest causa
utilitatis reipublice secundum normam sic pa-
rem inceptum delinquendi secundum Thomam in
quolibet horum peccat mortaliter. Si pe-
nam debitam auget vel minuit cum non
possit vel non deceat. Quando autem possit vel
non vide in tercia parte summe ti. iij. c. si
ei mutare possit. Si iudicat in iu-
dicio candentis ferri vel duelli et huiusmodi quod
mortale est de hoc vide in 3 parte summe ti. ix.
iij. || Si iudicat secundum allegata et
probata contra penas quem novit innocen-
tem. Quando tamen utrum peccet vel non et quomodo
vide in 3. parte summe ti. i. c. iij. Si mi-
nister iudicis exequitur executionem est iniustam
sentenciam nisi si per ... sit innocentem non

excusatur a peccato secundum Ray. Secus si dubi-
tat quia tunc excusatur propter obedienciam
secundum Thomam. De ceteris pertinentibus ad iudi-
ces habes in 3 parte ti. 3 per totum. De advocatis
procuratoribus et notariis. 33.
Advocatos procuratores et nota-
rios clericos formande sunt questiones et
primo. Si vir possunt se ad advocandum
cum in iure prohibeatur et hic sunt ut vi-
puta. Prohibentur autem infideles et excommuni-
cati maiori excommunicatione et religiosi nisi pro suo
monasterio et clerici sive prelati clerici in
sacris vel ecclesiis in minoribus constituti et
beneficiati quod tamen prohibentur advocare in
iudicio seculari nisi in causa propria vel pro
ecclesia sua vel pro coniunctis et miserabilibus
personis. Sunt et alie persone prohibite de
quibus habetur 3 q. 7 § tria ubi iure alios e-
sodomita propter notoriam de iure
vel de facto. Iudex vel assessor eciam non
potest esse advocatus in causa in qua est iudex nec
clericus pro excommunicatis contra ecclesiam suam secundum Ray.
Si advocatus vel procurator sciens
defendit iniustam causam. peccat mortaliter
et tenetur alteri parti de omni dampno inde se-
cuto secundum Thomam nisi satisfaciat clientulus quem
prius tenetur si sit insolvens quia si ob-
tinet victoriam cause. || Si ignoranter
iniustam causam defendit in putans iustam
excusatur secundum modum quo ignorancia ex-
cusare potest secundum Thomam unde si ex ignorancia
crassa peccat mortaliter. Si in principio credebat
iustam sed in processu cause videt eam
iniustam debet deserere et non ulterius prosequi
aliter non peccaret et si obtinuerit victoriam
cause tenetur ad satisfactionem leso. non tamen
debet eam prodere adversario. vel secreta cause
sue revelare ei secundum inducere clientulum
suum ad cedendum vel ad componendum cum
adversario sive adversarii dampno hec
Thomas. Dubium tamen esset cum dubia usque ad fine-
lem prosequi eam sine peccato secundum Guil. Si
in advocando usus est indebito modo. vide
secundum Ray. Si produxit falsos testes
vel producere fecit vel corruptos. Si indu-
xit falsas leges. Si alias probationes
falsas iuris vel facti. Si mentitur vel

ınctu facit dicturu sint i indo
Si dilatoes no necessarias qrit i gnar
peni Si appellat faciet q iniusta sinaz
i quolibz suspdictorz casuu videt
mortale || Si no fidelit causas fouz
optu iniusta suadz. obmittens d'exige
tibus ex neglige l' ignora nobili i
quo poss ee mortale Si peccat se ha
buit ut dice goria ul' nimiu voca
ferado Si pdidit adusario suo sec
ta ptl sue. z si p pductos mos viat
iniusta cam tene' less d' od dapno
h ew z host. Si aduoty no adhibu
it i ca iusta paupm procuram et
miserabiliu psonaz nam si nouit cleri
cam z sat clez pse no posse inuare
qa no hz ad soluendu. ut alm videt
velle clez adiuuare z qp ex hz vidz
cam q iusta no posse psequi. te' gtl
iuuare si pot alias n peccaret mort
sm Tho z Ray. Si moderatu salla
riu accept d' sua aduocatione na mo
deataz pt pete aduocty z ini. consulty
ut dt aug xiiij q v z no saue Mo
dera v simi ex q or sa qualitate
cae laboe aduocandi. scia z facudia
aduocati z psuetudie regio Et sedm
hc magis ul' min pt accipi sm Ray
vl' cu ab initio fecat pactu vl' ex post
facto copleto i causa gpleta. Ergo
quo ca e incepta ullu dz pactu cu
litigatore fieri qu accept i pputu
fide qa poss ee occasio magni pcti
ut iij q. z § ppterea Lcz no lic pa
cisci d' quota cu aduoato pti decima
ul' tricesima. sz d' quota lic ts modea
te sm in. a P' hac materia plene
habet i tcia pte ti. qrto || Si inf
peitus exns i causa qua nouit ini
stas gsulut quo obtine' mortalit
peccaret. z si vincit ex gsilio suo te'
less d' dano. si ex ignorantia crassa ma
le gsulut. si gsulut no hntibz sol
ue Si ms pecyt procurator de hac
dicendu vi' sicut d' aduoato Si pcura
tor defendt sciet cam iniustaz Si
no fideli z sollicite ıustas fouz Si
paupibz no psentat procuram Si ms
d' sallario pecyt Q' hs oibz dcm e sic
de aduoato put singa habe' || Si
notarius exns. aduteut falsat inst'
mentu qa peccat mortalit z te' d' od
dano inde secuto. Si malicose oc
cultat ina aliorz seu instructa z
no assignt a desti ınat. l' alys dedt
a' alias no fecit cu ill' sic debut. qa
ult mortale tene' d' omi dano. Si
ex ignorantia nobili ul' neglige ma
le notat a' dictaınt instructa ul'
testamta cu defectibz vitiorm liti
gia ul' pdut bona alioz. qa pccat
mortalit z tene' d' oi dano exo ide
secuto less. Si fuit rogatus i testam
ta cor q no fueri sm forma sciet
tps vsu vo liberz hnt. z scripsit s
notauit qa mortale e. z tene' lesis
d' omi dano Si instrumenta sua no
e vsu solepnitatibz legalibz. vn
validant gtracty. qa mortale e. et
tene' d' damns inde secutis. Si fecit
instrumenta i fraude vsurarz sciet
qa mortale e z e pnuus Si notarius
ex officio sallariatus sufficiet a coi
tate. accept ecl ab alys p qbz scripsit
lras gras z hs vl' si no sallariatus
a coitate. accept d' gsuete p suo
laboe ult debitu z estatem qz pccat
z tene' i restitue. Si diebz festiuis
absq necitate sz ex cupiditate facit
instrumenta l' copiauit. a' extendit
scripturas cu poss differe. qa videt
mortale Si rogatus vl' dictat l' in
scriptis redegit statutu q ecca stat
libertate. qa mortal pecat z e excoic
Si notarius exns epi p scribedis noi
bz ordinandoz l' lras ordiacoum ac
cept pecuniaz qa si sallariatus ab epo
e. symonia comisit si no sallariatus
fuit accept ut d' lucro pticipet ordi
natoz. symonia e z d' quo videa' ple
nius i za pte sm e ti. i. c. hoc ce negrot
Il fomo z doctos. zl.
E
Si doces publice i legibz
vl' phıa admisit i locis sua

sacent religiosos. a' p̄sbr̄os sc̄lares
vl' alios cl'icos nō sacdotes. S; i dig-
tate cōstitutos q̄a excoīcat⁹ ē q̄ātz
ex p̄dc̄oꝝ admiserit addiscent'. sil' cum
scolarib⁹ suis ut ex̄ ne cle. vl' mo-
se nesc̄. se innis. c. sup̄ specta. Qtm
doces i quacūq; facultate ex̄ teolo-
gia. si admittit ad lc̄oꝝ sua i religiosū
exeunte d' mōstio cū h̄itu t̄n. ad
audiendū sine licēcia plati sui sac
t. q̄a ē excoīcat⁹ in eo q̄a p̄ncipat
i cime. S; ē si cū licēcia plati sui sed
sine h̄itu cl'oꝝ recepit ad lc̄oꝝ. Si
magist' ul' scolar' exul' honore t̄r̄
tauit cū aliq̄o ciue Bononiensi de co-
ductione hospicij ra' q̄misit' m̄glmis
n̄ tpūs q̄ductoꝝ q̄ sūit elapsū. q̄a ē
excoīcat⁹. ex̄ d' loca. ꝫ q̄duc. c. i. et
h̄c nō h̄t locū n̄ i Bononia. ꝑpt' spe-
ciale p̄uilegiū q̄ cunctat' ‖ Si q̄d
ex pacto recept⁹ ē i canonicū ut sco-
las teneat symoiac⁹ ē vnd ꝫ mor-
tale. Os variante p̄bē^a p̄t ei aucta
h̄c omq̄ s. docēdi licēte h; hosti. et ber.
Si aliq̄d exigat' ul' p̄mittat' p̄ licē-
cia docē'. t̄p̄ius s̄m hosti. nō sit syo-
nia. t̄n ē cōi iura vīi ꝫ mortale
q̄d p̄t ex pca ꝑpt' h̄c imposita. quia
exactū restituit' debet exactores
officijs ꝫ b̄nficijs spoliari. ex̄ d' symo.
c. i. s̄m Ray. Si nigi' festū colēdū
d' iure ul' d' q̄suetu^ne nō vult q̄cedere
colendū n̄ p̄ pecuā. ul' ecōū non
colēdū p̄ pecuā. symoiaz q̄mitt'
s̄m Ray ‖ Si nigi' h̄t b̄nficiū ul'
sallariū sufficiēs p̄ docē° si exigit
aliq̄d a scolarib⁹ symoniā q̄mittit p̄-
cipue a paup̄ib⁹. q̄a vēdt doctinā
ꝫ tenet' ad istitucoꝫ s; hosti. ꝫ Ray.
Si nō non sufficiat sallariū suū s;
ex̄ gēcia s̄m stat⁹. p̄t exige. si t̄n
sit ydone⁹ i docēdo. aliās nō ꝫ pau-
p̄ib⁹ ex̄ nō debz exige. oblata t̄n
p̄t s̄p recipe. ꝫ mitcomagr' si nullū
l' paucū h̄t sallariū q̄ tūc ex̄ p̄t
exige collctā p̄ labore ‖ Si ma-
gisteriū q̄pit ꝫ recept' inept⁹. et

valde ignorās vī' ēē mortale ꝑpter
piculū q̄d seq̄t'. q̄a ronē magisterij
dat' fides i q̄b; requir̄t'. ne nociui-
tū sequat' ꝑpt' ex malo q̄silio. ꝫ
h̄c p̄cipue i theologica facultate. Est
adultes cl'es sacent ad magisteriū
vī' pciare mortalr'. Si q̄pit grad⁹
ul' magistiū nō ad vtilitate aiaꝫ
ꝫ dī honoꝫ. s; ad sui ostētacoēm ꝫ va-
nū honore q̄d ptinet ad ambicoēm
ꝫ io d' h̄c vide sup̄ i c. d' ābicoe q̄n
mortale ꝫ q̄n veniale sit. Si t̄n q̄rit
: expositōm ul' dicās ꝫ lib'tate. h̄c
totū vide' dānabile ꝫ p̄cipue in
religiosis. Si docuit publice i theo.
exul' i mortali notorio. p̄ctat mortalr'
s; pe ‖ Si sc̄iās p̄hibitās legit ul'
didicit a' docuit ut nigromāciaꝫ l'
arte notoriaꝫ ꝫ h̄oi' mortale. Si nobi-
lit' ignorās posuit se ad docēdū ꝫ
er'dos nobiles docet q̄a mortale est
Si nō adhibuit diligēciā ad p̄fectū
scolariū i scīa ꝫ morib⁹ q̄ntū debz
facies nimis vacacoēs. vl' nō vti-
lia s; curiosa doces. vl' d' morib; eoꝫ
nō curās. ut q̄pesces in q̄b; potuit
i h̄oi' nobiles neglige^a vide' mor-
tale. Si iui cautū vnmisit' nō iple-
uit q̄a mortale ē. Si se iactat' d' doc-
tina. ul' aliis detraxit. pseudo se. l'
eis vendit. a' sectas nutriuit inter
scolares. a' scolares alteri doctori' ad
se traxit iniuste l' p̄posi' iduct⁹ est
q̄a mortale ē. ꝫ d' h̄c vide latiq̄ sup̄
i c. d' supbia vbi tractat' d' ābicoe

c̄ scolares. 37.

Si scolares nō
fuerit obedientes doctorib; in
q̄b⁹ tenet'. Si fecerit ut se
mas. Si mi⁹ aptū elegerit ex cū
iniusta ad legedū. Si dimiserit lecti-
nia carie cū iple potuisset. l' misse
audicoꝫ dieb; festiuis l' sacmenta. Si
q̄tendit i disputacoe q̄ vitate sa-
cit ne videat' succubē. Si supbiunt
ex scīa. Si aliquē malū siue ꝑpo-
suit ex sua scīa ut luccā iniusta cu-
riositates ꝫ h̄oi'. Si sint negliges

in studendo vel nimis prodigus in expendendo bo-
norum suorum in causa studii data licentia
vel est bona persona. Et alia huiusmodi notitia
quorum prout videbitur expedire de peccatis
in i. parte ii et iii. Si nimis ardenter studu-
it in libris gentilium propter ornatum, nunquam
vacans studio utili et quoad salutem
ut sacre scripture, precipue quoad religio-
sos vel si studuit in poetica propter materiam
turpem in qua delectatur, et id est mortale 37
di. c. legimus cum sequentibus ideo prohibetur. ti.

Si exposuit se ad **medicos**
practicandum in medicina sine su-
fficienti peritia, quia si parum vel nihil
studuit videtur mortale quia exposuit se
periculo occidendi homines. Si peritus et sufficiens
existens obmisit aliqua de contingentibus circa
infirmos quos habet in cura ex negligentia
quia si ex negligentia notabili inde secutum
est magnum incommodum infirmo ob sequi
potuit, non bene se excusat a mor-
tali. Si non parva negligentia fuit sed ubi
non est periculum vel si non sollicite visitat
infirmos et huiusmodi veniale videtur. Si
dedit consilium vel medicinam pro salute cor-
poris in periculum anime scilicet quod fiat contra precepta
ecclesie, si consuluit quod quis fornicetur ut
evadat vel emittat causa infirmitatis.
Vel si medicinam dat pregnanti ad occiden-
dum fetum etiam pro conservatione matris, vel si
dat potum inebriantem et huiusmodi quia mortale
est et prohibetur hoc extra de pe. et re. c. cum
infirmitas. Si non servavit preceptum
factum medicis scilicet quod inducat infirmos
qui prius ad eos veniunt ad faciendam
confessionem quia secundum doctores est mortale extra de
pe. et re. cum infirmitas. Si pauperes
infirmos quos ipse novit non valentes
solvere non visitavit gratis quia ad hoc
tenetur et solvere etiam medicinas, in quantum si prout
alias non mortale est 83 di. in pro.
Si nimis largus fuit ad inducendum de-
biles ad frangendum ieiunia ecclesie abs-
que rationabili causa quod frequenter faciunt, non est
sine peccato. Si econtra sanus dissuaderet
ieiunia ecclesie dicens ea esse nociva et
huiusmodi et inducerent ad frangendum ieiunia sine

causa quia mortale est de pe. di. i. noli.
Si dedit medicinam dubiam mortificativam
corporis vel sanativam quia mortale videtur ut de
pe. et re. cum infirmitas. Dimittere
ponens infirmum in manu dei debet quam ex-
ponere periculo medicine. Si emula-
tores et detractores aliorum fuerunt alicuius
medici ut frequenter interrogat vide-
bitur expedire et secundum quod habes sub in titulo
de invidia. ti. **aromatarios. 37**

Si in componendo medicinas non po-
suit que ordinant medici cum
forsan non haberet vel haberet et non
ita bona ut est necesse, dum quo est offendere
medicina non faciens et se opponit. Nam
si ex hoc secutum est grave periculum infirmo vel
si non operatur sanitatem quam fecisset
si bene illa composuisset est mortale et in me-
dico est si hoc dissimulat. Si docuit vel
vendidit ea quibus procuratur abortum vel aliquid
ad interficiendum vel vendidit huiusmodi venena
quos credit abusuros quia mortale est.
Si sophisticavit aromata quod frequenter fa-
ciunt ponentes in eis unum pro alio ut in
electuariis in siropis in speciebus in confectionibus
et aliis huiusmodi faciens malas mixturas
faciens non parvam aperte, quia ultra
peccatum mortale tenetur satisfacere lesis
vel erogare pauperibus cum incerti sunt de
nimio pretio rerum vel pixidis et medica-
mentis et diminutis ponderibus quod faciunt
interroga prout habes sub in c. de avaritia
ubi tractatur de fraudulentia et aliis
vitiis ibidem. ti. **mercatores. 38**

Mercatores querendum est. Si
negotiatus est non propter aliquam
finem honestum puta ob sustenta-
tionem familie sue vel subveniendum pau-
peribus vel propter ... pietate et
huiusmodi et hoc cum lucro moderato. Sed negoti-
atus est propter avaritiam et ad thesaurizandas
pecunias quod est mortale maxime si in
hoc lucro constituit finem et intendit ad
lucrum per fas et nephas inducit. Si
concordat cum aliis mercatoribus quod non
vendant aliquam rem minori pretio quam inter
eos est conventum ut cogantur homines

cuiē ī eād foro· qā petm̄ ē hoste· ꝫ
ꝓhibitū ī legibꝫ· Si misit nō solū
arma ꝫ ligna ꝯ et q̄ꝗ̄ alia mercimonia
alia ī allexandriā vl' ptes egip
ti ꝫ t'ras sarracenoꝝ soldāō sub ꝑtas
qā excōicatꝰ ē excōicatōe ꝑpli si
nō hz licēām a ꝑpā· Et nō ꝙ venea
gnalit' hnt tlez licēāz || Si vēdit
mces p maiori p̄cio ꝙ valeat ex eo
ꝙ nō solū facit ei t'mi̅ᵃ· ꝯ etiā mu
tuat s' alias pecuniāz ꝙ vsurāz co
mittit· Si vēdēᵒ mercācias suas vt
lanā vl' pannos· ꝫ rapieᵒ p p̄cio a
lia mercimonia ut ferrū vl' aromata
vl' alia· ꝫ iᵃ multo maiori p̄cio vēdt
ꝙ si pecuniāz recepisset qā petm̄ in
stoᵒ ē ꝫ mortale· n̄ tñ ꝑus vēdt su
as· et ꝯ lōge maiori p̄cio tradat in
ces vnius qā sic possz vnus excessus re
compensare aliū· si s̄t eq̄les· Si vēdt
ad t'mi̅ᵃ plꝫ iusto p̄cio rōe dilaōis
Et d' diuss rebꝫ cābioꝝ ꝫ varijs mōis
vsuraꝝ ꝫ fraudulēcijs ī q̄ntitate ꝫ
q̄litate ꝫ sub a rez integra hz p' hēs
sup ī pᵃ pte ī c· d' auaricia ꝫ ibi de
vsurpatōe r̄i aliene ꝫ d' vsurā· Si
fraudat vl' fraudari fecit iusta pe
dagia seu gabellas ꝙ mortale ē ꝫ
teꝛ ad r̄stitucōēz Secꝰ d' iniustꝭ· vl'
cū nō tenet' iᵃ loca tuta a latrō
bꝫ p duos locoꝝ illoꝝ || Si dedit fa
lsas monetas l' diminutas facit pro
bōis vl' eas diminuit qā petm̄ ē ꝫ
tenet' ad r̄stitucōēz Secꝰ si accepit
monetas si valeret ī loco p eo q̄d
valet ibi· ꝫ mittit illas ad locū vbi
plꝫ valet. Si fecit societatez
ad aliqꝰ mercatoribꝫ nō fidel' se ha
buit ī aliqua lucra occulta s' retinens
qā tenet' ad satisfaciēdū n̄ tm̄ essz
ꝙ socꝰ tantudē occulte subtraxisset Si
fecit p aliqꝰ securitates cū fraudibꝫ
vl' assecurare sine fraude merces p
mare vl' p t'raz· ꝫ īde q̄rē emolumē
tū plꝫ ꝫ minꝫ sm̄ q̄ntitatez p'icli nō vi
det' illatū· cū cōsiet alias d' p'iclo
magno Assecuracio nō peccauē p

modū satisfacciōis vbi nullū ē p'iclm̄
et dāmi nō ē tutū ꝯtra ad ꝯfaciēdā
Secꝰ si i'ci esset p'iclm̄ Si accepit
pecuniāz aliquā sub nōie depositi re
spōdēs ad rōni· l· lxxx p centenario
ꝫ cū pecunijs lucrat' ipse mutuando
vl' aliqꝰ illicitis ꝯtractibꝫ ad rōēz x· p
centenario ꝫ hꝰ' ꝯ duo mortalia ꝯmisit
vnū ī accipieᵒ aliud ī mutuā°· et
tenet' d' vsura Si intromisit ī ba
rocholis retrogol' ꝯgasiniis que
vocabula nō declarō ob breuitatē ꝯ
d' hꝭ vide ī summa li· ij ti· i· c ꝙd ma
licie fit d' eis ꝯgasini dr̄· cū quis
gerit negocia superadicoꝝ i· suorū
duoꝝ laborātis p eis cū mutuat
eis pecunias· cū expedirēt recipiēs
mutū fallaciā ꝯtra incet' labor
p iustꝭ cāusꝭ vl' p nō bellātibꝫ ūn
ste vt accipē rōe mutui n̄ l' plus
aliqꝰ vsura ē || Si vsꝰ ē medda
cijs ī emēdo ꝫ vēdēᵒ· q' solēt esse
talibꝫ aliꝫ ꝫ potꝰ Et d' hꝭ intinga
ut hēs sup ī pᵃ pte ī locꝭ suis in
c· d' auaricia Et ꝙdam sunt ī tali
ꝑposito vēdi vīꝫ meddacijs piurijs
ꝫ dolis hmōi' q̄ occurrēt ꝯp sunt ī
mortali vnd nō s̄t absoluēᵈ n̄ pꝯmꝰ
disponat se abstinere velle ab ill'
Si emit res raptas l' furatas p
mare vl' p t'raz d' q̄ ut dic ē ī pᵃ
pte ī c· d' auaᵃ ī d' d' rapina Si
emit vl' vēdidt diebꝫ festiuis absꝫ
necitate ꝯ ex cupidite. vl' fecit
ī cōīa libroꝝ vl' hꝰ fieri fecit per
alios subditos suos· d' q° vide sup
ī pᵃ pte c· d' 3° p'cepto Si fuit me
diator q' dr̄ sensal' ī aliqubꝫ locꝭ p̄
cipue ī ytalia· ꝯtractuū fraudu
lētoꝝ scilꝫ ꝙ mortale ē ꝫ teꝛ ad
r̄stitucōēz lesꝭ ī hꝭ Si mediator
fuit ꝯtractꝰ vsurarꝫ intēdēs vti
litatez vsurarij ꝫ ex sua magis
cū tm̄ acciperet sb vsura mortale
videt' Et si ipse īduxit ad mutuā
dū sb vsura q' alias nō facē cogi
tasset vr' teneri ad r̄stitucōne. Si

mediator extitit i alys gtractibus
pu vededi domos eqs· a' alia aia
lia 2 male gsulit alti pau i dam
ciq 2 vtilitate sui 2 altiq pctat mo
talit 2 te ad restitutoz ress· Si in
mutionys ghendi mediator· exotit·
vtr mendatys 2 hq' i inoble dam
ghencu pctat mozlit ·

~~Titulus~~ Ci mechanicos

Circa mechanicos in gnre ·39·
ce introgationes siede sunt
Et p° in gnre cptu ad oes Si
sca facit arte cu opq e cu pcto vl'
ad pctm morle ut face taxillos
fuuz vsuarys i vsura· siue mi
lita i bello iniusto vel naugia pira
taz i lenocinio 2 hq' qa optz q ex
toto omittat illaz artez· qr aliai
no eet absoluendus· Si artez facit
q artificiu pt esse ad bonu vel ad
malu ut face gladios balistas la
ceas venea 2 hq' Ray si visitur vol
estari q velit ad malu vsu· tunc
no pt face ul' vende facta vt viz
pdicta i bello maifeste iniusto iuit
desinat· secq si dubitat· Si aliqua
fecit q sit ad malu vsu qi ss· ut
fucos face 2 hmq' qr pctat 2 debz
ab ill' desiste· Si vti' medacys p
mnys dolis malis mesur l' ponde
ribq a' alys fraudibq i arte sua
qa morle e Si diebz festiuis laboa
uit a' hc dc ut sup i pa pte c· de
tio pcepto Si no ieiunat cu po
tuit modera° laboz ogstitut ut b

Ci merch' in spe 2 p° ci lanifices

Si vedidit ·xl·
pannu laneu ung procsu p
mag preciosu 2 sb vno pcio· l'
ung tinctu e p alia vl' habentez
aliquie defcu tqz no habete· nil p
cu minucs ypt' hc qa pctu e· et
plq ul' ung scm sub 2 sup· Si i fes
tis fecit laua tode sine neci te· ul'
si no soluit plene laboatozibz 2 hq'
qa i hc pctu e plq ul' ung scm ma
teriaz· Si textoribz pain pcud sui
laboris no dedt i pecnia· sz in rebq

duis pu tritco a' blado a' i alys ibz
mayoe ql ic no indigeat tli re· sed
opteat illa vende p minori pcio q
lucratq e si iuste solue· qr pctat
2 te ad restitutoz· n tq pnis a pu°
sit gueneruit q dacz d' hq' p pcio
tli· qa tuc no videt decepto ~~ci~~ ta
bnario 2 hospite Si vedidt vna
spem vini p alia· vl' sophatu pro
puro· vl' ad clarificandu vinu· aut
ad coloin sui itmedu 2 hq' nuscut
aliq nocuia corpibq vl' no dedt ple
nas mesuras· vl' i tabna tenuit
meritices 2 ribaldos 2 lusores ad taxil
los· vl' aduitent dedit hs vinu qs
vidit inebriari· pctat i qbusda mor
2 i qbusda veialit 2 tenet d' damis
oibq· nc debz absolui n pponat ab
hq' desiste velle ~~ci~~ marcellaio Si
vendidt carnes corruptas p bonis 2
ieatibq qd e morle vl' vna spem
p alia ut capina p mutonina 2 hq'
a' diminuti pondq ut xj vncias pro
libra qa pctat morlit 2 tenet de
damis ~~ci~~ pistore Si fecit panem
nimis poruu ut emetes decipet· l'
fecit pane mion pondis q dicet
vl' si accepit bona farina alteiq
ad pinsandu pane 2 cabiuit poue°
ming bona loco iq· vl' si inuiscut ni
miu d' furfure pctat morlit 2 te
d' damis ~~ci~~ sartore Si id qd' i sta
bat ul' suprfuit d' pano l' serico da
to p vestitu facie° b' retiit furau°
id qa morle e· maxe si sit qd nota
bile· n tq i dimite dedisss b' merce
dez labori 2 id cap' tm ad supplem
tu· vl' si i pacto eet gcordatu Et si
i noctibz l' diebz solepnibz sine mag
na neci te laboiiit vl' si facit nouas
ivacoes vanitatu ~~ci~~ ab aurifabro Si
vendt ul' vti auro alchimico p puo
vl' vedt auz ming puz p mag' pu
zo qa mor pctat 2 te de damno
Si emit calices sacros no gflatos
p se· ab ill' qs no nouit iustos· vel
iusto titulo eos posside qa phibet

ergo mortale. Si tulit si aliqua alia orna-
menta ex auro l' argento maxime ad ec-
clesiasticam pertinentia a' hui' emit. Si
sacerdos. Si vendidit unam speciem tritici
p alia minus bona p speculationibus et aliis. Item
locator equorum. Si vendidit fenum p rali
be ul' malum fenum p bono. Si scienter
equum locat viciosum ul' defectuosum et
hui' qa ulterius peccatum tenetur de damno leso
etc. discrete psingulas artes. Ab hys-
tione. Si fecit representationes a' ioccos i
verbis ul' factis turpia continentes. vel si
fecit hec i ecclesiis ul' diuinis officiis ul'
temporibus indebitis qa peccatum e plus ul'
minus sm sub et supra. i De musico. Si
cithariçauit a' fistulat ad congregationes
illicitas vl' i ecclesia i organis pulsat
ballatas ul' cantiones vide' mortale in
pulsante et i hoc peccante. De sar-
toribus l' collaboratoribus i quarum artificiis.
Si infideliter cooperati sunt i. no bono
modo ex ignorantia et negligentia vl' non
tantum opus commode potuerunt. qd psta-
tum e

De rusticis et agricultoribus. L.

Si no bn credidit saltem explicite
articulos fidei et alia mysteria q
comuniter solemnisat ecclesia ut incarna-
tionem passionem et resurrectionem et sacramenta
ecclesie et hui'. Si nescit orationem dominicam
scilicet pr nr et simbolum apostolorum et pro precepta
qa scire tenetur. Si no bn seruauit
festa et ieiunia ecclesie cū tamen potuit
et si no audit missam admin' diebus
festiuis. et si no confessus e necz communionem
recepit admin' sel' i anno. qz ad illa
tenetur ergo peccat mortaliter. Si tenuit
proles filios ad baptismum vl' confirmationem
qd' e prohibitum ergo peccauit. Si iura-
tionibus usus e periuriis et blasphemiis
vl' ebrietatibus qa i oibus mortale e. Si
ad incantatores accessit qd' aliqui ex ipsis
no credunt ee mortale ut tm excusat
eos ignorantia. Si decimas no soluit sm
consuetudines loci q qa peccat et tenetur
satisfacere de preterito si sibi no remittitur l'
decetur vl' etiam si oblationes sm consuetudine
loci no dedit n etiam prohibetur l' ciuitatis sue
sibi eas remittitur tec. Si excommunicatus
no curat absolui sm ingessit se diuinis
vl' contempsit vitare excommunicatos. quia
mortale e. Si nocumenta alijs fecit
p se ul' p familiam suam l' animalia sua
qa forsan permisit discurrere p sata
aliorum ul' intrare prata aliorum. l' arando
addidit terram vicini agro suo in hijs
peccat sm quantitatem damni qd' fecit vel
intendebat facere et tenetur ad restitutionem
illius. Si domum commisit i agricultura
vl' notabilem negligentiam i damnum
proximi ut no seminando l' colimando
l' seruando a' fructus terre colligendo
tempore debito ppter qd' perierunt l' ager
destructus a' desolatus e vl' nimis
fatigando boues ul' equos. vnde destru-
untur et papper cum ipsis e eis magis
ad lucrum sim qz ad lucrum patrui
qa mortaliter peccauit et tenetur de damno
suo. Si tenens possessiones ad affic-
tum male tractat. ul' precarius non
respondit dominis de quantitate tota eis de-
bita fingens se minus recollegisse
vl' si animalia tenens ad sortidam. no
respondit ex integro de lana caseo l'
fetibus et hui' in hijs peccatum e mortale
ul' veniale sm quantitate damni et tenetur
ad satisfactionem. Si diebus festiuis
laborat preter necessitatem tempore messis l' vinde-
mie sine magna necessitate vl' portat
ligna ul' alia victualia domus sine
vehendo cum curribus et plaustris et huius.
qa mortale vr. Si vacat vanitatibus
et coreis ludis ul' tabernis et hui' et quo
et cur.

De gubernatione familie

sm precep-
ta dei et ecclesie interroga vl' superstitio-
nibus et falsis opinionibus q solent habun-
dare i eis. sicut interroga diligenter
sm qd' hec dicta i prima pte i c. de pro precepto
de vot' replet ul' no et de alijs quali-
bus prout videbitur expedire.

De pueris et puellis. L2.

Interrogandi sunt
pueri de mendacijs de periurijs
de vot' q tm no obligant si a
parentibus irritantur. et cum fuerit cum an-
nos pubertatis. de missa no audita

i fest d' confessione z corone sel' i anno
fienda De inuencia ad parentes De
uxore qa si recedat clericus cui fuit doli
capax e excoicatus De furt' fact' de
rebz parentu uel' ingenuoru suoru seu eciam
alioru De detractionibz z turpibz verbis
libent audit' z dict' De comedtores ad
socios De ioridia z alijs prout expedire
videbitur plus uel' minus scdm etatem et
sensum z parvos de vicijs cum libris cum
masculis uel' femellis vel' pecoribus commi-
ssis qui hoc habundat in ipis propter malas
societates z quippe ex mal' exemplis
parentum seu alioru sub quorum regimine sunt
Sz tamen hoc cum magna cautela et a
longe interroget ab ipis ne discant q'
ignorabat Et multomagis suaudiu
e hoc circa puellas De omnibz predict'
si credantur habuisse tunc usum roc. in-
terrogandum e de mortali uel' veniali scdm
regulas predictas de clericis in genere

Quolibz clerico interroga' pt
cui expedire videtur ut sequitur mi-
nime cui persona sit ignota Si
dixit accepit aliquem ordinem p symo-
niam qa p hoc peccavit mortaliter z est
suspensus z scdm iura atque non pt
ministrare i suscepto uel' altiori pmo-
veri ni prius p papam dispensetur qd e ve-
rum si fuit conscius symonie qa si sic pt
ei p aliu dispensari sicut alias eius
se peccavet mortaliter n' excusat ig-
norancia iuris h' ray Si recept ali-
quem ordine licz no p symoniam tamen
a symoniaco i ordine uel dignitate sive
occulte sive manifeste e suspensus
z indiget dispensatione a papa Sed
dum ignorat factum i ipm ee symo-
niacum excusatur a pecco exequendo offa
sua Sz cum certificatur no pt exequi sine
dispensatione Si suscept aliqu ordi-
nem a symoniaco i ordine conferendo vl' cu
i beneficio similiter e suspensus Secus tamen
si symonia no e notoria dum autem
nesciat ipse excusatur imo predicto quando
autem certificatur tunc indiget dispensatione
pape cum no posset exequi illud ordinem

Si recepit ordinem habens aliquam i rre-
gularitatem puta qa fuit homicida mu-
tilator illegitimus z huiusmodi z hoc absque dis-
pensatione qa peccat mortaliter n' pt
exequi absque dispensatione Si recept
ordinem excoicatus suspensus l' inter
dictus qa peccat mortaliter z no habz
executionem Ide si exeundo excoicatus
l' interdictus ut supra z cum huius ordinem
ministrat i 1o nempe cantando euangelium
cum sit diaconus z huiusmodi eodem fuit i aliquam
predictarum sentenciarum qa similiter peccavit
mortaliter z e irregularis scdm Ray si
tamen ignorancia facti eum excusaret ∴
Si recept aliquem ordinem i peccato
mortali faciet qa peccat mortaliter Ide
exequens officium alicuius ordinis i mortali
ut accolitatus subdiaconatus vl' aliud
sacramentum solempniter ministrando ut bapti-
zando comunicando l' confessionem audiendo
z huiusmodi hec Tho Si extitit publicus
concubinarius vl' alias notorius for-
nicator qa e suspensus ab execucione
officiorum suorum presertim celebracione
misse z si exequitur sic suspensus
efficitur irregularis indiget dispensa-
tione papali alias n' no pt exequi
Hec host. Si no portat tonsuram
z habitum clericales ex levitate uel
lascivia uel' q' d' causa qa videtur
mortale Ide si exercuit negocia se-
cularia neguciando se mercatoribus faciendo
do ut ipi vl' si tenuit tabernam uel
lusit ad aleas uel' taxillos Vl' immi-
scuit se turpitudinibus l' enormitatibus
in sceris Si al exequitur officium ordinis
no vtitur debitis ornamentis ut subdia-
conatum faciendo sine manipulo dia-
conatum sine stola z huiusmodi qa i quibusdam
horum e mortale si faciunt dimittit
n' excusat eum ignorancia iuris Si
existens i sacris scilicet i subdiaconatu z ultra
dimisit horas canonicas qa quociens
obmisit aliquam horam ex ultra vigiliis
ex negligencia cum dicere potuisset pecca-
vit mortaliter Secus si ex oblivione sed
tunc peccato recordatur debz obmissa

i occupac̄e. secus ē si obmisit ex im̄potencia infirmitatis | Si i dicendo horas aliis exterioribus se occupat manualibus ut facie'o aliquo opere manuale. quia nō satisfacit precepto ecclesie. Si mente ad alia voluntarie vagatur i legendo horas hic nō curas. et qui p̄ toto officio permanens. vi^r mortale. Secus si p̄posuit intendere s3 distrahitur 7 cū aduertit displicet ei s^m petrum. Si recepit ordinem sacrum an legittimam etatem puta subdiaconatum an 18 annum dyaconatum an 20. 7 sacerdotalem an 25 annum. sufficit tamē annum inchoatum fore quia mortaliter peccat. nec debet exequi officium eius ordinis an legittimam etatem. nō tamē efficitur totaliter irregularis secundum communem opinionem q̄uis quidam contrarium putent. Si i confessione uel collacione sacramentorum obmisit debitam materiam uel formam uel ritum. quia in quolibet horum ē mortale. siue ex certa sciencia faciat siue ignorancia crassa uel notabili negligencia. nam inde sequitur magnum periculum 7 irreuerencia magna dei 7 sacramentorum | Hic eciam interroga' sue de formis si sciunt saltem p̄cipue baptismi 7 eukaristie. q̄ sunt maioris p̄dicionis de quibus 7 de aliis formis habes infra c. ultimo | Si sacerdos existens commisit aliquam symoniam puta audiendo confessiones p̄ pecunia habenda. alias nō auditurus. baptisando. communicando. inungendo. 7 similia faciendo semper p̄ pecunia. similiter et vendendo sepulturas quia semper symonia ē 7 mortale. Si notoriis peccatoribus dedit sacramentum eukaristie uel alia sacramenta nō penitentibus. vel si occultis peccatoribus quos ipse tamē nouit denegat publice eukaristiam. uel alia sacramenta quia i utroque vi^r mortale. Si celebrat missam cū mortali peccato nō confesso. licet tamē contritus. quia mortaliter peccauit ni aliqua necessitate instante. 7 si sacerdotem copiam tunc nō haberet. quia tunc sufficeret contricio cū p̄posito confitendi. s3 sine contricione celebrans semper mortaliter peccat s3 thomam. Si celebrauit nō dictis matutinis quia mortale ē. Si dicto missam nō consecrauit. ex hoc putans euadere periculum mortale. committit tamē peccatum. Si celebrauit ad veneficia et maleficia celebranda uel facienda. quia mortale ē 7 graue. Si nō dixit integre s3 dimisit aliquas notabiles partes misse ex ignorancia uel festinancia. p̄cipue i canone. vel si dicat verba 7 nō intendit consecrare vel si nō suscepit sacramentum Item si nō ieiunus celebrat Si plures missas dixit i uno die i casu nō concesso. Si nō i azimo s3 i fermentato pane consecrauit Si cū hostia que corrupta uel vino acetoso. aut putrido celebrat | Si semper i missa occupatus ē vanis cogitacionibus 7 hic voluntarie. nil curans de attencione. Si nō posuit aquam cū vino i calice ex ignorancia uel certa sciencia. quia i quolibet p̄dictorum ē mortale. Si nō diligenter seruat eukaristiam sub sera. propter quod deperditur. uel a muribus deuoratur. vel si nō renouat ut debuit. 7 efficitur hostia consecrata putrida vel a vermibus corrosa 7 inde vermes generantur Si nō defert eukaristiam ad communicandum infirmos apte 7 cū lumine ac modo debito Si euomuit eukaristiam vel ebrietate uel alia de causa Si dedit infirmo pacienti vomitum 7 hoc sciret. Si stilla sanguinis ex calice cadat i terram vel super altare i quibus omnibus frequenter ē mortale non tamē semper Si i missis votiuis celebrat propter p̄cium magnis solempnitatibus videtur mortale s3 thomam. Si p̄misit alicui dicere missam i capitulo eleemosinam 7 nō intendit facere uel negligit quia videtur mortale | Si habens pollucionem nocturnam ex causa que fuit mortale vel ubi dubitabat fuisse mortale 7 die sequenti immediate celebrat videtur mortale s^m thomam. vel s^m petrum de palude. Tamen si sic i tali celebrauerit venialiter peccat. si ex causa veniali fuit facta pollucio. ut tamen subesset aliqua necessitas Si audiuit confessionem alicuius nō habens auctoritatem ab aliquo quia mortale ē

Si absolut a qbus a casibus no po
tuit ex cõia scia sꝫ ignorã crassa
qa mortale e Si intromisit se d' dispe
satõe votoꝝ vl' absolutõe ab excõica
tõne maiori absq speali cõmissiõe et
licẽcia qa mortale e Si posuit se ad
audiendu cõfessiões ignãs ꝫ nesciẽs
discerne int' mortale ꝫ veniale vl' int'
mortalia cõia qa videt' mortale Si abso
luit quẽ nouit excõicatu maiori
excõicatõe a pctis qa no potuit ꝫ g°
mortale Si absoluit eu q non volt
abstine a pcto mortali vl' no satisfacẽ
ut debꝫ qa mortale e Si reuelat
pctm auditu i cõfessiõe ꝫ maxĩe co
gnoscẽti illu sine licẽcia eius qa mor
le e Si inf̃ festinãt i audiẽdo no
sufficiẽt' int'rogãdo Si i cõplexiõe cauba
piciores se no cõsuluit Si inclinatus
fuit i iungẽdo pnias ita sim pñas
vl' int' magnãs dedit Si int'rogat
d' hys d' qbus no debuit ut nomẽ p
sone cu q pccãt sine ca nccãria l'
itante d' turpibus Si pdicat i pcto
mortali exñs qa tociẽs quotiẽs hc
fecit mortalit' pccãt scdm tho Si
pdicat aduẽtẽ' medacia qa mor
tale e scdm tho Si pdicat scãdala vn
comadat sedicões i poplo Si pdica
uit scdm vulgẽciãs indiscretẽs Si pdi
cat ppt' pecuniã ꝫ pmissã l' datã
qa mortale e ꝫ simonia Si pdicauit
ppt' uanã gliam i cõstitue° sine qua
mortale e Si pdicat sine licẽcia supi
ori Si d' int' curiosa allegãdo poetas
ꝫ phos frequẽt' Si d' fabulosa ꝫ pro
uocãcia ad risu Si ab hys se no abstra
xit cu potuit sꝫ magis se imorsit
pccãt mortalit' Si ime fideliãt' e
i cõfessiõe cu mulieribꝫ visitãdo eas sine
causa a' necitate ppt' qd' inita scãdali
saut' ꝫ ipe nouit hc qa posset esse
mortale Si visitat monistia monialiũ
sine licẽcia causa vl' ex q causa hc
fẽt int'roga ꝫ scdm hc iudica Si cõg
nuit cãnalit' illaꝫ quã i cõfessiõe au
diuit l' baptisãt vl' cõfirmauit aut
cõmatẽ e sua vl' filiã qa grauissimu
scelus e ꝫ ma i sinatus epis ꝫ alys
i hoc statibus int'roga put videbitur
expedie Si vestes sacras calices ꝫ
alia ptinẽcia ad cultu diuinu no con
seruat munda ꝫ decẽt' aptata Itẽ
si bndcõꝫ mense ꝫ graꝫ actõꝫ no di
xit qa dure tenet' e e di no licẽat
Si no fuit modestus i aspcu i spica
endo frequẽt' hic inde mulieres l' vana
q mltu scandalisat psonas Sitit' i
gestu auditu ꝫ hmõi Si no obediuit
mandatis mistris platoꝫ suoꝫ ꝫ sentẽcys
eoꝫ qa si cõtẽpsit ea mortale e vñ a' vo
pctis singulis int'roga pt' hcs ꝫ
C' bnficiatos ꝫ canonicos. s'z.
Si bnficiu simplex a' curatu
optiñet p simoniã cu ipe fuit
cõsciq qa no pt ñ p papã di
spensari q id i tucat Si aut eo igna
te possꝫ ac p aliud dispensari no tñ
p eu tu q° e cõmissa sine tñ sciat
sine ignoret simoniã cõmisisse optꝫ
i mittat illi bnficio si no fecit dispe
sat' qa alias furtiue tenet' ymo
cõtinue stat' hic i mortali postq sci
uit nc fructus eius bnficy hre posset
sꝫ tenet' i stitue deductis expensis i
vtilitate bnficy Et hc maxĩe d' sno
nia p iung a mar' Si at simonia
e notor'ia suspẽsus e q° ad execuõẽ
ordinu ꝫ dispẽsari pt p epm si ab
eo no e cõmissa simonia Si e occlta
e suspẽsus q° ad se q sit mortali no
execqt' Dũ tñ tenet tale bnficium
aliud e suspẽsus q° ad ordines Si
recept bnficiu simplex vl' curatu
p preces cãnales i p indigno pñrectas
cu ees male vite ꝫ hmõi vl' p obse
quiu tpale fcm collatori ipius bnfi
cy qa pccat mortal' Si beneficiũ
curatu p preces suas recept ꝫ si alis
dignus fuit vl' sit qa tales preces esti
mant' p simplici licet preces porige
p se alias e dignus tñ no tenet'
i mitnac vl bnfico at cõmisit simo
niã vid' ꝫ mortale scdm tho fore idig°

tm ambiciose et presumptuose. quia vel etiam per beneficium in generali intendebat ad suam sustentacionem non ad curam animarum nec magis curatum peteret quam aliud. Si recepit vel habet beneficium non intendens clericari sed uxorari. et iterum gaudere de fructibus beneficiorum. vide supra parte prima de continentia et communicatione dotalium ecclesias et non gerere personam. Si non fuit electus a prioribus vel collegio et confirmatus per superiorem ad quem spectat sive per episcopum institutus sed de mandato domini temporalis vel per potenciam accepit Et dicitur intrusus quia fur est et latro. nec potest aliquid disponere de temporalibus vel spiritualibus nec absolvere nec sacramenta ministrare potest parochianis talis ecclesie. sed in quolibet actu huius peccat mortaliter. Si convenit cum beneficio quod habet eo pacto quod det consanguineo vel propter pecuniam sibi datam quia simonia est et mortale in utroque nec potest retinere tale beneficium sic sibi collatum Si fecit commutacionem sui beneficii vel ecclesie cum beneficio alterius vel ecclesia quacumque inter se absque interventu superioris ad quem spectat collatio beneficiorum quia simonia reputatur. De hoc et de aliis symoniis vide plenius in summa in prima parte. prio Si recepit beneficium existens illegittimus absque dispensacione quia contra iura recepit. unde hoc tenere non potest. tamen potest in hoc dispensare de simplici beneficio episcopus. de curato autem vel dignitate solus papa Si fuit electus per symoniam. quia non valet electio. vel si ipse eligit per symoniam aliquem vel ad episcopatum vel canonicatum vel aliam ecclesiam vel etiam collegiatarum ecclesiarum faciunt vel si eligit aliquos indignos ad platuram vel ignorantem vel publice malum ex certa scientia et huiusmodi quia mortale est et gravissimum et omnia mala que sequuntur ex hoc ei imputantur Si male tractat beneficium vel ecclesiam suam ut edificia eius ruere vel possessiones incultas et alias res eius perire permittens quia mortaliter peccat et tenetur ad satisfaciendum. si tamen committit notabilem negligentiam et sit notabile dampnum Si fructus beneficii

non bene expendit vel ultra sustentacionem suam superveniendo cum ipsis pauperibus Si dilapidavit fructus beneficii sui in convivijs turpibus vel deditur non indigentibus consanguineis suis quia mortale est. secus si consanguinei indigent quia ita bene faceret elemosinas ipsis dando sicut aliis pauperibus. Si plura beneficia habuit curam tenet absque dispensacione. quia fur est et latro. Nam habens unum beneficium cum cura si recepit secundum eo facto vacat primum ipso iure extra de prebendis. de multa. et hoc postquam habuit possessionem pacificam secundi vel habere potuit et fructus eius percipit alias non vacaret primum extra de prebendis. li. vi. Si habens prebendam habentem dignitatem et sic curam animarum si recepit secundam similem vacat prima extra de prebendis de multa et in ystoriam et in foro tenetur ad restitucionem fructuum si recepit. Si habens beneficium unum violenter occupat secundum vel per se facit contendit similiter primum perdit et quod eius habeat et in ipso perdit et vacat. id est ipso iure ut extra de prebendis Item non potest quis habere dignitatem cum prebenda absque dispensacione pape. Vel quicumque recepit dignitatem vel personatum officium vel beneficium cum cura animarum est annexa Si cum optineat sit tamen post privatus primo ut dictum est Si non dimittit id primum absque mora in magis ordinarius in eius episcopatu est ipso iure est privatus ex secundo et est inhabilis ad sacros ordines. et ad quodcumque aliud beneficium per extravagantem Jo. xxii. Item absque dispensacione non potest quis tenere plures ecclesias vel prebendas que tamen non habent curam animarum nisi in quibus earum proventus sunt ita tenues ecclesie quod neutrius earum sufficeret ad sustentacionem 2us si una dependeat ab altera. 3us propter vacacionem clericorum. Item si ecclesia est annexa prebende vel dignitati Quintus si una habet intitulata et alia commendata De tali commenda de parochiali ecclesia non potest fieri nisi illi qui attingit xxv annum et fuit sacerdos et tamen non potest committi nisi una ex evidenti necessitate vel utilitate quia tam

continuedatur non durabit nisi per sex menses
ut extra de elec. ne pro. li. vj. Si habet plures
ecclesias vel prebendas habentes curam animarum
absque dispensatione pape. fur est et latro. et te-
netur in mortali ut episcopus potest dispensare
in hiis. Videtur esse si per dispensationem pape est
surrepticie propter quia petens unum tacuit
de alio quod habebat. vel quia se dixit habere
etatem cum non haberet et huiusmodi. Unde est indica-
tum esse si per dispensationem episcopi habet plura. sed
simplicia. sed ad supplicitatem vel etiam
per dispensationem pape simplicia vel curata
cum unum sibi sufficeret. Si fuit inter facu-
les dispensatus in remunus (?) eccle. Si e-
leosinas extorsit a subditis ad quas non
tenebantur. Si confessores medicina pum-
sit diu in ecclesia sua. et quod peius est si fa-
cit pactum cum eis de quota. Si scolas
impediat burdos (?) faciet. Si permisit
ancillas mulieres suae in domibus unde-
oritur. Si sortilegos et divinatores susti-
nuit in parochia sua. Si permisit
ludos vel malas consuetudines invale-
scere in parochia sua non obviando illis quan-
tum potuit. Item clerici manifestis usura-
riis alienigenis a quibus non oriundi de
terris ipsorum ad ... domos lo-
caverint vel alio titulo concesserint. ipso
facto sunt excommunicati si sint episcopi et supra extra
de usuris c. usurarum li. vj. Item clerici sacerdotes
archidiaconi decani plebani prepositi
cantores et alii clerici personatum habentes. ac
etiam sacerdotes qui audiunt in scolis leges. et
physicam per duos menses si non desinunt
hiis lectionibus sunt excommunicati extra ne cle-
rici vel mo. secularibus se immisceant c. super specula
De hoc vide plenius in tertia parte sum. ti.
primo. Item clerici qui conveniunt aliquos ad ve-
niendum vel iurandum vel fide interposita se
alias promittendum ut sepulturas apud
eos eligant et iam electam non immuta-
rent sunt excommunicati. ut ... absolvi nisi a
sede apostolica vel in articulo mortis extra
de penis cupientes in cle. de excessibus religiosorum
ut in .j. Si sponte participaverit cum ex-
communicatis a papa. Item clerici qui faciunt
excommunicatos a papa in officiis eorum recipiunt

sunt excommunicati. et absolutio eorum solum ad
papam spectat extra de sen. ex. significavit.
De hoc etiam vide in tertia parte summe ti. j.
Item falsarii litterarum pape vel falsificare
volentes et removentes plumbum vel filum a
bullis pape sunt excommunicati. et absolutio
eorum pape reservatur. Item clerici sepe-
lientes in cimiteriis vel cimiterio excommunicatos
a iure vel usurarios manifestos vel
nominatim interdictos tempore interdicti in casibus
non concessis sunt excommunicati extra de sepul. c. in
cle. De hoc etiam vide in tertia parte sum. ti. j.
Sepeliens etiam eos qui se occiderunt volun-
tarie vel qui in torneamentis mortui sunt
in cimiteriis peccat mortaliter sed non sunt
excommunicati. Contra religiosos et religiosas

Circa religiosos si sunt . ll.
ordinati interrogari potest de hiis
de quibus supra dictum est de clericis in quantum
videbitur expedire. Si non sunt benefici-
ati et in curis curatis interroga de hiis
que dicta in c. precedenti. Sed ulterius potest etiam
de infra scriptis que sunt eorum propria interrogari
et primo. Si fuit receptus ad monasterium
per simoniam quia mortale. Sed si fuit sy-
monia mentalis tantum. peccatum absolvetur. Si
autem venialis quia monasterium exegit
tantum vel tacitum pro ingressu eius volens
aliud cum recipere et ipsi vel parentes eius propinqui
eius tamen dederunt vel est inde pactum.
Nisi forte monasterium esset tenue
et ... proximas sufficientes facultates
et redditus suos vel esset adeo tenue esse
quod ille esse provideri. Nam tunc in gre-
ssu illius licet petere pensa de temporalibus de
quibus debeat vivere vel dicere illi partes
fer tecum si tu vis vivere mecum. sed hostie
et aliqua alios. Si autem monasterium est pin-
gue et satis abundans tunc ulterius peccatum
sic ut ... commissum recipientes et re-
ceptus. vel recepta debet expelli de
suo monasterio ut extra de simo. quum. Pot-
est episcopus in hoc dispensare sed ut non expe-
llatur de monasterio sed ... quoniam
Precipue talis symonia solet inveniri in
monialibus medinus ubique ... Si
ingressus est religionem non pura intentione

scz siruiendi deo s; alia causa scz no' laboradi vl' si inoialis eo no pote- rat iube vl' qa parētes posuerīt ipaz ea Roīta. lic; n malefecit. pt 7 dz invenire intētoz suaz si ut i relut mane ad siruēdū deo 7c eīt i bono statu. qa no vide' tutq s; gsciam suaz. qa mags dissipa' e q3 dispe- satio ¶ Si recept ecctiā prochiale a q̄ēāz cū no attigisset 2 4 annū abs dispēsacōe ppē sup etatis defcu. qa nlla ē gcessio 7 ultim iurs ibi habz ex d' elec. lic; cano li. vj. ¶ Itē si i anni coputandū a die assūpti ul' assignati si' regimine ecc̄e. no fact se ad sacerdote pmoui. qa ipō iure ē p̄uatq ex° c. li. 2 c. quo q. ¶ Istud tñ no extendit' ad eccās collegia tas 7 no habēt curā. n' assūptos ad illaq vigime ut ex° d' elec. statu- tū li. vj. ¶ Possūt tñ eē epi dispēsāe cū hijs q hnt ecctiās prochiales ut usq ad septenniū lr'a7 studio isistet' pmoueri no teneat' nl ad ordinē subdiacōtq. que tñ nl i anni susci- piat s; ipō sco p̄uato sti bnficio ¶ Et i dicto tpē ill' ecclesijs puideat p' ut ex° d' elec. cū ex co li. vj. ¶ Si ha- bēs q̄dcūq bnficiū simpx 7 spūualz pmi no dixit horas canonicas omi die qr petāt mor' si obmisit ex negligēcia crassa eē si no sit i sa- cris ordinibz gstitutq ¶ Secq si ex i- firmitate obmisit ¶ Itē tene' i fide psona' reside' a bnficq sui. nisi ex causa notabili 7 racōabili epūs dispen- saret secu ad tpus ¶ Si canonicq ul' aliq clicq recept cottidianas distribucōes q daut' intēssentibus horis cū no itfuit. qr furtū co- mittit 7 tē' ad restitucōz ¶ Si cum no posset p se cura eccē exerce no posuit i loco sui ydoneū q bn offi- ciaret s; malū a' ignorātē. qui exēplo suo scādalisabat subditos vt qa fuit notoriq fornicator ul' lusor 7 hq' vl' q nesc' debi' ministre

sacramēta 7 gfessiones audire qr petāt mortalit' quī ymo oīa mala q sequūt' ei īputant', qr si no pt iuenire ydo- neū p se exerceat vl' si no pt alit' puidē renūciaret bnficio ¶ Et non lic; plat' sub pēo ul' annuo censu gcede vices suas s' mi'stratq. quia spūale ē ex° ne pla vi. su. c. i. ij. 7 iij puta ut si dicēt ¶ Cōcedo ut exre- ceas vices meas ul' eccz ministrāz 7 totū lucrū sit tuū. s; tu dabis michi tantū qa illicitū ē ¶ Sz gmittendo vices suas pure. lic; cōstituē ei sallariū xij. q. ij caritatē ¶ Puta dicēs dabo ti' tantū p sallario tuo 7 totū lucrū sit meū h' ymo ¶ Itē si alie- nauit res ecctiās ut mobilia sic s' calices ornamēta 7 hq'. a' imobi- lia ut s' possessiones agri 7 hq'. 7 h' sine utilitate ul' maiori vtilitate. vel no suata forma iuris 7 hq' qa gmit' p'cat ¶ Itē d' exitio cure aīaz ist- tuges quo s; se hnit i audiēcia co- fessionū i collacōne alioz sacrā- toz 7 visitacōe infirmoz 7 hmoi 7 p'cipue si vnq̄ defecerit eis sacrā- ta cū expediebat ¶ Qd eē se habu- erit i amonicōe subditoz i corre- ctione vicioz p'cipue q° ad notorios pctōs ut gcubinarios hn' iimicicias vl' vsurarios 7 hq' no gfitētes anni- ati 7 no gsicrant' si amonīt' quātū potuit significa° epō cū p se eos ad h' no potuit iduce 7 hq' ma oues ex negligēcia pdite ab eo reqrent' d' qbz ex supdictis 7 aliis hq' habes satis i 3 pte su° ti. i. ¶ Si alienos prochianos audit i gfessione no ha- bēs auctoritātē spēale ppē l' gfitētes qa no pt eos absolue ¶ Et si emit a- liqūs res imobiles d' fructibz ecc̄ie q debēt remanē vni si emit i noīe alicq ut sic possit dare l' legare cui vellz. fraus ē 7 furtū 7 tene' ad restitucōz ¶ Et si idulgēcias p se dedit cū no possit ul' plures q' ht' hre i ecctia sua q3 hret 7 hoc ob

qstu qa morle e. Si religas honores exibent pplato venerandas non ab eccias approbatas. Si ings sint facil ad dispensandu i morali. Sz si intuit mostim dissolutu no viuentu regula ut qrat et mutare locu cu dispesa tione si ea indigz. Si aut no pt illud facere inanat z no secure turbari i a lios no obsuat regulaz z fuet ipe ul ipa regula suaz sim ordinez suu. Si tn induci pt q mutet locu e melius p eo l ea | Si ingrediens mo nastim tacuit impedimta q hunt z hic sicut pus erat fug ul habebit occulta infirmitatz a fuit alius religi onis pfessus a qugatus a debitor i multis z hms qa parat mort. Perpue si sciebat talez no posse recipi. uel interrogatus de hys mendaciu dixit z pot z debz de monastio expelli si ali ter puidi no pt. Si habebat votum arctior religiois qa qre debz primo dispesacoem si intre vult aliud mins strictu due tn fuerit obsuancia i illa vl pt ire ad alia equalez ul maioz sin dispesatoe ppac. De mendicante tn ordie uno ad aliu mendicate vel de mendicate ad monachale no pt sine dispesacoe ppac n solu ad cartusi am | Si ingrediens aliqs ad religionez p symonia ul pfraudes pus asserere do i bus sinal oia qd tn no fit vel dicens se ad ut l modum obligari i retineo aucstitate religiois. quia alt no intendit suare z hmoi q mortalit peccat. Illos etc q volcs ingredi ad locu religiosoz bus vindicu auctus z attrahit eu ad se ut aquil altus ad suu molendinu. Infamantes alios z emula et opponens. ac occupacoes illoz inutiles assirentes suas bonas i i tam celu se extollutes vt si talez attrahat ad monastim eoz ctui e no euade dapnacoz eterna. n alct peniteu cius. qa cn caritatez q iusticiaz z con tra sacram scripturam faciunt. z

Cus ad votu paupertatis

Si religiose exuis fuat votu paupertatis ul ppm retines uel retinere delibeas qa si hunc ppriud qs tiaz pmu e. peccauit mortlt. z to ties quoties hic ppou. Dici al ppm qd celat supiori suo vt si heat et teneat pecuniaz ul veste nesciete plato suo. vl si sciat tn q voluntate z licea eius vl si de licencia z volute eius. no tn paratus e reddere z tradere ad petitioz eius sz recusat. a recusaret si posset de fco. Et multo peius. si no solu mobilia sz et immobilia ut redditus z possessios heat sic ppa. dans z ve dens ac donans ac dissipans z dispen dens ad placitu suu. Nec platus pt dare licenciaz sic retinendi. nec ppa i ppo dispe sare ex de sta mo. cu ad monasteriu. Si dedit bona monastery sine quetus sine licencia supioris sui habita l pre supta. Idem si aliqd recepit ul tenz eod mo qa mortale e z ppiectas. | Si re piens se i loco ubi no vinit i cod

ppt qd opz et puide de necijs. habz aliqua vestimenta pecuniaz z hmoi. cu bona licencia z beneplacito plati. ad utat diligent. Tercio qd qz p eu no stet qin oia vellet ponere i coi si aly vellet z ad hoc operetur qtum poterit. Quarto si no pot saltem patus oia supliat ponere z dimittere i manibus plati. Quinto ut de hmoi qcessis nil det sine licencia supioris gnali ul speciali. etc i eleosinas ul i extrema neccitate. Sexto ut no the zaurizet nec supflua teneat. nec delicosa qrat. nec multu insistere solli citatem nec heat cordialiu appetitu pp affectu i hoc. Et potest tenere si tn i ablos bus se heat. Ceterum si sic agendo no religiose sz laicalit vivet. Ceterum z cu pdictis etc si posset locu inuenire vbi i cod vivet et lucius z melius eet se il lic conferre Cus ad votu castitatis

Sed fuauit votu castitatis no solu ab ore corporali ope z qtactu ve nereo se abstinere sz etc ab oi locucoe turpi z actoria z ab omni cogitacoe

in munda deliberata et delectatione moro-
sa quia in quolibet horum est mortale ut supra
dictum est circa c. de sexto precepto et de nono
et esset sacrilegium quod grauius esset. Et ad
ista deueniunt per confessores et familiari-
tate. et ideo requirendum. Si cum monialibus
habuit dishonestatem cum aliquo. vel si fuit
monialis cum aliquo. et si incurrit hic esse ex-
communicationem uitandam prohibendum est ipsi quia
aliquas non esset absolutio. quia ipse
qui est clericus non incidit canonem ut 27
di. hospitalis et 81 di. per totum. Scan-
dala etiam multa et oblocuciones ex hoc
sequuntur in populo et huiusmodi et ideo omnino prohiben-
dum est tamen huiusmodi accessus conscienciarum
in rata est accessus. Quo ad uotum

Si fecit contra uotum obediencie. obe-
diencie quia semper mortale est. Et non quod u-
solum qui aliquid agit quod est contra regulam
suam vel qui transgreditur in regula uel co-
stituciones suas. Sed qui facit contra pre-
cepta contenta in regula vel constitucionibus su-
periorum suorum vel qui transgreditur in aliis ex
contemptu quantumcumque esset paruo. Quando ergo
prelatus uel prelata iniungit aliquid parere
sub ... uel loco precepti ... pareo uel man-
do tibi in uirtute obediencie uel spiritus sancti ut facias
aliquid hoc uel omittas illud vel sub pena ex-
communicacionis et huiusmodi. Illud dicitur preceptum cuius
transgressio semper est mortale. Idem est quando
prelatus aliquid subdito precipit non tamen
sub hiis uerbis declarauit tamen quod intende-
bat illum obligare huiusmodi precepto et sub
peccato mortali tenetur subditus ei parere
nisi aliquid illicitum vel quod esset contra con-
in regulam et constituciones. Similiter quando in
regula uel constitucione est aliquod precepto-
rie mandatum vel sub pena excommunicacionis
vel sub pena carceris uel sub pena depo-
sitionis vel silencio loquendo. Quis censetur
obligari ad hoc sub mortali. Aliquas tamen
facit contra ceremonias ut frangere tar-
de ueniendo ad chorum et huiusmodi ueniale est
nisi faceret in contemptu quia tunc mortale
esset. Et ideo caue ne assuescat aliquis
transgressioni quia consuetudo contra ipsa
non sit contemptus in contemptus inductiua est

Si non dixit Quo ad diuinum officium
homines canonicatus ad officium libere
religiosis a defunctorum nisi religiosi etiam
si non habeant ordinem sacrum tenentur ex pre-
cepto ad officium. Papa tamen si est professus
unum omittere aliquam horam peccat mortaliter.
Si tamen obmittit ex negligencia. Non tamen
tenetur ex precepto ad istud uel illud quamuis
non debeat esse ad placitum suum mutare
officium sed debet dicere secundum consuetudinem
ordinis sui. Item si tardauit ad dicendum
vel si non cum aliis in ecclesia fuit. Si sompno-
lentus uel quando dormiuit in et incepit illud
in quo dormiuit uel aliquid dixit loco eius.
Si aliquam per maiori parte dormiuit totum ite-
rauit. vel si in hypocrisis fuit et oculis
uagus. Si risit vel unde fecit aliquid
uel aliam leuitatem operatus est vel si lo-
cutus est sine necessitate. Si mente distra-
ctus propter quod aduertere debuit si male
legit uel cantauit vel non recitauit cum
debebat ex negligencia. In quibus horum
et si est ueniale quantum tamen potuit est. Si ele-
git prelatum per symoniam vel etiam si non
symoniace tamen facit indignum. si non
illum quem iudicat meliorem ad illud officium
sed alium racione amicicie uel alia intencione
mundana eligit mortale est. Si accu-
sauit calumpniose prelatum uel fratrem de
aliquo criminali. vel testificatus est contra
aliquem iniuste. uel aliter infamauit prela-
tum uel subditum dicendo criminalia de eo
etiam si essent uera cum diceret intencione
infamandi peccaret mortaliter. Si secre-
ta sui ordinis reuelat sine causa iusta
et racionabili. Et quomodo quis teneatur ad in-
stitucionem fame habes supra in i parte. Si in
uisitacione prelatorum non reuelat dicenda
quod s. sunt contra honestatem religionis de prelatis
et de fratribus. Et precipue quando sic communiter
fuit quod sit preceptum a uisitatore ut
fratres dicant que sunt dicenda. et que indigent
correccione quia tunc obmittere auderet
ea que dicenda sunt est mortale. Debet tamen istud
intelligi seruato ordine fraterne correp-
cionis quia non omnia occulta a quibus potest prosim
emendacio dicta non debet ubi autem non

spat' emēdaro ꝭ ꝑsūt' readiaᵒ
vl' aliud magnū scandalū. dici debz
nō t⁹ accusareᵒ si pbāi sufficient̄er
nō pt qā tūc ꝯ̄tīt' pariet. Si simpl'
dīmītaᵒ plato ut pn̄. si t⁹ spat' cō
pendebit'. Si scat l' coopat⁹ ē ali-
quā ꝯspiacōm ꝯ platos. l' inpet' aͩ
sectat⁹ ē prialitates ī monꝯstio. aut
cōnēta. aͩ sectas ꝫ diuisios. qā morz-
le ē ꝫ cāue mūdanoꝝ ꝑūsoꝝ. ymmo
demonoꝝ, potꝰ qꝫ īligiosꝫ. Itē
fm Ray. Inti'ogādi st' dͤ xii abusioi-
b⁹ claustᵭ fm hug. ipe st' plat⁹
negligēs. discipulꝰ iobediēs. iuuē-
nis ociosꝰ. senex obstiat⁹. monach⁹
curialis. īligiosꝰ causidic⁹. habitus
peciosꝰ. cib⁹ exq̄sit⁹. rumor ī clau-
stro. lis ī capitulo. dissolucō ī choro
ꝯ̄ireuerentia circa altaria. In q̄b⁹ quiꝫ
ē mortale ꝫ quiꝫ veniale. fm q̄titate
et q̄litate defcus ꝫ intenciōꝫ. Mag-
na abusio est ē īligiosꝫ īnrāc ī cor
smoē. eciā si veritatē dicat. q̄tomagꝫ
maledice ꝫ blasphēare est si ex le-
uitate. Itē intirogādū est paꝫ
ē de cerimonialib⁹ pn̄cipalib⁹ ut de
esu carniū. cō infirmitate. dͤ lineis
nō vtēdꝰ ad carnē. dͤ lectꝰ nō plūme-
is. dͤ ieiunijs īgule ꝫ ꝯstitucōibus
dͤ obsuacōe silēcij ī certꝰ locꝰ ꝫ horis
ad q̄ oīa obligant' monachi ꝫ moche
ꝑpue ordīs bndicti. ex dͤ sta. mo-
ni. ad monꝯstīm. ꝫ est pluces īligiosꝰ
alioꝝ ordinū ex ꝯstitucōib⁹ suis. Et
licꝫ plat⁹ possit ī his dispēsare qͦ
pꝫ ꝯ bn̄. q̄ sit causa racōab'. et
vrgēte nōi te. aliās n' petm̄ esꝫ di-
spēsanti ꝫ dispēsato pl⁹ cͣ nuꝫ sadm
trāsgressioē. Si obediēcᵒ male hūt
se vtꝫ qā obedit ī malo īdicēᵒ men-
dacū. vl' ex negligēcia dimisit cōuē ma-
datū vl' tard⁹ fuit ad obediēdū. vl'
nō affectuose ꝯ sꝑulose ꝫ dissolute
nō cū maturitate obedit. Si in vereꝫ
erga maioꝰ fuit. ergo susurāᵒ ī p-
hibiciōs ꝫ cū indignacōe cōit' ē petm̄
veniale n' excessꝰ magnꝰ fuit. Sextario

Si vacat' ocio qͩ ē sentina om-
vicioꝝ ꝫ q̄ntū. Si ī vtilit' tpus
expendit ī facieᵒ ea q̄ st' nullī⁹ vti-
litat'. Si scat exoīa mūdanoꝝ ut
facieᵒ bn̄ sās vestes ope polimito
mōē sētarū ut rechamacōēs. l' linea
rēticlata ꝫ h⁹'. vl' ꝯfectos multos ꝑ-
ciosas ul' alia gloiosa qā magnū
petm̄ ē ꝫ abusio ꝫ occāsio multoꝝ
maloꝝ. Et io pꝫhibedū ē hᶜ ꝑpue
moralib⁹ modīs q̄ ut frequēt' ī hᶜ
offendut. De cōusacōe cū alijs.
Si nīs fuit leuis ul' īducēs alios
ad leuitatē ꝫ risū vͥbꝰ ul' gestib⁹ l'
sollacijs. q̄ licꝫ alīq̄ sine peccō fieri
pūt ad recreacōꝫ l' sublenādū se l'
aliū ab accidia. racō tn̄ h⁹' decet ī-
ligiosos ꝫ cōit' ē petm̄ veniale. Si
immurat' circa victū ꝫ vestitū. Si ī-
paciēt' tulit mocēs ꝯ̄ucēs alioꝝ. Si
se ꝯ̄uēc alijs ī ddīd'. Si singlari-
tate q̄sit ī cibo vestitu ꝫ dormitu ꝫ
alijs vn̄ frequēt' orit' ī ipo supbia
ꝫ ī alijs immuraᵒ ꝫ indignacō. Si fres
delinquēte fratñe nō admonit. l'
defēs alioꝝ nō signficat plato ad re-
mediandū. sinato sine cōrepcōis
ordīe. In q̄lib⁹ hoꝝ petm̄ ē ꝯ̄mūter
veniale. De execucōe officij sibi
ꝯmissi. Si immurat ꝯ̄ s' ꝯ̄mitte-
te officiū aīqͩ tīp īdiscretū. Si ipa-
ciēt' se hūit dure loquiᵒ cū q̄bus
se hūit intromittēᵒ. Si nō diligent'
tracta' res mōstij. Si nīs tenax
l' nīs pdig⁹ fuit ī dācᵒ. ul' accepcōᵒ
ꝑsonaꝝ sine tn̄ racōab' magꝰ dand'
vni q̄ꝫ alteri dͤ reb⁹ cōib⁹. Si dedit
q̄b⁹ nō potuit qā nō hūit licenciaꝫ.
Si pmisit res pn̄e ex negligēcia uel
nim⁹ sollicit⁹ fuit ꝑpt' hᶜ pacꝫ vacaᵒ
s' ꝑpt' multiplicacōꝫ tpaliū qͩ vicium
multū hoᶜ regnat. De studio
Si nō fuit negligēs ad discēdū
ea ad q̄ tenet' fm īgula ꝫ cō-
stitucōēs. qꝛ paciit ꝫ tn̄ sꝯ̄dicēs ex ig-
norācia nō excusat'. Si sacͩos ē dꝫ
q̄re ꝫ sāc q̄ debita st' ad celebrādū

z misericordie. Si confessor est q pertinet ad illud officium et de aliis Et si hiis
e negligens super ea que petunt petat
Item debet esse frequens lege doctores expo-
nentes scripturam z alios libros deuotos
z utiles quibus instruat z conforte ad
bonum Item non legat curiosa z scolastica ut
doctrinas gentilium vel fictiones poetarum
z huius q retrahunt a magis necessariis quia pec-
catum est curiositatis. Item q vocat ad
digendas morales in electionibus z aliis
non abliis per q posset inter eas oriri discor-
dia se abstineat sit excommunicati || De
Oratione Si non orat vel diuinum offi-
cium pronunciat per se z per alios consagrone-
is z huiusmodi z scripturis se commodat
unius z defuit sollicite ut debuit
Si non frequentat confessiones z communionem
secundum morem regule sue Item monachus
nigris preceptum est q hoc faciat sel
in mense ex de sta. mo. ne in agro de.
Si non vacauit meditationi q primo
deuocionem inducit. Si fuit tepidus in
dilectione dei z proximi non ardens affectus
honorem dei z salutem animarum ut decet Si
ingratus fuit ad recognoscendum z recogi-
tandum beneficia dei z recompensandum deuo-
te ei seruiendo Si non parauit se ad diuina
ut debuit. Hic sunt in quibus cottidie offendit
z ex hoc impeditur perfectus || Quo ad con-
sanguineos Si inordinate dilexit
consanguineos inordinate affectans eorum prosperitate
vel gaudens de ea aut si nimium contristat
de eorum aduersitate vel si nimis eos visitat
vel querit z gaudens nimium visitari ab
eis Si de statibus eis loquitur q non
expedit. vel est cum aliis de quorum
et factis principium sciarum frequenter
huius interrogat vel libenter audiuit ad
hec. vel si pro consanguineis suis procu-
rat beneficia ecclesiastica vel temporalia z pre-
cipue ad hoc non aptos q posset esse mor-
tale Si de aliis vel vanitatibus ut in scri-
dia superbia z huius vide supra in i z in ij
parte || De hiis q pertinet ad regulam
suam vel promissa ipse se pudeat
Si vero penas vel prinas taxatas
vel iniunctas a regula z constitutionibus
vel prelatis non fecit ex negligentia quia
fecit Si aliquos ullos est paratus facere
q prelatus papet vel in regula aut consti-
tutione sed mandata essent mortaliter peccaret
Si aliquis non intendit proficere in vita
spirituali. attus sunt secundum aliquos iste
stat male contentus q est in religione
ypocrita est z in statu damnationis Sequitur de
excommunicatione religiosorum. c. i.

Religiosi q inducunt aliquos
ad vouendum vel fide in-
terposita seruandam promittendum
ut sepulturas apud suas ecclesias eligant
vel electas non mutent excommunicati sunt
excommunicatione papali Religiosi q clericis
vel laycis sacramentum extreme unctionis vel
eucharistie ministrare vel matrimonia
solemnizare absque licentia sacerdotis paro-
chialis speciali. vel aliquem excommunicatum
a canone preterquam in casibus a iure expres-
sis vel priuilegium concessum vel a sententia
per statuta synodalia vel prouincialia pro-
mulgatas. vel quempiam a pena z culpa
absoluere presumpserint. sunt excommunicati
excommunicatione papali Religiosi professi
q vadunt ad studia literarum quecumque
non habentes licentiam a prelatis cum consilio
maioris partis conuentus. sunt excommunicati. ex
ne cle. vel mo. se seneg immisceant. ut
in clementina li. vi || Religiosi q vadunt
in scolis ad audiendum leges vel physicam
post duos menses si non dimittunt. sunt
excommunicati Religiosi q apostatant sunt
excommunicati Et dicuntur apostotare quando
dimissa religione z habitu non redeunt
reuerti Religiosi q temere habitum sue
religionis dimittunt. quamuis non sunt apo-
state. ex hoc sunt excommunicati est ut in clemento-
sa li. vi. Religiosi etiam exemptorum ordinum
qui videntur vel fauent cathedralem
seu matricem ecclesiam loci sunt interdicti
quando tamen positum auctoritate sedis apostolice vel
ordinariorum. dum z ipsi obseruare non
obstantibus quibuscumque appellationibus an-
tea est ad eandem sede. vel alias a certis
aliis intimationibus. aliquin sunt excommunicati

ex d'sen ex. Ex frequtibus i de Re-
ligiosi q a q dicit ut audiet a deca-
nu ecys debitay solucoe retinet
i synodis suis ul' alibi st excoi ex
de pe[n]is cupie i de Religiosi qui
scient papo[s]uerit gstitutibus b gsnaz
face d' soluedis decis sut suspesi ab
officio gfesso[r] ta diu donc gfessi eis
de si comode poterunt faciat gsnaz
qr si i dicta suspesioe no pgata no-
sciu gsiteaut sut excoicati ex d pe
cupiens i de || Monachi z canoici
regulares no hnt aliq admistracoz
si gferunt se ad curias pricipu sine li-
cencia platoz suoz ut inferat dap-
nu plat suis ul' monasteriis st exco-
icati ut i cle. ne i agro d sta. mo
z c. re. Religiosi mendican q accipi-
unt nova loca ad habitandu ul' an-
tiqua eoru loca alienat ul' pmutat
absq licia spali st excoicati ut ex
d pe cupie i cle || Qui intrant
monastia monialu ordinis pdicatoz
siue fres ipi siue aly quiz mares. n
i casibus cocessis i gstitucoibus eaz st
excoicati. n pnt absolui ni a papa
vl' a mgro ordis. ul' aliquo alio q sup
hoc heat auctez spale Et q ul' que
hoc admittut ee videt excoicati. ul'
excoicate. qa pticipat in crime Si-
milit q ingrediut monastiu monialiu
n ordis mioz i casu no gcesso. st
excoicati excoicacoe spali pcoiura-
gay Qui no ingrediunt alia mona-
steria monialiu no st ipo fco excoi
d iure s excoicandi In mltis tame
locis ppt gstitucoz synodale eci sut
excoicati De hys it et qre Et d hys
eci excoicat plene hes i cpta pte.
sume ti. i. ti. platos in gnli

PRelati introgandi st' i con-
fessio si legittie assecutus est
dignitate s' platoz. an vis
aliq irrigularitate ul' sima fuit ir-
retitus cu fuit assuptus ad platura
i q no fuit postea dispesatus vl' d q
no fuit absolutus ut videlicz si fuit

bigamus. si coopatus e i cu sangis
si e illegittius si excoicatus si suspe-
sus a' notoriis cocubinarius. na q in
quobz horu se nosat z platoz in
eis ul' aliquo illoz accipit. eas fuittue
tenet z e i gtuo mortali || Itm no
qr illegittius ad dignitate l' benefi-
ciatu ul' pcuratu i religioe. qui p
electos creatue sine dispesacoe spe-
ciali no pt ex privile tm mgri i
ordis i causa hac pt dispesari ad
platuras i ordie pdicat z d hys hes
i cpta pte sume ti. i. Si sute absq
vicio symoniaco fuit elcus gfirmatus
z ordinatus. Si intposuit pces p
se ul' pcurat qr alius p eo porrigeret
qa symoniacu fuit Et si i fuit symonia
pactos indiget dispesacoe spali
z antequa dispese fuitue tenz dig-
tate d hys hes i 2a pte sume ti. i. c. i.
Itm d oibus hys q hes i c. d beneficiis
e i c. d cleric i coi. potes h introgare
put videbit expedie si e platus se-
cularium clicoz Si no platus i reli-
gioseq introga d hys q st i c pcedeti
z d hys q sequit || Si aliqd pctm
manifestu simulat i sbdit z no co-
rexit. a si no manifesta q adeq no-
ticia aliquat puenerit vltius no inq-
sivit. qa si mere ex neglige omi-
sit puto mortale q ad criminalia. secus
si ex aliqua roe hoc omittit ut puta
ad euitada maiora scandala. Si in
capitlo eqs iudex no fuit Si rez
monastii dilapidator fuit Si supi-
oribus no obedivit Si causas sibi
a suis supioribus comissas no s. gscien-
tiam detminavit sed s acceptacoz
psonaz In oibus istis e pctm mor-
le ul' veniale s qlitate excessus z mali-
ciaz ac negligenciaz Si indignos et
no ydoneos i officiis posuit. max-
ad cura aiaz. qr male vi excusari
a mortali. pape si eos qs scit malos
z i mortali psenerare posuit ad cura aim
aiaz eu possit repelle. ut credo qr
excusat pauitas qr aly no invenit

Etia si ee que sic posuit sit mltu indispositus et bn sciat officiale cetez i exteriorib Dde cu clez sustiet que ipe tn no posuit· licz inducere eum i mone pt || Si posuit i audiencia 9fessionu notabilr ignorans et ceptos ul cinosos qa morlit parat p ira regula Cum eni dam dat· dapnu dedisse vide Vde si cles tollet eum posse eos i mone ul forte a supio ribz suis sunt ad hc potes Sz quia cura d ipis hebt· eu ad sui danacoz excecat ee officiu audiendi e Quo aut videa ceptus l nobilr ignorans hes i ura pte sume· Si fuit nimis cinosus et popos i edificys ecce et mdastis et ornamets et hm· qd e 9 sim Ido et Amb 12 q· ij· c· Aurum et c· gta epi venerabil Et tax a modius sunt mlte supfluitates et curiositates et pallacia con exepla scorz omnu Et plurs amitti mltu d tpe et deuocoe ita ut 9pletis edificys exhausta vi· dets ois spes et deuocio· et paupes i terra mori fame· qs ipi i ligiosi d supfluis eoz tene sustetare 12 q· 2 c· gta epi cu sequen Si fuit nims sollicitus circa tpalia ex hc minus dubito vacans spualibz i scz i studiis et lcoi et oroi meditacoi et deuocoi· vtiq pctm e plus et mins sm qntitez excessus· pucipal' n· intec· cio sn cura debz ee d spualibz Si nimis p causas discurrit i litigado cu scandalo hoim· cu posset p aliu mo· du magis pacificu sua r pete· ee si no tn plz recupare dicet Si mi ra et prmle sue ecce no sruat et defendit ut debuit· Si i dispesacoe idiscrete se habuit· vl' qa nims de facili et sine ca roabli dispensat de ieiunys d esu carnium d i tuicedis ibz ad vsu Dn pripue taxat Scdm regulam et 9stitucoz et hm· qa pcauit iducco i laxacoz et i ligios rigorez eneruando Dn bte Bndcs i regla sua dt qz d ai dispesacoe ht rode

roem vl' ee si fuit nims durus i dispe sando cu debuit parpuie cu debilibz et infirmis· et hm no puidebs eis Si nd fuit bonus exeplaris i incessu mo derato i lyu no pciose· i modestia gestus· i locucoe rara· et grauis et fru ctuosa cauets discordias· nutriens pace· omis paciet audiens et tolle rans· singlaritates vitans· gra seqns cu pertinenti blandus· affabilis cauens susurracoes detractoes iuriosas co fabulacoes maledcoes 9tencoes in se et suis eliminas· i oibz cauens p'm no delictans i psidencia sz timens de negligencia· cu d singulis e 9missis hbeat redde racoz Dti alioz curam hns ut sui no oblimscat ut docet Greg i pastorali Vnz sic tenet qlz platus esse et ita se hre || Si i corri gendo fuit nims i missus l nims rigidus qa vtrumqz cauedu e sic dt Greg i mora· et vt hetr 9dragesima sexta distictoe discrna Vnz facilis venie Incentiuu pbet delinquedi Amb· vice simo 9stitucoe Ipta e iusta i fie Et aspitatis nimie nimpacio n corecp com i capit n salutez Ileo 9drage sima sexta dist cu bto Pape circa semi ores debz platus i corrigedo hmanus ee et sic se hre ut dt i cabo semoces Scdm greg· ii ceuit habituati in malo qa tuc durius corripi dnt sm eiud' ntes Si discreta fecit pcepta a qbz mltu dz caue· ii sit res ardua Et si cogit p pcptu l' sniaz ad alqd faciedu ul' dicedu i qo no ecct ei sbditus astrictus vl' no dnt ei obedire n i reuelacoe ei pctm oio ecct morle ei Dn inqsicoe ee cimis i recepcoe ac cusacoes l' denunciacoes· vl' i placoe sine exco icacoes et hm no sit pcepts n procedat p suspicoes sz p pbacoes et p modos iuridicos· ala u· mitet gue pctm et alqn sniaz d hc hes i snia || Si recept platus i ordine mediatum alqne ad pfessioz eud cum 9pletu pbacos seu noniciatus

e suspensus a receptione ingressus ad profes-
sionem et dicitur primum peccatum quod solet infligi
pro grauioribus culpis vnde et mortale peccatum
ex de regu. et trans. ad religio. non solum
li. vi. Si non induxit quantum potuit verbo
et exemplo subditos suos ad seruandum
observantias sui ordinis || Si malas
consuetudines seu corruptelas que regulam
et decentiam religionis que vocatur iam consuetudines
non abstulit quantum potuit ut vicium
proprietatis, discursus seu fratrum ad placitum
secularium cum militibus vel vilis si est mona-
cha collatione in cum aliis consagromeis
sine licentia et rationabili causa. est enim contra-
rium sine probabili causa quod est vile omni mona-
cho de conservatione. di. e monachi Et si taliter
se preparauit que contra vota religionis
nullomodo permittere nec eos preponere aut
eos recipere symoniace moialium
sic hoc sit quod vbique. Et si etiam non
potest removere nec est spes in futurum dimit-
tat curam exemplo beati benedicti ut i. q.
i. ibi nec ceteros sua amittat et tandem
cum eis dampnationem incurrat quicunque sit
sic abbas vel abbatissa prior vel priorissa
vel alias quocumque nomine censeatur nec suf-
ficit quod prelatus corrigat vicia que con-
gerit ipsum nosse sed diligenter agnoscere
vultum pecorum. secundum considerationem vnde eius
Caueat autem ne crimina delata sibi in
foro conscientie vel in secreto iudicet in foro
contentioso seu in capitulo vbi non sunt mani-
festa corrigenda sunt. Si hec sunt contra
monasteria monialium inquirere est ut in
c. sequenti de hijs. contra episcopos et alios su-

Episcopi et alii prelati. Et
superiores prelati sic possent inter-
rogari Si vicious non sit talem
licentiam et sciat quod posse explicare sci-
at quod debitum et ad quod tenetur cum ipse alios
habeat super hijs informare et dirige-
re et si bonus ab omnibus communiter reputatur et
sufficiens non est necessarium ipsum audire
et si de aliquo negocio non intelligit potest
confessor eum quantum potest informare Et
si sciat quod est in quo vacillant opiniones vel
de quo non potest dari lata sententia inquirendum
e sine conscientie. De diocesanis est contra alios
clericos religiosos prelatos et laycos
peritos et honoratos qui sciunt sufficienter
dicere et discernere scientiam suam Si non huius-
modi episcopus vel alius superior non sit talis sed
indiget adiutorio interrogatur interrogationibus
clericorum est tunc inferius potest prout expediens
videtur de hijs que habes supra c. contra clericos
in cura vt de officio diuino celebratione
et ministratione sacramentorum et de mo. et hijs.
Si non assumptus est ex religione ad epi-
scopatum interroga de hijs que habes in con-
tra religiosos quo ad multa Nam quamuis
assumptus sit ex monasterio tamen adhuc tene-
tur ad sui ordinis sui. ut in c. hijs que non pa-
tiuntur officium pastoris ut silentium so-
litudo vigilie et hijs. Inspecto vero
fuit beneficiatus seu curatus et prelatus
interroga de hijs que habes sub c. contra be-
neficiatos Et si recepit dignitatem seu
episcopatum huius acquisiuit ingratitudine vel simul
a symoniace vel per intrusionem et acqui-
sivit prelaturam dic in c. predicti in prin.
Deinde de hijs que sequuntur quae sunt specia-
lia officio pastorali interroga || Si
vicious contulit ordines sacros indebite
quod est venialiter in quo maior offendit Si per
symoniam contulit scienter occulte quod mortale
peccatum. non tamen ipse est suspensus ex hijs quo
ad alios Et si notoria est symonia su-
spensus est quo ad alios Si autem in vtroque
casu ordinatus ab eo est suspensus et indiget
dispensatione Si contulit sacros ordines
non habentibus legitimam etatem quia mor-
tale est. nec potest episcopus super etate dispensare
Si contulit ordines per saltum sacros vel
duos sacros simul vel quatuor minores cum
subdiaconatu quod mortale est Si contulit
ordines sacros extra tempora ordinationum
quia mortale est nisi ex dispensatione speciali
fieret. aliter non ordinatus esset suspensus
minores tamen ordines diebus festiuis con-
ferre potest Si in ordinatione dimisit aliquid
faciendum. quia si obmitteret aliquid de substan-
tialibus ex quibus imprimitur caracter oportet
totum iterare in alia solemnitate quatuor
temporum. Si vero non est substanciale sed de

simplex solemniter non dicitur iterum sed supplere tantum obmissum in ordinatione proxima futura nec prius autem illa suppleatur debet licet sic ordinatus exercere officium ordinis quia aliter peccaret. Episcopus etiam in hoc peccat mortaliter si ex certa sciencia vel crassa ignorancia hoc accidat. Vide etiam si ex nobili negligencia. Si ordinavit aliquem qui non fuit sue diocesis vel aliquem religiosum vel alium beneficiatum in aliquo collegio sine licencia sui superioris scienter quia mortale est et est suspensus a collacione ordinum per annum. Si non fecit fieri examinacionem de ordinandis debitam scilicet de etate sciencia moribus et huiusmodi secundum iura quia peccat mortaliter. Vide si fecit fieri examinacionem per peritos ad hoc. Item si per clericos fecit fieri examinaciones qui esse estimavit propter eorum malam consciam admittere indignos si tamen ad eum spectat providere de clericis. Si scienter admittit indignum quem repellere potest ut gubernarium et illiteratum et huiusmodi. Si non contulit sacramentum confirmacionis quum debuit. Solum enim episcopi possunt conferre et omni anno scilicet debet conferre et ex illud tempus solutum omni tempore anni et omni hora. Moriuntur enim preter conceden- ne sine hoc decedat quamplurimus sine hoc salvarentur. Committeret ergo magnam negligenciam in hoc ut plerumque multos annos scilicet conferre credo esse mortale. Si non dedit secundum debitam materiam et formam et locum quodlibet sacramentum quia mortale est. Si aliter ieiunus conferat sacramentum confirmacionis non est necessarium sed decencius est de iure. Si bis scienter aliquem confirmavit quia peccaret mortaliter. Tamen in hoc debet esse cautus ne iteret et ecclesia advertere ne aliquis non crismatus teneat confirmandum aut etiam ne confratres teneat confratrem. Si in cena domini non consecravit cum potuit crisma et oleum sanctum ut debuit quia innovanda sunt etiam. Et si non servavit debitam materiam formam et ritum ecclesie quia mortale est. Si consecraciones ecclesiarum vel altarium vel calicum vel patenarum vel benedictiones vestium sacrarum non fecit ut

debuit secundum formam et ritum canonis vel si aliquos horum per symoniam consecravit. Vide de benedictione abbatum et abbatissarum. Vide de reconciliacione ecclesiarum vel cimiteriorum quia mortaliter peccavit. Amo- male autem quia novit corruptam non debet facere debet eam consecrare in virginem nec debet tamen manifestare si est occultum sed innuere nomine virginis in casto si non prodat eam. Si contulit beneficia per symoniam quia mortale est. Et si notoria est suspensus est quo ad se et alios si non occulta suspensus est quo ad se non quo ad alios. Si contulit scienter beneficia indignis sive simplicia sive curata quia mortale est. Vide si acceptat presentatum a patrono in ecclesia. Vide si confirmavit indignum. Si contulit cum plura beneficia in cura non concessa aut prebendas aut dignitates vel si consanguineis minus aptis contulit vel consanguinitatis postponendo aptiores quia mortale est. Si admisit ad beneficia habencia curam animarum scienter ipsa contulit non habentibus xxv annos mortale est. Si in ecclesiis de iure vacantibus non providet de rectore ut debuit sic vacant curata data absque dispensacione pape. Hiis qui non attingunt xxv annum vel qui infra annum ab acceptacione huiusmodi curate non faciunt se ad sacerdocium promoveri. Nam causa scienter fuit obmissum et dispensatum de quo habes supra in c. de beneficiatis. Si non episcopus de huiusmodi curatis vacantibus infra sex menses proxima non providerit non potest post hoc se intromittere de eo quia mortale esset et tunc tenetur eum dimittere secundum manifestacionem. Vide qui in recepto sacro beneficio vacat primum de quo habes supra ple- et in sua in ea parte. Si ordinat aliquem clericum ad ordinem sacrum sine iusto titulo in sine beneficio vel saltem patrimonio sufficienti ad suam sustentacionem quia ultra peccatum mortale tenetur ei expensas facere quousque de beneficio sit ei provisum. Nam aliquis episcopus huiusmodi commisit alios ordinando personas et tunc iam commissa fuerit tenetur. De quibus vide in sua in ea parte

Si non visitat episcopatum suum ut debuit aut si in visitatione sua nimis sumptuosus fuit et cum magna et familia nimia venit Et cum exactionibus nimiis ultra procurationem vel si ipse vel eius munera accepit super quo specialiter peccatum est de quibus plenius in tertia parte summe Si in visitatione non diligenter inquisivit de quibus debuit et maxime de vita et honestate clericorum vel sacerdotum et officiatorum et quomodo se habent in administratione sacramentorum et de formis eorum sibi commissarum precipue baptismi que est magis necessaria et audiendi confessiones in quo in eis se habent quomodo populum admonent Et ubi ecclesie precipue altaris corporalia munda teneat Si clericos videns coram luxuriosos (?) notabiliter excedere corrigat et emendet quantum potest quia si non correxerit et punierit excessus vel si tales sunt incorrigibiles et non providerit de aliis graviter peccat Et omnia mala et damna animarum que inde sequuntur ei imputantur dum talem obviare potest et non facit di. 83 ptot

Si sustinet in officiis et beneficiis notorios concubinarios quos debet per admonitionem si non abstinuerint privare beneficiis quia graviter peccat Si in aliis sceleribus et malis manifestis ut usurariis tabernis ludis in aleis publicis negotiis secularibus se occupantibus et venationibus non bene se habentibus circa clericos illos non in hiis non puniendo videtur male posse excusari a peccato mortali nisi ex hiis puniendis sequeretur magis malum ut scisma vel magnum scandalum di. l. ut constitueretur || Si laycos sibi subditos notorios peccatores quos ipse novit vel sibi per alios denunciatos ut adulteros usurarios simoniacos excommunicatos manifestos non corrigit per censuras et alios modos ut debet facit graviter vel obmittat quia non speratur emenda sed potius deteriora ex hoc Ex hoc tamen non videtur excusari sufficienter nisi ex hoc timeretur aliquod grave scandalum di. l. Comessationes Si malas consuetudines quas reperit in sua diocesi non nititur auferre quantum potest ut videre

et laborare diebus festivis non concedere et consentire scilicet in curiis synodicis in ecclesiis et violare ecclesiasticam libertatem ut clerici graventur per debitis vel delicto coram iudicibus secularibus vel ecclesiasticam immunitatem ut extrahantur debitores vel malefactores per violentiam de locis sacris et huiusmodi in casibus non concessis quia tenetur illa huiusmodi prohibere Et si post admonitionem nolunt desistere excommunicare quia alias peccat graviter obmittendo hoc ex timore vel negligentia ex di. sit rector Si fructus et redditus episcopatus sui male expendit donando consanguineis vel aliis non indigentibus quia peccat graviter Et si distincta sunt ea que deputantur ad mensam eius ab aliis Et si de aliis que erogare debet clericis vel reparatione ecclesie vel pauperibus dat consanguineis vel aliis amicis suis sine rationabili indigentia tenetur restituere quia rapinam fecit et sicut restituere ab eo Si vero non sunt distincta huiusmodi bona secundum intellectum omnia cum fidelibus sunt ea que sufficiunt ad usum suum et familie sibi convenientis superflua vero debet pauperibus erogare et aliis dando pauperibus sibi secundum Thomam in 2 et 2 q. 2 art. 7 et e. gla episcopi Si gravavit subditos suos indebitis collectis Si fecit clericos suos solvere tallias a dominis temporalibus impositas vel gabellas ad instantiam eius vel si ipse sponte dedit sine licentia sui pontificis quod prohibetur et ergo mortale est || Si delicta clericorum vel laicorum punivit pena pecuniaria ex avaritia et non magis ad refrenandum quod prohibetur et ergo mortale est Si visitat diocesim vel visitationem fecit magis propter lucrum quam salutem hominum quia mortale est Si alienat bona episcopatus sine licentia pape et in casu non debito quia mortale est Si in ira ecclesias non fruat quia mortale est Si bona vacantium ecclesiarum sibi usurpat cum debeat successori reservari quia mortale est Si iusta debita a predecessoribus contracta nomine ecclesie non solvit quia mortale est Si fructus alicuius beneficii ad tempus ad se accepit vel partem ab eo cui

çulit vel hrē qā rapiā ⁊ mozle
Si forma mı̄ erga vsurarios ma-
nifestos nō suat ꝯ ꝯ̄ cta qñu te
gentes nō sciā debita istitucōe sı̄
ꝯmittit ⁊ ad sepultura ⁊ ad sac-
meta admittit qā mozle ē Si in
cta paupibꝫ depntada ı sim vsu
qlit sine neci te qz mozle ē. Si ex-
quiacois suas ꝯ̄ sacdi ꝑpt̄ lucru
ꝯfert. l' absolucoz eis qz mozle ē
Si pmisit qstionarios l' alios pue
aāe indiscretas indulgēas ⁊ falsas
qā mozlit̄ peccat ‖ Si exemptos
ut fres pdicatores minores hemi
tas sci augꝰ carmelitas seruitas
Cistiensēs ⁊ alios hūs p pulegi
exemptores iniste molestat. non
sua° pule a com spēat pandie a
ꝯfessionē nō admitte° ꝯ putatos
ydoneos sm le. dudū ꝯ̄ sepl. vl' ꝯ
retinē° nimios cūq ⁊ insuetos. ut
qttie heat ⁊ an sꝫ ad eū ul' ad qr-
tas coge° cpīu ad id ı q̄ sı̄ pule-
giati ul' cos ad iudicīu tlīc° cū ı
illo possit cos ꝯuenire ı̄ ꝑ hēsi qā
ꝯtinʳ peccat. Si mōastiā mōchoz
l' mōachaz nō exempta nō diligē
ē ⁊ hoeste visitauit ⁊ eos ul' eas
ad sinaudū ı̄ ꝯtā ı̄ duxit. depone
abbates l' abbatissas p ı̄ laxacōne
cū expedit huīdo cura ꝯ̄ hoestate
eaiū Et tp nō heant familiaritatez
cū clicꝭ ı̄ legiosꝭ ul' laycꝭ ıe moiales
pnide° eis ꝯ diligēti clausura. de
ꝯfessōe scruno ⁊ ꝯsticaato. plibē°
ingressū simoiacū qvimū sciātū
q ı' suit ⁊ festa vana ı̄ ꝯsera acōne
eaiū ‖ Si ı iudica° ı foro ꝯteno-
sꝫ ꝯ' nō tenuit viciū puū ⁊ bo-
nū pape qd ex sꝫ nō hʒ sufficiētes
ınꝭ Si nō suat ordinē iudiciaz
debito mō Si suit acceptor psoaz
Si dedit ıgās suas ꝯ̄ ysꝭ dic ut ꝯ
ı̄ c. cta iudices. Si nō suat debitā
formā mı̄. ı̄ ferēdo suas excōica-
tos suspēsos interdicti. qā incurit
ulꝫ petiū ctāz penā ꝯ̄ q̄ vide in

sūma qita pte sape ı̄ causꝭ matri-
monialibꝫ. qz ı' eꝫ eē cautissimꝫ ⁊
pondōsꝫ ⁊ specialr̄ duocaa ‖ Si
dedit licēaz duo tpali l' iudici ōbe-
randi l' aliꝫ puenidi l' incarcerādi
a' hꝫ' clicos suos. ı̄ ı̄ cau ı̄ q° excōi-
catꝫ cē ꝯ̄ sen exo. ut fame. cent ı̄
ꝯrrigibiles pen. qz efficat ⁊ Renicez
tn̄ eꝫ debꝫ ꝯ̄berce mādꝭ ꝑpꝭ. ꝯ p
clicos aliū facet castigāe clicū p
delictꝭ ⁊ hꝫ' cū expedit sm ınra. Et
a casibꝫ sanguīs dꝫ abstierre ope co-
silio ⁊ madato Si hēticos nō dili-
get' pqsiuit ı sua dioce ⁊ puniut
sm ıra. Si testamēta ⁊ vltimas vo-
lūtates nō fecit iplē pape° q° ad le-
gata ad pias causas Si dispēsat
ı vocꝭ ⁊ iuramētꝭ ı q̄bꝫ nō potuit
vl' si potuit tn̄ indiscrete ⁊ sine cā
roāli. Si absoluit a sētētys a q̄bꝫ
nō potuit ut ı pape ı̄ suatꝭ casibꝫ
vl' dispēsat ı ırrigulaitē ı q̄ nō po-
tuit ‖ Si bonꝫ exēplar suit ı ha-
bitu nō pciosꝭ suppellectilibꝫ nō
argēteis ⁊ curiositatibꝫ ı apparatu do-
mꝫ ⁊ ornatu nō sētās ı victu sobꝫ
nō ꝯvinal' sıue ı̄ cū paupibꝫ. in
visitā° ecclas incessendo diuīs et
ꝑcipue diebꝫ festiuīs qā hʳ dꝫ face
sm ınra. In solēpnitatibꝫ pcipuīs
p se cātaue° missas In dicē° officiū
duote nō cursine ꝯ ordiate. et p
dicat° ı cātā sua debite pcurā° In
frequētau° ordes suatas ı vacā°
lecoibꝫ sacris ut ecclia scripta distit.
p totū In pdicā° si sit ydoneꝫ ı si
sciuerit. si nō nesciuerit pnide° ꝯgi
suo ꝯ̄ aliꝫ pdicatoibꝫ vtilibꝫ nō
curiosꝭ. sꝫ ꝯ̄ ꝯfessoribꝫ In tenēdo
hoestāz ⁊ duotaz familiaz solicitꝫ ꝯ̄
salute ea In vitā° ꝯūsacōz cū mu-
lieribꝫ ut pestē in au°o exitu de
domo ı̄ ad ecclaz In ꝯferē° ⁊ iqrē-
do sepe ꝯsilia cū suis di. quo po-
ssit melꝫ pnidē ꝯgi suo adula-
toēs ut venenū abhorē°. pater
paupm viduaz orphanorū et

oppressum existat · et tamen eorum sumptibus ex-
pensis expedire faciat In iniuris
propriis non sit vindicatiuus sed patiens
summus In verbo et gestu non sit subitus et
iracundus et nemini iniuriam faciat sed
seruitoribus dei · superioribus obediens · cum
libus non inuidens · non gaudens de dignitate
et honore sed lugens pro extiorum occupa-
tione et plebis offensis · die noctuque in-
sistat orationibus maxime contra fidem
catholicam · quia si in hiis omnibus diligens
et bene se habuit nil deo acceptius Sed
ad presumptione et male nil miserius
et dampnabilius episcopi dignitate ut dicit augustinus
li. o. di. ante omnia De prelatis ecclesie multa
habes in summa tercia parte ti. vbi. per totum
Item episcopi et superiores concedentes alicui domum
vsurariis manifestis alienigenis · ad
fenus exercendum sunt ipso facto suspensi
ut ex. de vsu. quamquam li. vi. Similiter si
permittunt quod huiusmodi vsurarii alienigene
exerceant fenus in terris eorum iurisdictioni
subditis et infra tres menses eos ex-
pulerint ut in pall. c. eodem Item qui se
ingerit pro papa electus a minori parte
quam a duabus partibus cardinalium est ipso
facto excommunicatus Et similiter cardinales
qui eum receperint pro papa ex. de elect.
licet Item omnes clerici religiosi layci
siue seculares curie sue alii qui aliquod
pactum fecerint vel aliquid premium vel mag-
num promiserint vel promissiones receperint
vel ex pacto vel promissione occulta vel
manifesta dederint vel receperint premium
quod vel magnum pro aliqua iusticia vel gratia
per se vel per alium in causis mouendis vel litteris
apostolicis et quibuscumque modis ab apostolica
sede optinenda sunt ipso facto excommunicati
ut extravagante bonifacii 8 Et absolu-
tio reservatur. hec habes locum in curia
romana. Jo. an. et do. de but. eadalle.
Require reta et ultima pars huius tractatus

P Ostquam penitens dixerit confesse
peccata sua ex interrogatione
confessoris vt debuit tandem
concludet dicens In istis

peccatis et in aliis multis et de omnibus dico
mea culpa. Confessor vero tunc inter-
roget vtrum sit persona talis de qua hoc
non dubitet quia tunc superfluum et ridicu-
lum esset Et dolet de peccatis preteritis et proponit
in futurum abstinere ab omnibus saltem mortalibus
Item si abstulit vel famam vel res al-
terius et potest sit satisfacere vel reddere
vel si iniuriam fecit pro ea satisfactionem
facere et huiusmodi et si potest facere quam cito
poterit sine vlla dilatione Sed de restitutione
quomodo sit facienda et quo ordine quo ad cer-
ta vel incerta vide in tercia parte summe ti.
i. per totum et est in materia longa
Qui si dicat nolle ista facere vel non
posse cum tamen bene possit non est absoluen-
dus hec thomas in 4. q. 3. tunc vera di-
ci potest mensura tu in ... sed nullo modo abso-
luo te Potest enim ei iniungi aliquod bonum
faciendum non tamen in penitentiam declarando
quod hoc sit quia infructuosa sit ei sine re-
missione peccatorum sed ad mollificandum
cor eius de pe. di. v. falsas Sed ad potest
est ad omnia facienda tunc si esset aliqua summa
excommunicationis ligatus si non potest eum ab-
soluere ab ipsa remittat eum ad episcopum
vel alium qui habet super hoc auctoritatem vel tu vi-
das ad penitenciam pro eo litteram absoluere
vel absolucionem ipsam et absolutum ab
excommunicatione tu postea absoluas a peccatis
et non prius hec thomas Sed ad potest ab-
soluere habendo in hoc specialem auctoritatem
si non absoluisset in principio confessionis quod tamen
decencius fieret non tamen est multa vis si fi-
at in fine dummodo tamen ante absolucionem
a peccatis absoluat eum isto modo quod fecit
ab excommunicatione Non exigendum est
ab eo iuramentum quod sit paratus stare
mandatis ecclesie quia sic fiet ei pro iniuria tamen
Non iuramento prestito iniungatur ei hoc
ut si inde in excommunicationem faciat contra ali-
quorum proponat non amplius id facere premi-
si fuit excommunicatus ipso facto pro confessore clerico
proponat non amplius verberare huiusmodi et de
aliis Si per offensam facta in alium pro-
tat satisfacere et non amplius offendere
Et hoc facto inundatis huiusmodi confessor

cum disciplina vel virga percutiat dicto
psal. Miserere mei deus vel alium psalmum
penitentiale dauid ad quem subiungitur versus et
oratio. Gloria patri. Deinde kyrieleison christeleison kyri
eleison. Pater noster. Et ne nos. versus Saluum fac ser
uum tuum. Deus meus sperantem in te. versus Esto
nobis domine turris fortitudinis. re. A facie inimici. versus Nich
il proficiat inimicus in eo. Re. Et filius iniquitatis
non apponat nocere ei. versus Domine exaudi. versus Dominus vobis
Oratio. Deus cui proprium est misereri semper
et parcere suscipe deprecationem nostram et hunc
famulum tuum quem sententia excommunicationis
ligat miseratio tue pietatis absoluat
per christum. Amen. absolucio
Auctoritate omnipotentis dei et beatorum
apostolorum petri et pauli et domi
ni pape vel episcopi si ipse commisit hoc
michi commissa et tibi concessa absoluo te a
vinculo excommunicationis quam incurristi propter
clericum vel clericos etc. puta propter manuum
iniectionem violentam in clericum vel religiosum
vel propter ingressum in monasterium moni
alium vel monachorum si fuit mulier in casu
non concesso et huiusmodi. Et si in pluribus senten
tiis fuit ligatus singulas exprimat
dicendo Ego te absoluo ligatum sententia
excommunicationis quam incurristi propter clericum etiam
et clericos etc. vel si plures propter eandem
causam excommunicatus est dicendum est totiens
quotiens incurrisset addendo Et restituo
te sanctis sacramentis ecclesie et communioni et
vnitati fidelium in nomine patris et filii et spiritus sancti amen.
Vberatio cum usque ad amen || Nota tamen quod
ista forma licet dicat sententiam ut extra de
sen. ex. imp. non est tamen necessaria quia etiam
simplici verbo fieri possit secundum petrum de pal.
et Jo. de lig. Sicut et excommunicatio potest fieri
simplici verbo quamvis frequentius non dicat ergo
et absoluo quod sequitur de libro excommunicatis in li.
ex. de reg. in omnibus. Et si occulta esset fi
enda huiusmodi absolucio in publico. Vel exigit in
licet forte tunc obmittenda est dimidia
et verba ne dimideret peccatum. Item si quis
est excommunicatus propter rem alienam ablatam quamvis
restituerit non tamen est absolutus nisi iudex
qui tulit sententiam absoluat. Et hoc personis
declarandum est || Post absolucionem

huiusmodi quod premittitur vel si non est aliqua
sententia ligatus si habet aliquos casus reseruatos
episcopo vel pape absoluat eum in il
lis de quibus potest sub hac condicione et
forma. Si teneris aliquo vinculo excommunica
tionis minoris ego te absoluo et restituo te
sanctis sacramentis ecclesie in nomine patris et filii amen.
Misereatur tui etc. Filius dei per suam misericordiam
te absoluat et auctoritate eius qua fungor
ego in hac parte te absoluo ab omnibus peccatis
tuis michi confessis contritis et oblitis a quibus te
possum absoluere in nomine patris etc. Et peccata
a quibus non potest absoluere exprimat
penitenti iniungens ut habeat recursum
ad episcopum vel eius vicarium et dicat ea sibi in
confessione. Vel si esset simplex et nesciret
ita bene exprimere sicut fuit ut esset necesse
scribat confessor illud vel ea in cedula et det
penitenti ut portet episcopo vel eius vicario
sub hac verborum forma vel simili. Latorem
presencium vel latrices pro homicidio vel incestu
in tali gradu vel huiusmodi commissa ad absoluendum
paternitati vestre transmitto ut absolucionis
beneficium impendentes et ei penitentiam saluta
rem iniungentes. ipsum vel ipsam sic caute in eo
alienis. Nam si ipse episcopus iniungat illum
ad confessorem auctoritate eius iterum absoluat
ab omnibus et imponat penitentiam pro eo pro quo
nondum imposuerat et tamen reddat
ne cedulam illam alteri legendam tradat
Melius ergo est ut si ipse confessor com
mode potest personaliter ad episcopum vadat
pro auctoritate absolucionis si sic velit dare
Si non confitetur non habet casum reseruatum
vel si habet et confessor potest de omnibus absol
uere premissa absolucione ab excommunicatione
minori et aliis ut supra. Sequitur Misereatur etc. filius
dei etc. dicat Et auctoritate eius qua fungor
ego absoluo te ab omnibus peccatis tuis in
nomine patris et filii etc. Et faciat signum crucis
super eum dicens in nomine patris. Hec est vera in
porcio magis sic absoluendum. Immo non
decet secundum Thomam papam sic videlicet secundum ma
gis decet consignacio cautela et postea addat
passio domini nostri ihesu christi et merita beate ma
rie virginis et omnium sanctorum et sanctarum dei et quic
quid boni feceris et paciens facere ac mala

q̄ sustinet ⁊ sustinebis sunt tibi in remis-
sionem omnium peccatorum tuorum ⁊ in augmentum
divine gratie. Que verba non sunt obmittenda
quia sunt magne utilitatis ut scilicet omnia
huiusmodi postea habeant vim satisfactionis ex
virtute clavium ⁊ magis valet hoc secundum thomam
in penitentia iniungenda. Hoc maxime attendat
secundum omnes ut talem det ⁊ iniungat quam cre-
dat eum quod implebit quantumcumque magnus
sit peccator. Et secundum Cassianum. Melius est in hoc
vadere per viam de nimia misericordia quam de nimia
iustitia 26 q. 1 c. alliga. Habet etiam
libertatem quod si in aliqua die obmitteret
penitentiam iniunctam possit in alia die sequenti
recompensare illam. || Item qui dubitat de
aliquo an faciat penitentiam iniunctam dicatur
ei quod si non fecit illam penitentiam si non remansit
mit quod talem faciat eleemosynam vel aliud bonum
⁊ huiusmodi. Et de orationibus pro paucos dies potest
dare si fuerit visitur quod de facili po-
terit recadere in eandem. Et pro plures
dies potest dari de eleemosyna ⁊ ieiuniis
quia huiusmodi etiam si fiat in mortali non sunt itera-
da quia valet quantum ad effectum quod relin-
quitur post explecionem in satisfaciente cum
quis redierit ad gratiam secundum thomam. || Caven-
dum est etiam ab eo si potest iam facere. Si dubitat
quia tunc non est iniungenda iam sed alia quam
potest facere. Declarandum est etiam peccatoribus
magnis secundum hostiensem quod secundum iniungatur caritate
taxitatis 22 q. 1 c. predicandum. Pro quibus
mortalibus esset septenna penitentia iniungenda.
Et ideo non reputet peccata sua levia eo
quod parva ei datur penitentia. Quia hoc fit ne
cadat in desperationem ⁊ dimittat eam quod
esset mortale ⁊ oporteret reiterare confessi-
onem. Item etiam potest admoneri quod faciat
aliquod voluntarium de penitentia iniuncta ut
melius recordetur ⁊ si oblivisceretur recur-
rat ad confessorem qui illud vel aliud similem
reddat. Item similiter iniungat quod si post con-
fessionem de aliquo criminali recordatur quod te
fuit oblitus quod revertatur ad te confiteri
illud quam cito poterit quia aliter non procedit
confessio nisi tibi necessarium est ut vadat
ad te quia potest ire ad alium nisi tibi tenetur
ad id dicere || Hec vero si quis habet quod non
potest bene implere vel dubitat si habeat
in hoc specialem auctoritatem dispensandi vel permutandi
in aliud penitentie opus commutat. Si ideo non
habeat illam auctoritatem remittat penitentem ad hoc
ad episcopum vel ad eius vicarium. Et caveat
ne iniungat penitentiam per quam fiat proditi-
onem in falcem. Vel per quam detur alicui
occasio ruine spiritualis. Vel per quam peccatum
occultum possit alius manifestari. Item
penitentie ita confitente causa ⁊ in fine con-
fessionis verbis quibus poterit inducat ad
contritionem ne dicat sic fabulam peccata sua
sed cum detestatione. Et ut dicit Augustinus cau-
te ⁊ astute interrogemus quod credimus quod
ipse ex verecundia vellet occultare. Circa
tamen plura non descendo ad particulares
circumstantias propter hoc est sufficienter
species peccati ⁊ in huiusmodi a recto interrogando
ne doceantur homines intelligere malicias
quas antea nesciverant secundum thomam. Ammo-
neat etiam sic omnia ut vitet malas soci-
etates ut frequenter confiteatur ut sepe
audiat verbum dei ut querat semper orationes ⁊
participationes bonorum que sunt in religio-
nibus ⁊ indulgentias ⁊ huiusmodi

Circa infirmos sic
est agendum. Aut non talis est in ar-
ticulo mortis aut non. Et dicitur peri-
culum mortis non solum quia est in extremis
constitutus sed etiam quod est infirmus infirmitate
ex qua frequenter contingit homines mori ⁊ de
medicii dubitant. In primo non tamen potest
quilibet absolvi a quolibet sacerdote dummodo non
paste de quolibet peccato ⁊ qualibet sententia
cum periculum est in mora. Valet ergo infirmus
qui omisit iam loquelam vel usum rationis potest quia
frenetica aut non. Et in primo casu si bene
vivebat aut bonus ⁊ fidelis ⁊ frequentabat
confessionem ⁊ communionem ⁊ huiusmodi quamvis sacramenta
non perceperit quia ex improviso etiam ei
accederit. Vel si esset si malus obstinatus
dum perseveravit in peccatis ⁊ a diu non confessus
si petiit per confessione sacerdotem ⁊ ostendit
se velle facere omnia que debet ⁊ ita sit mu-
tus vel freneticus ⁊ periculum est in mora dicit
presumptionem contritionis. Et faciente aliquo
signum confessione generale pro eo sic fit in ipso

sacdos faciat ei absolucoez ab omi
sna z pcto Et iunge pt circustatibz
alqd p eo faciendu vl' hedibz a' con
sanguineis p aia eo si volut accep
tac. Deinde dai dz eukaristia a ppo
sacdote qruis no sit qfessus quia no
potuit. vl' ab alio sacdote sclari. no
aut religioso n habuit licenia ad
hc a ppo sacdote vl' epo qa io alias
incidet i excoicaoz spale i isto cau l'
in sili z hc vm n timet d' exsoiacoe
vel vomitu eius || Eg exima vnctio
ac si no potuit cicatric ppt frenesim
et si no pmittet se iungi pt ligam
et d' violet dai astatibz at infirmo
i hc cau debz credi si phibet testio m
q ostendit signa qtricois et peciit
qfessorem. Si aut a dm no qfessus
vl' notorius petor incurrit subito amen
ciaz inutitate vl' pus vl' pg ostedt
signa qtricois. nil ei dz dai. vl' sacta
vl' eccastica sepultura. Si aut nec
loqlaz amisit vl' amenciaz incurrit dz
ab eo exigi pma tofessio petor pl
vl' iuiq sm qd' patiz tpus. maz si e
i exmis d' pncipalibz tm intoga
du e z pmax' iducedo ad qtricoe
cu spe venie Si aut no e ita i ex
imis z vult facere qfessioz gnales de
tota vita sua sic mlti faciut qruis
no sit nccaiu d' hys q rite qfessus
e face d' nouo qfessioz. tn admitte
da e z tande absoluo ipede a ab oi
sna excoicaois z ab oi pcto vno sup
dicto i c. pedca Ita tn q si ligatus
eet excoicaoe a qua a q qfessor ex
pictu illud no potuiss absolue dz
ei adiungi q si euadat infirmitate
qcuq comode potit. pntet se ei
ad que ordiarie spctet absoluo ex
comcacois io qa s alr si hc no faceret i
incidet i eade snaz ex d' sen ex
cos c li. vi. Si erat detentus aliquo
peto d' casibz resuatis epo no oportet
q iniugat ei. q pa sanitate vadat
ad epm p absolucoe qa ad id no te
s s' suffit ia absoluo || Nota q si

tal' eet vsurarius pubcus no pt tales
admitti ad qfessioz vl' ad alia sacmta
n sta pus caucoe d' i stitucoe vsuraz
l' pmissioe ab hedibz d' hys. In cau qo
amisiss ipe loqla vl' vsu rois posst
qtricois sp scdm inn' s q hez d' vsu c. qq
li. vi Ubi pacit infirmo no e iungen
pma cu no possit face sz inotescnda
vt di 26 q. 1 c. i. declando sic. Ecce ti
dare pniaz si eet sanus qruis deberes
face mlto maioz sm qglaz in' s z car
Eg qa no potes mo tu ei sanus hc
vl' id facies vl' venias ad me z tuc ti
dabo Istud tn vlarius no vide scruz
eo q raro reuitan' hyo' p pma Eg di
cit d' si alit dsp disposuit d' te diuit
tas tantu p aia tua z p pma aliqd
Vol ei iungi aut z qsanguineis aliqd in
pma si vtruq acceptat z si credit q
peo satisfacies eet i statu gre. Cmp
oia bn eet amsuadq e ut si delz alicu
dari vl' roe malefiy l' qtractus l' depo
siti. vl' alit declaret bn vt no disce
dat cu alieo ne letin danet' Et de
i stitucoibz ad pias cas z legat p
aia sua ita disponat. ut cogan' aio
executores expedire z no plogare sic
totius faciut. q si no vellz sufficient
dispone vl' i stitue no e absoluedus
sz exhortandq ad qtricoz. sil' z qsideraz
dixe nuc excep' latius exomeris
pad' io || Si no pt hre copia sac
dot' qruis bonus sit i hq' pcul' i mar
bello infirm te vl' morte violenta pot
layco qfiti no tn e nccium Qd' si fi
at z qruis euadat tene' tal' itez d'
ill' oibz qfiti. qa no ht claues ecclie
Si vo infirmq no e i pcto mortis
z si ht casu excoicaois vl' casu i sua
tu dz qfessor vel l' mitte ad epm si
pt p aucte hq'. mo tn tn ut no pro
dat petom. n pus ic dedit licenciaz
nomandi psona. Si at infirmq habz
indulgenciaz i artlo mortis a ppa ap
pinquate morte tuc pt fieri abso
lucio post oia pdca Pro pedca
indulgencia fora absolucois i articlo

tui mortis huiusmodi indulgentiam plena-
riam vel si iam tunc infirmus confessus est non
oportet iterare s. Confiteor et Misereatur etc.
sed sufficit dixisse semel scilicet in principio confessionis
et subiungat confessor dicens Absolvo etc.
auctoritate dei et beatorum petri et pauli etc.
usque ad finem. Sed si antea non confessus
fuerat dicat infirmus si potest Confiteor etc.
Si vero non potest dicat alius loco sui vel ipse
sacerdos cum fuerit generalis confessio vel specialis
dicat Misereatur tui etc. Indulgentiam etc.
Consequenter subiungens dicat ¶ Dominus
noster ihesus christus per suam sanctam misericordiam te ab-
solvat. Et auctoritate ipsius dei et beatorum apo-
stolorum eius petri et pauli et sancte romane
ecclesie mihi in hac parte commissa et tibi conces-
sa qua nunc fungor ego absolvo te ab
omni sententia excommunicationis maioris vel mino-
ris suspensionis et interdicti si teneris. et
restituo te unitati fidelium et sanctis
sacramentis ecclesie. Item eadem auctoritate dei
et beatorum eius apostolorum petri et pauli et sancte
romane ecclesie et domini nostri pape mihi in hac
parte commissa et tibi concessa in quantum claves
sancte ecclesie se extendunt et in quantum debeo et
possum si ista vice morieris Absolvo
te ab omnibus penis tuis in purgatorio debitis
propter culpas et offensas quas contra deum et
animam tuam et proximum tuum commisisti. si non
proxime ipsam indulgentiam commissam tibi et
in quantum mihi permittitur restituo te innocen-
cie in qua eras cum baptisatus fuisti.
Et si vero ista vice non morieris reservo tibi
plenariam auctoritate et indulgentiam
tibi concessam a domino papa pro ultimo articu-
lo mortis tue. In nomine patris et filii et spiritus sancti.
Amen.

Explicit Summa confessionum sive inter-
rogatorium pro simplicibus confessoribus
Editum ab Archiepiscopo Florentino
videlicet fratre Anthonino ordinis
predicatorum.

Ne timeas maria invenisti
enim gratiam apud deum. Luc. p°.
Sacratissime solempnitatis
hodierne preconia digne lan-
de ingeniolis puritate detrectet. et
inde loquendi facultas fandi ubi adest
ratio non tacendi quia omnis huius seculi
homines virgine deum et hominem in utero
suo recipientem in hac die propria vene-
rantia extollere debet. quamobrem et loqui
difficile et tacere videtur iniquum. Verum
tamen sic possumus in inceptis huius diei
consideravimus sanctissime annunciationis sive
mysteria enarrare si quod in fuit in dicendis
divinis comparare et nostra fragilitati
nec audaciter itaque admirari devotionem
circa huius diei solempnitatem dignius
fuimus. hec siquidem dies est in qua plena
in gratiis salute dei filius virginalem
ingressus est uterum. hec dies est in qua
angeli facti leti exultaverunt in iubilo
hec dies est in qua per dominum suum mundum me-
lius fuit factum sicut celi quere ut possimus
mereri nostras fructus devotionem sanctitas
Quod ut melius et devotius facere possitis
de hac sollempnitate huius diei saturni
que annunciationis virginis gloriose absentia nun-
cupatur eo quod ipsa virgo invenit hoc
gratiam. non solum bonis sed etiam generibus
sic verba proposita dicuntur in quibus de hac
annunciatione a quo loqui incipientes tria
possimus mysteria contemplari

Primum dicitur missionis — primum misterium
2m dicitur annunciationis — contemplandum dicitur
3m dicitur consensionis — missionis de quo
Luc. p°. c. dicitur In mense vi. missus est
angelus Gabriel a deo in civitatem galilee ad virginem desp-
onsatam et non caditur. In quibus verbis licet multa
possint considerari non tamen cum brevitatis
v. considerationes de hac missione poterunt
notari. prima dicitur quis. 2a dicitur quo. 3a dicitur
a quo. 4ta dicitur ad que loca. 5a dicitur
ad quam personam. Prima consideratio dicitur qui

Et dicitur in exemplo in mense sexto secundum Nic.
de lira sua conceptum post solis quod fuit
conceptus in septembri circa finem sui mensis
Salvator autem circa finem martii sequitur
xx die secundum Ber. Fuit autem hic mensis
conveniens ut in eo filius dei fieret incarnatus
propter tria — Ideo fuit conve-
Primo propter novitatem — niens hic mensis
2° propter delectabilitatem — propter novitatem
3° propter conformitatem — Nam ut ysido-
rus dicto li° ethi. dicit Cum martius appellatur
propter martem romane gentis auctorem
Et dicitur quod mensis novarum. quia convenientur
ergo tunc tempore debuit concipi qui auctor
est mundi in eius conceptione facta sunt a deo
quatuor nova. Primum fuit nova angeli sa-
lutatio cum Bul. in sermone de annunciatione
Iungitur nova legatio angeli et no-
vam virgo professa virtutem nove saluta-
tionis honorata obsequio hic est Et hiero-
nimus de assump. cogit me etc. Non simplex
vel consueta fuit ista salutatio sed ex
admiratione digna. Secundum facta est no-
va sine viro virginalis conceptio. Ideo
Bul. in quodam sermone de petente ait stabit
utero virginis clausum de spiritu sancto concep-
tus est christus. O vana immaculata conceptus
fuit sine pudore partus sine dolore mater
sine corruptione. Tertium factum est nova ta-
te maiestatis abbreviatio. Unde bul. super
missus est in nostrum In conceptu proprio vir-
ginali nova ac mira perfecto inspicitur
quod diligenter inquirit Novo in agnoscitur
longitudo brevis. latitudo angusta.
altitudo subdita. Et hinc ad paulum
et Eusto. verum novum et omnium novita-
tum supereminens. novitas quia deus quem
sic non poterat mundus neque videre atque
ut vivere posset sic ingressus hospita-
nti ventris et corporis claustra nesciret
sic gestatus ut totus deus in eo esset. hic est
Quartum facta est nova omnis creature
renovatio. quippe omnis creatura antiquata
erat et a proprio usu elongata quia post
primum peccatum nulla creatura habuit usum
suum debitum. facta est nunc ut hodie fuerit
exultatio sine peccato et subdito deo. quoniam ergo

hō p̄uauit · ⁊ iā ministerium creaturarum
renouatorum creatura debito vsu
careuit · nūc autem ē ī stituta · q̄ā xp̄o
hoī oīs natā ministerium exibebat secundum
intutē ⁊c̄ Et ī pletum ē i° apoc̄ 21
Ecce noua facio oīa · Scdo fuit hūs
mensis conueniēs ꝓpt̄ delectabilitatem
naturae tpe veris ⁊ mense nouorum solet
q̄dam flūīa p̄ncipalia ī undare ⁊ plu-
sum ⁊ tigris ⁊ cū fluenta spualium cā-
mata ⁊ donorum vū eccī 28 Ego sa-
pia effudi flūīa sc̄ grāe ⁊ sac ysido-
rus x ethi · d · ver dictum q̄z vir3 · te-
pus hieme vestit̄ tellus hīb̄ et floē
cuncta iupuit̄ Et plus dr̄ q̄ ver ē
pictor tr̄e q̄stud tpi grāe qucit pe-
hieme culpe ꝯsta crunt herba ⁊c̄
Tercio fuit hūs mensis conueniēs ꝓpt̄
conformitatē Tali n̄ mense vetus
adā ē d̄ limo formatus ⁊ ī padiso co-
llocatus ⁊ īnde ꝓpt̄ p̄uaricacōm expu-
lsus · tali g° mense fieri debuit rēpa-
cio p nouum adam vū ⁊ tūc ē ēstus
incarnatus ⁊ ī padiso vteri v̄ginalis
collocatus ut multo melius opare̅t ⁊
custodiret illud Eodē insup die q°
vetus adā suos p lignum dānat · no-
uus adam eos p lignum reparauit Dr̄
n̄ q̄ adā ī mēse creatus hora nona
peccat̄ Et adā v̄ eū a adam cēe iam
incarnacōne filii dei tua oīa mala
finient ‖ Scda cōdico dr̄ q̄s ē mi-
ssus ē ⁊ dr̄ aūtus Gabr̄el q̄re at p
aūlum fca sit istius salutacio t̄plex
racio sumi potest
¶ P̄ma ex pte dei
2ª ex pte angli
3ª ex pte v̄gīs
P̄ma resumit̄
ex pte dei ut s̄-
uaret̄ ordo q̄
ipe statuit quo mediātibus angelis
dīna hoībus minist̄at̄ · hīc ē ī gta dyo-
nisy ī li° d̄ angelica ierarchia · qui ait
p dīnā benignitatē ministerium angeli
p̄mi edocti sīt̄ pp̄ª p ipos ad nos cō-
cois grā tūsmit Ethy n̄ ysidorum ī
ethi · Angli grēce vocant̄ hebraice ma-
laboth · latīe nō uncupantur ab eo
q̄ dnī voluntatem populis nunciant
Angelorum autem vocabulum officii nō n̄ ē
nō nāe · sp̄ n̄ spūs sūt sed cū mittunt̄
vocant̄ angli q̄bus io pictores loccaia
penas faciunt ut celerē eorum ī cunctis
discursu sigfiret Angls ergo nun-
cius dicit̄ q̄a ad v̄gīne missus ē ad an-
nunciandum ministerium incarnacōis filii dei · Sc-
cōm hīc dici posset q̄a nō fuit cōgru-
um ut dr̄ dyo ī ce · ier · Supremus
angelus sit inclamatus īmediate a dō ꝓpt̄
ipsorum dignitatem · s̄z mat̄ dī ē sup oēs
anglos exaltata g° videt̄ q̄ īme-
diate a dō debuit s̄ annunciari incar-
nacōis ministerium ⁊ nō p aūlum Ad qd̄
dicendum lr̄ thē 3 p · q 30 q̄ mat̄ dī
superior erat q̄ntu ad dignitatē ad q̄
dīuinitus eligebat̄ · s̄ q̄ntu ad statum
p̄ntis vite inferior erat angelus · q̄ā
ipe ēstus roē passibilis vite modico
ab angelis minoratus ē ut dr̄ hebr̄
2 · c · Et ipsi q̄ā ēstus simul fuit viator
⁊ cōphensor q̄ntu ad cogntōm dīnorum
nō indigebat ab angelis ministerio · s̄
mat̄ dī nō erat ī statu cōphensoris
id° d̄ dīno cōceptu p aūlos instruenda
erat · Et si ad hīc obiciat̄ q̄ btā v̄°
ex lūīe grāe ⁊ fidī cognouisset dī filium
incarnandum ⁊ credebat hīc fidelissime
q̄ ī vtō suis fuit sanctificata · io nō
videt̄ q̄ hoc ministerium debebat ei per
anglum inclarari Ego dico q̄ licz fidē
d̄ mediatorē v̄° habuit an annunci-
acōm de altitudine ex humilitate cordis sui
nunq̄ cogitat̄ se ad hoc ministerium subli-
mandam igit̄ an d̄ hīc debuit p̄mo-
neri · Scda racio sumit̄ ex pte aūli
ut ostenderet se innāc humanam naturam
ad salutē sic dia° hīc ipulerat ad p-
dicōm Et sicut p̄ª suggestio fuit a
dyā° sic annunciacio salvatoris fieret ab
aūlo Et hac roē posuit Beda ī oībus
libis de pctu humane restauracōis p̄n-
cipium ut aūlus a dō mittet̄ ad v̄gi-
nē pctu cōsecrandam dīno q̄a p̄a p̄di-
cōnis humane ca fuit · nō s̄pes a
dyā° mittebat̄ ad mliēm partu
spū sibie decipiendam · Tercia racio

fuit ex parte virginis. Immo ut ex tali
unctione mens eius elevaretur in dominum
et ardenti caritate flammesceret ut fuis
per amorem eum conciperet mente quam corpore. Unde
Augustinus libro de virginitate ait: Beatior
erat Maria concipiendo fidem Christi quam conci-
piendo carnem Christi. Et post subdit: Materna
propinquitas nihil Marie profuisset nisi feli-
cius Christum corde quam carne gestasset.
Secundo ut eius puritas ostenderetur. Unde Ieronimus
in sermone de assumptione ad Paulam et Eustochium:
Bene angelus ad virginem mittitur quia
semper est angelis cognata virginitas.
Tertio ut esset clarior testis huius sacramenti
quod semper hoc sacramentum erat instructa.
Dicebatur ergo angelus nomine Gabriel.
Unde Ieronimus: Hoc nomen Gabriel potest
interpretari tripliciter. Primo virtus mea deus. Secundo
fortitudo dei. Tertio confortat me deus. Quarto
confirmatio dei. Convenienter ergo angelus
Gabriel quia virtute divina concepit virgo
non humana. Secundo quia divina fortitudo
magis videtur que extra fuisse in ista incar-
natione quam in mundi creatione. Plus enim
distat deus a qualibet creatura sua quam
creatura a nihilo. Unde dicitur in c. Damnamus
extra de summa trinitate et fide catholica: Inter
creatorem et creaturam non potest tanta
similitudo notari quin inter eos sit ma-
ior dissimilitudo notanda. Plus ergo fuit
facere hominem deum quam producere de nichilo
mundum. Tertio angelus confortat virginem.
Quarto per eius annunciationem confirmatum cor
virginis. Tertia consideratio dicitur a
quo dicitur textus a deo. Hic prima mens
humana dubitare potest cur non statim
post peccatum operatus est deus salutem huma-
nam et carnem non assumpsit de virgine
ad quod assignari possunt tres rationes.

¶ Prima propter punitionem
Secunda propter morbi curationem
Tertia propter honorationem

Prima vero convenienter distulit incarnari dei
filius propter peccati punitionem. Nam in hoc
manifestatur divine ultionis severitas quod
tantos clamores et luctus hominum tanto
tempore sustinuit antequam vellet descendere.
Et ipse Adam cum posteritate sua tanto
tempore expectavit in limbo exulans a
paradiso quia divina iustitia non voluit in-
quit Beda. Secunda ratio est propter morbi curatio-
nem. Peccatum quod homo commiserat ex superbia
provenerat. Ideo pro liberando humilitate
erat quod fieri debuit ut homo se infirmum
agnosceret et liberatore indigeret. Unde
Glossa super 3 c. ad Galatas: Magno consilio
factum est ut post hominis casum non il-
lico dei filius mitteretur. Reliquit enim deus
hominem primo in libertate arbitrii in lege
naturali ut sic vires nature disceret ut ita
cognita infirmitate clamaret ad
medicum et gratie quereret auxilium. Hec ibi.
Per totum itaque tempus in quo venire dis-
tulit cum multa humilitate sancti patres et
alia eius adventum eius preces multiplicatis
rogabant. Efficacia non erat ipsis promis-
sio et incarnatio filii dei et in fide medi-
atoris vivebant. Nunquam non cogito
Adam et Evam post peccatum commissum ad pe-
nitentie lamenta se convertisse quod ecclesia
sancta confitetur et ponit in numero electorum
quod esse non potest sine fide mediatoris.
Unde Augustinus in libro de correptione et gratia dicit:
Illa fides sana est qua credimus nullum
hominem sive maioris sive minoris etatis
liberari a contagione mortis et obliga-
tione peccati nisi per unum mediatorem dei et hominum
Ihesum Christum. Potest etiam probabiliter credere
quod summus pater Adam cuius tanta sapientia conditus
fuerat post lamentum primi et recognitionem
salutis sue in Ihesu nascituro de carne
sua magna et mira reverentia deum
coluit et colendum generationi electorum man-
davit ad Ihesum in carne venturum et pro
salute nostra moriturum ardentissimo sus-
piravit affectu et alios docuit suspirare.
Cum vero Adam nongentis et triginta annis
vixit sicut patet Genesis v. Quanta putas
salutis de fide mediatoris dedit po-
steris. Quid Noe vir iustus atque per-
fectus fecit qui inundatione diluvii
salvum se recepit in archa. Quid Abraham
vir cui facta est de Christo promissio. Quid
Moyses legislator. Quid sancti patres
ceteri omnes et prophete. Nempe hii omnes

agnoverunt morbum suum. Ipso enim homini qui per Christum curari debebat. Cum quanto desiderio venire et in hoc festo erat illorum gemitus, cum quanta suspiria, cum quam vehementissima et ardentissima desideria post mortem corporis huius cum illum tenebrosum limbum inhabitarent, sperantes se per Christum revocari ad lucem gloriae post tot milia annorum. Cum quanta devotione erant ipsorum clamores. Veni dicebant ad liberandum nos, Domine Deus virtutum, ostende faciem tuam et salvi erimus. Ergo pudeat ex hoc devotionem animam iam Christi morte redemptam et in suo sanguine lotam non delectari et non quiescere in recepto munere quod sancti patres ita volebant, nihil aliud videntur nec cupere nec velle nisi solum sibi exhiberi dilectum Iesum de incarnatione promissum. Unde Bernardus super Cantica ait: Ardorem desiderii patrum desiderio suspirantium Christi in carne praesentiam frequentissime cogitans compungor et confundor in memetipso et vix contineo lacrimas, ita pudet teporis miserabilium temporum horum. Cui enim nostrum tantum ingerat gaudium gratiae huius exhibitio, quantum sanctis veteribus accenderat desiderium promissionis. Hic ille. Ita quod non inveniret forte factum ut prophetis humilitatem tardaret filius dei incarnationem suam. Tertio vero quare tam distulit incarnationem filius dei dicitur propter Christi honorationem. Magna quippe dignitas et utilitas erat verbi incarnati quam nimio viris tantis cognoscere per longam praeconum seriem. Ho. in glossa sup 3 c. ad Galatas dicit: Quanto maior iudex veniebat, tanto praeconum series longior praecedere debebat. Hic ille. Debuit itaque praecedere de eius incarnatione verbo figurae prophetiae et alia quae in veteri testamento relatu digna sunt et ubi intuiti excellentiam eius aspicerent. Cum ergo omnia completa, completa erant, dei clementia humano generi subvenire non distulit, quin ipso definito concilio angelum advocat et ambasiatam virgini exponendam imposuit. Dimittit pater: vade ad virginem illam immaculatam puram et sanctam quam illam in sponsam eligo. Subiunxit filius: et ego eam in meam matrem eligo de qua promissis sacrosanctis passibilem carnem assumam. Et ego eam vivacis filii sponsam in dilectissimam matrem. Spiritus sanctus superaddidit: et ego inhabitator eius sum gratiosissimus et operatione mea virgo fecunda concipiet filium. Nemo dubitabit sine etiam inenarrabili stupendaque letitia exultasse caelestes ierarchias et angelicos choros qui videbant totum mundum ad primam in brevi reditum per incarnationem filii. Ex ipsis gaudium est super uno peccatore poenitentiam agente. Laetabantur ergo et gaudebant ac exultabant benedicentes deum. Quo inquam gaudio suavissimo quod per tot milia annorum in damnationem relicta fuerat humana natura iam assumeretur in unionem personae a filio dei. Quare angelus a deo mittitur ad suam sponsam cui tam sublimia sacramenta insinuare debet.

Quarta consideratio dicitur ad quem locum, quia in civitatem Galileae cui nomen Nazareth. Ponitur hic nomen loci ad divinam certitudinem historiae. Lucas. De lira super, ut adimpleretur prophetia Ysaie xi quae dicit: Egredietur virga de radice Iesse et flos de radice eius ascendet. Unde secundum veritatem hebraicam et habetur nazareus de radice eius ascendet. Iste locus fuit congruens ut in eo annuntiaretur virgini divinum sponsum, quia Nazareth interpretatur flos. Et flos habet triplex conditionem quae virgini competit.

Prima pulchritudo
Secunda redolentia
Tertia fructuositas

Ponit has conditiones devotus Bernardus in sermone de assumptione dicens: Commendant flores pulchritudo, suavis olentia et spes fructus gratia triplex. Prima ergo conditio dicitur pulchritudo, quia flores sunt pulcherrimi. Sic et beata virgo in omnibus suis actibus et ex parte corporis et ex parte mentis. Unde Canticum: Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. Bernardus super verba Hugo de sancto victore dicit: pulchra in corpore, pulchra in mente. Corpore virginea, mente fecunda. Secunda conditio floris est redolentia et suavis odoris. Sic et beata

vo suauissimu reddebat suaru virtutu
odore vo in psona eius dr Eccu 24 In
plateis sic sinamomu 7 balsamu
aromatizans odorem dedi q mirra
electa dedi suauitatem odoris sicut hic
odor vite virgis exemplaris 7 immacu-
lata vita vnde ambrosius li 1o de virgini-
bus vt virgula fumi ex aromatibus mirre
qua intus erat repleta virtutu odoribus
mariaa exea flagrabat suauissimus
odor in spiritibus angelicis Et hugo ad
pau 7 eusto in s. de assu Vere ortus
diciarum beata virgo in quo qsita sunt oia
floru gnra 7 odoramenta virtutu Tercia
qdo floris e fructuositas sic 7 a vir-
gine florentissima fructus ie dulcissimus
exijt ihus benedictus p cuius gustu oes
electi salui sunt Et eccu 24 dicit
Ego mater pulc dilectois timoris 7 ma-
gnitudinis 7 sancte spei in me oes gra vite
7 veritatis in me oes 7c Transite ad me
oes q cocupiscitis me 7c Ipsa vo flos e ca-
pi de qua ortu e preciosu liliu conua-
liu quia 7 dele 7 colpa s aug in
s. de nati d. Quarta qsidacio di-
ad quam psona qa ad virgine desposa-
tam viro cui no e. Jos. de do. dad 7 nom
v maria In qbus vbis tres hy spose
conditiones nominantur

Pa dr virginitas	3a qdo spose
2a di societas	ad quam angls
3a dr nobilitas	mittitur dicitur

virginitas erat n ra puella q in
di iure elegebatur vo prissia co-
gruebat aut sic ee xpe tn homo
xpe dignitate patris suadat Cum n
cristus sit verus deus ut sunt conve-
nis ut alium prez hret qp deum
ne dignitas transferret ad aliu 2o ppr
puritate filij na filius e vbu v-
bum at alicui oi corruptione cordis co-
cipitur qa go vbo sic sunt a virgine
dei assumpta ut eet caro vbi di conve-
niens fuit ut ea ipe sine corruptione
mris conciperetur 3o fuit conveniens ppr
incarnationis fine. Na ad hoc fit incar-
natio ut homines transferrent in filios dei

Vn Jo 1o dr Dedit eis ptate filios
dei fieri hys q credunt i noie eius qui
no ex sanguinibus neqz ex vo c. neqz ex v
s ex deo nati st p carne s Ri de lira
intelligitur h inter gen 2 os ex ossibus
meis 7 caro de carne mea qa femina
pauit ptracpat de come i spuali di filij
go di no debebat generari nasci vo-
luptate carnis 7 vi i coitione maris
7 femie ob quam cam xs de virgine nasci
debebat Jaco Angus i li o de ygi ait
Oportebat xpt natum insigni mi-
raclo sm corpus nasci de virgine ut
sanctificaret sua membra s spiri de vgie
e nasciturus h theo 3 p. q 2 1. Secunda
qdo psone ad quam angelus mittitur
dr societas qa vo h sanctissima est de
sponsata viro quod triplici roe conveniens
fuit ee conquosam 1a ro fuit ex
pte x ut s genealogie eius qsuetudo
mos texeretur p virum ut ambr dt su-
per luc 2o ut pro eius dyao celaretur sm
Ignacium 7 gre. sr ait 3o ut puer
natus a ioseph nutriretur vn 7 pr eius
dicitur e qa nutricius eius fuit Secunda ro
fuit ex pte matris ut sic liberaretur
ab infamia 7 ne tamqam adultera lapida-
retur 7 adiutorium hret a joseph sanctis-
simo ut dt hugo 7 ambr Tercia ro
fuit ex pte nra 7 pa e ut ramus
testimonium hereticis de xo qa fuit ex
virgine natus Vnde dt ambr super luca
Locupletior testis pudoris maritus
adhibetur q posset dolere iniuriam et
vendicare obprobrium si no sacrum ag-
nosceret 2a fuit q cu ipa desponsa-
ta eet 7 virgo i psona ipius sil virginitas
7 matrimonii honoraretur et heretici
alii istorum detrahentes 3a condicio
spose ad quam angelus mittitur dicitur
nobilis. qp hr subiungitur de domo
dauid ad ostendendum qp xps descen-
dit de semine dauid sic fuerat p prophe-
tas predicatum lz n ioseph no fuerit
pater saluatoris. tn vo maria de qua
christus carnem assumpsit fuit de eadem
tribu cu ioseph vt probatur p hoc qp

mulieres in hereditate primo succedebant
non poterant contrahere matrimonium nisi cum viris
de tribubus ne fieret confusio sortium
ut habetur de dictum supra Num. 36. Beata
virgo fuit unica ioachim patri suo suc-
cedens ei in hereditate. Ex quo sequitur
quod ipsa et ioseph fuerunt ex eadem tribu
scilicet david. ex quo apte monstratur
nobilitas virginis. Et quid aliud 1. pomum
ter continet generationes ab abraham usque
ad christum in quibus describitur beata virgo fuisse
nata per patriarchas et per ducibus et
per regibus sicut dicit hugo de sancto victore
distinguens quidam hic semen erat et quod
nobilissima erat virtute et genere nobilis
esset et progenie. Ista fuit illa virgo
budda ad quam celestis nuntius e celo
mittebatur a deo. O quam iocundum nomen
sentiet in bona anima tua virgo budda
O quam mirabile gaudium concepisti quando pu-
ella sanctissima quod tantum apud deum me-
ruisti ut te solam eligeret de qua pro
salute mundi assumeret humanam
carnem. festinat itaque angelus et tota
angelica natura letante fidelissimus
nuntius ad virginem properat

SEcundum mysterium contemplandum
de annunciatione et de hoc subditur
Ingressus angelus ad eam dixit Ave gratia
plena dominus tecum etc. Luce ad audiendum etc. et re-
gni eius etc. In quibus verbis quinque consideraciones
per ordinem sunt declarande

Prima de apparitionis
2a occupationis
3a de salutationis
4a incarnationis
5a confortationis

Prima consideratio
de apparitione quare
dicitur ingressus angelus
Circa quod querunt
doctores an angelus
ille apparere debuit virgini visione cor-
porali. Et respondetur quod sic dicit Lucas ait
supra aut. Et hoc congruum fuisse mon-
stratur triplici ratione. Prima propter
similitudinem quia id quod annunciabatur
erat incarnatio dei invisibilis unde conve-
niens fuit ut ad huius declarationem
invisibilis creature formam assumeret
in qua visibiliter appareret. Cum etiam omnes
apparitiones veteris testamenti ordinantur

ad hanc qua filius dei apparuit in carne
Secunda ratio propter magnitudinem quia hoc con-
gruum fuit dignitati matris dei quod non
solum in mente sed etiam in corporeo ventre
erat dei filium receptura et ideo non solum
mens eius sed etiam sensus corporei erat
angelica visione recreandi. Sed obicia-
tur quod magis videtur pertinere ad dignitatem
virginis si angelus ei apparuisset visione
intellectuali tamen Ratio ut inquit augustinus
super genesim ad litteram dignior est intellectualis
visio quam corporalis et proprie ipsi an-
gelo magis convenit. nam visione
intellectuali videtur angelus in sua substantia
visione autem corporali videtur in assump-
ta figura corporea. Sed sic ad annunci-
andum conceptum divinum decebat vel
re summum incentivum. Ita videtur quod etiam
decuit esse summum genus visionis ergo
videtur quod angelus annuncians debuit ap-
parere visione intellectuali. Ad hoc re-
dicit b. thomas 3 p. q. 30 quod intellectualis
visio est potior quam ymaginaria vel
corporalis si sit sola. Sed augustinus dicit quod
est excellentior prophetia que habet intellectu-
alem et ymaginariam visionem quam illa que
habet alteram tantum. beata virgo autem non solum perce-
pit visionem corporalem in angeli apparitione
sed etiam intellectualem illuminationem unde appari-
tio nobilior fuit. Fuisset tamen nobilior
si ipsum angelum intellectuali visione in
sua substantia vidisset. Sed hoc non pa-
tiebatur status viatoris ut angelum per
essentiam videat. Tertia ratio propter
certitudinem percipiebat enim hoc certitudinem
eius quod annunciabatur ea enim que in ymagi-
nationem propter ista augustinus in quodam sermone
qui legitur in festo annunciationis sic introducit
ducit loquentem beatam virginem. Audite
fratres audite matres nobilem loquentem
carne absente sponso presente verecundia
virginitatis vultum adtendite a collocuta-
tione et indicate quomodo impregnata
sit a creatore. Ecce inquit maria in
domo mea puella iudea david
virgo generata adulta sum et desponsata
desponsata sum iungi et placui alteri

no intuemete adultio sz intuemi
ente spu sco. desposata su hoi in
deo z plarm alis deo desposauit
me vir iudeq z amauit me iesus
deq. ignorat ioseph spos meus qd me
adaasst de meq z putauit qd ad
ultio ipregnata eet venit meus
Nasp ignorante ioseph spos meo
venit ad me qda paraphus cristi no
paracha primus a ppheta egregius
Sz gabel archan facie rutilas
veste coruscas gressu mirabil qui
visitauit z ptimebat me hec ille
Secunda cosidaco de occupacoe
xpi qd subdit ad ea sz qd facietes
ad qd occupata qd ve agetez ex v
Ra z doctos dicut ingressus e ad eaz

Primo orantez — primo ingressus e ad h
2o suspirante — ad eaz orante quia
3o lacrimante — hora ia omi ardentissie

singlabat deu Bulh fr invisus e i gr
Primo ingressus i secreto cubiclo
clauso si se hostio orabat patrem
i abscondito Et n cocepcio pspis
fuit deminata pru poccupato in
sacro officio. multo pbabilius e qd co
cepcio salua vl fuit deminata v
gini i oroe z deuocoe actualit exi
stenti Secundo ingressus e ad ea suspi
rante. na tota ipleta sapiencois
prime replebat mete hys sanctissie
virginis ad desidium incarnacois filij di
z salutis omi electoz Pu omis virtutes
met sue i id qd pq i ea sem fuit
toto conatu predebat. h em fuit
felix clausula totius ex pt incos et
desidij z postulacos aductus boni
Jesu in q oia desidia sctoz patrum
predecoru osumai z cumulai vide
xpt qd oio e iexpssibile nobis illud
fundu desidium. ut oinis vetuose
suspiram qo suspirabat ad deu ut
filiu suu mitte dignaret ad inim
assumendaz naz. Nec credas aut qd
ad ipm i capiendu i carne sua q pu
taret se dignaz. qa gra sufficies
q eaz ex virtute ipleret sic a pncipio

ipaz mete virginis i omi virtutu
radice s. sca humilitate iabyssauit p
fundu. qd sic ulla pq filiu creatura
tantu ascedit i humilit psfissie re
cognicoe. ut adam prime create
datu e i via tantu gustare q lux
esse. ut tm pptca amichilac sb vol
to maiestatis dine. Ipe qd no miz
si oro tal humilitis no solu penet
bat nubes sz cel omis angelicos co
hortes z qasi sistebat an accepta
bilissim cosistoriu sacissie trinitatis
In ipa ergo hora sue anunciacois
cu suspirys multis filiu di ad incar
nandu deprecabat Tercio ingressus
e angelus ad eaz lacrimatez p deuo
coe p dulcedie qua gapiebat. cu
cogitabat deu hominibus adeo fore
ppiciu qd p eis carne assumet la
crimantez. insup p copassioe totius
humani gnis sauciati z vulnerati
z captiati sub iugo tenebraz. Q
si vidisses virgine paulo an aductu
angeli i hac oracoe funda forte et
cor tuu mollices dulcedie deuocois
Credo qd ipa z puto i hc oroe plus
solito fructissia merti eleuacoim
intentissia z diligentissia ad psern
tanda deuote unsta incarncois Cum
humili corde deuoto plangentibus oculis
z vultu ad celestia iuocato dicebat
ad deu. O clementissie dne deus rex
regu q boi te tua mundu creasti de
nichilo z pq angelos hoiez ad tua
ymagie formatu decu ostituisti eaten
ramu ut te sruiret ut te diligeret
tibi i oibus obtparet. Misere ei ia
pdito p pctm. misere bonitate tua
mise clemencia z mi te tua apen
celos z descede ia tot annoz milia
parauerut z sci prres z pphe z prin
che z ala viri i tebris hitates expectat
lume tuu Deus obsecro pr benignissie
vem z ne dedigneris potu homi de
scende de celis veru deus verum lume
gaudiu solaciu dulcedo z osolaco
afflictoru. O si octius pps tam grande

unsi in aspicerem. O quam letarer ad
deum in carne videre. O quam sciti pretes
gaudium suscepere. Frustra moras
creator optime et veni ad liberandum
nos. In hiis meditationibus occupatas an-
gelum lumine infulgentes conspexit cui
quid aspectas quid queris quid ploras ecce
iam in brevi perficietur in te quod dominus elegit.
Ecce angelus ad te venit nuntians salu-
tem mundi. Tercia consideratio dicitur salu-
tationis et de hoc subditur dixit scilicet angelus
ad eam ave gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus in qua
salutatione triplex virginis excellentia notatur

Prima nature — Prima excellentia virginis que
2a gracie — in hac salutatione notatur
3a glorie — dicitur nature eo quod quadam tri-
plici modo demonstratur. Primo modo ave
id est sine ve. Et hic sine triplici ve cui sub-
iacet totum femineum genus scilicet ve pudo-
ris laboris et doloris. Prima enim fuit sine
ve pudoris in conceptione sine ve labo-
ris in gestatione sine ve doloris in par-
turitione. Nam teste Bernardo fuit sine
corruptione fecunda sine gravatione
gravida sine dolore puerpera. Unde Albertus
quare fuit sine ve dolorum et pudoris
est quia eius conceptus fuit sine corruptione
non humano semine sed mistico spiramine.
Sicut principi porta clausa servata est
quia non violavit egrediens. Sic mi-
stice porta. Ezechiel 44. Hac triplici male-
dictione ulla mulier immunis nisi fuit
nisi in sola virgine benedicta unde dicitur Genesis
3. Dixit deus multiplicabo erumnas tuas
et conceptus tuos parietes in dolore filios
tuos. Secundo in virgine prave excellentia
nature monstratur quia ab alio triplici ve
immunis fuit scilicet corruptione culpe et pene
de quo Apocalypsis 8. Aquila clamabat ve ve
ve habitantibus in terra. Fuit ergo beata
virgo sine primo ve culpe corruptive scilicet
peccati originalis quia sine eo concepta est.
Canticorum 4. Tota pulchra es et macula ma-
culata non est in te. Aut in ea omnes
fuit extincta per spiritum sanctum sanctificatione
unde psalmus. Sanctificavit tabernaculum suum al-
tissimus id est beatam virginem in qua novem mensibus

habitavit. Secundo fuit sine 2o ve scilicet culpe
actualis et mortalis. Unde Augustinus in libro
de natura et gratia. Cum de culpa agitur nullam de
matre domini volo fieri questionem. Tercio fuit sine
3o ve pene que scilicet est in separatione anime et
corporis que est maceratio et corporis dissolutio.
Nam sicut dicitur non dedit sanctum suum videre
corruptionem id est Christum. Sic nec sanctam matrem de
qua natus est sicut sed corpore et anima in celum
assumpta est. Tercio insuper modo per ve idem
virginee nature excellentia demonstratur
quia scilicet fuit sine alio triplici ve de quo
Io. prima ca. 2o dicitur omne quod est in mundo etc.
Quia iniquitas unique conclusit per paupertatem
luxuriam per virginitatem diviciarum non salax
superbiam per humilitatem quia has virtutes
in se perfectissime habuit. Secunda excellentia
virginis que in hac salutatione declaratur
dicitur gracie et de hac subditur gratia plena
et vere plena. Unde ut Iheronimus inquit ad
paulam et Eustochium. Ceteris per partes prestatur
Marie non tota se infudit gratie plenitudo.
Unde Bernardus. Nam explicet et intellectus sermo-
nibus gratiam virginis benedicte. O carna-
rium spiritus sancti o archa domini o virgo gloriosa
quid magis dicam pro matre dei quod tale
quod ve exile. Tercia excellentia dicitur
glorie cum subditur dominus tecum. Dominus enim est
pater dominus filius dominus spiritus sanctus. Tecum
dominus pater quia tu es sponsa patris. Tecum
dominus filius quia tu mater filii. Tecum dominus
spiritus sanctus quia in camera spiritus sancti
complacuit et tres non tres domini sed unus tecum
in te sed verus est dominus scilicet filius meorum eius
ibi „ quia ratio sua est. Ideo benedicta tu in mulieri-
„ bus id est a mulieribus vel super omnes mulieres
benedicta. Sicut in te fit mater in filio. Nam
sicut Augustinus dicit in sermone de ductione per te eva
auctorem mundi maria. Eva occasione ob-
fuit. Maria remissione profuit. Percus-
sit illa sanavit ista. O quam benedicta te
benedicta est virgo ista dignissima bene-
dictionibus in plebs humanum genus. Quar-
ta consideratio dicitur commotionis et de hac
adiungitur que cum audisset turbata est
in sermone eius et cogitabat etc. In quibus
verbis triplex actus honestissimis

vii quib gloiose denotat

Primo audicois | Pº actu ad qm
2us turbacois | vgo digmssia
3us cogitacois | gmota e fuit

audicois qa attedissie audit inicu sumi di. Dulcissie illa salutacom magnificade budicete z quid audis o vº pyssia quid ti refertur ab anglo. qd comun fanes cu senciod anglicaz voce Gadt actu fuit turbacois qa turbata e no turbacoe incredulitat sic zachrias. sz turbacoe admiracois sic Nico. d' lira at Naz bta vº solita erat vide angelos z io d' appicoe auli no fuit mirata i turbata sz d' salutacione insolita qa nichil mirabilus est voce humilis qz sua exultaco. z io cu bta vº eet humilia audies salutacom tate excellecie turbata e i smone no i appicoe Tercius actus vgis benedicte fuit cogitacois Naz voltu vcundo cepit inspim pdetissie cp ponderare || Quita gsidacio di cofortacois d' q subinfert Et ait aulus ei Ne tie. ma. ivc. n. gr. z tgm eq no ert fis qn qbz vbis tplex nomi angelus annunciauit

Pm di cocepcois | pºm fuit nomi
2m di nomacois | gcepcois O ma
3m di magificaco | ria inqt aulus

noli timere d' salutacoe sz insolita Invenisti n. graciam apt deu no solu p te sed p toto humano gne. ecce cocipies i vtro z paries filiu. 2m fuit nomi nomacois z vocabis inqt no eq iesu. sz Nico d' lira no di ipones. qa hoc nom no fuit ipositu a dº pre sim cp fuerat pdcm ab ysa. ppha 6 z e vocabit ti nome nomi qd os dni nominauit sz istud nom fuit divolgatu p aulm ipi marie z Joseph z pcos alys nomie eet ipositu e sim ppetate futura qa salus humani gnis erat futura p xpm. Jesus n. salq inpta sim hieron. Tciu fuit nomi magfico qui dixt hic erit magnus Sp n. fuit magnus deus sz futurus erat magnus homo z magnus ppha Sic luc. 1. e. di. pphe ta magnus surrexit i nobis z filius altissimi vocabit i ipius di q solus e altissimus. homo n. altus e int creaturas corpales sz angelus altior deus at altissimus. Iste e filius di sz Nico. d' lira dicens hic p natura i omnibus at alys qz tuauz factus est tm filius di p adopcom. Et dabit illi dns deus sede dauid Et coniunu p hoc qd di Jere 12 d' Jeconia i gresiu da. scribe istu viru sterilez nec erit de semie eius qui sedeat sup tronu dauid Ad at vº maria d' q natus e iesus descendit d' Jeconia ut p3 mt 1. qa ponit i ista genealogia Ad qd dom sim Nico. d' lira qd Jere loqt d' regno tepali ipius dauid in quo nullus postea regnat de semie Jeconie z alia alys q resumpserunt regnu nomie i iudea an herode ascolonitaz no fuert d' tribu iuda sed d' tribu sacerdotu. xps eet q descendit d' Jeconia sim carne p regnum Marie no sedit sup tronu dd loqui d' tpali regno imo istd negauit cora pilato dices Jo. 18 Regnum meu no e d' hoc mundo. Tn ptate accepit p q vsurrecom eet inpt ho sic omnez creatura sz qz ipe dt mt 18 Data e mi ptas i celo z i tra Naz inptm de no accept aliq ptate d' nouo sine i tpe angel. Angelus hic loqt d' regno spuali z celesti qd figuratu fuit p regnu dauid tpale sic z celestis ierusale p tpale. Vn z sedet z regnabit in domo iacob inetnm sz sic electos D' domo n. abraha z ysaac aliq fuert reprobati sic ysmael z esau. sz d' domo iacob oes eius fily a sacris doctoribz int electos sunt gputati cp z si aliqui peccauit egert pniam h Nico. d' lira. Et regni eius no erit finis. qa ipsius no solu inptu dd sz

ecce inquantum homo regnabit statim super
omnes et super omnes angelos. Quid est hoc ergo
o virgo quod tibi angelus loquitur rem novam
quam alius tot annis experimentum fuerit sancti prophete
et electi dei sentire. quod in his verbis innu-
tatur cor tuum. O virgo audi obsecro an-
cilla que celestis nuncius ex parte dei virginem
declarat salutem mundi per suum filium con-
cipiendi futuram. quod fecisti o puella quod
fecisti ut deum inclinares ad tuum sanctum
amorem. Ecce audis ex parte summe trinitatis
tibi revelat te in matrem eius assumendam
quem paulo ante ut descenderet devo-
tissime rogabas sanctissimum est tua petici-
onis tue. O virgo sacratissima en salva-
tor mundi tuum ad habitandum venit quia
uterum virginale fecit id est quod postulabas
fac et tu ecce quod ipse requirit conceptu te in
matrem conceptu a te carne accipere. sed
non sine causa rem tam grandem adhuc
ponderat virgo pia. ideo ad tercium
misterium procedamus.

Tercium misterium contemplandum dicitur
confessionis per quod additur in textu
dixit autem maria ad angelum. Quomodo fiet istud
quoniam virum non cognosco usque ad finem. In quibus verbis adhuc
consideraciones eius devotissime

Prima dicitur virginitatis amplexio | Quinta confi-
Secunda dicitur spiritus sancti cooperacio | deracio dicitur virg-
Tercia dicitur eius edoctio | initatis amplexio.
Quarta dicitur humilis responsio | Prima sancta
Quinta dicitur verbi dei receptio | devocione glo-

riosa virgo amplexabatur virginitatis decorem
quod probari potest tripliciter

Primo ex suo proposito | Primo inquam patet
Secundo ex suo voto | ex suo proposito dicitur
Tercio ex sua confirmacione | augustinus sermone i est
dicitur 30 et confirmatur per augustinum 27 q 2 c
beata maria beata maria proposuit se
observaturam votum castitatis vel virgini-
tatis in corde sed ipsum virginitatis votum
non expressit in ore subiecit se divine
disposicioni dum proposuit se observaturam
virginitatem nisi deus aliud ei revelaret.
ut sic fractio fieret contra legem Deuteronomii 1.
quod erat ipsa sub lege veniens sed non quod
ipsa in hac vice non semper virginitatem

vovit sed sub condicione si deo placueret
Secundo patet ex suo voto nam accepto
sponso ioseph sanctissimo et consciente divina
voluntate simul cum eo viva labiis expressit
virginitatem vovit sic patet in textu c. beata
maria. Et id confirmatur per augustinum in libro de
virginitate qui ait divinitati ante lo Maria
tradidit. Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco
quod profecto non diceret nisi virginitatem
deo ante vovisset. Tercio patet ex sua
confirmacione qui ante lo dicebat Quoniam vi-
rum non cognosco id est non cognoscere propono dili-
gebat itaque virginitatem virgo et modum
diligenter interrogabat de suo conceptu
Secunda consideracio dicitur spiritus sancti cooperacio
Nam ut audivit angelus responsum vir-
ginis letus reddidit ei spiritus sanctus etc. In qua
relacione tria virgini promisit

Primo spiritum sanctum | Primo promisit virgini
Secundo humanacionem | spiritus sancti supervencionem
Tercio sanctificacionem | qui dixit spiritus sanctus super-
veniet in te id est non concipies humano mo-
re sed divino quia non virtute seminis virilis
sed virtute spiritus sancti et ideo dicitur superveni-
et in te quia prius veniat super virginem
adhuc in utero matris existentem ipsam a
peccato originali preservando vel secundum alios
purgando. Et in conceptione filii dei super-
veniet spiritus sanctus id est iterum veniet ad con-
firmandum et ostendendum maiorem gracie pleni-
tudinem que non solum sanctificavit mentem
sed et ventrem. Pro quo notandum dicendum est
christum esse filium spiritus sancti duplex racione secundum
Bonaventuram in 3 di. Primo quod virtutis cuius-
dam generacionem temporalem quia secundum illam diceretur
christus conceptus de virgine et spiritu sancto sic
diceretur spiritus eius pater sicut virgo eius mater
Nam videtur ex hoc christus natus ex maria
et spiritu sancto. sic natura plebis ex muliere
et viro quod si hic filius est quoniam plebs partem
accepta a patre et partem accepit a matre
in quem assimilatur patri et matri in eadem natura
et forma. hic non est in patre in christo quantum
ad eius conceptionem immo solum natura as-
similatur in natura assumpta. ideo non debet
admitti christum esse filium spiritus sancti sed
solum virginis ad manifestanda et confirmanda

vitate z ppietate z tpalis gnacois
Scda rao fuit ex pte gnacois eterne
ne cofusio fiet etnaz relacoim et
ppietatu vidtu ppn sit pre patris
gnare i ipo eu psone filii ultatem ad
mitti z nom ee filiu ipe sci i q° no
e alia psna uel yppostasis q illa qua
ab etno pat genuit. Scdo angelus
pmisit filii vgini incarnatoz cu dit
Et vtus altissimi obūbrabit ti. i. di filius
qui e di patris sapia z vtus ut ad pa
cor i obumbrabit ti qa sub umbra
carnis latebit vtus diuitat. Tercio ei
pmisit filii sctificatoz d. sorp et qd
nascetur ex te scm vocabitur filius di. scm
nto d'ivra dt Scm absolute abs
detmiacoe qa si dixisset scus deus l'
scus ho ul'aliquis coste no expssisset
scitate eius coplete qa i eo e scitas
diuia z hūana z qtq scitas pt cogi
tari i qmz creatura eminenciq e i
isto ideo dit scm abs detmiacoe Et
vocabitur inqt filius di. Racelca virgo
i sposu z expedias initu expectat
adhuc cu modestia z audit attende
no interupit vba angli s; i° suscipit
cu multa reuerencia Tercia osidaco
dr exepli admiracio Angelus eni ut
vgine clarius informaret exeplu s'
ponit qd fuit efficacissimu tpa rone
P° roe claritatis Pmo fuit exeplu
2° roe fecunditatis id efficacissimu
3° roe possibilitatis roe claritatis quia
no erat obscuru no d psna incognita
nec d exuca s; pegrina s; de psona
notissima z qiucta Ecce inqt elizabet
cognata tua Scdo fuit efficacissim
racoe fecunditatis. Mirū q̄ppe videt
si sterilis cocipiat s; multo magis si co-
cipiat i senectute ppta dixit aulus
Ipa cocipiet filiu i senectute sua et
hic mensis e sextus z ille in mensi in q°
ipa cocepit q vocatur filius qa eius
sterilitas sic erat nota ut vocaret
sterilis Tercio fuit efficacissim racoe
possibilitatis cu n magis sit vgi
ne cocipe q sterile ideo angls inducit
racois efficacia ex di omipotecia qa
no erit ipossibile apud deu oie vbu
q dixit z fca fuit Quarta osidaco
fuit humilis i sposio dicit ad nucia
ad au. fiat michi q i sposio fuit
gtissima
Pmo fuit h i sposio
P° deo gtissia do q ad sum v
2° aulis tex descende stat dig
3° hoibz nat9 e z que celi z tra
cape no poterat ubi ipse maria clau
sit i suo ventre o incogitabl' vtus
marie vgis. o ieffabil' clemencia
creatois o iophsibil' altitudo inste
rioz di. vna mir hebrea fecit ina
sione i domo regis etni. vna puella
z sic diuinaz sapiaz cuuicit. ppta de
ea dicitur i do dicens Cant e vulnera
sti cor meu soror mea sponsa mea
vulnasti cor meu i uno crine colli
tui z i uno oculoz tuoz vbi glo Pro
ducte tuo carne assumpsi z vulneibus
pmis i cruce vulnasti cor meu Ma
pmogenita filii sui fuit plagatus p ea
redimeda i mundu venit q p oi alia
creatura ex vgine go carne dt sicut
deus summa altitudine vestiuit hu
militate summa delicia vestiuit pea
litate summa opulencia destiuit pau
ptate summa luce vestiuit tenebras
summu honor vestit opbrio. summu
amabile vestit flagellis. qd plura
hoc vbo sacratissima dt gratulamini m
oes q diligitis me qa cu eem puula
placui altissimo. placuit certe quia
dixit Ecce ancilla dni. no dixit ecce
regina ecce mat s; ecce ancilla vbi hu
militia vgis oblacio qua se i ancilla
dei tota obsequosa reddebat. Scdo
fuit h i sposio gtissima angel' q vgi
ne consensu expectabat. osia expli
cet quato gaud° fuit i pletis cu iam
vgine audiebat dicere Ecce ancilla
dni. letabantur qd restaurabat z exo
altabat Tercio fuit h i sposio gtissi
ma hoibz qbz p maria filii mitte
batur a duo o ada o eua prcs ge
nis hunani o abraha o ysaac o iacob

O ysaia o ieremia o sci patriarche et
prophete Dicite mi quod dicite eciam virgo
locuta e verba salutis mee sensistis ne
aliquid audivistis puto n. quod aut ad vos
descenderet voce amena dixerit Gau-
dete patres sci quia puella una hodie a
vobis prophetatis et in signis prenunciatis adop-
tio i completa rursus prebuit Ecce au-
cilla dni et tantummodo e in ea verbum
divinum. Puto eciam clarius insolito radi-
um eius apparuisse tunc se traheo tunc
se videbo quales fuit et quam magna
iubilacio tunc illorum qui sedebant in tene-
bris ‖ Quinta consideracio dr ubi dmi
incarnacio secundum n. Jo. damasa. patris virgine-
um consensum facta sunt tamen simul et sel
secundum corporis xpi organizacio Secundum anime
creacio tercium corporis et aie cum divinitate
unicio Assumpsit n. verbum totum hominem
et non prius corpus quam aiam sed simul ut docet
magister in 3 di. 2 ex qua unione deus homo
factus e in utero virginis et virgo facta e mater
dei Quod dicam stupeo certe nec valeo expri-
mere rem tam grandem. quid sanctum e in te o virgo
gloriosa cum sensisti tum uterum tui filio
decoratum Quanta fuit tunc omnium tuorum
sensuum interiorum et exteriorum iunctio Illum
certe habebat qui in celis cum patre regnabat
Illum tenebat qui simul cum patre spiritum sanctum
inspirabat Sed eciam iam sumus et amplius
non desperabimus Dmina nos virgo pyssima
et ad tuum filium pro nobis porrige preces
ut nobis graciam suam largiri dignetur
qua valeamus sua cognoscere beneficia et si-
possumus ac filio in hac die gracias condig-
nas referre qui humilem se tibi dedit qui e
benedictus in secula seculorum amen Sermo de
predestinatorum numero dampnatorum

Multi sunt vocati pauci vero
electi mathei 20 c Verba
que recensemus vere sunt proposita
dilectissimi in xpo ihesu sunt ipsius dni
Jesu que si omnes vani attente pensaret
ac subtiliter discrevit timendi deum
causam haberent. quod n. per tanta efficacia
timorem mentem quam prefata verba omnem vim
ineffabiliter prolata considerare e Quis enim non
pavet quis non obstupesceret qui videt
fuisse regem prelatos et subiectos omnes sine
differencia se advocatos et ex tanta mul-
titudine paucos ad gloriam eligentes
Reliquos aut in confusione ignominia et tormen-
to i iniquitatem o quantis tunc o quantis fle-
tibus o quantis gemitibus electos comprehendent
Sed que infamia hominum patris nunc quod
Nam si sigillatim omnes interrogaveris
infideles an sint electi ad salutem qui
omnes dicerent sumus Similiter eciam iudei
idem dicerent. verum quid quod plures lo-
quar quorum fides e incertissima nonne
iidem et ipsi in omnibus malis vincentes tamen
credunt se numero dei consecuturos. Inter-
roga quosque in omni sexu et in omni etate con-
dicione gradu ac dignitate. nec erit se
tremens esse si in malo perseveret qui se
non putet electum. et hoc evenit quia parum
ignorat lumine veritatis. partim quia proprius
amoris fallacia decipitur. partim demonis
quadam suggestione fallitur Nam
plerumque esse fatui se sapientes existimant
et quia claros non habent oculos umbram in-
teriorem pro vita recipiunt et sepe somnian-
tes putant se vigilare et vera esse que
sompniant Sic multi vocati a deo eve-
nit quod nunc credunt se salvari et damna-
buntur Ita dicit salvator multi sunt vocati
pauci vero electi Nonne videt in omnibus
rebus exemplum quia id quod e deterius plus
habundat ut in fine fructus dicitur Sed
nunc cape exemplum in piscatoribus qui
ut plurimum plus immundicie et piscium in-
valium in rete capiunt quam sunt boni
pisces. hoc confirmat divina auctoritas
mat. 13 Simile e regnum celorum sagene
misse in mari et ex omni genere
Ecce quod boni ponuntur in vasa qui in modi-
co loco morantur propter paucitatem sed ma-
li proiciuntur in litus magis propter multitudinem
O peccator quare et considera quod significet
Multi sunt vocati Sed licet negat mei
tamen causa eius sanctissima deo ab ignorantibus
male intellecta sepenumero aberrare de-
prehenditur plurimum theatrum hoc de-
clarare tamen in hoc sermone nobis

Primu dr opposito — Cape pm qd' e
2m dr declarao — opposito · qa n
3m dr qfirmacio — videt opponet q
no pauci sz multi sut electi · z hor
tpha opione pbare videt

Prima dr inclinacois — Prima opio dr
2a dr reuelacois — inclinacois z e
3a dr pdestinacois — tal' qua q sut
inclinant ad agendu sm bonitate
sue nae loqr valet uty i creatur
insensibilibz z sensibilibz q mag
q nos sequit nae sue inclinacoz
Vn phs x etico ait vnusqsqz dirigit opa sua sm optimu cor q st in
ipo Et Boe i x d qsola · psa iiij
inqt Regit n cuiusq natu qd ym
e ei diffinita · ergo z ds ey esst est
pfectissim inclinat a bonitate sue nature ut agat sm eaz Naz si alia
agit hc a forciori deq · hc phs 2o
metha · vbi dr ead' e causa alioru
ut sit talia illud mayre e ste exemplu ignis q cu sit ca calefaciendi aqua vl' alia agit sm ictuacoi sue nae ipe dz age sm suaz
yo mag Qa teste pdo q dr de
caus auctor Aliqs pt causa scda
pt causa pa nobiliori z alioru mo
Ad hc qnctator 2 metha · aut
prima ca e mag digna i esse z virtute q oia alia entia qa oia alia
entia acqrut ee z virtute a prima
Ez q e inclinacio nae di Relia hic
dr i psal · Apud dnm mia z copiosa apud eu redepcio Et 26 q · 3
z allega d pe dr i · Mie dni nc
mesurans ponere possu nc tpe diffinire · ecce q inclinat ad miserendu
sm naz ergo dz plurib miserei
z qsequit plures elige q dapnare :·
Veru tude qst potit q ecl homo
inclinat ad nuaz Testate Jaco i
c · sue ca · vbi ait Superexaltat at
mia iudiciu z d pe dr i · c · qa deitat · z st vba Ilmco v dr deitatis
natu clemens e z pia magis ad
indulgecias q ad vindicta prona
qa nullatenu volt morte pctor sed
ut mag qurta z viuat ‖ Secu
opio dr reuelacois argue namqz
p ptibz duo q plures saluet · qa i
duub scriptis reperit q plures
saluant · na oms electi signant i pmissionibz fact ad abraha a do · sic
scta mat ecca canit · signifer sctu
michael repntet eas i luce scaz
qua oli abrahe pmisisti z semi eg
Ez seme electoru e amplissimu Na
Gen xij dixit ds abrahe Egredere
d tra tua z d domo pris t Et ibi
bit d · facia te cresce i gete magna
Et xiij eiusdm d · ffacia seme tuu sicut
puluez tre que z si ho pt imare
seme q tuu inare potit Et xv c
Rursq abraha filiu hret educens
eu foras dixit · suspice celu z numera stellas si potes · z dixit ei sic
erit sey tuu · ecce qd st electi signati
i semine abrahe dixit Job xv d · nunqd
nus nulu eg qi ino · Et dauid induxit exeplu pru d · dnuabo eos
z si arena multiplicabut · Bilit
Jo apoc · i hc testa d · Audiui nuy
signator c · milia xliiij milia signati
ex oi tribu filioz isrl' ex tbu · iu x
Ecce qta electoz multo, ppta sacti
doctores i suis opioibz tn sit valde
ta y ostendut multos suadet Mgr
nam sniarz i 2 i · dr dat hoiez esse
sctu mt alias ac p restaura ruine
nae angelice vn z m dr · q allegat
Greg d · Superna ia ciuitas ex angelis z hoibz cstat ad qua tantu
hnanu gnue ascende cstos illuc qtingit angelos remasisse sic sciptu
e qstituit tnnos pplor nix nuy
filioz siue angelor Et hc expont
ipe Mgr d · No nix nuy cor qui
ceciderut sz eoz q remaserut Et
nix ista opioz cu sint angli pene
inuabiles sequit q tot erit hoies
q saluabu ita d' au l' dt Jo · i apoc ·
i · Milia milia ministrabat ei z decies te mi · assist :· Jt dr · q · Mgr

ponit alia opioz q̄ ē aug[ust]ini 22
li· d' ci· di· d· Plr morib[us] pgere mūd
q[uia] dānata tantu[m] [com]p[u]tu[m] sua gr[ati]a col
legit ut tantu[m] stirpe restaurē[tur] p
terq[ue] lapsa angloru[m] ac si i[ll]a dilca
ac sup[er]na ciui[ta]s nō fraude[tur] suoz
nūo ciuiu[m] qui ē fortass[is] et habū
dan[ti]a lete[tur]· Itm ibid ponit alia
opioz di· Et salus ruine āglice
p v̄gines r̄staurabit[ur]· d' ceteris aut[em]
hoīb[us] sūt tot saluādi q[uo]t s[un]t au[gel]i
q̄ ī remanserūt &c· Est alia opinio
dn̄i Bon[aventure] ī 2° di· viii q̄ vit[ur] dic[ens]
vior Dicit n· q[uia] cū sint 9 angloz
ordines debet ad ip[s]os assūi hoīes
p nūtoz ḡdacōe ⁊ iō nō s[unt] assumi
tur ad ip[s]os v̄gines cū ec simula
corrupti carne ī multo mitl[us] v̄gīb[us]
p[ro]fecerit[ur] sic p[ate]z ī bea maria magd[alen]a
⁊ petro ap[osto]lo q̄ mitl[us] v̄ginib[us] o[mn]i
sup[er] s[er]one p[ro]fecerit[ur]· p[ro]pt[er]ea dic[itur] q[uod] si
multi dū fuerit ī hac vita non
fuerit tati mūti ut possēt assumi
ad angloz ordies q̄ tūc saluati s[un]t
mūto passioīs x[risti]· ⁊ d' ip[s]is fiet de
ci[mu]s ordo Hic oib[us] sunt sig[ni]ficatu[m] tpe
Eze regis unde qu[ia] ado impetrauit ne
moreret[ur] tūc sol ī signū exaudicōis
decē ḡdib[us] descendes ret[r]o ḡdiens
ī horologio achaz sic p[ate]z e ysa 38
Sic [christus] sol iust[ici]e nōne reli[c]tis an
geloz ordinib[us] ad decīm[um] ḡdus huma
ni descendit· qd' ī decā dragma d'
signat[ur] d' qua luc 15 di· q[uo]d mulier
sez diuas sūe dīna natu[r]a amissa
recessit domū ī hūanaz natu[r]a
passioē subiit &c· Cōtra ist[as] opioib[us]
ad[uer]s[us] p[re]sumpcōis saluādi numera
cōs si potes· q[uo]d nō pauca c[ogitati]o sine
cla s[ed] mītī· quod ḡo intelligenda ē
vitas mūta sūt &c· ‖ Tercia opio
di· p[re]destinacōis ⁊ arguit sic Qui
deus p[re]destiat omēs et p[ar]te Ecōtra omēs
ergo omēs saluabū[ntur]· q[uia] p[re]destiaco
ē fundamētū ⁊ origo huius salute ut
colligi[tur] di· 4· c· e sō' sinay ⁊ 23 q·
e c· Nabuchodonosor· p[ro]pt[er]ea arguit[ur]

Deus ē immutabil' si ḡo ōēs p[re]desti
nauit omēs saluabit q[uia] eius volu[n]tas
nō p[otes]t mutari Iux[ta] id q[uo]d di· d' regul'
iur[is] li· sexto Quod semel placuit ap[osto]lo
displicē nō p[otes]t Si aūt dic[itur] q[uia] non
omēs p[re]destinat s[ed] p[ar]te ⁊ ego q[uo]d nō
omēs ⁊ p[ro]bat[ur] q[uia] nō sit ver[um]· S[ecund]o si sic
ē videt[ur] q[uia] deus eēt p[er]sonaz acceptor
⁊ h[oc] negat scriptura vn̄ dicitur petrus
cum in vi ce copei q· d[eu]s nō ē p[er]sonaz
acceptor Idem 3 2 q· e c· sicut ⁊ d'
p[ro]f[essione] c· nequaq[ua]m· ⁊ ex d' p[re]bend[is] c· ve
nerabil' li° sex[to] di· Nā gn̄us clientu[m]
nobilitas vite q[ue] honestas ḡtu[m] deo
faciunt ⁊ idoneum s[er]uitoz ad cui[us] ī gnie
nō illos nobiles ⁊ ignobiles paup[er]es
et potētes amisit eo q[uod] nō ē apud
deu[m] p[er]sonaz accep[ti]o Ecc[lesi]a scribi[tur] Joh 2
Non ē p[er]sonaz accepcio ap[u]d deū Et
sap[iencie] 2 Equalit' ē ei cura d' oīb[us]
Et m[at]t[hei] 5 Solē suū oriri facit s[upe]r bonos
⁊ malos Tercio p[ro]bat[ur] q[uia] omēs ad pe
nitēcia[m] vocat sic d[ici]t ap[osto]lus I thi· 2°
Qui deus vult omēs hoīes saluos fieri &c
vult ḡo omēs ⁊ nō p[ar]te vn̄ id' ap[osto]lus ad
Ro· 8 ait Scim[us] q· diligētib[us] deū oīa
cooperant[ur] ī bonu[m] hijs q[ui] s[ecundu]m p[ro]positu[m] vo
cati s[un]t s[an]cti Nā quos p[re]sciuit ⁊ p[re]destiat
coformes fieri ymaginis filij sui &c
Quid ḡo dicem[us] ad h[ec] si deus p[ro] nobis
q[ui]s [contra] nos Qui eciam p[ro]prio filio nō pep[er]
cit quo ... ī omīa nob[is] donauit
Secundū mistiō[rum] di· declaracōē
Re ḡo ī eu[n]dē mēs p[re]ter intel
ligēciā p[re]macat ex p[re]fat[is] videlic[et]
tres ḡclu[si]ōes q[uas] p[ro]mas i[n] opioēs q[uarum]
P[ri]ma [contra] inclinacōem
2a [contra] reuelacōem
3a [contra] p[re]destiacōem
P[ri]ma [contra] inclina[cion]em
dicebat[ur] q[uia] deus
debebat plures
saluare q[uam] dānare q[uia] eius nā[tur]a magis ē
inclinata ad p[re]miendū q[uam] ad inseuiend[um]
Ex q[uo] vn̄ ē q[uod] tm̄ ad effecū nō op[er]atu[m]
ad nā[tura]m q[uia] nō ē diffusus ī nata s[ed]
tm̄ nō seq[ui]t[ur] q[uia] omēs vl' plures sal
uent[ur] q[uia] ī regula intelligi[tur] stantib[us]
tm̄ ip[s]is nāc Ver[um] naq[ue] ē q[uia] deus
saluaret omēs sine mitos si ip[s]i se

disponent sed qui non se disponunt ro-
natura non saluantur. patet hoc exemplo
multiplici Nam aqua naturaliter hec prebere
nutrimentum sed tamen non prebet i. ei qui non
habet digestionem. lumine hoc illuminare
sed tamen non illuminat cecorum oculos. medi-
cina hec sanitatem disponere non tamen
curat mortuum, et hoc non ex conditione
actiuorum sed ex defectu passiuorum quia
non sunt dispositi vnde hoc ro consimilat 2°
de anima philosophus de actu actiuorum sunt in patien-
te bene disposito Sic dico quod diuina
bonitas de se sit inclinata omnibus misere-
ri tamen non omnibus miseretur quia non
sunt dispositi ad susceptionem ipsius. hoc
autem de causa ait prima causa est super-
ior et ipsa est sine varietate sed cum sede
non recipiunt virtute prime nisi secundum
attingentiam ergo non valet argumentum etc.

Beata declaratio est contra eos qui reuelatio-
nem dicebant quod plures ex reuelatione
demonstrauerunt saluari quam damnari. Vnde
Cum de electis est loqui dupliciter scilicet absolute
et respectiue siue comparatiue Primo electorum
est magna multitudo. nonne tibi videntur
multi tot prophete tot martires tot con-
fessores tot virgines tot continentes et casta
et huiusmodi intelligunt iste auctoritates doc-
torum opiniones Secundo in comparatione siue
comparatiue loquimur dico quod electi sunt
paucissimi Et boni malis comparati
paucissimi reperientur Nam si quis
ex magno monte arene vel ex littore
maris fuerit pugillum arene. Illa
arena grandis diceretur absolute quod quamuis
illa quantitas esset infinita sed comparatio
ad illam que sunt in monte scilicet in littore maris
diceretur parua Sic est de electis multi
multi sunt absolute sed in comparatione damna-
torum pauci Et ideo deus absolute loquens
dicit ad abraham Sic semen tuum multipli-
caret sicut puluerem et sicut stellas celi
Et in comparatione loquimur sicut dominus dicens
ij lv Ecce omnes electi in manu dei sunt tamen
pauci sunt ut possint stare hoc sapientie
3 di. Iustorum anime in manu dei sunt 2° patet
2a solutio ‖ Tertia declaratio est contra

predestinationem vbi dicebatur Nam deus
omnes elegit quos predestinauit quos prescivit
et si omnes erant omnes ergo saluandi, et si
propter hoc erat sequitur quod non est personarum
acceptor. Item est quia vult omnes homines
saluos fieri Ad primum Dico quod non omnes prede-
stinauit. nam predestinatio est tamen bonorum
vnde magister in primo di. xol ait predestinatio
est quedam comparatio qua elegit quos
voluit ante mundi constitutionem Deus
ergo est personarum acceptor. sicut est
sequitur quod non omnes vocauit ut dicit apostolus
Dico quod non sequitur nam ipse ex hoc non
acceptat personas sed multa et damnat
demerita et ideo non omnes predestinauit quia
preuidit quosdam in peccato duraturos vel
los tamen predestinat quos beatificandos cognouit
vnde 23 q. 4 c. Nabuchodonosor dicitur aut
vires obedientie non ideo eumque subtra-
huntur quia eum non predestinauit sed ideo eum
non predestinauit quia recessurum ab ipsa
obedientia preuidit vel et ideo dicit quod prescitus
sunt casum non sunt predestinati si essent re-
cessuri Ecce ergo quod deus non considerat in
predestinatione personas sed merita Cum autem dice-
batur secundum apostolum deus vult omnes homines
saluari Respondeo secundum doctores et maxime
secundum Jo. damascenum et alexandrum de ale. Cum in
deo dicitur esse duplex voluntas non respectu
volentis sed respectu voliti vna dicitur
antecedens altera consequens sed secundum antecedentem
voluntatem antecedens est in quantum vult deus omnibus
misereri et vult omnes saluari. vocat enim
nos cum ea ad penitentiam omnes scilicet iudeos
paganos saracenos et christianos peccatores cla-
mat in vita eterna. sed ea non sequimur
effectum sumus propter rebellionem liberi arbitri-
i Clamat deus volente saluare
animam meam et liberum arbitrium respondet no-
lo Exemplum de rege qui precium soluit pro
liberatione suorum ciuium et parat naues
ut in patriam eos reducat a captiuitate
et omnes a vinculis liberare ac soluere
sed quidam contempnunt Ecce quod saraceni
iudei et ceteri obstinati peccatores nolunt
exire de carcere infidelitatis et male
voluntatis. sed tamen deus precium pro omnibus soluit

recipitur et omnibus vult misereri vnde
apostolus ad hebreos v. et factus est omnibus obtempe-
rantibus causa salutis et absolute voluntatis est.
Unde apostolus i. thymothei ii. ait hoc bonum et accep-
tum coram saluatore nostro deo qui vult omnes
saluos fieri et ad agnitionem veritatis peruenire
qui dedit semetipsum pro omnibus. Alia volun-
tas dei consequens et secundum istam voluntatem
non vult omnes homines saluari quia ex ordine
diuine iusticie quia vult omnes saluare qui
custodiunt et perseuerant mandatorum suorum et
dampnare eos qui ambulant per vias non
bonas nec retrahunt pedem. Exemplum de
rege qui suos ciues diligit et omnibus
salutem optat et tamen non vult omnes saluos
esse sed vult quosdam qui nephanda commise-
runt suppliciis tradere sic est de deo. Sed
dicet aliquis nolo aliquod bonum agere quia si
sum predestinatus saluabor. Tace
stulte quia deus te predestinat quod tu vult
te laborare ut salueris vnde magister in primo
di. l. ii. ait predestinatio est salus ex iudicio
cione meritorum et xxiii. q. iiii. c. obtinere dicitur
Ipsa quoque perhennis regni predestinatio ita ab
omnipotenti deo posita est ut ad hanc electi
non nisi labore perueniant quia laborando
merentur accipere quod eis omnipotens deus
ab eterno disposuit dare. Item sic specu-
culator ostendet viam bonam incedenti-
bus et viam malam que est a sinistris
teneat non est causa ut in ea occidantur
a latronibus sic deus per predestinationem est causa
aliquorum dampnationis. Item stultus esset ille
qui vellet dicere si deus vult moriar et si
viuere viuam vnde augustinus xxiii. q. iiii. c. Na-
buchodonosor ait vasis nec tamen deo red-
dit meritum nisi spontaneum inueneret
homo habere peccatum quia non deus peccati homini iuste
inferret nam si homo predestinatione dei re-
nuisset in culpam. Et ecclesiastici i. c. non enim
ait. Non ergo vanitas fecit contractus
vel obduracionis diuina prescientia sicut pred-
icta omnibus bonis per gratiam coniungat et libero arbi-
trio mali pereunt. Hoc satis patet quia non sequitur
quod deus decat multos vel omnes per predestinationem
Saluare sed bonos vnicos et opacos
Secundum membrum dicitur confirmacio

Rumacio vobis mala nona quia visitaci-
ones iesu christi qui dicit multi sunt vocati pau-
ci vero electi ut etiam confirmetur tercia confi-
rmacione demonstrabitur
Prima dicitur exemplificatoria. prima confirmacio
secunda dicitur testificatoria. dicitur exempli-
tercia dicitur maligniatoria. ficatoria. Nam
si recurrimus ad omnia exempla tam naturalia
quam diuinalia et moralia inueniemus quod
plures respondent ad penam quam ad gloriam
Primo enim consideremus naturalia exempla vi-
demus nam quod in hiis que naturaliter fiunt plures
malicie habundent quam boni. Item vnde facil-
lius est destruere quam edificare perdere quam
inuenire occidere quam resuscitare. Nam vno
anno conficitur panis et vno momento
quando deuoratur. multis annis homo perficitur et
modica hora perditur et occiditur quare
hoc quia natura eorum facilius ducitur ad
malum. Item videmus quod plus est terra
inculta quam culta plus aque maris quam dul-
ces plus sunt immundicie que ex frumen-
to vino et oleo exeunt quam ipsi fructus
plus lapides edificiorum quam preciosi sic
reprobi quam electi. Item etiam quod in hiis
rebus que vsui nature sunt difficilia ad
habendum pauca perueniunt ut in sanctis
dignitatibus et huiusmodi. Et hoc quare quia preciosa
sunt difficilius possidentur. Sic ergo et gloria
celestis a paucis capitur quia gloriosissima
Et vnde ait philosophus malum est facile diffici-
le est bonum. Secundo consideremus diuina exempla
que fuerunt in figura saluandorum paucitatis
legitur Genesis i c. inuenies quod tempore diluuii
pauci id est octo anime vtriusque sexus homines
saluate sunt in archa noe. Item Genesis
19 similiter inuenies quod ex gomorra et
sodoma solus loth cum vxore sua que
retrospexit in statuam salis mox conuersa
fuit. Item si bene legis inuenies quod ex
mille exceptis paruulis et mulieribus et nemo
eorum est saluus nisi caleph et Josue in ter-
ram terram promissionis. Ideo peccatorum conuerte
quia multos vero omnibus terra inuenitur
promissa et tamen pauci intrant pauci
effugiunt interitum huius seculi quia nolunt
se prudere. Tercio consideremus exempla

malia Nam legi[t]ur q[uod] quida[m] Bid[ellus] xxx
dies p[os]t morte[m] sua[m] app[ar]uit cuida[m]
monacho cu[m] int[er] alia interrogati[us] dix[it]
se difficile e[ss]e salvari ut scriptura testa-
tur dixit q[uod] vix e[st] (?) a muliere d[icit] Nam ea
die qua ex hac vita migravi q[ui]nq[ua]-
ginta (?) et tam milia ho[m]i[n]u[m] decesserunt
et solu[m] ego cu[m] quoda[m] heremita vitam
celeste[m] intravi et q[ui]da[m] bonus scolaris
penas purgatorii salvandus intravit
Refert e[ti]a[m] q[ue]da[m] hystoria q[uo]d quida[m]
monachus lugdunensis q[ui] fuerat in here-
mo p[er] annos tres in magna pena p[os]t
sua[m] morte[m] apparuit ep[iscop]o ci[vitatis] lug-
dunensis d[e] habita (?) misericordia dei q[uo]d tribul-
es q[uo]d subtil[is] q[ua]m acuta q[uam] asp[er]a et
miratu[m] ep[iscopu]m istu[m] admirat ut diceret
q[u]is e[ss]et cu[m] re[spondit] respondit Ego Joh[ann]es age
pe[n]itentia[m] grandis ui ti[bi] restat via eo die
quo ego discessi ex hac vita transierunt
e[ti]a[m] octo milia a[n]i[m]e quaru[m] om[n]es da[m]pnate
fuerunt except[is] quinq[ue] duo e[ti]a[m] gl[ori]a[m]
et tres purgatoriu[m] invenerunt et h[oc] dic[to]
disparuit Habeo (?) et in cronic[is] ordi[n]is
m[eu]m (?) q[uod] du[m] quida[m] frater vir devotus et
sanctus p[re]dicaret p[ro]b[us] alemanie p[o]p[u]lo
ipsu[m] audiente et videte miraculose
q[ue]da[m] mul[ier] peccatrix compuncta tu[m] divina
gr[ati]a mortua e[st] ex dolore occubuit
et cu[m] fine p[re]dicatoris sermoni fecisset
indixit p[o]p[u]lo ut una secu[m] deo fun-
derit preces ut si bonu[m] foret q[uo]d actu[m]
sit i[n] mulie[re] appareret Mirabile dictu
Illa q[ue] mortua fuerat sana i[n]surre-
xit Rogat frater ut si q[ui]d vidisse[t] ape-
riret. hec sciat (?) ho[m]i[n]es q[uo]d tu[n]c mille
ho[m]i[n]u[m] q[ui] om[n]es da[m]pnati s[un]t except[is] q[ua]tuor
ad purgatoriu[m] descenderu[n]t O obce-
cati peccatores cogite (?) pe[n]a[m] q[uo]d iustitia
dei e[st] strictior q[uam] creditur et q[uo]d mir[um]
si tot da[m]nant[ur] cu[m] totus mundus sit
laq[ue]is plenus Nam s[an]c[t]us Anthonius
abbas raptus in sp[iritu] vidit totum
mundu[m] spinis et lanceis plenu[m] et
flens exclamavit dicens Due (?) quis
evadet hos laq[ue]os et dicu[m] respo[n]dit
Sola humilit[as] Ecce q[uo]d nemo p[otes]t salvari

n[on] sunt humiles et tu paucos videmus
q[ui] illa[m] virtute[m] sequu[n]t[ur] Hoc confirmat
dux (?) Math 18 Nisi co[n]versi fueritis et effica-
mini sicut parvuli no[n] intrabitis i[n] re[gnum] cel-
orum etc. Beda co[n]firmat dic[en]s testificat[ur]
Nam hoc testant[ur] om[n]es scripture et docto-
res et e[ti]a[m] pagani Virgilius n[am] ait primo
eneidos pauci q[uo]s equus amat Iu-
piter Et valerius maxi[mus] Multi n[am] labo-
rib[us] suscepti vix co[m]in[us] (?) q[uo]d potes fieri
co[n]tinget Et aug[ustinus] 2 d[e] ci[vitate] dei plures
ho[m]i[n]es eru[n]t in penis q[uam] in gl[ori]a Ide[m]
2 l q. 12 ait Cu[m] om[ne]s a tenebris tra[n]s-
ferant[ur] ad luce[m] i[n] illo app[ar]ent v[er]bis
oculos in q[ui]b[us] p[ro]p[ri]a multo plures q[uam] mi-
lia sunt ut ostendat q[uo]d hominibus
reddet[ur] misericordia iudicantis nec ratio
resplendet Ide[m] l[ibr]o d[e] vo[cati]o[n]e gentiu[m] an-
te q[uam] adveniret in mundu[m] d[e] mundo tu[n]c
sunt plo[ra]ti q[ui]d[e]m (?) milia a[n]i[m]a[ru]m quib[us]
om[n]es da[m]nabant[ur] excepti pauci d[e] po-
pulo israel Et ide[m] eod[em] l[ibr]o 4o Arbitror
n[on] e[ss]e mundi partes que da[m]pnadas
eo q[uod] i[n] ip[s]is regnant infideles Et q[uo]d qui-
ta au[tem] parte quid dicat n[on] q[ui]d Johes
ait Totus mundus in maligno positus
e[st] Et gregor[ius] i[n] omelia ait dicat ad fide[m]
plures veniunt s[ed] ad celeste regnu[m]
pauci co[n]ducu[n]t[ur] Plerique eni[m] domi-
no vocib[us] sequu[n]t[ur] sed morib[us] fugiunt
Veritatis (?) ad capitu[m] divina[m] scriptura[m]
Quid dicis tu o ysa[ias] c. 8 Multipli-
casti gentem s[ed] no[n] magnificasti leti[ti]a[m]
De p[ri]ma I c. ait Si iustus vix salvabit[ur]
impius et peccator ubi apparebit O miser
peccator mala novella Sed forte dic[is]
no[n] credo p[re]dicat[oribus] testib[us] q[ui]a forta[ss]is
ut ho[m]i[n]es s[un]t loquu[n]t[ur] Saltem xpo crede q[uo]d
dic[it] d[omi]n[u]s iesu audi[vi]t (?) Intrate m[a]g[is]
p[er] angusta[m] porta[m] q[ui]a lata porta et
spaciosa e[st] via q[ue] ducit ad p[er]dicio[nem]
et multi etc. O peccator pa[u]p[er]cule q[uam] ma-
le novelle tu velles q[uod] dicere[m] q[uod] posses
salvari ego no[n] possu[m] q[ui]a v[er]b[u]m no[n]
co[n]venit Certe si ista no[n] e[ss]ent vera et
utilia xpus ea no[n] p[re]dicasset Nam
ut e[ti]a[m] salutis via[m] arduam ostenderet

dt i eod ca° xo Ps oibus q dt in due d-
mi· 1c ps q fecit volu 1c Multi in dicet
i 1a die dne none i no· t· pphe· none
i no· t· de· ei 1c Discedite a me q opa-
mini iniqtate Et the· dt Multi sunt vo
ca· pauci 1c || Tercia ofirmacio dr ma-
lignacio· tanta n· homi malignacio
q no mirai deq si pauci saluent
lig n· ut phs ait d futuris otingentibus
no e determinata veritas tu sepissime ex
qualitatibus i ntu quedam futurarum in-
dicia cernit sepius sic dicim de sero
rubet celu mane iudicat ee serenu
et hec plus vim e Cognoscim eciam
ex nubiu densitate ventorum ful-
guru et tonitruum ex multitudine qd ma-
gnaz tempestatem futuraz tempestatem
Vn et ipse saluator cu de tribulacione
q in orbe ventura erat loqueretur dis-
cipulis intulit d Ab arbore aut fici
discite parabolaz h aut duo q ex pre-
dentibus signis intronis cognitu cognu-
scim futurorum Cu ic totu pene malu
ciuaum d ... volue peccata sancia-
tu et plurima mortis signa sp vite
ciuaum qd aliud d ipso iudicare pos-
sim qm malu· nouit cautento sermone
puerbium dicim Qui ipsis e male vi-
uit et bene mori et equo Nonne vim
e qd Aben descriptu e Gensis et co-
gitaciones hominis pm sunt ad malu
Et 12 q· 1· c· omnis etas dr oibus etas
ab adolescencia sua pna e i malu
ergo homines q pni sunt corrupti pene
hunc Jo· 1· c· 2 Totus mundus 1c Cu ergo
plura mala signa dampnacionis i mu-
do cognoscim ut dixi qm salutis quid
possum dicere n q multi sunt vocati pauci
Q dne ds quo vadunt modi omnes et
infideles ad infernu· sicut aliqui dicere
ecce heretici Quo tendunt pueri q sine
baptismo discedunt ad limbum Quo
ec vadunt tot heretica q sunt i mudo ori-
entales europie libie pene omnes contra
Bosenenses et multi alii varie heresibus
implicati· et pene no inuenies castella
cimtas ulla e q no habeat aliquos hereticos

occultos et publicos Patz alii no cre-
dunt aiaz ee imortale alii dicunt no
ee aliaz vita n infernu n paradisu
Alii asserunt luxuriaz no ee peccatum
alii putant stellarum fatu sunt liberum ar-
bitrium hira ptate alii credunt in lares
s gattias et homines i lupos posse mu-
tari Alii tenent q spiritus humani ingre-
diunt corpa aliena· alii credunt q sacer-
dotes incontinentes no sint petiti et multi alii
errores inuenuntur a quibus nolunt homines
omnes Omnes hgoi i errore suo obstinati
psistentes sunt excoicati ab eccia ut 3
Oibus q no credunt sacra ecclie con-
sidera quot sunt vi et mulieres i hiis erro-
ribus implicati multa publica s plures
occulti isti ergo vadunt ad infernu Pre-
mo d ignorantibus doctrinaz platorum
ofessorum et subditorum quanta e multitudo
quorum quilibet tenet scire q ad eorum spec-
tant salutem et officiu ut d aliis ta-
cea sunt tot q ignorant pecima arti-
culos fidei xo precepta et plures oraciones
dnicas et qd deterius ofessores eorum et
plati et ipsi plurimi ignorancia mori-
untur q ergo isti vadunt ad infernu Quo
sas frat roberte qa omnes doct· et ca-
nonici et omnes theo· dicunt Et perpetue
Tho· i 2 pte q· 1a6 Ignorancia vi
no excusatur i hiis q sunt doli capa-
ces Ptz et exo d vi· 3 hoc· de· c· ut
qstio d igul im· li· vj· 2 3a di· xo
prohibetur i glo ibi et d oser di· 1 c· vod
aut ora Itm quo tendunt multi qui
moriunt desperati multi morte subita-
nea q no hnt spaciu penitendi· heu
qa portantur ad infernu Quo ifop
tendunt pdones extortores fur
lisores dampnificatores vsurarii tpris
venditores et hiis... et q cubus pbuere
auxiliu fauorem osiliu q omnes tenentur
ad i stitucione ad infernu hec exo de
sim· c· pouro et i glo i sc vbo sat
facie et d vsur· c· cu tu Item li· vi·
d igul im· Et 12 q· 6 c· si res· et 2e
q· 2 c· legatur· et d pe· di· 5 c· nemo
sue ergo infideles vadunt ad infernu Quo

vadunt mali i lugiosi q no finaint
i gula sua ad infinu Et peccatores
morin ex caritate ppt odiu cu suo
pcio a ppt amor peccandi l' error
satisfaciendi ra' ec alia sit de causa
sed tn penitent ppt timor iehene
hen qa rapiunt ad tartaru qa scpt
e de peni di 3 c quisios 7 sr vba
augi d Sepeu e quiso sine cari-
tate salui esse Non itaq in solo
timore viuit ho ni solu opz tre-
re iudice s3 diligere no solu time
penaz sed desiderare p gla Mgr
captiui dya' veutum ad ima3 du
tpus e O misi xani renegati
reuocate vias vram ad domini
mi 7 ciuitate qforma danator
Redite igr qa neo dapuatr n p
ppas culpas 7 deg no e inclpacis
sed potiq mra malignitas Naz deq
no vlt queq piaz vide 7 magni p-
catoz puc. Sz stat extensi i cruce
brachys copacies petis 7 danaci
mre ut omibg largiatr futue sue
ifinite nuc vita etna3. ad quam
ipe nos qduat q i scta sclor vit
7 regnat am Sermo de cathenis fris
roberti

Vidi angelu descendete d
celo habete claue abyssi
7 cathena magna i ma
sua apoch xx Infirmitates curade
dilassimi i xe resu no alit curatz
n p medicinas eis cotrarias utputa
infirmitates calide p medicinas frigi-
das 7 equo Et hc qfinat Aui 8 2
ethi d Medicine hnt fieri p cotraria
Et 8 Cotraria qtrys curatr Quare
autq i e ffpes gnis hnan immiq
vides hoiem illuc posse descende
p hnilitez qd ipe p supbia cor-
ruerat confirmitas i d odio i iui-
dia sp qrit nos sepitare 7 ad
baratru vbi ipe e deduce p fine
tatem pctor mozliu. Sz qa sat
nos p pniaz i hac vita posse re-
surge conatr mlts mos i ypis nos

ligare ne isurgaq ut i hys moien-
do etiar peamq ppt hc dit thea
ui in ve3 Vidi angelu i dyabolu
descendetez d celo i p supbia cade-
tes hnte claue abyssi 7 cathena
magna i manu sua i ligameta ad
ligandu aias ne ve peniteant 7 ne
ctnalit peant q voles dissoluere
et aiabg nis exstirpare ut possiq
penite nre e malleos fortes ha-
be q ipas cathenas disrupat liga-
menta dissoluat Sz qa exposita
nix se posita magis elucescut Vide-
amq pro cathenas 7 ligamta q
sigillati p medicamta qria dissol-
uenq Ex scptura n sacra ut pa-
pe potui Cathena ista magna he
nouc modos qs nre e solue 7 to-
lle destruere ut a petis soluaq vi3
pma di infidelis Za desperabilitas
3a hrribilitas Quta di difficultas
Quta exeplaris Sexo di delectabilis
Sepa timiditas Octa psumptuosis
Nona dicitr longanimitas

Prima ergo cathena magna
7 terribl' e infidelitas Miror
n soleo tanta diuisitatem
homi tas diuise opaciu. qda bn
quidaz meliq qda no optie. qdam
male aqui peiq nouth pessie Sz
finalit ricio op ista diuisio no cau-
satr n ex defcu fidi a a diuisitate
Et qme dicat oms se crede no tn
omes i a q credut qsiderat 7 ive-
stigaut Cz aut sic vm pbatr p
raoez p auctoritate 7 p exemplu
Raoe sic fundatr prima dris i pmo
d sensu 7 sensato Nichil e i inte-
llcu qu pmus fuit i sensu. qd p ite-
llcu no cognoscatr ut ec p volu te
amatr i sic ipe agit i 3o de ania
volutas no ferer n i cognitu Et
augq xo d tinte c i firmissime
noumq no n nota aiare posse.
qd si no amatr ut ecl ppt id aliqd
boni opatr Ergo voluq bn age
7 i vtutibz insudare nre e boni 7

pumu ipse qd operatur cognoscere quia
sunt mouet operante ad agendum vt p
phus. Sz ipm bonum supremum et felicitate
eternaz no possum naturaliter cognoscere ergo
necesse e ut supnaturaliter cognoscamus et hoc
e p fidez Quanta ergo est fides tanta
erit cognitio quanta est cognitio tanta
est affectio et quanta est affectio tanta est
virtus operatio ergo de primo ad ultimum quanta
est fides tanta erit opatio Rursus p
eandem rationem penam eternaz malum esse
acerbissimum naturaliter cognoscere no possumus
ergo supnaturaliter p fidem Si ergo volumus
peccata deuitare necesse e penam ad quam
peccata inducunt nos cognoscere et tanta
est peccati deuitatio quanta est pene co-
gnitio Si ergo no e nisi p fidez quanta
est fides tanta est peccatorum deuitatio
et odium p hanc ergo rationez patz opera
bona et mala procedere a pfectu et defectu
fidei || Secundo pbatur p auctoritatem
Augg de fide ... Et
... lactancii ij diuinarum institutio-
num aduersus gentes circa principium Nam
dum existimant deos nonnulli deo nos esse
cum q post mortem nil esse futuros to-
tos se libidinibus adiciunt Et dum lice-
re putant hunc eundem voluptatibus sacient
incaluit p quas imprudentes laqueos mortis
incurrunt Ignorant n q sit homo ratio q
si tenere vellet i primis deum suum agno-
sceret virtutem iusticiamque sequeretur Ter-
renis figmentis animas suas no subiceret
mortiferas libidinum suauitates no
appeteret h ille Probatur ex auctoritate
sacre scripture Et primo Moysi dicitur i
Num xx Quia no credidisti in me ut sanctifica-
retis me coram filiis israel non intro-
ducetis hos populos i terram quam dabo
eis Item i paralipomenon 16 roboret
fortitudine hos q toto sunt corde et
corde pfecto credunt i eum Et ideo est
Thob ij Et vitam illam exspectamus quam
deus daturus e his q p fidez suam
nunquam mutant ab eo Et ysa 6 Si no
credideritis no pmanebitis quia i peccatis
meis ... dicit Abacuk 2 Iustus i fide

sua viuit et bonum opatur Postea dicitur
... Luc 6 Confide filia fides tua
te saluam fecit Et mt 9 Secundum fidem
vestram fiat vobis Et 15 ... mulier mag-
na e fides tua fiat tibi sicut vis Et
Mar 9 Omnia sunt possibilia credenti etiam
maxima et ardua Et Jo 3 Qui credit
i eum no iudicabitur q no credit iam
iudicatus e Et iterum Qui credit i filium
dei habet vitam eternaz Qui autem incredulus
e filio no videbit vitam eternaz sz ira dei
manebit sup eum Item paulus mag-
nificat fidem nostraz d Quis ago ad q
fides nostra annunciatur vniuerso mundo
Ad Ro 1o Item ad Ro x Corde enim
creditur ad iusticiam ore autem fit confessio
ad salutem Dicit n scriptura Qui credit
i illum no confundetur Et 2 ad Cor 13
ait Si estis i fide ipsi vos probate pro
Et ad Gal 2 Nullus iustificatur ex operibus
legis nisi p fidem Et ad Eph 2 Gratia salua-
ti estis p fidem Et 6 In omnibus scutum fidei
ut possitis omnia tela nimia extinguere
Item ad Heb xi lapidati sunt secti sunt
temptati sunt i occisione gladii mortui sunt
Circuierunt i melotis et i pellibus capri-
nis egentes angustiati afflicti quibus dig-
nus no erat mundus et hec omnia p fidem Item
Jacobi 2 Quid proderit fratres si fidem
quis dicat se habere opera autem fidei no ha-
beat nunquid fides poterit saluare eum
Item 1 Jo 4 c Hec e victoria q vincit
mundum fides nostra patet ergo predicta
p auctoritates Tercio pbatur p exemplum
Quidam transiens p viam et occurrat
ei vnus amicus eius d Ne transeas vlterius
q inimici tui ... parati sunt cum gladiis
interficere te Ille autem si credet aufugit
et si non crediderit interficietur Sic n nobis
euenit p via peccatorum transeuntibus vene-
runt prophete ... et apostoli demum ipse
xps nobis amicissimus et clamauit omnibus
peccatoribus dicens Ne transeatis o superbi
p viam superbie o auari p viam auaricie
quia inimicus vester dyabolus interficiet vos
id e ducet vos ad infernum i illas te-
nebras exteriores quare ergo no fugis

quare ista vias non devitant. non ob aliud quam non credunt. Rursus si ponatur quod unus cupidus et avarus credens divitias multas habeat directas per pergere ad illam civitatem et multas pecunias lucrabitur nunquid si credet ibit uno cursu velocissimo et non tardabit. Sic a nobis naturaliter desideratur et non tardatur quibus donum est solum felicitate in alia vita et ibi summum bonum adest. Non ob aliam causam evenit ut id summum bonum tot contempnatur nisi quia auditoribus non creditur. Etc. patet predicta conclusio per rationem auctoritate et exemplum. || Si autem queritur a me propter quod fidei materie tantum figmenta approbare non credunt homines multitudo maxima. Dicendum quod propter cupiditatem et inordinatam creaturarum affectionem. hec non sola causa esse probando similiter mea per auctoritatem Lactantii in li. 1 divinarum institutionum adversus gentes. Interim interim puto admonere lectores quod hec una que tradunt prudentes et verum sequentes ab omnibus non intelliguntur ebetatum cecis terrenis cupiditatibus que sensus omnium generant ibecilles quod videlicet aut etsi intelligerent dissimulabunt tamen quod hec vera esse nolent quia trahimur a viciis et sentientes sunt maliciis favent quorum suavitate capiuntur et veritatis viam deserunt cum acerbitate offenduntur. Nam quia avaricia inexplicabilis quadam siti fragrat quia non possunt vendunt aut dilargitur sequi amant tenui cultu vitam degere sine dubio malunt id esse factum quod desideriis suis renunciare cogunt. Item quod libidinum similes irritant ut ait poeta in fictionibus venerisque sunt utique incredibilia nos aufere debet, quia volunt aures eorum precepta continere que illos a voluptatibus suis prohibent quibus animam suam cum corpore admiserunt. Qui non ambicione inflati ardore potentie inflammati omnem studium ad acquirendos honores contulerit. nec si solem ipsum in manibus gestet fide accomodabunt ei docere quod illos iubet omnipotentia et honore contempto humiles vivere atque ita humiles ut accipere iniuriam possent et referre nolunt si acceperint hii sic habentes quod eorum veritatem clausis oculis esse immo latrant. Cum autem sanientur id est non ita variis innexi ut insanabiles sint et credent hiis quod libenter invalet et que hec dicunt apta plana et simplicia et maiora opus est vera irrepugnabilia illum videbunt. Nec virtuti favet nisi qui sequi potest. Sequi autem non facile est omnibus hiis prout esse paupertas et in virtutem exigencia evenit et virtus separatos efficiunt. hec ille. Etc. heremus summa catheram Voluit ista catheram ad spatium tollit dissolvendam duplici malleo laborabimus scilicet racionibus et exemplaritatibus. Primo malleo racionis presimpona ergo veritates omnes creaturas habuisse principium et mundum esse sciunt ut dicit philosophus 2º metheororum quod in primo de celo et mundo quod non ab alio nisi ab ipso deo. Et probat hec cognicionem veniunt in cognicionem veri dei. Sic probat dictum 8 phisicorum. primo via cause efficientis que est devenire ad unam causam que est causa omnium et non habeat causam super se quia aliter esset processus in infinitum quod a nullo conceditur. 2º via motus quia omne quod movetur a se ipso et intelligere hec moveri educi de potentia ad actum est ergo devenire ad unum immobile quod faciat omnia moveri et iste est deus de quo dicit Boecius. O qui perpetua mundum ratione gubernas terrarum celique sator qui tempus ab evo ire iubes stabilisque manens das cuncta moveri hec propter presimpositum. Nota quod ipse deus est summa sapientia et intelligentia et ideo omnia fecit propter aliquem finem. Quare omne agens sive natura agit propter finem ut dicit philosophus 2º phisicorum et 2º de anima. Si ergo queramus quare fecit elementa et fructus terre et omnia alia animalia non ob aliud nisi ut ostenderet suam potentiam et ad hominis utilitatem quod eis utitur patet propter quod dicit dictum in 2º phisicorum et in 2º de anima. Finis quodammodo est homo et ex hoc sequitur

hoiez ee nobilioz om͂ium natalium
ꝓpt̃ ipm̃ actoz Cumsit si qrat̃ q̃re
fecit hoiem ⁊ velud dicẽ q ad h̃ solu
ut i hac vita comedat ⁊ bibat ⁊ viuat
finalit̃ moiat̃ ut videt̃ p experienciã
⁊ ulteri nõ sit d̃ ipo mencia Sequer̃
hc falsissim̃ inconueniens t̃ra ce arbo
res ⁊ cetiã elementa ⁊ bestias nobili
ores ee ipo hoie ⁊ q̃ hc ẽ inconueniẽs
⁊ irraõnabile ꝓpt̃ h̃ oem philosophiã
nãle q̃ vult fine nobiliõz ee hijs q̃
sunt ad fine ordinata ut at̃ phs 2º
phi Ideo opꝫ ꝯcludẽ fine uiui esse
alibi ⁊ i vita futurã ⁊ hoiez futurũ
ee imorlem ⁊ ppetuũ q͂ꝫ fuisset alit̃
deꝰ condituꝫ a deo q͂ꝫ d̃ ceteris creatur̃
maior cura fuisset q͂ꝫ d̃ nobis bona
bilibꝫ qd̃ absurd ẽ Et h̃ oia trahunt̃
ab 1º pulc̃no textu lactancij i 7 li
diuinaꝫ institucoim q̃ ait Quis ei
tam ineptꝰ ita ociosus ut aggrediat̃
aliq̃ facẽ frustra ex qͦ nullaꝫ comodi
tatẽ nullumq͂ꝫ comodũ spet q̃ domũ
edificat nõ io edificat ut tm̃ domꝰ
sit s; ut i ea possit habitare q̃ nauẽ fa
bricat nõ io insumit opaꝫ ut tantũ
nauis appeat s; ut i ea nauigetur
Et q̃ vas aliqd̃ instruit ac format nõ
ꝓpt̃ id facit ut tm̃ fecisse videatur
sed ut vas id eorum capiat aliqd̃ nec̃
riũ sic cetiã q̃uiꝫ fiut nõ vtiq͂ꝫ in
supuacum sed ad vsꝫ aliqs vtiles la
borum Mundꝰ g̃o a dõ fcũs ẽ non
vtiq͂ꝫ ꝓpt̃ ipm̃ mundũ nõ n̄ a caloẽ
solis ĩ luc̃ ĩ aspiracõe ventoꝝ aut
humore imbriũ ĩ alimoniã singiliũ
cu senisu cẽat ĩ indigeat Sed ne
id qd̃ dca ꝓt q͂ꝫ dꝫ ꝓ ipm̃ fecit mũdũ
qm̃ ꝓt ee sine mundo sic fuit antea
⁊ racoĩbꝫ q̃ i eo sc̃ q͂ꝫ generalit̃ deꝰ
ipe nõ vtit̃ Apparet g̃o animan
tiũ causa mundũ ee ꝯstitutũ qm̃
ĩbꝫ hijs q̃bꝫ ꝯstat animãtes sunt̃
q̃ vt viuẽ ⁊ ꝯstare possunt oia hijs
neccaria tpibꝫ certis subministrãt̃ Ita
sus ceteras animãtes causa hõium
ee factas ex eo clarũ q͂ꝫ hoi famulant̃

⁊ tutele eiꝰ atꝫ vsibꝫ data sc̃ Et ss̃
Sic g̃o mundũ nõ ꝓpt̃ sc̃ deꝰ fec̃ qa
eiꝰ comodis nõ indiget s; ꝓpt̃ hoiez
q̃ eo vtit̃ ita hoiem nõ ꝓpt̃ se q̃ vti
litatis dõ || In eod̃ inq̃t Epicurus
vt eu ꝓpt̃ sc̃ hoiem facẽt s; ut essꝫ
q̃ opa eiꝰ intelligẽt q̃ prudenciam
disponẽdi racoẽ faciẽ ⁊ ꝯtutẽ ꝯ
sumadi ⁊ sensu admiraũ et voce
ꝓloq̃ possit Quoꝝ om͂ium summa h̃ ẽ
ut deũ colat is eũ colit q̃ eũ intel
ligit is artifex ĩ rerum om͂ium is verũ
preciũ sum debita venacoẽ ꝯseq̃r̃
q̃ ꝯtutẽ maiestatis eiꝰ d̃ suoꝝ opum
invencoẽ incepcoẽ ꝑfeccone metit̃
q͂ꝫ planiꝰ argumentũ ꝯfici ꝓt ⁊ mun
dũ hoim̃ ⁊ hoies sua causa deũ fe
cisse q͂ꝫ i omibꝫ ex animantibꝫ solus
ita formatꝰ ẽ ut oclĩ ad celũ di
gẽt facies ad deũ spectãs vultꝰ cũ
parentibꝫ comunis sit videat̃ q̃ hc
hoiem deꝰ ꝯ̃i porrectũ maꝰ adleua
tũ ad ꝯteplacoim̃ sui excitasse
Sed malleo exceplantãt si quid vi
deꝰ p experienciaꝫ tot ⁊ tanta miracula
esse facta q̃ nõ ꝓpt̃ deũ fiẽ potuerit
vñ Rich· d̃ ctiuᵗᵉ i ⁊ ait Dñe si
decepti nõ ĩ p te decepti sumꝰ nã talꝭ
signis firmata sc̃ q̃ nõ ĩ p te fiẽ po
tuerũt Et hc ꝓbat̃ p ar̃ cm̃ ꝯpp̃uitꝭ
q̃ dꝫ Qꝫ a ꝑuacoẽ ad habitũ nõ ẽ
regressus p nãm si g̃o hõ ꝑuatꝰ
ẽ visu nõ ꝓt illũiari ĩ p opꝰ sup
nãle ⁊ diuin̄ similit̃ mortuꝰ nõ ꝓt
resuscitari ĩ p miraclm̃ Quare ergo
dubitaꝰ gremio fidei credẽ ⁊ ei to
talit̃ adhere cũ sit tot ⁊ talꝭ miracu
lis ꝓbatũ ⁊ affirmatũ Qꝫ si q̃s dixit
miracula fca nõ ẽ Aug̃ꝰ augꝰ 22
d̃ c· di· d̃ Si ista miracla fca esse
nõ credit̃ vnũ grãde nob miracu
lũ sufficit q͂ꝫ ea sine vllꝭ miraclꝭ totꝰ
mundꝰ credidit Qd̃ similit̃ dca ꝓt d̃
miraclꝭ dictis nris facꝭ ꝓ sctm̃
ꝯfessoꝫ anthoniũ paduanũ ncm̃
q̃ tot ⁊ tanta fuerit ut vehement̃
stupore toti mũdo inducerit Hꝫ fides

sancta o fides catholica o fides or-
thodoxa o fides roborata qꝫ dubitꝫ
amplius tu credē cūe nulli n a sensu
ꝛ racōe alienata Nā miracula tot sūa
vidimꝰ audiuimꝰ palpauimꝰ ut nequaquā
negare possumꝰ ꝙ si quidā renco ꝑ
pentio necabitur Om̄i grade mira-
clorū miraculū ē ꝙ toto mūdo ut
ita loquar pedibꝫ vnius pauperis fra-
tris mortui ꝓstūit ꝛ inclīat ypm
adorat reges dūi plati ꝛ sūmi po-
tifices Credamꝰ ergo indubitanter et
credendo amemꝰ ꝛ amādo dō fidelit
sūmꝰ ꝛ finalit salui ꝛ saluati eri-
mꝰ etc pat ꝑma cathena
Secunda cathea vocat desparabl
Nā hꝰ ē ꝯsuedo demōis ex
fallacia sua ut anteq̄ peccatores peccēt
eis suggerat deū ēē misericordem · sed
postq̄ peccauerint suggerit ypm esse
crudelē etc desperacō d' mīa di ut
nūq̄ peniteant Sic fecit caym hoi-
cida q dixit Gen 4 Maior ē iniquitas
mea q̄ ut veniā merear Ideo Salo-
mon ait prov 18 Impius cū i ꝓfundū
peccatorū venit vel et contempnit Et in
psona iniquorū Jere 18 c. Factus
ē dolor meus ꝑpetuꝰ ꝛ plaga mea re-
nuit curari Sic fecit iudas Act 22 ab
iectis argenteis i teplo laqueo se suspē-
dit Et ex hoc seqtur id malū qd mie
de peccato in peccatū ꝛ in dies efficiunt
deteriores iux illud ad Ephes 4 desperantes
semetipsos tradiderunt Sz cathea
ista facile disrupitur aucte scripture
ꝛ exemplo Nā omnis scriptura clamat
ꝙ deus ē misericors Iuxta alia salomon
ait Eccli 2 c. Pius ꝛ misericors ē dns
ꝛ remittit i die tribulacōis peccata Et
ide 18 c. Magna ē mīa di ꝛ ꝓpiciacō
eius Et 18 Quis adiciet enarrare
mīas di Item ezech 2 Conuertimini
ad me i toto corde vro ad dnm deū
vrm q be ꝛ mi ē pa ꝛ mt mi rc
Item psal 29 Audiuit dns ꝛ misertus
ē mei In plurībꝫ alys locis ita ut
videtur scriptura nō aliud facere qꝫ
ꝓmulsare mīaz ꝛ misericordiā di ꝓ peccatorū
indurate o peccator obstinate qre
ergo desperas quare nō cōuertis ad dnm
qr dns sp ē parꝰ te recipē ꝛ acce-
ptare nolis ergo credē cōtrariū q dt deū
esse crudelem ꝙ cōte vult te decipē
ꝛ ꝑ tēm te damnare Sꝫ hō destruitur
exemplo quia nullꝰ vnq̄ qui sic ē
ad deū ꝛ ab eo repulsus ē sicut mā
patꝫ d' latrone ꝓtz d' adultera seu
d' peccatrice deprehensa i adulterio ꝛ i
alys d' qbꝰ dt Bib̄ i s̄ 22 sr ꝯn.
cān 4 Dno ypt mansuetudinez
quā i te pdicāt ēcūs ad te donne
iesu audiens ꝙ nō spnis pauperē
peccatorē · nō horruisti ꝯfitetē latro-
ne · nō lacrimante peccatrice nō de-
prehensā i adulterio nō supplicante
publicanū · nō negante discipulū
nō ꝑsecutorē discipulorū ēte i odoē vn-
gētorū tuorū currimꝰ Quid ergo du-
bitas o peccatores saluari ad illū pyis-
simū reuertere qui tāte ē mie ut
oēs velit saluos fieri Et ypt hoc
voluit filiū sūi carnē assumere et
demū sangnē sūi preciosissimū effun-
dere Et io 1c barbata lyco i epla
ad Sabianū exortatoria ad pnīaz
dt Samuel quodā lugebat sau-
lem qr penituerat ꝙ vnxisset eū
regem sup ysrl · l'vꝫ ē oia rele. ta for
Tercia cathea dr hēdubilitas
satisfaciendi ꝛ voto satisfacerē
ꝑ i sciturōe fime ꝑ i ꝯpliaciōe mui-
corꝫ ꝑ remissiōe iniuriarꝫ · p obsuacōe
votorū · p execucōe testamentorū
ꝑ enitacōe peccatorū · n nō recessione
causarū eorūde Iux id augꝰ d' pe-
nitē a scptū dt · 3 ita pilcipium
Satisfaccio ē peccatorū causas excidē
n ē eorū suggestioibꝫ aditū indulgē
Sꝫ oia ista hōres facere peccatores ꝯfi-
tent nāqꝫ ꝛ ꝯmicant ꝑ nūq̄ re-
stituūt nūq̄ inimicis reꝯciliant nūq̄
occasiōes peccandi diuitiāt ꝛc cēnat
pnum ꝛ dānant h ē cathena
ferea h ē cathea plūbea hec est

mola gemens ad collum peccatoris dimergens ad profundum inferni Exclama ergo ad usurarios ad aliarum predatores et ad eos substancias aliorum rapiunt sive per malos contractus sive per falsam sinarum sive per falsam advocacionem sive per aliquem alium modum proximum dampnaverunt ut restituant quia aliter non remittitur peccatum nisi restituatur male ablatum extra de reg. iur. l. vi et xiv q. 6 c. Si res Et est Aug. in epistola 2 ad macedonium hec audire horrent ista aures eorum offendunt ullatenus satisfacere volunt Ex ista cathena dyabolica episcopos divites quos ligat et ligavit. quos ad baratrum inferni demisit Non n. erraverunt qui dixit pecunie omnia obediunt propterea spiritus sanctus baruch et omnes istos esse dampnatos dicit ubi sunt qui argentum thesaurizant et aurum in quo confidunt homines Et tamen ad inferna descenderunt Hortare eciam multos admonere a se superfluas vanitates superflua iocalia et adulterinos capillos vel alios dyabolica fomenta et illiquas quas omnino se penitere nolunt hortare peccatores inimiciciae peccatis in doloribus indulgere inimicis remittere iniurias quia tu facere obligantur hortare detractores restituere famam quam iniuste tulerunt non absolvi dicit nisi prius non hoc faciat Ista sunt omnibus cathenis ferreis profecto ligati sunt ita ut penitencia eorum vana sit et vacua nec prorsus deo grata et accepta Contra quam cathenam solus unus malleus proficit quod continetur in hiis verbis hieronymi Temporale est quod delectat eternum non quod cruciat Fac consideracionem ergo quantum quod habes de omnibus supradictis temporale esse et instabilem et ad tristorum penam non nisi satisfacias ut predictum est futuram esse perpetuam et eternam Nec n. tam ignarus tam insipiens ut modicum quod habeat gaudium et delectacionis infinitas habeat penas et eterna supplicia sustineat Ad magna huius mentis alienacionem quia non considerat istud evangelicum dictum

Quid n. prodest homini si mundum universum lucretur anime vero sue detrimentum paciatur ait ideo etc prima tria cathena

Quarta cathena voluntatis difficilis Surgit dum maiore motu peccatoris quod ullatenus a peccatis resurgat nec in bonum proficiat quia hoc est difficile et quodammodo impossibile Ad quam cathenam dissolvendam et facilius in te preparandam et demonstrandam movere quedam pulchra quod Sicut deus creaturam premiat sola bona voluntate absque operibus et sine bona operacione adiuncta voluntati Dicitur ergo ista quod ex auctoritatibus sanctorum doctorum ab una parte probatur quod non Nam dicit Bulgarus in l. de lib. ar. Intencio sufficit ad meritum bona actio requiritur ad exemplum quod ubi Christum ad meritum vite eterne non sit necessaria bonitatis actionis exterioris Unde psalmista dixi confitebor etc et glossa votum pro opere indicatur Confirmat hoc gregorius sic ait in alia d. Non est vacua manus a munere cum archa cordis repleta fuerit bona voluntate Unde habetur ad hoc textus expresso de pen. ex. c. Cum voluntate quod dicitur Amplius non spernit deus et ad spontaneas voluntates quam ad actum adiungitur 9 q. 6 c. vl. Furtum autem non tam in quantitate rei quam in affectu furantis considerat Et in eod. c. lyco aut Non n. pro furto ablatum sed mentis furantis attenditur Et 14 q. 6 c. 1 Magis deus spectator est cordis quam operis 22 q. 5 c. qui periurat Cum periurare peccatum est aut periuret periurum esse videtur quia deus non ex operibus indicat sed ex cogitacionibus et ex corde 28 q. 1 c. Ergo Et si holocausta obtulit ut revina elemosinas dare pudiciciam servare quod sunt vere holocausta non vere ea suscipit deus Non non sacrificiorum magnitudine sed offerencium mente causam diiudicat Unde et vidua que in gazophilacium duo minuta miserat omnibus a salvatore prefertur 1 2 di. 1 c. predicte et c. in quo ait et c. continuum qui ait Voluntas pro facto reputatur Unde ut auctoritas testatur voluntas remunerantur non

maq probat eni vna racione sic Me-
rei vita eternam est in potestate nostra
ergo opa non est necessaria ad merendum Sed
ex alia parte arguitur quod Et primo p
textum ambrosii in libro de officiis Et in scrip-
ture non 26 di. c. non satis Non satis est
bene velle nisi sit etiam benefacere Et Ja-
co. 2 fides sine operibus mortua est
Et Jo. 3 Mat. 3 omnis arbor que non
facit fructum bonum excidetur et in ignem
mittetur Et 3 colo. 3 Audiuimus quosdam
inter vos inquiete ambulare nichil operantes
q. d. mala faciunt Et 2 pe. 1 Sapi-
entes agite ut per bona opera vestram certam
vocationem et electionem faciatis Ex quibus
omnibus videtur concludi necessaria esse opa
cum bona voluntate ad meritum vite eter-
ne Quod etiam probatur vna racione quia si in-
tencio et voluntas sola sufficeret ad me-
ritum facilime esset mereri vitam eternam
quod est contra salvatorem dicentem Mat. 7
arta est via que ducit ad vitam Ex
hiis ergo contrarietatibus oritur ista
questio Ad quam respondetur secundum alex. de
ales in 2a parte sue summe Et bone.
in 2o di. 2 ar. 1 q. 3 quod duobus modis
loqui possumus de operibus bonis. Aut de illis
que sunt de supererogacione. Aut de illis que sunt
in obligacione. De primis dico voluntatem
non esse sine merito premio primarie etiam
si sit facultas ad operandum Et non quia
si in hiis esset possibilitas tamen meretur
bona voluntas quantum si esset ei adiuncta
bona operacio cum facultate possibilitas
et hoc est verum de premio essenciali non tamen
accidentali Nam inter nupta desiderans
esse virgo quamuis istud desiderium pre-
mietur premio essenciali tamen non de
aureola et accidentali premio Similiter
dicitur de martirio et de aliis operibus
supererogacionis. De illis operibus que sunt
in obligacione dicendum est aut enim quod habet
intencionem habet facultatem bene operandi
aut non. Si non habet facultatem sed bonam
voluntatem et rectam intencionem tunc ple-
nitudo sola voluntatis sufficit ei ad
meritum vite usque exterioris operis Et hec

intelligi oportet iste auctoritates et raciones
que primo fuerunt adducte Si autem adsit
facultas voluntas et recta intencio non
potest sufficere ad meritum absque opere Et hoc
probatur racione auctoritate et exemplo Primo probatur
tribus racionibus secundum bonaventuram. Prima Primo
propter diuinorum mandatorum obligacionem quia
diuina mandata obligant ut intencio
sine operibus non sufficiat cum se offert
oportunitas et facultas. Mandata enim
dei non solum obligant ad volendum sed
etiam ad faciendum vnde dicitur ad Eph[?]
aut eternam vitam non nisi per diuinorum man-
datorum obseruacionem accipietur Et dicitur in
euangelio Mat. 18 Si vis ad vitam ingredi
serva mandata 2o propter virtutis perfectionem
quia virtus est vltimum potencie et ideo ele-
uat potenciam ad aliquod magnum et ardu-
um. potencie autem que non habent sua opa
com[?] sine perfectione incompleta nisi ex-
eant in opera debita cum adest fa-
cultas et libertas atque oportunitas ut ait
phus in 2o ethicorum Ad perfectionem virtutis tria
requiruntur scire velle et operari 3o propter
voluntatis complecionem. quando plena vo-
luntas ponit effectum si adsit facultas.
alioquin non dicitur hoc plene aliquid velle
si non facit cum posset sed semiplene et
pigre Secundo probatur per auctoritatem nam
Augustinus dicit in sermone de dedicacione templi Sicut in
malis operibus quibusdam seris ac ve-
ctibus vite ianua clauditur. ita bonis
operibus vite ianua nobis aperitur Et 1
Jo. 3 filioli mei non diligamus verbo neque
lingua sed opere et veritate Vt gregorius in
in quadam omelia penthecostes ait Amor dei
nunquam est ociosus operatur magna si est
si autem operari negligit amor non est
ergo si non adsunt opa non est verus amor
probatur per evangelium Mat. 25 Esurivi et
non dedistis michi manducare et dicit dominus
reprobis et propter hoc faciet sentenciam dampna-
cionis contra eos Si ergo propter defectum bonorum
operum quis dampnatur ergo propter bonorum operum
operacionem quis saluabitur ergo opa sunt
necessaria ad meritum. sic intelligendo cum ad-
est facultas et oportunitas. et sic

intelligunt omnes iste auctoritates quas
adduxi. Tercio probatur per exemplum. certe
amatores dei fuerunt petrus et paulus
et alii apostoli quos quilibet nouit. Si ergo
ipsi coronati sunt per opera bona patet ergo quod nos
qui sine operibus a deo non coronabimur. Et
hoc specialiter ostendit deus petro passi-
onem fugienti. cui apparens in via dixit
vado romam iterum crucifigi. Videmus etiam
per experimenta homines mortales propter lucrum
temporalia vehementer laborare et insudare
quare ergo non credendum denique propter illam
summam felicitatem vbi omne gaudium
omnis iocunditas omnis diuicie omnis pulcri-
tudo reperitur. vigilate laborare et in o-
peribus habundate. Narratur de quadam
valle quidam stabat in choro ad missam et
leuacione corporis christi cecidit in extasim usque
ad nonam. deinde consurgens clamat ad
fratres O fratres mei agamus bonum plu-
ries ut potuit ista dicens saltauit. Et
hoc reddens racionem subiungebat O quanta
gloria. o quanta beatitudo. o quanta iocunditas
bene operantibus preparata est. Agamus ergo
bonum quia cetera omnia dimittimus sola
bona opera nobiscum portamus dicente Io. in
apocalipsi. xiiij. Opera enim illorum sequuntur illos
et sic patet quarta cathena

Quinta cathena est que vocatur
exemplaritas. quod enim dicit dyabolus
in corde hominis scelerati in peccatis existentis
ut in ipsis permaneat ne per veram penitenciam
consurgat quia illud quod vulgus communiter dicit
peccata non sunt ita grauia ut predicatur. dya-
bolus non est ita turpis ut pingitur. Et
ut istis magis adhereant adducit octo corum
exempla aliorum doctorum superiorum sacer-
dotum et religiosorum adducit. et isto modo
ligat animas adeo ut totus mundus sic
ligatus peccat. O cathena terribilis cum
est illa que ut ita loquar deum impas-
sibilem lacrimare fecit et plorare et pro
omnibus suis creaturis exclamare et dicere
factus sum tanquam vas perditum in perfora-
tum quod ab vna parte capit ab alia per-
dit. Et subiungit dominus dicens. Quam au-
diui vituperacionem multorum commorancium

in circuitu In circuitu enim commorantur
homines mundani auari luxuriosi
et alii peccatores qui clamant et dicunt
Si licet doctoribus qui leges nosciunt
si sacerdotibus principibus et religiosis qui
quottidie diuina leguntur quare non etiam
nobis perfecto. Si vera essent que predi-
cant non male agerent nec in viciis
permanerent. et ipse dyabolus cogita-
cionibus retentis et in peccatis perseuerat
et de peccato in peccatum ruunt inmissis per pe-
nitenciam resurgunt. Et hoc est racio
propter quam scriptura ita hortatur
ad bonum exemplum et vehementer repre-
hendit pusillos scandalisantes occa-
sionem peccandi prestantes per malum ex-
emplum. Nam aut hortatur ad bonum
exemplum prebendum. vnde in testamento veteri
dicitur. Quod me facere videbitis facite Iu-
dicum. 7. Sed hoc nota in exemplum vitalis
in efficacia ruth et hac temptacione
permisit deus euenire beato Iob ut po-
steris daretur exemplum paciencie Iob. Et
exemplo dedit disciplinam. prouerbiorum 2. e
Florete flores quasi lilium et date odorem
scilicet habentes duplicem mundiciam scilicet interiorem
et exteriorem et quasi libanus fragrate et gra-
ciam per bonam famam Eccli. 39. Item in
eodem 36. et dicitur Non potest ciuitas ab-
scondi supra montem posita neque etc. Et in eodem luceat
lux vestra coram hominibus ut videant vestra etc.
Et luce xj Nemo accendit lucernam
et ponit eam sub modio sed super candelabrum etc.
Et 12 Sint lumbi vestri precincti et lucerne ar-
dentes in manibus vestris. Et Io. 13 Exemplum enim dedi
vobis ut quemadmodum ego feci ita et vos etc.
Ad hoc hortatur apostolus 1 Cor. xj dicens
Imitatores mei estote sicut filii karissimi.
Et ad Ro. 12 capitulo Prouidentes bona
non solum coram deo sed etiam coram omnibus
hominibus Et 2a ad corinthios 6o
In omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut
dei ministros Et ad philippenses 2o Sitis sine
reprehensione in medio nacionis praue et per-
uerse inter quos lucetis sicut luminaria
in mundo Et iterum capitulo 12 Modestia vestra
nota sit coram omnibus hominibus. Et in tessalonicenses

Rogamus vos fres ut digne abtet
ad eos q̄ foris sūt Et p̄a ad thio e
Exemplū esto fidelium i v̄bo ⁊ q̄ u̲sati
one i caritate i fide ⁊ i castitate Et ad
titū 2o In oībꝫ pbete exemplū bonoꝝ
opm̄ i doctina ⁊ integtate Et Jaco
e Quis sapiens ⁊ disciplinatꝫ int
vos ostendat ex bona q̄u̲satōe opa
i mansuetudīe Ex q̄bꝫ oībꝫ appet
q̄ laudabile q̄ optimū ē infioribꝫ
bonū pbē exemplū Et io eadē
sc̄ptura reph'udat malos pbētes
mala exa Nā moys dt leui 19
Coraꝫ ceco nō ponas offendiculū
Et deut 27 Maledc̄s q̄ errā e fat
cecū i itinē De hꝫ q̄q̄uebat dauid
i psal Dix it scandalū posuisti
m̄ s p malū exemplū hos reph'udt
sapiēs cap̄ 21 Qui laqm̄ alijs pot
pibit i io Gilut' vsa d patm̄ sim
q̄ sodoma pdicauit Et 2 6 ait
dūffēc offendicula d'inc p̄pli mei
.i mala exepla Et ezech 13 Con
fortasti man impij ut nō reūtēt
a via sua mala ⁊ hꝫ ppt mala ex
epla pp̄ta saluatoz ait x ostendt
q̄tū sit detestabile aliqs pbē malū
exempli dicēs Si ocłs tuꝫ scādalisat
te erue eū ⁊ p c abs te Et si pes
tuꝫ ⁊c Et ait 18 ⁊ Marci nono ca
Qui scandalisauit vnū d' pusillis
minimis q̄ i me c̄ exp ei ut sus
pe at hoi illi p que scād ve hos
reph'udt paulꝫ ad Ro 14 Noli tibi
pdē illū p q̄o x's passꝫ ē pp'tea d'
seipo dt ne alios scandalizaret Et
p'o ad Cor x Oia m̄ licet s̄ nō oīa
edificāt Et 2o ad cor 6 Nemū dāt
offensioꝫ vllā ut nō vitupē mi
sterium v'ru Et 2a ad Cor xi Quis
scandalisat' ⁊ e'o nō vror pp'tea
hieō ait Dimittendū ē ppt scanda
lū oīe qd' ptimitti pt hꝫiꝫ aūt
mali exepli detestaō nō obaliud
fcā esse credi' n̄ q̄a innūeꝫ hūani
gnīs multos induat ppter malū
exemplū ⁊ maxie illoꝝ q̄ boō exō

splēdesc̄ debēt n̄c nō ligatos in
pctō tenet nec p punāꝫ i surgant
⁊ h ē 1a cathena tribil' d' q'o d q̄ Ad
quā dissolueḋaꝫ duobꝫ malleis vte
m̄ p'or ⁊ h ē sūia theologoꝝ et
maxie s'a thoē i 2a 2e q 13 Pꝫ ma
gnitudo pctūtis aggūat pctm̄ et
hꝫ pbat' q̄tuor racoībꝫ p'o q' fac̄lꝫ
maios ut sacdos doctos ⁊ i ligiosi
put' ē ipse pctō cū excedūt i sc̄ia ⁊
dcūto vñ luc 12 c Qui scies vo
lūtatē dni sui ⁊ nō faciēs plagis
vapulabit mlt̄ 2o ppt' mgn̄itudi
ne q̄a oīe bonū quo q̄s magificat'
siue sit bonū tpale siue spūale siue
sit sc̄ia a' dignitas dei beneficiū ē cui
s deo hō sit ingrat' peccau'o ⁊ q̄ptū
ad hꝫ q̄libꝫ maioitas q̄ ē i tpalibꝫ
bonis aggūat pctm̄ 3o ppt' speca
le repugnāciaꝫ actꝫ pcti ac mag
nitudine psoē Si pncepꝫ iustitiaꝫ
violet q̄ poīt' iustitie custos ma
gis peccat q̄ aliꝫ ⁊ si sacdos fornicet'
q̄ castitatē vouit ⁊ alios adhortari
debꝫ 4to ppt' exeplū siu scandalū
q̄t ut dt gg' i pastoali i exeplū
culpa vehemēt' ostendit' qū p' reue
rēcia pctor honorat' Ad plurim
eē notiaꝫ pueniūt pcta maioꝝ ⁊
mag' ea hoīes indigne ferūt io
q̄nioā s' ⁊ maioꝫ pena ⁊ dāpnaōꝫ
habebūt Si g'o o pctor videris
maios i pctīs pseuerare noli exō
illoꝝ tu pctīs n̄c i pctīs pseuāre
q̄a ⁊ si pctm̄ eorū q̄uis sit ⁊ maiori
pena dignū tn̄ ppt' h pena t' de
bitaꝫ nō effugiebit Et cū hꝫ in
ifūo dānabēr ppt' mlta ne nō inūꝫ
ardes hō mag' Cuiꝫ r'oꝫ assignet
Augꝫ 2 q 1 c Qui mlti nō pp'tea
inūꝫ ardebūt ymo mag' q̄a q̄pta
plura i igne s' ligna tāto magis
inualesāt ignis pp'a Sapiens cap̄ 1
Non p'teret i iutiue cuius s' pctor
q̄ se p maioꝝ exepla defendt hꝫ
nō obaliud facit n̄ q̄a a pctō i sur
gē negligit ⁊ i ipō pmanē satagit

Et io hui9 effugat9 ipm no excusabt
dnq̃ d Exi 3 2 hō peto2 vitabt cō-
reptom ? fm volutate sua īveict
ompacom / Scdo pdcta cathea sic
dissolvit. na si solu eet malu exm
pbens ? no ecomiso boni ofeutes
excusati eent petōes ? si no a toto tn
no a tanto qa gō ī pnoc gnuc boī ?
mali sūt sequa st' bona exoa ? ma-
la emitanda Jpt qd ait Leo ī epla ad
Celanciam d' iud ite vincedi so tien-
du e ne quos duces iti hui9 itinis
hre nos credimg hos comites ha-
beamg erroris Si gō ī veniūt exm
q nos p hac vitaz ducūt ? iemi ewa-
gely tramitez teneat sequda sut
Hym aut ea q deficiut ul' deficere
putant aplo2 forma omnis posi-
ta e Clamat vas elcois paulg Nos
q̃s iter ad angustu hec inter quo-
ca dt Imitatores mei estote sic ?
ego xpi Et te qd amplius oibg ipis
x relucet exeplu q ī ewā ait Ve-
nite ad me oms q labōatis ? onati
estis ? c̃o ic Tollite iugu meu ic Si
pctoru e imitai illos d' qbz dubitas
an imitandi st' hui ete imitari tu-
tissimu e atz ei9 vestigia insequi q
dt Ego su via veritas ? vita Hui9
erat imitacō q seqt' vitate Et ī
duferant pcciandi feda solacia Ra-
chel eio agig q nos p nlti viis exoa
defendig ? ad osolacom nra alie-
na sepe numerab' vicia ī nob di-
cig quos debeag sequi ad ei exeplu
imitam' qd oms fatemr imita-
du atz io pcipue tibi cura sit lege
nosce diuia p qua possis cu pura
ēuere exempla sanctoru

Tercia cathea vo' delectab'
adeo mltos mo' ēio spu dnat'
adeo oblectamētu mudi ? amus ab
ipis amat' ? pctoru camus spes
fantasie impriut adeo dni sius
deceptoribg sup ipos dnāt' ut qaces
ī corde ut sic penitē nolut No am-
plig debet delctau ut hactei delcati
sut aliaz vita iuuie ee putant ?
plcabilibg hui9 misicie vite luz
ni offensi mltos ? scelibg qui in sua
btitudine qfesi sūt Qua d're nelig
oblectamēta dimittut d' coz pctis
puraz no solu simie remitut vin
ee ut mudo isto gaudeant d' pcto
ī pctu lude9 ac bufacie9 differut
Ad qua dissolueda prio ocurrit ill9
Ihero ffeale qtemit oia q se cogi-
tat se moritur Cogitate gō morte
ē inmenes sepe hora ei9 ad mete
reuoluite qa mudi delcacōes toto
conamie spnets Ad hac vtiqz disso-
lueda plu valz meōia pac
x qd de serpo testat' Ihcō d ī epla
ad eustoch Qd ipole e ī sensu hois
no rurne motu medullaz calore
ic lauda' ic pdica' bng q statim
ut cepit cogitac insfint cogitacs
? allidit eos ad petra petra aut
erat xps Vsqz ī odoz vngetor tuor
cuig ? cp ht sit vng ī serpo pbasse
fatetur i d d Q quers ī hemo qstag ic

Septia vo cathea vo' timidi9
dt n ulz se inscspatg pcto2 d'-
cepti dyablica suggestioe Qd ed
pdest qsiti quo pcto ī bois icept p-
seuerac ? a pctis ī futuz me absti-
nē itiq iudaz ī ic ic ul pdest pei-
tecia acta ? i9 timiditate catheatg
no ī fingit Ad qua dissolueda uco-
uet' vna pabic qto ? vtil ? iaudita
Si pcta scl' dimissa p vaz pnaz
possunt itez redire ? no dico falsa
qa sic no ei dubitac q put redire
eeitaz ad memez qz ad cipa p que
pctm morle quissu pba' v9 qt
p illa pablaz scptaz Mt 18 so assila-
tu e regnu celo2 hoi rgi q volut
roni pone cu suis suis ? habet
Et reo ic suu suu inveies debito2
dece mlia talentor ic dic tota hys-
toriaz Sic ? pr tu celestis faciet vob
si no remisit' vnqsqz fri suo de
cordibg vesris qd no e aliud dice
n cp deg de nob penitēntibz mlta

peta dimisit & pximo nob offēdēti
vtiq nō dimittis ista ead' petita
ab eo nobis dimissa iam st nob abipa
iputata & punita ergo a sētē ē i oi
bus alijs petis Qd' et pbat p aug
i li. d' bap° q dōtistas dicēte Re
dire dimissa peta vbi fratna caritas
nō ē. Qpptysse dns dētz d' i° seruo
que cū dns iuenisset debitorē decē
milia talēt & de pietate oīa dimisit
Ille aūt cōseruū suū q ei debebat
cētū denarios suffocabat et cū
miserat nō fuisse iussit eū dominus
reddē qd' ei dimiserat. Vn Ambro
s' eplam ad Ephesios 4 c. i glo.
Et ponit a Mgro snīaz i 4 di. 20
q. i. vide i Donate iuice sialē in
alterū alioquin repetit dimissa Ex
n. i hys exemplis sunt s. dns sine
dubio reuocabit snīaz p qua mi-
sericordia dederat. hys cōd' dt mgr in
4 di. 22 c. i Et habet d' pe di. 4 c.
Consideram' vbi dt Grego i 4 dyalo.
Ex dictis angelicis ostendit q si nō ex
corde dimittim' qd' i nob delinquitur et
rursū exigitur qd' iam nobis p pniaz
dimissum gaudebam'. Et cōn hys op-
tume pt p durenaz 3° sue mēcie
c. 4 q aut qd' anichilatū ē nō rdu
at & sz in petm remittitur anichilat
ergo & c. Exom lyes d' bto Augustino q
vidit i ma' dia' librū i quo scriptū
erat q bts Aug' dimiserat ofessioz
q statim ofessus ē i spexit librū et
nichil iuēt scriptū. Exat d' suo q'
fecit adulteriū cū vxore domini sui
cū vellet dns suus p quedā iudiciū
cōsideraē & suo hys sciuerit ofessus ē
petm suū. & dyan' iterogatus rnt
d' hyo petis ni l scire. Dtū d' vxore
cuiusdaz q omisit adultm et cū
expbrāret d' vio suo i a prius nega
bat. Tunc dixit vir eius q si teneret
ipa ferū ignitū i manu sua sine le-
sione cedēt ei q ofessa ē petm suū
Et postea dō volēte tenuit pri-
te viro ferū ignitū i manibus suis

abs lesione. Ptea illius successiue
cōruptu pt redire ad' nīo. alias duo
cōtraria pnt sil' ēē vera qd' ē fl'm Ro
n. hora sēta pt reuti n° aqd' pla
tū cōbus & ī lug successiua ex hys ergo
cōtractatibus oz pdcta qto. Ad q
rndendū ē s'm snīaz doctorū sbāl
ego sco. i 4 di. 22 q. i. Et petm dimi-
ssum sine ōriginale siue vciale siue mo-
tale ad' nīo redire nō pt ōpenim ad
rndpraz i. q si ptz pniaz iterum petm
mortale ōmittat ipt qd' cūa dimict
solū d' i° pniē ē & nō d' alijs i. p
pniaz dimiss. Et pnia sca ōpta ē
bonitas tua & efficacia de qua dicit
ppheta Ezechiel c. 18 d. Si impius
egit pniaz & oludit q oim ini-
quitatū suarū nō recordabor Sc° at
ista potior ē ista q s'm snīaz oim
theologorū i 2° snīaz di. 4 & 6
loquitur d' i surrectione n° res anic
hilata pt redire ad' nīo ñ p dīnā
poteciā. Tunc sic p snīaz om theo-
logorū i 2° snīaz di 3 4 Deus nō ē
causa actus pcti qa nō eet facē sed
potius defice qd' absurdū ē in deo
ponē Vn Aug' i li. 83 qo q. 3 dō
autore nō fit hō deterior. i stat ergo
q petm p pniaz dimissum & totalr
anichilatū alr redire nō pt nisi p
dīnaz potenciaz & hys ē ipossibile vt pbat
ē ergo peta dimissa nō pnt aplius
redire. facienda ergo ē pnia n° rea-
dma° timenda ē ppt rōz iam dicta
Dicas ergo ad rōnes vnus ad pablaz
& ad auctes iā adductas s'm Ric
ardū i vnisione p' arguunt q p tanto
i ill' auctoritatibus peta dicunt redire
qa p ea seques culpa gñatur Vn
i p'cala q te adulasti & pga q te
p'co ex hys istud petm gnus redditur
lyc ē q pdaus doctor vbi q. 4. q.
vt si maior ē ingratitudo i cum ab
innocencia q i cau a vā pnia. qa
ex hys pdicta sequitur q maior sit i
gtitu° i cau a vā pnia. qa petm
seques gñatur p peta dimissa pnis

p puniaz s3 petm qd cadit ho ab i-
nocentia p ullm aliud petm precedes
aggrauat. Ad hc vide ipe doctor dicens
Mag grati are duo i spuale dz z qntite
doni z gratuite donacois motu. Respi-
ciens aut ad qntitate doni magis est
ingratus innocens peccans qz penitens
qa ceteris paribus maius donu e seruare
hominem ne peccet qz illi q peccat idul-
gere. ceteris n paribus nobilior status e
innocentie qz penitie. Sz considera motu
du gratuite donacois magis e ingratus
penitens cu peccat qz innocens. qz quanto
magis qs elogatur a debito recipiendi
beneficium tanto e magis donacois ma-
gis gratuitus cu beneficiu e confertur i ma-
gis aut elongatur a acceptione gre quantu
e ex parte sua i e q peccat qz i e q no a
gre conservacione oibus tn compesatis si co-
pesetur aggrauacio q e i sequenti peto
ppter precedentia ia dimissa maior e
ingratitudo eadem a vera penitencia qz innocentia
z io dicunt doctores q peccatoribus recidi-
uantibus ppter eorum ingratitudine dz ma-
ior penitencia imponi qa petm eor grauius
zc hinc intelligi pdcte auctes z non aliter
Sexcia ergo penitentia n tenea e aduma
re qa ex assumpto inimicus factus e de-
bilior z io minime timedus e qa sedm
hieronimum paru timendus e hostis q non pe-
uinct n voluntate Insuper excute consce
libertate ho fit robustior qz insidiat
dyabolo temptis fortis armatus z a carcere
liberatus qa penitencia e armatura dei d q
ad Eph 6 apostolus ait Induite vos ar-
matura dei ut possitis resistere aduersus
insidias dyaboli. Preterea penitentiam agens fit
particeps omnium custodientium mandata tua
Appropinquat et duabus perfectionibus protectione
z illuminacione In mo i d i ps dus illumina-
tio mea z salus mea quem timebo dominus
protector vite mee a quo trepidabo quasi
dicens non adiuu ut ab aliqua pena. Et
Job 28 pone me iuxta te z cuiusvis ma-
nus pugnet contra me qs dicat no cuius. z
ad Ro 8 Si deus pro nobis quis contra nos. O
christiani o iudei o catolici o tardi o pigri

ad penitenciam. Ad penitenciam dico quintum
Sexcia penitencia qa dns defensor z
protector nr e contra insidias dyaboli z
temptaciones inimici z propterea ista catheca

Octaua catheca vocatur presumptu-
ositas. presumunt n peccatores de
misericordia dei dicentes Quamuis male viuamus deus
miserebitur sui quod e dum iudicii im-
seu n non blasphemare eum. sic i psalmo
talium ps ait Non iudicabit deus nec
intelliget deus iacob Contra quos dicit Eccli 5
Ne dicas miseracio dni magna e qz
d spe venies i presumptionem temerariam
z superbam z absque timore i peccatis suis ma-
nebis hiis etc. Ad quam cathenam q
ut ista questio vtrum i deo sit iusticia. Et
videtur q no qa quicquid facit deus p
libito sue voluntatis non sm iusticiam
operatur. Sz sic dicit apostolus ad Eph 1 deus
oia operatur sm consilium sue voluntatis
non ergo iusticia debz ei attribui. Preterea
actus iusticie e reddere debitum sz deus
nulli e debitor ergo deo no spectat iu-
sticia. Sz contra hoc obicitur Tota scriptura
clamat deum esse iustissimum Nam apostolus
2 ad thi 2 dicit q deus e iudex iustus
sz non e iudex iustus i quo no e iusticia etc.
Et psal ad dnm clamat Iusticia ple-
na e dextera tua Et alibi Iustus dns
Ad hanc questionem respondet thomas i prima p q
21 ar 1 Et Ricardus i 4 di 46 ar 1
q 1 et 2. Quod duplex e species iusticie vna
commutativa alia distributiva prima consistit
i mutua dacione z acceptacione utpote
emptione z vendicione z aliis commuta-
tionibus z hec dicitur etice 5 Iusticia commu-
tativa z hec non pot ee i deo qa nullus
dedit ei tantum q mereatur ut illi retribuatur
Vn apostolus ad Ro 11 Quis prior dedit illi z
retribuatur ei et q d nullus. Secunda consistit in
distribucione sm quam aliquis gubernat vel
dispensat dat vnicuique sm dignitatem
suam. sic ergo ordo congrue familie vel
cuiuslibet multitudinis gubernate demonstrat
huius iusticiam i gubernante ita ordo vni-
uersi q apparet tam i rebus naturalibus qz in
rebus voluntariis demonstrat iusticiam

Vñ d. dyo. c. e. d' dñus no. Cz vidẽ
natura ce di iusticia qp cdz ẽbut
petca sm vnigcqz exonem digtez
z vnigcqz nãm natura i ypo salua
ordie etc pz qp no ẽ iustia distribu-
na q' distribuit boni z malu pcaz
z glam Dicas gro ad argumentu in
oppositu sm tho vbi s. Cz qp' deus
opet oia sm psiliu sue voluntatis
tn hc no obstat qm opet s3 iustitiaz
qa ipus le ẽ qp deus nolz qd raco sue
sapie dictat q' qda ẽ sic lex iuste
sm qz eius voluntas recta z iusta est
vnu qdcuz facit sm nobilitatez sua
iuste facit sic illud qd' sm lege facis
iuste facimus s3 nos sm lege alicus
superiois deus ẽ lex Ad aliud no dicas
sm Rich. i iuspoe e argumenti Cz si
deus nlli creature debitor sit excepto
tn debitor ẽ ex pmisso. pmisit ei
dare glam bnfacientibus nlli ẽ debitor
n qa voluit. Cu aut qra qre voluit
no rndebo n qa volt qa voluit sua ẽ
ca pma. z sic pz pdcm qd nolo ergo
psumere de mia dei qa tanta ẽ iustia
quanta mia. Vn greg ait amaz dei
debes erubescre si iustia eius nolus
formidare Et hucõ Magna ẽ mia
di vmo maior qz credis s3 no minor
ẽ iusticia Et hucõ porus iustia ẽ ti-
menda qz mia sine pena psucuda Vn
deut' xo di' deus magnus z potens z
terribil q' psonaz no accipit nc munera
Et Job 9 di' Si iustificare me voluo
os meu quiedabit me z si inocete
me ostdeo prim me pphabit Et prõ
6. c. zelus z furor viri no pcis in
die vindicte nc acqesez qnqz prabus
nc r'apiat p i' depcc dona plura
Et ibid' xo di' No pderut thesaui im-
pietatis i die vltoz ppta dni pp sa-
logt z e 1 c. hyis psuptuos diceus
Reuelabit ignomia tua z videbitur
obpbrui tui vltoz capiã z no isistet
in ho' Et p iere. e 8 c. ait Cor for-
i die 1a sic cor mulier pturientis
Et p Ezech 1 c. Et sophonia p° ait

Argentu z auru eoru no potit eos
liberare s3 pmaz age qz no potit
de iusticia pterire zc pz auth. oct

N Vna cathea z vltia vocat
logamtas. plerique pctõs vns
sc q' vitas vitaz corpale multis fieri
hre credut dicut infra se gaudeams
z epulem fortes z diuites sunt qs
nobis male facit pot. Cõn qs Scripta
sacra experiencia expssa z euangly
pabla. scriptura sacra dicit qa Jaco
e c scbit Que ẽ vita vra vapor
ẽ modicu parens z deinceps extima-
bit Et Job 13 dt ho natus d' muliebri
m vr zc Et c. z eiusd Gaudiu pctoris
ad instar puncti. si ascendit usque ad
celos supbia eius z capt eius nubes
tetigit qsi sterquiliniu i fie pdz Et
dauid i ps vidi ipm sr exaltatu
sic cedrus libani Et dns i euu° cleb
qmonz dicebs Mt 2 c Vigilate ne-
scitis em qn dns veniet a' sero a' media
nocte a' gallicatu a' mane ne cu
ve repete iveniat dormientes
R° cõn ipos exclamat experiencia
qp videmus iuuenes mori z subito
Nom go iuuene milite diuitem tra-
ra nitaz i pauc diebus mote i pe-
tina deficiente cui i qda cum te p-
dctas vidi duas filias milites cu for-
ti tubarz z magnis pompis ad nup-
cias ente vno die dnico. s3 i alia
ebdõda sequti cu lacrimis ad tumulu
portata ẽ. O iuuenes effrenati o
iuuenes insensati o iuuenes q' felicitate
ponitis i volupbus i rebus vanis et
transitoriis cauete vos. dico qz nesci-
tis vtru usque ad hora cenis viui. ca-
ueas date vos dico qz videtis expie-
cias cotti zc videmus vbique z assidue
i iuuentute ul' i media etate l' i senec-
tute mori. Tacio dat euangly pa-
bula cõn pdictos vane spans que
scripta ẽ Luc 12 d' 1° diuite q' aiue
sue dicebat Aia mea multa habes
bo reposita i annos plimos requiesce
comede bibe z epulare Cui dixit deus

Stulte hac nocte aiam tuam repetet a te q̄ at pasti cu cruc Vo inst dub dices Estote parati qr qua hora non putat filius hoīs veiet Et ptz q̄r dissolvit ista cathea tribil' ꝛ aiara Rogemus ergo deum oipotētem ut gracis nobis graciam pdonis solvendi cathenas ut hic graciam ꝛ ī futuro gloriam ab eo co-sequimur qui vīt ꝛ reg ī s s amen

Sermo tum simonii fratris Roberti de licio ſ de annunciacione virgīs marie de predestinato uno danatoꝝ ꝛ de cathenis

Universis pntes documentu inspecturis Decanus ꝛ facultas theologie ī alma vniversitate paleusi Salutē ꝛ omnibus fidelibus cor rectu ut colat deum Cu theologici doctores sm pfessioꝝ sua teneat veteris ꝛ nove legis abdita pandē ꝛ occulta reserare duo ihu dicitnte q̄ att omnis scriba doctus ī regno celoꝝ id ē ī militan ecclīa sic ergo similis est homini prifamilias q pfert de thesauro suo nova ꝛ vetera id ē de utroque sacramento novo scz ꝛ veti mctrini fundata pfert testimonia vitalis qbus eos de familia sua ditat ꝛ sanat Ea ppr nos ī opetēti nro ꝯgregati mē cumo-menta aptoꝝ pncipis sanctoꝝ pari sp ad satisfactioꝝ omi posscēti nos racioꝝ de ea que ī nobis ē fide ꝛ spe volens sm talētu nobis a duo datu duoru ꝛ peticioi quorūdā venabilium ꝛ preclaroꝝ viroꝝ paris degenciu satisfacē de nro obsvacie diversitud dieꝝ ꝛ festoꝝ solemnium submitte tū oīa mea dicta atqz scripta detīnaciō ꝛ correctioi sacrosancte romane ecclīe et aplice sedis Respondeq ad dubiu de festis nobis ppositu sub certo nro ppositionu quaꝝ tenor talis ē

Prima ppositio Quelibet creatura racional' huius vsu racois ī hac vita ī aliquo tpe tenet deo

cultu latrie exhibē Probat qua cuilibet creature racionali inest natal' inclinacio ad hoc q̄ cuilibet ī nrie deputetur aliquod tpus ut corpali refectioi sopnus vide ꝛ spuali refectioi qua mētis hois ī deo ē sanat sm dicta vel rō naturalis aliquod tpus deputat hō ergo ꝛc Confirmat p id Exodi 20 Ego sum dominus deus tuus q̄ eduxi te de tra egipti ꝛ de domo servitutis ꝛc Quod scz p gnalē mundi gubnacioꝝ deus p inde tā-tom · tm p spuale ap̄pacione p̄ actis ipius · ppterea latrie cultus debet deo ure creaciois ꝯsvacios ꝛ gnalis gubnacois Et qa ī eo ē suma racio maiestatis ꝛ excellēcie Nam p latriā exhibemus revēnciā ꝛ obsequiu deo ī recogniciōꝝ vniversal' dominij q̄ creavit nos ꝯsvat ꝛ gubnat ꝛ ī eo ē suma racio maiestatis et excellēcie · igit sm oīa q̄ habemus a deo debemus ei exhibē revēnciā ꝛ obsequiu hoc aut fit cum sm aiaz vel spm exhibemus deo debitu dilecciōꝝ · sm corpus pstraciones ꝛ cantus · sm ext̄iora oblaciones humana ꝛ huius q̄ deo exhibemus ūo ppt' eū indigentis sz ī recogniciōm q̄ oīa ab ipo hemus

Secunda ppositio determinacio temporis ī veti lege ad vacandu dīvino cultui sua ē racionabilit' ad diē sabbati ꝛ alias festivitates veteris testamēti · ptz p id leuitici 23 locutus ē dns ad moisen dicens loquere filijs isr'l ꝛ dices ad eos · hec sunt ferie dni quas vocabitis sanctas · sex diebus facietis opus · dies septimus q̄s sabbatu ē vocabit' sanctus Et ī fine capituli subiungit' omne opus simile no facietis ī eo Racio sui dicta ime racois roe ē q̄ vacandu deo sit aut ergo sp aut aliquā sz sp vacare nobis ipoc ē ī necitate huius vite degetibus ergo racionabiliter sua ē determinacio ad diē sabbati ꝛ aliaꝝ festivitatu pp memoriā creacois mundi ꝯsvacois ꝛ gubnacois gnal' ꝛ alioꝝ bnficioꝝ

beneficiorum spiritualium propter deum exhibitorum

Tercia ipso preceptum de observacione sabbati in veteri lege non est de iure pure positivo sed quodammodo est morale naturale et eciam quodammodo morale disciplinare probatur. quod morale est naturale quantum ad determinacionem quia ad hoc habet creatura racionalis naturalem inclinacionem ut tempus aliquod deputet ad vacandum divinis utilitatibus ex predictis. Sed quod sit morale disciplinare patet quia est morale legis scripte et institucione divina et conformiter ad dictamine racionis racionalis

Quarta ipso observancia diei dominice in nova lege successit observancie sabbati non ex vi precepti legis sed ex institucione ecclesie vice dei et consuetudine populi christiani patet quia sicut in veteri lege indicta est observacio sabbati populo israhelitico ut creatorem mundi semper pre oculis haberet et deum cognosceret et timeret et in signum quietis corporis christi in sepulcro. Ita adveniente veritate in nova lege indicta est ab ecclesia vice dei observacio diei dominice in memoriam beneficiorum redempcionis et in resurrectionis domini et in prefiguracionem future in resurrectionis et eciam amocionis eciam omnibus. et ne videatur eciam iudaizare. Racio autem quia christus die octavo in resurrexit et complete beatificavit dominus illum corpore et in anima dominum autem permittet nos tamen post in resurreccionem conformados. Die autem dominica colere debemus propter honorem et gaudium in resurreccionis domini. tanta est eius excellencia ut in huius diei dignitate gestum est. In hac mundus sumpsit exordium. in hac resurrectio christi facta est. in hac christus natus est. in hac eciam die spiritum sanctum misit in discipulos suos. Quarta autem hec die dominica facta sunt propterea dies ista celebris habenda est. Et instituit eciam eciam alias festivitates de quibus aliqui sunt sanctorum et in deo vel in sanctis unde nobilis memoria de ecclesia complete facta est populo. tamen est iure antiquitate prohibicio aliquid operandi die dominico et aliis festis solempnibus sicut in veteri lege erat in die sabbati. Multa tamen conceduntur nunc que

prohibebantur tunc sicut decoctio ciborum applicacio lignorum ad ignem et similia que nunc non prohibentur.

Quinta ipso In die dominico et in aliis solempnibus festis debemus deo vacare et cultum deo exhibere. Patet quia ad hoc constitute sunt solempnitates ecclesie. In illis enim debent homines missas audire spiritualibus doctrinis sermones imbuere et in operibus misericordie misericordius se exercere. In hiis enim diebus cor a curis superfluis debent separari et divino cultui mancipari de beneficiis divinis premeditacio et gracias deo creatori suo exhibendo

Sexta ipso In die dominica et ceteris festis sollempnibus licita sunt exerceri opera liberalia spiritualia et eciam corporalia ad servitutem dei pertinencia patet de circumcisione et de deportacione arche per sacerdotes in veteri lege in sabbato et ceteris festis. Et nunc de baptismo et festis pertinens de doctrina et predicacione et de deportacione reliquiarum in processionibus ad honorem dei factis et ceteris de similibus

Septima ipso In die dominica et ceteris festis solempnibus debent christiani vacare ab operibus servilibus que ipsos impediunt a cultu divino indicto talibus diebus exceptis nisi ex causa racionabili per eum qui habet auctoritatem in hoc aliquo dispensetur. Patet quia talia opera ex institucione ecclesie qui gerit vice dei et que potest obligare subditos suos per institucionem suam prohibentur et per consequens christiani in talibus diebus cohibendi sunt ab operibus ab ecclesia non concessis. Sed ut clarius videatur et pertractarius que opera servilia sunt prohibita et que non Considerandum est quod opus servile dicitur a servitute Est autem triplex servitus prima qua homo servit peccato et secundum hoc omne opus peccati moraliter dicitur servile Alia est servitus qua homo servit homini secundum corpus et corporale quo homo servit homini secundum corpus dicitur servile et hoc modo distinguitur contra opus liberale ut dicit beatus thomas in scripto dist. Et opera servilia ad litteram dicuntur et ad que servientes suos deputatos habent. in quibus debet

artes mechanice dicu͂t q̄ cois liberales
dividu͂t. Et i eade͂ su͂ma͂ ꝯcordat Ric-
dus. Septio opus simile e opus corpale
ordinatu sicut ad pxīm ꝯ ꝑpīm fine
ad lucru͂ tpale. Et cu͂ hꝭ ꝯcordat Bo-
navē. d. Ꝯꝫ opus simile phibitu͂ ē
opus corpale quo ho͂ inhiat ꝯcemꝫ
lucris p qd̓ hō detinet̄ maxīe circa hec
inferiora a deo ut nc̄ se nc̄ deu͂ debito
mō recolat. Ad hꝭ vi ēe dns Allexād
d̓ hales. d. Septio opus simile inficere dr
pctm. Ꝯ ratio dr. ois actꝫ corpalis
ipediēs vacatōm q̄ ē ad deu͂ tpe qo
vacandu͂ ē. Et actꝫ corpal̓ ipediēs
libtatem spūs al vacandu͂ ē deo
dr̄ simile. Que tn̄ aliq actꝫ ex ge-
nere suo similes q̄ sūt nccīj ꝯ utiles
q̄ non sūt phibiti dispēsante i hꝭ
nccītate vl̓ utilitate sic pugna ꝯ
rieētibꝫ hostibꝫ vl̓ extractio oviꝫ d̓
fovea ꝯc d̓ silibꝫ. Tercia similis dicit̄
similꝫ dr̄ ꝯc opꝫ latine dicit̄ simile ꝯ
d̓ tali ope sit octava ꝑpositio

Octava ꝑpō. opꝫ simile dr̄ dm̄
nō ē phibitu͂ i die dnīco et
festꝭ solemnibꝫ. pō pceptu͂ pꝫ p illud
Exo. 2ō Memēto ut diē sabbti sāti-
ces. Ratio pꝫ qa ad hꝭ hō ab aliꝭ o-
pibꝫ corpalibꝫ abstinet i die festo ut
vacꝫ opibꝫ ad dī s͂uitutē ꝑtinētibꝫ
utꝫ ex dic. ꝑgo. Ex qo seq̄t̄ qꝫ opa
corpalia ꝯ spūalia p se ordiata ad
s͂uitutē latriē nō sūt diebꝫ dnīcꝭ ꝯ fe-
stꝭ ꝑpriꝫ phibita. Eōm pot poni
d̓ exercitio actuu͂ spūaliu͂ de opibꝫ
miē d̓ laudibꝫ vpibꝫ ꝯ cātiꝭ spūalibꝫ ꝯc.

Nona ꝑpō. opus simile a s͂ui-
tute pcti dcm̄. ē phibitu͂ et
maxꝭ die dnīco ꝯ ceterꝭ solemnibus
diebꝫ. pbat̄ qa p tale opus hō ma-
gꝭ impedit̄ a cultu dīuo qꝫ p opꝫ
licitu͂ corpale. Dn̄ id Augꝭ liō d̓ decē
cordꝭ. melius faceret iudeꝯ i agro suo
aliqd utile qꝫ si i theatro sediciosus
existēt. ꝯ melius femine eoꝝ in die
sabbto lanā facerēt qꝫ tota die in
neomenijs suis ipudice saltarent

Ex qo pꝫ qꝫ i die dnīco ꝯ aliꝭ fe-
stꝭ solemnibꝫ maxīe deñt phiberi
ꝯ ptꝫ phibitoꝝ pmīu. iurgia lites
ebrietates blasphemie. ludi taxilloꝝ
et ceti ludi phibiti coiē viroꝝ cu͂
mulieribꝫ ipudica saltꝫ ꝯ cantꝫ for-
nicationes pmīia fraudes ꝯ mēdacia
cupiditate lucrādi facta detractiōes.

Decima ꝑpō. opa s͂ui nā ꝯ simi-
lia quibꝫ hō s͂uit s͂m corꝑus
sͥ ul̓ alti ordinata ad salutē corꝑꝭ
ꝑprij ul̓ altiꝫ ꝯsuadā a͂ ad imines
i rebꝫ exterioribꝫ sui ul̓ altiꝫ dānu͂
vitandu͂ nō cadūt sub obligatione
phibitoꝭ opeꝝ similiu͂. pꝫ pō p illd
pdctꝭ 2. e. Eruē eos q̄ ducūt̄ ad
mortē ꝯ q̄ trahūt̄ ad iteritu͂ libāre
ne cesses ꝯc. Sꝫo pꝫ d̓ questiōe d̓
pugna machabeoꝝ die sabbti. d̓
helia fugiete die sabbti a facie ie-
sabel. d̓ discipulꝭ dnī colligētibꝫ spi-
cas die sabbti ꝑpt nccītatē quam
paciebāt̄ d̓ curatiōe infirmi i die
sabbti. Et p id ait. 12 quis erit ex vob
hō q̄ hēt vnā ovē ꝯ si ceciderit sabbo
i fo͂veā nōne i die sabbti levabit eā

Undecima ꝑpō. opa ex suo gn̄e
similia ordiata ad lucꝝ tpale
et ex intēciōe agētꝭ tn̄ ad pxīm
ꝯ ꝑpīm fine i die dnīca ꝯ aliꝭ festꝭ
solemnibꝫ sūt phibita a dō ꝯ ecīa nisi
forsan urgeat nccītas a͂ suadeat
pia utilitas. pꝫ p id qd̓ habet̄ in
decretalꝭ titu. d̓ ferijs c. i. Omnes dies
dnīcos a vespa͂ i vespā ꝯ cu͂ omi
venatiōe decernꝫ obs͂uari ꝯ ab omi
illicito ope abstinē ut i hijs mercā-
tu͂ minime fiat l̓ placitu͂. neqꝫ aliqs
ad mortē iudicet̄ neqꝫ sacramēta
nisi p pace ul̓ alia utilite ꝑstēt̄. Et
eod̓ titulo capit. licet dr̄ qꝫ in hijs
cessandu͂ ē ab omi ope simili quod
ipedit̄ vacacioꝝ ad deu͂. excepta indu-
lgencia i casibꝫ nccītatꝭ. Ex qo seq̄t̄
qꝫ ex casu nccītatꝭ a͂ pie utilitatꝭ
nō licꝫ diebꝫ dnīcꝭ ꝯ aliꝭ sollem-
nibꝫ festꝭ arare ꝯqꝭ frāc. metere aut

facere barbam radere sotulares vendere
quadrigare suere texere et alia me-
chanica facere et similia eciam vel apte Et
patet responsio ex predictis ad omnia contenta
in cedula frauldenter exhibita. hec advertendum
est in quibus urgens necessitas aut
suadet pia utilitas urget necessitas
fieri quando latronum colligere fructus et
segetes imminente periculo hostium fieri
fossata imminente periculo piscium sicut
alleciam appellacione ypo damno occurrere
qui res sunt perituri propter imminente
necessitate 3c de festibus Cum hec ita sicut
non prius in aliis diebus ne occasione mo-
ueri peccat quando dictas necessaria provisione
celestis. hiis est diebus prius fieri quod sunt
voluntaie ministerio ut adoptio ex-
tracto emancipacio absolucio manumis-
sio 3c de festibus Suadet est pietas
dari intus et miatores pupillis et mi-
serabilibus personis Suadet est ministerio
discernare spectare solaciam et electe
Et est pertinens ad gaudium et pacem

Duodecima ypo Non licet die dominico
et aliis festis solempnibus tamen in-
cantu publicum rerum venalium salere eorum
que non pertinent ad necessitatem diei et ma-
xime hominis quibus in ecclesia exercent divina
officia patet ex predictis ypotesi ac eque proba-

Tredecima ypo Mercata que consu-
evit de victualibus ad necessitatem
diei pertinentibus sic quod diebus sine illis
non potest comode transigi non videntur de-
facili prohiberi die dominico et aliis festis
solempnibus dummodo propter hoc non se substrahat
a divinis officiis seu cultu divino homines
detineantur ab eadem secundum consuetudinem
loci patet quia in excusat necessitas

Quartadecima ypo Si contingit ali-
quibus necessitas aliquid operandi pro-
hibitum in die dominico et aliis festis
solempnibus non quibus precipitur persona
petere dare licenciam operandi si debet habere
recursum ad superiorem vel ad episcopum loci si
commode possit adiri vel ad alios habentes
ministeriorum ordinariam vel delegatam
patet per id leonis ypotesi ubi necessitas non

est ullo modo violetur secundum prius instituta
ubi necessitas fuit ad utilitatem ecclesie
que potestatem habet ea dispensat ex
necessitate enim fit mutacio legis

Quintadecima ypo Pro doctrina ge-
nerale non potest sufficienter determi-
nari pro quanta necessitate liceat diebus
dominicis et aliis festis prohibitis operari Ergo
in hoc recurrendum est ad arbitrium boni
viri patet quia in moralibus non potest poni
una regula generalis pro omnibus casibus de novo
emergentibus attenta varietate personarum
modorum agendi locorum temporum anguli-
orum et predictarum causarum seu similium

Sextadecima ypo Si quis ex devocione
aut invamito voto vel precia promissi-
one a mercato rerum venalium sine quibus
dies transigi potest abstinere volunt in
die dominico et aliis festis solempnibus non
debet compelli ad oppositum ab aliquo nisi forte
competenti ministerium habente patet quia nullus
debet aut potest compelli de iure ad faciendum
contra piam promissionem aut invamitum votum
vel consciam propriam presertim in hiis que pertinent
ad cultum divinum quod precipitur in tercio manda-
to prime table quod est de sanctificacione sabbati
et aliorum festorum solempnium in recognicionem uni-
versalis dominium conservatoris gubernatoris
resurrectoris et beneficii redempcionis
et apercionis ianue celestis precio soluto
et aliorum beneficiorum dei

Decimaseptima ypo Sicut observacio
preceptum de sanctificacione sabbati et
aliorum preceptorum decalogi est omnibus fru-
ctuosissima. ita et transgressio illorum pre-
ceptorum est omnibus periculosissima prima pars
patet per id mathei 19 Si vis ad vitam ingre-
di serva mandata. 2a patet per id psalmo
118 maledicti qui declinant a mandatis
tuis et cetera

Expliciunt ypotesi responsive ad questionem
de observancia dominicalium dierum et preci-
puorum solempnium festorum :–

Nonnullis ptibus consuetu e q volent hre annos redditus ad vita vl' ppetuu sup bois vditoris domis opid' agris domibus a' qbusuis alys emunt p' annos cesus vna libram p x. xv. xx a' xxx vl' aplius put conveniut obligat' ad solucoz bonis i cotractu expss. Et insup i ipo gctu vel i alio ad pte aqu expssa dat' facultas q venditoz si reddat peciu qd' ab emptoe accepit extiguere possit hmo' annu cesum a' ipm redimere z se penitus liberare. Nec tame ad hc p emptoz posset actu cel si bona sup qbus gstitutus e annus cesus destructa fuerit. Et sup hys annis censibus freqnt' fundata st' altaria capelle z multa opa miscordie seu ptinencia ad cultu di vl' sustetacoz z vtilitate rei publice ecclastice vel pphane. Circa de hys multe psone timorate consciencie magnas ingerat difficultates. Est qto vtru dictus cotractus sit illicitus a' quo mo iuste z licite possit fieri iux duplice forma gtractus expssam i cau pdicto. Circa duo erant declaranda pmm quo ad gtractu qm sit simplicit' z absq condicione. Zm quatu ad illu i q' dat' libertas vl' facultas redimedi reddito precio annui cesus. Quatu ad pmu psequeda sut qtuor scolastica documeta. Pmu e q gtractus emptois annoz redituu siue ad vita siue ppetuu differt simplr a gtractu mutui. ideo diriae vsurarie esse no pot qntu e ex sua intrinseca gdicoe. Zm documetu e q gtractus emptois annui census siue ad vitaz siue imppetuu ex sua gdicoe no e illicitus s licitus z nullo iure phibitus. Zm e q ad hc q gtractus honus licite et

iuste agat' qtuor requirut'. Pmo i d sup q gstituit' annus cesus sit capax z ydonea ad reddicoz illius. Zo ut iueniat iustu preciu. Zo no assit intetio rei publice nociua a' ppe saluti gtraria s indifferens a' comoda. z q psona p qua emit' sit talis q racoe sue gdicois vl' officy decet eaa ex publico sustetari. Circa scolasticum documetu e responsio ad argumeta sv difficultates q obiciut' i gtrariu

Est aut pmm documetu q gtractus emptois annui censo siue ad vita siue ppetuu dif' simplr a gtractu mutui. qd' pbat' ipas differencias explicado. Pma differencia e i reddicione accepte pecunie. na q recipit pecunias mutuo i totu eas reddere obligat'. In emptione no annui cesus q'a pecunia e preciu meris q emit' illa redde no obligat' q admodu fit i alys gtractibus emptois q venditoz tenet' redde merces quas vendidit s no restitue preciu qd' pro eo accepit. Scda differencia e i intencione lucri seu comodi. quo i mutuo attendi' soli vtilitas recipiet. z sola spes alicuius determinate recipiedi ultra sortem supra vide' cuire vsuriae iux doctrina eccia. Et si mutuum dedit his a qbus spat' recipe q grn e vob' suaz z petos petoribus teneat' ut recipiant eqlia vbi glo q e plus q petoz q mutuat ut alig plus recipiat vn gcludit' ecca m mutuum date nil inde sparantes. In hs' aut gtractu attendit' vtilis vtriusq. Et licz obiici possit q recipiens mutuum teneat' tepus benefactis benefactori sic q attendit' vtilis vtriusq tn q'a hmo' obligacio e indeterminata z solu d' iure nature deducit eas i amicic determinando aliquo specifice ad qd' teneat' hc ultra sortez recipe q'a ex o naturali obligacoe nulla actio pcedit s ex o ciuili. Vnus ergo asserunt' mlt' doctores i q lucet p mutuo ultra sorte recipe

Si quenies mutuum recipiat a subditis de sua voluntate non coacta sed requisita ordinat quod donec satisfaciat mutuo det et ad decem pro retentione annuatim etc. si habundantiam licet recipere ac eis aliquos vendere tamen annuum censum. Tercio huiusmodi persona esse videtur quia in hoc tamen mutuum videtur non fuisse mere voluntarium immo a superiori exactum et ordinatione condigna retributionis huius quod fuerint responsabiles in utilitate. || Tercia vero differentia est in gratitudine quia contractus mutui reputatur opus liberalitatis et gratie. Venditores autem et ementes non aut minus gratiam seu liberalitatem locum habere videntur. Quia vendens pro quanto plus potest vendit et emens mercatur pro quanto potest minori pretio. Unde dicitur in Ecclesiastico laudis et muti quia mutuare indigenti computatur inter opera misericordie. Est enim opus laudabile et de genere bonum ad minus in utilitate constitutos iuxta preceptorum doctrinam. Iocundus homo qui miseretur et commodat. Emptio autem annuorum redditum non inter opera bona ex genere sed inter indifferentia annumeratur. Unde propter huiusmodi contractus mercatorum acquiritur ex condicione sue actionis nullum apud deum nec laudem apud homines nisi pactis sic contingit in operibus virtuosis. || Quarta vero differentia est ratione temporis quia licet mutuare pecuniam ad certum tempus utpote ad duas menses vel duos annos vel incertum tempus ut donec a mutuo date pecunia mutuata petatur. In huiusmodi autem contractu emptionis oportet quod sit tempus incertum quia incertitudo est ratio quare iuste plus vel minus recipitur in annuis redditibus quam pretium pro quo emuntur. Unde siquis emeret annuos redditus pro florenos usque ad x annos et daret plus quam centum florenos vel minus vel tantundem. Unde in primo casu tamen potius videtur esse depositum. In aliis vero duobus est notorie inequalitatis propter in spe ... alterius ex contractibus ita quod evidenter constat omnibus quod unus eorum inobiliter habet in isto contractu partem deteriorem et alius meliorem || Quinta differentia est in qualitate quia mutuum non consistit in rebus que consistunt in pondere numero vel mensura quorum usus est ipsarum consumptio. Contractus vero huiusmodi consistit in rebus permanentibus domibus agris vineis vel possessionibus ex quibus sustentamentum in suo esse possit huiusmodi redditus reservari. Cum non prius consistunt in blado vino pecunia vel huiusmodi. Sexta est ratione pignorum. Pignus enim si quod datur pro mutuo id ponitur in potestate mutuantis. Hic autem ager domus vel quodcumque sit illud scilicet quod redditus constituitur quod videtur esse loco pignoris remanet in potestate venditoris, et si ager vel domus desertur non alia obligatio suffragetur cessat debitum de annuis redditibus. In pignore vero quod datur pro mutuo licet id pereat sine tamen culpa eius qui mutuat non longius durat obligatio mutui || Septima differentia est ratione medii et ista est magis substantialis. In contractu namque mutui pecunia intervenit ex uno tantum contractu. In contractu vero emptionis tamen medium. Sunt enim quatuor de necessitate in quolibet contractu emptionis scilicet venditio emptio merx et pretium. Nam sicut ille vendit sic alter cui necesse est assignare aliud quod venditur et emitur. Tale pretium quod est medium adequans indempnitatem emptoris et venditoris. Unde indempnitatem est maioris valoris quam pretium vel econverso est iniustus contractus. Hic autem quatuor concurrunt in contractu emptionis annuorum redditum. Est qui vendit et qui emit et merx scilicet percipiendi redditum annuum scilicet domo agro vel re alia redditurosa et est pretium pecuniarum quod recipit ab emptore venditor qui instituit novum censum annuum super re sua vel ab aliquo institutum vendit. Vendi namque potest non solum res corporea et visibilis sed incorporea et invisibilis sicut sunt hereditarie actiones creditoriales redditus futuri ex theoloneo vel passagio fructus agri pro anno futuro et quod ulla entitatem habet in natura sed solum in spe sic venditur iactus retis in flumen vel aliud quid

fortutu Et licz i hys fortuitis p-
cu sit aliq maioris valoris q res
q emit qa pue utilitatis Et qua
potest ee nullis utilitatis aut eq q
res ipa erit maioris valoris q pciu
p quo emit in hui contractu tenet
ppt incertitudine Itaq in hui otctu
annoru redditum licz sensibile sit id
ius qd emitur tn re hz ro mercis
q emitur ab uno et ab alio venditur
et pecunia q p hac merce datur est
mediu adequans mediu et preciu
ei In otractu vo mutui pecunia
no intervenit tamq mediu sz tamq extre-
mu qa i illa e merces que debet
adequari precio interveniente Nichil
eni recipit q dat pecuniaz mutuo
ab eo cui dat sz solu unus e q recipit
et no dat alius q dat et no recipit cuius
oppositu e in otractu emptionis qr
uterq dat et recipit q datio et receptio
ut iusta sit equa esse debent Men-
sura adequans e preciu qd se habz
tamq mediu sz i mutuo tamq extremu
et quo primo recipitur et quo restituitur
equidem restitucione sca id qd fuit re-
ceptu Et otractus ille primus e ad rei
aliud obligatus e saltem similis q
pecuniaz mutuo recepit qd tn no
e in huius otractu Patz si emat annuus
census ad vitaz ementis decem proven-
tus si otingat eu vivere p viginti
annos etc ita hz tn de pecunia quam
dedit Nichilominus q vendit manet
sic primo obligatus qa adhuc manet
salvum id ius percipiendi decem qd emit
quadmodu si qs emit agru q an-
nuatim valz xxx licz fructuaverit
illu p xx annos etc tantude ex eo id
recepit sic dedit nichilominus ager re-
manet suus et annuatim pt xxx ex
eo recipere Nec censetur ultra recipere
ultra sortez qa natura emptionis hoc hz
qr si a principio emit rez p iusto precio
cu pcium ?? res empta effecta
sit sua quicquid inde provenit no aliena
sz sua reputatur et eo minus iudicatur

recipere ultra sortez aut si fructus exinde
habiti excedant quantitatem precii Et huius
otractu no usurario ubi pecunia intervenit
tamq extremu qa nulla merx seu res
venalis intervenit quicquid ultra recept-
taz no de suo sz de alieno estimatur reci-
pere Nichil n habebat de suo ii pecu-
niaz q ab eo recipit mutuo q eo i-
pso qd data e mutuo alienata e
a domino dantis et effecta est de do-
minio recipientis Ideo ei dicitur mutuum
qa ex meo fit tuum || Nō differen-
tiaz int otractu emptionis annui census
et usurarium Et p immediate dictis
respondetur ad argumentaciones q nonnulli
doctores apliscant dicentes Cu iste otrac-
tus emptionis annui census non videtur
differre ab usurario nisi i tpe solucionis
qa qd ille hz solvere simul hic solvit su-
ccessive p diversas dilaciones utpote
si quis p centu receptis mutuo si tene-
at p annu obligat se reddere centu et
viginti Et alius p centu obligat se ad
vitam emptoris annuatim reddere decem
Patz go i duodecim annis reddet centu
et viginti sic ille q sub usura recepit
licz differant qa unus istoru recipiendo
i longiori tpe alius vo i breviori tpe
Manifestu e go ad hc iusio ex iaz
primis deductis qa venditor annui census
tenetur solvere decem innuq tn tenetur
reddere id capitale preciu qd recepit q
no sub usura accepit licz solvat u-
suras incessanti sive annuati ?? que-
nit numq liberatur absolucio mutuo
licz decies amplius de usuris solverit
nisi simoia creditor liberator a debi-
to cuius oppositu e i huius otractu si
moriatur emptor Etiam no obstat
q i huius otractu redditur pecunia
p pecunia sic i otractu usurario na
otractus usurarius no eo proprie dicitur
qa pecunia p pecunia recipitur sic n
i mutuo fit et iuste Sz qa pacto
vel exactione ultra sortem recipitur
sive id i pecunia sive i grano aut i vino
vel aliis rebus recipiatur Etiam e i(llo)

contractu Nam volente emptore ita li-
berari debitor solue valorem x floren-
orum annuatim in blado uino vel alia re
quacumque sicut si numeratam pecuniam
daret Et ut inquit Augustinus li. de dis. x.
Totum quicquid homines possident in terra omnia
quorum sunt domini pecunia vocantur Et tamen
receptio pecunie in hoc contractu vel in
primo non est causa quare aliquis usurarius aliquis
non minime reputetur Et quia in illo de
alieno recipitur pacto vel excedere vel
forte Et in hoc autem quicquid recipitur etiam
si excedat precium quia de suo emptore
recipit non dicitur ultra sortem

Ex premissis septem differentiis
manifeste concluditur quod contractus
emptionis annuorum redituum
ad vitam vel perpetuo ex sua conditione non
est usurarius Cum usura non nisi in solo mu-
tuo proprie consistat sicut dicunt ac etiam ex sa-
cra scriptura colligitur quia cumque ubi de
usura fit mentio ibi fit mentio de
mutuo licet aliquid longe accipiendo omni
pacto utatur verbo accomodare pro mu-
tuare Et inter omnes auctoritates scripture
in evangelio Luce quasi principalis est locus cum
inquit Mutuum date nichil inde spe-
rantes Verum est autem quod aliquando dicitur esse
usura in contractu emptionis ut si cari-
us vendatur quia expectatur precii solucio
aut vilius venditur quod valuerat spectatur quod
pecunia statim datur Et isti modi nec
alii similes non ipsum habent rationem usure nisi
isti modi applicantur proposito eo quod contra-
ctus emptionis annuorum redituum non
illis assistatur In hoc non sic statim precium
transfertur in potestate venditoris ita et
mero modo ius percipiendi in facultate
emptoris In altero non illorum duorum
novatorum contractuum venditor nichil
recipit in alio emptor Nec obstat si di-
catur quod recipit obligacionem super debitorem
quod eo quod quod mutuatur acquisivit ius
recipiendi et recuperandi quod mutuo de-
dit sic facit emptor annui redditus
super re in qua constituitur quod acquirit ius
percipiendi Et est quadruplex in hoc contractu

emptionis videlicet illud ius percipiendi vel
habet rationem mercis atque quod non est usura
quia pecunia intervenit tamen medium sicut et
in contractu quia creditor super debitore
acquirit quod prius non habebat ius habendi sive
recipiendi quod dedit Ad hoc ex predictis
videtur responsum quia in contractu mutui ob-
ligatur reddere totum capitale quod quis
recepit nec liberatur nisi reddat totum. Sed in hoc
contractu minime quia potest contingere vel per
mortem emptoris aut per destructionem
rei super qua redditus constituitur quod parum aut
nichil reddet. Unde est manifesta differentia quod
Illa in differentia videtur esse personalis non
et si perdidit bona nichilominus remanet obli-
gatio in persona quo veniet ad pinguio-
rem fortunam etiam si creditor recepisset
pignus pro mutuo et absque eius culpa pi-
gnus perderetur In hoc autem contractu emptionis
quo res sit obligatio potius rem quam per-
sonam respiciat quia destructa re super
qua constituitur annuus redditus cessat ius
percipiendi illud Contra in mutuo licet illa
obligatio videtur esse quod dicitur ius percipiendi
sive recuperandi pecuniam mutuatam sive
illam valorem Illud ius dicitur respectu cuiusdam
extrinseci quod ab eo cum competit tolli
potest eo invito Nam velit aut nolit qui
mutuatur si pecunia mutuata illi
reddatur tollitur obligatio et ipso esse invitus
amittit ius quod prius habebat percipiendi
Sicut est in premissis duobus casibus quo
expectatur presolucio precii aut rei que
emitur In hoc vero contractu emptionis
annui redditus id ius percipiendi ad mo-
dum dominii inseparabiliter competit em-
ptori quod eo invito eciam res permanet
ab eo tolli non potest etiam si multo maius
precium quam ipse dedit pro iure percipiendi
sibi reddatur Ratio autem huius est quod ut dicit
non vendere compellitur quis rem quam iure
dominii possidet nisi pactum rone
necessitatis reipublice quo casu etiam
nullo dato possit ab eo violenter auferri
Unde qui attente considerat manifeste
agnoscit quod hoc ius percipiendi annuum
censum sit et dominium cum rebus et quoniam cis

iuste possidet dicitur inspectum intrinsecum depe-
dentem a propria voluntate ita quod retinebit
quamdiu ipse voluit quod tamen locum non habet
in contractu mutui Quare huiusmodi contractus
manifeste differt a contractu mutui tum
re aliquid in eo emitur quod habet rationem ve-
ris mercis scilicet ius percipiendi quod statim transit
in dominium et potestatem emptoris et ita
intrinsece sibi competit quod sic perditum est
non eo volente manente re salva ab
eo non potest auferri Ex ista ergo dicta e-
vidunt potest intelligi quomodo contractus
emptionis annui redditus cum libertate
remedii et utilitate revendendi non habet
naturam veri et puri contractus emptionis
quia ibi videtur deficere merx que transeat
in dominium emptoris ex quo eo invito
qui vendidit liberatur ab ipso iure perci-
piendi quod reddidit Sed de hoc infra plenius
explanabitur Nunc autem satis est dicere
quod iam ex premissis omnibus manifestum
est primum documentum quod contractus emptionis
annuorum redditum differt multum a contractu
mutui et non est per se usurarius ubi si
recte agitur ut esse potest ut patebit sic
in aliis contractibus emptionis dictum est propter
expectationem precii

Erat secundum documentum quod contractus
emptionis annuorum redditum
ad vitam vel perpetuum non est
illicitus sed licitus per eundem Secundum
quod sic licitum dicitur esse id quod nulla lege
prohibetur iuxta doctrinam apostoli Omnia mihi
licent Ita licitum dicitur id quod aliqua lege
sive auctoritate prohibet hoc autem in quadam
plura Est non illicitum de se et per se quod ratione
sive auctoritate potest iustificari sic ado-
rare ydola odire deum iurare falsum
in nomine suo superbum esse avidum et alia
multa que sciunt doctores moralis philosophie sta-
tim nominata convoluta sunt ad malicia
Sed quia primo non est contractus emptionis
annuorum redditum ut est per se intrinsece
notum Illud est de se illicitum sicut
per se sic accidere hominem accipere rem al-
ienam invito domino non vacare ab opere
servili in die festo et non aliaque similia que

precium facere videtur in preceptis secunde tabule
divina lege prohibita per se non habent ra-
tionem malicie intrinsece Sed ex causa
alia in loco in lege explicata vel manife-
ste sumptione possunt iuste fieri sic iuste
occidit quis invadentem latronem in sui
defensionem et iuste iustitia non patitur
malefactores vivere et iuste filii israel
divino mandato spoliaverunt egiptios
Iuste etiam docente salvatore sacerdotes
in templo sacrificia offerentes sabbatum viola-
bant et sine crimine hoc est secundus contractus
iste de quo est sermo non est illicitus quia
non reperitur divina lege prohibitus Ratio
modo dicitur illicitum ratione annexe cir-
cumstancie large sumpto nomine circumstancie
sicut communiter exemplificatur in negociatione
que non per se nec de se est illicita est enim
necessaria et utilis reipublice quia necesse
est reipublice conservatores rerum
necessarium ad humanos usus ita et trans-
latores illarum de uno loco ad alium cum
non omnes homines ad hoc sint apti nec
habent oportunitatem non enim ex conditione
nature omnes ad unum sed alii ad alia exer-
cicia inclinantur Et quia rationabile est
ut quilibet serviens reipublice recipiat so-
larium pro suo honesto et utili labore
Veniantque etiam in consideratione recompensa-
cionis industria cura et sollicitudo quibus vi-
gilant Item periculum aliaque multa que in
huiusmodi negociatione contingunt nec publice
commode plus satisfieri possit quia respub-
lica non sufficeret Huius ergo gubernato-
res reipublice iuste statuere a parte
precium negociatoribus ut precium rerum
venalium sit tale quod ultra expensas
personas in eis negociatores ab hiis cum
quibus negociantur recipiant moderatum
lucrum Sicut quemadmodum agricultura et
artes mechanice reipublice sunt necessarie
et utiles et per omnes non illicite ex-
licet frequentas quemadmodum in negocia-
tione contingit admisceantur mendacia
et fraudes Ita et iustitiam negociationis
quia necessarium et utile licitum dicitur esse Pre-
ceptum namque ut etiam doctores prefaciant

finis sui negociari donec ipse veni-
ret et conpensacione iudicaret illum qui no-
luit negociari et reportare lucrum de ta-
lento sibi credito. Itaque officium negocia-
torum quantum est de se non est illicitum sed racione
annexi negociacio aliquando efficitur illicita
multipliciter videlicet racione persone sicut hic doctor
auctoritate Ne cle. vel mo. secularibus ne-
gociis se immisceat. Et racione temporis
ut in die festo. Et racione loci ut in ecclesia
sicut legitur de Christo quod vendentes et ementes
eiciat de templo et non sinebat ut quis
transferret vas per id docens quod esset domus
oracionis et non spelunca latronum. Et racione
modi ut si quis exerceat negociacionem
cum periuriis et mendaciis. Et racione prohi-
bicionis sicut illicitum est vendere infidelibus
arma ferrum lignum navium et alia
prohibita. Et racione commercii ut si pro
maiori precio vendat peregrinis quam civi-
bus. Et racione finis ut si quis dumtaxat
intendit ad lucrum constituens ibi bea-
titudinem suam sive finem suum. Isto tamen contractu
empcionis illicitus preter dictam racionem annexi
sicut inferius explicabitur. ‖ Quarto
modo dicitur illicitum procedens ex extrinsece
sicut exemplificat apostolus comedere carnes
cum quo infirmus sive pusillus scandalizatur.
Quo casu salvator docuit eciam sua
non repeti et maxillam percucienti prebere.
Obligatur enim quis vel ad informandum
eum quod illud non est illicitum vel abstinere
ab eo in quo scandalizatur. Verum si data
sufficienti informacione non vult tamen atten-
dere sed durus persistat in sua opinione quia
iam non ex ignorancia sed ex malicia
videtur scandalizari. Scandalum pharyseorum
quod dicitur scandalum pusillorum et in contem-
nendum sicut fecit et Christus. De hoc autem
Verum contractus iste possit fieri illicitus
non est multum insistendum. Ita predicatores
clericorum aliaque multa que sunt de genere bo-
norum tamen frequenter illicita efficiuntur
verum manum deponere debeo occasio
attribuitur scandalo. Et in ewangelio
quomodo sic scandalizant remittenda
mandantur. Id autem dicendum est quod hic

contractus cum de se a esse per se non sit il-
licitus supple per dictam licitus esse. Sicut
commoratum est id dicitur licitum quod ulla
est lege prohibitum. Hic autem contractus
humano aut esse iure divino non reperitur
simpliciter prohibitus sive dampnatus. Secundo
modo quia certum est quod in re sua potest quis con-
stituere censum et alteri dare rem illam re-
tento sibi censu vel donare alicui cen-
sum retento sibi dominio rei. Ille enim
dicitur dominus rei cui habet ius et potestatem
vendendi rem in sive donandi aut eciam
vendendi vel distrahendi pro sue libito
voluntatis. Ita quod sicut potest donare censum
rei proprie ita eciam et potest vendere. Hec enim
duo manifeste divisa sunt census et rei
dominium. Sicut ergo licet donare et vendere
censum super re propria retento sibi dominio
ita et donatori et emptori licet recipe-
re. Rursum ut communiter emergit rei non est prohibita
vendicio non est prohibita empcio. Item
possit quis emere rem utpote agrum vel
domum ab aliquo et in ea sibi constituere cen-
sum ipsam autem possessionem dimittere ei
qui primo tenebat gubernandam. Sic autem
potest facere mediate videlicet emere agrum
et constituere in eo sibi censum dimittere agrum
possessori primo eciam potest facere immedia-
te emendo ab eo censum super ipso agro.
Et licet per nonnullos doctores videatur
fieri differencia quando emitur census qui de
novo constituitur vel qui ab antiquo est con-
stitutus dicentes quod potius licet emere cen-
sum antiquum quam novum. Hec differencia est
ad hoc ponderanda quia in huius contractu qui
novus constituitur aliqui invenerit fraudes
tamen si recte agitur non magis est licitum
emere censum de novo constitutum quam ab
antiquo. Item si constitucio censuum et eius
empcio esset de se illicitus aut viciosus
contractus quia tanto dampnabiliora sunt
crimina quanto diucius infelicem animam
detinent alligatam. Maior racio suspi-
cionis esset in censibus ab antiquo constitu-
tis. Tamen probatur licitum esse illud contractum
quia videtur reipublice spirituali ac temporali
utilis et necessarius. Et quod consideraudum est

nem damnosus. Unde est enim personas deficientes in republica tali sustentari quod eorum actiones reipublicae utiles non sunt debeant rependi, quod manifeste contingeret si laboraret manualiter aut sollicite intenderet pro acquirenda sustentatione sua. Similiter etiam aliae personae quae consideratam rationabiliter conditionem carere fodere non valent et mendicare erubescunt. Videtur ergo rationabile esse sustentari huiusmodi redditibus annuis quos emunt de propriis bonis. Quia et dominus laudavit villicum quod prudenter egisset ne in futurum mendicaret providendo vitae suae etiam de bonis alienis, quomodo igitur esset damnandus qui de bonis propriis providet ad sui necessariam sustentationem cum periculorum indempnitate. Quarto probatur ex consuetudine ab antiquo continue et inviolabiliter observata. Patet hoc in lege naturae tempore Joseph qui emit omnem terram Egypti a possessoribus eius, deinde dimisit eam ipsis et constituit annuos redditus, videlicet quintam partem omnium fructuum reddendam singulis annis regi Pharaoni et successoribus suis. In eodem etiam loco habetur quod sacerdotibus vacare habebant deorum cultibus cibaria statuta ab area ex horreis publicis tribuebantur. Similiter patet hoc in lege scripturae: cum enim deus tradidit terram promissionis filiis Israel possidendam, ipse instituit annuos census scilicet decimam omnium fructuum pro levitarum sustentatione. Et ultra hoc instituit decimam huius decimae pro sustentatione summi sacerdotis. Hoc idem observatum reperitur in lege gratiae circa dotationem ecclesiae tempore Silvestri per Constantinum imperatorem factam. Inter alias magnificas donationes magnifice ab eo factas ecclesiae, prout habetur in Cronica Damasi, quod super possessiones quae erant in Ytalia, Egipto et aliis mundi provinciis dedit ac constituit in fructu luminarium redditus annuos viginti octo milia quoque ducentos sexaginta tres solidos. Bol- dq at illius tales prout nonnulli curiosi

scrutati sunt valoris antiquam monetarum asserunt valebat duas uncias auri quod erat sicut florenorum de auro (?). Postmodum vero cum dotationes factae sunt per reges et principes aliosque fideles tam cathedralibus quam aliis ecclesiis, monasteriis quoque capellis et aliis locis ac piis divino cultui dedicatis, erat tamen tempus (?) deficient dampnationem (?) perpetuis indicaret quod temerarie inculparet huiusmodi annuos census, quod devoti christiani in vita aut morte donantes ad cultum dei per huiusmodi ecclesias speraverunt redimi peccata et salvari animas suas. Et licet si donare est et vendere et per consequens emere. Unde quod huiusmodi emptio annuorum censuum de se non illicita sit sed potius licita dubium non esse videtur.

Circa tercium documentum scolasticum est quod huiusmodi contractus emptoris de annuis censibus ut iuste et licite agatur requiruntur quatuor. Primo quod res super quam emitur annuus census sit capax et ydonea illius. Unde si res sit de illis quae non sunt in nostra potestate vel sunt alienae sive nullius aut minimi valoris, huiusmodi contractus potius ficte aut iniuste quam iuste intelligitur intervenire. Similiter si res sit spiritualis non est licitum super ipsis quae dantur liberaliter in receptione sacramentorum vendere aut emere annuos census. Ut super rebus quae sunt universitatis ut universitas in se ipsa inter universitates faciat. Item si sit res usu consumptibilis sicut bladum, vinum, pecunia et alia in quibus consistit mutuum quae ipso usu consumuntur. Possunt autem constitui super agris, vineis, molendinis, domibus, castris et aliis rebus immobilibus. Posset etiam super mobilibus ad vitam eorum ut super equo vel camelo. Similiter super servo si talis est quod ultra expensas et necessarias ex eius opera reddi dicitur lucrum. Item autem super persona libera quia ut communis doctrina habet servare videtur (?). Et in omnibus est super se census constitutio a multis tenetur quod id posset fieri. Secundo requiritur ut pretium aut fraus

facile huic contractui immiscere se po-
sset sup libe psona no e tutu fieri
Quod aut i summa e dicedu q res sup
qua huiq contracts intuicit debz ee
talis condicionis q sit multo maior
valoris qz e pciu p quo emitur annus
census Et q deductis oibz ad sui cul-
turaz z sustetacom natis osuata
i suo esse tantu z plus qz e annus
census qui si ea ostituitur a venditor
annuati ex ea residuai posset Nota
t dico tantu z plus naz q col agr
ul inhabitat domu sup qbz census
ostituuntur si no aplius annuatio quode
hire posset qz valet annus census vix
aliquis intendet ad diligetez custo-
diaz ul culturaz ut n aplus inquit
Quis plantat vineaz z fructus eius
no edit aut qs pascit grege z d lacte
eius no manducat Et qa boni tutu-
rami os legal no debz ut res osuetur
i suo ee ne respubca pereat qd contin-
get si coru cultores z domini ipaz
fructu no gaudent nate e ut res
sup q ostituitur census tal ee debeat
q annuati redde valeat plus qm sit
valor annui census Quatu aut sit id
plus difficile eet determinare sz racio
dictat ut tatu sit q eius custos ul
cultor ex fructu que ult annui ce-
su residuat aliciatur z inducatur ad di-
ligentiam colendu z custodiendu etia
si aliunde haberet ultra alia bona vn
posset sustentari qa cu posset ia pdc
ditum sit h res vendetur a sola puenret
ad heredem qa tunc esset eid onere suo
qa variabile e q ex se ipa ne pure
pmittatur residua posset annuati
amplius qz annus census z hec e vna
de substancialibz i hoc contractu ‖ Secu-
ndo q pciu sit iustu q iusticia consis-
tit i equalitate quada int ipos contrahentes
ita q alt eoru ex huius contractu non
reportet excessiue dampnu z aliq
lucru qd contingit quomo e eqlis
int rem ul venditaz z pciu qd p
ea datur hoc e ut tantu res valeat

tantum estimacione quantu e pciu z econverso
Sz attendedu q hmoi equalitas no con-
sistit i puncto indivisibili ita ut ubi
res e magni valoris si sit excessus
vniq ptis ad altera d vno obulo
ul duobz corpo dicatur iniustu pciu
in n equalitas h accipienda sit scdm
quez estimacom z estimacoes homi
sunt frequenter varie nate e intellige
Sz sic incedit i tprancia ul qlbz alia
morali virtute no e punctuale sed
latitudinale Ita q dicedu e talis
equalitas hz habz magna latitudi-
ne q eius parvus excessus no eam corru-
pit sz quomo e tantus excessus q i-
eqlitas ibi clare videtur i hoc e quado
omnibz circumstanciis osideratis ex vna
pte manifeste apparet omnibz indi-
cantibus q vendens i illo contractu habz
pte notabiliter meliorez z emens deteri-
orem ul econverso Quod aut hec contingat
scdm determinacom i foro iudiciali di-
ce quomo deceptio contingit ultra medie-
tatem iusti pcij In foro no consciencie
eciam citra Et sic i iudicio compellitur
ad restitucom si decepcio contingit ultra
medietate iusti pcij ita etc tenetur
i foro consciencie Quatu aut sit illud citra
medietatez d quo tenetur i foro consciencie
vtru sit tercia qrta ul qnta ps precij
iusti difficillimum e determinare Non-
nulli doctores dicunt q tunc tenetur ad
restitucom qn deceptus e i tercia pte
Alij no loquuntur indeterminate z committunt
tunc ad consciam eius q decepit Pro intel-
ligendo q cu deceptio contingat ex
ignorancia i materia contractuu de q
e sermo Sic duplex considatur ignorancia
ita dupr contingit considerare decepcoz
Ignorancia naqz alia e i discrecione
ul iudicio alia i elecoe Dicitur ergo
decipitur qs ex ignorancia discrecois
faciens malu putans se facere bonu
Ita eciam decipitur qs qa nescit discernere
sv iudicare quantu sit iustu pciu rei
venalis z putans ee iustu emptu
tn si sciret no ult daret Et decipitur

cŏa ī elige͛ frequēt͛ n̄ ɔtīgit ut q̄s
sciens aliq̄d esse simplr̄ malū uel
pctm̄ ꝓpt͛ tn̄ nimiā affectōꝫ q̄ᷓ h̄z
excecat͛ intellcūs ⁊ iudicat q̄d alıꝰ
simplicit͛ malū esse bonū s̄ ꝑ tunc
ul̄ ꝗeſcens ⁊ ex ignorācia affectōꝭ
uel electōꝭ decipit͛ et opat͛ malū
Et d͛ hac ignorācia intelligit͛ 1ᵃ doc-
trina ph̄i volgatissiā q̄ꝫ oīs malꝰ ē
ignorās ꝓ̄ toti ē eīm ꝙ̄ mlti nō ig-
norāt s̄ ꝯ̄suetudinar͛ facꝰ fornica-
cōm ēē mortale pctm̄ illā ꝯmittūt
Putāt͛ tn̄ ꝑ 1ᵒ actu ēē ignorātꝰ quia
nimiū affectati ad delectacōꝫ illā pu-
tant ꝑ tūc esse s̄ ꝯuenientē l̄ bonā
Sīlit͛ ē in ɔtractibꝫ ubi ɔtīgit ut
aliquis sciens q̄ntū sit iustū pcīm
ꝓpt͛ nimiā affectōꝫ quā h̄z ad re
putās s̄ multū ꝯueniē dat ultra
q̄ᷓ valꝫ et decipit͛ ī elige͛ Et qm̄
coīt͛ dicit͛ ꝙ̄ licitū ē ɔ̄ṫbꝫ se in-
uicē decipē licꝫ h̄ dcm̄ simpr̄ accep-
tū sit nimis vicīosū ꝙ̄ occasionē
pstat ut ɔtrh̄eꝰ se īuicē culpabilit͛
deciperent ꝙ̄ tn̄ facienda ē magna di-
fferencia ī decepcōe q̄ puenit ex ig-
norācia discrecōis l̄ electōꝭ Illa n̄
mltōs mīꝫ licita s̄ h̄ sc̄da nō tn̄ culi-
pabilis ē licitū ē eīm venditori rem
suā laudāē ⁊ allicē emptōꝫ ad eiꝰ
affectōm vt ph̄ ex ignorātᵃ affec-
cōnis q̄ decepcō trahat eū ad eme-
dū ī q̄ᵒ si nō sit notabil̄ excessus ɔ̄tra
iusticiā siue eq̄itatē pcīj ī foro ɔ̄sc̄e
nō tamē iudiciū veniret Et ī hac
maxīe opat͛ industriā mercatorū ut
rē apciōꝫ iudicēt͛ q̄ meliꝰ sciāt emp-
tores allicē Secꝫ aūt ē q̄n mercatōs
sciēnt͛ mentit͛ asserendo q̄d ē iniustū
ēē iustū pcīū decipiēs emptōꝫ ig-
norantᵉ discrecōꝭ maxīe si indigēcia
uel amicō ɔ̄fidat tūc n̄ si nō ex-
cedēt ī pcīo q̄ᷓ tn̄ officiū suū exercē
sicut ꝑiuriꝰ ⁊ mendaꝰ q̄d accipit
ī puta͛ turpe lucꝝ ⁊ facē ɔ̄sciēciā
tenē Illud naꝫ Secūm ē ꝙ̄ non
licꝫ ex intencōe sciēnt͛ ledē p̄ximū

q̄ī mehꝭ malꝭ adiūsū eū gessit ꝯ̄
ꝑsonā l̄ honorē l̄ ī maiōis l̄ ī mīoꝭ
ꝑnipue si h̄ facit ex odio quoniā
lesio ista q̄ ɔtīgit ī ɔtractibꝫ nō ē
pue reputacōꝭ Vō sit ɔtractū est
nō medioc͛s viciꝭ ē simpr̄ asseīē
q̄d licitū ē ɔ̄ṫbꝫ se īuicē decipē
Sūt aūt applicā ad materiā ɔtra-
ctuū d͛ q̄bꝫ ē s̄mo ut iuste agat͛
ɔtractus iste q̄ᷓ maxīe ē attēdēdū
ꝙ̄ intueat͛ iustū pciū Secꝫ q̄ntū
ad pciū emptōꝭ redditum ānuorū
facienda ē differēᵃ d͛ ill̄ q̄ sit ꝑpetuū
vl̄ ad vitā Sīlit͛ d͛ re sup q̄ ɔ̄stituti
sūt ul̄ ɔ̄stituunt͛ Nā q̄nto maior
ē securitas ut mīꝫ deficiat quia
maiōꝫ ꝯ̄suetudine h̄nt hmōi redditꝰ
ānui circūstācia h̄ adaugēt q̄ntitatē
pcīj Ita eciꝭ facit ꝯ̄suetudo l̄ facilitas
recupacōis In ill̄ aūt q̄ sūt ad vitā
si fieret ad vitā eiꝰ q̄ vendit͛ cessa-
rēt mlte suspicōes ⁊ facilꝫ iudicaē
possꝫ Secꝫ q̄ᷓ vīo aūt mīꝫ sit ɔ̄suene-
rit fieri s̄ ad vitā emptōꝭ ꝑnipua
circūstācia q̄ venit in ɔ̄sideracōꝫ ē etas
ipꝭ emptōꝭ Vt ⁊ disposicō sanit͛
plꝫ naꝫ debꝫ dari ī si sūt ad vitā
pueri l̄ iuuenis q̄ᷓ senis ⁊ infirmi
infirmitē q̄ ē accelerātia mortꝭ Vn̄
q̄m̄ sc̄dm̄ diūsitatē regionū diffe-
rēs ē etas hoīꝫ ⁊ disposicō corpōꝫ
ꝓpt͛ frequētē aūt mīꝫ occurrēꝰ pesti-
lēcias seu infirmitatēs alias Sīlit͛
⁊ variant͛ mlte alie circūstāncie q̄ ve-
niūt ī ɔ̄sideracōm ex h̄ vix aūt mīꝫ
ɔ̄perit ad iustū pciū q̄d sit vnūē aūt
eq̄le ī oībꝫ regionibꝫ ꝑsā determīaꝰ
ꝑ h̄ū Pnipue tn̄ debꝫ attēdi ad p-
ciū redditꝰ ānobliū q̄ ī 1ᵃ regiōe ē
vendidit͛ q̄m̄ q̄nto maior ꝯ̄suetudo
ē ꝙ̄ possessor ānuē reddat fructꝰ
suos nō obstāte glacie aūt tēpesta-
te siue qualibꝫ alia nocīua accid̄
disposicōe Itē ꝙ̄ minori aūt nulla
expēsa indigꝫ ad sui culturā l̄
sustētacōꝫ sic ɔ̄tīgit ī pascuis cito
ꝑ maiori pcīo vendit͛ Et ita ɔ̄tīgit

in huius anni reddentibus licet tunc vobis;
aliquis non inveniret possit precium
Unde in quibusdam regionibus licet vinea
a agri emantur pro quanto eorum fru-
ctus valet x vel xv annos quia tamen
h subiacet periculis pluribus et maio-
ribus quam terre de pascuis quemadmodum
contingit in vendicione pascuorum quia unum
denarium annuum emitur pro xl aut xxx
ita est redditus preterea In levitico autem
videtur existimari precium quod ager qui
venditur quantum vendi potest estimatur
ad quinquaginta siclos et de possidendi
solum per quinquaginta annos usque iubi-
leum quod vocatur siclum argenti preterea Et
quanto unusquisque plus distabat ab anno
iubileo tanto unus vel amplius iuxta
dictam summam de quinquaginta estima-
batur precium pro quolibet anno computato
uno siclo. Item in eodem loco expresse
fit mencio de possessionibus que intra
opidum vel extra erant Et propter securita-
tem maioris estimacionis reputabatur
quam intra. Sunt est alie multe circum-
stancie que pertinent ad consideracionem iusti
precii unde non alia regula generalis competit
ad hoc dare preter quod iustum precium in-
dictum debet iuxta communem estimacionem in illa
regione in qua huius contractus fiunt Et
ideo legale precium non facile in hoc assig-
naretur per communem ordinacionem sive sta-
tutum variari namque est secundum diversas
circumstancias et temporis et aliorum que videbitur
adiungere vel minuere huius precium Circumstantia
necessarium videtur in huius contractibus videndum
esse consilio quod iusticia specificat. Tamen
quod requiritur est ut inveniat recta inten-
cio Et quantum ad hoc quadruplex potest
considerari intencio Alia est propter se mala
et reipublice nociva Alia perversa et ipse
saluti contraria Alia indifferens et
alia ad bonum promovet. Prima est inhi-
benda secunda dissuadenda tercia permittenda
et quarta promovenda et admittenda Si
quis enim vult emere annos redditus et
multiplicare huius contractus ad oppressio-
nem et desolacionem pauperum quomodo

nulla misericordie compassio est si non
indigeret faciat suos debitores violenter
trahi ad carceres. Item si ut reipublice
ducatur cuius signum est si cum suis debito-
ribus incipit turmas agere et ardua
super vires suas aggredi. Item si ad
hoc quod plures inveniretur quod manifestatur
cum redditus illos expendit in sustentacione
rufianorum et gladiatorum qui faciunt
alios conviciantes provocant ad iurgia
Item si ad hoc ut prius hostibus
tradat quod contingeret si ille debitorum
suorum vellet insistere cum suis inter eos
Talis alia similis intencio quomodo
per indicia manifestatur gubernatores
reipublice multimodi horum contractuum
debent resistere sub tali namque intencione
non iustum sed periculosum est huius contractus
multiplicari. Testante sanctorum doctrina
Tale erit opus quale fuit intencio tua
propter affectus namque operi suo nomen im-
ponit Unde salvator ait Si oculus
tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit
Si autem nequam totum corpus tenebrosum erit Oculus ibi
sumitur pro intencione et corpus pro congerie
operum ex intencione inceptorum procedencium
In quo verbo fundatur illa regula theo-
logie generalis ullam huius fallenciam
Cuius quicumque finis quem intendit est de
se mortale peccatum opus ipsum per quod ad illud
intendit est est peccatum dampnabile
Unde si quis daret elemosinam pauperi
puelle ut plus trahat ad consenciendum
dum in peccato Ita est de celebracione misse
predicacione verbi dei vel alio quovis opere
de genere bonorum si fiat ad finem alicuius
peccati Itaque nulli dubium est quin si inter-
veniat periculosa intencio de qua fuit
exemplificatum contractus huius eo ipso omni-
no est illicitus. Alia est intencio
perversa ipse saluti contraria et in hoc
magis est dubium quia de malicia eius
non tam facile videtur. Sed ad intelligen-
dum nobis est exemplum in evangelio. Dicit sic sal-
vator Videte et cavete ab omni ava-
ricia quia non in habundancia cuiusque vi-
ta eius est ex hiis que possidet. Dixit autem ad

discipulos suos ut de homine quodam divite cuius uberes fructus ager attulit et c° it n[ost]r[u]m. Stulte hac no[cte] a[n]i[mam] re[pet]e[n]t a te et c. Sic e[st] q[ui] thesaurisat et no[n] e[st] i[n] deu[m] dives h[ec] doctrina cristi int[er] alios passus sacre scripture multu[m] attende[n]da vide[tur] i[n] materia istor[um] q[ue] tractamus. Pri-mus n[on] multor[um] q[ui] h[uius] annos redditus emunt e[st] ut securitate et certitudinem quandam habeant q[uod] h[abe]nt satis in vita sua sic dives iste p[ro]mittebat s[ibi] re-quiem q[ui]a i[n] annos plurimos habebat bona multa reposita. S[ed] ut dicu[m] e[st] Cum tale e[st] o[mn]e opus quale e[st] intencio eius intelligendum q[uod] ex hac doctrina h[abe]mus q[uod] tenor eius d[e] intencione p[ro]visa p[ro]pie saluti c[ontra]ria p[ri]mus e[st] qu[od] quis intendit h[abe]re bona temp[or]alia tu[n]c p[ro] se dunt[ax]at ut s[ibi] d[e] aliis e[st] cura du[m][m]o[do] satis ip[s]e heat putatq[ue] s[ibi] soli data e[ss]e sic p[atet] d[e] isto divite q[ui] o[mn]ia ad se r[e]flectebat d[icens] Congregabo o[mn]ia q[ue] nata s[unt] m[ihi] n[on] satis erat sic dixisse s[ed] addidit et bona mea. Et itu[m] et di-cam a[n]i[m]e mee. ubi apparet q[uod] se solu[m] attendebat i[n] o[mn]ibus suis cogitacionibus nullam d[e] d[e]o ul[tra] p[ro]ximo faciens mencio[n]em. Unde m[u]lt[u]m redd[u]nt[ur] culpabiles q[ui]dam q[ui]bus q[ua]m divites h[abe]nt illa e[st] q[uod] in[n]umis amant se ip[s]os ut alios q[ui]bus paciunt[ur] sic r[e]cte dives epulo se habebat ad la-zaru[m]. h[oc] a[ute]m e[st] signum q[uod] no[n] p[er]tinet ad civitate[m] d[e]i. Nam ut m[a]g[iste]r d[icit] augu[stinus] fecerunt civitat[es] duas amores duo t[er]renam s[cilicet] amor sui usq[ue] ad contemptu[m] d[e]i. celeste[m] v[er]o amor d[e]i usq[ue] ad contemp-tu[m] sui Tal[is] erat amor divitis h[uius] qui se ip[s]um solu[m] r[e]spiciens vilipendebat deu[m] et p[ro]ximu[m]. Secundus eciam e[st] c[on]siderandu[m] i[n] h[uius]mo[d]i divitiis. unde h[ic] dives dicebat sibimet a[n]i[m]a h[abe]s multa bona po[sita] i[n] a[nnos] plurimos h[ec] a[ute]m intencio q[uod] sit da[m]nabil[is] p[atet] ex[em]p[l]o et auctorit[at]e. Exemplu[m] e[st] in libro Baruch ubi d[e] r[e]p[ro]b[is] d[icitu]r Qui argentum thesaurisant et aurum i[n] q[u]o c[on]fid[unt] ho[min]es et no[n] e[st] finis acquisicio[n]is eor[um] Auctoritas ap[osto]li e[st] i[n] ep[isto]la ad thi[moteum] divitibus hui[us]

seculi p[re]cipe no[n] sublime sap[er]e n[eque] sp[er]are i[n] incerto diviciaru[m] Utiq[ue] cu[m] p[re]ceptu[m] divini sit no[n] sp[er]are i[n] incerto diviciaru[m] manifestu[m] e[st] q[uod] i[n] ip[s]is diviciis c[on]fide[re] e[st] da[m]nabil[is] culpa. Tercia eciam q[uonia]m cupiditas e[st] tantu[m] accensa q[uod] ne[scia]t saciari s[ed] s[em]p[er] vult a[m]plius accip[er]e. sicut iste dives no[n] erat contentus q[uod] h[abe]bat satis i[n] a[n]nos plurimos s[ed] cu[m] putaret se h[abe]re ea i[n] a[n]nos plurimos sic cogita-vit d[e] destruccione horreor[um] et ad a[m]pli-andu[m] Non legit[ur] q[uod] cogitaret se expo-nere vende[n]do agru[m] s[ed] fortassis ad-huc r[e]tinere voluit ut no[n] esset finis acquisicionis. hec intencio rep[ro]ba[tur] p[er] ysaiam cu[m] m[a]g[ist]r[o] Ve q[ui] c[on]iungitis domu[m] ad domu[m] et agru[m] agro copulatis nu[m]q[ui]d habitabitis vos soli i[n] medio t[er]re i[n] aurib[us] meis s[unt] h[ec] d[icit] d[omi]n[u]s Chr[isostomus] ad h[oc] ita d[icit] moral[is] doctrina Cupiditati nichil e[st] satis. nature est satis e[st] p[ar]u[m]. Naturalia n[on] desideria finita s[unt] ex falsa opinione nascencia ubi desinant non h[abe]nt et cu[m] volueris scire q[uo]d petis utru[m] naturale a[ut] cecu[m] h[ab]eat cupiditatem c[on]sidera an possit alicubi subsistere. Itaq[ue] q[ui] no[n] ponit t[er]minu[m] cupiditati sue manifeste est i[n] medico nature e[st] culpabilis. Quartus eciam e[st] quo finis adiungit[ur] retrahens a divina c[on]sideracione et cultu eius. sic h[ic] dives dicebat Anima h[abe]s mul[ta] bo[na] po[sita] i[n] a[nnos] pl[urimos] Non satis erat illi h[abe]re sustentacione[m] vite s[ed] dicebat comede et bibe. sed p[ri]mu[m] ordinavit bona sua ad necessitate[m] et addit epulacio[n]e volens imitari illu[m] dapnatu[m] divite[m] q[ui] epulaba[tur] cottidie splendide. hoc a[ute]m intende[n]te retra-hit a c[on]sideracione et cultu d[e]i. Unde h[abe]re necessari[um] comede[re] et bibe[re] et epulari p[er] se no[n] sit pec[catu]m t[ame]n ordinare divicias suas ut h[ab]eas solu[m] p[ro]p[ter] intendat sic iste dives faciebat mito iudicat[ur] da[m]nacione dignu[m]. Hic eciam frequent[er] c[on]tingit i[n] viduis que q[ui]a viventib[us] maritis no[n] potuerit. p[ost] eor[um] obitum vita[m] suam ducunt i[n] solaciis c[on]tinuis

Et de hys dicit apostolus vidua que in deliciis est vivens mortua est. Tercia autem
intencio explicata in dictis quorum casibus sit perversa probatur ex verbis a christo hic
positis. Primum est quia dixit hic ecce anima mea
Quarta est quod est mortale peccatum. Secundo
quia vocat ditem illum stultum. Stulticia
autem est cum quis de homine sensu non carente
dicitur in sacra scriptura culpa censetur.
Tercio quia submonet sic est qui thesaurizat
thesaurizare in alys peccatum non est sic
apostolus docet. Quia parentibus debent thesaurizare filys. Similiter et rex thesaurizare
potest regno et subditis suis. Sed thesaurizare sibi soli illicitum est. Unde christus doctrinam
dedit. Nolite thesaurizare vobis thesauros
in terra etc. Nisi eo modo quo docet apostolus
Thesaurizet sibi quis fundamentum bonum
in futurum ut apprehendat vitam eternam
Quarto probatur ex 1o verbo et non est
dives in deum intelligendo de eo dicta
que est(?) exemplificatur quod querebat ex
divicys sibi soli consolacionem unde alio in
loco Salvator dicebat Ve divitibus
qui habetis consolacionem vestram Super quo dicit
Crisostomus Cuius consolacio divina delicata est
et non datur admittentibus alienam. Huic
doctrine evangelice concordat documentum
sapientis Ecclesiastici Est qui locupletatur
parce agendo et hec pars mercedis illius in eo
quod dicit inveni requiem mihi et nunc manducabo de bonis meis solus et nescit
quod tempus preteriat illum et mors appropinquat et relinquet omnia alys et morietur.
Hys probatis ad descendendum quod sit ita
ad perversa et prave saluti contraria facile est
ad materiam contractuum de quibus sermo sit
applicare. Nam emere annuos redditus
et multiplicare hys contractibus sibi itemque
aliis ex predictis casibus maxime ultimi
illicitum est notorie sed tamen casus predictos
facere non videtur contingere. Nam qui emit
annuos redditus vel ad vitam vel imperpetuum ex eo actu ad magnam summam
pecunie insimul exponat ut parvam
annuatim recipiat thesaurizare non
dicetur. Ymo de thesauro expendere

hic tamen non obstante quod uno vel pluribus
ex prava causa locis thesaurizat non
dicit si faciat eo animo ut quia timet apud
se non posse custodire eius duo(?) census
dat alys pecuniam ad maiorem cautitudinem sibi soli eam reponit sicut iste
dives custodire volebat in horreis suis.
Et iste tamen tunc absque contractibus
non est aliqua intencio(?) intencio
perversa prave saluti contraria eius catholicos dissuadet. Erat etiam intencio
indiscreta et presumpta ut si persona per se
quomodo non valens intendere labori
manuali vel administracioni temporalium
possessionum ex quibus bladum vinum
fructus aliaque res humano usui necessarium colligi volens sibi providere ne
egeat emit annuos redditus et intendit eos exponere quemadmodum fructus
si quos habet ex possessionibus redditus
eius. Hic tamen intendit vacare ocio et contemplacioni sed honeste modo secundum statum suum
vivere vacare divino cultui talis intencio
et si non sit de se meritoria tamen est licita.
Ita est et contingeret si quis faceret se habere
filios aptos ad studia litterarum vel non
industriosos et habiles per administracione
possessionum ne mendicare cogantur
potest emere redditus annuos ad sustentacionem illorum. Et ut ait apostolus parentes
pueris filys suis thesaurizare. Verum
si filius confidens in hys censibus vacare
duntaxat vellet ocio et quescionibus
et alys illicitis sic redditus de quo
intencio facta est intendebat gubernatores reipublice in eo minime providere deberet. Quarta intencio de qua dicendum est
quod est ad bonum promovendum et admi-
nistranda illa est quo persona 1a emens
annuos census instituet sibi fine laudabilem et meritorium. Hic ut incorporata
sunt apostoli Qui sine uxore est sollicitus est que dei sunt et quo placeat deo.
Ita frequenter contingit de eo qui vacat
ab administracione temporalium unde si quis
cupiens vacare pure duntaxat ad
divino cultui emit annuum censum

intendens liberis suis dando utilitati du-
bium quin huiusmodi intentio sit meritoria et
laudabilis. Ita etiam est de multis aliis sanctis
operibus quibus aliquis est dignus est et
laudabilis. unde talis intentio non pro-
uenienda est atque commendanda.

Ex premissis igitur manifestum
est quantum requirere virtus
quod sint persone pro quibus eum
iuste possit annuum respicere. Et primum
est regula generalis quod omnes ille
persone que aut per se laborare sine
defectu nature uel alia ordinatione non
possunt uel dedicate diuino cultui aut
utilitati reipublice laborem manu-
alem siue temporali sollicitudini et offi-
cio competenti commode vitam non possunt
valentes sunt ydonei ut viuant de cen-
sibus annuis. Licet autem sit in quadam parte
generale. Sed diuina administratione ut epi-
scopatum predicatores et doctores. Dicit enim
saluator de talibus quod dignus est operarius
cibo et mercede sua. Et apostolus Qui bene
presunt presbiteri duplici honore digni ha-
beantur maxime qui laborant in verbo et
doctrina. Et in scriptura Non infrenabis
os bouis triturantis et dignus est mercede
sua operarius. Et alibi Nemo militat su-
is stipendiis. Et tamen concludendo magis-
ter admonuit hoc qui euangelium
annunciant de euangelio viuere. Secundum
genus personarum est republicam admi-
nistrantium sicut reges principes consules et
rectores siue iudices unde saluator
Reddite que sunt cesaris cesari que dei deo
Quod etiam declarat apostolus cum inquit Ideo enim
tributa prestatis ministri enim dei sunt in hoc
ipsum seruientes. Reddite ergo omnibus cui tributum
Tertium genus est pauperes orphani vi-
due et senes. unde Jacobus Religio mun-
da et immaculata apud deum et patrem hec
est visitare pupillos et viduas in tribulatione. Item apostolus
Si quis fidelis habet viduas subministret
illis et non grauetur ecclesia ut hiis que
vere vidue sunt sufficiat. Ex quo habetur
quod vere vidue debent publico susten-
tari multo ergo magis possent de suo pro-

annuos census [illegible]
sit plena est sacra scriptura exhortati-
onibus et exemplis. Quartum genus
est religiosi orationibus insistentes
et diuine contemplationi vacantes
Horum namque officium ut angelicum magis
utile necessarium est reipublice quia
contemplationis virtute qua faciantur
anima deo effectu speciali uno pro aliis
cum assistunt cotidie diuino aspectui
multa optinent pro nobis salutis que alii
impetrare non valent. Et sicut dictum est
quod expresse ad sustentationem dictarum
in quadruplici genere personarum iuste
possunt haberi et redditibus annuis. Ita etiam
est pro edificatione et reparatione ecclesiarum
et conuentuum hospitalium et publicarum
edificiorum quibus habitaciones et officia
dictarum personarum conueniunt. Quintum et
pro ministris eisdem necessariis sine quorum
obsequiis officia sua non valerent
commode exercere. Ad etiam dicendum est
quod sicut iustum est et utile uel ab honore
personis eum annuos census. Ita con-
trario non sine dampno reipublice passo
et inducitur permitti ab hominibus qualitas
sed per se possunt laborare et de laboribus
manuum suarum uel industrie sicut in
mercatoribus proficere reipublice et indi-
gentibus pro omnibus. Unde etiam hii gubernan-
tes reipublice studiose debent
intendere contra venditores annuorum
redditum pro maiori ad vitam emptoris.
Quintum attendendum est quod tales contractus
sunt ut de illis sit presumptio quod non ma-
chinetur in mortem emptoris. Cum enim
frequenter contingit quod progressione vite
emptoris annuatim amplius quam sint premium
quod soluerit et venditores senatus
se oneratos nequaquam et si indebite in-
pia eorum mortem preciosum erat si
venditor talis persona esset que sibi ...
honestas aut sui officii in potestate haberet
eos occidere sicut sunt medici. Unde docet
moralis philosophus in problemate Quia male facit
agit eger medicum qui heredem faciat
quia ut citius habeat hereditatem potest

machinat eos absque suspicione in mortem infidi. Similiter et iudei unde pilatus dicebat ad christum michi non respondes nescis quia potestatem habeo etc. te etc.

Itaque ex prava causa machinatur iudex in dampnum eius qui coram eo habet iudicium. De divitibus autem tirannis sive castrorum. Item de magnis principibus propter eorum nobilitatem non licet etiam considerare. Est autem scriptum Cum potentiore te ne certes contentio. Sed de civitatibus quia vix aliquando in minoribus in unum conveniret ad talem machinationem. Item et facilius iustitia ita consulibus quod forte faciunt sic de aliis nulla est. Verisimiliter raro periculum. Iam ex predictis clare patet tertium documentum quod ut iuste et licite fiat contractus emptionis annuorum censuum sive ad vitam sive imperpetuum requiruntur quatuor. Primo quod res super qua emitur sit talis que in se conservata deductis oneribus necessariis residuare possit non solum annuum censum sed etiam quod eius cultor sub spe illius amplioris fructus attentus ad eius custodiam et diligentem custodiam advertat. Secundo quod precium sit iustum ita ut communi iudicio censeatur quod equalitas servata est inter ipsas conventiones non unus contra alterum exinde evidenter reportat partem notabiliter deteriorem. Tertio quod intentio non sit in rei publice nocivam aut proprie saluti contraria sed aut indiviis vel ad bonum provenies. Quarto quod persone a quibus emuntur huiusmodi annui census sint tales quod vel laborare non possunt vel laborare impediret eos ab officio necessario seu utile rei publice vel a cultu divino et propter intendere.

Sequitur quartum et ultimum scolasticum documentum videlicet responsio ad argumenta seu difficultates que obviunt et in contrarium adduci que primus considerationibus respondendo non erit grave. Sunt autem argumenta in contrarium duplicia differentia. Quedam sunt contra ad totam materiam contractuum dum enim res aliquas aliis comparat non posse in valore et ideo quia non potest inveniri iusta comparatio sed et collata materia contractuum. Exemplificat de unctibus qui ex conditione nature omnibus non unctibus preferuntur. Ita quod una anticta vel una ovis sua excellentia nature prefertur omni auro et argento mundi. Ista difficultas evacuatur quoniam apparato in rem quo humano usui sit necessarie et utiles non fit secundum regulas physice naturalis aut methaphysice sed iustitie commutative que inspicit indigentias humanas necessitatem et utilitatem ad hac autem indigentiam supplendam melius est homini habere paces quam pulices et pecunias quam aranea. Attendendum tamen quod utilitas huiusmodi per subventionem indigentie duplex potest considerari vel communi existimatione aut propria ipsius ementis. Et debet attendi potius ad communem quam ad propriam estimationem. Unus enim equus qui communi estimatione non valeret nisi 30 florenos per unum divitem fugientem a facie regis principis aliquando estimaretur ad plus quam ad 300 florenos. Et si venditor vellet iuxta eius estimationem et non aliquid concedere notum est quod inique ageret. Sed si ille gratiose ultra communem estimationem vellet gratis donare venditor posset iuste recipere. Similiter non est ex pacto possibile amplius quam habet communis existimatio recipere si ex venditione dampnum reportaret tantum quantum est appreciatio dampni quod incurrit.

Secunda difficultas que est ex auctoritate Crisostomi super Mattheum qui hoc dicit. Sed hoc dictum communiter exponitur de illo negotiatore qui intendit lucrum tamquam finem principalem omnium suarum operationum alias non intendens seu ex pravitudine sed hanc suam reputat partem contrarie lucrari. Est secunda responsio que magis textum consona videtur. Cum auctor loquitur de illo negotiatore qui officium exercet ex deliberata intentione continue utendo mendaciis et periuriis non autem de illo qui pro utilitate propria et utilitate publica absque huiusmodi periuriis et mendaciis utitur negotiatione. Secundo ordine sunt argumenta que tangunt difficultates materie rationis precii. Dicitur enim quod pecunia nichil emi debet quia minimissima precium est ut in

ꝯmutacoib; fit mediu nūq̄ at
extremū Et in hᶜ ꝯtractu ut dicunt
n̄ aliud fit n̄ ꝙ emit pecunia ma
gna successiue p 1ª q̄ sil' data fuit
Hinc difficultati sup̄ iusū e ꝙ ita
fuit clare ensū ꝙ i isto sic i alio q̄
cūq̄ ꝯtractu vēe emp̄cōis pecunia
intuent tēp medū ꝛ ius papiedi
annos cens e vera merx que p
pecunia emit'. Scda difficultas
ē ex supabundancia valoris. dicit
n' cū emit' ānus census ip̄petuū
eciā si p vno dent' 30 aut xl.
notissimū ē ꝙ recipe ip̄petuum
vnū i multo sp̄ excressit ad p̄ciū
Ad hᶜ ē clare iā r̄sposū q̄a sic
emit' castru p 30 milia annati
r̄dditiuas mille nescit' vtrū plus
ul' minꝰ i futuꝝ r̄dditiuabit emptori
q̄ꝫ sit p̄ciū qd' dedit tam sat' ē ꝙ p
tempore q° emit' qm̄ estiacōe totū
val; nᶜ reputt' q̄ det maius p̄ciū
Contingē n' pt ꝙ cobuat' l' capi
at' ab hostib; seu aliis pdat' vi
mīq̄ ex eo recepit ul' quita p̄ciū
p̄cii sed ex futuro euentu in minꝰ
r̄cipiē° nō instificat' ꝯtractꝰ Silr
nᶜ i ampliꝰ n'pote r̄ddituet per
centū ānos 2ᶜ habeat ex i° plꝰ q̄m
dedit i quadruplo Ita go ē i ꝯtītu
emptor ānui cēsꝰ d' q° ē p̄mo Et
sat' ē ut tpe quo fit ꝯtractꝰ qm̄
estiacōne cēseat' illud ēē iustū
p̄ciū eci si ꝯtingat multo minꝰ aut
multo ā plꝰ successiue ab ide r̄cipi
q̄ꝫ sit p̄ciū qd' dedit Tcio ordīe st'
argumēta vīe āuexe sue ut cōit'
intueiens ꝯcupiscē P° q̄a q̄ vendᵗ
r̄dditꝰ ad vitā empt' p̄ximū eiꝰ
moriturū ut ab onē alleuiet' de
sideraīe aut morte p̄x̄i ē malū
d' se R° q̄a emptor empt' sēp plꝰ
hr̄e q̄ꝫ dedit ꝛ ꝯcupiscē'ª imodera
ta cōit' reputat' ad culpā Est aūt
ut aplꝰs ait Cupidi° radix om̄i
maloꝝ Ad p̄ᵐ di' Et desiderare
morte ēptori' hᶜ ē viciū ꝯtrhēt'

nō aūt ꝯtractꝰ Multi nāq̄ fili
dimittū desiderat mortē; p̄cium n
tm̄ ob hᶜ filiū ēē dimit' ē culpabil
Silr' ꝛ q̄ꝫ plures vxores desiderant
morte viroꝝ. s; ꝯiugiū non est
ꝯtractꝰ dāpnatꝰ Ad 2ᵐ r̄spōdet'
ꝙ pt' cuꝰ sup̄ exp̄ssōs d' p̄se mala
ā p̄ussā intencōe in hꝰ ꝯtractib;
intueiente ꝗualit' d' ꝯcupia sit
ꝗualit' arguit' dicēdū ē ꝙ ꝯcupi
scēcia ē culpabil' i q̄tuor casibus
P°mꝰ qn̄ q̄s alienā ꝯcupiscat sim
plicit' ꝛ absolute Scdꝰ aūt si cum
adiecta ꝯdicōe n'potesi posse illa
habē sine offensa di ꝛ iniuria p̄x̄i
q̄a n' tal' ꝯcupiscē'ª diuīe legi sub
iecta ē volens nō hr̄ rōm dāpna
bil' culpe Scꝫ p̄ma ꝯcupiā directe
repugnāt diuīe legi q̄ iubet Nō con
cupisces re p̄x̄i tui 2ᵘˢ ꝯcupiā
ē culpabilis qn̄ ē ita dordinata
ꝙ p phas ul' nephas hr̄e desidēat
tp̄alia bona i p̄atꝰ ē ecl' cū offensā
di ꝛ iniuria p̄x̄i ad succedēdū viam
p q̄ adimplē valeat desidiū sue
ꝯcupiē Incti nāq̄ ꝯcupiscēte est
cor malignū discedē' a dō viuo ꝛ ie
ꝯcupiā di' ēē p̄cīm Tcia eciā ē qū
ꝯcupiscē'ª ē ita vehemens ꝙ ꝯoc
cat intellcm̄ abstrahēs hoiem a
cura ꝛ ꝯsidācōe diuioꝝ n'pote ride
cordat' si ē dies diuīa ul' alia a
si ē dies ieiunij vl' nō silit' d' aliis
ad q̄ tenet' ex diuīa lege. ā si eliꝫ
ē nō recordat' dīe diuīū officiū.
Talis ꝯcupiā q̄ ita absorbet hoīeꝫ
eciā si nō sit p̄atꝰ ꝯmitte' p̄ciū
ā dict' filiū testiōnīu Quarto porꝰ
careēt re q̄ꝫ ꝯcupiscat ꝙ eciā ꝯm
tēt n̄ lōꝰ q̄a mādatū ē in diuīa
lege ut hō sollicitꝰ sit cū deo. p̄be
atq̄ ei cor suū ꝛ tālē ꝯcupiscēns
oēm curā ꝛ sollicitudine q̄ꝫ debet
cca cultū di appetit i tp̄alib; acq̄re
d' alienās a deo cor suū. io ꝯcupia
hꝰ' di' ēē culpa mortalis Ut hᶜ ē doctrīa
saluatoris cū inq̄t i euāgeliō Ubi ē

thesaurus tuus ibi est et cor tuum. Et sequitur
ibi Nolite solliciti esse dicentes quid et cetera
secundum regulam dei et Certum est concupiscentia est copia
mortalis qui licet non absorbeat intellec-
tum a cura et consideratione divinorum plurimum
intendit et deo servire et cupiditati admi-
plere tantum concupiscentia implicat hominis volun-
tatem tanto pondere quod recordatus
sive huius memoria de hiis que pertinet
ad cultum dei reddit perplexus cum po-
tius debeat inherere et utrumque implere
non potest Hoc autem ideo dampnabile est
quia divino amori nichil contrarium quod sup
sed ut equale cogitari debet hoc docuit
salvator cum inquit Nemo potest duobus
dominis servire et cetera et conclusit Non potestis deo
servire et mammone Attendendum
est verbum servire bene enim potest quis deo
servire et divitias administrare sed utrique
servire non potest Unde quia tam inmoderata
est cupiditas quod quis reputat esse equum
intendere illi et deo non dubium quod talis
concupiscentia est peccatum huius modi generaliter loquendo
concupiscentia est dampnabilis quamvis si emptor
animi tempore in tantum concupisceret hoc est aplius
quam deceret quod incideret in aliquem ex contrarium
superdictis tunc manifeste peccaret
pro tanto ob hoc contractus esset dampnabilis
quia hic peccatum est vicium persone quam rei
| Quarto ordine contra materiam istorum
contractuum arguitur ex lege nature
Et namque non solum ex lege nature prout
consideratur in statu corrupto sed etiam
institute sive innocentie homo tenetur
operari legitur enim de homine conditum ad sta-
tum innocentie quod posuit eum deus in
paradiso voluptatis ut operaretur et custo-
diret illum Quantum vero ad statum cor-
ruptionis in quo sumus dictum est homini male-
dicta terra in opere tuo in labore comedes
de ea ex cunctis diebus vite tue et in sudore vul-
tus tui vesceris pane tuo donec revertaris in terram de
qua sumptus es Nunc autem ut dicunt an-
tiquos in adiutorium eius ad vitam manife-
ste condidit potestate legi nature quia
absque labore et sollicitudine homo de ipsis
vivere potest Addiunt etiam quod non noceret

mediocriter reipublice etc quia si apti ad la-
borandum vivant ex hiis annuis cen-
sibus peribit cultura agrorum et vine-
arum deficeret etiam custodia animalium quorum
usus humane vite est necessarius Similiter
edificatio habitacionum et exercitium ar-
tium mechanicarum Sed primas difficul-
tates videtur quod operatio ista de qua loquitur
in statu innocentie non erat cum labore
et fatigatione que avertit retraheret a cultu
et consideratione divinorum sed ad exercitium
virtutis et cum delectatione Nam etiam
prout in vicium reputatur non debuit ibi
esse sed peccatum beatitudo quedam multo maior
quam in hoc statu sit felicitas politica
et contemplativa Cum ergo felicitas secundum philosophum
sit operatio secundum virtutem perfectam in vita
perfecta necesse est intelligere hominem in illo statu
innocentie competere operationem secundum perfectam
operationem virtutis Huic autem operationi
non impedimento vivere de annuis censibus
immo tunc potius ad eam intendere potest
cum non sit necesse eum nimis sollicitari
per acquirendum victum et vestitum Unde ex
hac ratione que ad utrumque vivo aliquando in-
quam homo perfecte valet ut dicit apostolus Omnes
ordinavit eos qui circa inquam annunciat de
circa vivere Et ita intelligendum est quod
non fuerit aliquid sit transgressores contra legem
nature in statu corruptionis de vescendo
pane in sudore vultus sui apostoli et alii
quibus ex officio competit clerus operationes
quod est incompatibile ut simul intendant cul-
ture terre seu aliis operibus similibus
et officiis suis itaque argumentatio illa
non videtur concludere. Sunt enim multi regentes
principes clerici religiosi aliique plurimi
qui vix aliquando intenderunt laborioso
et simili operi manuali Item et si huius-
modi annuos censos non necesse haberent per se la-
borantes in agris et vineis fatigari
non ideo tamen eximuntur quin cedat in
labore cunctis diebus vite sue Similiter
in labore vultus qui multiplicatur contingit
hominibus Quantum ad secundam difficul-
tatem quia ut docet apostolus multa licent
homini que non expediunt dicendum quod licet

contractus huiusmodi ex sua conditione sunt licita tamen considerandum est utrum expediat multiplicari. Et quantum ad hoc facienda est comparatio quid amplius expediat. Vel quod homines per se vel per alios intendant agriculture et aliis lucrosis officiis, aut quod ab illis vacantes vivant ex censibus annuis loquendo de illis per modum quo conveniunt sub conditione generali homini superius declarate quibus ex conditione rationale sive quantitate officiorum expedit vivere de censibus annuis. Pro cuius evidentia intelligentia considerandum est. Rationes quatuor sunt quare merito retrahendi sunt a multiplicatione horum contractuum ita quod multo expedientius est potentibus per se vel per alios intendere cultui agri terra et aliis operibus ad vitam necessariis quam simpliciter redditibus vivere. Primum est ratione ipsorum malorum quia prestant causam sive occasionem ut viventes ex illis qui securi de sustentatione pro toto tempore vite sue vacent ocio corporis et quieti. Sicut dicebat ille dives stultus quando laborare non intendebat: Anima habes multa bona reposita in annos plurimos; comede, bibe etc. Sicut etiam dicitur Ezechielis xvi: Hec iniquitas Sodome, superbia, saturitas et habundantia. Non sic autem contingit si per se quis intendat laboriose fatigationi. Nam etsi vellet tempus eius non vacat et non potest. Similiter est de illo qui per alios fieri facit, quem sollicitudo studiosa excogitandi, ordinandi et mandandi quandoque tunc comparatur labori manuali et fatigationi, ymo frequenter plus afficit. Unde nec vult nec potest intendere fabulis ociosis detractionibus, derisionibus et pravorum rumoribus et vanis adinventionibus, que ut plurimum sunt vicia illorum qui vivunt ex annuis censibus, si principaliter non intendant actum virtuosum aut laborioso operi. Secundum est ratione detrimenti proximi quia vix aut non tantas fiscales faciunt elemosinas subvenientes pauperibus sicut viventes ex fructuatione agrorum, vinearum, fluminum aut bonorum et animalium. Hii enim aliquando recondunt collectas fructus fiscale

tribuunt petentibus et quod multum recipiunt a Deo, iuxta consilium Thobie habundanter tribuunt. Et si modicum ipsi datum ex consuetudine est, id modicum libenter impertiri studeant. Non sic autem qui vivunt ex annuis censibus, amore enim pecunie multum est inherens et non tanta liberalitate in elemosinam distribuunt. Item quoniam cogitat varios casus fortune et sperant sic illi qui intendunt agriculture aliquo anno recipere habundanciorem fructum; ne eis deficiat cum difficultate inclinantur ad elemosinam faciendam. Tertium retractum est quia ex hac multiplicatione contractuum sequitur multiplex detrimentum. Primo ministris divini cultus quia ecclesias villas aut valde exiles decimas recipiunt. Secundo gubernatoribus reipublice quia de ipsis redditibus consueverunt habere angarias, impositiones; hii autem quod vendant non habent. Tertio incolis patrie quia quanto sunt pauciores cultores, pauciores colliguntur fructus. Ex quo provenit carestia, indigentia et fames in patria. Quarto ipsi patrie quia remanet desolata cum non sit qui eam excolat. Quartum quod debet retrahere a multiplicatione horum contractuum est magis periculosum quia talis securus de sustentatione pro toto tempore vite sue non studiose intendat divino cultui, studio sacre scripture aut officio publico seu operi laborioso, aut recipere auxilium de celo sicut est agricultura aliaque similia vel non ex infirmitate seu alias qui continuam habeat vexationem unde compellatur ad Deum recurrere pro auxilio deserceat. Primo perdit in eo spem et fidem quam habere debet in Deo. Ratio huius est quia hii operibus intendentes si fideles sunt vi vel gratis compelluntur cogitare de Deo et ab eo auxilium et gratiam expetere quam non exquireret nisi se habiturum speraret nec speraret in Deum nisi fidem haberet de ipso. Sic ergo intendentes operibus supradictis vel similibus continue habent causam stimulantem ut muniatur in fide et spe. Similiter de illo est qui infirmitate vel

alia quibus tribulatione afficitur ut namque ysaias docet tribulacio sola vexacio dat intellectum. Contrarie vero est in eo qui cogitat se habere facultates sufficientes pro toto tempore vite sue. talis namque reputat se sibimet ex seipso sufficientem esse et nullius opera indigere. Hic illi cura est quo aliis sit acceptus et quantum vero hic eos appreciatur diligens seu parvipendens contempnit. Et quia confidit in seipso seu in propriis divitiis hic patrimonitatem sensibilem quam ad deum deberet recurrere quia similiter se habeat ad deum sicut ad homines. ex quo effectus obliviosus dei hic illi cura est in ipso confidere aut de ipso cogitare. Et cum credere est ad assensum mentis cogitare. fidem non habet de deo qui non cogitat de ipso. hinc ergo in tali confidente in propriis divitiis paulatim minuitur virtus fidei et spei donec in totum pereat ab eo. Sequitur namque sicut certe dicitur quod continuum pabulum et nutrimentum bonarum cogitationum scilicet hec eis tollitur. quia illud malum supercerta via habet confidentia divitiarum quod reputans se nullo indigere contempnit deum et homines quod est iniquitas maxima et vix illi addita potest si in tale profundum malorum deciderit. Quare apostolus dicit Qui volunt divites fieri incidunt in temptacionem et laqueum dyaboli et desideria multa et inutilia et nociva que mergunt homines in interitum et perditionem. reddens causam quia radix omnium malorum cupiditas est. et quidam eam appetentes erraverunt a fide. Hinc igitur confidencia divitiarum etiam hinc annexam quandam impenitentiam. Unde salvator sperare de isto crimine dixit Quam multum difficile est confidentes in pecuniis in regnum dei introire et alibi dixit quod impossibile est apud homines. Sunt ergo si fides et spes deficiant in talibus contractibus quid ergo de caritate que multo facilius perit et cum ei iniquitati minime comparabilis est. Non mediocre est signum quod iniquitas se admisceat hiis contractibus seu contrahentibus. quia quanto amplius senescat mundus tanto amplius multiplicantur isti contractus cum scriptum sit Quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa etc. Notum quod tunc habundabit iniquitas et refrigescet multorum caritas. Verum autem dicendum est pro finali conclusione huius materie quod videtur esse potissimum remedium ad hoc ut iuste aut saltem non illicite fiat contractus et vincentibus ex propositis sibimet aut reipublice non afferat detrimentum quod fiant ad vitanda detrimenta reipublice et providendum subditorum indempnitati iura disponunt ut aliquorum fiant non interveniente publica auctoritate quemadmodum contingit in dacione tutele et donatione magni valoris quam exstiterunt ad quingentos aureos. Similiter in ecclesiasticis propter vitanda pericula et fraudes voluerunt contractum matrimonii publice fieri et in facie ecclesie. Ita ergo cum in huius contractibus si indebite fiat magna intervenire possunt detrimenta et reipublice et proprie ipsorum contrahentium saluti et utilitati. Cumque sic deductum sit ut inde fiant quemadmodum requiritur. quorum quodlibet ut debite cognoscatur et regulatur requirit magnam discretionem ac consilium consuetam quod in ipsis contrahentibus frequenter propter amorem nimium vel alias ex multis causis non reperitur. Ideo sanum consilium esse videtur quod ab ecclesia statuatur per sollempne decretum et cum clausula irritati quod huius contractus amodo ad vitam vel imperpetuum non fiat nisi interveniente decreto publice auctoritatis et spiritualis et temporalis videlicet iudicis qui pro tempore illi presidet loco in quo fiunt tales contractus. Ita quod si contractus agitur inter mere laycales personas seculo interveniat decretum sui iudicis et quando ecclesiastica inter ecclesiasticas vero personas etc. Si non alter contrahentium ecclesiasticus aliquis at sit laycus propter excellenciam iudicis ecclesiastici interveniat consensus et decretum ecclesiastica. Et in ipso decreto providetur circa conditiones quibus ipsi indi- abusque et per ipsos posset fieri. Per hoc enim remedium fraus usurarum vitabitur quod

frequit se miscet huic contractui. Et pudebit inde compilatam reipublice et conhibere saluti contraria pactorum conditione que continebit. Pudet enim ne una pars alteram supplantet aut defraudet contra iustum pretium. Pudeat nullo quia cum per iudicia aut certamina contentiosa potius deliberatione consentiunt si est reipublice nociua aut proprie saluti contraria ubi etiam interesse esse iudicauerit non prestabit suam auctoritatem. Erit denique causa ut huiusmodi contractus non multiplicentur cum primitus expleti fuerint oportebit expedire multas difficultates. Dimat insuper ne lites multiplicentur quia iam scilicet erit res diffinita in publico iudicio. Quam multe et alie utilitates prouenient ex hoc statuto que quis perse sine considerans supersedent ab eorum explicatione. Hec dicta sint vel saltem superficialiter quantum ad primam questionem quo scilicet absque conditione sunt contractus de annuis redditibus.

Quantum ad secundam dubitationem quo videlicet in ipso contractu vel alio ad partem opponitur clausula quod venditor quandocumque velit reddendo pecuniam quam recepit possit se liberare a censu redimere huiusmodi considerandum est. Presupponitur enim quod iste contractus sit et in primo debeat intueri illa quatuor specificata superius videlicet quod res super qua constituitur annuus census sit capax et ydonea eius quod intueatur iustum pretium quod non sit nociuus reipublice nociua aut proprie saluti contraria et quod per hec per que emitur sit illius conditionis que superius explicatur. Si quis vero in isto contractu ista quatuor prima inuenerit in generali loquendo circa istos contractus secundum que occurrunt consideranda que scilicet scholastica documenta. Primum est quod contractus iste in apparentia exteriori videtur esse iustus et laudabilis. Secundum est quod intrinsece consideratus repugnat multipliciter iustitie et equitati. Tertium quod multa indicia ostendunt presumi debere feneratorium. Quartum erit responsio ad obiecta in contrarium. Quantum ad ad primum quod contractus emptionis annuorum censuum cum facultate redimendi in apparentia sit iustus et laudabilis deducitur. Primo quia videtur pertinere ad opus misericordie. Cum enim aliquis pressus in necessitate constitutus compellitur vendere redditus annuos super possessiunculam suam si postea arridente fortuna posset reddere pretium et liberare se aut possessionem suam a seruitute anime magnum opus misericordie videtur facere qui liberat eum. Secundo quia videtur esse opus liberalitatis et gratie. Nam qui facultatem redimendi concedit id quod suum est videtur donare. Unde nec papa redditus annuos pertinet ad dominium apostolicum ex potestate est sicut de aliis in quibus suis gratiam facit vel donat. Tertio quod videtur pertinere ad opus caritatis ut narratur de Christo Joh. in cena sua. Qui vidit fratrem suum necessitatem habere et clauserit viscera sua ab eo quomodo caritas Dei etc. Ergo per oppositum si quis vidit debitorem suum habere indigentiam et aperit viscera sua liberat eum a necessitate annui debiti hoc esse videtur magne caritatis iudicium. Quarto pro illa parte allegatur testimonium diuine scripture in Leuitico ubi ponitur pro in lege generali quod omnis venditio debeat fieri sub conditione redimendi dicitur enim sic ad filios Israel. Cuncta terra vestra possessionis vestre sub redemptionis conditione vendetur. Et exemplificat. Si attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam suam et voluerit propinquus eius potest redimere quod ille vendiderat. Si autem non habuerit proximum et ipse pretium ad redimendum potuerit inuenire computabuntur fructus ex eo tempore quo vendidit et quod reliquum est reddat emptori. Sicque recipiet possessionem suam. Ergo ut dicunt sacra scriptura approbat expresse hunc contractum sub conditione redemptionis videtur per dicti iustus et laudabilis.

Erat secundum documentum quod contractus huiusmodi videtur repugnare multipliciter iustitie et equitati. Hoc deducitur primo ex natura emptionis. In hoc enim differt contractus emptionis a contractu donationis mutui commodati et locati. Donatio enim fit ob gratiam et utilitatem recipientis nec obligatur reddere quod accepit. In contractu vero mutui quod recipit efficitur efficitur de dominio recipientis et tenetur

reddere aliud tantundem illi a quo mutuum
recepit· non non obligavit reddere illud idem
numero quia iam effectum est suum Et sicut supra
fuit declaratum in contractu mutui per se
tantum attenditur utilitas recipientis
In contractu comodati attenditur etiam
utilitas recipientis sed quod recipitur
manet in dominio comodantis et ideo idem
habito usu ad quod comodatur restituere
tenetur In contractu autem locati sive con-
ducti res manet sub dominio dantis
et eandem quam recepit tenetur reddere Et in
hoc attenditur utilitas utriusque quia
conductor habet utilitatem de usu rei lo-
cate et locator de precio quo eam locavit
Sed per hoc dictum contractus emptionis ab om-
nibus supradictis quia et attenditur utilitas utri-
usque et nullus eorum alteri quod recepit resti-
tuere tenetur si iam scilicet dicitur esse perfectus
emptionis contractus quod dicitur propter contractum
qui sit sub conditione quia conditionem manet im-
plenda contractus non dicitur esse perfectus Unde
in contractu emptionis sic qui vendidit rem
et recepit precium illud restituere non tenetur
quia scilicet effectum est suum Ita etiam qui emit
mercem ipsam pro qua dedit precium reddere
non tenetur quia hoc repugnat legi de contra-
henda emptione apponere conditionem pretii
quam venire contrahentium vel alter ipsorum
unusquisque sit certus quod merx vel precium sit suum
quemadmodum contingit in contractu emptionis
annorum redditum si fiat cum libertate
revendendi et ematur tale reddere· tunc non con-
tractus hic videtur convenire cum contractu
mutui ubi pignus intervenerit quia
reddito mutuo tenetur reddere pignus
Sed in hoc est determinationis conditionis quia
in fructus computaretur in sortem in hoc
aut minime Et autem omnia probantur ex
declaratione ubi dominium namque est ius
habendi possidendi et vendendi aliqua sim-
pliciter pro libito voluntatis ita quod potest
eam vendere donare et distrahere sicut
placet Cum ergo emptor annui redditus
sibi obligatur reddere quod venditor revendere
voluerit intersit ipsum ius percipiendi
annuum censum quod emit non possit dicere

vendere aut distrahere eundem sequitur
et quod minus sint domini illius iuris quod ma-
nifeste repugnat nature contractus de
emptione quia sicut venditor efficitur
dominus precii et ideo potest facere quod voluerit inde
et emptor iuris percipiendi quod emit
Natura denique et conditio contractus
emptionis habet ut dominium rei quod acquiritur
per emptionem magis liberum sit quam si
per donationem vel aliis ex modis acquireretur
rerum dominium Exemplum habemus de Abraham
qui agrum ubi erat spelunca duplex pro
habenda in eo iure sepulcri noluit re-
cipere gratis donatum ab Ephron sed
emptum duntaxat pro pecunia ut sic
in eo haberet maior libertas et securitas
Ratio est et oportet ad illam attendere
tamen ad principalem in prima materia in con-
tractu emptionis quo libere et pure agitur
nulla pars tenetur alteri tamen de libertate
vel consuetudine fecit· hec est conditio
venditoris quod vendit merces suas
pro quanto possit maiori precio et emptor
emit pro quanto minori potest Itaque libere
absque aliquo onere consuetudinis vel libertatis
quo unus alteri teneatur Emptor reci-
pit mercem quam emit et venditor
precium pro quo illam vendidit Repugnat
igitur nature huius contractus quod iam
est perfectus ut alter contrahentium alteri teneatur
et non econverso In materia autem de qua sit
sermo sequitur est quod perfectus scilicet fuerit
contractus quia satius vocatur in emptio in-
iterata emptio Et ideo iterata
emptio est dicto distrahens a ratione
principalis significata sed presuppositum quod est
initerata tunc est emptio vera ergo
libertas equo iure utrumque competit Ita
quod emptor aliquo plus venditore amplius
ad illam compelli non debet quia repugnat
illius conditioni Secundo contractus ille
repugnare videtur denominationi et pro-
prietati annui census Unde non dicitur Cle-
mens in exonagatu Ex parte quia sciat
Annui census inter immobilia bona con-
putantur· et communiter census annui dicuntur
redditus immobiles Nunc autem si ad arbitrium

venditoris redimi posse itaque ergo tam
non immobiles sed potius mobiles dicuntur
redditus. Tamen ista conditio ista repugnat
fini principali propter quem licet constituere
huiusmodi annuos census vel ad fundandum
ecclesias altaria et alia pertinentia ad cultum
divinum. Item ad sustentacionem hospitali-
um et alia pia sive laudabilia opera que
supra sunt specificata in quibus perpetuitas
excellit quia temporis maceratur. Si autem
posset venditor ipse redimere quandocunque
tam ergo nichil permaneret stabile. Si-
militer est de redditibus qui emuntur ad finem
hominis. Finis enim emptoris fuit provi-
dere sibi quod de eo vivet ut posset liberius
divinis obsequiis intendere. Circa tertio
et principaliter hic secundum cum famam decidi-
tur aperiendo materiam huius tractatus
per distinctiones. Cum namque apponitur
conditio sive facultas redimendi aut ita est
quod pro huiusmodi annuus census restituitur vel datur
maius precium aut equale vel minus quam si
ista clausula non apponeretur. De illo
de maiori non oportet prosequi quia ratio de
minori convincit non est verisimile contingere
sicut de minori quia omnis usus docet
oppositum. Si ponitur quod sit equale preci-
um tunc ut evidencius veritas manifestetur
subdistinguendum est. Quia aut libertas
ab utraque parte vel necessitas vel necessitas
ab una et libertas ab alia. Si est libertas
ab utroque tunc huiusmodi conditio quia de iure lo-
quitur pro non adiecta non adiecta habetur.
Illud enim sic intelligo quod cum cuilibet sit dominus
rei quam accepit in potestate contrahentium
est verum sicut contractum facere. Si autem
necessitas est ab utraque parte ita quod sicut quando
voluit emptor tenetur venditor red-
dere precium quod accepit. Et quando venditor
voluit tenetur emptor liberare vendi-
torem ab annuo censu recipere precium
quod vendidit tunc manifestum est quod con-
dicio ista vel includit condicionem vel
dicat dumtaxat in altera parte necessitatem.
Nam si quando unus voluit tenetur esse et
alter ubi voluit libertatem tenetur
non non libertatem sed necessitatem significat

ita quod implicat ab utraque parte necessarie
necessitatem. Si non dicatur quod non necessitatur
nisi velit tunc redit in primum membrum quod est
libertas in utroque. Et si ista conditio adiecta
non habetur nisi fortassis emptor et venditor
posuerint se ad arbitrium alterius ut quando
ipse diceret tenetur venditor redimere et
emptor revendere sicut non diceret unum tantum
in utroque sed iste casus raro contingit. Opor-
tet ergo venire ad tertium casum ubi est necessi-
tas ab una parte et libertas ab altera. Tunc
ergo vel est necessitas ex parte emptoris et
libertas ex parte venditoris aut econtra. Si
ex parte autem emptoris est necessitas prout
usus frequenter habet ista non videtur ra-
tionabile esse materia quando ponitur indeter-
minate absque temporis limitatione quia quemad-
modum tactum est sicut precium eo quod transit
"eius" in dominium venditor non tenetur reddere
ita nec minorem quia sua effectus est emptoris.
Venditor namque et emptor equaliter componuntur
ut nullus alteri teneatur presertim in casu
de quo agitur cum intuetur iustum precium
communi estimatione quod res ista maiori precio
vendi non debuit. Item quia appositio
huius conditionis est in preiudicium rei publice vix
enim reperitur qui velit meliorare rem de qua
incertus est si debeat eam retinere. Unde
hec causa fuit adiecta in decreto consilii
constantiensis ne prelati sufficienter in vita vel
quasi nomine nova et libertates ecclesiarum suarum
translacionis formidine adeo sollerter
ut alias prosequerentur. Experiencia etiam
id monstrat nam prelati qui multo tempore
possiderunt ecclesias ut communiter non solum
conantur deperdita instaurare sed etiam super-
addere et in edificiis et in aliis bonis. Nec
sic autem parvo possidet tempore vel de illo
non certus anhelat pinguiores habere
ecclesias quia quas suas non reputat nunquam
meliorat. Inde patet causa videmus communiter contin-
gere in antiquis possessoribus regnorum
ducatuum comitatuum dominiorum et ceterorum omnium
bonorum immobilium maiori quanto sperant
earum possessorum pervenire ad filios
suos quos tanto amplius quam se ipsos si perhaps
est dicere diligunt et in ecclesiis hec est causa

quae ius regnorum porius p successi
one qm p electorem dicet ee gruentes
Item qui diligenter gsiderit manifeste
cognoscit huiusmodi gdicioi qm inatu re
lle finale apud se ne illorum domini
p venditorem i alios tusferat bona imo
bilia mobilia Et ex hijs porius ia q
no vsu gsumunt qm q fruado fruari
no pnt ka° ia e qa si postmodum
eme indiget plures recipit mobilium
qm imobilium venditores cum n qs
recipit duas marcas argenti ad vended
qm duas domos Item centum modios
de blado vel vino qm vineas l' agrum
Ad ista tn mobilia vendendum non
sponte quis trahitur qa nisi sit mer
cator q vivit ex negociatione ut q
munt ille q vendit scit q si similia
eme debeat carius emat qm vendidit
z i vende° ee sort pdet Cu ergo
sciat hac gdicoe ee i vendicoe et
emptoe rerum mobilium statute pdca
clausula q qui velit pt reemere
imobilia bona q vendidit z p eode
pcio tuc facilius inclinabitur ad illa
vendendum Unde h appoico clausu
le videtur similiter quidam ut facile ac
frequent dominia rerum imobilium i alios
tusferantur Hoc aut sic dam e rpu
gnat bono statui rpub ce Sic ee
appoico huius gdicoes no videtur roi
gveniens Item clam h gdico appoi
q emptor teneatur revende bona
imobilia q emit aut dr q p eod
pcio quo emit vel p eo q tuc iustu
videbatur In p° casu manifestum e q
datur occasio q res magis melioratur
tur ymo q deteloretur Cu res n se
obligatum ad revededum q qz no aplius
hre debz vix a' unqz apponet solli
citudine ut res plus valeat qm fuit
empta Et q natura rerum sit ia ut
unqz eod statu pmaneant si non
studiose ad melioracom eo sempsa
i detrimentum labe Si aut dicatur q
revendet p eo pcio qd tuc iudica
bitur iustu Est ia clausula retrahz

possessione ut no intendat ad meli
oracoem qa multi sr ex singlari affcoe
q rebz suis carere no volunt ee si daretur
plus iusto pcio Unde legit i d' ami dr
reprobat dam 19 phi cum fecit ad se g
gregari magnam turba pplm alliciedo
q vellet revelare eis qd unusquisqz
desideraret i corde suo z ill' gregatis
dixit q omis vellet care vende et
vilit eme Et nisi legi multos ee
hoies q n care a' vilit volunt eme
a' vende In supdicto ee casu no essz
necitas simpr revende qa rema
net libertas epi ad valorem prey Et ci
sup hoc varietas erit datur occasio mul
tiplici lites Itaqz omni eo pte illa
clausula videtur equitati z roi contra
Supdicte ee raoes militant i cq
to casu ubi necitas eet ex pte vedi
toris ut qui emptor velit restitue
bona imobilia sr amnos redditus que
emit venditor teneretur redde pciu
Non cum facile reperiuntur venditores qui
teneant sp qm i deposito pmpte
ad restituendum pcia rerum qs vedide
rut Sz cu ex illis vel bona imobilia
emerint vel i alias necitates expen
derint no mediocre iacturam pate
rentur si copellerentur vede sua bona
imobilia vel aliunde exqre pciu p
tpe quo velit eptor Unde eo hoc lites
eo litibz sequentur z ex dissensionibz
dissensioes aliaqz gminua psepe ita
q vix ciuitas maneret i pace Si no
dicatur q iste raoes militavent i
bonis imobilibz q requirunt ad sui cu
stodiam fructuacoem diligens studium
cultum re Non aut sic e i redi
tibz annuis In redditibz aut annuis
qui hnt huius censum no dz itende
ad cultura bonorum ex qbz hnt sed
solum q exsolue hnt itaqz apposicio
dicte clausule no prestat cam dete
rioracoi qa sp i eod statu manet
Ad hac obiectoem iusto no e multum
difficiles Ita q diligencius intuetur
repit supposicas raoes p maiori

q̃ parte est in hiis multitudine. Cum enim
emit annuos census inspectum si transfert
dominium illorum in alterum utpote fundando
altaria vel alia pia loca vel deputando
ad sustentationem pauperum aut in alios usus
quos supra specificavimus fuerit si reemendi
huiusmodi optat. Quod sicut tactum est supra
clausula ista repugnat fini ad quem
huiusmodi census emantur. Si autem annui
redditus sint ad vitam emptoris est repugnat
fini quia tales non huius consuetudine sibi
non debeant permanere non potest ordinare
vitam et operationes suas stabiliter prout ipse
desiderat. Aut si iam ordinatur resti-
tuto pretio tamen non statim sic offertur unde
iterum pro eodem pretio emat. Et ex hac
institutione vita sua redditur instabilis
et qui compellitur inspicere rectores implicatus se so-
licitudinibus temporalibus et dimittere ava-
tum quod prius laborabat intendere divino
cultui aut obsequiis reipublice. Et si est
persona que infirmitate aut aliquo labore
manuali possit intendere non potest nec apta
est nec vult vivere de negotiatione manifesta
est lesio eius qui provenit ex pacto instituende.
Ex premissis iam videtur constare satis aperte
quod est ubi pretium esset equale huius conditionis
appositio ad revendendum vel reemendum
in pactum ducit inequalitatem non videtur equitati
et rei convenire nec norma reipublice et contra-
ria et consequenter fini propter quem huiusmodi annui
census emi consueverunt. Sed utrum est supra
hac re multa dicere quia expiciam doctores
quod ratio aut iniquitas contingit. Hinc ergo viden-
dum est in eo casu quo contractus est consuetus quando
apposita huius clausula non tamen precium
datur quemadmodum si non poneretur. Et quod
ad hoc possimus etiam ex scriptura demonstrat
quod non est in equitate et iustitia quod namque iniquum
et iniusto non est iustum et equum. Hic autem
presupponitur quod propter huius appositionem clau-
sule datur minus iusto pretio ergo ex
sua conditione natura contractus deficit a
iustitia et equitate. Ad hac tamen rudent
nonnulli allegantes quod et si primo aspectu contractus
iste iniquus videatur excusatur nihilominus
huius et rei necessitas in emptione et libertatis

in venditione quod ubique ut dictum est pretio com-
parabili. Allegatur namque quod res vendita cum
onere aut quo non est tanti valoris quemadmodum
si libere venderetur. Nam si quis vendidit agrum
apposita conditione quod liceat ei transire per
illum aut ex fructibus inde nascentibus an-
nuatim recipiat aliquam partem vel cum alio
onere manifestum est quod minus valet. Et licet
quod pro eo datur sit minus iusto comparatum ad
liberam venditionem tamen comparatum ad onus sub
quo venditur est iustum pretium. Sic ergo ad
propositum qui annuos census emit et ponitur
in conditione necessitas revendendi quandocumque
venditori placuerit propter id onus impositum
est licitum pretium diminuere. Allegatur ad hoc
etiam similia que dicunt licitum esse pactum
de revendendo. Circa materiam rationis
istius licet posset distingui de multiplici
diversitate conditionum que in similibus inveniuntur
quantum tamen tangit ad presens manifesta est
diversitas de casibus supra specificatis ad
casum de quo agitur. Nam in illis res vendita
simpliciter transit in dominium emptoris licet
cum aliquo onere vel pro tempore verum dum illa
dare vendere impignorare et alia ut prout libet.
Sed in casu nostro quo indeterminate clausu-
la de revendendo ponitur nec cum onere nec sine
onere censetur esse liberum dominus quia semper
tenetur illud idem revendere ad arbitrium
venditoris. Quare conditio ista videtur de
directo contradicere naturae contractus emp-
tionis in qua simpliciter verum dominium
acquiritur. Et si leges aliquid permiserunt
contractum emptionis fieri cum pacto ut reven-
dendi ut communiter sic apponitur tamen ista
que liceat reemere quod si non fecerit am-
plius non tenetur emptor talisque emptio
cum compacto de revendendo potius conditio-
nalis quam simplex esse videtur donec
conditio impleta fuit per lapsum temporis. [illegible]
qui attentius considerat talis emptio videtur
contractus esse mutui et hoc vehementer
presumptionem quod sit feneraticius ubi im-
pignorationis fructus computatur in sorte.
Unde hoc ideo sub ficto colore dicitur quod est
emptio fructus non computantur. Sed hoc minus
si leges canones hoc permiserunt sicut

vsuras conbinatu et alia multa que
reprobata sunt unde dico quod contractus pacti
cum dato de revendendo indeterminate ad li-
bitum venditoris licet dicat omnis quidam
quod ut dicunt est pretio comparabile illud tamen
omnino videtur incomparabile emptor simpliciter
dicte cum natura habet ut transferat
per eam libere dominium rei empte in facultatem
emptoris si contractus ipse non ipsius
sed usurus dicitur. Quare contractus
iste si emptoris debeat vocari si non
transferat libere dominium rei empte in fa-
cultate emptoris sed semper est in expectatione
non usurus sed imperfectus dicta pretium. Et sic
dictum videtur pactum habere rationem contractus
mutui fenoratorii in quo sit concessio
temporis absque eius labore et sollicitudine
dat continue lucri ei qui pecuniam mu-
tuat ad usuram. Ita in casu nostro emptor
percipit continue annuum censum et expec-
tat recipere capitale integrum. Nec ob-
stat illa differentia que est in mutuo quod recipiens
illud potest compelli ut reddat capitale
sed hic non compellitur immo stat in eius libera
potestate redimere an non si velit. || Atten-
dendum est hic tamen quod inter se differunt
compulsionem ut accipitur hic compulsio
prout dicitur coactio absoluta liberi
arbitrii, hic non concludit conditionem sed potest
dicit quandam tractionem que quis attrahitur
ad faciendum aliquid aliter non facturus
vel in re magni lucri captandi aut
dampni vitandi. Sic dicitur exponi id
circa ad. Nemo venit ad me nisi pater meus
traxerit eum. Et exemplificatur de matre
que trahit ad se infantem fugientem
ostenso ei pomo et de pastore qui trahit
ovem ostenso ei ramo. Quadmodum
videmus in eo qui mutuum accepit dedit
quod pignus magni valoris super aliquas
naturam aut industria fructuosum quod ratione
dampni vel comodi trahitur tamen ad re-
dimendum quam si per iudicium compelleretur.
Non sic autem qui dedit pignus equalis
valoris ad mutuum quod recepit. Sic ergo
qui quis in tantum potens ut pecuniam in
promptu habeat vendit annuum censum

magni valoris pro minimo pretio et habet
et quasi compellitur ratione dampni vitandi aut
captandi comodi ut redimat quam citius
quod possit annuum censum quem vendidit
pro quanto amplius deficit a iusto pretio
tanto intelligitur maior compulsio sicut
quanto quis sub maiori usura obligatur
pignus suum tanto magis redimere compellitur
licet per iudicem ad usuras solvendas non
compellatur. Compulsio non solum intelligitur
fieri per iudicem sed eciam racione contractus sic
in comprimisso quando pignus ad valorem multo
minorem quam pecunia sit ponitur ad magis
adversarium. Etenim racione pignoris libe-
randi eciam si per iudicem sub censuris eccle-
siasticis vel conpromissis penis temporalibus non
compellatur trahitur ad penam solvendam.
Ita contingit in proposito nostro. Et quanto ma-
ioris valoris est annuus census et minoris
pretii quod pro eo recepit tanto fortius tra-
hitur ad redimendum. Jam ergo ex premis-
sis videtur manifestum esse quod predicta ratio
racione omnis quod allegat non excusat
contractum huiusmodi ab iniusticia et iniquitate.
Et quia talis conditio repugnat nature em-
cionis perfecte et quia sapit naturam contractus
usurarii vel saltem vehementer facit presumi.
Similiter non excusat in supposito secunda racione
libertatis quam allegant alii dicentes. Quod
ista libertas que datur venditori ut possit
redimere quando velit est pretio comparabilis.
Equidem ut dicunt magne appreciationis
est ut etiam quis sit posse retrahere quod prius
habuit et pro parvo pretio magne quando
erat illi carum quemadmodum si etiam quis esset
de re aliena quia conpensat quod eam pro
parvo pretio et quando vellet habere possit.
Quare ut dicunt libertas ista valet me-
dietatem et amplius iusti pretii, et potest
iuste emi annuus census pro eo quod minus
est iusto pretio si absolute intelligitur
quod efficitur iustum comparacione huius libertatis
quam donat emptor venditori. Ad de-
gratiam intrinsece considerata nullius videtur
esse momenti quod includit quandam contradictionem
aut est intelligibilis. Et ut clarius mani-
festetur exempli gratia posuimus enim sit ista

In quibus pactis potest dicere libera annui censu imppetuum valz sic vendit p sol libras tm p iusto pcio Cludo no appo-nit clausula sua i eod contractu sine i alio q venditor possit se redime dat p xxv. xx. xv. a. x Etc d'iusto pcio deficit i pº cau xv In 2º xx In 3º xxv In qrto xxx Quibus sumis li-btas reemedi di opabilis sine pcio exorsitabilis ut pcu iuste assumsisse in-telligat Cu go libtas h dic adesse contractu Intelligedu e q vno ex hor mod di inesse pº qu intncit i ex comm lege statuete sic fieri debe indetmiate p omi loco ex tpe Eo qu ex gnu pacto i osensu otheru i no e i nisi vnus ortractus Tlio qu pt pnu eet aliq otractus eptoris i venditois respectu dicte libertatis q emit ab vno i vendit ab alio p illa suma q appciat Et qrto quido p modu gratuite donatois ab vno otheru alti donat In pmo casu licitu esse otractu huiq intelligi no pot qa, unsi notissimu e d iniqta i iegtate legs statuetis Tu qa est i pudiciu venditois ut p nuq iusto pcio opella vende res suas absq necitte reipub etc Tu qa facit reddituq annos ee mobiles i ut sup oncorratu e annui redditus int imobilia coputant Tu qa pudicat reipub hoc ad utilitatez spectat ut no facile ab vno i altiq boa imobilia trasfe-rant Tu qa obviat divino cultu q frequet fundat sup hiq annuis censibus

Itaq lex communis no excusat otractu istu ab iniqtate i iniusticia cu lex sta-tuens id corpo sit iniqua i vigerat ut d. e alias irreperabilis nititas reipub etc Et si lex communis no excu-sat attendat conthcu si pt excusa-re osuetu pnc In 2º cau qu li-btas h qi opetes vtiq intncint ex gnu osensu otheru i poit i eod otractu. no opz exorsitare illaz ad aliquā summaz pecuniaz Naz illa

odicio imptu dt libtate dutaxat habet p no adiecta utpote q iste possit reeme si ic velit re vede i iste possit revende si iste velit reeme Ih n sp e i eoz libtate qa isto cau de-mo opat no e eaz appciac necesse Oi nec i vtiq ul' i alto otheru dicat uniate reaz d' hc sup rouat exist

In tcio cau qu intncit libtas per modu emptois i vendicois i hc fieri di p aliu qi reflexu otractu qm i qbz otractu sup ostensu e oz q intnciant qtuor Emptor videlz venditor merx i pciu Et i hc 2º cau no repit aliq q sit p modu merc n libtas ipa i omis merx estiat ad aliqd iustu pciu In isto n cau locu videt habe osidera-o d appciacoe huiq libtatis Naz idem otvenit emptor annui censq Ut vedi-tor i dicta libtas q poni ad mod merc qi ut pfeus intelligit con-tractu ee restat inqrendu de pcio Quod eq intelligencia osidandu q a emptor annui censq vendit vedi-tori libtatez hac ul' equo vl' vterq vterq vl' nullq alti Quartq caq no e intellegibil' qa d' suba cptc e q sit emptor i venditor Vtut i tan qa q vtiq vendt eande re i vterq emit includt odictoq. nullud cum i respectu vniq i eqd e venditor i ep-tor Eode mo intellegibil' e secundq casq q venditor annui censq libtate hanc vendt emptori qa cu h teneat ad arbitriu venditoris revende no i eo libtas h intelligit ee uniatis pt venditor di vende tinct hanc libtatez qa nec o' h alti di vende Est naq int otheu veal' distinctio psonaz Restat go caq pmq de qo cont frequenter habe osidacio qu viq emptor annui censq ocedt libta-tate venditori remedi q io ut dicit appciabil' e qa e i eq singularem favor ut possit redimire se qn ve-lit Sz q iste caq sit ee i itelligibl

pbat^r euidenter. Dato namque quod ista libertatis concessio ut presupponitur in casu sit per modum venditionis oportet quod interueniat pretium aliquod datum emptori a venditore pro hac sibi vendita libertate. Si autem nullum interuenit pretium ergo illa non intelligitur esse venditio. Constat autem ex predicti casus positione euidenter quod nullum interuenit pretium. Ecce vna libra annui census cuius pretium iustum erat xl. si vendatur absque libertatis concessione quando conceditur libertas venditur pro xxv. xxx. xv. aut xx. Vnde in hoc casu licet iniusta esset vel annullanda tamen est venditio alia quam tamen non est aliud quod agitur et aliud quod simulatur geritur. Nam hic est emptor et venditor mercis unius, ius percipiendi annuum censum et pretium quod pro eo datur scilicet xx aut xv etc. Cum autem sicut ponitur in casu in alio contractu conceditur libertas redimendi per modum ut dicunt venditionis in saltem in ymaginatione interueniunt tria emptor venditor et merx. Emptor dicitur ille qui vendit annuum censum hic enim accepit libertatem. Venditor intelligitur esse emptor annui census qui illam concedit seu reddit. Merx ipsa scilicet libertas que ab vno dicitur emi et ab alio vendi. Ergo deficit quantum substantiale requisitum in omni emptione et venditione videlicet pretium quia nullum interuenit. Oportet enim assignare quod interueniat aliquod pretium datum a venditore emptori annui census pro concessione huius libertatis. Et nunc possumus causa dicendi esse vel xv. xx. xxv. aut xxx. sicut pro minori pretio fuit emptio annui census sic ei dicebatur interuenire iustum pretium quia libertas vendita estimabatur valoris illius quod deficiebat a iusto pretio. Cum ergo ita se habeat in casu posito quod venditor annui census nullum pretium dat emptori ymmo ab eo recepit xx aut xx. pro libra annui census precio vendita. Quomodo igitur intelligi potest quod concessio ista libertatis sit per modum venditionis ex quo nulla interuenit precij quantitas. Si autem dicatur quod ita interuenit pretium quia emptor annui census dedit

vel quod ponitur sex iustum pretium vnius libre sed statim venditor pro ut inter eos erat conuentum reddidit venditori ex illis xx aut xv etc. pro hac libertate sibi vendita ludificatio ista excusat quemadmodum ista fiet ab vsurario qui vellet sophistice quod esset contractus solum de pretio et laudabili mutuo utpote si daret centum florenos pro viginti de vsura annuatim. Et quia recipiens intendit non posse soluere nisi triennium daret sibi statim florenos c lx. si non promitteret eum seruum portare in centum quia vtrumque confingatur recepcio vera non est nisi de centum. In casu ergo nostro cum venditor ad liberum vsum suum non habeat nisi viginti quinque aut eos viginti vel minus quantum de receptione ista tali dicatur porro ficta est vera intelligitur. ‖ Questio ergo est an si nulla pecunia daretur emptori a venditore census annui pro concessa sibi libertate redimendi et quia nullum interuenit pretium ullatenus intelligi debet quod concessio fiat per modum emptionis esset si aliquis de hoc ad partem fingeretur contractus. Si autem pretium realiter interueniret utpote quod ex illis xx xv. xv. aut x. libris quas ab emptore vere ad suos vsus recepit venditor unius libre annui census daret emptori pro ista libertate concessa tantum sicut differt a iusto pretio euidentior tunc esset iniquitas contractus. Eueniret namque ut pro libra annui census que iuste valet xl. non reciperet nisi xx ymmo oportebat eum de suo ultra quod recepit reddere xx utpote qui venderet pro xx. quanto non vendit pro minori pretio tanto non faciliter redimere potest. Et si libertas redimendi debet appreciari tanto ut dicunt quanto ut deficit a iusto pretio quando libra annui census vendebatur pro xx libertas redimendi appreciatur pro xx. et cum iustum pretium erat xl non recepisset nisi xx si illam emere debebat oportebat de suo soluere xx. Cum autem venditor annui census et fruitur semper bonis suis sed porro emptor oneri fieri dici potest absurdique esset quod cogitari potest ut quod

vendēs rez suā dacē ēptori ⁊ rem ⁊ pecuniā ab eo nlla l' fiete r̄cepta Ista oia euidētissīe ⁊stat ex pla casꝰ positoe ita ut q̄ anīaduttere velit statī absꝫ magno discursu ra tōis intelligat huꝰ inlitate ⁊tractꝰ d' iniq̄tate eo ꝙ notorie defiat a iusto p̄cio Constat etiā ꝙ hūod cul pabilez defcm excusare non pt ⁊cessio libertatꝭ dicte qd' ē p̄cio ⁊pabil' Naz posito quod esset p̄cio ⁊pabiliꝰ i nllū intueit p̄cium re sp̄c̄tu huꝰ merces q̄ ē libtatꝭ ⁊cessio Vn̄ ista hc nllatē intueit ēpcōis ⁊ vēdicōis ⁊tractꝰ Nec dici pt ꝙ id̄. nō intueit p̄cium q̄a remittit̄. Re missio nāqꝫ dr̄ i r̄sp̄c̄tu illiꝰ qd' ē ab vno debitū alti Sꝫ aūt i casu itellig̃et̃ eē aliqd' debitū qd' p̄cius eēt emptoris ad venditorē ꝙ eqūo Naz libra ānui censꝰ q̄ valebat lx habuit p xxv a' xo Vocaꝰ ergo venditor ānui censꝰ ꝙ emptor remittē debitū dicēt̃ Itꝰ ⁊trū dici opꝫ ꝙ si locū hr̄et remissio quia emptor ānui cēsꝰ ē ille q̄ ⁊cedit libtatez a' vendit ⁊ tn̄ p ea nichil recepit Itaqꝫ oim ex pte ⁊tractꝰ iste si dicat̃ emptōis ⁊ venditōis nō pt habē colorē Restat ergo vidē i q̄sito casu quō fiet p modū ḡtui te ⁊ liberalis donacōis Sꝫ ⁊ iste ca sus eē vide̅ ̄intelligibil' quia i donacōe siue r̄spiciat p̄ntꝰ siue futurū sicut donacōe ⁊tingit fructꝰ agri venturos ptꝰ ānū vnū vl' duos ānos q̄ recapit dom̄ obliga datori nō eq̄ꝰ. bñfactꝰ nāqꝫ tenet̃ ad ḡtitudinē r̄cognoscēdam suo bñfactori In casu nō n̄ro venditor ānui cēsꝰ cui donat̃ h' libtas dicit̃ nō obligat̃ emptori ꝫ magꝭ eqꝰ emptor q̄ ⁊cedit dom̄ libtatis obligat̃ venditori Est at ⁊t natūā vē donacōis ꝙ donator dom̄ ex ipa donacōe efficiat̃ obnoxiꝰ ei q̄ r̄ca pit dom̄ ⁊ nō eqꝰ sic ē i casu isto

q̄a i donacōe huꝰ libtatꝭ nc̄citas r̄ emēdi In r̄cipiēte nō nō nc̄citas emēdi ꝫ libtas intelligit̃ Sꝫ nc̄o dicit̃ sicut i donacōe d' futuō ꝙ tūc tenet̃ qui actu r̄cipiet dom̄ ⁊c iste qui recapabit merez quam vendidit scꝫ ānuū censū obligabit̃ ēptori tnꝫ bñficiūs bñfactori p dono huꝰ libtatꝭ ⁊cesse Cum p't attendā ad hc subt'fugiū r̄peiet ꝙ tanto obnoxiꝰ dato supiori cū venditor ānui censꝰ emptori sit ille q̄ recapt ad vsurā centū flōrenos p decē quo pꝰ decē ānos soluit vsurā ⁊ p'ꝰ recapat pignꝰ qd' dedit Sꝫ cūd iste hc qui recapat censū quē vendidit ⁊ liberat̃ ab anima obli gacōne d' solucōe illiꝰ Redt nāqꝫ p̄cium integre qd' recepit ⁊ vlt' hc ānuatim soluit cēsū p qꝰ se obli gauit Vn̄ quocūqꝫ se vtāt r̄uen tores huꝰ ⁊tractꝰ implicat q̄a nc̄ hr̄ racōem emptōis ⁊ vēdicōis vē a' natura donacōis libalis ⁊ ḡ tuite Sꝫ posito vt ⁊cessio huꝰ liber tatꝭ dicat̃ nomie ḡtuite donacōis quomodocūqꝫ hr̄ē sic argumēta in p'ꝰ sc̄a p'tendebat manifestū ē ꝙ huꝰ ⁊tractꝰ ēpcōis r̄adintum pro inuentū q̄z sit p̄cium iustū ē nociuꝰ r̄ pubce ⁊ oppssiuꝰ paupez ē iusti ficatiꝰ auaricie iudeoꝝ ē ⁊ enerua tiuꝰ ⁊siliōꝝ ewan̄g. pꝰ demōstrāt facultas translacōis rēm imobiliū d' q̄ supiꝰ ē ⁊meōratū Sꝫ ꝙ ut sup' ostēsū fuit ⁊cessio huꝰ libtatꝭ ē veluti stimulꝰ q̄dā quo paupereꝰ bōa sua facilit ex toto p̄dāt aut passim p'ire p'mittāt Sꝫ q̄a isto mō emē censꝰ excedit aliq' racōē vsure quā ut ꝙ iudei ꝙ ē stacōes exercent Cūtū q̄ā sic exinaniat̃ ⁊siliū ewāgelicū ⁊ alibi totiēs in sacra sc̄ptura repetitū de libalit' subueniēdo ex donacōe a' mutuū dacōe ex caritate p'ximo Sꝫ nāqꝫ iste ⁊tractꝰ ē iustꝰ q̄liꝫ mallꝫ accip'ē

annui censu qz libealit donaie aut
grat mutuo gcede cu naturalit oib
ho sit inclinatus ad lucru. Sequit
etia illa quatuor mala periculosa nimis
aiar saluti q in fine pme qonis
declarata fuere. Vnde ex supradictis
euidentissime iā appet satim suppo
situ documentu qd gtractus iste cu
libtat gcessione intrinsice gsidatus
reprobat multiplr iniqu & equitat

Tercium uo documentu suppositu
patz ex pmissis euident. vm
qd multa indicia ostendit hu' gtra
ctu pprie debe fenoratiuu. Est pmu
qa sicut dcm e deficit a roe ve ep
cionis & vendicois eo qd apd eptorm
annui census no adest libtas vende
di p sue arbitrio volutatis sicut e d'
merc qui interueniente iusto gtractu
tradit emptori. Nam d'ia faciut qd
libz qadmo & venditor age pot
d' iusto pcio p ia s' dato. Vnd qa ibi
no interuenit gtractus eptois & vendi-
cionis locati a' accomodati uc vacio
natie donatois vehemet psumit
qd sit gtractus pignoraticius sive ypo
tecarius. cu res qsi pignori data i-
sup qua gstituit annus census apud
debitorem maneat. Et tu creditor d'
ia recipiat absq labore & expensa
gtue fructus uc in sorte gputat. atte
de pot si manifeste vera a' vehe
usura suspecta sit. Secdm indicium e
inequalitas valoris. Nam ut positu e
i cau libra annui census q sine gces
sione libtatis valz egmta l' a plus
venditur p quidecim a' decem. Ro e aut
verisimle quecuqz velle facere rem
suaz alienare p minori pcio qz vale
at. Vn inequalitas pcii manifeste indi-
cat pocius fuisse gtractu mutui cum
interueniat certitudo spei ut qd velit
possit recipere. Et qto magis deficit
a racoe iusti pcii tanto magis videt
tende i natura gtractus fenoraticii qz
certior & facilior e s' spes recipiendi

Tercium e qz hu' gtrahentes timentes
annotari d' usuraria pravitate ut illa
sub tenore gtractus no appareat eunde
gsueuerunt facere duos gtractus vnu
simpliciter qsi d' pura vendicoe & aliu
gdicionatu d' gcessioe hu' libertatis
redimendi qu' velit. Itaqz ipi met qsi
gfitentur cum sint s' testes inuestati
quibz naqz euident intelligit qd n'
e i vera empcio a' vendicio sz e gces
sio certa pecunia usqz ad tempus quo
recipiens veniat ad pinguiorem fortunaz
Interim u' loco mutuata reddat aliqd
lucru sicut fit i gtractu usurario.
Quartum uo indicium sz dr manifesti
ssimum argumentum. hic n. gtractus a
fenoratico noie solu videt differre
nam quemadmodum manet capitale sp
salvum & i omem euentu ex aliena
pecunia absqz labore & expensa gcede
ti mutuu gtue acquirit lucru. Ita hic
eqde sive redimat annus census
ad vnu sive ad duos l' plures annos
salvum habz pciu qd' p eo dedit. quia
recuperabilis qu' revocet illi a quo
emit & tu interim recipit annuatim sui
decima a' vicesima plus a' minus inc
factus convencioni. Preterea ad multa
ret hoc argumentum si eptor qadmo
gtingit i multis ptibus no gtentus d'
obligacoe reali sup re i q gstituit
annus census recipit obligacoem psoale
a venditore el' dat fideiussoribus tamen
n. ultim sup se suscipit periculum quia
eciā si illa res deficeret peteret a pricipali
seu fideiussoribus recipere annum censu
& eciā hoc manet capitale s' sp salvum
Et posito qd possent assignari aliq dria
utrimqz qm' i gtractu mutui usurario
licz no usura sz capitale i pcti pot
hic aute no qz ut dicitur dat p modu
pcii. Itaqz ob differencie no videt' ex
cusare qz licz mutuu posset repeti tn
q pecuniam suam dedit ad usuram eqdm
videt qd usura gtue solvit no multu
sollicitus e ad recuperandum capitale
ymo vellz nuqz s' solui ut sp absqz
expensa & labore suo reportaret lucrum

hoc esse videtur in casu isto. Unde non autem
inique visum est quod emptores annui census
quandoque eis bis soluti querelas agunt
contra venditores quia non constituunt sibi
pretium in emendo quo vendiderunt annuum
censum. Unde cupientes ut inique retinere
aut concedunt venditoribus libertatem inde-
terminatam quod si in eis certe steterit solvisse
primo forte mitti quod receperunt non red-
derunt quamprimo vellet solutor annui
census continuavit. Nec ista que mihi
dicuntur de pernicie contractus fenora-
ticii obviavit. Secundo docuimus ad solu-
tionem prime questionis exposito quod contra-
ctus de emptione annui census differt multum
a contractu mutui. Nam scilicet est in contractu
emptionis annui census quod simpliciter sit
absque huiusmodi concessione libertatis qua ibi
utilitatem mutui sic intelligitur esse contractus
vere emptionis et venditionis contrahentibus
producit omnibus que sunt de substancia eius
contractus. Hic autem ut declaratum est quia
deficiat vera translatio dominii non habet
rationem vere emptionis et venditionis. Unde
videtur esse ad modum contractus mutui
ypotecarii et cum recipiat continue
lucrum in sorte non computandum presumitur
feneraticius. Quod evidencius se manifes-
tat si quis attencius consideraverit velut
supra sumus expositis differentias
excepta prima. Ex hoc licet hic in mutuo
non prestatur pretium iudicialiter habet
tamen desiderium locum petitionis venditoris
qui ad modum cupit recuperare rem ma-
gni valoris scilicet annuum censum quod alie-
navit pro minimo precio et liberari ab
iniqua servitute ad quam nimium urge-
te inopia iniuste se obligavit. Secus
autem erat quando intervenit iustum precium
quod equalitatem constituit inter venditorem
et emptorem. Tunc enim non iniuste desideraret
liberari sicut nec cupit iniuste quis ab
invito emptore recuperare rem quam sibi
pro iusto sibi dato precio vendidit.

Ex premissis facile est absolvere
questionem dictam respondendo
ad obiecta in contrarium superius al-

contractuum quasi intuentes perpetrent in pri-
mis foris ut sepulcra dealbata que
a foris apparent hominibus speciosa, intus
autem sunt plena ossibus et spurcicia. Si-
militer ut supra commemoratum est huiusmodi contractus
vehementer presumitur feneraticius. Usura
autem secundum se ex genere abhominabilis est avari-
cie quo genere talis contractus inire est
opus nimie. Non talis est misericordia dei qui
salvari aut improbis. Christus enim a nostra vi-
ta iniquitates redimitur, quod quod facere minus
et indicium magis placet deo quam victima.
Et deus qui salvator bis reperit in evan-
gelio se misericordiam velle et non sacrificium.
Nec huiusmodi contractus facientes laudari
possunt tamquam in nimie quorum pietates
non defuerunt. Hos namque contractus igno-
raverunt illorum etas quos fuisse nimie videns
sacra scriptura commemorat. Secundum
est argumentum ex eadem radice dissol-
vitur. Virtus namque liberalitatis est de suo
donare non attenta retributione. Unde
salvator docet ad convivium non esse
vocandos divites ne fiat retributio
sed pauperes qui non habent unde retribuant.
Tertium quod dicit dubitatio. Nunc facere convivium
ratione speciis avaricie est. Et cum dato
enim manifeste constat quod emptor quod
revendidit accipit totum quod primo dedit
et ultra hoc tempore medio exegit annuum
censum. Non igitur potest dici quod hic inter-
veniat liberalitatis opus cum pacto
interveniente recepit plus quam dedit
ut alias dicturus est. Ex hoc facile
cognoscitur quod huius contractus iure
non est opus caritatis que non querit que sua
sunt. Emptor enim qui libertatem revendendi
concedit que sua principaliter non autem que
Christi ad proximi sunt intendit. Secundo at
si annuum censum quem medio tempore
accepit computaret in sorte, patet
ultimum argumentum ex hoc loco [illegible] pro
ista parte inducitur manifeste docet
esse faciendum unde et illa solutio quia
imputatur [illegible] intendendum est.
Est autem quadruplex in responsione forma
quod in manifestum est iudiciale et ex sua

gdatione non hr vim i lege gre Et
namq mix gnez doctinaz cu i lege
mosaica fuerit qtuor gnra manda-
tom sacrametalia cerimonialia iu-
dicialia z moralia. h solu ppetuo
maneant approbant i ewa Unde
salvator dixit iuveni illi diviti
Si vis ad vita ingredi s. ma. Iudicia-
alia aut q fuerit sic leges mu-
nicipales competetes illi soli ppto
z p io statu sub lato sacerdocio, nūc
sunt ut i statu gre q erat ab illo
diusus fiet legis evacuatio verum
qa multa ex illis iudicialibus pnt at-
tendi tn i hc statu queret haet
ex se no heant vtute, tn statuere-
tur d nouo p hnte ptate leges
condecn tur obligatoria et Quererat
aut defensor hoz gtractuu si in
iure divino vl humano i piat statu-
tu d hc ex pssu i approbacom dcoz
gtractuum. Unde i sposio e q de
tra illa pmissionis qtu ad ppulum
iudeoz secz e dice q d tra quaz
modo inhabitant xstiani. dominiu
n illius tre no videbat ad iudeos
simplicit spectare s quoda singulari
modo i respectu ad alios patiens eius
dominium simplr spectabat ad dnm
Sic n dicit i leuitico cu loco qui
supius allegatur. tra no vendetur
ippetuu q mea e z vos advene z
coloni mei estis dt dns Unde apparet
q oi d ione gtractus vendicionis
ppetue sit quatu e ex se ppetuo aliena-
re dns aut spuali progatiua gtes-
tando q tra illa sua erat iudei aut
q no dni s erant coloni lege dedit
d vendicoe ad certu tpus Manifestu
e q e similtr iudicandu d tpe et pa-
tria illa ad tpa nra modna Similiter
n licz rem sua vende ippetuu qd
no gcedebat n qtu ad domos que
erant i opid z illas solu fratibus
suis no alienis Respoa tcia e q
casus e diusus. ibi namq agitur d ven-
dicoe agri no d vendicoe annui cesus

gstituti sup illo Sic n dicat Si at-
tenuatus fr tuus vendidit possessiuncu-
lam suam nec nro ager no vendit s
annuus census q post solutus in illis
rebus q ipo vsu gsumuntur. nec ex
sua gdicone natie hnt fructificare
sicut ager eo q ia auctas qtu ad
hos gtractus no suffragatur. Est
vltia rsio q totalit dirimit gtoz
dicat namq si is q vendit possessiu-
las suas ptea ad redimendu potit
ivenire gputabant fructus ex eo
tpe quo vendidit z qd reliquu e
reddat emptori sicq recipiat pos-
sessionem suaz Voluit itaq q i ven-
dicone q ad tpus fiet fructus medio
tpe recepti gputarentur in sorte
In hc aut gtractu q fit ad tepus
census annuus qui medio tpe solvitur
non gputatur in sortem eo q nunare
se no pot ex dicta auctoritate. Hec
dicta sunt p responso ad ptractam
dubium questionem d censibus annuis que
oia subiciuntur iudicio z correctioni sacre
Basilien. sinodi ac cuiuslibet melius
sencientis

¶ Explicit tractatus dni iohanis car-
dinalis sancti Calixti. Epi Cesarien
Editus ab eo i gsilio Basilien sup
materia gtractuum d censibus annuis
et ppetuis.

